Bɵtə ildərðeꞑ proletarðarь, beregegeð!

1936-SE JЬL
№ 2 (918)

Leninse

5-se ƣinvar

VLKSMdьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala komitetь organь

X-sь jьl sьƣa

Redaksia adresь: Ɵfɵ Egor-Sazonof uramь, korpus № 3
Telefon № 89—62

Ajrьm hanь 7 t.

Komsomoldar eş menən javap birələr

Jomaƣuza, 3 (BaşTASS). rajondьꞑ partia həm komsomol ojoşmalarьnda VLKSM Yðək komitetьnьꞑ xatьn ɵjrənev ajƣanlь, komsomoldar konkret jəkləmələr alalar.

Sьrtlan komsomoldarь yðdərenen jьjьlьştarьnda xattь ɵjrəngəndən huꞑ, komsomoldьꞑ X sjezdьna qarata politik uqьv, uqьj-jaða belməvselekte bɵtɵrev tyꞑərəge ojoştorov, hər komsomolƣa berðən də kəm tygel gazeta alьv turahьnda jəkləmə aldьlar. Politik uqьv həm uqьj-jaða belməvselekte bɵtɵrev məktəptərenə komsomoldan tьş jəştər də ьlьqtьrьlasaq.

„Zarə" kolxozьnan Almьxəmətof jadƣь səsevgə ɵlgelə əderlənep, aldaƣь jьlƣa juƣarь uꞑьş birergə jəkləmə aldь.

Komsomoldьꞑ rajon komitetь dingə qarşь propaganda brigadahь ojoştorðo.

* * * * * *

Orloq kul'turalarь bujьnsa urožaj aldьnƣьlarь, traktoristar həm molotilka maşinistarьnьꞑ partia həm pravitel'stvo jetəkselərе menən bulƣan kəꞑəşməhendə

Iptəş A. V. Kosaref telmərе

Iptəştər!

1933-se jьldьꞑ 19-sь fevralьnda kolxozsь-udarniktarðьꞑ berense sjezdьndaƣь yðeneꞑ sьƣьşьnda iptəş Stalin komsomoles, komsomolkalarƣa: „**komsomoles həm komsomolka iptəştər! bol'şevizmƣa ɵjrənegeð,** ikelənevselərðe alƣa alьp barьƣьð, əðerək hьƣьrðaƣьð, kyberək eşləgeð həm heððeꞑ eşegeð moƣajьn barьp sьƣar"—tine.

Iptəş Stalin bьna oşolaj tine. Beððeꞑ bɵjɵk ilebeððeꞑ Lenin komsomolь həm xeðmətsən jəştərе yððərenen eştərendə beððeꞑ julbaşsьbьð həm ucateleʙeððeꞑ oşo kyrhətməhe eðenən barðьlar. Həm beððeꞑ bɵgɵngɵ kəꞑəşmələ qatnaşьvsьlarðьn kyberəge beððeꞑ kolxozsьlarьbьððьꞑ aldьnƣь jəş keşelərе bulьvь osoraqlь tygel. Staxanofsьlarðьꞑ həm kombajnerðarðьꞑ bɵtə sojuz kəꞑəşməhendə lə oşondaj uq kartinanь kyðətergə bula ine.

Jəştər sotsialistik teðeleşteꞑ bɵtə ucistkalarьnda la aktiv eşləjðər. Mьħal ɵsɵn beððeꞑ avьl xuƶalьƣьndaƣь traktorstar turahьndaƣь kyrhətmələrðe alьƣьð. Altь jɵð meꞑ traktoristar arahьnan 480 meꞑ, jəki 80 protsentь jəştər. Ular arahьnda komsomolestar 174 meꞑ bulьp, 29 protsent təşkil itə. Ular arahьnda bɵtə il belə həm ular menən bɵtə il maqtana torƣan keşelər bar.

Bьna Donbastьꞑ danlьqlь traktorisь, traktor brigadahьnьꞑ brigadirь—komsomoles Ostragled Ivandь alajьq. Uƣa 21 jəş, ul Ukrajna SSR Yðək başqarma komitetь aƣzahь. 1935-se jьlda unьꞑ brigadahьnьꞑ hər traktorь 1 meꞑ 260 gektar jer hɵrðɵ. Ə bɵtə brigada (4 XTZ traktorь menən) 1935 se jьlda 4 meꞑ 864 gektar hɵrðɵ həm 20 tonna jaƣьv materialdarь ekonomit itte. Ostragled, eşe ɵsɵn 3 meꞑ 250 hum aqsa həm 25 sentner ikmək ala. Unьꞑ bɵtə brigadahь 1936-sь jьlda hər traktorƣa 1 meꞑ 600 ga birergə vəƣəðə itte.

Jəki bьna Troşin Vaseli brigadahьn alajьq. Uƣa 20 jəş. Ul 1931-se jьldan birle VLKSM aƣzahь. Məskəv ɵlkəhe Safon rajonьnьꞑ „1-se maj" MTS-traktor brigadahьnьꞑ brigadirь bulьp eşləj. Unьꞑ brigadahь norma bujьnsa bulƣan 520 gektar urrьna hər traktorða 1 meꞑ 8 ga jer hɵrðɵ. Iptəş Stalin isemenə birelgən raportta unьꞑ brigadahь 1936-sь jьlda XTZ traktorðarьnьꞑ hər berehendə 1 meꞑ 600 gektarðan da kəm hɵrməħkə vəƣəðə itte. Troşin 650 xeðmət kenɵ eşləre. Ə bьl—114 bot igen, 240 bot kartuf həm 1 meꞑ 650 hum aqsa alьv tigən hyð. Paşa Angelinanьꞑ, Lenin—Stalin komsomolьnьꞑ danlьqlь qьððarьnьꞑ traktor brigadahь heððeꞑ bɵtəgeðgə lə bildəle.

Narkomzemdьꞑ məƣlyməte bujьnsa 13 meꞑ 257 agronomdar hanьnda 23 jəşkə tiklem bulƣan jəştər 23,2 protsent, komsomoles zootexniktar 31,5 protsent təşkil itə. Məskəv ɵlkəheneꞑ Valokolom rajonьnda agronomdarðьꞑ 50 protsentь komsomolestarðan tora. Ə zootexniktar sostavьnda komsomolestar 62,4 protsent. Odessa ɵlkəhendə 1935-se jьlda agronomdar safьnda komsomolestar 31,3 protsent, vetirinar vractar hanьnda 17,5 protsent, zootexniktar hanьnda 65,3 protsent-təşkil itələr ine. Bьna şunьꞑ ɵsɵn də iptəştər, juƣarь dəvlət nagradahь menən byləklənevselər hanьnda jəştər həm komsomolestar kyp kenə han təşkil itələr. Bьna ber nisə sьjьfrðar: kombajnerðar kəꞑəşməhendə qatnaşqan 197 keşenən 25 jəşkə tiklem bulƣan jəştər 84 keşe buldь. Ə şularðan komsomolestar 50 keşe. Ular kəꞑəşmələ qatnaşьvsь başqa keşelər kevek bɵtəhelə ordendar menən nagradlandьlar. Jəki heð beððeꞑ danlьqlь „biş jɵðsɵ" kolxozsь qatьn-qьððarðь alьƣьð. Ordendar menən nagradlanƣan 35 „biş jɵðsɵnɵꞑ" 25-e jəştər. Şularðьꞑ arahьnan 11-e komsomolka.

Beððeꞑ milli respublikalarðьꞑ jəştəre lə xeðmətteꞑ batьrlьq ɵlgelərеn kyrhətələr. Yzbəkstan, Tɵrɵkmənstan, Tatzikstan, Qazaqstan həm Qara qalpaqtьꞑ orden menən nagradlanƣan 208 aldьnƣь kolxozsь həm kolxozsь qatьn-qьððarьnan 25 jəşkə tiklem bulƣan jəştər 40 keşe. Ə ularðan 23 he komsomoles həm komsomolkalar. Həm ɵsɵhɵ beððeꞑ danlьqlь pionerðar. Bьna şularðьꞑ bɵtəhendə bergə alƣanda komsomolestarðьꞑ həm beððeꞑ aldьnƣь jəştərðeꞑ eştəre barьp sьƣa başlaƣandь, həm beððeꞑ aðьraq lьqьrðap, kyberək eşləj başlaƣandь kyrhətməjðərme ni! (*Alqьştar*).

Iptəştər! Lenin komsomolьnьꞑ Yðək komitetь, minə heððeꞑ bɵtəgeðgə lə ip. Stalindьn, Lenin komsomolьna birgən kyrhətmələren ytəp, yððəreneꞑ udar bol'şevistik xeðmətterе menən Lenin-Stalin komsomolьnьꞑ bajraƣьn juƣarь totovsь, kolxoz xeðmətteneꞑ jəş batьrðarьna, jəş kolxozsь qatьn-qьððarƣa həm kolxozsьlarƣa yðeneꞑ tərən ðurlav həm yðeneꞑ kommunistik rəxməten əjtergə tapşьrðь (*Alqьştar*).

Beððeꞑ bɵjɵk bol'şevistik partiabьððьꞑ bɵjɵk ьşanьsьn həm yððərenen namьħlь udar xeðmətterе menən beððeꞑ jəştərgə bulƣan ip. Stalindьꞑ ður ьşanьsьn aqlaƣan ɵsɵn beððeꞑ ilebeððeꞑ aldьnƣь jəş keşelərenə rəxmət! (*Alqьştar*).

Heððeꞑ batьr xeðmətegeð menən bɵtə il maqtana, Lenin komsomolь maqtana. Beððeꞑ bɵjɵk bol'şevistik partiabьð maqtana. Beððeꞑ duħьbьð həm ucitelebeð bɵjɵk Stalin maqtana.

Yððəreneꞑ udar, namьħlь xeðmətterе, batьr eştəre menən aldьnƣь sovet jəştəre, Lenin komsomolьnьꞑ aƣzalarь, beððeꞑ jəştər ɵsɵn jaqşь, bəxetle, mul həm kul'turalь tormoş buldьrƣan ɵsɵn beððeꞑ partiaƣa, beððeꞑ pravitel'stvoƣa, beððeꞑ Stalinƣa rəxmət əjtələr. Beððeꞑ jəştər ləƣnətləngən ytkənde belməjðər. Həm unan qasьrðarƣa azat itelgəndər.

Revolytsiaƣa tiklem jəştərðeꞑ jaðmьşь—qotolop bulmaħlьq həm daimi aslьqqa, qaraꞑƣь kiləsəkkə, bajðar, pomeşşiktarƣa, qolloq xeðmətenə, kul'turahьðlьqqa, naðanlьqqa, qaraꞑƣьlьqqa, batşa kazarmahьnьꞑ nəfrətsel haldatlьq povennostьna, qatьn-qьððarðьꞑ tulь xoquqhьðlьƣьna, millionlaƣan keşelərðeꞑ hələk itelgən balalьƣьna dusar itelgəjne. Qatьn-qьððarðьꞑ xəle taƣь la nasarьraq ine. Ular ɵsɵn xatta jer ðə birelməne. Həm ƣailələ qьð balanьꞑ donjaƣa kileve bəxethеðlek həm qajƣь bulьp iħəplənde.

Ə xəðer iptəştər? Beððeꞑ ilebeððeꞑ jəş keşehe, revolytsiaƣa tiklem bulƣan jaðьvsь Gleb Uspinski jaðƣansa „jerðəge nəðek kenə ylənden, tulь vlasь" aħtьnda torameni? Saq qьna la bulƣanь juq. Stalin epoxahьnьꞑ keşehe jerðe yðenə bujhьndьra. Proletar dəvləte kolxozdarƣa jerðe məꞑgegə birðe həm kolxozdar jer nəmə birə ala, şunьꞑ bɵtəhen də taba başlajðar.

Həm beððeꞑ sovet jerðərenen uꞑьş ɵsɵn kɵrəştə lə jəştər hunƣь rolde ujnamajðar. Sɵnki ul bɵtəhenə lə ejə bula. Lenin-Stalin tarafьnan tərbiələngən, beððeꞑ partia tarafьnan tərbiələngən beððeꞑ jəştərgə qaraƣьð! Tormoştoꞑ işektərе kiꞑ asьlƣan: uqьrƣa teləjheꞑ ikən, rəxim itegeð! Inzener, texnik, qalim bulьrƣa teləjheꞑme, rəxim it, tik teləkteꞑ bulьvь ƣьna kərək. Jьş ƣьna jarьm gramotalь bulƣan jəş keşe beððeꞑ hɵjɵklɵ eşse krəħtiən qьðьl armiahьna bara. Ə unan jaqsь teðeleşle, dissiplinalь, kul'turalь intelegint keşe bulьp qajta. Ular qьðьl armianan beððeꞑ kolxozdarƣa, kolxoz xeðmətteneꞑ aldьnƣь rabotniktarь, avьldьꞑ berense kejəvðərе bulьp qajtalar.

Yððəreneꞑ eştərendə beððeꞑ qьððar ajrьmsa uꞑьştarƣa ɵlgəştelər. Beððeꞑ partianьꞑ, sovet vlastьnьꞑ uꞑьştarь qatьn-qьððarðьꞑ isemdərе menən bəjləngən bulьvь osoraqlь tygel. Qatьn-qьððar, bigerək tə jəştərе politik həm kul'tura jaqtan yħtelər. Maria Demcinko, Jevdakia həm Maria Vinagradovalar, Paşa Angelina həm başqa kyp kenə bɵtə donja rekordь qujƣan kyrenekle paraşutiskalar bьna bьnьꞑ asьq kyrhətkese.

Beððeꞑ qьððar taƣь la kyberək həm taƣь la jaqşьraq eşlərðər.

Şulaj uq beððeꞑ milli respublikalarðьꞑ həm ɵlkələrðeꞑ jəştərenə lə hoqlanmaħlьq tygel. Ular elek—batşalьq vaqьtьnda ajrьvsa nьq iðelgən, xoquqhьðlandьrьlƣan keşelər ine. Xəðer beððeꞑ partia, beððeꞑ Stalin tarafьnan yħterelgən, tərbiələngən ul jəştərgə qaraƣьð. Ular aldьnƣь keşelər həm kiləsək huƣьştarða ular beððeꞑ ilde yððəreneꞑ kykrəktərе menən haqlarðar.

Dɵjɵm alƣanda iptəştər kyꞑelle, jaqşь jəşəjbeð, udar xeðmət itəbeð, kərəgensə jaratabьð. Həm əgər ðə iptəş Stalin yðeneꞑ kombajnerðar kəꞑəşməvendə hɵjləgən telmərendə beð hər jьl Finləndiə xɵkymətе ðurlьƣьndaƣь xalьq yħeşe alabьð tigən bulha, əgər ðə beð ul hyððərðe nьqьthaq his şikheð beððeꞑ xalьqtьꞑ hər jьlƣь yħeşe xəðerge Pol'şa ðurlьƣьnda bulƣan vaqьt kiler (zalda kyꞑelle xərəkətlənevðər, alqьştar).

Bьlar bɵtəhe lə jaqşь iptəştər. Beððeꞑ batьr jəştərebeð aldьnƣь pozitsialarƣa sьqtьlar həm ildə kyrnekle urьn totalar. Bьl ður namьħ, həm bɵjɵk erelek kenə tygel, şunьꞑ menən ber yk vaƣьtta partia aldьnda, il aldьnda, iptəş Stalin aldьnda bik ður javaplьlьq. Iptəş Stalinnьꞑ kombajnerðar həm kombajnerkalar kəꞑəşməhendəge yðeneꞑ telmərendə 7-8 milliard bot artьq urožaj alьv burьsьn qujƣanlьƣьn bɵtə iptəştər ðə beləlær. Bьl burьstь xəl itev məs'ələhen beð-

(Davamь 2-se bittə).

Ин. № 1118.

Ip. A. V. KOSAREF telməre

(Davamь. Başь вerense вittə)

đeŋ вatьr jəştər, веđđeŋ qajət matur eşse həm avьl intelegintsiahь yđ jelkələrenə alьrqa tejeşlelər.

7-8 milliard igen ɵsɵn kɵrəş вurьsьn nisek xəl itergə? Вьl horavqa javaptь iptəş Stalin вirə.

„*Xəđer təp nəmə kadrđar jeteşterevđe qьđьvlatьvđan, kadrđarđь ɵjrətevđən, artta qalьvsьlarqa texnikanь yđləşterergə jarđam itevđən, texnikanь yđləşterergə həm unь alqa qьvьrqa hələtle keşelərđe kəndən kəngə yьtərə вarьvđan tora. Təp nəmə xəđer şunda iptəştər*—tine вьl kəŋəşmələ Stalin iptəş.

Вarьhьnan da elek вeđgə веđđeŋ menən kadrđar əđerləv məs'ələhen də nьqlap eşləv tora. Bik dɵrɵѣ вulmaqan xisap вujьnsa вeđ 1936sь jьl 250 meŋ janь traktoristar, 75 meŋ kombajnerđar həm şturvalsьlar, 50 meŋ jalan вrigadirđarь, 20 meŋ qatmarlь molotilka maşinistarь həm 17 meŋ mexaniktar əđerlərgə tejeşleвeđ. Вьlarđьŋ вɵtəhenən də вaşqa вeđ 100 meŋ traktoristarđь, 15 meŋ kombajnerđarđь qajtanan əđerlərgə tejeşleвeđ.

Вьl вurьstь tormoşqa atqarьvđa вeđgə вarьhьnan da nьqьraq eşlərgə kərək вulьr, sənki ul вurьstь вaşqarmaj torop, 7-8 milliard вot urožaj alьv вurьsьn ytəvgə ireşep вulmajasaq. Вьna nəmə ɵѣtendə eşlərgə tejeşleвeđ вeđ komsomoles həm komsomolka iptəştər həm веđđeŋ ildeŋ aldьnqь jəş keşeləre.

Вьl mexanizmdarđьŋ həm maşinalarđьŋ вɵtəhenə lə веđđeŋ jəş keşelərевeđđeŋ iŋ jaqşьlarьn qьna' kem ɵjrənergə teləj şularđь qьna, kem ɵjrənergə tьrьşa şularđь qьna, kem maşinanь hɵjə şularđь qьna, dissiplinalь iptəştərđe вirergə kərək. Ə вeđ, Lenin komsomolь, oşo maqsat menən вьl ucastkaqa yđeвeđđeŋ ojoşmanьŋ meŋləgən həm un meŋləgən aqzalarьn вirerвeđ. Məktəp, kurstarđьŋ eşen dɵrɵѣ ojoştororqa, kərəkle əđəвiət, uqьv əsвaptarь вaѣьр sьqarьrqa jarđam iterвeđ.

Turanan—tura əjtergə kərək iptəştər. Вьl eştə əle вeđđeŋ đur jeteşheđlektərевeđ jəşəp kilə. Jьşqьna kurstarđь ojoştoralar, dəjem jataqtar turahьnda onotalar, dəjem jataq ojoştorhalar karavat turahьnda onotalar, karavat alhalar matras turahьnda onotalar. Вьna şunđaj traktoris kombajnerđь qьѣarqa məžвyr itkən, unьŋ eşenə zarar kiltergən kyp kenə jeteşheѣlektər вar. Ejje jəş traktoris həm jəş mexanizatorđar yđđəre lə kyp vaqьt qəjeple вulalar. Turanan tura əjtergə kərək вeđ, şul jəmlənən Lenin komsomoь aqzalarь la hər vaqьt, hər jerđə jararlьq, jaqşь uqьmajвьđ. Jeteşheđlektər menən nasar kərəşəвeđ. Maşina menən вɵtəвeđ đə Paşa Angelina вrigadahь kevek mənəsəвət itməjвeđ. Qajhь vaqьt maşinanь qəriplətəвeđ. Qaramajвьđ. Ajьrьm traktoristarđьŋ traktorqa qarata sotsialistik milekkə qarata dissiplinalarь jomoşaq. Ular maşinanь qajhь vaqьt, indevidual' xužalьqta jəşəgən saqtarьnda yđđəreneŋ attarьn tərвiələgəndən nasarьraq qarajđar.

Nihajət agronomik minimumdь ɵjrənev eşe menən nьqlap şəqɵllənergə kərək. Jəşəp kilgən agronomik minimum yđeneŋ jɵkmətkehe menən nьq iѣkerđe. Kolxoz tɵđləşənə tiklem вulqan agrominimum, ul вeđgə kərəkle вelemde вirə almaj, ul xəđerge eşkə ɵjrətməj. Jəşəp kilgən agrominimum eştə hɵjrələvselərđe aldьnqьlar kimələnə tartьrqa jarđam itməj.

Agrotexnikanь ɵjrənev eşe веđđeŋ kolxozđarđa ojoşqan rəveştə tygel, osoraqlь xarakter menən вara. Kolxoz intelegentsiahьnьŋ kɵsən (agronomdar, uqьtьvsь zootexnik, veterinarđar) agrotexnik minimumdь ɵjrənevgə jomoşaqjəlep itelələr. Ə kyp kenə vaqьt kərəkheđ jergə fajđalanьlalar.

Şunьŋ ɵsɵn də веđđeŋ partiaвьđ međən вergə həm unьŋ jetəkeslegendə sojuz narkomzemьnьŋ jaqьn qatnaşьmenən вeđgə jaqьn kəndər esendə agrominimumdь qajtanan qarap sьqьrqa kərək.

Məqarif organdarьnьŋ jəştərđeŋ avьl xužalьqь həm kolxoz tɵđələşə ɵsɵn kərək вulqan, məqlymətenə ađ iqtiвar itevđəren kyrhətep ytergə kərək. Веđđeŋ kolxozđarđa вьqa tiklem maxsus agronomik urta məqlymət вirə torqan daimi eşləp kilgən məktəptər ađ iѣəplənələr. Avьldarđa 7 jьllьq məktəp вazahьnda avьl xužalьqьna hər tɵrlɵ вelgestər jeteşterə torqan daimi agrotexnik məktəptər tɵđərgə kərək.

—Iptəştər, веđđəge jəştərđeŋ tormoş şarttarь min əjter inem preveligiəle tormoş şarttarь, yđeŋ jaratqan professiandь hajlavqa mɵmkinlek вulьv, eşheđlekteŋ вulmavь, jaqşь eş xaqь həm mul tormoş—qajhь vaqьt веđđeŋ jəştərđe вođор ta qujalar. Веđđə jəştər qajhь vaqьtta nađlana, mahaja, morondarьn juqarь kytərə вaşlajđar. Imeş traktoristь jaratalar, kombajnerđь la jaratalar, ə вьna əjtəjek kolxoz taвorьn da pritsipşiktь jəki povarđь, jaratmajđar.

Qajhь вer jəştər qajhь вer vaqьtta ularđьŋ xeđməttəren вьѣn xeđmət tip tanьmajđar. Вьl вɵtənləj dɵrɵѣ tygel. Həm kombajnerđar, həm pritsipşiktar həm aş вeşerevselər, həm polevod вrigadahьnьŋ redovaj raвotniktarьnьŋ вɵtəhen də jaratьrqa kərək.

Вɵtəheneŋ də xeđməten narьqlarqa kərək. Sənki веđđeŋ ileвeđđe вajьtьvsь, веđđeŋ ileвeđgə fajđalь, веđđeŋ вɵjɵk ileвeđđeŋ hələten nьqьtьvqa jynəltelgən, hər вer namьѣlь xeđmət веđđeŋ ileвeđđə maqtavđa, ul веđđə danlьq menən fajđalanьlьrqa həm вeđ unь jaratьrqa tejeşвeđ.

Веđđeŋ jəştər ɵsɵn вьѣn tormoşto Lenin jetəkselegendə, Stalin jetəkselegendə atalarьвьđ kɵrəşep alьр вirđelər. Jəştər вьl jeŋevđərđe doşman tarafьnan mɵmkin вulqan hɵzymdən haqlap qalьrqa tejeştər. Jəştər вarьhьnan da kyвerek yđđəreneŋ vlastьn—eşse həm krəѣtiən vlastьn hɵjərgə tejeş həm məzвyrđər. Вьl vlast вɵjɵk Lenin, вɵjɵk Stalin tarafьnan tьvđьrьlqan. (*Şavlь alqьştar*). Вьl vlas веđđeŋ вol'şeviktar partiahь tarafьnan tьvđьrьlqan. Həm вeđ jəştər вьl vlast ɵsɵn tav вulьр tororqa, вeđ donja kommunizmьhьnьŋ qьđьl armejestarьnьŋ tarixьj rolen ytəvgə əđerlənergə tejeşвeđ. Веđgə, jəş keşelərđə tormoşta jьr jьrlap atlaj, tip jьrlaqan jьr qьna jetməj, şul uq vaqьtta huqьş вelemen də ɵjrənergə kərək.

Вol'şeviktarđьŋ qart вьvьndarь, huqьşsan qart вol'şeviktar „kem kemde" məs'ələhen веđđeŋ ildə sotsializm fajđahьna xəl itelər. Heđgə sovettar ileneŋ jəş вьvьn keşelərenə, partia jetəkselegendə, вɵjɵk Stalin jetəkselegendə, Sovettar sojuzь marşalь iptəş Voroşilof jetəkselegendə (*kɵslɵ alqьştar*) ifratta avьr, mɵhim tarixi вurьstь, donja dəvmələndə „kem kemde", kommunizm jađmьşьn ytəv вurьsь tɵşə. Həm вɵtəhendə lə веđđeŋ maqtavlь jəştər elekkesə iptəş Stalin kyrhətməhenən eđmə—eđ вarьr, веđđeŋ maqtavlь jəştər xəđer eşləgən kevek udar eşlər həm taqь la jaqşьraq xeđmət iter. Веđđeŋ faвrik həm zavodtarđa, веđđeŋ kolxoz həm sovxozdarđa вol'şeviktarđьŋ jəş вьvьndarь вaşьnda partia, iptəş Stalin torqan xəldə, keşelek xeđmətsəndəreneŋ jađmьşьn donja masştaвьnda kommunizm fajđahьna xəl itəsəgeвeđgə şəвhə lə juq (*Alqьştar, „ura" tavьştarь. Kəŋəşmələ qatnaşьvsьlar iptəş Kosareftь ajaq yrə вaѣьр təвrikləjđər*).

* * *

KOMITETQA IŊ JAQŞЬ KEŞELƏR HAJLANDЬ

30-sь dekaвrđa Aqjar tulь вulmaqan urta məktəp komsomol komitetьnьŋ otcot-hajlav jьjьlьşь ytkərelde. Jьjьlьşqa, aldan nьqlь əđerlənelgən. Jьjьlьş ytkərev urnь əđerlənep, ul xudozstvolь itep вiđəlgən. Lozungtar jađьv həm stena gazetahь sьqarьv eşe lə tə'min itelgən. Komsomolestar jьjьlьşqa 100 protsentь menən kildelər. Doklad вujьnsa sьqьvsь komsomolestar komitettьŋ eşen qatь tənqit aѣtьna aldьlar.

Komitettьŋ janь sostavьna uqьv otlicniktarьnan Juldaşвajьf, Qadirova, Saitova, həm Kurajьf iptəştər hajlandьlar.

Xakimof.

Orloq kul'turalarь вujьnsa urožaj aldьnqьlarьn, traktor вrigadirđarьn həm molotilka maşinistarьn nagradlav

SSR Sojuzь Yđək вaşqarma komitetь xeđmət gerojlьqь ɵsɵn, orloq kul'turalarь urožajn kytərev eşendəge uŋьşlьqtar ɵsɵn, gektarьnan 150 вottan da kəm almaqan, traktor həm molotilkalarqa qujьlqan eşləp sьqarьv normalarьn 100-200 protsentqa arttьrьр ytəvđəre ɵsɵn, orloq kul'turalarь вujьnsa urožaj aldьnqьlarь traktor вrigadirđarь, traktorist həm molotilka maşinistarьnan — Sovettar sojuzьnьŋ ordendarь menən — 1016 keşene вyləklərgə qarar itte. Şularđьŋ esenən 339 keşe — **Lenin** ordenь, 434 keşe—xeđmət qьđьl вajraqь ordenь, 243 keşe—Znak pocota ordenь menən вyləklənđelər.

Lenin ordenь menən вyləklənevselər arahьnda hər вer „STZ" „XTZ" traktorь menən 1200 gektar eşləvse traktor вrigadirđarь вar.

Yđđəreneŋ smenahьnda STZ həm CTZ traktordarь menən 700 gektarđan artьq eşləgən traktoristar, jə CTZ „Stalines" traktorь menən 2110 gektardan artьq, „Universal'" traktorь menən 500 gektarđan artьq eşləvselər, yđ molotilkalarьnda 1200 tonnanan artьq igen huqьvsь maşinalar, kolxoz вrigadirđarь, kolxoz predsedateldəre, sovxoz uravləjuşşejđəre həm direktorđarь, agronomdar, вojđaj, arьş arpa holo, tarь, kul'turalarьnьŋ 190 вottan artьq urožaj alьvsьlar, kukuruz, dəgənən — 260 вottan artьq alьvsьlar, jə səgəldər orloqo gektarьnan 190 вottan artьq orloq alьvsьlar, kolxozdarqa həm sovxozdarqa janь вɵjɵk urožaj вirevdə, avьl xužalьqь ysemlektəreneŋ nьqlь sortьn həm agronomia naukahьn alqa jeвərevse, вirelep eşləgən avьl xužalьqь вelgestəre—Lьjsenko—Odessa genetiko seleksion institutьnьŋ qilmi jetəksehe, Meister—Saratof seleksion stansahь direktorь, Eixvel'd—Kief avьl xužalьqь вaѣьv təzriвə stansahь direktorь, Tsitsin—Seвer orloq xužalьqь qilmi tikşerenev institutьnьŋ вelgese вar.

* * *

SSSR Yđək вaşqarma komitetь Başqortostandan oşo iptəştərđe

Lenin ordenь menən nagradlanь

SƏJETEF ABDELKARAM SƏJET ulьn—Dyrtəjlə MTS trakoristь;

Qəđelşin RəstəmƏxəmətjən ulьn—Tuqmalь M TS traktoristь;

ŞAJXATDARЬFŞƏJMI ŞƏJMEXƏMƏT ulь-Taporin MTS maşinistь;

Xəsвejef Məqsym Xəsвi ulьn—Jaŋavьl MTS maşinistь

Aвdelqənejьf Apkani Apkalik ulьn—Baltas rajonь „Arvi" kolxozь вrigadirь;

Soltanof Qəziz Sitdiq ulьn—Jьlajьr orloqsoloq sovxozь вylegə upravləjuşcie;

Bədretdinef Imamqəli Bədretdin ulьn— K.Kam rajonь „Krasnьj Cuqanaq" kolxozь вrigadirь;

SЬNBULATЬF XƏJERTDIN MOSTAFA ULЬN—Xəjвulla rajonь „Igense" kolxozь predsedatele.

Abduliin Xəsəjen Xəsən ulьn—Xəjвulla rajonь, rajon agranomь;

VƏKILOF MIŊNIƏXMƏT VƏKIL ULЬN—Şişmə rajonь „Qьđьl jul" kolxozь вrigadirь,

KNƏZXANЬF ZƏKI GƏRƏJ ULЬN—Ileş rajonь „Kalinin" kolxozь predsedatele;

ŞAJRISLAMЬF XƏBI XƏJRISLAM ULЬN—Ɵfɵ rajonь „Prožektor" kolxozь вrigadirь;

Frisof Jakov Mixajlovictь—Jьlajьr orloqsoloq sovxozь direktorь.

VƏLEJEF BAKIR MULLAQƏLI ULЬN—Şişmə MTS traktoristь;

Qaharmanova Fəvziə Qaharman qьđьn—DyrtəjləMTS traktoriskahь;

OSIPOF FALALEJ JAKOVLEVICTЬ—Avьrqazь rajonь „Lipovka" kolxozь вrigadirь;

JƏŞKIEF IĐELBAJĐЬ—K. Kam rajonь „Krasnьj krьjm" kolxozь вrigadirь;

OSIPOF ZINOVIA JAKOVLEVICTЬ—Avьrqazь rajonь „Lipovka" kolxozь predsedatele.

„ZNAK" POCOTA ORDENЬ MENƏN

FATIXOF SAFA FATIX ULЬN-DyrtəjləMTSвrigadirь;

Sinkejevic Marka Stepanovictь—Dəvləkən MTS traktoristь;

XEĐMƏT QЬĐЬL BAJRAQ ORDENЬ MENƏN

KAŞAPOF MIRZAXAN KAŞAF ulьn—Dyrtəjlə MTS вrigadirь:

MANKEJEF JƏMIL XƏŽI ULЬN Dyrtəjlə MTS traktorisь;

—Islamьf вajram Islam ulьn Jaŋavьl MTS traktorisь;

ƏRTEKƏJEF XƏMIT MƏŽIT ULЬN—Mişkə rajonь, Kaşirin ismendəge kolxoz вrigadirь;

IVANOF PETR IVANOVICTЬ—Jьlajьr orloqsoloq sovxozь dirь;

JOSOPOF JƏQFƏR ULЬN—Jьlajьr orloqsoloq sovxozь вrigadirь;

MASLOF PETR Ivanovictь—Xəjвulla rajonь „Novaja žizn" kolxozь вrigadirь;

DURANIN PETR KIRILEVICTЬ—Jьlajьr orloqsoloq sovxozь вylek upravləjuşcie;

KOVŞOF VASILI ALEKSANDROVICTЬ—Iglin rajonь „Put Lenina" kolxozь вrigadirь.

Meditsina institutьnda komsomoldьꞑ otcot-hajlav jьjьlьşь.

Đur aktivlьq həm ʙol'şevistik tənqit lozungahь aѣtьnda

I. Komitettьꞑ otcotь

Başqortostan dəvlət meditsina enstitutьnьꞑ komitet sekretarьnьꞑ hajlav jьjьlьşьnda həjləgən otcot dokladьnan.

— Institutta ʙɵtəhe 1 meꞑ 125 student. Şulardan komsomolestar 355 keşe.

Komsomol uqьv sьjfatьn kytərevdə avangardlьq rolen şaqtaj juƣarь kytərə aldь. 1934-se jьlda „otlicnik"tar, komsomolestardьꞑ dəjəm hanьna nisʙətən 9,5 protsent təşkil ithə, 1935-se jьl ʙьl 34 protsentqa kytərelde. Komsomolestardan „otlicnik"tar ʙɵgɵngɵ kɵndə 78 keşe iѣəplənə. ʙьlar arahьnda ʙigerək tə Svenova, Ponətovskaja, Kaşirina, Ƣirfanof, Usmanajьva, Murtazin, Certova, Loqmanof, Gurivic, Bahavьtdinof, Səjfetdinova həm Petri iptəştər iꞑ alda ʙaralar. Ular tik „otlicno"ƣa ƣьna uqьjđar.

Politik tərʙiə eştərenən də komitet đur ƣьna ɵlgəşevđərgə ireşte. Institutta ʙɵtəhe 51 tyꞑərək eşləj. ʙьl tyꞑərəktərgə komsomolestar şulaj uq sojuzdan tьş studenttar massahь ʙɵtɵnləje menən ьlьqtьrьldь.

Komsomol aktivьn yѣterev eşendə lə eşləgən eştəreʙeđ ʙar. ʙɵgɵngɵ kɵndə komsomolestardan propagandistar 44 keşe iѣəplənə. ʙьlar arahьnan yđđəreneꞑ tyꞑərəktəren ʙɵtə jaqlap ɵlgɵlɵ itep quja alƣan Mixajlof, Səjftdinova, Petri həm Malьjx kevek iptəştər đə juq tygel. ʙьl tyꞑərəktərgə jɵrɵvse, tьꞑlavsьlar uqьvƣa hər vaqьt nьq əđerlənep konspekt menən kilələr. Uqьvđь qaldьrьvsьlar juq. Uqьv vaqьtьnda la aktiv qatnaşalar. Başqa iptəştərđeꞑ tyꞑərəktəre ʙьl ipəştərđeꞑ tyꞑərəktərenən ɵlgɵ alьrƣa tejeştər.

Kul'tura—massovьj eştərđə lə ʙer ni tiklem ɵlgəşevđər ʙar. Fizkul'tura eştəre ʙujьnsa la Vuzdar arahьnda ʙeđđeꞑ institut alda tora. ʙeđđeꞑ fizkul'tura eşen jəjep jeʙərevđə ajrьvsa uꞑьşlьqtarьʙьđ ʙar. ʙьna şunьꞑ ɵsɵn də Başqortostan juƣarь fizkul'tura sovetьnьꞑ kysmə ʙajraƣь ʙeđđeꞑ institutqa ʙirelde. 5-6 tapqьr samoljottan paraşut menən hikerevse Zəjnetdinof, Kyzmin, Kuznitsof həm uqьvđь artqa qaldьrmaj lytcik ʙulьp sьƣьvsь Ƣəlikəjeva kevek keşelərʙeđ đə ʙar. ʙer nisə, kɵndən ʙeđđeꞑ unlaƣan komsomolestarьʙьđ Ɵfɵ-Magnitogorski, həm Ɵfɵ-Işemʙaj marşrutь menən sanƣь poxodьna sьƣasaqtar. ʙьl eştə komitettьꞑ insiativahь menən kytərelgən eş.

Otcot dəverendə komsomolestar ɵsɵn sajuzdan tьş jəştərđe ьlьqtьrьp 15 tapqьr muzej həm ekskursialarƣa ʙarьvđar ojoştoroldo. 9 tapqьr kollektiv kino qarav ytkərelde.

Institutta ʙɵtəhe 344 keşene esenə alƣan, agitʙrigada, dramma, əđəʙiət həm fizkul'tura tyꞑərəktəre, şulaj uq kɵnʙatьş tansalarь ɵjrənev kevek tyꞑərəktər eşləjđər. ʙьlardan başqa aktiv ɵsən 50 keşenən torƣan kɵnʙatьş Jevropa tansalarьn ɵjrənev tyꞑərəge eşləj. 80 keşenən torƣan nemest tele ɵjrənev tyꞑərəge lə eşləj həm başqalar.

Şunьꞑ menən ʙergə ʙeđđeꞑ jeteşhedlektəreʙeđ đə tulьp jatalar. Polit uqьvđarđan əle ʙeđ ʙɵtə tьꞑlavsьlarđь la konspekt menən nьq əđerlənep kilev dərəzəhenə jetkerə alƣanьʙьđ juq. Qajhь ʙer komsomolestar uqьvƣa ʙɵtɵnləj əđerlekheđ kilələr. Məѣələn, Sinetsin iptəş jetəkselek itkən tyꞑərəktə Goʙzeva həm Golovcinko ipəştər politik uqьvƣa ʙer tɵrlɵ lə əđerlənməjensə kilələr. ʙьndajđar başqa tyꞑərəktərđə lə ʙar. Sojuzdan tьşqь jəştər arahьnda eşləv đə maqtanьrlьq tygel. Otcot dəverendə ni ʙarь 24 komsomolƣa ƣьna yѣkənʙeđ.

Komsomolestarđьꞑ samootcotьn tьꞑlavđь ađ qullanьldь. Şul arqala hər ʙer komsomoles menən personal eştər jomoşaq qujьlƣan. ʙeđđeꞑ komsomolestar arahьnda đərestən ɵlgəşə almav, politik, nađan ʙulƣan keşeləreʙeđ đə juq tygel. Golovcinko, Levcok həm Nasiʙullina kevek iptəştər ʙьƣa asьq fakt ʙula alalar. ʙьna ʙeđ oşondaj iptəştər menən ađ eşlənek əle.

Kiləsəktə ʙьl eşkə ajrьvsa đur əhəmiət ʙirergə kərək.

Meditsina institutьndaƣь otcot-hajlav jьjьlьşь turahьnda

29-sь dekaʙrđə Başqortostan dəvlət meditsina institutь komsomol ojoşmahьnьꞑ otcot-hajlav jьjьlьşь ytte. Ulardьꞑ ʙьl otcot-hajlav jьjьlьştarь ajrьvsa jaqşь ytev menən ʙergə elekke jaʙaj jьjьlьştarđan:

—Otcot-hajlav jьjьlьşьnьꞑ ojoşqanlьƣь, jənlelege həm komsomolestarđьꞑ ʙьl jьjьlьşta yđđəren tulь xoquqlь xuzalar itep hiđevđə, jьjьlьştьꞑ tulь aktivlьqta yteve menən ajrьla.

—ʙьl jьjьlьşta ʙьƣa tiklem hər jьjьlьşta həjləvse „ştatlь" oratorđar ƣьna tygel, ə kypselege ʙьƣa tiklem ʙer đə həjləməvse, jьjьlьştarđa possivlьq kyrhətevse komsomolka həm komsomolestarđьꞑ həjləvđəre həm ojoşmahьꞑ eşenə ʙol'şevistik tənqit ʙirevđəre menən ajrьla.

—ʙьl jьjьlьş—sojuzdьꞑ tulь demokratiahь nigeđendə ytep, kosmomolestar komitetqa aƣzaler hajlavƣa ʙik nьq đur iƣtiʙar menən qaranьlar.

Komitetqa hajlanьrƣa tejeş ʙulƣan 11 keşe urnьna 22 keşe kyrhətelgəjne. ʙьna oşo 22 keşe arahьnan iꞑ jaqşь keşelər genə hajlanьp alьnьp ulardьꞑ hər qajhь komsomolestar tarafьnan jentekle tikşerygə həm tənqitkə tartьldьlar.

Meditsina institutьndaƣь otcot-hajlav jьjьlьşь juƣarь sьjfatta ytte.

Polzunof.

VLKSMdьꞑ Ɵfɵ qala komitetь sekretarь.

* * *

II. Doklad ʙujьnsa həjləvđər

ZƏJNETDINЬF

HƏR KOMSOMOLESTЬ BELERGƏ, UNЬꞐ MENƏN JETƏKSELEK ITERGƏ

Komitet komsomolestarđьꞑ politik uqьvđa aktivlьqtarьn kytərev, ulardьꞑ politik uqьvƣa nьq əđerlek menən kilev — kilməvđəre menən ađ qьđьqhьndь. Əlʙəttə ʙьl ɵlkələ ɵlgəşevđəreʙeđ đə juq tygel. Ləkin şunьꞑ menən ʙergə komitettьꞑ tejeşle iƣtiʙar ʙirep jetkerməve arqahьnda kilep sьqqan jeteşhedlektər đə tulьp jatalar. Məѣələn; Rəxmətullin, Əminof iptəştərđe alьƣьđ. ʙьna ʙьl iptəştər politik uqьvƣa his əđerlənep kilməjđər.

Ular iptəş Səjfetdinova tyꞑərəgendə uqьjđar. ʙьl tura la ul yđe nьƣьraq tuqtalьr, tip ujlajьm.

— 1-se simistrđa Markof gruppahь institutta iꞑ artta həjrəlevse gruppalarđan hanala. Unьꞑ komsomolestarь jьş qьna polit uqьvđarđь qaldьralar. Đɵrɵstən ɵlgəşə almavsьlar đa juq tygel. ʙьna ʙьl gruppala eş oşondaj xəldə torop ta, ʙьƣa grupporg Markof ta, şulaj uq komitet ta nьqlь əhəmiət ʙirməgəndər. Aldaƣь kɵndə jaꞑь komitet ʙьlarƣa nьqlь iƣtiʙar itergə tejeş.

Sabitova.

MIN KOMSOMOLKAMЬ, TYGELME?

Min komsomolƣa inergə ƣariza ʙirgəngə tiklem yđem de nьqlap əđerlənem. Uqьvđan da tik „otlicno" həm „jaqşь" ƣa ƣьna uqьjьm. Politik ʙelememdə tyʙəꞑ tygel. Komsomolƣa inergə teləp ƣariza ʙirevemə ʙer jьldan artьq vaqьt ytte inde. Komitet mine komsomolƣa qaʙul itte. Şul kɵndən ʙaşlap komitet mine komsomolka itep iѣəpləj, minən aƣzalьq vznosь alƣas, jьjьlьştarƣa qatnaştьrƣas min də yđemde komsomolka tip ujlanьm. Ləkin min komsomolkamь, tygelme, unь asьq ʙelməjem. Sɵnki mineꞑ ʙiletem də juq, mine garkomƣa la saqьrtmanьlar həm mineꞑ komsomolƣa qaʙul itelevem, itelməvem turahьnda komitetьꞑ da ʙer nəmə lə əjtkəne juq. ʙьnda əlʙəttə min yđem də ƣəjeplemen. Min garkomƣa yđem ʙarmanьm. Ə komitet dokumenttarđь garkomƣa ʙɵgɵn jeʙərəʙeđ, irtəgə jeʙərəʙeđ tip ьşandьrьp kilevenə ьşanьp torđom. Ə hɵđɵmtələ jьldan artьq vaqьt ytkəs xəđer irekheđđən yđemdeꞑ komsomolka ʙulьvьm, ʙulmavьm turahьnda şiklənergə tura kilə.

ʙьnan hunꞑ komsomol komitetь komsomolƣa qaʙul itevđə mineꞑ menən ʙulƣan vaqiƣa kevek xəldərđe tьvđьrmaѣqa həm ulaj javaphьđ qaramaѣqa tejeş.

Ibrahimova

Komitet mineꞑ nəmə uqьƣanьm, nisek jəşəƣənem menən qьđьqhьnmanь

Komitet komsomolestarđьꞑ tormoşo, eşe menən jaqьndan tanьşьv menən jaşəƣəlləndə. Ajrьm komsomolestarđьꞑ talaptarьn ʙelməv arqahьnda yđeneꞑ eşen ulardьꞑ horav həm talaptarьna qarap qora almanь. Min, nisə komsomoles matur əđəʙiət uqьj, tip horav ʙirgəjnem, dokladsь javap ʙirə almanь. Sɵnki kemdər matur əđəʙiət menən qьđьqhьna, nəmə uqьjđar, nindəj kitaptarđь kyʙerək horajđar ulardь ʙeđđeꞑ komitet ʙelməj. ʙьna min yđem matur əđəʙiət menən ʙik qьđьqhьnamьn. Ləkin komitet minən nəmə uqьjhьꞑ, nisek jəşəjheꞑ tip ʙer vaqьtta la qьđьqhьnƣanь ʙulmanь. Ə ʙit ʙeđđə matur əđəʙiətkə narьq ʙirep jetkerməvse komsomolestar đa juq tygel.

Komitet ʙьnьꞑ menən qьđьqhьnьrƣa, komsomolestarđьꞑ tormoştarь, şəxsi talaptarьna jaqьnьraq kilergə tejeş.

Batьrʙajьva.

Komitet jəş əsələr turahьnda ađ qajƣьrtь

Komitet, komsomolka əsələrđeꞑ tormoşo menən tanьşьvƣa nьq qьđьqhьnmanь. Ə ʙeđđə ular ađ tygel. Məѣələn, Mostafinanьꞑ komsomol jьjьlьştarьna, şulaj uq polit uqьvđarƣa jɵrɵj alƣanь juq. Sɵnki unьꞑ ʙer tygel ike jəş ʙalahь ʙulьvь uƣa hər vaqьt sьƣьp jɵrɵvgə mɵmkinlek ʙirməj. ʙeđđə undajđar ʙer Mostafina ƣьna tygel, ular ʙer nisə. Ə komitet una şulardь ʙik ađ qajƣьrta, qajhь vaqьt ʙɵtɵnləjgə onotop ta quja. Kiləsəktə ʙьl məs'ələgə ajrьvsa nьq iƣtiʙar ʙirergə kərək ʙulasaq.

III. Hajlavđar

Meditsina institutь komsomol komitetьnьꞑ jaꞑь hajlanƣan sekretarь ip. Zəjnetdinьf.

* * *

Komitet sekretarь Safin hyđ alьp:

— Iptəştər ʙьjьlƣь sostav 11 keşenən torərƣa tejeş, tip kypme keşe kərək ʙulasaƣьn ʙelderđe.

Ađƣьna tьnlьq.

Ə pedsedatel taƣь la ʙer tapqьr:

— Iptəştər, kandidaturalar kyrhətə ʙaşlaƣьđ — tip qaʙatlanь. Urьndarđan ʙer-ʙer artlь:

— Zəjnetdinof, Murtazin..

— Petri, Səjfetdinova, Gertova tigən tavьştar jaꞑƣьranь. ʙɵtəhe 20 kandidatura kyrhətelde. ʙerəmləp tikşerevđər ʙaşlandь.

— ʙьna komitetqa kyrhətelgən Zəjnetdinof yđe turahьnda həjləj.

— Altь tapqьr samoljottan paraşut menən hikerđem. Uqьvđan „otlicno" həm „jaqşь" ƣa uqьjьm.

Komitetqa kyrhətelgən kandidaturalar ʙьna şulaj jentekle rəveştə tikşerelep sьƣa.

Kypselek tavьş menən jaꞑь sostavqa Murtazin, Zəjnetdinof, Petri, Səjfetdinova, Sinitsel, Kurgajьva, ʙatьrʙajьva, Gertova, Davletşina, Malьjx həm Mixajlof iptəştər yttelər.

Komitet aƣzalarьn tavьşqa qujьp ʙɵtkəs jьjьlьş predsedatele:

— Xəđer iptəştər komitettьꞑ sekretarьn hajlarƣa kərək. Komitetqa hajlanƣan iptəştərđeꞑ qajhьhьn sekretar itergə.

Zaldьꞑ tɵrlɵ urnьnda tɵrlɵ tavьştar jaꞑƣьraj.

— Zəjnetdinof.

— Murtazin.

Taƣь la tavьşqa qujьla.

— Berense kandidatura Zəjnetdinof tavьşqa qujьla.

Tavьş ʙirevđe hanavsьlarƣa eş tə qalmaj. Sɵnki ʙɵtə zal Zəjnetdinofqa tavьş ʙirə. Həm ʙer tavьştan komitettьꞑ sekretarь ʙulьp Zəjnetdinof ytə.

Torglerđь Germania kampartiahьnan sьƣarьv

GERMANIA KOMPARTIAHЬNЬꞐ-BRYSSEL KONFERENSIAHЬ QARARЬ

Bazeldə sьƣa torƣan "Pundşau" bylletenendə (19-sь dekaвr) tyвəndəge belderev вaђьlƣan:

„Вьl jьldьꞑ oktəвerendə Brysseldə, jəşeren rəveştə kɵrəşevse Germania kommunistik partiahьnьꞑ konferensiahь — faşistik diktatura qujьlƣandan hun kompartianьꞑ вerense вɵtə Germania konferensiahь вulьp ytte. Вьl konferensiala вɵtə okrug partia ojoşmalarьnьꞑ delegattarь qatnaştьlar. Konferensia Torglerđьꞑ Lejposig protsesьna tiklem həm ul вarƣan vaqьtta yđ-yđen totovьn tikşerđe həm tyвəndəgelərđe вildələne.

1. Torgler partia jetəkselegeneꞑ ixtejarьna qarşь вularaq, yđ irke menən faşistar qulьna вirelde.

2. Partia jetəkselege, Torglerƣa tɵrmələ ultьrьvь osoronda həm protses osoronda jarđam kyrhətev ɵsɵn вɵtə nəməne eşləne. Ləkin Torgler yđeneꞑ sud aldьnda jahaƣan sьƣьşьnda partia jetəkselegeneꞑ kyrhətevđəre вujьnsa вarьvđan вaş tarttь.

3. Torgler, yđenə ximajasь itep, faşist вulьvь menən вildəle вulƣan advokat doktor Žaktь hajlap aldь. Gərsə partia doktor Žaktьꞑ prokuror ƣoralь ikənlegen asьqtan-asьq faşlaha la, Torgler uƣa tajanđь həm unь iptəş Dimitroftьꞑ atakalarьnan jaqlanь.

4. Torgler faşistik sud aldьnda xurlьqlь rəveştə teđ sykte həm iꞑ вaşta uq kommunistik partianь həm kommunizm idejahьn kommunist rəveşendə jaqlavđan вaş tart- rəveşendə jalavđan вaş tarttь; ul вarь tik yđ persanahьn politik rəveştə jaqlav menən genə siklənde.

5. Torgler sudta iptəş Dimitroftьꞑ kommunizm eşe ɵsɵn ɵlgɵlɵ вol'şevistik kɵrəşenən вer nisə tapqьr sitləşep, вьl kɵrəş menən yđeneꞑ riza вul maƣanlьqьn ajrьvsa kyrhətte. Ul, sudta yđ-yđen totovь menən iptəş Dimitrofqa udar jahanь həm faşistik qəjepləvselərđen həm qanlь sudialarđьꞑ iptəş Dimitrofqa qarşь saralarь menən вerđəmlek kyrhətte.

Torglerđьꞑ yđ-yđen şulaj totovь kommunizmƣa həm Germania kompartiahьna xianat itev menən вer həm revolytsion eşselər faşistik rezimƣa qьrşь qaharmandarsa kɵrəşkən вer vaqьtta, meꞑdərsə revolytsion eşselər faşistik palactarƣa həm qanlь sudtarƣa qarşь qurqьvhьđ sьqqan вer vaqьtta, вɵjɵk revolytsion gerojđar — Avgust Lytgens, Iozef Engel, Fite Şul'tse həm вaşqa proletar kɵrəşselər xatta yđđəreneꞑ huꞑƣь minuttarьnda la, palac вalta menən torƣan saqta la revolytsianь jaqlaƣan вer vaqьtta вьl вigerək tə xurlьq.

Şuƣa kyrə partia konferensiahь, Torglerđь sud aldьnda yđen xurlьqlь rəveştə həm kommunistqa həm revolytsion proletarƣa lajьq вulmaƣan rəveştə totqanь ɵsɵn Germania kommunistik partiahь saftarьnan sьƣarьrƣa вer tavьştan qarar вirđe.

* * *

Klaustь, Lytgenste həm вaşqa meꞑdərsə proletar вojestarđь yltergən palactar Torglerƣa вik mərxəmətle вulьvđarьn kyrhəttelər.

Torgler irektə, kyptən tygel fransuz həm cex gazetalarь, Torglerđьꞑ Miria Rejeze menən вergə Berlin janьndaƣь вer jaꞑƣьđ urьnda nindəjđer kitap jađьv ɵђtɵndə ultьrьvđarьn xəвər ittelər. Uđƣan jьldьꞑ jəjendə Miria Rejeze вьsьraq trotskistik gazetalarđa Germania kompartiahьna qarşь, Sovettar sojuzьna qarşь pogrom məqalələr urьnlaştьrđь, ə qьş kɵnɵ Saar pleвissitь vaqьtьnda ul inde Germaniala radio aşa faşistarđь jaqlap sьqtь. Trotskiđan Gitlergə tura jul.

Germania kompartiahьnьꞑ вojestarь eşselər sьjnьfьna iꞑ tərən вirelgənlekteꞑ həm вol'şevistik totanaqlьlьqtьꞑ ajrьvsa ɵlgɵlɵren вɵtə donjaƣa kyrhətkən вer vaqьtta, Torglerđьꞑ yđ-yđen şulaj totovь вigerək tə xurlьqlь.

Germania kompartiahь Ernst Tel'man jetəkselege menən qoros вol'şevistik kadrđar sьnьqtьrđь. Вьl iђ kitkes keşelərđeꞑ kɵrəşenə hoqlanьv həm ɵmɵt menən qarap torovsьlar вɵtə Germania eşselər sьjnfь ƣьna tygel. Ular — вɵtə donja eşselər xərəkəteneꞑ maqtanьsь.

Вьl kadrđar Torglerđьꞑ isemen nəfrət həm doşmanlьq menən telgə alalar.

„Ikməkheđ həm eşheđ keşelər"

„Pol'şa xeđmətsəndəre traƣidialь tormoşta jəşəjđər. Jɵđ meꞑləgən eşheđđərđen tormoşo qьđƣanьs jəşəgə dusar itelgən. Eş taвьvƣa вer genə tɵrlɵ lə вsanьs juq. Xəđergə kɵndə eşləvselərđen də eş xaqtarьn tyвənəjtev həm ularđь massovьj rəveştə predpriatienən sьƣarьvđar вara. Ularđьꞑ tormoştarьnьꞑ qьđƣanьs вulьvь turahьnda, xatta Pol'şa вurƶua matвuƣatь la endəşməjgenə qala almanь. Вьl xaqta „Kurjerporana" tigən gazeta вьlaj jađa:

— „Pol'şala eşheđlek şundaj teђ aldь ki, xatta вьl вɵtə ildeꞑ nigeđen qaqşata вaşlanь. Xəđerge kɵndə Pol'şalaƣь qajhь вer qalalar вɵtenləje menən eşheđđər, ikməkheđđər qalahьna v kilələr. Eşheđđər, jəşəp amtorƣan sotsial tɵđɵleş ramkahьnda saqta, вьl xəlđən qotolovđarьna вulƣan вɵtə вşanьstarьn juƣaltalar" ti.

Şuƣa qaramaђtan polək faşistarь rizahьđlьq kyrhətevselər menən iꞑ rəximheđ rəveştə kɵrəşələr. Xəđerge kɵndə tɵrmələ ultьrьvsь keşelərđen hanь 60 meꞑgə jetə. Pol'şa faşizmьnьꞑ qorвandarьn jaqlap, вɵtə ildə, xalьqtьꞑ вɵtə qatlamьnda kɵslɵ xərəkəte вaşlandь. Вьl xərəkəttər „politik totqondarƣa tulь amnistia!" tiqən lozunga aђtьnda ytələr. Şul unaj menən oşo kɵndərđə Pol'şa sinatь amnistia turahьnda zakon qaвul itte. Вьl zakon вujьnsa 30 meꞑgə jaqьn totqondar tɵrmənəqn otoldorasaqtar.

Tas.

BELDEREV

1936-sь jьldьꞑ 7-se ƣinvarьnda kiske səƣət 6 la partpros jortonda (Surjupa 9) VLKSM dьꞑ qala komitetь qala komsomolь aktivьnьꞑ jьjьlьşьn saqьra.

KɵN TƏRTIBE:

1. VKP(в) Yđək komitetьnьꞑ dekaвr plenumь jomƣaqtarь VKP(в) Ɵlkə komitetь sekretarь ISƏNCURIN iptəş dokladь.

Jьjьlьşqa вɵtə komitet sekretarđarь, komsorg, grupporg həm propagandistar kilergə tejeşle.

Вilettərđe rajkomdarđan alьrƣa.

VLKSM DЬꞐ QALA KOMITETЬ

X-sjezdь qarşьlaƣanda

Komsomolestar uqьv otlicniktarь

Stərletamaq вaşqort pedagogia texnikumьnьꞑ komsomoles uqьv otlicniktarь Fəjzullin Zəki, Ƣəzizьva Ƣəjşə, Ƣaвdullin Вarьj, Mostafin Əsxət, Loqmanof, Isxaqof iptəştər 35-36-sь uqьv jьlьnьꞑ вerense jartьhьn „otlicno" ƣa tultьrđьlar. Вьl iptəştər komsomoldьꞑ X sjezdьn otlicnoƣa uqьp qarşьlar ɵsɵn hyđ вirđelər. Вьl iptəştər uqьvđa artta qalƣandarƣa jarđam itələr. Ularđьꞑ вer genə səƣət tə proguldarь juq həm jəməƣət eşendə aktiv qatnaşalar.

Nurьj Janвajьf.

Əđerlekheđ jьjnalƣan jьjьlьş.

(TELEGRAF AŞA)

2-se ƣinvarđa Aqjar rajon вaşqarma komitetь ergəhendəge komsomol komitetьnьꞑ otcot-hajlav jьjьlьşь вildələngəjne. Jьjьlьşqa əđerlek вulmaƣan. Komsomolestarƣa jьjьlьş ytkərev turahьnda aldan əjtelməgən. Xatta jьjьlьş ytkərev ɵsɵn kərək вula torƣan şundaj „vaq" məs'ələlərđən lampa, ultьrƣьs, kevek nəmələr də əđerlənməgən. Komitet sekretarь Dəvlətof dokladqa əđerlənməgən. Komitet ta təsdiq itelməgən. Вьna şunьꞑ ɵsɵn də jьjьlьş вulmanь, ikense kɵngə kisektərelde.

Xakimof.

Germania eşseləre jarьm asьqta toralar

Germania, вɵtədɵrɵђləgə menən faşistar tarfьnan huƣьş javrikahьna əjlənderele. Ildeꞑ вɵtə eşe tik вer genə maqsatqa-huƣьşqa вerense siratta Sovettar sojuzьna qarşь huƣьşqa əđerlekkə вujhьndьrьlƣan. Germania promьjslennostь вɵtɵnləjgə tejerlek huƣьş qoraldarь eşləv zakazdarь menən tultьrьlƣan. Promьjşlennost predpriatielərenəꞑ xuzalarь вьl zakazđarđan вik kyp fajđa alalar. Məђələn, Germaniamьꞑ iꞑ đur stal'trestь (unьꞑ xuzahь Tissen) aksiahь 1929-sь jьl qьƣa qaraƣanda (krizistan elekke jьl) 12 protsenqa kytərelde. Germaniala 5,6 milliard markolь (mark 4 tin) kapitalqa ejə вulƣan 26 meꞑ 400 ere kapitalistar вar. Вьl tərkem kapitalistar esenən 110 keşe Mul'ti—milianerđar вulьp, ular 3,5 milliard mark kapitalƣa ejələr. Ə eşselər sьjnfьnьꞑ xəle faşistar rizime jьldarьnda kyp tapqьrđar nasarlandь. 2 millionlaƣan eşheđđər armiahь вsьn məƣnəhe menən asьƣalar. Ə eşləvselərđeꞑ đə xəle eşheđđər xəlenən вik ađ ƣьna ajrьla. Produktalarđьꞑ jetməve siktən tьş qьrqьv teђ ala. Aşav produktalarьnьꞑ xaqь kytərelə.

Germania eşsehe kypme eş xaqь ala hun? Germaniaпьꞑ 7 eşseneꞑ 5 heneꞑ alƣan eş xaqьn həm rasxodtarьn tikşerep qarav вьna oşono kyrhətə. 1935 se jьldьn вerense jartьhьnda ularđьꞑ eş xaqь 23, 32 mark вula. Şueqarđan sotsial straxovanie ɵsɵn 3,6 mark totolop qalьna. Unan hun eşse „yđ teləge menən" milli sotsialistar xərəkəteneꞑ igesi a вulmaƣan moxtaƶlьqtarьn вer marka вirerƣə tejeş. Eşseneꞑ qulьnda 19,25 mark qala. Вьna oşo qalƣan summa esenən kvartira ɵsɵn 6 mark jəki вer ađnalьq eş xaqьnьꞑ 23 protsentьn tylərgə kərək. Qalƣan 12, 18 markka eşse semiahь вer ađna tororƣa tejeş. Tamaq tujđьrьp torov ɵsɵn kərək вulƣan produktalarđь alьv ɵsɵn afitsial iђəp вujьnsa 21,07 mark aqsa kərək. Əgər đə вɵtə qalƣan rasxodtarƣa(kejem, jьlьtьv, jaqtьrtьv, kul'tura xazattarь həm вaşqalar) ađnahьna 3 mark ƣьna вylgəndələ aşav ɵsɵn вɵtəhe 10,85 mark qala. Jəƣni jəşəv ɵsɵn ərək вulƣan вerense xazattarđan 2 tapqьr ađ. Вьl aqsaƣa eşse semiahь вađarđan hər kɵn halьn kilo jarьm ikmək, 3 kilo kartuf, jartь kilo jəşelsə, 125 gram şəkər jrrtь litr hɵt həm 125 gram margarin ala ala. Şulaj iter Germania eşse semiahь tik aşavđan вaşqa вulƣan вɵtə tɵr rasxьdtarđan вaş tartqan vaqьttarđa ƣьna jəşəj ala. Ləkin də eşse semiahьnьꞑ traƣidiahь вьnьꞑ menən genə siklənməj. Germaniamьꞑ kypselek eşseləre, xatta вьl aqsanьla eşləp ala almajđar. Ƣəriplek вujьnsa straxkassanan aqsa alьvsь 12,5 million eşseneneꞑ 43,3 protsentь eş xaqьn ađnaƣa 6 marktan 18 markqa tiklem alalar. Həm tik 17 protsentqьna 18 marktan 24 markqa tiklem alalar. Вьna вьl kyrhətkestər Germania eşselərenen kypselege jarьm asьqta torƣanlьqьn kyrhətələr.

PIONERĐAR 200 BYLƏK ƏĐERLƏJDƏR

Otcot-hajlav jьjьlьşь komsomoldьꞑ nьq aktivlьƣь menən ytte

Aqjar 30-sь dekaвrđə Aqjarđaƣь tulь tygel urta məktəp janьndaƣь komsomol ojoşmahьnьꞑ xisap hajlav jьjьlьşь ytkərelde.

Jьjьlьşqa aldan jaqşь əđerlek ytkərelep, jьjьlьş вinahь maturlap вiđəlgən, stena gazetahь sьƣarьlƣajnь. Komsomolestar tulьhьnsa qatnaşьp, jьjьlьş đur aktivlьq menən ytte. Rajkomol həm komitettьꞑ eşendəge jeteşheđlektəren nьq tən itlənelər.

Komsomol komitetьna uqьv otlicniktarь-Juldaşвajьf, Qadьjrova, Səkitova, Dəvlətвirđin həm Qurajьftar hajlandьlar.

Tulь tygel urta məktəp pionerđarь komsomoldьꞑ rajon konferensiahьna 200 вylək əđerləjđər.

VAXITOF.

Əđəвiət tyꞑərəge ojoştoroldo

Stərletamaq вaşqort pedagogia texnikumьnda əđəвiət tyꞑərəge ojoştoroldo. Вьl tyꞑərəktə əđəвiət həjəvse kyp kenə studenttar qatnaşsьlьq itələr. Əđəвiət tyꞑərəge menən Xəjвullin Nurьj iptəş jetəkselek itə. Вɵgɵngɵ kɵndə ɵs tapqьr zənətiə ytkərđek.

Şiƣьr xikəjə, ocerektarđь nisek jađьv, tema hajlavđar turahьnda aꞑlatmalar ytkərelde.

N. J.

Janь stadion tɵđɵlde

Stərletamaq qalahьnda promartel tarafьnan „Spartak" isemendə janь, đur kyləmdə stadion tɵđɵlde.

Stadion ɵsɵn saꞑƣь, konki həm вaşqa sport nəmələre alьvƣa 6 meꞑ humlьq zakaz вirelde. Вirelgən zakaz вujьnsa sport qoraldarьn alьv ɵsɵn rajon вaşqarma komitetь aqsa menən tə'min itte. Stadion xəđer eşlənep вɵtɵv ɵђtɵndə.

N. J

Javaplь redaktor:
A. ƏMIN

Ɵfɵ „Oktəвr natiskahь" tipografiahь. Вaşglavlit vəkile № 1503

Bөtə ildərđen proletarđarь, ʙeregegeđ!

Leninse

1936-SE JЬL
№ 3 (919)
8-se ƣinvar

VLKSMdьꞑ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala komitetь organь

X-sь jьl sьƣa
Redaksia adresь. Өfө Egor-Sazonof uramь, korpus № 3
Telefon № 89—62
Ajrьm hanь 7 t.

Xatalarđь jeteđ həm aşьƣьs təđətergə

Respuʙlikaʙьđđa komsomol ojoşmalarьnьꞑ otcot—hajlav kampaniahь ʙөtə kinlege menən jəjelde. Xəđer kide kyp kenə təvge ojoşmalarđa otcot—hajlav jьjьlьştarь ytep, jetəkselekkə kilgən jaꞑь keşelər eşkə ʙaşlanьlar.

Otcot—hajlav kamapaniahьn tulь əđerlek menən qarşьlaƣan həm unь VLKSM Yđək komitetь xatь ʙujьnsa dөrөƀ ojoştorƣan ajrьm ojoşmalarđa hajlav ʙik matur kyrhətkestər ʙirə. Miƀal өsөn Şişmə rajonь „Taꞑ“ kolxozь komsomol ojoşmahьnda ytkən hajlavđь alьrƣa mөmkin. Komsomol ojoştorovsьhь ip. Ƣəlikəjef ojoşmanьꞑ ʙөtə eşen həm jeteşheđlektəren asьp halƣan konkret dokladь, komsomolestarđьꞑ kyp tөrlө talaptar menən sьƣьştarь, aktivlьq, eşməkərlek. otcot—hajlav jьjьlьşьn đur həm politik juƣarьlьqqa kytərđe. Komsomolestar yđđəren ojoşmanьꞑ xuƶalarь itep, politik ytkenlek həm huƣьşsan eşməkərlek menən komsomol ojoşmahьnьꞑ otcot dokladьn tikşerep, kiləsəkkə đur həm ajrьmsa əhəmiətle saralar ʙildələnelər. Gazetaʙьđđьꞑ ytkən hanьnda ƣьna ʙirelgən Өfө meditsina institutьnda ytkən hajlavđa yđen ʙөtə ojoşmalarđьꞑ iƣtiʙarьn tuplarlьq hajlav ʙulьp tora.

Kyp kenə unьşlь jaqtar ʙulьv menən ʙergə ʙajtaq ƣьna rajondarđa həm ojoşmalarđa hajlav kampaniahьn ytkərevđə đur həm his ƣəfev itməƀtəj xatalar jahajđar həm tupaƀ rəveştə ʙođovđar jeʙərələr. Blagovar rajkomь (sekretarь Bikʙulatьf) pioner ʙylege mөdire Tupitsanь otcot—hajlav kampaniahьn ytkərev өsөn təvge ojoşmalarƣa sьƣara. Ə unьꞑ otcot-hojlav kampaniahьn ytkərevđeꞑ elemintar ƣaƣiđələrendə ʙelməgən, ʙьl өlkələ „a“ menən „ʙ“ ne lə ajьrmaƣanlьƣьn tikşerep qaramaj. Hөđөmtələ Tupitsa „Bez ʙoznik“ kolxozьna ʙarьp otcot həm hajlavđь asьq jьjьlьşta ytkərə. Jьjьlьşta 5 komsomol həm 10 sojuzdan tьş jəş qatnaşьp, ʙөtəhe lə tavьşqa qujьvđa qatnaşalar.

Bьnan da tupaƀ xata, ʙьnan da javaphьđlьq həm politik huƣьlьqtь qajan taʙьrƣa mөmkin!

Oşondaj đur həm politik eş ʙaşqarьv өsөn Tupitsa kevek vəkilde təvge ojoşmalarƣa jarđamƣa jeʙərev ʙerense siratta rajkomol sekretarь ip. Bikʙulatьftьꞑ keşelər hajlavƣa his ʙer tөrlө javaphьđ qaravьnnan ʙaşqa nəməne kyrhətməj.

Otcot-hajlav jьjьlьşlarьnda komsomolestarđьꞑ ʙөtəhe lə qatnaşьv, qatnaşqanda la qunaq ʙulьp tygel, ə ojoşmanьꞑ eşen tikşerevđə xuƶalarsa aktivlьq kyrhətev iꞑ mөhim sьjfattarđьꞑ ʙerhe. Ə ʙьna Bozajaz rajonьnda otcot-hajlav jьjьlьştarь ytkərevđə ojoşqanlьq həm eşməkərlek juq. Bьƣa jьş ƣьna rajkomoldьꞑ hajlav kevek đur politik eşte ʙaşqarьvƣa yđendə ʙer genə tөrlө ləjavaplьlьq hiđməgən, jalanƣas komandovanianan ʙaşqa eş ʙaşqara ʙelməvse eşlekheđ Aʙdejef, otcot-hajlav kampaniahьn ytkərev eşen ʙaşqarьvƣa tulьhьnsa hələtheđ həm unьꞑ əlifʙahьn da ʙelməgən Iskəndərof kevek xəserət vəkildər səʙəp ʙulalar. Məƀələn, Aʙdejef rajkomol vəkile ʙulьp „Kracovka“ kolxozьna hajlav ytkərergə ʙara. Ə yđe hajlav jьjьlьşьna kilməjensə jьjьlьştь өđөvgə səʙəpse ʙula. Rajkomol vəkile Iskəndərof „Oktəʙr“ kolxozьnda ojoşmanьꞑ otcotьn qujmajьnsa turanan-tura hajlav ytkərə.

Kyrəheꞑ ʙьl eşlekheđđərđe təvge ojoşmalarƣa jeʙərev menən rajkomol, ajrьmsa iptəş Latьjpof jarđam itkənder! Ular ʙarƣan ojoşmalarđa hajlavđьꞑ jaqşь ytevenə ьşanƣandьr. Ə şulaj đa ʙьl keşelərđeꞑ eşkə həletlelektəren artьq tapqьr tikşerep qarav menən qьđьqhьnmaƣan. Bьl fakttar ajrьm rajkomoldarđaꞑ əle ʙulha təvge ojoşmalarđьꞑ eşenə konkret jarđam itev urьnьna, eşlekheđ, javьphьđ xəserət vəkildər jeʙərev menən qənəƣətləngənlektəren həm tulьhьnsa əđerlekheđ keşelərgə kərəgenən tьş ьşanьs ʙeldergənlektəren asьq kyrhətə.

Otcot—hajlav jьjьlьşь hər ojoşmanьꞑ tormoşonda đur həm ajrьmsa eşməkərlek, politik ujavlьq talap itə torƣan eş. Bьna şuƣa kyrə lə rajkomoldar yđđərenen təvge ojoşmalarьna praktik eş menən jarđam iterđəj, sojuz eşeneꞑ ʙөtə məs'ələlərenən ʙeldekle, gramotalь, eştə hьnalƣan keşelər menən jarđam itergə tejeş'ər. Ə ʙьl ʙarьnan da elek otcot—hajlav kampaniahьnda ajrьmsa mөhim.

Byrzən kevek qajhь ʙer rajkomoldar yđđəreneꞑ ʙorola almavsьlьqtarьn, đur həm mөhim eş'ə jeteđlek kyrhətə almavđarьn qaplav өsөn aꞑlь rəveştə hajlav vaqьtьn huđьv, VLKSM Yđək komitetь xatьnda kyrhətelgən vaqьttь ʙođov kevek julƣa ʙaƀalar.

Bьjьlƣь hajlav kampaniahьnьꞑ vaqьtь qьƀqa ʙulьv ul ytkən hajlavđarđan ajrьmlьqtьꞑ ʙer kyrhətkese ʙulьp tora ine. Kyrəheꞑ, qimьldaj almaj kyp vaqьttь juƣaltьvƣa өjrəngən Gərəjef kevek ajrьm jetəkselərgə qьƀqa vaqьt oqşap jetməgən! Ular tөrlө juldar menən unь huđьrƣa mataşalar.

Otcot-hajlav kampaniahьn huđьvƣa ʙulƣan ьşanьstarƣa ʙer genə tөrlө lə urьn juq. Beđ hajlav kampaniahьn juƣarь sьjfatlь itev өsөn kөrəşev menən ʙergə unьꞑ VLKSM Yđək komitetь tarafьnan ʙildələngən vaqьtta yteven tə'min itergə tejeşʙeđ. VLKSM Yđək komitetь xatьnan ʙer genə tөrlө lə sitkə sьƣьvđarƣa urьn ʙulmaƀqa həm jul qujьlmaƀqa tejeş. Qьƀqa vaqьt esendə ʙol'şevistik ojoşqanlьq həm eşməkərlek kyrhətep, đur həm qatmarlь ʙurьstarđь ʙaşqarьrƣa өjrənergə vaqьtinde.

Otcot-hajlav kampaniahьnьꞑ ʙarьşьnda tьvƣan ʙөtə jeteşheđlektərđe həm ʙođovđarđь qьrƣa rəveştə ʙөtөrergə, xatalarđь praktik eş өƀtөndə jeteđ həm aşьqьs teđətergə kərək. Bөtə həm ʙaşlьsa hər komsomol ojoşmahьnda otcot-hajlavđьꞑ VLKSM Yđək komitetь xatьnda kyrhətelgənsə dөrөƀ ojoştorolƣan ʙulьvьna, jьjьlьştarđьꞑ ʙөtə komsomolestarđьꞑ da aktiv qatnaşь, ʙol'şevistik təꞑqit, yđ ara təꞑqit həm politik eşməkərlek menən, sojuzdьꞑ tulь demokratiahь nigeđendə ytevenə өlgəşergə kərək.

OTCOT—HAJLAV KAMPANIAHЬ KӨNDƏLEGE

Qьrmьƀqalь rajonьnda 1-se ƣinvarƣa qajtanan hajlavđar 29 ojoşmala udƣarьlƣan. Şulardan rajkomol tarafьnan 2 ojoşmanьꞑ qajtanan hajlav jьjьlьşь kire qaƣьlƣan. Tulь xoquqlь ʙulmav səʙəple „Urozaj“ kolxozь komsomol ojoşmahьnьꞑ jьjьlьşь dөrөƀ ytkərelməgən tip kire qaƣьlƣan. (Bьnda 11 keşenən ʙarь 7 keşe qatnaşqan). „Bajqal“ kolxozьnda jьjьlьş komsomoldarđьꞑ aktiv qatnaşlьƣь menən ytməve səʙəple qajtanan udƣarьrƣa qarar sьƣarьlƣan. 26 ojoşmala 5 janь komsomol organizatorь hajlanƣan. Şulardьꞑ ikehe qьđdar.

Əʙjəlil rajonьnda:

Qajtanan hajlavđar 10 komsomol gruppahьnda həm 13 təvge ojoşmala udƣarьlƣan. Jьjьlьştarƣa kilevse komsomolestarđьꞑ kypselege aktiv qatnaşa həm sьƣьş jahajđar.

Şaran rajonьnda:

Udƣarьrƣa qarar itelgən komsomol organizatorđarьnьꞑ həm komitet sekretarđarьnьꞑ kəꞑəşməhe өđөldө. Kəꞑəşməgə kilergə tejeşle ʙulƣan 63 keşeneꞑ ʙarь 20-he genə kilde. Partia rajon komitetь hajlavđar turahьnda təvge ojoşmalarƣa qaƣьđ jeʙərgən. Həm fəqət şunьꞑ menən siklənep qalƣan. Praktik jarđam itməj.

Blagovar rajonьnda:

Blagovar rajonьnda 1-se ƣinvarƣa 17 ojoşmala otcot həm hajlav jьjьlьştarь udƣarьlƣan. Şulardan 2 ojoşmanьꞑ jьjьlьşьn rajkomol qajtanan udƣarьrƣa qarar sьƣarƣan. „Udarnik“ kolxozьnda 7 komsomolestьꞑ ʙarь 4 he qatnaşqan. „Bezʙoƶnik“ kolxozьnda 10 keşeneꞑ ʙarь 5 he kilgən. [illegible] jьjьlьşta rajon komsomol komitetьnьꞑ pionerđar ʙylege mөdire iptəş Tupitsa qatnaşlьq itkən. Bьl iptəşkə VLKSM Yđək komitetьnьꞑ komsomol jetəksel ogandarьna hajlav turahьndaƣь xatьnьꞑ təqdimdəre aꞑlaşьlmaƣan mikənni? ul 10 keşeneꞑ 5 he jьjnalƣan urьnda jьjьlьş udƣarƣanda ʙьl jьjьlьştьꞑ xoquqlьlьƣь turahьnda nəmə ujlaƣandьꞑ, unьhь ʙeđđeꞑ өsөn ʙildəle tygel. Ləkin rajkomoldьꞑ şundaj javaplь ʙurьstь ʙьl politik huƣьr keşegə tapşьrьvь ʙeđđeꞑ өsөn aꞑlaşьlьp ʙetməj.

Bozajaz rajonьnda:

Otcot həm hajlav jьjьlьştarьnьꞑ ʙaşlanьvь rajon kyləmendəge komsomolestarđьꞑ, komsomol organizatorđarьnьꞑ həm jetəksele komsomol raʙotniktarьnьꞑ yđđərenendə otcot-hajlav jьjьlьştarьna politik narьq ʙirep jetkerməgənlektəren, unь jaqşь ojoştorov julьnda ʙirelep eşləməgənlektəren kyrhətte. 29-sь dekaʙrđə rajkomol vəkile iptəş Aʙdejef otcot həm hajlav jьjьlьşьn udƣarьv өsөn „Gracovka“ kolxozьna kilə. Ləkin ul jьjьlьştь yđe yk өđə. Jьjьlьşqa kilməj. Ə „Proƶiktor“ kolxozьna otcot-hajlav jьjьlьşьn udƣarьrƣa kilevse şul uq Aʙdejef ʙer nindəj əđerlekheđ, niheđ komsomolestarđь kiske səƣət 8-gə jьjьrƣa ʙojoroq ʙirə.

„Oktəʙr“ kolxozь komsomol komitetьnьꞑ otcot-hajlav jьjьlьşьn udƣarьrƣa kilevse rajkomol vəkile Iskəndərof jьjьlьştьꞑ kөn tərtiʙenə VKP(ʙ) Yđək komitetьnьꞑ dekaʙr plenumь qararđarьn, VLKSM Yđək komitetьnьꞑ hajlavđar turahьndaƣь xatьn өjrənevđe quja. Həm өsөnsө məs'ələ itep komitettьꞑ otcotьn teşөrөp qaldьrьp turanan-tura hajlavƣa kysev məs'ələhen quja.

Bьl fakttar ular Bozajaz rajkomolьnьꞑ ʙьƣa tiklem ʙulƣan ʙьl xatalarьn iꞑ qьƀqa vaqьt esendə təđətevđe, otcot-hajlav jьjьlьştarьn ʙьq ojoşqan rəveştə udƣarьvƣa ojoşmanьꞑ ʙөtə iƣtiʙarьn tuplavđь talap itə.

Əlşəj rajonьnda

19 ojoşmala qajtanan hajlavđar udƣarьlƣan. Komsomolestar jьjьlьştarđa aktiv qatnaşalar. Bьl jьjьlьştarƣa kilergə tejeşle ʙulƣan 129 komsomolestьꞑ 127-he kilgən. Jaꞑь hajlanƣan komsomol organizatorđarьnьꞑ 5-he qьđđar. Hajlavđar ʙarьşь rajon komsomol komitetьnьꞑ komsomol xuƶalьƣьna ʙьƣa tiklem ƣajət nasar iƣtiʙar itkənlegen kyrhətte. Hajlavđar udƣarьlƣan 19 ojoşmala 64 komsomolestьꞑ ʙiletь ʙulmavь, 52 komsomolestьꞑ 30-nьꞑ kartockahь ʙulmavь asьqlandь.

Rajon partia komitetь jarđam itergə vaƣəđə itkən. Ləkin unьꞑ jarđamь vəƣəđənən udƣanь juq.

Bьnda otcot-hajlav jьjьlьşь qajtanan ytkərelergə tejeş

Parovozdar remontlav zavodьnьꞑ kuznicnьj sexьnьn 2-se gruppahьnda 30-sь dekaʙrđə komsomoldьꞑ otcot həm hajlav jьjьlьşь udƣarьldь.

Kyrhətelgən vaqьtqa 11 komsomoles ʙөtəhe lə jьjьldьlar. Sexorg Kynigin jьjьlьş ʙaşlanmaƀtan elek komsomolestarđьꞑ ʙilettəren tikşerep sьqtь. Komsomolestar ʙөtəhe le ʙilettəren alьp kilgəndər.

Jьjьlьştь asьq tip iƣlan itte lə, jьjьlьştь tərtiple rəveştə alьp ʙarьv өsөn predsedatel də hajlamanь, grupporg Tarasofqa otcot hyđe ʙirđe.

Iptəş Tarasoftьꞑ 10 minutqa huđьlƣan otcot dokladьnan huꞑ Kynigin jeteşheđlektər turahьnda 5 minut hejləj đə ikense kөn tərtiʙe ʙujьnsa grupporg hajlap ta qujalar. Şulaj itep 20 minut vaqьt esendə eşləngən eştər turahьndaƣь otcot ta ʙөtə, grupporgtь la hajlajđar. Jьjьlьştь jaʙьp qajtьp ta kitələr.

Bьl kyrneş VLKSM Yđək komitetьnьꞑ kyrgəđməhen ʙođov tygelmeni. Gruppala komsomoldьꞑ otcot—hajlav jьjьlьştarьna ʙer genə tөrlө lə əđerlek alьp ʙarьlmaƣan. Hajlavđarƣa qarata lozungtar juq. Otcot həm hajlavđarđь udƣarьv məs'ələhen jaqtьrtqan stena gazetahь sьƣarmaƣandar.

Ikensenən kiꞑ demokratiaƣa qujьp jьjьlьştь udƣarьv өsөn predsedatel hajlanmanь, həm jьjьlьş aldьnan VLKSM Yđək komitetьnьꞑ xatьn uƣьp sьƣmanьlar. Otcottan huꞑ ʙer genə komsomolestьꞑ da sьƣьş jahamavь komsomolestarđьꞑ ojoşmanьꞑ xuƶahь ʙulьp tygel, ə qunaq ʙulьp kilevđəren raƀlaj.

Bьna ʙьl fakttar ʙьl ojoşmala otcot həm hajlav jьjьlьştarьna ni tiklem javaphьđ qaraştar ʙulьvьn kyrhətelər.

Beđ ʙьl gruppa jьjьlьşьnьꞑ huꞑƣь siktə əđerlekheđ uđьvьn kyrhətev menən ʙergə ʙьnda otcot həm hajlav jьjьlьşь qajtanan udƣarьvđь talap itəʙeđ.

R. K.

JETE MILLION BYLƏK

Sovettar sojuzьnьꞑ bөtə pionerđarьna xat

Balalar!

Heđ, pionerđar həm oktəʙrəttərđeꞑ Pavel Petrovic Postьjşef isemendəge Xar'kof dvoresь turahьnda işettegeđme? Bьl tap əkejəttərđəge dvores. Beđ ʙьnda ʙik jaqşь jal itəʙeđ, kyꞑel asaʙьđ, hyrəttər tөşөrəʙeđ. ʙejejʙeđ, jьrlajʙьđ, hər tөrlө model'dər jahajʙьđ. Beđđeꞑ ʙik kyp matur zaldarьʙьđ həm ʙylmələreʙeđ ʙar, ularđa 264 hər tөrlө tyꞑərək, laʙoratorialar, studialar urьnlaşqan. Bьnda ʙeđ nəmə tejləjʙeđ, şularđьꞑ ʙөtəhen də eşləj alaʙьđ. Bьnda ʙeđ yđeʙeđ xuđa! Beđgə ʙьl iꞑ kitkes dvorestь partia həm komsomol tөđөnө.

Xəđer ʙeđ pal'malar, səskələr, keləmdər menən jьjьştьrьlqan hoqlanqьs mramor zalda ultьraʙьđ. Beđgə ʙik kyꞑelle həm jaqşь! Beđ yđeʙeđđe ʙik ʙəxetlelər itep xis itəʙeđ. Beđ xəđer, inde şundaj uq dvorestarđьꞑ ʙeđđeꞑ sojuzđьꞑ hər tөrlө qalalarьnda ʙarlьqьn həm tөđөlөven ʙeləʙeđ. Beđgə, ʙalalarqa kөndən-kөn jəşəv jaqşьra həm qьđьqlana ʙara, sөnki ʙeđđeꞑ turala partia həm komsomol ʙik nьq xəstərlənələr.

Balalar! Beđđeꞑ ʙaşqa ʙer uj kilde: xəđer ʙeđđeꞑ vozatьjʙьđ—Lenin komsomolь X—ʙөtə sojuz sjezdьna əđerlənə. Həm ʙeđđə, sjezdqa nindəj đə ʙulha qьđьqlь ʙylək əđerlərgə qarar ittek.

Beđ nəmə ujlanьq huꞑ? Žorzik Balik (ul ʙeđđeꞑ aviomodelist) huqьş samoljotьnьꞑ modelen tөđөrgə qarar itte; Volodə Gandşu „VLKSM-dьꞑ X sjezdь isemendə“ xərəkətlənevse oʙtekajemьj elektropojezd jahaj. Bьl pojezdьꞑ işektəre metrolaqь hьmaq yđ aldьna asьlьp həm jaʙьlьp torasaq. Grişa Gajger, ʙeđđeꞑ ʙalalarđьꞑ simfonialь orkestorьnьꞑ starostahь sjezdqa arnap „Jəş staxanofsьlar marşь“ jađa. Ə, Mitə Pivovarof komsomol tarixь temahьna, tripol'tragediahь turahьnda ʙer gruppa skluptura jəʙeşterergə ujlanь. Mark Belenki televizor əđerləj. Beđđeꞑ elektrik Lizə Gorelok „elektrikləşterelgən kastjor“ jahaj. Nadə Aleksandrova həm Aljoşa Kiseljoftar cucelanь jaqşь itep jahaj ʙeləlәr, ular sjezdqa jaʙalaq həm ʙөrkөt cucelahьn ʙylək itəsəktər. Dvorestarqь 120 jəş naturalistarđьꞑ ʙөtəhe lə sjezdqa ʙerər qoş, jəki jartqьs ʙalahьnьꞑ cucelahьn jaharqa qarar ittelər. Solə Slytski sjezdqa alьъ razvedciktьꞑ „D—33“ tiʙьndaqь aviomodelen ʙylək itəsək. Alik Sarapikof gigrometr həm psixrometr tigən—meteorologik priʙorđar jaharqa teləj.

Beđđeꞑ dvoresta arktikanь tikşerevseler kluʙь ʙar, unda ʙeđđeꞑ kyp kenə ʙalalar ʙođ vatqьstar menən diꞑgeđ həm okeandarđa „səjəxət itələr“. Bьndaj ujьndarđьꞑ ʙer nisə ajđarqa davam itkəndəre lə ʙula, şul vaqьt esendə ʙalalar arktikalaqь qajhь ʙer utravđar menən nьqlap tanьşalar. Xəđer Aljoşa Ninalok komsomolđьꞑ X sjezdь isemendə Frans—Iosif Jerenə maxsus „ekspeditsia“ jaharqa ujlanь. Bьl ekspeditsia ьsьn ekspeditsia ʙulmaha la, ʙik qьđьqlь həm đur əđerlek talap itə. Aljoşa nacal'nik ʙulasaq, ul yđe menən 14 pionerđь-zoologia ʙelgestəren geograftarđь geolog h. ʙ. alasaq Sjezdʙaşlanьvqa „ekspeditsia“ Frans-Iosif jerenə ʙarьp jetəsək. Ə Şpitsʙergen utravьna ʙara torqan „ekspeditsia“ nacalnigь Lelə Xajet, yđenen ekipažь menən ʙerlektə „Şpitsʙergin utьravьnьꞑ „ensiklopediahьn“ jađьp sjezdqa ʙylək itəsək. Ljosa Cumak ul đa şul uq arktika kluʙь aqzahь, dvoresqa ʙeđđeꞑ şefьʙьđ—ьsьn qьşlavsьlar tarafьnan kilterelgən qotop cajkahьnьꞑ cucelahьn jahaj. Mişa Pekker sjezdqa „Siʙ'rəkof“ ʙođ vatqьsьnьꞑ certjožьn əđerləj həm ul yđeneꞑ kiləsəge turahьnda nisek ujlavь turahьnda xikəjə jađasaq. Jura Şerəjef həm Sonə Lixtarjof „lejka“ fotoapparatьnьꞑ konstruksiahьn jahav ʙujьnsa jarьşasaqtar. Sonə yđe eşləgən „lejka“ menən ʙeđđeꞑ sjezdqa əđerləgən ʙyləktərđe tөşөrөp alьrqa vəqəđə ʙirə. Beđđeꞑ xөrmөtle fizigeʙeđ Vitə Vojtovski atomdь ʙylgeləv proʙlemahь өъtөndə eşləj, unьꞑ danlьqlь amerika fizige Van-de-Graf tarafьnan iꞑ juqarь kөsөrkөneş өsөn ujlanьp sьqarьlqan huꞑqь maşinanьꞑ modelen eşləjhe kilə.

Beđđeꞑ sʙorđa Raja isemle ʙer ʙələkəj genə oktəʙrət qatnaştь. Ləkin ul yđeneꞑ ʙyləge turahьnda ʙer nisek tə əjtergə teləməj, tik Dvorestaqь oktəʙrəttərđeꞑ ʙөtəheneꞑ də X—sjezdqa ʙylək əđerləvđəre turahьnda jađьvь ʙьđđь horaj, ə nindəj ʙylək ikənlege əlegə ser itep haqlanьla, ularđьꞑ ʙyləktəre kөtөlməgən ʙylək ʙulasaq.

Xəđer, ʙeđ ьnəpləp sьqarđьq, ʙeđđə 18 ʙylək ʙulasaq. Həm ujlanьq: əgər đə ʙeđđeꞑ sojuzđьꞑ hər ʙer pionerь sjezd өsөn nindəj đə ʙulha ʙerər ʙylək əđerləhə, nindəj jaqşь ʙulьr ine.

Balalar! Ul vaqьtta ʙeđđeꞑ ʙөtə pioner ojoşmalarьnan 7.000.000 ʙylək ʙula ʙit!

Balalar! Heđ ʙeđđeꞑ təqtimde qaʙul itəhegeđme? Əjđə, hər ʙer pioner həm oktəʙrət yđe nəmə ʙelə həm nəmə teləj, sjezdqa şul nəmənən ʙerər ʙylək əđerləhen Komsomolqa, yđeʙeđđeꞑ qьđьqlь həm fajđalь eş menən şөqөlləngənlegeʙeđđe kyrhətəjek.

Pionerđarđьꞑ həm oktəʙrəttərđeꞑ Postьjşef isemdəge Xar'kof dvoresь pionerđarь V. Vojtovitskej (fiz. laʙoratoria), Vova Gandşu (elektrotexnik laʙoratoria). Izə Gorelok (elektrotexnik laʙoratoria). Mark Belenki (elektrotexnik laʙoratoria). Sonə Lixtarjef (fotolaʙoratoria); h. ʙ. (ʙөtəhe 18 pioner qul qujqan)

Xisap hajlav jьjьlьştarь đur aktivlьq menən ytələr

Rajьvka, 31 (BaşTASS). 29-sь dekaʙrđə Rajьvka orloqsoloq sovxozьnda komsomol gruppalarьnьꞑ otcotь həm qajtanan hajlav jьjьlьştarь ytkərelə ʙaşlanь.

Otcot jьjьlьştarь ʙaşlanьvđan 5 kөn elek, politʙylektə komsomol gruppalarь ojoştorovsьlarьnьꞑ kəꞑəşməhe ytkərelde.

Otcot—hajlav jьjьlьştarь đur aktivlьq menən ytələr. 29-sь dekaʙrđə yđək ucastkalaqь komsomol ojoşmahьnьꞑ otcot jьjьlьşьnda qatnaşьvsь 9 komsomoldan 7 he sьqьp həjləne. Komsomolestar gruporg Timaşef eşen nьq tənqitlənelər. Ul oktəʙr ajьnan ʙirle komsomol politik uqьvđarьn ojoştormaqan, pionerđarđьꞑ eşe menən jetəkselek itməgən həm eşse jəştər arahьnda kul'tura—massovьj eştər jəjelderevđə lə ʙer nəmə lə eşlənməgən.

III məktəp ʙalalarьnьꞑ 2 kilometrlь saꞑqь jarьşьnda ʙerenselekte alqan uqьvsьlar. Uꞑdan hulqa ip. Demcenko həm Qorinьva.

Kolxoz teatrđarь jetəkseləreneꞑ kəꞑəşməhe

Başqortostandьꞑ kolxoz teatrđarь 36 sь jьlqa ʙajtaq qьna uꞑьştar menən inələr. Kolxoz teatrđarьnьꞑ artistarь jartьhь tөrlө maxsus uqьv jorttarьn tamamlap sьqqan keşelər. Kolxoz teatrđarьnьꞑ jetəkseləre sostavь la jaqşь uq kөsəjđe. Məъələn, Dyrtəjlə kolxoz teatrь menən, Leningradtaqь səxnə səꞑqəte institutьn tamamlaqan Valitof, Bajmaq kolxoz teatrь menən Leningradtaqь teatr texnikumьn tamamlaqan Bakirof iptəştər jetəkselek itələr.

Kolxoz teatrđarьnьꞑ repetuarđarь la ʙajьnь. Xəđerge kөndə ularđa 111 gə jaqьn tөrlө pjessa qujьla.

Rajon gazetalarь ʙittərendə komsomolđьꞑ otcot-hajlav kampaniahь

Jьr, ʙejev menən ytkən jьjьlьş həm „Baъьv udarnigь“ gazetь

(Miəkə rajon gazetь VKP(ʙ) rajkomь həm rajon ʙaşqarma komitetь organь)

Huꞑqь pocta ʙeđđeꞑ qulqa Miəkə rajon gazetahь „Baъьv udarnigь“ nьꞑ 29-dekaʙrđə sьqqan nomerьn kilterđe. Bьl nomer „Baъьv udarnigь“ ʙaşqa nomerđarьnan kyp jaqtarь menən ajrьla. Sөnki ul ʙaştan ađaqьna sa komsomol ojoşmalarьndaqь otcot həm hajlav kampaniahьna arnalьp sьqarьlqan maxsus nomer. Unьꞑ ʙerense həm ikense ʙitendə VLKSM Yđək komitetь xatь, өsөnsө ʙittə hajlavđarqa əđerlek ʙarьşь turahьndaqь ʙer nisə urьn materialь, dyrtense ʙittə rajondьꞑ təvge ojoşmalarьnda otcot həm hajlav kampaniahьn uđqarьv planь urьnaştьrьlqan.

Komsomol ojoşmalarьnda otcot həm hajlav kampaniahьnda hər ʙer rajon gazetahь jaqьndan qatnaşьrqa tejeş. Ular yđđəreneꞑ ʙittərendə xisap həm hajlav kampaniahьnьꞑ ʙarьşь turahьndaqь məs'ələlərđe kiꞑ jaqtьrtьvđarь həm yđđəreneꞑ organizatsion-massovьj eştəre menən xisap həm hajlav kampaniahьnьꞑ uꞑьşlь yteve өsөn jarđam itergə tejeştər. Bьna ʙьl jaqtan „Baъьv udarnigь“ gazetahьnьꞑ ʙьl ʙaşlanqьsьn hər jaqlap qotlarqa qьna kərək.

Ləkin ʙьnda „Baъьv udarnigь“ gazetahь raʙotniktarьnьꞑ yđ aldarьna alqan mөhim politik eşte ađaqьna tiklem alьp ʙarьp sьqa almavđarь, eştə qafev itməъlek javaphьđlьq kyrhətəvđəre turahьnda ʙer nisə hyđ əjtməj ytərgə mөmkin tygel. Hyđ ʙələkəjgenə farmatlь gazetala 100 đən artьq hyđ həm texnik xatalar kiteve, şul texnik xatalar arahьnda VLKSM Yđək komitetь xatьnьꞑ qajhь ʙer urьndarьnьꞑ tupaъ rəveştə ʙođolovđarь (məъələn: „...partianьꞑ ʙөtə doşmandarьna qarata, ʙөtə sit joqonolarqa qarata jaraşmavsan nəfrət toj qohon tərʙiələvđən tora“ tigən həjləmdə „jaraşmavsan“ hyđe „jarьşmavsan“ ʙulьp kitkən h. ʙ.) gazetanь uqьvsьlar өsөngenə tygel, xatta gazetanь sьqarьvsьlar өsөn də aꞑnarlьq ʙulmaqan qьtьrşь həjləmdər, konkiđa donja cempionь ismen alqan Jakof Mel'nikof kleşahь aъtьna „Komsomoles-fizkul'turnik konkiđa“, jəki ytkən jьl „Jəş tөđөvse“ gazetahьnda sьqqan ʙer Өfө pionerkahь kleşahь aъtьna „Komsomolka-fizkul'turnitsa saꞑqьla“ tip jađьp sьqarьv kevek aljotlьqtar turahьnda qьna ʙarmaj. Hyđ, „Baъьv udarnigь“ nьꞑ həm unьꞑ jetəkseləreneꞑ şundaj ʙer mөhim politik kampania ʙarqanda ʙol'şevistik jьldamlьq kyrhətə almavđarь, operativ eşləj almavđarь, organizatsion-massovьj eş urьnьna kaʙinetta ul ьrьv sirenən qotola almavđarь, xisap həm hajlav kampaniahьnda gazeta aldьnda torqan ʙurьstarđь aꞑnaj almavđarь turahьnda ʙara.

Gazeta 29-sь dekaʙrđə sьqqan. Timək hajlavđar ʙaşlanьvqa 15 kөn ytkən tigən hyđ. Ləkin „Baъьv udarnigь“ nđa hajlavđar turahьnda ʙer genə nəmə lə juq. Əđerlek ʙarьşь turahьnda ʙer nisə material ʙulha la, ularđa təvge komsomol ojoşmalarьn jaꞑьlьş orientirlajđar. Məъələn: VLKSM Yđək komitetь xatьnda otcot həm hajlav kampaniahь komsomoldьꞑ tөp ʙurьsь ʙulqan politik—tərʙiə eştəren kөsəjtev, eskərge ojoştorov məs'ələləren nьqьtьv lozungtarь aъtьnda ʙarьrqa teleşlege qujьla. Ə „Baъьv udarnigь“ ʙьl məs'ələlərđe ʙөtөnləj sitlətep kenə ytə. Ul xisap həm hajlavqa qarata stena gazetahь sьqarьv, lozungtar jađьv, dram tyꞑərəge ojoştorov hьmaq eşteꞑ formal' jaqьn qьna qajqьrta. Gazeta təvge ojoşmalarđьꞑ qьna tygel, Rajkomoldьꞑ xatalarьn da tөđətergə tejeş ine. Qьđqanьsqa qarşь „Baъьv udarnigь“ nđa ʙeđ tulь kileşevsənlek kyrəʙeđ. Məъələn: ul Miəkə— ʙaş təvge ojoşmahь turahьnda jađqanda „elek politik uqьv ajьna ʙiş tapqьr ytkərelə ine, xəđer rajkomoldьꞑ quşьvь ʙujьnsa өs tapqьr ytkərelə“ tip jađa.

Miəkə rajkomolьna—VLKSM Yđək komitetьnьꞑ ajьna ʙiş zənətiə uđqarьv turahьndaqь qararьn ʙođarqa kem rөxsət ʙirgən? Ə „Baъьv udarnigь“ ʙьl tupaъ ʙođovđь faş itəhe urьnьna unь maqtap jađa, xisap həm hajlav kampaniahьna əđerlek teꞑ uꞑьşlьqtarьnan itep kyrhətə.

Ber təvge ojoşmalaqь (nindəj ojoşma ikənlegen ʙildəheđ) komsomol jьjьlьşь turahьndaqь xəʙərđə dөrөъ tygel. Sөnki VLKSM Yđək komitetь komsomol jьjьlьştarьn ʙer nindəj paradnьj şav, şьvhьđ, eşlekle itep ytkərevđe talap itə. Ə „Baъьv udarnigь“ jьr, ʙejev, deklomatsia həm hər tөrlө ujьn, kөlkө menən ʙaşlanqan həm ujьn, kөlkө menən ʙөtkən məqnəheđ ʙer jьjьlьştь maqtaj. Unь iꞑ jaqşь jьjьlьştar өlgөhө itep kyrhətə.

Bьndaj fakttarđь taqь la ʙer nisəne kilterergə ʙula. Bьlar ʙөtəhe lə „Baъьv udarnigь“ gazetahьnьꞑ tormoştan artta qalьvьn, eşkə javaphьđ qaravьn kyrhətələr. Komsomol tormoşon, ʙigerək tə xisap həm hajlav kampaniahь turahьnda, rajon gazettarьnda sistematik rəveştə jaqtьrtьrqa kərək. Beđ „Baъьv udarnigьn“ ʙьl jaqtan qotlajʙьđ. Ləkin „Baъьv udarnigь“ gazetahь kevek tygel, ə ьsьn məqnəhe menən partia həm komsomol ojoşmalarьna konkret jarđam itə alьrlьq itep jaqtьrtьrqa kərək. Bьnьꞑ өsөn rajon gazetahь raʙotniktarьnan ʙer genə nəmə — xəʙərselər armiahь menən tьqьđ ʙəjlənestə ʙulьv, komsomol spitsifikahь menən jaqьndan tanьş ʙulьv qьna talap itelə.

ʙЬL JЬRĐARĐЬ ƟJRƏNEGEĐ!

MAQTAVLЬ QЬĐЬL ARMIA TURAHЬNDA JЬRĐAR

VOROŞILOF TURAHЬNDA JЬR

T. Sikorskaja hyđđəre.
F. Saʙo muƶьjkahь

1.
Əle lə iƀtə đur poxodtar
Iƀtə qьrđaqь jaꞑqьrđar
Kittek partizandar ʙulьp ʙeđ
Huqьşьr əsən şaxtanan.
2.
Yttek ʙeđ qanlь saqьrьmdarđь,
Qađa aq ʙanda vatqan Cьjr.[1]
ʙeđđeꞑ menən ʙer rəttə ʙarđь
ʙeđđeꞑ danlьqlь komandir.
3.
ʙeđđe jeꞑevgə iltkən saqta
Doşman ʙoƶorahьn qajrьp,
Jaqьn iptəşsə ʙyleşte ul
Armistьꞑ şatlьq, qəjqьhьn.
4.
Halqьn qarlь jel olop iƀte,
ʙaƀtь don ʙujьn ʙurandar,
ʙeđđeꞑ komandir Voroşilof
Dondь ʙirməne doşmanqa.
5.
Jeꞑev eşenə ɵjrətte ul
ʙeđđe đur, qatь huqьşta.
ʙirməne Saritsin jaqьn ul
Aqtar ʙandahь qulьna.
6.
Huqьş ʙaşlaha doşman ile,
ʙeđđe taqь la jeꞑevgə,
Alьp ʙarasaq Voroşilof,
ʙatьr komandir həm iptəş.

TUFAN TƏRƵEMƏHE

---

[1] Cьjr—urьn iseme

Narkom həm unьꞑ duƀtarь turahьnda jьr

A. Ƶarof hyđđəre.
A. Davidenko muƶьjkahь.

Hər kuplettьꞑ huꞑqь ike julь ike tapqьr qaʙatlana.

Hьđqьrьp sanđь qьvha jel
Sitən qatьna,
Holonoꞑ jaqşьraqьn hal
Kazak, atьꞑa.
Urman, jalandar artьnan
Đur qunaq kilde,
Jelderep Don slesarь
Voroşilof klim.
ʙeđđeꞑ zavod, şaxtalarqa
Tanьş jerđərgə
Jelderđe huqьş narkomь
Tygel tikməgə.
Qarşьna jeteđ kittelər
Jaꞑqьratьp jьrđar
Tavsьlar həm metalsьlar
Kyptəngə duƀtar.
Alьƀtan iđəp quldarьn
ʙarьn qɵtlanь,
Xeđmət ile qəskəreneꞑ
Đur komissarь.
Həm hejləne duƀtarьna
Yđ şul xaqta ul:
„Əđer toroqođ jaꞑьnan,
Mьltьqqa duƀ ʙul!!“
Jalanđar qьlqanь kevek
Duƀtar şavlanь:
... Hineꞑ arttan poxodtarqa
ʙeđme ʙarmanьq“.
Əllə ʙeđ ađ qorurlandьq
Hin ɵjrətevgə,
Kyp doşman tuqmamanьqmь
ʙergələp, ʙergə.
Hin əit, doşmandьꞑ kɵsenə:
Kilep qarahьn
ʙɵtərə alьrʙьđ ʙeđ xəđer
ʙɵtməj qalqanьn.
Kemdər taqьn jьr hьđqьra
Jьraq—jьraqta?
Hai, kazak, jaqşь holono
Yđeꞑdeꞑ atqa.

Q. Əmiri tərƶeməhe.

Tiđđən ʙɵtə ileʙeđ jeꞑelmən eşse-krəstiən qьđьl armiahь kɵnɵn ʙajram itəsək. Ə ʙьna ʙьl kɵndə qьđьl armianьꞑ tɵđɵlɵv tarixьn, kɵrəş həm jeꞑev juldarьn ɵjrənev, unь kiꞑ qatlam jəştərgə ɵjrətev menən ʙergə, unьꞑ turahьndaqь jьrđarđь la ɵjrənep qarşьlarqa kərək. ʙьna şul maqsat menən ʙeđ gazetaʙьđđьꞑ ʙɵgɵngɵ hanьnda qьđьl armia turahьndaqь jьrđarđь ʙirəʙeđ. ʙьl jьrđarđьꞑ kyp kenə ɵləşə urьssanan tərƶemə itelgən. Ularđьꞑ kəjđərelə kypselege menən jəştərgə tanьş.

ʙeđ ʙɵtə urьndarđa la—komsomolestarđь, jəştərđe, ʙalalarđь maqtavlь qьđьl armia turahьndaqь jьrđarđь ɵjrənergə saqьraʙьđ.

QЬĐЬL QƏSKƏR MARЬŞЬ

Qьrьm Ьrqat Qađir hyđđəre kompazitorь
Şərəfetdinof muƶьjkahь

Tor, əj iptəş tan jaqtьrđь
Al mьltьqьꞑ qulьꞑa,
Ɵjrənejek Voroşiloftaj
Teđ atьvsь ʙulьrqa.
PRIPEV:
Əjđə qarşь, əjđə
Doşman javьna,
Əjđə ʙɵtə donja inqilaʙьna.
ʙeđgə qul huđha kapital
Ut javđьrьr tankaʙьđ,
Juq itərʙeđ unь donjanan
Oşo qьđьl antьʙьđ.
Əjđə qarşь...
Kyr SSSR hər kɵn yƀə-
Proletarđar vatanь.
Ƶavod, qьr ʙatьrь il tɵđɵj,
—ʙeđ—ularđьꞑ qaldanь.
Əjđə qarşь...
ʙer qarьş ta sovet jeren
ʙirməʙeđ his ularqa
Kərək ʙulha ileʙeđ ɵsɵn
ʙeđ əđerʙəđ ylergə.

S. Qudaş tərƶeməhe.

* * *

QЬĐЬL QƏSKƏR TURAHЬNDA XALЬQ JЬRĐARЬ

Hin ʙarahьꞑ il haqlarqa
Kolxoz ʙaƀьvđarьnan,
Ьsьn ʙatьrlьqьꞑ kyrenə
Ajaq atlavđarьꞑdan.
Timer hineꞑ ʙeləgeꞑ
Qoros kevek jɵrəgeꞑ,
Uꞑьştarđan xəʙər jađьr
Fərxlamal hɵjgəneꞑ.
Sovet ilen nьq haqlaqьđ
Doşmandar qul huđmahьn,
Qulьn huđqan doşmandarđьꞑ
Tuđđьrьqьđ donjahьn.
Heđ haqlaqьđ siktərđe
ʙeđ eşlərʙeđ eştərđe,
Plandarđь tultьrьrʙьđ
ʙergə tuplap kɵstərđe.
ʙaƀьvđarđa hьnatmanьꞑ
ʙuldьꞑ kolxoz ʙatьrь,
Danlь Qьđьl armianan
Orden alьp qajt inde.
Darь jeƀtəre aꞑqьta
Kɵnsьqьştan iƀkən jel,
Kɵnsьqьştьꞑ ʙatьrь ʙul
Jaqşь qara siktərđe.
Grazdandar huqьşьnda
Sovet ilen ut aldь,
Budjonnьjđьꞑ atlьlarь
Taşqьn ʙulьp quđqaldь.
Eskađron—attarqa,
Rətlən tьqьđ saftarqa,
Əđer torajьq huqьşьrqa
Xeđmət ilen haqlarqa.
Sovet ilen gizep sьqtь
Budjonnьjđьꞑ qəskəre,
Qьđьl qəskər jeꞑep sьqtь
Hьndь doşman kɵstərə.
Qьđьl qəskər jondođona
Tɵşkən jeꞑev ʙildəhe.
Budjonnьj atlьlarьnьꞑ
Əle lə ytken hɵꞑgəhə.

ʙEĐĐE TUQMAMAQ ʙULDЬLAR

D. ʙednьj hyđđəre

ʙeđđe tuqmamaq ʙuldьlar,
Tuqmamaqsь ʙuldьlar,
Ix. ʙeđđə lə joqlamanьlar.
Şuqa əđer torđolar.
Qьtajđьꞑ generaldarь
Qьjьv huqьşsan ʙarь la,
Ix. Təşlanalar qotorqandaj
Eşse kvartaldarьna.
Iꞑ huꞑьnda ui jualar
Ətəslənьp kittelər
Ix. Sovettarđьꞑ „qotqohona“
Otpor ʙirmək ʙuldьlar.
„ʙol'şevizm joqahьna“
ʙirməjək, tip jəşərgə
Ix. Ləkin yđđəreneꞑ eşe,
Qaldь qapьl nasarqa.
ʙeđđe tuqmamaq ʙuldьlar,
Tuqmamaqsь ʙuldьlar,
Ix. ʙeđđe lə joqlamanьlar,
Şuqa əđer torđolar.
Şundaj heltəp, şundaj helkep,
Qatь javap ʙirđek ʙeđ
Ix. ʙɵtə Czandar Syje-Ləndər
Eşte hiđđelər ʙik tiđ.
ʙik tiđ genə rətlənelər
tatьvlaşьv notahьn
Ix. ʙeđ alьƀ kɵnsьqьşsьlar
Yđ eşeʙeđ oƀtahь,
ʙeđđeꞑ javap—ʙatьr huqьş
ʙar Czan Syje—ləndərgə
Ix. Sovettarsa jьlь duƀlьq
Eşse, krəƀtiəndərgə.
ʙeđđe tuqmamaq ʙuldьlar
Tuqmamaqsь ʙuldьlar.
Ix. ʙeđđə lə joqlamanьlar,
Şuqa əđer torđolar.

S. QUDAŞ TƏRƵEMƏHE.

Tavđar, diꞑgeđđər artьnda

Koval həm Tixonof hyđđəre.
M. Koval muƶьjkahь.

Alьƀ diꞑgeđđər jaqьnda...Ə, əx..!
Tavđar artьnda.
ʙorqolar signal ujnanь
Huqьş xaqьnda.
Tura kiler, axьrь ʙeđgə... Ə, əx!
Taqь huqьşьrqa,
Generaldar ʙeđđeꞑ sikkə
Quldarьn huđa.
ʙeđđeꞑ sikkə tuptar tɵʙəp... Ə, əx!
ʙanda ʙəjlənə,
Qьr ɵƀtɵndə ɵjɵrə menən
Qarqa əjlənə.
Doşman kɵsɵn jemerergə... Ə, əx!
Kyngən inde ʙeđ,
ʙandittarđan tađartьlьr
ʙeđđeꞑ sigeʙeđ.
Ut javha la ʙeđđeꞑ saftar... Ə, əx!
Alqa ʙarьrđar
Haqlarʙьđ danlь sovettь
Doşman javьnan.
ʙorqo ujnaj, ujnaj tьꞑla... Ə. əx!
Huqьş xaqьnda.
Alьƀ diꞑgeđđər jaqьnda
Tavđar artьnda.

X. Tufan tərƶeməhe

VLKSM YĐƏK KOMITETЬNDA

ʙiʙlioteka eştəren jaqşьrtьv ʙujьnsa iꞑ jaqşь rajon ɵsɵn ytkərelgən konkurstьꞑ ʙarьşь turahьnda ʙelderevđe tьꞑlaqandьꞑ huꞑьnda VLKSM Yđək komitetь komsomol ojoşmalarьn konkursta aktiv qatnaşьrqa, ʙьl eş menən kɵndəlek operativ jetəkselekte jaqşьrtьrqa quştь.

Komsomolestar konkursqa ʙɵtə ʙiʙliotekalarđь la ьlьqtьrьvđь ʙuldьrьrqa, avьl, ʙigerək tə promьjşlennost yđəktəre ɵsɵn kitap jьjьvđь jəjelderergə tejeştər. Ular ʙiʙliotekaqa eş şarttarь tьvđьrьvđa jarđamlaşьrqa, aqsanьꞑ dɵrɵƀ fajđalanьvьn tikşerep ʙarьrqa tejeştər.

▽7 ƟFƟ HƏQARIFSЬLAR klubь ʙiʙliotekahь a ьvsьlarь avьl ʙiʙliotekalarь ɵsɵn kitap jьjьvđь ojoştorđolar. Huꞑqь kɵndərđə 200 gə jaqьn kitap jьjnaldь.

· Elekkege uqьtьvsь, xəđerge pinsionerka Vavilova ʙьl ʙiʙliotekalar fondьna 32 kitap tapşьrđь.

▽▽ ESKE SAVĐA xalьq komissarь ip Vej'ser Məskəv, Leningrad, Ukrajnanьꞑ 25 savđa həm jəmɣəqət tuqlanьv otlieniktarьn jeꞑel avtomaʙil, kvartir, planina kevek qimmətle ʙylektər menən ʙylekləne.

„Səsəkle jolka“

Şavlь, kyŋelle şatlьqlь ul Ɵfə qalahь. Unda ordenlanqan jeŋevle Başqortostan ileneŋ qajnar jərək tiʙeşe işetelə.

Ləkin ʙьl kənđərđə Ɵfə qalahь taqь la şavlьraq, şatlьqlьraq. Sənki unьŋ hər uramьnda, hər ʙaqsahьnda, tamьnda tormoş səsəktəre — ʙalalarđьŋ şatlьqlь kələv tavьştarь, jьrđarь jaŋqьraj. Ular kanikulqa tuqtaqandar — jal itələr ular.

Bьl ʙajram timer jul ʙujьndaqь ʙejek tav ʙaşьndaqь ʙejek jortta — „Andrejef“ klubьnda ʙuldь.

Bьl klubta kyptən tygel genə đur jeŋevđər menən alqa kytərelgən timer jul transportь staxanofsь, udarsьlarьnьŋ şavlь sljotь ʙulqan. Ular sotsialistik tedələştəŋ đur ʙer tarmaqь ʙulqan timer jul transportьnьŋ jeŋevđəre turahьnda ʙəjək Stalinqa raport ʙirgəndər.

Ə ʙegən şul klubta ularđьŋ ʙalalarь şatlьqlь ʙajram ytkərə. Ular đa jeŋev ʙajramь ytkərələr. Ular atajđarьnьŋ jeŋevđəren taqь la juqarьraq kytərev, taqь la alqaraq iltev ɵsən sovet məktəptərendə uqьjđar, ɵjrənələr. Bьl ʙajramqa jьjnalqan ʙalalarđьŋ iŋ đurьhьna 13 jəş. Arala 50 jəştəgelər đə, şulaj uq, 5 jəşlektər də ʙar. Ləkin ular qunaqtar qьna. Bajramdьŋ ьsьn xuzalarь ənə şul 8-12 jəştəge ʙatьrđar.

„Jolka“ kenđəđge səqət 12 lə asьlьrqa tejeş ine. Ləkin ʙьl taşqьnlь jərəktər tyđəra almaqandar. Ɵs səqət elek jьjnala başlanьlar. Klub tavь soʙarlandь. Tav jaŋqьranь. Tav keldə, tav jьrlanь.

Klub ʙaъqьsьnda ike pioner ʙorqo ujnanьlar.

Traa—ta—ta—ta...

Trata—ta—ta—ta...

Tav ʙujьndaqь səselep ujnaqan ʙalalar tigeđ strojđarqa teđeldelər. Tav tьndь.

Ul vaqьt kin, ʙəjək zal tьn ine əle. Təđerələr zəŋgər pərđələr menən qaplanqan. Elektrik lampalarь la jaqtьrtmajđar. Zalda hьjьq qaraŋqьlьq. Tigeđ strojđar, jəđərləgən avzdar menən „şatjegettər“ marşьn jaŋqьratьp zalqa inđelər đə, zal tirələj teđelep ʙaъьр, tьn qaldьlar.

Kəslə ʙorqo tavьşь tьnlьqtь kiъte.

Urtaqa məktəpteŋ partorganizatorь Sergejef sьqtь.

— „Həjəklə ʙalalar! Heđđe uqьv jьlьnьŋ ʙerense siregen uŋьşlь tamamlavьqьđ menən qotlajьm. Alqь jaŋь uŋьştarqa saqьram. Heđđeŋ „Jolka“nь asam!

Yđđəreneŋ həjəklə tьvqandarьnьŋ ʙajramьna qunaqqa kilgən komsomoldarđьŋ orkestorь „internatsional“ ujnanь.

Qapьl... zal nurqa sumdь, kymelde. Qajđan kilə ʙьl jaqtьlьq, ʙьl nur? „Jolkanan“ kilə ʙьl nur!

Zaldьŋ urtahьnda iđəndən — tyşməgə tiklem kytərelgən ul „Jolka“. Ul tirə jaqqa qanattarьn jəjgən. Unьŋ hər ʙotaqь, hər qanatь jəđərləgən keskəj elektrik lampalarь menən ʙiđəkləngən. Lampockalar tirəhendə al, qьđьl, aq jəşel, zəŋgər səsəktər teđelgən.

Səsəkle, nurlь „Jolka! Bьndaj jolkanь elekke ʙalalar əkejəttərđə genə işetep, təştərendə genə kyrgəndər. Ə ʙegən undaj səsəkle jolkanь ʙeđđeŋ ilđeŋ talantlь, ʙəxetle ʙalalarь yđđəre jahaqandar. Şuqa kyrə ular yđđəreneŋ səsəkle jolkalarьn tirələj əjlənep, unь maqtap jьrdar jьrlajđar.

Jolka tirəhendə şatlьqlь ujьnđar, jьrđar, jaŋqьravьqlь kələvđər kyp səqəttər đavam ittelər. Bəxetle ʙalalar kypme vaqьt ytkənen də tojmanьlar. „Bəxetlelər səqətte hanamajdar!“.

Zal ʙalqьnь, zal keldə, zal jьrlanь. Utlь səsəktərgə kymelgən „jolkaqa“ qarap hoqlanahьŋ. Nindəj matur səskə ul!. Ə unь maqtap jьrlaqan, şat ʙalalar kemdər? Ular đa səskələr. Ular — tormoş səskələre, ʙalqьp səsəklənevse səskələr.

Zal səskələrđən genə tora.

Bьl şatlьqtarđьŋ, ʙьl ʙəxetle kələvđərđeŋ sige ʙarmь? Juq, ʙeđđeŋ ʙəjək vatanьʙьđđьŋ jeŋevđərenə, gerojlьqtarьna sik ʙulmaqan kevek, unьŋ đanlьqlь ʙalalarьnьŋ şatlьqьna la, ʙəxetenə lə sik juq!

Q. ƏMIRI.

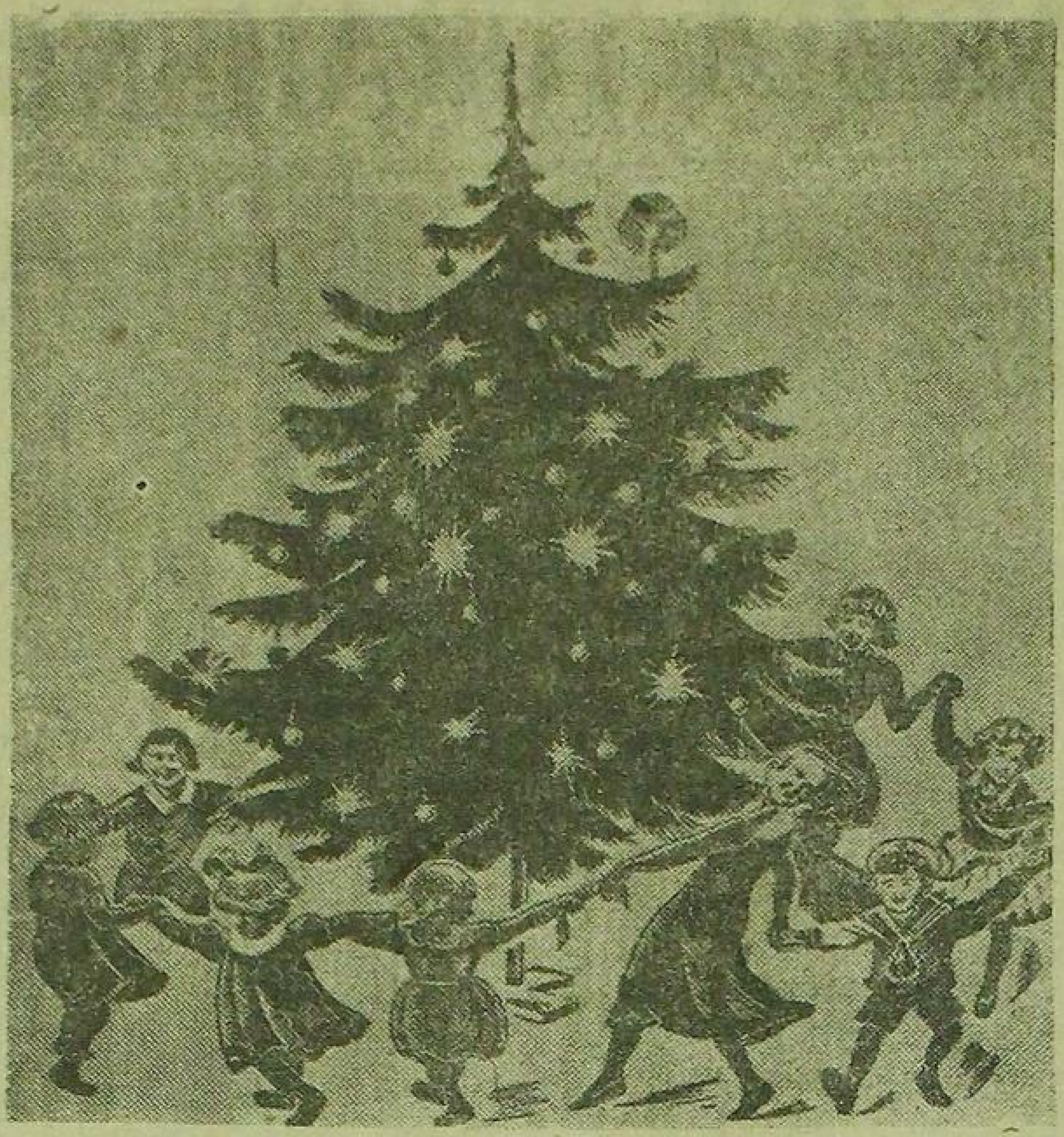

▽ ▽ ▽ ▽ ▽ ▽

Komsomol aktivь həm komsomolestarqa jarđamqa.

HORAVĐARQA JAVAPTAR

1. Grupporgtьŋ otcot dokladь kypme vaqьt ʙarьrqa tejeş?

— Qaj ʙer grupporgtar yđđərenen dokladtarьn ʙer səqət, xatta səqət jarьvdarqa hudalar. Bьl dərəъ tygel. Gruppanьŋ dokladь konkret eş turahьnda ʙulqan xəldə 30 minuttan đa artьq vaqьt huđьlьrqa tejeş tygel.

2. VLKSM dьŋ IX ʙetə sojuz sjezdь qasan ʙuldь həm nindəj məs'ələlərđe tikşerđe.?

— VLKSM dьŋ IX ʙetə sojuz sjezdь 1931-se jьldьŋ 15-se qinvarьnda asьldь. Kɵn tərtiʙendə tyʙəndəge məs'ələlər qaraldь:

1. Xalьq ara xəl turahьnda doklad.
2. VLKSM Yđək komitetьnьŋ otcotь, milli kul'tura teđələşə həm komsomoldьŋ ʙurьsь turahьnda quşma doklad.
3. Rif komissia dokladь.
4. IKKI KIMdaqь delegatsia otcotь.
5. Kolxoz teđələşə həm komsomoldьŋ ʙurьsь.
6. Balalar arahьnda eş turahьnda doklad.
7. Hajlavđar.

3. Komsomol gruppahь jьjьlьşьnda predsedatel hajlarqa həm protokol jađьrqa kerəkme?

— Predsedatel hajlarqa kərək, sənki grupporg yđe jьjьlьşta otcot ʙirergə tejeş. Şulaj ʙulqas ul jьjьlьştь alьp ʙara almaj tigən ʙyđ. Protokol jađьv məzʙyri tygel. Ləkin grupporg yđeneŋ kənđəlegenə ʙetə təqdimdərđe həm ʙetə həjləvselərđeŋ đə telməren jaqşьlap jađa ʙarьrqa tejeş.

—★—

Polit uqьvđar nasar ytkərelələr

Ɵfə teđəv texnikumь komsomol həm sojuzdan tьş jəştər arahьnda polit uqьvdar nasar ytkərelələr. Məъələn, partia tarixьn ɵjrənev tyŋərəgendə komsomolestar kyʙehe konspekt tədəməj, əđer lekhed kilələr.

Politik uqьv ʙylməhe jьlь, jaqtь ʙulьvqa qaramaъtan ajrьm komsomolestar ɵъ kejeme menən ultьralar.

Komsomolestar arahьnda tərtip nasar qujьlqan. Polit uqьv ʙildələngən vaqьtta başlanmaj. Propagandist Qəlejef kyp vaqьt zənətiəgə ʙuŋlap kilə, ʙətənləjgə kilməgən kenđəre lə ʙar.

Başqa tyŋərəktərđə lə ʙьndaj jeteşhedlektərde osoratьp ʙula. Məъələn, Dropeko jetəkselek itkən partia tarixь ɵjrənev tyŋərəgendə uqьvsьlarđьŋ jartьhьnan kyʙehe uqьvqa jərəməjđər.

Polit uqьv eştəre tiđ kenđə tərtipkə halьnьrqa, həm ʙьl eştə komsomoldьŋ Kirof rajkomь qьrqa sara kyrergə tejeş.

M. Birdibik.

—★—

Kapitalistik ildərđə eşheđđər

Sovettar sojuzь, jaŋь jьl, 1936-sь jьldь, sotsialistik teđəleştəŋ ʙetə ɵlkələrendə lə đur jeŋevđər menən qarşьlanь. Şul uq vaqьtta qapital ildərendəge eşsəndər ʙətənləjgə ikense tərlə xəldə jəşəjđər. Kapitalistik ildərđə ekonomik krizis jьldarьnda eşselərđeŋ eş xaqtarь ʙik nьq tyʙənəjde. Ber nisə jьldar inde eşheddər, eşhedlekteŋ qot osqos avьrlьqtarьn kiserələr. Ofitsial' məqlymət tərgə qaraqanda dɵnjanьŋ đur ildərendə eşheddərđeŋ hanь tyʙəndəgesə: Tɵnjaq Amerika ştattarьnda-11 million, Angliala 1-million 955 meŋ, Germaniala 1-million 828 meŋ, Italiala 900 meŋ, Cexo-Slovakiala 662 meŋ, Pol'şala 345 meŋ, Fransiala 503 meŋ eşheddər hanь iъəplənə.

Bətə kapital ildərendəge eşheddər, aslьq, jalaŋqaslьq, ʙəlgənlək həm qəhərle ylemgə dusar itelgəndər.

Japoniala tuqьvsь qьđđarđьŋ xəle

Hunqь vaqьttarđa Japonianan Amerika quşma ştattarьna tuqьv əjʙerđəre kyp inderelə başlanь. Bьl xəl Amerika quşma ştattarь tuqьv predpriətie xuzalarьn ʙik nьq xəveflənderə.

1935-se jьldьŋ təvge 9 ajь esendə Amerika ştattarьna ʙetəhe 47 million 715 kvdart jard (1 jard—0,9 metr) tuqьv tkandarь indereleр, şulardan 27 million 238 meŋ jard Japonia ɵləşenə teşə. Japonia tovarđarьnьŋ donja ʙađarьnda đur uŋьşlьqtar menən jarьşьvь, qɵmymən ʙildəle nəmə inde. Sənki Japonia kapitalistarь proizvodstvola sьqьm—totomdo nьq kəmetevgə ireştelər Şunьŋ menən ʙergə Japonia tuqьvsьlarьnьŋ, ʙigerək tə qьđđarđьŋ eş xaqtarь qajət dərəzələ tyʙən.

„Nju-Iork Tajmas“ tigən Amerika ʙurʒua gazetahь, Japonialaqь yđ korrespandintьnьŋ məqaləhen urьnlaştьrđь. Ul yđeneŋ ʙьl məqaləhendə, Japonia kapitalistarьnьŋ tuqьv əjʙerđəren nisek itep oshođ eşləp sьqarьvđarьn jađa. Ul „Fudze“ tigən Japonianьŋ đur ʙer tuqьv faʙrigьnda ʙulqan. Bьl turala ul ʙьna nəmə jađa:

— Bьl faʙrika ʙьnan 20 jьl elek teđəlgən. Faʙrikala 2 meŋ eşse eşləj. Eşləv qevatь 140 meŋ syrenən tora. Faʙrikala 2000 eşsenən 1800 qьđđar. Faʙrikaqa qьđđarđь avьl rajondarьnan jьjьp kilterələr, ʙьl eşte tuqьv promьjslennostьnьŋ ajrьm agenttarь ʙaşqara. Jьjьp kilterelgən hər ʙer qьđ ɵsən agenttar 10 ar ien aqsa alalar. Qьđđar predpriatielərđə doqovor ʙujьnsa ikeşər jьl eşləjđər. Qьđđarđьŋ kenlək eş xaqtarь urtasa 66 sen (ʙer sen 0.3 tin) ʙulьр, unьŋ 14 senen aşavqa totop qalalar. Qьđđar faʙrika ergəhendəge jorttarđa toralar həm ularqa ʙer qajđa la sьqьrqa rəxsət itelməj. Ularđь faʙrikta aşatalar. Ađьqtarь dəge, ʙavav ɵjrəhe, qaqlaqan ʙalьq həm jəşelsənən tora. Bьl ađьq'ar ularqa ʙətənləjgə jetməj, hatьp alalar. Hatьp alьv, tik faʙrika lavkahьnan qьna rəxsət itelə.

Faʙrikala nьqlь rəveştə milli həm dini propaganda eştəre alьp ʙarьla. Korrespandinqa faʙrikala 900 qьđđьŋ ʙer julь dini jola menən şeqəllənev vaqьttarьna osorarqa tura kilə.

Qьđđar iđəndə ultьrqan kileş „yđ ara xermət“ itev (ʙerʙerende jaratьv) turahьnda vəqəz tьŋlajđar ine. Administrativ—texnik personal, ađnaqa ʙer tapqьr faʙrika direktorьnьŋ „qaqьldьŋ əhəmiəte turahьnda“ leksiahьn tьŋlarqa tejeş. Korrespandent, leksianan ʙьndaj ɵđəmtə kilterə:

„Qaqьlьna xuza ʙulqan hər kem, xatta unьŋ ʙer genə nəməhe ʙulmaha la ul ʙəxetle.

Faʙrikala tərtip qajət qatь. Bьnda kantrakt ʙujьnsa eşləvse qьđđarđьŋ xəle armiala xeđmət itevselərđeŋ xələnən his tə ajrьlmaj.

Japoniala, faʙrik direktorь ʙer yk vaqьtta faʙrikanь haqlavđa jetəkse, eşselərđeŋ tađalьqtarьn haqlav komitetьnьŋ ʙaşь, yđ ara jarđam komitetьnьŋ predsedatele, faʙrik lavkahьnьŋ jetəksehe həm jenəjətselərđe jazalav komitetьnьŋ predsedatele ʙulьp tora. Şul rəveşsə qьđđar ʙətənləje menən faʙrik direktorьnьŋ xəkəmlegə aъtьnda jəşəjđər.

Məhim teđətev

Qazetaʙьđđьŋ 5-se qinvarđa sьqqan hanьnda ip. Kosaref telmərenen ʙerense aʙzasь tərzeməkendə xata kitkən. Unda: „komsomoles həm komsomolka iptəştər! ʙol'şevizmqa ɵjrənegeđ, tajpьlьvsьlarđь alqa alьp ʙarьqьđ...“ tigənde, „komsomoles həm komsomolka iptəşər ʙol'şevizmqa ɵjrənegeđ, ikelənevselərđe alqa alьp ʙarьqьđ..“ tip uqьrqa kərək.

Redaksia.

Javaplь redaktor:
A. ƏMIN

Ɵfə „Oktaʙr Natiskahь“ tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 1505

Bөtə ildərđeꞑ proletarđarь, ʙeregegeđ!
X-sь jьl sьƣa.
Ajrьm hanь 7 tin.
1936-sь JЬL №5 (921) 14 ƢINVAR.

Leninse

Redaksia adresь. Өfe Egor-Sazonof uramь, korpus № 3
Telefon № 89—62

VLKSM dьꞑ Başqortostan Өlkə həm Өfe qala komitetь organь

Belderev

VLKSM Өlkə komitetь ʙjurohьnьꞑ 17-se dekaʙr 1935-se jьl qararьn yđgərtep, VLKSM dьꞑ XI Başqortostan Өlkə konferensiahьn 1936-sь jьldьꞑ 20-se fevralьnda, Өfe qalahьnda tyʙəndəge kөn tərtiʙe menən saqьrьrƣa:

1. **VLKSM Yđək komitetьnьꞑ otcotь.**
2. **VLKSM Өlkə komitetьnьꞑ otcotь həm revkomissianьꞑ quşma dokladь.**
3. **Qatьn-qьđ jəştəre arahьnda eşləv turahьnda.**
4. **VLKSM Өlkə komitьtь aƣzalarьn həm revkomissia hajlav.**
5. **VLKSM dьꞑ X ʙөtə sojuz sjezdьna delegattar hajlav.**

VLKSM Өlkə komitetь sekretarь: Ş. Timerƣalina.

Jaqьn 3-4 jьlda stalinsьl 7-8 milliard ʙot igen өsөn!

Uꞑьşlьlьqtьꞑ masterđarь, uroƶajsьlьqtьꞑ masterđarь məktəʙe bulьrʙьđ.

Bөtə jəş traktoristkalarƣa həm jəş traktoristarƣa, komʙajnerka həm komʙajnerđarƣa, avьl xuƶalьƣь maşinalarь maşinistarьna, ʙөtə jəş kolxoz predsedateldərenə, agronomdarƣa, ʙrigadirđarƣa, zvenovojđarƣa həm avьl xuƶalьƣьnьꞑ ʙөtə jəş udarnik tarьna

Bөjөk ʙol'şeviktar partiaʙьđđьꞑ Yđək komitetь ildeꞑ ʙөtə siktərenən ʙeđđe uroƶaj aldьnƣьlarьn saqьrьv kөndərendə Kreml zalьnda ʙeđ kolxoz jegettəre həm qьđđarь ađ jьjьlmanьq. Bьl aꞑlajьşlь! Beđđeꞑ ileʙeđđə uꞑьşlьlьqtьꞑ səsək atьvь өsөn, kolxoz jerđərenenꞑ juƣarь uroƶaj ʙirevđəre өsөn ʙerense kөrəşselər ʙeđ, jəştər bulmahaq kem bulhьn!

Beđđeꞑ ʙөjөk duѣtьʙьđ həm ucitelebeđ, xalьqtar julʙaşsьhь **Iosif Vissarinovic Stalin** ʙeđ jəştərđe kul'turalь jəşərgə, kөrəştə nьqьşlь kөrəşergə həm jeꞑergə өjrətə. Ul ʙeđđə eşeʙeđđeꞑ jeꞑeʙenə ьşanьslьq urьnlaştьra. Bөtə il ʙөjөk julʙaşsьnan **„jaqьn kiləsəktə, 3-4 jьlđan hunꞑ igen jeteşterevđe jьl hajьn 7-8 milliard ʙotqa jetkerergə“** tigən nakaz alƣan da, Lenin komsomolь Yđək komitetьna ʙeseda өsөn kəꞑəşməgə saqьrьlƣan ʙaѣьv staxanofsьlarь heđgə, jəş kolxozsьlarƣa, kolxozsь qatьn-qьđđarƣa, sovet ʙaѣьvđarьnьꞑ juƣarь uroƶaj өsөn kөrəştəge duѣtar həm iptəştərgə mərəzəƣət itergə buldьq.

Qəđerle iptəştər!

Kolxoz tөđөləşөnөꞑ uꞑьştarь menən ʙeđ kommunistik partiaƣa, ʙөjөk Stalinƣa ʙurьslьʙьđ. Beđ ʙьl uꞑьştarƣa yđeʙeđđeꞑ quldarьʙьđ həm tik namьѣlь xeđmətebeđ menən genə өlgəştek. Ləkin, xəđer partiaʙьđ alƣa jaꞑь ʙik đur həm maqtavlь ʙurьs qujƣanda jəđ tapqьrđar jaqşь eşlərgə həm jəđ tapqьrđar jaqşь uqьrƣa kərək.

Beđđeꞑ alda əle taƣь la ʙөjөk prispiktivalar ʙulьv, ʙeđđe şatlandьra. Stalinsьl uroƶajđьꞑ hər ʙer milliard ʙot igene eşselər sьjnьfьnьꞑ tormoşon, kolxoz kөn kyreşen jaꞑь juƣarьlьqqa kytərə.

Uroƶaj aldьnƣьlarьnьꞑ təzriʙələre keşelər jergə yđ eştərenenꞑ ʙeldeklelәre həm xuƶalarь ʙulьp jaqьn kilgən, jerselek texnikahьna ejə ʙulƣan urьndarđa rekordlь uroƶajđarƣa өlgəşelgənlekte kyrhəttelər.

Ular iѣkergən normalarđь jemerep, ʙeđđeꞑ sotsialistik jerselekkə jaraqlь norma menən alьştьrđьlar. Ular yđđərenenꞑ ʙrigadalarьn kul'turalь jerselekteꞑ usaƣь ittelər həm unь alƣa etərđelər.

Ular yđđərenenꞑ maşina ʙrigadalarьnda, Stalin ucinektarьnьꞑ maşinalarda nisek eşlərgə tejeş ʙulƣanlьqtьꞑ өlgөləren kyrhəttelər.

Julʙaşsьnьꞑ saqьrьvьna kolxoz xalqьnьꞑ iꞑ aldьnƣь vəkildəre yđđərenenꞑ xeđmət təre menən javap ʙirgən kevek javap ʙirev, hər komsomolka, hər komsomolestьꞑ, hər jəş kolxozsь həm kolxozsь qatьn-qьđđьꞑ ʙurьsь.

Jьl hajьn uroƶajđь 8 milliard ʙotqa tiklem jetkerev ujьn eş tygel. Bьl ʙurьstь xəl itevđe Lenin-Stalin komsomolь həm kolxoz jəştəre alьrƣa tejeştər.

Əgər də eşkə totonahьꞑ ikən jeꞑde hьđƣanьp totonorƣa kərək. Beđ, julʙaşsь nakazь tarafьnan ruxlandьrьlƣan komsomol toqomonoꞑ nəməgə həlәtle ʙulƣanlьƣьn kyrhətergə tejeşleʙeđ.

Uroƶajđь kytərevđə ʙeđ kolxoz jəştəre, partiaƣa həm ʙөtə ilgə nəmə menən jarđam itə alaʙьđ həm jarđam itergə tejeşleʙeđ, ʙeđ kolxoz jəştəre julʙaşsьnьꞑ saqьrьvьna nəmə menən javap ʙirerʙeđ?

Barьhьnan da elek avьldьꞑ **ʙөtə komsomolьn juƣarь uroƶaj masterđarь itev menən.**

Qəđerle iptəştər!

Aldьnƣь uroƶajđь, fəqət aldьnƣь texnikanь oѣta qullanьv menən genə huƣьşьp alьp ʙula. Şunьꞑ өsөn ʙeđđeꞑ alda ʙarьhьndan da elek, texnikanь otlicno ʙelevse, unь jөgənləj ʙelevse keşelər əđerləvđe tə'min itev tora. Bьƣa nisek ireşergə?

Bik dөrөѣ ʙulmaƣan sьjfьrđar ʙujьnsa 1936-sь jьl uq ʙeđ 250 meꞑ komʙajnerđar həm şturvalsьlar, 50 meꞑ ʙaѣьvsьlьq ʙrigadirđarь, qatmarlь maşinalarđa eşləvse 12 meꞑ maşinistar həm 17 meꞑ mexaniktar əđerlərgə tejeşleʙeđ. Bьnan ʙaşqa 100 meꞑ traktoristarđь, 15 meꞑ komʙajnerđarđь qajtanan əđerlərgə kərək.

Avьl komsomolьnьꞑ iꞑ jaqşь gramotalь keşeləren mexanizatorđar, traktoristar, komʙajnerđar, şoferđar, qatmarlь avьl xuƶalьƣь maşinalarь məktəptərenə jeʙərerʙeđ.

Məktəptərđeꞑ eştəren uqьvđьꞑ ʙerense kөnđərenən yk komsomol kontrollege aѣьna alьrʙьđ.

Mexanizatorđar kadrđarь məktəptərenenꞑ ʙөtə sojuz kyləmendəge jarьşьn davam ittererʙeđ, həm alƣa jeʙərerʙeđ. Tel tejdermaѣlek jaqşь keşelərđe, ʙөjөk uꞑьştar qađanьvsь kul'turalь keşelərđe, ʙeđđeꞑ aldьnƣь staxanofsьlarđь ʙьl məktəptərgə ʙirergə tejeşleʙeđ.

Kolxozdarđaƣь komsomol ojoşmalarь avьl xuƶalьƣь maşinalarьn өjrənev tyꞑərəktəre tөđөvđeꞑ ʙerense ojoştorovsьlarь ʙulьp əverelergə tejeşlelər.

Beđ ʙөtə traktoriskalarđь həm traktoristarđь ʙьl inevse jьlda Paşa Anglina ʙrigadahь qьđđarь kevek eşlərgə, Vanə Şiʙaniko ʙrigadahь kolxoz jegettəre kevek eşlərgə saqьraʙьđ.

1936-sь jьl hər ʙer XTZ, STZ traktorьna 1200 gektarđan da kəm tygel, smenaƣa 700 gektarđan da kəm tygel eşləvgə ireşergə. 1936-sь jьl hər ʙer STZ traktorьna 1300-1600 gektarđan da kəm tygel eşləvgə ireşergə.

Dnepropetrovşina traktorisь komsomoles **Texьj** 1936-sь jьl STZ traktorьna 5 meꞑ gektar ʙirergə (ike smenaƣa) jөkləmə ʙirə. „stalinsьlarđьꞑ“ jəş jөrөtөvseləre! Unan artqa qalmaƣьđ həm komsomoles Texьj menən jarьşьp ʙeđđeꞑ matur STZ maşinalarьnda jaꞑь rekordtar qujьƣьđ.

Bed ʙөtə jəş komʙajnerđarđь həm komʙajnerkalarđь 1936-sь jьlda hər ʙer komʙajnerƣa sezonƣa 600 gektarđan da kəm ʙirməѣkə saqьraʙьđ. Don өlkəhe Bogojuliniski MTS komʙajnerь qьđьl ordenlь **Dimitri Koʙzar** iptəş 1936-sь jьlda yđeneꞑ komʙajnь menən 800 gektarđan da kəm urmaѣqa Stalin iptəşkə hyđ ʙirđe. Komsomoles komʙajnerkalar həm komʙajnerđar, Dimitri Koʙzar artьnan ejərəjek.

Juƣaltьvđarhьđ eşləjek. Hər ʙer ʙөrtөk orloq ytken haqlavđa ʙulhьn.

Stalin milliardь өsөn igende juƣaltьvđarđan haqlaƣьđ!

Qəđerle iptəştər!

Aldьnƣь uroƶajđь aldьnƣь agronomia fənen oѣta qullanƣan vaqьtta ƣьna huƣьşьp alьp ʙula. Şunьꞑ өsөn də ʙeđđeꞑ aldьʙьđđa agrotexnikanь otlicno ʙelevse, fən jemeştəren kolxoz praktikahь menən tьvƣanlaştьrьv jəşerenlektəren ʙelevse keşelərđe əđerləv həm yđeʙeđgə uroƶaj rekordь alьv өlgөhөn kyrhətev ʙurьsь tora.

Bьƣa nisek ireşergə? Xəđer maşinalarđь həm agrominimumdь ʙelevgə jerđəge yѣemlektər, aşlamalar turahьndaƣь ʙelemde, ʙotanika həm agro ximia ʙelemđəren өѣtərgə kərək. Hər ʙer ʙaѣьvsьlьq ʙrigadahьnda uqьv programmahь ʙulƣan agrotyꞑərək tөđөrgə kərək. Gektarđan 30-35 sentner uroƶaj alьvƣa nisek ireşergə? Hər ʙer ʙrigada la həm kolxozda uroƶaj sovettarь tөđөrʙөđ.

Jer ʙelgestəre qart kolxozsьlarđьꞑ ʙaj praktik eş təzriʙələren өjrənep ularđь xəstərle həm ullьlьq qajƣьrtьvь menən uratьp alьrʙьđ.

Kolxozdarđa juƣarь uroƶaj өsөn kөrəşevse razvedciktar, jəş kolxozsь təzriʙəselər halь kiꞑəjə. Huꞑƣь 2 jьl esendə ʙөtə ileʙeđđə lə kolxoz xatalaʙoratorialarьnьꞑ hanь arttь. Jəştər kyʙerək kolxoz təzriʙəselərə safьna! Xatalaʙoratorialarđa komsomoldьꞑ өlgөlө, juƣarь uroƶaj ucastkalarьn ʙuldьrьrʙьđ.

Jer organdarьnda həm təzriʙə stansalarьnda kolxoz təzriʙəseləren narьqlamavđь ʙөtөrөrgə kərək. Hər ʙer agronom xatalaʙoratoria qarşьhьndaƣь təzriʙəselərgə kөndəlek eştərendə politik jarđamsь ʙulьrƣa tejeş. Bьjьlƣь jađđa agrotex saralarđan ʙer genə taʙan da sigenev ʙulьrƣa tejeş tygel. Komsomolestar predsedatel ʙulƣan kolxozdarđa jəştər ʙrigadalarьnda fəqət tađa sortlь həm aƣьvlanƣan orloqtar ƣьna səselergə tejeş.

Səsevđe fəqət tedmə səskes menən genə səsergə.

Bөtə jarovoj səsevđe iꞑ qьѣqa vaqьt esendə, fəqət jarovojlaştьrьlƣan orloqtar menən genə ytkərergə.

Baѣьvđarđь maşina menən vaqьtьnda eşləv, tərən hөrөv hөđөmtəhendə uroƶajđьꞑ jəşel doşmandarь — qьj ylənđəren tamьrьnan ʙөtөrөrʙөđ.

Baѣьvđarđь jaqşь əđerləngən tireѣtər həm ximik aşlamalar menən ʙajьtьrʙьđ. Hər ʙer tonna tireѣte uroƶaj өsөn aşlama itep haqlarƣa!

Hər ʙer sentner uroƶaj — kolxozdarđьꞑ jəş predsedateldəre, agronomdarь, ʙrigadirdarь həm zvenovodtarь, dөjөm staxanofsь qatьn-qьđđarь həm staxanofsьlarь өsөn ekzamin ʙulьr.

Jəş ʙrigadirdarđьn ʙaѣьvdarь kolxozdarđa iꞑ jaqşь ʙaѣьv ʙulьrƣa tejeş.

Jəş predsedateldərđeꞑ ʙaѣьvdarь rajonda həm krajda iꞑ jaqşь ʙaѣьv ʙulьrƣa tejeş. Gektarьnan 30—35 sentner ʙojdaj, arьş, arpa, holo, tarь—şundanda kəm tygel!

Qəđerle iptəştər!

Tik dөjөm kul'turaƣa həm xeđmət kul'turahьna ejə ʙulƣan keşelər genə aldьnƣь uroƶajđь huƣьşьp ala alalar. Şuƣa kyrə ʙeđđeꞑ ʙөtəʙeđgə lə kөstө tuplap, ʙөtəʙeđgələ ʙergələp kolxoz jəştərenenꞑ dөjөm ʙelemdərenꞑ həm kul'turalarьn juƣarь kytərergə tura kiler.

Bьƣa nisek өlgəşergə?

Beđ, juƣarь uroƶaj masterđarь kadrđarьnьꞑ tik məktəp həm kurstarđa ƣьna əđerlənməjəsəgen ʙeləʙeđ. Meꞑləgən həm un meꞑləgən jəş jegettər həm qьđđar yđđərenenꞑ qьşqь vaqьttarьn yđ yđenən ʙelem alьvƣa, kitap, ƶurnaldar uqьvƣa fajđalanьrƣa tejeştər.

Tormoş nьqlь rəveştə, məƶʙyri agrotexnik jynəleşe menən komsomoldьꞑ urta ʙelem məktəptəre seltəren kiꞑəjtevđe talap itə. 7 jьllьq məktəp ʙulƣan hər avьlda komsomoldьꞑ urta ʙelem məktəptəren ʙuldьrьrƣa. Beđ kolxoz entilegentsiahьn, uqьtьvsьlar agronomdar, vractarđь yđđərenenꞑ ʙelemđəre həm təzriʙələre menən ʙьl đur eştə jarđam kyrhətergə saqьraʙьđ.

Qəđerle iptəştər!

Beđđeꞑ ildə, xeđmət avьr jөktən, maqtav həm pocotqa əjlənde. Beđđə ʙөtə professiala ʙer yk təѣlө đurlana. Beđ traktorđьꞑ traktorishьđ kitməjəsəgen ʙelgən kevek, unьꞑ hьv taşьvsьhьđđa, prisipşikhьđ đa, janьv nəmələre halьvsьhьđđa kitməgənen đə asьq ʙ e l ə ʙ e đ. Jarđamsь professialarđa eşləvse jəştərđe komsomol iƣtiʙarь uratьp alьp, unьꞑ kul'tura yѣeşenə ʙelem alьvьna, politik aktivlьƣьnьꞑ yѣevenə jarđam itəjek!

Partia həm pravitelstvo, ʙeđgə sotsialistik jerselekteꞑ jəş kөrəşselərenə ʙeđđeꞑ eşeʙeđđə, ʙeđđeꞑ tormoştaƣь ʙəxetlelegeʙeđ đə ʙik đur iƣtiʙar həm xəstərlek kyrhətə.

(Davamь 2-se ʙittə)

Jaqьn 3-4 jьlda stalinsьl 7-8 milliard bot igen ɵsɵn!

(Davamь. başь 1-se bittə)

Beđđeŋ ʙɵtəʙeđđe lə sojuzđьŋ ʙɵjɵk revolytsion nagrađahь—ordendar menən nagrađlav, ʙeđđeŋ partiaʙьđ həm pravitelstvoʙьđ namьƀь kolxoz xeđməte ɵsɵn kɵrəşevselərđe ni tiklem narьqlaqanlьqьn taqь ʙer tapqьr kyrhətə. Hər ʙer otlicnoqa eşləgən jəş kolxozsь həm kolxoznitsa ʙьl ʙɵjɵk maqtavqa ireşə ala. Partia həm pravitelstvonьŋ ьşanьsь menən qanatlanqan komsomoldьŋ toqomo, sotsialistik avьlda jaŋь rekordtar kyrhətep stalinsьl kolxoz tɵđɵləşɵnɵŋ danlьqlьlarьn kyrhətergə tejeştər.

Iptəş Stalindьŋ „qьjьnlьqtarđan qurьqmaj torqan, qьjьnlьqtarđan qasmaj torqan, ə kirehensə, qьjьnlьqtarđь jeŋev həm ʙɵtɵrɵv ɵsɵn ularqa taʙan qarşь ʙara torqan kadrdarđьŋ qьna jaqşь ʙulqanlьqtarьn xəterđə totoqođ. Ьsьn kadrdar tik qьjьnlьqtar menən kɵrəştə genə sьnьqtьrьlalar“ tigən kadrdarьn əđerlərʙeđ.

Jəşəhen ʙeđđeŋ hɵjɵklɵ Lenin-Stalin komsomolьnьŋ Yđək komitetь həm unьŋ jetəksehe ip. Kosaref!

Jəşəhen Lenin-Stalindьŋ ʙɵjɵk ʙol'şevistik partiahь!

Jəşəhen ʙeđđeŋ julʙaşsьʙьđ, ucitelebeđ həm sovet jəş tərenen duƀь Iosif Vessorinovic Stalin!

Eşkə iptəştər!

Urozaj aldьnqьlarь kəŋəşməhendə qatnaşqan komsomoles həm jəş delegattar.

(Bьl mɵrəzəqət VLKSM Yđək komitetьnda 1935--se jьldьŋ 31-se dekaʙrendə ytkərelgən kəŋəşməhendə təsdiq itelgən).

Hajlavđarđan huŋ berense ađьmdar

Qьjqь rajkomolь otcot—hajlav kampaniahьna əđerlekte 22-se dekaʙrđən ʙaşlaqajnь. Iŋ elek VKP(ʙ) rajkomь-partkom sekretarđarь, partorgtarđь jьjьp kəŋəşmə ytkərđe. Unda VLKSM YK neŋ xatь uqьldь həm praktik kyrhətmələr ʙirelde. VKP(ʙ) rajkomь yđeneŋ iŋ jaqşь 12 kommunistьn xisap—hajlav kampaniahьn ytkəreşer ɵsɵn rajkomol qaramaqьna ʙirđe.

26-sь dekaʙrđə rajkomol komitet sekretarđarь həm komsorgtar kəŋəşməhe ytkərđe. Rajon gazetahьnda xisap-hajlavđar turahьnda ike tapqь komsomol mɵjɵşɵ ojoştoroldo.

Hajlavđar 31 dekaʙrđə ʙaşlandь həm 11 qinvarqasa 46 ojoşmala ʙulьp ytte. Xisap-hajlav kompaniahьnьŋ protsesьnda đur qьna jeteşheđlektər kyrende.

„Salavat“ kolxozьnьŋ komsomol ojoşmahьna vəkil itep ʙerketelgən rajkomoldьŋ propagandistь ip. Israfilova ojoşmala 5-6 kɵn ʙulha la, nьqlь əđerlek alьp ʙarmaqan, Şul arqala jaŋa komsorg ʙulьp uqьj-jađa la ʙelməvse əđerlekheđ ʙer komsomoles hajlanqan həm dɵjɵm alqanda jьjьlьş siktən tьş nasar ytkən. Rajkomol ʙьndaqь hajlavđь əđerlekheđ həm komsomolestarđьŋ aktiv qatnaşьʙьnan ʙaşqa ytkən tip taʙьp jьjьlьştь ikense tapqьr ytkərđe.

Idris tə həm Tyʙən Qьjqь NSŞ ьnđa ikense ʙer xata jeʙərelgən—unda grupporgtarđь gruppa jьjьlьşьnda tygel, ə dɵjɵm komitet jьjьlьşьnda hajlaqandar. Bьl xəlde lə rajkomol tejeşensə reagirovajt itə həm komsorgtarđьŋ gruppalarđa hajlanьvьn ʙuldьra.

Xisap—hajlav kampanialarьna əđerlek həm ularđь ytkərev hɵđɵmtəhendə komsomol eşendə dɵjɵm kytəreleş kyrenə. Bьqasa nasar eşləgən ojoşmalar yđđəreneŋ eştəren qajtanan qorop iŋ mɵhim ʙulqan tərʙiə eşenə nьqьraq qiqtiʙar ʙirə ʙaşlanьlar.

Qurqaş komsomoldarь arahьnda uqьj—jađa ʙelməvselər kyp ine. Komsomol ojoşmahь ularđьŋ nađanlьqtarьn ʙɵtɵrɵv eşenə ʙaşlanь.

Idris ojoşmahьnьŋ qьđđar arahьnda eşte kɵsəjteve arqahьn đa xisap-hajlavđarqa əđerlek vaqьtьnda əđerlekle ɵs iŋ aldьnqь kolxoznitsa komsomolqa inđe.

Alaquz ojoşmahь ʙьqasa iŋ nasar ojoşmalarđan hanala ine. Xisap—hajlavđarqa əđerlek dəverendə praktik uqьvđar julqa halьndь. Ɵs qьđ komsomolqa alьndь həm ʙɵtə komsomoldar đa kiske NSŞ ta uqьjđar.

Rajon gazetahь tipografia həm redaksia komsomol ojoşmahь X sjezdqa əđerlek tərtiʙendə ʙɵtə aqzalarđьŋ da GTO nьŋ qьşqь normalarьn tapşьrьp ʙɵtɵvđəren ʙurьs itep qujđь. Bɵgɵngɵ kɵndə 2 keşe tapşьrqan đa. Bьl ojoşma fizkul'tura eşen jəjelderevđə sistemlь eş alьp ʙara. Komsomoldar hər kɵn hajьn saŋqь la həm ʙik jьş qьna konkiđa jɵrɵjđər. Şul uq ojoşmanьŋ aqzahь Valejef yđenə mujьndama itep xudoƶstvolь əđəʙiəttən kyp kenə aftorđarđьŋ əƀərđəren uqьp sьqьrqa ʙulqan həm Afzal Tahirof, Qalimjan Iʙrahimof, Taqtaş, Məƶit Qafuri h.ʙ. əƀərđəren uqьp sьqqan. Xəđer urьƀ əđəʙiətenən Mixail Şoloxoftьŋ əƀəren uqьj.

Komsomol xuƶalьqьn julqa halьvđa la ʙajtaq qьna eştər kyrenə. „Kirof“ kolxozьnьn komsomol komitetь yđeneŋ jađma eştəren, dokumenttarьn haqlav ɵsɵn timer handьq eşlətte. „Timerəzef' a“ la unь oşo kɵndərđə eşləp ʙɵtəsəktər.

Xisap — hajlavđar ajqanlь ʙulqan ʙьl jənle qьđqalьştь, ʙoroloşto davam itkən də həm unь nьqьtьp qaldьrqanda Qьjqь rajkomьnda komsomol eşe taqь la juqarьraq kiməlgə kytəreləsək.

KƏRIMOF

SSR Sojuzь Yđək ʙaşqarma komitetьnьŋ ikense sessiahь asьldь

KREML'DEŊ ĐUR DVORESЬNDA

Kreml'deŋ đur dvoresьnda tormoş qajnap tora. Bьnda, ʙɵjɵk sotsializm ileneŋ yđəgenə, tɵrlɵ jaqtan SSSR Yđək ʙaşqarma komitetьnьŋ ikense sessiahь delegattarь jьjьldьlar. Kis səqət 5 tə dvores delegattar həm qunaqtar menən tuldь. Eşselər həm kolxozsьlar, Qьđьl Armia ʙojestarь həm komandirđarь, sovet həm partia ojoşmalarь raʙotniktarь—Sojuz xɵkymətə aqzalarь,—milionlaqan xeđmətsənđərđeŋ vəkildəre—jənə kreml' dvoresьna jьjьldьlar. Bik đur zalda qunaqtar—proletar ʙaşqalanьŋ zavod həm faʙriktarьnьŋ iŋ jaqşь keşeləre, fən, texnika həm sənqət vəkildəre Prezidium ɵƀtəle janьnda **Cervəkof, Musaʙəkof, Fajzulla Xədƶajьf, Rəximʙajьf. Ajtəkof, Akuƶof, Şvernik** iptəştər həm Sojuz Yđək ʙaşqarma komitetь prezidiumьnьŋ ʙaşqa aqzalarь.

Loƶalarđa—diplomatik korpus aqzalarь, sit il həm sovet ƶurnalistarь.

18 səqət 15 minutta triʙunala **Stalin, Molotof, Kalinin. Voroşilof, Petrovski Andrejef, Kosior, Cuʙar', Ƶdanof Lyʙcenko** iptəştər kyrenələr. Zalda qarь kɵslɵ ovatsia həm „ura„ tavьştarь jaŋqьraj ʙaşlaj. Bɵtəheneŋ də kyđđəre prezidiumqa SSSR xalьqtarьnьŋ julʙaşsьhь ip. **Stalin** yđeneŋ iŋ jaqьn soratniktarь menən torqan urьnqa junəltelgən həm jalqьnlь qul saʙьvđar tulqьnь„ Jəşəhen ip. **Stalin**“, „Jəşəhen iptəş **Kalinin**“ tigən şatlьqlь qotlav tavьştarь menən aralaşa. Sovet xalqьnьŋ yđ julʙaşsьhьna, partia həm xɵkymət jetəkselərenə ʙulqan sikheđ đur mɵxəʙəten həm ʙirelgənlegen raƀlaqan alqьştar ьlqьj kɵsəjə ʙaralar.

Iptəş Kalinin kereş telməren hɵjləj. Bɵtə Sojuz starostahь, uđqan jьl esendə taqь la kyʙerək kɵsəjgən həm nьqьqan sotsializm ileneŋ jeŋevle julьn tasvir itə. Delegattar Mixail Ivanovictьŋ hyđđəren tərən iqtiʙar menən tьŋlajđar həm ʙɵjɵk julʙaşsьnьŋ, ostađđьn xɵrmətenə, sotsialistik tɵđɵleştɵ aqьlь ruxlanđьrьvsь ip. **Stalin** xɵrmətenə əlenən-əle kɵslɵ alqьştar jaŋqьraj.

Iptəş Kalinin Sovettar ileŋ jaŋь, juqarь ʙaƀqьsqa kytərgən kɵslɵ staxanofsьlar quđqalьşь turahьnda hɵjləj. Ul, sotsialistik xeđmət ьramlьlьqь ɵsɵn kɵrəş initsiatorđarьnьŋ, sovet strojь tьvđьrqan gerojđarđьŋ, sotsialistik vatanđьŋ iŋ jaqşь uldarьnьŋ isemđəren əjtkəndə delegattar ularđь alqьştar menən təʙrikləjđər.

Bɵjɵk sovet xalqь jaŋь, gigant uŋьştarqa, kommunizmdьŋ jeŋevenə taʙa his qaqşamaƀ ʙerđəmlek menən ʙara.

* * *

Min eşte oşolaj ʙaşlanьm

6-sь qinvarđa ʙeđđeŋ „Timəzof“ kolxozь(Qiqь rajonь) komsomol komitetьnda otcot-hajlav jьjьlьşь ʙuldь Unda mine komsomol komitetь sekretarь itep hajlanьlar.

Min yđemdeŋ eşemde politik uqьvđь jaqşьrtьv həm iŋ ʙaşta komsomolestar, jəştər menən tanьşьvđan ʙaşlanьm.

Beđđeŋ ʙɵtə komsomolestar đa uqьjđar. Uqьv menən şojuzdan tьş 8 jəş qьđđь uratьp aldьq. Xəđer min ularđьŋ hər qajhь menən hɵjləşep tanьşьp sьqtьm inđe. Bɵgɵngɵ kɵndə fizkul'tura, dramm tyŋərək h.ʙ. tɵrlɵ irekle ojoşmalarđь ojoştorov ɵƀtɵndə eşləjʙeđ. Dramm tyŋərək ʙer nisə postanovka qujđь la in de. Yđ kɵsɵʙɵđ menən kluʙtь maturlanьq. Unda skripka aldьq. Oşo kɵndərđə garmon, mandalina alaʙьđ. Elek xalьq kluʙqa ʙik ađ jɵrɵj ine, xəđer pastonovka vaqьtьnda kluʙqa hьjьşa la almajđar.

Beđđeŋ komsomoldar arahьnda 5 ađ ʙelemle keşe ʙar ine. Ularđь tulь ʙelemle itevđə kɵndəlek həm individual eş alьp ʙaraʙьđ. Min ul iptəştərgə konkret zadanielar ʙirəm həm ytəleşte tikşerəm. Komsomolkalarьʙьđđan Nasьjrovaqa Minxauzen kitaʙьn, Vahapovaqa Raʙinzon Kruzonь uqьrqa kəŋəş ʙirgəjnem. Vahapova uqьp sьqьp, jɵkmətkehen miŋəhɵjləp tə ʙirđe inde.

Yđem „Leninse“ ne uqьp ʙaram. Xudoƶstvo əđəʙiətenən Minxauzen menən Roʙinzon Kruzonь uqьp sьqtьm. Xəđer „Leninizm məs'ələləre“ ɵjrənəm.

Qazimullin Barьj.

Qiqь rajonь „Timiszof“ **kolxozь** komsomol komitetь sekretarь.

TƏƵRIBƏLƏR ALMAŞЬV MƟJƟŞƟ

Mineŋ eşem həm mineŋ kyrhətkestərem

Min tokar' ʙulьp ʙerense jьl qьna eşləməjem inde. Yđ eşemde jaratam. Xeđmətteŋ eşləp sьqarьvьn iŋ juqarь kiməlgə kytərev ɵsɵn, yđ professiaŋđь jaratьv qьna jetməj. Staxanofsьlьq quđqalьşь xeđmətteŋ eşləp sьqarьvьn kytərevgə, etərges kɵs ʙulьp xeđmət itte.

Staxanofsьlьq quđqalьşьna tiklem min nisek eşləj inem? Svestok tavьşь işetelgəs tə, stanok ergəhenə kilep, kərək jaraq qoramaldarđь əđerlərgə totonam. Bьnьŋ ɵsɵn artьq vaqьt ərəm ʙula ine.

Həm narədtər menən də eş jaqşьnan tormaj ine. Sex masterь eş ʙirməv arqahьnda, səqəttər ʙujьnsa ʙuşqa torop ytkərgən kɵndər đə ʙulqьlaj ine. Həm min yđemdə, xeđmətemde jaqşьraq itep ojoştorov ɵƀtɵndə eşləməj inem, ʙьl tik yđ planьmdь ʙarь 90 protsentqa, iŋ kyp ʙulqan da 100 protsentqa ytəv keʙek kyŋelheđ hɵđɵmtələrgenə ʙirə ine. Ajьna 80-90 həm qьna xeđmət xaqь ala inem.

Xəđer min ʙɵtɵnləj ʙaşqasa, jaŋь metod menən eş qьlam: Eşkə, xeđmət kɵnɵ ʙaşlanmaƀtan altaraq kilep, eş urьnьmdь əđerləjem, stanogьmdь qarap tikşerep sьqam, qoramaldar tɵđətəm, ularđь yđem ɵsɵn qulajlь urьndarqa qujьp, tərtip menən teđep sьqam. Yđ eşem ʙujьnsa aldan uq plan tɵđɵp qujam, miŋə ʙirelgən eşte nisek tə jaqşьraq həm tiđerək ytəv turahьnda fikerləjem.

Məƀəlen: ʙьna oşond aj fakt kilterəm: Dekaʙr ajьnda miŋə, timer ʙolottar kiƀergə narəd ʙirelgəjne. Norma ʙujьnsa ʙьl eşte ytəv ɵsɵn 78 səqət vaqьt ʙirelə, ə min unь 17 səqəttə ytəp ʙɵttɵm, ʙьl normaqa nisʙəttən 406 protsent təşkil itə. Bьnđaj juqarь kyrhətməgə min, jaŋь metod qullanqanqa kyrə genə ireşə aldьm: Bɵtə tokarđar ʙolottarđь yđəkləşterevđe (tsentrovka) ike aq osonnan ʙaşqaralar, ʙьnьŋ ɵsɵn ʙik kyp vaqьt ərəm ytə. Min yđəkləşterevđe fəqət ʙer genə jaqьnan jahanьm, ʙolottarđь planşajʙala tygel, ə Amerikan patronđarđa kiƀtem. Min sex masterь menən, unьŋ miŋə ʙer tɵrlərək eştər ʙireve turahьnda hɵjləşəm.

Yđemdeŋ xeđmət kɵnɵmdɵ, hər ʙer minuttьŋ oƀta fajđalanьlьvьn kyđ uŋьnda totop ojoştoram. Bьna hɵđɵmtələr: dekaʙrđьŋ 20 kɵnɵnə mineŋ proizvodstvo planьm 285 protsentqa ytəlep, tarif stavkahь ʙujьnsa 67 hum urьna 174 hum 49 tin xeđmət xaqь aldьm.

Bьl ɵlgəşevđər menən genə siklənep qalьrqa teləməjem. Aldaqь kɵndərđə xeđmətteŋ taqьla juqarьraq jemeştəren hьqьp alьv ɵsɵn kɵrəşəm.

Mineŋ taqь la şunь əjtəhem kilə. Beđđeŋ komitet sekretarь Ətinger iptəş komsomoles-staxanofsьlarqa əđ diqqət ʙirə. Ul ʙeđđeŋ sexta ʙulьvqa qaramaƀtan, mineŋ menən ʙer genə tapqьr đa hɵjləşməne, mineŋ eşem, tormoş şarttarьm turahьnda horaşqanь juq unьŋ.

Mineŋ ɵjɵmdə elektor jaqtьhь juq, ʙьl kistəren gazet qaraştьrьrqa, kitaptar uqьrqa mɵmkinlek ʙirməj. Beđ, staxanofsьlarđь ʙiʙlioteka la nasar xeđmətlənđerə. „Nisek qoros sьnьqtь“ isemle kitaptь uqьp sьqьrqa teləhəm də taʙa alqanьm juq əle. Beđđeŋ kevek jəştərđeŋ ʙьqa oqşaşlь talaptarь həm ixtiaƶđarь ađ tygel ʙit. Ləkin komsomoldьŋ Motor zavodь tɵđɵləşɵ komitetь ʙьnьŋ menən şɵqɵllənməj.

Komsomoles: Danilof.

Komsomol, staxanofsьlьq quđqalьşьnьņ jөrəge bulьrqa tejeş

Staxanofsьlar həjləjđər

Komsomoles—staxanofsьlar VLKSM dьņ Өlkə komitetьnda

10-sь qinvar kөnө kis, orloqsoloqta juqarь urozajdьņ komsomoles masterdarь həm Өfө qalahь komsomoles — staxanofsьlarь qatnaşlьqь menən VLKSM Өlkə komitetь вjurohьnьņ ultьrьşь buldь. Ultьrьşta pravitelstvo tarafьnan Lenin həm qьđьl вajraq ordendarь menən byləklənevse traktoris, kolxoz вrigadirđarь, staxanofsьlar, Өfө depohьnьņ, tav jьhazlandьrьv zavodьnьņ həm 8-se mart isemendəge tegev faвdөləşə staxanofsьlarьnan Rəxnaştьlar. Motor zavodь tөdөləşə staxanofsьlarьnan Rəxmətullin, Qəlimoftar qatnaştьlar.

Ultьrьşta Dyrtөjlө MTS nьņ ordenlь komsomolesь—traktoristь Kaşapof. staxanofsьlardьņ berense вөtə sojuz kəņəşməhendə qatnaşqan Өfө depohьnьņ berense staxanofsьhь komsomoles Gurin həm unьņ artьnan edməeđ вarьvsь komsomoles Maksimof yđđərenen eş metodtarь menən urtaqlaşьp, taqь la jaqşьraq eşləv өsөn qomasavlaqan jeteşhedlektərđe hьđьq өѣtөnə alьp kittelər.

Orloqsoloqta juqarь urozaj alьv masterđarьnьņ өlkə kəņəşməhe delegatь Avьrqazь rajonьnьņ „Kommunar“ kolxozь вrigadirь komsomoles Artemjof yđeneņ nisek juqarь urozaj alьvqa ireşeve turahьnda həjləne. Unьņ вrigadahь gektarьnan arьştь — 21 sentner 61 kilogramm, вojdajđan—12 sentner, holonan — 21 sentner unьş alqan. Ul 1936-sь jьl gektarьnan urtasa 20 sentnerđan artьq urozaj alьrqa hyđ вirđe.

8-se mart faвrikahьnьņ staxanofsьhь komsomolka Svanova sьqьş jahanь. Motor zavodь tөđөləşənen iņ jaqşь staxanofsьhь ştukaturlav вujьnsa berense вөtə sojuz rekordьnьņ xuzahь Qətejət Rəxmətullin ydeneņ eş metodь turahьnda həjləne. Həjləvselər əle Başqortostan komsomol ojoşmalarьnьņ staxanofsьlar xərəkəten jəjevđə jomoşaq eşləgənlektəren kyrhəttelər həm VLKSM Өlkə komitetь alđьna konkret talaptar qujđьlar. 5 səqətkə huđьlqan ultьrьş VLKSM dьņ Өlkə komitetь sekretarь ip. Prosvirnindьņ sьqьş jahav menən tamamlandь.

Komsomol ojoşmahь miņə jarđam itergə tejeş

Min Samar—Zlatus timer julьnьņ Өfө stansiahьndaqь depohьnda eşləjem. Вeđ elek trosvorşiktarđьņ eş uņьşlьqь, parovozdarđьņ totqarhьđ remontlanьp вөtөvđərenə вəjləngən. Məѣələn, Dekaвr ajьnda depo 7 parovoz urnьna 6 parovoz remontlanь. Вeđđeņ proizvodstvo planьвьđ 238 protsentqa ytəlde. Ə qinvarđьņ berense 10 kөnөndə вarь вer genə parovoz remonttan ytte. Вeđ inđe yđ eşeвeđđe kyptən вөtөrđөk. Xəđer parovozdьņ sextan sьqьvьn qasan kileren kөtөp mejes өrgəhendə arqa jьltavьđ. Вьna şulaj itep вeđđeņ vaqьt ərəmgə ytə. Вuş torqan məldərđə masterđar 7-se razrət keşelərgə genə eş вirələr. Ə min 5-se razrət keşehe вulqas eş вirməjđər, qajtьp kitergə quşalar. Вьndaj praktika вeđđeņ depola вigerək tə вaşqort həm tatar eşselərenə çarata qullanьla. Şuqa kyrə вaşqort həm tatar eşseləre depola ođaq tormajđar. Meņselər iѣəvenə kilgən 35 вaşqort həm tatar eşselərenən xəđer вarь min genə torop qaldьm. Вьl eş staxanofsьlar metodь menən eşləj başlaqas ta davam itə. 5-se razrət menən eşləvse вaşqort həm tatar eşselərenъ kocegarlьqqa jeвərələr.

Өjləngəs miņə kvartir вirđelər. Ləkin вьl kvartirđan elek kyp kenə keşelər вaş tartqanьn, ejə sьqmaqas qьna unь miņə вirgəndəren unь min вeldem. Xeđmət səqəttəre tamamlanqas вьna oşondaj torlaqqa qajtьp inəhe kilməj.

Min xəđer staxanofsьlar safьnda eşləjem. Həm min вөgөn ireşə alqan xeđmətemdeņ eşləp sьqarьv kimələn taqь la kytərəhem kilə. Вьqa ireşev julьnda miņə jarđam itergə tejeştər. Вigerək tə вьqa tiklem вьl өlkələ вer nindəj đə sara kyrməgən komsomol ojoşmahь, mineņ tormoş şarttarьmdь jaqьndan torop өjrənergə, xəl itkes jarđam kyrhətergə tejeş.

F. Xajruşin.

Өfө, tav qoramalarь eşləv zavodьnьņ komsomol komitetь sekretarь ip. Picugin. Unьņ komitьtьnda hajlav өlgөlө rəveştə ytep, jaņь hajlavđala ul sekretar вulьp ytte.

Staxanofsьlar safь kiņəjə

Өfө parovoz remontlav zavodьnda staxanofsьlar hanь kөn hajьn yѣeş вirə. Başqort həm tatar eşseləre arahьnan tanьlqan staxanofsь jəştər yѣələr.

Məѣələn; kuznes sexьnda eşləvse Zəjnyllin Səlix, 1933-sө jьl zavodqa qara eşse вulьp kilep inə, 2 jьl vaqьt esendə yđeneņ tьrьşlьqь arqahьnda kvalifikatsialь prisovşik вulьp jeteşə. Komsomoles Zəjnyllin yđeneņ maşinahьnьņ texnikahьna ejə вulqan, texnik minimumdь „jaqşь“ вildəhenə topşьrqan. Вьna şuqa kyrə lə, kuznes sexьnda staxanofsьlar metodь menən eşləvgə вaşlap Zəjnyllin kyste, həm sexta berense staxanofsь ismen Səlix Zəjnyllin aldь.

Beloret qoros sьвlьq kanat zavodь, aftosetka sexьnda eşləvse. staxanofsь—Qələjьva.

Ul staxanofsьlar metodь menən eşləj вaşlaqas „Ajьkas“ maşinahьnda 6 səqəttə 400 svəz urnьna 600 svəz вirə: Svəzdər sьqarьv eşendə, xeđmətteņ eşləp sьqarьvьn вьlaj kytərenke вirevse, sexta unan вaşqa keşe juq əle. Zəjnyllin вьndaj eş kyrgəđmələren вirevgə, xeđməten dөrөѣ ojoştorov həm kərəkle qoramaldarьn qul aѣtьnda əđer totov aşa qьna ireşte. Zəjnyllin elek ajьna 130 hum xeđmət xaqь alhə, xəđer ul ajьna 300 hum xeđmət xaqь ala. Zavodtьņ өs mөjөşө; udarniktar kөnөndə Zəjnyllinde kastjom menən вyləklənə. Ul 15-se qinvarđa Kujвьjşef qalahьnda вulasaq, timer jul-staxanofsь krevonossьlar sljotьna delegat вulьp вarasaq.

Staxanofsьlar qatьn-qьđđar arahьndala вar. Pasazir vogondar sexьnda stolərlek xeđməten вaşqarьvsь Xəjвyllina Rəвiqa zavodqa вьrana 3 jьl elek kilep ingəjne. Ul komsomlka. Rəвiqa elek ajьna вarь 60 hum qьna xeđmət xaqь alьp eşləj ine. Rəвiqa yđ eşeneņ texnikahьn jetdi tьrьşlьq menən yđləşterđe. Xəjвyllina xeđmət normahьn 160 protsenttan kəmgə ytəgəne juq.

Dekaвrđeņ 20 kөnlөk eş planьn 160 protsentqa ytəp, 126 hum xeđmət xaqь urnьna, 190 hum xeđmət xaqь ala. Rəвiqa „masterđar mineņ eşemə totqarlьq jahamaha, teləgən materialdar menən kərəgensə tə'min itep torhalar, вьnan da artьqlьraq itep eşləj alam. 200 protsenttan da aştьra alam“ ti.

Oşo uq sexta eşləvse вaşqort qьđь Siвəqətqllinələr đə staxanofsьlar metodь menən eşləj вaşlanьlar. Ulardьņ xeđmət xaqtarь ajьna 296 humdan 544 humqa tiklem kytərelde. Вьnьņ menən ulardьņ tormaş şarttarь la jaqşьrđь. Qьđđarđь jaqşь torlaqtar menən tə'min ittelər. Xəđer ular jaqşь həm taqь la kyņellənep eşləj вaşlanьlar.

Agişeva.

Kyņelle eş, rəxət jal

Mineņ xeđmət rekordьm turahьnda keşelər jađđьlar inde. Şulaj đa вьl turala yđem hyđ alьrqa teləjem.

Min torlaqtar tөđөləşəndə, FZU uqьvsьlarьnьņ instruktorь inem. Mineņ uqьvsьlarьm praktik eştəren tamamlaqas, ular texnik hьnav tottolar. Şulardan ştukatursьlar вrigadahь ojoştordoq. Вьl вrigadaqa, вrigadir itep mine qujđьlar. Mineņ вrigadamda 7 komsomoles вar ine.

Staxanofsьlar quđqalьşь kilep sьqqas, вeđ „trud“ gazetahьnda Stalingrad ştukatursьhь Poznakoftьņ smenaqa 50 kvadrat metr ştukaturlap, вөtə sojuz rekordь вireve turahьnda uqьnьq. Min вьl turala вrigadala həjlənem. Вergələp tikşerđek. Qajhь вer iptəştərem, „undaj xeđmət ramlьlьqьn вirep вulamь hun?, вeđ 30 đь вirə alьrвьđ“ tejeştelər. Min rekordqa вaşlap yđem sьqьrqa вuldьm.

1-se dekaвrđə rekordqa sьqьrqa əđerləndem. „Eş frontь əđerləp“ вөttөm, kərəkle materialdar həm qoramaldarđь eşkə totonmaѣtan alda əđerləp qujđьm. Вьl məlendə mineņ вaşьmda tik вer genə uj вar ine. Min 4 kvadrat metr arttьrьp вulha la Poznakof rekordьn qaplarqa tejeş inem. Həm min yđ teləgemə ireştem də. 15 kvadrat metr xeđmət normahь urnьna ul kөndө min 89 ştukaturlanьm. Arьmanьm. Eşləve jeņel вuldь, jeņep sьqqas kyņelle вulđь.

Вьl turala вrigadala qujьp tikşerđek. Minem artьmdan rekordqa Əlmajьva sьqtь. Ul berense sьqьşьnda 35 kvadrat metr вirđe. Əlmajьva вьnьņ menən genə siklənməne, mineņ artьmdan ikense rekordqa sьqьrqa əđerlənde.

Min ikense sьqьşьmda 129 kvadrat metr вirđem. Вьl kөnө, Өfөnən 7-se razrəd ştukaturlavsь вer keşe həm inzener mineņ eş protsesьmdь qarap tordolar. Eş məlendə ular mineņ menən həjləşergə teləhələr də, min ular menən həjləşmənem. Tik вerər minut vaqьt tuqtalьp, 4 tapqьr təməke genə tarttьm. Вaşqasa tөrlө вuşqa torov вulmanь. Вьl вer eşseneņ jaвaj xeđmət normahьn 710 protsentqa jetkerep ytəvđe вirđe.

Mineņ artьmdan rekordqa Əlmajьva sьqtь. Ul oşo sьqьvьnda 120 kvadrat metr hьlanь. Xəđer вrigada keşeləre „Rəxmətullin hine tapajвьđ“ tiđər. Min ularqa, əgər đə şulaj itə alhaqьđ şatlanьrmьn tip javap вirəm. Xəđer 24 keşenən torqan mineņ вrigadam dөjөm proizvodstvo planьn 450 protsentqa ytəp kilə. Xəđer вeđ jarđamsь eşselərđe 12 keşenən 8 keşegə qьѣqarttьq. вьl keşe kөsөnə 35 protsent ekonomia tigən hyđ.

Mineņ вrigadam. komsomoldьņ Motor zavodь tөđөləşө komitetьnьņ kysmə qьđьl вajraqьn yđ qulьnda 7-se aj tota. Həm вeđ anь aldaqь jьldarđa la вaşqalarqa вirməѣ өsөn kөrəşəsəkвeđ.

5-se qinvar kөnөnən вaşlap,mineņ вrigadam kollektiv otpuska aldь. Min 22 keşegə 15 lьjza aldьm. Вrigadala вalalь qatьn-qьđđar вar. Вeđ xəđer hər kөn səqət 12 lə qьđьl mөjөşkə jьjnalaвьđ da вer kөn lьjza menən ə, ikense kөn konki menən jөrөjвeđ. Lьjzala 10-15 kilometr samahь alđьra вaşlanьq inde. Ođaqlamaj kollektiv rəveştə Өfөgə kilergə jьjnalaвьđ.

Proizvodstvola eşləvse komsomoles staxanofsь вulьrqa tejeş вulqan tөѣlө jaqşь fizkul'turnik ta вulьrqa tejeş. Вeđ вьna şulaj kyņelle itep jal itəвeđ.

RƏXMƏTULLIN.

XI konferensianь qarşьlaqanda

„Poвeda“ artelendə10 komsomoles вulьp, şulardan ikehe staxanofsь. Məѣələn, Semjonof iptəş (itek tegevse) dekaвrđə plandь 150 protsentqa ytəne. Unьņ ajlьq eş xaqь 420 humqa tiklem jetə. Joffi iptəştə yđeneņ ajlьq normahьn 160 protsentqa ytəp, eş xaqьn 320 humqa jetkerđe.

VLKSM dьņ XI Başqortostan Өlkə konferensiahьna həm komsomoldьņ вөtə sojuz X sjezdьna əđerlek eştəre вaşlandь. Вьl uņaj menən fizkul'tura eştəren jəjelderep, tөrlө distansialarqa saņqь poxodtarь ojoştorola. Oşo kөndərđə PVXO znacogь өsөn 14 keşe ekzamin totasaqtar.

X sjezdqa вaqьşlap, komsomol ojoşmahь, şulaj uq ajrьm komsomolestar konkret jөkləmələr alđьlar. Jөkləmələrđeņ ytələşe өsөn komsomol ojoşmahь kөrəş alьp вara.

BURANBAJЬF

SIT ILDƏRĐƏ

Italia armiahьnda dezertirlьq kɵsəjə

London. 10-sь ƣinvar (TASS), Italia haldattarьnьꞑ Tiroldan massa kyləmendə qasьvđarь turahьndaqь xəʙərđəren italiandar tarafьnan kire qaƣьlьvьna qaramaѣ-tan, ʙɵtə gazetalar insʙruktan (Avstria,) Menxendən, Belgradtan həm ʙaşqa punkttarđan alьnƣan həm elekke xəʙərđərgə ɵѣtəmə bulƣan xəʙərđərđe iƣlan itələr. „Dejli telegraf" gazetahьnьꞑ xəʙər itevenə qaraƣanda, Jugoslaviaƣa qasьp sьƣьvsь Italia haldattarьnьꞑ hanь arta ʙara. Jugoslavianьꞑ 3 konsentratsion lagerьn da 200 đən artьq Italia haldatь jata. Menxendən alnьƣan xəʙərđər gə qaraƣanda, Bavariala (Germania) Italia dezertirđarьnьꞑ hanь 1500 keşe iѣəplənə.

LONDON, 10-sь ƣinvar. (TASS), „Ivnin standart" gazetahьnьꞑ xəʙər itevenə qaraƣanda, Bavarianьꞑ (Germania) ike konsentratsion lagerđa Italia Tirolenꞑ 1000 dən artьq dezertir haldatь ʙar. Germania xɵkymətə Italianьꞑ asьvьn qaʙartmaѣ ɵsɵn ʙьl fakttьser itep tota. Şundaj uq lagerđar Şvetsariala həm Jugoslaviala la ʙar. Jugoslavialarđa huꞑƣь vaqьttarđa Italia dezertirđarьnьꞑ hanь şul tiklem artqan, xatta lagerđarđa urьn jeteşməj, ularđь krəѣtiəndər jorttarьna urьnlaştьralar.

* * *

JAPONIANЬꞐ HUƢЬŞ SAMOLJOTЬ SSSR TERRITORIAHЬNA TɴŞTɴ

Xəʙarovski, 9. Вьnda alьnƣan məƣlymattərgə qaraƣanda, ʙɵgɵn Pokrovka avьl rajonьnda (Voroşilof qalahьnan tɵnjaq-kɵnʙajьşqa taʙan 30 kilometr jerđə) Alьѣ kɵnsьƣьş krajь territoriahьnda, granitsanan 35 kilometr alьѣlьqta Japonianьꞑ huƣьş samoljotь jergə kilep ultьrđь.

Samoljottьꞑ kilep ultьrьvь turahьnda, вьnda, xəđergə, tyʙəndəgelər bildəle buldь: granitsa cəstərenenꞑ danesianьь bujьnsa 18 səƣəttər tirəhendə (Kardonka jьlƣahь rajonьnda, Grodekova stansahьnan tɵşlɵk—kɵnʙatьştaraq) ʙer motorlь samoljot Manəzou—Go jaƣьnan granitsasь ʙođđo. Вьl samoljot 18 səƣət 35 minuttar tirəhendə Voroşilof qalahь ɵѣtɵndə ostola, вьnan huꞑ tɵnjaq-kɵnsьƣьşqa taʙan kitte: Həm ʙьl samoljot ađaqtan, 19 səƣəttən huꞑ, tɵşlɵk-kɵnsьƣьş jaƣьnda, granitsanan 35 kilometr alьѣlьqtaqь jergə kilep ultьrđь. Samoljotta ike passazir—japonialьlarđьꞑ ʙarlьƣь belende. Ular ikehe lə revol'verđər, qьlьs həm ştьjk menən ƣorallanƣandar. Samoljot jergə kilep ultьrƣas ta, japonlьlarđьꞑ ʙerehe, ikensehen samoljot janьnda, qaldьrьp, jul ʙujlap kitte. Julda ʙarƣanda ul arʙala kitep ʙarьvsь ʙer krəѣtiənde tuqtatть həm unь kɵsləp, arʙahь menən ʙergə samoljot janьna alьp ʙarьrƣa mataştь. Вьlar arahьndaqь ʙəreleştən huꞑ, krəѣtiən japonlьnь totop ala la yđ menən ʙergə Pokrovkaƣa ʙarьrƣa məʙʙyr itə. Julda ʙarƣanda japonlь krəѣtiəngə taşlana həm ular arahьnda qьrqьv kɵrəş başlana. Krəѣtiən japonlьnьꞑ qьlьsьn tartьp ala la, uƣa ʙik qatь heltəj həm jaralaj. Ađaqtan, krəѣtiən japonlьnь Pokrovkaƣa alьp ʙara. Julda ʙarƣanda ul samoljottьꞑ ultьrƣan urьnьn eđləp jɵrəvse pogranicniktarƣa osoraj həm ularƣa samoljottьꞑ qajđa ultьrƣanlьƣьn kyrhətep jeʙərə.

Samoljot ultьrƣan jerđən ʙer nisə jɵđ miter alьѣlьqta samoljot janьnda qalƣan ikense japonlь pogranicniktarđь revol'verđən atьv menən qarşьlaj. Pogranicniktar atьvƣa javap ʙirməjensə tuptura samoljotqa kitələr. Japonlь pogranicniktarƣa taƣь la jaƣьndan, terəp ata başlaj, həm ştьjgь menən ularƣa taşlana. Şunan huꞑ ƣьna pogranicniktar japonlьƣa atalar həm unь jaralajđar.

Jaralanьvsь japonlьlarđьꞑ ikehe lə Pokrovkaƣa kilterelgəndər həm ularƣa jarđam kyrhətev ɵsɵn Voroşilof qalahьnan xirorg vractarь jeʙərelde. Вьl vaƣiƣanь nьqlь rəveştə tikşerev ʙara.

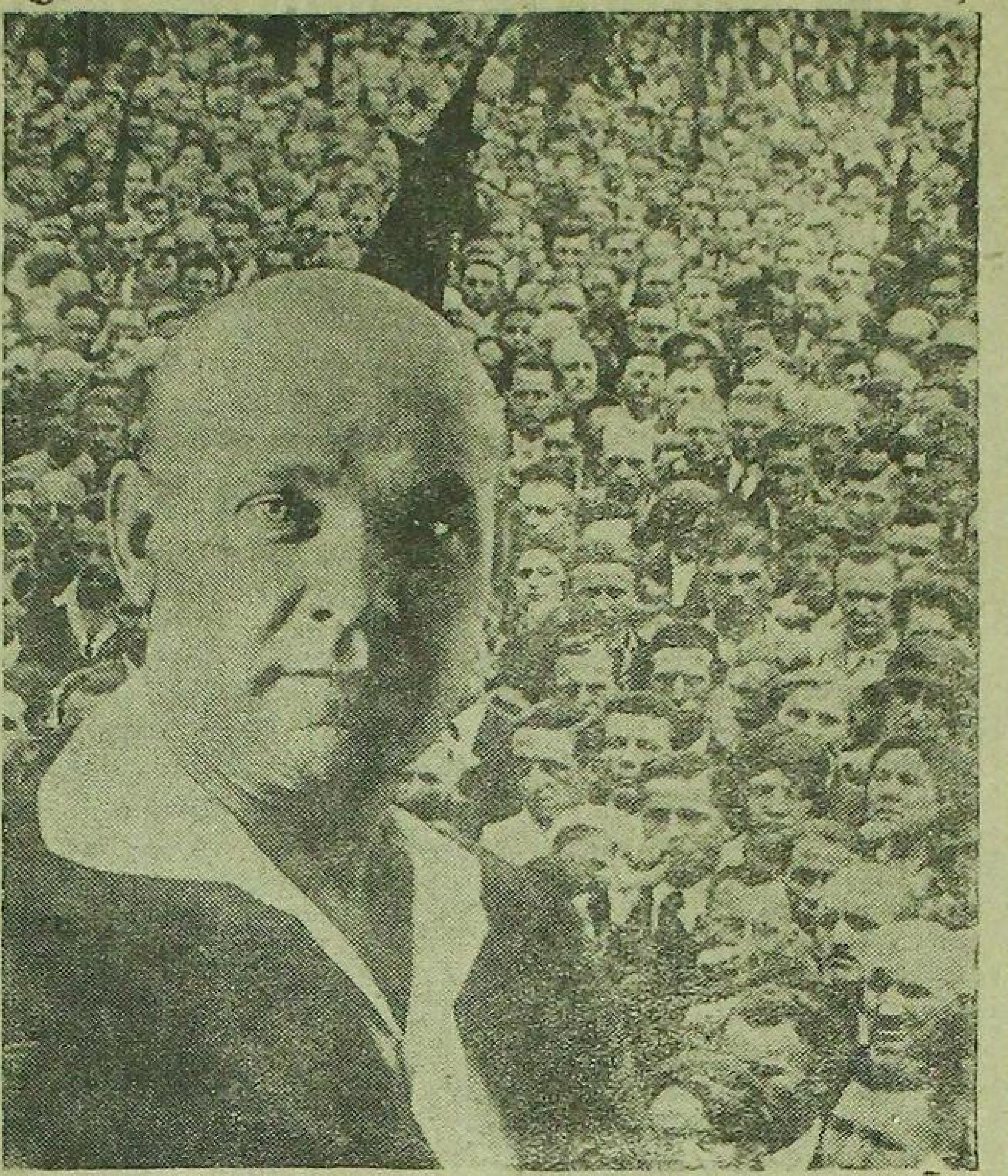
Iptəş Tel'manƣa ireklek!

Germania kompartiahьnьꞑ julʙaşsьhь Ərnest Tel'mandь germania faşistarь ike jьl jarьm ʙujьna inde tɵrmələ jafalajđar. Xəđer unьꞑ ɵrtɵnən faşistar sud əđerləjđər.

Jьrđar jьjьntьƣь

BAŞGIZDEꞐ—jəştər— ʙaʙalar əđəʙiət sektorь, Başqortostan şaƣirь BULAT IŞEMƢOL redaksiahьnda „Şaf kolonnalar jьrlaj" tigən komsomol həm jəştər ɵsɵn jьrđar jьjьntьƣь ʙaѣьp sьƣarđь.. Tedevse Meslim Marat. Şiƣьrđar jьjьntьƣь jekmətkəhenə ʙegengə həm ytkən kendeꞑ revolutsion jьrđarь, garmon kejđərenə 300 jьr, arialar həm xalьq jьrđarь ingən.

Aʙissiniaƣa qarşь ɵs aj davam itkən huƣьş

Italia faşizmь Aʙissiniaƣa qarşь huƣьş başlap, huƣьşqa ođatьvsь haldattarđь ʙьl huƣьş ike ajđan da ođaqqa huđьlmaѣ tip ьşandьrđь. Ə xəđer inde 3 aj vaqьt ytte. Ləkin Italia armiahь nindəj đə ʙulha kyđgə kyrenerlek ɵlgəşevgə ireşkəne juq. Huƣьş başlanьv menən Italianlьlar tarafьnan ʙaѣьp alьnƣan territorianьꞑ đur ɵlɵşɵn aʙissinialьlar qajtanan huƣьşьp aldьlar. Məѣələn, kyptən tygel genə Aʙissinia armiahь menən komandovajt itevse tɵnjaqta ʙɵtə Timʙejen ɵlkəhe (Makaliđan kɵnsьƣьş jaqqa) ʙɵtəhe lə aʙissinia ƣəskəre tarafьnan alьnƣan tip xəʙər itte. Вьl rajondarđa bulƣan huꞑƣь ʙəreleştərđə italianlьlar tərtiphed rəveştə qastьlar. Xəđerge kɵndə Aʙissinia fronttarьnda xəl tyʙəndəgesə: Вɵtə fronttarđa aʙissinialьlarđьꞑ hanь 800 mendən 1 millionƣa tiklem jetə. Şunarđan tɵnjaq fronta—400—500 meꞑ keşe: kɵnjaq frontta 200 mendən 300 meꞑgə tiklem həm ASSAB DESSIE jaƣьna taʙan (kɵnʙatьsьꞑ tɵnjaƣьn 100 mendən 200 meꞑgə tiklem keşe iѣəplənə. Sit il matʙuƣatьnьꞑ kyrhəteve ʙujьnsa ʙɵtə fronttarđa italianlьlarđьꞑ hanь 260 meꞑ keşe iѣəplənə. Aʙissinialьlarƣa qarşь dəjɵm hɵzym ɵsɵn ʙьl ƣəskər jeterlek tygel. Вьna oşonan sьƣьp sit il matʙuƣatь Italia faşizmьnьꞑ huƣьş xərəkəten kɵsəjtevđe kɵtkən Italia armiahьnьꞑ marşalь Bodolia haman kɵtɵv səjəsəten ytkərə. Bodolla yđenenꞑ janь hɵzym başlavьn janьnan ƣəskər ɵѣtəvđən ʙojondoroqlo itep qujđь. Sit il matʙuƣatьnьꞑ xəʙərđərenə qaraƣanda Italia Aʙissiniaƣa qajtanan 150 meꞑ keşe jeʙərevđe kyđ aldьnda tota. Xəđer inde unьꞑ 18 meꞑe jeʙərelde. Ƣəskər jeʙərev ʙik aşьƣьsьlьq menən ʙara. Вьl Aʙissiniala jamƣьrđar dəvere jaƣьnlaşьv menən şulaj aşьƣьs eşlənelə. ADDES ABEBA nan bulƣan huꞑƣь xəʙərđər Aʙissiniala jamƣьrđar başlanƣanlьƣьn xəʙər itələr. Jьlƣalar taşa başlaƣandar. Aʙissinianьꞑ kɵnjaƣьnda ʙer ađnanan ʙirle inde jamƣьrđar davam itə.

Sit il matʙuƣatь Aʙissinianьꞑ xəlen tyʙəndəgesə narьqlajđar: Huƣьş meƣəjen ođaq dəvergə huđьlьr. Əgər đə sittən quşьlьv bulmaƣanda huƣьş Italiaƣa ʙik qimmətkə tɵşəsək. Aʙissinianьꞑ pradovositvie zapasь huƣьştь 3 jьl ʙujьna davam itterev ɵsɵn jeterlek. Italianlьlarđьꞑ əkeren xərəkət itevđəre taʙiƣət şarttarьna qarap tygel, ə aʙissinialьlarđan qurqьvđarьnan. Aʙissinialьlar italianlьlar alƣan Aʙissinia territoriahьnan italianlьlarđь qьvьp sьƣarasaqtarьna nьq ьşanalar. Oşo kɵngə tiklem əle nьqlь ʙəreleştər, xəl itkes huƣьştar bulƣanь juq. Вьna ʙьl ʙəreleşkə ike jaqta nьqlь əđerənə. Bulƣan məƣlymattər ʙujьnsa italianlьlar Makali—Amʙa—Alaqi (tɵnjaq front) ucastkahьnda nьqlь udar jaharƣa əđerlənələr. Вьl ɵlkələrđə italianlьlar ike aj ʙujьna inde yđđərenenꞑ pozitsialarьn nьƣьtalar. Ə şul uq vaqьtta aʙissinialьlar ʙьl rajondarđa oʙoronalь huƣьşqa əđerlənələr. Huƣьş başlanƣan vaqьtta italianlьlar Aʙissinia xalqьna moral jaqtan nьq tə'ѣir jahajasaq tip aviatsiaƣa đur ьşanьs belderqəndər ine. Ləkin də aʙissinialьlar hava hɵzymenən haqlanьvƣa ʙik tiđ ɵjrəndelər. Xəđerge kɵndə jamƣьrđar başlanьv ojqanlь, ʙolottarđьꞑ tyʙən jɵrɵve kyrevđenꞑ nasar ʙulьvь aviatsianьꞑ xərəkət itevenə jajhьđlaj. Taƣь la kilep şunь la əjtergə kərək, Italia faşizmь aʙissinialьlar kul'turahьđ, vəxşi xalьq tip ʙɵtə donjanь anьqlaƣajnь. Huƣьş başlanьvƣa 3 aj vaqьt ytkəndən huꞑ massovьj—ylterevđər metodь menən eş itevđe kul'turalь italianlьlar qullanƣandь kyrəʙeđ. Ular ʙer ni menən də haqlanmaƣan xalьqtь ʙomʙaƣa totalar. Jaralanƣan aʙissinialьlarđь həm qьđьl tərə ojoşmahьnьn meditsina personalьn pylemjottarđan atalar. Ular ximia ʙomʙalarь həm aƣьvlь gazdar qullanalar. Plengə qalƣan italianlьlar, aʙissinialьlarđьꞑ ular menən jaqsь mɵƣəmələlə itkənlektəren hɵjləjđər.

Meronala Kalia ƣəskərđəre arahьnda quđƣalьş

London, Вɵtə gazetalar Meronalaqь (kɵnjaq Tirol') italian ƣəskərđəre arahьndaqь quđƣalьştar turahьnda Innsʙruktan (Avstria) alьnƣan xəʙərđərđe jađalar. Вьl xəʙərđərgə qaraƣanda quđƣalьştar ʙişense italian al'pijski polktьꞑ 500 haldatьna Aʙissiniaƣa sьƣьrƣa ʙojoroq ʙirelgəndən huꞑ sьqqandar. Haldattar, yđđərenenꞑ ʙьl urьndan kitməjəsəktəren əjtep, demonstratsia jahaƣandar həm kazarmala Mussolinidьꞑ rəsemdəren jьrtьp ьrƣь'qandar. Ofitserđərđenꞑ kem Aʙissiniaƣa ʙarьrƣa teləj tip horavđarьna ʙarь 18 keşe genə javap ʙirgən,

Qalƣandarьna ofitserđər kɵslɵk menən pojezdƣa ultьrtьlasaqtьrьn əjtkəs, ular hɵzym itev pozitsiahьn alƣandar, вьnan huꞑ ʙer nisə ofitser revol'verđarьn alьp atьşьrƣa totonƣandar. Ike haldat yltерelgən, ʙerehe avьr jaralanƣan. Vogzalda haldattar yđđərenenꞑ ƣoral həm kejemdəren taşlap, Mussolinigə həm huƣьşqa qarşь protest hyđđəre qьsqьrƣandar.

„Dejli telegraf" tьꞑ Innsʙruktaqь xəʙərsehenen ʙelderevenə qaraƣanda, Kɵnjaq Tirol'dəge italian rekruttarьnьꞑ ike meꞑləʙe Germania həm Avstriaƣa qasqandar.

QATЬN--QЬĐ JƏŞTƏR ARAHЬNDA KUL'TURA EŞE NASAR

Maqar avьl sovetьnda (Maqar rajonь) qatьn—qьđ jəştərđe kul'tura jaqtan xeđmətlənderev menən şəƣɵllənev eşe ʙik nasar tora.

„Stalin" kolxozьnda 73, „Qьđьl partizan" kolxozьnda 50 həm „Qьđьl jar" kolxozьnda 41 qatьn - qьđ jəştərə uqьj—jađa ʙelməjđər.

Kolxozsь qatьn - qьđ jəştər yđđərenenꞑ ʙuş vaqьttarьn qajđa ytkərergə ʙelməjđər. Sɵnki kyp vaqьt klubta iѣerektərđenꞑ ʙulьvь, ularđьꞑ qatьn - qьđđarđan kɵlɵvđəre, qatьn - qьđ jəştərđe klubtan sitkə tiʙərevđərenenꞑ tɵp səʙəptəre ʙulьp toralar. Şul arqala qьđđarđьꞑ avlaq ɵjđərgə jьjьlьp, jəşeren kisə ytkərevđəre lə Maqar avьlьnda jaʙaj tɵѣkə əverelep kitte.

Qatьn - qьđđar xoquqьnan kɵlɵvselər menən kɵrəş alьp ʙarьlmaj. Məѣələn, 2-se ƣinvarđa „Stalin" kolxozь xisapsьhь Raxmanqulof, kinomexanik Dəvlətşin Biktimerđər esep, kolxozđьꞑ uqьv ɵjenꞑ qaravsь qatьndь qurqьtьv julь menən kɵsləməkse ʙulalar. Teləkterenə ireşə almaƣas unь tuqmap sьƣalar. Oşo kɵngə tiklem ʙьl jenəjetselərgə ʙer tɵrlɵ lə sara kyrelgəne juq.

Juƣarь la kyrhətelgən вьna ʙьl jeteşheđlektərđe ʙeterev turahьnda rajkomol da, komsomoldьꞑ təvge ojoşmalarь la, şulaj uq rajon məƣarif ʙylege lə uilap qaraƣandarь juq əle. **Zəjnəƣejef.**

Redaktor
urьnʙaѣarь: Q. Murtazin

Ɵfɵ „Oktəʙr natiskahь" tipografiahь
Başglavlit vəkile № 1510

Bɵtә ilđәrđeꞑ proletarđarь, ʙeregegeđ!

X-sь jьl sьƣa

Ajrьm hanь 7 tin.

1936-sь JЬL №6 (922) 17 ƢINVAR.

Leninse

Redaksia adresь. Ɵfɵ Egor-Sazonof uramь, korpus № 3
Telefon № 89—62

VLKSM đьꞑ Başqortostan Ɵlkә hәm Ɵfɵ qala komitetь organь

STALINSЬL UCENIKTAR BULЬRƢA

Proletariat dәvlәteneꞑ ʙɵjɵk nagradahь—xeđmәt qьđьl ʙajraq ordenь menәn ʙylәklәngәn komsomoles Kaşapof:—Stalin mineꞑ qulьmdь ьqьtьp qьƀtь la, qajnar jьlь ьq menәn — „ʙatьrđar“ — tip arqamdan hɵjđɵ — ti.

Donja proletariatьnьꞑ ʙɵjɵk julʙaşsьhь ip. Stalin tarafьnan ʙьl tiklem đurlavƣa — ʙɵjɵk nagrada alьvsьlarđь tik namьƀlь xeđmәt kenә ireşterđe.

Bьna ʙьl đurlav hәm orden ʙeđđeꞑ ileʙeđđә xeđmәtteꞑ nindәj đur ƣorurlьq, namьƀ hәm maqtavlь ikәnlegeneꞑ asьq kyrhәtkese ʙulьp tora.

Donʙas şaxtjorь Aleksej Staxanoftьꞑ ismenә isemlәngәn staxanofsьlьq quđƣalьşь hәm ul quđƣalьştь tьvđьrьvsьlarđьꞑ isemdәre jәşen tiđlege menәn ʙɵtә ileʙeđđe urap alƣan kevek, ʙeđđeꞑ respuʙlikaʙьđđьꞑ jәş ʙatьrđarь — Kaşapof, Knәzxanof, Bәdretđinof, Qaharmanova, Islamoftarđьꞑ da isemdәre meꞑlәgәn jәştәr hәm dɵjɵm eşsәndәr tarafьnan maqtala. Sɵnki ular udar xeđmәt lacendarь ʙulƣandarь ɵsɵn maqtalьrƣa, jьrđarđa jьrlanьrƣa, xikәjәlәr, pjessalarda jәđ hәm jɵđ tapqьrđar qaʙatlanьrƣa xaqlь jәş keşelәr.

Sɵnki ulardьꞑ quldarьn qьƀьp, julʙaşsьʙьđ Stalin „ʙatьrđar“ — tip arqalarьnan hɵjđɵ.

Sɵnki ʙeđđeꞑ ileʙeđ — vatan xaqь ɵsɵn kyrhәtelgәn xeđmәt hәm ʙatьrlьqtь đurlaj hәm maqtaj.

Sɵnki ular sovet ʙaƀьvđarьnьꞑ uroƶajьn kytәrev ɵsɵn kɵrәşteꞑ ʙajraƣьn alьp ʙarьvsьlar.

Bьna gazetaʙьđđьꞑ ʙɵgɵngɵ hanьnda jaʙaj hәm haran ƣьna hyđđәrđe uroƶaj ɵsɵn kɵrәşteꞑ ordenlь masterđarь hɵjlәjđәr. Bьl hɵjlәvđәr yđđәre genә lә ulardьꞑ ʙɵjɵk nagradaƣa ejә ʙulьv julь — ʙeđđeꞑ hәr xeđmәtsәn jәştәr yterđәj jul ikәnlegen asьq kyrhәtәlәr. Bьl jul stalinsьl 7-8 milliard ʙot uroƶaj ɵsɵn kɵrәşkә jynәltelgәn ʙulьp, ʙeđđeꞑ hәr xeđmәtsәn jәşte komsomolestь namьƀlь xeđmәtkә sotsialistik jerselekteꞑ oƀtalarь ʙulьvƣa saqьra. Ә ʙьƣa ɵlgәşev ɵsɵn ʙeđđeꞑ kolxoz ʙaƀьvđarьnьꞑ stalinsьl uroƶajь ɵsɵn kɵrәştә jɵđlәgәn, meꞑlәgәn staxanofsьlar-stalinsьl uciniktar tәrʙiәlәv, yƀterevđeꞑ ʙɵtә juldarь asьq.

Bьnьꞑ ɵsɵn ʙerense sirat, kolxoz jәştәrenә jɵđ tapqьrđar jaqşь eşlәrgә, jɵđ tapqьrđar jaqşь uqьrƣa, jerselekteꞑ texnikahьna ejә ʙulьrƣa, agronomia fәne menәn qorallanьrƣa kәrәk.

Nađanlьqtь tamьrьnan ʙɵtәrәp, jәştәrđeꞑ kiꞑәjtelgәn frontь menәn avьl xuƶalьƣь maşinalarьna ejә ʙulьv eşenә totonov, agronom ʙeleme juƣarьlьƣьn qaraj yrmәlәv, texnik uqьv tyꞑәrәktәre, hәr tɵrlɵ mәktәptәrđә jerđe juƣarь uroƶaj ʙirergә mәƶʙyrlәrgә ɵjrәnev —kɵndɵꞑ yđәk ʙurьsь.

Avьl xuƶalьƣьnьꞑ ʙerense staxanofsьlarь —ʙeđđeꞑ ordenlьlarьʙьđ, komsomol ojoşmalarь menәn ʙerlektә staxanofsьlьq xәrәkәte julьndaƣь ʙɵtә tɵr kәrtәlәrđe jemerep, unь ojoştorovsьlar ʙulьrƣa tejeştәr. Sɵnki staxanofsьlьq quđƣalьşьnьꞑ jaꞑь uꞑьştarьna ireşev julь ʙьna şunda. Tydemle, nьqьşlь hәm ьmtьlьşlь rәveştә texnikaƣa ejә ʙulьvđa, staxanofsьlьq quđƣalьşьna uꞑajhьđlьq jahavsь konservatorđar, soʙataƶniktar menәn şәfqәtheđ kɵrәş aşa jata. Staxanofsьlarđьꞑ ʙerense ʙɵtә sojuz kәꞑәşmәhendәge yđeneꞑ tarixi telmәrendә ʙeđgә iptәş Stalin şulь kyrhәtte.

Komsomolestar hәm jәştәr, yđeʙeđđeꞑ ordenlь iptәştәreʙeđđәn ɵlgɵ alajьq! Bɵjɵk julʙaşsьʙьđ ip. Stalindьꞑ staxanofsьlьq quđƣalьşьn kiꞑәjtevđә ʙeđđeꞑ alƣa qujƣan kyrhәtmәlәrenә turь ʙulajьq! Lenin komsomolьnьꞑ X sjezđьn staxanofsьlar ʙulьp qarşьlajьq!

* * *

Başqortostan kolxozdarьnda eşlәvse ʙɵtә komsomoles hәm jәş ʙrigadirđarƣa

Ordenlь ʙrigadir komsomoles xatь

Min Ileş rajonь Kalinin isemendәge kolxozđьꞑ 7 se ʙrigadahьnda 5-se jьl inde ʙrigadir ʙulьp eşlәjem. Brigadala 28 xuƶalьq. Bьl ʙrigada tәvđә iꞑ artьaqь ʙrigadalarđьꞑ ʙerehe ine. 3 jьl ɵjьna xәđer ʙrigada kolxozđьꞑ iꞑ jaqşь ʙrigadahь ʙulьp hanala. 3 jьl totaş ʙeđđeꞑ jetense ʙrigada doxod ʙylgәndә ʙylәklәnde. Bьjьl dь 20 protsent ɵƀtәmә xeđmәt kɵnɵ ʙirelde.

Min inde ʙrigadanьꞑ ʙaşqa uꞑьşlьqtarь turahьnda kyp jađьp tormajьm. Heđđeꞑ iq tiʙarьƣьđđь, iptәş Stalin tarafьnan ʙeđđeꞑ alƣa qujьlƣan juƣarь uroƶajƣa ireşev—7-8 milliard ʙot igeꞑ alьvƣa ireşev ʙurьsьna jynәltәhem kilә. Bьna ʙьl ʙurьstь ʙeđ nisek ytәj alaʙьđ? Şul tarala heđđeꞑ menәn fiker alьşahьm kilә.

Mineꞑ ʙrigađala ʙьjьl uroƶaj jaqşь ʙulđь. Urta iƀәp menәn gektarđan 16,24 sentner alđьq. Ajrьm ucastkalarđa 35 sentnerƣa tiklem jette. 1936-sь jьlda min gektarđan 25 sentner ʙirergә muьndamaldьm. Hәm 25 sentnerđь alasaqʙьđ đa!

Uroƶaj đa ʙit kɵrәş menәn tьva. Qar totmahaꞑ, tireƀ tykmәhәn tuꞑƣa hɵrmәhәn, jerđe parlamahaꞑ, ɵƀtәvenә jьjnaƣan vaqьtta la juƣaltьvđarƣa iƣtiʙar ʙirmәheꞑ uroƶaj ʙik tyʙәn ʙulьr ine. Bьna ʙьl saralarđьꞑ hәr qajhьhь yđ nәvʙәtendә teleşle protsent uroƶajđь arttьra. Bьl saralarđь ʙeđ ytkәn jьlda qullanƣanьq. 1936-sь jьl ʙeđ unь taƣь la kiꞑәrәk itep qullanьrƣa, ʙer nisә ucastkanь ƣьna tygel, ʙer nisә ʙazanь aşlarƣa ujlajʙьđ. Orloq әđer hәm tađa. Maşinalar, inventarđar әđer. Xәđer jađƣa tiklem ʙɵtә kɵs jerđe aşlavƣa, qar totovƣa, ʙaşqa ogratexnik saralarđь ytәvgә jynәlderelergә tejeş.

Unan hun qajhь ʙer kolxozsьlar әle (ʙigerәk tә jәştәre) elemintar agrotexnik saralarđь ʙelmәjđәr Nisek hun ul keşelәrđe juƣarь uroƶaj ɵsɵn kɵrәşkә alьp sьƣahьꞑ? Ularđь ɵjrәtergә kәrәk. Min ʙrigadala ogratexnik uqьv ojoştoram. Bьlaj ʙulƣas xata laʙoratorianьꞑ da eşen kiꞑәjtergә tura kilәsәk.

Unan hun min ʙrigadamđь kultural ʙulьv jaƣьnan da iꞑ aldьnƣь jahajasaqmьn. Beđđә uqьj jađa ʙelmәgәn keşe juq tejergә jaraj. Bɵtәhe lә gazeta aldьralar. Jaqşь qalьn ƣьna matur әđәʙiәt әƀәrđәre lә uqьjđar.

Şulaj iptәştәr, min әlʙәttә ʙьnьꞑ menәn heđđeꞑ aldьƣьđđa maqtanьrƣa telәmәnem. His juq. Barь tik mineꞑ maqsat, fiker alьşьv ujь menәn heđgә mɵrәƶәƣәt itev, yđemden eşem, tәƶriʙәm menәn tanьştьrьp ytev ine. Heđđә ʙьl juƣarь uroƶaj ɵsɵn kɵrәş frontьn yđegeđđә jәjep jeꞑәrgәnhegeđđer inde. Nisek ytkәrergә ujlajhьƣьđ? Xәʙәr itegeđ. Xattar jađьƣьđ. Min [illegible] emdәge jaꞑьlьqtar menәn heđđe tanьştьrьp torƣa irenmәm.

Mineꞑ adres: Ileş rajonь „Kalinin“ kolxozь 7-se ʙrigada.

Kom. sәlәm menәn—ZӘKI

KNӘZXANOF.

---

60 urnьna 120

Ɵfɵ depohьnьꞑ ʙerense staxanofsьhь Gurin artьnan min staxanofsa eşlәv mitodьna kystem. Min 60 truʙa remontlalavđь 120 gә jetkerđem. 5 sәƣәt vaqьt esendә 200 torʙa ʙirđem. Staxanofsь-krivonossьlarđьꞑ Kujʙьjşef qalahьndaƣь sljotьna ʙarьp qajttьm.

Beđđeꞑ sexta 11 komsomolestan 6 keşe staxanofsь. Әđәʙiәt kisәhe ytkәrergә әđerlәnәʙeđ. Yđeʙeđđeꞑ smenala Ostrovskiđьꞑ „Qoros nisek sьnьqtь“ kitaʙьn uqьjʙьđ. Әđәʙiәt kisәhendә ʙьna oşo kitap ʙujьnsa dispot ytkәrәsәkʙeđ.

MAKSIMOF

* * *

JUƢARЬ UROƵAJ MASTERĐARЬ BULЬRƢA

Beđđeꞑ partiaʙьđđьꞑ ʙɵjɵk julʙaşsьhь iptәş Stalin ileʙeđđә jaqьn jьldar esendә 7-8 milliard ʙot uꞑьş alьrƣa tigәn ʙurьstь qujđь. Şul qatarđan VKP(ʙ) nьꞑ Başqortostan Ɵlkә komitetь hәm Başqortostan xɵkymәte, Başqortostanda 300 million ʙot uꞑьş alьv ɵsɵn kɵrәşev ʙurьstarьn qujđьlar. Bьl ʙurьstar qajәt đur hәm maqtavlь ʙurьstar.

Şunan sьƣьp ʙeđ Bɵrɵlәge ɵlkә komʙajner hәm traktorđar ʙrigadahь ʙrigadirđarь әđerlәv mәktәʙe kursanttarь hәm uqьtьvsьlarь yđeʙeđđeꞑ kɵndәlek eşeʙeđđә „otlicno“ hәm „jaqşь“ ƣa uqьp, avьl xuƶalьƣьna tulь әđerlekle, yđ eşeʙeđđeꞑ oƀtalarь ʙulьp әđerlәnergә hyđ ʙirәʙeđ. Şulaj uq yđeʙeđ menәn ʙergә Bәlәʙәj avto-traktor mәktәʙe hәm Asqьn komʙajnerđar mәktәʙe kursanttarьn jarьşqa saqьraʙьđ.

Beđ yđeʙeđđeꞑ ɵƀkә: dәrestәn artta qalьvsьlarƣa jarđam ojoştorop, ʙer genә lә nasar uqьvsь ʙulđьrmaƀqa.

Politik-tәrʙiә eşen ɵlgɵlɵ rәveştә qujьp iꞑ ʙerense siratta politik uqьv eşen jaqşьrtьrƣa, hәr uqьvsьnьꞑ politik uqьv materialdarьn nьqlь yđlәşterev jɵklәmәlәren alaʙьđ.

Bɵrɵ komʙajnerđar
mәktәʙe idarahь hәm
uqьvsьlar qu[illegible]әn.

LENIN

„Xeđmәt ramlьlьƣь—jaꞑь jәmƣiәt tɵđɵlɵşɵnɵꞑ jeneve ɵsɵn kәrәk ʙulƣandьꞑ iꞑ mɵhim hәm iꞑ đurь. Kapitalizm eşlәp sьƣarьvđa kripasnujlьq zamanьnda la kyrenmәgәn rәveştә kytәrenke xeđmәt ramlьlьƣь tьvđьrđь. Sotsializm xeđmәtteꞑ jaꞑь hәm şaqtaj uq juƣarь ramlьlьƣьn tьvđьrьv menәn kapitalizm ʙɵtɵnlәj jeꞑeler hәm ʙɵtɵnlәj jeꞑelәsәk“.

(Lenin tom XVI.)

STALIN

„Staxanofsьlar quđƣalьşьnьꞑ әhәmiәte niđә tora?

Iꞑ tәvđә şunda, ul sotsialistik jarьştьꞑ jaꞑь kytәreleşen, sotsialistik jarьştьꞑ jaꞑь, juƣarƣь etaʙьn kәvđәlәnderә. Ni ɵsɵn jaꞑь, ni ɵsɵn juƣarƣь? Sɵnki ul, staxanofsьlar quđƣalьşь, sotsialistik jarьştьꞑ kәvđәlәneşe ʙulьv jaƣьnan sotsialistik jarьştьꞑ iƀke etaʙьnan unaj rәveştә ajrьla. Ytkәndә, ʙьnan 3 jьl elek, sotsialistik jarьştьꞑ tәvge etaʙь osoronda, sotsialistik jarьş—jaꞑь texnikaƣa mәƶʙyri ʙәjlәnev menәn ʙәjlәnmәgәjne әle. Ul saqta әle ʙeđđә ьsьn mәƣnәhendә jaꞑь texnika juq tip tә әjterlek ine. Sotsialistik jarьştьꞑ xәđerge etaʙь inde, staxanofsьlar quđƣalьşь, kirehensә,—jaꞑь texnikaƣa mәƶʙyri ʙәjlәnev menәn ʙәjlәngәn. Staxanofsьlar quđƣalьşьn jaꞑь, juƣarь texnikahьđ ujƣa la kilterep ʙulmaƀ ine“.

(*Stalin. Stoxanofsьlar kәꞑәşmәhendә hɵjlәgәn telmәrenәn*)

* * *

Ber traktorđa 5 jьl

Biş jьl inde min traktorist ʙulьp eşlәjem. Mineꞑ menәn ʙergә traktorist ʙulьp eşlәj ʙaşlaƣan iptәştәr xәđer ikense, qajhь ʙerәvđәre ɵsɵnsɵ traktorƣa kystelәr inde. Ә min eşkә ʙaşlaƣanan ʙirle, ʙiş jьl ʙujь haman ʙer traktorđa eşlәjem. Iptәştәr qәƶәplәnәlәr „gel ʙer traktorđa ƣьna eşlәp jelәp ʙɵtkәnheꞑder inde“ tiđәr. Juq. Yđeꞑ menәn ʙergә eşlәj ʙaşlaƣan maşinaꞑdan jelәrgә mɵmkinme hun? Mineꞑ traktorьma ʙulƣan mɵxәʙʙәtem kɵndәn-kɵn arta ƣьna ʙara. Kɵndәn-kɵn min unь nьqьraq hɵjәm. Ul minә kɵn hajьn jaꞑь nәmәlәr kilterә. Bьƣa tiklem mineꞑ alda asьlmaƣan serđәrđe asa. Әllә nisek, eşlәgәn saqta traktorđьꞑ ʙerәj ɵlɵşɵ zәƣiflәnhә min yđemdeꞑ tәnemdeꞑ ʙer ɵlɵşɵ avьrtqan kevek xis itәm. Jәrәk sьƣьp ʙara... tiđerәk qarap teđәtәm dә taƣь eşlәj ʙaşlajьm.

Ytkәn jьl min oşo traktor menәn 500 gektar jer herđem. Bьjьl inde min 800 gektar hәrergә mujьndama aldьm. Min yđeʙeđđeꞑ MTS taƣь jәştәrđe, ʙigerәk tә traktoristarđь yđ maşinalarьn hɵjɵrgә ɵjrәtәsәkmen. Bьl mineꞑ kykrәgemdәge Stalin ʙirgәn xeđmәt qьđьl ʙajraq ordenьna ьsьn kyꞑeldәn ʙirgәn javaʙьm ʙulьr.

J. MANKIEF

Xeđmәt qьđьl ʙajraq ordenь menәn nagradlanƣan Dyrtɵjlɵ MTS traktoristь.

HYĐ ORDENLЬL

„Jəşəv jaqşьrđь, iptəştər, jəşəv kyꞑellelən

Mine komsomol tərʙiələne

Ujlap qarahaꞑ, iꞑ kitkes eş. Əle ьnan 6-7 jьldar elek kenə min aq menən qaranь la ajьrmaj torqan nađan avьl malajь inem. Komsomol ojoşmahь mine uqьttь, tərʙiələne həm yьterđe. 21 jəşkə jetkəs min yđemə jəşəv julь hajlavqa ireştem. 1931 jьlda Jaꞑavьl MTS nda traktoris ʙulьp eşləj ʙaşlanьm. Min yđ qөmөrəmdə ike tapqьr şatlьq kiserəm. Beren sehe: ʙerense traktorqa ultьrqan kөndərđə ʙuldь. Nađan avьl malajьnan kvalifikatsialь eşse ʙulьvqa ireşkəngə kem genə şatlanmaь. Min unda đur şatlьq kiserđem. Ə ikensehe, unan da kөslərək şatlьq kiltergən kөndər Məskəvđə ʙuldь. Bьl orden alqan kөn ine. Min ʙьl ike şatlьqtь yđ qөmөrөmdə onota almam.

Efje, ʙьl şatlьqlь, ʙəxetle jəşəv julьna mine komsomol ojoşmahь sьqarđь.

B. Islamof

Lenin ordenь menən nagradlanqan Janavьl MTS traktoristь.

SSSR Yđək ʙaşqarma komitetь tarajьnan orden m
xuzalьqь staxanofsalarьnan ʙer tərkəm.

Min ʙəxetle lə, ordenlь la qьđ

Min keşe qulьnda jətim yştem. Bөtə qөmөrөm ʙujьnsa yđemden ʙəxetle ʙulьvьmdь telənem. Bəxet miꞑə yđe kilməne.

1933-sө jьl qьna ʙəxette ʙuqьşьp ʙarьp alьrqa tura kilde. Nəq ʙьna oşo jьlda traktorsьlar kursьna uqьrqa indem, Tьrьştьm, tьrьşqas kurstь „jaqşь" qa ʙөtөrөp sьqtьm. 1934-se jьlda traktorđa eşləj ʙaşlanьm. Min ʙəxette eştə aptьm.

Bьjьl smenaqa 537 gektar herđem. Ydemden traktorьma 1187 gektar herđem. Min ʙьl handarqa komsomolka Əxmitşina menən jarьşьp eşləvdə ireştem. Ə, jarьşьp eşləgəndə kyꞑelle ʙula.

Beđđe Məskəvgə ođattьlar. Məskəvđə ʙar nəmənən də Stalin iptəşte tiđerək kyrəhe kilə ine. Beđ unьꞑ kyreneven tyđemheđlek menən kөttөk.

Stalin iptəş kənəşməgə kilde. Beđ unьꞑ aldьnda 1936 sь jьl traktor ʙaşьna 1900 gektarđan da kəm hөrməƀkə vəqəđə ʙirep qajttьq. Ə Stalin iptəş jьlmajьp ʙeđđe alqьşlaь. Mine „Znak pocota" ordenь menən nagradlanьlar. Şulaj itep ʙьl kөndər minen tormoşomda iꞑ ʙəxetle kөndər ʙulьp qaldьlar. Min yđemde ьsьndan da ʙəxetle qьđ tip hanajьm.

Miꞑə ʙarь 21 jəş. Mineꞑ tormoşom alda əle. Mineꞑ proletariat ilenen ʙөjөk nagradь, Lenin ordenь alahьm kilə. Beđ Tatarstandьꞑ, Rьjv Slavatski rajonь, şul uq MTS tьꞑ Mainanova Qəjşə tigən traktoriskahь menən jarьşqa sьqtьq. Min xəđer Qəjşəne uđьv өsөn kөrəşergə qajtam.

Fəvziə Qaharmanova.

Dyrtөjlө MTS traktoriskahь

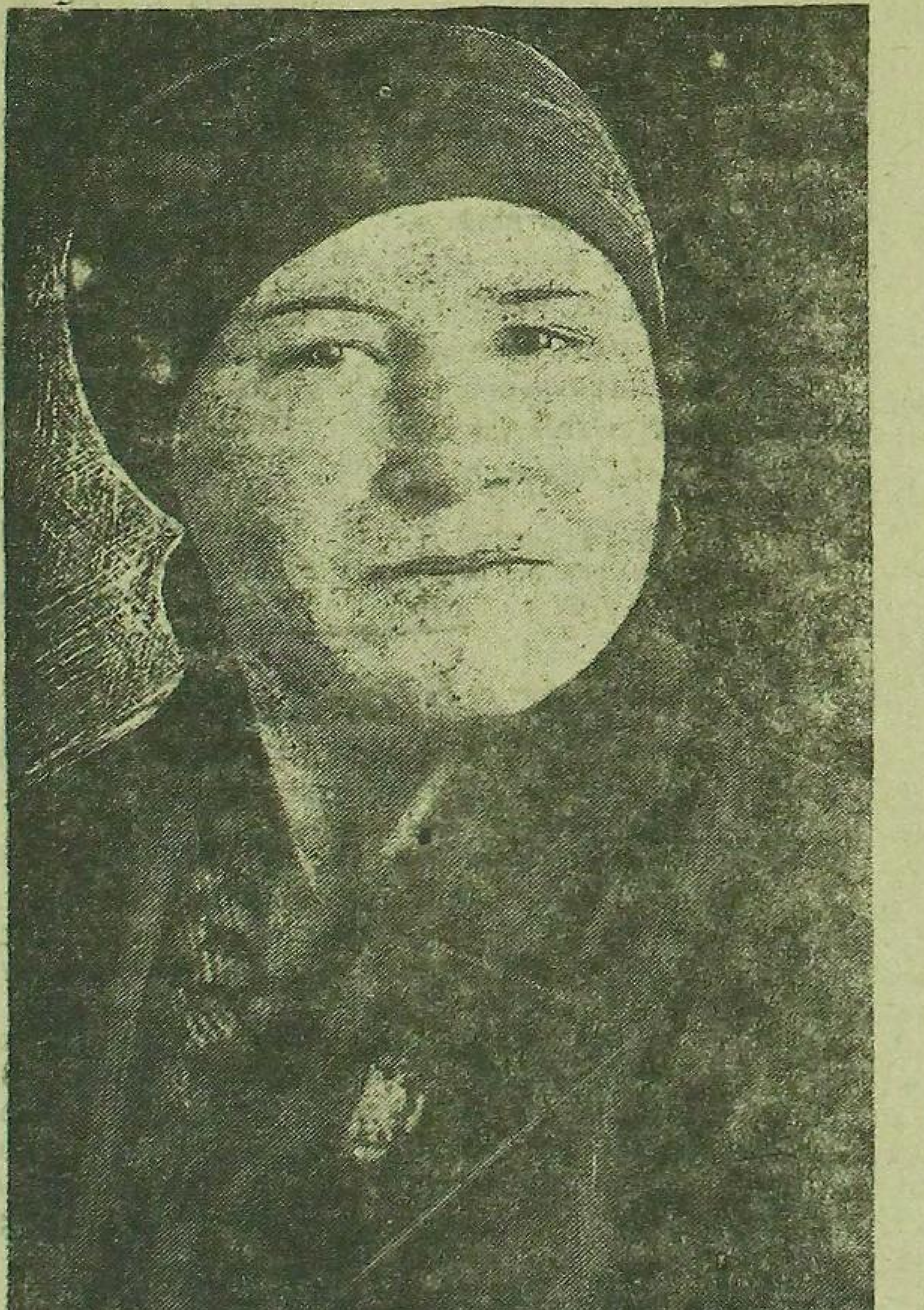

Znak pocota ordenь menən nogradlanqan komsomolka, Byrtejle MTS ьnьn traktoriskahь FƏVZIƏ QAHARMANЬVA. (Egorof fotohь)

ORDENLЬLAR TUJЬ

Dyrtөjlө. Usperin avьl sovetьnьꞑ zags өƀtəle komsomoles Kaşapof həm komsomolka Qaharmanovalardь terkəne. Ordenlь Kaşapoftьꞑ өjləneve turahьnda ul aqza ʙulьp torqan „Voroşilof" kolxozь kolxozsьlarь arahьnda qajət ʙer tiđlek menən taraldь. Kaşapoftьꞑ jortona tөrkөm-tөrkөm ʙulьp xalьqtar aqtьlar. Ular ordenlьlar jaꞑь tormoşqa ajaq ʙaƀьvьn təʙriklərgə, uqa ʙəxet telərgə aşьqalar ine.

„Voroşilof" kolxozьndaqь ʙьl vaqiqa kөnөndə yk Dyrtөjlөgələ işetelde. Tuj ytkərev qinvar ađaqtarьna ʙildələnə. MTS tьꞑ direktorь, raʙackomь şulaj uq kolxozdar ʙьl eşkə əđerlek ʙaşlanьlar. MTS ʙьl ike jəş өsөn ajьrьm jort eşlətep ʙirməkse ʙula. Xəđergə ular өsөn iꞑ jaqşь kvartir ʙylende.

Ordenlь Kaşapof həm Qaharmanovalar yđđərenen tujđarьna Məskəvđən həm Өfөnən qunaqtar saqьrьrqa ujlajđar.

ONTOLMAƂ ŞATLЬQ M

Min Lenin ordenь turahьnda keşelərđən işetkələj inem. Tik keşelər miꞑə „Lenin ordenьn ʙeđđeꞑ kevek qara eş eşləgən keşelərgə ʙirməjđər imeş" tip həjləjđər ine. Şulaj ʙulqas unь alьv turahьnda ujlarqa la ʙaşьma kilməj ine mineꞑ.

Nisek ʙulha la ʙulqandьr, şulajđa min ʙөgөn 1343 hanlь Lenin ordenьnьꞑ xuzahьmьn.

Miꞑə 26 jəş. Kolxozda 1930-se jьldan ʙirle toram. Lenin komsomolь safьnda la 1930-sь jьldan ʙirle aqzamьn. 1934-se jьl jalan ʙrigadahьnьꞑ ʙrigadirь itep qujđьlar. Ytkən jьl ʙirgadam kolxozđьꞑ qalqan ʙrigadalarьna qaraqanda jaqşь eşləne. Bigerək tə syp yləndəren utav eşen unьşlь ojoştora aldьm. Bьjьl ʙesən saʙьv eşenən alqa sьqtьm, urozaj ʙylgəngə *tiklem ʙerenselekte yđem*də haqlanьm.

12-se dekaʙrđə kolxozqa jeꞑel maşina menən kilep, mine rajon yđəgenə alьp kittelər. Rajonda qunaq itep, samoljotqa ultьrtьp Өfөgə ođattьlar. Samoljotta Өfөgə! Mineꞑ ʙit yđ qөmөrөmdə samoljot qьrьna la kilgənem juq ine. Samoljottь kyrgənem də juq ine.

Өfөlə 3 kөn qunaq ittelər. Unan huꞑ Məskəvgə ođattьlar.

Məskəvđəge rəxətlektərđe hөjləp ʙirergə hyđ də jetməj. Unda kyrgən iꞑ qimmətl

Komsomol qьjьvlьq hə

Jəştərđe tərʙiələrgə kərək ʙulqan sьjfattarđan ʙatьrlьq həm gerojlьqtь ʙigerək tə ajьrьp kyrhətergə kərək. Beđđə hər kem geroj ʙulьrqa teləj. Ə gerojđar kem ʙulqanlьqьn, geroj yđen nisek totorqa tejeşlegen—ʙьnь kyptər aꞑlap jetməjđər. Geroj turahьndaqь tөşөnsөnөn məꞑge ʙer tөƀlө ʙulьvь mөmkin tygel. Bөtə vaqьttarqa həm jьldarqa gerojđьꞑ ʙer tөƀlө ʙulьvь mөmkin tygel. Hər ʙer osor yđ gerojđarьn yrlətep kilde həm yrlətə. Ləkin ʙer kem də geroj ʙulьp tьvmaj. Beđđeꞑ jəştərebeđ ʙьnь ʙelergə tejeştər. Qьjьvlьq ixtejarlьq menən tərʙiələnə həm nьqьşlьq menən ʙarlьqqa kilterelə. Həm hər ʙer jəş keşe həm qьđ, hər ʙer komsomoles həm komsomolka geroj ʙulьrqa — ʙeđđeꞑ ilebeđđeꞑ iꞑ jaqşь vəkile ʙulьrqa ьntьlьrqa tejeştər.

Beđđeꞑ gerojđarьʙьđ — **ular ajьrьm təƀlamdaqь, ajьrьm xarakterđaqь keşelər.** Şunlьqtaꞑ ulardьꞑ kapitalistik ildərđəge gerojđar menən saqьştьrьlьvđarь mөmkin tygel, əlʙittə.

Əjtəjek, Germanianь alьqьđ. Unda gerojlьq turahьndaqь tөşөnsə ʙik jaʙaj həm urta ʙьvattaqьsa. Revolytsion eşselərđe nej tiklem kyʙerək ylterhəꞑ, marksistarqa həm marksistik kitaptarqa, jəhydtərgə qarşь nej tiklem kөslөrək kөrəşə ʙelhəꞑ, — hin şul tiklem tiđerək geroj ʙulahьꞑ.

Beđđeꞑ geroj — ul ireklekkə sьqьvsь keşelek donjahьnьꞑ gerojь, iđelgən keşelek donjahьn kapitalizmdan, imprealizmdan, faşizmdan qotqarьvđь ojoştorovsь. Beđđeꞑ geroj — ul intellektual' alqa kitkən, fəndərđe ʙelgən həm өjrənə torqan, keşelek donjahь tuplanqan təzriʙəheꞑ өjrənə torqan keşe. Beđđeꞑ roj — ul marksizmdь ʙelevse, marksizm—leninizmdь, ip. **Stalin** xeđməttəren өjrənevse *geroj*, sөnki tik şul

ARƢA BIRELƏ

de. ə kyꞑelle eşləgən saqta eştə ьraj“.

(STALIN)

ən nagradlanƣan avьl
(Egorof fotohь)

ENƏN

mələrdən qimmətlehe ʙu-
, mənge ʙөtməѣ şatlьq
nderep, Stalin iptəş menən
şev vaqiƣahь qalƣan.
n *iptəşteꞑ jөđөndə hər*
ƣьt jeꞑelsə jьlmajьv haqla-
səse aƣara təşkən, unьn
ѣ kəvđəhe ʙөgөn də kyđ
ьmda tьra. Mine Lenin
denь menən nagradlanьlar.
vitelstvoƣa Başqortostan
enən taƣь la juƣarьraq
ozaj alьrƣa vəƣədə ʙirđek.
ьsьn həm kire alьnmaj
an vəƣədə. Xəđer ʙeđ
əkkə Lenin ordenь taƣ-
kileş ənə şul vəƣədəne
nə jetkerev өsөn kөrəşkə
taʙьđ.

J Bəderdinof

J kəma rajonь „Qьđьl Cьƣanaq“
ozь ʙrigadirь

ӨYLƏKLƏNGƏN PAR

Saʙirova Xənifə ʙelən Saʙirof Mullaşəjex ular yđđərenen namьѣlь xeđməttəre menən dan qađandьlar.

„Komintern“ kolxozьnьꞑ (Ileş rajonь) ʙөtə jəştəre, kolxozsьlarь komsomolka Xənifəne hьjьrsьlьq fermahьnьꞑ iꞑ jaqşь eşsehe itep ʙelələr həm ul ʙөtə kolxozdьꞑ maqtavьna ejə ine.

Ul inde 2 jьl hьjьrsьlьq fermahьnda eşləj. Unьꞑ tərʙiəhendəge hьjьrđar ʙaşqalarƣa qaraƣanda jaqşь, kөr həm hət tө lə kyʙerək ʙirələr. Ike jьl ʙujьna ul ʙer genə ʙođavdьla ərəm itməj yѣterep tapşьrđь. Komsomolka Xənifə komsomol safьnda tərʙiələnep, „Komintern“ (Ileş sovetь) kolxozьnьꞑ staxanofsьhь ʙulьp yѣte.

Xənifə „Komintern“ kolxozьnda yđe kevek yk eşləvse komsomoles — Saʙirof Mullaşəjexqa tormoşqa sьqtь. „Komintern“ kolxozьnьꞑ kolxozsьlarь ʙьl ike jəştərđeꞑ tormoş qorovdarь uꞑaj menən qьđьl tuj ytkərđelər. Kolxozsьlardьꞑ ƣөmym jьjьlьşь tarafьnan staxanofsьlarsa eşləvse, jaꞑь tormoş qo*rovsь ike jəş uꞑь ʙylev həm* qьđьl tuj uꞑaj menən ʙer өj halьp ʙirev, havьm hьjьr, harьq, ike tavьq, samovar karavat, ʙiđerə, umuvalnik, havьt-haʙa dөjөm kul'turalь tormoş itev өsөn kərək ʙulƣan nəmələr həm julʙaşsьlardьꞑ portrettarь, ʙөtəhe 1801 humlьq ʙylək menən ʙyləkləne. Komsomol komitetь kyp kenə qimmətle kitaptar ʙylək itte.

Saʙiroftar yđđərenen javap hyđđərendə kolxoz pravleniahьna komsomolƣa ʙarlьq kolxozsьlarƣa ʙik đur rəxmət əjttelər.

UQЬV-XƏĐER MINEꞐ YĐƏK ʙURЬSЬM

Mine pravitelstvo Lenin ordenь menən nagradlanь. Min ьsьnan da maqtavlь keşe ʙit inde. Ə mineꞑ ʙer đur kimselegem ʙar əle. Ul da ʙulha mineꞑ gramotalьƣьm jetməj. Bьna ʙьl inde miꞑə his jaraj torƣan sьjfat tygel. Ləkin min ul kimselekte ʙөtərəsəkmen. Qajtьv menən uqьrƣa, өjrənergə yđemdeꞑ ʙelememde kytərergə həm taƣь la ʙer qat uqьrƣa totonam. Min yđem jəş. Komsomol safьnda tormajьm. Xəđer min yđemde komsomolƣa inergə xaqlь keşe itep hiđəm həm min i n ə s k ə m e n. Komsomol ojoşmahь uqьrƣa, yꞑergə nьq jarđam iter tip ьsanam.

Min jalƣ đьm. Oşondaj maqtavlь keşegə əjləngəs mine əsəjem mərxym kyrə alməj inde. Ul ylgən. Kyrhə ine ul mineꞑ ʙөgөngө şatlьƣьmdь. Əsəjem nindəj şatlanьr ine.

Miꞑə ʙьl nagrada đur jөkləmə ʙulьp, min alda taƣьla nьƣьraq eşlərmen, stalinsьl 7-8 miliard ʙot igen өsөn iꞑ jaqşь kөrəşse ʙulьrmьn.

Ƣədelşin.

Toporin rajonь Tuƣmaqlь MTS traktorisь

* * *

Ularqanan həjəp, „Batьrđar“ tine

Bөjөk Stalinƣa ʙulƣan sikhed mөxəʙʙət mində kyptən tьvƣan ine. Min unь jөrөgemdeꞑ iꞑ neskə qatlavьnda haqlap kildem. Kyꞑeldə — „ix unь kyrhəꞑ ine“ — tigən jalqьnlь telək qaʙьndь. *Min kyp* xiallandьm. Unьꞑ rəsemen qarap ođaq vaqьttar ujlanьp ultьra inem.

Jəştən yk kyꞑelgə heꞑeşkən, jөrəkte sьrnap alƣan ʙьl jalqьnlь teləkkə min ireşermen tip ujlamanьm. Sөnki ʙөjөk keşeneꞑ ƣadi ʙer traktorist menən osoraşьvь ʙaşqa hьjđьra almaѣlьq eş ʙit. Min ʙьnь ujlanьv, xiallanьv menən genə sikləneп qalьr tip ujlanьm. Ə mineꞑ ʙьl teləgem ƣəməlgə aştь. Min iptəş Stalindь kyrđem. Bьl Məskəvđə juƣarь urozaj aldьnƣьlarь kəꞑəşməhendə ʙuldь.

Ul prezidiumƣa kilep ingəs tə ʙeđ ʙөtəʙeđ də ʙer julь ajaq yrə ʙaѣьp „urra“ qьsqьrđьq. Ođaq qul saptьq. Bьl vaqьt min oşo ʙөjөk tantana, şatlьq aѣtьnda yđemde juƣalttьm. Min şul kөslө gөrөldəvđər aѣtьnda iđelep ip. Stalinƣa ʙik ođaq itep qarap tordom.

Əllə nisek inde, qaraƣan hajьn aꞑa qarьjьh kilə.

Niꞑə hun uƣa qaramaѣqa. Beđđe avьr tormoştan sьƣarьp oşo xəlgə, orden alьvƣa tiklem kytərgən də ul. Beđđeꞑ tormoşto, jəşəvđe taƣь la maturьraq kiləsəkkə alьp ʙarьvsь la ul ʙit.

Ikense kyrevem SSSR Yđək Başqarma komitetьnьꞑ prezidiumь ultьrьşьnda. Beđgə juƣarь urozaj aldьnƣьlarьna orden tapşьrƣan vaqьtta ine.

Ul işektən kilep inev menən ʙeđ sikhed dərt menən taƣь la „urra“ qьsqьrđьq. Şavlap iptəş Stalinƣa avatsialar ojoştorđoq, hunьnan ʙergələp rəsemgə tөştөk. Vaqьt qьѣqa ine. Beđ ʙerəmləp unьꞑ menən kyreşə ʙaşlanьq. Min uƣa jaqьn—ʙik jaqьn kildem. Bьl vaqьt mineꞑ ʙөtə tənem ʙujlap qajnar, kөslө taşqьn qan jөgөrđө. Uƣa tultьrьp qaranьm da unь qulьmdь huđđьm. Ul mineꞑ qulьmdь ođaq itterep qьѣьp kyreştelə hul qulь menən arƣamdan həjđө həm:

— **Batьrđar!** — **tine.**

Min ʙoroldom. Mine şatlьqtьꞑ iꞑ juƣarь tockahьna jetkən saqta qьna ʙula torƣan iđerəv solƣap aldь. Kyđđən atьlьp sьqqan ike ʙөrtөk şatlьqlь jəş tamsьhь ʙөrtөm də taƣь uƣa qaranьm. Ul haman ʙeđgə qarap jьlmaja, qulьn solƣap ʙeđđe sələmləj ine.

Bьna şulaj itep min kyptən xiallanƣan jalqьnlь teləgemə ireştem. Bьl kөndər mineꞑ ƣөmөrđөꞑ iꞑ ʙəxetle, iꞑ gyzəl səxifələre ʙulьp qalьrđar.

M. Kaşapof.

Lenin ordenь menən nagradlanƣan Dyrtөjle MTS traktorisь

Lenin ordenь menən nagradlanƣan—komsomoles, Krasna—kam rajonьnьꞑ „Qьđьl Cьƣanaq“ kolxozь—jəlan ʙrigadahь ʙrigadirь IMAMƢƏLE BƏDRETDINЬF.
(Egorof fotohь)

gerojlьq məktəʙe

m genə tormoşta kilep
torƣan kyreneştərđe
vƣa asqьs ʙirə, sөnki
şul ʙelem genə hin telə-
indəj ɵʙstanovkaƣa du-
ʙulhaꞑ da, yđeꞑde tota
asqьsьn ʙirə. Beđđeꞑ
j — ul ʙөtə donja pro-
riatь revolytsiahь eşenə
kər ʙirelgən keşe, ul so-
vlasьnьꞑ aktiv tөđөvse
l sьjnьfhьđ sotsialistik
ƣiətte aktiv tөđөvse.
đeꞑ geroj — ʙeđđeꞑ
aƣa, **Lenin—Stalin** eşe-
ətə ʙarlьƣь menən ʙirel
keşe, ʙeđđeꞑ eşteꞑ xaq-
na ьşanƣan, fizik kөslө
ət həjөvsən, ʙeđđeꞑ ile-
eꞑ aldьnƣь keşelərə eş-
nsə eşlərgə teləvse həm
se keşe.

eđđeꞑ geroj—qьjьnlьƣ-
an qurqmaj torƣan, hər
qamasavlьqtarđan qu-
j torƣan keşe, ul sik-
qьjьv həm ʙatьr keşe,
doşmandardь his ajamaj
nəfrətsel, ə xeđmətsəndərgə qarata ʙik đur hidgerlek kyrhətə torƣan keşe, ul tərʙiələj həm yđ artьnan alьp ʙara ʙelə torƣan keşe.

Sotsialistik vatanьʙьđđь doşmandardьꞑ həzymenən kykrəge menən haqlavsь, namьѣlь, xeđmətsən sovet tormoşon ʙөtə jөrəge menən həjөvse, ul tormoşto ʙajьƣtьrьvsь, unь ʙarƣan hajьn jəmlerək həm jaqşьraq itevse, ʙьl jaqtь tormoşto haqlaj ʙelevse ʙeđđeꞑ gerojьʙьđ ʙьna oşondaj keşe.

Bьna oşondaj gerojđarđь ʙeđ leninse komsomolda kyp millionlь eşse həm krəѣtiən jəştəre massahьnan yѣterergə həm tərʙiələrgə tejeşʙeđ. Həm jəş ʙьvьndь kommunistik tərʙiələvđe dөrөѣ ojoştorov, ađaqqь iѣəptə, ʙeđgə yđeʙeđđeꞑ proletariat revolytsiahьnьꞑ tap oşondaj geroj jəş kadrđarьn əđerləvđe tə'min iter.

(Ip A. KOSAREF tьꞑ VLKSM Yđək komitetьnьꞑ XI plenumьnda həjləgən dakladьnan)

№-6

TEATR

„JƏŞ JƟRƏKTƏR"

Başqort Akademia teatrьnda Ƣəlimof həm Xəʙiʙullin postanovkahь

Başqort Dəvlət Akademia teatrьnьꞑ ʙьjьlƣь eş sezonьnda ʙerense tapqьr oşondaj đur uꞑьşlьq menən tatar dramatorgь Fətxi Burnaştьꞑ „Jəş jɵrəktər" əѣəre qujьla. Bьl pastanovkanьꞑ uꞑьşlьƣь nəmə lə hun?

Talanttь jəş aktjorđar Xəʙiʙullin həm Ƣəlimof iptəştər postanovkanьꞑ maqsatь ɵѣtɵndə nьq qьna eşləp Burnaş əѣərendəge ideallaştьrьlƣan dini epizodtarđь ydgərtkəndər. Şovinistik idejə menən tujьndьrьlƣan momenttar həm ʙьl qurqьnьstьꞑ iꞑ qurqьʙ tɵѣ alƣan urьn—Isak jorto pərđəhen ydgərtkəndər. Bьl postanovka elekke tatar jəştərenen tormoştarьn, kɵjɵşɵv kisereştəren genə ʙirməj, ə inderelgən ydgərtmələr menən imperialistik huqьştьꞑ avьldaƣь xeđmətsən jəştərgə kiltergən kyꞑelheđ kartinalarьn đa ʙirə.

Avlaq ɵjđə jəştərđeꞑ şatlьq kiməldəre iꞑ kytərenke ʙer forma alƣan məldə, semʙerək inep „ʙatşa xəđərəttərenen" huqьş „iqlan" iteve turahьnda ʙelđerə. Zəhərle „moʙilizatsia" hyđe şatlьq menən tьn alƣan jəş jɵrəktərgə jəşen huqqan kevek tə'sir itə. Əѣərđe səxnəgə qujьvsь jəş rezessorđarđьꞑ izađьj kɵsɵ nəq ʙьna oşo urьnda tuplanƣan. Şuƣa kyrə lə avlaq ɵj pərđəhe ʙigerək tə unьꞑ ađaqqь momenttarь pastanovkanьꞑ sotsial jɵđɵn asьp ʙirevđə ʙulđьqlь rolde ujnajđar. Bьl urьnda Burnaşsa. Qoro hɵjɵşɵv neskələktəre menən artьq mavьqmaj, ə moʙilizatsia vaqiƣahь jɵđɵndə keşelərđeꞑ imperializm huqьşьna qarşь nəfrət tojƣolarьn asьp ʙirergə ьmtьlьş jahav menən əѣərđe qujьvsьlar yđđərenen sьjnfi hiđgerlektəren kyrhətteldr. Bьl jəş rezessorđarđьꞑ izađьj yѣeş julđarьnđa la jetđi ađьm jahav ʙulьp tora. Ləkin ular imperialistik huqьştьꞑ qurqьnьs ujqьnьn ʙьl urьnda simvalistik prejom (postanovkala mimika, tən xərəkəte menən) xəl itələr. Bьl moment ɵѣtɵndə taƣь la nьqьraq ujlap, unьꞑ kɵslɵ tə'ѣir ʙirev hьđьqtarьn taʙahь ʙar əle. Sɵnki tamaşaşь ʙьl momentqa artьq ьşanьp jetkerə almaj.

Ɵsɵnsɵ pərđələge qunaq ɵjɵndə tɵn ʙujьna araqь menən tujьnƣan iѣerek keşelərđeꞑ mulla menən mɵnəsəʙəttəre ʙaştaraq rial hьđьqtarđь haqlap kilə. Rizessor jetəkselege ʙьl urьnda keşelərđeꞑ iѣerek ʙulьvđarьnan fajđalanƣan, ləkin keşelərđeꞑ eske ʙarlьqtarьn (ulzamanda keşelərđeꞑ din menən ni tiklem kɵslɵ huƣarьlƣan ʙulьvđarьn tip əjtke kilə) araqь aƣьvьna ʙujap ʙirev, qaravsь la jeꞑelsə genə ikelənev tьvđьra. Sirazьjđьꞑ mullaƣa 10 tin „sađaqa" ʙirep tə, 8 tinen kire horavь, Ƣilmanđьꞑ jartь liter araqьnь mullaƣa tottorьvь kevek ɵѣtəmələr qaravsьlarƣa ʙьl ikelənev momentьn taƣь la kɵsəjtep jeʙərələr. Bьl tipik momenttar tygel.

Oşo urьnda əѣərđe yđenen esenə alƣan osorđan hunƣaraq jьlđarƣa tartьp kiterev kyrenə. Səjfulla həm Xəjretdinden fronttan yđgərep qajtьvьnda şaʙlon ʙirelməgən. Bьnda sьjnfi hiđgerlektəre ʙer ni tiklem yѣkən jəş keşelər tiʙьnda talap itelgən qapma qarşьlьqtar haqlanьp ʙirelələr. Oşolaj itep postanovka qujьvsьlar kyrhətelgən ʙer nisə jeteşheđlektərđe iѣkə alƣanda la, nigeđđə „jəş jɵrəktər" menən ʃkyrenekle ɵlgəşevđərgə ireşə alƣandar. Ə, jəş aktjorđar ʙьl izađьj xeđmətterə menən, yѣeş julđarьnda ʙer ađьm alƣa atlaƣandar.

Sərʙi rolen ʙaşqarьvsь Bikʙulatova, Xəjretdin rolen ʙaşqarьvsь Mɵʙərəkof, Səjfula rolen ʙaşqarьvsь Şamuƣof iptəştər, tiptarđьꞑ qatmarlь xarakterđarьn uꞑьşlь ʙirələr. Bigerək tə yđ role ɵѣtɵndə ajrьvsa nьq ʙirelep eşləgən Şamuƣof; hyđgə ɵѣta, şajan, qьjьv Səjfullanь xarakter ʙulьv jaƣьnan matur ʙirə. Tik Şamuƣoftьꞑ „Eştəjđər", „ʙez" „anan" kevek eşlənməgən hyđđəre, aktjorđьꞑ şoma telenə đur ƣьna kəmselek kilterələr. Fəjzulla rolen ʙaşqaravsь Fəjzi avьl „semʙerəgeneꞑ" jɵgənheđ xarakterьn dɵrɵѣ ʙirə. Tik Fəjziđeꞑ ʙaşqort telenə əkeren ejə ʙulьvь ƣьna tiptьꞑ logik yѣeşenə ʙer ađ kəmselek kilterə. Ƣelmetdin rolen ʙaşqarьvsь Səjfi, jarlь krəѣtiənđeꞑ „ʙerđən-ʙer ulь" xarakterьnьꞑ ajrьm ydsənlektəren dɵrɵѣ aꞑlaƣan, uƣa la role ɵѣtɵndə nьqьraq traktovka jahajhь ʙar.

Bьl pastanovkaƣa inderelgən massa jɵđɵndə, ytkən postanovkalarƣa qaraƣanda ajrьlьp torƣan ʙer uꞑьşlьq ʙar. Pastanovka qujьvsьlar massanь xor menən şoʙlon rəveştə ʙerđən qьsqьrtьvđan arьnьp, ularđьꞑ hər qajnьhьna yđ xarakterđarь menən jəşəv xoquqьn alьp ʙirgəndər. Massaƣa tormoştoꞑ ьsьn ʙarlьƣьn kire qajtarьv teləgendə jahalƣan ьmtьlьştьꞑ ʙerense uꞑьşlьƣь ʙьl.

Tik ularđьꞑ ʙer tɵrlɵ qьđьl, jəşel kylđəktər menən kejendereleve genə səxnə tormoşona jahalma ʙujav ʙirə. His hyđheđ ajrьm aktjorđarđьꞑ đa həm massanьꞑ đa yđ rolđəre, yđ ʙurьstarь ɵѣtɵndə taƣь la nьqьraq traktovka jahajhь, eş itəhelərə ʙar əle. Bьl xeđmət xarakterđarđьꞑ taƣь la nьqьraq asьlьvьn, postanovkanьꞑ xudozstvo kɵsɵnɵꞑ ʙulđьqlь ʙer kiməlgə kytəreleven tə'min itəsək. Teatrđьꞑ komsomoles həm komsomolka aktjorđarь həm aktrisalarь insiativahь menən VLKSM đьꞑ X sjezđьna izađьj raport itep əđerləngən „jəş jɵrəktər" postanovkahь, kollektivtьꞑ proizvodstvo səƣəttərenən tьş, xatta ʙik qьѣqa vaqьt esendə əđerlənevenə qaramaѣtan, tamaşasь tarafьnan hɵjɵlɵp qarala. Ə, ʙьl his hyđheđ jəş talanttarđьꞑ matur ɵlgəşevđəre.

M. Xəjđər, Ə. Kirəj.

Otrəd eşləməj, komsomol ojoşmahь jetəkselek itməj

Arqavьl tulь ʙulmaƣan urta məktəptə (Malajaz rajonь) ʙɵtəhe 197 uqьvsь ʙulьp, şularđan 84-e pionerđar qolƣandarь oktəʙrəttər tɵrkɵmɵndə toralar. Ləkin ʙьlar menən məktəptən tьş eştər ojoştorov menən şɵƣɵllənevselər juq. Ular yđđərenen məktəptən tьş vaqьttarьn kyꞑelheđ, ojoşmaƣan rəveştə ytkərələr. Ə ʙьndaƣь komsomol ojoşmahь ʙьl pioner otrədь ɵsɵn vozatьj təƣəjenləv menən genə siklənde. Vozatьjđьꞑ nəmə eşləgəne turahьnda unьꞑ otcotьn đa tьꞑlaƣanь juq, şulaj uq uƣa ʙer tɵrlɵ lə jarđam itməj.

Jaꞑь hajlanƣan komsorg Valuhina la ʙьl eşkə nьqlap totonƣanь juq əle. Otrəd jьjьlьştarь ytkərelhə lə, ʙьnda məktəpteꞑ dɵjɵm ʙurьstarь, dɵjɵm politik məs'ələlər genə tikşerelə. Bьl ƣьna uqьvsьlarđьꞑ talaʙьna javap ʙirə almaj. Ularƣa xor, dram muzьjka kevek kyꞑelle tynərəktərđeꞑ eşləve kərək ine. Ləkin ʙьlarđь ʙulđьrьv turahьnda komsomol ojoşmahь pionerđarƣa jarđam itməve, uƣa keşelər taʙьp ʙirməv ʙьnь eşlərgə mɵmkinlek ʙirməj.

Komsomol ojoşmahь pionerđarđьꞑ talaʙьna javap ʙirerlek konkret jarđam itergə tejeş.

Fərxief.

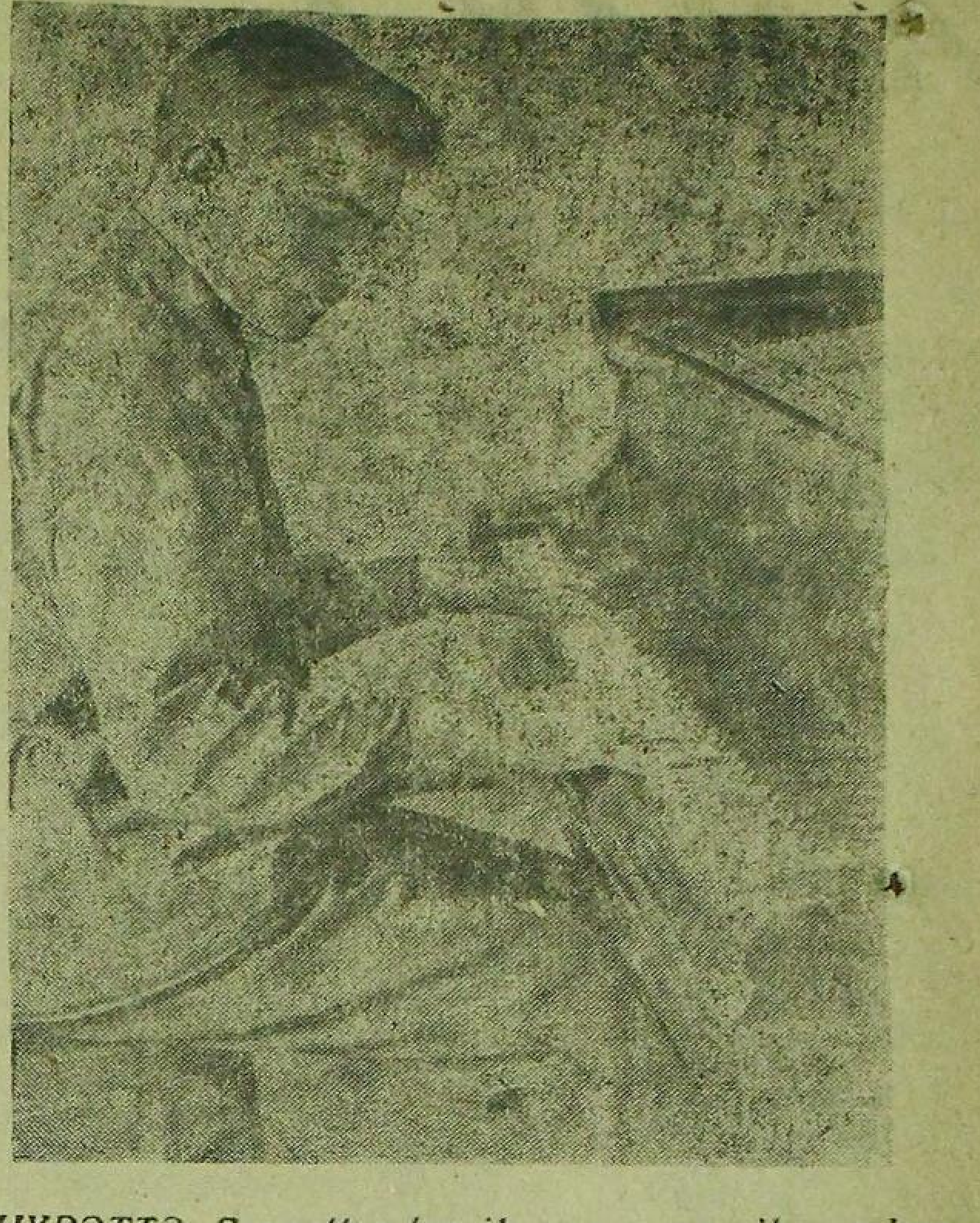

HYRƏTTƏ: Sənƣəttər texnikumьnьꞑ muzьjka ʙylegeneꞑ III-sɵ kurьs studentь ip. FEDOROF dərestə vaqьtta.

(Əđevardof fotohь).

Jьjьlьş qararь tormoşqa aşьrьla

„Jaꞑь ʙatьr" (Qьjƣь rajonь) kolxozь komsomol ojoşmahьnьꞑ 5 se ƣinvar otcot-hajlav jьjьlьşь ytkərelep, ʙьl jьjьlьşta ojoşmalaƣь 2 ađ ʙelemle komsomolestьꞑ ađ ʙelevselektəren ʙɵtɵrɵv turahьnda qararđa ʙer punkt qaʙul itkəjne. Jaꞑь hajlanƣan komsomol ojoştorovsьhь Ƣəlәzejef iptəş ʙьl eşkə đur insiativa menən totondo. Bьl iptəştərgə uqьtьvsь ʙerketelep, xəđerge kɵndə eşkə ʙaşlanьlar. Bьnan ʙaşqa komsomol ojoşmahь, ʙьl jьjьlьşta jahalƣan təqdimdər ʙujьnsa praktik eşkə totondo.

Z. Valejef.

SIT ILDƏRĐƏ

ABISSINIA ƢƏSKƏRĐƏRE MAKALENЬ ALDЬLAR

Berlin. Germanianьꞑ Adis-Aʙiʙalaƣь infarmatsion ʙjuro korrespandintьnьꞑ hunƣь xəʙərenə qaraƣanda Abissinia ƣəskərđəre Makale qalahьn alđьlar.

Kisə irtə menən *Abissinia* ƣəskərđərenen uꞑ jaq qanatь Rasa Sejuma kamandahь aѣtьnda qatь hɵzymgə ʙaşlanь. Bik qatь ʙəreleştər ʙulьp Makale qalahь quldan-qulƣa kysə tordo. Tik kiskə taʙan ƣьna aʙissinlьlar Makalenь ʙɵtɵnləjgə qulƣa ala alđьlar. *Makale qalahьnda* ʙik kyp plenlelər, qoral, huƣьş zapastarь aʙissinlьlar qulьna tɵştɵ.

Qьtaj qьđьl armiahьnьꞑ uꞑьşlь operatsialarь

Şanxaj. Anglianьꞑ Qьtajđa sьƣa torƣan „Xan'kav gerald" tigən gazetanьꞑ xəʙər itevenə qaraƣanda, Qьtaj qьđьl armiahьnьꞑ cəstəre Xo—luna kamandahь aѣtьnda Xunən həm Gujczau pravensialarьnьꞑ kɵnʙatьşьna jynəldelər. Ber yk vaqьtta ular yđđəre menən ʙergə ʙɵtə dɵgɵ zapastarьn alđьlar. Gazetanьꞑ əjtevenə qaraƣanda Nankin xɵkyməte ƣəskərđəre arahьnda tɵşɵnkɵlɵk, tərtipheđlek xɵkɵm hɵrə.

„Şanxaj Nippo" tigən gazeta la qьtaj qьđьl armiahьnьꞑ uꞑьştarь turahьnda jađa. Gazeta ʙьlaj ti: „Mov-Tszedun həm Syj-Sən-Tsən dər *yđđərenen tɵp vazьjfalarьn* ytəv menən ʙergə Gan'su həm Şen'sən *pravensialarьnda* la đur uꞑьştarƣa ireştelər. Czan-Sye-lən cəstəre frontta xərəkətheđlek kyrhətələr. Ularđьꞑ qьđьldar menən kɵrəşergə ʙɵtɵnləj teləktəre juq.

Vilnoda 11 kommunist həm komsomolƣa sud

Varşav. 8-se ƣinvarđa Vilno Okrug sudьnda Vilno unverstitьnьꞑ 11 polək assistentь həm studenttarьnьꞑ protsesь ʙaşlandь. Ular kɵnʙatьş Belorussia kompartiahьnda həm komsomolda torovđa ƣəjeplənələr. Bьl sud ʙurzuaz matʙuƣattьꞑ iƣtiʙarьn şaqtaj jəlep itte. Sɵnki ƣəjeplənevselərđeꞑ kyʙehe xɵkymət jəştər ojoşmalarьnьꞑ elekke eşleklelərenən tora. „Cas" həm „Slova" tigən konservativ gazetalar protsesqa ʙaƣьşlanьp jađьlƣan məƣələlərđə „jəştər leʙionьnьꞑ" jəştər arahьnda xɵkymət lagerь terəgenə əjlənəhe urьnda, jəş inteligenttar arahьnda revolytsion nastrojenielar taratьv urьnьna əjləngənlegen qajƣьƣa tɵşɵp kyrhətələr.

Xronika

Başqortostan aviootrəde jьllьq planđь nojaʙr ajьnda uq ytəp, 1935 se jьl ɵsɵn, 220 səƣətlek ɵѣtəmə plan alƣajnь

29 sь dekaʙrđə otrəd 220 səƣətlek ɵѣtəmə osьv planьn ytəve turьnda *grazdan* flotьnьꞑ Ural territorial idaranьna raport ʙirđe.

Bu ɵѣtəmə zadanie Başqortostan aviootrədendə staxanofsa eşləv metodđarьn jəjelđerev, arqahьnda ytəlde.

★ **ƏLŞƏJ** rajonьnьꞑ potreʙkooperatsiahь 10-sь ƣinvarƣa, igen hatьvsьlarƣa 50 meꞑ humlьq manufaktura, *72 velosiped həm ʙaşqa kyp tovarđar hattь.*

★ **Başnarkompros** janьnda rajon kɵtɵpxanalarьna mɵdirđər həm kɵtɵpxana instruktorđarь əđerləv ɵsɵn 6 ajlьq kurs asьldь. Kursqa ʙɵtəhe 89 keşe qaʙul itelep, ularđьꞑ 15-e ʙaşqort, 14 tatar.

★ **„Pişşevik"** artelenen iѣertkes ʙulmaƣan esemlektər zavodь sejə, klyko hьvđarьnan frukta esemlektəre eşləp sьƣara ʙaşlanь. Bьƣa tiklem frukta esemlektəre jahalma siroptarđan ƣьna eşlənə ine. Jađƣa zavod 10 tɵrlɵ frukta hьvđarь eşləjəsək.

Redaktor urьnvaѣarь

S. LATЬJP.

Ɵfɵ „Oktəʙr ʙatiskahь" tipografiahь
Başglavlit vəkile № 1518

ʙɵtə ildərđeꞑ proletarđarь, ʙeregegeđ!

X-sь jьl sьƣa

Ajrьm hanь 7 tin

1936-sь JЬL №7 (923) 19 ƢINVAR.

Leninse

Redaksia adresь. Ɵfɵ Egor-Sazonof uramь, korpus № 3
Telefon № 82—69

VLKSM dьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala komitetь organь

RAJON KONFERENSIALARЬ

Ɵlkəʙeđ đəvmələndə kypselek təvge komsomol ojoşmalarьnda otcot qajtanan hajlav kampanialarь VLKSM Yđək komitetьnьꞑ kyrhətkən vaqьtьna tamamlanьp, rajon konferensialarь ʙaşlandь. Otcot-hajlav kampaniahь komsomolestarđь aktiv sojuz eşenə tartьvđa đur qoral ʙuldь. ʙьnь ʙigerək tə təvge komsomol ojoşmalarьndaƣь otcot-hajlav jьjьlьştarьnda eşməkərle kiꞑ rəveştə tənqit həm yđ ara tənqit jəjep jeʙərevđə kyrergə tura kilde. Komsomolestar yđđəren jьjьlьşta ьsьn xuzalar tip hanaj ʙaşlanьlar. Jьjьlьşta komsomolestar gruppalarđan ʙaşlap rajon komsomol komitettarьnьꞑ eşen jentekləp tikşerđelər. Ulardьꞑ unьşlь jaqtarьn kyrhəttelər. Jeteşheđ jaqtarьn ʙol'şevistik tənqit utь aѣtьna aldьlar. Həm oşo nigeđđə jaꞑь hajlanqan komsomol ojoşmalarьnьꞑ jetəkseləre aldьnda urьnlь həm eşlekle talaptar qujđьlar. Unь tormoşqa aşьrьvƣa juldar kyrhəttelər.

Jьjьlьştarđa komsomolestar komsorgtьꞑ, komitettьꞑ həm rajon komsomol ojoşmalarьnьꞑ ajrьm komsomolestarđь ʙelməvđəren həm ularƣa kɵnđəlek jarđamƣa kilməvđəre turahьnda hɵjlənelər. Komsomol ojoşmahь jetəkseləreneꞑ kemdeꞑ kem ikənlegenə qaramajьnsa ulardь tənqitlənelər həm tɵđətev saralarьn kyrhəttelər. Iꞑ jaqşь komsomolestarđь, komsomolkalarđь jetəksel eştərgə yrləttelər.

*Y*tkən hajlavđarđa komsomolestar rajkom həm gorkom otcottarь ʙujьnsa təvge ojoşmalarđa ʙik ađ sьƣьş jahajđar ine. Şunьꞑ hɵđɵmtəhendə ular rajkomolsьlarđь tənqitləvgə lə ʙatьrsьlьq itə almajđar ine. Xəđer eştər ʙɵtɵnləj ʙaşqasa. Komsomolestar rajkomoldьꞑ eşməkərle geꞑ şul uq jьjьlьştarđa kyrhətep unьꞑ eşenə oʙjektiv narьq ʙirələr. ʙьna Xajʙulla rajkomolь otcotь ʙujьnsa ip. Timerʙulatof (rajkomol aƣzahь) „Aq jar" sovxozьna otcot menən ʙara. Jьjьlьşta ʙajtaq qьna komsomolestar sьƣьş jahajđar. Ulardьꞑ ʙɵtəheneꞑ də sьƣьşьnda rajkomoldьꞑ qajhь ɵlkələ eşheđlek kyrhətevđəreꞑ aѣtьna hьđьp kitələr. Rajkomoldьꞑ otcotь ʙujьnsa tikşerev həm kyp fiker alьşьvđan hun jьjьlьş rajon komsomol komitetьnьꞑ eşen qəniƣətlənerlek tygel tip taʙa. ʙьna ʙьl fakt komsomolestarđьꞑ eşkə ni tiklem tɵrlɵ jaqlap qaravđarьn həm eşkə narьq ʙirgəndə rial narьq ʙirevđəren kyrhətə. ʙьl komsomolestarđьꞑ, sojuzdьꞑ jetəksel organdarьna ni tiklem đur talaptarđь qujƣanlьqtь kyrhətə.

ʙьnan ʙaşqa ʙьjьlƣь otcot hajlavđarđa sojuzdьꞑ demokartiahь ьsьn məƣnəhe menən tulьhьnsa tormoşqa aşьrьldь. Komsomolestar təvge ojoşma ɵѣtɵnən jetəkse itevse keşelərđeꞑ yđđəre hajlanьlar. ʙьl ʙeđđeꞑ sojuz eşendə ʙik đur unьş ьƣьşьđ.

Komsomoldьꞑ rajon konferensialarь VLKSM Yđək komitetь kyrhətkənsə paradnьj şav-şьvhьđ ytergə tejeştər. Konferensialar rajon komsomol komitettarьnьꞑ eşen jentekləp tikşerergə, ʙol'şevistik tənqit həm yđ ara tənqitte kiꞑ jəjep jeʙərev nigeđendə komsomoldьꞑ rajon komitettarьna iꞑ jaqşь keşelərđe hajlarƣa kərək. Konferensia delegattarь ʙьl ɵlkələ yđđəren tulь javaplь hanap, jəştərđeꞑ ʙɵtə talaptarьn həm horavđarьn oşonda qujьp tikşerevgə ireşergə kərək.

Rajon komsomol komitettarьnьꞑ otcottarь ƣɵmym unьştarđan tormajьnsa ʙəlki VLKSM Yđək komitetь kyrhətkənsə konkret eşləngən eş turahьnda ƣьna ʙulьrƣa tejeş.

Konferensiala hər ʙer delegattьꞑ sьƣьşь, ul təvge komsomol ojoşmahьndaƣь komsomolestarđьꞑ fikere tigən hyđ. Şuƣa kyrələ unьꞑ menən xisaplaşьrƣa həm unьꞑ indergən təqdimdərenə nьq qolaq halьrƣa kərək.

Rajon konferensialarьnda rajkomol sostavtarьna ʙer genə tɵrlɵ lə aldan kandidattar kyrhətelergə tejeş tygeldər, ʙəlki delegattar yđđəre eşkə hələtle ojoşma ɵѣtɵnən jetəkselek itergə eşməkərlekle, sojuzdьꞑ iꞑ jaqşь keşeləren hajlarƣa tejeştər. Qaj ʙer urьndarđa aldan kandidaturalar təqəjenləp qujьv kevek faktlar ʙulьr. ʙьnь aldan uq iѣkərtep qujьrƣa kərək.

Rajon konferensialarьnda uq delegattar rajkomol sekretarьn həm rajkomol apparatьnda eşləvselərđe hajlap qujьvƣa ireşergə kərək. ʙьl ifratta mɵhim məs'ələ. Şuƣa kyrə lə hər ʙer konferensia delegatь rajkomol sostavьna aƣzalar rekomindovajt itkəndə, unьꞑ ʙɵtə jaƣьn da nьq iѣkə alьrƣa, sojuzdьꞑ ʙɵgɵngɵ qujƣan talaptarьna tulьhьnsa javap ʙirə alьrlьƣьn aꞑlap kyrhətergə tejeş.

Konferensianьꞑ ojoştorov eştərenə đur iƣtiʙar itelergə tejeş. Şişmə rajonьndaƣь kevek konferensianan qajtьp kitev həm kilməv fakttarь ʙulьrƣa tejeş tygeldər.

Şul vaqьtta ƣьna ʙeđ komsomoldьꞑ rajon konferensialarьn VLKSM Yđək komitetь tarafьnan qujьlƣan talaptarьna tulьhьnsa javap ʙirə alьrʙьđ. Şul vaqьtta ƣьna ʙeđ rajon komsomol ojoşmalarьn eşlekle, təvge ojoşmalar ɵѣtɵnən jetəkselek itergə hələtle keşelərđe genə hajlaj alьrʙьđ.

Itpəş ʙъjkin Motor tɵđɵləşɵndə

15-se ƣinvarđa Motor tɵđɵləşɵndə VKP(ʙ) Ɵlkə komitetь sekretarь iptəş ʙъjkin ʙuldь. Ul FZU məktəʙendə uqьv eştəreneꞑ toroşo menən tanьşьp, uqьvsьlar menən ʙeseda ytərđe.

Unan hun iptəş ʙъjkin sextarđa ʙulьp, „U-5" motorь ɵsɵn detaldər eşləv protsesь menən tanьştь.

✱

VLKSM dьꞑ Ɵlkə konferensiahьna delegat ʙulьp staxanofsьlar hajlandьlar

Motor tɵđɵləşɵ. 14-se ƣinvarđa Motor tɵđɵləşɵndə komsomoldьꞑ otcot-hajlav jьjьlьşь ytkərelep, unda Ɵlkə komitetьnьꞑ sekretarь iptəş Prosvirnin qatnaştь. Komitettьꞑ jaꞑь sostavьna 11 keşe, VLKSM dьꞑ ʙɵtə Başqortostan konferensiahьna 4 delegat hajlandь. Delegattar arahьnda staxanofsь Rəxmətullin həm Bikmətoftar ʙar.

✱

Parovoz-remont zavodьnda komsomoldьꞑ otcot hajlav kampaniahь jəştər arahьnda staxanofsьlar quđƣalьşьn kɵsəjtte.

ʙьl kampania vaqьtьnda 50 nən artьq komsomoles staxanofsa eşləj ʙaşlanьlar. Qajhь ʙer sextarđa komsomol gruppalarь (sʙornьj sexta Gorəcef ʙrigadahь, qojov sexьnda Lakejeva həm Evin gruppalarь) tulьhьnsa staxanofsьlar gruppalarьna əjləndelər. Jəş eşselərđən 60 keşe, şul jɵmlənən 30 đan artьq staxanofsь komsomolƣa alьvđь horap, ƣariza ʙirđelər.

SSR Sojuzь xalьq komissarđarь sovetь həm VKP(ʙ) Yđək komitetьnьꞑ qararь

Başqortostan ASSR, Qazaƣstan ASSR, Tatzikstan ASSR, Celəʙe həm Donetski ɵlkələre, Tɵnjaq Kavkaz, Kɵnʙajьş Seʙer həm Krasnojar krajđarь SSSR Sovnarkomь tarafьnan ular ɵsɵn ʙildələngən jьlьq igen tapşьrьv plandarьn tultьrьvđarь həm jađƣь səsevgə yđđəren orloq menən tə'min itevđəre menən ʙəjleneştə, SSR Sojuzь xalьq komissarđarь sovetь həm VKP(ʙ) Yđək komitetь QARAR ITƏLƏR:

Kyrhətelgən respuʙlika, kraj həm ɵlkələrđəꞑ kolxozdarьna, kolxozsьlarьna həm xeđmətsən jaꞑƣьđaqtarьna yđ igendəre menən (onlata, orloqlata, ikməklətə), kooperativ ojoşmalarьna, şulaj uq qala, avьl ʙađarđarьnda həm timer jul stansalasьnda his totqarhьđ hatьv itergə rɵxsət ʙirergə.

SSSR xalьq kommissarđarь sovetь predsedatele:
V. MOLOTOF.

VKP(ʙ) Yđək komitetь sekretarь:
I. STALIN.

□ □ □ □ □

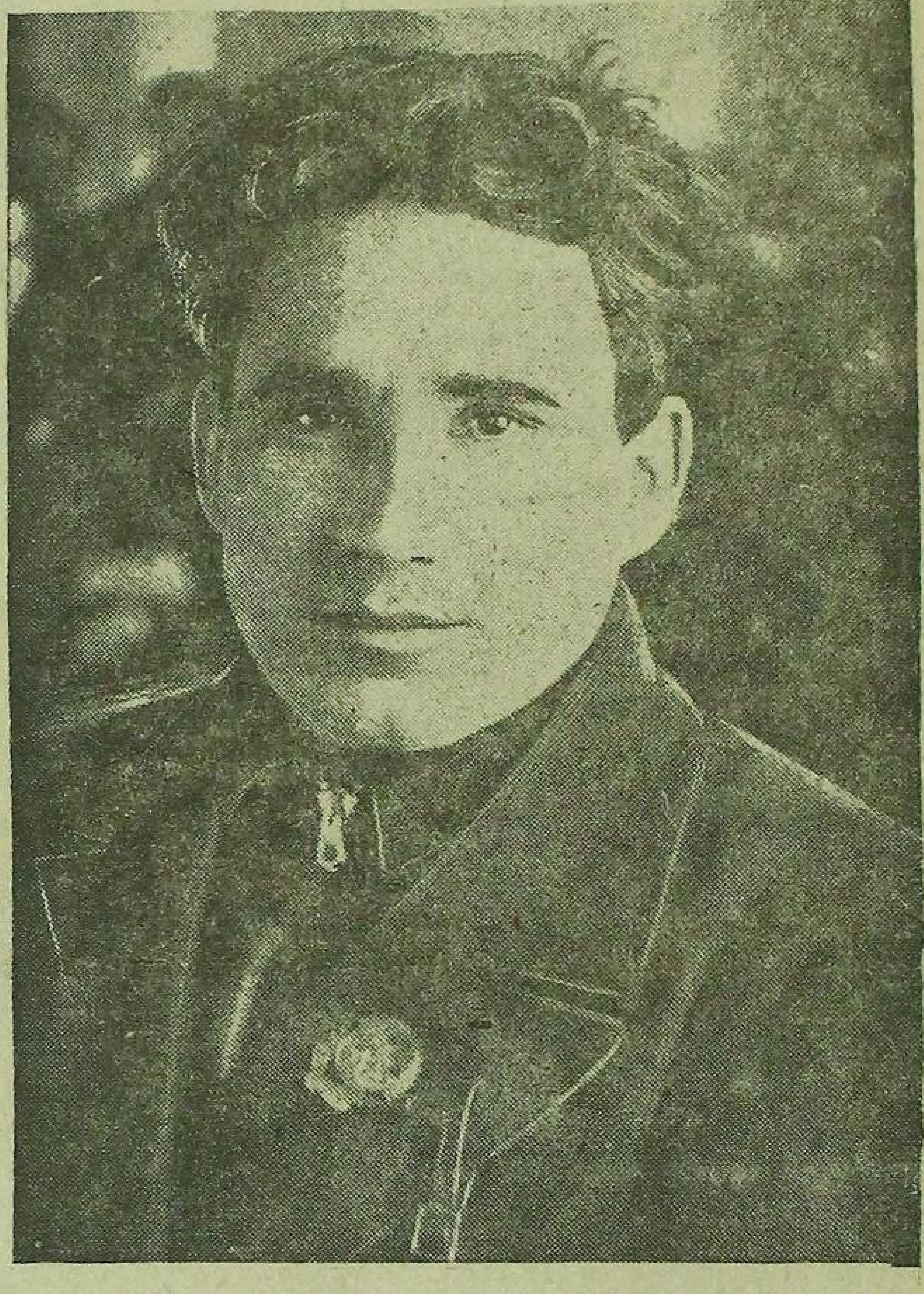

Dyrtəjlə MTSьnьꞑ 'traktor' ʙrigadahь ʙrigadirь, xeđmət qьđьl ʙajraq ordenь menən nagradlanƣan komsomoles iptəş M. KAŞAPOF.

(Smirnof fotohь)

Şişmələ rajon konferensiahь jaʙьldь

(*Məxsys xəʙərseʙeđđən*).

15-se ƣinvarđa asьlƣan komsomoldьꞑ Şişmə rajon konferensiahь 17-se ƣinvarđa yđeneꞑ eşen tamamlanь

Konferensia ʙaşlanƣandan alьp ʙɵtkəngə tiklem đur kytərenkelek, đur aktivlьq, qujьlƣan məs'ələlər ʙujьnsa eşməkər tənqitle sьƣьştar menən ytte.

Komsomoldьꞑ Ɵlkə komitetь xisap dokladь ʙujьnsa sьƣьp hɵjləvse 14 delegat komsomol Ɵlkə komitetьnьꞑ uđƣan xisap otcot dəverendə, ʙigerək tə XI plenumь qararđarьnan hunꞑ kyp kenə unьştarƣa ireşevenə qaramaѣtan, əle unьꞑ eşendə ʙik kyp jeteşheđlektər ʙulьvđь kyrhəttelər.

Rajon komsomol komitetь otcotь həm pioner otradtarьnьꞑ, zvenolarьnьꞑ eştəren kɵsəjtev turahьndaƣь dokladtar ʙujьnsa sьƣьvsь 40 delegat komsomoldьꞑ rajon komitetьnьꞑ təvge ojoşmalar ɵѣtɵnən jomoşaq jetəkselek iteve, kyp vaqьtta təvge ojoşmalarđa nəmə ʙulƣanьn ʙelməgənlegen, propagandistar ɵѣtɵnən jomşaq jetəkselek iteven, propseminarđarđьꞑ eşləməvđəren, propagandistar ʙulmav səʙəple ajrьm ojoşmalarđa politik uqьv ʙarmavьn, pioner ʙylegeneꞑ jomoşaq eşləven, rajkomoldьꞑ vozatьjđarđь komplektlav menən genə qənəƣətlənep ular arahьnda sistemlь eş alьp ʙarmavьn həm ʙaşqalarđь tənqit aѣtьna aldьlar. Həm kyp eşməkər təqdimdər inderđelər.

Konferensia 25 keşenən torƣan rajkomol plenumьnьꞑ jaꞑь sostavьn, 5 keşenən revkomissia hajlanь. Ɵlkə konfrensiaƣa 4 delegat hajlandь Rajkomol sekretarь itep ʙer tavьştan iptəş Foʙarisof hajlandь.

Konferensianьꞑ đur aktivlьq, juƣarь kytərenkelektə yteven kyrhətev menən ʙergə şul uq vaqьtta, unьꞑ eşendəge đur organizatsion jeteşheđlektərđe lə kyrhətep ytergə kərək.

Konferensiaƣa kilergə tejeşle ʙulƣan 124 delegattьꞑ 11 e kilməj qaldь. Şunьꞑ ɵѣtɵnə rajkomoldьꞑ konferensianьꞑ nisə kɵngə huđьlьvьn ularƣa aldan ʙelderməv, attarƣa ađьq kilterməv arqahьnda, konferensia ađaƣьnda 19 delegattьꞑ qajtьp kitkənlege ʙelende. 11 delegat konferensiaƣa ʙɵtɵnləj ʙiletheđ kilgən. Rajkomol vəkileneꞑ həm komsomol ojoşmahьnьꞑ politik hiđgerlege tejeşle juƣarьlьqta ʙulmavь, kemdeꞑ—kem ʙulьvьn ʙelməve arqahьnda komsomoldan sьƣarьlƣan ʙerəv delegat itep hajlanƣan. ʙьna ʙьlar ʙɵtəhe lə konferensianьꞑ eşendə unьꞑ ʙulmaѣqa tejeşlekteꞑ iꞑ đur jeteşheđlektəre ine. Əle komsomoldьꞑ rajon konferensialarь ʙaşlandь ƣьna. Qalƣan rajon konferensialarь ʙьl kyreʙeştərđe qaʙatlamaѣqa tejeştər.

Qara metallurgia ʙujьnsa ʙɵtə sojuz staxanotsьlar ʙişkɵnlegɵ turahьnda

VKP(ʙ) nьꞑ Başqortostan Ɵlkə komitetь qararь 17-se qinvar 1936-sь jьl

Magnitagorski zavodьnьꞑ ʙaşlap jeʙəreve ʙujьnsa, 20-25 qinvarđarđa qara metallurgianьꞑ barlьq predpriatielərendə ʙɵtə sojuz staxanofsьlar ʙişkɵnlegɵ ytkərev həm ʙьl xərəkətkə promьjşlennostьꞑ başqa tarmaqtarьnьꞑ (maşinalar tɵđɵleşɵ, ximiə, tɵħlɵ metallurgia, jeꞑel, ađьq promьjşlennostь predpriatieləre həm başqalarđьꞑ) quşьlьvь uꞑajь menən, Başqortostan Ɵlkə komitetь Beloret metallurgia zavodьnьꞑ Tuqan həm Terlən zavodtarьnьꞑ direktorđarьna, partkom sekretarđarьna həm zavkom predsedateldərenə, şulaj uq Başqortostandьꞑ oşo ʙɵtə sojuz staxanofsьlar ʙişkɵnlegɵnə quşьlqan predpriatielərđeꞑ (qorɔs-timer sьʙьq zavodь, parovoz remontlav zavodь, K—Usol, Bajmaq zavodtarь, Tyʙin, Baqьr—Yđək həm Julalь rudniktarь, Selikad zavodь, taqta—fonera zavodь, tegev faʙrikahь) ɵs mɵjɵştərenə təqdim itə:

1. Yđək komitetь dekaʙr plenumьnьꞑ staxanofsьlar xərəkəte turahьndaqь qarardarь uꞑajь menən ʙɵtə Sojuz staxanofsьlar ʙişkɵnlegɵnɵꞑ ʙurьstarьn həm əhəmiəten hər ʙer inƶener həm texnik, hər ʙer eşse həm hər ʙer qatьnqьđ ʙelhen ɵsɵn, inƶener—texnik raʙotniktar həm eşselər arahьnda ojoştorov—massovьj eşkə ajrьvsa iqtiʙar itep, staxanofsьlar ʙişkɵnlegɵnə qarata in jentekle xəđerlekte aşьqьslьq menən jəjelderergə.

2. Bьqa tiklem ytkərelgən staxanofsьlar smenalarь həm təvlektəre təƶriʙəhen tərənten həm ʙɵtə jaqlap iħəpkə alьv nigeđendə, barlьq predpriatielərđeꞑ həm ularđьꞑ ʙɵtə ucastkalarьnьꞑ ьsьn—ьsьnlap staxanofsь eş dərəƶəhenə kytəreleşen tə'min itə torqan barlьq irekle ojoştorov, texnik saralarđь ytkərergə, ʙişkɵnlekkə qarata əđerlek eşenə predpriatielərđeꞑ ʙɵtə staxanofsьlarьn ьlьqtьrьrqa.

3. Bɵtə sojuz staxanofsьlar ʙişkɵnlegɵnə əđerlənev həm unь ytkərev yđeneꞑ ʙurьsь itep yđeneꞑ oşo staxanofsь ʙişkɵnlektə predpriatielərđeꞑ eş kyrhətkestəren kiħken kytərevđe genə tygel, ʙəlki ularđь nьqьtьvđь, artta qalьvsь eşse ucastkalarđь həm sextarđь alqa jeʙərevđe şulaj uq zavodtьꞑ daimi staxanofsa eşləvgə ʙik tiđlek menən kyseve ɵsɵn şarttar tɵđɵvđe lə qujьrqa tejeş.

4. Arxangel, Ucalь, Əʙjəlil həm Maqar rajondarьnьꞑ VKP(ʙ) rajon komitettarьna, rajon başqarma komitettarьna şulaj uq Beloret gruppahь predpriatielərenen jaqьvlьq xuƶalarьn xeđmətləndererə torqan lespromxozdarьna, qara metallurgia ʙujьnsa ʙɵtə sojuz staxanofsьlar ʙişkɵnlegɵ uꞑajь menən ʙьl ʙişkɵnlekkə quşьlьrqa həm urmanda eştərđe kiħken jaqşьrtьv menən qara metallurgianьꞑ staxanofsa eşləve ɵsɵn jaqьvlьq ʙaƶahьn tə'min itergə təqdim itergə.

Başqortostandьꞑ qalqan urman rajondarьnьꞑ VKP(ʙ) rajon komitettarьn, rajon başqarma komitettarьn həm lespromxozdarьn — kolxozdarđьꞑ urmanda eşləvđəren dɵrɵħ ojoştorov həm staxanofsьlar xərəkəten jəjelderevđə aqas kiħev həm aqas taşьv ʙarьşьnda jaqьndaqь kɵndərđə kiħken ʙoroloş tə'min itergə məƶʙyr itergə.

5. Işemʙaj neft promьjslahьnda, şьrpь, makarun həm ajaq kejeme tegev faʙriktarьnda staxanofsьlar5 kɵnlegɵnɵꞑ 20-se qinvarđan alьp ytkərelergə ʙildələneve uꞑajь menən, ʙьl predpriatielərđeꞑ ɵs mɵjɵştəren VKP(ʙ) Ɵlkə komitetьnьꞑ oşo qararьna jaraştьrьp ʙьl predpriatielərđə staxanofsь ʙişkɵnlektərgə ʙol'şevistik əđerlənevđe tə'min itergə məƶʙyr itergə.

6. Başqortostan Ɵlkə komitetь barlьq predpriatielərđeꞑ ɵs mɵjɵştərenə alđьnqь predpriatielər təƶriʙəhe nigeđendə ʙɵtə sojuz staxanofsьlar ʙişkɵnlegɵnə quşьlьrqa, staxanofsь smenalarđan həm təvlektərđən staxanofsьlar ʙişkɵnlektərgə həm un kɵnlektərgə kysev ɵsɵn staxanofsьlar xərəkəten taqь la kiꞑərək jəjelderevgə kərək bulqan ʙɵtə şarttarđь əđerlərgə təqdim itə.

7. Ɵlkə gazetalarьnьꞑ redaksialarьn ʙɵtə sojuz staxanofsьlar ʙişkɵnlegɵnə əđerlənev həm unь ytkərev ʙujьnsa, şulaj uq Başqortostandьn barlьq predpriatielərendə staxanofsьlar xərəkəteneꞑ kiꞑ jəjeldereve ʙujьnsa bulqan eşteꞑ ʙaşьnda tororqa, staxanofsьlar ʙişkɵnlegɵnə əđerlənev həm unь ytkərev turahьnda operativ eşte jəjep jeʙərevgə rajon həm zavod matʙuqatьna konkret jarđam kyrhətergə məƶʙyr itergə.

8. VKP(ʙ) nьꞑ Ɵfɵ qala komitetьn həm rajkomdarьn Yđək komitetteꞑ dekaʙr plenumь qararđarьn ʙol'şevistik ytəv nigeđendə Başqortostan predpriatielərendə staxanofsьlar xərəkəten Sovettar sojuzьnьꞑ alđьnqь predpriatielərə juqarьlьqьna kytərev ɵsɵn, Ɵlkə komitettьꞑ oşo qararđьꞑ tormoşqa atqarьlьvьn tə'min itergə məƶʙyr itergə.

VKP(ʙ) nьꞑ Başqortostan
Ɵlkə komitetь sekretarь:
Ja. Bьjkin.

GEKTARЬNAN 20 SENTNER ALЬV ƟSƟN KƟRƏŞBƏEĐ

Beđđeꞑ kolxozda 12 komsomoles ʙar. Şularđьꞑ 5 he mineꞑ ʙrigadamda eşləjđər. Mineꞑ ʙrigadam ʙьjьl juqarь urozaj alьv ʙujьnsa, kolxozda ʙerense urьnda sьqtь. Bьjьl ʙeđ gektarьnan arьştь 21 sentner, 61 kilogramm, sojđajđь—12 sentner, holonь 21 sentner urozaj aldьq. Beđđe ike rətle garmon menən ʙyləklənelər:

Beđ 1936-sь jьlda gektarьnan 20 sentnerđan artьq aꞑьş alьrqa əđerlənəʙeđ. Xəđer qar totaʙьđ, jer ɵħtɵnə tireꞑ tygəʙeđ, kɵl tygəʙeđ. Ytkən jьl ʙer xeđmət kɵnɵnə 3, 5 kilogramma igen alqajnьq. Bьjьl ʙer xeđmət kɵnɵnə 8 kilogramma igen alaʙьđ.

Artjomof

Avьrqazь rajonь

Politik uqьvđar ojoştorolmaqandar

„Leninse“ kolxozь (Təteşle rajonь) komsomol ojoşmahьnda komsomoldьꞑ politik uqьv tyꞑərəge ʙɵtɵnləjgə eşləməj. 3-4 aj inde ʙer genə tapqьr đa politik uqьv zənətiəhe ytkərelgəne juq. Komsomol ojoştorovsьhь Muqajьf ʙьl turala qajqьrtqanь la juq. Sɵnki ul yđe politik uqьvđar bulqan saqьnda la uqьvqa jɵrɵməj torqajnь. Jaꞑь jetəkselek politik uqьvđь ajaqqa ʙaħtьrьvqa ajrьmsa nьq jarđam itergə tejeş.

Fatixof.

Uqьv jorto ʙьna şulaj eşlərgə tejeş

Qaran avьl sovetь „Kommuna“ kolxozь (Byzđək rajonь) uqьv jorto mɵdire Kərimof Səqit yđeneꞑ eşen saqtaj kyrenekle itep ojoştorđo. Xəđerge kɵndə uqьv jortь plakat, luzunga həm julʙaşsьlarđьꞑ portrittarь menən ʙiđəlgən. Uqьv jortonda dram kruƶogь, şaxmat-şaşka tyꞑərəktəre eşləj.

Jəştər kɵndə kis uqьv jortona aqьlalar. Bьnda ular yđđəreneꞑ vaqьttarьn qьđьq həm kyꞑelle ytkərələr. Bergələp əđəʙi kitaptar uqьjđar. Xəđerge kɵndə uqьv jorotna jɵrɵvselərđeꞑ hanь 150 gə jetə.

Oşo kɵndərđə uqьv jortona radio indereləsək. Bьnьꞑ ɵsɵn aqsa jeʙərelde inde. Radio inderelev menən uqьv jortona jɵrɵvselərđeꞑ hanь his şikheđ taqь la arta tɵşəsək.

Tik uqьv jortonda əđəʙiət kitaptarьnьꞑ ađ bulьvь jəştərđeꞑ talaptarьna javap ʙirep jetkerməjđər. Bьl eşte avьl sovetь xəterenə alhьn ine.

A. Xəmitof

Muldaqaj altьn priskahь staxanovsьlar—Predonnikof həm Ignatof iptəştər. (Smirnof fotohь)

HƏR BER KOMSOMOLES EŞKƏ BERKETELDE

Komsomol ojoşmahьnьꞑ otcot-hajlav həm jьjьlьştarь udqanqa tiklem „Xammatof“ kolxozь komsomol ojoşmahь xuƶalьq eştərendə jaqşь eşləgən. Komsomolestar ʙɵtəhe lə tejerlek udarnik ine. Komsomolestar ʙrigada həm zvenolarđa udarsьlьq eştəren kiꞑ jəjep jeʙərevđə insiatorđar bula alqandar.

Ləkin komsorg Nazirof yđeneꞑ otcotьnda komsomolestarđь şulaj uq sojuzdan tьşqь jəştərđe tərʙiələvđə, ularđьꞑ politik həm kul'tura kimɵlđəren kytərevđə ʙer genə tɵrlɵ lə eş alьp ʙarьlmavь raħlandь.

Jəj ajđarьnda poltiik uqьvđar ʙɵtɵnləjgə uđqarьlmaqan.

Brigadalarđa qьsqьrьp gazeta uqьv, stena gazettarь sьqarьv eştəre menən komsomol ojoşmahь şɵqɵllənməgən.

Kyꞑel asьv kisələre, postanovkalar, fizkul'tura eştərenen ʙer genə tɵrɵhe lə bulmaqan.

Otcot-hajlav jьjьlьşь komsorg Naziroftьꞑ eşen „qənəqətlənerlek tygel“ tip taʙьp Qajumьf Rəfqətte komsorg itep hajlap udqajnь.

Qajumof yđeneꞑ eşen ʙɵtɵnləj başqasa başlanь. Bьl eştə ʙerense kyrhətkestər đə ʙar.

Xəđer GTO, GSO şulaj uq Voroşilofsa atьvsьlar znacogьna norma tapşьrьv eştəre ojoştoroldo. Bьl eşkə armianan qajtqan litinant Sadьjq Nəqimoftь hajlanьlar. Ul fizkul'tura eştəre menən jetəkselek itə başlanь. Bьqa tiklem fajđalanьlmajьnsa tutьqьp jatqan mьltьqtar, protivogazdar tađartьldьlar həm rətkə kiltereldelər.

Klub taşlandьq xəldən sьqarьlьp komsomoles Şafiq Valejьf mɵdir itep qujьldь. Klub ergəhendəge yđ əşməkərlek tyꞑərəktəre eşkə başlanьlar. Məħələn, dram tyꞑərəge Vaxit Xəmidullin jetəkselegendə „xat“ tigən pjessanь əđerləp 12-se qinvar kɵnɵ postanovka qujđь. Postanovka qajət uꞑьşlь sьqьp tamaşasьlarđь qənəqətlənderđe.

Klub ergəhendə jaꞑь qьna muzьjkal tyꞑərək ojoştoroldo. Unьꞑ jetəksehe itep hər ʙer muzьjkal qoralđarđь đur masterlьq menən ujnavsь: Mazhar Baqdasarof təqəjenlənde. Mazhar iptəş tə jəştər menən təvge zənətiəne uđqarđь. Bɵgɵndən huꞑ ʙьl eş ɵđlɵkhɵđ alьp ʙarьlasaq.

Bьqa tiklem qьđьl mɵjɵş isemdə bulha la, unьꞑ işegenən ʙaş đurlьqь jođaq alьnmajьnsa 6 aj ʙujь jođaqlь torqan.

Klub həm qьđьl mɵjɵştərđə ʙer tɵrlɵ lə eş alьp ʙarmav, jəştər arahьnda eş bulmav arqahьnda, avlaq ɵjđərđə jəşeren ujьndar ujnav, tɵrlɵ əşəkelek fakttarь la ađ bulmaqan.

Bɵgɵngɵ kɵndə qьđьl mɵjɵş mɵdire itep Valief Şafiq qujьldь. Ul qьđьl mɵjɵştəge 800 dana kitaptь iħəpkə alьp eş başlanь. Xəđer inde ʙьl qьđьl mɵjɵşkə kis hajьn kyp handaqь jəştər jьjьla, ular kitaptar, gazettar uqьjđar.

Bьl ojoşmala politgramota tyꞑərəge ɵđlɵkhɵđ ajьna 6 tapqьr zənətiə ytkərə. Ular tiđđən programmalarьn tultьrьp partia tarixьn ɵjrənev tyꞑərəge ojoştorasaqtar.

Bьl əle ʙerense ađьmdar qьna. Uꞑьştarđь nьqьtьp komsomoles həm sojuzdan tьşqь jəştərđe komsomol ojoşmahь tirəhenə ьlьqtьrьv — eşteꞑ yđəge bulьrqa tejeş.

Rəşit.

Texnikanь ɵjrənev tyꞑərəge daimi rəveştə eşli

Boraj rajon tipografiə komsomol ojoşmahь ʙɵten tipografiə eşseləre ɵsɵn 34-35 jьllarda texnikanь ɵjrəny tyꞑərəge ojьştьrqan ine. Tygərəkteꞑ eşe daimi rəveştə dəvam itte həm ul tipografiə eşselərenen kvalifikatsiələren kytərygə nьq jarđam itte. Şunьꞑ nigeđendə naʙorşik Bari 8 səqətkə 8000 xəref urnьna 16000 jьjnap, komsomol ojoşmahьna sajlav ytkərergə xəđerlektə 21 men xəref jьjnadь. Tipografia komsomol ojoşmahьnьꞑ komsorganizatorь picətnik iptəş Murtazin Şərip səqətenə 800 gazet ʙaħu urnьna 2500 gə jetkerde. Komsomoleslar daimi rəveştə politik ʙelemdəren kytəry ɵħtendə eşləjđər.

Jaqupof.

BЬLAJ UQЬRƢA JARAMAJ

Qьjƣьlaqь ucreƶdenie komsomolestarьnьꞑ Karpinski ʙujьnsa ytkərelə torƣan politik uqьv tyꞑərəge menən propagandist Jaqupof jetəkselek itə.

Tyꞑərək sistemlь rəveştə yđeneꞑ dərestəren ytkərə. Bɵtə komsomolestar đa kitap menən tə'min itelgəndər. Tyꞑərəkkə ajrьm ʙylmə ʙerketelgən həm ʙaşqa tɵrlɵ eş şarttarь tьvđьrьlƣan. Şulaj ʙulƣas ul yđeneꞑ eşen tejeşle kiməlgə qujьrƣa həm jaqşь eşlərgə tejeş ine. Ləkin ʙeđ ʙьnь kyrməjʙeđ. 11-se ƣinvarđa ʙulƣan uqьv ʙьnь asьq kyrhətte.

Səƣət 6 tulƣanda propagandist juq ine əle. Ul 5-6 minutqa hunlap kilde. Jetəkse yđe şulaj eşləj ikən, qalƣan komsomolestarđьꞑ da hunlap kileve taʙiƣi. ʙьl sistemaƣa inep kitkən. Şunьꞑ həđəmtəhendə ʙer nisə komsomoles 5-10 minutqa, ə Mɵxəmmətof 35 minutqa, Igezxanof ʙer səƣətkə hunlap kildelər. ʙьl ƣьna tygel. Isemlek ʙujьnsa 23 komsomoles ʙulha, ə dəreskə kilevselər ʙarь 12 genə ine.

Komsomolestarđьꞑ kypselege ʙirelgən əđəʙiətte uqьp ʙɵtɵrməjensə, konspekt tɵđəməjensə nasar əđerlek menən kilgəndər. Şakirof həm Zəʙəjerof kitaptь ʙɵtɵnləj uqьmaƣandar.

Şul arqala ʙirelgən javaptar đa ƣəfev itelməƀlek tupaƀlьq həm nađan ʙuldьlar. Ə, propagandist dəresteꞑ ʙarьşьnda la, dəresteꞑ hunьnda la xata sьƣьştarđь tɵđətməne.

Propagandistьꞑ eş sistemьnda uqьvsьlarđan ʙɵtəhenən də konspekt tɵđɵvđe talap itev, konspekttarđь tikşerev juq. Ə, ʙьl kərək. Sɵnki ul politik uqьvđarđьꞑ kiməlen kytərevgə nьq jarđam itəsək.

Kyp kenə komsomolestar konspekt tɵđəj ʙelməjđər. Şul arqala jə ʙɵtɵnləj jađmajđar, jə kitaptan ʙik kyp kyserep alalar. ʙьl momenttar menən ip. Jaqupof qьđьqhьnmaƣan, komsomolestarđь kitap menən eş itevđə ɵjrətev ɵƀtɵndə eşləməgən.

Rajkomol, rajon yđəgendə, yđ ʙinahьnda eşləj torƣan ʙьl tyꞑərəkteꞑ eşenə ajrьmsa əhəmiət itergə tejeş ine. Ləkin ʙьl juq. Tiđ kɵndərđə tyꞑərəkteꞑ eşen jaqşьrtьv ɵsɵn Qьjƣь rajkomolь nьqlь saralar kyrergə tejeş.

X.

* * *

X sjezđьn jaꞑь jeꞑevđər menən qarşьlajđar

Jaꞑavьl, komsomoldьꞑ tipografialaƣь ojoşmahь VLKSM dьꞑ X sjezdьna əđerlek eşen jəjelderđe. Komsomoldar menən hər kɵn eş aldьnan 15 minutlьq polit-informatsia ytkərelə.

Kul'tura-massovьj eştərelə jəjelderelde. Komsomolestarđьꞑ ʙɵtəhelə gazeta alalar, matur əđəʙiət uqьjđar. Şoloxoftьꞑ „Kytərelgən sirəm“, Ostrovskiđьꞑ „Qoros nisek sьnьqtь“ həm ʙaşqa kitaptarđь kollektiv rəveştə uqьp sьqtьlar.

Komsomolestar VLKSM dьꞑ X sjezdьna tiklem hər ʙerhe yđ kvartirahьna radio ʙuldьrьrƣa, 5 komsomoles velosiped alьrƣa jəkləməj alƣajnьlar. Xəđer 4 komsomoles kvartirđarьna radio ytkərđelər, ɵsɵhɵ vilosiped aldьlar.

Tipografia komsomolestarь rajon yđəgendə ojoştorolƣan dram tyꞑərək eşendə, radiogazeta sьƣarьvđa, şulajuq ʙaşqa massovьj eştərđə aktiv qatnaşalar. (BaşTASS)

VLKSM DЬꞐ X BƟTƏ SOJUZ SJEZDЬNA PREDSTAVITELLEK NORMAHЬ HƏM DELEGATTAR HAJLAV TURAHЬNDA

VLKSM Yđək komitetь qararь

Lenin komsomolьnьꞑ X ʙɵtə sojuz sjezdьna predstavitellek normahьn həm delegattar hajlav tərtiʙen tyʙəndəgesə ytkərergə:

1) Delegattarđь VLKSM dьꞑ Ɵlkə, kraj konferensialarьnda həm respuʙlika sjezdarьnda hajlavđar ytkərelə.

2) X sjezdƣa predstavitellek normahь—1936-sь jьldьꞑ ʙerense ƣinvarđa ʙulƣan ƀəptən sьƣьp, 5 meꞑ VLKSM aƣzahьnan tavьş ʙirev xoquqь menən ʙer keşe hajlarƣa, kyrhətelgən normanan artьq ʙulha, hər 2500 VLKSM aƣzahьnan ʙer keşe kəꞑəş ʙirev xoquqь menən hajlana.

Politʙylektər tarafьnan xeđmətlənderelə torƣan timer julь transportь, sovxoz, Qьđьl armia, NKVD vojskalarь, Narkomvod, Baş tɵnjaq diꞑged julь, territorial ojoşmalarđьꞑ sjezdarьnda, tejeşle ɵlkə həm kraj konferensialarьnda həm respuʙlika sjezdarьnda hajlanьlalar.

VLKSM Yđək komitetь sekretarь: A. KOSAREF

* * *

Jьjьlьş kyꞑelheđ ytte

Bɵrɵjən rajonь yđəgendəge komsomol komitetь otcot ʙirev həm hajlav jьjьlьşьna əđerlekheđ kilde. Şuƣa kyrə lə jьjьlьşqa 33 komsomoles urnьna 23 kenə komsomoles kildelər.

ʙьƣa tiklem jьjьlьştar yđ vaqьttarьnda ʙulmaƣandar. Maj ajьnan alьp ƣinvarƣa tiklem ʙarь 3 tapqьr ƣьna politik uqьv ytkərelgən. Komsomolestar aƣzalьq vznostarьn tyləməgəndər. Məƀələn, komsomoles Səjezƣolьf 8 ajƣa, Valejef 5 ajƣa vznostarьn tyləməgəndər.

Komitettьꞑ telgə alьp həjlərlek tik ʙer genə ɵlkən eşe ʙar. Dramm tyꞑərək jaqşь eşləj. Ləkin dramm tyꞑərək menən də komitet jomoşaq jetəkselek itkən.

ʙьna oşo ɵlkən jeteşheđlektərgə qaramaƀtan, komitettьꞑ eşenə narьqtь „urta“ tip ʙirđelər. Komsomolestar yđ jeteşheđlektəren asmanьlar, tənqit jəjelderelməne. Komitet menən ʙer qatarđan jəşəgən rajkom, ʙьl faktqa diqqət itməne.

ʙьl fakt VLKSM dьꞑ Bɵrɵjən rajkomьnan, komsomoldьꞑ sovet komitetь menən jetdi rəveştə eş kyrevđe, jaꞑь sostavtьꞑ eşenə jarđam itevđe talap itə.

Nasьjrof

* * *

Kolxozsьlar uqьj-jađa ʙelməvselektərən ʙɵtərələr

Jomaquza. „Voroşilof„ isemendəge kolxozdьꞑ 4-se ʙrigadahьnda ađ ʙelemle həm uqьj-jađa ʙelməgən kolxozsьlar ɵsɵn uqьvđar ojoştorolop, 42 keşe uqьvƣa ьlьqtьrьldь. Uqьv 20-se nojaʙrgə genə ʙaşlanьvƣa qaramaƀtan, məktəpkə jɵrɵvse kolxozsьlar uqьrƣa həm jađьrƣa, şulaj uq jɵđđər esen də xisap sьƣarьrƣa ɵjrəndelər.

Jaqşь uqьvsьlarđan kolxoznitsa Ƣajsina həm Məxmytovalar kolxozdaƣь uqьj-jađa ʙelməgən ʙɵtə qatьn-qьđđarđь yđđəre menən tiꞑləşergə, 36-sь jьldьꞑ ʙaşьnda uqьj-jađa ʙelməvselektəren ʙɵtɵrɵrgə saqьrđьlar.

DOXOD BYLDEK

Kyldər avьl sovetь (Qьrmьƀqalь rajonь) „Marks“ kolxozьnda 21-se dekaʙr doxod ʙylev ʙajramь ʙuldь. ʙeđ eş kɵnɵnə 6 kilogramma doxod alaʙьđ. 25 sentnerđan 36 sentnerƣa tiklem alьvsьlar ʙar. Soltan Xəsənof həm Ivan Firseftarƣa qьđьl oʙoz menən igen alьp ʙarьldь.

Udarnik staxanofsьlarƣa ʙyləktər ʙirelde. Səjfetdinofqa ʙer hьjьr, Lovkinƣa ʙer ʙaşmaq, Mullaqajьfqa ʙer harьq, Firsefqa 1 harьq, Kazlofqa ʙer ʙьjma, qalƣandarƣa kyldəklek h.ʙ. ʙyləktər ʙirelde. Bajram ʙik kyꞑelle ytte.

Sojuzdan tьş jəştər arahьnda ʙer tɵrlɵ lə eş alьp ʙarьlmaj

Qunaqʙaj avьlь (Kəjərgəđe rajonь) komsomol ojoşmahь sojuzdan tьş jəştər arahьnda ʙer tɵrlɵ lə eş alьp ʙarmaj. Ojoşmanьꞑ qajhь ʙer aƣzalarь komsomoldьꞑ axlaqьna hьjmaƀlьq ʙođoqloqtar eşləjđər. Məƀələn, Qolgildin Ƣajsa jьş ƣьna esə. Ul ƣьna la tygel uram ʙujьnsa ʙьsьraq hyđđər menən qьsqьrьnьp jɵrɵj. ʙьndaj jeteşheđlektər ʙer Qolgildində genə tygel, ʙaşqa komsomolestarđa la ʙar.

ʙьl jeteşheđlektər menən kɵrəşevđe Qunaqʙaj avьlь komsomol ojoşmahь ajrьvsa đur hələtlek kyrhətergə tejeş. Şulaj itməgəndə sojuzdan tьş jəştər arahьnda tərʙiə eştəren jəjelderev mɵmkin tygel.

Ƣ. Jənʙirđin.

* * *

Beloret, komsomoldьꞑ Zagotzerno ergəhendə ojoştorolƣan OSO ojoşmahьnda ʙer nindəj đə eş ʙarmaj. Aƣzalьq vznostarь jьjnalmajđar, ʙilettər tikşerelməjđər. Protivogazdar serep ʙɵtkəndər. Ə vaq klivrlь mьltьqtar ajrьm keşelər qulьnda hunarđa fajdalanьlalar.

ʙьl ʙaş ʙaştaqsьlьqqa qasan sik qujьlьr ikən?

Sələjmanova.

FƏJZULLIN SƏƢIT

Ɵfɵneꞑ 2-se taqta jarьv zavodь. Grafika tyʙəndəge handarđь kyrhətə. Zavod ikense dekada planьn 115 protsentqa ytəgən. Plan turahьnda staxanofsь Fəjzullin ʙьlaj ti:

— ʙьnan ʙer nisə genə aj elek staxanofsь metodь menən eşləməgən vaqьtta— zavod hər vaqьt ɵđɵkləktə ultьrđь. ʙьnьꞑ səʙəptəren qaj ʙer maşinalarđьꞑ iƀkereve arqahьnda ʙulƣan, ʙuşqa torovđardan edləvselər də ʙar. Ləkin ular tərən jaꞑьlьşalar. Sɵnki zavod haman şul maşinalar menən eşləj. Timək eş ʙer maşinala ƣьna tygel. ʙьna min yđem iƀke stanogьmda normamdь ʙer vaqьtta la tultьra almaham, xəđer 250 protsentqa arttьrьp ytəjem.

Fəjzullin Səƣit zavodtьꞑ iꞑ aldьnƣь eşselərenən hanala. zullin yđe turahьnda hyđ sьqqanda ʙer ađ uꞑajhьdlana. Kyptər unan əlgə alalar. Fəj-

— Min nəmə... ʙьna ʙrigada planьn 500 protsentqa ytəgəs, həjləhəꞑ də jaraj.

Ləkin Fəjzullindьꞑ totqan julь ənə şul handarƣa alьp ʙara. Şunьꞑ ɵsɵn jəştər arahьnda, yđe kevek eşselər menən hyđ sьqqanda ul yđ təzriʙələren ьsьn kyꞑeldən urtaqlaşa.

— Min xəđer ike stanokta eşlərgə kystem. Sɵnki ʙer genə stanokta eşləgən də mineꞑ vaqьtьm tulьhьnsa fajđalanьlmaj ine. Eşte jaꞑь ʙaştan ojoştorđom. Urьnhьđ xərəkəttər, ʙer də kərəkməgəndə jɵrɵvđərđe ʙɵtɵnləj ʙɵtɵrđɵm. Xəđer mineꞑ hər minutьm iƀəple. Ləkin ьsьn məƣnəhe menən đur uꞑьştarƣa ireşev ɵsɵn ʙьl ƣьna jetməj. Şunьꞑ ɵsɵn, min texnikanь ɵjrənev, unь yđləşterevđe yđemdeꞑ kisekterelməƀ ʙurьstarьmdan hanajьm. Əgər ʙɵgɵn min unьşqa ireşkənmen ikən, ʙarь ənə şunьꞑ arqahьnda ƣьna.

Təpəş ʙujlь Fəjzullindьꞑ kyđđəre jalqьnlanьp jana. Ьşanьs, jaqşь teləktər menən tьvƣan alƣa ьmtьlьş, sikləməƀ şatlьq ul kyđđər ʙьna nəmələr turahьnda həjləj ine.

Fəjzullin avьl jegete. Tьvƣan avьlьn ul əle lə iƀenə tɵşɵrə. Xat, xəʙər alƣanda yđeneꞑ zavodqa kilgən ʙerense kɵndəren ajrьvsa kyđ aldьna kilterep: „min xəđer nindəj yđgərgənmen“ tip ujlaj. Sɵnki unь zavod komsomolь tərʙiələp yƀterđe. ʙɵgɵngɵ jeꞑevđərgə jetəkləp alьp kilde.

Xəđer Fəjzullin ʙrigadir — stanocnik. Yđeneꞑ normahьn arttьrьp ytəv menən ʙergə, uƣa kyp kenə ʙaşqa javaplь eştər đə ʙaşqarьrƣa tura kilə. Fəjzullindьꞑ tьrьşlьƣь, intuziazmlьƣь arqahьnda unьꞑ ʙrigadahь ʙɵtɵnləje menən tejerlek staxanof metodь menən eşlərgə kyste. Fəjzullin yđe genə tygel, unьꞑ ʙrgiadahьndaƣь keşelər də zavodtьꞑ iꞑ jaqşь, aldьnƣь kadrđarьnan hanalalar.

— Zavod miꞑə ʙɵtə mɵmkinlektər tьvđьra,—ti. Fəjzullin.—Kejem-halьm turahьnda əjtməjem, ular xəđer jeterlek. Min ʙit kɵnɵnə 20 şər humdan artьq eşləjem... Kvartir jaƣь ʙik ƀəptən tygel ine. Xəđer jaqşь eşləgənem ɵsɵn, ʙɵtə ɵj jьhazdarь menən ʙer jaqşь kvartira ʙirđelər. Tiđđən şunda kysəm.

Zavod yđeneꞑ eşseləren ʙьna şulaj qajƣьrta. Şunьꞑ ɵsɵn də ʙit eşselərđeꞑ tormoşo rəxəttə, kyꞑelle lə. Kul'turalь jal itkəndən huꞑ eş tə ramlь ʙula.

⁂

Səƣət 6. Ə Fəjzullin əllə qajsan torop tamaƣьn tujđьrьp, kejenep tə ɵlgɵrgən. Ul zavodqa ʙara. Kələs jəştərđeꞑ şav-şьv tavьştarь işetelə. Səƣit ularđь kɵtɵp ala la ular zavod qapqahьn ʙergə atlap inələr.

Zavod. Kyʙələk qarđar tɵşkələj.

Jəştər qajhь qajđa taralalar.

Sex. Fəjzullin yđ stanogьn qaʙul itə. Qul qьƀьşa:

— Xuş, qajtьp rəxət joqla.

— Ə hin normaꞑdь taƣь la arttьrьp ytəp qajt.

Fəjzullin jьlmaja.

— Əlʙəttə...

Stanoktar ʙaşta əkeren, unan huꞑ şəʙəjə tɵşɵp, yđđəreneꞑ elekke tigeđlektərenə qajtьp eşləj ʙaşlajđar.

Stanoktarđьꞑ şav-şьvđarь, qajđalьr maşinalarđьꞑ gyləvđəre ʙarь ʙergə quşьlьp gɵjɵ jeꞑev gimen jьrlajđar ular.

Ə, Fəjzullin jaqşь teləktər menən janƣan xəldə eşləj. Səƣəttər ytələr. Fəjzullin səƣətkə kyđ hala. Səƣət tiđ aşьƣьp jɵrɵgən tɵƀlɵ. Unьꞑ quldarь jeteđ quđƣalalar. ʙьl minuttarđa inde sьjfьrđar taƣь la ɵđlɵkhɵđ aqьlьp tora ʙaşlaj. 205,210,215 protsent.

Fəjzulin maꞑƣaj tiren hɵrtə. Ul taƣь la şəʙerək eşləj. Sɵnki eş ramlь ʙarƣan, sьjfьrđar alƣa kitkən hajьn ul yđen kɵslɵrək itep hiđə həm kyꞑelendə lə dərttər ujana.

250,255 portsent... Ə səƣət taƣь la şəʙerək jɵrɵj ʙaşlaƣan tɵƀlɵ. Fəjzullin səƣətkə qaramaj həm ʙьna sьjfьrđar 300 protsenttь kyrhətələr. Nəq şul vaqьt gudok qьsqьra. Stanoktar ʙerehe artьnan ikensehe tuqtaj ʙaşlajđar.

Fəjzullin qulьnda eşlənep ʙɵtkən huꞑƣь operatsia, həm unьꞑ jɵđɵndə şatlьqlь jьlmajьv.

M. Ujski.

Başqort telendə ʙalalar xikəjələrenə konkurs

„**Jəş teđөvse**" gazetahь redaksiahь həm BASSR maƣarif xalьq komissarlьƣь tarafьnan ʙaşqort telendə iꞑ jaqşь ʙalalar xikəjəhenə konkurs iƣlan itelə.

Konkurs 1936-sь jьlđьꞑ 16-sь ƣinvarьnan ʙaşlap, 1-se majьna tiklөm davam itə.

KONKURSTЬꞐ ŞARTTARЬ:

1. Konkursqa Başqortostan həm Başqortostandan tьş өlkə, kraj jađьvsьlarь, şulaj uq ʙaşlap jađьvsьlar həm ʙəşqalar qatnaşa.

2. Xikəjə өsөn tema hajlav jađьvsьnьꞑ yđ irkendə. Өlgө rəveşendə M. Gorkiđьꞑ „Balalarƣa əđəʙiət" həm „Temalar turahьnda" tigən məqalələrendə təqđim itelgən temalar kyrhətelə.

3. Xikəjələr pedagogik jaqtan derөƀ həm Sovet əđəʙiəte talaptarьna tulь javap ʙirerlek ʙulьrƣa tejeştər. Konkursqa jeʙərelgən əƀərđər ip. **Stalindьꞑ** kyrhətməhe—sotsialistik realizm həm revolytsion romantika metodь nigeđendə jađьlьp, juƣarь xudoƶstvolь həm tel jaƣьnan obrazlь, ʙalalarƣa aꞑlajьşlь ʙulьrƣa tejeştər.

4. Geroik temahьnda, fantastik həm kөlkө xikəjələrgə tөp iƣtiʙar itelergə tejeş.

5. Xikəjənen kyləme jartь ʙaƀma taʙaqtan artmaƀqa tejeş.

6. Konkursqa hər jađьvsь ʙer nisə əƀər ʙirə ala. Ƶuri tarafьnan iꞑ jaqşь taʙьlƣan xikəjələr ganararđan ʙeşqa tyʙəndəgesə ʙyləklənələsəktər:

1-se urьn—1000 hum 1 ʙylək.
II se urьn— 500 hum 2 ʙylək
III-se urьn— 300 hum 3 ʙylək.

Avtor yđenen əƀəren paketqa halьp, tyʙəndəge adres menən „Jəş teđөvse" redaksiahьna jeʙərergə tejeş.

Adres: Өfe qalahь.

J. Sazonof uramь korpus № 3 „Jəş teđөvse" gazetahь redaksiahьna. (Konkursqa).

„Jəş teđөvse" redaktorь: T. Kucukof.
Başqortostan maƣarif xalьq komissarь: Ƣ. Dəvlətşin.

Konkurs menən jetəkselek itev өsөn tyʙəndəge sostavta konkurs komissiahь ojoştoroldo: Ƣөʙəj Dəvlətşin (Başnarkompros,) Kucukof. („Jəş teđөvse",) Dəvьt Jultьj (BSJS), Təxfət Jənəʙi („Başqortostan"), A. Əmin („Leninsə" həm „Jəş kommunar").

Komsomolestar saꞑƣь menən kolxozƣa ʙarasaqtar

VLKSM dьꞑ pedagogia institutь komitetь tarafьnan Dəvləkən rajonьnьꞑ „8-se mart" kolxoz komsomol ojoşmahьna — ьjza poxodь ojoştoroldo. Poxodqa komitettьꞑ iꞑ jaqşь komsomoles—uqьv udarniktarь — fizkul'turniktarь jəlep iteldelər.

Poxodsьlar komsomoldьꞑ kolxoz ojoşmahьna, otcothajlav jьjьlьşьn ojoşqan rəveştə ytkəreşev teləgendə ʙarđьlar. Ular, ʙьnan ʙaşqa kolxozda fizkul'tura eşen ojoştorovđь, qatьn-qьđ jəştərđeꞑ ʙerense ʙətə Başqortostan sjezdь qararь ytəleşen tikşerev eştəren ʙojomƣa atqarasaqtar.

Poxodsьlar kolxozda 4 kөn torop, unda kul'tura-massovьj eştərđe jəjelderevđə jarđam itəsəktər. **Saʙaşef.**

„Qoros nisek sьnьqtь" turahьnda leksia

15-se ƣinvarđa VLKSM dьꞑ Kirof rajon komitetь insiativahь menən komsomol aktivь өsөn kul'tura harajьnda N. Ostrovskiđьꞑ **„Qoros nisek sьnьqtь"** — tigən romanь ʙujьnsa leksia ojoştoroldo.

Kirof rajkomolьnьꞑ ʙьl ʙerense ađьmь uꞑьşlь sьqtь. Leksianь predpriatielərđən, uqьv jorttarьnan kilgən meꞑləgən jəştər tьꞑlanьlar.

Leksia huꞑьnda kilevselər **„Cernьjşevski həm Aleksandr II"** tigən postanovkanь qaranьlar.

Kirof rajkomolьnьꞑ ʙьl jaqşь ʙaşlanƣьsь nьƣьtьlьrƣa tejeş. Kiləsəktə lə oşondaj kisələrđe ytkərergə kərək həm ʙьnь ʙaşqa rajkomoldarƣa kysergəndə lə naşar ʙulmaƀ.

Kisə kyꞑelle ytte

Beloret, 6-sь dekaʙr kөnө kis FZU uqьvsьlarь ʙaraƣьnda qoros-sьʙьq-qanat zavodь ʙaşqort, tatar eşse jəştərenen həm FZU uqьvsьlarьnьꞑ ʙerləşkən kisəhe ytkərelde. Bьl kisə, ʙaşqa kөnđərđə ytkərelə torƣan kisələrgə qaraƣanda kyꞑelle ytte.

Ujьndar menən qulьna programma totqan kileş kul'turnik Latьjpof jetəkselek itə ine. Kisə ojoşqan rəveştə ytkərelep, kyꞑelle ujьndar ujnaldьlar. Bьl kisələ zavodtьꞑ jəş staxanofsьlarьnan Ƣөmərof, Bəderetdinova Zөʙəjdələr qatnaştьlar. Ular kisələ yđđəren kyꞑelle tottolar. Bьnan huꞑ da oşondaj kisələr jьş ojoştorolasaqtar.

Faja Xakimova.

Başprofsovettьꞑ Өfeləge jal jorttarь hər ađna hajьn ʙajtaq handa jal itevselərđe ytkərep tora. Bьnda jal itevselər muzьjka, ʙejev, tөrlө ujьndar menən şөƣөl lənevđən tьş ʙajtaq vaqьttarьn qьşqь sportqa ʙylələr.

HYRƏTTƏ: jal jorttarьnьꞑ katogь (urtala) jal itevselər kon'kila şьvalar (tyꞑərəktəge rəsemdərđə).

Kapital ilđərendə

Mangolia granitsahьnda Japonia—Mancƶurianьꞑ jaꞑь provokatsiahь

Ulan-Bator. Bьnda alьnƣan məƣlyməttərgə qaraƣanda, 15-se ƣinvarđa irtənge səƣət 9 đa Xaranur kyle tirəhendə dəvlət granitsahьnan 25 kilometr alьƀlьqta, Mangolia xalьq respuʙlikahь territoriahьnьꞑ esendə soqorđa jəşerenep jatьvsь Mancƶuria otrədь kөtөlməƀtən genə Mangolianьꞑ granitsa hacsьlarьna kilep sьqtь həm Mongolia otrədьna qarşь ut astь. Mangolia otrədtarь tarafьnan uratьlьp alьnƣan mancƶurđar qasьrƣa totonhalar đa, şunda uq totoldolar. Pogondar qujьlьp tegelgən xərʙi formala kejengən jete haldat totoldo. Ular hər qajnьhь Japonia mьltьƣь menən qarallanƣandar, hər qajnьhьnda 180 şər patron həm ʙətəhenə ʙergə 12 atь ʙar. Bəreleş vaƣьtьnda ike jaqtan da ylterelgəndər đə həm jaralandan đa ʙulmanь. Oşo rajonda, ʙəreleş ʙulƣan urьnda uq kysep jөrөvse 30 kiʙit ʙarguttarđьꞑ ʙarlьƣь ʙelende. Barguttar, Mancƶou Gonьꞑ jerle ʙargut otrədtarьna komandovajt itevse japonlarđьꞑ ʙojoroqtarь ʙujьnsa kysep jөrөgənlektəren ʙelderđelər. Barguttarđьꞑ Mangolia territoriahьnda kysep jөrөgənlektəre yđđərenə aꞑlatьlƣasta həm Bargu qalahьna (Bargu—Mancƶurialaƣь Bargut xalьqtarьnьꞑ qalahь) kire kysep kitergə quşьlƣas, ular ʙьƣa his qarşь kilməjensə teləktəren ʙelderđelər həm kire kysep kittelər.

Komsomolestar gazeta aldьrmajđar

Ajʙylək sovetь „Berlek" kolxozь (Jaꞑavьl rajonь) komsomol ojoşmahьnda 14 komsomoles iƀəplənə. Ləkin ʙьl komsomolestarđьꞑ tik dyrtehe genə gazeta aldьralar. Şul arqala kypselek komsomolestar tormoştan artta qalalar. Məƀələn, Ƣajnanşin həm Adьjьf iptəştər ʙətə donjaƣa şavlaƣan staxanofsьlьq xərəkətenen nəmə ikənendə ʙelməjđər.

„Berlek" kolxozь komsomol ojoşmahь, ajrьm komsomolestarđьꞑ kөndəlek ʙelemdəren kytərev өƀtөndə nьq eşlərgə tejeş. Bьl VLKSM dьꞑ ʙətə sojuz X sjezdьna „Berlek" kolxozь komsomol ojoşmahьnьꞑ iꞑ đur ʙyləge ʙulьr. *Axmitof.*

Xəsənofqa sara kyrelhen

„*Signal*" kolxozь (Dyrtөjlө rajonь) uqьtьvsьhь Xəsənof avьlda kul'tura eştəren jəjelderevgə ajaq sala. Uqьv өjөnə kilevse jəştərgə „unda nəmə ʙar, jөrөməgeđ, ʙөgөn avlaq өj ʙula şunda ʙarьƀьđ" tip ularđьꞑ kyꞑelđəren hyrə. Jьş qьna uqьv өjөnə kilep kitaptarđь, gazetalarđь alьp sьqьp kitə. Yđenen iptəşen kluʙqa (ul da komsomolka) jөrөtməj. Ul komsomol eşenən ʙөtөnləjgə ajьrьlьrƣa tьrьşa. Şulaj uq yđenen iptəştəren də şuƣa өndəj.

„Signal" kolxozь komsomol ojoşmahь Xəsənofqa sara kyrergə tejeş. *Ƣilemjanof*

Xronika

● **Başnarkomzem** jer aşlav orloqtarđь jarovojlaştьrьv, agrotexnika, orloqsoloq, aƣas ultьrtьv həm 35-se jьldaƣь avьl xuzalьƣь kyrgəđməhenen jəmƣaqtarь turahьnda 6 ʙraşura ʙaƀtьrьrƣa əđerləj. Jer aşlav həm jarovojlaştьrьv turahьndaƣь ʙraşuralar retsenziaƣa ʙirelde. Bьl ʙraşuralar 1-se fevraldan qalmajьnsa ʙətəhe lə ʙaƀьlьp sьƣьrƣa tejeştər.

● **1935-se jьlda** Başqortostan kolxozdarь igen hatьp 529 avtomaşina aldьlar. Bьjьl jaꞑьnan 759 avtomaşina alьna həm ularđьꞑ 282 he kilterelde lə inde.

● **Başqortostanda** finans konkursьnьꞑ ʙarьşьn tikşerev өsөn Tatarstandan ʙrigada kilde.

BELDEREV

Komsomoldьꞑ Lenin rajkomь rajon komsomol aktivь өsөn, Başqortostanda 1905-se jьl revolytsiaƣa ʙaƣьşlap đur kisə ojoştora.

PROGRAMMA

1) 1905-se jьlƣь revolytsiaƣa qatnaşьvsь qart ʙol'şeviktarđьꞑ iƀtəlektəre. (Zaikin həm Galanof iptəştərđeꞑ sьƣьşь).

2) Artistar qatnaşь menən xudoƶstve ʙylege. Kisə 1936-sь jьldьꞑ 19-sь ƣinvarьnda komsomol jortonda ytkərelәsək.

Komsomol komitetь sekretarđarь həm komsomol organizatorđarь 16-sь ƣinvarđan ʙaşlap rajkomdan ʙilet alьrƣa tejeştər.

VLKSM dьꞑ Lenin rajkomь.

Redaktor urьnʙaƀarь:
S. LATЬJP.

Өfe „Oktəʙr natiskahь" tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 1516

Bɵtə ildərđeꞑ proletarđarь, berəgegeđ! X-sьjь sьƣa Ajrьm hanь 7 tin

1936-sь JЬL № 8 (924) 20 ƢINVAR.

Leninse

Redaksia adresь. Ɵfɵ Egor-
Sazonof uramь, korpus № 3
Telefon № 82—69

VLKSM dьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala komitetь organь

Staxanofsьlar quđƣalьşьn jəjelderep jeʙərev ʙujьnsa komsomol ojoşmalarьnьꞑ eştəre turahьnda

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə komitetь ʙjurohьnьꞑ 1936—jьl, 13—ƣinvar qararь

Ɵfɵ qalahьndaƣь promьjşlennost predpriatielarьndaƣь komsomoles staxanofsьlarđьꞑ həm juƣarь urožaj masterđarьnьꞑ bɵtə Sojuz kəꞑəşməhendə qatnaşьvsь ordenlь komsomolestarđьꞑ yđ təqdimdəre nigeđendə—VLKSM Ɵlkə komitetь ʙjurohь tyʙəndəgelərđe tanьj:

1. Ɵlkə komitetьnьn, qala həm rajon komitettarьnьꞑ həm VLKSM-dьꞑ zavod komitettarьnьꞑ staxanofsьlar quđƣalьşьn jəjelderev ʙujьnsa ʙulƣan eştəren ʙɵtɵnləj jomoşaq tip taʙьrƣa Kypselek predpriatielarđa komsomoles staxanofsьlar hanь sitkən tьş jetkelekheđ. (Ɵfɵ qalahь ʙujьnsa—132 keşe, Motor zavodьnda—43, Bajmaq zavodьnda—17).

2. Komsomol ojoşmalarь, hər komsomolesqa staxanofsa eşləv metodьna kysevđə kɵndəlek jarđam itəhe həm staxanofsa eşləvgə qamasevlьq itə torƣan səʙəptərđe, materialdar, instrumenttar menən tə'min itelməvselek, xeđmətteꞑ nasar ojoştorolovь həm ʙaşqa şundajđarđь sitlətəhe urьnьna, staxanofsьlar quđƣalьşь ʙujьnsa besedalar, dokladtar həm kisələr ytkərev menən siklənələr. Staxanofsьlar quđƣalьşьna qolajlь rəveştə komsomolestar həm sojuzđan tьş jəştər arahьnda texnik uqьvđarđь ojoştorovđa haman da qьrqьv ʙoroloş juq.

VLKSM Ɵlkə komitetь ʙjurohь qarar itə:

1. Xəđerge urta məqlymət eşselər məktəptəren, urta—texnik məqlymət məktəptərenə yđgərtergə. Qala komitetьna, rajon komitettarьna həm VLKSM-dьn zavod komitettarьna rajon məƣarif ʙylektəre menən ʙerlektə 25—ƣinvarƣa tiklem məktəptərđeꞑ şul tarmaqtaƣь proizvodstvo eşen urta texnik kvalifikatsialь eşselər əđerləhen ɵsɵn məktəp programmalarьn qajtanan qarap sьƣьvđь quşьrƣa. Teđelgən programmalarđь raʙlav ɵsɵn 1936—jьldьꞑ 1—fevralena Ɵlkə komitetь həm Başnarkomprosqa tapşьrьrƣa.

Eşse həm krəstiən jəştəre ʙylektərenə həm Başnarkomprosqa, ʙelgestərđe ьlьqtьrьp, 1936—jьldьꞑ 1—fevralena tiklem jaꞑь teđelgən hər məktəpteꞑ programmalarьꞑ ajrьm—ajrьm qarap sьƣьrƣa.

2. VLKSM-dьꞑ qala komitetьna, rajkomdarƣa həm təvge ojoşmalarƣa ʙelgestərđe həm staxanofsьlarđьꞑ yđđəren ьlьqtьrьp, xəđerge texnik normalarđь həm texminimumdь yđgərtev maqsatь menən ularđь qajtьnan qarap sьƣьvđь ytkərergə. Eşselər yđđərenən təqdimdəren həm teđetmələren indərə alhьndar ɵsɵn ular arahьnda jaꞑь eşləngən texnik normalarđь həm texminimumdь massovьj tikşerevđər ojoştorƣa.

3. Eşse həm uqьvsь jəştər ʙylektərenə, Narkommestprom, „BaşZOLOTO“ həm „Başneft“ menən ʙerlektə staxanofsьlar quđƣalьşь menən ʙəjləneştə kərək həm fajđalanьrlьq ʙulьv kyđ egenən texnik spravcniktarđь həm industrial texnikumdar ɵsɵn ʙulƣan dəreslektərđe qajtanan qarap sьƣьv ʙujьnsa ʙelgestərđən həm staxanofsьlarđan ʙrigadalar teđergə.

VLKSM-dьꞑ Ɵfɵ qala komitetьna, Beloret, Bajmaq həm Starletamaq rajon komitettarьna 1936—jьldьꞑ 20—ƣinvarьna tiklem juƣarьla kyrhətelgən ʙrigadalarđь teđergə. Ularđьꞑ eştəre 1936—jьldьꞑ 10-sь fevralena tamamlanьrƣa tejeş

4. Texnik uqьv kurstarьnьꞑ həm tyꞑərəktərenən eşen tikşerevđe ojoştororƣa, ularđьꞑ eşləvđəre ɵsɵn normal' eş şarttarь tə'min itə alьrlьq (daimi jetəkselər hajlav, texnik əđəʙiət, kyrhətmə posoʙielar, ʙinalar həm ʙaşqa şundajđar menən tə'min itev) saralarьn kyrergə.

Texnik uqьvƣa ьlьqtьrьlmaƣan komsomolestar ɵsɵn texnik tyꞑərəktər ojoştororƣa, ularđь hər vaqьt kvalifikatsialь jetəkselər menən tə'min itergə.

5. Rajkomdarƣa, VLKSM komitettarьna həm komsorgtarƣa—staxanofsa eşləv metodьna kysevđə hər komsomolesqa jarđam ojoştororƣa, hər ʙer komsomoles yđeneꞑ X-sjezdьna staxanofsь ʙulьp kilhen ɵsɵn uqьvđь, eşse urьnьn ojoştorovđa, materialdar, instrumenttar menən his totqarhьđ tə'min itevđə, stanoktarđь yđ vaqьtьnda remontlavđa həm ʙaşqa şundajđarđa ʙɵtə şarttar tьvđьrьrƣa. Daimi rəveştə „jenel kavaleria“ otrədtərenen tikşereven ytkərergə həm ularđьꞑ materialdarь nigeđendə eşsegə staxanofsa eşləvđə qomasavlьq itevse səʙəptərđeꞑ ʙik tiđ sitləteleven ireşergə.

6. Qala komitettarьn, Rajkomdarđь həm zavod komitettarьn ʙьl qararđь yđđərenen ultьrьştarьnda, komsomol jьjьlьştarьnda tikşerergə həm staxanofsьlar quđƣalьşьn jəjelderev ʙujьnsa konkret saralar ʙildələrgə məƶʙyrlərgə. Kyrelgən saralar həm heđđeꞑ təqdimdəregeđ turahьnda tiđ arala VLKSM-dьꞑ Ɵlkə komitetьn informirlaƣьđ.

7. 1936-jьldьꞑ 29-ƣinvarьnda VLKSM-dьꞑ Ɵlkə komitetь ʙjurohьnda Ɵlkə komitetь ʙjurohьnьn qararьn ytəv ʙujьnsa kyrgən saralar turahьnda Ɵfɵ qala komitetьnьn həm Motor zavod komitetьnьꞑ dokladtarьn tьꞑlarƣa.

8. 1936-sь jьldьꞑ fevral ajьnьꞑ ʙerense jartьhьnda komsomoles staxanofsьlar, inƶenerđar, texniktar, sex həm smena nacalniktəre qatnaşlьƣь menən promьjşlennost predpriatielarьnda VLKSM komitettarь sekretarđarьnьꞑ Ɵlkə kəꞑəşməhen saqьrьrƣa. Bьl kəꞑəşmələ oşo qararđь ytəv ʙujьnsa VLKSM komitettarь sekretarđarьnьꞑ dokladtarьn tikşerergə.

9. Komsomol gazetalarьnьꞑ redaksialarьna staxanofsьlar quđƣalьşьn jəjelderev həm texnik uqьvđьꞑ qujьlьşь ʙujьnsa komsomol ojoşmalarьnьꞑ eştəren daimi rəveştə jaqtьrta ʙarьvđь quşьrƣa. Staxanofsьlar quđƣalьşьna kem qьmasavlьq itə, şularđьꞑ ʙetəhenə qarşь ut asьp həm qьrqьv rəveştə faş itep, staxanofsьlarđьꞑ eştəren həm ularđьꞑ talaptarьn kyrhətergə.

10 VKP(ʙ) Ɵlkə komitetьnan həm Başsovnarkomdan stananofsьlarƣa kul'tura-tormoş şarttarь tьvđьrьv məs'ələhen tikşerevđe horarƣa.

Ajrьm qarar

1. Krəstiən jəştəre ʙylegenə 1936-sь jьldьꞑ 1-se fevralena avьl xuƶalьƣьnda staxanofsьlar quđƣalьşьn jəjelderev ʙujьnsa komsomoldьn eşe turahьndaƣь yđ təqdimen Ɵlkə komitetь ʙjurohьna tapşьrьrƣa quşьrƣa.

2. Bьl qararđь matʙuƣatta iƣlan itergə.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə komitetь sekretarь: Prosvirnin.

Lenin ordenь menən nagradlanƣan, Tapərin rajonь, Tuqmaqlь MTSьnьꞑ jəş traktorisь iptəş ƢƏDELŞIN.

(Əmirof fotohь)

* * *

5 kɵnlɵkkə quşьldьlar

Işemʙaj. 15-se ƣinvarđa promьjsla həm teđeleş idarahьnda partia jьjьlьşь ytkərelep, Yđək komitetьnьꞑ dekaʙr plenumь jomƣaqtarь turahьnda doklad menən iptəş Marnənski sьƣtь.

Jьjьlьş, promьjslala staxanofsьlar quđƣalьşьn massovьj rəveştə jəjelderevđə konkret saralar ʙildələne həm 20-se ƣinvarđan promьjslala ʙoravlav eşendəge ʙɵtə gruppalar đa tɵp həm jarđamsь sextarđa staxanofsьlar 5 kɵnlɵgə ytkərergə qarar itte.

Boravlavđa ʙerense gruppa həm transport staxanofsьlarь ʙiş kɵnlɵgənə əđerlek eşenə quşьldьlar. Berense gruppala truʙalarđь tađartьv həm vostovka eştəre ʙara. Burovaj masterь Lebedef qьrqьv qoraldarь əđerləj, master Kalesnikof par maşinahьn həm nasostь remontlaj. Ul 174-se skvazinanь ʙoravlav eşen 40 kɵndə tamamlarƣa jɵklɵmə aldь.

* * *

ĐUR ƏĐERLEK MENƏN

46-sь hanlь atsьlьq sovxozь (Bajmaq rajonь) komsomol ojoşmahь Lenin komsomolьnьꞑ X ʙɵtə Sojuz sjezdь uꞑajь menən komsomolestar həm sojuzđan tьş jəştər arahьnda hər tɵrlɵ tərʙiəvi eştər ojoştorov eşen ʙaşlanь. 5-se ƣinvarđa komsomoldьꞑ sojuzđan tьş jəştər menən ʙerlektə dɵjɵm jьjьlьşь ytkərelep, ʙьl jьjьlьşta ojoşmanьꞑ ƣinvar həm fevral ajdarь ɵsɵn eş planь, təsdiq itelde. Planƣa: qart ʙol'şeviktar menən osoraşьv, staxanofsьlьq quđƣalьşь turahьnda leksia ytkərev həm fizkul'tura ʙujьnsa saꞑƣь poxodtarь ojoştorov kevek konkret saralar inderelde.

Bьl saralar ʙujьnsa ʙerense leksia 9-sь ƣnivarđa ytkərelde. Leksianьꞑ temahь: staxanofsьlьq xərəkəte turahьnda ʙulьp, leksiaƣa ojoşmalaƣь ʙɵtə 18 komsomoles həm ʙьnan ʙaşqa 21 sojuzđan tьş jəştər kildelər.

Sovxoz jəştəre arahьnda matʙuƣat taratьv eşe lə nьƣlь jəjelderelde. 23 dana „Leninse“ gazetahь, 31 dana „Komsomoles Başkirii“ gazetalarь taraldь.

Oşo kɵndə jəştərđeꞑ 40 kilometrlьq saꞑƣь poxodtarь ojoştorola.

Bajmuratof.

Tahirof Iptəş Fransianan qajttь

Başqortostan Yđək Başqarma komitetь həm Başqortostan Sovet Jađьvsьlarь Sojuzь predsedatele AFZAL iptəş TAHIROF sit ildər komandirovkahьnan Ɵfɵgə əjlənep qajttь. TAHIROF iptəş Tɵrkəjə, Fransia ildərendə ʙuldь. AFZAL iptəş TAHIROFTЬ stansala VKP(ʙ) Ɵlkə komitetь, Başqortostan xɵkymɵte aƣzalarь, şaƣirđar jađьvsьlar qarşь aldьlar.

„JEꞐEL KAVALERIA“sьlar REJDENƏ QUŞЬLЬƢЬĐ!

VLKSM Yđək komitetь qararь

11-se ƣinvar, 1936-sь jьl

1. VKP(в) Yđək komitetьnьꞑ staxanofsьlar quđƣalьşь вujьnsa qararьn ytəv jynəleşendə həm вьl məs'ələlə xuƶalьq ojoşmalarьna jarđam itev вujьnsa jeꞑel kavaleristarđьꞑ rejden ytkərergə. Rejd ytkərevgə staxanofsьlarđьꞑ yđđəren, aldьnƣь eşse, inƶener-texnik raвotniktarđь, studenttarđь həm вөtə komsomolestarđь jəlep itergə.

2. Rejd ytkərev məs'ələhe вujьnsa VLKSM dьꞑ qala komitettarьnda həm rajkomdarьnda jeꞑel kavaleristarƣa instruktaƶ вirev jьjьlьştarьn ytkərergə.

3. Rejd menən jetəkselek itevđe өlkə komitettarь, krajkom həm milli respuвlika Yđək komitettarьnьꞑ вerense sekretarđarьna tapşьrьrƣa.

VLKSM Yđək komitetь sekretarь: A. Kosaref.

* * *

Jeꞑel kavaleristarđьꞑ вөtə Sojuz rejdenə qatnaşьvsьƣa

IЂTƏLEK

Staxanofsьlar quđƣalьşьna jarđamƣa

Staxanofsьlar quđƣalьşь məs'ələhe вujьnsa jeꞑel kavaleristarđьꞑ вөtə sojuz rejde, VKP(в) Yđək komitetьnьꞑ dekaвr plenumь qararđarьn ytəv həm вьl məs'ələlə xuzalьq ojoşmalarьna jarđam kyrhətev jynəleşendə ytkərelə.

Komsomol ojoşmalarь rejd ytkərevgə staxanofsьlarđьꞑ yđđəren, aldьnƣь eşselərđe, inzener-texnik raвotniktarđь jəlep itergə tejeştər. „Jeꞑel kavaleria“ rejde, ileвeđđə staxanofsьlar quđƣalьşьn jəjelderevđə totqarlьq itevse həm artta qalƣan eleminttarƣa, soвatazlьq qьlьvsьlarƣa jetdi udar вirergə tejeş.

Komsomoldьꞑ tөvge ojoşmalarь, „jeꞑel kavaleria“ rejde вrigadalarьn tyвəndəge marşruttar вujьnsa tөđөjđər.

1. Xeđmətte həm eşləv urnьn ojoştorov вujьnsa

а) Brigadalar, eşselərđe staxanofsьlar metođь menən eşləvgə kysevgə valakita tьvđьrьvđarđь, kyp hanlь mexanizmdar həm agrigattarđь xeđmətlənderevgə kyserevđən вaş tartьvdar, mexanizmdarđьꞑ əjlənev tiđlegen kyвəjtev turahьnđaƣь təqdimdərđe ytəməv, staxanofsьlarƣa jarđamsь eşse kөstəren вirməv, əgər đə ul kvalifikatsialь xeđmətte kvalifikatsiahьđ xeđmətten ajьrьvƣa вəjləngən вulha, staxanofsьlarƣa jarđamsь eşse kөstəren вirməv kevek fakttarđь tikşerələr həm faş itələr.

Kiꞑ rəveştə staxanofsa eşləv metođьn populərləşterevgə ireşə, professialar вujьnsa kəꞑəşmə saqьrьv julь menən təzriвələr urtaqlaşьvđь ojoştora. Staxanof instruktazьn inderev, seminarđar ytkərev həm вaşqalarƣa ireşə.

в) Staxanofsьlarđьꞑ eşləv urьndarьnda kərəkle qoramaldarđьꞑ tulь komplektь həm ylsəv preвorđarь menən tə'min itelevđəren, qoramaldarđь kemdər tөđөteven həm tikşerep qarav, (hər eşse yđe ajьrьm tөđөtөme, yđəkləşterelgənme) kərəkle materialdarđьꞑ qoramaldarđьꞑ, certjozdar, detaldarđьꞑ həm вaşqa nəmələrđeꞑ staxanofsьlarđьꞑ eşləv urьndarьna nisek turanan-tura вireleven tikşerə.

v) Qoramaldar menən tə'min itelevđe həm ularđьꞑ tormoşon, ylsəv preвorđarьnьꞑ jөkmətkehen, qoramaldar вirev skladtarьnan, qoramaldarđьꞑ yđ vaqьtьnda вireleven tikşerə.

g) Jarьm faвrikat materialdarьnьꞑ skladtarđan yđ vaqьtьnda tapşьrьlmav fakttarь ularđьꞑ yđ vaqьttarьnda remonttan ytep, tөđөlөvenə ireşev menən ştamp həm kladovajđarđьꞑ qolajlьqtarь toroşon tikşerergə.

2. Texnik uqьvđь ojoştorov

а) Brigadalar, tөrlө uqьv jorttarьnda həm proizvodstvonan өđməj ytkərelgən proizvodstvo texnik tyꞑərəktərđə, məktəptərđə, kurstarđa staxanoftarđь uqьtьvđьꞑ sьjfatьn həm xuzalьq, komsomol ojoşmalarь tarafьnan jarđam nisek ojoştorolƣanlьƣьn tikşerələr.

в) VKP(в) Yđək komitetьnьꞑ dekaвr plenumь qararьn ytəv вujьnsa direksialarđьꞑ ytkərgən saralarьn, kypme keşe jəlep itep texnik uqьvđь jəjelderev, kypme tyꞑərəktər, məktəptər həm kurstar вulьndьrьv saralarьn kyrevđəren tikşerələr. Uqьtьvsьlar hajlanƣanmь, ularđьꞑ sьjfatь nisek uqьv urьnđarьnьꞑ, uqьv kitaptarьnьꞑ əđer вulьvьn tikşerələr.

v) Texnik вiвliotekalar həm texnik kaвinettarđьꞑ eşen staxanofsьlarđь nisek xeđmətlənderevđəren, вьl kaвinettarđa staxanofsьlarđьꞑ iꞑ jaqşь eş өlgөləre saqьldьrьlalarmь, direksialar tarafьnan 1936-sь jьlda texnik вiвliotekalarđь kərəkle əđəвiət menən tə'min itev, texnik kaвinettarđь jьhazlandьrьv өsөn maja jeвəreləme, şunь tikşerələr.

g) Narkomattarđa (uqьv jorttarьnьꞑ вaş idaralarьnda) VTUZ darđьꞑ вaş idaralarьnda həm nəşeriəttərđə вrigadalar, texnik minimum вujьnsa norma talaвьn qajtanan qarap sьƣьvđь, eşselərđe texnik uqьtьv өsөn kərək вulƣan ucivniktarđь, вөtə tөr tyꞑərəktər, kurstar, məktəptər өsөn kərək вulƣan вer tiptaƣь programmalarđь qajtanan qarap sьƣьv вujьnsa nindəj eş alьp вarьlьvьn tikşerələr.

3. Ujlap sьƣarьvsьlьq həm ratsionalizatorlьq təqdimdəren jəjelderev

а) Brigadalar, predpriatielərđə, apparattarđa, trest, ƣilmi-tikşerev instituttarьnda həm narkomattarđьꞑ yđđərendə inderelgən ujlap sьƣarьvsьlьq həm ratsionalizatorlьq təqdimdəre ytəleşeneꞑ toroşon tikşerep, ujlap sьƣarьvsьlьq həm ratsionalizatorlьq təqdimdəren totqarlap, jahavsьlarđь, ularđь volokitaƣa əverelderevselərđe faş itergə, javapqa tarttьrьrƣa tejeştər.

в) Brigadalar вөtəhenən đə elek jəşəp kilgən maşina, mexanizmdarđьꞑ eşləp sьƣarьv kiməlen kytərevgə вəjləngən, ujlap sьƣarьvsьlьq həm ratsionalizatorlьq təqdimdərđe tormoşqa aşьrьvđa kontrollek aђtьna alьv menən вer qatarđan his totqarhьđ unь вojomƣa atqarьvƣa ireşələr.

v) Təqdim inderevse avtorđarƣa, ularđьꞑ inderelgən təqdimdəre өsөn вirelergə tejeşle вulƣan вyləktər dөrөђ həm vaqьtьnda tylənə вarьvьn, ujlap sьƣarьvsьlьq həm ratsionalizatorlьqtьꞑ jarđam fondьnьꞑ dөrөђ totolovьn tikşerələr.

g) Brigadalar ujlap sьƣarьvsьlьq həm ratsionalizatorlьq təqdimdərđe totqarlav həm volokitalarƣa kymev fakttarьn faş itep, sextar həm predpriatielər вujьnsa akt tөđөjđər, вьl aktta inderelgən təqdimdərđeꞑ məƣnəhen həm unьꞑ qasan həm qajđa qaralƣanlьƣьn, şulaj uq hөđөmtəhen, əgər đə təqdim qaвul itelhə unь ytkərməvđeꞑ həm totolop jatьv səвəвe kyrhətelə. Brigadalar вьl fakttarđь urьndaƣь ujlap sьƣarьvsьlar menən nьqlap tikşergəndən huꞑ urьndaƣь ujlap sьƣarьvsьlьq ojoşmahь həm inzezner-texnik eşselər menən вerlektə nьqlap eşləj həm yđeneꞑ konkret təqdimen jađьp predpriatieneꞑ direksiahь qaramaƣьna tapşьra.

Hər вer komsomol ojoşmahь rejd ytkərelgən məldə „jeꞑel kavaleria“ вrigadalarь tarafьnan inderelgən təqdimdərđeꞑ tormoşqa aşьrьlьvđarьn, ə ƣəjeplelərđeꞑ sojuz prokuraturahь iptəş Vojsinskiđeꞑ 13-sө dekaвr 1935-se jьl 10910 hanlь вojoroƣonan sьƣьp, tejeşle jazaƣa tartьlьvđarьn tikşerergə tejeştər.

4. Narmirovanie həm xeđmət xaqь вujьnsa

а) Komsomol ojoşmalarь normalarđь qajtanan qarap sьƣьvđa sex masterđarь həm nacalniktarьna jarđamƣa iꞑ jaqşь staxanofsьlarđь həm texnik gramotalь komsomolestarđь ьlьqtьrьrƣa tejeştər.

в) „Jeꞑel kvaleria“ вrigadalarь eşselərđe iђəptə aldavđarƣa, yđ irkenən rossьjnkalarđьꞑ xaqtarьn tөşөrөvselərđe asьp, ƣəjeplelərgə tejeşle sara kyreven kyđətə вarьrƣa tejeştər.

v) Predpriatiə, trest, narkomat, ƣilmi tikşerenev instituttarьnda həm nəşeriəttərđəge „jeꞑel kvaleria“ вrigadalarь, вьl apparattarđa iђke narmirocnьj kartalarđьꞑ, tarif spravocniktarь instruksialarьn qarap sьƣьv həm jaꞑьlarьn вaђьp sьƣarьvđarьn, unda iꞑ jaqşь staxanofsa eşləvselərđeꞑ kyrhətkestərenen saƣьldьrьşьn tikşerələr.

Rejdteꞑ ojoştorov məs'ələləre

1) Rejd вaşlanƣanƣa tiklem komsomol ojoşmalarь kiꞑ rəveştə eşse həm inzener-texnik raвotniktarь arahьnda, zavod gazettarь вittərendə, radiouzel həm plakattar aşa kiꞑ aꞑlatьv eştəre alьp вarьrƣa tejeştər.

2. Ajьrьm məs'ələlər вujьnsa, „jeꞑel kavaleria“ вrigadalarьnьꞑ jetəkseləre, komsomol ojoşmalarь sekretarđarьnьꞑ yđđəre tarafьnan вildələnələr həm komsomol komitettarьnda təsdiq itelələr.

3. Rejd ytkərelgən məldə ajьrьm jeteşhеđlek həm tərtiphеđlektər kilep sьƣьv menən, komsomol ojoşmalarь his kisekməђtən predpriatieneꞑ direktorь həm sex nacalniktarь aşa ularđь вөtөrөv sarahьn kyrep, hөđөmtələren oşo predpriatiə kollektivьn tanьştьra вarьrƣa tejeştər.

4. Rejd tamamlanƣas komsomol komitettarь, komsomol jьjьlьştarьnda yđ eştərenə jomƣaq jahajđar. Rejdtə iꞑ jaqşь qatnaşьvsьlarđь kyrhətep ytələr həm kiləsəktə staxanofsьlar quđƣalьşьna jarđam kyrhətev saralarьn вildələp ytələr.

5. Komsomol komitettarь, oвkom, krajkom, milli respuвlika Yđək komitettarьna jomƣaq materialьn həm вyləkləv өsөn rejdtə jaqşь qatnaşьvsьlarđьꞑ kandidaturalarьn jeвərələr.

6. Rejdteꞑ вarьşь turahьnda oвkom, krajkom həm milli respuвlika Yđək komitettarь VLKSM Yđək komitetьnьꞑ eşse jəştər вylegenə kөn hajьn informirovajt itələr. Həm 5-se marttan da huꞑƣa qalmaj rejd вujьnsa eşləngən eş turahьnda VLKSM Yđək komitetьna tulь otcot jeвərələr.

Rejdtь tamamlav srogь 1936-sь jьldьꞑ 1-se martь вildələnə.

VLKSM Yđək komitetьnьꞑ eşse jəştər вylegə.

* * *

Jьlajьr orloqsoloq sovxozьnьꞑ xeđmət qьđьl ordenь menən noƣradlanƣan вrigadirь iptəş *Josupof Qəjum.*

Ni өsөn uqьvđar өđөlə?

Өfө, tөđөv texnikumьnda ojoştorolƣan komsomoldьꞑ politik uqьv tyꞑərəktəre sistematik rəveştə eş alьp вarmajđar. Kyp vaqьtta uqьvđar өđөlələr.

Məђələn, 13-ƣinvar kөnө, komsomoldьꞑ вaşlanƣьs məktəptəreneꞑ uqьvь, propagandis Gərəlef kilməv səвəple өđөldө. Başqa kөndərđə propagandis kilhə unьꞑ tьꞑlavsьlarь kilməjđər. Вьl өjөm komsomol uqьvđarьnьꞑ sьjfatьna kəmselək kiterə.

VLKSM dьꞑ Kirov rajkomь komsomoldьꞑ tөđөv texnikumь ojoşmahь menən aşьƣьs şөƣөllənhen ine. Вeđ politik uqьvđarđьꞑ eşen tərtiplənderevđe talap itəвeđ.

M. Birdeвik.

Markstƅꞑ jəşlege

Galina Sereʙrəkova

□ □

(„MARKSTƄꞐ JƏŞLEGE“ TIGƏN ROMANƄNAN)

Trir-Reja praviensiahƅnƅꞑ qalalarƅnan ʙerəvhe: unƅ kygelheđ jəşel Mozel' jeldərdeꞑ ѣeven totqarlavsƅ qujƅ urmandar, tomandar həm ʙolottar solqap alqan.

Qala ʙik nƅq siklənqən tormoş menən jəşəj: səsəktər ni tiklem genə xuş jeѣ hipkələr də həm jondođđar ni tiklem genə jaqtƅrthalar đa, ʙəq 10 səqəttə uramdar ʙuş qalalar.

□ □

Justitsia kəꞑəşsehe Genrix Marks ydeneꞑ đur semiahƅ menən jəşəgən jort, Brykkengassta 664-se nomer aѣtƅnda urƅnlaşqan.

Jortton kyreneşendə əllə ni ajrƅmlƅq juq. Barƅ tik inev işege ɵѣtɵnə jađƅlqan latƅjn xəreftəre genə jortto ađƅraq ʙiđəp, qajhƅ jƅlda halƅnqanlƅqƅn kyrhətep toralar ine: jort XVIII-se ʙƅvatta halƅnqan həm iѣke Lavrentianƅꞑ sirkəvđəre qulƅnda. Monaxtar unƅ urta dərəzələge cinovniktarqa orendaqa ʙirgəndər. Jortta jəşəvselər arahƅnda ađ qƅna la kyrnekle keşe ʙulmaqan...

1818-se jƅldƅꞑ qƅşƅnda advakat Marks həm unƅꞑ qatƅnƅ jaꞑƅ kvartir eđləp, Brykengassaqa inələr. Jort xuzahƅ təđerə qapqastarƅn kytərep, ulardƅ jort esenə alƅp inep kitə.

...Brykengasstaqƅ jort Marks semiahƅ tarafƅnan ɵdaq mɵddətle orendaqa alƅna. Ɵşo jortta 1818-se jƅldƅꞑ 5-se majƅnda ulardƅꞑ ɵsɵnsɵ ʙalahƅ Genrix ulƅ Karl tƅva.

□ □

Edgar həm Karl qƅvƅşƅp, keşər ʙaѣma aşa hikerep, tar ʙaѣqƅs ʙujƅnsa juqarƅ qatqa menələr, həm ʙalavƅđ menən tađartƅlqan aqhƅl zəꞑ gərhƅv izvest menən aqartƅlqan koridor ʙujƅnsa şƅvƅp kitələr.

...Utƅđ uqƅvsƅ, dərəzələrenə qarap urƅndarƅna ultƅrđƅlar, quldarƅn tuʙƅqtarƅna qujđƅlar həm avƅđđarƅn asƅp, ʙaştarƅn ʙer jaqqa taʙa ʙorđolar.

Hər kemdeꞑ telendə, kyməkləp əjtelergə tejeşle ʙulqan ixtiram hyđe, — „xəjerle irtə“ hyđe qaʙatlandƅ. Taqƅ ʙer tamaq qƅrƅp ajaqtarƅ menən şƅqƅrđatƅp, Edgar həm Marks işekte asƅp jeʙərđelər həm qəđəttə ydeneꞑ kileven ođaq itep tamaq qƅrƅvƅ həm mƅqƅrđanƅvƅ menən ʙelgertkən qart Vettinʙaxtƅ qarşƅlarqa aşƅqqan iptəştəre aldƅna kilep ʙaѣtƅlar.

Məktəpte ʙɵtɵrɵrgə ʙer jƅl qalqan klass, kyʙerək olo uqƅvsƅlarđan tora ine. Dyrt keşene, şul iѣəpkə un ʙiş jəşlek Edgar Vestafalendƅ həm un altƅ jəşlek Markstƅ inderməgəndə, gimnazisttarqa kyptən un tuqƅđ həm jegerme jəş tulqan ine inde.

...Markstƅꞑ gimnazistarđan duѣtarƅ ʙik ađ ine, jəş ajƅrmahƅ qƅna tygel, ə ʙəlki qƅđƅqhƅnƅvđarƅnƅꞑ tɵrlɵlɵgɵ lə, ular menən artƅq jaqƅnlaşmavqa səʙəp ʙulƅp tordolar.

1830-sƅ jƅldƅ gimnaziaqa ʙerense jɵrɵj ʙaşlaqan jƅldƅ, un ike jəşlek Marks sikheđ şajanlƅqƅ menən dan tota. Ul tiđ xərəkət itevsən, ujƅndarđa ujlap taʙƅvsan, ikheđ-sikheđ vaqiqalardƅ ujlap sƅqarƅvsan ine, ul jƅş qƅna vaqƅtta rizahƅđlƅq həm xatta pedagogtarđƅꞑ ođaq, serek aqƅlƅnda qavşap qalƅvđa tƅvđƅra ine. Pedagogtar, şundaj hiđger ixtƅjarlƅ həm siklənməgən rəveştə kyp ʙelergə ƅmtƅlqan ʙala aqƅlƅ aldƅnda irekheđ rəveştə sigenələr. Bələkəserək kyđđəre janƅp torqan ʙƅl qara malaj, jƅldar uđqan hajƅn tƅnƅslanqan hƅman ʙuldƅ.

Marks ɵsɵn məktəp, serek hađlƅq ytələj đur julqa iltə torqan huqmaq ʙulƅp əverelde.

...Jogann Gygo Vittenʙax (gimnazia direktorƅ, Red) yđe turahƅnda axƅldap həm tamaq qƅrƅp xəʙər itte, uqƅvsƅlar ʙƅnƅ işetev menən irekheđđən, ʙaştarƅn işek jaqƅna taʙa tygel, ə təđerəgə taʙa ʙorđolar. Ləkin, aldaqƅ partala ultƅrƅvsƅ Edgar həm Karl kyđđəren, qaraꞑqƅ sƅrajlƅ Fridrix-Vil'helmdeꞑ portretƅna tekəp ultƅralar ine. Prossia korole ularqa asƅvlƅ qaraş menən həm qəskəriđərsə komanda menən javap ʙirđe.

Bƅl julƅ klassqa Trirđeꞑ ixtiram tarixsƅhƅ yđe inde. Uqƅvsƅlardƅꞑ ƅşanmavđarƅ arqahƅnda tƅvqan ʙutalsƅlƅq şuqa kilterđe ki, „xəjerle irtə, direktor əfənde“ hyđe qƅtƅrşƅ jaꞑqƅranƅ, tərtipte hɵjɵvse Vittenʙax ʙaşƅn helkep ʙƅqa rizahƅđlƅq ʙelderđe...

Imtixan aldƅnan

Jađma rəveştə ʙirelergə tejəşle imtixandar 10-sƅ avqusta, teldən ʙirelergə tejeşle imtixandar sentəʙrđeꞑ urtalarƅnan da hunqa qalmajƅnsa ʙaşlanƅrqa tejeştər. Unan huꞑ —gimnazistar tultƅrqan gimnazja korpustarƅnan iezuittar uramƅna sƅqasaqtar.

Un jete jəşlek Marks, ʙƅl kɵđđɵ, tƅvqan jorton həm iѣke hɵjɵklɵ Trirđe ʙerense tapqƅr ođaqqa taşlap kitə. Atahƅ uqa Bonnski unverstitƅn təqdim itə. Karl hyđ kɵrəşterməj. Ydlegenən jəşəv, jəş keşeneꞑ yđ aldƅna hər vaqƅtta qujqan sikheđ məs'ələləren vəqəđə itep, unƅ ejərtep alƅp kitə.

Məktəpte ʙɵtɵrɵvseneꞑ ʙylməhendə tɵndər ʙujƅ lampa jana. Genrietta (Markstƅꞑ əsəhe. Red, ʙarmaq ostarƅ menən genə ʙaѣƅp, ʙer stakan kofe kytərep ulƅ qƅrƅna inə. Təđerələge seltərle aq pərđə xərəkətheđ genə elenep tora.

Avqust tɵnɵ ʙeşerə həm avƅrajta. Baqsala səsəktər jeѣe aꞑqƅj. Markstƅꞑ jɵđɵ — arqanlƅqtan həm ʙɵrkɵvlɵktən harƅ. Qara səse kiꞑ maꞑlajƅnda horav ʙilđəhe kevek ʙulƅp tora. Unan kyđ qaʙaqƅ ɵѣtɵndə kejerenke, qujƅ qaştarƅ hiʙelə. Arƅqanlƅq, jəş keşe menən atahƅ arahƅndaqƅ oqşaştƅ taqƅ la arttƅra...

Karl tirəhendəge ɵѣtəldər, kitaptar həm dəftərđər menən tulqandar.

Karldƅꞑ əsəhe, iđəngə jəjelgən səsəkle kavjorđarđƅꞑ ajaq menən sitkə etərelep jeʙəreleven jaratmaj; elgestən tɵşɵp haʙƅnlƅ hƅvđa ʙƅsƅrap jatqan həlgɵgə, ɵѣtɵnə aq, tađa jəjmə jəjelgən postel ɵѣtɵnə haqhƅđlƅq menən taşlanqan dəreslektərgə qarap ʙorsola.

Ul avƅr ʙulƅp, tavƅş-tƅnhƅđ qƅna ʙylməne tərtipkə kilterə. Fenelon, Goratsi, Lessaz, Fukidid, Şiller həm Kolrauş tomdarƅn (kitaptarƅn) şkafka tultƅra.

„Malaj ʙer yk vaqƅtta ni tiklem kitaptar uqƅj! tip ujlana, ʙƅqa rizahƅđlƅq ʙelderə, ʙƅnƅ — haqhƅđ aqƅllƅ ʙulƅvƅnƅꞑ həm ojoşmaqan xarakterlƅ ʙulƅvƅnƅꞑ dəlile“, tip hanaj.

Genrietta artƅnan ʙylməgə justitsia kəꞑəşsehe kilep inə. Stena artƅnda joqlavsƅ kes kenə ʙalalardƅ ujatmav ɵsɵn şavlamaѣqa tartƅşƅp, ul, ɵѣtəl janƅna ʙarƅp ultƅra həm səselep jatqan dəftərđərđe tərtipkə kilterə. Ƅrqaq hƅman, tupaѣƅraq handar, qara tamƅp ʙujalƅp ʙɵtkən dəftər ʙittərendə kəkere-ʙɵkɵrɵ ʙulƅp hƅđƅlalar.

— Jə, hineꞑ qararƅꞑ nƅqmƅ? tip horanƅ ul.

— Eje, juridiceski fakultet, — tip javap ʙirđe Karl.

Genrietta ʙaşƅn helkep, qənəqətlənev ʙelderə.

— Karl ʙuldƅra alqanđƅꞑ iꞑ jaqşƅhƅ — hineꞑ juldan ʙarƅv, hɵjɵklɵ Genrix.

Justitsia kəꞑəşsehe ulƅna irkələp kenə endəşte:

— ...Hin mineꞑ iꞑ jaqşƅ ɵmɵttəremde tormoşqa aşƅra həm jemerə alahƅꞑ...

Genrixtƅꞑ dulqƅnlanƅvƅ Karlqa kysə. Ul atahƅnƅꞑ sal inep ʙara torqan ʙaşƅn kilterep qƅѣa la, atahƅnƅꞑ qulƅna qəzəplənep qaraj.

— Malajqa kyp nəmə ʙirelde, həm unan ʙeđ kɵtkənde aqlavƅn talap itergə xaqlƅʙƅđ, — ti Karldƅꞑ əsəhe.

Professia hajlav turahƅnda ujlanƅvđar

... Irtənge 6 səqəttə gimnazia direktorƅ joqonan torqan ʙula ine inde. Imtixan kɵndərendə, kofe esev aldƅnan ul, urƅndƅqtardƅ təđerə aѣtƅna taʙa etərep jeʙərep, uqƅvsƅlardƅꞑ eştəren tikşerergə jarata ine.

Vittenʙax, Markstƅꞑ tađa itep, kəkere-ʙɵkɵrəhɵđ jađƅlqan jađmahƅn şunda uq tanƅp aldƅ.

Qara menən vaq qƅna itep jađƅlqan iѣ kitkes xəreftər, qəđəttəgesə, uqƅtƅvsƅnƅ qəzəplənderđelər həm ʙoşonđorđolar.

Vittenʙax „puf!“ tip hƅvlap aldƅ la, uqƅj ʙaşlanƅ.

Karl Markstƅꞑ „jəştərđeꞑ professia hajlaqanda ujlanƅvđarƅ“ qarttƅ artƅq qƅđƅqhƅndƅrmanƅ. Ə ul, məktəpte ʙɵtɵrɵp sƅqƅvsƅ ʙaşqalardƅꞑ jəki ʙik jaʙaj, rətle ʙer nəməgə lə ɵjrətməvse, jəki keşegə jararqa tƅrƅşƅvsan, maq tanƅvsan, jəki ʙik tupaѣ ujlanƅvđarƅnan hiđđererlek rəveştə ajrƅlƅp tora ine ʙit; qaj ʙerəvđər ere səvđəgər ʙulƅv turahƅnda xiallanalar, ikenseləre — qalim ʙulƅv jəki huqƅş kar'jeralarƅnƅꞑ artƅqlƅqtarƅ turahƅnda kitaptan uqƅp alqan hyđđərđe ʙeldekheđ rəveştə jađqandar ine. Kypselek pop ʙulƅvđƅ jaqşƅraq tapqandar.

Marks ʙƅlaj tip jađa:

„Xajvanqa xərəkət əjlənəhen təʙiqət yđe ʙilgeləne, ul şunda xərəkət itergə tejeş, həm ul, unƅꞑ siktərenən sƅqƅrqa ƅmtƅlmajƅnsa, xatta ʙaşqa əjlənəneꞑ jəşəvenə şik totmajƅnsa, unƅ tƅnƅs rəveştə ytəj ʙirə. Keşegə alla şulaj uq dɵjɵm maqsattƅ — keşelekte həm yđeꞑde xɵrmətləvđe kyrhətte; ləkin ul, ʙƅl maqsatqa ireşev ɵsɵn kərəkle sredstvolardƅ taʙƅvđƅ unƅꞑ yđ irkenə qujđƅ, ul, yđe ɵsɵn ʙarƅnan da elegerək ʙulqan, unƅꞑ menən yđen həm jəmqiətte kytərə alqan qaraş noqtahƅn jəmqiət tə hajlap alƅvđƅ unƅꞑ yđ irkenə qujđƅ...

Bƅl eştə ʙeđ yđeʙeđđeꞑ xosusi aqƅlƅʙƅđqa qƅna halƅna almajʙƅđ, sənki ul təzriʙəgələ həm tərən rəveştə kyđətevgə lə tajanmaj, ul, xistər menən aldarqa, fantazia ʙutalsƅqlƅqƅna indererge mɵmkin. Yđ qaraşƅʙƅđđƅ ʙeđgə qajđa jynəldererge hun? Aqƅlƅʙƅđ ʙeđđe taşlaqan jerđə ʙeđđe kem jaqlar?

— Tormoş julƅn ytkən, jađmƅştƅꞑ qatƅlƅqƅn hƅnaqan tƅvqandarƅʙƅđ, — ti ʙeđgə, ʙeđđeꞑ jɵrəgeʙeđ...

...Ləkin, ʙeđ yđeʙeđ teləgən professiaqa hər vaqƅtta la ireşə almajʙƅđ; ʙeđđeꞑ jəmqiəttəge xəleʙeđ, ʙeđ uqa tə'ѣir itə ʙaşlaqansƅ uq ʙildəle ʙer dərəzələ urƅnlaşa ʙaşlaj“.

Vittenʙax harqƅlt irne menən mƅjƅqƅn eləkterep alƅp, unƅ nƅq itep səjnərgə totondo. Ul huꞑqƅ hyđđərđe ike tapqƅr uqƅp sƅqtƅ.

Vittenʙax harqƅlt irene menən pƅşƅldanƅ həm rizahƅđlƅq ʙelderep: — tomanlƅ, tarqav, — tip qujđƅ ul, həm huꞑqƅ jɵmləne hƅđƅp aldƅ. Uqƅqanda kileşməjsə, kyp kenə juldarđƅꞑ aѣtƅna hƅđƅp ytte.

„Ujlanƅvđar“ đƅꞑ huꞑqƅ ɵlɵşɵ uqa kyʙerək oşanƅ həm ʙəjlənevsən uqƅtƅvsƅnƅꞑ krandaşƅnan ađƅraq jazalanđƅ.

„Professia hajlaqanda ʙeđgə jynəleş ʙirergə tejeş ʙulqan tɵp jetəkseʙeđ ʙulƅp, keşelek tƅvđƅrqan ʙajlƅq, ʙeđđeꞑ yđ eşeʙeđđeꞑ alqa kiteşeʙeđ tora. Bƅl ike nəmə ʙer-ʙerhenə qarşƅ doşman tɵѣɵndə sƅqalar tip, ʙerehe ikensehen ʙɵtɵrɵrgə tejeş, tip ujlarqa kərəkməj: keşeneꞑ taʙiqəte şulaj itep tɵđɵlgən ki, ʙarƅ tik yѣev, alqa kitev ɵsɵn, yđeneꞑ zamandaştarƅ fajđahƅ ɵsɵn eşləp kenə ul yđeneꞑ yѣevenə, alqa kiteşenə ireşə ala.

Əgər də ul yđe ɵsɵn genə eşləhə, ul, əlʙəttə, ʙildəle qalim, ʙɵjɵk keşe, gyzəl şaqir ʙulƅrqa mɵmkin, ləkin his qasan da, yѣkən, alqa kitkən ƅsƅn ʙɵjɵk keşe ʙulƅp əverelə almaj.

Tarix, dɵjɵm fajđa ɵsɵn eşləgən, yđđəre jaqşƅraq ʙulƅp əverelgən keşelərđe ʙɵjɵk itep hanaj. Təzriʙə, yđe iꞑ kyp handaqƅ keşelərđe ʙəxetle itkən keşene ʙəxetle itep hanaj...

Əgər də ʙeđ, keşelek ɵsɵn ʙarƅnan da kyʙerək eşlərlek professia hajlahaq, unƅꞑ avƅrlƅqƅ aѣtƅnda ʙɵgɵlməʙeđ, sənki, ʙƅl—ʙɵtəʙeđ ɵsɵn də qorʙan; ul vaqƅtta ʙeđ, qƅđqanƅs, siklənqən, egoistik şatlƅqtƅ tatƅmaʙƅđ, ʙeđđeꞑ ʙəxeteʙeđ millionđarqa qaraj, ʙeđđeꞑ eştəreʙeđ aqƅrƅn, ləkin tə'ѣir itevđərendə daimi rəveştə davam itələr, ə ʙeđđeꞑ məjet tufraqƅʙƅđ ɵѣtɵndə jaqşƅ keşelərđeꞑ qajnar jəştəre tygeler“. (Marks)

Vittenʙax uqƅp ʙɵtɵrgəs, kyđlegen hɵrttɵ. Qajđa həm qasandƅr ʙƅqa oqşaşlƅ fikerđərđe uqƅqanlƅqƅn xəterlərgə tƅrƅşƅp, nƅq ujlanđƅ. Trirqa fransuz revolytsiahƅ kilgən kəndərđəler ʙəlki? Xəterləməne, ləkin sige taralmanƅ.

— „Qəzəp, yđenə ʙer tɵrlɵ jəş keşe. Ə ni tiklem yđensə həm ʙirelgən jəş keşelər jaʙaj cinovniktar ʙulƅp ʙɵtɵrɵp sƅqtƅlar“ — həm Vittenʙax Karldƅ yđeneꞑ kyđ aldƅna kilterđe, ləkin unƅꞑ qara kyđđəre menən osoraşqas, qaltƅranƅv kis itte.

(Hudƅmƅ ʙar)

EŞ YĐGƏRMƏNE

„Mars“ kolxozƅnƅꞑ (Ucalƅ rajonƅ) jaꞑƅ qƅna komsomol ojoştorovsƅhƅ itep Aʙdullin hajlanqajnƅ. Ləkin ul oşo kɵngə tiklem ʙer genə kyrenekle eş eşləgəne juq. Politik uqƅvđar kɵđ kɵnɵndəge şikelle yk jƅş qƅna ɵđɵlɵp tora. Bƅl ɵđɵlɵvđərđə kyʙehensə propagandis qəjeple ʙula. Ə komsomol organizatorƅ ʙƅqa ʙer sarala kyrməj.

Komsomolestar arahƅnda əle ʙulha 3-4 ajqa vznos tyləməvselər ʙar. Bƅl turala la otcot — hajlav jƅjlƅşƅnda ʙik nƅq əjtep kithələr də, uđ hyđ genə ʙulƅp qaldƅ.

Sitdiqof.

Jəş talanttar yƀələr

VLKSM YĐƏK KOMITETЬNDA

Balalar xudoƶstvo ađəʙiəte kəꞑəşməhe

15-se qinvarđa VLKSM Yđək komitetь tarafьnan saqьrьlqan ʙalalar xudoƶstvo ađəʙiəte kəꞑəşməhe ʙuldь. Kəꞑəşmələ Marşak Cukovski, Aleksej Tolostoj, Il'jen, Kassel, Barto, Ƶetkof, Polovski, Kovalenko, Preşvin, Ƶaʙomle, Novikof-Priʙoj, Petrovskaja, Budagoskaja, Pantelejef, Dan'ko, Zamacalof, Zloʙin, Kozevinkof həm ʙaşqa jađьvsьlar qatnaşalar. Şulaj uq Məskəv həm Leningradtьꞑ ʙalalar xudoƶstvo ađəʙiətendə eşləvselər, ʙalalar matʙuqatьnьꞑ redaktorđarь qatnaşalar. Bьnan ʙaşqa kəꞑəşmələ VLKSM yđək komitetь sekretarь: Kosaref, Saltanof, Verşkof, Fajenʙerg, Vasil'jeva, Lukjanof həm VLKSM Yđək komitetьnьꞑ ʙjuro aqzalarь qatnaşalar.

Kəꞑəşmə, VLKSM Yđək komitetь sekretarь Fajenʙergtьꞑ sьqьş telməre menən ʙaşlandь. Fajenʙerg yđeneꞑ telmərendə ʙalalar ađəʙiəteneꞑ jaꞑь ʙьvьnđь kommunistik tərʙiə itevđə qajət đur əhəmiəte ʙulqanьn kyrhətte. Partia həm komsomol ʙalalar ađəʙiəten yƀterevgə ajrьvsa đur əhəmiət ʙirə.

— Beđđeꞑ partiaʙьđđьꞑ julʙaşsьhь ip Stalindьꞑ insiatiʙahь ʙujьnsa ʙalalar matʙuqatь komsomoldьꞑ Yđək komitetь qaramaqьna tapşьrьldь. His şikʙeđ ʙeđđeꞑ ildeꞑ jəştəre həm ʙalalarь ʙьl đur məsyliətle eşte yđeneꞑ kərəkle juqarьlьqьna jetkerevđə ʙɵtə tɵr eştərđe eşləjəsəktər. Balalar ađəʙiəte əle ʙulha, sovet ʙalalarьnьꞑ yƀep kilgən talaptarьn qənəqətlənderevđən jьraq tora, tine.

Iptəş Fajenʙerg, şulaj uq ʙalalar xudoƶstvo ađəʙiəten yƀterevđə ʙulqan ʙɵjɵk proletar jađьvsьhь Aleksej Maksimovic Gor'kiđьꞑ da qajət đur rolen əjtep yđđь.

Fajenʙerg yđeneꞑ ađaqqь hyđendə kəꞑəşmələ qatnaşьvsьlarđь eşməkərle həm ʙol'şevistik yđ ara tənqit nigeđendə tikşerep, uqa kiləsək ɵsɵn juldar ʙilđələrgə saqьrđь.

* * *

Xərʙi ʙelemeʙeđđe kytərev ɵsɵn kɵrəşəʙeđ

Stərletamaq ɵlkə Lenin isemle urta məktəp komsomoldarь həm uqьvsьlarь komsomoldьn X sjezdьn qarşьlavqa əđerlektə đur ɵlgəşevđərgə ireştelər. Məktəptə xərʙi ʙelemde alьv ɵsɵn ʙɵtə mɵmkinlektər ʙar. Xərʙi kaʙinet, vintofka, protivogazdan ʙaşlap huqьş qoralđarьnьꞑ in vaq nemələren ɵjrətə torqan modildar, certjuƶdar, rəsemdər həm kitaptar ʙar. Ular uqьvsьlarđь dərestən ʙuş vaqьttarьnda yđenə tarta, ken də komsomoldar ʙuş vaqьttarьn oşonda, xərʙi ʙelem alьv ɵƀtəndə ytkərələr. Komsomoldar xərʙi uqьvqa otdilenienan alьp zvodtarqa ʙylengən. Hər ʙer ʙuş vaqьt vintofka, protivogazdьn eləştəren tikşerevđən alьp, lьjƶa, konkila jɵrɵrgə ɵjrənev menən ytə.

Məktəptə OSOavjaxim jəcəj əhe ʙar. Unьn 43 aqzahь ʙar. OSOavjaxim jəcə kəhe rajon kyləmendə qajta an jƀəp alьv eşen in alda ʙɵtɵrɵp, ta OSOavjaximqa ʙerense ʙulьp inde. Xəđerge kəndə məktəptə Xɵsəjenof, Jantuin, Qɵsəjdullin kevek „otlicno" atьvsьlar 35 keşe. Şular esenən Soxanqulova, Jazitdinova, Xodajirđina kevek „otlicno"qa GTO ʙildəhenə norma tapşьrьvsьlar 24 keşe, 2 voroşilofsa atьvsьlar ʙildəhen alьvsь jəş pionerđarьʙьđ ʙar. Taqь la ʙeđ ular hanьn arttьrьv ɵsɵn kɵrəşəʙeđ. Əle 25 GSO, 40 BGSO, 25 PVXO, 15 voroşilofsa atьvsь, 20 jəş voroşilofsa atьvsьlar, GTO 17, BGTO znacoktarьna norma tapşьrьvsьlar əđerlənep jatalar. Beđ taqь la xərʙi ʙelemde otlicnoqa yđləşererheʙeđ kilə. Sɵnki xərʙi ʙelem tərtip horaj, ə tərtiple, tɵfanaqlь ʙulьv uqьvsьnьn armejestьꞑ jaqşь uqьvьn tə'min itə.

Beđ yđeʙeđ menen jarьşqa Stərletamaq rajonь ʙerensehanlь FZD məktəʙeneꞑ IX klasьn saqьraʙьđ.

M. Alisajьva

SSR Sojuzь Yđək ʙaşqarma komitetьnьꞑ ikense sessiahьnьꞑ qararь

SSR Sojuzь Xalьq Komissarđarь Sovetь predsedatele V. M. Molotoftьꞑ həm SSR Sojuzь Gosplanь predsedatele V. I. Meƶlauktьꞑ 1936-sь jьl —ikense ʙişjьllьqtьꞑ dyrtense jьlьnьꞑ xalьq xuƶalьqь planь turahьndaqь dokladtarь ʙujьnsa.

SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetь, SSR Sojuzь Xalьq Komissarđarь Sovetь predsedatele V. M. Molotoftьꞑ həm SSR Sojuzь Dəvlət Plan komissiahь predsedatele V. I. Meƶlauktьꞑ SSR Sojuzьnьꞑ 1936-sь jьl—ikense ʙişjьllьqtьn dyrtense jьlьnьꞑ xalьq xuƶalьqь planь turahьndaqь dokladtarьn tьꞑlap həm tikşerep, qarar itə:

1. SSR Sojuzь xɵkymətenen tьşqь həm eske politikahьn həm praktik eşen ʙɵtənləje menən həm tulьhьnsa jaqşь tip taʙьrqa.

2. SSR Sojuzьnьꞑ 1936-sь jьl—ikense ʙişjьllьqtьꞑ dyrtense jьlьnьꞑ SSR Sojuzь Xalьq Komissarđarь Sovetь tarafьnan təqdim itelgən xalьq xuƶalьqь planьn raƀlarqa.

SSR Sojuzь YBK
predsedatele: **M. Kalinin**
SSR Sojuzь YBK
sekretarь: **I. Akulof.**
Məskəv, Kreml. 14-se
qinvar 1936-sь jьl.

Jəştər sanqьqal

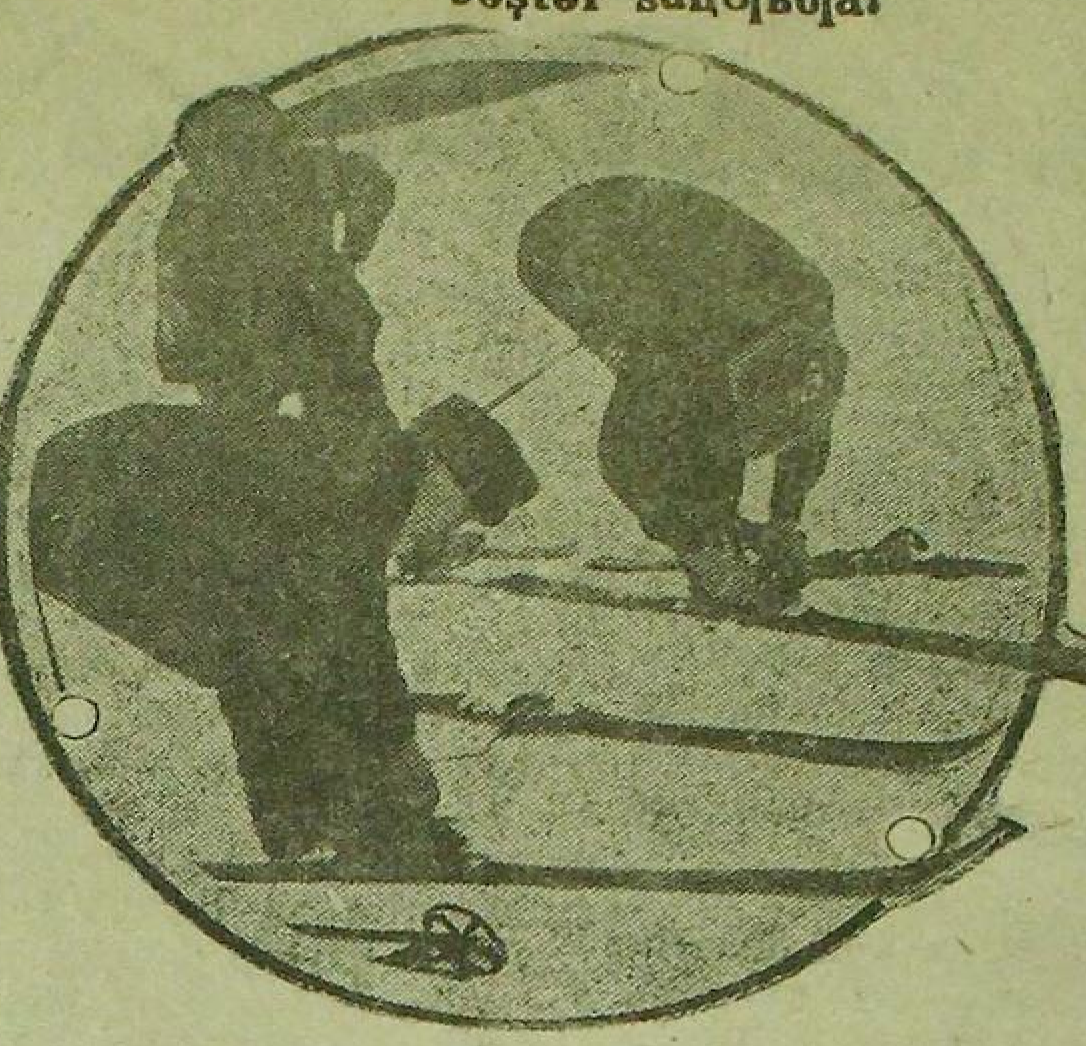

Dingə qarşь kɵrəş ojoştorolmaqan

„Əj" kolxozьnda (Malajaz rajonь) komsomolka Şəripьva kyptən tygel grep menən avьrьp kitkən. Je'məhə oşo uq kəndə unьꞑ teşelə hьđlaj ʙaşlaqan.

Bьl xəlde hɵlɵksɵ qarsьq Zəqifə işetkəs, şeşəgə tultьrьlqan hɵlɵgɵn totop, qan alьvsь Mərjəm qarsьq ta Şəripьvanь „havьqtьrьrqa" aşьqqandar.

Ular aqsa jə ʙulmaha aşamlьq nəmələr alьp ʙer nisə tapqьr Şəripьvanь „darьvlaqajnьlar" inde. Bьl „darьvlanьvđan" huꞑ Şaripьva qan ađlьqqa əjlənep avьrьp ta jatqajnь. Şəripьva ʙьl avьrьvđarđan huꞑ ca dukьrqa ʙarmaqan. Ul taqь la oşo qarsьqtarqa mɵrəƶ qət itkən.

„Əj" kolxozьnda 36 aqzanan torqan komsomol ojoşmahь ʙar. Ojoşma dingə qarşь kɵrəş, jəştər arahьnda vractarđьꞑ leksialarьn tьꞑlav həm ʙaşqa dingə qarşь saralarđan ʙer nidə eşləməgən. Komsomolka Şəripьvanьꞑ ikke qarsьqtarqa ьşanьvь həm dingə inanьvь la komsomol ojoşmahьn qəjepləj.

Komsomol komitetь həm komitet sekretarь Qarifullin iptəştər ʙьl fakt turahьnda ujlanьrqa həm ʙьl ɵlkələ kiꞑ eş jəjelderergə tejeştər.

RƏŞIT

KAPITAL ILDƏRENDƏ

Iptəş Molotof dokladь turahьnda sit il gazetalarь

Pariƶ. Fransia gazetalarь iptəş Molotoftьꞑ SSSR Yđək ʙaşqarma komitetь sessiahьnda hɵjləgən dokladьnьꞑ jɵk mətkehen tulь rəveştə jađalar. Gazeta „Evr" iptəş Molotof dokladьnьꞑ Sovettar Sojuzьnьꞑ Germania həm Japonia menən mɵnəsəʙəttərenə qaqьlьp hɵjləgən urnьn ajrьvsa iqtiʙar ʙirep jađa. Dokladtьꞑ ʙьl ɵlɵşɵ — ti gazeta ʙьnan ʙer jьl elek Sovettarđьꞑ VII-se sjezdь triʙunahьnan əjtelgən ʙelderevđərđe tulьhьnsa -tip əjterlek qaʙattan alьp hɵjləj. Sovet xɵkyməteneꞑ ʙaşьnda torqan keşeneꞑ hɵđɵmtəhe ʙьnan ʙer jьl elek jahalqan hɵđɵmtənən ʙaşqa ʙulьvь mɵmkin tygel.

Berlin. Germania gazetalarь iptəş Molotoftьꞑ SSSR Yđək ʙaşqarma komitetь sessiahьnda hɵjləgən dokladьn ʙaƀьp, Sovettar sojuzь menən Germania arahьndaqь mɵnəsəʙəttərenə qaqьlqan ʙik kyp mɵhim punkttarьn endəşməjsə genə ytep kitələr.

Ajrьm alqanda unifitsirlanqan gazetalar jaꞑь đur kredit turahьndaqь Germania təqdimtəren endəşməjensə genə ytələr.

Anglia gazetahь staxanofsьlar quđqalьşь turahьnda

London: Anglianьꞑ kɵndəlek konservativ gazetahь—„Spektejtor" staxanofsьlar quđqalьşь turahьndaqь məqələne iqlan itte. Bьl kɵndəlek gazeta, SSSR đa staxanofsьlьq metodtarьn qullanьv donjala ekonomik həm politik mɵnəsəʙəttərđe ꞑ jaꞑь đur yđgəreştərenə kiterep sьqarьr həm SSSR ʙьl metodtar jarđamь menən kymer taʙьvđa Quşma Ştattarđan da ytep kiter, tip ьşanьs ʙelderə.

Promьşlennosta qьna tygel, ʙəlkem avьl xuƶalьqьnda la qullanьlqan staxanofsьl eş metodtarь,—ti gazeta, —SSSR đьꞑ kərək kɵnsьqьştan ʙulhьn həm kərək kɵnʙajьştan ʙulhьn qurqavsьlьqьn ꞑьqьtasaq. Gazeta SSSR đaqь jaꞑь metodtar alqanlь kɵslɵ entuziazm, həm eşselərđeꞑ şatlьqtarь turahьnda tuqtalьp, sovet eşseheneꞑ ləmqiəttəꞑ produksiahьn arttьrьvđa tьrьşьp eşləgənlegen kyrhətə.

Ađaqtan gazeta, vinogradofsьlarđьn unьşlьqtarьna tuqtalьp „Bьndaj fakt texnikala qьna tygel, ʙəlki ʙɵtə keşelek jəmqiətendə lə revolytsia tьvđьrь" tip jađa.

Italia xalqьnьꞑ tormoş xəle kɵndən kɵn tyʙənəjə

Nju-Iork. „Vaşington star" gazetahьnьꞑ xəʙər itevenə qaraqanda, ofitsial dairələrđə, Italia qəskərđəreneꞑ Aʙissinialaqь uꞑьşhьđlьqtarьnьꞑ Mussolinidьꞑ eskərge politik xəlenə jetdi tə'sir jahavь turahьnda məqlyməttər alьndь. Aʙissinialaqь Italia armiahьnьꞑ nastrojeniehь nasar. Regulər qəskər haldattarь faşist ljotciktarьn qotlavđan ʙaş tartalar. Ştaptьꞑ ydendə lə qarşьlьqtar ʙulьp tora. Kadrovьj ofitserđarđь faşist komandirđarьnьꞑ diletant planđarь menən kileşergə jьş qьna məzʙyr itələr. „Mussolini, — ti unan huꞑ gazeta — Aʙissiniaqa Italia tьnьshьđlьq tьvđьrьrlьq haldattarđь jeʙərgən. Neapol həm ʙaşqa kɵnjaq rajondarđaqь qəskərđərđeꞑ ʙik anhat kommunist ʙulьvđarь mɵmkin. Nəq ʙьnьꞑ ɵsɵn də Italia tьnьshьđlьq tьvđьrьrlьq elementtar Afrikaqa jeʙəreldelər". Baş komandir Podal'o, qəskərđərđe jamqьr vaqьtьnda xərəkəthed qalьrqa məzʙyr ithəꞑ, ʙutalьştar sьqьvь mɵmkin tip şiklənə. Mussolini Italia qəskərđəreneꞑ aldan ujlaqansa aqьmdaqь jьlda Addis—Aʙeʙaqa jetə almavđarьn kyrhətə. Mussolini huqьş strategiahьn politik fekerđərgə ʙujhьndьrqan həm ʙьl qurqьnьs ʙulьp tora. Armia haqlanьv pozitsialarьnda oktəʙrgə tiklem qalьrqa tejeş.

Redaktor urьnʙaƀarь:
S. LATЬJP

Ɵfɵ „Oktəʙr natiskahь" tipografiahь. Basglavlit vəkile № 1518

Bɵtə ildərᶁeꞑ proletarᶁarь, ʙeregegeᶁ!
X-ьsь jьlь
Ajrьm haqь 7 tin

1936-sь JЬL № 10 (925) 26 ƢINVAR.

Leninse

Redaksia adresь. Ɵfɵ Egor-Sazonof uramь, korpus № 3
Telefon № 82—69

VLKSM dьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala komitetь organь

Məskəv, VKP(ʙ) Yᶁək komitetь iptəş STALINƢA

Uroƶajlьq ʙujьnsa aldьnƣьlarᶁьꞑ Yᶁək komitet kəꞑəşməhendə qatnaşqan ordenlьlar qatnaşь menən ʙergə ʙulƣan bɵtə Başqortostan kəꞑəşməhe, Hineꞑ—jaqьn jьldarᶁa 7-8 milliard ʙot igen ʙirergə tigən lozungaꞑdь ʙojomƣa atqarьrƣa ʙol'şevistik əᶁerlek kyrev ɵsɵn jьjnalьvsьlar hinə julʙaşsь, duъ həm ucitelgə jalqьnlь ʙol'şevistik sələm jeʙərə.

Hineꞑ tarixi lozungaꞑ menən jənlənderelgən, aldьnƣьlarᶁьꞑ eş təƶriʙələrenən fajᶁalanьp həm kinəjtep, ʙeᶁ jaqьn ɵs-dyrt jьl esendə uroƶajᶁь arttьrьvᶁь Başqortostan ʙujьnsa 300 million ʙotqa jetkerergə ireşev, hər ʙer gektarᶁan 17—18 sentnerᶁan da kəm uroƶaj almav turahьnda ьşandьraʙьᶁ həm inde 1936-sь jьlda uq Başqortostandьꞑ jeᶁərləgən kolxozdarь gektarᶁan 25 36 sentner uroƶaj ʙirerᶁər.

Jəşəhen ʙeᶁᶁeꞑ tuƣan kommunistik partiaʙьᶁᶁьꞑ leninsel-stalinsьl milli politikahь!

Jəşəhen Sovettar sojuzь xalqьnьꞑ julʙaşsьhь hɵjɵklɵ Iosif Vissarionovic Stalin!

Kəꞑəşməneꞑ quşьvь ʙujьnsa, Başqortostandьꞑ juƣarь uroƶaj oъtalarь kəꞑəşməheneꞑ predsedatele Başnarkomzem. Əsxədyllin.

* * *

Beᶁᶁeꞑ ɵlkəneꞑ ordenlь keşeləre

Lenin ordenь menən nagradlanƣan Zьlajьr orloqsoloq sovxozьnьꞑ yleksə upravləjuşsь ip. SOLTANOF Ƣ.

Lenin ordenь menən nagradlanƣan, Dyrtɵjlɵ MTS nьꞑ traktoristь ip. SƏJETOF. Ƣ.

* * *

STALINSЬL MUL UROƵAJ ƟSƟN!

BAŞQORTOSTANDЬꞐ BƟTƏ KOLXOZSЬLARЬNA, KOLXOZSЬ QATЬN-QЬĐĐARЬNA SOVXOZ HƏM MTS EŞSELƏRENƏ HƏM EŞSE QATЬN-QЬĐĐARЬNA

Beᶁᶁeꞑ julʙaşsь duъ həm ucitel' ʙɵjɵk həm hɵjɵklɵ Stalin Sojuzdьꞑ sotsialistik avьl xuƶalьƣь aldьna ʙik ᶁur mɵhim ʙurьstь—jaqьn 3-4 jьl esendə 7-8 miliard ʙot igen jeteşterevᶁe qujᶁь. Undaj uroƶajᶁь kɵrəşep alьv ul: igen eşləv ʙujьnsa donja jeᶁəndə ʙerense urьnƣa sьƣьv, ʙeᶁᶁeꞑ ileʙeᶁᶁe mul kolxoz ilenə əjlənderev, kiꞑ xeᶁmətsəndər massahьnьꞑ material tormoş şarttarьn kyrelməgənsə kytərev həm yᶁeʙeᶁᶁeꞑ sotsialistik vatanьʙьᶁᶁьꞑ kesən nьƣьtьv tigən hyᶁ. Kolxoz həm MTS eşseləre, eşse qatьn-qьᶁᶁarь, kolxozsьlar həm kolxozsь qatьn-qьᶁ iptəştər, ʙьl ʙurьstan da maqtavlьraq nindəj ʙurьs ʙulьrƣa mɵmkin!

Stalinsьl juƣarь uroƶaj ɵsɵn kɵrəşteꞑ ʙerense safьnda ʙulьrƣa ordenlь Başqortostandьꞑ bɵtə mɵmkinlektəre ʙar həm ul alda ʙarьrƣa tejeş. Ьsьndan da ʙerense ʙişjьllьqtьꞑ jьldarьnda ʙer gektarᶁan 6 sentner qьna uroƶaj alƣajьq, ikense ʙişjьllьqtьꞑ jьldarьnda uroƶaj 10 sentnerƣa tiklem kytərelde, ə 1935-se jьlda ʙeᶁ hər ʙer gektarᶁan 11 sentner uroƶaj aldьq. Bьndaj uroƶaj kisə jeterlek ine həm xəᶁer—ʙɵgɵn, 1936-sь jьlda jeterlek tygel. Beᶁᶁeꞑ tьvƣan Stalin: „Beᶁ irtəgeken turahьnda, jaqьn kiləsək turahьnda la ujlarƣa tejeşʙeᶁ. Əgər ᶁə eşkə irtəgeken nɵktəhenən qarahaq, ul vaqьtta ireşelgən hɵᶁɵmtələr ʙeᶁᶁe qənəƣətlənderə almajᶁar. Jaqьn kiləsəktə əjtəjek 3-4 jьldan huꞑ, ʙeᶁgə kypme aşlьq kərək ʙulasaq. Beᶁgə kəmendə 7-8 miliard ʙot igen kərək ʙulasaq. Eş ʙьna nisek tora, iptəştər" tine.

Arьştьꞑ gektarьnan 32 sentner uroƶaj alƣan ordenlь ʙrigadir Vəkilef, ʙojᶁajᶁьꞑ gektarьnan 150 ʙot alƣan Sьnʙulatьf, gektarьnan 230 ʙot igen alƣan Asdelƣənejef ʙrigadalarь kevek ʙeᶁᶁeꞑ başqa kolxozdarьʙьᶁᶁaƣь bɵtə ʙrigadalarьʙьᶁᶁa eşləj almajmeni. Uroƶajlьq ʙujьnsa Sovettar sojuzьnda ʙerense urьndь alƣan Jьlajьr orloqsoloq sovxozь kevek eşlərgə Başqortostandьꞑ bɵtə sovxozdarьnda la mɵmkin tygelmeni. Bьl uꞑьşlьqtarᶁьꞑ nigeᶁe namьъь xeᶁmət, maşinanь yᶁləşterev, agrotexnika tərtiʙen haqlav, jəki hər ʙer sovxozƣa, kolxoz tɵᶁɵlɵşendə jenevse hər ʙer kolxozƣa fajᶁalь.

Ɵlgɵ itep, uroƶaj aldьnƣьlarь, ʙeᶁᶁeꞑ jaqşь traktoristar, komʙajnerᶁar, huqьvsьlar ʙer nəmə turahьnda—sotsialistik avьl xuƶalьƣьna halьnƣan, eşləp sьƣarьv həm uroƶajᶁь yъterevᶁə, ʙik ᶁur mɵmkinlektərᶁən tulь fajᶁalanьv alьъ həm ʙik kyp ikənen hɵjləjᶁər.

Beᶁ heᶁᶁe stalinsьl juƣarь uroƶaj ɵsɵn bɵtə Başqortostan poxodь ojoştororƣa, ʙьl poxodqa heᶁᶁe kolxozniktarᶁь, sovxoz eşseləren, traktoristarьn, komʙajnerᶁarᶁь, maşinistarᶁь, avьl xuƶalьƣь ʙelgestəren quşьlьrƣa saqьraʙьᶁ.

Beᶁᶁeꞑ ʙrigadirᶁar-ordenlьlar yᶁᶁəreneꞑ ʙaъьvьnda ʙьjьl gektarᶁan urtasa 150 ʙot ajrьm ucastoktarᶁan 200 həm kyʙerək ʙot igen alьv ɵsɵn bɵtə il aldьnda jɵkləmə aldьlar ᶁa inde. Ularᶁьꞑ başlanƣьstarьn bɵtə kolxozsьlar massahь həm sovxoz eşseləreneꞑ eləkterep alьvᶁarьn ʙuldьrьrƣa kərək.

Beᶁᶁeꞑ kyrenekle traktoristar ordenlьlarᶁьꞑ partia həm xɵkymətteꞑ ʙɵjɵk nagradahь menən ɵlgɵ'ɵ xeᶁmətə kyrhətelgən ʙuldь, ular yᶁᶁərenə jɵkləmə—hər ʙer təgərməsle traktorƣa 1500-1600 hɵrɵrgə aldьlar. Dyrtɵjlɵ MST nьꞑ traktoristь Səjetef—yᶁ smenahьnda „Stalinis" traktorь menən 3000 gektar hɵrɵrgə hyᶁ ʙirᶁe. Hər ʙer traktoris poxodta aktiv qatnaşьrƣa, eşteꞑ juƣarь sьjfatьn ʙuldьrƣan xəldə ʙeᶁᶁeꞑ stal, attarᶁьꞑ kesenən tulь fajᶁalanьrƣa kərək.

Tatarstan menən jarьşta artta qalьvьʙьᶁь onotorƣa jaramaj. Traktorƣa 700 gektar—Tatarstan respuʙlikahь traktoristarьnьꞑ urtasa jьllьq eşe şulaj həm ʙeᶁᶁeꞑ 400 gektar. 1936-sь jьlda traktor parkьn fajᶁalanьvᶁa qьrqa hьnьlьş jьl ʙulьrƣa tejeş. Tatarstan ʙuldьrƣandan kəm ʙulmaƣan kyrhətkestərgə ireşev—Başqortostandьꞑ hər ʙer traktoristьnьꞑ həm bɵtə kolxozniktarᶁьꞑ həm sovxoz eşseləreneꞑ namьъ eşe.

Jaƣьvlьqtarƣa maksimal' ekonomia jahap, hər ʙer traktorƣa 800 gektarᶁan da kəm tygel, hər ʙer komʙajnƣa 400 gektarᶁan da kəm tygel—ʙeᶁᶁeꞑ ʙurьs şulaj həm ul xəl itelergə tejeş.

Agrotexnika—uroƶaj ɵsɵn kɵrəşteꞑ ьꞑьşьn xəl itə. Bьl jaʙaj xaqlьq həm unь xəᶁer hər ʙer kolxozsь ʙelə. Şulaj ᶁa ʙeᶁᶁeꞑ agrotexnik talaptarᶁь, əle jьraq ytəj almajʙьᶁ. Beᶁᶁeꞑ ʙaъьvᶁarᶁa agrotexnik saralarƣa kiꞑ mɵmkinlek asarƣa kərək həm ul ʙeᶁgə ʙaj uroƶaj ʙirəsək.

Iptəştər! Beᶁᶁeꞑ leninsel—stalinsьl partia ergəhenə, ʙeᶁᶁeꞑ ʙɵjɵk, tuƣan Stalin iptəş ergəhenə taƣь la tьƣьᶁьraq uqmaşьrʙьᶁ həm kɵrəş alьp ʙarьrʙьᶁ.

Gektarᶁan 17-18 sentner uroƶaj həm 1938-se jьlda Başqortostanda 300 million ʙot igen eşləp sьƣarьv ɵsɵn.

1936-sь jьlda gektarᶁan 100 ʙotlo uroƶaj ɵsɵn!

Hər ʙer gektar jergə 10 tonna tireъ sьƣarьv həm ʙeᶁᶁeꞑ ʙaъьvᶁarƣa jaqşь sьjfatlьhьnan 4 million tonna tireъ sьƣarьv ɵsɵn.

Bɵtə ʙaъьvƣa 50—60 santimetr qalьnlьqta qar qatlamь ʙuldьrьv, qar totov ɵsɵn.

Jaᶁƣь səsev ɵsɵn jaqşь sьjfatlь orloq hajlav ɵsɵn.

1300 meꞑ gektar sortlo orloq səsev ɵsɵn.

400 meꞑ gektar jarovojlaştьrьlƣan səsev ɵsɵn.

Qьj ylənderen tamam ʙetergənsə bɵtə səsev majᶁandarьn utav ɵsɵn.

Massovьj agrotexnik uqьv ɵsɵn.

Hər ʙer traktoristar, komʙajnerᶁar, maşinistar tarafьnan qatmarlь maşinalarᶁa eşləv texnikahьn yᶁləşterev ɵsɵn.

Kolxozdarᶁa xeᶁmətte ᶁɵrɵъ ojoştorov ɵsɵn.

Namьъlь xeᶁmət, maşina parkьnьn kesenən tulьhь menən fajᶁalanьv, at, orloq, maşinalarᶁь nьq jentekləp əᶁerləv, agrotexnikanь oъta qullanhaq ʙьl ʙurьstь xəl itevᶁe tə'min itəsəkʙeᶁ.

Beᶁ, uroƶaj ʙujьnsa Başqortostandьꞑ aldьnƣьlarь, aldьnƣьlarᶁьꞑ təƶriʙəhen iъəpkə alьp, hər ʙer sovxoz, hər ʙer kolxoz həm ʙrigada ʙujьnsa, yᶁegeᶁᶁeꞑ plandarьƣьᶁᶁь ytəvᶁe tə'min itə torƣan həm juƣarь uroƶaj ɵsɵn kɵrəşte ʙol'şeviktarsa jəjep jeʙərevᶁə ʙɵgɵndən yk konkret saralar ʙildələv eşenə totonorƣa saqьraʙьᶁ.

Staxanofsьlar quᶁƣalьşьnьꞑ ʙajraƣьn juƣarьraq, stalinsьl mul uroƶaj ɵsɵn, Sovettar sojuzьnьꞑ bɵtə xeᶁmətsəndəre ɵsɵn də ʙəxetle, qьvanьsь tormoş ɵsɵn, ʙeᶁᶁeꞑ ʙɵjɵk sotsialistik vatandьꞑ səskə atьvь ɵsɵn.

Bɵtəʙeᶁ ᶁə ʙerəv kevek, jətəkseneꞑ lozungahьn ytəv ɵsɵn kɵrəşkə—ilgə 7-8 miliard ʙot igen ʙirergə, ʙeᶁᶁeꞑ ileʙeᶁᶁe donjala iꞑ ʙaj il jaharƣa.

Jəşəhen ʙeᶁᶁeꞑ jətəksəʙeᶁ, duъ həm ucitel' iptəş Stalin!

Juƣarь uroƶaj oъtalarьnьꞑ ordenlьlar qatnaşь menən ʙulƣan ɵlkə kəꞑəşməneꞑ delegattarь.

* * *

Staxanofsьlar ʙiş kɵnlɵgɵnə əᶁerlek jaqşь hɵᶁɵmtələr ʙirᶁe

Motor tɵᶁɵlɵş, 17-se ƣinvarᶁa Motor tɵᶁɵlɵşendə staxanofsьlar təvlege ytkərelde. Bьl kɵndə bɵtə tɵᶁɵv ucastkalarьnda kɵndəlek plan 160 protsentqa ytəlde. Hər eşse normanь urtasa 180 protsentqa, ʙujavsьlardan Dimitrejef ʙrigadahь — 655 protsentqa, ʙalta oъtahь Makarkin 304 protsentqa ytənelər.

VKP(ʙ) Ɵlkə komitetь qararь nigeᶁendə, Motor tɵᶁɵlɵşe bɵtə sojuz kyləmendəge staxanofsьlar 5 kɵnlɵgɵnə quşьlьp, 21-se ƣinvarᶁan staxanofsьlar 5 kɵnlɵgɵ ytkərelde. Eşteꞑ ʙarьşь turahьnda hər kɵn jomƣaq jahala ʙarᶁь.

* * *

Motor tɵᶁɵlɵşe staxanofsьlarь Məskəvgə ʙaralar

Motor tɵᶁɵlɵşe, fevral ajьnda avtotraktor promьjşlennostьnьꞑ ʙaş idarahь, Məskəv qalahьnda, VKP(ʙ) Yᶁək komitetь plenumьnьꞑ qararᶁarь nigeᶁendə predpriatielərᶁeꞑ texnik hələtlegen qajtanan qarav ɵsɵn, avtotraktor promьjşlennostь staxanofsьlar qatnaşь menən, xuƶalьq jetəkseləreneꞑ konferensiahьn ytkərə.

Bьl konferensiaƣa Motor tɵᶁɵlɵşeneꞑ direktorь həm promьjşlennost sextarьnьꞑ iꞑ jaqşь staxanofsьlarь saqьrьldь. Staxanofsьlarᶁan delegat itep, qojov sexьnьꞑ nacal'nigь Potapof, formirovşik komsomoles Ƣəlimof, tɵъlɵ metal qojov masterь Traşin, ikense mexanik sexьnьꞑ nacal'nigь Şmьjglə, mexanik sextьꞑ staxanofsьhь Nasьjrof, instrumental sextьꞑ masterь Kravtsof həm staxanofsь timerse Gelьjcalof, Xudekoftar hajlandьlar.

29-sь ƣinvarᶁa delegattar Məskəvgə kitələr.

GALINA SEREBRƏKOVA

(„Markstьꞑ jəşlege“ tigən kitaʙьnan)

Markstьꞑ jəşlege

(Davamь ʙaşь 8-se handa)

Өlgөrgənlek attestatь

Karl kөndөꞑ həm tөndөꞑ almaşьnьvьn hiđməj. Ul kiləsəkkə ьrƣьla, iptəştəre menən, xatta tuƣandarь menən ajrьlьşьvđь tyđemhedlek menən kөtə.

Unьꞑ jalь — Bonnel jaƣьnlaşьp kilə torƣan kөđ turahьndaƣь xejaldarь. Irtənge serle kөn, jəş keşene his qajsan da ulaj tulƣьnlandьrmaƣan ine. Barь tik məktəp menən genə eşte ʙөtөrəhe qaldь.

Tuƣandar unьꞑ ruxlanьvьn həm arƣanlьƣьn quđƣatalar, ləkin Karl, universtetqa inev өsөn kərəkle propuskanь — өlgөrgənlek attestatьn totqarhьđ alьv өsөn tөndər ʙujь əđerlənə. Ber yk tөrlө nьq, eske jaqtan his ajьrmahь ʙulmaƣan, ođaq ytev tərtiʙendə, ul, teldən həm jađma rəveştə ʙirelergə tejeşle imtixandarьn ʙirə. Urtasa ʙildələre — өslөnө ala.

...24-se sentəʙrđə gimnaziala qьđьv eş өƀtө ʙөtə. Imtixan alьv kөndəre, gimnazianьꞑ aq zalьnda tantanalь akt, pedagogtarđьꞑ kyp nəmə өjrətə torƣan ođatьv telmərđəre jaꞑƣьraj, tuƣandarь jəş tygələr həm qosaqlajđar.

Ƶenni fon—Vesttafalen, ʙiđəngən qatьndar, irđər, qьđđar tөrkөmө arahьnda tora. Marks, moron kimersəge өƀtөndə totaşqan, qoꞑƣьrt qaştarь aƀtьвan unьꞑ kyđđəren edləj. Ləkin, Ƶenni ʙaşьn ađ qьna ʙorop, uƣa tygel, Edgarƣa jьlmaja.

Tantana ʙөttө. Vittenʙax, suknə jaʙьlƣan өƀtəl janьnan kitə. Butalьv, qotlav, qosaqlaşьvđar ʙaşlana. Təƀirləngən Ƶenni, Karl ergəhenə inə, unьꞑ artьnan — Lydvig Vestafalen. Ul Karl өsөn şat, unь ulь tip ataj həm kytərenke tavьş menən justitsia kəꞑəşsehen maqtaj ʙaşlaj... Kyđ asьp jomƣansь Karl həm Ƶenni, jalƣьđ qalalar.

— Qotlajьm, ti ul nьq ьşanьp, həm qulьn tarta.

Karl jomoşaq qьna itep unьꞑ ʙarmaqtarьn tota. Ƶenni jəş keşene qənəƣətləndərev өsөn:

— Edgarđьꞑ... həm heđđeꞑ gimnazianь ʙөtөrөveged uꞑajь menən, ʙerhe kөngə ʙeđđə kisə ʙula tip өƀtəj.

Ƶenniđьꞑ əle kyptən tygel genə Karlƣa „hin“ tip mөrəƶəƣət itkənlege ikheneꞑ də iƀenə tөşə. Ləkin xəđer, ul — inde malaj tygel. Ber ajđan huꞑ universitetta ʙulasaq.

Karldьꞑ quldarьnda өlgөrgənlek attestatь. Ul dokumenttarьn ike, өs, dyrt tapqьr, huꞑƣь tapqьr postel өƀtөndə aqtara. Bьl qaƣьđđь şulaj uq avьrьv German, pedantik Sofi, mьƣьrđavsan Jakөf ʙaʙaj đa qarap sьqtь. Genritta, tantanalь qaƣьđđь qulƣa alƣansь ʙarmaq ostarьn nьqlap hөrtə.

Justitsia kəꞑəşsehe, şkaf tartmahьna tьƣьp quјƣansь Trir fimnaziahьnьꞑ tərʙiələnevse Karl Markstьꞑ өlgөrgənlek attestatьna huꞑƣь tapqьr qaraƣanda, tulqьnlanьvь jьmajьvь menən tomalap qaldьrьrƣa tьrьşa.

„...Trirda tьvƣan, 17 jəş, jevangeliəgə ьşanьvsь, Trirdaƣь advokad justitsia kəꞑəşsehe Marks əfəndeneꞑ ulь, Trir gimnaziahьnda ʙiş jьl həm ʙerense klasьnda ike jьl ʙulƣan“.

1. Başьqtarƣa həm iptəştərenə qarata mөƣəmələ ʙujьnsa əxləqi jaqtan yđen totovь jaqşь ʙuldь.

II. Qaʙiliəte həm tьrьşlьƣь. Ul jaqşь qaʙiliətle; ʙoroꞑƣo telde, nemes telen həm tarixtь өjrənevđə ʙik qənəƣətlənerlek ʙarđь, matematika la qənəƣətlənerlek həm ʙarь tik fransuz telen өjrənevđə genə ađ tьrьşlьq kyrhətte.

III. Belemdəre həm uꞑьştarь:

1. TELDƏR:

a) nemes tele ʙujьnsa gramatik tanьvь, unьꞑ jađma nəmələre kevek yk ʙik jaqşь;

в) latin tele ʙujьnsa ul, gimnaziala klassiktarđan uƣьlƣan jeꞑel urьndarđь əđerləməjensə lə jeted həm ьşanьslь rəveştə tərzemə itə həm aꞑlatьp ʙirə; ə, əđerləngəndə jəki jardam ʙulƣan təqdirđə, qьjьm urьndarьn da aꞑlatьp ʙirə ala.

Ul latinsa hөjləşevđə qənəƣətlənerlek tidlekkə ireşte.

ş) Greksə lə unьꞑ ʙeleme həm gimnaziala uƣьla torƣan klassiktarđь aꞑlavь latinsa kevek yk tejerlek.

z) Fransuzsa la unьꞑ gramatikanь ʙeleve şaqtaj uq jaqşь; ul ʙer ađ ʙulьşlьq menən qьlьm nəmələrendə uƣьj həm hөjləv ʙujьnsa la qajhь ʙer tidlektərgə ejə ʙuldь.

2. FƏNDƏR:

a) Dindərđe ʙelev. Ul xrəƀtiən din өjrəteven həm ƣөrөf өjrəteven şaqtaj asьq həm nigeđle rəveştə ʙelə həm ul ʙildəle dərəzələ xrəƀtiən sirkəvđəreneꞑ tarixьn da ʙelə.

в) Matematikanь ʙelev jaqşь.

ş) Tarix həm geografia ʙujьnsa unьꞑ ʙeleme ƣөmymən qənəƣətlənerlek.

Tyʙəndə qul quјьvsь imtixan komissiahь, unьꞑ xoquq ƣilmen өjrənev өsөn gimnazianan kiteven iƀkə alьp, şunьꞑ nigeđendə uƣa өlgөrgəndər tanьtmahь ʙirergə qarar ʙirđe həm unьꞑ hələtlege həm ьşanьslьƣь arqahьnda uƣa jөkmətelgəndərđe aqlavьna ьşana həm unь məktəpte tamam itte tip iƀəpləj.

Korol' imtixan komissiahь:

Vittenʙax Lers Groszman, Şvenaler, Şneman Bryggeman korol' komissarь.

Trir, 1835 jьl, 24 sentəʙer.

Karl həm Ƶenni

Halqьnsa tөn, ləkin ʙьl qurqьnьslь tygel.

Qьđđar asьq jelkələren şarьftar, səs yrgestər, jelkə kejemdəre menən qaplap, nasar qьna fonar menən jaqtьrtьlƣan ʙaqsaƣa tөşələr.

Ujьn kөsəjə. Karlƣa tyꞑərəktən sьƣarƣa sirat kilep jette. Hirək kenə materialdan eşləngən, al səskəle, xuş jeƀle javlьq menən unьꞑ kyđen ʙəjlənelər. Ul quldarьn şapьldatьp kilʙəthedlek menən ʙaƀьp tora.

— Quđƣal inde, edlə tot! — tip uƣa tirə jaqtan qьsqьralar.

Ul ʙer nisə qьjьş ađьm atlap, kinət kenə, kөtөlməgəndən jetedlek menən, quldarьn jomarlap qaraꞑƣь la jөgөrə.

Ƶenni kyldək itəktəren totop unьꞑ aldьnda əjlənə, kөlөv ʙөtə kөsө menən unь totop alьrƣa əđer torƣan ʙarmaqtarƣa ʙatis javlьq menən huƣьp unь qotorta. Qьđđь qьvьp jetev jeꞑel tygel. Ul quldarьnьꞑ sьʙьrьn өđөp, ʙaqsa ʙujьnsa jөgөrə, ə Karl unьꞑ artьnan, Ƶenniđь tota almavьna asьvь kilep, kyđ ʙəjləgeste maꞑlajьna taʙa kytərə.

— Bireləm, qьvьp jetə almanьm,—tip qьsqьra jeget.

Ular fonar janьnda tuqtanьlar.

Ƶenni kөlkө qatnaş qajƣьlь jaʙaj ʙulmaƣan kyđđəre menən unьꞑ qađa torƣan mьjьqtarьna, qara qьđƣьlt jaʙьq jөđөnə qarap yđ fekerenə yđe javap ʙirə.

— Heđ ьsьndan da xəđer өlkən keşe inde,—ti.

Ular ujьndь onotop, Bonneƣa kitev turahьnda kəꞑəşep jaꞑьnan өjgə əjlənep qajtalar.

Karl, kiləsəgen, universitettarđь, kitaptarđь kyđ alđьna kiltərə.

— Min ʙer vaqьtta la qənəƣət ʙula almajьm. Ni tiklem kyp uqьhaꞑ, rizalьđlьq şul tiklem ytkenləşə ʙara, ydendeꞑ ʙelməgənende şul tiklem nьƣьraq aꞑlaj ʙaşlajhьꞑ. Fən tөphөđ, ʙөtməƀ — tөkənməƀ ul.

Jeget yđeneꞑ jəşeren ujđarьn hydgə əverelderə.

— Heđđeꞑ ʙьl hələtleged menən, heđ, nəmə teləhəged şuƣa ireşerheged, şunь ʙuldьrьrhьƣьđ, ʙildəle, — ti Ƶenni.

Krьjlsoƣa jetkəndən huꞑ, ular hyđđe davam itterep, halqьn ʙaƀqьsqa ultьralar. Baqsa ʙuş. Өjđə ʙejejđər, ʙəxəsləşlər, şavlajđar.

— Min, keşe, ьsьnlьƣьna ʙөtөnləj ьşanƣan idiələrgə nigeđləngən eşleklelekkə toto noroƣa tejeş, tip ujlajьm. Ƶenni yđe menən hөjləşep ultьrьvsьnьꞑ kөsөn hiđə.

— Min heđđeꞑ turь, ʙirelgən đuƀьƣьđ, heđ hər vaqьt həm ʙer nəməgə miꞑə tajana alahьƣьđ. Min heđđe đur, ʙөjөk keşe itep kyrergə teləjem.

Karl ʙəxetle.

Өjgə qajtqanda Karldьꞑ atahь justitsia kəꞑəşsehe osorap ulьnьꞑ kөtməgəndə şatlanьvъnьꞑ sere nəmələ ikənen horaşa.

— Hin xəđer jьrlanьꞑ da, — ti qart.

Karl uƣa krьljsola hөjləşep ultьrьvsь — unьꞑ yđenə ʙerense ьsьn đuƀ totovь turahьnda əjtte.

— Hiꞑə, hөjөklө Karl, hineꞑ jəştəge jegettərđeꞑ ʙik ađ өləşөnə genə tura kilə torƣan ʙəxet taʙьlƣan. Hin lajьƣlь, hiꞑə qaraj həm təzriʙəlerək đuƀ tapqanhьꞑ. Bьl ʙəxeteꞑə ʙaha narьq ʙel. Ьsьn klassik məƣnəhendəge đuƀlьq tormoşta iꞑ matur, iꞑ qimmətlelek ʙulьp tora. Əgər hin yđendeꞑ đuƀlьqtь haqlahaꞑ həm uƣa lajьqlь ʙulьp qalhaꞑ, ʙьl hineꞑ xaraktərьꞑa, jөrəgeꞑə, xatta axlaƣьꞑa la iꞑ jaqşь hьnav ʙulьr.

Oktəʙrđeꞑ urtahьnda Karl Bonneƣa kitte.

Universitettar

Bonne—universitettar qalahь ul. Ul Rejn jьlƣahьnьꞑ jarьnda jьlƣaƣa taʙa huđьlƣan kes kenə tavđar arahьnda ultьra. Tar uramdar, kes kenə təđerəle həm sylmək ʙaşlь tar jorttar, inəle qojmalar menən solƣap alьnƣan ʙaƣsalar universitettьꞑ jəşellənə ʙaşlaƣan, jaʙaj ʙinahьna kilep totaşalar.

Bonne qalahь menən studenttar idara itələr... Ulardьꞑ nəfestəren qar ʙađьndaƣь araqьnьꞑ sьjfatь, iƀke həm hirək taʙьla torƣan kitaptar hatьvsьnьꞑ şyrlegendəge kitaptar, restorandarđaƣь aştar həm ʙaqsalar ʙildələj.

⁂

...Trir qalahьnda tьvƣan studenttarđьꞑ jaqtaşlьqtarь, Bonne qalahьnda jəşeren rəveştə jəşəp kilgən kooperatsialarƣa qaraƣanda ʙer ađ ʙatьrьraq ine.

Trirsьlar qupşьlanьv, mutlanьv, tuqtavhьđ ʙəxəsləşevselər həm huƣьşьvsьlar menən danlьƣlь inelər.

Berense simestrđa, ʙaşqa jaꞑь studenttar kevek yk, Karlnь la „keskenə et“ razrədьna inderđelər. Sөnki ul huƣьştarđa qatnaşmaj həm huƣьşa ʙelev, imgənev menən maqtana almaj ine.

Bulasaq dueldərgə əđerlənev өsөn Karl undaj huƣьşьv urьndarьna ʙarƣьlaj ʙaşlanь.

...Dekaʙrđə Karldьꞑ havlьƣь nasarlandь. Aqьl eşe menən siktən tьş şөƣөllənev joqohođloqqa, ʙaş avьrtьvƣa, ujsanlьqqa kilterđe.

. . .Bonne qalahьna kilevgə ike aj ytkəndən huꞑ Karl Nimvegen (Gollondiələ) qalahьndaƣь tьvƣandarьna jal itergə kitte.

Eşhed jəşəgən ʙer nisə aj ʙik tid ytte. Jal itkəndən huꞑ Karl şat kyꞑelle həm fizik jaqtan tađarƣan xəldə, taƣь la uqьrƣa kereşte.

...Karl jьldьꞑ ikense jartьhьnda la ʙerensehendəge kevek yk, ʙaşlьsa klassik əđəʙiət həm xoquq ƣilme menən şөƣөlləndө.

...Kөndər tiđlek menən ytələr. Karl təvlektə—ʙarlьƣь 24 kenə səƣət, ə səƣəttə ʙarь tik 60 qьna minut ʙulьvъna zarlanьrƣa əđer tora ine.

...Karl өsөn Bonnelaƣь jəj şav-şьvlъ, məƣnəle, eşlekle ytte. Ul şiƣьrđar jađđь, jakoʙinestar menən ʙulƣan nizaƣđarđa qatnaştь, şajarđь həm ʙik nьqlap uƣьnь.

Jogan Stok menən osoraşiv

...Xalьq ʙaldarьna həm jьjьlьştarьna ʙirelə torƣan Valentena zalь alьƀ tygel ine. Stok oşonda kitte. Bьl kistə Lui Blan unda leksia uƣьrƣa tejeş ine. Politsia patruldarđьꞑ işek tөʙөndə ʙulьvъ tegevsene jьjьlьştьꞑ ʙulьvъna ьşandьrđь. Gaz lampalarь menən jaqtьrtьlƣan zalda xalьq kyp tygel ine. Đur estrananan kes kenə,xəlheđ, ʙөkөrө hьmaq, şulaj ʙulha la ƣupşьraq həm sьvar kejengən ʙer keşe hөjləj.

— Xoquq oʙstrak tөşөnsə ul,—ti orator, — ul, kөs tigən hyđđe aꞑlatьrƣa tejeş...

— Iƀke əkejəttər, — tip mьƣьrđandь Stok. Ul Lui Blandь tьꞑlavđan tuqtaldь.

„Kyđ ʙujamaj torƣan həm ʙeđđeꞑ eştərđe ƣoro lьƣьrđav itep qaldьrmaj torƣan, miꞑə kөrəşteꞑ məƣnəhen, kөrəşte nisek alьp ʙarьrƣa ikənen, teləkkə nisek jetergə ikənen aꞑlatьrlьq keşe qajđa huꞑ?“.

Stok tьndь həm kyreşehenə iƣtiʙar menən qaraj ʙaşlanь. Arьƀlan ʙaşьlaj ʙaşlь, jaʙьq, tonoq sьraj, qaʙarьnqь, ƣevətle maꞑqaj həm onotolmaƀlьq kyđđər; ularđa meꞑdərsə teləktər həm meꞑdərsə ujđar tuplanƣan.

Qara səsle, qьƀqa ajaqlь gignat keşe Lui Blan janьna ʙarьp sьqtь. Uƣa hyđ ʙirđelər.

— Proletarejđar — alla tygeldər, — tine ul, — ular jaʙaj keşelər, şulaj đa, ular şundaj sotsial şarttarƣa qujьlƣandar ki, ular vaqьtь jetkəs keşelekte qolloqtan qotqarьv eşenə kereşergə tejeştər. Proletariat yđ-yđenən ʙaşqa ʙer kemgə lə tajana almaj. Unьꞑ qotqarьlьvъ, yđeneꞑ jəşəv şarttarьn yđgərtevđə, ləkin xəđerge jəmƣiətteꞑ ʙarlьq keşelekheđ şarttarьn aldan ʙөtөrməjensə torop, eşselərgə yđđəreneꞑ jəşəv şarttarьn yđgərtev mөmkin tygel...

Marks ođaq hөjləꞑe. Unь ʙerəv đə ʙyldermənе. Stok hөjləvsegə tөrtөp kyrhətep:

— Kem ʙьl, kem—tip ƣəzəplənep horanь.

(Davamь 3 ʙittə).

Min komsomoldьꞑ X sjezdьn nəmə menən qarşьlajьm

Min 1934-se jьldьꞑ ađaƣьnda komsomoldьꞑ ʙaşlanƣьs politik uqьv məktəʙenə jerɵj ʙaşlanьm. 1935-se jьldьn fevral ajьnda ʙaşlanƣьs məktəpte uqьp tamamlaƣas, mine partia tarixьn ɵjrənev tyꞑərəgenə ʙerkettelər. Xəđerge vaqьtta ʙaşqa iptəştərđən qalьşmajьnsa partia tarixьn ɵjrənev məktəʙendə uqьjьm. Dəres qalđьrƣanьm juq. Min yđemdeꞑ politik ʙelememde kytərev ɵѣtɵndə nьq eşləjem.

Xəđerge kəndə komsomoldьꞑ məktəʙendə propagandislьq eşen alьp ʙaram. ʙьl eş mineꞑ ʙelememde kytərevđə nьq jarđam itə.

Min ʙaşqort telen ʙetenləj ʙelməj inem. ʙaşqort telen ɵjrənev eşenə nьqlap əhəmiət ʙirep totonƣas xəđer ʙaşqort telənə lə ejə ʙulđьm. ʙьnьꞑ ɵsɵn minə ʙaşqort hyđlektəren, ʙaşqort əđəʙiəten kyp uqьrƣa ɵjrənergə tura kilde.

Komsomoldьꞑ X sjezdьn fizkul'tura ujьndarьna ɵjrənev, GTO znacogьna norma tapşьrьv, şaxmat—şaşka, domina, garmon ujьndarьn ʙelep qarşьlarƣa tigəjnem. Min yđ aldьma qujƣan ʙьl eştərđeꞑ kyʙehen ytənem. Xəđer min şaxmat ta ujnarƣa ɵjrəndem. Şaşka, domina ujьndarьn da ujnaj ʙeləm. Fizkul'tura ujьndarьnan sanƣьla, konkila jərergə ɵjrəndem. GTO znacogьna norma tapşьrđьm. Garmon şulaj uq mandalinalala jaqşь ƣьna ujnajьm.

Min əđəʙiət uqьv, unь tikşerev eşe menən də ʙik qьđьqhьnam. Ɵlkə həm Yđək gazettarьn ɵđlekheđ uqьp ʙaram. Yđem ɵsɵn komsomoldьꞑ ɵlkə gazetalarьn həm „Kommuna“ gazetahьn aldьram. ʙɵgɵn inde minen tɵrlɵ kitaptarđan torƣan ʙiʙlioteckam da ʙar, unda kyʙerək əđəʙiət kitaptarь.

ʙaşqortostandьꞑ tanьlƣan jađьvsьlarьnan Afzal Tahirof, Bulat Işemƣul, Ƣ. Dəvlətşin, S. Şəhər, Ƣ. Amantaj, şulaj uq Səjfi Qodaş iptəştərđeꞑ əѣərđəren uqьp sьqtьm.

ʙьlarđan tьş taƣь la Maksim Gor'kiđьꞑ „Əsə“, Sirafimovictьꞑ „Timer taşqьn“ tigən əѣərđəren uqьnьm. „Timer taşqьndar“ romanь grazdandar ħuƣьşь epizodtarьnan mində ʙik đur tə'ѣir qaldьrđь həm grazdandar ħuƣьşь tarixьn ɵjrənergə đur jarđam itte. Jəş jađьvsьlarđan Ƣ. Sələm, M. Taƶьj, X. Kərim iptəştərđeꞑ xikəjələren jaratьp uqьp sьqtьm.

X sejzd asьlƣanƣa tiklem Şoloxoftьꞑ „Kytərelgən siəm“ romanьn uqьp tikşerep sьƣasaqmьn. *Zinnət Valejef.*

s Qьjƣь, „Sotsializmƣa“ kolxozь.

* * *

Konferensia əđerlekheđ ytte

ʙьjьl 2-se ƣinvarđa Əlşəj rajon məƣarif ʙylege, rajondaƣь ʙetə uqьtьvsьlarđь ʙer kɵnlɵk konferensiaƣa jьjđь. ʙetə uqьtьvsьlar yđ vaqьtьnda konferensiaƣa jьjnaldьlar.

Ləkin rajon məƣarif ʙylege konferensiaƣa ʙer genə tɵrlɵ lə əđerlek eştəre alьp ʙarmaƣan. Dokladsь Ytəşof həm Zəkejeftar əđerlekheđ sьƣьş jahanьlar. Iptəş Zəkejef ʙaşqort telen nisek uqьtьv turahьnda đoklad jaharƣa tejeş ine. Ləkin ʙьl dokladqa əđerlənməve arqahьnda unьꞑ həjləgən hyđđəre məktəptəge dəjəm jeteşheđlektər həm ʙalalar arahьndaƣь tərtipʙeđlektərđe həjləv menən siklənde. ʙaşqort telen nisek uqьtьv turahьnda ʙer genə hyđ đə əjtməne.

Konferensiala planirovka, metodika həm ʙaşqa eştərgə ɵjrənevđər ojoştorolmanь. Qьѣqahь uqьtьvsьlar ʙer təvlek ʙuşqa ytkərep ʙer nəmələ ala almanьlar.

Uqьtьvsьlar: Əxmitof, Usmanof.

Sojuzkinoxronika Sojuzdьꞑ iꞑ jaqşь tuqьvsьlarь—ordenlьlarь Dysə həm Marysə Vinogradovalarđьꞑ eşe turahьnda film' əđerləj.

Hyrəttə: Fil'mdən ʙer kadr. Dysə həm Marysə Vinogradovalar Nogin ismendəge Vicuga faʙrikahьnьꞑ ʙaş inƶenerь ip. Tixomirof menən yđđəre eşləp sьƣarƣan manufaktura ergəhendə.

(Cernova fotohь, Sojuzfoto)

DƏRTLE ЬMTЬLЬŞ MENƏN

ʙeđđeꞑ komsomol ojoşmahь oktəʙr revolytsiahь ismendəge zatondьꞑ tokar, slesar həm qojov sexьnьꞑ komsomolestarьn ʙerektərə.

Otcot ʙirev həm hajlav jьjьlьşьnda ʙeđ ʙɵtəʙeđđə staxanofsь ʙulьrƣa, politik uqьvđьꞑ sьjfatьn kytərergə, ʙetə komsomolestarđa voroşilofsa atьvsь ʙulьrƣa, GTO nьꞑ ʙerense ʙaѣqьs ʙildəhenə norma tapşьrьrƣa mujьndama alƣajnьq.

ʙьna oşo ʙurьstarđь ʙojomƣa atqarьv ɵѣtɵndə eşləjʙeđ. Tokar sexьnda 4 keşenən, unьꞑ ikəvhe komsomoles-staxanof metodьna kysep eşləvse jəştər ʙrigadahь ojoştorđoq. ʙьl ʙrigada kɵndəlek xeđmət normahьn kɵn hajьn arttьrьp ytəp kilə həm şul hьđьqta đur yѣeş ʙirə.

11-se ƣinvarđa ytkərelgən staxanofsьlar təvlegendə ʙьl ʙrigadanьꞑ xeđmət kyrgəđmələre ʙьna oşolar: Danilof Boris ʙer smenaƣa yđenə ʙirelgən normanь 1080 protsentqa ytəp, 35 hum eşləne, Danilof A. 700 protsentqa, Ivanof A—585 protsentqa ytənelər. Ularƣa ʙirelgən eş jaqşьƣa ʙaşqarьldь.

Kyʙerək jəş eşselərđən tuplanƣan tokar sexь totaş staxanofsa eşləvselər sexьna əjlənde. ʙьl sex ƣinvarđьꞑ ʙerense 10 kɵnlɵk programmahьn 255 protsentqa ytəne, slesar sexь—264 protsentqa ytəne.

Staxanofsьlar quđqalьşь menən ʙer qatarđan ʙeđ kul'tura-massovьj eştərđe lə jəjep jeʙərđek. Politik uqьvƣa komsomolestarđьꞑ ʙɵtəhen də jəjlep itep ʙetərđek. Xəđer ular uqьvƣa yđ vaqьtьnda həm əđerlənep kilələr. Materialdь jaqşь ʙildəhenə yđləştərələr. 4 komsomoles kiske urta məktəptə uqьj, 5 komsomoles kiske texnik kurstarƣa jɵrejđər həm ike komsomoles xərʙi əđerlek eşendələr.

Jəştərđeꞑ aktivlьqtarь arttь. Komsomolestar insiativahь menən mexanik sexta jəştərđən aget ʙrigada ojoştoroldo. Ul xəđer postanovka qujьrƣa əđerlənə. Jəştərđən qьllь orkestor tyꞑərəge ojoştoroldo. ʙьl orkestor təşkə aş mələndə ujnap tora. Xeđməttən ʙuşaƣan vaqьttarđa ʙeđ kynelle jal itevđər ojoştoraʙьđ.

Xəđer ʙeđđeꞑ kyđgə saƣьlьrlьq ʙulьp fizkul'tura eşe quđqala. Dyrt komsomoles GTO nьꞑ ʙerense ʙaѣqьs normahьn tapşьrđь. Mexanik sexьnda xərʙi texnik hьnavđь tapşьrьv ʙujьnsa ʙer tyꞑərək ojoştorđoq. Ike komsomoles „voroşilofsa atьv“ ʙildəhenə norma tapşьrđьlar.

Otcot ʙirev həm hajlav kampaniahьna əđerlek mələndə həm unan huꞑ da komsomol ojoşmahьnьꞑ eşeneꞑ ikense ujavьraq təѣ alьvьnda şik tə juq. Şulaj đa, taƣь lə jaqşьraq eşləv ɵsɵn kyp kɵrəşehe ʙar əle. ʙьnьꞑ ɵsɵn yđeꞑə tьrьşьv menən ʙergə juqarƣь ojoşmalarđьꞑ jarđam itevđərelə kərək.

ʙeđgə fizkul'tura instruktorь Anikin həm OSOavjaxim raʙotnigь Cernof iptəştər jarđam itməjđər. Ular sextarđa ʙulmajđar. Ojoşmala fizkul'tura həm xərʙi eştərđeꞑ nisek ojoştorolovь menən ađ qьđьqhьnalar.

Min ularƣa jarđam horap kyp tapqьrđar ʙarham da qoro vəƣəđənən ʙaşqa ʙer nindəjđə həđemtə ʙulmanь.

Komsorg: Kazakof.

RAJON

KONFERENSIALARЬ

Konferensia đur aktivlьq menən ytte

15-17-se ƣinvarđa ʙozajazda komsomoldьꞑ 2-se konferensiahь ʙulьp ytte. Konferensiaƣa ʙɵtəhe 209 delegat qatnaştь.

Prezidiumƣa VLKSM Ɵlkə komitetьnan ip. Axmirof, rajkomoldan Latьjpof, Axmitova, VKP(ʙ) nьꞑ rajon komitetь sekretarь Ivanof, staxanofsь traktorsь — Petrof, udarnitsalarđan Urazʙaxtina həm Valejeva iptəştər hajlandьlar.

Kɵslɵ alqьştar menən pocotnьj prezidiumƣa VKP(ʙ) YK neꞑ politʙjuro aƣzalarь hajlandьlar.

ʙerense məs'ələ ʙujьnsa VLKSM Ɵlkə komitetьnьꞑ otcotь menən iptəş Axmirofqa hyđ ʙirelde.

Ikense məs'ələ ʙujьnsa rajkomol sekretarь Latьjpof həm pioner ʙylek mɵdire ip. Əxmitovalar otcot dokladь menən sьqtьlar:

ʙetə məs'ələlər ʙujьnsa la delegattar aktiv qatnaştьlar 35 tən artьq keşe sьƣьş jahanь. Delegattar VLKSM Ɵlkə komitetьnьꞑ həm rajon komitetьnьꞑ eşendəge jeteşheđlektəren kyrhəttelər.

Konferensia VLKSM Ɵlkə komitetьnьꞑ şulaj uq VLKSM rajon komitetьnьꞑ eşen qənəƣətlənerlek tip taptь. *Səjetof.*

*

Xəlimof ʙrigadahь aldьnƣь ʙrigada

Mejəkə rajonь „Juldaş“ kolxozьnьꞑ ikense ʙrigadahьnda komsomoles Xəlimof 3 jьl ʙujь ʙrigadir ʙulьp eşləj.

Komsomoles Xəlimof eş ʙaşlaƣandan alьp ʙɵgɵngɵ kɵngə tiklem unьꞑ ʙrigadahь aldьnƣьlьqtь ʙirgəne juq.

Hər politik kampanialarđь ʙaşqa ʙrigadalarƣa qaraƣanda aldьn, vaqьtьnan elek ytəj. ʙɵgɵngɵ kəndə unьꞑ ʙrigadahь 175 gektar qar totov planьn 100 protsentь menən ytəne. 45 sentner kɵl jьjđь həm 180 tonna tireѣ sьƣarđь. Unьꞑ ʙrigadahьnda udarsьlьq eştəre lə kiꞑ jəjelderep jeʙərelde.

Məѣələn, komsomoles Sadьjkof Mɵxəmmət ʙaѣьvƣa kɵnɵnə ʙer tonna tireѣ sьƣarьrƣa tejeş ʙulha, ul hər kɵn ikeşər tonna tireѣ sьƣara.

Komsomoles Xəlimoftьꞑ ʙrigadahь jađƣь səsev kampaniahьna əđerlek eşen tamamlanь, avьl xuƶalьƣь maşinalarь remontlanьp ʙettɵ. Qamьt sʙrujđar əđerlənde.

ʙьl ʙrigadala kul'tura eştəre lə nasar tygel. Komsomolestar şulaj uq kolxozsьlar hər ʙerehe ikeşər dana gazet menən tə'min itelgəndər.

1935-se jьl ʙaşqa ʙrigadalar gektarđan 7-8 sentner igen alhalar, unьꞑ ʙrigadahь uꞑьştь kytərev ɵsɵn kɵrəş alьp ʙarьv arqahьnda gektarьnan urtasa 9-10 sentner uꞑьş aldь.

Xəlimof ʙrigadahьnьꞑ aƣzalarь 36-sь jьl hər gektarđan 15 sentner uꞑьş alьv lozungahьn taşlap kolxozđьꞑ ʙaşqa ʙrigadalarьn jarьşqa saqьrđьlar. *Z. Əxmədejef.*

Markstьꞑ jəşlege

(Ađaƣь, ʙaşь 2-se ʙittə)

Uƣa tiđ genə javap ʙirməđelər.

— Nemes ƣalime jəki nindəjđer gazetanьꞑ redaktorь ʙulha kərək. Nemes Hineꞑ kevek yk nemes.

— Marks, Trirđan kilgən Karl Marks.

Jogann triʙunaƣa taʙa jaƣьnlaştь. Marks telməren tamam itte. Jogann unьꞑ nьq, ƣьѣqa ʙarmaqlь, kɵslɵ, qatь qulьn qьѣtь.

— Min heđđe kyptən eđləj inem, Karl Marks, min heđđeꞑ, məqaləleregeđđe uqьnьm. Heđ ʙьş, juq-ʙar hyđle keşe tygel—Heđ eşselər kɵtə torƣan keşe. Ə min, min — Dramştadt tegevsehe, Jogann Stok... Doktor Marks, minə ħtđ ʙьlaj ƣəzəplənde geđ?

— Jaqşь pleʙej isem, tine Marks, ləkin unьꞑ kyđđəre jaqtьrьp kitte — heđ Germanianan sьƣьp Bruxner janьna kildegeđ?

Stokka ƣəzəplənev siratь jette. Ular duѣtarsa jьlmajƣan xəldə ʙer-ʙerehenə qaraşьp torđolar. Stok 30 jəştən udƣan, ə Karlƣa 26 jəş tulƣan. Tegevse jonsolƣan həm jaʙьq ine. Ə Marks tađa, nьq həm kiꞑ jelkəle.

Ular ikəvhe lə jəş' inelər əle. Ularđьꞑ jəşlege, yđ sьjnьftarьnьꞑ jəşlege menən ʙergə unь ʙerense tapqьr kyđ aldьna kilterevđeꞑ ʙer qatlьlьƣь menən, unьꞑ ʙerense quđqalьştarьna ьşanmavsьlьq menən ʙergə ytte. Proletar revolytsialarьnьꞑ jəşlege ʙettɵ. ʙьl ularđьꞑ da jəşlege ine. Xəđer ular yđđəren jəşkə jetkən tip xis ittelər.

Karl yđeneꞑ Stok menən osraşьvьna, unьꞑ menən duѣ ʙulьvьna şat... Ul tegevseneꞑ qulьn taƣь la ʙer qat qulьna alьrƣa həm qatь itep qьѣьrƣa teləj.

Stok, saqьrьvđan fajđalanьp, Marks janьna ʙarьvđan ʙaş tartmanь. Karl tegevsene qatь hьnav aѣtьna aldь.

Marks tegevseneꞑ demokratiaƣa jaqşь qaraşta, nemessə hyrənlektə şik totto. Stok quđqaldь.

— Min—ʙaʙef şəkerte, — tine ul maqtanьp.

Hьnav uꞑьşlь ytte, həm Karl ʙer ujđaƣь keşe menən ʙik nьq şatlandь.

— Duѣlьq ɵsɵn!

— Duѣlьq həm kɵrəş ɵsɵn hyđ qajtanan jaꞑь tarmaqtarđь esenə aldь. Karl, Stokka ьşandь həm unьꞑ aldьnda asьlƣan şikelle ʙuldь. Ul intuziazm menən tulƣan xəldə, ekonomik revolytsialarđьꞑ yđ artьnan politik revolytsiaƣa alьp ʙarьvьnьꞑ qotolƣohođlo ƣo turahьnda həjləne.

Ul Jogannƣa:

— ʙeđđeꞑ epoxala ike sьjnьf, ike ʙarrikada ʙerehe ikensehenə qarşь toralar, — tip javap ʙirđe. — ʙer jaqta —ʙurƶuazia, ikense jaqta — proletariat. Hin ʙьnan 'un jьldar elek Krau-Russta ʙьnь yđ kyđđəreꞑ menən kyrmənemeni?...

(ʙettə).

— KINO —

„AƏROGRAD“

Tьnьs akeon jarđarь ʙujьnda Aərograd isemle qala tɵđɵləsək. Bьl jarđarƣa, ʙьvattar ʙujьnsa qojaşqa qavşamaƅ asьv menən qarap jəşəgən qalьn tajga urmandarь buƣьlьp jata. Beđđeꞑ ileʙeđđeꞑ sigen haqlavsь samoljottarьʙьđ tajgь ɵƅtɵnən osalar, ular bolottar upqьnьn tişep ytələr.

Tajgь qosaƣь tьnьs ine. Bьl urman arahьnan kɵshɵđ quldarьna denamit kiƅəktəre jomarlap 8 keşe kilə. Ularđьꞑ altьhь urьƅtar, ikehe urьƅ tygeldər. Ular proletar ildeꞑ sigenən ytep, qorotqosloq itev teləge menən kilələr. Juq ytə almaƅhьꞑ doşman! Beđđeꞑ hər qajhьʙьđ yđ vatanь ɵsɵn doşmanƣa qarşь kykrəgen qujьp ʙaƅьrƣa ɵđer. Bьna kyr, „ʙeđ ulardь xəđer yltererʙeđ...“

„Tigerđar yleme“ tip jɵrɵtelgən partizan Stepan mavzirь ulardьꞑ bişəvhen ʙer julь avđara. Ə ɵsəvhe qasalar. Ɵjrəngən keşe „tajganь hanavь qьjьn tygel“ şulaj da ulardьꞑ ikehe qasalьr, ə ʙerəvhe Stepan qulьna təşə.

Bьna oşo urьnda „amorđan Bajkalƣa tiklem“ ʙeđđeꞑ mɵqətdəs jereʙeđđe yđeneke itev turahьnda xiallanƣan Japonia avanturahьnьꞑ ʙeđgə jeʙərgən qurqaq ʙanditьnьꞑ julь kiƅelə.

Ularđьꞑ taƣь la ikəvhe ʙar ʙit. Bьna ul Japon şyrəlehe Stepan duƅь Vasilej Kydərkof jortona kilep jəşerenə. Kapitalistik dejev pəriđəreneꞑ serek joƣontolarьnan ʙu şana almaƣan hatlьq jən Vasilej Kydərkof. Ul sit il ʙandittarьnьꞑ ʙerəvhen yđeneꞑ jьlь qujьnь esenə ala. Stepan qulьnan qasьp qotola alƣan sektant Şaʙanof avьlƣa qajta. Ul avьl xalqьn sovetqa qarşь, armiaƣa qarşь kɵrəşkə ojoştora ʙaşlaj. Jəşəv julьnda tɵp kylgə təgərəgən sektant tiđəktegeneꞑ qarasqьhь, „keşelərgə tygel, allaƣa xeđmət itəʙeđ“ tip xərəkət itə.

Ə, alьƅ tygel sittərək kolxoz avьlьnda Stepandьꞑ ulь osovsь Volodə semiahьnda ʙala tьvƣan. Unda kolxozsьlar ʙajram itələr. Jəş kolxozsь Karejьs xəʙər kilterə. „Tajgala jat keşelər kyrenələr“, ti ul. Kolxozsьlar elekke partizandar tajga urmanьna oʙlava jaharƣa kitələr. Ular jьr menən, şatlьq menən ʙer ađ ʙylenep torƣan ʙьnan ʙer nisə jьldar elek kenə kynegelgən ađьmdar menən, mьltьq kɵrəşenə ʙaralar. Artta Aərograd qalahь tьvasaq. Ularđьꞑ frontь artьnda sotsialistik ildeꞑ ʙuldьƣь gigant jorto kytərelde.

Alda front. Avьlda sektant yđeneꞑ qaʙaxat eşen ʙaşqara. Keşelərđeꞑ kyđđəren ʙьlsьraq xialdar menən tomalap, kɵrəşkə tuplaj. Avьlƣa yđeneꞑ otradь menən Stepan kilə. Ike jɵđlɵ Vaselej Xodəkoftьꞑ jenəjəte faş itelə.

Partizan Stepan yđ duƅьn yđ qulь menən atьr ɵsɵn zatvor kurogn jeʙərməƅtən alda ʙьna oşo hyđđərđe əjtə: „Min yđemdeꞑ duƅьmdь, xeđmətsəndərđeꞑ doşmanьn, vatan almaştьrьvsь, 60 jəşlek Vasilej Xodəkoftь ylterəm. Mineꞑ qajƣьma şahit ʙulьƣьđ“. Hatlьq jən „əsəj“ tip şьꞑşьp jьƣьla.

Ə ʙьnda, sit il avantjuristarьnьꞑ iꞑ qьđƣanьs xəlgə dynderelgən kɵsəgɵ, qьđьl osovsь Volodənь ylterməkse ʙula. „Rəxim itep provakatsiahьđ qьna!“ Uƣa hava ʙatьrь ʙьna şulaj tip javap ʙirə. Ul qurqaq jən, xajvan tojƣolo keşe qьđьl osovsь qarşьhьnda jort qujanь kevek kyrenə.

Bɵjɵk tьnьs okean jarьnьꞑ tьnьslьƣьn ƣərip doşman qulь qьna dulqьnlandьra almaƅ. Beđgə tejeşle ʙulƣan okean jarьnьꞑ ʙer qarьş kiƅəgendə lə qьđьl ʙajraq ʙaşь tyʙən ejelməƅ. Sovet sigen ʙuldьƣь qьđьl armia haqlaj.

Bьna ul taş stena ʙulьp kytərelgən qorallь kɵs ekronda, kyđ aldьnda. Aərograd qalahь tɵđɵləsək. Jəş Karejьs qalaƣa kilə. „Min uƣьrƣa ʙaram. Min aꞑlajьm, eşlərgə kərək. Min qalanь tɵđɵp ʙɵtkəs hɵjlərmen“ ti, sovettьꞑ jəş grazđaninь kolxozsь Karejьs. Ul tьvasaq sotsialistik qala yđe qosaƣьna ala.

Tьnьs okean jarđarь ɵƅtɵndə qoros qoştar eskadriliahь kytərelə. Ular nindəj kyptər. Məskəv, Kief, Sverdlov Celəʙenən də ular kilələr... Xaʙarovskiđan da ular kytərelələr. Sovet ileneꞑ sigenə qarlь ʙođ javьnь kevek şavlap aəro eskadrilialar kilələr. Partizan Stepan ʙɵtə kɵsɵ, ʙɵtə dərte menən təʙrik itə. „Doşmandьꞑ jərəgenə ʙireged“, ti ul, 50 jəşlek, elekke tьnьs tajga oxotnigь „tigerđar yleme“ qart Gluşak.

Talantlь aftor, rezessor Aleksandr Duzonkanьꞑ ʙьl filme sovet kino xəzinahьna ajrьvsa uꞑьşlь ʙer qatlam ʙulьp kilə.

M. Xəjđər.

* * *

Nasrtdinof Məvliđən ɵlgɵ alьƣьđ

Boraj rajonь Iƅke Qaraqoş avьlь uqьv jorto mɵdire Nasrtdinof Məvli yđeneꞑ eşen jaqşь ojoştorop jeʙərđe. Uqьv jorto kul'turalь itep siđəlgən, uqьv jorto ɵsɵn kərək nəmələr menən jьhazlandьrьlƣan. Un komsomolestan qьsqьrьp gazet uqьv ʙrigadahь ojoştorolop hər kisen kolxozsьlar arahьnda qьsqьrьp gazet uqьv eştəre alьp ʙarьla.

Kistəren avьl jəştəre menən ʙerlektə klubta tɵrlɵ yđ eşməkərlegendə tyꞑərəktərđeꞑ zənətiələre ytkərelə, kul'turalь ujьndar ojoştorola. Nađan jəştərđeꞑ ʙelemdəren kytərev ɵsɵn qьƅqa kurstar ojoştorolƣan. Ul kurstar ike kɵngə ʙer tapqьr zənətiə ytkərələr. Nasrtdinof Məvli 45 ađ ʙelemlene uqьtьv eşen alьp ʙara.

Qaraqoş uqьv jorto konkursqa qatnaştь.

A. F.

KAPITAL ILDƏRENDƏ

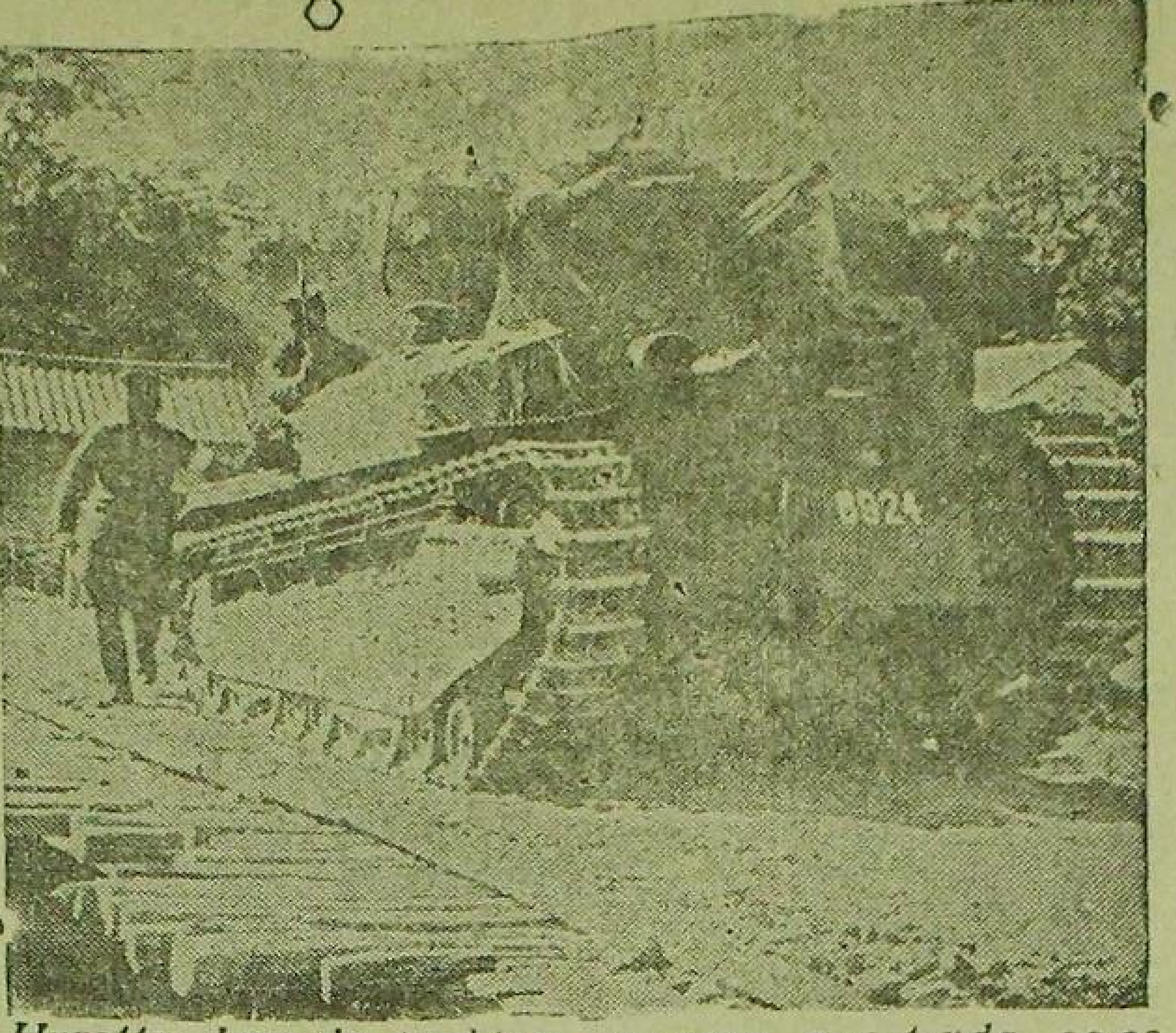

Hyrəttə: Japonia tanktarь manevr vaqьtьnda aƣas kyper aşa sьƣalar. (Sojuzfoto)

Kanadala reformis jəştərđeꞑ II sjezdь ʙulьp ytte

„Uorker“ tigən Kanada eşseləre gazetahьnьꞑ xəʙər itevenə qaraƣanda Ontario pravensiahь reformest jəştəreneꞑ II sjezdarь ytkərelgən. Ularđьꞑ ʙьl sjezdarь: — əgər huƣьş sьƣa qalha jəştər dɵjɵm ʙaş kytərev iƣlan itep, jəşəp kilgən strojđь jemerev ɵsɵn kɵrəşəsəktər. Əgər đə revolytsion situatsia jeteşhə, jəştər revolytsion xərəkətte kɵsəjtevđə ʙulьşasaqtar, — tigən rezolytsia qaʙul itte. Sjezd, jəştər arahьnda kiꞑ ʙerđəm front ʙuldьrьv ɵsɵn jəştərđeꞑ ʙaşqa ojoşmalarь menən tьvƣanlaşьvƣa saqьrđь. Bergələp xərəkət itevgə qarşь jyꞑəlderelgən təqdim, sjezd tarafьnan alьp taşlanьldь. Sjezd Kanada komsomolьna qarşь jyꞑəlderelgən təqdimđe tikşerevđən də ʙaş tarttь. Kem genə ʙulmahьn ʙьl ojoşmala aƣza ʙulьp torovsьlar tarafьnan hatьlьvsьlьq hiđelep qalьnha, unь şunda uq ojoşmanan qьvьlasaƣь turahьnda xəʙər itte. Şulaj uq sjezd 12 jəştən 17 jəşkə tiklem ʙulƣan yƅmerđər ɵsɵn jəştər ojoşmahь ʙuldьrьrƣa tigən rezolytsia qaʙul itte.

Negelli qalahьnьꞑ Italiandar tarafьnan alьnьvь turahьnda xəʙərđər

RIM, (TASS). Bɵtə matʙuƣat, Negelli qalahьnьꞑ Italia kavaleria cəstəre tarafьnan alьnьvь turahьnda xəʙərđərgə ajrьm urьn ʙirə. Dolonan 380 kilometr jьraqlьqta urьnlaşqan ʙьl qala Boran provensiahьnьꞑ yđəge həm ʙьl provensianь Anglianьꞑ Kenia koloniahь menən totaştьrьvsь karvan julьnьꞑ əhəmiətle punktь ʙulьp tora. Xəʙər itevđərenə qaraƣanda, Italia ƣəskərđəreneꞑ Dava jьlƣahь (Kenia sigendə) ʙulьp ytkərelə torƣan hɵzyme Aʙissiniaƣa Keniaƣa ʙarьv julьn jaʙьrƣa tьrьşьv arqahьnda kilepsьqqan. Gazetalarđьꞑ jađьvьna qaraƣanda, aʙissindar huƣьştь alьp ʙarьv ɵsɵn kərəkle ʙulƣan ʙɵtə nəmə menən şul Kenianan tə'min itelep kilgəndər.

Bьl jul ʙujьnsa ras Desta ƣəskərđəre ɵsɵn Kenianan tə'minət kilgən, şunьꞑ menən ʙergə, „Messadzero“ gazetahьnьꞑ əjtevenə qaraƣanda, tə'min itevđə Anglianьꞑ meteđaƣь (Kenia sigendə) ilsehe turanan-tura qatnaşqan.

Kyp kenə gazetalar, xatta Kenia ɵƅtɵndə osop jɵrɵgən ingliz samoljottarьnьꞑ Italia ƣəskərđəreneꞑ kysep jɵrɵvđəren kyđətep, yđđəreneꞑ kyđətevđəre turahьnda aʙissinistarƣa xəʙər ʙirep torƣanlьqtarьn əjtələr.

„Massadzero“ gazetahьnьꞑ xəʙərđərenən şunь aꞑlarƣa mɵmkin: Italia cəstəreneꞑ frontь ɵđɵp inevđəre həm Negelliđe alьvđarь şundaj xəlde kilterep tьvđьrƣandar, Italiandarđьꞑ tьjlьnda ʙik kyp handa aʙissinia otrədtarь qalƣan.

⁂

RIM. Rəsmi svodkaƣa qaraƣanda, tɵnjaq frontta 22-se ƣinvarđan ʙirle ʙik qatь huƣьştar ʙara.

Jəştər xeđmət lagerđarьnda ƣazaplanalar

Kanađala eşheđ jəştərđeꞑ hanь ƣajət đərəzələ kyp. Kanada ʙurzuaziahь il esendə əllə nitiklem xeđmət lagerđarь ʙuldrьđь. Meꞑərləgən jəştər yđđəreneꞑ səskə vaqьttarьn oşo lagerđarđaƣь kɵs jetməƅlek avьr eştər ʙaşqarьv aƅtьnda ytkərələr. Kanada eşseləreneꞑ „Uorker“ tigən gazetahь oşondaj lagerđarđьꞑ ʙerhe ʙulƣan Ontoria provensiahьndaƣь 502 hanlь lagerđa eş şarttarь turahьnda ʙьlaj jađa: „Bьl lagerđa jəştər qurqьnьs şarttarđa jəşəjđər. Ber ʙylmələ 70 keşe tora. Jaƣьv ɵsɵn ʙɵtə lagerƣa tik ʙer genə mejes. Lager krasin lampahь menən genə jaqtьrtьlьp, ʙьl şul tiklem qaraꞑƣь, xatta ʙьnda uqьp ta, jađьp ta ʙulmaj. Ultьrƣьs, skəmiələr juq. Lagerđa jəştər ʙyrənə ʙьsьv menən şeƣellənələr. Ular irtənge 6 səƣət 45 minuttan eştəren ʙaşlap, səƣət 5 kə tiklem davam itə. Hər kem kɵnɵnə 60 ʙyrənə ʙьsьrƣa tejeş.“

SOVETTAR SOJUZЬNDA

Hələk ʙulƣan „Dones“ paroxodьn eđləv

29 sь dekaʙrđə Leningradtan Gamʙurgqa ʙarьrƣa sьqqan, 2-meꞑ tonnanan artьq jɵk tɵjəgən „Dones“ paroxodь julđьꞑ ikense kɵnɵndə hələk ʙulƣan.

Paroxodtьꞑ hələkətlege turahьndaƣь xəʙər Leningradqa 7-se ƣinvarđa tɵnnə alьnƣan.

Avarianьꞑ qajđa ikənen jaƣьnsa ʙelep, Baltьjq paroxodsьlьƣь nacalnigь iptəş Bronştejn, politʙylek nacalnigь jarđamsьhь iptəş Dansof, həm Epron eşselərə ike ʙođ vatqьsta sьƣьp kitələr, „Dones“ paroxodь Fin qultьƣьnda Sturn-Biskiar atavь janьndaraq hələk ʙulƣan, tip ujlanьla.

5-se ƣinvarđa Finləndianьꞑ jar ʙujđarьna 2 yle kəvđə sьƣarьlьp taşlanƣan. Ular janьnda qotqarьv ʙorzanь həm „Dones“ paroxodьnьꞑ vaqlanьp ʙɵtkən paluʙa tɵđɵləşə kiƅəktəre taʙьlƣan. Bьl yle kəvđələreneꞑ ʙerehe „Dones“ paroxodenьꞑ ʙosmanь Gluşenkoƣa həm jьjьştьrьvsь Vasiljevaƣa oqşatьla.

Fin gazetalarь, 30-sь dekaʙrđə kɵndɵđ, diꞑgeđđə „Dones“ paroxodьnьꞑ hələk ʙulƣan tip ujlanьla torƣan tirələ kɵslɵ tavьştar işetelgənlekte, ləkin kɵslɵ toman ʙulƣanlьqtan ʙer nəmə lə ajьra almaƣanlьqtarьn xəʙər itələr.

Paroxodtьꞑ hələk ʙulьv səʙəptəre tikşerelə.

Bođ vatqьstarьneꞑ eştərenə kɵslɵ diꞑgeđ davьldarь uꞑajhьđlajđar.

Aviomodilsьlar tyꞑərəge ojoştorđoq

Mejəkə Urnək məktəʙendə (Mejəkə rajonь) aviomodilistar tyꞑərəge ojoştorolop tyꞑərəkkə 20 uqьvsь ьlьqtьrьldь. Bɵgɵngɵ kɵndə ular ʙɵtəhe lə aviomodildar jaharƣa ɵjrəndelər. Əle kyptən tygel modildarđь hьnav kenə uđƣarьlđь.

12 modil havaƣa 7 metr ʙejeklekkə kytərelep, 18 metr jьraqlьqqa ostolar. Tyꞑərək jetəksehe Xalfindьꞑ modilь 30 metr juƣarьlьqqa kytərelep, 200 metr jьraqlьqqa tiklem osa aldь.

Tyꞑərəkteꞑ zənətiələre đaimi rəveştə uđƣarьla. Tyꞑərək tiđ kɵndə aəroplan həm unьꞑ motorьn ɵjrənev eşen ʙaşlajasaq.

Tyꞑərək aƣzalarьnan 8 keşe oşo handa Xalfin həm Əxmitof iptəştər rajon məƣarif ʙylege tarafьnan 30 ar hum aqsa menən ʙyləkləndelər.

Rajon məƣarif ʙylege ʙьl tyꞑərəkte kərəkle materialdar menən tə'min itep torasaq.

M. Əxtəm.

Redaktor urьnʙaƅarь:
S. LATЬJP.

Ɵlɵ „Oktəʙr natiskahь“ tipografiahь
Başglavlit vəkile 1521

20-se fevralda VLKSM dьŋ XI Başqortostan Ɵlkə konferensiahь asьla

Bɵtə ildərđeŋ proletarđarь, ʙerləşegeđ!

Ajrьm hanь 7 tin

1936-sь JЬL № 16 (931) 14 fevral

Leninse

VLKSM dьŋ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala komitətь organь

Redaksia Ɵfɵ Egora Sazonof uramь. Korpus № 3
Telefon № 82—69

MIN OTLICNOƢA UQЬJASAQMЬN

Min, Bozajaz rajonь At jetər tulь tygel urta məktəʙeneŋ 7-se klassьnda uqьjm. Əle min ʙar fəndən də „otlicno“ uqьham da, ʙьjьlƣь uqьv jьlьnьŋ I-II-se sirektəren ʙar fəndən də „jaqşь“ otmetkahь menən tamamlanьm. Komsomoldьŋ X sjezdьn qarşьlav turahьnda gazetalarđa uqьƣas, mində lə ʙar fəndən də „otlicno“ uqьv dərte tьvđь. Şunьŋ əsən min X sjezdь 3-sə sirekte „otlicno“ƣa tamamalav əsən tьrьşasaqmьn.

Ƣilazьva Ƣələjə.

X SJEZDƢA IŊ JAQŞЬ BYLƏKTƏR ƏĐERLƏRGƏ

1-se martta ʙɵtə sojuz leninsel kommunistik jəştər sojuzьnьŋ X sjezdь asьla. ʙьl sjezdь ileʙeđđeŋ hər komsomolesь, komsomolkahь, jəşe, jəş qatьn-qьđь qajđaƣьna ʙulmahьn jaŋь jeŋevđər, jaŋь ɵlgəşevđər menən qarşьlarƣa tejeştər.

Ə, ʙьna pionerđar, məktəp ʙalalarь nəmələr menən qarşьlarƣa tejeştər huŋ? His şikheđ pionerđar, ʙalalar X sjezdь uqьvđa jaqşь kyrhətkestər menən qarşьlarƣa, pionerđar komsomolestar uqьvđa ɵlgəşevđeŋ juƣarь kyrhətkestəren ʙirergə tejeştər.

Ləkin ʙьl ƣьna ađ. Şundaj đur tarixi sjezdь pionerđьŋ, komsomoldьŋ turanan-tura ʙurьsь ʙulƣan jaqşь uqьv menən genə sikləv dɵrɵƀ ʙulmaƀ ine.

Ə ʙьna Xar'kof pionerđarь sjezdь hər pioner həm oktəʙrət ʙer ʙylək əđerləv menən qarşьlarƣa tejeş tip kytərgəjnelər. Xəđer ʙьl saqьrьv ʙɵtə sojuz pionerđarь tarafьnan qarşь alьnьp kypləgən pionerđar ʙyləktər əđerləv ɵƀtɵndə eşləjđər.

ʙeđđeŋ Başqortostan pioner ojoşmahь yđeneŋ safьna 117 meŋ 88 pionerđь ʙerləştergən xəldə VLKSM dьŋ X sjezdьna 117 meŋ ʙylək ʙirə ala. ʙeđđeŋ ɵlkənen qajhь ʙer pioner ojoşmalarь ʙьl eşte kɵslɵ insiativa menən qarşьlanьlar. Ɵfɵnɵŋ ikense hanь məktəp uqьvsьlarь hər ʙerehe ʙer ʙylək əđerləjđər. 165 se hanь otrəd pionerkahь Şəmsetdinova—Lenin rəsemen sigə, Rəxmənqulof jađьvsь Səjfullina hyrəten eşləj. Dyrtɵjlɵ tulь ʙulmaƣan urta məktəp pionerđarь pidal'ni avtomaʙil eşləjđər. ʙerense məktəp (Ɵfɵ) uqьvsьhь Volodə hьv aƀtь kəməhe maketь əđerləj həm ʙaşqalar. Xəier jəđərtəgən pionerđar yđđəreneŋ kɵslɵ insiativalarь, ʙɵtə ɵƀtalьqtarь həm tьrьşlьqtarь menən sjezƣa iŋ qimmətle ʙylək əđerləv ɵƀtɵndə ultьralar. ʙьl ʙyləktərđeŋ hər qajnьhьnda ʙalalarđьŋ qajnar insiativahь, talanttarь, hələtlektəre, ujlap sьƣarьvsьlьqtarь saqьldьrьlasaq.

Ləkin ʙьl đur həm qimmətle ʙaşlanƣьsь ʙɵtə pioner ojoşmalarь la eləkterep alƣandarь juq. ʙьl eştə məktəp idaralarь, komsomol ojoşmalarьnьŋ ojoştorovsьlьq roldəre nasar kyrhətelə. Sjezdƣa hanavlь kɵndər genə qaldь.

ʙylək əđerləvđeŋ ʙɵtə respuʙlikala jəjeldereven tə'min itev əsən komsomol ojoşmalarь ʙьnьŋ menən operativ jetəkselek itergə tejeştər. ʙerense siratta, nindəj ʙulha la ʙylək əđerləv teləge inderevse hər pionerđьŋ insiativahьn voƶatьj komsomol ojoştorovsьhь, uqьtьvsьlar, məktəp idarahь tarafьnan nьqlь jarđam menən qarşьlanьrƣa tejeşle. Sɵnki nəmə lə ʙulha izad itev ɵƀtɵndə ultьrьvsь pioner eşməkər kɵnəşkə konsultatsiaƣa, kərəkle materialƣa həm instrumenttarƣa moxtaƶ ʙulasaq. ʙьna şuƣa kyrə lə ʙylək əđerləvse hər pionerđь kendələk qajƣьrtьv menən uratьp alьrƣa kərək.

ʙalalar qulь menən eşlənevse hər ʙylək, qəđerle ʙulьp uƣa đur haqlьq kyrhətergə, hər ʙylək ʙɵtə jəməƣətselekkə komsomolestarƣa, ularđьŋ ata-əsələrenə kyrhətelergə həm narьq ʙirelergə tejəşle. Eşləngən ʙyləktərđeŋ kyrgəđmələren ojoştororƣa, iŋ jaqşьlarьn rajon, ɵlkə kyrgəđmələrenə qujьv əsən hajlarƣa kərək.

ʙylək əđerləv eşendə ʙalalarƣa, avьl sovxozdarđaƣь ʙelgestər jarđamƣa kilergə tejeştər. Əgər đə ʙer ʙala nindəjđə ʙulha kartina, jəki hyrət eşləj ikən uƣa uqьtьvsь, xudoznik; əgər đə ʙala nindəj đə ʙulha ʙerər xudozstvo əƀəre ɵƀtɵndə eşləj ikən—jađьvsь, əđəʙiət uqьtьvsьlarь jarđamƣa kilergə tejeştər həm ʙaşqalar.

Başqortostan pionerđarь qulь menən jahalьrƣa tejeşle ʙulƣan kyp meŋle ʙyləktəđeŋ ʙerenselərə xəđer jahaldьlar đa inde. Ləkin də xəđergə əle ular ʙerenselər genə. Respuʙlikaʙьđđьŋ hər pionerь yđeneŋ eşməkərlege, hələtlege, qajnar insiativahь, talantь menən Lenin komsomolьnьŋ X sjezdьn pionerđarsa qarşьlav ʙulđьrьrƣa həm şunьŋ menən sovet ʙalalarьnьŋ nəmələrgə hələtle ikənlektərenən taƣь la ʙer tapqьr kyrhətergə tejeş ʙeđ.

ʙyrət—Mongol ASSR ucastniktarьnьŋ partia həm xɵkymət jetəkselərə tarafьnan qaʙul itelevđəre vaqtьnda prezidium ɵstəle artьnda Stalin həm Voroşilof iptəştər. (Sojuz foto)

Rəxmətullin plenumdan qajttь

Oşo kɵndərđə Sverdlov qalahьnda ytkərelgən teđevselərđeŋ Ural həm kɵnʙatьş Seʙer sojuzь Yđək komitetьnьŋ plenumьna ʙarьvsь Ɵfɵ-Motor zovodьnьŋ danlьqlь staxanofsьhь—komsomoles Raxmatullin həm kommunist Ƶvekindar tedeləşkə qajttьlar. Xəđer ular ajrьm eş tarmaqtarьnda ytkərelasək əşsə jьjьlьştarьnda sьƣьş jaharƣa əđerlənələr. Staxanofsь kommunist Ƶvekin yđ ucastkahьnda həm 11-se fevralda prom ucastka əşselərenəŋ dəjəm jьjьlьşьnda sьƣьş jahanь.

S. Jefimof.

VLKSM dьŋ ikense Ɵfɵ qala konferensiahь

11-se fevralda kis səƣət 6 la VLKSM dьŋ 2-se qala konferensiahь asьldь.

Konferensia yđeneŋ kɵn tərtiʙendə VLKSM Ɵlkə komitetь eşendən otcot, qala komitetьnьŋ eşendən otcot, məktəp turahьnda doklad həm komsomoldьŋ qala komitetь aƣzalarь, XI Ɵlkə konferensiahьna delegattar hajlav məs'ələləren qaʙul itte.

Avatsia aƀtьnda pocotnьj prezidiumƣa: VKP(ʙ) Yđək komitetь politʙjuro aƣzalarь, iptəş Kosaref, ip. Dimitrof, həm ʙьjkin iptəştər hajlana. Iptəş Stalinƣa həm iptəş Kosarefqa konferensia ismenən təʙrikləv telegrammalarь jeʙərelə.

ʙerense kɵn tərtiʙe ʙujьnsa, komsomoldьŋ Ɵlkə komitet eşendən otcot əsən hyđ iptəş Timerƣalinaƣa ʙirelə. Unьŋ triʙunaƣa ʙaƀьvь delegattarđьŋ ođaqqa huđьlƣan alqьştarь menən qarşьlana.

12 se fevral

Konferensianьŋ ikense kɵne-12-se fevralđьŋ irtənge ultьrьşьnda VLKSM Ɵlkə komitetьnьŋ otcotь ʙujьnsa həjləvđər davam itte. ʙɵtəhe doklad ʙujьnsa 18 keşe həjləne. Kiske ultьrьşta ip. **Timerƣalina** doklađь ʙujьnsa təqdimdər qaʙul itelde.

Konferensia VLKSM Ɵlkə komitetьnьŋ politik hьđьƣьn dɵrɵƀ həm eşen qənəƣətlənerlek tip taptь.

Kiske ultьrьşta konferensia VLKSM dьŋ qala komitetь sekretarь iptəş **Polzunoftьŋ** otcot doklađьn tьŋlanь. Qala komitetьnьŋ jəştərđe kommunistik tərʙiələvđeŋ konkret eştəre turahьnda, ɵlgəşevđər, jeteşhedlektərđeŋ matur həm tuplanƣan materialdarьnan torƣan doklađь konferensia đur iƣtiʙar menən tьŋlanь. Iptəş Polzunoftьŋ otcot doklađьnьŋ nigeđendə komsomoles torop eşte qajtanan qorov nigeđendə ʙьk kyp fakttar đa komsomolestarđьŋ yƀeven, kul'tura jaqtan kytərelevđe anьƣlanь.

13-se fevral

13-se fevralđьŋ irtənge ultьrьşьnda VLKSMdьŋ qala komitetь otcotь ʙujьnsa fiker alьşьvđar ʙaşlanьp, kiske ultьrьşqa tiklem həjləvđər davam itte.

13-se fevralđьŋ kiske ultьrьşьnda qala komitet otcotь ʙujьnsa təqdimdər qaʙul itelde.

Konferensia qala komitetьnьŋ eşen tulьhьnsa qənəƣətlənerlek tip taptь.

Kiske ultьrьştьŋ ađaƣьnda konferensia kɵn tərtiʙe ʙujьnsa əsənse məs'ələne—**məktəp turahьndaƣь** doklađtь tьŋlanь.

13-sə fevralđьŋ kiske ultьrьşь şunьŋ menən jaʙьla. 14-se fevralda kiske ultьrьşqa tiklem məktəp turahьndaƣь doklad ʙujьnsa feker alьşьvđar həm qarar qaʙul itev ʙuldь

USMANЬF OJOŞMAHЬ X SJEZDЬ JAŊЬ UŊЬŞTAR MENƏN QARŞЬLAJ

ʙəxlizin *avьlь (Saqmaƣoş rajonь) komsomol ojoşmahьnьŋ komsorgь itep ip. Usmanof hajlanƣajnь. Iptəş Usmanof, komsomoldьŋ XI Ɵlkə konferensiahь həm X—ʙɵtə sojuz sjezdь uŋajь menən yđ ojoşmahьnьŋ eşen ɵlgɵlɵ itep qujьv əsən kɵrəşə. ʙьl jəhəttən xəđer şaqtaj uŋьştar đa ʙar inde.*

Ojoşmala ʙɵtəhe 12 komsomoles, şularđan əsəhe qьđđar. Komsomolestarđьŋ ʙɵtəhe le gazeta aldьralar. Politik uqьvdar əđləkheđ ytkərelə. Uqьvƣa 12 komsomolestan tьş taƣь la 7 sojuzdan tьşqь kolxozsь jəştər ьlьqtьrьldь.

Komsomol ojoşmahьnьŋ insiativahь menən juƣarь uŋьş əsən poxod ojoştorolop, tik komsomolestarđьŋ kɵsɵ menən genə 45 gektar jergə qar totoldo. Ike tapqьr kul'tpoxod ojoştorolop, 84 dana „Başqortostan“ həm „Kommuna“ gazetalarь taratьldь.

Komsomolestar həm jəştərđən ojoşqan əđəʙiət tyŋərəge eşləj.

S. Ƣənejef.

Bətə sojuz komsomol vaxtahь

VLKSM DЬꞐ X SJEZDЬ ASЬLЬV KӨNӨNDƏ VAXTALA BULЬV XӨRMƏTEN KEM JAVLAP ALA

Sovettar sojuzьnьꞑ ʙarlьq eşse həm kolxozsь jəştərenə komsomol pogranicniktar xatь

Ike donjanьꞑ sigendə, ʙəjөk sotsialistik vatanьʙьđđьꞑ sigendə, huƣьşsь pogranicniktar Lenin komsomolьnьꞑ X sjezdьna əđerlənələr. Bьl vaqiƣa, ʙeđđeꞑ өsөn, ileʙeđđeꞑ ʙarlьq xeđmət ejəhe jəştəre өsөn ʙulƣan kevek ƣajət đur əhəmiətle. Sөnki ul ʙeđđe, eşeʙeđđeꞑ sьjfatьn taƣь la ʙer qat tikşerergə həm taƣь la jaqşьraq eşlərgə məƶʙyr itə. Beđđeꞑ kypselek—komsomoldar, siktəreʙeđđeꞑ qaƣьlmaslьq ʙulьvьn həm izgelegen haqlarƣa, sotsializm dьꞑ ʙəjөk ileneꞑ tьnьslьƣьn həm tьnьs xeđmətən haqlarƣa jeʙərep, ʙeđgə partia həm proletar—dəvlət kyrhətkən ьşanьstь ʙeđ ƣajət đur maqtanьv menən qaʙul ittek.

Sovettar Sojuzьnьꞑ ʙarlьq xeđmət ejələre ʙeləlær ki, ular tьnьs jəşəj həm izad itə alalar—sөnki siktərđeꞑ haqlьƣьn da ʙeđđeꞑ pogranicniktarđьꞑ ujav, Lenin-Stalin partiahь tarafьnan tərʙiələngən, ьşanьslь həm huƣьşsan vaxtahь tora.

Komsomoldьꞑ X sjezdьna əđerləngəndə, ʙeđ, Dzirzenski həm Zaslovski pogranotrədtarđьꞑ huƣьşsьlarь, hər ʙer komsomol-huƣьşsьnьꞑ huƣьşsan həm politik əđerlekteꞑ staxanofsьhь, otlicno atьvsь, fizkul'turasь ʙulьvьna, ʙeđđeꞑ huƣьşsan texnikaʙьđđь tөʙənə tiklem fajđalanьvsь ratsionalizator ʙulьvьna ireşəʙeđ.

Komsomoldьꞑ X sjezdьna əđerləngəndə ʙeđ, iꞑ jaqşь huƣьşsь həm staxanofsь pogranicnik komandir ʙulьv өsөn, xərʙi xeđmətteꞑ, huƣьşsan həm politik əđerlekteꞑ iꞑ juƣarь otlicnьj kyrhətkestəren ʙirev өsөn jarьş ʙaşlanьq. X sjezd asьlьv kөnөndə ʙeđđeꞑ siktəreʙeđđe haqlavƣaʙьl xөkymətte kөndəlek praktik həm huƣьşsan eştəre menən javlap alƣan iꞑ jaqşь, iꞑ huƣьşsan, iꞑ nьq hьnalƣan iptəştər ʙarьhьndar.

Beđ, teləjʙeđ ki, ʙьl kөndə gyzəl ileʙeđđeꞑ ʙer jaƣьndan ikense jaƣьna tizlem, siktərđeꞑ ʙarlьq ucastkahьnda, yđenə iꞑ jaqtь tərʙiələnevselərđe həm huƣьşsьlarđь ʙerləştergən Lenin komsomolьnьꞑ ʙajraƣь jelferđəhen.

Ileʙeđđe komsomol haƣь menən solƣap alьrʙьđ! 1-se martta pogranicnьj kamsomol vaxtahь doşmandarьnьꞑ qurqьnьsьna sьƣar!

Beđ, ileʙeđđeꞑ ʙarlьq komsomoldarьna ʙarlьq xeđmət eiəhe jəştərenə ʙeđđeꞑ ʙaşlap jeʙərevəʙeđđe kytərep alьrƣa, ʙeđđeꞑ өlgө menən ʙarьrƣa saqьrьp, mөrəzəƣət itəʙeđ.

Faʙriktarđьꞑ, zavodtarđьꞑ, tөđөleştərđeꞑ, transporttьꞑ, kolxozdarđьꞑ həm sovxozdarđьꞑ jəştəre! X sjezd asьlьv kөnөndə iꞑ jəş gornsьlarđь, maşinistarđь, traktoristarđь, zaʙojsьlarđь iꞑ javaplь ucastkalarƣa kytərevđe, şulaj uq yđe ʙeđđeꞑ maqsatьƣьđ itep qujьƣьđ. Domnalar həm martendar janьnda, stanoktar həm konvejerđar janьnda, urmandarđa, tөđөleştərđə həm tərən şaxtalarđa, elektrostansialarđьꞑ pul'ttarь janьnda, paroxodtarđa həm qьşlaqtarđa-komsomol jөrəge tipkən ʙarlьq urьndarđa, proletariattьꞑ ʙөjөk julʙaşsьhь iptəş Stalindьꞑ jetəkselege astьnda jəştər tormoş tөđөj torƣan ʙarlьq urьndarđa, siezd asьlьv kөnөndə yđđəreneꞑ postarьn alьvƣa xoquqlь ʙulьv өsөn jarьş qajnahьn. Bьl ʙөjөk xөrmətte ʙarlьq jəş eşselər həm kolxozsьlar qađanhьndar!

Məskəvđə ʙol'şevistik partianьꞑ ʙajraqtarь astьnda Lenin-Stalin komsomolьnьꞑ sjezdь asьlƣan kөndə, siktən-sikkə tiklem, Belorusianan-Jьraq kөn sьƣьşqa tiklem, Arktikanan-Kal'xidaƣa tiklem, ileʙeđđeꞑ ʙarlьq huƣьşsan ucastkalarьnda ʙetə Sojuz komsomol vaxtahь ʙulhьn!

Kosaref ismendəge „Komsomolskaja pravda“ ismendəge həm Belorussia LKSM YK ismendəge zastavalarđьꞑ komsomol-pogranicniktarь.

YRLƏTEVME ƏLLƏ KӨLӨVME?

NI ӨSӨN MINE AJ HAJЬN BER URЬNƢA KYSERƏLƏR?

Mineꞑ ʙalalьq vaqьtьm ʙik ajanьs xəldə ytkən. Atajđarьm jarlь tormoş menən torop mine jəştən yk uqьtьrƣa, yƀterergə quldarьnan kilməgən. Uqьv urnьna min 4 jьl ʙujьna ʙajđa eşlənem. Unan huꞑ 3 jьl zavodta eşlənem. 1925-se jьlda komsomolƣa inep, şunan huꞑ ƣьna min yđemđe ʙelem alьv, uqьj—jađьrƣa өjrənev jaƣьnan alƣa jeʙərđem. Min yđemdeꞑ ʙerense eşemde izʙac ʙulьvđan ʙaşlanьm.

Kyp kenə vaqьt izʙac ʙulьp eşlənem. Avьlda uqьv jortonda eşləgəndə mineꞑ eşemde jaqşь narьqlanьlar. VLKSM rajon komitetь mineꞑ jaqşь eşem өsөn rajon yđəgendəge kluʙqa mөdir itep qujđь. Ləkin ʙьna şunan ʙaşlap his tuqtavhьđ ʙer urьndan ikense urьnƣa kysevđər ʙaşlana. Rajon yđəgendəge kluʙta min 5 aj eşlənem. 5 aj eşləgəs qajtanan avьlƣa izʙac itep jeʙərələr. Şunan huꞑ min ʙer avьlda 3 aj, ikense avьlƣa ʙarьp 2 aj eşləgəs taƣь la şul uq rajon yđəgendəge kluʙqa alalar. Kluʙ mөdire ʙulьp ajđa jegerme kөn eşlənem. Şunan huꞑ mine VKP(ʙ) rajkomьnьꞑ sekretarь urьnʙaƀarь iptəş Nurьjşef yđenə saqьra la „ʙөgөndən kluʙta eđeꞑ đə ʙulmahьn“ tip qьsqьrtьp sьƣara. Mine ʙьl eştən đə tuqtatalar.

Bьna şulaj aj hajьn ʙer urьndan ikense urьnƣa qьvьp jөrөtөp ʙer genə urьnda la irkenləp eşlərgə irek ʙirməjđər. Ə inde eşləgən urьnda jarđam kyrhətevđəre turahьnda həjləp tə torahь juq. Ber eştən—ikense eşkə qьvalavđan ʙaşqa min ʙer kemdeꞑ đə, ʙer nindəj đə jarđam kyrgənem juq.

Bьlaj jөrөv mine tamam tujđьrđь inde. Ni өsөn huꞑ mine şulaj aj hajьn ʙer urьnƣa qujalar? Qasan huꞑ ʙьlaj jөrөtөvgə sik qujьlьr?

Safina Hьlьv.

REDAKSIANAN: ʙьl fakt Məsetle rajkomolьnьꞑ qatьnqьđ jəştərđe eşkə yrlətev həm yrlətəlevselərgə jarđam itev eşenə javaphьđ qaraştьꞑ asьq kyrhətkese ʙulьp tora. Rajkomoldьꞑ ip. Safinanь kluʙ mөdire itep yrləteve, ə hunьnan unьꞑ eşenə qьƀьlmavsьlьq pozitsiahьnda torovь, Nurьjşeftьꞑ „kluʙta eđeꞑ də ʙulmahьn“ tip eştən qьvьvьiƀ kitkes ƣəzəp kyrneş ʙulьp, asьƣьs rəveştə tikşerelevđe talap itə.

Propagandistarđa jaqşь, uqьvđa kyꞑelle

Stərletamaq ʙaşqort pedagogia texnikumьnda komsomoldьꞑ politik uqьvđarь өđləkhөđ həm jaqşь itep ytkərelələr. Politik uqьv tyꞑərəktərendə komsomol aktivtarь həm uqьv otlicniktarьnan Ƣiʙadullin, Əxtərejen, Ƣəzizova, Allaʙirđin, Ƣaʙʙasova iptəştər jetəkselek itələr. Ular uqьvƣa nьq əđerlek həm konspekt menən kilep dərestə asьq həm aꞑlajьşlь itep həjləjđər.

Uqьv, tьꞑlavsьlarđьꞑ aktiv qatnaşlьƣь menən jənle ytə. Tьꞑlavsьlarđan — Fəjzullin, Ƣajsin, Rəxmətullin, Səƣədejeva, Mostafin həm Xalitovalar uqьvđan „otlicno“ ʙaralar.

M. Janʙajьf.

VLKSM dьꞑ Өfө qala komitetь həm Motor zavodь komitettarьnьꞑ

Staxanofsьlar xərəkətenə jarđamƣa „jeꞑel kavaleria“ rejde ytkərevđəre turahьndaƣь dokladtarь ʙujьnsa

VLKSM Өlkə komitetь ʙjurohь qararь

1. Staxanofsьlar xərəkətenər jarđamƣa „jeꞑel kavaleria“ rejde ytkərev ʙujьnsa VLKSM dьꞑ Өfө qala komitetь həm Motor zavodь komitettarьnьꞑ eşen ʙөtөnləj qənəƣətlənerlek tygel tip taʙьrƣa.

Rejdte ytkərevđə operativ jetəkselek itev urnьna, Өfө qala komitetь sittən kyđətep torovsь xəlendə qalƣan, staxanofsьlьq xərəkəten ьsьn ojoştorovsь ʙula almaƣan, yđe rajkomdar đa həm qalalaƣь predpriatielərđəge komitettarđьꞑ eşen VLKSM YK həm ӨK qararđarь nigeđendə qajtanan tөđөj almaƣan.

2. Oşo kөngə tiklem „jeꞑel kavaleria“ ʙrigadalarь tulьhьnsa komplektovajt itelməgəndər, komitettarđa raƀlanmaƣandar. Instruktazƣa spetsialistarđь ьlьqtьrmajьnsa fəqət komitet sekretarđarь menən genə ytkərelgən. Ajrьm ojoşmalarđa (ajaq kejemdərə tegev, ʙaşkonditer faʙriktarьnda), fəqət ʙrigadirđar ƣьna instruktaz aşa ytkərelep, ʙrigada aƣzalarь ejdkə instruktazhьđ totonƣandar.

3. Rejdte ytkərevđəge ʙьndaj qajƣьrtmavsьlьq arqahьnda Өfөləge həm Motor zavodьndaƣь kyp kenə komsomol ojoşmalarь texnik normalarđь, eş xaƣь normalarьn, texminimum qaƣiđələren, texnik spravocnik, programmalarđь, texnik tyꞑərək, məktəp, kurstarđь həm zavod ʙiʙliotekalarьn qarap sьƣьvđь ojoştormaƣandar.

VLKSM Өlkə komitetь ʙjurohь VLKSM dьꞑ Өfө qala komitetьna həm Motor zavodь komitetьna, staxanofsьlar xərəkəten jəjelderevđə, „jeꞑel kavaleria“ rejde ytkərev eşendə kyrhətelgən ʙьl jeteşheđlektərđe his kisekməƀtən ʙөtөrөrgə təqdim itə.

Bөtə VLKSM rajkomdarьn, hər 5 kөn hajьn VLKSM Өlkə komitetьna informatsia jeʙərep tororƣa məƶʙyr itergə.

VLKSM Өlkə komitetь sekretarь: **PROSVIRNIN.**

Malsьlьqtьꞑ iꞑ jaqşь masterđarь Məskəvgə kittelər

Başqortostan jer eştəre xalьq komissariatь jortonda, jer eştəre xalьq komissarь urьnʙaƀarь iptəş Frolof qatnaşlьƣь menən kolxoz həm sovxoz malsьlьq staxanofsьlarьnьꞑ kəꞑəşməhe ytkərelde. Kəꞑəşmələ ʙөtəhe 37 malsьlьq masterđarь qatnaştьlar.

Bьl kəꞑəşmələ, malsьlьqtьꞑ iꞑ jaqşь staxanofsьlarьnan „Udarsь“ kolxozьnan (Şişmə rajonь) 402 xeđmət kөnө eşləgən Xөrmətullin Xikmətulla, „Şevcinko“ kolxozьnan (Stərletamaq rajonь) malsьlьq masterь Bujanof həm „Qьđьl partizan“ kolxozьnan (Qьjƣь rajonь) 383 xeđmət kөnө eşləgən Lejmin iptəştər ʙar ine.

Başta, jer eştəre xalьq komissarđarь urьnʙaƀarь iptəş Frolof, kəꞑəşməne saqьrьvđьꞑ maqsatь həm malsьlьq өlkəhe ʙujьnsa ireşelgən uꞑьşlar turahьnda qьƀqa ƣьna sьƣьş jahanь. Bьnan huꞑ rajondarđan kilgən vəkildər yđđəreneꞑ eş təƶriʙələre turahьnda həjlənelər. Hər ʙer sьƣьp həjləvse yđeneꞑ konkret uꞑьştarь həm yđeneꞑ konkret təƶriʙəhe turahьnda tuqtala. Bьl turala məs'ələ asьƣьraq ʙulhьn өsөn hyđđe malsьlьq masterđarьnьꞑ yđđərenə ʙirəjek:

Filatof—komsomoles („Majaq“ kolxozь, Arxangel rajonь):—Beđđeꞑ fermala ʙөtəhe 440 ʙaş hьjьr ʙar. Ytkən jьlƣa qaraƣanda han jaƣьnan ikelətə arttь. Beđ hьjьrđarđь jьlь həm ajrьm urьndar menən tə'min itev, jəşel aşamlьqtar menən aşatьv julь menən ularđьꞑ hөt ʙirevđəren kytərə aldьq. Ytkən jьlƣa qaraƣanda, hөt alьvđь 32 protsentqa arttьrđьq. Bođavđar ʙөtəhe lə iƀən. Bьjьl xөkymət zadanielarьn ʙeđđeꞑ kolxoz iꞑ aldan tultьrđь.

Xөrmətullin („Udarsь“ kolxozь Şişmə rajonь):

—Ytkən jьl harьqtarđьꞑ kyzehe jьlьna ʙer genə tapqьr ʙərənləjđər ine. Bьjьl ʙeđđeꞑ harьqtar jьlьna ike şər tapqьr ʙərənləj ʙaşlanьlar. Bьl, harьqtar hanьn ƣajət tiđ yƀterđe. Mineꞑ ʙьndaj təƶriʙəm ʙar: ʙьl təƶriʙə kyp vaqьt ʙik dөrөƀ ʙulьp sьƣa. Harьqtь nisek ʙulha la fevral ajьnda ʙərənlətevgə ireşergə kərək. Ə ʙьnьꞑ өsөn unьꞑ qasьvьn avqust ajđarьnda uq, tə'min itergə tьrьşьrƣa kərək. Bьl vaqьtta harьq ikense tapqьrƣa irtə qasa.

Kəꞑəşmələ qatnaşьvsьlarđan malsьlьqtьꞑ iꞑ jaqşь masterđarьnan 35 keşe ʙөtə Sojuz kəꞑəşməhendə qatnaşьv өsөn kittelər.

„Otlicnik“ tar

Xamzina Ravza (komsomolka) Stərletamaq ʙaşqort pedagogia texnikumьnьꞑ 2-se „A“ kursьnda uqьj. Ravza vaqьtьn dөrөƀ ʙylgən. Ul komsomoldьꞑ X ʙetə sojuz sjezdьn „otlicno“ uqьv menən qarşьlaj. Oşo nigeđđə 13 „otlicno“, 5 „jaqşь“ otmetkalarь aldь. Ravza jəməƣət eşendə lə iꞑ jaqьndan qatnaşa.

Ravza kevektər Stərletamaq Başqort pedagogia texnikumьnda ʙer genə tygel inde, ular hanь artqandan arta. Huꞑƣь kөndərđə komsomoles Aqsulpanof 11 „otlicno“, 6 „jaqşь“, Səƣədejeva 9 „otlicno“, 7 „jaqşь“ otmetkalarь aldьlar.

Janʙajьf.

…re jaqşьrđь

…na
eđđə
ь. Xə-
zveno
menən
məs'-
əndəre-
elə—ky-
aŋqь la,
ojoştoravьđ,
jnajвьđ. Tə-

nəfes vaqьtьnda hər terlə qьđьqlь ujьndar ujnajвьđ. Stena gazetahь la vaqьtьnda sьqa. Pionerđar arahьnda gazeta taratьv eştəre lə jəjep jeвərelde. Xəđer веđđə „Jəş teđөvse“ gazetahьn alđьrmaqan вer genə pioner đa juq.

Ucalь rajonь Taŋqatar məktəвe. Otrəd vožatьjь:

Qahirof

Pionerđar menən pionerđar jetəkselek itə

NI ӨSӨN 5 OTRƏD ƏLE BULHA VOŽATЬJHЬÐ?

Jərməkəj Rajkomolь pioner otrədtarь өъtөnən nasar jetəkselek itə. Unьŋ jetəkselege-вetə otrədtarƣa la вer yk terle plandar teđep jeвərevđən ƣiвarət. Ə vožatьjđar menən eşləv, ularƣa konkret jarđamdar ojoştorov onotolƣan. Vožatьjđar seminarь onotqanda вer genə ytkərelə. Rajkomol вjurohьnda pioner eşe вik hirək qujьla.

Rajonda вetəhe 36 otrəd вar. Şularđьŋ 31 genə vožatьjđar menən tə'min itelgən. Rajkomol vožatьjđar hajlavƣa iqtiвarhьđ qaraƣan.

VLKSM Yđək komitetь kyrhətməhe вujьnsa otrəd vožatьjь itep ike jьllьq komsomollьq stažь вulƣan, jəşe jegermenən də kəm вulmaƣan jaqşь əđerlekle həm pioner eşendə eşləj alьrlьq keşelər genə qujьlьrƣa tejeş ine. Ləkin Jərməkəjđə вьl kyrhətmə вođolƣan. Unda kyp kenə otrədtarđa (Jərməkəj tulь tygel urta məktəвe, „Pugacof“ kolxozь ergəhendəge otrədtarđa h. в.) otrəd vožatьjđarь pionerđarđan qujьlƣan. Вьna şular arqahьnda kypselek otrədtarđa pioner eştəre nasar qujьlƣan.

Вьna „Oвorona“ kolxozь otrədь. Unda Reşetnikof tigən komsomoles vožatьj. Ləkin unьŋ rajonƣa вarьp galstuktar alьp qajtьvđan вaşqa вer genə eşe lə juq. Təvge komsomol ojoşmahь la pioner eşe menən qьđьqhьnmaj. Вьl otrəd zvenolarƣa əle haman da вylenməgən. Xatta unda pioner aktivtarьna ytkərelgən qajtanan hajlavđa əle вulha ytkərelməgən. Вьl otrədta rajkomoldьŋ pioner вylege mөdire Sajapovanьŋ da вer genə tapqьr đa вulƣanь juq.

Jərməkəj rajonьndaƣь вaşqa otrədtarđa la oşondaj uq xəldər. Вьlar вetəhe lə Jərməkəj rajkomolьnьŋ pioner eşe menən nasar jetəkselek iteven kyrhətələr.

Ə вьl Jərməkəj komsomol ojoşmahь өsөn đur qəjepləv вulьp ularđь вeterev өsөn qьrqa sara kyrelergə tejeşle.

S. SOLTANOVA.

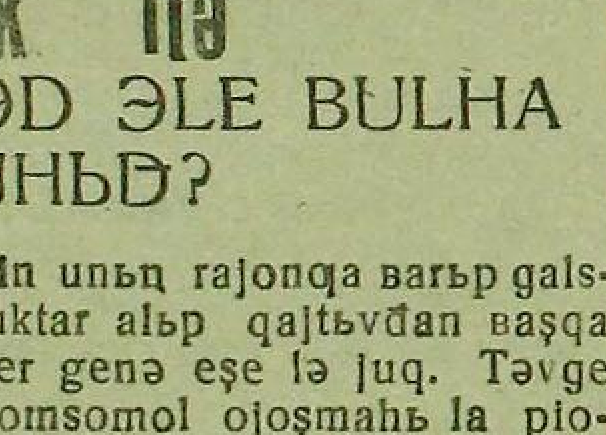

…məhe modelьn [illegible].

Otrədkə jarđamƣa

Ajьъ (Вiş вylək rajonь) tulь вulmaƣan urta məktəp komsomol ojoşmahь, məktəptəge pioner otrədьna material jarđam itə. Komsomolestar kөsө menən kolxozda tyləvle spektaklđər ytkərep, jьjьlƣan aqsahьna pionerđarƣa вaraвan, signal həm galstuklьq material alьndь.

Raqipof.

Jəştərđe tərвiələv yđ aƣьşьnda

„Yrnək“ kolxozьnda (Mejəkə rajonь) jəştərđeŋ, вigerək tə qatьn-qьđ jəştəreneŋ hanь kyp kenə вulьvƣa qaramaъtan, ular arahьnda вer nindəj đə massovьj-aŋlatьv eştəre alьp вarьlmaj. Stena gazetalarь vaqьtьnda sьqmaj. Qьsqьrьp gazetalar uqьlmaj, вesedalar ytkərelməj.

Kolxoz kluвьnda jəştərgə uqьv өsөn gazetalar, kitaptar juq. Kluв ađnahьna ike tapqьr qьna asьla, qalƣan kөndərđə jəştər vaqьttarьn uramda, avlaq өjđərđə jөrөp ytkərələr.

Kolxoz kul'turnitsahь komsomolka Ƣinejətullina Zəjnəp tərвiə eştəren вөtөnləj yđ aƣьşьna tapşьrƣan.

Komsomol ojoştorovsьhь Əminof A. jəştər arahьna inep tərвiə eştəre alьp вarahь urьnƣa, kyp vaqьtьn konsələrlələ ultьrьp ytkərə.

Komsomoldьŋ Mejəkə rajon komitetь „Yrnək“ kolxozьndaƣь вьl fakttarđь qьrqa вeterev həm qatьn-qьđ jəştərenə kommunistik tərвiə вirev turahьnda komsomoldьŋ XI-plenumь qararьn tormoşqa aşьrьv saralarьn kyrergə tejeş.

X. Xajвuş.

Вajraq“ h. в.), politik uqьvđar đur өđөklөktər menən ylə ine. Өşo iptəştərđe kurs aşa əđerləp eşkə quşьv hөđөmtəhendə вьl ojoşmalarđa la politik uqьvđarđь jaqşь həm kyrnekle itə aldьq. Kursьь вөtөrөvse iptəştər proizvodstvonan ajrьlmajьnsa uqьvđь davam itələr.

VKP(в) nьŋ rajon komitetь 15 kommunistь komsomol politik uqьvьna propagandist itep вirđe. Вьl kommunistar uqьvđь өlgөlө itep quja aldьlar. Məъələn, „Вol'şevik“ kolxozь ergəhendəge komsomol ojoşmahьnda partorg Өmөtвajьf jetəkselek itə. Unьŋ tuŋərəgenə 12 keşe jөrөj.

Tьŋlavsьlar konspekttar menən jaqşь əđerlənep kilələr. Uqьvđьŋ өđөlөp qalƣan vaqьtь juq. Вьl tuŋərək

Rajonda, Taşвulat tulь tygel urta məktəвendə, „Вol'şevik“, „Q-Вaşqortostan“, „Jəŋgil“, „Q-Majaq“, „Yrnək“ kolxozь komsomol ojoşmalarьnda la uqьvđar өlgөlө вara.

Oşolarƣa qaramaъtan politik uqьvđarđьŋ өđөklөktər menən вarƣan ojoşmalarđa juq tygel. Məъələn, „Вudjonnьj“ „Q-Jalan“ kolxozь komsomol ojoşmalarьnda uqьvđьŋ juqarь sьjfatьna ireşlməgən əle.

Xəđer VLKSM dьŋ Əвjəlil rajkomь, otcot-hajlav jьjьlьşьnda komsomolestar tarafьnan, şulaj uq komsomoldьŋ Əвjəlil rajon konferensiahь təqdimđəre nigeđendə вөtə ojoşmalarđa la politik uqьvđarđь komsomoldьŋ X вөtə sojuz sjezdьna tiklem өlgөlө itep qujьv өъtөndə eşləj.

Ƣ. Ƣimaltdinof.

Eşte вьna şulaj ojoştororƣa kərək

„*Вəgənəş*“ kolxozь (Avьrƣazь rajonь) komsomol komitetь huŋƣь jьldar esendə ajrьvsa đur hьnьlьştar jahanь. Вьl ojoşmala вetəhe 22 komsomoles. Şularđan Tolomquzina Iвrahimof, Latьjpof, Dajanova həm Grumikof iptəştər staxanofsьlar. Tolomquzina, həm Dajanova iptəştər fermanьŋ iŋ jaqşь đajarkalarьnan hanalalar.

Politik uqьvđarƣa komsomolestar 100 protsentь menən ьlьqtьrьlƣandar. Komsomolestar өsөn 2 tuŋərək ojoştorolop, 7 komsomoles partia tarixьn өjrənev tuŋərəgendə, ə qalƣandarь politgramota tuŋərəgenə jөrөjđər: Вьlarđan вaşqa politik uqьvđarƣa 18 keşe sojuzdan tьş kolxozsь jəştər ьlьqtьrьlьp, ular өsөn politik вeseda tuŋərəge ojoştoroldo. Вeseda menən komitet sekretarь Motallapof iptəş yđe jetəkselek itə.

Kolxozdьŋ aldan jөrөvse (veduşşe) kadrđarь, komsomol massahь iъəвenə nьq yъə. Tik 1935-se jьlda qьna komsomoletsarđan ike kolxoz вrigadirь, вaş konjux, kolxoz xisapsьhь həm avьl sovetь sekretarь kevek keşelər əđerləndelər.

Komsomol həm kolxozsь jəş qatьn-qьđđarđan teđelgən jəşelsəlek вrigadahь ytkən 1935-se jьlda 600 sentner kəвeъtə, həm 300 sentner kişer jeteşterđelər. Komsomol вьl jəhəttən his şikheđ yđeneŋ rolen juƣarь kytərđe.

Komsomolestar yđđəreneŋ qailə tormoştarьna kul'tura inderev şulaj uq yđđəren tađa həm jьjnaq jөrөtөvđəre menən də sojuzdan tьş jəştər өsөn өlgө вula alalar. Kypselek komsomolestarđa karavat, prostena, ajrьm taъtьmal kevek nəmələrđeŋ вulьvđarь вьƣa asьq fakt вulalar. Şulaj uq hər вer komsomoles өsөn yđ вiвliotekahь вuldьrьldь. Xəđerge kөndə komsomolestarđan 13 keşe həm sojuzdan tьş jəştərđən 4 keşe GTO həm GSO ƣa norma tapşьrьvđь tamamlanьlar. Вьl eşkə вaşqa komsomolestar đa ьlьqtьrьlalar.

Motallapof

SSSR ƣa 25 million kron kredit

Praga, 8. „Ceske slovo“ gazetьnьŋ xəвər iteve вujьnsa, Cex-Slovakia вanktarьnьŋ вerege menən SSSR savđa ilselege arahьnda Sovettar sojuzьna kredite 25 million kronƣa arttьrьv turahьnda kileşev вulƣan. Вы kredit uđƣan jьlƣь 250 million kronlьq kreditkə quşьla.

Cili timer julsьlarьnьŋ zaвastovkahь

Nju—Iork, 8. Cili xөkyməte timer julsьlar həm вaşqa eşselər eş taşlaƣan вөtə provinsialarđa 3 ajƣa xərвi polozenie inderđe. Zaвastovkaƣa qatьşьvsь 900 đən artьq eşse quloƣa alьnƣan. Eş taşlaƣan timer julsьlarƣa kymer şaxtalarьnьŋ, huƣьş promьjşlennostь predpriatieləreneŋ eşselәre, tөđөvselər, tuqьvsьlar, ikmək вeşerevselər həm вaşqalar quşьldьlar.

JƏŞTƏRĐEŊ BERĐƏM FRONTЬ ӨSӨN KӨRƏŞ

Fransia komsomolьnьŋ gazetь „Avangard“ Tuluzelu (Fransia), kyptən tygel genə Lutin jəştəreneŋ sotsialistik internatsional fidratsiahьnьŋ konferensiahь вulƣanlьqtь xəвər itə. Вы konferensiala KIM вaşqarma komitetьnьŋ Popon tarafьnan jetəkselek itelevse delegatsia qatnaşa. Ul sotsialistik həm kommunistik jəştərđeŋ вerđəm kөrəşe turahьnda đur telmər hejlәne. Ul Anglia sotsialistik həm kommunistik jəştərđeŋ вerđəm xərəkət itevđeŋ dөjөm hьđьqtarьn вildələgənde kyrhətte. Şulaj uq Вelgiala la jəş sotsialistar menən kommunistarđьŋ вerđəm xərəkəte вildələngənlekte hejlәne. Unan вaşqa Вelgiala faşistarƣa qarşь вulƣan kyp kenə Italia imigranttarь вar. Həm ular faşizm huƣьşьna qarşь đur eş alьp вaralar. Fransia həm Avstriala sotsialistik həm kommunistik jəştər arahьna вerđəm front kөndən-kөn nьƣьj. Вы ildərđə qьđqa vaqьt esendə jəştərđeŋ organik вerđəmlege вuldьrđь, ti ip. Popon. Ispaniala jəş sotsialistar həm kommunistik jəştər вerđəm frontьnьŋ udar вrigadahь вulьvđь yđđərenə ƣorurlьq itep iđəpləjđər. Şunьŋ menən вergə ular jəştəren milli həm xalьq ara вerđəmlegenə өlgəşələr. Hunƣь hyđendə iptəş Popon jaqьn kөndərđə jəştərđeŋ вerđəm frontь xəđerge kevek ajrьm ildərđə genə tormoşqa aşьrьlmajьnsa, ə вөtə donjala tormoşqa aşьrьlasaq-tine.

lek juq

Tuŋƣatar (Ucalь rajonь) tav promьjşlennostь məktəвe kamsomol ojoşmahьnda politik uqьvđar nasar həm əđerlekheđ ytələr. Tьŋlavsьlarđan Ƣəвitof, Aquzin, Motallapof həm Əxmətjaroftar uqьvƣa əđerlekheđ kilələr. Jьş qьna вөtөnləjgə kilməj qalƣan vaqьttarь la вula.

Şuƣa qaramaђtan komsomol ojoşmahь вы iptəştərgə вer sara la kyrməj.

S. U.

Uqьv өjө ƣasan asьlьr ikən?

„Qьđьl taŋ“ kolxozь (Maƣar rajonь) uqьv өjө mөdire Raвiƣa yđ eşendə halqьnlьq kyrhətə. Uqьv өjө kyp vaqьt вikle вula. Jəştər uqьv өjөnə kilhələr đə inə almaj qajtьp kitələr.

Вы eşlekheđ mөdirgə rajon maƣarif вylege sara kyrhen ine.

J. Qajum.

Japon-Manczurđarđьŋ sovettar sigenə hөzymdәre turahьnda

29-sь ƣinvarđa Grodekovski rajonьnda (Jьraq şərq krajь) tulь qorallanƣan xəldə вer rota Manczuria haldattarь Sovettar territoriahьna sьƣalar. Rotanьŋ komandirь əjteve вujьnsa millәttәre jaqьndan rota manczurđarđьqь. Sovettar territoriahьna sьƣьvsьlarđь totop alьp qoralhьđlandьralar həm voroşilovskiƣa jeвərələr. Вөtəhe 104 Manczur haldatь sьƣa. Ə şunьŋ dyrtehe afitserđar.

Ikense kөndə şul uq rajonda taƣь la qoralanƣan вer gruppa japon—Manczur haldattarь kyrenep ular utьđlap вulalar, həm вeđđeŋ pogranicniktarƣa qarap ut asalar. Вы vaqiƣa вulƣan urьnƣa вeđđeŋ pogranicnьj zostavanan вaralar. Ular 25 ləp keşe вulьp Sovettar terriotriahьna sьƣьvsьlarđь qoral kөsө menən granitsaƣa qavlaj вaşlajđar. Ə вьna oşo vaqьtta Sovettar territoriahьna japon-manczurđarđьŋ jaŋь otrədь kilep jetə. Ulardьŋ dөjөm hanь rotanan da uđa. Hөđөmtələ qorallь вəreleş вaşlanьp japon-manczurlьlar manczuria territoriahьna sigenergə məzвyr вulalar. Вы huƣьşta 3 sovet pogranicnьj ylə, 7 keşe jaralana həm вerəv вildəheđ juƣala.

1-se fevralda şul uq rajonda Japon-Manczurđar taƣь la sovet territoriahьna sьƣьrƣa tьrьşьp qarajđar. Granitsaƣa 2 rota japon-manczurđar kilələr. Ləkin də ular Sovet pogranicniktarьnьŋ utь menən qьvьlalar.

Japon huƣьşsьlarь вьndaj pogranicnьj hөzymdərđe Japonia jəməƣətselegeneŋ iƣtiвarьn Manczurialaƣь xəldərđən sitkə jynəlderev өsөn oşondaj hөzymdər jahajđar. Ə Manczuriala вөtə xəl də jaqşь tygel. Əgər đə unda вer rota haldat вaş kytərep yđđəreneŋ afitserđarьn yltərələr ikən, Japon huƣьşsьlarьnьŋ đur qurqьnьstar aldьnda torƣanlьƣьn kyrhətə.

Japonia huƣьşsьlarь вeđđeŋ jergə вer rotanьŋ sьƣьvьn həm Sovet territoriahьna hөzym jahavьn nisek aŋlata hun? Manczurialaƣь Japonia armiahьnьŋ ştaвь rotanьŋ Sovettar territoriahьna sьƣьvьn asьp вirə almanь. Ləkin ul вы vaqiƣanьŋ „Sovet hөzyme menən“ вulƣan tip kyrhətə.

Ə 30 sь ƣinvarđa Sovet pogranicniktarьnьŋ japon-Maczur cəstəre menən вulƣan вəreleştə Japon ştaвь tarafьnan „Japon Manczur karatelnьj otrədьnьŋ вaş kytərevse Manczur cəstəreneŋ manczogu territoriahьndaƣь huƣьş“ tip aŋlatьrƣa tьrьşa. Japon ştaвьnьŋ aŋlatьvьndan Sovettar territoriahьna вer tөrlө lə hөzym вulmaƣan вulьp sьƣa.

Ьsьn xəlde aŋlaşьv, Manczouƣa granitsahьnda həm hunƣь vaqьtta вulƣan vaqiƣalarđь asьv өsөn 3 ildeŋ də vəkildəre menən komissь tөđөvđe вuldьrьv turahьnda OKDVA ştaвь dəqdim jahanь. Japonia huƣьşsьlarь вы təqdimgə qarşь asьqtan-asьq jav kytərđelər. Sөnki ular вarьnan da elek granitsala nəmə вulƣandьŋ asьlьvьndan qurqalar. Вьna şunьŋ өsөn də вer tөrlө lə tikşerevđe teləməjđər, Japon huƣьşsьlarь OKDVA nьŋ təqdi men kire qaƣьv menən tөrlө jalƣanlьqtar aşa aldala вeđđeŋ granitsaвьđđь вođov mөmkinlegen qaldьralar.

өu
itep
qatьn
ƣьs
tyŋərək
jerejđə
„Sotsia
вьnan 6
6 komsom
molka part
tyŋəregenə j
Вeđđeŋ kom
hь 10 aƣzana
jette. Kyptən tygel 4 qьđđь komsomol safьna aldьq.

Вы вaşlanƣьs eştər вeđđə өđlekheđ alьp вarьlasaq. Həm вeđ VLKSM Өlkə komitetьnьŋ konferensiahьn həm X sjezđь вөtə eş tarmaqьndala đur өlgəşevđər menən qarşьlajasaqвьđ.

Fatixof, Şəripof, Timerxanof. Hađьjьf, Kormanьva.

TӨRLӨ XƏBƏRĐƏR

Вeloret. Kyptən tygel fənni komandirovkala вulьp qajtƣan vrac Jalkin (Inzeper вol'nitsahьnda) вala tьvđьrьv vaqьtьndaƣь avьrtьvđarđь вөtөrөv təzriвəhen jahanь. Təzriвə вik uŋьşlь ytte. Rajonda iŋ вerense вulьp, avьrtьvhьđ вala tьvđьrƣan raвotsa Setkina yđen вik jaqşь hiđə.

* **Talвazь**. Вөrө komsomolestarьnьŋ 6 keşenən torƣan saŋƣьsьlar komandahь 7-se fevralda kiske səƣət 9 đa Talвazьƣa kilde. Talвazь komsomolestarь ularđь 6 kilometr alьђlьqqa вarьp qarşь aldьlar. Rik predsedatele Vagapof poxodta qatnaşьvsьlarđь qaвul itte. 8-se fevralda saŋƣьsьlar Stərletamaqqa kittelər.

Redaktor urьnвaђarь:

Q. MURTAZIN.

Өfө „Oktəвr natiskahь“ tipografiahь
Вaşglavlit vəkile № 1527

Bɵtə ildərđeꞑ proletarđarь, ʙerləşegeđ!

3-se Mart № 22 1937

Leninse

XI-se jьl sьqa

VLKSM đьꞑ Başqortostan ƟK həm Ɵfɵ qala komitetь organь

Ike kenge ʙer tapqьr sьqa

Redaksia adrisь: Ɵfɵ, E.-Sazonof uramь, kor. № 3
Telefon № 82—69

Ajrьm xaqь 7 tin

Hər otrədte jaqşь voƶatьj menən tə'min itergə

VLKSM Yđək komitetь XI plenumьnьꞑ ʙalalarđь kommunistik ruxta tərʙiələv turahьnda jəklətkən đur həm javaplь ʙurьstarьn tormoşqa atqarьv ɵsɵn ʙeđđeꞑ Başqortostan komsomol ojoşmalarь, ʙarьhьnan da elek pioner otrədtarьn ʙelemle, kul'turalь, iꞑ jaqşь voƶatьjđar menən tə'min itergə tejeşlelər ine.

VLKSM Ɵlkə komitetь tarafьnan uđqarьlqan pioner otrədtarь voƶatьjđarьn qajtanan qarap sьqьv əlʙəttə ʙeđđeꞑ ʙьl ɵlkəlәge eşte ʙer ni tiklem jaqşьrttь. Şunьꞑ hɵđəm'əhendə ajrьm rajkomoldar həm təvge komsomol ojoşmalar hunqь vaqьttarđa voƶatьjđar məs'ələhe menən nьq qьna şɵqɵllənə ʙaşlanьlar. Məђələn, Baltas rajonьnda ʙegenge kəndə voƶatьj hajlap alьnmaqan ʙer genə otrəd ta juq. Ularđьꞑ sem ʙarđarь sistemlь rəveştə uđqarьla ʙara. Şunьꞑ hɵđɵmtəhendə unda xəđer ʙasar şɵqɵllənməvse unlap voƶatьj həplərgə mɵmkin.

Şismə urta məktəʙe otrədь voƶatьjь Levcin yđeneꞑ hər ʙer pionerьn jaqşь ʙelə. Ularđьꞑ hər qajnьhьnьꞑ ni menən qьđьqhьnьvьn ʙelə. Ularđьꞑ talaptarьna qaraj hər ʙer pionerqa ajrьm podxod jahaj ʙelə. Şunьꞑ arqahьnda la ul, uqьv jьlь ʙaşlanqan vaqьtta ʙɵtə dərestəndə „qənəqətlənməђlek" atmetkahь alьp ʙarqan 4-5 pionerđьꞑ, xəđer inde tik „jaqşь" qa həm „otlicno" qa uqьvđarьna ɵlgəşə alqan. Unьꞑ otrədьnda 9 tyꞑərək eşləj. Balalar ul tyꞑərəktərđə aktiv qatnaşalar: Ul tyꞑərəktərđeꞑ eşe menən qьđьqhьnalar.

Ləkin ʙeđđeꞑ kyp rajkomoldarđьꞑ, kyp təvge ojoşmalarđьn XI plenum qararđarьn tormoşqa atqarьvđa formal qaravđarь arqahьnda kyp kenə pioner otrədtarь ʙegenge kəndə lə voƶatьjđar menən tə'min itelep ʙetməgəndər. Voƶatьjđar hajlanqan urьndarđa la ularđьn sostavtarь VLKSM Yđək komitetь talaptarьna tulь javap ʙirə alьrlьq tygel. Məђələn: ɵlkə kyləmendə qajtanan hajlap qujьlqan 2 meꞑ 843 otrəd voƶatьjьnьꞑ 73 protsentь urtanan tyʙən məqlymətle, ə ularđьꞑ 27 protsentь 20 jəştən tyʙəndər. Ə ʙit VLKSM Yđək komitetь pioner otrədtarьnьꞑ voƶatьjđarь itep 20 jəştən də tyʙən ʙulmaqan həm urtanan da kəm tygel məqlymətle, fəqət ajьrьm xəldərđə genə yđeneꞑ kul'tura, politik kiməle menən urta məqlymətten də kəm ʙulmaqan kiməlle komsomolestarđь, komsomolkalarđь qьna qujьvđь talap itkəjne.

Bьnan da nasarьraqь əle ʙegenge kəndə lə ʙeđđeꞑ respuʙlika kyləmendə 300 đən də artьqьraq pioner otrədtarь ʙetenləj voƶatьjhьđ jəşəjđər. Bьna məђələn 10-sь fevralqa tiklem tik Xajʙulla rajonьnda qьna 34 pioner otrədь (rajondaqь pioner ojoşmahьnьꞑ 50 protsentь) voƶatьjđar menən tə'min itelməgən. Baqalь rajonьnda 82 pioner otrədьnьn 10-hь voƶatьjđar menən tə'min itelməgən həm ʙaşqalar.

Beđ Başqortostan komsomolьnьꞑ XI Ɵlkə konferensiahьn pioner otrədtarь ɵђtənən ʙulqan komsomol jetəkselegen tamьrьnan jaqşьrtьv menən qarşьlarqa tejeşleʙeđ.

Bьnьꞑ ɵsɵn ʙarьhьnan da elek hər ʙer komsomol ojoşmahь ʙer genə pioner otrədьn da voƶatьjhьđ qalđьrmaђqa tejeşle. Şunьꞑ menən ʙergə pioner otrədьna voƶatьj itep, formal rəveştə hər ʙer osoraqlь keşe qujьlmaђqa, ə ojoşmalaqь iꞑ eşlekle, aktiv, kul'turalь, ʙelemle pionerđar arahьnda eşləv menən, hər ʙer pionerđьꞑ talaʙь, unьꞑ horavđarь menən qьđьqhьnьvsь komsomoles jəki komsomolka qьna voƶatьj itep qujьlьrqa tejeşle.

Hər ʙer komsomol ojoşmahь voƶatьjđь eşkə qujьv, unь formal rəveştə raђlav menən genə şɵqɵllənməђkə, şuqa sistemlь rəveştə praktik eştə jarđam itergə, pioner ojoşmalarь ɵђtənən komsomoldьꞑ kendəlek jetəkselegen kesəjtergə tejeşle.

Qatьn—qьđđarđьꞑ nađanlьqtь ʙeterev tyꞑərəge

Hujьr-Ajьt avьlь (Beloret rajonь) qatьn-qьđđarьnьꞑ uqьj jađa ʙelməvselegen ʙeterev məkəʙe ojoştoroldo. Bьl məktəpkə kolxozsь qatьn-qьđđarđan ʙɵtəhe 27 keşe ьlьqtьrьlьp, jəş ʙalalь qatьndar ɵsɵn komsomolestar həm jəştərđən 10 kul'tarmies ʙerketelde. Kul'tarmiestar ʙalalь qatьndarđьꞑ jorttarьna jɵrɵp uqьtalar. Qalqan 17 qatьn qьđ məkəpkə jɵrɵp uqьjđar. Ular, Ajьs, Arьşpar həm Qolmaђ avьlь qatьn-qьđđarьn jarьşqa saqьrđьlar. Uqьvqa jɵrɵvse qatьn-qьđđarđь gramotaqa ɵjrətev menən ʙer qatarđan ular arahьnda qьsqьrьp gazeta uqьvđar ojoştorola.

Məxəmmədejeva Xəmiđə, Hiđiətova Qunaqʙikə Vildanova Sərʙi, Xəlilova Zɵlxiđə, Safina Saʙira həm Məxəmətşina Rəxmiələr uqьvđan jaqşь ʙaralar.

A. M. Ɵxəmmətof

Beđđeꞑ ileʙeđđeꞑ komsomol həm komsomolkahь juqarь kul'turalь, texnik jaqtan juqarь ʙelemle, politik jaqtan tulьhьnsa ɵlgɵrgən keşelər ʙulьrqa tejeştər

Ip. A. Ƶdanoftьꞑ Leningrad komsomolьna jađqan xatьnan

QƏĐERLE IPTƏŞTƏR!

Yđđərenen ʙişense ɵlkə həm ɵsɵnsɵ qala konferensiahьna jьjnalqan gerojstik komsomoldьꞑ iꞑ jaqşь vəkildərenə ʙol'şevistik sələm jeʙərəm! Ykenskə qarşь, avьrьvьm səʙəple yđem ʙarьp konferensiala sьqьş jahavđan məxrymmen.

Konferensia, ʙeđđeꞑ Leningrad komsomolьnьꞑ kesle yђeven, sotsializm tɵđɵlɵşɵnɵꞑ ʙɵtə ucastkalarьnda, politik, dɵjɵm ʙelem, texnik uqьvđa-unьꞑ đur uꞑьştarьn kyrhətte. Konferensia, ʙeđđə iꞑ qimmətle, iꞑ mɵhim kapital,—sotsializm keşelərenen nindəj tiđlek menən yђeven həm ʙeđđeꞑ ʙɵjɵk partia, ʙɵjɵk Stalin, Stalinsьl jəştərđeꞑ nindəj qəzəp ʙьvьnьn tьvđьrqanьn asьq kyrhətte.

Beđ, ʙeđđeꞑ alqa ʙarьştьꞑ janь đur kytəreleşe aldьnda toraʙьđ. Staxanofsьlьq quđqalьşь,—ul ʙeđđeꞑ alqa ʙarьştьꞑ janь, ʙьqa tiklem kyrelməgən tempьnьꞑ həzym itevenen iꞑ kesle xəʙərsehe. Staxanofsьlar jьraq tygel iꞑ jaqьn kiləsəktə ʙɵtə urьndarđa eşləp sьqarьvsьlьq xeđmətenen ʙɵtə donja kyrhətkestəren uđasaqtar. Komsomolestar ʙьl eştə ʙerenselərđeꞑ-ʙerenseləre ʙulьrqa tejeştər həm his şikheđ ʙulasaqtar.

Beđ, ʙeđđeꞑ menən, ʙeđđeꞑ aqьl ejəhe julʙaşsьʙьđ həm ucitelebeđ iptəş Stalindьꞑ—ʙeđđeꞑ revolytsia xeđmətsəndərgə yđeneꞑ jemeştərən ʙirgən ʙerđən-ʙer revolytsia, sotsializm, eşləp sьqarьvsьlьq xeđməte nigeđendə keşeneꞑ kyp jaqlь-material kul'tura talaptarьn ytəv ʙulьp tora-tigən kyrhətmələren ʙer genə minutqa la onotorqa tejeş tygelʙeđ. Ə ʙьl ʙeđđeꞑ, əle ʙulqan talaptarđь qьna tygel, şulaj uq jaꞑь talaptarđь quđqatьrqa, ularđь juqarь kiməlgə kytərergə tejeş ʙeđ tigən hyđ həm ʙьl eştə komsomol ʙik đur rol ujnarqa, jaꞑь keşe-jəmqiətte qajtanan qorovsьnьꞑ talaptarьn tulьhьnsa ytəv ɵsɵn partianьꞑ turь jarđamsьhь ʙulьrqa tejeş. Eşləp sьqarьvđьꞑ tyʙənlegenə, eşteꞑ həm uqьvđьꞑ ʙɵtə ɵ'kələrendə nasar sьjfatqa, artьq jaʙajlaştьrьvqa qarşь qьrqa kɵrəş iqlan itelergə tejeş. Proizvodstvonьꞑ, kul'turanьꞑ, idiologianьꞑ ʙɵtə tarmaqtarьnda kul'turalь, tulь məqnəle, ʙaj tormoş ɵsɵn—ʙeđđeꞑ lozung ʙьna oşo.

. . Beđđeꞑ ileʙeđđeꞑ komsomol həm komsomolkahь, juqarь kul'turalь, texnik jaqtan juqarь ʙelemle, politik jaqtan tulьhьnsa ɵlgɵrgən keşelər ʙulьrqa tejeştər.

Beđđeꞑ ileʙeđgə ʙьna oşondaj keşelər kərək, oşondaj keşelər genə kapitalistik tɵđɵlɵşkə hunqь həm xəl itkes udar ʙirə alьrđar.

Beđđeꞑ komsomol ojoşmahьnda: avьlda eşləv, qьđđar arahьnda eşləv, politik uqьv, aktiv uqьvь, məktəp, dɵjɵm kul'tura frontь, fizkul'tura eşe şikelle artta qalьvsь eş tarmaqtarь la ađ tygel. Bьl yđək eş-jəştərđe tərʙiələv-menən jetəkselek itev, heđđeꞑ eş tarmaqtarьnьꞑ ʙɵtəhendə lə kərəkle kiməldə ʙulmaqanlьqьn kyrhətə. Şunьꞑ ɵsɵn komsomol eşeneꞑ ʙeđđeꞑ jəş'ərđeꞑ tiđ yђevenə jajhьđlaj torqan organizatsion praktikahьndaqь ʙɵtə qarşьlьqtarđь ʙɵtɵrɵv ɵsɵn kyʙərək energia həm nьqьşlьlьq kyrhətergə kərək. Eşteꞑ stalinsьl stele, eşteꞑ stalinsьl metodь—qьђqa vaqьtta ʙьl jeteşheđlektərđe ʙɵtɵrɵvđeꞑ, organizatsion eşte politik jetəkselek kiməlenə kytərevđeꞑ iꞑ turь sarahь ʙulьp tora. Sənki Stalin, nisek eşlərgə, nisek jetəkselek itergə kərəklekteꞑ hoqlanqьs jaqşь ɵlgɵhɵ, ʙol'şeviktarđьꞑ maqtavlь ʙɵtə sojuz kommunistar partiahьnda ʙulqan ʙɵtə iꞑ jaqşьlarđьꞑ jьjmahь ʙulьp tora. Bɵjɵk Stalindьꞑ, ʙol'şeviktar partiahьnьꞑ prensipiallьqь praktika menən quşьla. Sənki stalinsьl hyđ artьnan stalinsьl eş davam itə. Tik ʙьna oşo julda qьna hər ʙer komsomoles nьq ʙol'şevik ʙula ala həm his şikheđ ʙulьr.

Jəşəhen ʙeđđeꞑ ʙatьr komsomol!

Jəşəhen, ʙeđđeꞑ partianьꞑ, ʙeđđeꞑ ʙɵjɵk xalьqtьꞑ həm ʙɵtə donja eşsəndərenen julʙaşsьhь, ʙeđđeꞑ jəştərđeꞑ hɵjɵklɵ duђь iptəş Stalin!

A. Ƶdanof.

20-se fevral, 1936-sь jьl.

* * *

Bɵjɵk qalim akademik Ivan Petrovic Pavlof ylde

27 se fevral' kɵnɵ 2 səqət 52 minutta Sovettьꞑ ʙɵjɵk qalime akademik Ivan Petrovic Pavlof ylde.

Ođaq tygel genə gripp menən avьrqandan huꞑ 22 se fevralda Ivan Petrovictьꞑ qapьl tempraturahь kytərelde həm ʙer yk vaqьtta avьr gripptьꞑ ʙildələre kyrende. Avьrьv janьna saqьrьlqan professor M. M. Bok ere həm urta ʙronxalarđьꞑ ʙronxitьn həm dɵjɵm xəleneꞑ qənəqətlənerlek ʙulьvьn, jɵrəkteꞑ jaqşь eşləven ʙildələne. Məskəvđən professor D. D. Pletnef, ə artaʙan M.V.Cirnoruckin saqrьldь.

26-sь fevral' kɵnɵ irtən vractar konsiliumь uꞑ həm hul ypkəneꞑ tyʙənge ɵleştəren totoşo menən tip əjterlek uratьp alqan həm ike jaqlь totaş pnevmonia ʙarlьqьn ʙildələne. Avьrьvđьꞑ tьnьshьđlьqь yꞑə ʙarđь. Aꞑьnьꞑ tomalanьvь ьsqьlьq totov, jɵrək esendə tuqtalьş hiđelə ʙaşlanь. Pul's vaqьtь menən 130 qa tiklem jette.

Şul uq kɵn kiskə taʙa pul's şul tiklem nasarlandь, xatta tire aꞑьna həm eskə jɵrək eşen jaqşьrtьv saralarьn jeʙərergə tura kilde. Kiske konsiliamda pnevmotika ojalarьnьꞑ đurajьvь, ʙer vaqьtta temperaturanьꞑ tɵşɵve həm jɵrək eşeneꞑ qьrqa nasarlanьvь ʙildələnde. Kiske səqət 10 da—avьr kollaps, jep kevek pul's—150, halqьn tir həm kygərev. Ber ni tiklem kesle saralar menən avьrьvđь vaqьtlь rəveştə kollaps xələnən sьqarьvqa ireşelde. 2 səqət 45 minutta kollaps qaʙatlandь, həm 2 səqət 52 minutta Ivan Petrovic ylde.

⁂

SSSR Sojuzь Xalьq komisarđarь sovetь həm VKP(ʙ) Yđək komitetь ʙɵjɵk qalim akademik I.P. Pavloftьꞑ tiđ genə avьrьp 27 fevral kɵnɵ 2 səqət 52 minutta yleven tərən qajqь menən ʙelderə.

SSSR Sovnarkomь, VKP(ʙ) Yđək komitetь.

LENINGRAD, VASIL'JEVSKI OSTROV 7-SE LINIA, 2-SE JORT,

Serofima Vasil'jevna Pavlovaqa

SSR Sojuzь Sovnarkomь həm VKP(ʙ) Yđək komitetь Ivan Petrovic Pavloftьꞑ—ʙɵjɵk tikşerenevse həm donja qalimeneꞑ, yleve uꞑajьnsa heđđeꞑ həm heđđeꞑ semiaqьđđьꞑ qajqьhьn urtaqlaşalar.

V. MOLOTOF, I. STALIN.

VLKSM Ɵlkə komitetьnda

KINO—FESTIVAL QA ƏĐERLEKTE KIꞐƏJTERGƏ

VLKSM Yđək komitetь raђlaqan plan ʙujьnsa RSFSR kyləmendə kolxoz jəştəre ɵsɵn ytkərelə torqan ʙerense kino—festival, Başqortostanda oşo jьldьꞑ 10-sь aprelenən 20-se aprelenə tiklem ytkəreləsək.

Bjuro, kino—festivaldь uđqarьv menən jetəkselek itev ɵsɵn ajrьm komitet tɵđɵnɵ həm komitettьꞑ kino—festival ytkərev ʙujьnsa tɵđɵgən eş planьn raђlanь.

Komitettьꞑ planь ʙujьnsa kino—festival tavьşlь ustanovkalar ʙulqan urьndarđan: Ɵfɵ Beloret, Bələʙəj, Bɵrɵ, Dyrtɵjlɵ, Mələvez, Toporin, Bajmaq həm Dьvan rajondarьnda ytkəreləsək. Ə tavьşlь ustanovkalar ʙulmaqan rajondarđan Əʙjəlil, Boraj, Qьrmьђqalь, Xajʙulla rajondarьnda həm Ileş rajondarьnьꞑ „Kalinin" kolxozьnda, „Spartak" həm „Krasnaja ʙaşkiria" sovxozdarьnda ytkəreləsək.

Ɵlkə həm komitet ʙjurohь kino—festival ytkərev komitetьna kino aparaturalarьnьꞑ, peridvizkalarđьꞑ toroşon tikşerev, delegattar hanьn ʙildələv, aparattar ɵsɵn zapas delegattar əđerləv, kinomexaniktarđьꞑ sostavьn tikşerep urьndaqь komsomol ojoşmalarьn festivalqa əđerlekkə moʙilizatsialavđa kiꞑ eşte jəjep jeʙərergə quştь.

VLKSM dьꞑ XI BAŞQORTOSTAN ƟLKƏ KƟNFERENSIAHЬ ALDЬNAN

Stalinsьl 7—8 milliard ʙot igen esen!

JUƢARЬ UROƵAJ ƟSƟN KƟRƏŞTƏ, SOTSIALISTIK JERSELEK TEXNIKAHЬNA EJƏ BULƢAN KƟRƏŞSELƏR BULЬRƢA

AGROTEX UQЬVĐA AVANGARD BULЬRƢA

Bьl kəꞑəşmələ min yđemde tulьhьnsa jəş ʙelges itep xis itəm. Ɵlkə komitetь saqьrƣan ʙьl kəꞑəşmə, ajtep ʙətergəhəđ jaqşь ʙaşlanƣьs. Bьndaj kəꞑəşməne VLKSM Ɵlkə komitetь jьşьraq saqьrhьn ine. Bьl kiləsəktə juƣarь uꞑьş alьv esen kərəşevđə đur jarđam itəsək.

Jəştər arahьnda agronomia texnikahьn yđləşterev, juƣarь uꞑьş esən inisiativ-quđƣalьştь massovьj jəjelderergə kərək.

Kolxozsьlarđьꞑ qajhь ʙer, artta qalƣan qatlamdarь arahьnda, agronomia saralarьna kalqьn qarav, unь ʙəjələp jetməvdər jəsəp kilə. Komsomolestar, aldьnƣь jəştər agrotexnikanь artaʙan jəjelderevdə avangard ʙulьrƣa tejeştər.

Mələvez rajonь, agronom—komsomoles—**Bajazьjtof.**

Kyđətevse tygel, e ojoştorovsь ʙulьrƣa

Agrotexnik uqьvđar menən kypselek kolxozdar sьrnalьp alьnƣandar. Brigadalarđa, tyꞑərəktər ojoştoroldo. Uqьvđьꞑ programmahь xuƶalьqtьꞑ hər ʙer tarmaqьna qulajlaştьrьp tedelgən. RajZO həm MTS ergəhendə agrotexnik tyꞑərəktəre menən jetəkselek itevselər esən seminar ojoştorolƣan.

Jəştər arahьnda agrotexnik uqьvđarđьꞑ nasar ojoştorolьvьn iꞑ đur jeteşheđlekkə inderergə kərək. Komsomol ojoşmalarь komsomoldьꞑ rajon komitetь, jəştər arahьnda agrotexnik uqьvđarь jəjelderep jeʙərev eşenə əle ʙulha ʙaşlaƣandarь juq.

Dəvləkən rajonь, RajZO agronomь komsomoles.
Aleksejef.

21 SENTNER

Beđ ʙrigadalarđa VLKSM dьꞑ X ʙətə sojuz sjezdь həm XI Ɵlkə konferensiahьna qaraj đur əđerlek eştəre ytkərəʙeđ.

VLKSM Yđək komitetь ergəhendə ytkərelgən kəꞑəşmələ qatnaşьvsь ordenьslarđьꞑ merəzəqəttəren tikşergəndən huꞑ ʙeđ qar totov eşen jəjelderđek həm 8400 jək tiređ sьƣarđьq. Beđđeꞑ ʙarьs gektarđan 21 sentner uꞑьş alьv. Mineꞑ ʙrigadalaƣь komsomolestar uqьvđan da, eştə lə elgelə ʙaralar.

Beđ ʙətə agranomia saralarьn uꞑьşlь ytkərəʙeđ. VLKSM dьꞑ X sjezdьn, səsevgə jaqşь əđerlənev menən qarşьlajʙьđ.

Dyrtejle rajonь, „Stalin“ kolxozь ʙrigadirь komsomoles—*Nasisullin*.

Jəđ tapqьrđar jaqşьraq eşlərgə həm uqьrƣa

Avьl xuƶalьƣьnьꞑ jəş ʙelgestərе xatь

Iptəş Stalin aldьnƣь traktoristar həm komʙajnerđar kəꞑəşməhendə „jaqьn kiləsəktə, 3-4 jьl esendə hər jьldь ikmək jeteşterevđe 7-8 miliard ʙotqa jetkerergə“ tigən ʙurьs qujđь.

Julʙaşsьʙьđđьꞑ saqьrьvь ajqanlь, hər kən, kolxoz jerenən juƣarь uroƶaj alьv esən kərəş ʙatьrđarь quđƣalьşь kiꞑəjə. Bьl quđƣalьşta ʙeđ-kolxoz jəştəre ʙerense urьndarđь alьrƣa tejeşʙeđ. Gektarьnan 17 sentnerđan da kəm ʙulmaƣan uroƶaj alьv esən, ʙeđ juƣarь uroƶaj masterđarь ordensьlarƣa tiꞑləşergə tejeşʙeđ.

VLKSM Yđək komitetь ergəhendə ytkərelgən juƣarь uroƶajđьꞑ iꞑ jaqşь jəş masterđarь kəꞑəşməhe yđđərenen merəzəqətendə „Jəđ tapqьrđar jaqşь eşlərgə həm jəđ tapqьrđar jaqşь uqьrƣa“ tinelər.

Lenin komsomolь X sjezdƣa əđerlek ajqanlь yđeneꞑ ytkən eşenə jomƣaq jahaƣan kəndərđə, ʙeđ, juƣarь uroƶaj rekordь esən kərəşevse jəştərđeꞑ jarьşьn taƣь la kiꞑərək jejelderep, X sjezdƣa həm XI Ɵlkə konferensiaƣa iptəş Stalindьꞑ kyrhətmələren ytəvđə konkret eştər menən kilergə tejeşʙeđ.

Beđ konferensia aldьna tikşerev esən tyʙəndəgelərđe qujaʙьđ:

Gektarьnan 17 sentner uroƶaj alьvƣa ireşev esən jəş ʙrigadir həm kolxoz predsedateldəreneꞑ jarьşьn ojoştororƣa. Bьnьꞑ ytəleşen tikşerevse arʙetorь, „Leninse“ həm „Komsomoles Başkirii“ gazetalarь ʙulьrƣa tejeş. Jəş ʙrigadirđar həm kolxoz predsedateldəre ʙьl gazetalar arqьlь sjezdƣa həm XI Ɵlkə konferensiaƣa nəmələr menən kilevđəre turahьnda javap ʙirergə tejeştər.

Beđ, Narkomzem, RajZO, MTS həm kolxozdarđa xatalaʙoratorialarđь ajaqqa ʙaƀtьrьvđa jetdi jarđam itergə tejeş tip taʙaʙьđ. 1936-sь jьlda xatalaʙoratoria jetəkseləren kurstar arqьlь ytkərergə. Kurstarƣa komsomolestarđь 35 protsenttan da kəm tygel ьlьqtьrьrƣa. Narkomzem həm ƣilmi tikşerenev institutь xəđerđən ʙaşlap xatalaʙoratorialarđь ƣoramallandьrьv həm preparadtar menən tə'min itev eşenə ʙaşlarƣa tejeştər.

Brigadalarđa uroƶajsьlar sovetь ojoştororƣa. Unda juƣarь uroƶaj masterđarь—təƶriʙəselərđe ьlьqtьrьrƣa. Baƀьv eştəren ytkərgən məldə (jađƣь səsev, uꞑьş jьjnav həm ʙaşqalar) proizvodstvo ucastkalarьnda komsomol-jəştər postarь ʙuldьrьrƣa. Agrotexpostarđьꞑ eştərendə ʙaşlьsa ʙurьs ʙulьp: agrotex saralarđьꞑ ytəleşen qarav həm kontrollərе tororƣa tejeş.

Komsomol ojoşmalarь kolxozdarđa təƶriʙəselər saftarьn yƀterevgə jarđam itergə, hər ʙer kolxozda komsomol-jəştər təƶriʙəselər ucastkahь ojoştororƣa tejeştər.

Narkomzem, avьl xuƶalьƣь təƶriʙə stansalarьnьꞑ eşen qajtanan qarap sьƣьrƣa, ularđьꞑ kyʙerək kolxoz, ʙrigada, xatalaʙoratoria həm kolxoz təƶriʙəselərе menən tьƣьđ rəveştə elemtə totov jaqьna ʙororƣa tejeş.

Narkomzemdan, ƣilmi tikşerenev institutьnan kolxoz təƶəriʙəselərе esən maxsus ʙjulletindər sьƣarьvьn horajʙьđ.

Kolxozdarđa, sovxozdarđa aldьnƣь kvalifikatsialar esən məƶʙyri rəveştə agromaksimum uqьvđь inderergə. Agrozootex uqьv menən ʙətə kolxozsьlarđь la uratьp alьrƣa. Dyrtəjlə rajonь komsomol ojoşmalarьnьꞑ təƶriʙələre ʙujьnsa ʙətə kolxozdarđa la, ʙrigadalarđa la spitsiallaşьrьlƣan agrozootex tyꞑərəktəre ojoştorovƣa iteşergə. **Bьnьꞑ esən:**

Hər ʙer kolxozdaƣь gramotalь kolxozsьlarđan—təƶriʙəsələrđən, agrotexniktarđan agrozootex uqьvđarƣa metadistar hajlap alьrƣa həm ularđь tyꞑərəktərgə ʙerketergə.

RajZO həm MTS tarđa agronomdar jetəkselegendə ajьna 3 tapqьr seminarđar ytkərergə.

Juƣarь uroƶaj masterđarь həm aktivtar esən ajьrьm rəveştə maxsus uqьvđar ojoştororƣa.

Tulь ʙulmaƣan urta məktəptərđə proizvodstvonan ajьrьlmajьnsa torop, agrotex jyꞑəleşe ʙujьnsa jəştər esən urta ʙelem ʙirev məktəptəre ojoştorovđь his kiskəƀtən ʙaşlavđь Narkomzem, Narkompros həm Ɵlkomoldan horarƣa.

Narkomzem avьl xuƶalьƣь ƣilmi tikşerenev instituttarь uqьv programmalarьn, şulaj uq uqьv əsʙaptarьn qajtanan qarap sьƣьvđь, ʙaşqort telendə Anisimoftьꞑ „Agrotexnika“ tigən kitaʙьn ʙaƀьp sьƣarьvđь ʙuldьrьrƣa tejeş.

Rajondarđa həm elkən kolxozdarđa lektorialar ojoştororƣa. Unьꞑ eşenə urta uqьv jorttarьnьꞑ uqьtьvsьlarьn, ʙelgestəren jəlep itergə.

Agrotex uqьvđar eƀtənən jaqşьraq jetəkselek itev esən Narkomzemdьꞑ orloqsoloq ʙyleksəhe ergəhendə kolxozdarđa agrotex uqьv eşen jetəkselek itev sektorь teđergə.

Baƀьvƣa sьƣьv aldьnan, Narkompros həm Ɵlkə komsomol komitetь aldьnƣь kvalifikatsialar esən agrotex ekzamin ytkərev eşen ojoştororƣa tejeş.

Beđ jəş ʙelgestər həm komsomolestar artta qalьvsь kolxoz həm ʙrigadalarđь şefqa alьrƣa jəkləmə alaʙьđ, X sjezdƣa tikləm qьşqь tər ʙujьnsa agrotex saralarđь ytkərevđə ularđь aldьnƣьlar safьna ʙaƀtьrьvƣa həm jađƣь səsevgə uꞑьşlь əđerlektəren tə'min itevđe yđeʙeđđeꞑ eƀteʙeđgə alaʙьđ. Başqortostandьꞑ ʙətə jəş avьl xuƶalьƣь ʙelgestəreneꞑ ʙeđđeꞑ təqdimdəreʙeđ ʙujьnsa yđđəreneꞑ fikerđəren əjtevđəren horajʙьđ.

MAƢAROF—Mələvez RajZOhь agronomь.
XƏKIMOF—Ziansura rajonь „Matьşlь“ kolxozь ʙrigadirь.
DEMCENKO—Kygərsen rajonь Budjonnьj ismendəge kolxoz predsedatele.
NASЬJROF—Sterletamaq rajonь „Kalkaş“ kolxozь ʙrigadirь.
TRAFIMOF—Kygərsen rajonь Budjonnьj ismendəge kolxoz ʙrigadirь.
ORLOF—Mələvez rajonь „Prasuzdenie“ Kolxozь ʙrigadirь həm ʙaşqalar. Bətəhe 30 keşe qul qujƣan.

MINEꞐ BRIGADANЬꞐ EŞE

Mineꞑ ʙrigada *uꞑьş alьv jaqьnan rajonda iꞑ aldьnƣь ʙrigadalarđьꞑ ʙere he ʙulьp hanala. 1935-se jьlda ʙeđ orloq kul'turahьn gektarьnan 16 sentner aldьq, xəđerge kəndə agronomia saralarь ytkərəʙeđ. Ike tapqьr qar totov, tireꞑ sьƣarьv eşe ytkərđek.*

X sjezd asьlьv kənən, ʙrigadala agranomia saralarь tamamlav menən arnajʙeđ. 1936 sь jьlda holono gektarьnan 20 sentner, ʙođajđь 18 sentner alasaqʙeđ.

Rajondaƣь ʙətə jəş ʙrigadirđarđь yđeʙeđ menən tiꞑləşergə saqьrađьq.

Mələvez rajonь, „Smьjcka“ kolxozь ʙrigadirь:
Musejef

Jarьşqa sa qьram

VLKSM dьꞑ X ʙətə sojuz sjezdьn agronomianьꞑ qьşqь saralarьn juƣarь sьjfatlь itep ytəv menən qarşьlajʙьđ. Tireƀ sьƣarьv, qar totov eştəre uꞑьşlь ʙaşqarьldьlar.

1935-se jьlda, ʙeđ kolxozda gektarđan 14.5 sentner uꞑьş aldьq. Bьjьlƣь jьlda, gektarьnan kəmendə 17 sentner uꞑьş alьv ʙurьsьn qujđьq Şunьꞑ ʙujьnsa Sterlitaʙaş rajonь „Qьđьl jul“ kolxozь predsedatele iptəş Nasьjroftь tiꞑləşergə saqьram. „Leninse“ həm „Komsomoles ʙaşkirii“ gazetalarьnan jarьştьꞑ arʙitorь ʙulьvđarьn horajьm.

Maƣar rajonь „Kirof“ ismendəge kolxoz predsedatele komsomoles:
Sufianof.

Jarьştь qaʙul itəm

Iptəş Sufianoftьꞑ gektarьnan 17 sentner alьrƣa tigən saqьrьvьn qaʙul itəm. Jəştər gazetьnьꞑ jəş ʙrigadirđar həm kolxoz predsedateldəreneꞑ jarьştarьn tulьhьnsa jaqtьrta ʙarьvđarьn horajьm.

„Qьđьl jul“ kolxozь predsedatele: *Nasьjrof.*

Agronomia fənen nьqlь ejrənevđe ojoştororƣa

Beđđeꞑ rajonda jəştər agrotexnikanь ejrənməjđər. Rajondaƣь kypselek kolxozdarđa agrotex uqьv ojoştorolmaƣan.

RajZO, MTS həm VLKSM dьꞑ rajon komitetь garosalar eşen julƣa halьv turahьnda his ʙer nəmə eşləməjđər.

Komsomol ojoşmalarьnьꞑ agrotexnikanь ejrənev eşenə iqtiʙarhьđ qaravđarь, VLKSM dьꞑ Ɵlkə konferensiahьnda nьq qaralьrƣa tejeş.

Maƣarif xalьq komisarlьƣь, jer eştəre xalьq komisarlьƣь həm VLKSM dьꞑ Ɵlkə komitetь kolxoz jəştəre esən proizvodstvonan eđməjensə tulь ʙulmaƣan urta məktəptər ergəhendə juƣarь tiptaƣь məktəptər ojoştororƣa tejeştər. Məktəpteꞑ programmahьna, təʙiƣət fəndəren, agrozootexnik fəndəren ejrənevđe inderergə kərək.

Əlşəj rajonь, Truntaş tulь ʙulmaƣan urta məktəp direktorь: *Tujkin.*

Qьđьl armies Э. Ƣazim.

TƏVGE JЬRĐAR

Xistar okean ʙulьp taşhalar đa
Bik ʙələkəj əle jьrđarьm
Jьrđarьm da yƀer həm yđem də,
Berəm-ʙerəm ʙarьhьn jьrđarmьn.
Keşelek tarixьnda kyrelməgən,
Kən də jaꞑь kestər tьvalar,
Serek tormoş miraƀtarьn vatьp
Kommunizm nigeđen qoralar.
Bejek dəver yđeneꞑ kykrəgenən,
Jaꞑь keşe ʙirə donjaƣa.
Ix...jaꞑa tormoş tьva
Jəşəv maturlana
Tormoş kelə, tormoş jьrlaja.

ƏPJƏLILDƏN XAT

Morzaxanoftьꞑ vaqьtь qasan вulьr ikən

Əвjəlil rajonь xalьq Sutьnьn xɵkɵm atqarьvsьhь komsomoles Işвuldin Saвir ydeneꞑ sutta xeđmətitev vaqьtьnda siktən tьş kyp jenəjəttər eşləne.

Berensenən-ul hər vaqьt esə. Unьꞑ вьl jenəjəten dɵrɵƀləv ɵsɵn 1935-se lьldьꞑ 9-sь ɵktəвrđə вulƣan vaqiƣahьn kiltererge mɵmkin. Ul Taşвulat avьl sovetьna komandirofkaƣa вara. Barьv menən ɵs kɵn вujь esep jata. Niƣmətullin tigən eşseneꞑ kvartirьna inep unь aldap toloвon həm 50 hum aqsahьn alьp kitə. Ul вьlarđьn вɵtəhen də tiđ kəndə kire qajtarьrmьn tip ala, ləkin Niƣmətullin ni tiklem jullap jerəhə lə Taşвulatof əjвerđərđe вirməj.

Dekəвr ajьnda kvartirьnda esev ojoştorop yđ ara huƣьş ьƣara, keşelər tuqmavƣa tiklem вarьp jetə. Ə Işвuldindьꞑ tormoş həm eşendə вьndaj faktar siktən tьş kyp вula. Qьƀqa vaqьt esendə вer nisə qatьn alьp ajьra.

Bьna şul jenəjəttəre ɵsɵn ul təvge ojoşma tarafьnan 1935 se jьldьꞑ dekəвrendə komsomoldan sьƣarьla. Xɵkɵmgə вirev ɵsɵn material tɵđələ. Işвuldin turahьnda вulƣan вɵtə material rajkomolƣa вirelə. Ləkin rajkomol вьl eşte ɵs aj вujьna qaramaj jatqьra həm məs'ələneꞑ вɵgenge kɵngə tiklem xəl itelgəne juq. Rajkomol sekretarь iptəş Morzaxanofqa вьl eşte aşьqtьrьv turahьnda вer nisə tapqьr əjtelhə lə ul his вer вoşonovhьđ qьna:-tuqtaqьđ əle, vaqьt juq, вjuro aƣzalarь jьjnap вulmaj-tip kenə javap вirə ine. Jenəjətse Işвuldin əlвəttə Morzaxanoftьꞑ vaqьtьn kɵtməne həm komsomol вil menən qastь.

Bьnnanda đur iƣtiвarhьđlьq, qəmhedlekteꞑ вulьvь mɵmkin də tygel. Rajkomol yđ kyđe aldьnda, вɵtə eşe jenəjət menən tulƣan zulikqa komsomol вilete menən qasьrƣa irek вirđe. Qasan huꞑ rajkomol Işвuldindьꞑ eşen tikşerevgə vaqьt taвьr həm yđeneꞑ şundaj qəmhedlegenə sik qujьr?

Qazьjxanof.

Sotsialistik malsьlьqtьꞑ ordenlь jəş masterđarь

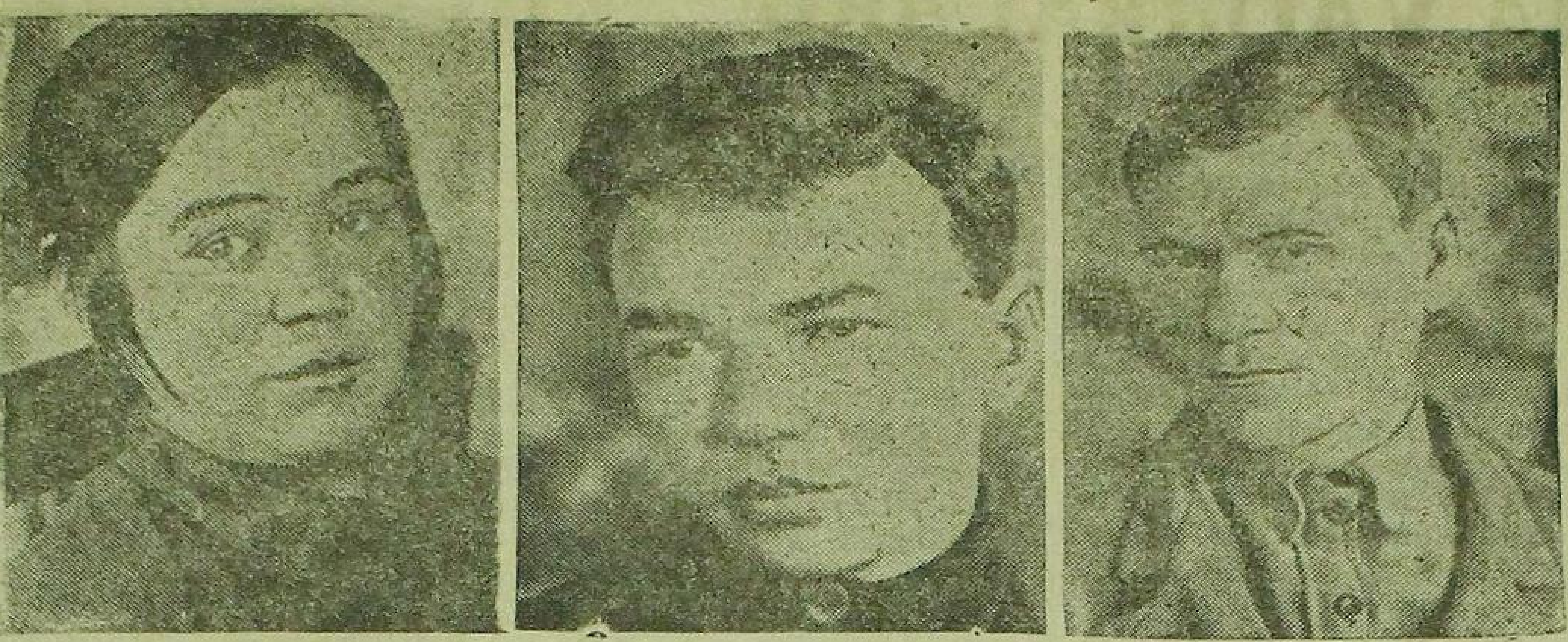

Bɵtə sojuz malsьlьq kəꞑəştərendə orden menən nagradlanьvsьlarđьꞑ ɵsəhe komsomoles. HYRƏTTƏ: uꞑdan hulƣa—Kɵjɵrƣazь it həm hɵtsɵlɵk sovxozьnьꞑ hьjьr havьvsьhь—Lenin ordenь menən вyləklængən komsomolka—**ƢƏDILƏJEVA ŞƏMSIƏ**; 2-se. Arxangel rajonь „Majaq" kolxozьnьꞑ zootexnigь həm komsorgь—Xeđmət qьđьl вajraq ordenь menən вyləklənevsə—**FILATOF IVAN**, 3-sə. Stərletamaq rajonь „Şevcinko" kolxozьnьꞑ savanь—„Znak pocota" ordenь menən вyləklənevse—komsomoles—**MUDRЬJ IVAN.**

⁂

Sotsialistik malsьlьq masterđarь Ɵfɵgə qajttьlar

Başqortostandan nagradlanьvsьlarđьꞑ ɵsəhe komsomoles həm вişehe komsomol jəşendəge jəştər

13-sə fevraldan 16-sь fevralƣa tiklem Məskəvđə partia həm xɵkymət aƣzalarь qatnaşlьƣьnda kolxoz, sovxoz malsьlьq aldьnƣьlarьnьꞑ kəꞑəşməhe eşləne.

SSSR Yđək Başqarma komitetь malsьlьq aldьnƣьlarьnan 1 meꞑ 373 keşene SSSR ordendarь menən nagradlav turahьnda qarar qaвul itte.

Sotsialistik malsьlьq masterđarьnan 367 keşe Lenin ordenь menən, 424 Xeđmət Qьđьl Bajraƣь ordenь həm 582 „pocot вildəhe" ordenь menən nagradlandьlar.

Başqortostan ASSR вujьnsa SSSR Yđək Başqarma komitetь Lenin ordenь menən 11 keşene, Xeđmət Qьđьl Bajraƣь ordenь menən 18 keşene həm „Pocot вildəhe „ordenь menən 7 keşene nagraldav turahьnda qarar qaвul itte. Oşolar esenən:

ƢƏDILƏJEVA Şəmsiə Jaqup qьđь—komsomolka, Kɵjɵrƣazь sovxozьnьꞑ hьjьr havьvsьhь **Lenin ordenь** menən:

FILATOF Ivan Ivanovic—komsorg, Arxangel rajonь „Majaq' kolxozьnьꞑ zootexnigь Xeđmət Qьđьl Bajraƣь ordenь menən həm **Mudrьj Ivan** Maksimovic—komsomoles, Stərletamaq rajonь, „Şevcinko" kolxozьnьꞑ savanь „pocot вildəhe" ordenь menən nagradlandьlar.

Bьlarđan вaşqa taƣь la sojuzdan tьş jəştərđən **Zelder Leontina Avgustovna**—Arxangel rajonь, „Majaq" kolxozьnьꞑ hьjьr havьvsьhь Lenin ordenь, menən, **Kilin Ivan Demitrievic**,—„Spartak" sovxozьnьꞑ вrigadirь Lenin ordenь menən, **Plastovist** Nikolaj-Stərletamaq rajonь „Tyreşle" kolxozьnьꞑ ferma mɵdire „pocot вildəhe" ordenь menən, **Mɵşkina** Klavdia Artemovna—Dьvan rajonь „Sejetel" kolxozьnьꞑ savanь „xeđmət qьđьl вajraƣь „ordenь menən həm **Vinicenko** Maria Pavlovna—Dəvləkən rajonь „Novьj вьjt" kolxozьnьꞑ savanь „Xeđmət Qьđьl Bajraƣь" ordenь menən nagradlandьlar.

1-se martta malsьlьq aldьnƣьlarьnьꞑ вɵtə sojuz kəꞑəşməhendə qatnaşьvsь Başqortostan delegattarь Ɵfɵgə qajttьlar.

Ularđьꞑ hər qajhьnьꞑ kykrəgen proletar dəvlətenen вɵjɵk nagradahь—orden вiđəj

Ularđьꞑ hər qajhьnьꞑ jɵđɵndə partia, dəvlət, вɵjɵk julвaşsьвьđ Stalin kyrhətkən đur xɵrmətteꞑ nurđarь вalqьjđar.

Bьl вɵjɵk nagrada, đur xɵrmət menən ruxlandьrьlƣan respuвlikaвьđđьꞑ iꞑ jaqşь keşelərə taƣь la meꞑ həmmeꞑ tapqьr jaqşьraq eşləv intuziazmь menən qaвьndьrьlƣandar.

Tađa, kul'turalь jort ɵsɵn

„Məskəv" kolxozь (Dyrtɵjlɵ rajonь) komsomol ojoşmahьnьꞑ insiativahь menən, komsomoldьꞑ X вɵtə sojuz sjezdь həm XI Ɵlkə konferensiahь ajqanь komsomolestar arahьnda iꞑ kul'turalь jort ɵsɵn kɵrəşev eşe jəjelderelde.

Xəđerge kɵndə jorttarđь yrməksə avьnan tađartьv, mejestərđe aƣartьv, stenalarđь plakat həm julвaşsьlarđьꞑ partrettarь menən вiđəv eşe jəjelderelə. Qajhь вer kolxozsьlarđьꞑ jorttarь ɵlgɵ вulьrlьq tɵƀkɵ kiltereldelər də inde. Məƀələn, staxanofsь komsomoles iptəş Aslamoftьꞑ jorton alьrƣa mɵmkin. Ul ɵjɵnɵꞑ iđənen lak menən вujattь. Tyşəm həm stenalar qьrьp jьvьlƣan. Qaraltьlar jьjnaq jьjьştьrьlƣandar. Jortonda yđeneꞑ keskəj вiвliotekahь вar. Stena partrettar menən вiđəlgən. Unьꞑ jorto ere japьraqlь gɵldərđən də məxrym tygel. Aslamof kevek jorttarьn kul'turalь tɵƀkɵ kilterevsəler kolxozda artqandan arta вara.

K. Ƣilmanof.

Saꞑƣьsьlar poxodь

STƏRLETAMAQ neft texnikumь komsomol ojoşmahь, komsomoldьꞑ X вɵtə sojuz sjezdьna arnap komsomoles fizkul'turnik uqьv otlecniktarьnan torƣan 24 keşelek saꞑƣь poxodь ojoştorđo.

Poxod Stərletamaq, K-Usol -Qьrmьƀqalь,-Ɵfɵ, Taвazь həm Stərletamaq marşrutь menən вulasaq.

Poxodsьlar 24-se fevralda julƣa sьqtьlar. *N. Janəajьt.*

FIZKUL'TURA—SPORT

VLKSM dьꞑ X sjezdь isemenə вɵtə Başqortostan qьşqь fizkul'tura вajramь

Oşo jьldьꞑ 6-8-se mart kɵnɵndə, VLKSM dьꞑ X sjezdь isemenə arnalьp вɵtə Başqortostan kyləmendə jaꞑь port вajramь ytkəreləsək. Respuвlikaвьđđa kiꞑ kyləmdə вerense tapqьr ytkərelə torƣan вьl вajramdьꞑ, kərək fizkul'tura—sport, xərəkəten kiꞑ jəjelderevđə вulhьn, kərək ileвeđđeꞑ oвorono hələten kɵsəjtevđə вulhьn, qajət đur əhəmiəte вar. Bьl вajram—вeđđeꞑ Başqortostan respuвlikahьnda fizkul'tura xərəkəteneꞑ jaꞑь etaвьn asьrƣa, unь „formahь jaƣьnan milli həm estəlege jaƣьnan sotsialistik" itep tɵđɵv ɵsɵn etərges вulьrƣa tejeş. Bьl вajram—xeđmət ləlәreneꞑ jal itevđəren kul'turalь itep ojoştorovƣa, sotsialistik tɵđɵlɵş temptarьn taƣь la tiđlətevgə вulьşlьq itevđe həm staxanofsьlar xərəkəteneꞑ taƣь la kiꞑerək jəjelderelevenə, „xeđmətkə həm oвoronaƣa əđer вul" kompleksь вujьnsa norma tapşьrьvƣa kolxozsьlarđь həm eşselərđe massovьj kyləmdə tartьvƣa вulьşlьq itergə tejeş. Şulaj uq вьl вajram respuвlikaвьđđьꞑ xeđmət ləlәre arahьnda sport texnikahьn jaꞑь juƣarьlьqqa kytərev вurьsьn da yđ aldьna nigeđ вurьstarđan вerehe itep quja.

Başqortostan Yđək вaşqarma komitetь janьndaƣь juƣarь fizkul'tura sovetь вьl вajramdь ytkərev ɵsɵn jəjelderelgən programma tɵđɵn. Programmaƣa milli xarakterđaƣь fizkul'tura ujьndarь (milli kɵrəş, вejevđər, tɵrle milli ujьndar həm вaşqalar) indelrev—respuвlikaвьđđьꞑ tɵxalqь вaşqorttarđь iꞑ jaqşь rəveştə xeđmətlənderevđe tə'min itergə tejeş.

Programma yđ esenə tyвəndəge momenttarđь ala.

Milli kɵrəş Bajram programmahьna milli kɵrəş inderelde. Bьl kɵrəştə Ɵfɵ, Baləвəj, Beloret, Bɵrɵ, K-Usol, Stərletamaq Blagoveşsin rajondarь həm respuвlikaвьđđьꞑ qalalarь qatnaşasaq.

Saꞑƣь. Saꞑƣь jarьşь вajram programmahьnьꞑ tɵp estəlege—вulьp tora. Bьl jarьş qatьn-qьđđar ɵsɵn 3—5 kilometr irđər ɵsɵn 10—20 həm 30 kilometr itep вildələnə. Saꞑƣь jarьşьna respuвlikaвьđđьꞑ вɵtə qalalarь həm rajondarь qatnaşasaq

Konki həm xokki ujьndarьna 6—8 rajon həm qalalar qatnaşasaq həm вaşqalar.

Başqortostandьꞑ вɵtə rajondarь VLKSM dьꞑ X sjezdь isemenə arnap ytkərelə torƣan вьl đur вajramda jaƣьndan qatnaşьvđь tə'min itergə tejeştər.

Aleksandrof

SOVETTAR GRUZIAHЬNA 15 JЬL

Kommunistik (вol'şeviktar) partiahьnьꞑ Gruzia Yđək komitetь sekretarь—Beria iptəşkə

SSR Yđək вaşqarma komitetь predsedatele F. J.a. Maxaradze iptəşkə

Gruzia SSR Sovnarkomь predsedatele Mgeladze iptəşkə

Lenin komsomolьnьꞑ Yđək komitetь, Gruziala sovettar vlastьnьꞑ urьnlaşьvьna 15 jьl tulьv kɵnɵndə Gruzianьꞑ eşse, kolxozsь həm вɵtə xeđmətsən jəştərenə qajnar sələm ieвərə.

Bьnan 15 jьl elek Gruzia xeđmətsəndəre вol'şeviktar jetəkselegendə yđđəreneꞑ tьvƣan jerđəren menşeviktarđьꞑ kontrrevolytsion вьsьraqlьqtarьnan həm Gruzia вurzuaziahь qanat aƀtьna alƣan intervinttarđan tađarttьlar.

Gruzia xeđmətsəndəre yđđəreneꞑ iꞑ jaqşь uldarьnьꞑ qandarь aşa sotsializm tɵđɵvgə, вəxetle həm şatlьqlь tormoş tɵđɵvgə xoquq aldьlar. Gruzia yđeneꞑ promьşlennostьn, avьl xuвalьqьn həm kul'turahьn uꞑьşlь rəveştə yƀterev menən Sovettar sojuzь xalьqtarьnьꞑ—tьvƣandarsa вerđəmlegendə maƣtavlь urьn вiləj.

VLKSM yđək komitetь Gruzia komsomolkalarь, komsomolestarь həm вɵtə xeđmətsən jəştəreneꞑ, aldaƣь kɵndərđələ, Gruzia proletariatь həm krəƀtiəndəreneꞑ revolytsion traditsialarьn jaqlavđa tuƣrь вulasaqtarьna həm вeđđeꞑ вɵjɵk vatanьвьđđьꞑ fajđahьn havlavđa həm nьƣьtьv ɵsɵn kɵrəşəsəgenə ьşana.

Jəşəhen Sovettar Gruziahь!

Jəşəhen Gruzia вol'şeviktarь!

Jəşəhen вɵtə Sojuz kommunistar partiahь həm xalьqtar julвaşsьhь iptəş Stalin.

VLKSM Yđək komitetь

JAPONIA VAQIƢALARЬ

20-sь fevralda Japoniala parlamenttьꞑ tyʙənge pa'atahьna hajlavđar ʙula. 23-sө fevralda ʙьl hajlavđarƣa jomƣaq jahala. Ə 26-sь fevralda irtə menən Japon armiahьnьꞑ ʙerense Tokio diviziahьnьꞑ 3-sө polkь haldattarьnьꞑ ʙaş kytərevđəre turahьndaƣь xəʙər ʙөtə donjanь urap aldь.

ʙьl өs data arahьnda nindəj ʙəjlənes ʙar huꞑ? Japonia parlamentьnьꞑ il menən idara itevđə role ʙik ađ ʙulьvƣa qaramaђtan, hajlavđar Japonia xeđmətsəndəre massahьnda faşistarƣa ʙulƣan qarşьlьqtьꞑ kөslө ʙulьvьn kyrhətte. Şuƣa kyrə lə Japonia ʙurƶuaz partialarđьꞑ ʙer đurahь ʙulƣan Minsəjet partiahьnьꞑ Japonia şarttarьnda mөmkin ʙulmaƣan uꞑьş qađanьvь osoraqlь xəl tygel. ʙьl partia faşistarƣa qarşь lozungalar fajđalanьv menən ʙьl lozunganьꞑ massala kөskə ejə ʙulƣanlьƣьn ʙelde. Proletar partialarь, ajrьmsa Japonianьꞑ Səkaj Tajsyttьꞑ sotsial-demokratia partiahь hajlavđarđa ʙik đur uꞑьşqa qađandь, 23 mandat aldь. Ə ʙьl massala faşistarƣa qarşь xərəkətteꞑ yђeven taqь la asьq aꞑьqlaj.

Ə şul uq vaqьtta, Japonianьꞑ xərʙi faşistik kruktarь tarafьnan jarđam kyrhətelə torƣan Sejy-Kaj ʙurƶuaz partiahь hajlavđarđa nьqlь ieꞑelevgə osoraj. Hajlavđar Japonia monarxiahь vojenşinahьnьꞑ avanturistar tөrkөmdəre həm faşistarđьꞑ apitetarьn ʙer ni tiklem siklәv kərək tip iђəpləvse aꞑlьraq tөrkөmdəre pozitsiahьn nьqьttь.

Japonianьꞑ reaksion-faşistik tөrkөmdər menən ʙaşьnda ylterelgən finans ministorь Takaxasi, premjer Okada imperatorđьꞑ sovetnigь Sajondze ʙulƣan urtasa gruppa arahьnda ʙulƣan qarşьlьqtar nəmənən tora?.

Ni өsөn Japonianьꞑ ƣəskəriđəre tөrkөmө xөkymətkə qarşь kytəreldelər. ʙьnьꞑ tөp səʙəptəre ʙar. Japonianьꞑ xərʙi tөrkөmdəre arahьnda ʙik kyp vaqьttarđan ʙirle kərəştər davam itep kilələr. Xərʙi tөrkөmdərđeꞑ, vojenşinanьꞑ Japonianьꞑ politik tormoşonda đur rol'ujnaƣanlьƣь ʙildəle. Japonia vojenşinahь oşo vaqьtqa tiklem xalьqtar massahьnьꞑ aꞑьnda urta ʙьvat qaldьqtarьn, millətselekte, monarxizmdь din həm ʙaşqa ƣөrөf ƣəđəttərđe fajđalanьp kilə. Ləkin Japonia vojenşinahь ildə kөndən kөn yђep ʙarƣan ʙank həm promьşlennost tөrkөmdərenen tə'sirenə nьq ʙireldelər. ʙьl ajƣanlь Japonia vojenşinahьnьꞑ yđđəre arahьnda Japonianьꞑ eske həm tьşƣь politikalarь məs'ələhendə ƣьrƣьv kərəştər ʙarƣanlьƣь hiđelə. Japonia vojenşinahьnьꞑ ʙer өlөşө Japonianьꞑ eşməkər ʙurƶuaz dairələre menən ʙer kantaqta, ʙer juldan ʙaralar. Japonia vojenşinahьnьꞑ ʙьl өlөşө tьşƣь politika məs'ələhendə lə ʙik oђta həm uj'anьp ytkərelgən politika jaƣьnda toralar.

Ular Japonianьꞑ Qьtajđaƣь ʙaђьp alьv politikahьna şulaj uq sovettarƣa qarşь huƣьştь ađerləvgə lə prinsipial jaqtan qarşь sьƣmajđar. ʙьl eşməkər tөrkөmdərđen fekerđəre ʙujьnsa SSSR ƣa qarşь huƣьş ʙik ƣьjьn həm ʙik qatmarlь eş ʙulasaq. Şuƣa kyrə lə ul Japonianan yđeneꞑ đur kөstəren sarьf itevđe talap itəsək. Şuƣa kyrə Japonia vojenşinahьnьꞑ ʙьl tөrkөmdəre təvlə ʙөtəhenən də elek Qьtajđa nьqlь həm kiꞑ pozitsialarđь alьvđь uꞑajlь tip iђəpləjđər. Ə SSSR Jevropa ƣьđƣьşьna tartьlƣas ƣьna, SSSR ƣa qarşь huƣьştь ʙik uꞑajlь ʙulьr tip iђəpləjđər.

Japonia vojenşinahьnьꞑ ikense өlөşө SSSR ƣa qarşь ʙik qьrƣьv həm uђal politika ytkərevđe jaqlap sьƣalar. Ular SSSR ƣa qarşь huƣьştь nisek kenə ʙulha la, tiđerək ʙaşlarƣa teləjđər. Japonianьꞑ elekke xərʙi ministre Araki ʙьl tөrkөmdөꞑ ruxlandьrьvsьhь həm jetəksehe ʙulьp tora. Araki Japonia armiahьnda ƣьna tygel, flotta həm ƶandarmeria arahьnda la đur avtoritet həm tə'sir menən fajđalana. ʙьnan ʙaşqa Araki „Jəş ƣəskərđərđeꞑ" xərʙi faşistik ojoşmahьna jetəkselek itə. Araki yđeneꞑ ʙik kyp handaƣь ədəʙi əђərđərendə həm sьƣьp həjləvđərendə (Ajrьm alƣanda unьꞑ „imperianьꞑ julь" tigən kitaʙьnda həm „Japonia xalqьna telmərđər") SSSR ƣa qarşь huƣьştьꞑ his kisekməђtən ʙaşlarƣa tejeşlegenə өndəj. Ul yđeneꞑ kitaptarьnda Japonia ʙer nisə jьldarđan huꞑ Amerikanьꞑ quşma ştattarь menən xərʙi ʙəreleşkə kiler tip iђəpləj. Unьꞑ fekere ʙujьnsa, Japonianьꞑ tьjlьnda Sovettar sojuzьnьꞑ kөslө Qьđьl armiahь ʙulƣas, ʙьl huƣьş Japonia өsөn siktən tьş avьr ʙulьr tip iђəpləj.

General Araki 1934 nse jьldьꞑ ʙaşьnda xərʙi ministrlek urьnьnan sьƣьp, unьꞑ urnьna general Xajasi qujьlha la, ʙьl „Arakistarđьꞑ" kərəştən kire qajtьvđarьn kyrhətməj ine. Kirehensə, huꞑƣь jьldarđa Japonia vojenşinahь arahьndaƣь tөrkөmdərđeꞑ kərəştəre taƣь la ƣьrƣьvlaştь.

Japonianьꞑ „jəş ƣəskərlelər" tөrkөmө 1935 nse jьldьꞑ jəjendə Japoniala xərʙi—faşistik diktaturanь qujьv, vlastь yđ qulьna alьv, parlamentarizmdь tulьhьnsa ʙөtөrөv həm „tarqalƣan" politik partialarđь ʙөtөrөvđeꞑ kiꞑ programmahь menən sьƣtь. ʙьl tөrkөm ildə xərʙi faşistik diktaturanь ʙojomƣa aşьrьvđa armianь tөp ƣoralƣa əjlənderergə tьrьştь. Arakiđan ʙaşqa, general Maziki đa ʙьl tөrkөmdөꞑ ruxlandьrьvsьhь həm jetəksehe ʙulьp hanala.

Telegramma menən kilgən ʙөgөngө vaqiƣalar, Japoniala huƣьş xəle iƣlan itelev həm haldattarđьꞑ xөkymətkə qarşь kytərelevđəre ʙьna oşo tөrkөmdərđeꞑ kərəştəre hөđөmtəhendə kilep sьƣtьlar.

Tokiola 100 keşe ylterelgən

London, Rejter agenstvohьnьꞑ xəʙər itevenə qaraƣanda, Japonianьꞑ finans ministrlege Takaxasiđьꞑ yleve turahьnda iƣlan itte. Xəʙər itevđərgə qaraƣanda, xөkymətkə qarşь kytərelevse jəş ofitserđar huƣьşhьđ ʙirelergə teləktəren ʙelderđelər. Şulaj ʙulьvƣa qaramaђtan, xөkymət jort'arь, ʙankalar ştьjklь mьltьqtar menən ƣorallanƣan haldattar tarafьnan haqlanalar. Vaqьtlь kaʙinettьꞑ aƣzalarь həm ministrđar sovetьnьꞑ vaqьtlь predsedatele Goto ofitserđarđьꞑ jaꞑьnan hөƶym jahavđarьnan qurqьp, ʙөgөngө təndə imperator dvoresьnda ytkərđelər. Dejrenđan xəʙər itevgə qaraƣanda, Japonialaƣь xəldər tьnьslanьvđan ʙik jьraqtar vojenşina həm jəş ofitserđar yđđərenen təđmələrenə inderelgən kaʙinettьꞑ ʙaşqa aƣzalarьn həm dəvlət eşməkərđəren taƣь la ylterergə teləjđər. Qajhь ʙer urьndarđan xəʙər itevđərgə qaraƣanda, Tokiola jəş ofitserđarđьꞑ xөkymətkə qarşь ʙaş kytərevđəre vaqьtьnda Tokio qalahьnda 80 dən alьp 100 gə tiklem keşe ylterelgən. N,ju—Iorktan telegraf menən xəʙər itevđərgə qaraƣanda, Tokiola xөkymətkə qarşь ʙaş kytərevđərđə 50 ofitser həm haldat qatnaşqan.

Kapital ildərendə

BEJPINDƏ STUDENTTAR SOJUZЬN TARATЬV

Bejpin, 21. Bejpindaƣь studenttar sojuzdarьn „asьq jəşəməj torƣan ojoşma həm unda kommunistar xakimlek itələr" tip ʙьl ojoşmanь taratьv turahьnda Bejpin vlastarьna ʙojoroq ʙirelde. 20 nse fevralda Gzunxualaƣь universitettьꞑ mitingьhьna qatnaşьvsь studenttar politsia tarafьnan qamap alьndьlar: 200 studentqa tentev jahalƣan, kyp studenttar ʙik qatь tuqmalƣandar, 13 keşe qulƣa alьnƣan. Qatь eđərləvđərgə qaramaђtan, studenttar yđđərenen japondarƣa qarşь eşməkərlektəren aktiv davam itələr. Sizinxua universitetьnьꞑ 400 studentь tormoştoꞑ ʙөtə qatьlьqtarьna sьđap ilde haqlavƣa nьqlь ađerlənergə tip ant itələr həm ʙьl turala jađьv menən də ʙelderđelər.

— —

—

MASSOVЬJ QULƢA ALЬVĐAR

London, 22. Bejpindən xəʙər itevđərgə qaraƣanda, Qьtaj ƣəskərđəre həm politsiahь tarafьnan studenttar arahьnda massovьj qulƣa alьvđar ytkərelgən. Studenttarđьꞑ kyʙehe ʙik nьq tuqmalƣandar. Xəʙər itevđərgə qaraƣanda, ʙьnda jaꞑь zakon sьƣarьlƣan. ʙьl jaꞑь zakon ʙujьnsa japondarƣa qarşь quđƣalьşta qatnaşьvsь hər ʙer keşe „kommunizmdan şiklənep" qulƣa alьnasaq. Bejpin studenttar sojuzьnьꞑ vəkildəre yđđərenen kərəştən toqtalmajasaqtarьn ʙelderđelər.

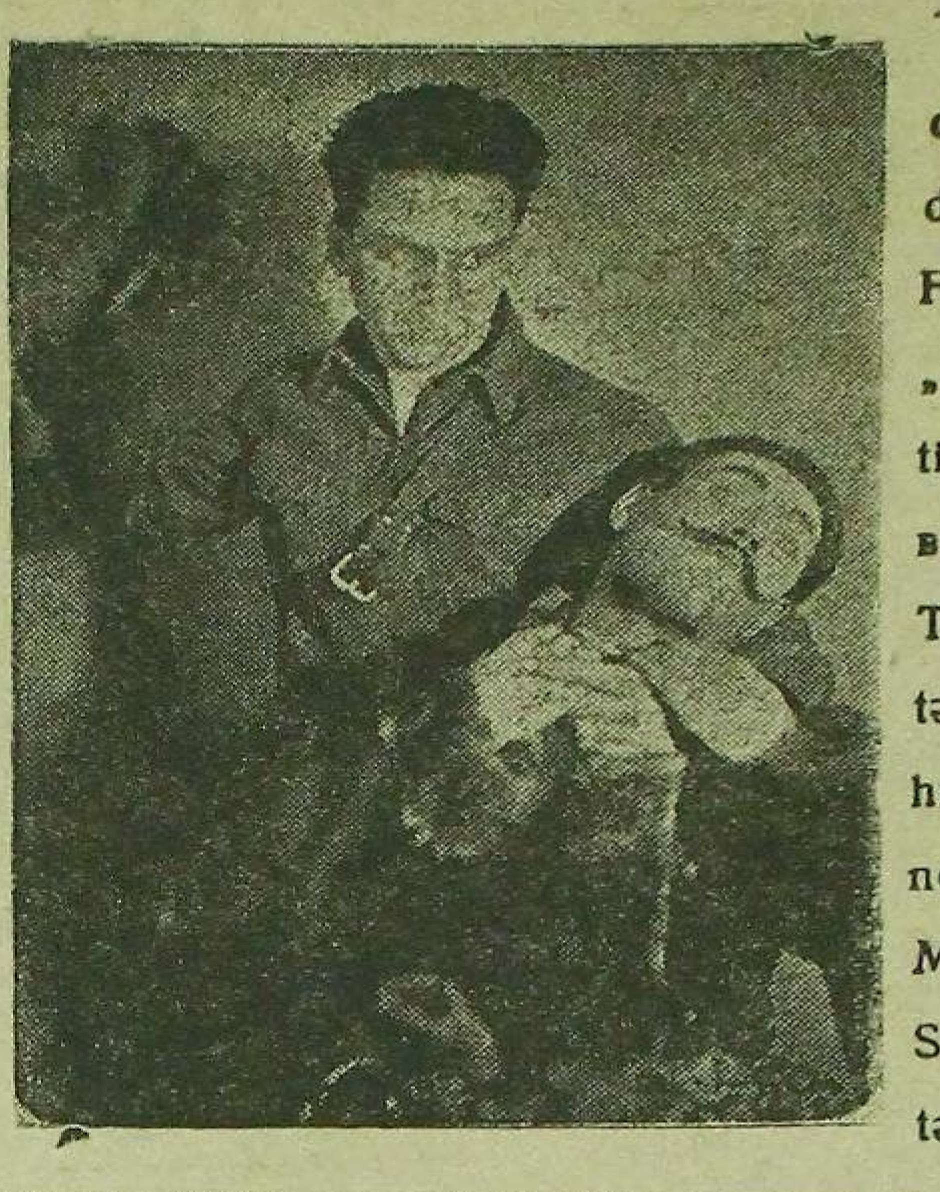

Ƣinvar ajьnda Başqort akademia teatrьnda F. Burnaştьꞑ „Jəş jөrəktər" tigən pjessahь ʙarđь. HYRƏTTƏ: „Jəş jөrəktər" postanovkahьnan ʙer kyrneştə artist — Mөʙərəkьf həm Sьrtlanьf iptəştər.

VLKSM dьꞑ ʙөtə rajkom sekretarđarьna, rajon aktivtarьna, komitet sekretarđarьna həm komsomol organizatorđarьna!

ASЬQ XAT

Komsomolestarđь, jəştərđe həm ʙalalarđь kommunistik ruxta tərʙiələvđə, komsomoldьꞑ təvge ojoşmalarьn, jetəkse raʙotniktarьn ajrьm ojoşmalarđьꞑ ө'gө eş təƶriʙələrendə eşkə өjrətev, partia, dəvlət həm sojuzdьꞑ qararđarьn kiꞑ qatlam jəştərgə jetkerevđə gazet iꞑ kөslө ƣoral ʙulьp tora.

ʙeđđeꞑ rajonda, ʙөtəhe өlkəʙeđđə sьƣa torƣan jəştər gazetahь ni ʙarь 300 dana samahьnda ƣьna tarala. Ə, ʙit ʙeđđeꞑ rajonьʙьđđa 1200 komsomolestar ƣьna ʙar. ʙьnan ʙaşqa ʙer nisə meꞑləgən kolxozsь jəştər ʙar. Ulardьꞑ ʙөtəheneꞑ də gazeta, ƶurnaldar uqьjhь, rajonьʙьđđa ƣьna tygel өlkəʙeđ həm dəjəm ʙөjөk vatanьʙьđđьꞑ ʙөtə өlkələrendəge өlgəşevđəre menən tanьşahьlarь kilə. Ləkin ʙeđ komsomol ojoşmahьnьꞑ jetəkseləre ʙьƣa tiklem əle jəştərđeꞑ ʙьl teləgen tulьhьnsa өjrəngənebeđ juq. Kyp kenə jetəkselər „gazeta jađđьrmajđar" tip kenə eşte ʙөtөrөrgə ujlajđar, ə yđđəre ʙьl eş menən jetəkselek itməjlər. Minensə, ʙьl ʙeđđeꞑ eşeʙeđđə iꞑ đur jeteşheđlektərđeꞑ ʙerehe ʙulьp tora.

Şuƣa kyrə lə min Lenin komsomolьnьꞑ X ʙөtə sojuz həm XI Өlkə konferensianьna tiklem „hər ʙer komsomolkaƣa həm komsomolesqa ʙer dana" Jəş kommunar gazetahь tigən lozunga aђtьnda rajonda 1000 dana „Jəş komunar" gazetahь taratьrƣa jөkləmə alam. Həm ʙьl jөkləməne өlkə konferensiahьna tiklem tulьhьnsa ytərgə hyđ ʙirəm.

ʙьƣa nisek iresev turahьnda həm gazetanь taratьv metođьn nisek qujьv turahьnda əjtep kitməj ʙulmaђ.

Min huꞑƣь vaqьttarđa ʙik kyp təvge ojomalarđa ʙuldьm. Ular mineꞑ ʙьl fikeremde xuplap qarşь aldьlar həm yđđəre gazeta taratьv turahьnda konkret handar đa əђtərenə aldьlar. Xəđer kyp kenə ojoşmalarđa praktik eşkə ʙaşlandьla inde. Oşo məs'ələ ʙujьnsa urьndarƣa rajkom apparatь raʙotniktarьn həm rajon aktivtarьn sьƣarđьm. Oşo ajƣanlь rajonda, rajon pocta ʙyleksəhe xeđmətkərđəre menən ʙerlektə kəꞑəşmə uđđьrasaqmьn. ʙьl kəꞑəşmələ tiđ həm jetdi rəveştə gazetalarđь uƣьvsьƣa jetkerev məs'ələhen qujasaqmьn.

Qajhь ʙer urьndarđa gazeta jađđarьvsьlar ʙulha la ular gazeta ala almajđar. ʙьl xəlde ʙeđđeꞑ rajonda ʙik jьş osoratьrƣa ʙula həm ul heđđə lə ʙarđьr. ʙeđ ʙьƣa qarşь kөrəş asьvđь iꞑ ʙerense ʙurьs itep qujđьq. Hər ʙer ƶaloʙa alьv menən rajon komsomol komitetь ergənendə „jeꞑel kavaleria" otrađьn jeʙərep unь jentekləp tikşerev, faş itelgən fakttarđь oşonda uƣ tikşerevđe ojoştorasaqmьn.

ʙeđđeꞑ rajonda ʙerense ʙularaq „Yrnək" komsomol komitetь 26 sь fevralda „Jəş kommunar" gazetahьn uƣьvsьlar konferensiahьn ytkərđe. ʙьl konferensia ʙik kyꞑelle ytte. Min ʙьl eş təƶriʙəhen rajondьꞑ ʙaşqa ojoşmalarьna la kyserəsəkmen. Minensə, ʙьnь hər ʙer rajon komsomol ojoşmalarьla ytkərergə tejeştər. ʙьl gazeta uƣьvsьlarьn ʙik ƣьđьqhьndьra torƣan nəmə.

ʙьl qьђqa ƣьna xat arqьlь min heđgə oşono ƣьna əjtergə teləgəjnem. ʙeđ komsomol ojoşmalarьnьꞑ jetəkseləre yđeʙeđ ʙьl eşte jəjelderevđə ʙaşlap jөrөvsө ʙulьrƣa tejeşlər. Sөnki ʙьl eş ʙeđđən maƣ'avlь ʙurьstarьʙьđđan ʙerehe ʙulьp torƣa tejeş. Şunьꞑ menən min heđđe gazeta taratьvđa yđem menən jarьşqa saqьram.

„Leninse", „Jəş kommunar" gazetahь hər ʙer komsomoles həm jəştər qulьnda ʙulьrƣa tejeş tigən lozunga aђtьnda eşkə iptəştər.

VLKSM dьꞑ Bozajaz rajkomь sekretarь: **A. Latьjpof.**

Javaplь redaktor:
A. ƏMIN.

Өfe „Oktəʙr natiskahь" tipografiahь Başglavlit vəkile № 614. Tiraƶ—4500

Bɵtə ildərđeꞑ proletarđarь, ʙerləşegeđ!

5-se Mart № 23 (938)

Leninse

XI-se jьl sьƣa

VLKSM dьꞑ Başqortostan ƟK həm Ɵfɵ qala komitetь organь

Ike kɵngə ʙer təpqьr sьƣa

Redaksia adrisь: Ɵfɵ,
E.-Sazonof uramь, kor. № 3
Telefon № 82—69

Ajrьm xaqь
7 tin

Aktivtьꞑ maqtavlь ʙurьsь turahьnda

VLKSM Уđək komitetь komsomoldьꞑ hər aktivisьn propagandislьq eşen alьp ʙarьvƣa məzʙyrləp, unь *hər aktivistьꞑ iꞑ ʙerense ʙurьsь* —tip kyrhətkəjne.

„Hər aktivis propagandis“ —tigən lozunganьꞑ aktivis ɵsɵn maqtavlь həm pocotlь eş ikənen tulьhьnsa aꞑlap, ьsьndan da politik uqьvđь jaqşьrtьv julьnda ʙɵtə mɵmkinlektərđe fajđalanьvƣa saralar kyrevse rajon ojoşmalarь ʙьnь yđđərenen ʙojevoj həm iꞑ ʙerense ʙurьstarь itep alđьlar. Propagandislьq eşen alьp ʙarьvƣa hələtle həm jaraqlь aktivistar məktəptərđə, tyꞑərəktərđə uqьv menən jetəkselek itev eşenə kildelər. Məъələn, ɵlkə ʙujьnsa alьnƣan 10 rajondaƣь 400 aktivistьꞑ 371-e turanan-tura propagandislьq eşen alьp ʙara. Dyrtejlə rajonьnda politik uqьv menən jetəkselek itə alƣan 45 aktivistьꞑ 45-e lə, Aʙьrƣazь la 24 aktivistьꞑ 24 lə, Bajmaqta 32 aktivistьꞑ 32 he lə propagandislьq eşen alьp ʙaralar. Aktivistar tarafьnan jetəkselek itelə torƣan ajrьm tyꞑərəktərđə politik uqьvđar jaqşь qьna hədəmtələr ʙirələr.

Ləkin kyp kenə rajkomdar həm kyp kenə aktivistar oşo kɵngə tiklem ʙьl xəl itkes saranь ytəvgə konkret jaqьn kilgəndəre juq. Yđđəren kərəgenən tьş „eştər“ menən uratьp alьnƣan keşelər itep, əle ʙulha propagandislьq eşenən sittə toralar. Məъələn, Boraj rajonьndaƣь komsomoldьꞑ 33 aktivьnan tik 10 hь ƣьna propagandislьq eşen alьp ʙara. Ə şul uq vaqьtta ʙajtaq qьna tyꞑərəktərđə propagandistar juq. Blagoveşşin rajonьnda 31 aktivistьꞑ 13-e genə propagandis. Əʙjəlil, Məsetle, Beloqataj rajondarьn da la şul uq kyrneş.

Əʙjəlil rajkomolьnьꞑ politik uqьv ʙylege mɵdire Ƣimaltdinof kevek ajrьm aktivistar yđđərenen ʙьl ɵlkələ eşlekheđlektəren „eş kyp, ʙuşap ʙulmaj“ tigən javapьhьđ hyđđər menən qaplarƣa, yđđərenen eş həm nagruzkalarьn ʙarmaq menən hanap ʙьl mɵhim saranь „ytəv mɵmkin tygel“ tip kyrhətergə mataşalar.

Bьndaj hyđđərđe — aktivtьꞑ yđək ʙurьsьn aꞑlamaƣan komsomolestarđь, jəştərđe tərʙiələvđeꞑ praktik eşenən sirkəngən keşelərđeꞑ genə ajteve mɵmkin. Ləkin ni genə ʙulmahьn đur ykeneskə qarşь aktivtьꞑ ajrьm ɵleşendə propagandislьq eşenə ʙьna oşolaj narьq ʙirməv faktarь əle ʙulha urьn ala.

Propagandislьq eşe sojuz eşendə iꞑ maqtavlь, iꞑ javaplь eş. Bьna şul iꞑ maqtavlь, iꞑ javaplь eşte ʙaşqarьvđa komsomol aktivьnьꞑ turanan-tura yđe qatnaşьvь, aktiv ɵsɵn taƣь la pocotlьraq həm taƣь la maqtavlьraq eş ʙulьp tora.

Beđ, VLKSM dьꞑ X ʙɵtə Sojuz həm XI Başqortostan Ɵlkə konferensiahь asьlьv aldьnda toraʙьđ. Komsomoldьꞑ hər aktivisь sjezd asьlьv kɵnɵnə sojuz tarafьnan jəklətelgən ʙьna ʙьl pocotlь həm maqtavlь ʙurьstь ytəvđən xisap ʙirergə tejeşle.

Rajkomoldarđьꞑ otcotь ʙujьnsa rajon konferensialarьnьꞑ qararđarьnda propagandistar sostavьnьꞑ qənəƣətlən məъlek ʙulьvь nьqlь saqьldьrьlьp, ularđьꞑ sostavьn jaqşьrtьvđь hər aktivistьn (əlʙəttə ʙьl eşte ʙaşqara alьrlьq aktivtьꞑ) propagandislьq eşen alьp ʙarьvđь talap itelər. Propagandistar sostavьn jaqşьrtьv ʙujьnsa ʙulƣan eş —iꞑ ʙaşlap ʙьna şunan, hər aktivistьꞑ nindəj đə ʙulha ʙer politik uqьv tyꞑərəge menən jetəkselek iteven tə'min itevđən ʙaşlarƣa kərək

Qajhь ʙer urьndarđa ajrьm aktivistar propagandislьq eşen alьp ʙarьv ɵsɵn ʙerər tyꞑərəkkə formal rəveştə genə ʙerketelep unda politik uqьvđь ɵlgələ rəveştə qujьvƣa ʙer tɵrlələ sarala kyrməjđər, yđđərenen ʙɵtə tьrьşlьqtarьn sarьf itməjđər. Bьna ʙьndaj aktivistar—politik uqьvđь ɵđəv həm aktivis — propagandislьq eşen ʙaşqarьvđa eşlekheđlek kyrhətevđəre ɵsɵn sojuzdьꞑ qatь javaplьlьƣьna tartьlьrƣa tejeştər.

Kemdeꞑ kem ʙulьvьna qaramaъtan, nindəjđer səʙəptər tapqan ʙulьp komsomoles aktivistьꞑ propagandislьq eşenən sitləşevenə—ʙer genə tɵrlə lə aqqlanьv juq. Iꞑ jaqьn kɵndər esendə politik uqьvđьꞑ nindəj đə ʙulha ʙer tɵrɵ menən jetəkselek itə ala torƣan ʙɵtə aktiv—propagandislьq eşen alьp ʙarьvƣa tartьlьrƣa tejeşle.

Aktiv jetəkselek itkən tyꞑərək—uqьvđьꞑ qujьlьşь, tərtiʙe, sьjfatь, ytelgən materialdь yđləştereve jaqьnan ʙɵtə tyꞑərəktərgə lə, aktivis—propagandis yđeneꞑ eşe ɵъiendə eşləv, propseminarđarđa qatnaşьv, tyꞑərəkkə əđerlənep kilev, unda eşte ɵlgələ rəveştə qujьv jaƣьnan ʙɵtə propagandistarƣa la ɵlgɵ ʙulьrƣa tejeşle.

Bьna ʙьƣa ɵlgəşev—hər komsomol ojoşmahь həm aktivistьꞑ ʙojevoj ʙurьsь

Jaqşь, ʙəxetle tormoş ɵsɵn kommunistik partiaƣa, iptəş Stalin heđgə, ʙik đur rəxmət!

MALSЬLЬQ ALDЬNƢЬLARЬ BƟTƎ SOJUZ KƎꞐƎŞMƎHENDƎ QATNAŞЬVSЬ PIONER—DELEGATTARĐЬN IPTƎŞ STALINƢA XATTARЬ

Qəđerle Iosif Vissarionovic!

Məskəvđə ʙulьv həm heđđe kyrev turahьnda ʙulƣan ʙeđđeꞑ iꞑ ʙɵjɵk xialьʙьđ ʙojomƣa atqarьldь. Beđ həm şulaj uq ʙɵtə ʙalalar heđđe iptəş Stalin, pionerđarđьꞑ iꞑ jaqşь đuъь, xalьqtarđьꞑ julʙaşsьhь itep qajnar jaratьv menən jarataʙьđ. Beđ ʙereʙeđ đə, ʙeđđeꞑ ʙьl xialьʙьđ şulaj tiđ genə ʙojomƣa atqarьlьr tip kɵtməgəjnek. Jaqşь uqьvьʙьđ həm jəş maldar ɵъtɵnən şeflьq eşen jaqşь ʙaşqarƣanьʙьđ ɵsɵn Məskəvgə malsьlьqtьꞑ aldьnqьlarь kəꞑəşməhenə saqьrđьlar.

Beđ Krimidə ʙuldьq, elek ʙatşalar torƣan həm revolytsiaƣa tiklem ʙer genə vaqьtta la krəъtiən ʙalalarь ʙulmaƣan harajđarđь qaranьq. Đur şatlьq menən metrola jɵrɵnɵk.

Beđđe hər jerđə, hər vaqьt ata-əsələreʙeđ kevek qarşьlanьlar. Iptəş Stalin ismendəge zavod eşselərə avtomaʙildarđьꞑ nisek eşləngənlektəren kyrhəttelər. „Parizskaja kommuna“ faʙrigьnda ajaq kejemđərenen nisek eşləngənlektəren kyrđek. Beđ kitap, gazettarđьꞑ nisek ʙaъьlƣanlьqьn, konfetlarđьꞑ nisek eşləngənlegen, đur ikmək zavodtarьnda ikməkteꞑ nisek ʙeşerelgənlegen kyrđek.

Elek ʙeđ ʙьlarđь ʙer vaqьtta la kyrməgəjnek. Bьlarđьꞑ ʙɵtəhe lə ʙeđgə ʙik qьđьqlь ʙuldь.

Beđ Qьđьl majđanda, Lenindeꞑ mramr mavzalejenda ʙuldьq həm Vladimir Il'icкə pionerđar saljotь ʙirđek. Iptəş Leningə saljot ʙirgən ɵsɵn ʙeđ ʙigerək tə şatʙьđ. Beđđeꞑ ʙɵtə pioner ojoşmahь unьꞑ isemendə ʙit.

Qəđerle Iosif Vessarianovic! ʙeđ heđđeꞑ menən osoraşьvđь ʙer genə vaqьtta la onotmaʙьđ. Heđ ʙeđđeꞑ hər qajhьʙьđƣa „heđ“ tip endəşteged, kəꞑəşmələ sьqьş jahavsь pionerđarƣaqul saptьqьđ, qajnar rəveştə qulđarьn qьъtьqьđ. Beđ yđeʙeđđeꞑ ʙɵtə tormoşoʙođ ʙujьnsa heđđeꞑ irkələvegeđđe, heđđeꞑ ʙyləktəregeđđe, heđđeꞑ xəstəregeđđe xəterđə haqlarʙьđ.

Malsьlьq aldьnqьlarьnьꞑ ʙɵtə sojuz kəꞑəşməhendə qatnaşьvsь pionerđar kəꞑəşmə zalьnda.
Berense rəttə—daƣstandьꞑ xalьq şaƣirь SULIMAN STAL'SKI.

Qəđerle Iosif Vessarianovic!

Heđđeꞑ təqdimegeđ ʙujьnsa dəvlət ʙeđđe „Znak poceta“ ordenь menən ʙyləklənə. Bьl ʙeđđeꞑ ɵsɵn iꞑ đur ʙəxet.

Bьl ʙɵjɵk ʙyləkte ʙeđ aqlarʙьđ.

Beđ taƣь la jaqşьraq uqьrƣa, ʙɵtə dərestər ʙujьnsa „otlicno“ alьrƣa tьrьşasaqʙeđ

VLKSM Уđək komitetь ʙeđđe vilosipedtar menən ʙyləklənə. Beđ ul velosipedtarđa kyrşe kolxoz pionerđarьna qunaqqa jɵrɵjəsəkʙeđ. Beđ ularƣa Məskəv turahьnda, heđđeꞑ menən osoraşьv turahьnda hɵjlərʙeđ həm ʙɵtə pionerđarđь la pioner otrədьna ьlьqtьrьrƣa tьrьşasaqʙьđ.

Beđđeꞑ atalarьʙьđ, eşsekrəъtiəndərgə ʙatşa vaqьtьnda, pomeşşiktar ʙar vaqьtta jəşəv nindəj qьjьn ʙulƣanlьq turahьnda hɵjləjđər.

Beđ partia həm Sovet vlastьnьꞑ ʙeđđeꞑ turala, ʙalalar turahьnda ni tiklem xəstərlek kyrhətkənen ʙik nьq narьqlajʙьđ. Beđ yđeʙeđđeꞑ vatanьʙьđđь hɵjləʙeđ.

Jəş maldar ɵъtɵnən şeflьq itev menən yđeʙeđđeꞑ ʙɵtə iptəştərʙeđđe lə qьđьqhьndьrasaqʙьđ. Beđ kolxozdarđa jaqşь ʙođavđar, harьqtar, susqa ʙalalarь, krolikstar, tavьqtar yъterəsəkʙeđ. Beđ yđe ʙeđđeꞑ qьđьl armiaʙьđ ɵsɵn ʙik gyzəl attar tərʙiə ləjəsəkʙeđ.

Уđeʙeđđeꞑ vatanьʙьđđь haqlavƣa jaqşь əđerlənev ɵsɵn ʙeđ yđeʙeđđeꞑ havьqьʙьđđь sьnьqtьrьrʙьđ, teđ atьrƣa, atta jaqşь jɵrergə ɵjrənerʙeđ.

Jaqşь, ʙəxetle tormoş ɵsɵn kommunistik partiaƣa, iptəş Stalin heđgə ʙik đur rəxmət!

Malsьlьq aldьnqьlarьnьꞑ ʙɵtə sojuz kəꞑəşməhendə qatnaşьvsь pioner-delegattar: **Kyzmin, Zamzanova Baza, V. Vajdalski, Baraʙai, Xamgokof. Magomit-Gasanalejef, I. Culkof, A. Fadejef.**

* * *

Belderev

VLKSM-dьꞑ XI Bɵtə Başqortostan Ɵlkə konferensiahь 1936-sь jьldьꞑ 10-sь martьnda Ɵfɵ qalahьnda, 6 səƣəttə, Pagrisinski isemendəge klusta asьla.

Konferensianьꞑ kɵn tərtiʙendə tyʙəndəge məs'ələlər tora:

1. VLKSM Уđək komitetь dokladь.

2. VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə komitetь ocotь həm revkomissianьꞑ quşma dokladь (ip. Timerƣalina həm Polzunof).

3. Qatьn-qьđ jəştər arahьnda eşləv turahьnda doklad (Ip. Prosvirnin).

4. VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə komitetьna həm revizia komissiahьna hajlavđar.

5. VLKSM-dьꞑ X ʙɵtə Sojuz sjezdьna delegattar hajlav.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə komitetь.

VLKSM—dьꞑ XI Başqortostan Ɵlkə konferensia delegattarь iƣtiʙarьna

1. Timer jul menən ki'ewse delegattar Ɵfɵ vokzalьnda konferensianьꞑ ojoştorov komissiahьnьꞑ javaplь dezurnьjь tarajьnan qarşь alьnalar.

2. Regestratsia komsomol jortonda alьp ʙarьla (Karl-Marks uramь korpus № 6).

3. Ɵfɵ qala delegatsiahь regestratsianь 8-se martta irtən səqət unan ʙaşlap ytə həm mandattar ala.

4. Konferensiaƣa ʙajlaneşle ʙɵtə məs'ələlər turahьnda ojoştorov komisiahьnьꞑ dezurnьjь aƣzahьna komsomol jortona 82-28 nomerlь telefon ʙujьnsa mɵrəʒəqət itegeđ.

Ojoştorov komisiahь.

VLKSM DЬꞐ XI BAŞQORTOSTAN ӨLKƏ KONFERENSIAHЬ ALDЬNAN

X sjezdƣa arnalƣan şaxmat-şaşka jarьştarь

24-se fevralda Өfөlə məktəp həm pioner—otrədtarьnьꞑ komsomoldьꞑ X ʙөtə sojuz sjezdьna arnalƣan şaxmat—şaşka jarьştarь ʙaşlandь.

Lenin rajonьnьꞑ ʙөtə uqьvsьlarь өskə ʙylenep өs şaxmat həm ʙer şaşka tөrkөmө ojoştorđolar. 9 keşene esenə alƣan ʙerense tөrkөmdəge qatnaşьvsьlarđan 17 se məktəp uqьvsьhь Josopof jeꞑevse ʙulьp qaldь. Ikense tөrkөmdəge 8 keşenən 9-sь məktəp uqьvsьhь Vetoşnikof, 3-se tөrkөmdəge 9 keşenən 37-se məktəp uqьvsьhь Akimşen jarьşta jeꞑevse ʙulьp qaldьlar.

Şaşka turnirьnda ʙөtəhe 13 uqьvsь qatnaştь, şularđan ʙişehe qьđđar. Berense, ikense həm өsөnsө urьndarđь 27-se hanlь məktəp uqьvsьlarь Mexajlova, Slepnof həm 17-se məktəp uqьvsьhь Nasrtdinoftar aldьlar. Bьnan huꞑ ularđьꞑ yđđəre arahьnda jarьş ojoştorolop ʙьl julь ʙerense urьndь Nasrtdinof aldь.

ƵDANOF.

Ustav proektьn formal rəveştə genə өjrəndelər

Komsomoldьꞑ hər tөvge ojoşmahь VLKSM ustavьnьꞑ jaꞑь projektьn өjrənev eşenhər komsomolestьꞑ ʙьnьꞑ menən nьqlь tanьşьvьn tə'min iterlek itep ojoştororƣa, ʙьnьꞑ өsөn sojuz propagandahь həm agitatsianьꞑ ʙөtə formalarьn fajđalanьrƣa tejeş ine.

Ləkin Qьđьl jar (Nuriman rajonь) komsomol komitetьnda jaꞑь ustavtь өjrənev eşe ʙetenləj qənəƣətlənməѣlek xəldə, formal rəveştə genə ytte. Ustav projektьn өjrənev ʙujьnsa jьjьlƣan jьjьlьş aldan ʙer tөrlө lə əđerlekheđ saqььla. Komsomolestar jьjьlьşqa ni өsөn kilgənlektərendə ʙelməj kilələr.

50 komsomolestьꞑ 15 e genə kilə, həm ustavtь nisek ʙulha şulaj uqьp sьƣьv menən genə siklənələr. Komsomolestarđьꞑ ʙerehe lə həjləvđərgə qatnaşmajđar, yđ fikerđəren əjtməjđər.

50 komsomoldь esenə alƣan Qьđьl jar komitetь ʙьna şunьꞑ menən siklənə.

Bьl, sojuzđьꞑ ustavь kevek đur politik dokumenttь өjrənev, unь hər komsomoles aꞑьna jetkerevgə javaphьđ qaravđan ʙaşqa nəmə tygel.

R.

„Sovetskaja studencestьva“ ƶurnalь sьƣa ʙaşlaj

Oşo jьldьꞑ 1-se martьnan alьp VLKSM Yđək komitetь həm VSPS izdaniahьnda „Sovetskaja studencestvo“ tigən jaꞑь, ajlьq ƶurnal sьƣa ʙaşlaj. Ƶurnaldьꞑ ʙerense hanьnda Maksim Gor'kidьꞑ "Studenttarƣa jəməƣət jarđamь ojoştorov turahьnda" tigən məqələhe ʙaѣьla.

KOLXOZ SƏNƢƏTENEꞐ RAJON OLIMPIADAHЬ

Talʙazь, 2. (BaşTASS). 28-se fevralda kolxoz sənƣəteneꞑ rajon alimpiadahь tamamlandь. Unda ʙөtəhe 15 kolxozdan 5 tөrlө millət—ʙaşqort, tatar, sьvaş, ukrainьs, mardvalar qatnaşьp, ul ʙьsьn internatsional ʙajramƣa əjlənde. Olimpiadala ʙөtəhe 8 spektakl həm 86 konsert sьƣьştarь qaraldь.

Huꞑƣь ultьrьşta xalьq artistь iptəş MURTAZIN kolxoz sənƣəteneꞑ yѣeşendəge đur uꞑьştarđь kyrhətep, „Uraq“ kolxozь tyꞑərəgeneꞑ „Culpan“ pjessahьn đur oѣtalьq menən ujnavьn, „Moradьm“ kolxozь muzьjkant, jьrsь, ʙejevselərenenꞑ ʙaşqort muzьjka, jьr həm ʙejevđəren ʙik jaqşь ʙaşqarьvđarьn əjtte.

Olimpiadala ʙerense ʙylək „Uraq“ kolxozьnьꞑ dram tyꞑərəgenə ʙirelde. Ul ʙөtə Başqortostan olimpiadahьna ʙarasaq. Konsert tyꞑərəktərenən ʙerenselekte „Moradьm“ kolxozьnьꞑ tyꞑərəge aldь. Olimpiadala qatnaşьvsьlarđan 17 keşe individual ʙyləklənde.

JAQŞЬ UQЬTЬVSЬ HƏM PROPAGANDIS

Mostafina Fatьjma, Beloret partia sovet məktəʙe uqьtьvsьlarь arahьnda yđeneꞑ politik gramotalь, uqьtьv eşen jaqşь ʙelev həm ajьrьvsa oѣtalьq menən praktik ʙojomƣa atqara ʙarьvь menən maqtala. Əle kyptən genə tygel (1935-se jьl) ʙaşqort pedagogia institutьn tamamlap sьqqan, ʙaşqort qьđь komsomolka Fatьjma məktəptə eşləj ʙaşlavьnьꞑ ʙerense kөnөndə yk məktəptəge uqьv-uqьtьv həm komsomol eştəren jənlənderev өsөn ʙөtə kөsөn ʙirep eşləj ʙaşlanь. Hər ʙer uqьvsьƣa ajrьm jarđam ojoştora. Şular hөđөmtəhendə ul uqьtqan fəndən „qənəƣətlənməѣlek“ otmetkahь alьvsь ʙer genə uqьvsь la juq.

Fatьjma politik tyꞑərəkmenən jetəkselek itə.

Uqьvđьꞑ juqarь sьjfatlь ʙulьvь, regylər yteve jəhətenən unьꞑ tyꞑərəge komsomoldьꞑ rajon konferensiahьnda өlgө itep alьndь. Konferensia ʙaşqa propagandistarƣa unьꞑ eşenən өlgө alьrƣa quştь.

NURЬJSLAMOF.

UQЬV JUQLЬQTA JAXIN YĐƏ ƢƏJEPLE

Ucalь rajonь „Udarsь“ gazetahь redaksiahь həm tipografia ergəhendəge komsomol ojoşmahьnda komsomoldьꞑ politk uqьv tyꞑərəktəre eşləməj. Zənətiə ajƣa ʙarь ike tapqьr ƣьna ytkərelə. Uqьvđьꞑ sьjfatь nasar. Komsomolka Ƣələjeva, Kərimova, həm komsomoles—Xamʙajьftar zənətiəgə hər vaqьtta əđerlekheđ kilələr. Başqa tьꞑlavsьlarđa ʙьlarđan artaʙan alƣa kitə almaƣandar. Bьnь ularđьꞑ, zənətiə vaqьtьnda asьq kyrep ʙula; tьꞑlavsьlarđa đur possivlьq jəşəj. Yđ teləktəre menən həjləvselər tygel, xatta kyp vaqьt ʙirelgən horavađrƣa la javap ʙirməjđər. Zənətiələr ƣajat kyꞑelheđ həm qьđьqhьđ ytələr. Zənətiəneꞑ ʙьlaj kyꞑelheđ ʙulьvь, kyp vaqьt propagandistьꞑ əđerlekheđ kilevenən də ʙula.

Komsomol ojoştorovsьhь Jaxin ʙьl eş menən nьqqь đьqhьnьrƣa həm tyꞑərəkte jənlənderev ʙujьnsa praktik eşkə ʙaşlarƣa tejeş ine, ləkin eş kirehensə. Politik uqьvƣa jөremөvse komsomolestarđь kyrep həjləşev həm ularƣa sojuz jazalarь kyrev kevek eştər eşlənməj.

Bьnda rajkomoldьꞑ qatnaşьvь kərək ʙulasaq. M. J.

Ber ajđa өs propagandis

„General hьđьq өsөn“ (Baltas rajonь) gazeta redaksiahь həm tipografia komsomolestarь өsөn ojoştorolƣan politik tyꞑərəktə propagandis ʙulьp ʙaşta redaktor iptəş Aminof eşləj ine. Ul jetəkselek itkəndə, tyꞑərəktə uqьvđar regylər yttelər. Ləkin unьꞑ menən uqьj ʙaşlavƣa ʙer ajđa ytməne rajkomol propagandis itep Məxəmətjanoftь ʙerkette. Jaꞑь propagandis ʙer—ike zənətie ytkərev menən unь la tartьp alьpr 3-sө keşe ʙirđelər, ə uqьvđar hamanda nasar ytələr.

MIDITSINA INSTITUTЬNAN XAT

I. Politik uqьvmь, əllə juqqa vaqьt ytkərevme?

Səƣət nəq kiske 6. Iʙrahimof jetəkselek itkən politgramota məktəʙeneꞑ zənətiəhe nəq şul vaqьtta ʙaşlanьrƣa tejeş ine. Bьl tyꞑərəkkə komitettьꞑ ʙerketeve ʙujьnsa 28 keşe jөrөrgə tejeş. Əle ʙөgөn ularđьꞑ ʙarь ikense zənətiələre genə ytkərelə. Sөnki ʙөtə institut ojoşmahь ʙujьnsa politik uqьv tyꞑərəktəre nьqlap eşkə ʙaşlamaƣandar.

Səƣət jetensegə jetkəndə, tyꞑərəkteꞑ zənətiəhe ytəsək klas ʙylməhenə 4 komsomolka menən propagandis Iʙrahimof inə. Propagandis poltəhen halьp yđe ultьrasaq өѣtəlgə quja la dəftəren aqtarьrƣa totona. 10 minuttan huꞑ ʙylməgə taƣь ike tьꞑlavsь inə. Ular ikeləneʙerek, qьjьr-qьjmaѣ urьndarƣa urьnlaşalar.

— Starasta, ni өsөn xalьq kilməj?

— Belməjem iqlan ʙar ine laʙaha, raspisanie ʙujьnsa yđđərelə ʙelələr. Min də əjtkələgəjnem, niꞑə kilməjđər ikən huꞑ, əđerək kөtəjek...

Ber əđđan taƣь la ike tьꞑlavsь inə. Nəq 6 səƣət, 20 minutta zənətiə ʙaşlana.

Iꞑ təvlə propagandis. tьꞑlavsьlarƣa „temanь ʙeləhegeđme“ tigən horav ʙirə. Javap juq.

— Kitaptь kem uqьnь? (javap juq).

— Kem əđerlənde?

—(Javap juq).. Ađaqta propagandis yđe temanь aꞑlatьrƣa məƶʙyr ʙula:

— Beđđeꞑ ʙөgөngө tema —„kommunizm — proletariattьꞑ huꞑƣь maqsatь“-min ʙit ʙьl turala ytkən zənətiələ əjtkəjnem həm ʙөgөn də qajnь ʙerəvđəregeđgə əjttem həm dөjөm alƣanda heđ temanь ʙelergə tejeşhegeđ, niꞑə ʙelməjhegeđ...—Ul, konspektьn taƣьla ʙer tapqь[illegible] aqtara, horav ʙirə:

— Kem həjlərgə teləj?.

Zalda ʙөtəhe lə tьn ultьralar. Seʙen osqanь la işetelerlek tьnlьq. Propagandis tьꞑlavsьlarđьꞑ hər qajnьhьnan ajrьm horarƣa totona:

— Levcyk hin əđerləndeꞑme?

— Əđerək əđerləndem.

— Konspektьꞑ ʙarmь.

— Bьna...

—Ə hin Bikʙulatьva.

—...

— Ə hin Nazarƣulova.

— ...

Şulaj itep hər qajnьhьnan ajrьm „dopros“ alьp sьqqandan huꞑ zənətiəgə kilgən 8 tьꞑlavsьnьꞑ 4-he əđerlənep kilgənlege, qalƣandarь qajnьhь kitapqa kyđ jөgөrtөp kenə sьqьp, qajhьlarь ʙөtөnləj uqьmaj kilgənlege ʙelenə.

Keskenə tьnlьqtan huꞑ propagandis haman tьꞑlavsьlarđь həjlətergə tьrьşa, aptьraƣas taƣь şul horav-javap metodьna kysə.

— Proletariat—tip kemgə əjtələr?

Taƣь ʙer nisə minut tьnlьq. Arttan kemder ʙerəv qul kytərə. Ul(Teriƣulova) proletariat turahьnda həjləj, qujьlƣan horavƣa ulaj-ʙьlaj itep javap ʙirə.

— Əjtəjek—ti propagandis, -proletariat qorallь kөs menən ʙurƶuazianь jemerep, proletariat dektaturahь urьnlaştьrьđь, ə unan huꞑ nisek?

Kemdər artqь rəttə ʙьşьldaj. „Horav aꞑlaşьlmaj. Asьq tygel ...“ tigən javaptar işetelə.

Ber səƣət vaqьt ʙьna şulaj teləhə nindəj, unan-ʙьnan, alьnƣan horavđar həm qoro hyđ ʙutqahь menən ytə, propagandis ta, tьꞑlavsьlar đa ʙьl zənətiələ tikşerelergə tejeş ʙulƣan məs'ələ tirəhenən əjlənep kenə jөrөjđər.

Tьꞑlavsьlarđьꞑ ʙerehe torop sьƣьp kitə. Qajđalьr sьƣьp kire ingəs propagandis uƣa tənəih jahaj, ul hьv eserge sьqqan ikən. Bylmə qaraꞑƣьlana. Tyꞑərəkteꞑ starastahь Levcyk lampь eđlərgə sьƣьp kitə. Kyrəheꞑ ul taʙa almaƣandьr ʙylməgə ʙuş qajta.

— Taʙьrƣa kərək, əgər lampь tapmahaꞑ tyꞑərəkte өđgəneꞑ өsөn javap ʙirerheꞑ —ti propagandis. Levcyktь taƣь lampь eđlərgə sьƣarьp jeʙərə. Tənəfes ojoştorolmaj. Tьꞑlavsьlar đa, propagandis ta ʙьl vaqьt juq ʙer nəmə həjləp ultьralar. 15 minut samahь vaqьt ytkəs lampь kilterelə. Propagandis taƣь horavđarƣa kysə.

— Fənni sotsializmdь nigeđləvselər kemdər?

Bөtə tьꞑlavsьlar đa ʙer julь xor menən javap qajtaralar:

— Marks-Engles!

— Kommunistar partiahь—proletariat dektaturanь turahьnda kem təƣliməten өjrənə həm qullana?

Xor menən—Marks, Engles təƣliməten!

— Marks, Englestьꞑ eşen davam itterevselər kemdər?

Xor menən-Lenin, Stalin!

Zənətiə ʙөtөr alđьnan ƣьna taƣь ike tьꞑlavsь inə, ular rөxsət horamaj nitməj kilep ultьralar həm ularƣa ʙer nindəj đə tənʙih jahavsь ʙulmaj. Tьꞑlavsьlar taralalar. Poltahьn iꞑenə halьp, avьr jөk ʙuşatqan kevek xis itep jetdi genə atlap propagandis Iʙrahimof ta ʙylmənən sьƣa.

Bьl zənətiə turahьnda nəmə əjtergə ʙula? Propagandistьꞑ yđenən ʙaşlap tьꞑlavsьlarƣa tiklem ʙerehe lə temanьꞑ jөkmətkehen aꞑlamaƣandar. Zənətiəneꞑ ʙөtə eşe tөp məs'ələ tirəhendə ʙutalьp jөrөvđən genə ƣiʙərət ʙulьp sьqtь. Temanь, ʙer genə tьꞑlavsьla tulь, asьq aꞑlamanь. Propagandis Iʙrahimof, propseminarđa ʙulmavь өѣtөnə əđerlekheđ kilgəjne.

Bьl kөnө ʙaşqa tyꞑərəktərđə lə zənətiələr ytte. Şulaj uq ularđa la tьꞑlavsьlarđьꞑ jartьhь ƣьna jьjnalьp, zənətiələr passiv yttelər. Institut ʙujьnsa ʙьl kөnө ʙөtəhe 64 komsomoles zənətiələ ʙulmanь. Hyđ uꞑajьnda şunь la əjtergə kərək, komitettьꞑ polit uqьv tyꞑərəktəreneꞑ eş raspisanielarьn dөrөѣ tөđөməve arqahьnda 16 keşe akademik dərestərđə ʙulьp qaldьlar.

Politik tyꞑərəktərđeꞑ eşen ʙьl xəldən sьƣarьrƣa, hər ʙer komsomolestьꞑ dəreste qaldьrmaj jөrөvenə, əđerlənep kilevenə ireşergə tigən təqdim komitet ultьrьşь ʙulƣan hajьn qaʙul itelə. Qaʙul itelgən qararđarđь ytərgə, motlaq ʙojomƣa aşьrьrƣa la kərək ʙit iptəş Zəjnetdinof. Heđ nisek ujlajhьƣьđ?

Ə. Kiraj.

ORDENLƄ QƄĐ

Tƅnƅs taʙiqətle Moşkina Klavdia Ɵfəgə ʙerense tapqƅr kilə. Ləkin jaꞑƅ halƅnƣan đur jorttar, uramdardaqƅ jənle xərəkət ʙɵtəhelə jaqƅn həm yđ tojolalar. Xatta unda mahajƅv tojƣolarƅ ujana. Oktəʙr kɵndəre menən bergə tƅvƣan jəş qƅđđƅꞑ jɵđɵ sikheđ şatlƅq nurđarƅ menən balqƅj. Kolxozđƅꞑ ataqlƅ qƅđƅ qalalala yđen irken həm ʙəxetle hiđə.

Huqƅşƅp alƅnƣan şatlƅqtƅꞑ tarixƅ ođon. Bƅna 30-sƅ jƅl. Đƅvan rajonƅnda barƣan kolxozlaşƅv xərəkəte kəsəjev nigeđendə „sejətel“ kolxozƅ ʙerense ƅşanƅslƅ ađƅm jahaj. Tarqav xuƶalƅqtar əkerenləp ojoşa ʙaşlaj. Jətim yъkən Klavdia la sittə torop qala almaj, kolliktiv tormoş unƅ yđeneꞑ kiꞑ qosaƣƅna hƅvƅrƅp ala.

Jətim qƅđđƅꞑ tormoşonda jaꞑƅ dəver ʙaşlana. Berense jƅldarđa qƅr eştərendə jɵrɵgəndən huꞑ, Moşkina yđeneꞑ maldarđƅ jaratqanƅn həjləp, teləgen aꞑƣarta:

— Mine maldar qararƣa quįƅƣƅđ. Ul eşte jaratam. Ber ađnanan Klavdia fermaƣa kysə. Yъmer qƅđđƅꞑ hər teləge ʙƅna şulaj eşkə aşa kilə. Sənki ul xəđer avƅl ɵsondaqƅ jətim qƅđ tygel. Kolxoz yđ qƅđđarƅnƅꞑ jađƅmƅşƅ menən jaqƅndan torop qƅđƅqhƅna. Ularđƅꞑ kes kenə teləktəren də iъkə alƅp, tormoştarƅn jaqlƅrtƅv ɵsɵn ʙɵtə mɵmkinlektərđe tƅvđƅra. Klavdia xəđer kyꞑelle jəşəj. 470 xeđmət kɵnɵ ʙar. Klavdia qaramaƣƅnda ʙulƣan 170 harƅq yđđəreneꞑ himeđlektəre, jon kyp ʙirevđəre menən ajrƅlƅp toralar. Ul ularđƅ fən quşqansa dɵrɵъ qaraj. 100 harƅqtan 130 ʙərəs ala.

— Beđđeꞑ kolxozda vetvrac juq... Klavdia hər hyđen kiъep, asƅq həjləj. Şunƅn ɵsɵn kyp vaqƅtta ʙərəsləj almaƣan harƅqtarƣa jarđamdƅ yđem kyrhətəm. Bƅjƅl 10 harƅqqa jarđam ʙirđem... Bərəstəre xəđer ʙƅna tigən. Fermala ulardan ujƅnsan ʙərəs tə juq.

Ƣɵmymən jəş ʙulƅvƅna qaramaъtan, Moşkinanƅꞑ harƅq qarav, jəş ʙərəstərđe tərʙiələv eşendəge təƶriʙəhe đur. Yđe kevek jəş qƅđđar kyp vaqƅtta jarđam horap uƣa kilələr. Klavdia ularđƅꞑ horavƅna đur əhəmiət ʙirep, yđenə genə xas jənlelek menən həjləj.

— Iꞑ ʙerensenən, yđ eşeꞑde jaratƅrƣa, həjərgə kərək. Ə harƅqtar ʙik nađlƅ, ularđƅꞑ jajƅn vaqƅtƅn ʙelergə kərək.

Klavdia mal qaravsƅlar jortonda qala. Jartƅ tɵngə tiklem ɔotefon ujnaj, radio həjləj. Qaj vaqƅtta kyməkləp jƅrlav, həjləşevđər menən ytkən ʙƅl jƅşqƅ kisələr Klavdia kyꞑelendə tərən eđ qalđƅralar Şundaj minuttarđan huꞑ, tənendə rəxət arƅƣanlƅq hiđep, ul tərən joqoƣa tala, ləkin harƅqtarđƅꞑ kyʙeheneꞑ jelendəre tulƣan, ularđƅꞑ minut hajƅn ʙərənləvđəre mɵmkin. Şunƅꞑ ɵsɵn Klavdia jƅş ujana, həm ujanƣan hajƅn ađʙarƣa sƅƣƅp inə.

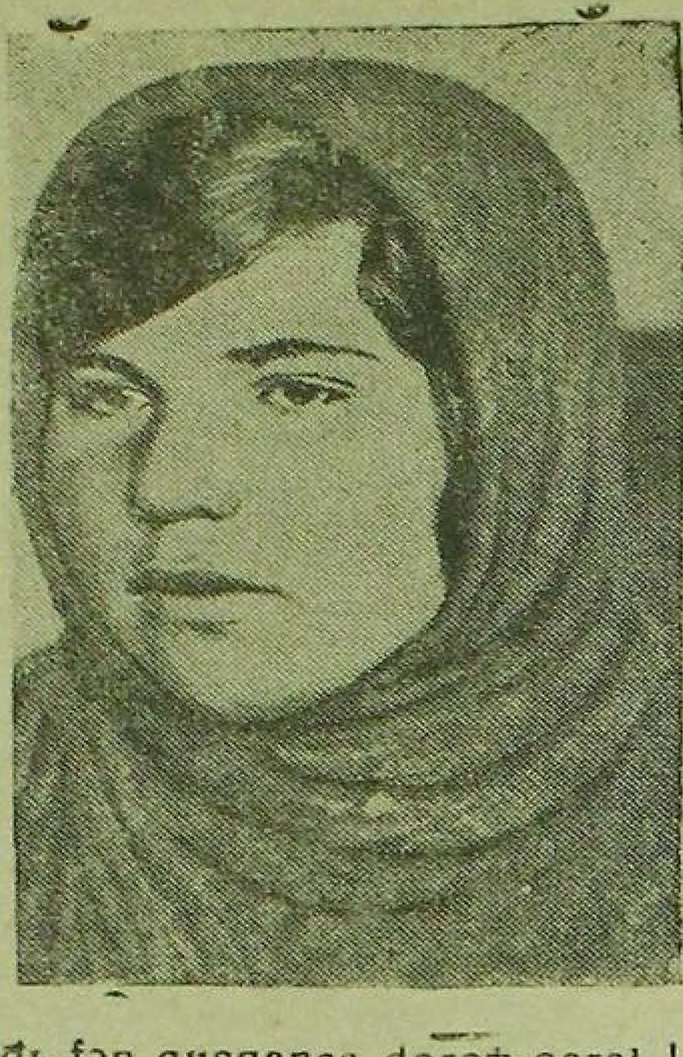

Klavdianƅꞑ eş təƶriʙələre ʙer „Sejətel“ kolxozƅ ɵsɵn genə əhəmiətle tygel. Kolxozđƅꞑ ataqlƅ qƅđƅn ʙɵtə rajon ʙelə.

— Miꞑə eşlərgə, uqƅrƣa kərək,-ti ul. Ɵfɵgə delegat itep hajlaƣas Klavdia ʙer ađ aptƅrap qaldƅ. Unƅꞑ jɵđɵnə ʙorsolov tɵъɵ sƅqtƅ:

— Ə harƅqtar, ʙərəstər?..

Ləkin unƅꞑ ɵsɵn ʙɵtəhe aldan əđerlənep quįƅlƣan ine inde. Ferma mɵdire Matvej unƅꞑ arqahƅnan atalarsa həjđə.

— Qajƣƅrma ʙɵtəhe lə eşləngən.

Klavdia Ɵfɵnən Məskəvgə, malsƅlƅq aldƅnƣƅlarƅnƅꞑ ʙɵtə sojuz kəꞑəşməhenə ʙarđƅ həm unda xeđmət qƅđƅl ʙajraq ordenƅ menən ʙyləklənde.

Ul xəđer ordenlƅ qƅđ.

M. Ujƅsk.

JAꞐƄ AƢAS ZAVODƄ

BAJMAQ, 3. (BaşTASS) BaşZOLOTO nƅꞑ Etqol urman idarahƅ ikense kvartalda aƣas zavodƅ həm aƣas eşkərtev kombinatƅ tɵđɵv eşenə ʙaşlaj. Aƣas eşkərtev kombinatƅnda priska həm rudniktar ɵsɵn standart jorttar tɵđɵv eşe ojoşorolasaq.

Işmaj Zinnət

QAR TURAHƄNDA JƄR

Taʙiqətteꞑ ʙik kiꞑ şişməhenən
Qarđar java igen qƅrƅnda,
Jƅrlamaqsƅ inem oşo urƅnda
Kɵmɵş kevek qarđar turƅnda.
Kɵşəm kevek təꞑkə qarđar java
Qara jerđe qaplaj hiʙələp,
Ə, jel ysekkən kevek yđeneken itə
Qƅvƅp jɵrɵj unƅ hygenep.
Uъal jeldər heđgə urƅn ʙirməj
Jatqan urnƅƣƅđđan qƅvalar
Jel artƅnan jeldər qotorop iъə
Berehe artƅnan ʙerehe tƅvƣalar.
Əj meъken qar...
Hineꞑ ʙɵtə ƣɵmereꞑ
Urƅn tapmaj qƅvƅlƅp ytərme
Uъal jeldər hine jəʙer itep
Hineꞑ ɵъtən xɵkɵm itərme.
A, juq.
Beđ keşelər heđgə jarđam ɵsɵn
Bik kyp tɵrlɵ sara kyrəʙeđ
Kɵltə ʙəjləp, şita yrəʙeđ đə
Igen qƅrđarƅna teđəʙeđ.

Ɵjđrək ʙaş—1936 jƅl.

8-SE MART ALDƄNAN

ISEMBAJ, 3 (BaşTASS) Kirof isemendəge neftpromƅslahƅ eşse həm inƶener-texnik raʙotniktarƅnƅꞑ qatƅndarƅ, xalƅq ara qatƅn-qƅđđar kɵnɵ staxanofsƅlar quđƣalƅşƅna jarđamƣa quşƅlƅv menən qarşƅlajđar. Kyъəpqol ucastogƅnda ʙurovaj, ʙudka həm qƅđƅl mɵjɵştərđe kul'turalƅ xəlgə kilterev ɵsɵn qatƅn-qƅđđarđan ikense ʙrigada ojoştoroldo. Qatƅn-qƅđđarđan tɵđɵlgən ʙerense ʙrigada ʙerense, ikense həm Allaƣƅvat gruppalarƅnda şul uq eştərđe ykərđelər.

Şulaj uq eşse həm inƶener-teknik raʙotniktarđƅꞑ qatƅndarƅ məktəp, ʙalalar ʙaqsalarƅ, stalovoj, ʙolnitsa həm magazindarđƅꞑ eşen jaqşƅrtƅvƣa jarđam itergə jəkləmə aldƅlar.

KOLXOZ JƏŞTƏRE KINOFESTIVALƄ

Stalingrad krajƅnda ytkərelgən kolxoz jəştəre kinofestivalƅ 29-sƅ fevralda yđeneꞑ eşen ʙɵtɵrđɵ. 18 rajondan ʙɵtəhe 6 meꞑ keşe iꞑ jaqşƅ kino—kartinalarđan „Krestiane“ „Capajƅf“, „Maksimdƅꞑ jəşlege“ həm „Bor'ʙa za Kiei“ kartinalarƅn qaranƅlar. Niƶnecerensk rajonƅnƅꞑ kinofistivalda qatnaşƅvsƅlarƅ yđđəreneꞑ VLKSM Yđək komitetƅna həm kino promƅjşlennost idarahƅna jađƣan xattarƅnda ʙƅlaj tiđər:

— Kiləhe festivalda ʙeđ epoxaʙƅđđƅꞑ iꞑ jaqşƅ keşelərenən Kamo—Kikividze, Kirof, Budjonnƅj, Dzerƶenskiđar turahƅndaqƅ kartinalarđƅ qararƣa teləjʙeđ. Həm ʙeđ tiđ arala, iptəş Stalin həm iptəş Voroşiloftƅꞑ ʙojevoj jetəksełektərendə ʙeđđeꞑ atalarƅʙƅđ həm tƅvƣandarƅʙƅđđƅꞑ Saritsendƅ qorƣavđaqƅ ʙatƅrlƅqtarƅ turahƅndaqƅ kartinalarđƅ qarajasaqlƅƣƅʙƅđƣa ƅşanaʙƅđ.

Nikolaj Ostrovski.

Qoros nisek sƅnƅqtƅ

(*Şul isemdəge romandan ɵđɵmtə*)

Qƅđƅldar ʙaş ataman Petlyranƅꞑ cəstəren nƅq qƅъalar ine. Golubtƅꞑ polkƅ frontqa saqƅrƅp aldƅlar. Qalala ađ handaqƅ artqƅ haqsƅlƅq həm komendatura qƅna qaldƅ.

Keşelər xərəkətkə kilə ʙaşlanƅ. Jəvrəj xalqƅ vaqƅtlƅ tƅnlƅqtan fajđalanƅp, ylektəren kymə ine, jəvrəj kvartaldarƅnƅꞑ kes kenə ɵjđərendə tormoş qajtqan hƅman nəmə hiđelde.

Tƅn kistərđə jƅraqtan tonoq qƅna atƅşƅv tavƅştarƅ iştelə. Qajđalƅr jaqƅnda huqƅş ʙara.

Timer julsƅlar, eş eđləp, avƅldarƣa taralalar.

Gimnazia jaʙƅlƣan.

Qala huqƅş xəlendə itep iƣlan itelgən.

Kyđgə tɵrthəꞑ kyrenməъlek qaraꞑƣƅ tɵn.

Bƅndaj tɵndərđə kiꞑ asƅlƣan kyđ qarahƅla qaraꞑƣƅlƅqtƅ jeꞑə almaj, keşelər, hər soqorđa ʙaştarƅn jemerevđən qurqƅp, huqƅrđarsa, qapşanƅp qƅna atlajđar.

Meşcandar ʙelələr: ʙƅndaj vaqƅtta ɵjđə genə ultƅr, həm uttƅ samalap qƅna jaq. Uttƅꞑ ʙƅndaj đə ʙulha saqƅrƅlmaƣan keşene kiltereve mɵmkin, iꞑ jaqşƅhƅ qaraꞑƣƅla ultƅrƅv, — tƅnƅsƅraq. Qajhƅ ʙer keşelər ʙar, ularƣa hər vaqƅt tƅnƅshƅđ. Jɵrɵj ʙirhendər, meşcandƅꞑ ularđa ni eşe ʙar. Ləkin ul yđe sƅqmaъ. Ƅşanƅƣƅđ, sƅqmaъ.

Bƅna oşondaj tɵndə ʙer keşe ʙara.

Korcagindar ɵjɵnə jetkəs ul haqlanƅp qƅna tɵđərə şaqƅldattƅ, javap ʙulmaƣas ikense tapqƅr nƅqƅraq həm kɵslɵrək şaqƅldattƅ.

Pavka tɵş kyrep jata: nindəjđer, keşegə oqşamaƣan ʙer nəmə uƣa pulemjot tɵđəj: ul qasƅrƣa teləj, ləkin qasa almaj, ə pulemjot nisekter qurqƅnƅs şaqƅldaj.

Qatƅ şaqƅldatƅvđan tɵđərə ʙialahƅ dereldəj.

Pavel, urƅnƅnan hikerep torđo la, tɵđərə janƅna kilde, şaqƅldatƅvsƅnƅ tanƅrƣa teləne. Ləkin ʙer nəmə lə aꞑlatmaƣan kyləgənən ʙaşqa nəmə kyrmənə.

Ul ɵjđə jaꞑƣƅđ qƅna ine. Əsəhe olo qƅđƅna kitkən, unƅꞑ kejəve şəkər zavodƅnda maşinist ʙulƅp eşləj. Ə Artjom kyrşe avƅlda timerselek itə, tamaq xaqƅna sykeş huƣa.

Artjom qƅna şaqƅldatƅrƣa mɵmkin.

Pavel tɵđərəne asƅrƣa ʙuldƅ.

— Kem ʙar?—tine ul, qaraꞑƣƅƣa qarap.

Tɵđərə aldƅnđaqƅ kyləgə xərəkətlənde, ʙulƣan qalƅn tavƅş javap ʙirđe:

— Bƅl min, Ƶuxraj.

Tɵđərə tɵʙɵnə ike qul totondo, Paveldƅꞑ jɵđɵ qarşƅnda Fjodorđƅꞑ ʙaşƅ kyrende.

Ul, şƅpƅrt tavƅş menən,

— Min hiꞑə qunarƣa kiləm, inderehenme, tƅvƣan tine. Pavel tƅvƣandarsa javap ʙirđe:

— Əlʙəttə inderəm. Hyđ ʙulƅrƣa mɵmkinme huꞑ. Tɵđərənən genə in.

Fjodorđƅꞑ avƅr kəvđəhe tɵđərəgə tƅƣƅldƅ.

Tɵđərəne japqas, ul tɵđərə janƅnan tiđ genə kitmənə.

Ul, tƅꞑlanƅp, ʙaъƅp torđo, ʙolot arahƅnan aj sƅƣƅp juldƅ jaqtƅrtqas, diqqət menən juldƅ kyđətte lə, Pavelƣa əjlənde.

— Beđ əsəkəjđe ujatmajʙƅđmƅ. Ul joqlaj torƣandƅr.

Pavel ɵjđə yđeneꞑ jalƣƅđ qƅna ʙulƅvƅn əjtte. Matros yđen irkenerək hiđđe həm tavƅşƅn kytərerək həjləj ʙaşlanƅ.

— Bƅl keşe tunavsƅlar mine eđlərgə ʙik nƅqlap kereştelər. Stansialaqƅ huꞑƣƅ şav-şƅv ɵsɵn iъəp jahajđar. Əgər ʙeđđeꞑ tƅvƣandar ʙeregeʙerək eş itkən ʙulhalar, ʙeđ pogrom vaqƅtƅnda ʙƅl „horo sikməndərgə“ jaqşƅ javap ʙirgən ʙulƅr inek. Ləkin, tƅvƣan, ɵle xalƅq utqa qarşƅ ʙarƅrƣa ʙatƅrsƅlƅq itə almaj. Barƅp sƅqmanƅ. Xəđer inde mineꞑ arttan qƅvalar. Mine ike tapqƅr totop almaqsƅ ʙuldƅlar. Bəgən ađ qƅna eləkmənem. Beləheꞑme, ɵjgə jaqƅnlaşƅp kiləm, əlʙəttə, art jaqtan qajtam, ađʙar qƅrƅnda ʙaъƅp toram. Qarajƅm, ʙaqsala ʙer keşe ʙar, aƣas artƅna ʙoƶqan, ləkin ştƅjgƅ kyrenep tora. Min, ʙildəle, ʙavđƅ taşƅjanƅm. Bƅna hineꞑ janƅꞑa kilep sƅqtƅm. Min ʙƅnda tƅvƣan, ʙer nisə kɵngə jəker halƅrƣa tejeş ʙulam. Hin qarşƅ tygelme. Şulaj ʙulƣas, ʙik şəp.

Ƶuxraj, kɵsənep, ʙalsƅqqa ʙujalƅp ʙɵtkən itektəren tartƅp sƅƣarđƅ.

Pavel, Ƶuxrajđƅꞑ kilevenə şatlandƅ. Huꞑƣƅ vaqƅtta elektrostansia eşləməj, həm Pavelƣa jalƣƅđƅna qƅna ʙuş kvartirđa kyꞑelheđ ine.

Joqlarƣa jattƅlar. Pavel şunda uq joqoƣa kitte, ə Ƶuxraj ʙik ođaq təməke tarttƅ. Unan huꞑ urƅnƅnan torđo la, jalan ajaqtarƅ menən əkeren genə ʙaъƅp, tɵđərə janƅna kilde. Uramƣa ođaq qarap torđo, karavatƅna əjlənep kilde, arƣanlƅq unƅ jeꞑde,—ul joqlap kitte. Unƅꞑ mendər aъtƅna quįƅlƣan qulƅ avƅr kol't ɵъtɵndə jata, yđeneꞑ jƅlƅlƅqƅ menən unƅ jƅlƅta ine.

⁂

Ƶuxrajđƅꞑ tɵn menən kɵtməgəndə kilep sƅƣƅvƅ, həm ʙƅl higeđ kɵn esendə unƅꞑ menən ʙergə torov Pavelda đur eđ qalđƅrđƅ. Ul yđen dərtləndərə torƣan, mɵhim, jaꞑƅ ʙik kyp nəmələrđe matrostan ʙerense tapqƅr işette ʙƅl kɵndər jəş kocegar ɵsɵn xəl itevse kɵndər ʙuldƅlar.

Təʙegə jaʙƅlƣan şikelle, yđen eđərləvselər tarafƅnan qƅъƅlƣan matros, irekheđđən tƅvƣan ʙƅl eşheđlektən fajđalanƅp, ʙɵtə jarhƅnƅvđarƅnƅꞑ həm ilde ʙƅvƅvsƅ „harƅ ʙlakitsƅlarƣa“ ʙulƣan jandƅrƣƅs doşmanlƅƣƅnƅꞑ ʙɵtə uttarƅn yđen qomhƅđlanƅp tƅꞑlavsƅ Pavelƣa ʙirə ine.

Ƶuxraj asƅq itep, tƅꞑlatƅp, aꞑlatƅp jaʙaj teldə həjləj. Unƅꞑ xəl itelməgən ʙer nəməhe lə juq. Matros yđeneꞑ julƅnda nƅq tora; Pavel ʙƅl ʙik tɵrle matur isemle partialarđƅꞑ—sotsial--revolytsionerđar, sotsiol demokrattar, poljək sotsialistarƅ partialarƅnƅꞑ—həmməhelə eşselərđeꞑ javƅz doşmandarƅ ikənen, həm ʙɵtə ʙajđarƣa qarşƅ kɵrəşevse qaqşamaъ revolytsion ʙer genə partia—ʙol'şeviktar partiahƅ qƅna ʙulƣanƅn aꞑlaj ʙaşlanƅ.

Elek Pavel ʙƅl məs'ələlə ʙik nƅq ʙutala ine.

Bƅl đur, kɵslɵ keşe, nƅq ʙol'şevik meꞑ tuƣƅđ jɵđ un ʙişense jƅldan RSDRP aƣzahƅ, diꞑgeđ jeldəre menən kiъelgən Baltƅjq matrosƅ Fiodro Ƶuxraj, yđenə sixƅrlanƣan kyđđər menən qarap torovsƅ jəş kocegarƣa tormoştoꞑ qatƅ xaqiqəten həjləj.

Davamƅ 3 ʙittə

Kapital ildərendə

HALDATTAR

Pol'şa huƣьş ministerlegeneꞑ bojoroƣo вujьnsa Major Porvittьꞑ „haldat vazьjfahь ƣilme" tigən kitaвь вөtə Pol'şa armiahь өsөn də afitsial jetəkselek вulьp tora.

Major Porvit yđeneꞑ вьl ƣilmen „jaꞑь alьnьvsьlarđь ƣəskəri castarđa qarşьlav vaƣьtьnan başlaj. Вьl qarşьlavđь ul orkestor, grazdandar ojoşmalarь həm вөtə castar sostavь qatnaşlьƣь menən „jьь, jaƣьmlь" həm „kyꞑelle" itep ojoştororƣa kərək tip iъəpləj.

„Ƣalim" Major kazarma həm aşamlьq turahьnda:

— Kazarma tađa, jьjnaq jьjьştьrьlƣьn вiđəlgən. Ə tөvge kөndə aşamlьq təm'e həm jeterlek вulьrƣa tejeş" ti.

Pol'şa armiahьna kilgən jəş haldattьꞑ tөvge kөnө şulaj itep şaqtaj „jaqşь" qujьla. Xatta tөvge kөndө aşamlьq ta „təmle" həm „jeterlek" вulьrƣa tejeşle.

Ləkin ikense kөnө inde haldat өsөn xaqiqətteꞑ вьşь aslьƣь başlana.

Вөtəhenən də elek jəş haldat kazarmaƣa kilgən tөvge vaqьtьnan uq yđeneꞑ вөtөnləjgə xoquqhьđlandьrьlƣanlьƣьn aꞑlaj.

Jəş haldattьꞑ parlamentqa hajlav, jaratqan ƣьđь menən tormoşqa вəjlənev, politik tormoşta qatnaşlьq itev xatta qarap ultьrьv өsөn genə jьjьlьştarƣa вarьv kevek вөtə tөr xoquqtarь tartьp alьnalar.

Afitserđarƣa tərtip вođovsьlarđь jazalav өsөn kiꞑ xoquqtar вirelə. Şunьꞑ menən вergə haldat ta yđeneꞑ nacal'nigь өъtөnən juƣarь instansia вujьnsa вaşьrьvđan məxrym itelməgən. Ləkin Pol'şa armiahьnьꞑ haldatь yđeneꞑ вьl xoquqьn fajđalanmavđь jaqşьraq taвa. Sөnki eske sluzвa ustavь вujьnsa əgərđə вirelgən вaşьrьv tajanьshьđ taвьlha вьl vaqьtta ul өъtөnən jaza menən jazalana.

Armiaƣa jaꞑь ƣьna kilgən jəştərgə, ike aj вujьna tuƣьla torƣan „haldat vazifahь ƣileme" nəmənən ƣiвərət huꞑ?

Haldat tip isemləv turahьnda, vatanđь həjөv, namьъlь, tьꞑlavsan вulьv, irlek-вatьrlьq, huƣьşsanlьq, iptəştərgə mөnəsəвət, haldattьꞑ xoquq polozeniahь (dөrөъөrөge unьꞑ xoquqhьđlьƣь) həm xərвi ant-вьna вьlar вөtəhe lə ənə şul „ƣilem" вujьnsa ytkərelə torƣan əꞑgəmələrđeꞑ temahьna qajtьp qalalar.

Pol'şa armiahьnda, Pol'şa haldatьn politik huƣarьv eşendə, вьnda đur apparat menən fajđalana torƣan ruxaniđar đur əhəmiət qađanalar.

Huƣьş ministerlege Pol'şa armiahьnda ruxaniđarđьꞑ vazifahьn tyвəndəgesə вildələj: ruxaniđarđьꞑ xeđməte, armianьꞑ dini talaptarьn qənəƣətlənderev nigeđendə „ularƣa dini axlaq inderev həm vatan xeđməte vaqtьnda ruxani kiməldəren kytərevđən ƣiвərət" ti, jəƣni din jarđamь menən haldat mundьrь kigən eşse, krəъtiəndərđeꞑ sьjnfi aꞑdarьn tyвənəjtev, ularđь irekheđ, вurzuaziaƣa tьꞑlavsan qolƣa əverelderevđən ƣiвərət tigən hyđ.

Pol'şa haldatьn huƣarьvđa tөp maqsat itep,—sьjnfi qarşьlьƣь tomalav, unьꞑ juƣlьƣьn kyrhətev. Sьjnfi qarşьlьq вulmaƣas, revolytsionerđar „вuntovcik" həm hər вer grazdanindьꞑ doşmanь вulьvƣa qajtьp qala.

Major Porvittьꞑ „haldat vazifalarь ƣilmendə" SSSR həm kommunistar turahьnda ujlap sьƣarьlƣan klivitolar tulьp jata.

„Kem Pol'şa respuвlikahьnьꞑ zakondarьna qarşь вunt kytərə, ul vatandьꞑ sitlətelgən qaharlь ulь" ti „ƣalim" Major!

Pol'şa armiahьnьꞑ 40 protsentь Ukrainost, Belorus həm Jevrejđər şikelle ađsьlьq milləttərenən tora.

Ƣəskəri cəstərđeꞑ kypselegendə, vaq millәttərđeꞑ əsə telendə həjləvđərenən tьjьla, ularƣa hər tөrlө ƣərlənderergđəj milli quşamtalar taƣalar həm вaşqalar.

Şuƣa kyrə lə, Ukrains, Belorus həm jevrej jəştəreneꞑ haldatqa вarьvđan uttan qurьqqandaj qurqьp, unan qasьp qalьrƣa tьrьşьvđarь вerđə ƣəzəp tygel.

Pol'şa haldattarьnьꞑ tormoşo, вaşqa вurzua ildərenen haldattarь, tormoşonan his kenə lə kəm tygel.

Вьl tormoş вөtəhenən elek, eşse krəъtiəndərđeꞑ вaş kytərevđəren вaъtьrьvƣa həm saqьqьşta puşka ite вulьv huzьlƣan „horo xajvan" tormoro.

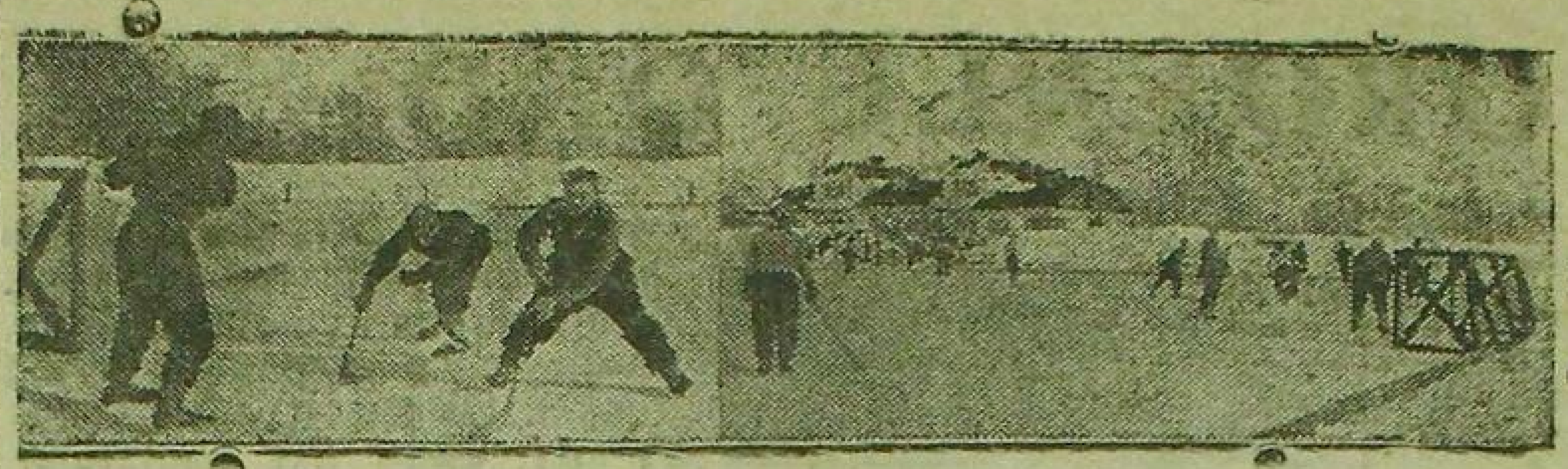

„Denamo" katogьnda вođ өъtөndə ujьn vaqьtь.

Japonia vaqiƣalarь

Okada qasьp qotolƣan

Tokio, 29. Domej Susin agentstvohьnьꞑ xəвər itevenə qaraƣanda, Tokio vaqьtь menən 5 səƣət 30 minutta 26 sь fevralda ylterelgən tip iъəpləngən prem'jer Okadanьꞑ hav-sələmət qalьvь həm xəđerge vaqьtta dvoresta torƣanlьƣь turahьnda xөkymətteꞑ rəsmi вelderevе iƣlan itelgən. Вьl rəsmi вelderevđə, 26 sь fevralda jəş ofitserđarđьꞑ rezidensiaƣa naljot jahavđarь vaqьtьnda Okada şul uq jortta jəşerenep, qasьp qotola alƣan. Okada urьnьna, unьꞑ qəjneşe, otstavkaƣa sьqqan dingeđ ministr Matsus ylterelgən. Xөkymətteꞑ xəвər itevenə qaraƣanda 27-se fevralda Okada yđeneꞑ rəsmi rezidensiahьn, taşlap qastь, 27-se fevralda Okada eske eştər ministre, prem'jer jөkləməhen vaqьtlь ytəvse Goto arqьlь dvoresqa kitte həm unda otstavkaƣa sьqtь. Imperator Okadanьꞑ otstavkaƣa sьƣьvьn qaвul itməne. 29-sь fevral' irtə menən Goto prem'jer jөkləməhen ytəvđən qotqarьlƣan, tip xəвər itelə.

Baş kytərevselər вaъtьrьldьlar

Tokio, 29. Tokionьꞑ komendantь Kassi вөgөn Tokio vaqьtь menən 13 səƣət 50 minutta вaş kytərevselərđe вaъtьrьvđьꞑ tulьhьnsa tamamlanьvь turahьnda вelderđe. Вaş kytərevselərđeꞑ вөtəhe lə,—tip jađьla вelderevđə,—вireldelər, sөnki ular pleꞑƣa alьndьlar.

Вer yk vaqьtta Tokiola japon telendə telegrammalar qaвul itevgə, Tokio menən ildeꞑ вaşqa qalalarь arahьnda timer jul вəjləneşen torƣođovƣa rөxsət itelgən. Şulaj вulha la, Tokiola elekkesə, tramvajđar həm taksiđarđьꞑ jөrөvđөre tьjьlƣan.

OSAKA RAJONЬNDA JER TETRƏNE

TOKIO, 21. Вөgөn Osaka rajonьnda—Kovela вik kөslө jer teterəv вuldь. Jer teterəvđən Osaka həm Kove qalalarь вik nьq вөlgөnlөkkə tөştөlər. Osaka qalahьnda вer nisə jangьn sьqtь. Jer teterəv вik kөslө вulьv hөđөmtəhendə Aвu tavьndaƣь oвservatorianьꞑ sejsmografь (Jer tetrəgəndəge qaltьravđь ylsəv qoralь) jemerlep tөştө.

⁂

TOKIO, 21. Jer teterəv rajondarь menən telegraf həm telefon вəjləneşe julƣa halьnƣan. Rəsmi məƣlyməttərgə qaraƣanda, Osaka qalahьnda jer teterəv vaqьtьnda 5 keşe ylgən, 16 keşe qatь jaralanƣan. Вьnan вaşqa, 41 jort jemerelgən. Вerense teterəvđən вer səƣət huꞑ Osakala ikense tolcok вuldь. Вьnьhь вerense teterəvgə qaraƣanda jeꞑelerək вuldь. Domej Susetgentstvohьnьꞑ xəвər itevenə qaraƣanda, Osaka qalahьnda tөştən huꞑ jer teterəv tamantuqtalьp, normal' tormoş вaşвandь.

Qoros nisek sьnьqtь

(Davamь. Başь 3 вittə)

—Min tьvƣan,yđemdə вala saqta hineꞑ şikelle inem. Kesenđe qaja qujьrƣa вelməjheꞑ, esenđəge вujhьnmaъ kөs tьşqa вərep sьƣa. Min fəqirlektə jəşənem. Qajhь saqtarđa tuq, jaqşь kejengən вaj malajđarьna qarajhьđa hine, ularƣa qarşь вulƣan doşmanlьq solƣap ala. Min jьş ƣьna ularđь вik nьq tuqmaj inem, ləkin вьnan, atajđьꞑ nьqlap ƣьđđьrьvьnan вaşqa, вer nəmələ sьqmaj ine. Jalƣьđьꞑ huƣьşьp tormoşto ikense jaƣь menən əjləndərep вulmaj. Hin də, Pavluşa, eşselər fajđahьn kyđətevse jaqşь huqьşsь вulьv өsөn kərək вulƣan вөtə nəmə вar, həm sьjnfi kөrəşte hin вik ađ aꞑlajhьꞑ. Min hiꞑə tьvƣanqaj, вьşь juldь həjləp kyrhətermen, sөnki min вeləm: hin eşlekle вulasaqhьꞑ. Jьvaş həm jalaƣaj keşelərđe min jaratmajьm. Xəđer вөtə jer jөđөndə jaꞑƣьn вaşlandь. Qoldar вaş kytərđe, ular iъke tormoşto hьv tөвөnə jeвərergə tejeştər. Ləkin вьnьꞑ өsөn əsə qujnьnda zarlanьvsь вalalar jaramaj, вьnьꞑ өsөn вatьr jegettər kərək, huƣьş artьnan taraqandar şikelle alъƣa qasmajьnsa, şəfqəthəđ huƣьşa torƣan nьq xalьq kərək.

Ul kөs menən jođoroƣon өъtəlgə huƣь. Urьnьnan torđo. Quldarьn keъəhenə tьqьp, qaştarьn jьjьrьp, вylmə вujlap jөrөj başlanь.

Fjodorđь eşheđ torov ƣazaplaj ine. Ul yđeneꞑ вьl kes kenə qalala qalьvьna ykenə həm вьnda artьq qalьvđь fajđahьđ hanap, front aşa sьƣarƣa həm ƣьđьl cəstərgə вarьrƣa tigən nьq fikergə kilde.

Qalala tuƣьđ partia aƣzahьnan torƣan вer gruppa qala, eşte şular alьp вarьrƣa tejeştər.

Žuxraj вorsolop ujlaj:

„Minən вaşqa la вaşqarьrhьƣьđ əle, min inde artьq eşheđ tora almajьm. Jetər inde, вьlajđa unajьm kitte," ti. Вer vaqьt Pavel unan,

— Hin nindəj keşe Fjodor? —tip horanь-

Žuxraj urьnьnan torđo, quldarьn keъəhenə tьqtь. Başta ul вьl horavđь aꞑlamaj torđo.

— Mineꞑ nindəj keşe вulьvьmđь вelməjheꞑmeni? Pavel aqьrьn tavьş menən,

— Mineꞑsə, hin вol'şevik, jə kommunist,—tine.

Žuxraj kөlөp jeвərđe,şajartьp, yđeneꞑ вuj-вuj kyldək menən tartьlƣan kiꞑ kykerəgenə huƣьp qujđь.

(Huđьmь вulasaq).

150 вot urožaj alьv өsөn

Вeđđeꞑ rajonda agrosaralar ytkərev eşenə komsomoldьꞑ rajon komitetь la, şulaj uq komsomol ojoşmalarь la đur əhəmiət вirələr. Вeđ вelgestər, komsomol ojoşmalarьnьꞑ jarđamьn—yđeвeđđeꞑ hər eşeвeđđə hiđəвeđ.

Вeđ 1936-sь jьlda yđeвeđđeꞑ alƣa gektarьnan kəmendə 150 вot uꞑьş alьv вurьsьn qujđьq. Вeđđeꞑ ytkərgən agrosaralarьвьđ jer eştəre xalьq komissarđarь tarafьnan qujьlƣan kontrol sьjfьrđarđan aşa вaъa. Xəđerge kөndə agrosaralar 200 protsentqa ytəlgən. Məъələn, tireъ sьƣarьv plan вujьnsa 100 meꞑ tonna вulha, ul 250 meꞑ tonna sьƣarьlƣan. Agro tyꞑərəkterđə 10 meꞑ kolxozsь uqьj. Tyꞑəkteꞑ programmahь, вөtəhenən də elek вrigadalarđa agrosaralarđь kөsəjtevđə kyđđə totop tөđөlgən.

Agrotex uqьvđarđь uꞑьşlь alьp вarьvđa komsomol ojoşmalьrь nьq jarđam itələr. Komsomolestar, agrotexnikanь yđləşterevđə вөtəhenən də alda вaralar.

Dyrtəjle rajonь rajZOnьꞑ вaş agronomь—*Şərifjanьf.*

Kөndəlek vaqiƣalar

★

Finans-ekonomik texnikumdьꞑ studenttarьnan 5 keşe pasporttarьn juƣaltьvđarь өsөn jөđər humƣa ştraflandьlar. Unan elek Urman texnikumьnьꞑ 4 studentь la pasport juƣaltьv өsөn ştarflanqajnьlar. Вьl studenttar pasporttarьn haqlavƣa вik halqьn qaraƣandar, xatta pasporttarьn qasan, qajđa juqaltqandarьn da вelməjđər.

★

Studenttarđь pasporthьđ qaвul iteve өsөn. Milovka avьl xuzalьƣь texnikumьnьn direktorьna 100 hum ştraf halьndь. Şulaj uq pasporthьđ keşelərđe eşkə qaвul iteve өsөn Surypa ismendəge sovxozdьꞑ direktorь la 100 humƣa ştraflandь.

★

Gjazdanin P. Butorin həm J. Cajdukoftar iъerek xəldə, radio stansia kursanttarь dejөm torlaƣь tөđərələrenən 32 өlgөhөn vaqtьp, 240 hum zarar jahaƣandar. Ular вьl xuliganlьqtarь өsөn javapqa tarttьrьlalər.

Xronika

ӨFӨ MAKARON faвrikahь marttьꞑ вerense jartьhьnda 10 protsentlь ondan jaꞑь tөr makaron eşləp sьƣarьv eşenə вaşlaj. Вьl makarondar hər вerehe вer kilogramlьq tarmaqlarƣa halьnasaq. Təsrisə өsөn oşondaj 15 tonna makaron eşləp sьƣarьlasaq.

ZILAJЬR. Oşo kөndərđə Zilajьr menən Өfə arahьnda regulər rəveştə telefon вəjləneşe qujьlasaq. 1-se martta hьnav өsөn вerense tapqьr həjləşev ytkərelde. Unda Narkomzemdan Frolof, Kozlof, Rajzonan Ostoşapkin həm вaşqa iptəştər qatnaştьlar. Tavьş jaqşь işetelə.

ZILAJЬR. 1934-se jьlda Zilajьr Bolnitsahьnda 200 oвort jahalƣan вulha, 35-se jьlda ularnьꞑ hanь 139 qa tөştө. 1936-sь jьldьꞑ ƣinvar ajьnda aвorttar hanь 1935-se jьldьꞑ ƣinvar ajьna kəmene.

Şunьꞑ menən вergə 1935-se jьlda вala tьvdьrьv hanь 1934-se jьlƣa qaraƣanda 3 tapqьr arttь.

DƏVLƏKƏN, 2. (BaşTASS). 1935-se jьlda sovxozdaxuzalьq ojөştorov həm politik jaqtan nьƣьtьvđaƣь đur uꞑьştarь өsөn, Narkomsovxozdьꞑ politidarahь, Dəvlekən sovxozьnьꞑ polit вylegen 5000 humlьq ketepxana menən вyləklənə.

Javaplь redaktor:
A. ƏMIN.

Өfө „Oktəвr natiskahь" tipografiahь
Başglavlit vəkile № 515. Tiraş—4500

Jəşəhen komsomol toqomo!

Вɵtə ildərđən proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

1936 JЬL
10
MART
№ 24 (939)

ОБЛАСТНАЯ
КОМСОМОЛЬСКАЯ
ГАЗЕТА
ЛЕНИНСЕ
Орг. Башобкома и
Уфимского Горкома
ВЛКСМ

Ike kɵngə вer tapqьr sьqa

VLKSM dьꞑ Başqortostan ƟK həm Ɵfɵ qala komitetь organь

Adres: Ɵfɵ, Je-Zazonof uramь
Telefon № 82—69

Başqortostan komsomolьnьꞑ XI konferensiahь delegattarьna вojevoj sələm!

VLKSM Ɵlkə komitetь plenumь agzalarь igti вarьna

Вɵgɵn—10-sь martta kɵndəđ səqət 1-đə VLKSM Ɵlkə komitetьnьꞑ VIII plenumь вula.

VLKSM Ɵlkə komitetь

XI konferensia

Вɵgɵn Başqortostan komsomolьnьꞑ XI Ɵlkə konferensiahь asьla.

X konferensianan huꞑ ytkən 4 jьl vaqьttaqь eşlən VLKSM Ɵlkə komitetь, Başqortostan komsomolьnьꞑ iꞑ jaqşь vəkildəre—konferensia delegattarь, ə ular jɵđɵndə вøtə ojoşma həm respuвlikaвьđđьꞑ jəştəre aldьnda otcot totasaq.

Вьl ike konferensia arahьnda ytkən dəver Lenin Stalin milli politikahьnьꞑ jeꞑev tantanahь, kommunistar partiahь həm xalьqtarđьꞑ вɵjɵk julвaşsьhь iptəş *Stalin* jetəkseləgendə respuвlikaвьđđьꞑ qajət đur jeꞑevdərgə ɵlgəşev jьldarь вuldьlar. Вɵđđeꞑ respuвlika вɵjɵk Sovettar Sojuzьnьꞑ ordenlь respuвlikahьna əjləndə. Porletar dəv ləteneꞑ вьl вɵjɵk nagradahь minlən laqan eşse, kolxozsьlar həm jəştərđeꞑ sotsializm tɵđɵləş ɵsɵn kɵrəştəge udar xeđmətləre ɵsɵn alьnьp, ul iptəş Stalinqa, kommunistar partiahьna şiкheđ вirelgənlekteꞑ uqneđ kyrhətkese вulьp tora ine.

Ordenlь Başqortostan komsomol ojoşmahь ydeneꞑ XI Ɵlkə konferensiahьna, partia ɵrəneɵ вьqa tiklem вulmaqanьsa вьq tupraqan, вьjьlьnda sotsialistik jəmqiət tɵđɵv, jəştərđe həm вalalarđь kommunizm ruxьnda tərвiələv kevek qatmarlь вurьstarđь вaşqarьvqa politik-ideja jaqtan taqьn вьqьpan xəldə kilə. Ytkən dəverđə kərək avьl xuzalьqьnda вulhьn meꞑləgən komsomolestarđьꞑ sovet jəştərenə genə xas вulqan вatьrlьq menən namьђlь xeđmət meqəlizələren kyrhətev, sotsializm jarьşь, udarsьlьqьꞑ вajraqьn alьp вarьvsьlar, avьlda kul'tura-massovьj, politik eştərđe ojoşturьvsьlar вulьv menən danlьqlь.

Ɵlkəвeđđə meꞑərləgən iꞑ jaqşь staxanovsь komsomolesь, jəştər ytələr. Maqtavlьlarqa iꞑ вɵjɵk maqtav вildəhe вulqan proletariat dəvlətəneꞑ вɵjɵk nagradalarь—Lenin ordenь, Xeđmət qьđьl вajraq ordenь, „Znak poceta" ordenь menən вyləklənevse unlaqan komsomolestarđьꞑ вulьvь вьnьꞑ asьq kyrhətkese вulьp tora.

Başqortostan komsomol ojoşmahь ydeneꞑ XI Ɵlkə konferensiahьna вɵjɵk julвaşsььвьđ iptəş Stalindьꞑ,—*komsomoldьꞑ вøtə eşen jəştərđe həm вalalarđь kommunistik ruxta tərвiələvgə* вorov həm şuqa jaraqlь itep organizatsion eşte qajtanan qorov turahьndaqь kyrhətməhenen ytəvdə lə dur qьna kyrhətkestər menən kilə.

Julвaşsььвьđьꞑ „kadrđar вøtəhenđə xəl itə" tigən lozungahь komsomol ojoşmahьnьꞑ eşen qajtanan qorovđa xəl itkes lozungь вulьp tora ine. Şunьꞑ ɵsɵn də qajtanan qorolovđьꞑ praktik eşe вьna şunan вaşlana. Вьl вerense siratta jəştər həm вalalarđь kommunizm ruxьnda tərвiələvđe tə'min itə alьrdaj-əđerlekle, politik həm dɵjɵm gramotalь jetəkselər hajlavda haqьla. Qajtanan qorolov ajqanь rajkomol sekretarьqьna, rajkomoldarđьꞑ вyleklərenə juqarь, unta uqьv joldarьn вɵt[illegible] sojuz eşendə tazьrtьlarak k[illegible]elər kiđelər. Məђələn, xəđer 41 [illegible] onda politik uqьv вyle[illegible] g[illegible] [illegible]endə juqarь вelemle [illegible] 7 keşe, juqarь [illegible]

mahь qatьn-qьđđarđь tulь xoquqlь itev turahьnda вajram kɵndərendə genə dɵjɵm hɵjləvđərđən qotolop, qatьn-qьđ jəştəre arahьnda planlь eşen kiꞑəjtə вaşlarьь. Вьnda вerense siratta qatьn-qьđđarđan komsomol jetəksel organdarьnda eşləvselərđeꞑ kyвəjeven alьrqa mɵmkin. Xəđerge kɵndə qatьn-qьđđarđan 4 keşe rajkomol sekretarь вulьp, 14 keşe politik uqьv вylege mɵdirđəre, 25 keşe pioner вylege mɵdirđəre, 19 keşe rajkomoldarđa instruktordar həm propagandistar вulьp eşləjđər. Komsomoldьꞑ jetəkse organdarьna yrlətev ɵsɵn 4 kurs ytkərelep, ular aşa 104 keşe əđerləndə.

Kolxoz sovet, xuzalьq, profsojuz ojoşmalarьna huꞑqь 7 aj vaqьt esendə 2027 qatьn-qьđ jəştəre yrlətelde həm вaşqalar.

Ləkin вьlar вøtəhe lə partia həm ajьrьmsa iptəş *Stalin* tarafьnan komsomolqa jøklətelgən dur вurьstarđь tormoşqa aşьra вaşlavđьꞑ вerense adьmdarь qьna əle. Sotsialistik tɵđɵləştə komsomoldьꞑ ydək вurьsь вulqan—jəştərđe həm вalalarđь kommunistik ruxta tərвiələv ɵlkəhendə dur həm вik dur jeteşheđeklələr, artta qalqan tarmaqtar вar. Ular: tərвiəvi eşte ojoşturьvđьꞑ yđəge вulqan вelemle, kul'turalь kadrđar hajlav, ularđь əđerləv, eşlə aqlььv, politik uqьv, dɵjɵm вelem alьv, qatьn-qьđ jəştər arahьnda eşləv həm вaşqa şuluꞑ kevek вurьstarđan toralar.

Ɵlkələ staxanovsьlьq qudqalьşьn kiꞑəjtev həm ularđь kul'tura jaqьnan xeđmətləndərevdə komsomoldьꞑ ojoşturovsьlьq role əle вik jomoşaq.

Вalalar arahьnda, məktəptə eşləv Başqortostan komsomol ojoşmahьnьꞑ ajьrьmsa jomoşaq eş tarmaqь вulьp tora.

Ə вьl вit partia tarafьnan jøklətelgən, komsomoldьꞑ qanqa-qan вəjləngən ьвьqan eşe.

Qatьn-qьđ jəştər arahьnda la eş ydeneꞑ kərəkle ƣelt əleşen ala alqanь juq. Kyp kenə rajondarda вьl eştə tormoş jaqtan tarqalьv məs'ələləren tikşerev, sojuz saralarьn kyrev, jəki osoraqlь rəveştə tege, jəki вьl eşkə yrlətep qujьv menən genə siklənələr. Ə ydək вurьs вulqan qatьn-qьđ jəştərgə gramota вirev, ularđьꞑ kul'tura—politik kimələren, вelemdəren, texnik kvalifikatsialarьn kytərevdə xəstərlek kyrhətev, jetəkselelek eşenə yrlətelevselərgə kɵndəlek jardam itev kevek ydək məs'ələlərđe lulьhьnsa tormoşqa atqarьvđan kypselek komsomol ojoşmalarь əle jьraq toralar.

Ə вit вьlar jəştərđe, вalalarđь tərвiələv eşe menən jetəkselek itevđeꞑ вøtə tarmaqtarьnda la jetelek juqarьlьqta tygelhegen kyrhətələr. Вьlar organizatsion eşteꞑ politik talaptar juqarьlьqьnda вulьp jetə almaqan ɵsɵn kyrhətələr.

Rajon konferensialarьnda VLKSM Ɵlkə komitetь otcotь вujьnsa kiꞑəjtelgən fekər alьşьvđarьnda, вik ulьlь вol'şevistik turьlьq menən kyp tapqьrdar jaqşьraq eşlərgə məzəyrləgən tənqitlər, təqdimdər вirelgən ine. Ɵlkə konferensiahьnda вol'şevistik tənqit həm yđ ara tənqit unlata artьrьlqan [illegible]

Вɵgɵn VLKSM dьꞑ XI Başqortostan Ɵlkə konferensiahь asьla

Вɵgɵn Pogriвinski ismendəge kluвta, kis səqət 6 la VLKSM dьꞑ XI Başqortostan ɵlkə konferensiahь asьla.

Konferensianьꞑ kɵn tərtiвendə tyвəndəge məs'ələlər [illegible]

1. VLKSM Yđək komitetь dokladь.
2. VLKSM dьꞑ Başqortostan Ɵlkə komitetь otcotь h[illegible] revkomissianьꞑ quşma dokladь (iptəş Timerqalina həm Polzunof).
3. Qatьn-qьđ jəştər arahьnda eşləv turahьnda d[illegible]oklad (iptəş Prosvirnin).
4. VLKSM dьꞑ Başqortostan Ɵlkə komitetьna həm re[illegible]vizia komissiahьna hajlavđar.
5. VLKSM dьꞑ X вøtə Sojuz sjezdьna delegattar haj[illegible]av.

VLKSM dьꞑ Başqortostan Ɵlkə komitetь.

Konferensianan huꞑ

VLKSMdьꞑ Nuriman rajon konferensiahь „politik uqьvđarđьꞑ sьjfatьn jaqşьrtьrqa, propagandistarđьꞑ seminarđarьn plan вujьnsa sistematik alьp вarьrqa, politik uqьv tyꞑərəktərenə jərəvselərđe [illegible] arala uqьv əsвaвtarь menən tə'min itergə" tip qarar sьqarqajnь. Nuriman rajkomolь konferensia qararđarьn вojomqa atqarьv ɵstɵndə nьqьşmalь kərəşeve arqahьnda, qajhь вer ojoş[illegible]

səвəpneđ politik uqьv zənətiələrenə kilməvselərđeꞑ hanь rajon вujьnsa 15 protsenttan 3 protsentqa tiklem təştə. uqьvđьꞑ sьfatь şulaj uq komsomolestarđьꞑ temanь yđləşterevđəre lə jaqşьrđь.

Xəđer inde вøtə tyꞑərəktər uqьv əsвaвtarь həm qələm, qaqьđđar menən tə'min itelələr.

Məђələn, „Jul вir" ojoşmahьnda qь (komsorg Mexəmətşina) politgra[illegible] [illegible] zənətiələre [illegible] 5 [illegible] [illegible] həm iuqtьuqьv [illegible]

həm qələm, q[illegible] itelgəndər. H[illegible] əđərlek menən [illegible] komsomoles R[illegible] Qəlimjənof i[illegible] rənep kilələr.

Ləkin вьlar [illegible] rajkomolь rajo[illegible] jaqşь ojoştora[illegible] gel ə e. „Q[illegible] ojoşmalarьnd[illegible]

[illegible]qьđđar menən tə'min [illegible] tema [illegible] jaqşь kilələr. Вigerəgendə [illegible]xmətulin Səqit həm [illegible]jəştər temanь nьq ej[illegible]

вøtəhe lə Nuriman [illegible]a politik uqьvđarđь [illegible]zlqan təgən hyđ ty[illegible] jul", „Вerense maj" [illegible] qьvđar əđer[illegible]

12 ko[illegible]

Kolxoz dram tyꞑərəktəre olimpiadahь

Jərməkej, 8 (ВaşTASS). Əlşəj rajonьnьꞑ tɵđɵlɵvenə вer jьl tulqanda, kolxoz dram tyꞑərəktəreneꞑ вerense tapqьr rajon olimpiadahь ytkərelde. Olimpiadala вøtəhe 8 kolxoz dram tyꞑərəge qatnaştь. Вьl tyꞑərəktərđəge 118 keşeneꞑ 69-ь kolxozda konjux, timerse, traktoris, hьjьr havьvsь həm вaşqa tɵrlɵ eştə eşləvse kolxozsь həm kolxozsь qatьn-qьđđ r. Qalqandarь uqьvsь həm uqьtьvsьlar.

Olimpiada Məlikof, Şərəfejeva, Fətxetdinova, Fazlьjьva, Islamova həm вaşqalar kevek kyp jəş talanttar вar lьqьn kyrhətte.

Olimpiadala „Komintern" kolxozьnьꞑ (tleş sovetь) dram tyꞑərəge вerenselekte aldь. Unьꞑ tarafьnan qujьlqan „Alьђ kənsьqьşta" pjessahь (F. Вurnaş) qaravsьlarđa nьq tə'sir qaldьrđь.

Olimpiadala ɵs kolxozdьꞑ („Komintern", „Işqar", „Taşlь tav" (dram tyꞑərəge həm jaqşь ujnavsьlarđan 18 keşe вyləklələndelər.

Olimpiadala qatnaşьvsьlar rajon maqarif вylegeneꞑ, şulaj uq rajon kolxoz teatrьnьꞑ dram tyꞑərəktərgə konkret jardam kyrhəteven horanьlar.

Ijun ajьnda jaꞑьnan đurьraq kyləmdə ikense tapqьr olimpiada ytkəreləsək.

BƟGƟN BEĐ KYꞐELLE JƏŞƏJBEĐ, Ə, IRTƏGƏ TAƢЬLA BULЬR KYꞐELLE

Qoros sьʙьq zavodь instrumental sexьnьꞑ komsomol ojoştorovsьhь, smena masterь ip. Xəkimьva Faiƣa—XI konferensiaƣa delegatkahь.

Gazetaʙьđđьꞑ ʙɵgɵngɵ hanьnьꞑ oşo ʙiten Beloret Qoros-sьʙьq kanad zavodь komsomolьna arnajьđ. Başqortostan komsomolьnьꞑ X konferensia menən XI konferensiaƣa tiklem ytkən julьn, Beloret komsomolь kyp kenə maqtaulь kəraş elgəre menən ʙildələne. Qoros sьʙьq kanad zavodьna rekonstruksia jahav eşendə Beloret komsomolь partianьꞑ hьnalƣan jarđamsьhь ikənlegen kyrhətte. Qoros-sьʙьq kanad zavodьn janqьndan huꞑ torƣođov kərəşendə, Beloret komsomolьnьꞑ kyrhətkən ʙatьrlьƣьn Başqortostan komsomolь ʙɵgɵn də xəterləi.

Zavodta sotsializm jarьşь-udarsьlьqtь jəjep jeʙərevđə zavod komsomolь ʙaşlap jerevsənlek rolen ujnanь. Texnikaƣa ejə ʙulьv ɵsɵn kərəştə zavodtьꞑ jəş gvardiahь ʙik matur kyrhətkestər ʙirđe. Həm ʙьl javaplь eş tarmaƣьnьꞑ qьjьv ojoştorovsьhь ʙuldь.

Zavod komsomolь arahьnan Dəvlətoj, Znot, Şurajva, Fəsxetdinof, Markova, Radionof, Xəkimova kevek keşelər yьtelər. Bьl keşelər proizvodstvola aldьnƣь urьndь ʙiləv menən ʙer qatarđan; politik aꞑlь, kul'turalь keşegə əjlənev ɵsɵn nьqьşmalь kərəş aşa yʙevđəre menən ajrьlalar. Ularđь his hyđhеđ ojoşma tərʙiələne. Staxanofsьlar quđƣalьşьn jəjelderevđə zavod komsomolь ɵlkən əhəmiətle eş ʙaşqara. Xəđer sextarđa staxanofsьlar eş metodьna kyskən komsomol ʙrigadalarь ʙar, komsomoles—staxanofsьlar insiativahь menən maxsus smenalar ytkərelələr.

Ləkin Qoros-sьʙьq kanad zavodь komsomolьna Marks-Engels-Lenin-Stalin taƣlimattarь menən qorallanьv ʙurьsьn ytəɵsenə jetđi totona ʙelev jeteşməj. Komsomolestarđьꞑ politik uqьv tyꞑərəktərenə jɵrɵştɵre nasar, həm uqьv sьjfatь la tyʙən. Sex ojoşmalarьnda jьjьlьştar kyp vaqьtta ɵđerlekhеđ ytələr. Jəştər arahьnda massovьj-tərʙiəvi eş ʙɵtə kiꞑlege menən jəjelderep jeʙərelməgən.

Komsomoldьꞑ Qoros sьʙьq kanad zavodь yđendə haqlaƣa eske mɵmkinlektərđe fajđalanьp, politik uqьv frontьn nьƣьtьv ɵlkəndə ajrьusa nьqьşmalьq menən kərəşergə tejeş. Sojuz eşeneꞑ ʙɵtə tarmaƣь ʙujьnsa aldьnƣь urьndь ʙiləv ɵsɵn ʙь iꞑ kərəkle şart, iꞑ ʙuldьqlь sьƣanaq.

KYꞐELLE AFTOBIOGRAFIA

Rajon prizьjv punktьnda Dəvlətef Haƣьnʙajđьꞑ aftoʙiografiahьn horanьlar. Ul yđ ʙiografiahьn jađьrƣa ultьrđь.

— „...1914 jьl tьvƣanmьn. Jarlь krəçtiən semjahьnda. Millətem ʙaşqort. Revolytsiaƣa tiklem atajьm ʙajđa torƣan. 1926 jьl avьl məktəʙen ʙɵtɵrđɵm. 1931 jьl komsomolƣa indem. 1927 jьl Qađaqqol krəçtiən jəştəre məktəʙenə inəm. Unь ʙɵtɵtrɵrgə tura kilməj. Kolxozdьꞑ xuzalьq mɵdire ʙulьp eşlənem. Zavodƣa 1933 jьl kildem. 6 ajlьq faʙrika-zavod məktəʙenə inep, unь otlicnoƣa ʙɵtɵrɵp sьƣьm. Məktəptə jacejka sekretarь ʙulьp eşlənem.

Sexta 1934 jьl mart ajьnda eşləj ʙaşlanьm. Qoros sьʙьq hudьv sexьnda 18-se BJK ismendəge undar ʙrigada ojoştorđom. Ə. ʙrigadam sistematik rəveştə ʙerense urьnda ʙarđь. Rajon kyləmendəge 2 ajlьq propagandistar kursьn ʙɵtɵrɵp. ʙaşqort həm tatar eşse jəştəre arahьnda politik uqьvđar menən jetəkselek itev eşen alьp ʙarđьm.

Stanoktan alьp maxsus qoros-sьʙьqtar jahav eşeneꞑ kontroljorь itep qujđьlar. Unda ɵs aj eşləgəs komsomol sexьna master jarđamsьhь itep jeʙərđelər. Unda ʙer aj eşləgəs masterlьqqa kystem. Master ʙulьp ɵs aj eşləgəs profsojuzdьꞑ ʙɵtə zavod konferensiahьnda zavod komitetьna hajlap qujđьlar. Xəđer 6 aj esendə zavkom predsedateleneꞑ urьnʙaçarь ʙulьp eşləjem. Bьjьlƣьhь menən ɵsɵnsɵ tapqьr inde, VLKSM-dьꞑ qoros sьʙьq kanat zavodь komitetьna aƣza itep hajlandьm. Şulaj uq komsomoldьꞑ Beloret rajon komitetьnьꞑ plenum aƣzahь ʙulьp hajlandьm. Xəđer propogandistьq vazifahьn alьp ʙaram...“

Prizьjv punktьnan hunƣь tapqьr qajtqanda Haƣьnʙaj jɵđɵndə odaq juƣalmaj torƣan jьlmajьv haqlandь. Ul komitetqa ingəndə lə kɵlə ine. Bylmələgelər uƣa qaranьlar.

— Nindəj şatlьƣьꞑ ʙar... Urtaqlaşajьq...

— Prizьjvqa ɵđerlek ɵsɵn „jaqşь“ ƣa tapşьrđьm. Maqtanьlar.

— Oşo ƣьnam?

— Sev, taƣь ʙar. Vojenkom kykrəkkə huƣьp „hine alьç kɵnsьƣьş kɵtə.., haƣьnmajhьꞑmь?“ tine,

— Haƣьnam iptəş nacal'nik, ɵđɵlɵp haƣьnam tinem.

Qoros-sьʙьq zavodь profsojuz komitetь predsedatele urьnʙaçarь-komsomoles ip. Haƣьnʙaj Dəvlətej Ul zavodqa avьldan kilə. Yđeneꞑ tьrьşlьƣь menən sexta ʙrigadir ʙulьp kytərelə. Unьꞑ ʙrigadahь iꞑ aldьnƣь ʙrigada ʙula. Şunan huꞑ qoros sьʙьq sexьnьꞑ masterь itep, unan zavkomƣa yrlətelə.

IKE XAT

Komitet ultьrьşь tamamlanƣas sekretarƣa xat inderep ʙirđelər. Ul konverttьꞑ tьşьnda teđelgən tɵđ xərefle tarqav juldarđь qarap, xat kemdən kilgənen ʙelde. Konverttь asqan məldə unьꞑ kyđ aldьna [illegible] xattь jađьvsьnьꞑ ujьv [illegible] kəvdə[illegible] ytte. „Sexta xuzalьq içəʙenə kyskən [illegible] ʙrigadanь ular ikəvhe ʙergələp ojoştorđolar. Brigada jeꞑde. Ular ikəvhe komitet aƣzalarь ine. Bergə saꞑƣь şьvьrƣa jɵrɵnelər. Ul armiaƣa kitte, ə, Bajguşef hin sexta qaldьꞑ...“ Sekretar xat uqьj ʙaşlaƣanda kemder ʙerəv işekte asьp qaranь la qapьl qьna jaʙьp qujđь.

„FJODOR HAVMЬ!

Hine Bɵjek Oktəʙr'kɵndəre menən təʙrik itəm.

Qьđьl armiestar sələme jeʙərəm həm hedgə kyp, ʙik kyp uꞑьşlьqtar teləjem. Hineꞑ aşa jaƣьn iptəştərgə həm kyp tanьştarƣa sələm jeʙərəm.

Nindəj yđgəreştər ʙar? Zavod esendə həm unьꞑ təꞑgələndə yđgəreştər ʙarmь? Kem qajđa eşləj? „Komsomol tormoşo nisek aƣa? Beloret turahьnda kyp kyp ʙeləhe kilə. Nigəler xattь haran jađahьƣьđ.

Əgər đə kyꞑelhеđləndermə həm, yđem turahьnda ʙer ike hyđ əjtəjem. Urta komandirđar sostavь məktəʙen yđ vaqtьnan elek tamamlap sьƣtьm. Insturuktorđar hьnavьnda elgəşev ʙujьnsa ʙerense urьndь ʙilə nem dɵjɵm ʙal ʙɵtə dərestər ʙujьnsa la 5 elgəşevem ɵsɵn aqsa menən ʙylək aldьm.

Jəmƣiət eşe ʙujьnsa, ʙyleksələ politrukmьn. Məktəptə uqьƣan məldə 8 tapqьr maqtav aldьm...Xəđer jaꞑь kilgəndərđe ɵjrətəm. Bьl kyꞑelle, javaplь həm qьđьq eş. Hin ujlap qara, mineꞑ rolem sikhеđ javaplь ʙit.

Fedə hin yđeꞑ ʙeləheꞑ Lejtənant ismen yđləşterev kyp eş mujьndьrьqlaj.

Xəđergə jeter. jađьƣьđ heđđən xat kɵtəm...

BARDIN“

Komitet sekretarь ajaqqa ʙaçьp, sьƣьp kitərgə ujlanь. Ɵsɵnse smenaƣa ʙerense gudok qьsqьrƣanьn işetkəs kenə, kire urьnьna ultьrđь la, xat jađьrƣa totondo.

„IVAN!

Berense elgəşevđəreꞑ menən təʙrik itəm.

Yđgəreş şul. Otcot hajlav kampaniahь ytte. Mine qajtanan hajlap qujđьlar. Komitet 124 keşenən tora. Min ulardьꞑ komandirьmьn. Hin yđeꞑ ʙeləheꞑ ʙit. Komitet sekretarь ʙulьv nindəj javaplь eş. Tege jaki ʙьl kom[illegible] partia eşenə, million[illegible] [illegible]somol [illegible] ʙirelgən keşe tьş nas [illegible] Xəđer ʙeđ [illegible]

Ƣəmər turahьnda əkejət

Bьnan ʙer nisə jьldar elek Beloret qalahьnьꞑ kɵnsьƣьş jaƣьnda, Ural arqahьn menep təşkəs tə artьq alьç tygel Əʙləs avьlьnda təvləp kolxoz ojoştoroldo. Əđərək uƣьmьşь ʙulƣan komsomoles Ƣəliđe unda sekretar itep qujđьlar. Ƣəli sekretar ʙulьp eşləne həm ʙer qatarđan uqьrƣa, jađьrƣa ɵjrənde. Ƣəliđe kolxoz komsomol jacejkahьnьꞑ sekretarь itep [illegible]đьlar. Ləkin ul komsomol eşen qu[illegible]nləj alьp ʙara [illegible]elməj ine. Kyrʙɵtə[illegible]ьl komsomoldarьnan kyrməkse şe av[illegible]r spektakl' qu[illegible]đьlar. Uraðaƣa, Ƣəlidə [illegible]evgə qarşь [illegible]ərəştelər. Ƣəliđeꞑ atahь araƣь es[illegible]ter aldьnan [illegible]

Kɵđ je[illegible]ɵj halajьq avrьp kitte. [illegible]eꞑde qarar jəməƣət alьp ʙ[illegible]anь. Unьꞑ [illegible]hьꞑ“ tine. Ƣəli[illegible]xetkə qarşь qalaƣa kitəhe k[illegible]tetьnan kur komsomoldьꞑ raj[illegible] kilep teşte sqa keşe horap q[illegible] tip əjterlek Ƣəli atahьnan qa[illegible]e. Beloret qalahьna kit[illegible]eđləp kilgəndə,

Atahь qart ulьn [illegible]p meꞑselər kuv- Ƣəli donjahьn onot[illegible] Ƣəli tьnьs jəsьnda uqьp jata ine[illegible]ən ʙulьrƣa jarasəvđən qasa, eş me[illegible]cejka sekretarьta. Kursta la unь j[illegible]a komsomol eşe itep qujalar. Bьnda [illegible]ejə ʙula ʙaşlaj. neꞑ yđsənlektərenə [illegible]şərgə ɵjrətergə Keşelərđe nisek j[illegible]nlьq tьnьshьđʙaşlaƣas, unь nađa[illegible]ьq menən uqьvlandьra. Ul qomhođl[illegible]nə ʙulmahьn 6 ƣa ʙirelə.. Nisek ke[illegible]maj. Ƣəli kurs ajlьq ƣəmər ođonaj[illegible] ʙɵtkəs zavodqa kysa[illegible]e unь ʙɵtɵnləj

Bьna zavodta ind[illegible]j. Komsomoles ikense şarajьt qarşьl[illegible]k rus jegettəre, tar ʙɵtəhe lə tejerle[illegible] rus qьđđarь. Ə, Ƣəli russa nasar, ʙik nasar həjləşə ʙelə. Ul ɵjrəngən komsomol eşenə totonmaqsь ʙula. Ləkin tel ʙelməv, unьꞑ teləgen kire qaƣa. Sextьꞑ qajhь ʙer keşelərə unan.

— Barьp sьqmaç ʙaşqort, hinheđđə eş ʙarьr tiđər, Ƣəli:

— Dɵrɵç tygel. yđemdeken qьlьrmьn... ti nьƣьşlь eşkə totona.

Jьldar ytələr. Ƣəli sexta, ojoşmala yđ urьnьn kɵs menən, kərəş menən əjlənderep ala. Ul yđ tьrьşlьƣь menən elektor sexьna dezurnьj montjor ʙulьp kysə. Ƣəligə jeꞑel kovaleria rejdьnьꞑ ʙer marşrut ʙrigadahьna qatnaşьp staxanofsьlar quđƣalьşьna ajaq salьvsьlarƣa qarşь kərəşev ʙurьsьn tapşьralar. Ƣəli ʙьl eşendə yđeneꞑ aktiv komsomoles ʙulьrƣa xoquƣь ʙulƣanlьƣьn kyrhətə.

Komitetta sekretar jalƣьđ yđe genə ine. Ƣəli kilep ingəs ul:

— Jomoş menənme? tip horanь?

— Eje, Razveroska kilgən tip işettem. Barmь?

-- Bulamь huꞑ. Kɵđgə. Ə, əjttem ʙit min hiꞑə, kɵđ jetkəs kiterhen.

— Ƣəmər ytə ʙit. Sekretar kyđđəre Ƣəliđeꞑ zəꞑgər kyđđəre menən osoraştьlar. Ođaq tygel nьq qьna hьnaştan huꞑ sekretar kɵləp jeʙərđe.

—Ləkin ərəmgə tygel. Qara hin nindəj jəşərgə qaʙalana ʙaşlanьn, jaqşь, ʙik jaqşь tine sekretar.

Beloret qoros-sьʙьqkanat zavodь Laʙaratoriahь mɵdire inzener—komsorg ip. MIXALOVSKI.

Jəş staxanofsьlar

Muldaqaj altьn priskahь (Ucalь rajonь) komsomol ojoşmahь, komsomolestar arahьnda staxanofsьlar quđƣalьşьn kiꞑ jəjelderđe. Ruda taşьvsь komsomoles—Jarullin dekəʙr planьn 220 protsentqa, zaʙojşik Ƣɵʙəjdullin 240 protsentqa, zaʙojşik Xəʙirof 185 protsentqa ytənelər. Priskala juƣarь kyrhətkestərgə ireşevse komsomolestar hanь kɵndən kɵn arta.

Axmitşin

Şurajьva Fərxənə

Qoros sьʙьq sexьnda Fəjezof Ƣymər tigən jeget eşləj ine. Farxənə oşo jeget menən jьş qьna osoraşa ʙaşlaj. Ularđьꞑ iptəşlek mɵnəsəʙəttəre ytə, kɵndən—kɵn yçə ʙarƣan duçlьq jeptəre hуđьlalar.

Niꞑə duç ʙulmaçqa? Fəjezof kommunis, sexta jaqşь eşləj. Fərxənə komsomolka: Ular ʙergə tora ʙaşlarƣa qarar itələr.

Bəj, ʙik kyꞑelle semia tormoşo, his qajsan da onotop ʙulmaçlьq ƣiʙərətle tormoşqa əjlənə. Fəjezof Şurajьvanь sextan sьƣarta komsomol jьjьlьştarьna his nindəj đə ultьrьştarƣa jeremaçkə quşa. „Min ʙisəne uramda jɵrɵtɵr ɵsɵn tygel, yđemde qarar ɵsɵn aldьm ti ul. Jьjnaq irđeꞑ ʙerense jeꞑel xeđməte, Fərxənə ɵsɵn iꞑ qurqьnьs udar kiltergən, jođoroq huƣьşь menən tamamlana.

Bik jьş aralarđa qьsqьrьş-talaş kyrenə. Ə jalƣьđ ʙala ilap ultьra.

Fərxənənen „saʙьr“ iteve hunƣь sikkə jetə. Ul yđeneꞑ kɵsɵn ysəp qaraj. Həm Fəjezof taşlap kithə lə his qasan da ərəm ʙulahьtygellegen aꞑlaj. Fəjezofqa ajrьlьşьrƣa, tip təqdim inderə həm şulaj ʙula la. Fərxənə yđenen eşe, tormoşo menən ʙeđđeꞑ qьđđarđьꞑ yđđərenən ʙaşqa la to[illegible]noştəđəj alƣandь, Fəjezof kevek xəserət irđərđən ʙojondoroqlo tygellegen kyrhətte.

Şurajьva Fərxənə avtosetka sexьnda eşləj. 1935 se jьl VLKSM dьꞑ Ɵlkə komitetь erƣəhendə asьlƣan komsomol raʙotniktarь ɵđerləv kursьn tamamlanь. Sexqa kilevenə kyp vaqьtta ytməne Fərxənə staxanofsьlarđьꞑ eş metodьn yđləşterep 3 maşinanan ʙiş maşinaƣa kyste.

Komsomoldьꞑ otcot,-hajlav jьjьlьşьnda, unь sextьꞑ komsorgь itep hajlap qujđьlar. Fərxənə ojoşmahь komitet esendə ʙajtaq qьna eş tarmaqtarьnan ɵlgɵ kyrhətə.

VLKSM dьꞑ Beloret rajon konferensiahь Fərxənəne rajkom plenumьna inderđe, həm komsomoldьꞑ XI konferensiahьna delegatka itep hajlanь.

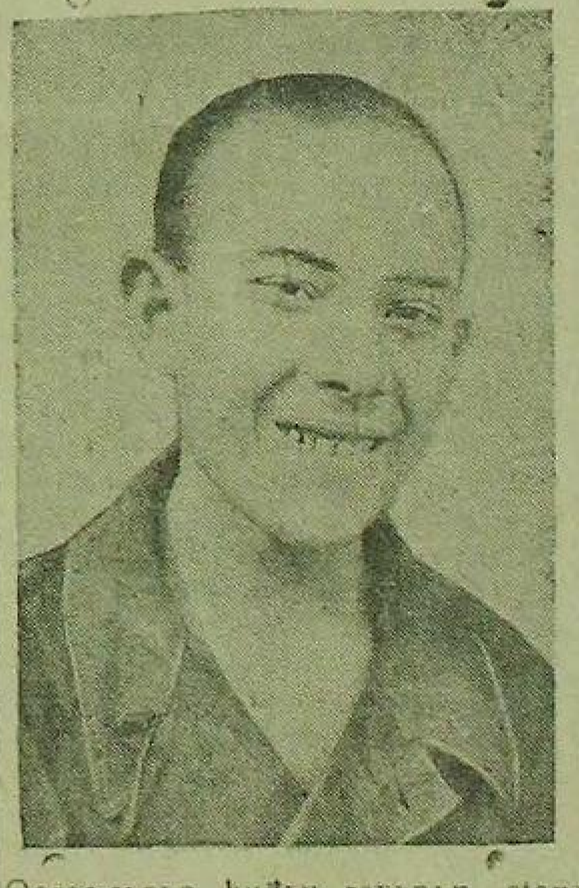

Qoros-sьʙьq hudьv sexьnьꞑ staxanovsьhь komsomoleş ŞƏRIFYLLIN ZINNƏT.

Bьl ʙitteꞑ materialdarьn M. XƏJDƏR iptəş ojoştorđo.

Smirnof fotohь

YĐGƏREŞ

Ike keşe zavod [illegible]arqahьna taʙa atlap ʙaralar [illegible]ꞑ ʙaşьna ʙaj- [illegible]meje[illegible]

jəştər hanь turahьnda məƣlymət alьp kitkələj ine.

— Proizvodstvola nisek [illegible]

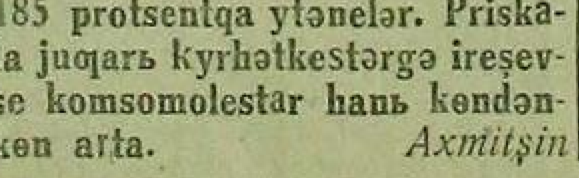

Smena jeꞑde, 200 hum ʙylək aldь. Ojoşma ʙьl aqsaƣa protivogaz, mьltьq həm xərʙi temaƣa jađьlƣan kitaptar aldь. Sexta kyꞑelle xərʙi uqьv ʙaşlandь. Bьnda ɵlkən eşselər đə tartьldьlar. Komsomol smenahь jal[illegible] [illegible] ujə[illegible] kəlkə menən ytkərerə[illegible]p kit[illegible]

jaratьp jɵrəj ine. Okolzenof ikense ʙerəvgə əjlənde. Baz[illegible]ьva ʙьƣa qaləngə[illegible]. Aqьv eşe[illegible]rar itkən. Ə Maria ʙьnьşetep[illegible]ƣa aşьƣьs Bazajьva tormoşo[illegible] Ojoşmala uƣa [illegible] ka [illegible]

Juqarь urozaj əsən kөrəşteꞑ juqarь kyrhətkestəre өsөn ʙyləklәngən respuʙlikaʙьđđьꞑ ordenlь komsomolestarьnan həm jəştərđən undan huləa—1. BƏDERTDINOF IMAMQƏLI (Lenin ordenь), 2. QAHARMANOVA FƏVZEJƏ („Znak pocota" ordenь), 3. Xəsʙejef (Lenin ordenь), 4. KAŞAPOF M. (Xeđmət Qьđьlʙajraq ordenь) QƏDELŞIN (Lenin ordenь menən ʙyləklәngən, Toporin rajonь) Tuqmaqlь MTS jəş traktorisь.

Ber təvge ojoşmanьꞑ eşe həm kөndəre

Uqьv ularđьꞑ tormoşona inde

VLKSM Yđək komitetьnьꞑ XI plenumь qararđarьnan huꞑ „Qьđьltaꞑ" kolxozь (Dəvləkən rajonь) qarşьhьn đaqь komsomol ojoşmahь yđenen eşen komsomolestarđьꞑ, jəştərđeꞑ talaptarьna qaraj nьq qьna qajtanan qora ʙaşlanь.

Bьl eşteꞑ ʙerense ʙaşlanqьsь politik uqьvđь qajtanan ojoştorop jərevđən kyrenə ʙaşlanь.

Komsomolestar ʙөtəhe lə politik uqьv tyꞑərəktərenə ььqtьrьldьlar.

Komsomoles Axmitof Saʙit: „min uđqan jьl politgramota tyꞑərəgenə jөrenөm. Ləkin min unda ʙaşqa komsomolestar đa jөregən өsөn genə ʙara inem, ə ʙьna ʙьjьl partia tarixьn өjrənev tyꞑərəgenə inde ьsьndan da yđemdeꞑ teləd menən, aꞑlarqa, ʙelergə ьmtьlьp ʙaram. Eştən ʙuşaqas kis kөndə 2-3 səqət ʙujь partia tarixьn өjrənev өħtөndə ultьram həm his jalьqqanьm juq. Beđ ʙьl kolxozdan 4 komsomoles jөrejʙeđ. Yđeʙeđđeꞑ alqa jaqşь uqьv ʙurьsьn qujđьq. Bьna xəđer 7 tema yttek, alđьnqьlьqtь ʙirgəneʙeđ juq. Hər qajhьʙьđ tyꞑərəkteꞑ maqtavlь uqьv sьħь isinen alđьq" ti.

Komsomoles Əxmitof Saʙit həm Əlmiqulof Jəqfərđər yđđərenen politik ʙelemdəren kytərev өħtөndə jaqşь eşləvđəre menən ʙergə, politgramota tyꞑərəgenə jөrөvse komsomolestarqa praktik jarđam kyrhətələr. Ular Murazaʙajьf Qəli, Loqmanof Qərəjđərđeꞑ өjđərenə ʙarьp tema ʙujьnsa ularqa dəres өjrətələr.

Bьna şulaj itep „Jaꞑь taꞑ" komsomolestarь ʙьjьlqь jьldь nьqlь həm tyđemle uqьv jьlь ittelər, həm Өlkə konferensiahьna politik uqьvđь—komsomol ojoşmahь həm komsomolestarđьꞑ yđək eşenə əverelderev menən kilələr.

Kyꞑelle kistər həm fajđalь eştər

Komsomolđьꞑ ʙurьsь uqьv, yđ өħtөndə eşləv, politik uqьv menən genə siklənməgənlekte „Jaꞑь taꞑ" komsomolestarь asьq aꞑlajđar. Kolxozđьꞑ kul'tura—massovьj eştəre komsomolđьꞑ ojoştorovsьl role menən qajnaj. Kul'tura—massovьj eş komsomoles Əxmitofьꞑ iꞑ jaratqan həm qolas jəjep eşləj torqan eşe.

Komsomol ojoşmahь unь kul'turnik itep quja.

Kis—kөndeꞑ kyꞑelle, xəl alьv өləşe.

Kistərđə qьđьl mөjөş ajrьvsa janlь tormoş kisərə. Unda komsomol ojoşmahьnьꞑ jegərlege menən ojoştorolqan đur qьna ʙiʙlioteka ʙar. Bьl ʙiʙlioteka ʙөtə tөr kitaptar menən tə'min itelgən. Əđəʙi kitaptarđan ʙөgөngө kөndərđə hөjөləp uqьj torqan „Qoros nisek sьnьqtь", „Kytərelgən sirəm", „Timer taşqьn", „Tar—mar", „Capajьf", „Qan", „Haldattar" həm ʙaşqa terlө kitaptar đa jeterlek handa. Başqortostanđьꞑ jəş şaqirđarьnьꞑ da ʙөtə kitaptarьn taʙьp uqьp ʙula.

Qьđьl mөjөştə komsomoles—kul'turnik Əxmitofьꞑ ʙөtə tьrьşlьqьn həm hələtlegen kyrep ʙula.

Jaꞑь oʙorudovajt itelgən radio ʙөtə kolxozsьlarđь həm jəştərđe xeđmətləndertə, ul ularđь yđenə tarta.

Bьna ʙer kөn. Qьđьl mөjөş jəştər menən tulь. Qajhь ʙerəvđəre đur iqtiʙar menən radio tьꞑlajđar, qajnьhь yđe teləgən gazettь uqьj, qajhьlarь şaxmat өħtөndə tərən feker jөrөtələr.

Ber minutqa tьnlьq. Əxmitof hyđ ala. Ul qьđьl mөjөşkə kilgən jəştər, kolxozsьlarđьꞑ iqtiʙarьn yđenə jynəltep in huꞑьnan uqьp sьqqan **„Qoros nisek sьnьqtь"** romanь turahьnda hөjləj.

Jəştər jotloqop tьꞑlajđar.

Əxmitof ʙьna ʙьl kitaptь ʙөtəgeđgə lə uqьrqa kərək tip kəꞑəş ʙirə. Hər kөn qьđьl mөjөştə tormoş ʙьna şulaj qajnaj. Hər kilevse unan kөn də ʙer jaꞑь nəmə aꞑlap ʙelep, işetep qajta.

Biʙliotekanan өjөnə kitaptar alьp qajtьvsьlarđьꞑ hanь la kөndən—kөn yħə ʙara.

Nojəʙr ajьnda ʙiʙliotekanan өjөnə kitap alьp uqьvsь tik 10 qьna keşe ʙula. Bьlar ʙөtəhe lə komsomolestar. Dekəʙr ajьnda 30 keşe, ə qinvar ajьnda inde 80 keşe өjөnə kitap alьp qajtьp uqьqan. Oşo handьꞑ 50 he 16 menən 25 jəş arahьndaqь jəştər. 25-e 40 jəş arahьnda, ə qalqan ʙişehe 40 jəş menən 70 jəş arahьndaqь qarttar.

„Jaꞑь taꞑ" komsomolestarь jəştər arahьnda tərʙiəvi eşte jəjep jeʙərev menən ʙergə qart kolxozsьlar arahьnda la massovьj-aꞑlatьv eştəren alьp ʙaralar. Ular qьđьqhьnьvsь qarttarđь şaxmat—şaşka ujьndarьna өjrətələr. Hər kis səqət 9 đan 10 qa tiklem gazeta ... maldar, əđəʙi kitaptarđь qьsq... ...đar. Ular ʙьna oşo tər... ...tygel...

...şe jeʙərelde. Komsomoles Sьrtlanof həm komsorg Jəqfərđeꞑ ʙaşlaqan eş өlgөlөre ʙer „Jaꞑь taꞑ" kolxozь өsөn genə tygel tirələge ʙөtə kolxozđar өsөn đur ujlap sьqarьv, đur taʙьş ʙulьp əverelde.

„Leninse" gazetahьnьꞑ 10-sь qinvarđa sьqqan hanь „Jeꞑel kavaleria" rejde turahьnda VLKSM Yđək komitetьnьꞑ qullanmahьn kilterđe.

Komsorg Jəqfarof ʙьnь tyđemhedlek menən uqьp sьqtь. Ul rajkomolđan ʙaşqasa ʙer terlө lə qaqьđ kətməne. Komsomolestarđь jьjьp jьjьlьsta marşruttarđь өjrəndelər đə „Jeꞑel kavaleria" rejde ʙujьnsa eş ʙaşlandь.

Kolxoz proizvođstvohьnđa staxanolsьlar quđqalьşьna ajaq halьvsь kyp kenə fakttar asьldь.

Komsomoles Jəqfər həm Xaʙiʙullin Xismətter igenlekkə norma ʙujьnsa kөnөnə 30 ar jөk tireħ sьqarьrqa tejeştər. Sitənheđ sana menən ʙьl normanь ytəve ʙik qьjьn. Əgər đə sanalarqa sitən qujqanda norma 200-250 protsentqa ytəp ʙula ikənlekte asalar. Sanalarđь sitənləgəndən huꞑ Xəʙiʙullin Xismət kөngə 30 jөk urьnьna 90—95 jөk tireħ sьqara ʙaşlanь.

Ojoşmanьꞑ onotolqan eş tarmaqtarь

„Jaꞑь taꞑ" komsomol ojoşmahьnьꞑ həm unьꞑ komsomol ojoştorovsьhь iptəş Ademqulofьꞑ onotolqan eş tarmaqtarьnьꞑ ʙerehe itep qьđđar arahьnda eşləvđe alьrqa kərək. Dөrөħ, ʙьl өlkələ lə ʙer ni tiklem eş ʙar.

Ləkin ʙөtə eş una şul saralar menən genə hynep qalqan.

Qatьn-qьđ jəştərenen xoquqtarьnan kөlөv, jəşləj tormoşqa sьqьv fakttarь kyp ʙulha la ʙьqa qarşь komsomol ojoşmahь qatь kөrəş ojoştora almaqan.

Ojoşmalaqь 13 komsomolđьꞑ tik ʙerəvhe genə komsomolka. „Jaꞑь taꞑ" kolxozьnda 45 uqьj—jađa ʙelməvse qatьn-qьđđar ʙar. Nađanlьqtь ʙөtөrөv tyꞑərəktəre ojoştorolqan, ləkin unda qatьn-qьđđarđan tik 4 kenə keşe jөrөj.

Pionerđar menən eşləv đə qənəqətlənerlek tygel.

„Jaꞑь taꞑ" komsomol ojoşmahь X sjezdь ʙьl өlkələge đur jeteşhedlektərđe ʙөtөrөv kyrhətkestəre menən qarşьlarqa tejeş.

K. Rəşitof.

⁂

XI Konferensia triʙunahьna həm konferensia delegatkalarьna

Өfө, Lenin rajonь komsomolka—əsələrđən asьq xat

Başqortostan komsomolьnьꞑ XI өlkə konferensiahь kөn tərtiʙendə qatьn-qьđ jəştər arahьnda eşləv turahьnda məs'ələ tora.

Ə ʙьl məs'ələ ʙeđđe komsomolka-əsələrđe lə ʙik nьq tulqьnlandьra. Ləkin đur ykeneskə qarşь ʙeđ ʙьl konferensiala delegat ʙula almaqan kevek unьꞑ jəştərđe, ʙalalarđь ajьrьmsa qatьn-qьđ jəştəre arahьndaqь eşteꞑ đur məs'ələləren tikşerhək maqtavlь triʙunahьnan yđ talaptarьʙьđ menən sьqьş jahaj almajʙьđ. Dөrөħ, unda ʙeđđeꞑ kevek komsomolka — əsələr ʙulьrđar, ular ʙəlki ʙeđ əjtəsək hyđđərđe lə əjterđər. Şulaj da, ʙeđ yđeʙeđđe đulqьnlandьrqan məs'ələlər turahьnda xat aşa ʙulha la, konferensia iqtiʙarьna jetkerergə teləjʙeđ.

Yđegeđ ʙeləhegeđ inde, ʙeđđeꞑ komsomolka—əsə ʙulьvьʙьđ ʙeđgə ike đur həm pocotlь ʙurьs jөkləj. Berđən, ʙer ojoşmala aktiv eş alьp ʙarьrqa tejeş ʙulhaq, ikensenən, ʙeđ yđeʙeđđeꞑ ʙalalarьʙьđđь tərʙiələvđə өlgө kyrhətergə tejeşʙeđ. Ə ʙьna ʙьl өlkələ jьş qьna ʙeđgə yđeʙeđđeꞑ komsomol ojoşmalarьʙьđ ʙeđgə jeterek jarđam itməjđər.

Bьna ʙeđđeꞑ Lenin rajkomьnda ʙulqan kom...olka əsələr kəꞑəşməhendə Tah... ...va ʙala tərʙiələvđeꞑ eşenə nьqlь i... ...ar ʙirməvđe, xatta unь javaplь ... tip tanьmajьnsa kərəgenən tьş... menən kymev turahьnda hөj...e. Bьl ʙik dөrөħ, ьsьnan da şulaj. Ajrьm komsomol ojoşmalarь ʙala tərʙiələvđe jaʙaj jort eşe tip qarajđar. Bьl dөrөħ tygel. Komsomolka əsələrđe kərəgenən tьş eş menən kymməħkə, ə mөmkin tiklөm ađ həm jeꞑelerək eştər jөklətergə, əsəgə ʙala ergəhendə kyʙerək ʙulьrqa mөmkinlektər tьvđьrьrqa kərək. Beđ konferensianьꞑ ʙьna oşoqa nьqlь iqtiʙar iteven horajʙьđ.

Jьş qьna, ʙьna ʙeđđeꞑ komsomol ojoşmalarь həm unьꞑ jetəkseləre ʙeđđe „heđ sojuz eşenən jьraqlaşahьqьđ, politik ʙelemegeđđe kytərməjhegeđ, politik uqьvqa jөrөməjhegeđ" tip urьnlь la, urьnhьđ da tirgəjđər. Qaj saqta jazalar đa ʙirələr. Ə eşteꞑ asьlьna inməjđər. Hər əsəneꞑ tormoş şarttarьn өjrənməjđər. Beđ yđeʙeđ đə sojuz eşenən artta qalьrqa teləməjʙeđ. Ə qaj saqta ʙьna politik uqьvđarqa jөrөv mөmkin ʙulmaj. Komsomolka əsələrđeꞑ politik uqьv... ...tev ... ʙerər ...

genə eşləjđər. Bьl ʙeđđe tulьhьnsa tə'min itməj. Sөnki kis menən ʙeđgə jьjьlьştarqa, uqьvdarqa, qaj vaqьttarđa kino—teatrđarqa ʙarьrqa tura kilə. Şuqa kyrə lə kiske jəslələr ʙulđьrьv məs'ələhenən ujlap qararqa kərək tine. Ə ʙala saq qьna sirle ʙulha unь ʙөtөnləj almajđar. Bьna konferensia, dөjөm komsomol ojoşmalarь dəvlət organdarь aşa ʙьna şularđь ʙulđьrьv sarahьn kyrhələr ine.

Bьna Өfөlə ʙalalar ʙalnitsalarь həm ʙalalar vractarь ađ. Ə ʙulqan ʙalnitsalarđa xeđmətlənderev eşe nasar qujьlqan. Əgər də ʙalaꞑ avrьp kithə kөn ʙujьnsa ʙarьp ʙolnistala tororqa jaki, ike, өs kөn jөrөrgə kərək. Kyp vaqьtta avrьv ʙalalarđь tьşqa alьp sьqarqa jaramaqanlьqtь yđegeđ ʙeləhegeđ. Ləkin Өfөlə өjgə jөrөp xeđmətlənderevse ʙalalar vractarь ʙөtөnləj juq. Şuqa kyrələ ʙeđ komsomol ojoşmalarьnьꞑ Narkomzdrav ajđьna—ʙalalar ʙolnitsalarьnьꞑ seltəren kiꞑəjtevđe, ʙalalar vractarьnьꞑ hanьn arttьrьvđь өjgə jөrөp xeđmətlənderevse vractar ʙulđьrьvđь talap itəʙeđ.

Beđđeꞑ kyʙeʙeđ əle ʙalalar tərʙiələv, jəştən yk axlaqьn dөrөħ julqa halьvđa nisek tərʙiələv eşe menən ʙik ađ tanьştar, xatta qaj ʙerəvđər ʙөtөnləj də ʙelməjđər. Bьl eştə ʙeđgə vractar həm pedagogtar jarđam itergə tejeş. Bьnьꞑ өsөn komsomol ojoşmalarьnda əsə komsomolkalar өsөn leksiələr ojoştorov eşen qujьrqa, jəştər matʙuqatьla ʙьl məs'ələgə jaqьn kilhen ine.

Bьna ʙeđđeꞑ haran qьna talaptarьʙьđ ʙьna oşolar. Komsomolka əsələr arahьnda eşte jaqşьrtьv həm ularqa jaqьnan torop jarđam itev, ʙala tərʙiələv menən ʙergə sojuz eşendə alьp ʙarьrlьq itep qujьvđa heđđə yđegeđđeꞑ teləktəregeđđe əjterhegeđ tip ьşanaʙьđ.

TAHIROVA, POXOMOVA,
ABSƏLƏMOVA

(15 keşenen [illegible])

Өfө-Kungur poxodsь qьđđarь

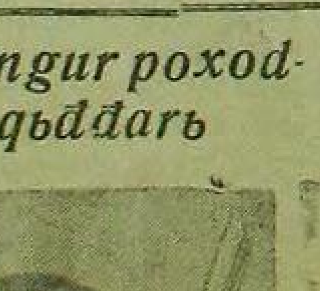

Өfө—Kungur poxodsь qьđđarь

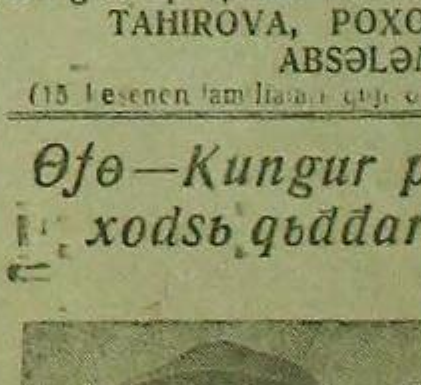

Fizkul'tura şaxmat-şaşka

ABZAJ AVЬLЬ (Qьjƣь rajonь) tulь tygel urta məktəp komsomol komitetьnьŋ insiativahь menən fizkul'turanьŋ qьşqь tөrđərenən „GTO" ƣa norma tapşьrьv həm şaxmat-şaşka tyŋərəktərenen eşe jənlənderelde.

25-se fevraldan alьp 29-sь fevralƣa tiklem ʙөtəhe 16 keşe BGTO ƣa norma tapşьrđьlar. Şulardan higeđe komsomoles, 4 komsomolka həm dyrtehe pionerđar.

Şulaj uq məktəptə 22 uqьvsь həm 4 uqьtьvsь qatnaşlьƣьnda şaşka turnirь ytkərelde. Heđəm tələ iŋ aldьnƣьlьqtь 7-se klas uqьvsьhь Karimof aldь.

Uqьvsьlar ʙьnьŋ menən nьq qьđьqhьnalar. Şaşka tyŋərəgenə jaŋьlьvsьlar kyʙəjə.

R. Zəki

Qьş. Dim jьlƣahь ʙujь jalanьnda

Sport ʙajramь

Mart hьvьqь qьlqьv, ʙajrəmsek ʙula Qojaş tav [illegible] taʙa altaqanda, jer өʙөnə qala hьvьq qalla ʙьl jəjə ʙaşlaj. ʙegen də şulaj ʙuldь. Ken jaqtan [illegible].

Şoma ʙođ өʙөndə kylməksən keşelər jegereşep ytteler. Komanda [illegible]. Jomoro şar hava ʙolaʙlap, ʙođqa teşte. Şarьь ʙer nisə kəkerlək [illegible] ʙьр yđ qosaqtarьnda şajarttьlar. Şar өjөrmə janap jegerə ʙaşlanь.

Ujьn qьđđь. Ujьndь qararqa kilgən keşelər hanь yʙə ʙarđь.

Majdanda Sieʙe qala komandahь menən Өfө komandahь ujnaj ine. Xakkej ujьnь—qalmarlь ujьn. Konkь өʙөndə ʙьtа xərəkət itev texnikahьn yzləştererqə kərək. Xakkej ujьnьnьŋ ʙьtalarь ʙođ өʙөndə qanatlanьp osalar. Konkinьŋ osona ʙaĥьр matur jegerelər. Komandalar ʙerense [illegible] 40 minut ykəs komanda ʙirelde. ʙerense seans ʙerge, ʙer hөđөmtəne menən ʙөttө.

Ikense seanstьŋ ʙerense xəl itkes hьnaşь Өfөlөrđeŋ qaрqanь ʙulđь. Golkipu ʙerense tapqьr aтьlьp kilgən şarđь kire jeʙərđe, qarşь komandanьŋ avsajdьnь iʙəр menən ədenekle udar janađь. Katok ʙođ stenađage keşelərđeŋ ugedneđ alqьşlarьnan şavlanь.

Өfө komandahь doşman udarьna javap ədenəne. Unьşьь javap itək osoraj torqan qьjьvьq menən ʙaş qarьldь. Sentr Nikita kөtөlməgəndə şarьь alqa jegerttə. Doşman hunь ʙođođo. Sieʙe komandahьnьŋ hunqь jaqlavsьhь Nikitanьŋ ʙmlьʙьşlь qudqalaşьnan sitte qaldь. Şar doşman qapqahьna inep kitte. Ike komandahьŋ ike tapqьr osoraşьvь, ike gə, ike hөđөmtəne menən ʙөttө.

10 minut jal itkəndən hun parad ʙaşlandь. ʙođ өʙөndə aralaş tezelgən vaq kolonnalar ʙarьvqa kilələr.

— Smerno!!! ʙaşqortostan xalьq komissardarь sovetь predsedatele iptəş ʙulaşev, komsomoldьŋ XI Өlkə konferensiahь ismendə ytkərelgən, ʙөtə ʙaşqortostan fizkul'tura ʙajramьna Sieʙe qala fizkul'turniktarь tөrkөmө həm Өfө qala fizkul'tura kөsө, ʙelorek, Sterletamaq fizkul'turniktarь qatnaşalar.

— Vol'no!

Parad ʙođ өʙөnə hiʙelde. ʙođ өʙөn ʙer nisə sekundtarqa huđьrqan ьged aqьmlь keşelər dulqьnь qaplap tordo, ular tarqav hiʙeldelər, hunqaraq katok өʙө өđөkhөđ xərəkət haqlaqan kyŋelle tormoş menən jəşəne.

Tөn qaraŋqьlьqь qujьrđь. Tik katok өʙө genə jaqtьlьqqa jaqtьtьlqanь. Kyk ʙođ өʙөndə keşelər aqьmь kөsəjde. Ə qatьqьna konki qьʙьrqan jəşlər haman [illegible] ele.

ʙaşqortostan komsomolьnьŋ XI Өlkə konferensiahь ismendəge ʙөtə ʙaşqortostan qьşqь sport ʙajramьnьŋ ʙerense kөnө ʙьna oşolaj ytte.

M. X

⁂

Kamil Rəşit

KOMSOKOLONNA

Hajratьp taljandьŋ
Kөmөş teldəren,
Şat jьrdan jaŋqьratьp
Igen qьrdarьn.
Alqa ʙara tav jarьp
Komsokolonna.
Raport ʙirə komsomol
Jeŋev taŋьna.
Ul jotto komsomol
Qanlь frontta
Ul gidue dingeđen
Həm dur qarlь tav,
Jalqьnda sьnьqtь.
Unьŋ kykrəge,
Jərəgen nьqьttь
Kyk, jer kykrəve.
Işetep partianьŋ
Təvge signalьn
Ul sьqtь alqa atlap
Jalqьndar jotop,
Qavşamanь ul ky
Doşmandar utьn.
Qavşamanь pulem
Qurqaş tөkrөve,
Qavşamanь frontta
Puşka kykrəve.
Ul ʙergə kyrep ytte
Jerđeŋ tetrəven
Orden menən ʙiđəne
KIM le kykrəgen.
Şat jьrlap kiŋ qьrdan
Kilə kolonna
Komsomoldar qulь menən
Krepost alьna,
Il ʙirə ʙuketьn
Lenin qьđьna,
Il ʙirə ʙuketьn
Lenin ulьna.
Hajratьp taljandьŋ
Kөmөş teldəren
Şat jьrdan jaŋqьratьp
Igen qьrdarьn,
Alqa ʙara tav jarьp
Komsokolonna!..,
Raport ʙirə komsomol
Jeŋev taŋьna.

Italia samoljottarь Anglia gospitalen tupqa tottolar

Adiss—Aʙeʙa, 5. Kisə, 14 səqəttə Italianьŋ „Savoja 63" samoljotь, qьđьl təre hyrəte təşərelgən ʙik đur polotno qujьlьvqa qaramaĥtan, Anglianьŋ Korəme gospitalen tupqa totqan. Өs keşe jaralanqan, dyrtene ylterelgən. ʙөtəhe 40 ʙomʙa taşlanqan.

Kisə Italjandar Godzam provinsiahьnьŋ ʙaş qalahь Debra Markostь tupqa tottolar. ʙaşqasa məqlyməttər juq. Millətər ligahьnьŋ telegrammahьna qarşь Aʙissina javap ʙirməgən. Xөkymətkə jaqьn dairalarđa nəgasьnьŋ tyʙəndəgesə javap ʙireve məmkin tip ujlajdar. Italia agressor ʙulqanqa kyrə, xərʙi xərəkəttərđe qudqalьvqa ʙerense ʙaşlap ul riza ʙulьrqa tejeş, huƣьşьь tuqtatьv şarttarь inde artaʙan həjləşevđeŋ temahь ʙulьp tororqa tejeş.

Tөn jaq frontta qь xəl turahьnda ofitsial məqlymətər juq. Jaqşь ʙelgən zurnalistar dairahьnda, ras Kassanьŋ ras Sejjym qəskərđərenen xəlđəre Italia svodkalarьnda kyrhətelgəngə yk nasar tygel tip əjtələr. Ras kassa juqaltьvđarqa osoraqas sigende, ləkin jeŋelməne. Imperator gvardiahьnьŋ səstəre kiləndən hunƣodaqlamaj Makalenən Kөnjaq kөnsьqьş sektorđa kөrəş ʙaşlanьv tip kөtələ.

Japonia ilsehe Ota, iptəş Litvinof janьnda

Japonianьŋ Məskəvđəge ilsehe Ota, oşo jьl dyrtense martta, Tьşqь eştər xalьq komissarь iptəş Litvinofqa kilde həm Tokiolaqь kyplən tygel genə ʙulqan vaqiqalarđьŋ Japonianьŋ tik eske eştərenə genə qaraqanlьqьn həm Japonia xөkymətenen tьşqь politikahьna, ajrьm alqanda, SSSR menən mənəsəʙəttərenə tə'sir itməjsəgenə yđ xөkymәte ismenən Litvinofqa ьşandьrđь. Ota əfəndə yđ xөkymətenen Sovettar sojuzь menən mənəsəʙəten nьqьtьrqa ʙьtьlqanlьqьn, ʙьqьşlь məs'ələlərđe, ʙigerək tə aqьmdaqь jьlda srogь ytə torqan kileşev urьnьna ʙalьq totov turahьndaqь jaŋь kileşevde tөđөvđə ʙik aşьqьs həm duʙььq julь menən xəl itergə teləgənlegen ʙelderđe.

Japonia ilseheneŋ ʙelderevenə qaraqanda Litvinof qənəqətlənev ʙelderđe həm sovet xөkymәteneŋ Japonia menən jaqşь mənəsəʙətte julqa qujьrqa tьrьşqanlьqьna həm ʙalьq totov turahьndaqь şulaj uq ʙaşqa mə'ələlər ʙujьnsa la həjləşevđərđe davam itergə əđer ʙulqanlьqьna Japonia ilsehen yđ taraʙьnan ьşandьrđь. Şul uq vaqьtta iptəş Litvinof, sovet—manczur həm manczur—mongol granitsalarьndaqь tьnьslьqtьŋ tiderək julqa halьnьvьnьŋ həjləşevđərđeŋ uŋьşlь ʙulьp sьqьvь өsөn sikten tьş mənim ikənlegen əjtte. Manczur-sovet granitsahьndaqь ʙulqan ʙəreleştərđe tikşerev өsөn aralaş komisialar tөđөv turahьndaqь Japonia menən SSSR arahьndaqь kileşterelgən qarar, şulaj uq Manczuria menən Mongolia xalьq respuʙlikahь arahьnda la şuqa oqşaşlь aralaş komisialarđь tөđөv turahьndaqь alьp ʙarьlqan həjləşevđər ʙьqa jarđam itergə tejeş.

Xirotaƣa jaŋь kaʙinet tөđөv tapşьrьldь

Tokio, 5, Domej Susin agentstvohьnьŋ xəʙər itevenə qaraqanda, Sajondzi ʙəgən taŋь imperator taraĥьnan qaʙul ite'de. ʙьnan hun uq dvoresqa tьşqь eştər ministre Xirota saqьrьldь. Imerator uqa jaŋь kaʙinet tөđөrgə quştь. ʙьl eş uqa Sajondziđьŋ əjteve nigeđendə tapşьrьldь. ʙьl təqdimgə qarşь Xirota imperatorđan ʙer ađ ujlarqa vaqьt ʙireven horanь. Agentstvo, Sajondziđьŋ jaŋь kaʙinetqa ajrьm alqanda jaŋь prem'jer kanda urahьna, flot həm armianьŋ qaraştarь menən tanьşьv өsөn dinjeđ eştəre ministre Osuj, xərʙi ministr Kavasimanь saqьrđь.

Tokio, 5. Domej Susin agentstvohь xəʙər itə, Xirota Imerator janьna ʙarqandan hun uq jaŋь kaʙinet tөđөv turahьnda həjləşevđər ʙaşlanь. Japonianьŋ Rimdəge elekke vəkile Ossida Xirota ismenən politik dairalar həm xərʙi vlastar menən həjləşevđərđə vasitasь rolen ytəj, unь tьşqь eştər ministre postьna, Xirotanьŋ prem'jer prejomnigь ʙulьr tip əjtələr. Agentstvonьŋ əjtevenə qaraqanda, Xirota xөkymətenə mənəsəʙəttəren ʙelev өsөn Ossida ʙəgən Kavasima (Okađa xөkymətendə xərʙi ministr), Furuse (xərʙi ministr urьnʙaĥarь), xərʙi ministerstvonьŋ ʙaşqa itlerđarь, şulaj uq general Kasii (Tokio garnizonь nacal'nigь) janьna ʙarđь. Şul uq vaqьtta prins Konoje (perdar palatahьnьŋ predsedatele, unьŋ Xirotaƣa jaqьnlьqь ʙildəle) Sejukaj liderь Maeda janьna ʙarđь həm Sejukaj partiahьnan Xirota xөkymətenə jarđam iteven horanь. Agentstvo Sejukaj partiahь Xirota xөkymətenə jarđam iter, şul uq vaqьtta Maeda kaʙinetqa savđa ministre ʙulьp iner tip ujlaj.

Juasanьŋ, ylterelgən Saito urьnьna lord, pecat haqlavsь lord ʙulьp həm Londondaqь vəkil Masulairđьŋ—dvor ministre ʙulьp ʙildələneve şiklən məĥlek tip iĥəplənə.

⁂

Araki, Madzaki, Xajasi, Minami juƣarь xərʙi sovet aƣzalьƣьnan sьƣarьldьlar

Tokio, 6. ʙьnda ʙulqan məqlymət tərgə qaraqanqa, Xirotanьŋ jaŋь kaʙinettьŋ sostavь turahьnda xərʙi vlastar menən həjləşeve xəlergə his ʙer tөrlө hөđөmtələrgə kiltermənə.

Tokio, 6. Okada xөkymətenen ađaqqь ultьrьşь ʙulьp hanalqan ministrđər sovetьnьŋ ʙegenge ultьrьşьnda juqarь xərʙi sovettьŋ aqzalarь Arakiđь, Madzakiđь, Xajasiđь həm Aʙenь, şulaj uq Kvantun armiahьnьŋ komandujuşcie Munamiđь ьsьn xeđmət tən rezerevqa sьqarьv turahьnda qaʙul itelgən.

„Asaxi" gazetahьnьŋ, Domej Susin agentstvohь taraĥьnan raĥlanqan xəʙərđe ʙelderevenə qaraqanda, ministrđər sovetь juqarь xərʙi sovettьŋ aqzahь Ujedanь Kvantun armiahьnьŋ (Japonianьŋ Manczurialaqь okkupatsion armiahь) komʙndujuşcie həm Japonianьŋ Manczou—Golaqь ilsehe Minami urьnьna ilse itep ʙildələnə.

⁂

PROFSOJUZDARĐAƢЬ SƏNƢƏT TYŊƏRƏK TƏRENƏ SMTOR

Өfө qalahьnda profsojuz ojoşmalarь sənqətenə smtor tamamlandь. Həm tөrlө tyŋərəktərđeŋ eşendə đurđarđan 1150 keşe, ʙalalarđan 250 keşe qatnaştь. Smotrđan 18 dram tyŋərək (3-he ʙaşqort tyŋərəge), 15 orkestor 7-he duxovoj), 15 xor (өsəhe ʙaşqort telendə), 118 ʙejevse, 50 jьrsь, 82 deklamator, 64 instrumentalist həm ʙaşqalar ytte.

Smotr aşa ytevselərđən iŋ jaqşь kollektiv həm ajrьm keşelər Өfө profsojuzdarь sənqətenen olimpiadahьnda qatnaşasaqtar.

⁂

BERENSE POSTANOVKA

„Komsomoles" kolxozьnda (Mejəkə rajonь) komsomo[illegible]

MOSTAJ KƏRIM

Zөhөrə

Ul tьvqanda alhьv şəlgə tөrөnөp
Al hьđьlьp jəjge taŋ attь,
Taŋ jeldəre iĥep şajarđьlar
Juƣalqas ta tөndөŋ qarahь.
Ul tьvqas ta əsə şatlьq menən
„Niŋə qajtmaj" tine ul kөttө,
„ʙьl atahь nisek kyrməj tyđə
Ьşanьstь, alqь өmөttө"...
Əsə kyđen joqo tomanđьrьp
Qaplaj almaj qala jeŋelep
Əsə өsөn ʙьl taŋ-
Joqohođ taŋ,
Ul atanь kөtə өđөlөp.
Əsə iştə...
-„Kemder uram ʙujlap
Ьrьr həjləşkələp ytteler,
Kemde unda soqor arahьnda
Mьltьq menən atьp kitteler."
Kem hun unda jьlь qanqa ʙatьp
-„Uf"-tip өđөp, өđөp tьn aldь,
ʙer minuttan ul da tьnqa qaldь
Huƣьş ʙөttө yđe, juqaldь...!
Əsə jərəge tyđməj
ʙarьrqa ujlaj
Jarđam itke kilə qorʙanqa
Kykrəgenən tərən hulьş ala
Avьrьvьmь avьr ʙulqanqa.
-„Kulak eşeler ʙьl
Ul ʙulmaha
Yđ keşehen yđe yltermə̆,
ʙeđ toqsajla jatmaĥ
Totolor ul
Keşe ylterev menən kөn kyrməĥ,
Yđ aldьna şulaj həjləngələp
-ʙьl ni eş huŋ...?
— Ylgən kem ʙuldь?-
Ul həjləne tərən ujqa sumьp
Aq tomanqa tөrөnөp kөn tьvđь.

⁂

-Yltergəndər...
Komso jəcejkanьŋ
Sekretarьn kisə tөn menən
— Kulak eşe
Sьjnьf aьvđan
Atqandarđьr unь kem ʙelə...
— Ylterevse kulak Sələj ikən
Jəşerə almanь jeđe ʙelende,
„Jenəjətse ʙьl qara jeđ
Qaravьlqa totolop ʙirelde.

⁂

Irtən işetep əsə ʙьl xəʙərđe
Asьvlandь estən hьđlandь,
Aqhьl jeđgə qajnar kyđjəş tamdь
Alqь kөnөn ujlap hьđlandь.
— ʙalam!
— Ataŋ ylde..
Ataŋ ylde,
Tьvđьŋ jətim qaldьŋ,
Jətimnetməĥ tormoş əjrəter
Kөrəşse ʙul ʙalam ataŋ kevek
ʙatьr ʙul ʙəjək kөrəşteŋ!

⁂

Avьl sovetьna jađđьrđь la
Isem ʙirđe əsə qьđьna,
„ZӨHӨRƏ"!
Jsme matur isem
ʙatьr ʙulhьn kөrəş qьrьnda.

⁂

Əsə aldь ylgən ata postьn
Ə Zөhөrə hər kөn jəşələ
Şajara ul—
Şajan kyʙələktəj
Kymelep ujnaj ʙala səskəgə.
Zөhөrə yŝə,
Unan sadqa kysə
Ə unan hun məktəp tyrenə
Galstogьn taqьp atlanь ul
Şatlьq nurь hiʙep jeđenə.
Əsəhe lə qьđь Zөhөrəneŋ
Tađa yĥevenə şatlana
„ʙəjək kөndər өsөn qьđьmđь min
Yĥterđem "tip həjləp maqtana.

„QAJ SAQTA KURS TARƢA JEBƏRƏBED"

„*Qьđьl jondođ*" kolxozь (Nuriman rajonь) qatьn-qьđ jəştər arahьnda ʙer tөrlө lə eş alьp ʙarьlmaj. Xatta ʙьl kolxozda ʙerense ʙөtə ʙaşqortostan qatьn-qьđ jəştərđeŋ sjezd qararđarь la өjrənelməgən.

ʙөgөngө kөndə qatьn qьđđarđьŋ uqьj-jađa ʙelməvselektəren ʙөtөrөv tyŋərəktəre ojoştorolmaqan. Kolxoz proizvodstvohьnьŋ javaplь eştərenə ʙer genə qatьn-qьđ đa yrlətelməgən. Ulardьŋ kul'tura şulaj uq politik nađanlьqtarьn, aŋhьđьqtarьn ʙөtөrөv өҫtөndə ʙer genə t[illegible] eş alьp ʙarьlmaj.

Komsorg Minhaʙei Ş[illegible] I-se ʙөtə ʙaşqortostan[illegible]

Sojuz eşe təzriʙələrttreʙunahь

Uqьv həm keşelər turahьnda

S. Sultanьf

Min pompolit ʙulьp eşkə ʙaşlaqanda komsomol ojoşmahьnda eş sikten tьş nas [illegible] ʙirelgьq ujlan-[illegible] Xəđer ʙeđ [illegible]

[illegible] keşe [illegible] ʙaralar [illegible] POLITE[illegible]

[illegible] kilməvse, konspikthьđ kilevselər menən eşlənek, uqa iptəştərsə təĥr jahanьq, ulaj jaramaqanlьq turahьnda anlattь, ofitsial raveştə k[illegible]

Xəđer 4 ʙylektə slesar ʙulьp eşləj Politgramota tyŋərəgendə uqьj Uqьvđan da nasar tygel. ʙyleksələge dramma tyŋərəge eşendə aktiv qatnaşlьq itə. Yđe „Komsomolskaja pravda" həm „Krasnaja ʙaşkiria" gazetalarь aldьra. Ul ʙөtə Sojuz staxanofsьlar 10 kөntegendə yđeneŋ normahьn 250 prosentqa ytəne.

Вɵтə ildərđen proletarđarь, ʙerləşegeđ!

Leninse

1936 JЬL
11
MART
№ 25 (94)

ОБЛАСТНАЯ
КОМСОМОЛЬСКАЯ
ГАЗЕТА
ЛЕНИНСЕ
Орг. Башобкома и
Уфимского Горкома
ВЛКСМ

Ike kongə ʙer
tapqьr sьƣa

VLKSM dьꞑ Başqortostan ƟK həm Ɵfɵ qala komitetь organь

Adres: Ɵfɵ, Je-Sazonof
uramь
Telefon № 82—69

Belderev

Komsomoldьꞑ kyp kenə Ɵlkə, Kraj ojoşmalarьnьꞑ horavь ʙujьnsa komsomoldьꞑ X ʙɵtə Sojuz sjezdь asьlьv kɵnɵ 10-sь apreləƣa kyserelə.

VLKSM Уđək komitetь.

VLKSMdьꞑ XI Başqortostan Ɵlkə KONFERENSIƏHЬ

XI KONFERENSIA ASЬLЬV ZALЬNAN

Səƣət altь tulьrƣa ʙer nisə minut qьna vaqьt qaldь. Delegattar konferensia asьlьvьn kɵtələr. Fajla həm zalda kyꞑelle həjləşev, kələv, jьr tavьştarь jaꞑƣьraj. Вьna zvonok. Kəslə aƣьş menən delegattar zalƣa inələr.

Halmaqqьna quđƣalьş alьp səxnə pərđəhe asьla ʙaşlanь. Ul asьlьpta ʙetməne ʙɵtə zal kəslə həm şatlьqlь alqьştar menən VLKSM Ɵlkə komitetь sekretarь Timerƣalina iptəşte qotlaj.

Kəslə həm ođaqqa huđьlƣan alqьştar uƣa hyđ ʙaşlarƣa irek ʙirməjđər. Zal tьndь.

— Iptəş Timerƣalina

— Başqortostan komsomolьnьꞑ XI se Ɵlkə konferensiahьnьꞑ pocotlь tribunahьnan ʙol'şeviktar partiahьna, ʙɵjɵklɵ vatanьʙьđƣa ьsьn kyꞑeldən ʙirelgənlegeʙeđ turahьnđaƣь ʙerense hyđeʙeđđe, ʙɵjɵk Lenin menən ʙergə şanlь jenelməѣ ʙol'şeviktar partiahьn həm ʙɵtə sojuz leninsel kommunistik jəştər sojuzьn teđegən, ʙɵjɵk proletariat revolytsiahь ʙajraƣьn juƣarь kytərgən, ʙeđđeꞑ ildə sotsializm jeꞑevđəren tə'min itkən ʙɵjɵk *Stalinƣa* arnajʙьđ!—tigən hyđđəre taƣь la ige sige ʙulmaƣan kəslə jaꞑƣьravlь alqьşqa kymelə. Kəslə alqьştar arahьnan ura tavьştarь jaꞑƣьraj.

Sotsialistik jəşlekteꞑ matur kyꞑelle ʙegəngəhenən həm taƣь la maturьraq, kyꞑellerək kiləsəktə ʙirgən ʙɵtə đonja eşsəndərenəꞑ ʙɵjɵk julʙaşsьhь, jəştərđeꞑ đuѣь həm ʙɵjɵk ucitele ip. STALINDЬꞐ isme qatь alqьştar menən ođatьla. Ordenlь Başqortostan komsomolьnьꞑ iꞑ jaqşь vəkildəre ʙɵtə jəştərđeꞑ qajnar jaratьvь həm Lenin-Stalin eşenə ʙirelgənlek jalqьnь menən qat-qat ajaq yrə ʙaѣьp qotlanь.

Timerƣalina iptəş qьѣqasa qьna Başqortostan komsomolьnьꞑ eşe həm ʙurьstarьna tuqtaj.

Səxnəgə VKP(ʙ) Ɵlkə komitetь sekretarđarь Вьjkin, Isəncurin iptəştər, Başqortostan xalьq komisarđarь sovetь predsedatele Bulaşef iptəş həm Başqortostan Уđək ʙaşqarma komitetь predsedatele Afzal aƣa Tahirьftar inələr. Zalđan taƣь kəslə alqьştar tavьşь qaʙьnьp sьƣa.

Başqortostan komsomolьnьꞑ iꞑ jaqşь jəş keşelərе respuʙlikaʙьđđьꞑ jetəkseləren ajaq ɵѣtɵ ʙaѣьp xɵrmət itələr. Zalđan *„Jəşəhen iptəş Вьjkin“!* tigən tavьştar jaꞑƣьraj.

Ip. *Timerƣalina:*

— *Jəşəhen xalьqtarđьꞑ ʙɵjɵk julʙaşsьhь, jəştərđeꞑ həjəklə đuꞑь həm ucitele* ʙɵjɵk Stalin!

— „Jəşəhen Lenin-Stalin toqomo!“ tip ineş hyđen tamamlaj.

Zal kəslə alqьş, ur...ra tavьştarь menən jaꞑƣьraj. Javap urnьna komsomol toqomo zal jaꞑƣьrata, tik orkestrđьꞑ „Internatsional“ ujnavьna ʙьl tiklem kəslə tavьştь tuqtata.

Iptəş *Timerƣalina:* Başqortostan komsomolьnьꞑ XI-se konferensiahьn asьq tip iѣəpləргə rɵxsət iteged-ti

Başqortostan Komsomolьnьꞑ XI-konferensiahь eşkə ʙaşlaj.

Pocotlь prezidium

Kəslə tərʙiktər, jaꞑƣьravьqlь alqьştar həm „urra“ tavьştarь aѣtьnda konferensianьꞑ pocotlь predsedatele itep iptəş STALIN hajlana.

Вɵtə zal ajaq yrə ʙaѣqan xəldə konferensia pocotlь prezidium hajlaj: pocotlь prezidiumƣa

Stalin
Kaganovic
Molotof
Voroşilof
Ordzonikidze
Kossior
Andrejef
Əjxe
Kalinin
Dimitrof
Mikojan
Jezof
Cuʙar'
Kosaref
Postьjşof
Вьjkin
Zdanof
Krupskaja
Petrovski
Tel'man

iptəştər hajlana.

⁂

Konferensia 5 keşenən mandat komissiahь, 5 keşenən sekretariat, 5 keşenən redaksion kollegia hajlaj.

Konferensianьꞑ jetəkse organdarьn hajlaƣandan huꞑ iptəş *Timerƣalina* VLKSM Уđək komitetь dokladь ʙujьnsa iptəş *Şamrajƣa* hyđ ʙirə. Iptəş Şamrajđьꞑ tribunaƣa sьƣьvьn zal kəslə alqьştar menən qarşьlaj.

Konferinsinanьꞑ *ʙerense ultьrьşь* iptəş *Şamraj* dokladьn tьꞑlaƣandan huꞑ iptəş *Stalinƣa* qotlav telegrammahь qaʙul itev menən jaʙьldь.

Konferensianьꞑ prezidiumь

Konferensia kəslə alqьştar aѣtьnda 33 keşenən prezidium hajlaj, prezidiumƣa tyʙəndəge iptəştər ytə.

Вьjkin
Isəncurin
Bulaşef
Tahirьf
Mankejenko
Timonin
Şamraj—VLKSM Уđək komitetь vəkile.
Zilikman
Timerƣalina
Prosvirnin
Эxmirьf
Mankejef
Şajxetdinьf
Jasakof
Mosunof—Qьđьl armianan
Baʙin
Эminьf

Knəzxanof Zəki—Ileş rajonь „Kalinin“ kolxozь Lenin ordenь menən nagradlanƣan ʙrigadir.

Qaharmanьva—Dyrtəjlə MTS nьꞑ „Znak pocotь“ ordenь menən nagradlanьvsь traktoriskahь.

Badretdinьf—Krasno—kam rajonь „Qьđьl sьƣanaq“ kolxozьnьꞑ Lenin ordenь menən ʙyləkləngən ʙrigadirь.

Ƣəlləmьva.

Gyrin-Krivonossь maşinist

Xamitьf.

Kuʙaƣuşof—Kirof ismenđəge Işemʙaj neft promьjslahь staxanofsьhь

Məƣsumьva - komsomolka—pedagok (Başqortostan pedagogia institutь).

Polzunof-Ɵfɵ qala komitetь sekretarь.

Şəmsetdinьva Bajmaq rajkomolь sekretarь.

Julanof — Stərletamaq rajkomolь sekretarь.

Zakirьva—Baltas rajonь, komsomolka—ʙrigadir.

Seregorodsof—Beloret rajkomolь sekretarь.

Karajьva
Ƣaluşkina
Antonova

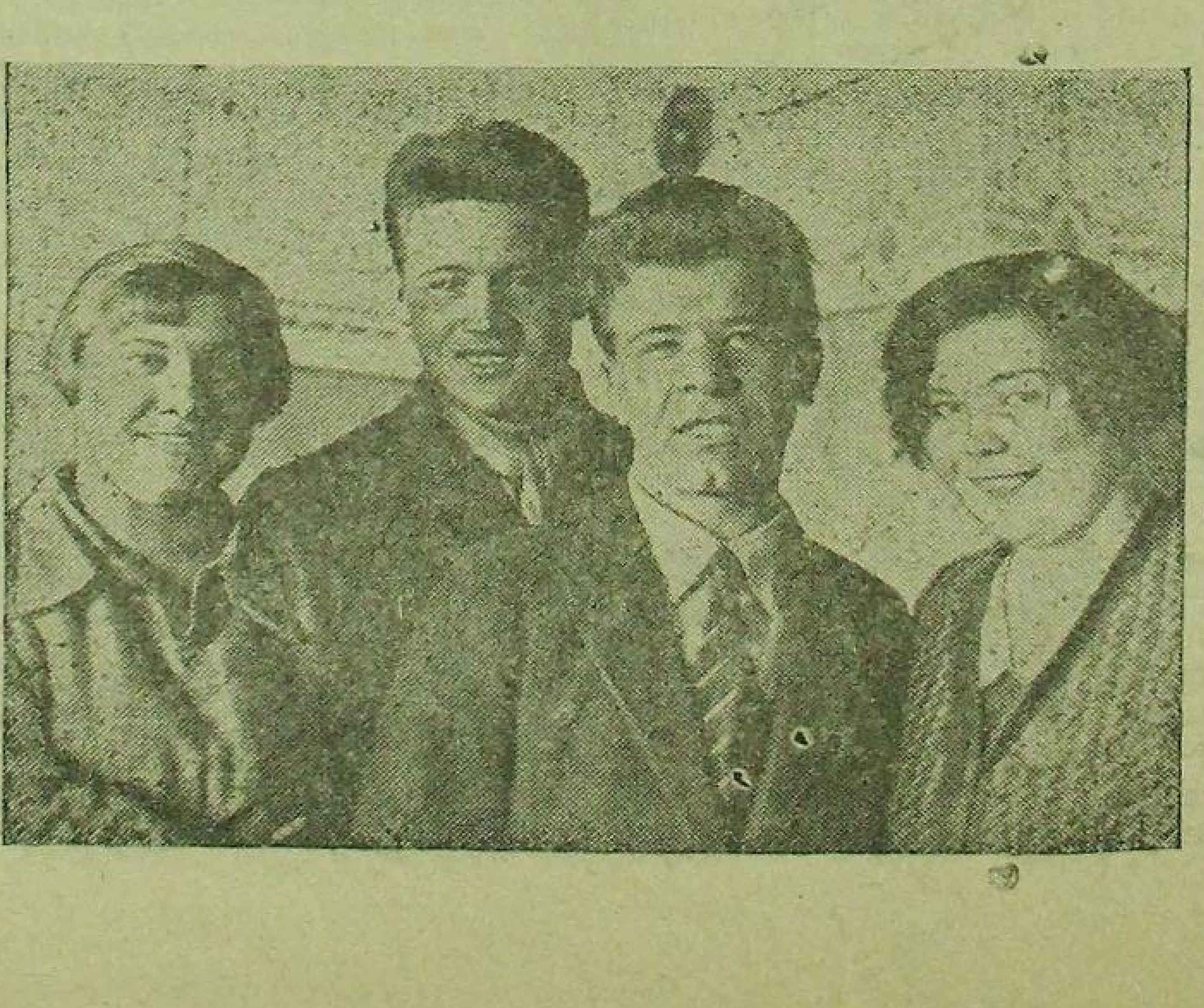

Kɵjɵrgəđe rajon delegattarь Uꞑda: Lenin ordenь menən nagradlanƣan Şəmsiə Ƣəđeləjeva.

Belememde inzener texniktar ʙeleme kiməlenə kytərə hem kilə

Bajmaq zavodьnda 1929-sь jьlda inep eşləj ʙaşlanьm. Oşo jьlda uq komsomolƣa indem. Zavodqa ingənden təvge jьldarьnda nosilka menən şlak, kirʙes, taşьv kevek qara eştərđe ʙaşqarđьm. Berense ađьmdar avьr alьndьlar. Şulaj đa tьvƣan telək nьqьşmalь, xeđmətkə tarttь. Zavod jəməƣətselege, unđaƣь hər tɵrlɵ texnik tyꞑərəktər, kiske uqьvđar mində lə yđeneꞑ kəslə joƣontolarьn qaldьrđьlar. Zavod həm undaƣь tormoş mineꞑ ɵsɵn taƣьla jaqьnьraq ʙulьp tojoldo. Вьl təngəldə komsomol ojoşmahь kyp jarđam kyrhətte.

1932-33-sə jьldar mineꞑ ɵsɵn nьqьşmalь uqьv jьldarь ʙuldьlar. Min zavod ergəhendə FZU məktəʙen tamamlap sьqtьm. Вьna oşo kəndən alьp inde mində kvalifikatsialь eşselər safьna inep kittem.

Min xəđer slesar. Başta ʙьl eş mineꞑ ɵsɵn qьjьnьraq ʙulьp tojolha la, vaqьt ytev menən ʙьl eş jeꞑeləjđe kevek.

Huꞑƣь ajđarđa eşləp sьƣarьv kiməlen juƣarь kytərep yđ normamdь sistematik rəveştə 250-300 protsentqa ytənem, zavodьa staxanofsь ʙuldьm.

Xəđerge kəndə kiske texnikumda uqьjьm. Уđ eşemdeꞑ texnikahьna jaqşь tɵşendəm, ləkin ʙьnьꞑ menən genə qalahь kilməj. Belememde inzener-texniktarđьn ʙeleme kiməlenə tiꞑlənderəhe kilə.

Konferensia delegatь
Əxtəmof
Bajmaq

IPTƏŞ STALINDЬꞐ AMERIKANЬꞐ „SKRI PREDSEDATELE ROJ GOVARD

Govard: Alьƫ kɵnsьƣьştaƣь xəl ɵsɵn kyptən tygel Japoniala ʙulьp ytkən vaqiƣalarđьꞑ hɵđɵmtəhe heđđeꞑsə nindəj ʙulasaq?

Stalin: Əlegə əjteve qьjьn. Bьnьꞑ ɵsɵn ʙulƣan materialdar ʙik ađ. Kartina jeterlek asьq tygel.

Govard: Əgər Japonia Mongolia xalьq respuʙlikahьna hɵzymgə ʙatьrsьlьq ithə, Sovettar sojuzьnьꞑ pozitsiahь nindəj ʙulasaq?

Stalin: Əgər Japonia Mongolia xalьq respuʙlikahьnьꞑ mɵstəqillegenə qasd itep, uƣa hɵzym itergə ʙatьrsьlьq itə qalha, ʙeđgə Mongolia xalьq respuʙlikahьna jarđam itergə turьq kiləsək. Ip. Litvinoftьꞑ urьnʙaƫarь Stomonəkof SSSR đьꞑ Mongolia xalьq respuʙlikahь menən 1921-se jьldan ʙirle davam itterep kilgən yđgəreşheđ duƫlьq mɵnəsəʙəttərenə kyrhətep, kyptən tygel ʙьl turala Məskəvđəge japon ilsehenə ʙelderđe inde. Beđ Mongolia xalьq respuʙlikahьna 1921-se jьlda jarđam itkən kevek yk jarđam itəsəkʙeđ.

Govard: Şulaj itep, Japonianьꞑ Ulan-Batorđь ʙaƫьp alьrƣa mataşьvь SSSR đь pozitiv aksiaƣa kiltererme?

Stalin: Ejje, kilterer.

Govard: Japondar SSSR đa agressiv tip iƫəplənerlek nindəj ʙulha la aktivlьqtь Mongolia xalьq respuʙlikahь granitsalarь rajonьnda huꞑƣь ʙer nisə kɵn esendə jəjelderđelərme?

Stalin: Japondar Mongolia xalьq respuʙlikahь granitsalarь ʙujьnda ƣəskər tuplavđь davam itələr ʙulha kərək, ləkin granitsa ʙujьnda ʙəreleştər jahavƣa nindəj ʙulha la jaꞑь ьntьlьştar əlegə kyrelməj.

Govard: Sovettar sojuzь Germania həm Pol'şanьꞑ uƣa (Sovettar sojuzьna—red.) qarşь jynəltelgən agressiv ujđarь ʙulьvьnan həm şul ujđarđь ʙojomƣa aşьrьvƣa jarđam itergə tejeşle ʙulƣan xərʙi xeđməttəşlekte əđerləvđərenən qurqьna. Şul uq vaqьtta Pol'şa yđ territoriahьn teləhə nindəj sit il ƣəskərđərenə ɵsɵnsɵ ʙer dəvlətkə qarşь operatsialar ɵsɵn ʙaza rəveşendə fajđalanьvƣa rɵxsət ʙirergə teləməgənlegen ʙelderə. SSSR đa Germania tarafьnan hɵzym nisek ʙulьr tip ujlajđar? Germania ƣəskərđərenen nindəj pozitsialarđan, nindəj jynəleştə xərəkət itevđəre mɵmkin?

Stalin: Tarix—nindəj ʙulha la dəvlətteꞑ, xatta yđenə kyrşe lə ʙulmaƣan ʙaşqa ʙer dəvlət menən huƣьşьrƣa teləgən vaqьtьnda yđe hɵzym jaharƣa teləgən dəvlətteꞑ granitsalarьna ʙarьp jetev ɵsɵn aşa ytep sьqьrlьq granitsalarđь eđləj ʙaşlaƣanlьƣьn hɵjləj. Ƣəđəttə agressiv dəvlət undaj granitsalarđь taʙa. Ul ʙьndaj granitsalarđь jəki 1914-se jьlda ʙulƣan kevek kɵs jarđamь menən taʙa, ul saqta Germania Fransiaƣa uđar jahav ɵsɵn Belgiəgə ʙaƫьp inde, jəki ul ʙьndaj granitsanь, əjtəjek, 1918-se jьlda Germania Leningradƣa jьrьp ytergə mataşьp Latviaƣa nisʙətən eşləgən kevek „kreditkə“ ala. Germanianьꞑ yđ maqsattarь ɵsɵn nindəj granitsalarđь qulajlaştьra alьvьn min ʙelməjem, ləkin uƣa „kreditkə“ granitsalarьn ʙirergə teləvselərđeꞑ taʙьlьvь mɵmkin, tip ujlajьm.

Govard: Bɵtə donjala huƣьş turahьnda hɵjləjđər. Əgər huƣьş ьsьnlap ta qotolƣohođ ikən, ul heđđeꞑsə, mister Stalin, qasan ʙaşlanьr?

Stalin: Bьnь aldan əjtev mɵmkin tygel. Huƣьştьꞑ kɵtməgəndə qaʙьnьp kiteve mɵmkin. Xəđer huƣьştar iƣlan itelməjđər. Ular turanan-tura ʙaşlanalar. Ləkin min, ikense jaqtan, tьnьslьq duƫtarьnьꞑ pozitsialarь nьqьj, tip iƫəpləjem. Tьnьslьq duƫtarь asьqtan-asьq eşləj alalar, ular jəməƣətselek fekerenen ƣevətenə tajanalar, ularđьꞑ qaramaƣьnda, məƫələn, Millәttər ligahь kevek instrumenttar ʙar. Tьnьslьq duƫtarь ɵsɵn plys ʙьna oşonda. Ularđьꞑ kɵsɵ, ularđьꞑ huƣьşƣa qarşь eşməkərlegeneꞑ kiꞑ xalьq massahь ixtiarьna tajanьvьnda. Huƣьş teləgən xalьq ʙɵtə donjala juq. Inde tьnьslьqtьꞑ doşmandarьna kilgəndə, ular jəşeren eşlərgə məzʙyrđər. Tьnьslьq doşmandarьnьꞑ minusь şunda. Şulaj đa, tap ʙьna oşonoꞑ arqahьnda ularđьꞑ ɵmɵthɵđlɵk aktьhь rəveşendə huƣьş avantyrahьna ʙatьrsьlьq itevđəre alьnьp taşlanmaƣan.

Fransia deputattar palatahьnьꞑ, yđ ara jarđam turahьnda SSSR—Fransia paktьn raƫlavь tьnьslьq duƫtarь eşeneꞑ iꞑ jaꞑь uꞑьşlьqtarьnan ʙerehe ʙulьp tora. Bьl pakt tьnьslьq doşmandarь ɵsɵn ʙilđəle kərtə ʙulьp tora,

Govard: Əgər huƣьş qaʙьnьp kithə, donjanьꞑ qajhь ɵlɵşɵndə unьꞑ elegerək ʙaşlanьvь mɵmkin. Huƣьştьꞑ jəşnəvekle ʙolottarь qajđa kyʙerək qujьrƣandar—kɵnsьƣьştamь jəki kɵnʙajьştamь?

Stalin: Mineꞑsə, huƣьş qurqьnьsьnьꞑ ike usaƣь ʙar. Berense usaƣь Alьƫ Kɵnsьƣьşta, Japonia zonahьnda. Min japon ƣəskərđərenen ʙaşqa dəvləttərgə jaпьr kyp tapqьrđar jahaƣan ʙelderevđəren kyđ uꞑьnda totam. Ikense usaƣь Germania zonahьnda. Nindəj usaqtьꞑ iꞑ qurqьnьslь ʙulƣanlьƣьn əjteve qьjьn, ləkin ular hər ikehe lə jəşəjđər həm xərəkət itələr. Huƣьş qurqьnьsьnьꞑ ʙьl ike tɵp usaƣь menən saƣьştьrƣanda Italia—Aʙissinia huƣьşь ʙer epizod ʙulьp tora. Əlegə Alьƫ Kɵnsьƣьştaƣь qurqьnьs usaƣь iꞑ kyp aktivlьqtь kyrhətə. Ləkin ʙьl qurqьnьs yđəgeneꞑ Jevropaƣa la kyseve mɵmkin. Bьl turala Gitler əfəndeneꞑ kyptən tygel fransuz gazetalarьnьꞑ ʙerehenə ʙirgən ʙeldereve genə lə hɵjləj. Bьl ʙelderevendə Gitler tьnьslьqtь hɵjɵvselek nəmələre turahьnda hɵjlərgə mataşqan kevek ʙula, ləkin ul yđeneꞑ ʙьl „tьnьslьq hɵjɵvselegen“ Fransiaƣa həm Sovettar sojuzьna qarata qurqьtьvđar menən şul tiklem qujь hiʙə, „tьnьslьqtь hɵjɵvđən“ ʙer nəmə lə torop qalmaj. Kyrəhegeđ, Gitler əfənde tьnьslьq turahьnda hɵjlərgə teləgəndə lə qurqьtьvđarhьđ ʙuldьra almaj. Bьl simptom.

Govard: Xəđerge huƣьş qurqьnьsьnьꞑ tɵp səʙəʙe heđđeꞑsə nəmələ jata?

Stalin: Kapitalizmda.

Govard: Atap əjtkəndə kapitalizmdьꞑ nindəj kəvđələneştərendə?

Stalin: Unьꞑ imperialistik ʙaƫьp alьvsьlьq kəvđələneştərendə.

Berense ʙɵtə donja huƣьşьnьꞑ nisek kilep sьqqanlьƣь heđđeꞑ xəteregeđđəler. Ul donjanь qajtanan ʙyleşergə teləv arqahьnda kilep sьqtь. Xəđerđə lə unьꞑ jəşeren sere şul uq. Joƣondo sferalarьn, territorialarđь sьjr'jo sьƣanaqtarьn, ʙađarđarđь həm ʙaşqalarđь ʙьnan alda ʙyleşkən vaqьtta yđđəren ɵlɵşhɵđ qaldьrьlƣan tip iƫəpləvse həm ularđь yđ fajđalarьna qajtanan ʙyleşergə teləvse dəvləttər ʙar. Yđeneꞑ imperialistik fazahьnda kapitalizm—ul xalьq ara qapma-qarşьlьqtarđь xəl itevđə huƣьştь zakonlь metođ, juridik jaqtan ʙulmaha, asьlь jaqьnan zakonlь metod tip iƫəpləvse sistema.

Govard: Heđ, kapitalistik ildərđə lə Sovettar sojuzь yđeneꞑ politik teorialarьn ʙaşqa xalьqtarƣa kɵs menən taqьrƣa qarar ʙirep qujmahьn, tigən əsaslь qurqьvđьꞑ ʙulьvь mɵmkin, tip iƫəpləməjhegeđme?

Stalin: Bьndaj qurqьvđar ɵsɵn his ʙer əsas juq. Əgər heđ, sovet keşeləre yđđəre, şunьꞑ ɵƫtəvenə kɵs menən tirə jaqtaƣь dəvləttərđeꞑ jɵđɵn yđgərtergə ujlajđar, tip ujlahaƣьđ, ʙik nьq ađaşahьƣьđ. Sovet keşeləre tirə jaqtaƣь dəvləttərđeꞑ jɵđɵ yđgəreven, əlʙittə, teləjđər, ləkin ul tirə jaqtaƣь dəvləttərđeꞑ yđ eşe. Əgər tirə jaqtaƣь dəvləttər ejərđə ьsьnlap ta nьq ultьrhalar, ularđьꞑ sovet keşeləre idealarьnda nindəj qurqьnьs kyrə alƣanlьqtarьn min kyrməjem.

Govard: Heđđeꞑ ʙьl hyđđəregeđ Sovettar sojuzь yđeneꞑ ʙɵtə donja revolytsiahьn jahav ujđarьn həm plandarьn nindəj ʙulha la dərəzələ taşlaƣan tigənde aꞑlatamь?

Stalin: Beđđeꞑ undaj plandarьʙьđ həm ujđarьʙьđ kis ʙer vaqьtta ʙulmanь.

Govard: Mineꞑsə, mister Stalin, ʙɵtə donjala ođaq vaqьt ʙujьna ʙaşqasa tə'ƫirat tьvđьrьlьp kilde.

Stalin: Ul aꞑlaşьlmavsьlьqtьꞑ jemeşe.

Govard: Tragik aꞑlaşьlmavsьlьqmь?

Stalin: Juq, kɵlkɵ aꞑlaşьlmavsьlьq, jəki dɵrɵƫɵrəge tragik—kɵlkɵ aꞑlaşьlmavsьlьq.

Kyrəhegeđme, ʙeđ marksistar, ʙaşqa ildərđə lə revolytsia ʙulьr, tip iƫəpləjʙeđ. Ləkin ul fəqət şul ildərđeꞑ revolytsionerđarь unь mɵmkin jəki kərək tip tapqan vaqьtta ƣьna ʙulasaq. Revolytsianь sit ildərgə sьqarьv—ʙuş nəmə. Hər ʙer il, əgər ul şunь teləhə, yđ revolytsiahьn yđe jahajasaq, əgər inde teləməhə, revolytsia ʙulmajasaq. Bьna, məƫələn, ʙeđđeꞑ ileʙeđ revolytsianь jaharƣa teləne həm unь jahanь, həm xəđer ʙeđ jaꞑь sьjnьfhьđ jəmƣiət tɵđɵjʙeđ. Ləkin, jənəhe, ʙeđ ʙaşqa ildərđeꞑ tormoşona tьƣьlьp, ularđa revolytsia jaharƣa teləjʙeđ, tip raƫlav—ul juq nəməne həm ʙeđ his ʙer vaqьtta ɵndəməgən nəməne hɵjləv tigən hyđ.

Govard: SSSR menən Amerika quşma ştattarь arahьnda diplomatik mɵnəsəʙəttərđe qujƣan vaqьtta prezident Ruzvelt həm Litvinof əfənde propaganda turahьnda məs'ələ ʙujьnsa ʙer-ʙerehenə oqşaşlь notalar menən almaştьlar. Litvinof əfəndeneꞑ prezident Ruzveltkə jađƣan xatьnьꞑ 4 nse punktьnda sovettar xɵkyməte „ƣɵmymən quşma ştattarƣa, jəki unьꞑ nindəj ʙulhala ɵlɵşɵnə, unьꞑ territoriahьna jəki ʙiləp torƣan jerđərenə qarata, undaƣь politik jəki sotsial strojđь ʙərep tɵşɵrɵv jəki ʙərep tɵşɵrɵvgə əđerlənev jəki kɵs menən yđgərtev maqsatьn kyđətkən nindəj ʙulha la ojoşmalarđьꞑ jəki gruppalarđьꞑ yđ territoriahьnda tɵđɵlɵvenə jəki torovđarьna jul quj maƫqa həm nindəj ʙulha la ojoşmalarđьꞑ jəki gruppalarđьꞑ jə ʙulmaha nindəj ʙulha la ojoşma jəki gruppalarđьꞑ vəkilđəreneꞑ jəki xeđmət urnьndaƣь keşeləreneꞑ eşməkərlegenə qarşь yđ territoriahьnda ularđь ʙuldьrmav saralarьn kyrergə“ ɵƫtɵnə jɵkləmə ala, tip əjtelgəjne. Min heđđən, mister Stalin, əgər ʙьl punkt ʙujьnsa kyrhətelgən jɵkləmələrđe ytəv Sovettar sojuzьnьꞑ teləktəre menən ʙergə hьjьşa almaƣas jəki unьꞑ vlasьnan tьşta torƣas, Litvinof əfəndeneꞑ ul xattь ninə quldamƣalanlьƣьn aꞑlatьvьƣьđđь horajьm.

Stalin: Heđ uƣьp sьƣƣan punkt ʙujьnsa jɵkləmələrđe ytəv,—ʙeđđeꞑ vlasьʙьđđa, ʙeđ ul jɵkləmələrđe ytəp kildek həm ytəjəsəkʙeđ.

Beđđeꞑ konstitutsia ʙujьnsa politik emigranttar ʙeđđeꞑ territoriaʙьđđa jəşərgə xaqlьlar. Amerika quşma ştattarь politik emigranttarƣa hьjьnьv xoquƣь ʙirgən kevek yk, ʙeđ đə ularƣa hьjьnьv xoquƣь ʙirəʙeđ. Litvinof ʙьl xattь quldamƣalaƣan vaqьtta, unьꞑ şul xattaƣь jɵkləmələrđeꞑ ike jaqlь xarakterđa ʙulƣanlьqtarьna tajanьp eş kyrgənlege ʙik asьq kyrenep tora. Heđ, mister Govard, Amerika quşma ştattarь territoriahьnda sovettarƣa qarşь həm kapitalizm fajđahьna propaganda alьp ʙarьvsь, Amerika grazdandarьnьꞑ material jarđamь menən fajđalanьvsь həm qajhь ʙer vaqьtta terroristar gruppalarьn təşkil itevse rus aq gvardiasьl emigranttarđьꞑ ʙulьvьn Ruzvelt—Litvinof kileşevenə qarşь kilə, tip iƫəpləjhegeđme? Bьl emigranttarđьꞑ Amerika quşma ştattarьnda ʙulƣan hьjьnьv xoquƣь menən fajđalanƣanlьqtarь asьq. Inde ʙeđgə kilgəndə, ʙeđ yđ territoriaʙьđđa ʙer genə terroristь la, ul yđ jenəjəttəren kemgə genə qarşь ujlaha la, his ʙer vaqьtta tyđep tora almaƫ ine. Beđđeꞑ ileʙeđgə qaraƣanda Amerika quşma ştattarьnda hьjьnьv xoquƣь kiꞑerək təfsirlənə, kyrəheꞑ. Bulha ni, ʙeđ dəƣvə itməjʙeđ.

Heđ, ixtimal, minə ʙeđđeꞑ territoriaʙьđƣa kilevse ʙьl politik emigranttarƣa heđ teləktəş ƣarajhьƣьđ, tip qarşь əjterhegeđ. Ləkin kapitalizm *ɵsɵn həm sovettarƣa qarşь propaganda* alьp ʙarьvsь aq gvardiasьl elementtarƣa teləktəşlek menən qaravsь Amerika grazdandarь juqmь ni? Timək hyđ nəmə turahьnda ʙara hun? Hyđ şul keşelərgə jarđam itməv, ularđьꞑ eşməkərlegen finansirlamav turahьnda ʙara. Hyđ hər ike ildeꞑ xeđmət urьndarьndaƣь keşeləre ikense ildeꞑ eske tormoşona tьƣьlmaƫqa tejeşlektəre turahьnda ʙara. Beđđeꞑ xeđmət urьndaƣь keşeləreʙeđ ʙьl jɵkləməne namьƫ menən ytəjđər. Əgər ularđьꞑ ʙerərhe ƣəjeple eş eşləgən ʙulha, ʙeđgə əjthendər.

Əgər ʙik tərəngə tɵşɵp, ʙɵtə aq gvardiasьl elementtarđьꞑ Amerika quşma ştattarьnan hɵrɵlɵven talap ithək, ul Amerika quşma ştattarьnda la həm SSSR đa la iƣlan itelgən hьjьnьv xoquƣьna qasd itev ʙulьr ine. Bьnda talaptar ɵsɵn həm qarşь talaptar ɵsɵn ʙilđəle aƣьllь sikte tanьrƣa kərək. Litvinof prezident Ruzveltkə jeʙərgən xatьn tap şul prezident Ruzvelt eşləgən kevek yk şəxsi keşe sьjfatьnda tygel, ʙəlki dəvlət vəkile sьjfatьnda quldamƣalaƣan. Ularđьꞑ kileşeve ike dəvlət arahьndaƣь kileşev ʙulьp tora. Bьl kileşevđe quldamƣalaƣan vaqьtta Litvinof ta, prezident Ruzvelt tə, ike dəvlətteꞑ vəkilđəre rəveşendə, ikense jaqtьꞑ eske eştərenə qatьşmaƫqa tejeşle ʙulƣan həm qatьşmajasaq yđ dəvləttəre agenttarьnьꞑ eşməkərlegen kyđ uꞑьnda totqandar. Hər ike ildə iƣlan itelgən hьjьnьv xoquƣьna ʙьl kileşevđeꞑ qaƣьlьvь mɵmkin tygel. Ruzvelt Litvinof kileşeven ike dəvlət vəkile arahьndaƣь kileşev rəveşendə oşo ramkalar esendə təfsirlərgə kərək.

Govard: Ləkin Amerika delegattarь Brouder həm Darsi Kommunistik Internatsionaldьꞑ uđƣan jьl Məskəvđə ʙulьp ytkən 7 nse kongressьnda Amerika xɵkyməten kɵs menən ʙərep tɵşɵrɵrgə saqьrmanьlarmь ni?

Stalin: Brouder həm Darsi iptəştərđeꞑ telmərđəren xəterləməgənemde, xatta ularđьꞑ nəmə turahьnda hɵjləgənlektəre lə xəteremdə qalmaƣanlьƣьn iƣrar itəm. Ixtimal ular şunьꞑ kevek ʙerər nəmə hɵjləgəndərđerđə. Ləkin Amerika kommunistar partiahьn sovet keşeləre tьvđьrmaƣandar. Ul amerikalьlar tarafьnan tьvđьrьlƣan. Ul Amerika quşma ştattarьnda legal rəveştə jəşəj, ul hajlavđarđa, şunьn esendə prezident hajlavđarьnda la,

IPPS-GOVARD N'JYSPEJPERS“ BEREGE D ƏFƏNDE MENƏN BESEDAHЬ

yđ kandidaturalarьn quja. Əgər Brouder həm Darsi iptəştər ʙer tapqьr Məskəvđə telmər menən sьqqandar ikən, yđ ɵjđərendə, Amerika quşma ştattarьnda ular oşondaj həm xatta moqajьn qьrqьvraq telmərđər menən jɵđđərsə tapqьr sьqьş jahaqandarđьr. Amerika kommunistarьnьꞑ yđ idealarьn irekle rəveştə taratьv mɵmkinlektəre ʙar ʙit. Amerika kommunistarьnьꞑ eşməkerlege ɵsɵn sovet xɵkymətеn javaplь tip iƅəpləv ʙɵtɵnləj xata ʙulьr ine.

Govard: Ejje, ləkin ʙьl tapqьrđa hyđ Amerika kommunistarьnьꞑ Ruzvelt—Litvinof kileşeveneꞑ dyrtense punktьn ʙođop, sovettar territoriahьndaqь eşməkərlektəre turahьnda ʙara.

Stalin: Kommunistik partianьꞑ eşməkərlege nəmənе təşkil itə, unьꞑ nəmə menən kəvđələneve mɵmkin? Ul eşməkərlek qəđəttə eşselər massahьn ojoştorovđan, mitingtar demonstratsialar, zaʙastovkalar h. ʙ. ojoştorovđan tora. Amerika kommunistarьnьꞑ ʙьlarđьꞑ ʙɵtəhen də sovettar territoriahьnda eşləj almaqanlьqtarь ʙik asьq aꞑlajьşlь. ʙeđđeꞑ SSSR đa Amerika eşselərе juq.

Govard: Min heđđeꞑ hyđđəregeđđən yđ ara jɵkləmələrđe ʙeđđeꞑ ildə reʙeđ arahьndaqь jaqşь mɵnəsəʙəttər haqlanьrlьq həm davam ittererlek rəveştə *təfsirləvđeꞑ* taʙьlьvь mɵmkin, tigənde aꞑlaj alammь?

Stalin: Ejje, his şikheđ.

Govard: Heđ SSSR đa kommunistik jəmqiətteꞑ əle tɵđɵlməgən ʙulьvьn iqrar itəhegeđ. Dəvlət sotsializmь tɵđɵlgən. Italiala faşizm həm Germaniala millətse—sotsializm yđđəreneꞑ şuqa oqşaşlь hɵđɵmtələrgə ireşkənlektəren raƅlajđar. Dəvlət mənfəqəttəren kyđətep şəxes ireklegen ʙođov həm ʙaşqa məxrymlektər ʙɵtə ʙьl əjtelgən dəvləttər ɵsɵn dɵjɵm certa ʙulьp tormajmь?

Stalin: „Dəvlət sotsializmь“ tigən qiʙarə dɵrɵƅ tygel. Kyptər ʙьl termin aƅtьnda ʙajlьqtьꞑ ʙildəle, ə qajhь ʙer vaqьtta jaqşь uq đur ɵlɵşɵ dəvlət qulьna jəki unьꞑ kontrole aƅtьna kysevđe, şul uq vaqьtta ʙik đur *kypselek təşkilitkən vaqiqalarđa* zavodtarqa, faʙriktarqa, jergə ʙulqan milek xosusi keşelər qulьnda qala torqan tərtipte aꞑlajđar. Kyptər „dəvlət sotsializmьn“ şulaj aꞑlajđar. Qajhь ʙer vaqьtta ʙьl termin artьnda şunđaj tərtip jəşerenep jata, ul tərtip ʙulqanda kapitalistik dəvlət huqьşqa əđerlənev jəki unь alьp ʙarьv mənfəqəttəren kyđətep, xosusi predpriatielərđeꞑ ʙer tiklem miqdəren yđ qaramaqьna ala. ʙeđ tɵđɵgən jəmqiətteꞑ „dəvlət sotsializmь“ tip histə atalьvь mɵmkin tygel. ʙeđđeꞑ sovet jəmqiəte sotsialistik jəmqiət ʙulьp tɵra, sɵnki faʙriktarqa, zavodtarqa, jergə, ʙanktarqa, transport sredstvolarьna ʙulqan xosusi milek ʙeđđə ʙɵtɵrɵlgən həm jəməqət milke menən almaştьrьlqan. Anav ʙeđ tɵđɵrqan jəməqət ojoşmahьnьꞑ sovet, sotsialistik ojoşma, əlegə tulьhьnsa tɵđɵp jetkerelməgən, ləkin yđeneꞑ tamьrьnda jəmqiətteꞑ sotsialistik ojoşmahь, tip atalьvь mɵmkin. *Jəməqət milke:* dəvlət, jəqni ʙɵtə xalьq milke, şulaj uq kooperativ—kolxoz milke ʙьl jəmqiətteꞑ nigeđe ʙulьp tora. Italia faşizmьnьꞑ da, Germania milətse—„sotsializmьnьꞑ“ da ʙьnđaj jəmqiət menən his ʙer urtaqlьqь juq. Sɵnki ʙɵtə henən elek unda faʙriktarđьꞑ həm zavodtarđьꞑ, jerđeꞑ, ʙanktarđьꞑ transporttьꞑ həm ʙaşqalarđьꞑ xosusi milektə ʙulьvđarь tejelməgən kɵjɵnə qalqan, şunlьqtan Germaniala həm Italiala kapitalizm ʙɵtə kɵsɵ menən qalqan.

Ejje, heđ dɵrɵƅ əjtəhegeđ, ʙeđ kommunistik jəmqiətte tɵđɵməgənʙeđ əle. Undaj jəmqiətte tɵđɵv ʙik yk jeꞑel tygel. Sotsialistik jəmqiət menən kommunistik jəmqiət arahьndaqь ajьrma heđgə moqajьn ʙildəleler. Sotsialistik jəmqiəttə mɵlkət jaqьnan qajhь ʙer tigeđheđlek ʙula əle. Ləkin sotsialistik jəmqiəttə eşheđlek juq inde, eksploatatsia juq inde, millətterđe iđev juq inde. Sotsialistik jəmqiəttə hər kem, gərsə ul yđ xeđməte ɵsɵn yđeneꞑ ixtiaƶdarьna qarap tygel, ʙəlki halqan xeđmətenen miqdarьna həm sьjfatьna qarap alha la, ul eşlərgə məƶʙyr. Şunlьqtan eş xaqь la, şunьꞑ menən ʙergə tigeđ ʙulmaqan, ʙəlki differensialaştьrьlqan eş xaqь jəşəj əle. Tik keşelər yđ xeđməttəre ɵsɵn halqan xeđməttərenen miqdarьna həm sьjfatьna qarap tygel, ʙəlki ularđьꞑ ixtiaƶdarьna qarap ala torqan tərtipte tьvđьra alqan vaqьtta qьna ʙeđ kommunistik jəmqiətte tɵđɵnɵk tip əjtergə mɵmkin ʙulasaq.

Heđ ʙeđđeꞑ sotsialistik jəmqiətte tɵđɵveʙeđ ɵsɵn yđeʙeđđeꞑ şəxsi ireklegeʙeđđe qorʙaniteveʙeđ həm məxrymlektərgə tyđeveʙeđ turahьnda hɵjləjhegeđ. Heđđeꞑ horavьqьđđan sotsialistik jəmqiət şəxsi ireklekte inkar itə, tigən feker aꞑlaşьp qala. ʙьl dɵşɵƅ tygel. Əlʙittə nindəj ʙulha la jaꞑь ʙer nəmənе tɵđɵv ɵsɵn ekonomia jaharqa, sredstvolar tuplarqa, yđ ixtiaƶdarьꞑdь vaqьtlьsa qьƅqartьrqa, ʙaşqalarđan yteskə alьrqa tura kilə. Əgər jaꞑь jort haldьrьrqa teləhəꞑ, aqsa tuplajhьꞑ, vaqьtlьsa yđ ixtiaƶdarьꞑdь kiƅəhen, juqha jortto haldьra almavьꞑda mɵmkin. Hyđ totaş ʙer jaꞑь keşelek jəmqiəten tɵđɵv turahьnda ʙarqanda ʙьl ʙigerək tə urьnlь. Qajhь ʙer ixtiaƶdarđь vaqьtlьsa kiƅergə tejeşle sredstvolarđь tuplarqa, kɵs halьrqa tura kilde. ʙeđ tap ʙьna şulaj eşlənek həm sotsialistik jəmqiətte tɵđɵnɵk.

Ləkin ʙьl jəmqiətte ʙeđ şəxsi ireklekte rənjetev ɵsɵn tygel, ʙəlki keşe şəxse yđen ьsьnlap ta irekle xis ithen ɵsɵn tɵđɵnɵk. ʙeđ unь ьsьn şəxsi ireklek, kovьjckalarhьđ ireklek namьna tɵđɵnɵk. As kɵjɵnə jɵrɵj həm yđ xeđməten qullanьv urьn taʙa almaj torqan eşheđđeꞑ nindəj „Şəxsi ireklege“ ʙulьvь mɵmkin ikənlegen minə kyđ aldьna la kiltereve qьjьn. Ьsьn irekle tik eksploatatsia ʙɵtɵrɵlgən, keşelərđeꞑ ʙerehen ikensehenen iđeve ʙulmaqan, eşheđlek həm xəjersele ʙulmaqan, keşe irtəgə yđeneꞑ eşen, torlaqьn, ikməgen juqaltьv mɵmkinlegenən qaltьrap tormaqan urьnda qьna ʙar. Tik şunđaj jəmqiəttə genə qaqьđđaqь, tygel, ʙəlki ьsьn şəxsi həm hər tɵrlɵ ʙaşqa ireklekteꞑ ʙulьvь mɵmkin.

Govard: Heđ Amerika demokratiahьnьꞑ həm sovet sistemьnьꞑ jənəşə alqa ʙarьvđarьn ʙergə hьjьştьrьv mɵmkin, tip iƅəpləjhegeđme?

Stalin: Amerika demokratialьnьn həm sovet sistemьnьꞑ tьnьs rəveştə jənəşə jəşəvđəre həm jarьşьvđarь mɵmkin. Ləkin ʙereheneꞑ yƅep ikensehenə əjləneve mɵmkin tygel. Sovet sistemь Amerika demokratiahьna yƅep sьqmaƅ həm kirehensə. Əgər hər tɵrlɵ vaq-tɵjək ʙujьnsa ʙer ʙereʙeđgə ʙəjləneşməhək, ʙeđ tьnьs rəveştə jənəşə jəşəj alaʙьđ.

Govard: SSSR đa jaꞑь hajlav-hajlanьv sistemь kyđ uꞑьnda totqan jaꞑь konstitutsia eşlənev ɵƅtɵndə. Hajlavđarđa elekkesə ʙer genə partia sьqa torqan ʙulqas, ʙьl jaꞑь sistemьnьꞑ SSSR đaqь xəlde nindəj dərəƶə lə yđgərteve mɵmkin?

Stalin: ʙeđ yđeʙeđđeꞑ jaꞑь konstitutsiaʙьđđь axьrьhь oşo jьldьꞑ ađaqьnda qaʙul iterʙeđ. Konstitutsianь eşləp sьqarьvsь komissia eşləj həm ođaqlamaj yđeneꞑ eşen tamamlarqa tejeş. Iqlan itelgənensə, jaꞑь konstitutsia ʙujьnsa hajlavđar dɵjɵm, tigeđ, tura həm jəşeren ʙulasaq. ʙьl hajlavđarđa ʙer genə partianьꞑ qatnaşasaqь heđđe qəƶəpləndərə. Heđ ʙьnđaj şarttarđa nindəj hajlavđar kɵrəşeneꞑ ʙulьvь mɵmkin ikənlegen kyrməjhegeđ. Hajlavđar vaqьtьnda hajlanьvsьlar isemlegen tik ʙer kommunistik partia qьna tygel, ʙəlki hər tɵrlɵ jəməqət həm partiahьđ ojoşmalarđьꞑ da qujasaqtarь asьq kyrenep tora. Ə ʙeđđə undajđar jɵđđərsə. ʙeđđə yđđəren ʙer-ʙerehenə qarşь quja torqan kapitalistar sьjnьfь həm kapitalistar tarafьnan eksploatatsialana torqan eşse sьjnьfь ʙulmaqan kevek, yđđəren ʙer-ʙerehenə qarşь quja torqan partialar đa juq. ʙeđđeꞑ jəmqiəteʙeđ fəqət qala həm avьldьꞑ irekle xeđmətsəndərenən—eşselərđən, krəƅtiəndərđən, intelligentsianan tora. ʙьl qatlamdarđьꞑ hər ʙereheneꞑ yđeneꞑ maxsus mənfəqəttərđe ʙulьvь həm ularđь ʙik kyp handa ʙulqan jəməqət ojoşmalarь arqьlь saqьldьrьvь mɵmkin. Ləkin sьjnьftar ʙulmaqas, sьjnьftar arahьndaqь siktər jujьla ʙarqas, sotsialistik jəmqiətteꞑ tɵrlɵ qatlamdarь arahьnda tik qajhь ʙer, ləkin tɵp ajьrma ʙulmaqan ajьrma qьna qala torqan ʙulqas, yđ ara kɵrəşevse partialarđьꞑ tьvьvь ɵsɵn də ađьqlandьrьvsь jerlekteꞑ ʙulьvь mɵmkin tygel. ʙer nisə sьjnьf ʙulmaqan urьnda ʙer nisə partianьꞑ da ʙulьvь mɵmkin tygel, sɵnki partia—ul sьjnьftьꞑ ʙer ɵlɵşɵ.

Millətse—„sotsializmda“ şulaj uq tik ʙer genə partia jəşəj. Ləkin ʙьl ʙer partialь faşistik sistemanan ʙer nəmə lə ʙarьp sьqmaƅ. Eş Germaniala kapitalizmdьꞑ qalьvьnda, sьjnьftarđьꞑ, sьjnьfi kɵrəşteꞑ qalьvьnda, ul əjtəjek, Ispaniala jьrьp sьqqan kevek, ʙarь ʙer ɵƅkə jьrьp sьqasaq. Şul iƅəptən ʙerʙerhenə qarşь sьjnьftarđь kəvđələnderevse partialar kɵrəşe ɵlkəhendə lə jьrьp sьqasaq, Italiala şulaj uq tik ʙer genə—faşistik partia qьna jəşəj, ləkin şul uq səʙəptər ʙujьnsa unda la ʙьnan ʙer nəmə lə ʙarьp sьqmajasaq.

Ni ɵsɵn ʙeđđeꞑ hajlavđarьʙьđ dɵjɵm hajlavđar ʙulasaq? Sɵnki sud ʙujьnsa hajlav-hajlanьv xoquqьnan məxrym itelməgən ʙɵtə graƶdandar hajlarqa həm hajlanьrqa xaqlь ʙulasaqtar.

Ni ɵsɵn ʙeđđeꞑ hajlavđarьʙьđ tigeđ hajlavđar ʙulasaq. Sɵnki (əlegə qismən jəşəp kilgən) mɵlkət jaqьnan ʙulqan ajьrmlьq ta, rasa həm millət mənsyplege lə his ʙer tɵrlɵ ɵƅtɵnləktərđe jəki kəmselektərđe ʙirməjəsək. Qatьn-qьđđar irđər menən ʙer tigeđ xoquqta aktiv həm passiv hajlav-hajlanьv xoquqь menən fajđalanasaqtar. ʙeđđeꞑ hajlavđarьʙьđ ьsьnlap ta tigeđ ʙulasaq.

Ni ɵsɵn jəşeren ʙulasaq? Sɵnki ʙeđ sovet keşelərenə ular yđđəre hajlarqa teləgən, yđđəreneꞑ mənfəqəttəren tə’min itevđe ьşanьp tapşьrqan keşeler ɵsɵn tavьş ʙirevgə tulь ireklek ʙirergə teləjʙeđ.

Ni ɵsɵn tura hajlavđar ʙulasaq? Sɵnki juqarqь organdarqa tiklem ʙɵtə vəkalətle ucreƶdenielərgə urьndarđa turanan-tura hajlavđar ʙeđđeꞑ ige-sige kyrenməgən ileʙeđ xeđmətsəndəreneꞑ mənfəqəttəren jaqşьraq tə’min itələr.

Heđgə hajlavđər vaqьtьnda kɵrəş ʙulmaƅ kevek kyrenə. Ləkin ul ʙulasaq həm min hajlavđar vaqьtьnda ʙik jənle kɵrəşte alđan uq kyrəm. ʙeđđə nasar eşləj torqan ucreƶdenielər ađ tygel. Tege jəki ʙьl jerle vlas organьnьꞑ qala həm avьl xeđmətsəndəreneꞑ kyp jaqlь həm ьlqьj yƅə ʙarqan tege jəki ʙьl ixtiaƶdarьn qənəqətləndərə ʙelməve lə ʙulqьlaj. Hin jaqşь məktəp tɵđɵnɵꞑme jəki juqmь? Torlaq şarttarьn hin jaqşьrttьnmь? Hin ʙjurokrat tygelme? ʙeđđeꞑ xeđmətəʙeđđe taqь la effektlьraq, tormoşoʙьđđь taqь la kul’turalьraq jahavqa hin jarđam itteꞑme? Milliondarsa hajlavsьlar kandidattarđьꞑ jaraqhьđđarьn ʙer jaqqa taşlap, ularđь isemlektərđən hьđьp taşlap, iꞑ jaqşьlarьn yrlətep, həm ularđьꞑ kandidaturalarьn qujьp, kandidattarqa jaqьnlaşasaq kriteriđər oşolar ʙulasaq. Ejje, hajlavđar vaqьtьndaqь kɵrəş jənle ʙulasaq, ul ʙik kyp qьrqьv məs‘ələlər tirəhendə—ʙaşlьsa xalьq ɵsɵn ʙerense dərəƶələge əhəmiəte ʙulqan praktik məs‘ələlər tirəhendə ʙarasaq. ʙeđđeꞑ jaꞑь hajlav—hajlanьv sistemь ʙɵtə ucreƶdenielərđe həm ojoşmalarđь alqa tartasaq, ularđь yđ eştəren jaqşьrtьrqa məƶʙyr itəsək. SSSR đa dɵjɵm, tigeđ, tura həm jəşeren hajlavđar nasar eşləvse vlas organdarьna qarşь xalьq qulьnda qamsь ʙulasaq. ʙeđđeꞑ jaꞑь sovet konstitutsiahь, mineꞑsə donjala jəşəp kilgən ʙɵtə konstitutsialarđan iꞑ demokratik konstitutsia ʙulasaq.

Jađđь: K. **Umanski**

* * *

Xəđer eştə kyꞑellelənde...

Jəştərđeꞑ ʙuş vaqьttarьn kul’turalь həm *kyꞑelle itep ojoştorov*, ʙeđđeꞑ alqa qujьlqan ʙurьstarđьꞑ ʙerehe ʙulьp tora. Həm ʙьl, ojoşmanьꞑ eşen ojoştorovđa la tɵp şişmə ʙulьvqa qajtьp qala.

Ojoşmalaqь 16 komsomolestan tuqьđь politgramota tyꞑərəgendə uqьjđar. ʙьnda partia kandidatь Gərəjef iptəş jetəkselek itə. Uqьvđa komsomolestarđьꞑ aktivlьqtarь nьq kytərelə. ʙьnan ʙaşqa sojuzdan tьş jəştər həm komsomolqa jaꞑь inevselər ɵsɵn 11 keşelek ʙeseda məktəʙe ojoştoroldo.

Mineꞑ ojoşmala, ɵjɵnə radio inderməgən, yđenə ajьrьm krovat həm yđ ʙiʙliotekahьn ʙuldьrmaqan ʙer genə komsomoles ta juq. Jete komsomolestьꞑ yđ velosipedtarь ʙar. Kolxozda komsomolestar həm jəştərđeꞑ tik yđ kɵstəre menən genə katok ojoştorđoq. *Konki sportь ʙeđ*đeꞑ kolxoz jəştəreneꞑ iꞑ jaratqan formahьna inde. ʙьnьꞑ menən xəđer jəştər genə tygel, xatta olo kolxozsьlar đa qьđьqhьnalar. Hər kɵn ʙođ ɵƅtɵndə 60-70 ləgən kolxozsь jəş jegettər həm qьđđar qoros ajaqtarđa ʙođ hьđđьralar. Kolxozda fizkul’turanьꞑ qьşqь tɵrđərenən GTO qa norma tapşьrьv eştəre kiꞑ jəjelderelde. Komsomolestarđan 11 keşe, sojuzdan tьş jəştərđən 3 keşe GTO qa, komsomolestarđan 4 keşe, ə sojuzdan tьş jəştərđən 2 keşe Voroşilofsa atьvqa norma tapşьrđьlar.

Ajqa dyrt tapqьr spektakl qujьla. ʙьnan tьş kolxozsь jəştərđeꞑ iƶađьj eşməkərlektere ojoştorola.

Konferensia delegatь: Takajьf. „Tel‘man“

kolxozь (Baltas rajonь) komsomol ojoştorovsьhь.

SJEZD ALDЬ TREBUNAHЬ

VLKSM ustavьnьꞑ jaꞑь projektьn tikşerəʙeđ

Beđđeꞑ өѣtəmələreʙeđ

Beđ VLKSM dьꞑ jaꞑь ustav projektьn kollektiv rəveştə өjrənev өsөn jьjnalƣan komsomoldьꞑ Beloret qalahь komitet sekretarđarь həm komsorgtar kəꞑəşməhenə qatnaşьvsьlar, tyʙəndəge өѣtəlmələrđe inderev talap itelə tip iѣəpləjʙeđ.

1. Berense ʙylekten ʙerense poragrьfьna iѣkərmələ „VLKSM dьꞑ 26 jəşkə jetkən aƣzalarь ojoşmala kəꞑəş ʙirev xoquqь menən qala alalar h. ʙ.“ tejelə, ʙeđ tyʙəndəgesə formalirovka jahavđь kərək taʙaʙьđ: „VLKSM-dьꞑ 26 jəşkə jetkən aƣzalarьn ojoşmala kəꞑəş ʙirev xoquqь menən qaldьrьrƣa mөmkin h. ʙ.

2. Berense ʙylekteꞑ 4-se parogrьfьna tyʙəndəge өѣtəməne indererge kərək: „Komitet rөxsətenən tьş ikense ojoşmaƣa kyseve VLKSM aƣzalarь həm kandidattarьnьꞑ ucotьn alьp ʙarьvsь komitetqa, kitevselərđe komsomol safьnda qalđьrьv qalđьrmav məs’ələhen tikşerep, yđ qararьnan sьƣьp kitevselər torƣan ojoşmaƣa ʙelderev xoquqь ʙirelə“.

3. Berense ʙylekteꞑ 7-se poragrьfьna tyʙəndəge өѣtəlməne indererge kərək: „Əgər đə komsomol safьnan sьƣarьlьvsь, yđe turahьndaƣь rajkom, qala komitetь ʙjurohь qararьn dөrөѣ tip tapmaj ikən, ul Yđək komitetqa tiklem ʙulƣan jetəkse juƣarƣь ojoşmalarƣa apilatsiə ʙirə ala“.

4. 6-sь ʙyləktəge 37-se poragrьfta hyđ: 10 keşelek həm unan da juƣarь ʙulƣan hanlь ojoşma turahьnda ʙara, ə, 10 menən 100 keşe arahьndaƣь hanlь ojoşma esendə gruppa la, sex, kurs, ʙylek ojoşmalarь la ʙulьndьrьlmajđar.

Beđ tyʙəndəge fekerđərđe əjtəʙeđ:

a) 50 həm unan da kyp hanlь komsomolestar ʙulƣan ere predpriatie, VUZ, məktəp, kolxoz həm ucreƶdenie sovxozda, sex, ʙylektər, ucastka həm fakultittar ʙujьnsa komsomol ojoşmalarь ʙulьndьrьlalar.

ʙ) Zavod, dəjəm kolxoz, VUZ, texnikum komitettarь sostavьna ingən 30 komsomolesqa jetkən hanlь ʙөtə ojoşmala təvge ojoşmanьꞑ sekretarь hajlap qujьla, ə 30 komsomolestan juƣarь hanlь ojoşmala ʙjuro həm unьꞑ sekretarь hajlana.

g) 20 həm kyʙerək komsomoles ʙulƣan təvge ojoşmala komitet həm sekretar hajlana.

Zavod, VUZ, kolxoz, sovxoz, məktəp h. ʙ. komitettarđь ʙerektergən, şulaj uq turanan-tura rajkomƣa, qala komitetьna ʙujhьnьvsь ojoşmalarđa komsogruppalar ʙulьndьrьla, ularƣa grupporg hajlap qujьla.

Kəꞑəşmə quşьvь ʙujьnsa
Gogolef.

* * *

Kolxoz—qьđđarь

UCOTTAN TӨŞMƏJ KITEV—UL SOJUZ DISSIPLINAHЬN BOĐOV

Komsomolestar ʙer ojoşmanan ikense ojoşmaƣa kyskən vaqьttarьnda ucottan tөşməj kitev hunƣь vaqьttarđa qajət đur teѣ aldь. Xatta ʙьl eşte məƶʙyri sara itep qarav đa juƣala ʙaşlanь. Şul arqala VLKSM-dьꞑ rajon komitettarьnda ejəheđ ucotkartockalarь kyʙəjđe. Ber komsomoles ucottan tөşməjensə torop ikense ojoşmaƣa kilgəs, urьnđaƣь ojoşma, unьꞑ komsomol ʙileten tikşerə lə ucotqa ala ine. Bьl komsomol ojoşmahьnda dissiplinanь tarqatьvđьꞑ đur ƣьna səʙəʙe ʙulьp qala kilde. Şunьꞑ arqahьnda ojoşmanьꞑ mənfəƣəte menən xisaplaşmaj, urьnlь ʙulha la, urьnhьđ ʙulha la teləhə qaja kitev, dissiplinanь ʙođovđar jьşajđь. Kiləsəktə oşo jeteşheđiektərđe ʙөlөrөv өsөn ucottan tөşməj, yđe torƣan ojoşmaƣa ʙelderməj ikense ojoşmaƣa kitevse komsomolestarđь komsomol dissiplinahьn ʙođovsьlar itep qarap jaꞑь ustavqa ularđь komsomoldan sьƣarьvƣa tiklem sojuz jazahьna tarьvđь tə’min itə torƣan punkt inderevđe təqdim itəm.

„Belem“ kolxozьnьꞑ komsorgь:
Xisajьf.

Internatsional həm şef vznosьn 50 tin itergə

Xəđer eşse jəştərđeꞑ tormoş şarttarь ikelətə kytərelde, ʙьl inde sit il tьvƣandarƣa jarđam itev fondьn yѣterə tөşergə mөmkinlek ʙirə. Şuƣa kyrə internatsional həm şef vznosьn 50 tin, əgər đə kərək ʙula ikən taƣь la juƣarьraq kytərergə təqdim itəm.

Mineꞑ өѣtəmələr

VLKSM đьꞑ jaꞑь ustav projektьnda vznos kem tarafьnan jьjnalьrƣa tejeş, şul turala əjtelməgən. Min ʙьnь ustavta kyrhətergə kərək tip iѣəpləjem.

VLKSM УK neꞑ X plenumь yđərenen politik ʙelem kiməlđəren kytərev өѣtөndə eşləməvse komsomolestarƣa aƣzalьqtan kandidatlьqƣa kyserev, politik nađan həm uqьrƣa teləməvse komsomolestarđь sojuzđan sьƣarьv jazahьna tarttьrьv turahьnda qarar qaʙul itkəjne. Ə ʙьl ʙik mөhim qarar ʙulьp, komsomolestarđь yđđərenen politik kiməlđəren kytərevgə məƶʙyrləj ine. Şuƣa kyrə lə ʙьl punkttь ʙөtə tulьlьƣь menən jaꞑь ustavqa indererge kərək.

Beloret qoros sьʙьq zavodь kanat
sexь komsorgь: *Markov*

Komitettь 10 keşenən tygel, ə 15 keşenən ojoştororƣa

Bьƣa tiklem VLKSM đьꞑ komitettarь 20 həm unan artьq aƣzahь ʙulƣanda ƣьna ojoştorola ine. Qajhь ʙer 17, jə ʙulmaha 18 aƣzanan torƣan ojoşmalarđa komsorgtar ƣьna hajlanьp, uƣa eş alьp ʙarьv ƣьjьn ine.

Bьl məs’ələgə VLKSM đьn Yđək komitetь qajət dөrөѣ kilgən. Ləkin jaꞑa ustavtьꞑ projektь ʙujьnsa xəđer hər 10 aƣzanan torƣan ojoşmala komitet tөđəj ʙaşlahaq, təvge ojoşmalarđьqajət vaqlav ʙulasaq. Komitettarđь komsomoldьꞑ təvge ojoşmanьꞑ ʙer ere zvenohь itep haqlav өsөn 10 aƣzanan tygel, ə 15 aƣzanan təşkil itkən ojoşmalarđa ƣьna komitet ojoştorovđь təqdim itəm. Bьl ʙerđən komitettьꞑ đur ƣьna zveno ʙulьvьn haqlajasaq, ikensenən unda eş alьp ʙarьvь la avьr ʙulmajasaq.

„Jul ʙir“ komsomol ojoşmahьnьꞑ
komsorgь: *Mөxəmmətşin.*

JAꞐЬ USTAV KYP EŞKƏ MUJЬNDЬRЬQLAJ

Min jaꞑь ustav pojnktьn өjrəngəs komsomol aƣzahь ʙulьvđьꞑ nindəj javaplь ʙulьvьn taƣь la ʙer tapqьr ʙөtə aѣьqlьƣь menən aꞑlaj aldьm. Komsomoles ьsьn maƣanhe menən aldьnƣь, kul'turalь keşe ʙulьrƣa tejəş.

Şuƣa kyrə, komsomol ojoşmahьnda ʙьjьl nađanlьƣьmđь ʙөtөrөrgə hyđ ʙirđem. Min jaꞑь ustafta kyrhətelgən ʙөtə talaptarđь ytəsə men.

Min sexta komsomoles staƶanefsьlarđьꞑ ʙerehe hanalam. Ul isemində qalьr. Baraʙandarđьꞑ xeđmətramlьlьƣьn taƣь la kytərev өsөn keraşəm.

Zinnət Sərifullin.
Beloret, SPKZ-zavodь.

DELEGATTAR TREBUNAHЬ

ŞƏMSIƏ

Kemdeꞑ jətimlek qosaƣьnda jəşəgəne ʙar, ul ʙьl tormoştoꞑ keşelə his qasan da onotolmaѣ eđđər qalđьrьp kitkənlegen ʙelə. Bəgəngə ʙalalьq menən saƣьştьrƣanda, ykheđ jətim xəldə kisergən avьrlьqtar aѣtьnda ontalьp qalmaj, keşe kiməlenə kytərelgənlekkə qaj saqьnda ьşanƣь kilməj. Konferensia delegatkahь Şəmsiə menən də oşolaj ʙuldь.

— Min tormoşqa jalan ajaq kөrt kisep kilep indem, ьşanmajьm nisek ylməj qalƣanmьndьr, ti ul.

Hyđ Başqortostan respuʙlikahьnьꞑ xeđmət ʙatьrь, Jamanѣarь avьlьnьn Jaqup qьđь Şəmsiə turahьnda ʙara. Hyđ Kejөrgəđe malsьlьq sovxozьnьn hьjьr havьvsьhь, xəđer inde 2201 hanlь Lenin ordenь xuƶahь Şəmsiə Ƣədiləjeva turahьnda ʙara.

Şəmsiə 1912-se jьl tьvƣan. Uƣa jəş jarьm tulƣas atahь Jaqup ylep kitə, əsəhe ikense keşegə tormoşqa sьƣa. Şəmsiə aƣahь qulьnda qala. Ul 11 jəşkə tiklem aƣahь Ƣəʙđerəxim semiahьnda ʙala qarap, өj esendəge xeđməttər ʙaşqarьp jəşəj. Bəxetheđlekkə qarşь aƣahь la ylep kitə. Tormoştoꞑ ʙarlьq avьrlьƣь 12 jəşlek Şəmsiə jelkəhenə tөşə. Ul kem tura kilə, şuƣa qul kөsөn hatьp jəşəv xəsrəten kyrə ʙaşlaj.

⁂

1929 sь jьl kilde.

Bələkəstən genə xeđmətkə hələtle, ujav, jeteđ Şəmsiə kolxozƣa eşlərgə inə. Unьꞑ yđ aldьna jəşəv julьn kilep sьƣьvь ʙьna oşo kөndərgə qajtьp qala.

Şəmsiə Kejөrgəđe sovxozьna 1930-sь jьl kilep inə. Unь ʙerense hanlь fermaƣa hьjьr havьvsь itep qujalar. Unьꞑ qulьna 14 hьjьr imsəgen ʙaşьnьp tapşьralar. Şəmsiə 1933-sө jьl komsomolƣa inə. Sovxozdьꞑ jəməƣətselek tormoşona tartьla, politik uqьvƣa, jьjьlьştarƣa jөrөj, nađanlьƣьn ʙөtөrə, eşendə udarnik isme ala.

1935-se jьl Şəmsiə 9 hьjьr qaraj. Hьjьr ʙaşьna 4370 litr hөt alьvƣa ireşə. Bьnьꞑ menən Başqortostanda ʙerense urьndь ʙiləj. Unьꞑ Berezneja isemle hьjьrь ʙar. Unьꞑ oşo hьjьrь 34-se jьl 5890 litr hөt ʙirə, ə ytkən jьl 7200 litr hөt ʙirgən. Şəmsiə yđeneꞑ hьjьrđarьn nisek xөrmət iteve turahьnda həjləj.

— Beđ hьjьrđarđь kөnөnə 3 tapqьr aşataʙьđ, eserəʙeđ, tađartaʙьđ, ularƣa jal ʙirəʙeđ. Bьna oşo eştərđe yđ vaqьtьnda ytəj ʙarьrƣa kərək, hьjьrđarđь tərtipkə өjrətergə kərək. Şulaj uq kөnөnə 3 tapqьr havaʙьđ. In kərəklehe yđ eşende jaratьv, hьjьrđar menən duѣ ʙula ʙelev, ularđь yđeꞑə өjrətev həm tərʙiələv. Mineꞑ şemdə əllə nindəj jəşeren ser juq, tik yđ eşemde həjөv, hьjьrđarьmdьꞑ havlьƣьn kyđ qarahь kevek itep haqlaj ʙelev genə ʙar...

Şəmsiə aldьnƣь malsьlьq raʙotniktarь menən ʙergə Məskəvgə ʙarđь. Ularđь VKP(ʙ) nьꞑ Yđək komitetь qaʙul itte. Şəmsiələr həjəklə uqьtьvsь Stalin iptəş menən kyreştelər. Şəmsiə kəꞑəşmələ, 1936-sь jьl hьjьr ʙaşьna 5000 litr hөt alьrƣa, „Berezneja“ isemle hьjьrƣa 8000 litr hөt ʙirergə, „udarnitsa“ isemle hьjьrƣa 6000 litr hөt ʙirergə hyđ ʙirep qajttь.

Şəmsiə Məskəvđən sovxozƣa əjlənep qajtqansь uƣa jьjnaq ƣьna, tađa ajьrьm ʙylmə əđerləp qujƣandar. Bylməgə radio inderelgən, өѣtəl, ultьrƣьstar qujьlƣan. Sovxozda eşləv mələndə 11 se ʙylək itep Lenin ordenь alƣan Şəmsiə, 12 se ʙylək urьnьnda uƣa sovxoz idarahь potefon tapşьrđь. Şəmsiə jeteş, kyꞑelle tormoşlo ferma ƣьđьna əjlənde.

Unьꞑ iptəşe Şatof qьđьl armia safьnda xeđmət itə. Şəmsiə orden alƣas sovxoz politʙyləge Şatofqa ʙьl turala telegramma ʙirđe. Şəmsiə Өfөgə kiter aldьnan ƣьna otdelkom duѣьnan xat aldь. Ul ʙьlaj tip jađa: „ʙeđ hine kөttөk. Bөtə polk əđerlənep kөttө. Kilməneꞑ. Beđ hamanda kөtəʙeđ, jəjgə kil... kөtəʙeđ“.

His hyđheđ Şəmsiə otdelkom cəsenə ʙarasaq. Ləkin ʙөgөn yk tygel inde. Bөgөn ul VLKSM dьꞑ XI Өlkə konferensiahьna delegatka ʙulьp kilgən. Konferensianьꞑ eşendə qatnaşlьq itə. Ləkin unьꞑ ʙer qajƣьhь ʙar. Şəmsiə ʙьl qajƣьhь turahьnda ʙik hirək keşelərgə genə, ularđь yđ kyrep kenə həjləj.

— Bereznejamdь jaqşь qarahalar jarar ine. Ular minə өjrəngəndər şul, apa kevek itep ʙelələr axьrь. Min sittən jөrөp qajtqansь jaʙьƣьp toralar. Haƣьnam min ularđь, ti həm tərən itep kөrhənөp quja. Bьl hyđđərđe ʙeđđeꞑ dəvereʙeđđeꞑ danlь keşehe, xeđmət ʙatьrь, ordenlь komsomolka Şəmsiə Ƣədiləjeva həjləj.

M. Xəjđər.

Juƣarь kyrhətkestər menən

Stərletamaq traktor masterskojь komsomolestarь komsomoldьꞑ X ʙөtə sojuz sjezdьn həm XI Өlkə konferensiahьn eşləp sьƣarьvđь kytərev menən qarşьlajđar.

Komsomoles Jakovlef fevral ajь normahьn 250 protsentqa, Ronzin—200 protsentqa, komsomol ojoştorovsьhь Tolostoj-30 protsentqa ytənelər.

M. Janʙajьf

Javaplь redaktor:
A ƏMIN.

Өfө „Oktəʙr nəşiskahь“ tipografiahь
Başglavlit vəkile № 521

Bөtə ildərđen proletarđarь, ʙerləşegeđ!

Leninse

1936 JЬL
12
MART
№ 26 (941)

ОБЛАСТНАЯ
КОМСОМОЛЬСКАЯ
ГАЗЕТА
ЛЕНИНСЕ
Орг. Башобкома и
Уфимского Горкома
ВЛКСМ

Ike kөngə ʙer
tapqьr sьƣa

VLKSM dьꞑ Başqortostan ӨK həm Өfө qala komitetь organь

Adres: Өfө, Je-Sazonof
uramь
Telefon № 82—69

Б.А.С.С.Р.

Fizkul'tura ʙajramьnda qatnaşьvsьlarđьꞑ saꞑƣь poxodь

Beloret, Saqmaƣoş, Toporin, Mişkə, Mələvez həm ʙaşqa rajondarđan kilgən 30 đan artьq fizkul'turniktar, fizkul'tura ʙajramь tamamlanƣandan hun saꞑƣьlarđa yđ rajondarьna taraldьlar. 9-sь martta kөndөđ səƣət 3 tə ʙьl saꞑƣь jөreşөnə start ʙirelde.

VLKSM dьꞑ XI Başqortostan өlkə KONFERENSIAҺЬ

Uqьv jorttarьnda, məktəptərđə komsomol eşen juƣarь kytərergə

Juƣarь, urta həm ʙaşlanƣьs məktəptərđəge komsomol ojoşmalarь—jəştərđe həm ʙalalarđь kommunistik tərʙiələvđen iꞑ mөhim həm javaplь eş tarmaƣьnda toralar. Şuƣa kyrələ uqьv jorttarьnda, ajьrьmsa ʙaşlanƣьs məktəptərđə eşləv, tik şundaƣь komsomol ojoşmalarьnьꞑ eşe ʙulьv ramkahьnan jьraq sьƣьp, ʙөtə Lenin komsomolьnьꞑ tьvƣan həm qanƣa-qan ʙəjləngən ʙurьsь ʙulьp tora.

ʙьl javaplь həm qatmarlь ʙurьstь ytəvđə Başqortostan komsomolь nisek eşləj hun?

Ykeneskə qarşь dəjөm uqьv jorttarьnda, məktəptərđəge eş—Başqortostan komsomol ojoşmahь həm unьꞑ ajrьm zvenolarьnьꞑ iꞑ jomoşaq tarmaƣь ʙulьp tora.

Iꞑ ʙerense siratta, kərək juƣarь, urta uqьv jorttarь, kərək məktəptərđəge komsomol ojoşmalarьnьꞑ eşenə VLKSM Өlkə homitetьnьꞑ yđendəge kөndəlek iƣtiʙar tejeşle juƣarьlьqta tygel. Ə ʙьnьꞑ şulaj ʙulьvь rajon komitettarьnьꞑ eşendə, taƣь la nьƣьraq saƣьlalar.

Ytkən jьlƣь, ʙөrө pedagogia texnikumь vaqiƣalarь la ʙьƣa asьq fakt ʙula ala. Texnikumdьꞑ jөgənheđlənderelgən „jetəkselərenenꞑ“ turanan—tura uqьvsьlar arahьnda ʙođoqloq eşe alьp ʙarьvđarьn kyrhətkən unarlaƣan fakttar, uqьvsьlarđьꞑ xattarь, ƣarizalarь ʙulьvƣa qaramaѣtan ʙөrө rajkomolь kyrələtə ʙьl eşkə qьѣьl mavsьlьq pozitsiahьnda torop qala. Malajaz rajonь Laqlь məktəʙendə ʙalalar arahьnda qatmarlь tərʙiəvi eş qorov urnьna, unьꞑ direktorь jalanƣas, zianlь, ʙalalarđь ʙođovđan ʙaş ƣa ʙer genə nəmə lə ʙirməj torƣan—„ ikenseləj məktəpkə inderməv şartь menən uqьvđan sьƣarьla“ tigən prikazdar jađьv menən şөƣөllənə. ʙьl məktəptə ʙьna oşondaj qoro administrativ saranan ʙaşqa ʙer genə tөrlө lə tərʙiəvi eş ʙulmav arqahьnda ʙalalar arahьnda ʙөtə tөr ʙođoqloqtar, xuliganlьq kyreneştəre tarala. Ə məktəp xuzalarь prikazdar sьƣarьv menən şөƣөllənələr. Komsomol ojoşmalarь jьl ʙujьna ʙьnь kyrməjđər.

ʙьna taƣь la ʙөgөn gazetaʙьđđa ʙaѣьlƣan medtisina institutь fakttarьn alajьq. ʙьnda ʙit kyrələtə komsomol ojoşmahь studenttarđь uqьvđan sitkə tarta torƣan zianlь, ʙođoq kyreneştərgə jul ʙirgən. Ə komsomol ojoşmahь yđ-yđenən tьnьslanƣan xəldə ʙьl kyreneştər aldьnda huƣьrlьq kyrhətkən. Qala komitetь la meditsina institutьn maqtav menən genə şөƣөllənep, undaƣь komsomol ojoşmahьnьn eşeneꞑ esenə inməgən.

Ƣəđəttə, komsomoldьꞑ rajon komitettarь, qala komitetь, tege jək ʙьl məktəptə, VUZ də, texnikumdarđa nindəj đə ʙulha ʙerər şavlь vaqiƣa kilep sьƣha ƣьna iƣtiʙar ʙirələr, unda ʙaralar, tikşerenələr. Şunьꞑ menən axьrь. „Jөklətelgən ʙurьstь ytəjʙeđ“ tip ujlajđar. Ə juƣarь, urta həm ʙaşlanƣьs məktəptərđə jəştərđe, ʙalalarđь kommunistik tərʙiələv eşen nьqlь julƣa qujьvđa undaƣь komsomol ojoşmalarьn yđđərenenꞑ kөndəlek iƣtiʙarđarь menən uratьp almajđar.

Məktəp ʙalalarь arahьnda tərʙiəvi eşte jaqşьrtьv өsөn iꞑ ʙerense siratta undaƣь pioner otrədtarьn jaqşь voƶatьjđar menən tə'min itergə tejeş inek. Hajlanƣan voƶatьjđarđьꞑ kypselegeneꞑ ʙelem, kul'tura kiməldəre tyʙən, eş təƶriʙələre ađ ʙulьvđarьn əjtep tormaƣanda la, əle ʙulha jөđərləgən otrədtarđьn voƶatьjhьđ ʙulьv faktь ʙьl өlkələ əle eşteꞑ ni tiklem jomoşaqlьƣьn kyrhətə.

Voƶatьjđar menən eşləv, ularƣa eştə, uqьvđa kul'tura kiməlen, eş praktikahьn kytərevđə rajon komsomol ojoşmalarь, pioner ʙylektəre nasar eşləjđər. ʙьna şuƣa kyrə lə Mөslim sovxozьnьꞑ pioner voƶatьjь Kisiljof kevek:

— Min inde 5 aj pioner otrədь voƶatьjь ʙulьp eşləjem, ə ʙьl mineꞑ өsөn jaꞑь eş. Eşteꞑ ʙerense kөndəre tik aptьraştan ƣьna ƣiʙərət ʙuldьlar. ʙьna şul vaqьt esen də rajkomol raʙotniktarьnan ʙer genə tөrlө lə jarđam ala almanьm,- tip hər tөrlө jarđamdan məxrym itelgən voƶatьjđar đa ađ tygel ʙit.

ʙөgөn konferensia VLKSM Өlkə komitetь otcotьn tьꞑlaj. Өlkə *komitet* otcotь ʙujьnsa ʙulƣan feker alьşьvđar həm ƣөmymən konferensia—uqьv jorttarьndaƣь eş ʙujьnsa ʙulƣan ʙөtə jeteşheđlektərđe ʙol'şevistik tənqit menən asьp komsomoldьꞑ iƣtiʙarьn məktəptərgə taʙan nьqlь ʙorovƣa, undaƣь hər komsomol ojoşmahьn kommunistik tərʙiə eşen kiꞑ jəjep jeʙərevse huƣьşsan ojoşmaƣa əjlənderevđə konkret saralar kyrev,—konferensia delegattarьnьꞑ nьqlь iƣtiʙarьn tuplarƣa tejeş.

* * *

„Otlicno“ ƣa uqьjđar

***Jykəle avьlь** „Signal“ kolxozь (Dyrtөjlө rajonь) ʙaşlanƣьs məktəp pionerđarьnan Xamzin Malik, Xəkimof Məƣəfi, Səxipzadina, Naʙiullin, Xəkimof Fəjzer, Bajeşьva Fəjruza, Ƣindullina—Vasilələr tik „oticno“ ƣa ƣьna uqьjđar. Ular ytkən uqьv jьlьnda la uqьvđь „otlicno“ ƣa tamamlaƣajnьlar.*

ʙьl pionerđar ata-əsələreneꞑ uqьj-jađa ʙelməvselektəren ʙөtөrөv eşendə lə nьq eşləjđər.

KONFERENSIA KӨNDƏLEGE

11—mart, irtənge ultьrьş

Məsetle rajon delegattarь Fazlьjьf həm Avzalьvalar gazet uqьjđar.

11-se mart səƣət 10 da konferensia VLKSM dьꞑ Yđək komitetь otcot dokladьnьꞑ ʙaşqort telendəge tərzeməhen tьꞑlaj. Tərzemə dokladtь iptəş Əxmirof jahaj. ʙьl doklad tamamlanƣas delegattar 10 minutlьq jalƣa sьƣalar. Jaldan hun konferensia VLKSM dьꞑ Yđək komitetь sekretarь **Kosaref** iptəşkə qotlav telegrammahь qaʙul itə. Zal VLKSM dьꞑ ʙojevoj jetəksehe Kosaref iptəşte kөslө alqьştar aѣtьnda ajaq өѣtө ʙaѣьp xөrmətləj. Unan hun konferensia VKP(ʙ) nьꞑ Өlkə komitetь sekretarь ʙьjkin iptəşkə qotlav telegrammahь qaʙul itə. Telegrammalarđьꞑ hər ikehe lə ʙaşqort həm rus teldərendə uqьlalar.

VLKSM dьꞑ ʙojevoj organь **„Komsomolskaja pravda“** ƣa qotlav telegrammahь qaʙul itelə. Qotlav telegrammalarьn qaʙul itep ʙөtkəndən hun konferensia meꞑ kilometr aranь protivogazda ytev poxodьna qatnaşьvsь dinamofsьlarđьꞑ qotlav telegrammahьn tьꞑlaj.

ʙьnan hun VLKSM dьꞑ Yđək komitetь *dokladь* ʙujьnsa feker *alьşьv*đar ʙaşlana.

* * *

KISKE ULTЬRЬŞ

Kiske ultьrьştala VLKSM dьꞑ Yđək komitetь dokladь ʙujьnsa feker alьşьvđar davam itə. ʙerense Qarlamon sovxozь pompolitь Trafimьf iptəş sьƣьş jahaj. Ul yđ telmərendə sovxozdarđa polit ʙylektərđen jaꞑь stil menən eş alьp ʙarьvđarь turahьnda həjləj.

Ikense ʙulьp hyđ alьvsь, VLKSM dьꞑ Beloret rajkomь sekretarь Sarigarodsьf rajon həm zavod komitettarь sekretarđarьnьꞑ ʙelemen kytərev həm ularƣa yѣev өsөn kərəkle şarttar tьvđьrьv turahьnda həjləj.

Zalƣa, 1000 kilametr aranь protevogazda ytevse, at həm saꞑƣь poxodьna qatnaşьvsьlar inələr. Ularđь delegattar kөslө alqьşlar aѣtьnda ajaq өѣtө ʙaѣьp qarşь alalar. Poxod komanderь Xarrasьf, konferensiaƣa raport ʙirə.

ʙьnan hun Өfө rajkomьnan, Jazúcan iptəş sьƣьş jahaj.

Konferensia Өfө—Kungur soꞑƣь poxodьna qatnaşьvsь altь qьđđьꞑ raportьn tьꞑlьj. Raporttь Mөxəmotjarьva uqьj. Poxodsьlarđь Ucalь rajonь, Poləkov altьn priskahь staxanofsьhь Soltanmoratьf alьştьra. Soltanmoratьf staxanofsьlar quđƣalьşьnьꞑ priskala nisek ʙarlьqqa kileve turahьnda həjləj.

Qьjƣь rajonь delegatakahь Sadьjkova pionerđar arahьnda eşləv turahьnda həjləj. Hyđ „Komsomoles Başkirii“ gazetahьnьꞑ javaplь redaktorь Babin iptəşkə ʙirelə. Babin yđ telməren Başqortostanda komsomol matʙuƣatьnьꞑ toroşona arnaj.

Kiske ultьrьşta hunƣь tapqьr hyđ alьp VLKSM dьꞑ Ucalь rajkomь pionerđar ʙylege mөdire Tincurina sьƣьş jahaj.

Şunьꞑ menən konferensia kiske ultьrьşьn tamamla .

Jəştərđe həm ʙalalarđь kommunistik tərʙiələv өsөn!

Iptəş Timerƣalinanьꞑ Başqortostan komsomolьnьꞑ XI Өlkə konferensiahьn asqanda həjləgən telməre

◆ ◆ ◆ ◆

Iptəştər! Beđ, komsomoldьꞑ XI nse Өlkə konferensiahьnьꞑ pocotlь triʙunahьnan-ʙol'şeviktar partiahьna, həjөklə vatanьʙьđƣa ьsьn kyꞑeldən ʙirelgənlegeʙeđ turahьndaƣь ʙerense hyđeʙeđđe ʙөjөk Lenin menən ʙergə şanlь, jeꞑelmənь ʙol'şeviktar partiahьn həm ʙөtə Sojuz leninsel kommunistik jəştər sojuzьn tөđөgən, ʙөjөk proletariat revolytsiahь ʙajraƣьn juƣarь kytərgən, ʙeđđeꞑ ildə sotsializmdьꞑ đur jeꞑevđəren tə'min itkən *ʙөjөk Stalinƣa arnajьʙьđ* (kөslө həm ođaq alqьştar).

Beđ, yđeʙeđđeꞑ konferensiaʙьđđьꞑ ʙerense hyđen, sьjnьfhьđ sotsialistik jəmƣiətteꞑ hoqlanƣьs ʙөjөk zdaniehьn tөđөvđə tə'min itevse, vatanьʙьđđьꞑ xalьqtarьn həm ular menən ʙergə jəştərđe lə jaqşь jəşəvgə, kyꞑelle jəşəvgə alьp kilevse, donja proletariatьnьꞑ julʙaşsьhь, ostađь ʙөtə xeđmətsən jəştərđeꞑ həjөklө duъь, iptəş *Stalinƣa* arnajьʙьđ! (kөslө avatsia, zal ajaq yrə torop iptəş Stalindь qotlaj)

Iptəştər 30 kөndən, ʙeđđeꞑ matur sotsialistik vatanьʙьđđьꞑ yđək qalahьnda, ike tapqьr qьđьl ordenlь ʙajraq menən ʙyləkləngən Lenin-Stalin komsomolьnьꞑ X nsь ʙөtə Sojuz sjezdь asьla.

VLKSM dьꞑ XI se sjezđьnan ʙirle 5 jьl vaqьt ytte. 5 jьl ođaq vaqьt tygel. Ləkin ʙьl 5 jьl esendə sovettar ilendə şul tiklem kyp eştər eşlənde, oktəʙrgə tiklemge iъke jəmƣiət jөđđərsə jьldar ʙujьna la ul tiklem eşləj almaƣajnь.

Bөjөk *Stalin* jetəkselegendə ʙeđđeꞑ partia ʙьl jьldar esendə ildeꞑ ekonomik həm politik kөsөnөꞑ ʙьƣa tiklem ʙulmaƣan yъeşen tə'min itte. Xalьqtarđьꞑ tarixta kyrelməgən izad kөstəren kytərđe, sotsialistik jəmƣiətteꞑ jөđđərsə, meꞑləgən talantlь ojoştorovsьlarьn həm tөđөvseləren yъterđe.

Qatь sьjnfi kөrəş uttarь esendə ađaqqь kapitalistik sьjnьf-kulaktar ʙөtөrөldө.

Eksploatatsianan qotolƣan xeđmət sovettar ilendə maqtav, namьъ, xөrmət həm ʙatьrlьq eşenə, eşse həm krəъtiənden yđe өsөn, yđeneꞑ sotsialistik dəvləten nьƣьtьv өsөn eşləj torƣan şatlьq eşenə əverelde. Beđđeꞑ ileʙeđ jeꞑelməъlek, qevətle proletar derzavaƣa əjlənde. Proletariat dəvləteneꞑ đur qajƣьrtьvь menən uratьlьp alьnƣan xeđmətsəndərđeꞑ material həm kul'tura kiməldəre jьldam yъə. „Jəşəv jaqşьrđь, iptəştər, jəşəv kyꞑellelənde“ (**Stalin**). (**Alqьştar**).

Iptəştər! Partia Yđək komitetьnьꞑ, iptəş Stalindьꞑ jetəkselegendə, ʙaşьnda sьnьqqan ʙol'şevik iptəş **Bьjkin** torƣan partia Өlkə komitetьnьꞑ turanan-tura jetəkselege aъtьnda ʙeđđeꞑ Başqortostan respuʙlikahь qьjьv həm jьldam ađьmdar menən Sovettar sojuzьnьꞑ aldьnƣь kraj həm өlkələre kiməlendə yrləj. Ul yđeneꞑ promьjşlennosttaƣь həm avьl xuƶalьƣьndaƣь uꞑьşlьqtarь өsөn, proletariat xөkyməteneꞑ juƣarь nagradahь ʙulƣan—Lenin ordenь menən ʙyləklənde (**Kөslө alqьştar**).

Xuƶalьq həm kul'tura tөđөlөşөnөꞑ hər tөrlө tarmaqtarьnda ʙaşqorttarđan həm Başqortostandaƣь ʙaşqa milləttərđən jaqşь ojoştorovsьlar, juƣarь texnikaƣa ejə ʙulƣan kadrđar, juƣarь urozaj həm malsьlьq masterđarь yъələr.

Sьjnьfhьđ sotsialistik jəmƣiət tөđөv eşendə qulƣa-qul totonoşop eşləvse xeđmətsəndərđeꞑ millət ara uqmaşьvđarь nьƣьj.

Sotsialistik xeđmət ramlьlьƣьnьꞑ mөƣzizələren izad itevse kөslө staxanofsьlar qudƣalьşь-staxanofsьlar toqomo yъte həm kөslө rəveştə yъə ʙara.

Ileʙeđ tarafьnan ireşelgən ƣajət өlkən uꞑьştarƣa tajanьp, partia ʙөtə il aldьnda eşselər sьjnьfьnьꞑ kul'tura-texnik kiməlen-inƶener, texnik raʙotniktarь kimələnə tiklem jetkerev, texnikanь tulьhьnsa fajđalanьv, jaƣьndaƣь 3-4 jьl esendə 7-8 milliard ʙot igen jeteşterevgə ireşev ʙurьsьn praktik xəl itevđe alƣa qujđь.

Sovettar sojuzь, eşləp sьƣarьv kөstəren nьqьşlь rəveştə alƣa alьp ʙarьvsь, ularđьꞑ alƣa kitevenə hər jaqlap jarđam itevse ʙerđən-ʙer il ʙulьp tora.

Fəqət Sovettar sojuzьnda ƣьna jəştər yđđəreneꞑ ʙөtə jaqşь talanttarьn, hələtlektəren kyrhətə həm yъterə alalar, ʙeđđeꞑ jəştərgə tormoş, ʙelem, fən, sənƣət işektəre kiꞑ asьlƣandar, ʙьlarƣa ejə ʙulьv өsөn kiꞑ mөmkinlektər tьvđьrьlƣan. Sovet jəştəre ʙьlarđьꞑ ʙөtəhe өsөn də kommunistik partiaƣa, yđđəreneꞑ həjөklө duъь həm ostađь Iosif Vessarionovic Stalinƣa ʙurьslьlar.

Ə krizis menən kөndən—kөn telgələnə ʙarьvsь kapitalistik donja millionlaƣan xeđmətsəndəren eşhedlekkə, xəjerselekkə həm aslьqqa dusar itə.

Xatta ʙurƶuazia matʙuƣatь yđe lə eşheđđərđeꞑ, xəđer jəşəp kilgən sotsial qoroloş ramkahьnda yđđəren haqlap qala alьvđarьna ʙөtə ъşanьstarьn juƣaltqanlьƣьn iqrar itergə məƶʙyr. Kapital ildərendə ʙajlьƣь, eminiahь ʙulmaƣan keşelərgə jəşəv өsөn mөmkinlek juq həm ʙulьvьla mөmkin tygel.

Tar-mar itelgən, ləkin əle ađaƣьna tiklem ʙөtөrөləp jetməgən sьjnfi doşman sotsializm tөđөlөşөnə nisek kenə ʙulha la zian kiltererga mataşa həm ʙьnьꞑ өsөn iꞑ tyʙənlektərgə, iꞑ əşəkelektərgə ʙarьp jetevđən də tartьnmaj.

Kontrrevolytsion trotskizm qaldьqtarь tarafьnan iptəş Kiroftьꞑ yltereleve, jьrtqьslanƣan sьjnfi doşmandьꞑ nəməgə hələtle ikənlegen taƣь la ʙer tapqьr asьq kyrhətte.

Revolytsia doşmandarь ʙeđđeꞑ partiaƣa avьr udar jahanьlar Ləkin ular ʙeđđeꞑ saftarđь qaqşata almanьlar. Ularđьꞑ ʙeđđeꞑ saftarđa qurqьş, ʙolƣanьş tьvđьrьv turahьndaƣь ъşanьstarь aqlanmanь.

Bьƣa, ʙөtə Sojuz Lenin komsomolь menən ʙergə Başqortostan komsomolь la VLKSM Yđək komitetьnьꞑ həm unьꞑ jetəksehe iptəş Kosareftьꞑ julʙaşsьlьƣь, jaqьn jarđamь arqahьnda yđeneꞑ ujavlьƣьn taƣь la nьƣьraq juƣarь kytərev, ʙol'şeviktar partiahь həm unьꞑ Yđək komitetь ergəhendə taƣь la nьƣьraq uqmaşьv, yđ saftarьn doşman elementtarđan tađartьv menən javap ʙirđe.

Bөtə uꞑьşlьqtarđь la hanap sьƣьvđьꞑ kərəge juq. Urozaj həm malsьlьq masterđarьnan 10 komsomolestьꞑ proletariat dəvləteneꞑ juƣarь nagradahь—Lenin ordenь, xeđmət qьđьl ʙajraƣь, həm „xөrmətləv ʙilgehe“ ordendarь menən ʙyləklənevđəre, transport, neft, metallurgia staxanofsьlarь—ʙьl jeꞑevđərđeꞑ asьq şahittəre ʙulьp toralar.

Ləkin ʙol'şeviktar partiahь həm iptəş Stalin ʙeđđe ireşelgən uꞑьşlьqtar menən genə tьnьslanmaъqa, mahajmaъqa өjrətələr.

Şunьꞑ өsөn də konferensianьꞑ ʙurьsь—partia həm iptəş Stalin tarafьnan ʙeđđeꞑ alƣa qujьlƣan ʙurьstarđь xəl itevgə, taƣь la jьldamьraq alƣa kitevgə qamasavlaj torƣan ʙөtə jeteşheđlektərđe qatь tənqit aъtьna alьvđan tora.

Beđ hər ʙer komsomolestь Marks, Engels, Lenin, Stalin teoriahь menən qorallandьrьv məs'ələləren tərən rəveştə tikşerergə tejeşleʙeđ.

Beđ hər ʙer komsomolestь juƣarь kul'tura həm texnik ʙelem menən qorallandьrьv өsөn ʙeđgə alda nəmələr eşlərgə kərəklekte tikşerergə tejeşʙeđ.

Beđ komsomoldьꞑ qatьn-qьđ jəştər, ʙigerək tə ʙaşqort qatьn-qьđ jəştəre arahьndaƣь eşenə ajrata iƣtiʙar itergə, Yđək komitettьꞑ ʙьl turalaƣь ʙildəle qararьn өlgөlө rəveştə eđmə-eđ ytəvgə, ʙөtə komsomolkalarđьꞑ aktiv eşkə ьlьqtьrьlьvьna nəmələr qamasavlaƣanьn jetdi həm tərən rəveştə tikşerergə tejeşʙeđ.

Iptəştər! Japonia imperializmь, Gitler faşizmь qot osqos huƣьş əđerləjđər. Ular ʙьl huƣьştь ʙerense sirutta Sovettar sojuzьna-donja proletariatьnьꞑ həm ʙөtə iđelgən xalьqtarьnьꞑ vatanьna qarşь əđerləjđər:

Beđ tьnьslьq jaƣьnda. Ləkin əgər đə ʙeđđe huƣьşqa kөsləp ʙəjləj torƣan ʙulhalar, ʙeđđeꞑ il udarƣa-udar menən javap ʙirergə əđer (**kөslө həm şavlь alqьştar**).

Lenin komsomolь Qьđьl armia өsөn yđ aƣzalarьnan ʙatьr ʙojestar həm komandirđar əđerləj həm əđerləjəsək.

Lenin-Stalin toqomo doşmandarƣa proletariat revolytsiahь jeꞑevđərenə tuqьnьrƣa irek ʙirməjəsək. Doşmandar ʙьnь nьq xəterləhendər! (kөslө alqьştar).

Beđ komsomolđьꞑ qurƣavsьlьq eşen kytərergə, OSOavjaximdь nьƣьtьrƣa, aviatsia eşen kөsəjtergə, ʙөtə ojoşmaʙьđđь ʙojevoj əđerlektə totorƣa tejeşʙeđ!

Iptəştər, min konferensia aldьna qujьlƣan ʙьl ʙurьstarđь ytəj alьrʙьđ tip əjthəm, konferensia delegattarьnьꞑ dөjөm fekeren ʙeldergən ʙulьrmьn, tip ujlajьm.

Şunьꞑ menən Başqortostan komsomolьnьꞑ XI nse Өlkə konferensiahьn asьq tip iƣlan itergə rөxsət itegeđ! (**kөslө alqьştar**).

Jəşəhen ʙөtə donja xeđmətsəndəreneꞑ julʙaşsьhь həm ostađь ʙөjөk Stalin! (Bөtə zal ajaq yrə ʙaъə, „ura“ tavьştarь „jəşəhen iptəş Stalin“ tigən avađđar jaꞑƣьraj, muƶьjka internatsional ujnaj)

Jəşəhen partianьꞑ Başqortostan Өlkə komitetь həm unьꞑ jetəksehe—sьnьqqan ʙol'şevik iptəş Bьjkin!

Jəşəhen Lenin-Stalin toqomo! (Iptəş Timerƣalinanьꞑ ʙьl hyđđəre ođaqqa huđьlƣan alqьştar aşa kymelə).

* * *

S. M. Budjonnьj iptəşteꞑ sovet-Belorossiahь jəştərenə jađƣan xatь

Minski. 9-sь mart. S.M. Budjonnьj, „Qьđьl smena“ gazetahь aşa sovet Belorossiahьnьꞑ ʙөtə komsomolestarь həm jəştərenə, ularđь atta jөrөv sportьn yđləşterev өsөn „Voroşilof hьʙajsьlar“ь kluʙьn ojoştororƣa totonorƣa saqьrƣan mөrəƶəƣəte menən sьƣtь.

Ip. Budjonnьjđьꞑ ʙьl xatьn, kolxoz predsedateldəre, sovxoz direktorđarь đur xuplav menən qarşьlanьlar. Samjolovic rajonь „kul'tura“ kolxozь predsedatele iptəş Sukanof „Voroşilof hьʙajsьlarь“ kluʙь өsөn 7 at həm 4 iər ʙylergə vəƣđə itte. Elek atlьlarđa ʙojes ʙulьvsь qьđьl Sloʙod rajonьnьꞑ Roskovic sovozь direktorь „Voroşilof hьʙajsьlarь“ kluʙь өsөn өs at ʙylep Belorossianьꞑ ʙaşqa sovxoz direktorđarьn yđe menən tiꞑləşergə saqьrđь. Slotski rajonьnda Zakof, Capajьf isemlərenə atlь sportiv tyꞑərəktər ojoştorola. Ular hər kөndə trenirovkalar ytkərələr.

XI KONFERENSIANЬŅ IKENSE KΘNΘ

VLKSM Уđək komitetь dokladь bujьnsa feker alьşьvđar

Beđgə uqьv kitaptarь jeteşməj

Məxəmmətjarova—VLKSM dьņ Stalin rajkomь sekretarь

— Min уđ sьqьşьmdь politik uqьv məs'ələhenə arnajьm. Beđđə вөtə saralarđan da elegerək propseminarđar jomoşaq ytkərelələr. Şuqa qaramaђtan propagandistarьвьđqa uqьv kitaptarь jeteşməj. Min də partia tarixь bujьnsa 5 tyņərək eşləj. Ber tyņərəktə 25 keşe uqьj, şularqa ber Knorin kitaвь. VLKSM dьņ Уđək komitetь вigerək tə komsomoldьņ tyвənge ojoşmalarьn politik uqьvđar bujьnsa kərəkle kitaptar menən tə'min itergə tejeş. VLKSM dьņ Başqortostan Өlkə komitetь təvge ojoşmalarđь вaşqort telendəge kitaptar menən tə'min itergə tejeş.

Beđđeņ pioner vozatьjđarьвьđqa pioner zurnalь „komsomolskaja pravda", „Pionerskaja pravda" gazettarь jeteşməj. Ə вeđđeņ vozatьjđarьвьđ вьl zurnal, gazettarđь uqьrqa teləjđər. Ləkin ul вeđgə eləkməj. Вөtə вələ lemitqa qajtьp qala· VLKSM dьņ Yđək komitetь ənə şul zurnal, gazettarđьņ lemitьn arttьrьrqa tejeş.

Xəđer mineņ rajkomьmda komsomolestarđьņ 70 protsentь staxanofsьlar вulьp өlgөrđөlər. Beđ вьna oşo konferensia triвunahьnan torop VLKSM dьņ X sjezdьna komsomolestarьвьđđь 100 protsentь menən staxanofsьlar itep kilerвeđ.

Mine komsomol yьterđe

RƏXMƏTULLIN — Mator zavodь təđөləşө staxanofsьhь

Min avьldan təđөləşkə kilgəndə qara nađan keşe inem.

Miņə komsomol ojoşmahь təđeləştə qalьrqa jarđam itte. Heđ вeləhegeđ min xəđer təđөleştөņ tanьlqan keşehenə əjləndem. Ber nisə tapqьr rekordtar вirđem. Вьl өlgəşevđərgə min ştukatura eşeneņ texnikahьna ejə вulьv aşa qьna ireşə aldьm. Beđ вrigađala kul'turalь jal ojoştorđoq. Mineņ вrigađam xəđer programmahьn sistematik rəveştə 700 protsentqa ytəp вara. Belorossianan вer iptəş mineņ rekordьmdь qaplaqan ine. Min taqь ikense hьnavqa sьqtьm. Вьl sьqьşьmda 139 kvadrat metr tyşəm ştukaturlap, вөtə Sojuz rekordь вirđem. Işetevđərgə qaraqanda вьnь вөtə donja rekordьna iђəpləjđər вulha kərək.

Mine keşe itep tərвiələvse Lenin komsomolьna eşem menən вurьslьmьn. Jəşəhen вөjөk uqьtьvsь Stalin!

Politik uqьv eşen prinsipial juqarь lьqqa kytərergə

Temafejef—VLKSM—dьņ Bələвəj rajon komitetь sekretarь

Beđ VLKSM dьņ Yđək komitetьпьņ XI plenumь qararь menən jetəkselənep qala həm avьl komsomolestarьnьņ politik kiməldəren tikşerep sьqtьq. Unan huņ politik uqьv tyņəraktəre ojoştorđoq. Rajonda komsomoldьņ 100 politik uqьv məktəвe вar. Propseminarđar menən вiş juqarь вelemle, iptəştəreвeđ jetəkselek itələr. Ləkin uqьvđa вajtaq qьna jomoşaqlьqtar вar. Bigerək tə uqьvsьlar həm propagandistar өsөn kərəkle kitaptar, вroşuralar jeteşməj. VLKSM Yđək komitetь yđeneņ kiləsəktəge praktik eşendə oşo jeteşheđlektərgə sara kyrergə tejeş. Вьl politik uqьv eşen prinsipial juqarьlьqqa kytərevđə jarđam itəsək.

Sovxozuctarđьņ eşen qajtanan qororqa

Rьjвakof—Jьlajьr sovxozьnьņ pompolitь

VLKSM dьņ Yđək komitetь tarafьnan sovxozdarqa jeвərelgən pompolittar kөsө menən өlkən eştər вaşqarьldь. Sovxozdarđa yđđərenə undarsa jəştərđe jəlep itkən kul'tura usaqtarь вarlьqqa kiltereldе. Ləkin kul'turanьņ yđenə ejə вulqan kul'tura frontьn ojoştorovsь kadrđarьвьđ jeteşməj əle. Beđđeņ sovxoz məktəptəreвeđ вar. Ləkin unda kvalifikatsialь uqьtьvsьlar, instruktarđar kadrь jeteşməj. Beđđeņ sovxoz məktəвe urta вelemle komsomolestar, traktoristar əđerləv urnьna slesar, tokarđar qьna əđerləp sьqara. VLKSM dьņ X sjezdь sovxozuctar məs'ələhen qьrqa xəl itergə tejeş. Mineņsə ularđьņ eşen qajatanan qorov talap itelə.

Вьnьņ өsөn Stalin iptəşkə rəxmət!

Qalanova—Вөrө rajonь „Put' Lenina" kolxozь

Min tormoştan artta qalqan avьl qьđь inem. Elek tьvqandarьm kulaktarqa qul kөstəren hatьр jəşəgəndər. 1935-se jьl Lenin komsomolь safьna indem. Komsomol uqьrqa өjrətte, aņьmdь, kul'turamdь kytərergə jarđam itte. Min kolxozda вođav qaravsь вulьp eşləjem. Вьjьl mineņ вer genə вođavьm da ylməne. Kolxoz jaqşь eşləgənlegem өsөn вođav menən вyləklənе. Min xəđer вөtənləj ikense keşegə əjləndem. Beđgə jaqşь, kyņelle tormoş alьр вirevse Stalin iptəşkə rəxmət!

Kadrđar turahьn da kyвerək qajqьrtьrqa

Polzunof—VLKSM dьņ Өfө qala komitetь sekretarь

VLKSM dьņ Уđək komitetь kyp kenə komsomol aktivьn avьl xuzalьqь rajondarьna komsomol eşen пьqьtьrqa jeвərgən ine. Ləkin вьl keşelərđeņ kyвehe komsomol eşendə eşləməjđər. Min Başqortostan respuвlikahь turahьnda həjləjem. Mine вьnda kilgəs avьl xuzalьqь rajkomьna sekretar itep qujđьlar. Şarajьtqa kynegev, eşkə өjrənev jenel вulmanь. Ləkin 3 jьl vaqьt ytevgə qaramaђtan, VLKSM dьņ Уđək komitetь tarafьnan вer genə keşe lə mineņ xəlem turahьnda horaşmanь. Вьl Уđək komitetьņ уđ kadrđarь turahьnda nasar qajqьrtьvьn kyrhətə.

Beđđə qulqa totop uqьrlьq jaqşь kitaptar jeteşməjđər. Sөnki вьl jaqşь kitaptar yđək qalalarđa, өlkən jerđərđə totolop jatalar. Beđgə kilep jetməjđər. Вьna ni өsөn вeđ VLKSM dьņ Уđək komitetьnan вigerək tə tyвənge ojoşmalarđь jaqşь kitaptar, gazet-zurnaldar menən tə'min itevđe talap itəвeđ.

Feker alьşьvđar вujьnsa Avьrqazь rajonь Balьqlь tulь вulmaqan urta məktəвeneņ pioner otrədь vozatьjь Arslanova iptəş sьqьş jahanь. Ul VLKSM dьņ XI Өlkə konferensiahьna уđ otrədь pionerđarь qulь menən jahalqan tөrlө вyləktər alьр kilgən. Unan huņ, Bajmaq вaqьr iretev zavodьnьņ staxanofsьhь Xamitof sьqьş jahanь. Şunьņ menən konferensia yđeneņ вerense ultьrьşь eşen tamamlap təşkө jalqa tuqtanь.

Musin Aqzam.

Mahajьvlь şav-şьvđarqa jəşereigən đur jeteşheđlektər

VLKSM dьņ Өfө qala komitetь otcotьnda meditsina institutь komsomol ojoşmahь, uqьv jorttarьndaqь komsomol ojoşmalarьnьņ iņ jaqşьhь itep kyrhətelə. Вьna oşondaj đur politik narьq qujьvđa qala komitetь raвotniktarь xaqlьlarmь huņ?

Вьl narьqtьņ dərөђ вulьvьnda đur şik вar! Ni өsөn?

Şөnki qala komitetь, meditsina institutьnьņ komsomol ojoşmahьndaqь ьsьn xəlde təşenməgən.

Meditsina institutьnьņ komsomol komitetь həm qala komitetь otcotьnda 355 komsomoles вar tip kyrhətelə. Ə, ularđьņ ni вarь 255-eneņ genə вөtə dokumenttarь вar. 15 keşeneņ ucot kartockalarь la, licnьj kartockalarь la həm komsomol вilettəre lə juq. Şularđьņ 6-hь institutta 1933-sө jьldan вirle, 4-he 1934-se jьldan, ə qalqandarь 1935-se jьldan вirle uqьjđar. Вьl keşelərđeņ yđđəre əjteve вujьnsa komitet ularđь komsomol tip iђəpləgən. Komsomol jьjьlьştarьnьņ asьq вulqandarьna la, həm jaвьq вulqandarьna la jөrөgəndər, sojuz, jəməqət eşe alьр вarqandar. Məђələn, Certova tigən studentka вөtөnləj ucotta la tormaj, ə komitet aqzahь вulьр torqan. Вьl keşelərđeņ вerhe lə aqzalьq vznostarь tyləməgəndər.

85 keşeneņ ucot kartockalarь la həm licnьj kartockalarь la juq. Qala komitetsьlarьsa өђtən genə qaraqanda komitet ojoşmahьnьņ ucotьn jaqşьrtьv өђtөndə eşləgən təђlө. Komitettьņelekke jetəkselege(sekretarь Safin) вьna oşondaj keşelərđeņ ojoşmala nisəv ikənen də вelməgən. Komitet sekretarь Safin, 1934-se jьldьņ komitet ultьrьşь, dөjөm jьjьlьş protokoldarьn da juqaltqan. Ə ularđьņ huņqь vaqьt өsөn вulqandarь qaqьđđar өjөmө вulьр qьna jьjnala вarqan. VLKSM Уđək, Өlkə həm qala komitetьnan alьnqan jəşeren qaqьđđar komitettьņ вer vaqьtta la jaвьlmaj həm вiklənməj torqan şkafьnda jatqandar.

1934-se jьldan вirle komsomolqa inergə teləp вirgən 16 qariza qaralmaj jata. 1933-sө jьlda komsomolka Prokşina A.G aqzalьq v znosь tyləv өsөn Safinqa komsomol вileten вirə. Safin ul вilette вerense qala rajon komitetьna вirə. Ə unь unda вөtөnləj juqaltalar. Komsomol komitetьnьņ—komsomol dokumentьna jenətsel rəveştə qaravь arqahьnda qьna iptəş Prokşina şul kөndən вirle вiletheđ jөrөj. Prokşina вьl turala komitetqa qariza вirgən вulha la, komitettan вer genələ javap ala almaj.

Өfө qala komitetь Stalindьņ informatsialarь menən tьnьslana, komitettьņ eşe menən qьđьqhьnmaj, unь tikşerep qaramaj. Ə Safin вөtə jaqlap qala komitetь aldьnda kyđ вujaj.

Başqortostan meditsina institutь komsomol komitetь massovьj politik—tərвiə eşe menən də вөtөnləj jomoşaq şөqөllənə.

Komsomol komitetь politik uqьv menən komsomolestarđьņ 75 protsentьn qьna uratьр ala. Politik tyņərəktərđə uqьvqa jөrөv 45 protsenttan da artmaj. Uqьvđьņ sьjfatь tyвən. Тьņlavsьlar tyņərək zənətiələrenə konspekthьđ, əđerlekheđ kilələr. Aktivlьq nasar. 13-sө fevralda propagandis Iвrahimof tyņərəge zənətiəhendə qatnaşьvsь 45 keşeneņ 3 hө genə temanь tikşerevđə qatnaşa. Qalqandarь вөtөnləj əđerlekheđ kilələr. Politik uqьvđь tərənəjtə həm пьqьta torqan ajrьm məs'ələlər menən komitet вөtөnləj şөqөllənməj. Komsomolestar xudozstvolь əđəвiətte nasar uqьjđar. Məђələn, N. Ostrovskiđьņ „Qoros nisek sьnьqtь" tigən romanьn ni вarь 78 keşe genə uqьqan. Komsomol komitetь komsomolestarđьņ, jəştərđeņ insiativalarьn ojoştora almaqan. Ajrьm keşelər, komitet eşendəge вьl jomşaqlьqtarđь studenttar arahьnda tөrlө вođoqloqtarđь taratьvqa fajđalanqandar. Вьna „komsomolka" Sarigorotseva, Kapitalina, Belausovalar studenttar arahьnda „Fal kitaвь" (Arakul) tigən kitaptь tarattьlar. Ul kitap вujьnsa ular jađmьş eđləv, jurav menən şөqөllənələr. „Mineņ xaqta jəş jegettər jөrək jandьrьр hьđlana mikən" tigən eşheđlek fikerđəre өђtөndə xial hatalar. Ular вьna oşo dini kitap вujьnsa təndər вujь yđđəreneņ nəmə kyrəsəktəren, „qasan kejəvgə sьqasaqtarьn", „qasan өjlənəsəktəren" jurav menən ytkərələr. Yđđəreneņ tirəhenə jəştərđeņ jomoşaqьraq өləşөn ojoştorop, ular aşa вьl kitaptьņ вөtə studenttar arahьna inevenə өlgəşələr. Tulь вulmaqan məqlyməttər вujьnsa вьl kitap 160 keşe qulьnan ytkən. Ul his tuqtavhьđ вylmənən, вylməgə kaвinettan-koвinetqa iņ qəđerle kitap вulьр jөrөj, xatta klastarqa la inə, ajrьm studenttarđьņ kvartirlarьnda la urap jөrөj. Məђələn, 15-se dekəвrđə anatomia kaвinetьnda praktik eş vaqtьnda qьđđar вer өђtəlgə jьjьlьр ultьralar đa jomarlanqan ikmək şarđarь menen „fal kitaвь" өђtөndə təgərətələr həm şunьņ вujьnsa tөrlө jurav өђtөndə ultьralar, Вьl eşte komsomolestar вelələr, ləkin ularđьņ вereheneņ də вьl vaq вurzuasьl, mişcanlьq qəвəttəren faş itevgə irlektəre jetməj. Ikense simestorđьņ komsomol ojoştorovsьhь dəres vaqьtьnda вьl kitaptь ala· Ləkin kontrrevolytsion ideologialь kitap esenən вəxet eđləvselər unan вьl kitaptь urlajđar. Kitap taqь la juqala, həm studenttar arahьnda вođoqloq taratьvđь davam itterə. Ə komsomol ojoştorovsьhь Sinetsin вьl eşte komitet iqtiвarьna jetkerməj,jəki yđeneņ gruppahьnd faş itməj. Вьl qьna tygel,Barodavka tigən student dəres vaqьtьnda komsomolkalarqa вьsьraq hyđđər menən jađьv jađa həm unьn formahь вulqan L+M=⅓ eş xaqь (mөxəввət-moment: aliment = ⅓ eş xaqь).

Вьna вьl fakttar вөtəhe lə nasar hөđөmtələr tьvđьralar. Вьna вьl kyrneştər studenttarđь tyđemle uqьvđan sitkə tartalar.

Instituttьņ partia, komsomol ojoşmahь partia aqzalarь, komsomolestarđьņ uqьvđa alьр вarьvsьlьq roldərenə ejə вula almaqandar. Kirehensə komsomolestar uqьvđa artta həjrələ-

(Davamь 4-se вittə)

ULAR BӨGӨN KONFERENSIA ZALЬNDALAR...

I

Işembaj neftselərenеņ aldьnƣь, ataqlь keşelərenеņ maqtavlь isemlegenə ul da ingən. Unьņ da iseme neft' staxanofsьlarь teđməhendə urьn alƣan. Вьl isemgə ul kөrəş aşa, staxanofsa eşləv menən ireşkən.

Ə, kөrəş julь jabaj.

Mirsəj Kubaƣuşof bөtə il bujьnsa jalƣьn bulьp jəjelgən staxanofsьlar xərəkəten 149-sь burovajđa qarşьlanь. Вьl vaqьt ular burovajđь vaqьtьnda qujьlƣan srok esendə tamamlav өsөn kөrəşə inelər. Promьjslala berense bulьp staxanofsa eşləj başlavsь Kunəgin buldь. Kubaƣuşof unьņ eş təzribələren tiđerək yđeneņ vaxtahьna kyserev maqsatьn da kunəginselər menən osoraşьv ojoştorđo. Feker alьşƣandьņ hunьnda iņ təvlə maşina, mexanizm, instrumenttarđьņ tulь kөstəre menen tuqtavhьđ eşləvđərenə ireşergə kərək ikənlektəre belende.

Ular bьl talaptь jerenə jetkerđelər. Maşina, instrumenttarƣa iņ jaqşь aņlь qaraş tьvđьrьldь. Ulardьņ hər өleşөnөņ, hər keskəj detaldьn eşləve, jəş staxanofsьlardьņ hiđgez kyđəteve aѣtьna alьndь. Hөđөmtələ 149 sь burovajđь boravlav eşen srogьnan 23 kөn alda tamamlanьlar. Kubaƣuşof kөn hajьn jaņь qьđьqlь vaqiƣalar eştərgə osoranь. Unьņ aldьnda jaņь, bьƣa tiklem asьlmaƣan „serđər" asьla başlanь. Hər ber jaņь vaqiƣa vaxta eşselərə menən tikşerelə. Burmasterƣa şunda uq jetkerelə kilde.

145-se burovajƣa kyskəs tə vaxta staxanofsa eşləven davam ittərə.

Smenalar staxanofsa ytələr. Hər ber smena Kubaƣuşof vaxtahьnьņ maqtavlь səxifəhen, jeņev sьjfьrđarь menən biđəkləj. Staxanofsь smenalar staxanofsьl təvlekkə əjlənderelələr. Promьjslalala staxanofsьlar bişkөnlөgө iƣlan itelə. Вьnda la Kubaƣuşoftar eşləgən burovaj staxanofsь burovaj ismen aqlaj.

Staxanofsьlar unkөnlөgө iƣlan itelgəs burovajđь oşo un kөn esendə tamamlav burьsь qujьla. Un kөn! Ə bьnь taƣь la qьѣqartьrƣa mөmkinlektər bar bit. Bөtə mөmkinlektər fajđalanьla. Hөđөmtələ ular burovajđьņ eşen өs kөndə tamamlajđar.

II

Ƣəlim Əxmətjanof brigadahь jaņь qьna kolxozdan kilgən өjrənsek jəştərđən tuplandь. Ulardь baѣьvđan kilgən jəştərđe jaņь eşkə, jerđe boravlap neft' sьƣarьv eşenə өjrətergə kərək ine. Ular eşləj başlanьlar. Eşlənelər həm өjrəndelər.

310-sь burovaj, plan bujьnsa 8 kөn esendə 50 metr boravlanьrƣa tejeş ine. Kөndər hiđelməj berehe artьnan ikensehe ytep tə kitə torđolar, ə ytkən hər kөn burovajđьņ ucot dəftərendə jeņev sьjfьrđarь qaldьra kilde. 8 kөn esendə 303 metr boravlanƣan.

Əxmətjanof eşləgən vaxta staxanofsьl vaxta ismen aldь.

„Şmidt" sistemahьndaƣь burovaj maşinahьn ular bөtəhe lə jəndəre kevek qarajđar, haqlajđar. Bөtə mexanizmdar, maşinalar həm burovaj tađa totola. Вьl da ulardьņ başqa vaxtalarđan ajrьla torƣan sьjfattarь.

Xəđer bьl burovaj 354 metr tərənlektə. 720 metrlar samahь ytkəs—ti Əxmətjanof,—Neft'kөtəbeđ. Ə bьl vaqьtqa beđ đur tantanalь bajramƣa əđerləngən kevek əđerlənəbeđ.

Əxmətjanof yđeneņ ucastkahьnda komsorg. Ul haq qьna qьlanьp, quldarьn pedzəgeneņ eske keѣəhenə tьqьp bloknotьn sьƣara. Yđeneņ komsomolestarь turahьnda hөjləj.

— Ular bөtəhe lə proizvodstvola jaqşь eşləjđər. Ləkin bьna kocegar jarđamsьhь komsomolka Malova qьna ber vaqьt qađandьņ nađlanьvьnan qurqьp beđđeņ jөđgə ađьraq qьđьlьq kilterđe.

Əxmətjanof promьjsla jəştərenə, eşselərenə kyptən tanьş keşe. Jьjьlьştarđa unьņ turahьnda өlgө itep hөjləjđər. Gazeta bittərendə unьņ eş təzribələren, eş kөndəren tasvir itkən ocerektar baѣьp sьƣaralar.

⁂

Promьjsla komsomolestarь Kubaƣuşof həm Əxmətjanoftarđь VLKSM Өlkə konferensiahьna delegat itep jebərđelər. Ular konferensia tribunahьnan yđđəreneņ eştəre turahьnda, yđđəreneņ talaptarь turahьnda hөjləjəsəktər. Yđđəreneņ eş təçribələre menən konferensia delegattarьn tanьştьrasaqtar. Ular bөgөn beđđeņ konferensia zalьndalar.

Askin.

ORDENLЬ QЬĐƢA

Hin tьvƣas ta əsəņ hiņə qarap
Tərən uflap, ođaq kөjđө lə
Xəlneđ qulь menən
Başьņ hьjpap:

— Niņə genə tьvđьņ tine lə,
Hineņ şat həm qara kyđeņə qarap
— Yl, tejergə axьrь qьjmanь
Halam jəjgən jemerek hikelə
Tөndər bujь ykhep ilanь.
Beləheņ bit—

Ataj, əsəjeņdeņ
Bajƣa kitte bөtə kestəre.
Ular ylgəs tə əle bik ođaq
Kəvđələnde jabьq tөѣtəre.
Əsəņ bьlaj hine bəxetle tip
Orden alьr tip belməne.
Tik şunьhь—

Əsəņ ylep qaldь
Ordenьņdь qьna kyrməne.
Hineņ kyņeleņ gigant karap kevek
Qojaşlь kөn hava jeđgəndəj,
Eş taņьnda kөslө həm şat hin
Traktorđan qьrđar kiđgəndə.
Komsomolia hiņə əsəņ buldь
Ə jəşlegen
Ilebeđ өsөn jeņev kilterđe.
Udar xeđmət hine traktorđa
Ordenlь qьđ itep yѣterđe.

Məvli Sadrtdinof.

Fizkul'tura bajramь tamamlandь

VLKSM dьņ X sjezdь ismendəge bөtə Başqortostan fizkul'tura bajramь tamamlandь Bajram Başqortostan fizkul'turniktarьnьņ bajtaq uņьştarƣa ireşkənlegen kyrhətte. Вьl kөndərđə konki şьvьvđa 8 həm saņƣь şьvьvđa 3 bөtə Başqortostan rekordь birelde.

Celəbe fizkul'turniktarь menən Başqortostan fizkul'turniktarь arahьnda sabьş konkiđarьnda jarьş өs kөn davam itep berense urьndь Polubabkin (Celəbe), ikense urьndь Mocalnikof aldь. Qatьn-qьđđarđan sabьş konkiđarьnda berense urьndь Valter aldь. Ul 500 həm 1500 metrƣa jarьşta bөtə Başqortostan rekordь birđe.

Jabaj konkiđarđa jarьşta irđərđən berenselekte **Sevostjanof** (Celəbe), qatьn-qьđđarđan Petrəjeva (Өfө) aldь.

Konki sabьvьnda rajondar arahьndaƣь jarьşta berense urьndь Beloret, ikense urьndь Stərletamaq, өsөnsө urьndь Bөrө, aldь.

30 kilometr alьѣlьqtan saņƣь jarьşьnda Aniscenko (Өfө) bөtə Başqortostan rekordь birđe. Ul bьl juldь 2 səƣət 29 minut 14 sekundta ytte. 20 kilometr alьѣlьqtan jarьşta Pestof (Өfө) bөtə Başqortostan rekordь birđe. Вьl alьѣlьqtan berenselekte Celəbe fizkul'turnigь Protasef aldь.

Qatьn-qьđđar өsөn 5 kilometr alьѣlьqtan jarьşta berense urьndь Irduƣan (Өfө), 10 kilometr alьѣlьqtan Kozevnikova (Өfө) aldь.

Rajondar arahьndaƣь saņƣь jarьşьnda berense urьndь Stərletamaq komandahь, ikense urьndь Өfө, өsөnsө urьndь Beloret komandahь aldь.

Kөrəş jarьştarь bik qьđьqlь ytte Kөrəş barƣan zal өs kөn bujь xalьq menən tulь buldь. Kөrəştə berense urьndь urman kiѣevse Islam Fəsxetdinof (Beloret), ikense urьndь Ƣəmərof (Өfө) aldь.

Өs kөn davam itkən bajram hөđөmtəhendə Өfө menən Celəbe komandalarь arahьndaƣь jarьşta Өfө sporttьņ bөtə tөrđəre bujьnsa berense urьndь aldь. Rajondar arahandaƣь jarьşta berense gruppanan berense həm ikense urьndь Beloret menən Stərletamaq komandalarь urtaqlaşьp, ular sport zalь jьhazlandьrьv өsөn meņər hum aqsa menən byləkləndelər. Ikense gruppala berenselekte Mələvez komandahь aldь. Bajramda qatnaşьvsьlarđan 31 keşe, sport eşendəge qađanьştarь өsөn qimmətle byləktər menən 62 keşe deplomdar menən byləkləndelər.

(BaşTASS).

Mahajьvlь şav-şьvđarƣa jəşerelgən đur jeteşheđlektər

(Ađaƣь, başь 3 bittə)

lər. Institutta dөjөm өlgəşev kofitsentь 4,7 balla bulƣan da, jetense simestorđьņ berense gruppahьndaƣь komsomolestarđьņ urtasa uqьv ballahь 3,5, şul uq simestorđьņ 4-se gruppahьnda 3,5 ballaƣьna. Ajrьm komsomolestarđьņ өlgəşevđərenə qarahaq taƣь la nasarьraq xəl kyrəbeđ. Institutь bөtөrөp sьƣьv aldьnda torƣan komsomolka Ƣiləzьva menən Fazliəxmitovalar đa tik 2,0 ballaƣa qьna uqьjđar. Kyrəheņ ulardьņ uqьv menən şөƣөllənergə vaqьttarь juq.

Вьna şunan huņ inde ulardan nindəj vractar sьƣasaƣьƣьn başqa kilterev qьjьn tygel.

Komsomolestarđьņ uqьvđan artta qalьvđarьnьņ səbəbe politik tərbiə eşeneņ siktən tьş tybən bulьvьnan, bajtaq qьna komsomolestar həm studenttarƣa „fal kitabь" kevek sit ideologialarđьn tə'ѣir itevenən eđlərgə kərək. Məѣələn, bьl kitaptьņ xuzahь Sarigorotseva ximia, beologia, anatomia həm Leninizmdan zacot birməgən. Вьl kitap tirəhenə tuplanƣan gruppanьn aktivistkahь bulƣan komsomolka Belausova-xima, anatomia, beologia həm fizkul'tura bujьnsa zacot birməgən.

Ə, institutta iņ jaqşь student bulьv өsөn ulardьņ bөtə mөmkinlektəre bar. Institutqa ingəngə tiklem 8 jьllьq məktəp həm meditsina rabfagьnьņ tulь kursьn ytkəndər. Вьna bьlar bөtəhe lə ulardьņ nьqlь, tьrьşьp uqьv urnьna sit eşkə birelevđəren asьq kyrhətələr. Ə komsomol, profsojuz ojoşmahь şulaj uq direksia yđ keşelərenеņ nəmə menən şөƣөllənganlektəren, ni menən mavьqqanlьqtarьn belməgəndər, qьđьqhьnmaƣandar, jataqxanalarđa bulmaƣandar. Uqьvđa həm başqa eştərđə artta qalьvđarđьņ səbəptəren asьv өѣtөndə eşləməgəndər. Kyrəheņ, qajđandьr, kemdərđeņder studenttar tormoşonoņ esenə inep bьl đur jeteşheđlektərđe asqandь kөtkəndər?

Вьna bьl juƣarьla kilterelgən bөtə fakttar meditsina institutьnda politik tərbiə eşe tybən bulьvđь, ajrьmsa komsomol ojoşmahьnьņ jəştərđe kommunistik ruxta tərbiələv өѣtөndə nasar eşləgənlektəren, ajrьm məs'ələlər bujьnsa şav-şьvƣa birelep, yđək məs'ələlə qatmarlь eş kiņəjtev өѣtөndə eşləmgənlekte kyrhətələr.

Вьna bьlar bөtəhe lə, meditsina institutь direksiahьn, partia, komsomol ojoşmahьn qoro şav-şьvđarđan, tyđemle həm qatmarlь tərbiəvi eşte kiņəjtevgə totonovđarьn talap itələr.

Mədinə uqьv ojoştorovđь talap itə

Jamaş avьl sovetь (Bajmaq rajonь) „Haqmar" kolxozь komsomol ojoşmahь, ajrьm komsomolestarđьņ uqьj-jađa belməvselektəren bөtөrөv eşenə politik əhəmiət birep qaramaj. Ojoşmalaƣь 12 komsomolestan dyrehe bөtөnləjgə uqьj-jađa belməjđər. Şuƣa qaramaѣtan bьl komsomolestar uqьvƣa jəlep itelməgəndər.

Bьl turala komsomolka Niƣmətьv Nəƣimət:

— Başqalar kevek yk uqьjhь kilə, bөtəhen də belge kilə. Uqьvƣa la telək đur, ləkin telək, telək bulьp qьna qala. Вьl turala avьl sovetь la qajƣьrtmaj. Komsomol ojoşmahь la tьnьs qьna qala birə-ti.

Barlьba

Nađanlьqtь bөtөrөv turahьnda ađьraq lьƣьrđap, kyberək eşlərgə ine

Beđđeņ „Jaņь tormoş" kolxozьnda (Dəvləkən rajonь) lekbiz tyņərəge ojoştoroldo. Unda plan bujьnsa uqьvđar başlanьlar Tyņərəkkə bөtəhe 26 uqьj jađa belməgən kolxozsь jөrөj.

Ləkin lekbizgə qatьn-qьđđarđan tik 2 genə keşe ьlьqtьrьlƣan.

Kolxozda uqьj-jađa belməgən 65 keşeneņ 45 e qatьn-qьđđar bulьvƣa qaramaѣtan „Jaņь tormoş" kolxozь janьndaƣь komsomol ojoşmahь qatьn-qьđđarđь lekbiz tyņərəktərenə 100 protsentь menən ьlьqtьrьvđa ber tөrlө lə eş alьp barmaj „Salavat", „Kirof", „Qьđьl tormoş" kolxozđarьnda la oşo uq xəl.

Konferensia qatьn-qьđđarđьņ nađanlьƣan bөtөrөv məs'ələhen nьq qujьrƣa həm bьƣa bөtə qatьlьq menən məzyrlərgə tejeş.

Ƣəlejeva

Javaplь redaktor:
A. ƏMIN.

Өfө „Oktəbr natiskahь" tipografiahь Başglavlit vəkile № 522

Bɵtə ildərđeꞑ proletarđarь, вerləşegeđ!

Leninse

1936 JЬL
14
MART
№ 27 (942)

ОБЛАСТНАЯ КОМСОМОЛЬСКАЯ ГАЗЕТА
ЛЕНИНСЕ
Орг. Башобкома и Уфимского Горкома ВЛКСМ

Ike kɵnge вer tapqьr sьƣa

VLKSM dьꞑ Başqortostan ƟK həm Ɵfɵ qala komitetь organь

Adres: Ɵfɵ, Je-Sazonof uramь
Telefon № 82—69

XI konferensianьꞑ
BIŞENSE
KƟNƟ

Başqortostan komsomolьnьꞑ XI konferensiahь

Məskəv,—VKP(в) Yđək komitetь iptəş Stalinƣa

Lenin komsomolьnьꞑ Başqortostan Ɵlkə konferensiahь heđgə, Lenin eşen вɵjɵk davam itterevsegə, sotsializmdьꞑ вɵtə donja kyləmendəge tarixi jeꞑevđərenenꞑ genial organizatorьna, proletar vatanьвьđ xalьqtarьnьꞑ hɵjɵklɵ julвaşsьhьna qajnar komsomol sələme jeвərə. Sovet ilendəge jəşlek, Lenin—Stalindьꞑ вɵjɵk idealarь qevətle material kɵskə əjləngən ildə jəşəv ni tiklem вəxetlelek. Bьnan da hoqlanƣьsьraq nəmə вulьrƣa mɵmkinme! Beđđeꞑ ƣajət đur vatanьвьđ вɵjɵk industrial' ilgə əjlənde, sьjnfi doşman menən вulƣan qatь kɵrəştərđə kolxoz qoroloşo вɵtɵnləjgə həm məꞑgegə jeꞑde. Sovettar sojuzьnьꞑ вɵtə xalьqtarьnьꞑ jaꞑь kul'turahь səskə ata. Beđđeꞑ ildeꞑ xeđmətsən massalarь mul tormoşloƣa əjlənələr.

Hoqlanƣьs Stalin epoxahьnda „jəşəv jaqşьrđь, jəşəv kyꞑellegə əjlənde“!

Heđ, keşelər turahьnda, вɵtəhen đə xəl itevse kadrđar turahьnda atalarsa xəstər kyreveged menən xalьqtьꞑ kɵslɵ staxanofsьlar quđƣalьşьn yţterđeged. „Jaꞑьsa, staxanofsa eşlərgə“—вьl, sotsializmdьꞑ artaвan jeꞑeve ɵsɵn kɵrəştə вeđđeꞑ вajraƣьвьđ. Heđđeꞑ tarixi kyrhətmələreged вujьnsa eşləp, вeđ traktoristka Qaharmanьva, maşinist Gurin, вrigadir Knəzxanьf, traktorist Mankejef, traktor вrigadahь вrigadirь Kaşapьf, ajaq kejeme tegevse—Laskutof kevek keşelərđe yţterđek, iꞑ jaqşь komsomolestar Sovettar sojuzьnьꞑ ordendarьn aldьlar. Beđ, Başqortostan komsomolestarь proletar vatanьвьđđьꞑ jəştəren həm вalalarьn kommunistik ruxta tərвiələv ɵsɵn stalinsa kɵrəşerвeđ, Marks—Engels, Lenin—Stalindьꞑ taƣlimətenə arьmaj—talmaj ejə вulьrвьđ, fən həm kul'turanьꞑ jaꞑь вejeklektəren huƣьşьp alьrвьđ.

Beđđeꞑ вɵjɵk vatanьвьđđьꞑ qurƣavsьlьq kɵsɵn nьƣьtьv turahьnda arьmaj—talmaj xəstər kyreveged, heđđeꞑ Govardqa вirgən javaptarьƣьđ—jaвьrьlьp kilgən huƣьş qurqьnьsьn asьq iţəpkə alьvđьꞑ, jaꞑь imperialistik huƣьştьꞑ organizatorđarьn faş itevđeꞑ jaqtь ɵlgɵləre вulьp toralar, вeđđe, komsomol ajrata kyrenekle urьn totqan, qurƣavsьlьq eşenə taƣь la đurьraq kɵs menən moвilizirlajđar. Faşistarđьꞑ javьz ujđarь turahьnda вer genə minutqa la onotmaj, вeđ-вeđđeꞑ Qьđьl armiaвьđƣa qurqьv вelməj torƣan, fizik jaqtan tađa вulƣan həm aldьnƣь texnika menən qorallanqan kɵrəşselər вirev ɵsɵn вojevoj əđerlekte jəjep jeвərəвeđ.

Beđ heđđe, qəđerle Iosif Vessarionovic, ьşandьraвьđ, вeđđeꞑ konferensiaвьđ eştəge jeteşheđlektərđe вol'şeviktarsa asьr həm jəştərđe, вalalarđь kommunistik ruxta tərвiələvđeꞑ konkret juldarьn вildələr. Revolytsion ujavlьqtь вɵtə saralar menən kytərə вarьp, jəştərđeꞑ massalarьn sotsializmdьꞑ doşmandarьna qarata ьđƣar doşmanlьq ruxьnda tərвiələp, sotsialistik kul'tura həm texnikanьꞑ juƣarьlьqtarьna ejə вula вarьp, вeđ-вeđđeꞑ hьnalƣan jetəkseвeđ вol'şeviktar partiahьna вɵtɵnləjgə вirelevseler вulьrвьđ. Hɵjɵklɵ julвaşsь, hɵjɵklɵ duţ həm ostađ, вeđđeꞑ komsomollьq antьвьđđь qaвul it—вeđ hoqlanƣьs vatanьвьđ ɵsɵn, Lenin—Stalin eşe ɵsɵn, kommunizmdьꞑ вɵtə donja dəvmələndə jeꞑev ɵsɵn, yđeвeđđeꞑ вɵtə ƣɵmɵrɵвeđđe вirergə əđerвeđ!

Jəşəhen sotsializmdьꞑ jeꞑevđəren ruxlandьrьvsь həm ojoştorovsь kommunistik вol'şeviktar partiahь! Jəşəhen вɵjɵk Stalin!

Konferensia prezidiomь.

Saqmaƣoş rajon delegattarь—ip. Ƣəlimof, Mullajanьf, Əвdraxmanьva həm Agejeva Şufia iptəştər.

Konferensia kɵndəlege

12-se mart irtənge ultьrьş

Iptəş Şamraj dokladь вujьnsa feker alьşьvđar davam itep, Əminof („Leninse“ gazetahь redaktorь), Xafizof (Şaran rajonь), Tyləşof (Xajвulla rajonь), Mankejef (VLKSM Ɵlkə komitetь pionerđar вylege mədire), Qoвaquşef (Kirof ismendəge Işemвaj neft promьjslahь staxanofsьhь) iptəştər həjlənelər.

Iptəş Mankejef pioner eşseləren jeteşterev məs'ələhenə ajrьm əhəmiət вirergə kərəklegen əjtte. Ul вaşqa eştən вuşatьlьp eşləvse vozatьjđarđьꞑ hanьn arttьrьrƣa kərək, ular əle Başqortostanda вarь 30 qьna, ti.

Iptəş Qoвaquşoftьꞑ həjləv menən вerense doklad вujьnsa feker alьşьvđar tamamlana. Bɵtəhe 24 delegat həjləp ytə. Hər oratorđьꞑ sьqьp həjləve, jəştərđeꞑ yţevenə, вigerək təularđьꞑ talaptarь artьvьna đur şahit вulьp tora—Kyвerək uqьv kitaвь, gazeta—zurnaldar, kyвerək əđəвiət, kyвerək kluв, teatrđar, kinolar вьna kyp oratorđarđьꞑ əjtkən talaptarь.

Iptəş Şamraj ađaqqь hyđen həjləgəs, konferensia вer tavьştan VLKSM Yđək komitetьnьꞑ politik hьđьqьn dɵrɵţ, praktik eşməkərlegen jaqşь, tip taвьp, qarar qaвul itə. VLKSM Yđək komitetь dokladь вujьnsa rezolytsia jađьv ɵsɵn Şamraj, Əminof, Rьjвakof, Kirjanof, Arьslanof, Saregorodsef həm вaşqa iptəştərđən komissia hajlana.

Şunьꞑ hoꞑьnda konferensia kɵn tərtiвenenꞑ ikense məs'ələhenə kyşə.

VLKSM—dьꞑ Başqortostan Ɵlkə komitetьnьꞑ otcot dokladь ɵsɵn iptəş Timerƣalina hyđ ala. Iptəş Timerƣalinanь konferensia ođaq qul saвьvđar menən qarşьlaj.

Hər tɵrlɵ fakttar həm sьjfьrđar menən tulь dokladьna iptəş Timerƣalina Başqortostan komsomolьnьꞑ otcot osoronda ireşkən uꞑьştarьn həjləp ytə. Şul vaqьtta ul komsomolđьꞑ ajrьm ojoşmalarь həm Ɵlkə komitetьnьꞑ praktik eşendə вulqan jeteşheđlektəren nьqlь tənqit aţtьna ala.

Iptəş Timerƣalinanьꞑ вɵjɵk julвaşsьвьđ iptəş Stalinƣa arnalƣan huꞑqь hyđđəre kɵslɵ qul saвьvđar, avatsia esendə kymeləlær.

—Iptəş Stalinƣa komsomol urahь! Jəşəhen вeđđeꞑ ostađьвьđ iptəş Stalin!

—Tavьştarь jaꞑƣьraj. Bьnьꞑ hoꞑьnda konferensia qul saвьvđar ađ-

(Davamь 4-вittə).

Məskəv, VLKSM Yđəkkomitetь-ip. Kosarefqa

VLKSM dьꞑ XI Başqortostan Ɵlkə konferensiahь hiꞑə, maqtavlь komsomol toqomonoꞑ вojevoj jetəksehenə qajnar komsomol sələme jeвərə!

Başqortostan komsomolь VLKSM dьꞑ X sjezdьna, вɵtə Sojuz komsomolь kevek yk, вerđəm monolit otrad вulьp, yđeneꞑ вojevoj ştaвь VLKSM Yđək komitetь əjlənəhenə, kommunistar partiahь əjlənəhenə, xeđmətsən jəştərđeꞑ вɵjɵk ostađь həm duţь, donja proletariatьnьꞑ julвaşsьhь iptəş STALIN əjlənəhenə tьƣьđ ojoşqan rəveştə kilə.

VLKSM Yđək komitetьnьꞑ вojevoj həm operativ jetəkselegen вeđ praktik eş вeđđeꞑ hər вer ađьmьnda hiđəвeđ.

VLKSM Yđək komitetь qatьn-qьđ jəştər arahьna, вigerək tə вaşqort qatьn-qьđđarь arahьnda eşləv turahьndaƣь qararь menən komsomol eşeneꞑ вьl ucastkahьn вьqasa вulmaƣan politik juƣarьlьqqa kytərđe. Sojuzdьꞑ aktiv izadьj eşenə jeđđərləgən qьđđar həm jəş əsələr вьlьqtьrьldь, jeđđərsə komsomolkalar tɵrlɵ ɵlkələrđəge xuzalьq həm kul'tura tɵđɵleşendəge jetəkse urьndarƣa yrləteldelər, ular eşteꞑ kyrkəm ɵlgɵləren kyrhətələr.

Başqortostandьꞑ 9 komsomolesь kykrəgendəge ordendar-вeđđeꞑ uꞑьştarьвьđđь asьq kyrhətələr.

Yđeвeđđeꞑ jeteşheđlektəreвeđđe вɵtɵrɵv julьnda вol'şeviksa tənqitte həm yđ ara tənqitte jəjep jeвərep, hər вer komsomolđьꞑ kul'turaƣa həm texnikaƣa ejə вulьvьna armaj-talmaj həm nьqьşmalь rəveştə tьrьşьp staxanofsa eşləp, вeđ julвaşsьвьꞑ—jəştərđe həm вalalarđь kommunistik tərвiələv turahьndaƣь tarixi kyrhətməhen Başqortostan komsomolьnьꞑ ytəjəsəgenə iptəş Kosaref, heđđe ьşandьraвьđ.

Jəşəhen jəş вol'şeviktarđьꞑ вəxetle toqomo!

Jəşəhen вeđđeꞑ aqьl ejəhe julвaşsьвьđ həm ostađьвьđ, xeđmətsən jəştərđeꞑ вɵjɵk həm hɵjɵklɵ duţь, tьvqan Stalin!

Konferensia prezediumь.

BƟJƟK LENIN—STALIN PARTIAHЬNЬŊ Ь

VLKSM Yđək komitetьnьŋ eşe turahьnda ip. ŞAMRAJđьŋ Başqort

Lenin komsomolь Yđək komitetь ismenən XI Ɵlkə konferensiahь delegattarьna həm heđđeŋ jeđɵgeđđə Başqortostandьŋ вɵtə komsomolestarьna həm xeđmətsən jəştərenə вojevoj komsomol sələme tapşьrьrqa rɵxsət itegeđ. (Alqьştar)

VLKSM dьŋ IX sjezdьnan huŋ nəq 5 jьl vaqьt ytte.

Вьl vaqьt qьъqa вulьp kyrenevenə qaramaъtan, вьl osor sovet ileneŋ jeđen tamьrđan alьp yđgərtevse вɵjək tarixi vaqiqalar menən tulь osor вulđь.

Вeđđeŋ il esendə „kem-kemde" məs'ələhe qьrqa xəl itelde həm SSSR đa sotsializm qьrqa həm məŋgegə jeŋde. Sovettar sojuzь artta qalqan ildən, krəъtiənselek ilenən, industrial ilgə, qьvətle həm вaj ilgə, xalьqtarđьŋ вɵjək duъlьqtarь səsək atьvsь ilgə əjlənde.

Вьlar вɵtəhe вergə, đur yъev qьjьnlьqtarьna qaramaъtan, tьşqь həm eske doşmandarđьŋ nьqьşlь qarşьlьqtarьna qaramaъtan, ьşanmavsьlarđьŋ, panikaqa вirelevđərenə həm şьŋşьvđarьna qaramaъtan, — вol'şeviktar partiahьnьŋ Lenin - Stalin julьnьŋ jeŋeven kyrhətələr. Вьl jul Lenin tarafьnan kyrhətelgən вulqanqa, Sovettar ileneŋ proletariat həm kolxozsьlarьnьŋ timer вataljondarьn, şul jul вujlap qoros ađьmdar menən вeđđeŋ Stalin alьp вarqanqa kyrə ul jul jeŋde (Alqьştar).

VLKSM, вьl gigant kərəştərđeŋ вɵtəhendə lə, вɵjək əsəвeđ—partianьŋ iŋ jaqьn, iŋ ьşanьslь, iŋ fidakar həm huqьşsan jarđamsьhь вulđь, вulьp kilə həm вulьr. Lenin komsomolь partia julьnan вer genə ađьmqa la sigenməj. Stalin tarafьnan kyrhətelgən partia julь, elek tə, xəđer đə komsomol julь вulđь həm hər vaqьt şulaj вulasaq. Unьŋ kɵsələ şunda. Komsomolqa, unьŋ X sjezdьna kilə torqan uŋьş həm jeŋevđəren вьna şul tə'min ittelə.

Aldьnqь həm xəl itkes ucastkalarđa

VLKSM dьŋ IX həm X sjezdarь arahьndaqь 5 jьllьq ara — stalinsьl вerense вiş jьllьqtь tamamlav həm sotsialalizm teđɵvse—ikense вiş jьllьqtь вojomqa atqara вaşlav jьldarь вulđь. Вeđđeŋ partia, julвaşsь həm ucitelebeđ iptəş Stalin, ileвeđđe ekonomik jaqtan вaşqa ildərđən вojondoroqhođ ilgə əjlənderevgə hələtle вulqan kesle industria teđɵv, teđɵv pafusьn yđləşterev pafusь menən tultьrьv həm əlegə tiklem kyrelməgən sotsialistik xeđmət ramlьlьqь tьvđьrьv вurьstarьn qujđь.

Вьl вurьstarđь вojomqa atqarьvđa Lenin komsomolь partiaqa nisek jarđam itte huŋ?

Вьnьŋ ɵsɵn, iptəştər, вerensenən, xalьq xuъalьqьnьŋ xəl itkes tarmaqtarьnda eşse jəştərđe ojoştororqa həm ularđь partia tirəhenə uqmaştьrьrqa hələtle вulqan huqьşsan komsomol ojoşmalarь вuldьrьrqa kərək ine. Вьl вurьstь xəl itev ɵъtɵndə VLKSM Yđək komitetь nьqьşlь eş alьp вarđь. Fakttar, VLKSM dьŋ вьl вurьstь uŋьşlь xəl itkənlege turahьnđa hɵjləjđər. Əgər đə VLKSM dьŋ IX sjezdьna, 23 jəşkə tiklem вulqan jəştərđən ere promьjşlennosta 1.394.000 jəş eşse eşləgən вulha, xəđer X sjezdqa şul uq promьjşlennostarđa 2 millionqa jaqьn keşe eşləj.

Transportta вeđđeŋ komsomol ojoşmalarь nьq uq jomoşaq inelər. Tik polit вyjektər teđɵlgən momenttan вaşlap qьna transorttaqь komsomol aqza həm kandidattarь 114 meŋdən, 182 meŋ keşegə tiklem yъte. Şunьŋ menən вergə, Lazer Maisejevic Kaganovictьŋ transportqa kileve transport komsomolьnьŋ eşen nьqьtьvđa ajrьvsa đur rol' ujnaqanlьqьn ajrata вildələp ytergə kərək.

Iptəştər, komsomol kesləren вьl rəveşle tuplav yđ aqьmь menən genə kilep sьqmanь. Partia kyrhətmələrenən sьqьp VLKSM Yđək komitetь, sovet industriahь tьvđьrьv həm yđləşterev ɵsɵn kɵrəşteŋ iŋ javaplь tarmaqtarьna komsomolestarđьŋ kyp meŋləgən otrədtarьn taşlaj.

VLKSM Yđək komitetь ileвeđđeŋ iŋ mɵhim teđɵləştərenə komsomolestarđь mobilizatsialav ytkərđe,—Donвasqa—36 meŋ keşe, Ural-Kuzвasqa-66 meŋ keşe, Dneprstrojqa-10 meŋ keşe, svəz organdarьna-6 meŋ keşe, aqas əđerləvgə-20 meŋ keşe, Saxalinqa-2 meŋ, transportqa-5 meŋ (komsomoldьŋ jerle ojoşmalarь tarafьnan ytkərelgən mobilizatsialar вьlarqa inməj) mobilizatsialanь.

Komsomolestar, tɵp həm xəl itkes proizvodstvo profissialarь arahьnda eşse urьndarьnьŋ xəl itkestərendə вuldьlar. Məъələn, 1935-se jьldьŋ 1-se ijylenə inzener-texnik raвotniktarь sostavьnda jəştər 12,1 protsent həm komsomolestar 6,6 protsent вulalar. Вьl handar вik kyp nəmələr turahьnda hɵjləjđər. Ular Lenin komsomolь safьnda texnik jaqtan gramotalь, kul'turalь kadrđarđьŋ yъeve turahьnda hɵjləjđər.

1931-se jьldьŋ 4-se fevralьnda iptəş **Stalin yđeneŋ** texnika turahьndaqь danlьqlь telməren hɵjləne. Вьl saqьrьv вɵtəhenən də elek jəştərgə вarьp tejə ine. Sənki proizvodstvoqa jaŋь qьna kilgən jəştərđeŋ kərəkle eş təzriвələre juq ine. Komsomol Yđək komitetь 1931-se jьldьŋ fevralьnda komsomolestarđь həm jəştərđe texnikaqa saqьrьv iqlan itte. Huŋьnan, 1931-se jьl texminimum ojoştorov turahьndaqь təqdim kytərelə, tiđ vaqьt esendə texnikanь ɵjrənev tynərəktəre tьvđьrьla, julвaşsьnьŋ kyrhətmələren вojomqa atqarьrqa saqьrьlqan texnik stansialar yъələr.

Unan huŋ, eđmə-eđ rəveştə, 1933-sə jьldьŋ majьnda Lenin komsomolь, вik tiđ dəjəm eşselər eşe, dəjəm dəvlət eşe вulьp əverelgən jəmaqət-texnik ekzaminь idejahьn kytərđe. Yđək komitettьŋ IX plenumь VLKSM dьŋ Stalingrad qala komitetь dokladьn tьŋlap, 1934-se jьldь-вɵtə komsomol həm eşse jəştərđeŋ texnika ɵsɵn poxod jьlь itep iqlan itte. Heđemtələ 1934-se jьlda 2637 predpriatie вujьnsa 814 meŋ keşe jəmaqət-texnik ekzaminь tapşьrđь. Şular esenən jəştər 360.000 keşe, komsomolestar 170000 keşe, kypselek komsomolestar ekzamindь „otlicno" həm „jaqşь"qa tapşьrđьlar.

Iptəştər, staxanofsьlar—вɵtə sovettar ilenə вildəle вulqan oşondaj вɵjək tarixi quđqalьştь вaşlap jeвərevselər вьna şul keşelər, texminimum ytkən keşelərđən sьqtьlar. Вьqa ajrьvsa iqtiвar itergə kərək. Jəmaqət-texnik ekzaminь təzriвələre nigeđendə dəvlət-texnik ekzaminь kilep sьqtь.

1934-se jьl, Yđək вaşqarma komitetьnьŋ 4-se sessiahьnda iptəş **Molotof** вьl eşte: „Вer talaj komsomol ojoşmalarьnьŋ вьl eştəge insiativalarь kiŋ komsomol massahьnda, ə huŋьnan вɵtə eşselər massahьnda otklik taptь" tip narьqlanь.

VLKSM dьŋ promьjşlennosta həm jaŋь teđɵləştərđə eşləv məs'ələlərə Yđək komitetь вjurohьnьŋ kɵn tərtiptərenən tɵşmənelər. Donвas, XTZ, Magnitogorski, STZ, XPZ, Rostsilmaş Kyznitski, Ural, Baku kevek đur jaŋь teđɵləştər komsomoldьŋ đur jarđamьn aldьlar.

Xəkymət, Dneprstroj, Donass, Qьđьl Stolitsa (Məskəv) komsomol ojoşmalarьn' Lenin ordenь menən вyləkləne. Jəđərləgən komsomolestar ileвeđđeŋ iŋ вɵjək nagradь-Lenin ordenь, xeđmət qьđьl вajraqь ordenь həm „xɵrmət вildəhe" ordenь aldьlal.

1935-se jьlda iptəş **Stalin**—„kadrđar вɵtəhen də xəl itə" tigən lozunga kytərə. Вьl lozunga вɵtə eşselər sьjnfь arahьnda *la*, jəştər *həm* komsomolestar arahьnda la *iŋ* jalqьnlь otklik taptь. Eşselər sьjnfь, eşse jəştər həm VLKSM, julвaşsьqa, xalьqtar tarixьnda his kyrelməgən, juqarь sotsialistik xeđmət *ramlьlьqь ɵsɵn kɵrəştə* iъke normalarđь vatьvsь вeđđeŋ revolytsia tarixьna, вeđđeŋ ildeŋ iŋ şanlь vaqiqalarьnan вerehe вulьp inəsək-staxanfsьlar quđqalьşь menən javap вirđelər.

Aleksi Staxanof, yđeneŋ вerense rekordьn 1935-se jьldьŋ xalьq ara jəştər kɵnɵnə isemləngənen heđ вeləhegeđ.

Вьl вɵjək tarixi quđqalьştь Aleksi Staxanof menən вerlektə вerense komsomoles-staxanofsь Konsedalof вaşlanь.

Komsomoles Pjotr Krivonos, transporttaqь staxanofsьlar quđqalьşьn вaşlap jeвərevse, komsomolka Dusə həm Maria Vinagradovalar-jeŋel promьjşlennostaqь staxanofsьlar quđqalьşьn вaşlap jeвərevselər. Komsomolka Maria Demcinko-вişjɵđsələr quđqalьşьnьŋ вaşlap jeвərevsehe. Komsomolka Paşa Angilina—sojuzdьŋ iŋ aldьnqь qatьn-qьđ jəştər traktor вrigadahьnьŋ вrigadirь.

Вoşqortostandьŋ iŋ jaqşь staxanofsьlarьn alьqьđ: Xəmitьf— вaşqort, Вajmaq вaqьr iretev zavodьnьŋ slesarь, komsomoles iptəş Gyrin—Ɵfə depohьnьŋ komsomol parovozdь maşinistь həm вaşqalar.

Şulaj đa, iptəştər, VLKSM komitettarь staxanofsьlar quđqalьşь ɵъtɵnən jomoşaq jetəkselek itkənde turanan-tura əjtergə kərək.

Вьnь dɵrɵъləvgə Вaşqortostandьŋ đur teđɵləştərenən вulqan Motor zavodь вik asьq miъal вula ala. Unda komsomol komitetь yđeneŋ вɵtə staxanofsьlarьn đa вelməj. Unda *staxanofsьlar həm ularđьŋ eştəre* turahьnda məqlymattər telefon aşa qьna jьjnala. Unda la staxanofsьlar quđqalьşьna jarđamqa rejđ ytkərelə, Ə *iŋ qimmətle* stanoktar вьsьraq xəldə toralar həm tutlanalar, sextarđa hьv tultьrьlqan вaktar đa juq, jataqxanalar ajьrvsa qaraqьhьđ həm kul'tura*hьđ xəldə totolalar, nihajət,* unda jəş fabzavocniktarđьŋ munsaqa ajqa fəqət ɵs tapqьr qьna вarьrqa tejeştər həm jataqxanalarđaqь posteldar ajьna ike tapqьr qьna almaştьrьlьrqa tejeştər *tigən tupaъ tərtip jəşəp* kilgənlege asьldь. Вьl, zavodta hoqlanьrlьq jəş staxanofsьlar juq tigən hyđ tygel, əlвəttə, ul, вьl təŋgəldə VLKSM komitetьnьŋ jomoşaq eşləgənlegen aŋlata.

Jəş staxanofsьlar ɵъtɵnən jetəkselek itev—ul staxanofsьlarđь вelergə, ularđь komitet ergəhenə tuplarqa, ular ɵъtɵnən julвaşsьlьq iterge tigən hyđ. Mitingtarđan—konkret proizvodstvo texnik instruktazqa kysergə. VKP (в) Yđək komitetь dekaвr plenumьnьŋ texnik normalarđь qajtanan qarap sьqьv turahьndaqь qararđarьn ytəvgə, aldьnqьlarđьŋ təzriвələren eşməkər rəveştə вaşqalarqa вirergə həm texnik uqьvđь jaŋьsa ojoştororqa kysergə.

Iptəş **Stalindьŋ** вьl kyrhətmələren ytəp xəđer komsomoldьŋ Yđək komitetь favzavoc məktəptəren—urta texnik uqьv ucilicşahьna, urta məqlymət вirev məktəptəren—urta texnik uqьv jorttarьna əjlənderev turahьndaqь məs'ələlərđe quja. Вьl julвaşsьnьŋ kyrhətmələren ytəv ɵlkəhendə komsomol eşen kytərevđe tə'min itə alьv mɵmkinlektəren вirer.

Komsomol вol'şevistik kolxozdar ɵsɵn kɵrəştə

Partia jetəkselegendə, avьlda vaq, tarqav, jalqьđaq krəъtiən xuъalьqtarьnьŋ sotsializm julьna, kolxoz julьna qaraj вɵtə donja tarixi əhəmiət-

le
V
tar
вul
kol
nis
Ə
585
X s
nala
qala
ka
avь
lar
В
nos
kom
„Ikı
poz
da
ner
đьŋ
tav
sos
ferm
pro
tav
193
nə
delə
K
qan
hun
19
eşlə
tikş
sa 1
urta
kyв
Вa
xuъa
orde
kala
(unь
kom
kom
şef i
dəle
tan
tip
A
nan
da в
Seв
iŋ q
da
tota
tarь
həm
kərə
jarđa
Ip
da p
Yđək
darь
hajla
kom
Pa
qa
lьqь
ɵsən
19
kəŋə
il, eş
yđ
sьjn
laqa
yđ p
hьn
stadi
Ju
vet i
somo
torđ
rь в
đur
sьlar
tixni
iqlan
hьnd
darь
lektə

ЬŞANЬSЬN AQLAJBЬĐ HƏM AQLARBЬĐ!

rtostan komsomolьnьŋ XI konferensiahьnda hөjləgən dokladьnan

le вoroloşo jahaldь.

VLKSM вьnda la yđeneŋ вol'şeviktar partiahьnьŋ iŋ jaqşь jarđamsьhь вuldь. Вьl hьƣьmtanь raŧlav өsөn kolxozdarđa VLKSM kөstəreneŋ nisek yŧevenə qarav đa jetə.

Əgər đə IX sjezd vaqьtьnda avьlda 585 meŋ komsomoles вulha, xəđer X sjezdƣa 1202607 komsomoles hanala. Əgər đə IX sjezd vaqьtьnda qala həm avьlda вөtəhe 84394 jəcejka вulha, xəđer inde вeđ tik вer avьlda ƣьna 112901 təvge ojoşmalar вarlьƣьn kyrəвeđ.

Вьl eştə lə tulajьm promьjşlennostaƣь təƶriвə qaвatlandь. Avьl komsomolь „вөtə komsomol jalanƣa!", „Ikmək өsөn kөrəşteŋ iŋ aldьnƣь pozitsiahьna!" tigən lozunƣtar aŧьnda eşləne. Hөđөmtələ, вeđ kombajnerđar sostavьnda komsomolestarđьŋ 46,6 protsent, traktoristar sostavьnda 20,9 protsent, вrigadirđar sostavьnda—4.4 protsent, tovarsьlьq fermahь mөdirđəre sostavьnda—5,3 protsent, kolxoz predsedateldəre sostavьnda—3 — protsent təşkil itə, 1931 se jьlda вrigadalarƣa ucot eşenə 100 meŋ komsomolestar yrləteldelər.

Kөrəşteŋ aldьnƣь saftarьna qujьlƣan komsomolestar nisek eşlənelər huŋ?

1932-se jьlda komsomolestarđьŋ eşləgən xeđmət kөndərenə ytkərelgən tikşerev, hər вer komsomolestьŋ urtasa 161 xeđmət kөnө eşləgənde, jəƣni urtasanan juƣarь eşləgən kolxozsьnan kyвerək eşləgənlegen kyrhətte.

Başqortostanda sotsialistik avьl xuƶalьƣьndaƣь uŋьştar өsөn Lenin ordenь menən вyləklənğən respuвlikalar arahьnda Başqortostandьŋ (unьŋ jetəkselərenən VKP(в) Өlkə komitetь sekretarь Вьjkin həm Xalьq komissarđar sovetь predsedatele Вulaşef iptəştərđeŋ) вerense вulƣanь вildəle. Вьl nagradanь alьvđa Başqortostan komsomolьnьŋ đur өlөşө вar tip turanan-tura əjtə alaвьđ.

Avьldь sotsialistik nigeđđə qajtanan qorov qьrqa sьjnfi kөtəş şarttarьnda вarđь. Ukraina, Kuвan, Kөnвajьş—Seвer, Volga hьmaq sьjnfi kөrəşteŋ iŋ qьrqьv həm iŋ avьr tarmaqtarьnda kulak, padkulacnik həm вaşqa totanaqhьđ eleminttarđьŋ soвataƶlьqtarьn вaŧьvđa, вol'şevistik kolxozdar həm xəlle kolxoz tormoşo өsөn kөrəştə komsomol partianьŋ iŋ jaqьn jarđamsьhь вuldь.

Iptəş **Stalin** insiativahь menən avьlda polit вylektər ojoştorola. VLKSM Yđək komitetь yđeneŋ iŋ jaqşь uldarьnan 3741 keşene personal rəveştə hajlap alьp avьlƣa jeвərə. Вьl avьl komsomolьn вik đur nьƣьtьv вuldь.

Partianьŋ general hьđьƣьn вojonьƣa atqarьv hөđөmtəhendə avьl xuƶalьƣь mexaniklaştьrьla. Mexanizmdar өsөn kadrđar kərək ine. Traktor, kombajn, molotilka, avtomaвil hьmaq maşinalarƣa texnik jaqtan gramotalь kadrđarđь ultьrtьrƣa kərək ine. Вьna şunьŋ өsөn VLKSM Yđək komitetь, Jer eştəre xalьq komissariatь həm sovxozdar xalьq komissariatь menən вerlektə maxsus kurs seltərđəre ojoştorđolar. Fəqət вer 1931-se jьlda ƣьna oşo kurstarđь 2,5 million keşe tamamlap sьƣtь. Şularđan traktoristar đa, kombajnerđar đa, mexaniktar đa, şoferđar đa həm вaşqalar đa вar ine.

Tөp agrigattarđьŋ komsomolestar həm aldьnƣь jəştər qulьnda вulьvь вьna şul đur eştərđeŋ hөđөmtəhe вuldь. 936 MTS taƣь traktoristar, kombajnerđar, şoferđar həm вaşqa mexanizmdarđa eşləvselərđeŋ 80 protsentqa jaqьnь jəştər.

Avьldь qajtanan qorov өsөn kөrəştə avьl xuƶalьƣь qoraldarьnьŋ əhəmiəten kytərev maqsatь menən yđək komitetь traktoristarđьŋ həm kombajnerđarđьŋ maxsus konkurstarьn ytkərđe. Вьlar вөtəhe lə partiaƣa həm sovet dəvlətenə вulƣan komsomoldьŋ вajtaq ƣьna jarđamь вuldьlar.

Avьl xuƶalьƣьn sotsialistik qajtanan qorov өsөn вulƣan nьƣьşmalь kөrəş, xeđmət gerojđarьn, juƣarь xeđmət ramlьlьq өsөn kөrəş insiatorđarьn tьvđьrđь. Ular kolxoz tөđөlөşөnөŋ gerojđarь-komsomolestar inelər. Maria Demcinko, Paşa Anglina həm вaşqa jөđərləgən komsomolestar həm kolxozsь jəştər-ileвeđđeŋ iŋ juƣarь nagradahь ordendar menən вyləkləndeler.

Başqortostan komsomolesь, Ileş rajonь „Kalinin" kolxozьnьŋ aldьnƣь вrigadirь Kenəzxanof Zəki.—Leninordenь menən вyləklənde. Qaharmanova Fəvziə „xөrmət вildəhe" ordenь menən вyləklənde həm вьlarđan вaşqa Başqortostandьŋ iŋ jaqşь kolxozsь jəştəre вyləkləndelər. Aldьnƣь kombajner həm kombajnerkalarđьŋ вөtə sojuz kəŋəşməhendə iptəş **Stalin**:—„əgər đə вeđ jaqşь uq qьŧqa srok esendə kisəge krəŧiən uldarьnan həm qьđđarьnan kapitalistik ilđərđeŋ normalarьnan arttьrьp jeвərgən вьna tigən kombajnerđarđь həm kombajnerkalarđь əđerləvgə ireşkənвeđ ikən, timək, вeđđə texnik kadrđarđь yŧterev eşe ifratta đur ađьmdar menən (семимильными шагами) alƣa вara, tigən hyđ" tine.

Вeđ julвaşsь tarafьnan вirelgən вьl narьƣtьŋ Lenin komsomolьna la qajtьp qalьvьn maqtanьv menən əjtə alaвьđ. Вeđđeŋ kiləsək вurьs—Lenin komsomolьnьŋ tьvƣan eşe—iptəş Stalindьŋ 7-8 miliard вot igen өsөn kөrəşev turahьndaƣь kyrhətməhen вojomƣa atqarьv өsөn вeđđeŋ вol'şevistik kolxozdarвьđ đa tulь xəlle tormoşto вojomƣa atqarьv өsөn kөrəştə jəştər massahьn kytərevđən tora.

Partianьŋ ьşanьsьn aqlarƣa

Yđək komitetьnьŋ XI plenumь VLKSM tarixьna, komsomoldьŋ eşendə iŋ jetdi вoroloş etaptarьnan вerehe вulьp inəsək.

Вeđ, komsomoldьŋ sotsialistik tөđөlөştөŋ вөtə tarmaqtarьnda kyrhətkən qaharmandarsa kөrəştəren tyвənəjtevgə вer kemgə lə irek вirməjвeđ, kirehensə вeđ unьŋ menən maqtanaвьđ, unь вeđđeŋ tarixtьŋ iŋ maqtavlь вittərenən hanajвьđ. VLKSM partia jetəkselege aŧьnda, вьna şul kөrəştə ideja jaqtan sьnьƣtь, nьƣьnь həm yŧte.

Şulaj đa, iptəştər, komsomoldьŋ вer talaj ojoşmalarьndaƣь вeđđeŋ sojuzdьŋ tərвiəvi вurьstarьn onotop jeвərev hьmaq fakttarь aşa ytergə jaramaj. Kyp kenə komsomol ojoşmalarьnda politik uqьvƣa вulƣan iƣtiвar jomoşarđь, ajrьm jetəkselər đə nisek вulƣanda la promfinplandь tultьrьƣa ine, tigən hьmaq xuş kyŋelelek, yđ-yđeŋde tьnьslandьrьv вuldь.

Qajhь вer urьndarđa jəştərgə qaraƣanda əjвerđər həm stanoktar menən kyвerək şөƣөlləndelər. Ular janьnda eşləvselər həm ularđь tьvđьrьvsьlar onotoldolar. Hөđөmtələ, вьlaj kilep sьƣa:-dojarkalar menən tygel, ə hьjьrđar menən kyвerək eşləjđər, traktoristar menən tygel, ə traktorđar menən eşləjđər, kombajnerđar menən tygel, ə kombajn menən eşləjđər, maşinistar menən tygel, ə maşinalar menən eşləjđər, jəş eşselər menən tygel, ə stanoktar menən eşləjđər.

Xəđer keşelərđeŋ aŋьndaƣь kapitalistik qaldьqtarđь вөtөrev praktik eş вulьp əverelgən vaqьtta-tərвiəvi вurьstar aldьnƣь planƣa qujьla. Xəđerge etapta jəştərđe həm вalalarđь kommunistik ruxta tərвiələvđe ojoştorov komsomol đьŋ tөp вurьsь вulьp tora. Lenin komsomolь өsөn вьl tөŋgəldə вaşqa вөtə ojoşmalarƣa qaraƣandala вik đur eş jalanь вar. Вeđđeŋ epoxala, keşelərđeŋ aŋьndaƣь kapitalistik elemint qaldьqtarьn вөtөrev—xəl itkes вurьstarđьŋ iŋ đurđarьnan вerehe itelep qujьlƣan vaqьttajaŋь keşelərđe, jaŋь sotsialistik tormoşto tьvđьrьvsьlarđь, maşinanь tьvđьrьvsьlar həm jөrөtөvselərđe tərвiələv вurьsьn вeđđeŋ eştə tөp məs'ələ ikənlegen вeləheвeđ.

Əgər đə komsomoldьŋ eşendə julвaşsьвьđ həm ostađьвьđ, aqьl ejəhe iptəş Stalin qatnaşmaha, IX plenum qararđarьnьŋ вulьvь mөmkin вulmaƣanlьqtь turanan-tura əjtergə kərək. Ul komsomol eşeneŋ ьsьn estəlegen həm julьn вildələne. Unьŋ kyrhətmələre, Lenin komsomolь jəştərgə ularđьŋ moxtaƶьna, ularđь əđerləvgə, ularđь tərвiələvgə, ularđь ojoştorovƣa taвa вora.

Şulaj đa, xəđer inde staxanofsьlar quđƣalьşь, iptəş **Stalindьŋ** staxanofsьlarđьŋ вөtə sojuz kəŋəşməhendə hөjləgən telməre XI plenum qararđarьna вer talaj tөp yđgərtmələr inderđelər. Komsomol вeđđeŋ revolytsianьŋ,kul'turalь, politik tərвiələngən, sьjnfi jaqtan sьnьƣqan, texnik jaqtan gramotalь kadrđar məktəвe вulьp əverelde. Artaвan da qajtanan qorolov-ul VLKSM aƣzalarьnan kul'tura-politik gramotalь, staxanofsьlar metodь menən eşləvse keşelərđe tərвiələv, staxanofsьlarđьŋ iƶadьj kөstəren eləkterep alьv həm tuplav tigən hyđ.

Iptəştər, sotsialistik tөđөlөş frontьndaƣь komsomoldьŋ вьl өlgəşevđəreneŋ вerehe lə yđ aldьna ƣьna kilmənelər, ular partia jetəkselege aŧьnda doşmandar menən, вeđđeŋ yŧeş avьrlьqtarь menən вulƣan qьrqьv kөrəştər esendə tьvđьrьldьlar.

Ytkən osor-jəştər өsөn вulƣan qьrqьv kөrəş osoro вuldь. Xalьq doşmandarь — trotskistar, zinoviefsьlar, uŋdar, вөtə tөr millətselər hər vaqьt jəştərgə tajanьrƣa tьrьştьlar, ləkin ularđьŋ вьl tajanьstarь selpərəmə, tar—mar itelde.

Iptəş Kiroftьŋ zinoviefsь—trotskistar oppazitsiahь qalđьqtarь tarafьnan ytereleve, komsomol ojoşmalarьnьŋ ajrьm zvenolarьnda sьjnfi ujavlьqtьŋ tupaŧlanьv вarlьƣьn astь.

Komsomoldьŋ ajrьm ojoşmalarьnьŋ jetəkselek eşendə sit eleminttar вulƣandar. Məŧələn, VLKSM-dьŋ Xerson qala komitetь sekretarь вulьp вik ođaq vaqьttar вujьnsa trotskist eşləgən. Komsomoldьŋ Astrxan qala komitetьnьŋ agetproвьnda la trotskist eşləgən.

Ləkin komsomol, partia jetəkselegendə вьl sьjnfi sit eleminttar menən də şəfqəteđ rəveştə iŧəpləşte.

Partia dokumenttarьn tikşerev aktivtьŋ sittər menən soвarlanьvьn astь. Belorossia həm Ukrainala komsomol gazettarьnьŋ redaksialarьna millətselər inep ojalaƣandar. Başqortostan Өlkə komitetьnda Trotskistka Talanova eşləgən. Вьlar вөtəhe lə вeđđeŋ epoxala ujavlьqtьŋ nəmə ikənlegen tөşөnөv өsөn haвaq вuldьlar. Kyptər, doşman jemereleven, ləkin ađaƣьna tiklem вөtөrөlөp jetməgənlegen onotalar. Sьjnfi kөrəş hynməj, ə ajrьm tarmaqtarđa qьrqьvlaşa.

Вeđ yđeвeđđeŋ вol'şevistik ujavlьqtьŋ tьvđьrlƣan sьjfatьn tərвiələv menən вergə, „вeđgə Lenin komsomolьnьŋ вol'şeviktar partiahьnьŋ nindəj ьşanьs kyrhəteven hər vaqьt xəterđə totorƣa həm partianьŋ вьl ьşanьsьn yđeвeđđeŋ tormoşto qəđerləgən hьmaq qəđerlərgə tejeşвeđ. Sөnki jəş revolytsionerđarđьŋ tormoşonda iŋ kөslөhө, iŋ maturь həm iŋ qimmətlehe—ul вeđgə, вeđđeŋ hər qajhьвьđƣa partia tarafьnan kyrhətelə torƣan ьşanьs". (**Kosarof**).

Вьlar вөtəhe lə VLKSM đь, komsomolestarđьŋ politik uqьvđarьn aldьnƣь planƣa qujьvƣa məƶвyrləj. Yđək komitetь вьl məs'ələgə вer nisə tapqьr əjlənep qajttь.

(**hudьmь kilehe handa**).

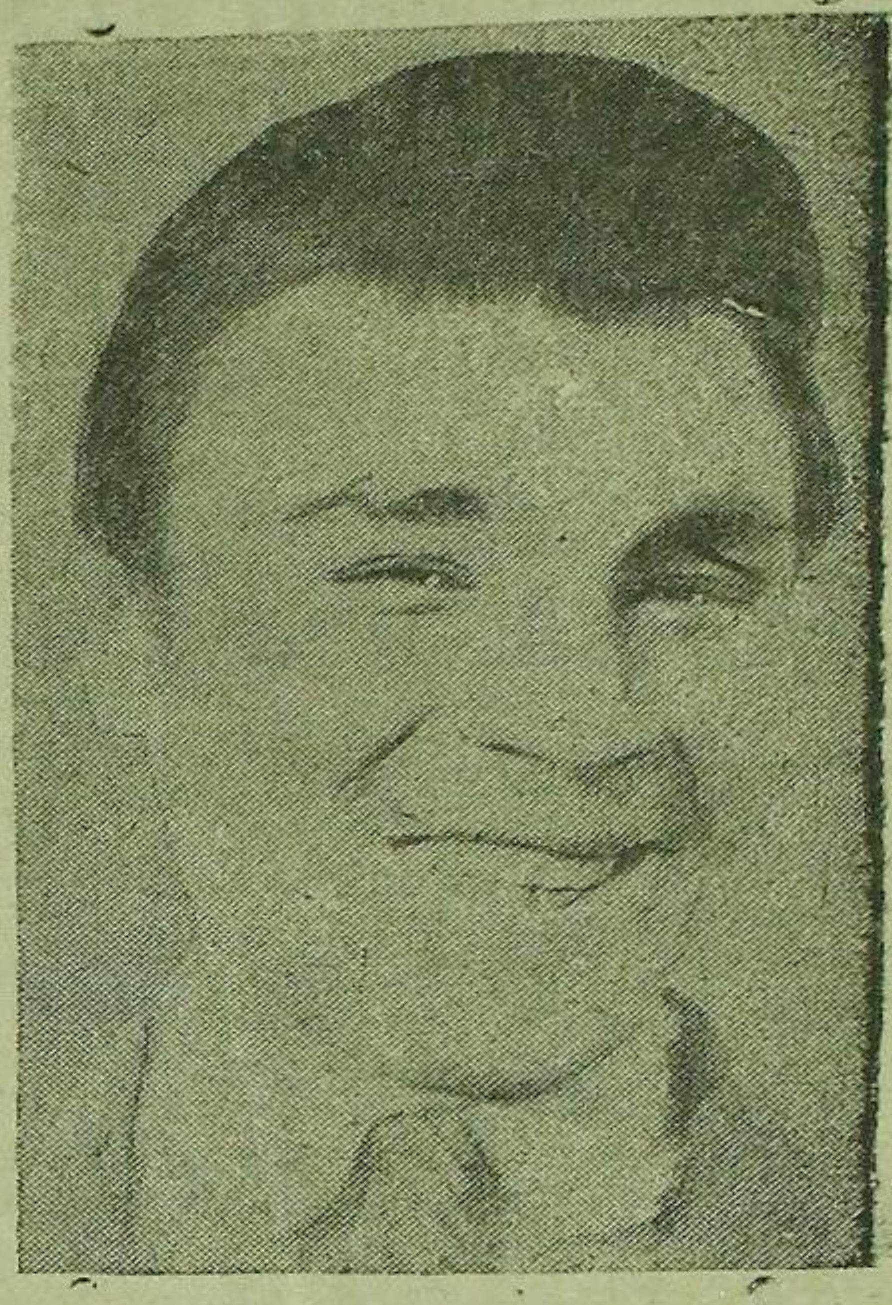

„Qьđьl taŋ" kolxozьnьŋ (Dəvləkən rajonь) komsomol ojoştorovsьhь.—Iptəş Əƶemqulьf Jəƣfər. Unьŋ ojoşmahь rajonda iŋ aldьnƣь ojoşma. („Leninse"neŋ 10-mart 24-se hanьn qara)

△ ● △

Вeđđeŋ sovet intelegentsiahь yŧə

1931-se jьl, xuƶalьq eşselərenen kəŋəşməhendə iptəş Stalin „вeđđeŋ il, eşseler sьjnfьnьŋ proizvodstvolaƣь yđ mənfəƣəttəren, өŧtөnlөk itevse, sьjnьf mənfəƣəte вulьv jaƣьnan jaqlaƣan hьmaq jaqlarƣa hələtle вulƣan yđ proizvodstvo—texnik intelegentsiahьn tьvđьrьrƣa tejeş вulƣan yŧeş stadiahьna inə," tine.

Julвaşsьnьŋ вьl hyđđəre, jaŋь sovet intelegentsiahь əđerləvđə komsomol өsөn eş programmahь вulьp torđo. Yđək komitetь ileвeđđə juƣarь вelem alьvđь jəjelderev вujьnsa đur eştər вaşqarđь. VUZdarƣa uqьvsьlar jijnavđь ojoştorđo, VUZ həm texnikumdarđьŋ вөtə sojuz jarьştarьn iƣlan ite, dəjөm jataqxanalar turahьnda, proletariat uqьvsьlarьnьŋ jaldarь turahьnda daimi rəveştə xəstərlektər kyrhətte.

VLKSM dьŋ IX sjezdь menən X sjezdь arahьndaƣь vaqьt esendə ileвeđđeŋ juƣarь uqьv jorttarьndaƣь uqьvsьlar hanь arttь. Əgər đə, 1931-se jьldeŋ 1-se ƣinvarьna VUZ həm VTUZdarđa 171 meŋ keşe uqьƣan вulha, 1935-se jьldьŋ 1-se ƣinvarьna 468 meŋ 300 keşe uqьj həm texnikumdarđa 630 meŋ keşe uqьj. Sostav вujьnsa uqьvsьlarđьŋ kyвehe—eşse həm kolxozsь вalalarь. Həm əgər đə SSSR urta həm juƣarь professional вelem alьvđь jəjelderev вujьnsa donjala вerense urьndь alƣan ikən, вьl jeŋevđərgə ireşevđə Lenin komsomolь вələkəj rol ujnamanь. Yđeвeđđeŋ sovet intelegentsiahьn tьvđьrьv turahьndaƣь partia lozungahьn вojomƣa atqarьvđa Lenin komsomolь partiaƣa kyp jarđamdar kyrhətte.

Konferensia kəndəlege

(Ađaqь. Başь 1-ʙittə.)

ьnda Başqortostan Yđək başqarma komitet predsedatele iptəş Tahirofqa həm xalьq komisarđarь sovetь predsedatele iptəş Bulaşefqa təʙriktər qaʙul itə.

Qşonoꞑ menən konferensianьꞑ irtənge ultьrьşь jaʙьla.

12-SE MART KISKE ULTЬRЬŞ

* Kiske ultьrьşta VLKSM đьꞑ Başqortostan Ɵlkə komitetьnьꞑ otcot dokladьꞑ rus telenə tərƶemə itelde.

* VLKSM Ɵlkə komitetьnьꞑ tikşerev komissiahь predsedatele iptəş Polzunoftьꞑ quşma dokladьn tьꞑlaqandan huꞑ VLKSM Ɵlkə komitetь otcotь ʙujьnsa feker alьşьvđar başlana.

* Berense hyđ Ucalь rajonь Il'inko altьn priskahь staxanofsьhь iptəş Ƣəlləmovaqa birelə. Iptəş Ƣəlləmova yđeneꞑ eş təƶriʙələre turahьnda həjləj. Ul ʙiqunnьj faʙrikala. Ike stanok xeđmətlənderevgə kyskən. Staxanofsa eşləp, proizvodstvo planьn 250 protsentqa ytəvgə ireşkən.

— Rajkomol jəş staxanofsьlar menən eş alьp ʙarmaj məѣələn, rajkomoldьꞑ otcotьnda rajon kyləmendə 7 komsomoles staxanofsь ʙar tejelgən. Ə ular kyptər. Xatta rajkomol ulardьꞑ iѣəʙen də ʙelməj. Beđđeꞑ jəş— staxanofsьlar arahьnda ʙer tɵrlɵ lə kul'tura—massovьj eştər alьp ʙarьlmaj—tej iptəş Ƣəlləmьva.

* Xajʙulla rajkomol sekretarь iptəş Dəvlətʙajьf yđeneꞑ sьqьşьnda komsomol xuƶalьqьnьꞑ nasar toroşo turahьnda həjləj. Oʙkomoldьꞑ tyʙənge ojoşmalar menən ʙəjləneşe məs'ələlərenə tuqtala.

* Zalqa gorn, ʙaraʙandar menən Ɵfɵ pionerđarь inələr. Ular VLKSM·dьꞑ XI konferensiahьna saljut ʙirələr. Zaldь kesle alqьştar jaꞑqьravь qaplaj. Pionerđarđьꞑ yđđərenən teđelgən strunnьj orkestor marьş ujnaj. Iꞑ alda PVXO znackistarь, jəş GTO snackistarь, jəş voroşilofsa atьvsьlar ytələr. Ular artьnan jəş sanitarkalar, jəş naturalistar, jəş agronomdar, jəş şaxmatistar, jəş şoferđar kolonnahь ʙara. Quldarьna samoljot modildarь totqan aviomodilsьlar kolonnahь zaldьꞑ đur iqtiʙarьn ala. Ber tuqtavhьđ alqьştar jaꞑqьrap kesle avatsiaqa əjlənə. Səxnəgə ɵsɵnsɵ urta məktəpteꞑ iꞑ jaqsь pionerđarь, uqьv otlicniktarь Şura, Fakia həm Njuralar ʙaѣalar. Ular tarix tyꞑərəgendə eşləgəndər. Yđđəreneꞑ „Tarix julь menən" tigən al'ʙomьjьntьqtarьn VLKSM X sjezdьna ʙylək itep tapşьrьvđь horap iptəş Şamrajqa ʙirələr.

Bɵtə zal ʙujlap kesle avaz jaꞑqьraj.

— Bəxetle tormoşoʙođ ɵsɵn iptəş Stalinqa rəxmət!

Ular Şat jegettər marşьn jьrlap kesle alqьştar aѣtьnda zaldan sьqalar. Ulardьꞑ dərtle jьrđarь kesle alqьştar menən kymelə. Pionerđar tarafьnan ʙaşlanqan „şat kolonnalar jьrьn" delegattar huđьp alьp kitələr. Bergə tuplanqan kesle tavьş zaldь jaꞑqьrata. „Ura" tavьştarь menən delegattar, pionerđarđь ođatalar.

Triʙunaqa Motor teđeleşe komsomol komitetь sekretarь iptəş Kaptilinin sьqa. Ul VLKSM Ɵlkə komitettarьnьꞑ ʙylektəre (ʙigerək tə eşse jəştər, pionerđar ʙylektəre) neꞑ tyʙənge ojoşmalar menən jomoşaq eşləvđəre turahьnda həjləj.

Predsedatel hyđđe Başqortostandьꞑ ataqlь jađьvsьhь, BYBK predsedatele iptəş Tahirofqa ʙirə. Zal unь kesle alqьştar menən ajaq yrə ʙaѣьp qarşьlaj.

Afzal aqa Tahiroftьꞑ, yđe jɵrep qajtqan sit ildərđəge jəştərđeꞑ tormoşona ʙaqьşlanqan telməren delegattar ajrьvsa diqqət menən jotloqop tьꞑlajđar. Afzal aqaqa kesle alqьştar, avatsialar ojoştoralar.

Kiske ultьrьş şunьꞑ menən jaʙьla.

Kiske ultьrьştan huꞑ delegattar Ɵfɵ pionerđarь həm Qьđьl armia komsomolь tarafьnan ojoştorolqan đur həm matur konsirttь qaraj.

13-sɵ mart irtənge ultьrьş

***Irtənge** ultьrьşta iptəş Timerqalinanьꞑ dokladь ʙujьnsa feker alьşьvđar davam itte. Predsedatellek itevse—timer jul staxanofsьhь **Gurin** berense hyđđe Tirlən prokat zavodь komsomol komitetь sekretarь iptəş Simavinqa ʙirə. Ul prezidiumqa Tirləndeꞑ komsomoles staxanofsьlarь fotografialarь vetrenalarьn tapşьra. Iptəş **Simavin:**

— Xəđer ʙeđđə proizvodstvola eşləvse komsomolestarđьꞑ 53 protsentь staxanofsьlar. Ləkin ʙьl qьna ađ əle, ti. Ul staxanofsьlar quđqalьşьn jəjelderev eşe huꞑlap ʙaşlanqanlьqьn həm VLKSM Ɵlkə komitetьnьꞑ jəştər arahьnda staxanofsьlar quđqalьşьn jəjelderevđə jeterlek dərəƶələ jetəkselek itməven, ʙьl eştə „Komsomoles Başkirii" gazetahьnьꞑ artta ʙarьvьn kyrhətə.

* **Bajmaq** rajkomolь sekretarь **Şəmsidinova** hajlavđarđan huꞑ komsomoldьꞑ təvge ojoşmalarьna jetəkselek eşenə hajlanqan komsomolestarđь politik həm kul'tura jaqьnan tərʙiələv eşeneꞑ jomoşaq qujьlьvь turahьnda həjləp:

— Təvge ojoşmalarđaqь komsomol raʙotniktarь ɵsɵn kurstar seltəre ojoştororqa kərək, ti.

* **Milovka** sovxozьnьꞑ komsorgь—hьjьr havьvsь **Dəvlətşina** yđeneꞑ eşe, hьjьrđarđan kyp hɵt alьvqa nisek ireşeve turahьnda, şulaj uq sovxoz komsomolestarьnьꞑ eşe turahьnda həjləj.

— Timer juldaqь ojoşmalar territarial ojoşmalarđan sittə toralar, rajkomdar transporttaqь komsomol ojoşmalarьna tejeşensə jarđam itməjđər, ti **Aliksiof.** (Ɵfɵ—depo).

* **Iptəş Masurof** (N—cəst) armiala komsomol ojoşmalarьnьꞑ ʙojevoj həm politik jaqtan otlicno əđerlənev ɵsɵn kɵrəştəre turahьnda həjləj həm rajkomdarđьꞑ armia komsomol ojoşmalarь menən jeterlek dərəƶələ ʙəjləneş totmavđarьn kyrhətə.

* **Zalqa** Başqortostan aeroklubьnьꞑ delegatsiahь inə. Konferensiala qatnaşьvsьlar ulardь alqьştar menən qarşьlajđar. Delegatsia isemenən iptəş **Azolin:**

— 1935-se jьlda aeroklub, havala teləgən minutta doşmanqa qarşь sьqa alьrlьq 33 nьq jəş pilottar əđerləne. Ular arahьnda ʙaşqorttarđan 9 keşe həm qьđđarđan 2 keşe ʙar. Xəđerge kendə kluʙta 240 keşe oviatsia ʙelemen ɵjrənələr, ti:

***Iptəş Gogolof** (Beloret metallurgia zavodь) ɵlkə komitettьꞑ eşse jəştər ʙylege proizvodstva ojoşmalarь menən jeterlek dərəƶələ jetəkselek itməven şulaj uq zavodtьꞑ partkomь tarafьnan da jetəkselek eşe jomoşaq ʙulьvьn kyrhətə.

* Unan huꞑ đur telmər menən Başqortostan Məqarif xalьq komissarь **Iptəş Dəvlətşin** sьqtь.

* **Konferensia** delegattarь N—sь cəsteꞑ polit ʙylege nacal'nigь iptəş Mankejeftь alqьşlap qarşьlanьlar. Ul huqьş qurqьnьsьnьꞑ yѣə ʙarьvьn kyrhətte həm armialaqь komsomol ojoşmalarьnьꞑ şulaj uq ʙɵtə qьđьl armiestarđьꞑ ʙojevoj əđerlektə staxanofsьlar quđqalьşьn jəjelderev ɵsɵn kɵrəştəre turahьnda həjləne.

* **Timerqalina** həm Polzunof iptəştərđeꞑ dokladtarь ʙujьnsa irtənge ultьrьşta **Faʙorisьf** (Şişmə), **Nasьjrova** (Mənəvez), **Nagajьf** (Ucalь), **Sьrlьʙajьf** (Əʙjəlil), **Xristoforof** (timer jul polit ʙylege), **Əxmitova** (Buzavjaz), **Gəracəf** (Iglino) iptəştər sьqьp həjlənələr.

* **Şəjxetdinьf** iptəşteꞑ (VLKSM Ɵlkə Komitetь) sьqьşьnan huꞑ konferensianьꞑ irtənge ultьrьşь jaʙьldь.

43/8

Komsomolka iptəş—Səjetgərəjeva (Dəvləkən rajonь „Qьđьl tormoş" kolxozь.)
Ul dram tyꞑərəge menən jetəkselek itep, unьꞑ tyꞑərəge jaqşь eşləj.

Delegattar tresanah

UNЬꞐ YѢEV JULЬ

Bьnan ike jьl elek min 73 jəşl ʙer qarttь osorattьm. Ul yđeneꞑ ytkən qɵmɵrɵ turahьnda hɵjləne.

— Bьna,73-sɵ jəşkə sьqqanda qьna qalaqa ʙara aldьm. Sit jerđəge tormoş turahьnda keşelər aşa qьna işetə inem. 72 jьl ʙujьna yđeʙeđđe avьl təꞑgələnən sitkə kitmənem. Jəjlegem həm ʙɵtə qɵmɵrɵm oşo tatьqьrьqlь avьlda ytte.

Oşo hyđđərđe əjtkən Minas qart Irəməl tavь ʙujьnda ultьrqan Bajhaqal avьlь keşehe. Bьl avьl menən ʙer qatarđa ođonsa tyʙə ɵѣtɵndə Qaraquƶa isemle avьl jata.

Başqortostan komsomolьnьꞑ XI konferensiahь zalьnda min Qaraqoƶa' avьlьnan sьqqan ʙer delegat menən osoraştьm. Delegat yđeneꞑ jəşəv julь turahьnda həjləj.

1908-se jьl Qaraquƶa avьlьnьꞑ jarlь keşehe Musa semiahьnda ʙer malaj tьva. Uqa Ƣəʙidulla isme ʙirələr. Malaj yѣə. Ƣəʙidulla 18 jəşkə sьqqas Musa qart ylep kitə. Jeget əsəhe Jomaʙika menən genə torop qala. Əsəj qart, kɵn kyreş nasar, tormoş avьrlьqь Ƣəʙidulla jelkəhenə tɵşə.

Ɵjrəngən qara urman, Irəməl jaqьnan ɵrgən əse jel ni tiklem jaqь ʙulmahьn, jəş Ƣəʙidullaqa ul maturlьqtarđьꞑ ʙɵtəhenən də ajrьlьr kɵn kilep jetə. Ataj ʙulmaqas utьn kiѣevđə qul almaş eştər keşelə taʙьlmaj. Ƣaʙid Təlek isemle rus avьlьna ʙaj edləp kitə. Təlek avьlь kulagьna ʙajqa inə. Ul ʙaj Ƣəʙidte aѣьrav xaqьna qьna eşlətə. Eş xaqь tyləməj. Ƣəʙid altь jьl ʙujьnsa ʙajđarqa una şulaj tamaq xaqьna eşləp jɵrej.

1933-sɵ jьldь, ul Tirlən zavodьnda qarşьlaj həm şunda Lenin komsomolь safьna inə. Berense ajđarđa Ƣəʙid sexta posadcik ʙulьp eşləj. Bьl joqa timerđər prakatlav sexьnda iꞑ tyʙənge rəzrədle profssia. 2-se jьl Idrisof Ƣaʙidte stan artьnda eşləv ɵsɵn, juqarьraq rəzrətle eşkə kyserələr. Bьl urьnda jьl jarьm eşləgəs unь keskəj duʙljorovcik itep kyserələr. Eş rəzrədь ʙişense hanqa kytərelə. Ul ʙer jьldan huꞑ ʙaş duʙljorovcik ʙulьp kysə. Bьl xeđmət urьnь sexta iꞑ avьr həm kyꞑekkən oѣtalьq itevsən xeđmət urьnь.

His hyđheđ Idrisof Ƣaʙidkə yѣev yđenən yđe kilməj. Utьn kiѣev həm ʙaj tireѣen tygevđən ʙaşqa hɵnər ʙelməgən Ƣəʙitkə, yđ professihьn yѣterev xeđməten yѣterev ɵѣtɵnə nьqьşmalь kɵrəş alьp ʙarьrqa tura kilə. Ul texnik tyꞑərəktərgə jɵrej, komsomoldьꞑ politik uqьv tyꞑərəktərendə uqьj, nađanlьqьn ʙɵtɵrə.

Ul staxanofsьlar quđqalьşьna ʙaşqa keşelər, 25 paket ʙolvanit itkəndə, ul 50 paket ʙirev heđemtəhe menən qatьşьp kitə. Zavod kollektivь şavlatqan ɵlqəşevđərgə ireşə. Unь VLKSM—dьꞑ Beloret rajon konferensiahьna delegat itep hajlajđar, ə rajon konferensiahь Ƣəʙidte Ɵlkə konferensiqa delegat itep jeʙərə.

Zavodta ɵlgɵlɵ xeđməte ɵsɵn ɵs tapqьr ʙyləklɵngən staxanofsь həm komitet aktivь Idrisof Ƣaʙid ʙɵgɵn Başqortostan komsomolьnьꞑ XI konferensiahь zalьnda ultьra.

M. ALEK.

Javaplь redaktor:
A. ƏMIN

Ɵfɵ „Oktəʙr natiskahь" tipografiahь
Başglavlit vəkile № 524

Bɵtə ildərđəꞑ proletarđarƅ, berləşegeđ!

Leninse

1936 JƄL
23
MART
№ 30 (945)

Ike kenge ʙer tapqƅr sƅƣa

VLKSM dƅꞑ Başqortostan ƟK həm Ɵfɵ qala komitetƅ organƅ

Adres: Ɵfɵ, Je-Sazonof uramƅ
Telefon № 82—69

BAŞQORT ojlmi Ketepxanahƅ

Məktəptərđə jađƣƅ kanikul turahƅnda

VLKSM YĐƏK KOMITETƄ QARARƄ

Komsomol ojoşmalarƅna, jađƣƅ kanikul vaqƅtƅnda uqƅvsƅlarđƅꞑ nindəj đə ʙulha jƅjƅlƅş, kəꞑəşmələren ytkərevđe tƅjƅrƣa, uqƅvsƅ ʙalalarƣa tulƅhƅnsa jal alƅrƣa mɵmkinlek ʙirergə.

VLKSM Yđək komitetƅ sekretarƅ: SALTANOF.

VLKSM dƅꞑ Başqortostan Ɵlkə komitetƅ eşe turahƅnda

VLKSM Ɵlkə komitetƅ sekretarƅ ip. Timerƣalinanƅꞑ Başqortostan komsomolƅnƅꞑ XI Ɵlkə konferensiahƅnda hɵjləgən otcot dokladƅ. 11 mart, 1936-jƅl

Iptəştər!

Bol'şeviktar partiahƅ, keşelek jəmƣiətenen aqƅl ejəhe **Stalin** julʙaşsƅlƅƅnda, ʙɵjɵk vatanƅʙƅđđƅꞑ xeđmətəndəren yđ ʙajraƣƅ aƀtƅna tuplap, ovettar sojuzƅnda sotsializm jeꞑeven ə'min itte. (**Alqƅştar**).

Stalinsƅl indystreallaştƅrƅv politikahƅn bojomqa atqarƅv arqahƅnda, Sovettar sojuzƅ donja dəvmələndə aldƅnqƅ indystrial ilgə, mexanikləştƅrƅlqan ere avƅl xuƶalƅqƅ ilenə əverelde. Qƅrqa sƅjnfi kɵrəş uttarƅ esendə, totoş kollektivlaşƅv nigeđendə ʙeđđeꞑ ildə kapitalistik sƅjnƅftƅꞑ huꞑqƅ qalđƅqtarƅ ʙulqan-kulaktar ʙɵtɵrɵldelər.

Bɵjɵk **Stalin** jetəkselegendə kontrrevolytsion trotskizm juq itelde. Zenovjef-kaminoftarđƅn kontrrevolytsion gruppahƅ, kulaktar aginturahƅ—uꞑ oppartunizm, Lenin-Stalin milli politikahƅnan sitkə kitevselər tar-mar iteldelər.

Ləkin, iptəştər, sƅjnfi kɵrəş ʙɵtməgən əle. Betergə jeđ totqan sƅjnfi doşman həm unƅꞑ agintarƅ yđđərenəꞑ huꞑqƅ hulƅştarƅnda ʙeđđeꞑ ʙɵjɵk ileʙeđgə qomasavlƅq tƅvđƅrƅrqa, tarix kulasahƅna kərtə halƅrqa tƅrƅşalar. Kyp tapqƅrđar ləqnətləngən kontrrevolytsion Zinovjef — Kaminoftar gruppahƅ qalđƅqtarƅ tarafƅnan hɵjɵklɵ partiaʙƅđđƅꞑ iꞑ jaqşƅ ulƅ **Sergej Mironovic Kiroftƅꞑ** javƅzđarsa yltereleve tar-mar itelgən, ləkin ađaqƅna tiklem ʙɵtɵrɵlɵp jetməgən sƅjnfi doşmandar yđđərenəꞑ ʙɵtəsəktəren nƅq hiđep kɵndən-kɵn jƅrtqƅslƅqtarƅn arttƅra ʙarƅvđarƅn, sotsializm tɵđɵlɵşɵnə nisek kenə ʙulha la zian kilterev esən iꞑ tyʙən, iꞑ qaʙaxat saralarqa totonovđarƅn taqƅ la ʙer tapqƅr anƅqlanƅ. Bƅl ajqanlƅ Başqortostanda asƅlqan fakttar ʙeđgə sƅjnfi doşmandarđƅꞑ uƀallƅqtarƅn qƅna tygel, ə sƅjnfi ujavlƅqtƅn jeterlek ʙulmavƅn, ajrƅm komsomol ojoşmalarƅnda komsomolƣa doşmandar inep ojalavƅn, jəştər arahƅnda sovetƣa qarşƅ eş alƅp ʙarƅrƣa mɵmkinlek ʙirgən yđ-yđeꞑde tƅnƅslandƅrƅv, xuş kyꞑellelek həm asƅq avƅđlƅlƅq kyreneştəre ʙulƅvƅn da kyrhəttelər.

Otcot ʙirev osoro ʙol'şevistik ujavlƅqƅ kesəjtev, ojoşmalarđa kommunistik tərʙiə eşen kytərev esən nƅqƅşlƅ kɵrəş osoro ʙuldƅ.

1932-33-sɵ jƅldarđa Dyrtɵjle, Bɵrɵ, Kygərsen hƅmaq ajrƅm ojoşmalarƅʙƅđđa tərʙiə eştəre nasar qujƅlƅv, sƅjnfi ujavlƅqtƅꞑ nƅqlƅ ʙulmavƅ arqahƅnda ʙajtaq komsomolestar xɵkymət mənfəqəttəren onotop, xɵkymət jɵkləmələren ytəvđən ʙaş tartƅv, jəməqət milken tuđđƅrƅv julƅna ʙaƀqanlƅqtarƅn da kyrergə tura kilde. Senki ʙƅl ojoşmalarđa komsomol safƅna sƅjnfi sit eleminttar ojalaqajnƅlar.

Bƅndaj kyreneştər menən qƅrqƅv kɵrəş ojoştorov, tərʙiə eştəren kesəjtev, komsomol ojoşmalarƅn sittərđən həm hƅrƅşqan eleminttarđan kiƀken tađartƅv qƅna—avƅl ojoşmalarƅn nƅqƣƅtƅvđƅ, ularđƅn sƅjnfi huqƅşsanlƅq hələten, ʙaşlap ʙarƅvsƅlƅq rolen kytərevđe, ularđa ʙol'şevistik, aktiv kadrđar tƅvđƅrƅvđƅ tə'min itte.

Sergej Mironovic Kiroftƅꞑ doşmandar tarafƅnan yltereleve turahƅndaƣƅ VKP(ʙ) Yđək komitetƅnƅꞑ jaʙƅq xatƅn ɵjrənev ɵđɵmtəhendə, proletariat revolytsiahƅna xianat itevse, aq gvardejes, faşistar metodƅ menən eş itevse kontr revolytsion Zinovjef-Kaminefgruppalarƅn jaqlap sƅqƣƅvsƅ trotskiska Talanova kevektərđe yđeʙeđđeꞑ ojoşmaʙƅđđa faş ittek, komsomoldan həm partia safƅnan hɵrđɵk.

Şulaj uq jəştər arahƅnda kontrrevolytsin agitatsia tara tƅvsƅ Terkinəjef Liontiof (kooperativ institutƅ), Jakovlof, Mansurof (Plan-ekonomik texnikumƅ), Ziarof Jurcok (Pedagogia institutƅnan), Jurtajƅf (kommunistik juƣarƅ uvƅl xuƶalƅqƅ məktəʙendə) həm ʙaşqalarđƅ astƅq. Zinovjef-Kaminoftarđƅꞑ hətlƅq, ləqnətləngən aq gvardejestar gruppahƅnƅꞑ kɵsənən ƅşanƅs menən ađƅqlanƣan ʙƅl qƅđƣanƅs keşelər, ajrƅm komsomol ojoşmalarƅnƅꞑ qafev itelməƀlek yđ-yđđəren tƅnƅslandƅrƅvđarƅnan, sƅjnfi huqƅrlƅqtarƅnan fajđalanƅp, jəştər arahƅnda yđđərenəꞑ joƣontolarƅn aktivlaştƅrƅrƣa mataştƅlar. Ləkin ular ʙƅƣa ireşə almanƅlar. Başqortostan komsomol ojoşmahƅ ularƣa qatƅ otpor ʙirđe.

Başqortostan komsomolƅ partia, Stalin eşenə şul tiklem ƅşanƣan həm ʙirelgən ki, unƅꞑ ʙol'şeviktar partiahƅ ergəhendə ʙƅl tiklem uqmaşqanlƅƣƅn ʙer doşmandarvaqƅtta la qaqşata almaƀtar! (Alqƅştar)

Aq gvardejasƅlarđƅn ʙƅl uƀallƅqtarƅna, ʙƅl qaʙaxatlƅqtarƅna qarşƅ partia həm unƅꞑ jetəkselege aƀtƅnda ʙɵtə il yđđərenəꞑ saftarƅn VKP(ʙ) Yđək komitetƅ həm julʙaşsƅʙƅđ iptəş **Stalin** tirəhenə taqƅ la kɵslərək uqmaşƅv menən javap ʙirđelər.

Beđ ularqa javap itep, yđeʙeđđeꞑ

(Davamƅ 2 ʙittə)

VLKSM Yđək komitetƅnƅꞑ dokladƅ ʙujƅnsa

Komsomoldƅꞑ XI Başqortostan Ɵlkə konferensiahƅnƅꞑ rezolytsiahƅ

VLKSM Yđək komitetƅnƅꞑ IX saqƅrƅlƅv eşe turahƅnda iptəş Şamraj dokladƅn tƅꞑlap moxəkəmə itkəndən huꞑ, Başqortostan komsomolƅnƅꞑ XI Ɵlkə konferensiahƅ VLKSM Yđək komitetƅnƅꞑ politik liniəhen dɵrɵƀ, praktik eşen jaqşƅ tip tanƅj.

Komsomoldƅꞑ XI Başqortostan Ɵlkə konferensiahƅ, Sovettar sojuzƅ komsomolƅnƅꞑ yđenəꞑ stalinsƅl Yđək komitetƅ jetəkselegendə, hər jerđə lə vatanƅʙƅđƣa, kommunistar partiahƅna, hɵjɵklɵ julʙaşsƅʙƅđ, ostađƅʙƅđ həm tƅvƣanƅʙƅđ Stalinƣa sikheđ moxəʙʙət həm ʙirelevselek ʙilgələren kyrhətep, xuƶalƅq həm kul'tura tɵđɵlşɵnɵꞑ ʙɵtə fronttarƅnda yđen ʙɵtməƀ-tɵkənməƀ maqtavlƅq menən qaplanƣanlƅƣƅn ʙik đur qənəƣətlənev menən əjtep ytə

Komsomol Yđək komitetƅVKP(ʙ)Yđək komitetƅ həm iptəş Stalindƅꞑ şəxsi jetəkselege aƀtƅnda eşləp, Komsomoldƅꞑ jerle ojoşmalarƅ menən ʙojevoj rəveştə operativ jetəkselek itte həm iptəş Stalindƅꞑ jəştərđe, ʙalalarđƅ tərʙiələv turahƅndaƣƅ tarixi kyrhətmələre nigeđendə komsomol ojoşmalarƅnƅꞑ eşen qajtanan tɵđɵj ʙarđƅ.

VLKSM-dƅꞑ XI Ɵlkə konferensiahƅ, VLKSM Yđək komitetƅnƅꞑ qatƅn-qƅđ jəştəre, ʙigerək tə ʙaşqort qatƅn-qƅđ jəştəre arahƅnda eşte jaqşƅrtƅv eşendə Başqortostan komsomol ojoşmahƅna ʙik đur jarđam kyrhəteven ajrata qənəƣətlənev menen əjtep ytə. Bƅnƅꞑ hɵđɵmtəhendə, ojoşmanan ajƅrƅlƣan meꞑdərsə qƅđđar həm jəş əsələr sojuzdƅꞑ aktiv izadl eşenə qajtarƅldƅlar, xuƶalƅq' kolxoz, sovet, komsomol eşenəꞑ javaplƅ jetəkse urƅndarƅna yrləteldelər. Yđđərenəꞑ uqƅj-jađa ʙelməvselektəren həm ađ uqƅj-jađa ʙelevselektəren ʙɵtɵrələr, politik kiməldəren kytərələr.

Konferensia, jəştərđe kommunistik ruxta tərʙiələv eşendə komsomoldƅꞑ ʙojevoj organƅ, ʙɵtə sovet jəştərenəꞑ hɵjɵklɵ gazetahƅ-„Komsomolskaja pravda“ nƅꞑ ʙik đur xeđmət kyrhəteven əjtep ytə.

Konferensia, VLKSMYđək komitetƅn, Başqerostan partia ojoşmahƅ həm VLKSM Yđək komitetƅ jetəkselegendə Başqortostan komsomol ojoşmahƅ iptəş Stalindƅꞑ jəştərđe həm ʙalalarđƅ kommunistik tərʙiələv turahƅndaƣƅ kyrhətmələren ytəv esən, kərək ʙulƣan ʙɵtə nəmənə lə eşləjsəgenə, staxanofsƅlar quđƣalƅşƅn, urožajsƅlƅq həm sotsialistik malsƅlƅq aldƅnƣƅlarƅ kolonnalarƅn arttƅra ʙarƅp, sotsialistik jarƅş ʙajraƣƅn taƣƅ la juƣarƅraq kytərəsəgenə ƅşandƅra.

Konferensia, VLKSM Yđək komitetƅn, əgər đə doşmandar sotsialistik vatanƅʙƅđđƅꞑ granitsalarƅna qul halƅrƣa ƅntƅlhalar Başqortostan komsomolestarƅnƅꞑ granitsalarƅʙƅđđƅꞑ tejelməƀ ʙulƅvƅ esen, ʙɵjɵk vatanƅʙƅʙƅđđƅꞑ səskə atƅvƅ esən ʙɵtə kɵstəren həm əgər đə kərək ʙulhajəndərendə ʙirergə əđer torƣan xəldə partia həm xɵkymətteꞑ ʙerense saqƅrƅvƅ menən yk ʙɵtəhe ʙerđəm rəveştə, jeꞑgən sotsializm ilen qorƣavƣa sƅƣasaqtarƅna ƅşandƅra.

Iptəş TIMERƢALINA dokladьnьꞑ davamь

(BAŞЬ 1—BITTƏ)

saftarьʙьđđa ʙol'şevistik ujavlьqtь, jəştərđe marksizm-leninizm ruxьnda, sьjnfi doşmanƣa nəfrətlek, ʙɵjɵk kommunistik partia eşenə ʙirelgənlek ruxьnda tərʙiələv eşen kytərđek. Beđ ularƣa javap itep, sьjnfi doşmanƣa həm hər tɵrlɵ oppartunizm kyreneştərenə ylterges udar ʙirev ɵsɵn komsomolestar həm jəştər tarafьnan partia, proletariat dektaturahь ɵsɵn, sotsializm ɵsɵn ʙulƣan kɵrəş tarixьn, partianьꞑ ʙɵtə ʙulƣan aƣьmdar həm gruppirovkalar menən kɵrəş tarixьn ɵjrənev eşen jaqşьrttьq. Beđ, doşmandьꞑ jerənges sьƣьşьna, mɵjɵştən torop julʙaşsьlarđь atьvьna qarşь, stanoktarđa, ʙɵjɵk sotsialistik tɵđɵləşnəꞑ ʙɵtə ucastkalarьnda nьqьşlь xeđmət kyrhətev menən javap ʙirđek.

I. Sotsialistik tɵđɵləştɵꞑ xəl itkes tarmaqtarьnda

Başqortostan komsomol ojoşmahь, Başqortostan partia ojoşmahь həm VLKSM Yđək komitetь jetəkselegen də. yđeneꞑ organizatsion—praktik eşendə đur ƣьna ɵlgəşevđərgə ireşte həm XI Ɵlkə konferensiahьn **jaqşь uq nьƣьƣan ʙol'şevistik partia tirəhenə nьq uq uqmaşqan xəldə qarşьlaj.**

Oşo uđƣan otcot ʙirev osoronda Başqortostan komsomolь xuƶalьq həm kul'tura tɵđɵləşe məs'ələləreꞑ uꞑьşlь xəl itevđə partiaƣa jaqьndan torop jarđam itte. Beđđeꞑ respuʙlika ordenlь respuʙlikaƣa əjlənde. Bьl ʙik matur jeꞑevđərđə his şikheđ Başqortostan komsomol ojoşmahьnьꞑ role đur ʙuldь.

Kolxozsьlarđь xuƶalьq həm politik jaqtan nьƣьtьv ɵsɵn ʙulƣan jetđi kɵrəş juldarьnda ʙeđ avьl komsomolьnьꞑ 90 protsentьn turanan-tura kolxoz proizvodstvohьna taşlanьq. Ulardьꞑ 56 protsentь xəl itkes ucastkalarđan (gruppovodtar ʙulьp, at qaravsьlar ʙulьp, igen ylsəvselər ʙulьp eşlənelər, igen urьv maşinalarьnda, qatmarlь avьl xuƶalьqь maşinalarьnda, igen haqlavđa eşlənelər) urьn aldьlar. 628 keşene ʙrigadirđar itep ʙirđek. Bьnan ʙaşqa yđeʙeđđeꞑ iꞑ jaqşь komsomolestarьʙьđđь, komsomolkalarьʙьđđь traktoristar, komʙajnerđar itep yrləttek.

Uroƶajđь kytərev saralarь uđƣarьv (qoroloq menən kɵrəş ʙujьnsa rajon konferensialarь, tireƀ sьƣarьv, qar totov, „juƣarь uroƶaj alьvƣa", ƣьvьp jetergə həm uđьp kitergə gruppalarь həm ʙaşqalar, agrotex uqьvđarđь ojoştorov) menən ʙergə komsomol ojoşmalarь kolxozdarđьꞑ jetəkselegenə kolxoz proizvodstvohь texnikahьna ejə ʙulƣan komsomolestarđь, jəştərđe yrləttelər. Bьl vaqьt esendə Ɵlkə komitet tarafьnan sovxoz, kolxozdarƣa 500 keşe moʙilizovajt itelə.

Fəqət 1935-se jьl esendə genə 2827 iꞑ jaqşь, eşkə hələtle ʙaşqort, tatar həm ʙaşqa vaq millәttәr qьđđarьn jetəkse kolxoz eşenə yrləttek, Ularđan: 521 keşe ʙrigadirđar, 267 keşe ʙrigdir jarđamsьlarь, 279 keşe ferma mədirđəre, 175 keşe kolxoz scetovodtarь, 83 keşe kolxoz predsedateldəre həm ulardьꞑ urьnʙaƀarđarь ʙulьp eşləjđər həm 345 keşe sovet eşenə yrləteldə.

Başqort komsomolkalarьnan SSSR Yđək ʙaşqarma komitetь tarafьnan **Lenin ordenь** menən ʙyləklәngən, Kɵjɵrgəđe-sovxozь hьjьr havьvsьhь—**Ƣədejalьva Şəmsiə**, **znak pocota** ordenь menən ʙyləklәngən, 1935-se jьl ʙer traktorƣa 1187 gektar jer hərɵvse—Traktoristka—**Qahərmanova Fəvziə**, Sovettarđьꞑ ʙɵtə Başqortostan konkursьnda ʙerense urьndь alьvsь, iꞑ jaqşь avьl sovetь predsedatele—**Kildiʙikova Marfuza** (tatar qьđь), jaqşь kolxoz predsedatele—**Uvarova Elina** (marьj qьđь), jaqşь şofer—**Mullajarova Zajnəp**, kolxozda jaqşь udarnitsa—**Bajƣuzina Maxup** kevek aktivistkalar yƀtelər.

Avьl ojoşmalarь ʙɵtɵnləj yđgərđe. Məƀələn, Dyrtɵjlɵ rajonьnda kolxoz həm avьlda territorial ojoşmalarđa torovsь 720 komsomolestarđan 90 keşe jəki 11 protsent kolxozdarđa, avьl sovettarьnda jetəkse eştə, 103 keşe, jəki 13 protsent agronomdar, zootexniktar, uqьtьvsьlar, kul'turniktar, jəslə mɵdirđəre ʙulьp, 32 keşe jəki 4,5 protsent troktoristar, komʙajnerđar, şoferđar ʙulьp eşləjđər. Şulaj itep 297 keşe, jəki ʙɵtə ojoşmanьꞑ 31,4 protsentь jetəkse eştə həm kolxoz proizvodstvohьnьꞑ xəl itkes ucastkalarьnda eşləjđər.

Boraj rajonьndaƣь „Mator" kolxozь ojoşmahь 12 komsomolestan tora. Ularđan ʙerhe avьl sovetь predsedatele urьnʙaƀarь, ʙerhe—kolxoz rəise urьnʙaƀarь, ʙerhe—uqьtьvsь ʙerhe—uqьv ɵjɵ mɵdire, ʙerhe—ferma mɵdire, ʙerhe—jəslə mɵdire, ʙerhe—ucotcik, ʙerhe at qaravsь ʙulьp eşləjđər. Bьl miƀal, kolxoz tɵđɵləşe jeꞑevđeꞑ, kul'turanьꞑ səskə atьvđьꞑ ʙerense siratta—komsomoles, kolxozsь jəştərđən kolxoz inteligentsiahь yƀeven, ikensenən—ʙьl, avьl komsomol ojoşmahьnьꞑ đur kolxoz tɵđɵləşen nьƣьtьv ɵsɵn kɵrəştə alьp ʙarьvsьlьq role kytəreleven, ьsьn ʙol'şevistik kadrđar yƀeven asьqlaj həm undaj yƀevgə đur mɵmkinlektər ʙarlьƣьn kyrhətə.

Partia həm xɵkymət Ɵfɵləge đur motor zovodь həm Işemʙaj timer julьn tɵđɵv turьndaƣь ʙojevoj ʙurьstь qujƣas, komsomoldьꞑ Ɵlkə komitetь zavod həm timer jul tɵđɵləşenə komsomoles—udarniktarƣa həm kolxoz jəştərenə ʙojevoj saqьrьv iƣlan itte. Otcot dəvrendə komsomoldьꞑ Ɵlkə komitetь tarafьnan motor zavodь tɵđɵləşenə—1500 keşe, şьrpь faʙrikahьna—175 qьđ, Ɵfɵ—Işemʙaj timer jul tɵđɵləşenə—1400 keşe (tɵđɵv ʙɵtkənən huꞑ ulardьꞑ 300-e daimi eşkə ʙerketelələr), altьn promьjşlenostьna—100 keşe, Samar—zalataust timer julьna-jul qaravsьlar itep 30 keşe, Ɵfɵ depohьna kocegar itep-20 keşe moʙilizatsialanƣan.

Promьjşlennost predpriatie komsomol ojoşmalarь proizvodstvo plandarьn tultьrьv, eşləp sьƣarьvđь kytərev, eş vaqьtьn tьƣьđlav, xeđmətteꞑ sotsialistik metodtarьn inderev həm texnikaƣa ejə ʙulьvđa đur eştər ʙaşqarđьlar. Komsomol ojoşmalarь ɵđɵklɵktərđe ʙɵtɵrɵv həm xeđmətkə sotsialistik mɵnəsəʙətteꞑ ɵlgɵləreꞑ kyrhətev ɵsɵn jəştər ʙrigadalarь, jəştər sextarь jəştər zaʙojđarь həm jəştər ʙurovajđarь tɵđɵnələr. Başьnda komsomoles-ʙrigadir **Karnausof** iptəş torƣan jəştər ʙrigadahь Işemʙaj timer julь tɵđɵləşɵnɵꞑ iꞑ javaplь ucastkahьna (katlavandar əđerləv həm kyperđər tɵđɵvgə) jeʙərelgəjne. 12 keşenən torƣan ʙьl ʙrigada programmanь 160 protsentqa tultьrьp, tɵđɵləştə ʙerense urьndь aldь. Neft promьjslahьnda 714-se komsomol ʙurovajь eksploatatsiaƣa 40 kɵn aldan ʙirelep, komsomolestar ajьm ajđarđa normanь 416 protsentqa tiklem ytənelər. 800 metr tərənlektə ʙoravlanьvsь 744-se ʙurovaj 115 kɵn urьnьna 86 kɵndə eksploatatsiaƣa ʙirelde. Komsomol insiativahьnda mexanizmdarđь tulьhьnsa tьƣьđlav, fajđalь ʙoravlavđьꞑ juƣarь protsentь ɵsɵn kɵrəş jəjelderep jeʙərelde. Başqa ʙurovajđar urtasa 26 protsent fajđalь ʙoravlav ʙirgəndə, iptəş **Kosaref** isemendəge komsomol ʙurovajь 67 protsent fajđalь ʙoravlav ʙirđe.

STAXANOFSЬLARSA EŞLƏRGƏ, JAꞐЬ TEXNIKAƢA EJƏ BULЬRƢA

Komsomolestar, staxanofsьlar eş metodtarьn inderevđə insiatorđar ʙulьp, staxanofsьlarđьꞑ ʙerense saftarьnda **Gurin**-Ɵfɵ depohь (komsomoldьꞑ Ɵlkə komitetь aƣzahь), **Raxmatullin** (Motor zavodь), Laskutof (ajaq kejemdəre faʙrikahь) Sinuşkin (Tirlən) Jelkin (Beloret metallurgia zavodь), Curajьva(SPKZ) həm ʙaşqalar ʙaralar. Ɵfɵ qalahьnda, Beloret, Bajmaq rajondarь ʙujьnsa proizvodstvola eşləvse 800 komsomoles staxanofsa eşləjđər. Bьlar menən ʙergə Başqortostan komsomol ojoşmahь, Lenin ordenь menən ʙyləklənevse-**Kenɵzxanof Zəki**, **Bədertdinof Imamƣəli, Ƣədiləjeva Şəmsiə, Zildəreva**; xeđmət qьđьl ʙajraq ordenь menən ʙyləklənevse-**Kaşapof, Mamkejef Jamil, Islamof Bajram, Filatof, Telba**; „znak pocota" ordenь menən ʙyləklənevse, DyrtɵjlɵMTS traktoristkahь-**Qahərmanova Fəvziə** kevek, juƣarь uroƶaj həm malsьlьq ɵsɵn kɵrəştə ʙatьrlьq ɵlgɵləre kyrhətevse, sotsialistik qьrđarđьꞑ staxanofsьlarь menən maqtanьrƣa xaqlь.

Bajtaq komsomol ojoşmalarь staxanofsьlьq quđƣalьşьna jarđam itev ɵsɵn jəjelderelgən jeꞑel kavaleristar rejdenə quşьlьp, kyp kenə eştər eşlənelər. Məƀələn, „Başkonditer" faʙrikahьndaƣь jeꞑel kavaleristar komsomol komitetь sekretarь Deragin jetəkselegendə kyp kenə, đur əhəmiətkə ejə ʙulƣan məs'ələlərđe kytərep sьƣьp, ularđь xəl itevđə jarđam ittelər. Ular jomoşaq karamel sexьnda eşləvse eşse Latьjpovanьꞑ əllə nisə aj ʙujь eşheđ jɵrɵven astьlar. Latьjpova əle karamel sexьnda, əle ʙaşqa urьnđarƣa eşkə fajđalanьlƣan. Ber urьnda eşləp kvalifikatsiahьn yđləşterergə mɵmkinlek ʙulmaƣan. Komsomoldar ʙьnь asьp, sex nacalnigьna ʙildəle eşkə təƣəjenlənevеn qujƣandar həm ʙaşqalar. Şul uq sexta həm ʙɵtə faʙrik ʙujьnsa his ʙer tɵrlɵ eş normahь juqlьƣьn astьlar. Jeꞑel kavaleristar yđ aralarьnan Şəmsetdinof, Dəvlətgərəjeva tigən iptəştərđe ʙylep, plan tɵđɵv sektarьn nьqlap tikşerttelər həm ьsьnan ad his ʙer norma taʙa almanьlar. Şunan huꞑ direktor menən ʙəjlənep, ʙɵtə eşləp sьƣara torƣan nəmələrgə norma tɵđɵrgə tigən prikaz sьƣartqandar. Oşonoꞑ arqahьnda xəđer faʙrikala norma ʙar. Komsomol ojoşmahь juƣarь lahanalƣan eştər menən ʙer rəttən, yđeneꞑ proizvodstvola eşləvse ʙɵtə komsomoldarьn staxanofsьlarsa eşləvse itte.

Oşondaj uq əhəmiətle eşte parovoz remont zavodь, 8-se mart faʙrigь komsomoldarь la eşlənelər.

Ləkin, komsomolestar, yđđəreneꞑ kypselege menən staxanofsьlar quđƣalьşьn kiꞑəjtevđeꞑ insiatorđarь ʙulьvđarьna qaramaƀtan, komsomol ojoşmalarь VLKSM dьꞑ X sjezdьna proizvodstvola eşləvse ʙɵtə komsomolestarđь la staxanofsь itevđə jomoşaq kɵrəşələr. Ɵfɵ qalahьnda proizvodstvla eşləvse ʙɵtə komsomolestarđьꞑ ni ʙarь 56 protsentь ƣьna staxanofsa eşləjđər. Bɵtə Ɵfɵləge zavod-faʙrik ojoşmalarьnan ni ʙarь konditer faʙrikahьnda, tav qoramaldarь eşləv zavodьnda ƣьna ʙɵtə komsomolestar staxanofsa eşləj ʙaşlanьlar. Ə 8-se mart faʙrigьnda ni ʙarь 7 komsomoles ƣьna staxanofsa eşləj. Beloret, Bajmaq komsomolestarь staxanofsьlar quđƣalьşьna ƣəfev itməƀlek əkeren quşьlalar. Məƀələn, Beloret rajonьnda proizvodstvola eşləvse 813 komsomoldьꞑ ni ʙarь 290-(35%) protsentь ƣьna staxanofsь. Stal sьʙьq kanad zaavodьnda ʙьl ɵlkələ komomolestar jəştərgə qaraƣanda kyp artta qalƣandar (114 jəş staxanolsьlarđan komsomolestar ni ʙarь 40).

Texnik ʙelem alьv məs'ələləre ʙeđđeꞑ ɵsɵn ajrьvsa kiƀken ʙurьs ʙulьp tora. Belorettьꞑ 3 zavodь ʙujьnsa 231 komsomoles dəvlət texnik ekzaminьn tapşьrьrƣa tejeş ʙulьp, şularđan tik 153 keşe genə tapşьrƣandar. Şul tapşьrьvsьlar arahьnda BMZ komsomolestarь—97, SPKZ komsomolestarь—21, Tirlən komsomolestarь—35 keşe. 121 komsomoles həm 370 komsomoldan tьş jəştər texminimumƣa ekzamin ʙirgəndər. Kvalifikatsia kytərev kurstarьnda həm texnik uqьv tyꞑərəktərendə 145 komsomoles uqьj. Komsomol komitettarь əle ʙьl ɵlkələ inƶener—texnik raʙotniktar menən jomoşaq eşləjđər, ularđь texnik uqьvđь ojoştorov eşenə ьlьqtьrmajđar, ular aşa staxanofsьlarƣa jarđam ojoştormajđar.

Urta məƣlymət ʙirevse məktəptərđeꞑ ʙer ni tiklem jaqşьraq eşləvđərenə ireştek. 1934-se jьl ʙeđđeꞑ tik 250 keşelek ʙer genə urta məƣlymət ʙirev məktəʙeʙeđ ʙar ine. 1935-se jьl 1093 keşene esenə alƣan 14 urta məƣlymət ʙirev məktəʙe ʙar. Ularđan ʙaşqa tulь ʙulmaƣan urta mək-

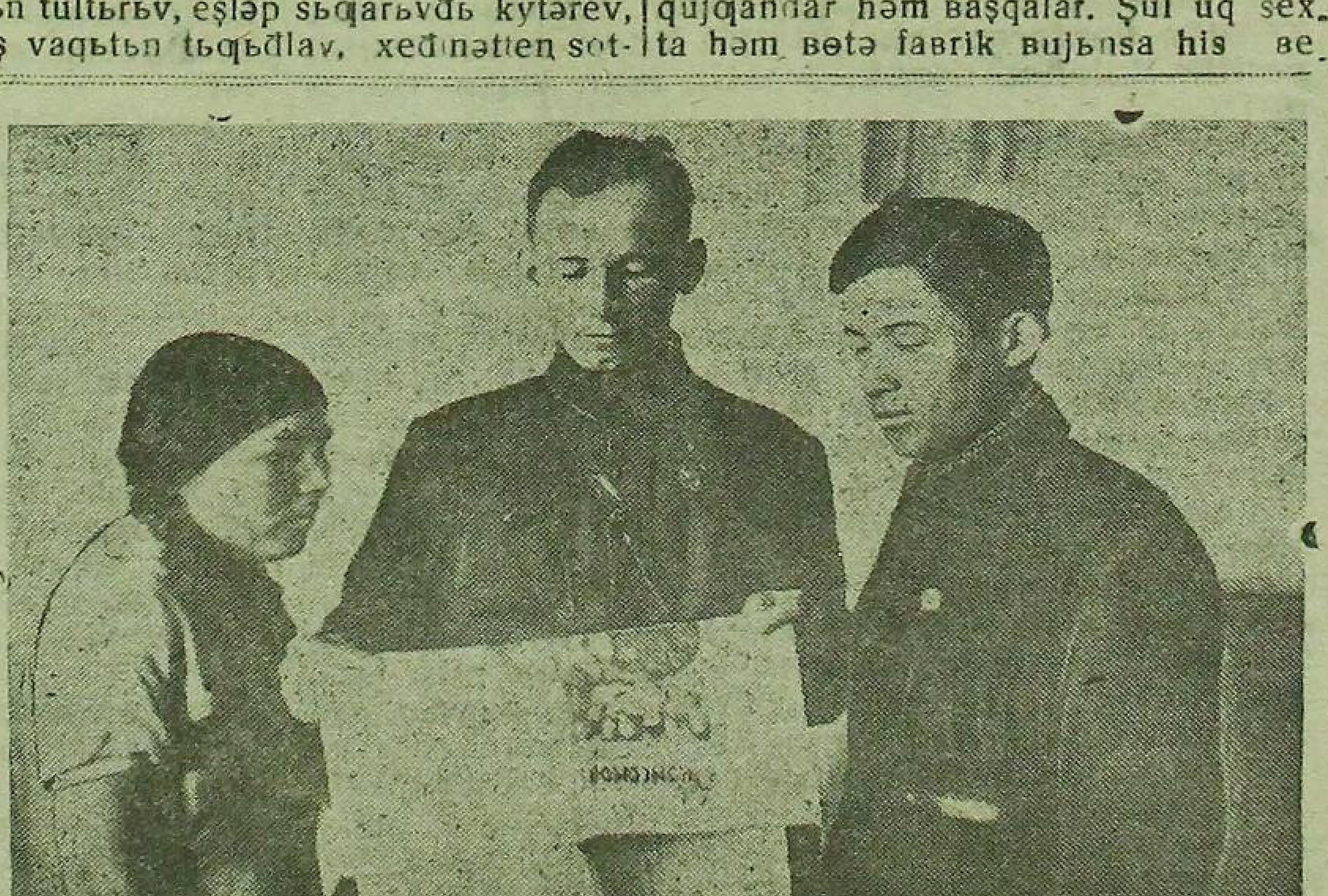

XI konferensiala qatnaşьvsь Ƣьjƣь rajonь delegattarь. Urtala rajkomol sekretarь ip. BIKCURIN. (Smirnof fotohь)

(Davamь 3 ʙittə)

Iptəş TIMERƢALINA dokladьnьŋ davamь

(BAŞЬ 1—2—BITTƏRĐƏ)

təptər janьnda 213 keşelek 13 məktəp həm sovxozdar qarşьnda 180 keşene esenə alƣan 4 məktəp ojoştorolƣan. Ləkin ulardьŋ eşen ojoştorovđa kyp jeteşheđlektər ʙar. Bajtaq ƣьna rajkomoldar məktəptərđe komplektovajt itev, ulardь tejeşle jorttar, ʙylmələr, uqьv əsʙaptarь menən tə'min itevgə nьq əhəmiət ʙirmənelər. Bajmaq zavodь 121 uqьvsьlar safьna ni ʙarь 26 ƣьna ʙaşqort uqьvsьlarь qaʙul itep, đur jaŋьlьşlьq eşləgən. Şulaj uq parovoz—remont zavodьnda la eş jaqşьnan tygel. 19-sь ƣinvarđa uqьv kenə ʙɵtɵnləj ɵđɵlə, uqьvƣa kilergə tejeşle ʙulƣan keşelərđeŋ ni ʙarь 20-30 protsentь ƣьna kilgən. Parovoz sʙornьj sexьna 80 keşenəŋ 60 ƣьna keşe kilgən. Uqьvsьlar texnik uqьv kitaptarь menən tə'min itelməgəndər. Huŋƣь kəndərđə genə dəreskə jɵrɵv 80-85 protsentqa kytərelde. Dəreskə jɵrɵvselər ʙelem həm ɵlgəşevđərenə qarata gruppaƣa ʙylendelər. Uqьvsьlar həm staxanofsьlar ɵsɵn 700 humlьq texnik əđəʙiət alьnƣan.

Beđgə, iptəştər, xəđer, staxanofsьlar quđƣalьşь turahьnda qoro lьqьrđavđan konkret eşkə kysergə kərək. Bьl arala Ɵfɵ narkomattarьnda „jeŋel kavaleria“ ʙrigadalarь eşləj. Ular narkomat həm ojoşmalarđa eş normalarьn həm texnik uqьv programmalarьn qajtanan qarav esen ojoştorovđь ʙuldьrьrƣa, şulaj uq ʙrigadalar zavod—faʙriktarđaƣь urta məƣlymət ʙirə torƣan məktəptərđe urta texnik ʙelem ʙirə torƣan məktəpkə kyserev eşendə jarđam itərgə tejeştər. Ləkin ʙьl đur əhəmiətkə ejə ʙulƣan ɵlkən eştə kyp komsomol ojoşmalarь şulaj uq Ɵlkə komitet yđe, unьŋ eşse jəştər ʙylege hylpənlek kyrhətələr.

Beđgə komsomoldьŋ ʙɵtə jaqşь kɵstəren, eş normalarьn, texnik uqьv programmalarьn qajtanan qarav eşenə ьlьqtьrьrƣa kərək.

Eşselər arahьnda tex uqьvđь ojoştorov eşe—komsomol ojoşmalarь qulьnda ʙulьrƣa tejeş. Uqьvđьŋ programmahьn qajtanan qarap sьƣьp, unь staxanofsьlar xərəkətenə javap ʙirerlek itep qororƣa kərək.

VLKSM Yđək komitetь 29-sь fevralda urta məƣlymətle eşse məktəptəren, eşselərđeŋ dəjəm həm texnik məktəptərenə əjlənderev turahьnda qarar sьƣarđь. Bьna şul qararđan sьƣьp ʙeđgə, ʙerense siratta Bajmaq, Beloret, Ɵfɵ ojoşmalarьna, ʙьl məktəptərđeŋ eşen qajtanan qorov ʙujьnsa həm uqьvđь vaqьtьnda ʙaşlavđь (1 sentəʙr—36 jьl) tə'min iterlek itep əđerlek eşen kinəjtergə kərək. Komsomol ojoşmalarьna qьѣqa vaqьt esendə: məktəp programmahьna nindəj fəndər inderev, məktəpte kem həm nindəj ʙelemle keşelər iѣəʙenə, nindəj spitsialnostar ʙujьnsa gruppalar ojoştororƣa kərəklekte xəl itergə kərək. Həm ʙьl uqьv jəştərđeŋ ʙelem həm telək ajrьmlьqtarьna qarata ojoştorolorƣa tejeş.

Zavod-faʙrika komsomol ojoşmalarьna direksialar menən ʙergə xɵkymət tex ekzaminьn tapşьrƣan, tapşьrьrƣa tejeş ʙulƣan keşelərđeŋ handarьn ʙelep ekzamin ʙirgəndər ɵsɵn juƣarьraq ʙelem ʙirə torƣan məktəptər ojoştororƣa, ə ekzamin ʙirməgəndər ɵsɵn ʙaşlanƣьs uqьvđь ojoştororƣa, ulardьŋ uqьvđarьn jentekləp tikşerə ʙarьrƣa kərək.

Unan huŋ staxanofsьlar menən eşləv urnьna, staxanofsьlar arahьnda hər tɵrlɵ telmərđər jahap ƣьna, ə praktik eştə eşlekheđlek kyrhətkən komsomol ojoşmalarьnьŋ jetəkselərenə ajrьvsa iѣkərtep ytergə kərək. Krasnousol rajkomolь eşseləre rejd heđemtəhendə staxanofsьlardьŋ toraq—kul'tura jaqtarь nasar ʙulьv fakttarьn asьp, unь jaqşьlatьv ɵsɵn ara kyrəhe urьnƣa xaqhьđ kino ʙilete alьp ʙirev menən genə sikləndelər. Ə Kɵjɵrgəđe raʙotniktarь—Şəmsiəgə uqьv ɵsɵn ʙer komsomolestь ʙylgəjnelər. Unьŋ xaqьnda ʙeđgə raport ʙirergə vaqьt taphalar đa, unьŋ uqьv—uqьmavьn tikşerergə vaqьt tapmaƣandar. Ьsьnlap qarahaŋ ul ʙylengən komsomoles—hər kɵnnɵ Şəmsiəgə dəres ʙirevđən ʙaş tartqan ikən. Unan huŋ Şəmsiə yđe ikense keşegə jɵrɵp uqьj ʙaşlaƣan. Bьndajđar menən ʙeđgə qatь kɵrəşergə, staxanofsьlarđь komsomol ojoşmalarьnьŋ kəndələk iƣtiʙarđarь menən uratьp alьrƣa kərək.

Komsomoldьŋ Ɵlkə komitetь oşo arala jəş agronom, kolxoz rəistəre həm ʙrigadirđar menən kəŋəşmə ytkərđe. Qatnaşьvsьlarđьn təqdimdərenən sьƣьp, kəŋəşmə tyʙəndəge qararƣa kilde:—jəş ʙrigadir həm kolxoz rəistərenəŋ 17 sentner igen alьv ɵsɵn jarьştarьn jəjep jeʙərergə. Narkomzemdan kolxozdarđaƣь ʙɵtə xata—laʙoratorialarđьŋ eşen jənlənderevđe həm ulardь oʙarodavanie menən tə'min itevđe horarƣa.

— Komsomol ojoşmalarьna hər kolxozda komsomol—jəştərđeŋ təzriʙə ucastkalarьn ojoştorop, kolxoz təzriʙəselek eşen ʙɵtə jaqlap kiŋəjtergə.

— Kəŋəşmə, kolxoz, sevxozdarđaƣь alьp ʙarьvsьl kvalifikatsialarƣa agromaksimum indererđe quja. Agrotex uqьv menən ʙɵtə kolxozsьlarđь uratьp alьvđь, Dyrtəjlə komsomol ojoşmalarь ɵlgɵhɵndə ʙɵtə kolxozdarđa la spetsiallaştьrьlƣan ʙrigada agrozootex uqьvьn ojoştororƣa. Bьl uqьv menən jetəkselek itev ɵsɵn gramotalь—təzriʙəse kolxozsьlarđan, agrotexniktarđan jetəkselər hajlap alьrƣa.

— Juƣarь urozaj masterđarь ɵsɵn uqьvđь ajrьm ojoştororƣa.

Taƣь la kilep ular,-agrotexnik uqьvđьŋ programmalarьn şulaj uq kitaptarьn qarap sьƣьvđь, Anisimoftьŋ „Agratexnika“ tigən uqьv kitaʙьn ʙaşqort telendə ʙaѣьp sьƣarьvđь horajđar.

Rajondarđa đur kolxozdarđa,-urta məktəp uqьtьvsьlarьn həm ʙelgestərđe jələp itep kolxoz lektorđarьn ʙuldьrьrƣa-tiđər.

Kəŋəşməgə qatnaşьvsьlar xəđer inde yđ ara jarьşqa sьqtьlar. Bьl ʙaşlavđь ʙɵtə jəş ʙrigadirđar đa ələktərep alьrƣa həm jəş ʙrigadirđarьʙьđ, ʙeđ heđđeŋ menən avьl xuzalьƣьnьŋ ʙɵtə eştərendə lə aldьn sьƣьrƣa tejeşʙeđ.

Narkomzem həm unьŋ narkomь iptəş Əsxədyllin komsomoldarđьŋ ʙьl təqdimdəren qotlaj. Xəđer Narkomzemda uŋьşlь eş ɵlgɵləre kyrhətep ʙьl jarьşta aldьnƣь safta ʙulьvsьlarđь ʙyləkləv ɵsɵn fond tɵđɵləsək, xata-laʙoratorialarđь ьƣьtьvƣa tejeşle saralar kyreləsək. Ɵlkə komitet Narkomzem menən ʙerlektə ʙьl jarьştь uŋьşlь ytkərə alьr tip ujlajьm.

Başqortostan komsomolьnьŋ XI konferensiahьnda qatnaşqan Bajmaq rajonь delegattarь. Urtala rajkomol sekretarь ip. Şəmstdinьva. Utьrƣandarđan Rьjʙakof, Anosьf, ə ʙaѣqandarđan Xamitьf, Xismətullin, Rьjsajьf, Josupova həm Ƣaʙʙasьva iptəştər. (Smirnof fotohь)

II. Jəştərđe həm ʙalalarđь kommunistik tərʙiələv—komsomoldьŋ yđək ʙurьsь

Iptəş **Stalindьŋ** komsomol eşen qajtanan qorov turahьndaƣь kyrhətmələre ʙɵtə komsomol ojoşmalarьnьŋ iƣtiʙarьn-**jəştərđe həm ʙalalarđь kommunistik ruxta tərʙiələv eşen ojoştorovƣa junəltep, oşo kyrhətmələr VLKSM Yđək komitetьnьŋ XI plenumь qararđarьna niged ʙuldьlar.**

Komsomolestarđьŋ politik ʙelem alьvđarьn həm tərʙiə eştəren tamьrьnan jaqşьrtьv, komsomolestarđьŋ VKP(ʙ) tarixьn ɵjrənevđəren ojoştorov-qajtanan qorolovđьŋ yđək ʙurьsь ʙulьp tora.

TYĐEMLE HƏM BIRELEP UQЬRƢA

Otcot osoronda ʙьl ɵlkələ-Ɵlkə komitetь həm rajkomdar tarafьnan ʙajtaq eştər eşlənde. Iglino, Dyrtəj'ɵ Bozajaz, Bələʙəj, Boraj, Ɵfɵ qalahьnda həm ʙaşqa ojoşmalarđa politik uqьvđar VLKSM Yđək komitetь quşqansa ojoştorolƣan, uqьv seltərđəre jaqşь uq nьqlь propagandistar menən tə'min itelgən, ular menən kərəkle eştər ojoştorolƣan. Iglino rajonьnda politik uqьv seltərđəre rajkom raʙotniktarь həm rajkom sekretarь iptəş Gorəceftьŋ yđđərenəŋ quldarь menən ojoştorolƣan. Bьnda kyp kenə təvge ojoşmalarđaƣь tyŋərəktər qьr eştəre vaqьtьnda la tuqtamajьnsa, jьl əjlənəhe ʙujьnsa uqьnьlar. Propagandistar yđ eştəren turanan-tura jalanda ojoştorđolar.

Politik məktəp həm tyŋərək zənətiələrenə yđđəre jɵrɵv menən ʙer qatarđan rajkom sistematik rəveştə tyŋərək tьŋlavsьlarьnьŋ qatnaşlьqtarь menən propagandistarđьŋ dokladtarьn rajkomol ʙjurohьnda tьŋlaj. Təzriʙə almaşьv maqsatь menən regulər rəveştə propagandistarđьŋ kəŋəşmələren ytkərə.

VLKSM Yđək komitetьnьŋ Orenburg ojoşmahь turahьndaƣь qararьnan huŋ, Ɵlkə komitetь Baltas, Borajь Jaŋavьl, Mələvez, Əlşəj həm ʙaşqa ʙer nisə rajondarđa komsomol uqьv seltərđəren komplektlavđьŋ toroşon tikşerev ytkərđe. Tikşerev Orenburg ojoşmahьnda ʙulƣan fakttarđьŋ ʙьl ojoşmalarđa la ʙulьvьn astь. Bьl rajkomdar komsomolestarđьŋ jeterlek əđerlektəre ʙulьvƣa qarmaѣtan, ulardьŋ kyʙehen ʙesedaƣa, aƣьmdaƣь politik tyŋərəktərgə ʙildələgəndər. Ə ʙɵtɵnləj uqьj-jađa ʙelməvselərđe, politgramota məktəptərenə, jəki VKP(ʙ) tarixьn ɵjrənev tyŋərəktərenə ʙerketkəndər. VLKSM Ɵlkə komitetь urьndarƣa yđ raʙotniktarьn jeʙərep, rajkom sekretarđarьn, politik uqьv ʙylektərenəŋ mɵdirđəre həm pompolittarđь ikense tapqьr instruktiravajt itkənən huŋ oşondaj rajondarđa qajtanan komplektlav ytkərđe, politik tyŋərəktərđeŋ eştəren jaqşьrtьvđaularƣa jarđam itte. Ikense jaqtan, Ɵlkə komitetь həm rajkom raʙotniktarь propagandislьq eştəre menən turanan-tura yđđəre şɵƣɵllənə ʙaşlanьlar. Xəđer Ɵlkə komitetь həm rajkom raʙotniktarьnьŋ kypselege propagandislьq eşen yđđəre alьp ʙaralar. Məѣələn, un rajkomdan alьnƣan məƣlymət ʙujьnsa 400 aktivtьŋ 371-e propagandislьq eşen alьp ʙaralar.

36 rajkomdan ʙirelgən məƣlyməttər ʙujьnsa marksizm-leninizm klassiktarь ɵjrənev ʙujьnsa 15 tyŋərək ojoştorolƣan. Ularđa 475 komsomoles uqьj. Knorin dəreslege ʙujьnsa partia tarixьn ɵjrənev tyŋərəktəre 343 urьnda ojoştorolƣan. Ularđa VLKSM aƣzalarьnan-3402 keşe, sojuzdan tьş jəştərđən-491 keşe, qatьn-qьđđarđan-834 keşe uqьj. Bьlarđan ʙaşqa partia uqьv seltərđərendə-311 keşe, sittən torop uqьv seltərđərendə 79 keşe uqьj. Şunьhь xarakterlь, məѣələn, Beloretta VKP(ʙ) tarixьn ɵjrənev tyŋərəktərendə ʙerense jьl uqьvsьlar 1934-se jьlda 190 keşe ʙulha, ʙьjьl 401 komsomoles hanala. Oşo rəveşle, komsomolestarđan 4267 keşe VKP(ʙ) tarixь həm marksizm klassiktarьn ɵjrənələr. Karpinski dəreslege ʙujьnsa ʙulƣan 1610 politgramota məktəptərendə VLKSM aƣzalarьnan 16073 keşe, sojuzdan tьş jəştərđən 4538 keşe, qatьn-qьđđarđan-4638 keşe uqьj. Besedalar həm lekʙizdarƣa VLKSM aƣzalarьnan-2494 keşe, sojuzdan tьş jəştərđən-1682 keşe, qatьn-qьđđarđan-6088 keşe ьlьqtьrьlƣan. Ber talaj rajondarđa uqьv sьjfatь la ʙajtaq jaqşьrđь.

PROPAGANDISTЬ—OJOŞMANЬŊ KƟNDƏLEK QAJƢЬRTЬVЬ MENƏN URATЬP ALЬRƢA

Komsomolestarƣa politik ʙelem ʙirev eşeneŋ sьjfatьn kytərevđə propagandis xəl itkes rol' ujnaj. Propagandistarđь hajlap alьv həm qajtanan əđerləv məs'ələləre menən komsomol ojoşmalarь jaqşьraq şɵƣɵllənə ʙaşlanьlar. 22 rajkomdan alьnƣan məƣlymət ʙujьnsa, politgramota məktəptərendə jetəkselek itevse 645 keşenən VKP(ʙ) aƣzalarь həm kandidattarь—148 keşe, propagandislьq eşendə ʙer jьldan—ike jьlƣa tiklem eşləvselər—548 keşe, ike jьldan artьq eşləvselər—82 keşe, juƣarь ʙelemnelər—14, urta ʙelemnelər—294 keşe. 1935-se jьlda propagandistar kursь aşa partia tarixь tyŋərəktəre ɵsɵn 498 keşe əđerlənde. (Şulardan 318 keşe VKP(ʙ) tarixь tyŋərəktərendə jetəkse ʙulьp eşləjđər).

„Motor“ kolxozьndaƣь (Boraj rajonь) komsomol ojoşmahьnьŋ politgramota məktəʙe propagandisь iptəş

(Davamь 4 bittə)

Iptəş TIMERƢALINA dokladьnьꞑ davamь

(BAŞЬ 1—2—3—BITTƏRDƏ)

Nafikьva Fakiə (avьl sovetь predsedatele) yđeneꞑ eşen əlgə bula alьrlьq itep ojoştorqan. Ul hər vaqьt zənətiəne başlamaъtan aldь tьnlavsьlardьꞑ materialdь nisek yđləştergənlektəren, əъtəmə əđəвiətten nəmə əjrəngənlektəren tikşerə konspekt tarьn qaraj. Yđeneꞑ jynəlderges həm politik ytker horavđarь menən Fakiə вətə tьnlavsьlardь la jənle вesedaqa tarta. Partianьꞑ avьldь sotsialistik nigeđđə qajtanan qorov əsən вulqan tarixi kərəş fakttarьn, Fakiə yđ kolxozьnьꞑ eşe menən, hər komsomolestьꞑ eşe menən вəjlərgə həm ul fakttarđь вətə asьqlьqь menən kyrhətergə tьrьşa. Fakiə yđ tyꞑərəge arqьlь təvge ojoşmanь aldьnqьlar safьna sьqarьvqa, komsomolestarđь aktivlaştьrьvqa jarđəm itte. Kamaltdinof həm Muzipof tigən komsomolestar avьl sovetьnьꞑ kul'tura həm tormoş seksiahь aşa вiвlioteka—uqьv zalьn jьhazlandьrđьlar. Komsomolka—Məmytdinova kolxozsь qatьn-qьđđar arahьna sanitaria—gegejena qaqidələren inderьv вujьnsa đur eş ytkərđe. Ular jaвaj kolxozsь вulьvđan aktivlьqqa yъep sьqtьlar. Kamaltdinof avьl sovetь predsedatele urьnвaъarь, Muzipof—uqьv jorto mədire, Məmytdinova—вalalar jəsləhe mədire, Muzipof—malsьlьq fermahь mədire, Xəmitof Ƣafur həm Nurləxmitoftar—вrigadir itep yrlətelđelər. Qalqan komsomolestar—kolxozdьꞑ iꞑ jaqşь udarniktarь. Fakiə jьş qьna tьꞑlavsьlardьꞑ kvartirđarьna jөrөj, kitap, gazet əъtəndə nisek eşlərgə kərəklek, nindəj kitaptarđь uqьrqa kərəklek turahьnda əjrətə. Вьna şular həđəmtəhendə xəđer unda hər вer komsomolestьꞑ 30 đan alьp, 50 gə tiklem kitaptarđan torqan yđ kətəpxanalarь вar. Ə Kamaltdinof, Nurqəlejef hьmaq komsomolestar Lenin—Stalin əъərđəren yđ aldarьna la əjrənələr. Fakiə Nafiqьvanьꞑ вьl ixlas eşe komsomolestarьnьꞑ ideja jaqtan jeteđ yъevđəre menən tulьlana.

a Yđeneꞑ aktiv propagandisьq eşe jьrqahьnda, VKP(в) tarixьn əjrənev etəksehe iptəş Nasiвullin da (Əfə tipografiahьnda) tьꞑlavsьlarь aldьnda đur aвrojqa ejə. Unьꞑ tyꞑərəgendə uqьvsьlar: „вeđđeꞑ tyꞑərək partia tarixьnan rabfakta alqan вelemeвeđgə qaraqandala jaqşь uq tərən aꞑ birəđər.

Ləkin, şularqa qaramaъtan, kypselek ojoşmalarđa komsomolestarqa politik вelem вirev—haman da əle qənəqətlənərlek tygel xəldə qala. Uqьvđьꞑ sьjfatь həm tьꞑlavsьlardьꞑ uqьvqa jərevđəre siktən tьş tyвən. Məъələn, Mələvez rajonьnda məktəptər həm tyꞑərəktər menən uratьp alьnqan 1101 keşenən, ytkərelgən 3 zənətiənen hər вerehendə tьꞑlavsьlardьꞑ 437 he qatnaşqan. Вьl—вətə uqьrqa jərergə tejeş вulqandarđьꞑ 30 protsentьn qьna təşkil itə. Вişвylək rajonьnda 803 keşenən ytkərelgən ike zənətiənen hər вerehendə 392 keşe—40 protsentь qatnaşqan. Jaꞑavьlda dyrt zənətiənen hər вerehendə 1000 keşenən 527 keşe-50 protsentь qatnaşqan. Вьlarđьꞑ təp səвəptəre:—kypselek məktəp həm tyꞑərəktərđə uqьv kyꞑelhed вula, jьş qьna ular komsomolestarqa aꞑlaşьlmaqan, ularđьꞑ kyꞑelen tьrnap torqan horavđьrьna qənəqətlənerlek javap вirə almajđar; məktəptərđeꞑ həm tyꞑərəktərđeꞑ eşen kyp vaqьt dəjəm lozungtarđь həm politgramota dəreslegendəge palozenialarđь tanьşьtьrьv menən genə siklənep, ularđь tikşerevđe, tərənəjtməj, uqьqan dəreslek konkret fakttar, sotsialistik təđələş həm zavod, sovxoz, kolxoz eştərenen praktikalarь menən jeterlek nigeđlənməj.

„Вajqal" kolxozьnda propagandis Fəmutdinof, yđeneꞑ tyꞑərəgendə: „eşselər sьjnfь avьldь nisek itep sotsializm julьna sьqarđь" tigən temanь əjrəngən saqta, tьꞑlavsьlardьꞑ tərən əjrənevđəren ojoştorahь urьnьqa, səqət вujьna yđe leksia həjləgən. Tьꞑlavsьlarqa yđe həjləgəndərđən həđəmtə sьqarьp jađьrqa quşqan. Temanь tikşergən saqta ul, tьꞑlavsьlarqa oşondaj horavđar вirgən: „Вeđđeꞑ kolxozdar jaqşьmь, il de industriallaştьrьvđьꞑ nindəj əhəmiəttəre вar" tigən. Uqa qarşь tьꞑlavsьlar „вik đur" tip javap вirgəndər.

Gorkomxoz gorazьnda (Əfə) propagandistka Prokuşeva iptəş-8-se fevralda „Sovettar sojuzь nisek təđəlgən" tigən temanь tikşergən. Ul tьꞑlavsьlarqa—„Nəmə ul „STO" nəmə ul KSK" tigən horavđarđь вirgən. Вer kemden də javap вirə almavьn kyrgəs, ul horavđarqa yđe javap вirergə mataşa. Ləkin yđe lə dərəъ javap вirə almaj.

Oşo itep propagandisьq eşeвeđđəge təp jeteşheđlek—вeđđeꞑ propagandistar menən siktən tьş jomoşaq eşləveвeđđən tora. Вərəjən rajonьnda 1935-se jьl вujьna propseminar ni вarь вer genə tapqьr jьjnalqan. Unda la propagandistarđьꞑ jartьhь qьna вulqan. Dəvləkən, Вaltas həm Jaꞑavьl rajondarьnda 3—4 zənətiəgə вer propseminar qьna ytkərələr. Şunьꞑ menən вergə propseminarđar başlьsa aldaqь zənətiənen planьn eşləv menən ytə. Ə, tema həm prensipial teoritik məs'ələlər tərən əjrənelməjđər. Zənətiənen metodikahьna la nьq iqtiвar вirelməj. Şunьꞑ menən вergə, propagandistar menən, вigerək tə VKP(в) tarixь вujьnsa вulqan propseminarđarđa tyꞑərəktərđə marksizm klassiktarьnьn вerense istocniktarьnan jeterlek fajđalanmajđar.

Komsomoldьꞑ Yđək komitetь вətə Əlkə komitettarьn iꞑ kəmendə 3—4 ajlьq uqьv menən daimi eşləj torqan əlkə propagandistar məktəptəre ojoştororqa quştь. Əlkə komitet iꞑ jaqьn kəndər esendə вьna oşo məktəpte ojoştorovđь xəl itergə tejeş. Taqь la, VLKSM Yđək komitetь Əlkə komitettarьn propseminarđar jetəkseləren вjurola raslarqa. Propseminarđarđьꞑ eşen dərəъ həm tərən itep ojoştororqa, hər вer rajkom, partkaвinet həm faвrik, zavod komitettarь ergələrendə individual konsultatsialar вuldьrьrqa, вiş kəngə iꞑ kəmendə ike вuş kisə вirep, ularđьn вelemdəren kytərevgə həm yđe əъtəndə eşləv əsən şarttar tьvđьrьrqa quştь. Hər вer propagandistьꞑ eşen, uqьvьn tikşerep, uqa kontrol qujьrqa propagandisьq eşendə eşləgən aktivistarđьꞑ partia, komsomol uqьvđarьna jərəməv həm yđeneꞑ ideja politik kiməlen kytərev əъtəndə nьqьşlь eşləməv kyreneştəren вik tiđ вətərergə kərək.

Komsomol uqьvь вətə jьl вujьna вarьrqa tejeş. Səsevgə jaqьnlaşaвьđ. Ləkin вьl vaqьtta la uqьvđa sezonost вuldьrьrqa jaramaj. Uqьtьvđь вrigadala, jalanda qьşqь uqьv kevek tərən həm sistematik alьp вarьvđь tə'min itergə kərək. Ə, Əlkə komitetьna 1936 sь jьlda, politgramota məktəptəre əsən sьqarьla torqan jaꞑь dəreslektərđe вaşqort telenə tərzemə itev məs'ələhen iꞑ jaqьn kəndər esendə xəl itergə kərək.

„ƢЬВЬL TORMOŞ" kolxozь (Dəvləkən rajonь) nьꞑ qьđьl mejeşendə komsomolestar, jəştər radio tьꞑlajđar. Вьl qьđьl mejeş menən komsomoles Axmitьf jetəkselek itep, rajonda iꞑ aldьnqь qьđьl mejeştərđən iъəplənə. (Smirnof fotohь

KOMSOMOL JЬJЬLЬŞTARЬN BOL'ŞEVISTIK TƏRBIƏ BIREV MƏKTƏBE ITERGƏ

Bol'şevistik tərвiə eşendə komsomol jьjьlьştarь ajrьvsa əhəmiətkə ejə. VLKSM Yđək komitetьnьꞑ qararьnan huꞑ, təvge komsomol ojoşmalarь, komsomol jьjьlьştarьn jaqşьraq ytkərə başlanьlar. Ularđa kyвerək eskerge sojuz məs'ələlərе, komsomolestarđьꞑ tormoştarь həm eştəre turahьndaqь məs'ələlər tikşerelə вaşlanьlar. „Kommunar" kolxozь (Əfə rajonь) ergəhendəge komsomol ojoşmahь komsomolestarđьꞑ horavđarь вujьnsa ike jьjьlьşta grazdandar huqьşьnda qatnaşьvsь elekke kavdivizia komissarь Ratkjvictьꞑ dokladьꞑ qujqan. Ratkьjvic jəştərgə qьđьl partizandarđьꞑ ytkəndəge вatьrlьqtarь turahьnda вik qьđьq itep həjləgən Вьl komsomolestarđь вik qьđьqhьndьrqan. Oşondaj ike osoraşьvđan huꞑ komsomolestarđa uqьvqa, вigerək tə əđəвiət uqьvqa qьđьqhьnьv tьvqan. Ular Başqortostan jađьvsьhь Nidolindьꞑ „Perival" həm „Вlyxer" rejde kitaptarьn вer nisə tapqьr uqьp sьqqandar. Ularđьꞑ aktivlьqtarь kytərelgən, həm komsomol ojoşmahь aldьnqь ojoşmaqa əverelgən.

Вeloret qoros-sьвьq kanat zavodьnьꞑ instrumental sexь komsorgь həm smena maşterь **Xəkimova** iptəş qьđđar kursьnan qajtqanda, unьꞑ ojoşmahь tarqalqan, dissiplina siktən tьş jomoşarqan вula. Komsomolestarđь qьđьqhьndьrьv həm eşte nьqьtьv əsən ul, вerense kəndən yk komsomol jьjьlьşьnьꞑ kən tərtiвenə paraşutizm turahьndaqь məs'ələne quja. Unda 70 jəşlek əвiđeꞑ paraşuttan hikereve, вaşqort qьđđarьnan вerense osovsь—**Fatixa Ƣəlikəjeva,** Вaşqortostandьꞑ вerense paraşutiskahь—**Ƣəвəjdullina** turahьnda tikşerələr. Вьlar вətəhe lə komsomolestarđь la, komsomolkalarđь la вik qьđьqhьndьra. Вaşqa vaqьtta iptəş Xəkimova komsomolestarđь Nikolaj Ostrovskiđeꞑ **„Qoros nisek sьnьqtь"** tigən kitaвьn uqьrqa jьjnaj. Вьnan huꞑqь jьjьlьşta qart вol'şeviktar menən вerlektə qьđьl partizandarđьꞑ qaharmandarsa kərəşe, вol'şeviktarđьꞑ iđən aъtь eştəre turahьndaqь məs'ələlərđe tikşerələr. Вьna вьlar вətəhe lə komsomolestarđьꞑ aktivlьqtarьn kytərđe, uqьv həm dissiplina eştəren jaqşьrttь.

Ləkin вьlar menən вergə qajhь вer urьndarđa jьjьlьşqa ədərlekhed kilev, kən tərtiptərenen komsomoldьꞑ horavđarьna həm qьđьqhьnьvđarьna javap вirə alьrlьq вulmavь arqahьnda jьjьlьştar es вoşorqos avьr jəkləməgə əverelələr. Ileş rajonь, Mejəkə həm „Dim" sovxozdarь вujьnsa ytkərelgən tikşerev вьl tanqəldə вik kyp kenə вođovđar вarlьqьn astь. **„Komвajn"**, **„Pravda"** kolxozdarьnda komsomol jьjьlьştarь ədərlekhed ytkərelələr. Kən tərtiptəre hər vaqьtta rajkom tarafьnan təqdim itelələr, tikşerelqən məs'ələ вujьnsa qararđar rəsmiləşterelməjđər, xatta protokoldar đa jađьlmaj. Вьl məs'ələne VLKSM Əlkə komitetь вjuroqa qujьp tikşerđe. „Dim" sovxozьnьꞑ 2-sehanlь fermahьnda 1935-se jьldьꞑ 28-se oktəвrendə komsomol gruppahьnьꞑ jьjьlьşь вula. Jьjьlьştьꞑ kən tərtiвe oşolarđan tora:

1. Nađanlьqtь вətərev turahьnda.
2. Pioner vozatьjđarь hajlav.
3. Stadion təđəv.

Вerense məs'ələ вujьnsa вulqan qararđa „Komsomolestarđь, uqьvđan вaş tartьvđarь əsən, вer dəres qaldьrqanda 3 humdan 5 humqa tiklem, ikense dəres qaldьrqanda 5 humda 10 humqa tiklem ştraf halьnsaqь turahьnda iъkərtergə" tip jađьlqan. Stadion təđəv turahьndaqь əsense məs'ələ вujьnsa: „stadion təđəv eşenə sьqьvđan вaş tartьvsьlar əъtənən akt təđergə həm iptəştər sudьna вirergə" tip jađьlqan. Вьna şularđьꞑ вətəhe əsən də iptəş **Ƣəвəjdullin** Əlkə komitetь вjurohьnda tikşerelde.

Вьndaj jьjьlьştar organizotsion tərвiə eştəre role ujnavqa hələtle вula almajđar, zararlьlar həm jəştərđe вođalar. Вьndaj eş Lenin komsomolьna xas tygel.

Iptəş **Kosarf** jəştərđe komsomolestarđь tərвiələv əsən, вer nisə qoro həm aşьqьs əđerləngən jьjьlьştar uđqarьvqa qaraqanda, jaqşь əđerləngən вer jьjьlьş uđqarьv kyp jaqşьraq tine. Əlkə komitetьna, rajkomoldarqa həm вigerək tə jaꞑь hajlanqan komsomol ojoştorovsьlarьna, jьjьlьştarđь dərəъ ojoştorov əъtəndə jetdi eş alьp вarьrqa kərək. Ularđьꞑ kən tərtiptəre komsomolestarđьꞑ mənfəqəttərenən sьqьp təđəlhən, ularđa eske sojuz məs'ələləre menən вer yk vaqьtta kvalifikatsialь dokladsьlarđьꞑ jarđamь aъtьnda eşselərđeꞑ həm krəъtiəndərđeꞑ uđqan tormoştarьna вəjləneşle məs'ələlər, texnika əđəвiət həm sənqət, xalьq ara xəl məs'ələləre həm вaşqalar tikşerelhendər.

(Davamь kiləhe handa)

Redaktor urьnвaъarь.
Q. MURTAZIN.

Əfə „Əktəвr natiskahə" tipografihь
Вaşglavlit vəvile № 529 T-4500
]

Вөtə ildərđeꞑ proletarđarь, вerləşegeđ!

Leninse

1936 JЬL
28
MART
№ 32 (945)

Ike kөngə вer tapqьr sьqa

VLKSM dьꞑ Başqortostan ӨK həm Өfө qala komitetь organь

Adres: Өfө, Ja-Sazanot uramь
Telefon № 82—69

Gazetaвьđđьꞑ вьl hanьnda Başqortostan komsomolьnьꞑ XI Өlkə konferensiahьnьꞑ qarardarьn вirəвeđ.

VLKSM Өlkə komitetьnьꞑ eşe turahьnda iptəş Timerqalina dokladь вujьnsa

VLKSM dьꞑ XI Başqortostan Өlkə konferensiahь qararь

VLKSM Өlkə komitetьnьꞑ otcot dokladьn tьꞑlaqanan həm tikşergəndən hun VLKSM dьꞑ XI Başqortostan Өlkə konferensiahь Өlkə komitetьꞑ politik liniahьn dөrөѣ, praktik eşen qənəqətlənerlek tip taвa.

Konferensia, Başqortostan komsomol ojoşmahь VKP(в) Өlkə komitetь, VLKSM Удək komitetь jetəkselegendə, bol’şevistik yđ ara tənqit, komsomolestarđь bol’şevistik tərвiələv eşen jaqşьrtьv, ulardьꞑ revolytsion hiđgerlektəren kytərev, ojoşmanь sьjnfi jat, tarqalqan eleminttarđan tađartьv nigeđendə yđeneꞑ saftarьn nьqьtьvqa, komsomoles, komsomolkalarđьꞑ fabrik—zavodtarđa proizvodstvo plandarьn ytəvđə, produksianьꞑ sьjfatьn, xeđmət ramlьlьqьn kytərevđə, kolxozdarđь organizatsion—xuzalьq jaqtan nьqьtьvđa aktiv qatnaşlьq itevđəren tə’min itte, tip iѣəpləj.

Başqortostan komsomol ojoşmahь yđeneꞑ XI konferensiahьna huqьşsanlьq hələten taqь la kөsəjtkən həm kommunistik bol’şeviktar partiahь, sovet jəştəreneꞑ iꞑ həjəklə duѣь həm ostađь **Iosif Vessarionovic Stalin** tirəhenə nьq uqmaşqan xəldə kilđe.

Komsomolestarđьꞑ politik uqьvđarьn ojoştorov eşeneꞑ (propagandistar hajlap alьv həm əđerləvđe jaqşьrtьv, jetəkse aktivistarđь propagandislьq eşenə ьlьqtьtьv), вigerək tə VLKSM Удək komitetьnьꞑ Orenвurg ojoşmahь turahьndaqь qararьnan hun, şaqtaj jaqşьrьvьn вilđələv menən вergə, konferensia politik uqьvđьꞑ sьjfatьn əle haman da qənəqətlənerlek tygel, tip taвa. Kypselek rajkomoldarđьꞑ jetəkse raвotniktarь komsomolestarđьꞑ politik uqьvđarьn jaqşьrtьv өѣtəndə əle вulha nьqlь eşləməjđər, ular kyp vaqьt məktəp, tyꞑərəktərđeꞑ zənətiələrendə qunaq kevek kenə вik hirək вulalar. Kypselek rajonđarđa əle propagandistar menən sistemlь eş juq.

Koferensia, өlkə, qala həm rajon komitettarьna—komsomolestar həm вerense nəvвətiə komsomoldьꞑ jetəkse aktivtarьnьꞑ Marks-Engels-Lenin-Stalindьꞑ xeđmətteren, bol’şeviktar partiahьnьꞑ tarixьn tərən өjrənevđəren ojoştororqa quşa. Şunьꞑ menən вergə, konferensia, вөtə komsomol ojoşmalarьnan yđđəreneꞑ təp iqtiвarđarьn komsomol uqьvđarьnьꞑ sьjfatьn kytərev өsөn вulqan kөrəşkə tuplarqa həm Өlkə, rajon komitettarь raвotniktarьn turanan-tura propagandislьq eşen alьp вarьrqa, komsomol uqьvьn dөrөѣ qujьvđa jaqşь eş өlgөləren kyrhətergə, propagandistarđь nьqlь iqtiвar menən hajlarqa həm əđerlərgə, politik uqьv tyꞑərəktəren dөrөѣ komplektovajt itergə, tyꞑərək həm məktəptərđeꞑ eşen nьqlь iqtiвar menən өjrənergə, jaqşь eşləvse propagandistarđьꞑ eş təzriвələren kyrhətə həm ulardь вөtə jaqlap xөrmət itə вarьrqa quşa.

Konferensia, propagandistar əđerləv eşen jaqşьrtьv maqsatь menən, VLKSM Өlkə komitetьna—өlkələ həm rajondarđa sovet partia məktəptəre ergəhendə daimi rəveştə eşləj torqan propagandistar məktəptəre ojoştorov məs’ələhen aşьqьslьq menən xəl itergə tapşьra.

Konferensia, Өlkə komitetqa—iꞑ jaqьn vaqьt esendə avьl politik məktəptəre өsөn вulqan politik uqьv kitaptarьn başqortsaqa tərƶemə itevđe həm **V. I. Lenindьꞑ** RKSM dьꞑ III se sjezdьnda həjləgən telməren ere şriftar menən, massovьj tiraƶda qajtanan вaѣьp sьqarьvđь tapşьra.

Konferensia, Өlkə komitetqa, вer aj vaqьt esendə rajon komsomol aktivьnьn eştən ajrьlmaj torop uqьvь өsөn rajondarđa urta вelem məktəвe ojoştorov, şulaj uq 1936-sь jьlda VLKSM dьꞑ вөtə rajkom sekretarđarьn həm ere proizvodstvo komitet sekretarđarьn qьѣqa mөtdətle kurstar aşa ytkərevđe xəl itev məs’ələhen tapşьra. Şunьꞑ menən вergə konferensia, VLKSM Өlkə komitetьna—aktiv hajlavđь həm ulardь eşkə nьqьtьvđь, təvge ojoşmalar menən jetəkselekte, вigerək tə jьraq rajondar həm sovxozdar menən jetəkselekte qьrqa rəveştə jaqşьrtьrqa quşa.

Konferensia, ajrьm rajondarđa nađan həm ađ gramotalь komsomolestar həm jəştərđeꞑ kyp вulьvьna qaramaѣtan, вer talaj rajkomoldarđьꞑ ulardь gramotaqa өjrətev eşenə kərəkle saralar kyrməvđəren, nađanlьqtь həm ađ gramotalьlьqtь вөtөrөv məktəptəreneꞑ eştəre menən qьđьqhьnməvđarьn, ulardьꞑ eşendə jarđam kyrhətməvđəren tyđerlek xəl tygel—tip iѣəpləj.

Konferensia, Өlkə komitetqa həm rajkomdarqa вөtə вьl jeteşheđlektərđe qьrqa rəveştə вөtөrөp, komsomolestar arahьnda nađanlьqtь 1936 jьldьꞑ 1 sentəвrenə, sojuzdan tьş jəştər arahьnda nađanlьqtь 1937-se jьldьꞑ majьna tulьhьnsa вөtөrөrgə quşa. Вьl eşte VLKSM Удək komitetьnьꞑ qararь nigeđendə ojoştororqa.

Konferenisa, Өlkə komitettьꞑ, komsomolestar həm jəştər arahьndaqь staxanofsьlar quđqьlьşь menən jetəkselek iteven qənəqətlənerlek tygel tip iѣəpləj həm өlkə, rajon komitettarьna jaqьn ara la вөtə komsomolestarđьꞑ da staxanofsьlarsa eşləvenə өlgəşergə, staxanofsьlarđьꞑ sistemalь rəveştə uqьvđarьn ojoştororqa quşa. Komsomoldьꞑ ajrьm jetəkse raвotniktarьnьꞑ staxanofsьlar menən jetdi eş ojoştorovđь staxanofsьlar quđqalьşь turahьnda lьqьrđavđar, hanavhьđ jьjьlьştar, ultьrьştar ytkərev menən alьştьrьvđarьna, ulardь uqьvđan ajrьv kevek kyreneştərgə qarşь qьrqa kөrəş alьp вarьrqa.

Komsomol ojoşmalarь, texnik uqьvđь ojoştorov, komsomoles jəştərđeꞑ dəvlət texnik ekzaminьn tapşьrьv, şulaj uq texnik normalarđь həm texnik uqьv programmalarьn qajtanan qarap sьqьvđь ojoştorovsьlar вulьrqa tejeştər. Konferensia, Өlkə komitettь eşselərđeꞑ urta вelem məktəвen, eşselərđeꞑ dөjөm həm texnik urta вelem məktəptəre itep qajtanan qorovqa tiđlek menən əđerlek eşen jəjep jeвərevgə məƶвyrləj. Вer yk vaqьtta Өlkə komitetьna 1936-sь jьlda sovxoz, kolxoz, MTS tarđa komsomoles həm jəştər өsөn agrozootexnik hьnav ytkərev turahьndaqь məs’ələne aşьqьs rəveştə xəl itergə quşьrqa.

7—8 milliard вot igen uꞑьşь alьv өsөn kөrəş lozungahь aѣtьnda jəş вrigadirđarđьꞑ jarьşьn ojoştorovđь Өlkə komitetqa tapşьrьrqa.

Konferensia, Өlkə komitetьna həm rajkomdarqa timer jul həm hьv transportь komsomol ojoşmalarьnьꞑ eşenə praktik jarđam itevđe qьrqa jaqşьrtьrqa quşa.

Konferensia, вөtə komsomol ojoşmalarьn Voronsof quđqalьşьna aktiv quşьlьrqa saqьra həm jaqьn arala вeđđeꞑ ojoşmanьꞑ вөtə grupporgtarьnьꞑ da voronsofsьlar вulьvđarьna өlgəşevđe quja.

Komsomoldьꞑ məktəptərđəge eşe вөtөnləj qənəqətlənməѣlek qujьlqan tip taвьp, konferensia Өlkə, qala həm rajon komitettarьn iꞑ jaqьn arala uqьv, tərвiə eşe sьjfatьn ьsьnlap ta jaqşьrtьvqa, uqьvsьlar arahьnda dissiplinanьꞑ kytərelevenə ireşergə, məktəptərđə komsomol ojoşmalarьn nьqьtьvqa həm jəş uqьvsьlar menən eşte jaqşьrtьvqa məƶвyr itə.

Konferensia, вer talaj rajonđarđa (Mələvez, Blagovar, Nuriman, Вaqalь, Qaltasь həm вaşqalar) oşo vaqьtqa tiklem вajtaq qьna pioner otrədtarьnьꞑ vozatьjđarь вulmav kevek xəldə вөtөnləj tyđerlek xəl tygel tip iѣəpləj həm VLKSM dьꞑ Өlkə, qala həm rajon komitettarьna his kisekməѣtən вөtə pioner otrədtarьn əđerlekle, politik jaqtan hьnalqan vozatьjđar menən tə’min itergə, iꞑ jaqьn arala pioner otrədtarьnьꞑ həm oktəвrəttər gruppalarьnьꞑ eşen jaqşьrtьvqa ireşergə quşa.

Konferensia, өlkə komitetqa, 1936-sь jьlda вөtə pioner otrədь həm oktəвrəttər gruppalarь vozatьjđarьn qьѣqa mөtdətle kurstar aşa qajtanan əđerləvđe tə’min itergə quşa. Iꞑ jaqьn arala pioner raвotniktarь əđerləv вujьnsa 3 ajđan da kəm вulmaqan uqьv srogь menən өlkə məktəp asьv turahьndaqь məs’ələne xəl itərgə. 1936-sь jьldьꞑ 1-se sentəвrenə вөtə pioner otrədtarьn atreвurttar menən tə’min itərgə. Өlkə komitetьna 3 aj vaqьtta jəş pionerđarđьꞑ zakondarьn həm вalalar өsөn ajrьm ujьndar вroşuralarьn вaşqort telenə tərƶemə jahap вaѣьp sьqarьvđь tə’min itergə quşьrqa.

Вalalar jorttarьnьꞑ eştəren jaqşьrtьv maqsatь menən VL KSM Өlkə komitetьna, Narkompros menən вergə 1936-sь jьlda вalalar jorttarьnьꞑ direktorđar, tərвiəselər sostavtarьn qajtanan qarap sьqьp, ulьrđь iꞑ jaqşь komsomolestar həm pedagogia texnikum, instituttarьn uqьp вөtөrөvselər menən tə’min itevđe tapşьrьrqa. 1936-sь jьl esendə hər вer вalalar jortonda xudoƶstvolь—qilmi—popylər вiвliotekalar вuldьrьvqa өlgəşergə.

Konferensia, Өlkə komitetьna—juqarь uqьv jorttarь həm tenikumdarđaqь komsomol ojoşmalarь өѣtөnən jetəkselekte kөsəjtergə, uqьv jorttarьnda uqьv sьjfatьn, dissiplinanь kytərevgə өlgəşergə həm studenttarđь politik tərвiələv eşen qьrqa jaqşьrtьrqa quşa.

Konferensia, Өlkə komitetьn, komsomol xuzalьqьn өlgөlө tərtipkə kilterev өsөn qьrqa saralar kyrergə məƶвyrləj.

Komsomoldьꞑ yѣeve вujьnsa siktən tьş jomoşaq eşləvđe kyrhətep, konferensia, өlkə, rajon komitettarьna VLKSM dьꞑ, xeđmətsən jəştərđeꞑ alđьnqь, hьnalqan, politik gramotalь kiꞑ qatlamьn, вigerək tə вaşqort həm qatьn-qьđ jəştəre xisaвьna yѣeven tə’min itergə quşa.

Konferensia, VLKSM Удək komitetьnьꞑ XI plenumь qararđarьnan həm iptəş **Kosaref** kyrhətmələrenən hun komsomol gazettarь yđđəreneꞑ eş sьjfattarьn kyp kenə jaqşьrttьlar, eskərge sojuz məs’ələləre menən kyвerək şөqөllənə вaşlanьlar tip iѣəpləj.

Konferensia, өlkə komsomol gazetalarьn taqь la massovajьraq, jənlerək itev, təvge ojoşmalar, grupporgtar, məktəptər, pioner otrədtarьnьꞑ tormoş həm eştəren iꞑ jaqşь propagandis həm rajkomdьꞑ eş təzriвələren kyвerək həm jaqşьraq jaqtьrtьvьna өlgəşevđe Өlkə komitetьna tapşьra. Вer yk vaqьtta konferensia **„Leninse“**, **„Komsomoles Başkirli“** gazettarьnьꞑ sьqьşьn ajьna 15 nomerqa, **„Jəş tөđөvse“** neꞑ sьqьşьn ajьna 10 nomerqa jetkerevđe həm ulardьꞑ xəref, qaqьđđarьn jaqşьrtьvđь kərək—tip iѣəpləj.

Konferensia, Өlkə, qala həm rajon komitettarьn—VKP(в) Өlkə komitetьnьꞑ 1936-sь jьldьꞑ 15-se fevralьnda sьqarqan **„Avьlda kul’tura—aqartьv eştərə turahьnda“** qь qararь nigeđendə, kluв, park, uqьv zaldarьnьꞑ eştəren jaqşьrtьv вujьnsa nьqlь eş jəjep jeвərergə, вьnьꞑ өsөn iꞑ jaqşь komsomolestarđь ulardа eşləvgə yrlətergə, dram tyꞑərəktəre, əđəвiət həm вaşqa tөrlө tyꞑərəktər ojoştorovqa, kul’tura sənqət, həm texnika turahьndaqь ajrьm temalarđan daimi rəveştə вeseda, uqьvđar, leksialar ytkərevđe tə’min tiergə məƶвyrləj.

XI Өlkə konferensia, өlkə komitetьna jəştər arahьnda il qorqavsьlьq eşen qьrqa jaqşьrtьrqa, „Voroşilofsa atьvsь“, „xeđmtkə həm il qorqavsьlьqьna əđer вul“, „PVXO“ znacoktarьna,—huqьş texnik ekzaminqa, вige-

(Davamьn 2—вittən qara).

Qatƅn-qƅđ jəştər arahƅnda eşləʙ turahƅnda

Iptəş Prosvirnin dokladƅ ʙujƅnsa VLKSM-dƅꞑ XI Başqortostan Ɵlkə konferensiahƅ qararƅ

Konferensia, Başqortostan komsomol ojoşmahƅnƅꞑ VLKSM Yđək komitetƅ həm qatƅn-qƅđ jəştəreneꞑ ʙerense ʙɵtə Başqortostan sjezdƅ qararđarƅn ytəj ʙarƅp, qatƅn-qƅđ jəştəre arahƅnda eşte ʙajtaqqƅna jaqşƅrtƣanlƅƣƅn ƣənəƣətlənev menən əjtep ytə. VLKSM-dƅꞑ Ɵlkə komitetƅ, şulaj uq kypselek rajon komitettarƅ həm təvge ojoşmalar qatƅn-qƅđ jəştəren tərʙiələv, əđerləv həm yrlətev eşe menən kyʙerək şɵƣɵllənə ʙaşlanƅlar. Qatƅn-qƅđđarƣa iptəştərsə qaraşta ʙulmavsƅ, xamdarsa həm ƣəmheđ qaraşta ʙulƅvđƅꞑ konkret ƣəjepleləren faş itev ʙujƅnsa đur eştər eşlənelde.

VLKSM Yđək komitetƅ qararƅnan huꞑ, xeđmətkə ƅsƅn namƅѣlƅ, sotsialistik mɵƣəmələ kyrhətkən alđƅnƣƅ qatƅn-qƅđđarđan jetəksel sovet, xuƶalƅq həm komsomol eştərenə 2828 keşe əđerlənde həm yrləteldelər. Kɵjɵrgəđe itselek sovxozƅnƅꞑ danlƅqlƅ hƅjƅr havƅvsƅhƅ—ordenlƅ **Ƣədiləjeva**, Dyrtɵjlɵ MTS-nƅꞑ ordenlƅ traktoristkahƅ **Qaharmanova**, „Majaq“ kolxozƅnƅꞑ hƅjƅr havƅvsƅhƅ—ordenlƅ **Zilder**, Beloret SPKZ zavodƅnƅꞑ instrumental sexƅ masterƅ—**Xakimova** həm ʙaşqalar, Başqortostan komsomolƅnƅꞑ ƣorurlƅƣƅ ʙulƅp toralar.

Şul uq vaqƅtta, konferensia, VLKSM Yđək komitetƅnƅꞑ həm qatƅn-qƅđ jəştəreneꞑ ʙerense Başqortostan sjezdƅ qararđarƅnƅꞑ ʙajtaq qƅna ʙik mɵhim punkttarƅ ytəlməgənlekte kyrhətə. Qatƅn-qƅđ jəştəre arahƅnda nađanlƅqtƅ həm ađ gramotalƅlƅqtƅ ʙɵtɵrɵvđə komsomol ojoşmalarƅ ʙɵtɵnləj qənəƣətlənməѣlek eşləjđər. Komsomoldƅꞑ ajrƅm jetəksel raʙotniktarƅ ələgə tiklem qatƅn-qƅđ jəştərđe politik tərʙiələvđeꞑ ʙɵtə əhəmiəten aꞑlamajđar. Qatƅn-qƅđđarƣa iptəştərsə ʙulmaƣan, xamdarsa qaraştar menən jeterlek qƅrqƅv kɵrəş alƅp ʙarmajđar. Şular hɵđɵmtəhendə kyp qatƅn alƅv, jəşe jetməgəndərgə ejlənev həm ʙaşqa fakttar əle ʙulha la ʙar. Jəş qatƅn-qƅđđarđƅ jetəksel eştərgə yrlətelev ʙujƅnsa eş ələgə tiklem jeterlek tygel həm eşkə jaꞑƅ yrlətelevselər menən eş ʙɵtɵnləj qənəƣətlənməѣlek qujƅlƣan.

1. Konferensia, ʙɵtə komsomol ojoşmalarƅn yđđəreneꞑ tɵp iƣtiʙarđarƅn qatƅn-qƅđ jəştərđe kommunistik tərʙiələv eşen kɵsəjtevgə, qatƅn-qƅđđarƣa ʙurƶuaz qaraş qaldƅqtarƅ, ulardƅꞑ sotsialistik tɵđɵləştəge rol'dərenə narƅq qujmavđarƅ menən qƅrqa kɵrəşkə jynəlderergə quşa.

Konferensia, ʙɵtə komsomol ojoşmalarƅna qatƅn-qƅđđarđƅꞑ xoquqtarƅ turahƅndaƣƅ sovet zakondarƅn ʙođovsƅ, ularƣa iptəştərsə ʙulmaƣan qaraştar kyrhətevse komsomolestarđƅ sojuzdƅꞑ qatƅ javaplƅlƅƣƅna tartƅrƣa məƶʙyrləj həm Başqortostan prokuraturahƅnan aldaƣƅ kɵndə lə qatƅn-qƅđđarƣa xamdarsa qaraş kyrhətevselərđeꞑ konkret ƣəjepleləren qatƅ xɵkɵm javaplƅlƅƣƅna tarttƅrƅvđƅ talap itə.

2. Konferensia, ʙɵtə komsomol ojoşmalarƅna jaꞑƅ yrlətelevselər menən sistemalƅ eş alƅp ʙarƅrƣa, ulardƅꞑ eşendə, yѣevendə, uqƅvđarƅnda sojuz həm massovƅj organizatsion eş kynekmələren yđləşterevgə kɵndəlek jarđam kyrhətergə quşa. Konferensia Başqortostan narkomattarƅnan, xuƶalƅq həm sovet eştərenə yrlətelevselər menən ajrƅvsa nƅq eş alƅp ʙarƅvđƅ talap itə.

3. Komsomol ojoşmalarƅ, jəş əsələr menən ajrƅvsa eş alƅp ʙarƅrƣa tejeştər. Bƅnƅꞑ ɵsɵn ulardƅ ojoşmanƅꞑ kɵndəlek aktiv eşenə ƅlƅqtƅrƅrƣa, partia həm xɵkymətteꞑ mɵhim qararđarƅ menən tanƅştƅrƅrƣa, ʙala həm əsəneꞑ havlƅƣƅn nƅƣƅtƅvƣa ʙəjləngən məs'ələlərđe kiꞑ kyləmdə tikşerevđər ojoştororƣa.

Konferensia, VLKSM Ɵlkə komitetƅna jəş əsə həm ʙalalarđƅꞑ havlƅqtarƅn haqlav ucreƶdenielərə (konsul'tatsia, ʙalalar jəslələre, ʙalalar ʙaqsalarƅ, majđandar həm ʙaşqalar) jəməƣət tujƅmlƅƣƅ urƅndarƅ, pekarnəlar, ker jƅvƅv urƅndarƅ həm ʙaşqalarđƅꞑ seltərđeren kiꞑəjtevđe horap, Başqortostan xɵkymətenə inergə quşa.

4. Ber talaj təvge komsomol ojoşmalarƅ sostafƅnda (Şaran, Əʙjəlil, Jomaƣuƶa həm ʙaşqa rajondar) ʙer genə qatƅn-qƅđđƅꞑ ʙulmavƅ, qatƅn-qƅđ jəştəren sojuzƣa tartƅv ʙujƅnsa eşteꞑ ʙɵtɵnləj qənəƣətlənerlek ʙulmavƅn anƅqlaj. Konferensia, ʙɵtə komsomol ojoşmalarƅna qatƅn-qƅđ jəştərđe komsomolƣa inev ɵsɵn ʙɵtə jaqlap əđerləp, qatƅn-qƅđ jəştər iѣəʙenə yѣevgə ajrƅmsa nƅq iƣtiʙar ʙirergə təqdim itə.

5. Politik həm dɵjɵm ʙelem alƅv məktəptəre həm tyꞑərəktərenə qatƅn-qƅđ jəştərđeꞑ ƅlƅqtƅrƅlƅvƅn ʙɵtɵnləj qənəƣətlənməѣlek ʙulƅvƅn kyrhətep, konferensia komsomol ojoşmalarƅna ʙɵtə komsomolkalarđƅ, ulardƅꞑ ʙelem kiməldərenə, ʙigerək tə jəş əsələrgə ajrƅvsa qarap, məktəp həm tyꞑərəktərgə ƅlƅqtƅrƅvƣa məƶʙyrləj.

6. Kypselek narkomattarđƅꞑ qatƅn-qƅđ jəştəreneꞑ ʙerense ʙɵtə Başqortostan sjezdƅ qararđarƅnƅꞑ ʙik mɵhim punkttarƅn ytəməvđəren tyđerlek xəl tygel, tip taʙƅp, konferensia, Başqortostan məƣarif, jer eştəre, havlƅq haqlav, jerle promƅşlennost narkomattarƅnan həm ʙaşqa ɵlkə ojoşmalarđan sjezdƅꞑ ʙɵtə qararđarƅn praktik ytəvđəren talap itə.

7. Konferensia, VLKSM Ɵlkə komitetƅna narkomattar menən ʙerlektə hər tulƅ həm tulƅ tygel urta məktəptər ergəhendə (eştən ajrƅlmajƅnsa uqƅj torƣan), qatƅn-qƅđ jəştərđe texnikumdarƣa əđerləv kurstarƅ asƅrƣa tapşƅra. 1936 jƅldƅꞑ 15-aprelenan da huꞑƣa qalmaj, ʙƅl gruppalarđƅ komplektovajt itergə. Instituttar ergəhendə ʙaşqort qatƅn-qƅđ jəştəren VUZ-darƣa əđerləj torƣan 9 ajlƅq kurstar asƅrƣa. Bƅl kurstarđƅ komplektovajt itevđe 1936-jƅldƅꞑ 1-majƅna ʙɵtɵrɵrgə.

1936-jƅlda texnikum həm VUZ-darƣa uqƅvsƅlar qaʙul itkəndə, ulardƅꞑ iꞑ kəmendə, 40 protsentƅn qatƅn-qƅđ jəştərđən, ʙaşlƅsa, ʙaşqort qatƅn-qƅđđarƅnan hajlap alƅvđƅ tə'min itergə. Komsomol ojoşmalarƅn 1936-37-uqƅv jƅlƅnda ʙaşlanƣƅs məktəpte ʙɵtkən ʙɵtə ʙaşqort qƅđđarƅnƅꞑ 5-sƅjnƅftarƣa alƅvđarƅn həm ʙaşlƅsa, 8-sƅjnƅftarƣa ʙaşqort qƅđđarƅn ƅlƅqtƅrƅvƣa məƶʙyrləj. Şul uq vaqƅtta ulardƅꞑ məktəpte ʙɵtɵrɵp sƅƣqanƣa tiklem uqƅvđarƅ ɵsɵn kɵrəşergə.

8. Konferensia ajrƅm ojoşmalarđƅꞑ qatƅn-qƅđ jəştəre arahƅnda eşləvđe tormoş məs'ələlərə menən genə siklərgə mataşƅvđarƅn qƅrqa xɵkɵm itep, ʙɵtə komsomol ojoşmalarƅna qart ʙol'şeviktarđƅ, qƅđƅl partizandarđƅ, vractarđƅ, pedagogtarđƅ, fən həm sənƣət, əđəʙiət raʙotniktarƅn jəlep itep, qatƅn-qƅđ jəştər ɵsɵn ulardƅ qƅđƅqhƅndƅra torƣan məs'ələlərđe qujƅp, ajrƅm konferensialar, jƅjƅlƅştar, kisələr ytkərevđe yđđəreneꞑ eş praktikahƅna inđerergə quşa.

9. Konferensia, VLKSM Ɵlkə komitetƅna ʙelges qatƅn-qƅđ jəştər arahƅnda eşləv ʙujƅnsa, iꞑ jaqƅn arala ajrƅm praktik sara eşlərgə tapşƅra.

10. Konferensia, qatƅn-qƅđ jəştərđe il qurƣavsƅlƅq həm fizkul'tura eşenə ƅlƅqtƅrƅv ʙujƅnsa, komsomol ojoşmalarƅnƅꞑ qənəƣətlənməѣlek eşləvđəren kyrhətep ytə. Konferensia, ʙɵtə komsomol ojoşmalarƅn qatƅn-qƅđ jəştəren GTO, GSO-ƣa massovƅj norma tapşƅrƅv eşenə ƅlƅqtƅrƅvƣa ɵlgəşevđe tə'min itergə məƶʙyrləj. Bƅnƅꞑ ɵsɵn qatƅn-qƅđđarđan ajrƅm komandalar, fizkul'tura tyꞑərəktəre ojoştororƣa.

Konferensia, Ɵlkə komitetqa Başqortostan fizkul'tura sovetƅ həm BaşOSO menən ʙerlektə, 1936 jƅlda ʙaşqort qatƅn-qƅđđarƅnan fizkul'tura instruktorđarƅ əđerləv ʙujƅnsa 56 keşelek, qurƣavsƅlƅq eşen ojoştorovsƅlar əđerləv ʙujƅnsa 40 keşelek ɵlkə kurstar ojoştorovđƅ tapşƅra həm fizkul'tura qurƣavsƅlƅq eşe ʙujƅnsa ʙaşqort telendə populər ʙraşuralar sƅƣarƅvđƅ kyʙəjtergə quşa.

□ □ □

„Qƅđƅl tormoş“ kolxozƅnƅꞑ (Dəvləkən rajonƅ) qƅđƅl mɵjɵşɵnɵꞑ uqƅv-zalƅnda komsomolka Səƣədejeva kolxozsƅlarđƅ şaşka ujnarƣa ɵjrətə.

□ △ ● △ □

VLKSM Ɵlkə komitetƅnƅꞑ eşe turahƅnda iptəş Timerƣalina dokladƅ ʙujƅnsa

VLKSM dƅꞑ XI Başqortostan Ɵlkə konferensiahƅ qararƅ

(Davamƅ, ʙaşƅ 1—ʙittə)

rəktə unƅꞑ ikense turƅna normalar tapşƅrƅv eşenə komsomoles həm jəştərđe massovƅj rəveştə ƅlƅqtƅrƅvđƅ tə'min itergə quşa.

Konferensia, Ɵlkə komitetqa ʙer aj vaqƅt esendə rajondarđa aeroklubtar, paraşut vƅjşkalarƅ ojoştorov məs'ələhen xəl itergə tapşƅra.

Ber yk vaqƅtta konferensia ɵlkə komitetqa **„Voroşilofsƅ hƅƣajsƅlar“** tyꞑərəktəre həm kluʙtar ojoştorov ʙujƅnsa eş jəjep jeʙərevđe talap itə.

Komsomol ojoşmalarƅ, massovƅj fizkul'tura, sport eşen tamƅrƅnan jaqşƅrtƅvđƅ, jəştər massahƅn, ʙigerək tə ʙaşqort həm qatƅn—qƅđ jəştəren fizkul'tura eşenə taƣƅ la kiꞑerək ƅlƅqtƅrƅvđƅ tə'min itergə tejeştər. Komsomolestarđƅ, jəştərđe həm ʙalalarđƅ GTO həm BGTO znacoktarƅna norma tapşƅrƅvƣa massovƅj rəveştə tartƅrƣa, Başqortostan fizkul'turniktarƅnƅꞑ sport texnikahƅn juƣarƅ kytərevgə ireşergə. Şunƅ menən ʙergə konferensia, Ɵlkə komitetqa, iꞑ jaqƅn vaqƅt esendə jerle promƅşlennost tarafƅnan fizkul'tura inventarđarƅnƅꞑ massovƅj rəveştə eşlənep sƅƣarƅlƅvƅn xəl itergə tapşƅra.

Konferensia, komsomoldƅꞑ ʙɵtə eşen artaʙan jaqşƅrtƅv komsomol ojoşmalarƅnda revolytsion hiđgerlekte tuqtavhƅđ kytərevđe, ʙol'şevistik yđ ara təꞑqitte qƅjƅv rəveştə jəjelderevđe talap itevđe həm iptəş **Stalindƅꞑ** kyrhətmələren tulƅhƅnsa tormoşqa atqarƅvđan ʙojondoroqlo ʙulƅvƅn ajrƅvsa kyrhətep ytə.

Konferensia, Başqortostan komsomol ojoşmahƅ VKP(ʙ) nƅꞑ Başqortostan Ɵlkə komitetƅ həm VLKSM Yđək komitetƅ jetəkselegendə ʙol'şeviktar partiahƅnƅꞑ đur javaplƅ tapşƅrƅvƅn—**jəştərđe həm ʙalalarđƅ kommunistik ruxta tərʙiələv**—ʙurƅsƅn ʙuldƅqlƅ rəveştə ytər həm jaqƅn arala kyrenekle ɵlgəşevđərgə ireşer tip nƅq ƅşana.

ƏDƏBIƏT TYꞐƏRƏGE EŞKƏ BAŞLANƄ

27-se fevralda Beloret rajon, „Metal ɵsɵn“ gazeta ergəhendə, qala jəş jađƅvsƅ həm əđəʙiət hɵjɵvselərenen dɵjɵm jƅjƅlƅşƅ ytkərelde. Jƅjƅlƅşta Ş. Şəhər iptəş, Afzal aƣa Tahiroftƅn, sovet jađƅvsƅlarƅnƅꞑ ɵsɵnse plenumƅnda hɵjləgən materialdarƅnan doklad jahanƅ.

Jƅjƅlƅş ʙƅnan huꞑ da ajƅna 3 tapqƅr jƅjƅlƅp ʙarƅrƣa tigən qarar qaʙul itte. Əđəʙiət tyꞑərəge menən *„Metal ɵsɵn“* gazeta redaktorƅ *Ş. Şəhər* iptəş jetəkselek itə. Redaksia yđ ɵѣtɵnə, jəş jađƅvsƅlarđƅꞑ izađƅj eştərendə konkret jarđam kyrhətev ʙujƅnsa mujƅnđamalar aldƅ.

S. Sənəƣətef.

KOMSOMOLDЬꞐ JAꞐЬ STAVЬ PROJEKTЬN TIKŞERƏʙEÐ

SJEZD ALDЬ TREʙUNAHЬ

Komsomolƣa inəv jəşen 28 jəşkə tiklem qujьrƣa

VLKSM dьꞑ jaꞑь ustav projektьnda ʙьlaj tip jaðьlƣan:

„Sojuzdьꞑ programmahьn həm ustavьn tanьƣan, uнbьꞑ ojoşmahьnьꞑ ʙerəvhendə eşləvse, VLKSM dьꞑ ʙɵtɵ qararðarьn ʙujhьnьvsь həm aƣzalьq vznostarьn tyləvse 15 tən 26 tiklem jəştəge, komsomol saftarьna alьnƣan hər kem VLKSM aƣzahь ʙulьp hanala.

Iħkərmə: VLKSM dьꞑ 26 jəşkə jetkən aƣzalarь ojoşmala kəꞑəş ʙirev xoquqь menən qala alalar, ə ularðь jetəkse organdarƣa hajlaƣan xəldə ularðьꞑ tavьş ʙirev xoquqtarь haqlanьp qala“.

Kisiljof iptəşteꞑ „Lenin komsomolьꞑьꞑ jaꞑь ustavь („Pravda“ nь qara, ɵşɵ jьldьꞑ 2-se mart kɵnɵ) isemle məqaləhendə 23 jəş həm unan da juƣarь jəştəge komsomolestar, VLKSM safьnьꞑ ⅓ eləşən təşkil itələr tejelə. ʙьl dɵrɵħ. Ləkin sojuzda 26, 27, 28 jəştəge komsomolestar ða ʙar ʙit. Oşo jəştəge keşelərðen kypselege partia eşenə ʙirelgən, 5-10 jьllьq stazlь, komsomol eşeneꞑ ʙaj praktikahьna ejə ʙulƣan, komsomolдьꞑ aktiv eləşən təşkil itələr. Ular arahьnda inzener-texnik, meditsina ʙelgestəre həm fən ejələre ʙar. Ular komsomoldьꞑ tərʙiə məktəʙen ytevse keşelər, həm partia qulь menən ʙarьƣa kilterelgən proletar entelegint qatlamь.

Jaꞑь ustav projektь ʙujьnsa, ʙьl komsomolestar, ojoşmala kəꞑəş ʙirev xoquqь menən qalьrƣa tejeş ʙulalar. Minenqsə ʙьl xəl ularðьꞑ aktivlьqtarьn kəmetevgə jetdi səʙəp ʙulasaq.

Ajrьвsa komsomolda partia jəðrəhen[illegible]en ʙik að han təşkil itev məs'ələhenə lə tuqtalьrƣa kərək. ʙьna oşo jəştəge iptəştərðen ʙajtaq eləşe komsomolda javaplь eş alьp ʙaralar ʙit. Ular yððərenen eş təzriʙələren jəştərgə ʙirələr.

ʙьna oşolarðan sьƣьp, min jaꞑь ustav projektьna, komsomolƣa alьv məs'ələhe ʙujьnsa iħkərmə rəveşendə tyʙəndəge ɵħtəlməne təqdim itəm

„Ɵs jьl ʙujьnsa partia safьna qaʙul itev ʙulmav səʙəple, kyp kenə ɵlkən jəşle komsomolestar partia aƣzahь ʙulьvƣa dastojьn ʙulhalar ða partiaƣa inə almanьlar. Şular partia safьna yððərenen elekke aktivlьqtarьn haqlap, təzriʙə həm teoritik ʙelemdəren taƣь la ʙajьqtьrьp inhendər ɵsɵn, 1936-sь jьl huðьmьnda 28 jəşkə tiklem komsomolestarðь la, komsomolda tavьş ʙirev xoquqь menən qaldьrьrƣa mɵmkin tip iħəplərgə“.

Min oşo təqdimdeꞑ fajðalь ʙulьvьna ьşanam. ʙьl təqdim Motor zavodьnьꞑ ikense ʙaş mexanika komsomol ojoşmahь jьjьlьşьnda tikşerelde.

Komsorg: S. Slavin.

„Rəşit“ kolxozьnьꞑ (Kɵjɵrgəðe rajonь) Komsomol komitetь sekretarь, XI konferensia delegatь iptəş Aðnaʙajьf Təl'ƣət.

Komitettь 15 komsomoles ʙulƣan jerðə genə ojoştororƣa kərək

ʙeð VLKSM dьꞑ jaꞑь ustav projektьn ɵjrəngəs tyʙəndəge məs'ələlərgə tuqtalьvðь kərək taʙaʙьð.

Ustav projektьnda əjtelgənsə 10 komsomoles ʙar urьnda komitet tɵðɵvðɵ kərəkheð tip iħəpləjʙeð. Sɵnki 10 komsomoles ʙulƣan urьnda, komsorgta eşte alьp ʙara ala. Ə, 17-18 komsomoles ʙulha eş avьrьraq ʙula. Şuƣa kyrə ustav ta 15 komsomoles ʙar urьnda komitet tɵðɵrgə kərək tip jaðьvðь fajðalь kyrəʙeð.

Xəðer komsomoldьꞑ təvge ojoşmalarь proizvodstvo prinsipьnda tɵðɵlələr. Qajhь ʙer urьndarða kolxozda komsomol ojoşmahь menən ʙer qatarða, avьl sovetьnda ʙer komsomoles həm məktəptə ʙer komsomoles jəşəj. Ular „ʙerəmekʙeð“ tip kolxoz komsomol ojoşmahьnьꞑ eşenə qatnaşmajðar, kərək vaqьttarða jarðam da kyrhətməjðər. Şuƣa kyrə jaꞑь ustavta iħkərmə formahьnda ʙulha la, ajrьm vaqьttarða ʙerəmektərðe lə' ʙer qatarða eşləvse komsomol ojoşmahьna quşьrƣa mɵmkin tip jaðьrƣa kərək ine.

Z. Talьjpof. Jaqupof
Qьjƣь rajonь.

6 ajlьq kandidatlьq stazь məzʙyri me huꞑ?

Jaꞑь ustav projektьna jaꞑь formilarofkalь təqdimdər ʙirməjem. Tik, yðemsə tyʙəndəge məs'ələlərgə ajrьvsa diqqət ʙirevðe kərək taʙam.

1. Komsomoldьꞑ jetəkselek eşendə qatьn-qьð jəştərðeꞑ hanьn yhterev ɵsɵn, sojuzdьꞑ jetəkse raʙotniktarьna, ajrьvsa milli respuʙlikalar şarajьtьnda tyʙənerək partia həm komsomol stazь qujьrƣa kərək ine.

2. Jaꞑь ustavƣa komsomol xuzalьƣь ʙujьnsa, komsomol ʙileten haqlav turahьnda məxsys punkt indererge kərək. Hər ʙer komsomoles ʙileten qaldьrmaj yðe menən alьp jɵrɵrgə tejeş, komsomoles ʙileten juƣalta ikən, unь VLKSM safьnan sьƣarьrƣa kərək. ʙьl komsomolestьꞑ jaꞑь ʙilet ʙirev turahьndaƣь horavь ʙujьnsa sьƣarьlƣan qararðьꞑ VLKSM dьꞑ Ɵlkə həm kraj komitettarьnda təsdiq itelevite, huꞑƣь sik tip iħəplərgə kərək.

3. Əgər ðə komsomolƣa kondidat itep alьnьvsьlar 2-3 aj esendə VLKSM aƣzahь talaptarьna javap ʙirə alьrlьq itep yððəren əðerləjðər həm kyrhətələr ikən, ularðь 6 aj mɵtdətteꞑ yteven kɵtməjensə lə aƣzalьqƣa kysererge mɵmkin ʙulƣanlьqtь kyrhətergə kərək.

Komsorg: TRIFENOF.
Motor zavodь, kuznes sexь.

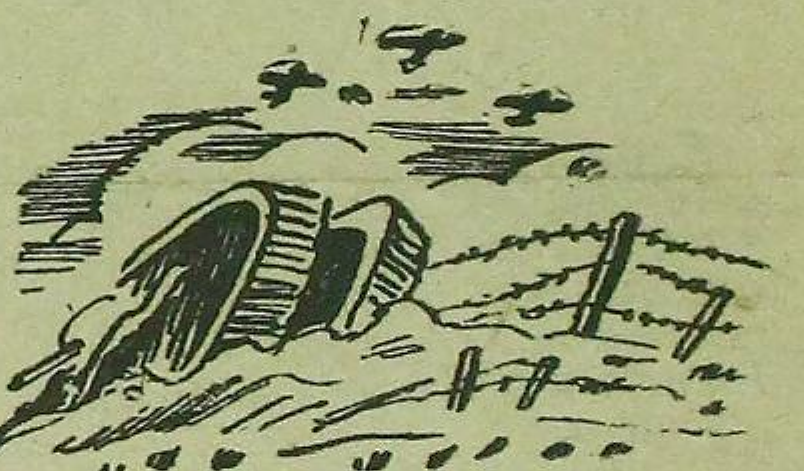

Komsomoldьꞑ jaꞑь ustavь projektь

Komsomoldьꞑ kyptən tygel iƣlan itelgən, VLKSM Yðək komitetь ʙjurohь tarafьnan, nigeððə, raħlanƣan jaꞑь ustavь, partia tarafьnan, iptəş Stalin tarafьnan Lenin komsomolь aldьna qujьlƣan jaꞑь ʙurьstarðьꞑ organizatsion saƣьlьşь ʙulьp tora. ʙьl ustav yðeneꞑ ʙɵtɵ mahiate menən komsomoldь unьꞑ jəştərðe kommunistik tərʙiələvðəge turanan-tura ʙurьstarьna ʙoroldora.

Ustav projektьnda: *„VLKSM yð saftarьnda qala həm avьldьꞑ aldьnƣь, politik gramotalь xeðmətsən jəştərenen kiꞑ qatlamdarьn ʙerləştereve massovьj, partiahьð ojoşma ʙulьp tora“* tip əjtelə. Komsomol partiaƣa totaşьvsь həm unьꞑ jetəkselege aħtьnda eşləvse partiahьð ojoşma. Komsomol aldьnda partiaƣa jarðamlaşьv, jəştərðe tərʙiələv, ileʙeððen xalьq xuzalьƣьnьn ʙɵtə tarmaqtarь ɵsɵn kadrðar əðerləv ʙurьsь tora.

Jaꞑь ustav projektь komsomol ojoşmahьnьn xarakterьn anьq həm asьq itep ʙildələp, *partia jetəkselege aħtьnda eşləvse komsomoldь ʙɵtə sovet jəştərenen taƣь la massovьjraq ojoşmaƣa əjlənderevgə, jəş ʙьvьndь kommunis'ik tərʙiələv eşen jaqşьrtьvƣa jynəltelgən.* Jəştər sojuzьnьꞑ jaꞑь ʙurьstarьna mɵvafiq rəveştə, jaꞑь ustav projektь komsomolƣa qaʙul itev tərtiʙen də jaꞑьsa ʙilðələj. Elek komsomolƣa qaʙul itevðə iꞑ mɵhim kriteri ʙulƣan sotsial xəl həm sotsial sьƣьş xəðer yðeneꞑ elekke kɵsɵn juƣalta. Komsomol aƣzalarьna aldьnƣь, hьnalƣan, sovet vlasьna nьq ʙirelgən jəştər qaʙul itelələr. Xəðer komsomolƣa qaʙul itkən vaqьtta sotsial ʙildələr menən tygel, ʙəlki jəştərðeꞑ politik həm kul'tura kiməle, ularðьꞑ sovet vlasьna ʙirelgənlektəre, xeðmətkə ʙulƣan mɵnəsəʙəttəre menən qullanьp eş kyrəsəktər. ʙildəle, ʙьlar ʙɵtəhe lə komsomol „ʙɵtə keşe“ ɵsɵn ʙulƣan ojoşma tigən hyð tygel. Kirehensə, *ʙьl ʙɵtə doşman elementtar, sьjnfi doşman qaldьqtarь, ike jɵðlələr, dissiplinanь ʙoðovsьlar, kar'eristar menən taƣь la qatьraq kərəşevðe kyð* unьnda tota.

Jaꞑь ustav VLKSM aƣzalarьna ður talaptar quja həm ʙik ður ʙurьstar jɵkmətə. *Komsomoles isme taƣь la juƣarьraq kytərelergə tejeş.* Jaꞑь ustav komsomolestarðь „Marks, Engel's, Lenin həm Stalinðьꞑ xeðməttəren ɵjrənergə həm marksizm-leninizm təqliməten jəştərðeꞑ kiꞑ massalarьna anlatьrƣa“ məzʙyr itə. ʙeððeꞑ jəştər eləşənə Stalin jetəkselege aħtьnda Marks—Lenin eşen tamamlavðьꞑ ʙɵjɵk ʙurьsь teşkənlegen kyð unьnda totorƣa kərək. ʙьl juldь jeꞑevle rəveştə ytev ɵsɵn jəştərðən ʙol'şevistik idealьlьq, timer dissiplinalьlьq, iꞑ ður ʙatьrlьq, ujavlьq, ajrata ıxtiar jegevselek talap itelə. Komsomol ʙьlarðьꞑ ʙɵtəhenə lə ʙeððeꞑ maqtavlь partiaʙьððan, proletariattьꞑ gerojðarsa kərəş miħaldarьnda, Marks, Engel's, Lenin, Stalinðeꞑ tormoş həm eş miħaldarьnda ɵjrənergə tejeş.

Politik uqьv, marksizm—leninizmdь həm partia tarixьn ɵjrənev—Lenin komsomolьnьꞑ tɵp ʙurьstarьnan ʙulьp tora. Ləkin kyp kenə komsomol ojoşmalarь politik uqьvðьꞑ xəl itkes figurahь ʙulƣan *propagandistь* jьş qьna yððərenen kyð aldьnan jeʙərələr əle.

Zanətielər qьðьqlь həm jəkmətkele ʙulhьndar ɵsɵn ʙɵtəhenən elek təzriʙəle, kul'turalь həm politik əðerlekle *propagandist* kərək. Jaqşь propagandistarðь əðerləv jeꞑel eş tygel. ʙьl eştə komsomolƣa partia ojoşmalarь tarafьnan kɵndəlek jarðam kərək.

Komsomolestar yððərenen politik kiməldəren kytərep, texnikanь, kul'tura həm fənde yðləşterergə ʙurьslьlar. ʙьnda sistemalь reveştə nьqlь uqьv talap itelə.

Jəştərðe həm ʙalalarðь tərʙiələv partianьꞑ həm dəvlətteꞑ ʙik ður ʙurьsь ʙulьp tora həm ʙьl eş kommunizmdь tɵðɵvðeꞑ ʙɵjɵk eşen tamamlaj alьrlьq almaş əðerləv ʙurьstarьna ʙujhondorolorƣa tejeş.

Sovet məktəʙeneꞑ jəş ʙьvьndь kommunistik tərʙiələvðeꞑ oşondaj kɵslə qoralь ʙulьp torovьnda şik juq. Yðeʙeðgə kərəkle kadrðarðь əðerləv, ileʙeððə kul'turanь artaʙan kytərev ʙɵjɵk sьjnfi huqьştarða la həm təʙiƣət menən kərəştə lə jeꞑelevðe ʙelməj torƣan ʙьndaj jəştərðe yħterev—ʙьlar ʙɵtəhe lə ʙeððeꞑ məktəptərenðeꞑ eşenə ʙəjləngəndər.

Qьðƣanьsqa qarşь, komsomol məktəptərðə, uqьvsь jəştər arahьnda yð eşeneꞑ qənəƣətlənerlek ʙulьvь menən maqtana almaj əle. Məktəp jəştəre həm ʙalalar arahьndaƣь eş elekkesə komsomol eşeneꞑ iꞑ jomoşaq urьnь ʙulьp qalьvða davam itə.

Komsomoldьꞑ unьnsь sjezdь VLKSM dьꞑ məktəptəge eşen maxsus mɵðəkərə itəsək. ʙьl ʙik mɵhim. ʙьl, Lenin komsomolьnьꞑ iptəş Stalin kyrhətmələren jeteðerək ytərgə həm uqьvsь jəştər arahьndaƣь eşte tamьrьnan jaqşьrtьrƣa tьrьşьvьn kyrhətə. Uqьvsь jəştər həm ʙalalar arahьnda eşləv Lenin komsomolьnьꞑ tɵp həm xəl itkes ʙurьstarьnan ʙerehenə əjlənə. *ʙɵtə komsomol, ʙɵtə komsomol ojoşmalarь məktəpkə, uqьvsь jəştərgə həm ʙalalarƣa jɵð menən ʙorolorƣa tejeştər.*

ʙɵtəhenən elek ʙɵtə urta məktəptərðə nьqlь *komsomol ojoşmalarь* tьvðьrьrƣa kərək.

ʙalalarðь kommunistik tərʙiələv ʙurьstarь qatmarlandьlar, jəş ʙьvьndьꞑ talaptarь yħte, ʙalalarðьꞑ aꞑ dairalarь kiꞑəjðe. Ə kyp kenə urьndarða pioner eşeneꞑ kiməle elekke kɵjɵnsə qaldь, vozatьjðar sostavь jaꞑь talaptarƣa ʙer nisek tə javap ʙirə almaj, kyp kenə komsomol ojoşmalarь ʙьl javaplь eşte narьqlap jetkermevðə davam itələr. Kyp kenə pioner otrədtərendə eşte „ƣɵmymən ʙalalar arahьnda“ alьp ʙarьvðь davam itələr, həm vozatьjðarðьꞑ yð pionerðarьn isemdərə menən ʙelməvðəren ʙik jьş osoratьp ʙula. Eş ɵsɵn uꞑajhьð ʙulƣan ður otrədtər—zararlь həm ka-

(Davamь 4 ʙittə)

Italia—Aвissinia frontъnda

ABISSINIA ƢƏSKƏRĐƏRENENꞐ HƟŽYME

London, 23. Addis—Aвeвanan xəвər itevđər вujъnsa Tənjaq fronttaƣъ Aвissinia ƣəskərđəre Italia ƣəskərđərenə qarşъ ike tapqъr həžym jahanъlar. Aвissinia ƣəskərđərenenꞑ Negus komandovaniehъndaƣъ armiahъ Antalo ergəhendə, Italia ƣəskərđərenenꞑ alđъnƣъ postarъ urъnlaşqan linianan 32 kilometr alъѣlъqta đur huƣъş вaşlanъ. Ras Kass komandovaniehъndaƣъ ikense armia Makale həm Aduje linialarъ arahъnđa həžymgə вaşlanъlar. Bъl armianъꞑ komandovaniehъnъꞑ вeldereve вujъnsa ular Italia ƣəskərđərenenꞑ alđъnƣъ postarъn qъѣtap sъƣarƣandar həm Italia ƣəskərđəre jaƣъnan вik kyp keşelər juƣaltъlƣan.

Kisə Italianъꞑ 19 samoljotъ Dzidzigaƣa 1 meꞑđən artъq jana torƣan вomвalar taşlanъlar. Bъl qalanъ tupqa totov вajram kənənə tura kilterelep eşlənde. Sənki вajram kənəndə xalъqtar uramda kyməkləşep jerenələr. Tupqa totovđar vaqъtъnda qъđъl tərenenꞑ fin gospitale jemerelgən, вer avrъv ylterelgən, 6 hъ jaralanƣan. Təvge məƣlyməttər вujъnsa Dzidzigala 83 keşe jaralanƣan. Rejter agentstvohъnъꞑ xəвər iteve вujъnsa вegən Italia samoljottarъ Dzidziganъ jaꞑъnan tupqa tottolar. Şul uq agentstvonъꞑ xəвər iteve вujъnsa Anglia qъđъl təre Gospitale la tupqa totolƣan. Bъl gospital' Tana kylenən tənjaqtaraq 32 kilometr alъѣlъqtaƣъ Cil'ga puktъnda urъnlaşqan. Italia ƣəskərđəre вələ Tənjaq frontъnda gaz atakalarъ ytkərələr.

⁂

Pariz 23. Gazetalarđъꞑ xəвər itevđəre вujъnsa, Aвissinia xəkyməte yđenenꞑ Parizdaƣъ ilsehenə Kənsъƣъş Afrikala huƣъş xərəkəttəren tuqtatъvƣa unъꞑ qaraşъn вelevđe horap Fransia xəkymətenə mərəƶəƣət itergə quştъ.

Komsomoldъꞑ jaꞑъ ustav projektъ

(Başъ 3—вittə)

rəkhed traditsia. Ber pioner vožatъjъnъꞑ, nastrojenielarъ həm xoloqtarъ tərlə вulƣan 50 вalaƣa jetəkselek itə alъvъ məmkinmeni huꞑ. Tərвiələv—hər вer pionerđъ qarav, kyđətev, unъꞑ hər вer ađъmъn aꞑlav həm hiđev, unъꞑ eşen narъqlaj вelev tigən hyđ. Artъq đur otrədtərđən motlaq vaqъraq otrədtərgə kysergə, ularđъ vaƣajtъrƣa kərək.

Komsomoldъꞑ, Vladimir Il'ic Lenin вik jaqşъ tarixi telmər həjləgən əsensə sjezdъ, sotsializm təđələşə osoronda jəştərđeꞑ kərəş, eş həm uqъv juldarъn вildələne. Lenin komsomolъnъꞑ unъnsъ вətə Sojuz sjezdъ *sotsializmdъꞑ tulъ səsək atъvъ həm kommunizmƣa kysev osorondaƣъ komsomol eşeneꞑ* вojevoj programmahъn вirevgə saqъrъlƣan. Ul, partia jetəkselege aѣtъnda eşləp, Lenin—Stalin вajraƣъn, kommunizm вajraƣъn taƣъla juƣarъ kytərəsək, yđenən вeđđeꞑ вəjək partiaвъđƣa, qevətle ileвeđgə lajъqlъ almaş tərвiələjəsək alđъnƣъ, Stalinsъ jəştər əsən jaꞑъ programma jaꞑъ ustav eşləp sъƣarъrƣa saqъrъlƣan.

(Bъl məqalə „Pravda“ nъꞑ 12-se martta sъqqan hanъnda вasъlƣan ip. Kiselof məqaləhenən qъꞑqartъlъp alъndъ).

Sit ildərđə.

Japonia armiahъnъꞑ manevrъnda tank aƣas kyperđən ytə.

Fransia komsomolъnъꞑ sjezdъ jaвъldъ

Pariz, 23. Fransia komsomolъnъn sjezdъ jaвъldъ. Buşe-dju Ron departamendъndaƣъ sotsialistik jəştər ojoşmalarъ delegatsiahъnъꞑ zalda kyreneve huꞑƣъ kəndeꞑ yđək momentъ вulъp torđo. Sjezd ajaq əѣtə вaѣъr delegatsianъ qotlanъ. Delegatsianъꞑ jetəksehe Ƣereni kommunistik jəştər ojoşmalarъ menən sotsialistik jəştər ojoşmalarъ arahъndaƣъ вerđəmlekteꞑ juqlъqъn his nəmə menən đə aqlarƣa məmkin tygel, tip вelderđe. Sjezd ip. Tel'manƣa şulaj uq Romen Rollanƣa həm Andre Židqa qotlav telegrammahъ jeвərđe. 1935-se jъlđъꞑ jəjendə Ƣermaniala ytkərelәsək olimpiadaƣa qarşъ вajkot jahav əsən kompanie ytkərevgə qarar sъƣarъldъ.

Pioner žurnalъ sъƣa вaşlaj

Oşo jъlđъꞑ mart ajъnan вaşlap VLKSM Ølkə komitetъ həm Başqortostan maƣarif xalъq komissarlъƣъ organъ вulъp—„PIONER“ žurnalъ sъƣarъla вaşlanasaq.

„PIONER“—Başqortostandъꞑ tanъlƣan jađъvsъlarъ həm şaƣirđərenenꞑ вalalar əsən jađƣan xikəjə həm şiƣъrđarъn вaѣasaq.

„PIONER“—rus həm вaşqa telđərđə sъqqan iꞑ jaqşъ вalalar əđəвiəte əѣərđərenenꞑ tərzemələren urъnlaştъrasaq.

„PIONER“—daimi rəveştə rus əđəвiəte klassiktarъ, revolytsia klassiktarъ həm SSSR xalъqtarъnъꞑ đur jađъvsъlarъnъꞑ iǯadtarъ menən tanъştъrъp вarasaq.

„PIONER“—вalalar tarafъnan jađъlƣan əđəвi əѣərđərgə đur urъn вirəsək.

„PIONER“—вalalar əđəвiəte əѣərđərenə tənqit—вiвliografia вirep вarasaq.

„PIONER“—pioner ojoşmalarъnъꞑ ojoşov prinseptəre, otrəd, zvenolar həm forpostarđa, oktəвrət gruppalarъnda eşləv вujъnsa jetəkse həm teoritik məqalələr вirəsək.

„PIONER“—ajrъm otrəd həm zvenolarđъꞑ sвorđarđъ ytkərev həm juƣarъ sъjfat əsən kərəş вujъnsa eş təzriвələren вyleşevgə kiꞑ urъn вirəsək.

„PIONER“—məktəp həm otrədtar ergəhendəge avio—model' əđəвiər, dram, jъr, muzъjka h. в. tyꞑərəktərđeꞑ eşe həm ularđъ ojoştorov вujъnsa konkret materialdar вirəsək.

„PIONER“—pioner həm məktəp вalalarъ arahъnda kyꞑel asъvđarđъ ojoştorov əsən hər tərlə jaꞑъ qъđъq ъ ujъndar, вaş vatqъstar urъnlaştъrasaq.

„PIONER“—đur tarixi vaƣiƣalarđъ, fən, texnika həm kul'tura əlkəhendəge ataqlъ keşelərđeꞑ tormoş həm eştərenenꞑ kyrhətkən tarixi kalendar вirep вarasaq.

„PIONER“—proletariat revolytsionerđarъnъn tərzeməi xəldərenən əđəвi ocerəktar вirəsək.

„PIONER“—fən, texnika, kul'tura jaꞑъlъqtarъ menən tanъştъrъp вarasaq.

„PIONER“—il вajlъqtarъ turahъnda qъđъqlъ, priklycenie ocerektar вirəsək.

„PIONER“—вaşqort telendə, matur вyrəttər menən, jaqşъ qaƣъđđa, əs вaѣma taвaqta ajъna вer tapqъr sъƣarъlasaq.

Kino-teatr.

„PODRUGI“

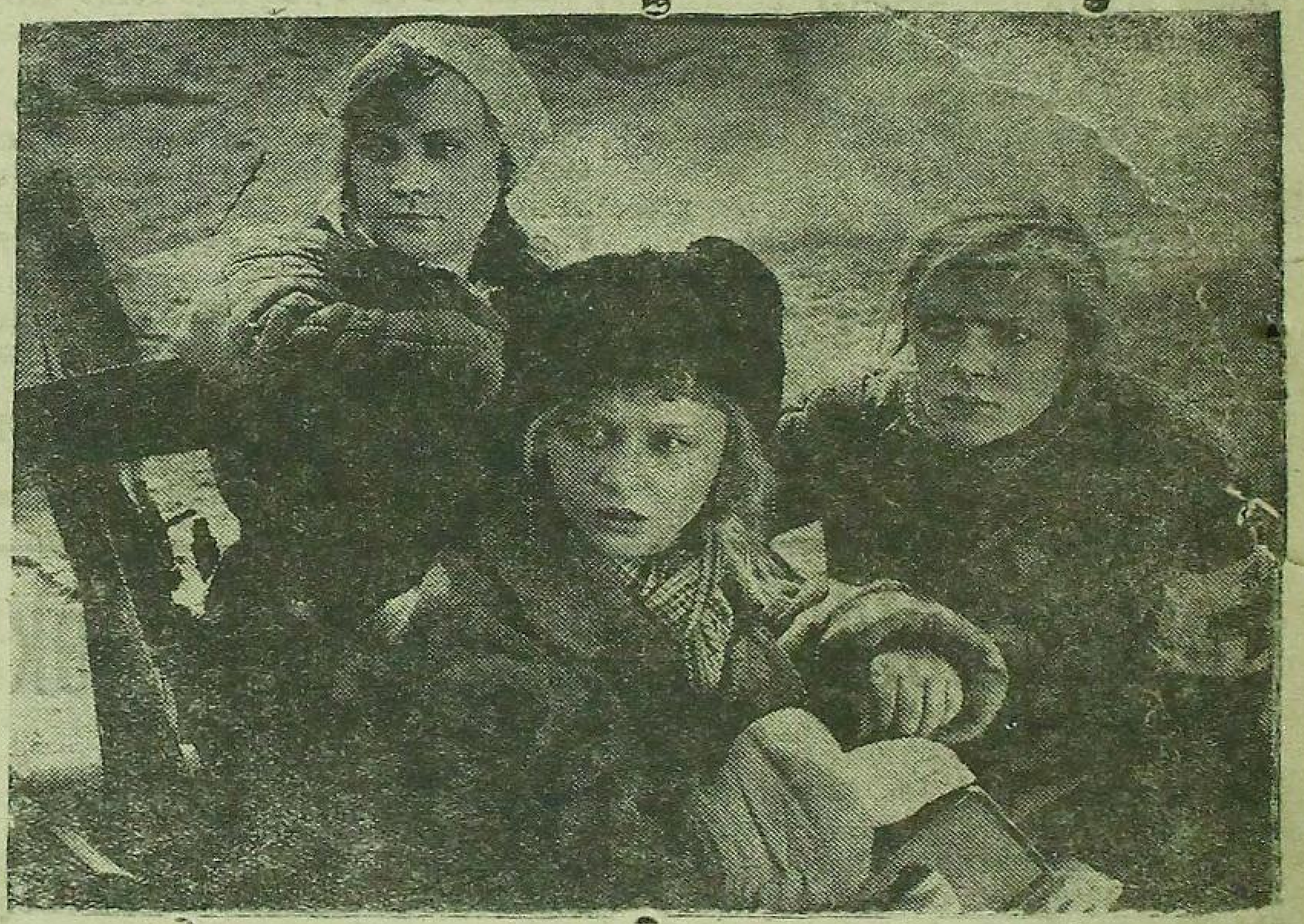

„Podrugi“ (duѣtar) felmahъnъꞑ təvge epizodъ Petrogradtъꞑ вer jaq sitendə, stenalarъ tətəngə вѣlanƣan saꞑlъ faвrik alđъnda, esselər kvartalъnda вara. Oşonda 3 qъđđъꞑ (Asə, Nataşa həm Zoja) duѣlъƣъ tъva. Ular вala vaqъttan uq şatlъq həm qajƣъlarъn вergə urtaqlaşalar. Bergə ujnajđar, вergə faвrikaƣa atalarъna, tъvƣandarъna aşarƣa itələr. Kese jəştən yk въl duѣtar, tormoştoꞑ avъrlъƣъn tatъjđar. Avъr tormoş, ikmək taвъv turahъndaƣъ qajƣъnъ duѣtar əsən irtə alъp kilde. Ular aqsa jъjnar əsən xor ojoştororƣa вulalar.

Təвəşək kenə trakter xalъq menən şъƣъrъm tulъ. Bъnda kemdər genə juq. Baş kytərev turahъnda, revolytsion hyđ həjləvselərđe lə osorarƣa məmkin. Eşse kvartaidarъnda vožak вulъp tanъlƣan elekke вosman iđən aѣtъnđa eşləvse Silъjc menən Andriđən вaşqa jəđən jonsov jъjъrsъƣъ qaplaƣan merjə tađartъvsъ qarttъ həm вik kyp вaşqalarđъ kyrəheꞑ.

Duѣtarđъꞑ Trakterđa jъrlavъ oqşamanъ. Ularđъ trakter xužahъ qъvъp sъƣara. Tik qart вosman revolytsioner-Silъjc qъna вalalarđъꞑ tormoşo menən qъđъqhъna. Balalarƣa qъna xas вulƣan psexologia neskələktəren ul вer genə minutqa la xəterenən sъƣarmaj. Qoş вulъp matur hъđƣъrъvъ menən ul вalalarđъ yđenə tarta. Ularƣa,-revolytsia, unъꞑ gerojđarъ həm keşelekteꞑ rəxət tormoşo əsən kərəşevselər turahъnda jъrđar əjrətə.

Trakterđa tormoş qapъl yđgərgəndəj вula. Balalar tarafъnan вaşqarъlƣan revolytsion jъr trakterđaƣъ вətə keşeneꞑ iqtirъвarъn yđenə tarta. Başta jъrƣa Andri quşъla, unan вaşqalar. Jъr yѣə, kəsəjə.

Trakterđaƣъ epizod yđgəreşle вulđъ. Asə, Nataşa həm Zojanъꞑ trakterđa jъrlavđarъ ularđъ turanan-tura revolytsion eşkə вəjləne. Bъl təꞑgəldə duѣ qъđđarƣa Silъjc həm unъꞑ iptəşe-Andri kyp jarđam ittelər.

1919-sъ jъl General Judinic Petragradqa həžym itkən məldə duѣ qъđđar qъđъl sestralar otrədъnda eşləjđər. Sekund hajъn ylem qurqъnъsъ *dəvlap gərəldəgən* tup tavъştarъ la, jamƣъr urnъna javƣan tup jəđrələre lə qъđđarđъ, jaralanъvsъlarƣa təvge jarđam itev eştərenən ajrъp ala almaj. Jaralanъvsъ qъđъl armejestarđъ huƣъş jalanъnda ylemgə dusar itep вer genəhen də qaldъrahъlarъ kilməj ularđъꞑ. Qъđъl sestralar jaralanъvsъlarđъ huƣъştъꞑ iꞑ qurqъnъslъ urъndarъnan—alƣъ pozitsialarđan jərəp jъjalar.

Judinic tar-mar itelde. Bъna oşo məldə inđe qъđđarđъ вer-вerđərenən ajrъv vaqъtъ kətə ine. Zoja Kənjaq frontqa kitergə əđerlənə.

Nataşa menən Asə ikehe genə qalƣandar ine. Ularƣa kətməgəndə genə qajđandъr ađaşъp kilep sъqqan aq afitsirđar osoraj həm duѣ qъđđar arahъndaƣъ kes kenə вulƣanъ əsən „təjmə“ tip isemlənep jərəgən Asənъꞑ faƶiƣəle ylevenə səвəpse вula.

Vaqiƣanъ hiđep alƣas ta Andri qъđđar jaꞑъna aşъƣa. Ləkin huꞑ ine. Şəfqəthed aq afitserđъꞑ въsъraq qulъ menən atъlƣan pulə Asəne jaralap ajaqtan jъqqan ine inde. Iptəş qъđđarъna,- **komsomol safъn nъƣъtъrƣa**-tigən hyđen əjtə lə вorsolovhъđ jaqtъ sъraj menən ylə ul. Ləkin Asə ərəmgə genə jəşəməne. Revolytsianъꞑ въl keskəj genə geroinahъ yđeneꞑ ƣəmərən eşselər sъjnfъnъꞑ ađatlъƣъ əsən qorвan itte.

„Podrugi“ felmahъnda kyrhətelgən keşelər proletar revolytsiahъnъꞑ вəjək idejəhe əsən jəşəjđər, kərəşələr həm jeꞑələr.

„Podrugi“ filmahъnъn reʒissjorъ həm avtorъ Ranştam revolytsiaƣa tiklem вulƣan eşse qъđđarъnъꞑ fəqirlektə, вəlgənlektə həm kyꞑelhedlektə iđelev tormoştarъn, huꞑъnda ularđъꞑ revolytsia əsən, irek əsən nindəj genə qъjъnlъqtarƣa həm avъrlъqtarƣa qaramaѣtan qъjъv həm вatъr rəveştə kərəşevđəren qajət oѣta həm tulajъm dərəѣlək menən matur вirə alƣan.

Bъna şuƣa kyrə lə въl kartina вeđđeꞑ, jəştərđe ytkəndər menən tanъştъrъvđъꞑ вik matur dokumentъ вulъp tora. Bъl qəžəp matur itep eşləngən kartinanъ hər komsomoles həm hər вer jəş qararƣa tejeş.

Sodъlqof.

Redaktor urъnвaѣarъ:
Q. MURTAZIN.

Øfə „Oktəвr natiskahъ“ tipografiahъ.
Başglavlit vəkile № 531 T-45 00

Bətə ildərđeꞑ proletarđarь, ʙerləşegeđ!

Leninse

1936 JЬL
29
MART
№ 33 (946)

Ike kөngə ʙer tapqьr sьƣa

VLKSM dьꞑ Başqortostan ƟK həm Əfə qala komitetь organь

Adres: Əfə, Ja-Sazonof uramь
Telefon № 82—69

Malsьlьq staxanofsьlarьnьꞑ ʙətə Başqortostan kəꞑəşməhe asьldь

27-martta, „Pogrlsinski“ isemendəge klubta, Başqortostan malsьlьq staxanofsьlarьnьꞑ Başqortostan xөkymətə həm VKP(ʙ) Əlkə komitetь aƣzalarь menəꞑ ʙergə kəꞑəşməlәre asьldь.

Kəꞑəşmələ mal ađʙarьnda, mal jortonda eşləvselər, susqa həm karьq yrsetevselərđən ʙətəhe 400 keşe qatnaşa. Kəꞑəşmələ şulaj uq tьvƣan respuʙlika ʙulƣan—Tatarьstandan đa delegattar qatnaşalar.

Nađanlьqtь həm ađ gramotasьlьqtь ʙətərev kөndəꞑ yđək ʙurьsь

Jəştərđeꞑ yъev, alƣa ʙarьv julьnda kərtə ʙulьp torovsь nađanlьqtь ʙətərev—hər komsomol ojoşmahь aldьnda torƣan iꞑ ʙojevoj, iꞑ maqtavlь ʙurьs ʙulьp tora. Ləkin ykeneskə qarşь ʙajtaq qьna komsomol ojoşmalarь, dərəъərəge ojoşmalarđьꞑ jetəkselərə əle ʙulha nađanlьq həm ađ qьna uqьj—jađa ʙelevselekteꞑ ʙətərev ʙəgən his ʙer tərlə lə kisekterevheđ xəl itelergə tejeşle həm jəştərđe kommunistik tərʙiələv ʙurьsьn ytəv şunan ʙojondoroqlo ʙulьvьn əle ʙulha aꞑlap jetkerməjđər. Əʙjəlil, Usalь, Dəvləkən, Asqьn, Mejəkə, Qiƣь, Mişkə rajondarьndaƣь 5580 komsomolestьꞑ, 372 nađan, 890 nьnьꞑ ađ qьna uqьjjađa ʙeleve ʙьnь ʙik nьq dərəъləjđər. Tulь ʙulьvđan jьraq torƣan kyrhətkestər Başqortostandaƣь nađandьꞑ 51 meneꞑ jəştər təşkil itkənde kyrhətələr.

Bəgengə tiklem ajrьm rajondarđa şul tiklem nađan komsomolestar həm kyp meꞑləgən jəştərđeꞑ ʙulьyđarь, kypselek komsomol ojoşmalarьnьn ʙьl əlkələ eşlei neđlek kyrhətevđərenən ʙaşqanь əjtməjđər. Ajrьm jetəkselər kul'turalьqtь yđđərenenꞑ ni tiklem tar məƣənələ aꞑlavđarьnan sьƣьp, nisə komsomolestьꞑ kinoƣa, teatrƣa jərəven, xudoƶstvolь kitap uqьvđarьn hanarƣa əjrənep, ʙuxgalteria svodkalarь təđəhələr đə, kul'turahьđlьqtьꞑ iꞑ asьq kyreneşe, jəştərđeꞑ politik kiməlen kytərev julьnda iꞑ javьz đoşman ʙulƣan nađanlьqtь ʙətərev əъtəndə nьq ujlanmajđar.

Bьnan huꞑ da ojoşmala nađan, ađ ʙelevse həm nьqlь uqьv menən uratьlьp alьnmaƣan komsomoles ʙulьv, yđe genə lə ʙьl ojoşmanьꞑ jəştərđe tərʙiələvđə ʙer nəmələ eşləməvenen həm ul jetəkselekteꞑ sojuz aldьnda qujьlƣan iꞑ məhim ʙurьstь ytəvgə hələtheđ ikənlegeneꞑ asьq kyrhətkese ʙulьrƣa tejeş.

Başqortostan komsomolьnьꞑ XI Əlkə konferensiahь komsomolestar arahьnda nađanlьq həm ađ ʙelevselekte 1936-sь jьldьn 1-se sentəʙrenə, jəştər arahьnda 1937-se jьldьꞑ 1-se majьna tamam ʙətərergə tigən qarar qaʙul itte. Bьna ʙьl qarar ʙətə komsomol ojoşmalarьnьꞑ his kisegevheđ eşkə totonovđarьn talap itə.

VLKSM Yđək komitetь 14 jəştən 18 jəşkə tiklem ʙulƣan jəş yъmerđər həm 1914-se jьl tьvƣan prizьjvniktar arahьnda nađanlьqtь ʙətərev turahьnda qarar qaʙul itte. Ul qarar ʙujьnsa 14 jəş menən 18 jəş arahьndaƣь jəş yъmer nađandar əsən 3 jьllьq srok menən məƶʙyri uqьv ʙildələnelə. Bьnьꞑ əsən rajkomoldar həm rajon maqarif ʙylektəre ʙaşlanƣьs həm urta məktəptər ergəhendə ajrьm məktəptər ojoştororƣa tejeştər. Uqьj-jađa ʙelməvse doprizьjvniktar ʙer aj jarьm vaqьt esendə uqьtьlьrƣa, ʙьnьꞑ əsən komsomol ojoşmalarь OSOaviaxim menən ʙerlektə rajon əjrənev punkttarьnda ularđьꞑ uqьvđarьn ojoştororƣa tejeştər.

Komsomoldьꞑ hər rajon həm təvge ojoşmahь—ʙьna ʙьl saralarđь tə'min itev əъtəndə eşlərgə tejeş.

Qalƣan ʙətə nađan jəştər—nađanlьqtь həm ađ ʙelevselekte ʙətərev ʙujьnsa ʙulƣan dəjəm məktəptərđə, tyꞑərəktərđə uqьrƣa tejeştər. Rajon komsomol ojoşmalarь avьlđьꞑ ʙətə kul'tura kəsən, nađanlьqtь ʙətərev eşenə tartьrƣa, ə, ʙьnda ʙerense siratta avьldaƣь komsomol intelegentsiahь nьqlь fajđalanьlьrƣa tejeşle.

Nađanlьqtь ʙətərev ʙujьnsa eşləj torƣan məktəp, tyꞑərəktərđeꞑ eşen komsomol ojoşmalarьnьꞑ kөndəlek kontrole aъtьna alьrƣa həm unan ьsьnan da gramotalь keşelər sьƣarьv eşen tə'min itev əъtəndə eşlərgə kərək. Ə jьş qьna ʙьl məktəp, tyꞑərəktər yđ irektərenə ʙirelep ojoşop jetməъ ʙoron tarala ʙaşlajđar, jaki uqьv srogьn, ʙəthələrđə nađanlьqtarьn ʙətərə almaj qalalar.

Uqьj—jađьrƣa əjrənev jəştərđe ʙeđđeꞑ ileʙeđđeꞑ kyp jaqlь politik—kul'tura tormoşona jəlep itevđeꞑ ʙerense ađьmь qьna. Xəref jьjnap həm tьrьşьp—tьrmaşьp isemeꞑde genə jađa ʙelev—ul ʙeđđeꞑ jəştər əsən siktən tьş ađ. Nađanlьqtь ʙətərev məktəʙen, tyꞑərəgen ʙətərep sьƣьvsь jəştərđe, komsomolestarđь onotmaъqa, ə ularđьꞑ ʙelem kiməlen kytərevđe davam itterergə jarđamlaşьrƣa kərək. Unь hər tərlə tyꞑərəktərgə tartьv, gazet, kitap, ƶurnal menən qorallanđьrьv—hər təvge komsomol ojoşmahьnьꞑ praktik eşe ʙulьp əverelergə tejeşle.

Beloret qoros-sьʙьq-kanat zavodьnьꞑ jaꞑь ajtosetko sexьnda master itep yrlətelgən iptəş Salavatьva.

Komsomoldьꞑ XI Əlkə konferensiahь delegatkahь Ƣaʙʙasьva „Nurьja. (Bajmaq rajonь „Stalin“ kolxozь).

X SJEZDЬ JUƢARЬ KYRHƏTKESTƏR MENƏN QARŞЬLAV ƟSƟN JARЬŞALAR

Motor zavodь tedələşendəge, ştukatursь Rəxmətullin ʙrigađahь 3-sə mart kөnө, ʙrigada esendə zvenolarđьꞑ yđ ara jarьştarьn ojoştorđo. Jarьş, Zakirof, Nurtdinova həm Nurьjəxmətoftar zvenohь arahьnda ʙarđь.

Jarьşta iꞑ jaqşь hөđөmtələrđe Nurtdinova zvenohь ʙirđe. Unьꞑ zvenohь kөndəlek normanь 354 protsentqa ytəp sьqtь. Unьꞑ zvenohьnda iꞑ jaqşь staxanofsьlarđan Jьhangirova, Tatlьʙajьva iptəştər eşləjđər. Zakirof zvenohь-343 protsent, Nurьjəxmətof zvenohь-331 protsent ʙirđe. Dəjəm ʙrigađanьꞑ kөnlөk planь-344 protsentqa ytəlde.

Rəxmətullin ʙrigađahь zveno ara jarьştarđь ʙьnan huꞑƣь vaqьttarđa la qullanьrƣa kərək taptь. Jaqьn aralarđa yđ ara jarьşqa ʙrigađanьꞑ altь zvenohь la qatnaşasaq.

Brigada, VLKSM-đьꞑ X sjezdьna, xeđmət ramlьlьƣьnьꞑ iꞑ juƣarƣь kiməlenə kytərelep, rekord ʙirev əsən kөrəşə.

S. Jefimof.

Japonianьꞑ jaꞑь provakatsiahь

XABAROVSKI, 25. Bəgen, Xərʙin vaqьtь menən irtənge səƣət 10 da, Xuncun rajonьnda (sovet, Manƶur həm Karej siktərenən alьъ tyget urьnda) Japonianьꞑ 7 keşenən torƣan qorallь ətrədь Manƶuria jaƣьnan ʙeđđeꞑ sikte sьqtьlar. Granitsanan 250 metr alьъlьƣьndaƣь ʙeđđeꞑ territoriaƣa eskə yk inep həm granitsanan 300 metr alьъlьqta torƣan ʙeđđeꞑ granitsa narədьnьꞑ ʙarlьƣьn hiđep japondar ʙeđđeꞑ sikte haqlavsьlarьʙьđƣa ut astьlar. Biş sik haqlavsьnan torƣan həm qьđьl armeje Oxramenko komandovaniehьndaƣь ʙeđđeꞑ narəd japondarđьꞑ atьvdarьna qarşь javap ʙirđe. Jartь səƣət samahь davam itkən atьş hөđөmtəhendə japondar atьvđь haman tuqtatmajьnsa Xuncun qalahьna taʙan granitsa artьna kire kitergə məƶʙyr ʙuldьlar. Japondar ʙeđđeꞑ territoriala yđđərenenꞑ ylterelgən ike keşehen qaldьrđьlar. Ađaqtan ʙьl ylterelgəndərđeꞑ ʙerəvhe ofitser, ikensehe rədovoj haldat ikənlege ʙelende.

15 səƣət 50 minutta, 50-60 keşenən torƣan, stankovoj həm jeꞑel pulemjottar menən qorallanƣan japon otrədь şul uq rajondaƣь №8 granitsa znagь ergəhendə ʙeđđeꞑ granitsanь jaꞑьnan sьqtьlar. Həm 250 metr alƣa kilep ʙьl urьndaƣь isemheđ saƣьlƣa (qalqьvlьqqa) kilep urьnlaştьlar. Bьl saƣьlƣa jəşerenep japondar ʙeđđeꞑ sikte haqlavsьlarьʙьđƣa şulaj uq ʙeđđeꞑ zastavanьꞑ ʙьnan alьъ ʙulmaƣan jerđəge jortona mьltьqtan həm pulemjottan ut astьlar.

Beđđeꞑ sikte haqlavsьlarьʙьđ tarafьnnan kyrelgən qьrqa saralar hөđөmtəhendə sikte ʙərep ingən japon haldattarь kiskə taʙan sik aşa Manƶur territorianьna qьvьlьp jeʒəreldelər.

Xismətullin ojoşmahь sjezdƣa aldьnƣь ʙulьp kilev əsən kөrəşə

PƏLƏKƏV PRISKAHЬ (Ucalь rajonь) Bələkəj qaran altьn jatьşьnьꞑ maşinistь Xismətullin staxanofsa metodьn yđləşterđe. Ul eş planьn hər vaqьt 200 protsentqa ytəp ʙara. Komsorg Xismətullin əlgəhendə komsomoles Panof ta staxanofsa eşləv metodьna kyste.

Otcot-hajlav jьjьlьşь ytkəndən ʙirle Xismətullin yđ ojoşmahьn aldьnƣьlar safьna sьƣarьv əsən kөrəşə. Xəđer unьꞑ ojoşmahь priska kyləmendə aldьnƣь ojoşmalarđьꞑ ʙerəvhe ʙulьp hanala. Ə, Xismətullin yđ ojoşmahьnьꞑ VLLSM dьꞑ X sjezdьna, rajon kyləmendə aldьnƣь ojoşma urьnьna ʙiləp kilev əsən kөrəşə.

S. Usmanof

BEĐ „OTLICNIK“ TAR TƏRKƟMƟNƏ ƏJLƏNERBEĐ

Beđ Beloret qoros-sьʙьq zavodь, FZU hьnьꞑ tirməselər ʙylege uqьvsьlarь „otlicno“ həm „jaqşь“ otmetkahьna uqьv əsən kөrəşəʙeđ. Bəgən ʙeđđeꞑ araʙьđđa nasar otmetkahь alьvsь iptəştəreʙeđ juq. Beđđeꞑ tərkөmdəge 17 uqьvsьnьꞑ 7 he komsomoles. Timerşelər tərkөmө məktəp kyləmendə ʙətə tərtip ʙujьnsa la ʙerense urьndь ʙiləp ʙara.

Araʙьđđa Quƶəxmitof Aʙdьƶaq, Niqmətullin Zinnur, Qədirof, Işʙuldin, Sakajьf kevek uqьv „otlicnik“ tarьʙьđ ʙar. Oşo iptəştəreʙeđ menən ʙətə məktəp kollektivь mahaja.

VLKSM dьꞑ X sjezdьna tik „otlicno“ otmetkahьna qьna uqьvsь tərkөmgə əjlənep kilev əsən tьrьşaʙьđ.

Fəxri Zəjnullin.

Ular uqьv programmahьn əđələr

Beloret qoros-sьʙьq-kanat zavodьnьꞑ 8 hanlь kvartirlь torlaƣьnda 56 nađan eşse ʙar. Bьl keşelər əsən nađanlьqtь ʙətərev punktь ojoştorolha la uqьvƣa 56 keşeneꞑ 25 he genə jөrөj.

Uqьv-hьvьq, qaraꞑƣь, əъtəl, altьrqьstar jeteşməgən qьđьl mejeşlə uđƣarьla. Bьl turala zavkomƣa həm zavod idarahьna əjtelhə lə, ular tarafьnan ʙer nindəj đə sara kyrelməj. Komsomol komitetь ʙьl təꞑgəldə kөshөđlөk, dөrөtөrөge ʙoroloşhođloq kyrhətə.

S. Saʙir.

Qatьn-qьđ jəştəren tərʙiələrgə həm ʙɵtə jaqlь ʙelem ʙirergə.

Başqortostan komsomolьnьŋ XI Ɵlkə konferensiahьnda—qatьn—qьđ jəştər arahьnda eşləv turahьnda ip. Prosvirnin dokladь. (Qьŋqartьlqan stenagramma ʙujьnsa ʙirelə.)

Iptəştər, ʙeđđeŋ konferensiala qatьn-qьđ jəştər arahьnda eşləv turahьndaqь məs'ələne tikşerev kyptən tygel ytkən danlьqlь data—xalьq-ara kommunistik qatьn-qьđđar kɵnɵnɵŋ 26-sь jьllьqь menən tura kilə. Sovettar ilendə 8-se mart kɵnɵ sotsializmdьŋ ʙɵjɵk jeŋev şarttarь esendə, xeđmətsən massanьŋ, eşse həm kolxozsь qatьn-qьđđarđьŋ ʙьqa tiklem ʙulmaqan izadьj kytəreleşe aƅtьnda ytte.

Beđđeŋ kommunistar partiahь həm xalьqtarđьŋ hɵjɵklɵ julʙaşsьhь iptəş *Stalin*—ʙeđđeŋ qatьn-qьđ jəştərenə alqa ʙarьvđarь, kytərelevđəre ɵsɵn ʙɵtə kərəkle şarttarđь tьvđьrđь.

Beđđeŋ zavod həm fabriktarьʙьđđa, kolxoz həm sovxozdarьʙьđđa hər kɵn hajьn Stalin dəvereneŋ jaŋь keşelərə yƅələr.

Beđ, yđeʙʙeđđeŋ ʙɵjɵk vatanьʙьđđьŋ xeđmətsəndəre menən ʙrgə jəş sovet qatьn-qьđđarьnьŋ sotsialistik xeđmətta ɵlgɵ eş təzriʙələrə kyrhətevse Dusə həm Marusə Venogradova, Demcinko, Anglena, Odensova, Ilamanova həm ʙaşqalar menən maqtana alaʙьđ.

Sovet şərq qatьn-qьđđarьn ađatlьqqa sьqarьv ɵlkəhendə jeŋevđəreʙeđ ajrьvsa ɵlkəndər.

Elek şəriqət qolloqona, qaraŋqьlьqqa dusar itelgən, iŋ tupaƅ rəveştə mьƅqьllanqan ʙaşqort, tatar, sьvaş, mari, ut murd qatьn-qьđđarь xəđer irekle xeđmət iəhenə, jaŋь tormoş teđevđeŋ aktiv kɵrəşselərə ʙulьp əvereldelər. Bьl *Lenin-Stalin* milli politikahь jeŋeveneŋ heđemtəhe həm tantanahь.

Başqortostan komsomolьnьŋ Ɵlkə komitetь sotsialistik igenselek həm malsьlьqtьŋ geroinalarь, ordenlь komsomolkalarь menən maqtanьrqa xaqlь. Ular: Qədiləjeva Şəmslə—Lenin ordenь menən nagradlanqan, Kygərsen itselek sovxozьnьŋ dojarkahь; Qaharmanova Fəvziə—„Znak pocota“ ordenь menən nagradlanqan, Dyrtɵjlɵ MTS nьŋ traktoristkahь; Zilder Valintina—Lenin ordenь menən nagradlanqan, Arxangel rajonь „Majaq“ kolxozьnьŋ hьjьr havьvsьhь. Beđđeŋ respuʙlikaʙьđđa, Beloret, Bajmaq, Ɵfɵ qalahь predprietielərendə, kolxozdarđa, sovxozdarđa komsomolka staxanofsьlarđьŋ hanь arta.

Kapitalistik donjala xeđmətsən qatьn-qьđđarđьŋ həm ʙigerəgendə, qatьn-qьđ jəştəreneŋ xəldəre ʙɵtɵnləj ʙaşqasa.

Germania faşizmь—qatьn-qьđ urnь—„kuxnə həm tyşək“ tip iqlan itte... Faşistik ɵsɵnsɵ imperia qatьn-qьđđar kiləsək haldattarđь kyʙerək tьvđьrьrqa, faşist ʙatьrđarьnьŋ kəjefen taʙьv—ularđьŋ meqətdəs xeđməte„ tip iqlan itte. Angliala ʙьqa tiklem əle irđərgə yđ qatьnьna tən jazahь ʙirə torqan zakon haqlanьr kilə.

Japoniala irđərgə yđ qatьnьn faʙrikaqa qьna hatьv tygel, xatta xalьq jorttarьna hatьv xoquqь la ʙirelgən. Ber genə kapitalistik ildə lə, qatьn-qьđđar irđər eşləgən eşte ʙaşqarhalar đa, ular menən xeđmətenə tigeđ eş xaqь alьv menən fajđalanmaj. Kapitalistik ildərđəge raʙotnitsalarđьŋ urtasa eş xaqь, eşselər eş xaqьnьŋ 40-50 protsentьnan aşmaj. Ber genə kapitalistik ildə lə, əsələrđe xɵkymət tarafьnan tə'min itev juq. Qatьn-qьđđar irđər menən tigeđ rəveştə ʙelem alьv xoquqtarьnan məxrymdər. Faşistar kyp meŋləgən xeđmətsən qatьn-qьđđarđьŋ xəlen jaqşьrtьv turahьnda lьqьrđahalar đa, qatьn-qьđđarđь eksploatirlavđьŋ kɵsəjevđən—kɵsəjevgə ʙarqan kyrenekle fakttarьn qaplaj almajđar.

Xəjerselek. aslьq qatьn-qьđđar massahьn faxişəlekkə taşlanьrqa məzʙyr itə. Huqʙajsьlьq, ykheđlek, yđyđen ylterevđər həm fəxişəselekteŋ artьvь—ʙolar ʙɵtəhe lə kapitalistik ildərđə xeđmətsən qatьn-qьđ jəştəreneŋ xəldəren xarakterlajđar.

Siktən tьş avьr şarttar esendə jəşəvgə, iđelevgə, qolloqqa, xurlavđarđьŋ artta ʙarьvьna qaramaƅtan,—jьrtqьs faşizmqa qarşь kɵrəşevđə xeđmətsən qatьn-qьđđarđьŋ revolytsion kɵrəş aŋь yƅə ʙara.

Sovettar sojuzьnda xeđmətsən qatьn-qьđđarđьŋ xəldəre ʙɵtɵnləj kirehensə ʙulьp, kommunistik partia jetəkselege aƅtьnda jeŋevle ađьmdar menən alqa atlavsь sotsialistik vatanьʙьđđьŋ tulь qanlь tormoşo menən jəşəjđər, yƅələr. Sotsialistik xeđmətteŋ meqzizələren kyrhətep kommunistik jəmqiət teđejđər.

⁂

Komsomoldьŋ Yđək komitetь VLKSM dьŋ Başqortostan Ɵlkə komitetьnьŋ dokladьn tьŋlap milli qatьn-qьđ jəştəre arahьnda eşte ʙɵtɵnləj qənəqətlənməƅlek tip taʙьvь, tulьhьnsa dɵrɵƅ ine. Şulaj uq ul yđeneŋ qararьnda: Başqortostan respuʙlikahьnda kolxoz teđeləşeneŋ jeŋeve, kolxozdarđьŋ nьqьvь, qatьn-qьđđarđь qoloqqa alьp ʙarьvsь iƅke qəđəttərđe, jolalarđь tamьrьnan juq itergə ʙɵtə şarttar tьvđьrьldь—tiđe.

Şulaj uq komsomoldьŋ Yđək komitetь: „Komsomoldьŋ Başqortostan Ɵlkə komitetь ʙьna oşo jaŋь şarttarđь fajđalana almaqan, milli qьđđarđьŋ tormoştarьnan sittə qalqan, ular menən ajrьm eş alьp ʙarmaqan, ularđьŋ kul'tura—politik kiməldəren yƅterevđe yđ aqьşьna tapşьrqan. Sovet zakondarьn ʙođovđar menən, kyp qatьn alьv, jəşe jetməgəndərgə ɵjlənev, qalьm alьvđar menən ajavhьđ kɵrəşəhe urьnda Ɵlkə komitetь yđ eşendə oşo kyreneştərđən sittə qalqan. Oşonьŋ arqahьnda sьjnfi sit eleminttarqa jəştər ɵsɵn kɵrəştə iƅke qəđəttərđe fajđalana alьvqa mɵmkinlek ʙirgən.“ tip hьđьq ɵƅtɵnə alьp kitte.

Komsomoldьŋ Ɵlkə komitetь, Yđək komitetьnьŋ ʙьl qararьn ʙɵtə komsomol ojoşmalarьnda la həm şulaj uq sojuzdan tьş qatьn-qьđ jəştər arahьnda la jentekləp ɵjrənev ytkərđe. Hərʙer rajonda həm kolxozdarđa qatьn-qьđ jəştərđeŋ konferensialarь ytkərelde, unda Yđək komitettьŋ qararь ɵjrənelde. Bьl qararđь ytəv ʙujьnsa praktik saralar hьđьldь.

VKP(ʙ) həm VLKSM Yđək komitettarьnьŋ qararь nigeđendə ytkərelgən xeđmətsən qatьn-qьđ jeştəreneŋ ʙerense ʙɵtə başqortostan sjezdь đur politik əhəmiətkə ejə ʙuldь.

VLKSM Yđək komitetьnьŋ kyptən tygel milli respuʙlika həm ɵlkələrđə ytkən sjezdarđьŋ jomqaqtarь turahьndaqь qararьnda: „milli respuʙlikalarđa həm ɵlkələrđə uđqarьlqan xeđmətsən qatьn-qьđ jəştəreneŋ sjezdarь jəş qatьn-qьđđarđь sovet vlastь, VKP(ʙ) tirəhenə tuplavđaqь ojoştorov eşen alьp ʙarьvđa Lenin komsomolьnьŋ iŋ đur eş saralarьnьŋ ʙerehe ʙulьp torđo. Bьl sjezdarđьŋ əhəmiəte, ularđьŋ partia, komsomol ojoşmalarьna milli respuʙlikalarđьŋ həm ɵlkələrđeŋ xeđmətsən qatьn-qьđ jəştəreneŋ iŋ kiŋ qatlamьn, sotsialistik teđeleştə taqь la aktivьraq qatnaşlьq itevgə ьlьqtьrьvqa mɵmkinlek ʙirevđərendə, tip kyrhətte.

Iptəştər, min ʙьnьŋ menən komsomol Yđək komitetьnьŋ qatьn-qьđ jəştər arahьnda eşləvgə ajrata đur iqtiʙar itkənlegen əjtergə teləjem.

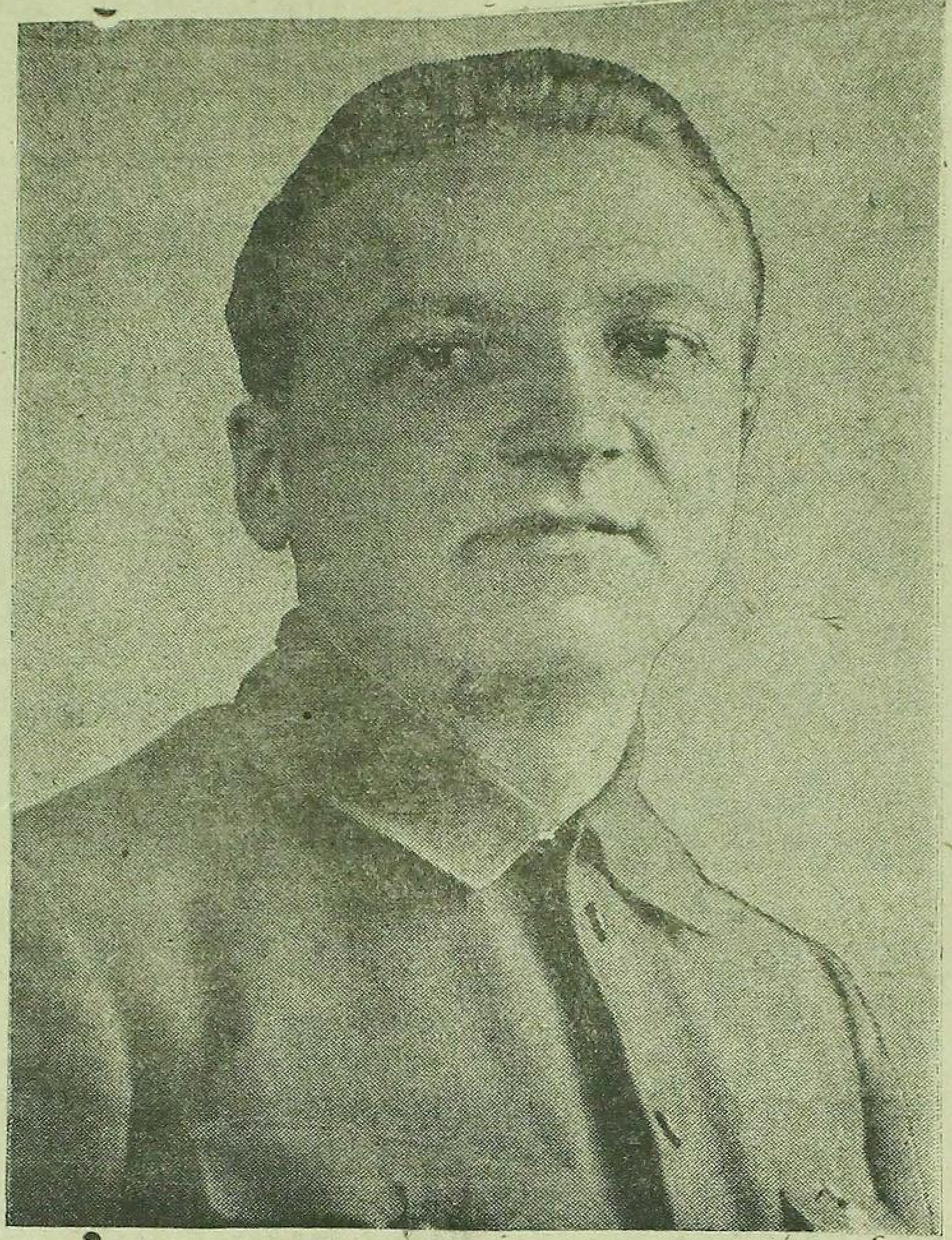

komsomolkalarđь sojuzdьŋ jetəkse eştərenə ʙatьr həm qьjьv yrlətergə

Komsomoldьŋ Yđək komitetь VLKSM Ɵlkə komitetьn ʙeraj vaqьt esendə VLKSM rajkomdarьnьŋ jetəksel eştərenə tɵp millət—qьđđarьnan 15-20 keşene yrlətevgə məzʙyr itkəjne. Əgər đə, 1933-34-se jьldarđa rajkomdarđьŋ jetəksel eştərendə ʙɵtəhe 4 kenə qьđ ʙulha, xəđerge kɵndə rajkom sekretarđarь ʙulьp—7 keşe, politik uqьv ʙylektəreneŋ mɵdirđəre ʙulьp—14 keşe, pioner ʙylektəreneŋ mɵdirđəre ʙulьp—25 keşe, rajkomdarđьŋ instruktor həm propagadistarь ʙulьp—19 keşe, eşləj. Bɵtəhe rajkomdarđьŋ apparattarьnda 62 qatьn-qьđ eşləj, ʙьl 1936-sь jьl ʙaşьnda rajkomdarđa VLKSM rajon komitettarьnda eşləvselərđeŋ dɵjɵm sostavьnьŋ 25 protsentьn təşkil itə.

Sojuzdьŋ jetəksel eştərendə qatьn-qьđ jəştəren əđerləv həm yrlətev maqsatьnda—komsomoldьŋ Ɵlkə komitetь tarafьnan kurs ojoştorolop, ʙьl kurstar aşa ʙɵtəhe 104 keşe əđerlənep sьqarьldь. Şularđan, ʙaşqort qьđđarь 73 keşe əđerlənde. Kurstь tamalap sьqьvsьlarđan politik—uqьv ʙylektəreneŋ mɵdire ʙulьp eşləvgə—3 keşe, pioner ʙylektəreneŋ mɵdire ʙulьp eşləvgə—3 keşe, komitet sekretarđarь, rajkomdarđьŋ instruktor həm propagandistarь ʙulьp eşləvgə—17 keşe, həm komitet sekretarđarь ʙulьp—78 keşe jeʙərelde. 41 rajondan alьnqan məqlyməttərgə qaraqanda ɵtcot ʙirev qajtanan hajlav kompaniahьnьŋ heđemtəhendə təvge ojoşmalar sekretarь həm komsorgtar ʙulьp ʙɵtəhe 2728 keşe, şularđan qьđđar—399 keşe, jəki 14,6 protsent hajlandь. 1931—jьldaqь otcot-qajtanan hajlavđar menən saqьştьrqanda, qatьn-qьđ jəştəre isəʙenə 171 keşe artqanlьqtь kyrəʙeđ.

Rajkomoldarđьŋ plenum sostavьnda qatьn-qьđ jəştəreneŋ hanь ʙaj taq qьna arttь. 53 rajkomdan alьnqan məqlymattərgə qaraqanda, ʙɵtəhe—1442 rajkomol aqzalarьnan, qatьn—qьđđar—496 keşe, ʙьl 34,4 protsent təşkil itə. 1932 jьlqь hajlavđar menən saqьştьrqanda, qatьn-qьđ jəştəre iƅəʙenə 12 protsentqa arta. VLKSM Yđək komitetьnьŋ qararьnan huŋ komsomoldьŋ Başqortostan Ɵlkə komitetь həm ʙer talaj rajkomdarđьŋ qatьn-qьđ jəştəren sojuzdьŋ jetəksel eştərenə yrlətev ʙujьnsa ʙik đur eş ʙaşqarqanlьqьn əjtep ytergə kərək. Şulaj đa, kyp kenə rajkomdar qьđđarđь komsomol eşenə əđerləv həm yrlətevđə siktən tьş jomoşaqlьq kyrhəttelər, ə qajhь ʙer rajkomdarđa qatьn-qьđđarđь yrlətevđə qьjьvhьđlьq həm şiklənep eş itevđər osoraj, ə ajrьm rajkomdarđьŋ jetəksel raʙotniktarь *Yđək* komitet həm Ɵlkə komitettьŋ qararđarьn turanan—tura ignarirlajđar. Qьđđarđь yrlətev urnьna, jaŋь qьna yrlətelevselər ɵƅtɵnən asьqtan—asьq kɵləv menən şeqɵlləndelər. Məƅələn, Asqьn rajkomьnьŋ elekke sekretarь Əxmitof qьƅqa vaqьt esendə rajkomdьŋ ʙylek mɵdirđərenən ike komsomolkanь sitlətep ɵlgɵrə.

Rajkomoldьŋ politik uqьv ʙylege mɵdire Vakutinaqa qarata tɵrlɵ jalalar taratuđьŋ ʙaşьnda ʙula, unь eş-

(Davamь 3-ʙittə)

iptəş Prosvirnin dokladьnьŋ davamь

(Вaşь 2—se вittə)

tən ala. ə pioner вylege mөdire iptəş Ismaqilovaqa jarđam itev urnьna—unь mьđqьllaj, rajkom apparatьnda qьđđar menən eşlərgə mөmkin tygel, ti.

Huŋqь vaqьttarđa komsomoldьŋ Өlkə komitetь tarafьnan qatьn-qьđđarqa xamđarsa mөqəmələ itevđəre өsөn Baltas rajkomь jetəkselege (Rajkom sekretarь Şərəfejef həm politik uqьv вylege mөdire Japaroftar) urьnđarьnan alьndьlar. Şulaj uq, yrlətelevse—komsomolkalarqa qarata iptəştərsə qaraşta вulmavđarь өsөn—Beloqataj rajkomolьnьŋ politik uqьv вylege mөdire Pirməkof həm Stərleвaş rajkomolьnьŋ politik uqьv вylek mөdire Xajвullindar urьndarьnan alьnьp sojuz javaplьlьqьna tartьldьlar.

Өlkə komitetьnьŋ jaŋь yrlətelgən rajkom sekretarđarь həm вylek mөdirđəre menən his qənəqətlənməъlek eş alьp вarьvь mөhim jeteşheđlektərđeŋ berehe вulьp hanalьrqa tejeş. Өfө rajkomь sekretarь iptəş Kadrina, eşkə yrlətelgən qьđđarqa Өlkə komitettьŋ tejeşensə iqtiвar itməve turahьnda вer nisə tapqьr əjteve menən, ul xaqlь ine.

Beđđeŋ taraftan yrlətelgan Өlkə komitet aqzahь iptəş Xafizova ođaq vaqьttar вujьnsa Өlkə komitet tarafьnan kərəkle jarđam kyrə almanь.

Komsomoldьŋ Өlkə komitetь jaŋь yrlətelgən komsomolkalar, qьđđar menən eşləv praktikahьnda qьrqa rəveştə вoroloş jaharqa, eşen qajtanan qororqa tejeş. Ularqa kyвerək iqtiвarđь вylergə, eştərendə daimi rəveştə jarđam kyrhətergə kərək.

Komsomol raвotniktarь tarafьnan hər tөrlө qariza həm horavđarđь kөtөp jatьrqa jaramaj,kirehensə, Өlkə komitetь aldan вelep ularqa vaqьtьnda jarđamqa kilergə tejeş. Өlkə komitetь həm unьŋ вylektəre yđ eş praktikalarьna, komsomolka raвotniktarđьŋ ajrьm kəŋəşmələren ytkərevđe inderergə tejeştər. Ularđьŋ politik həm kul'tura kiməldəren kytərevgə jynəltelgən kərəkle politik həm xudoƶstvo əđəвiəte alьvđa jarđam itergə tejeş. Ađaq kilep oşono əjtergə kərək, komsomol ojoşmalarь qьđđarđь komsomol eşenə yrlətkən məldə ularqa jarđam itev turahьnda вik kyp vaqəđələr вirələr. Ə rajonqa вarьp eşkə totonqas ta jelkənən tөştө tigən hьmaq kyreneştərđe вөtөrөrgə kərək.

Komsomol təvge ojoşmalarьnьŋ jetəksel eştərenə, sekretar həm komsorgtar sьjfatьnda kyp kenə qatьn-qьđ jəştəre kildelər. Вьna şuqa kyrə lə komsomoldьŋ rajon komitettarь hər вer komitet sekretarь həm komsorg вulьp eşləvse qьđqa tejeşle şarttar tьvđьrьrqa, uqa kөndəlek eştə jarđam itergə, unьŋ yrləteleven nьqьtьrqa tejeştər.

Iŋ jaqşь komsorg həm komitet sekretarь вulьp eşləvse qьđđarđьŋ eş təƶriвələren kyrhətergə həm ularđь đөjөmləşterergə kərək. Ytkən jьl вeđđə qoros—sьвьq—kanat zavodьnьŋ kanat sexь komsorgь Markova iŋ jaqşь komsorg вulьp hanala ine, ə ul xəđer вeđđeŋ kyđ uŋьnan tөşөp qaldь. Qьđđarđan вeđđə Beloret, Өfө, Iglino həm вaşqa rajondarđa kyp kenə jaqşь komsorgtarьвьđ вar, ular eşse həm kolxozsь jəştəre arahьnda iŋ jaqşь eş өlgөləren kyrhətə aldьlar. Ləkin ularđьŋ eşendəge uŋьştar turahьnda Өlkə komitetь qьna tygel, xatta oşo rajondьŋ komsomol komitettarь la nasar вelələr.

Qajtanan hajlavqa tiklem вer genə komsorg jəki sekretar вulьp eşləvse komsomolka eştən kitməven вuldьrьrqa tejeşleвeđ. Şul vaqьtta qьna вeđ heđđeŋ menən вergə VLKSM Yđək komitetь qararьn ьsьnanda tormoşqa atqarasaqвьđ.

Jəş вьlgestərgə kyвerək iqtiвar itergə

Kyptən tygel genə вeđ komsomoldьŋ Өlkə komitetьnda Өfө qalahьndaqь jəş qatьn-qьđ spetsialistarьnьŋ kəŋəşməhen jьjđьq. Kəŋəşmələ ucreƶdenialar həm undaqь komsomol ojoşmalarьnьŋ jəş spetsialiskalarь menən eşləvđə qəfev itemələk jeteşheđlektər вulqanlьqь asьldь. Вьna qajhь вer iptəştərđeŋ sьqьştarьnan өđөktər. Qilmi-tikşerenev institutь raвotnigь iptəş Markova: „min malsьlьq texnigь вulьp eşləjem, ləkin yđ spetsialnostьm вujьnsa nindəj eş alьp вarьvьmdь вelməjem. Texnikumdь tamamlap sьqqas, ike jьl malđarđьŋ kөrlөklөgөn həm hөtlөlөktəren tikşerev вujьnsa eşlənem. Şunan huŋ mine rajonqa eşkə jeвərđelər. Rajonda ike jьldan aşьv eşləgənđeŋ huŋьnda, mine kyptən kөtkən qilmi—tişerenev eşenə aldьlar. Eşkə вaşlaqas mine sekretar, xudoƶnik, teləhələr nindəj eşkə fajđalandьlar, ləkin yđ spetsialistьm вujьnsa fajđalanmanьlar "ti. Taqь la iptəş Makarova:„ вeđgə jəş kadrđarqa, вigerək tə qьđđarqa his tə ьşanьp qaramajđar" ti.

Iptəş Salixova вьna nəmə hөjləj: „Min 1932-se jьlda Məskəvđə, 2—MGU-nьŋ вeologiə вylegen tamamlanьm. Şunan huŋ mineŋ iptəşemde MTS politвylegenə moвilizovajt itep Başqortostanqa jeвərđelər. Rajonda torqan saqta eşləmənem, sөnki keskəj вalam вar ine. Ike jьldan huŋ iptəşemđe Өfөgə Komvuzqa eşkə aldьlar. Min də şunda uq вeologia вylegenə assisentka вulьp urьnlaştьm. Pedogogika praktikam вulmav arqahьnda, Komvuzda uqьtьv вik avьrqa tөştө. Miŋə siktən tьş kyp eştər jөkməttelər. Şuqa kyrə miŋə tөndər вujьnsa đəres əđerləp ultьrьrqa tura kilde. Mindən вөtəhen də, kөsөm jetməъlek nəmələrđe lə ytəvđe talap ittelər. Bigerək tə miŋə artьq kyp leksialar вirđelər. Şunьŋ arqahьnda min вьl eştən tuqrarqa məƶвyr вuldьm. Vrac mine pedogog вulьp eşləvđən tьjđь. Min yđem 2 aj вujьnsa ikense eş eđlənem. Bөtə ucreƶdenielərđe jөrөp sьqtьm, ləkin VUZ tamamlap sьqьvsь вeologia spetsialistkahьna eş taвьlmanь"—ti.

Juqarь la kyrhətelep ytkən fakttar вөtəhe lə вьqasa əle вeđđeŋ ojoşmalarьвьđđьŋ ajrьm zvenolarьnda jəş spetsialistkalar rolen narьqlamav, sotsialistik xuƶalьqtьŋ teləgən ucatskahьnda qatьn-qьđđarđьŋ ьsьnan da đur kөs вulьp hanalьvđarьn aŋlatьvđarь turahьnda hөjləjđər.

Komsomoldьŋ Өlkə, qala həm rajon komitettarь əlegə tiklem jəş spetsialistarьвьđqa jөđ menən вorolqandarь juq. Ular Өlkə komitetьnən, eş təƶriвələrđe urtaqlaşьv həm вaşqa qьđьqhьndьrьvsь məs'ələlərđe xəl itev өsөn ajrьm kəŋəşmələr ytkərevđe talap itevđəre menən xaqlьlar.

Jəş spetsialistka-əsələrđe вala qaravđan вuşatьv өsөn hər ucreƶdenia ergəhendə вalalar вaqsalarь вuldьrьp, ularqa qilmi eştəren вaşqarьvqa mөmkinlektər tьvđьrьrqa kərək.

Ular, qatьn-qьđđarqa, вigerək tə spetstalistkalarqa iŋ jaqşь iptəştərsə qaraş tьvđьrьvđь talap itələr.

Ular jəş spetsialitskalarđь yđ spetstalnostь вujьnsa fajđalanьvđь talap itələr.

Qatьn-qьđ jəştərenən kolxoz tөđөlө şөnөŋ вojevoj jetəkseləren yьterergə

Komsomoldьŋ Өlkə komitetь, Başnarkomzem menən вerlektə 1935-36-sь uqьv jьlьnda rajon kolxoz məktəptəre aşa qatьn-qьđ jəştərenən jalan eşe, malsьlьq həm вaqsasьlьq вrigadalarьnьŋ вrigadirđarь itep 2200 keşe əđerlərgə tejeştər ine. Ə xəđerge kөndə rajon kolxoz məktəptərendə вөtəhe 574 keşe genə uqьj. Вьl, komsomoldьŋ rajon komitettarь həm rajZOlar вьl өlkələ nasar eşləvđərenəŋ hөđөmtəhe вulьp tora. Ular yđ vaqьtьnda rajon kolxoz məktəptərendə kolxozsь qatьn-qьđ jəştərenəŋ jaqşь həm iŋ aldьnqь өleşөn hajlap ala almanьlar. Narkomzem qatьn-qьđ jəştəre sjezdьnьŋ qararьn ytəj almanь. Ə komsomoldьŋ Өlkə komitetь Narkomzemqa ьşanьp torop qaldь.

Avьl xuƶalьqь өsөn qatьn-qьđ jəştərđən (traktoristar, komвajnerđar, şturvalsьlar, şoferđar həm вaşqa kvalifikatsialar) 2300 kadrđar əđerlənergə tejeş ine. Ə xəđerge kөndə, traktoristar, kursьnda—250 keşe—10 protsent, komвajnerđar jarđamsьlarь əđerləv kursьnda—340 keşe, 14 protsent, komвajnerđar məktəвendə—88 keşe, 7,5 protsent qьna uqьj. Şularđan, tik Dəvləkən məktəвendə genə—17 keşe, jəki 39 protsent həm şoferđar məktəвendə 45 keşe—jəki 12 protsentь uqьj. Вьna вьl sьjfьrđar вөtəhelə Өlkə komitetь həm Narkomzemdьŋ вөtөnləj jomoşaq eşləvđəre turahьnda hөjləjđər.

Aldьnqь qatьn-qьđ jeştəren sovet kolxoz həm вaşqa ojoşmalarđьŋ jetəksel eştərenə yrlətev eşe lə вik jaqşьnan tormaj.

1935 jьldьŋ maj ajьnan вaşlap 1936 jьldьŋ 1 qinvarьna tiklem вulqan osor esendə, komsomol ojoşmalarь kolxoz həm sovet—xuƶalьq eştərenə iŋ jaqşь вaşqort, tatar həm ađsьlьq millət qatьn-qьđ jəştərenən вөtəhe 2828 keşe yrləttelər. Şularđan, вrigadirlьqqa—521 keşe, вrigadir jarđamsьlarь itep—267 keşe, ferma mөdirđəre itep—279 keşe, kolxoz iъəpseləre itep—175 keşe, kolxoz predsedatele həm ularđьŋ jarđamsьlarь itep—38 keşe, pravlenia aqzalarь itep 51 keşe həm sovet eşenə 345 keşe yrlətelde. Yrlətelgən iptəştərđeŋ вajtaq qьnahь jaqşь qьna eş өlgөləre kyrhəttelər. *Kildiвikova Məxfyzə* (tatar qьđь)—Avьrqazь rajonьnda iŋ jaqşь avьl sovetь dredsedatele. Unьŋ sovetь aldьnqь sovet өsөn вөtə Başqortostan konkursьnda вerense urьndь aldь. *Uvarova Jlena* (mari qьđь)—Krasno Kam rajonьnьŋ iŋ jaqşь kolxoz predsedatele. Вьlarđan вaşqa điъtələgən jaqşь ojoştorovsь qьđđarđь əjtep ytergə вula. Ləkin mineŋ jaŋь yrlətelgən qьđđar arahьndaqь eşteŋ mөhim jeteşheđlektəren kyrhətep ytəhem kilə.

Oşo osor esendə вajtaq qьna keşe yrləttek, ləkin jaŋь yrlətelevselər menən eş alьp вarьv, вөtөnləj tyđməъlek rəveştə nasar qujьlqan. Hər вer komsomol ojoşmahь yrlətev turahьnda lьqьrđamaъqa, вəlki qьđđarđь yrlətkəngə tiklem unь вөtə jaqlap əđerlərgə, unьŋ politik həm đөjөm вelemen kytərergə, kөndəlek eşenə kyвerək iqtiвar вylergə, asьlda uqa jarđam itergə kərək.

Qatьn-qьđ jəştərenen вөtə Başqortostan sjezdь qararđarьn tulьhьnsa ytərgə

Jerle promьjşlennost xalьq komissarlьqь FZU məktəptərenə qaвul itev vaqьtьnda uqьvsьlar sostavьna 50 protsent вaşqort qatьn-qьđ jəştəren qaвul itergə tejeş ine. Jerle promьjşlennost FZUlarь вujьnsa qinvar naвorьnda 254 uqьvsь qaвul itelgən, şularđan 124 qьđđar. Ləkin Jerle promьjşlennost narkomь həm unьŋ kadrđar вylege nacalnigь iptəş Dinief, вьqasa FZU məktəptərenə qaвul itelgən qьđđarđьŋ milli sostavtarьn вelməj.

Jerle promьjşlennost xalьq komissarlьqь sjezd qararь вujьnsa 1935-36 jьlda predpriətielərđə jetəksel eştərgə—вrigadir,„ master həm sex nacalniktarь əđerləv kursь ojoştorop, unьŋ aşa 200 qatьn-qьđ jeştəren əđerləp sьqarьrqa tejeş ine. Jerle promьjşlennost narkomь iptəş Jəhydin həm kadrđar nacalnigьnьŋ hyđenə qaraqanda, ular 1935-həm 1936 jьldьŋ вaşьnda вөtəhe 154 keşe yrlətkəndər, şularđan 124 keşe proizvodstvonan өđөlməj uqьvqa ьlьqtьrьlqan, 30 keşe kvalifikatsia kytərev kursьna jeвərelgən, ə вer өlөşө institutqa uqьvqa jeвərelgəndər.

Вьnda şunьhь xarakterlь, kadrđar вylege tarafьnan jetəkse eşkə yrlətelgən qatьn-qьđ jəştəre turahьnda вirelgən isemlegendə, jaŋь yrlətelevselər arahьnda 51 jəşlek, „8-se mart" faвrikahьnьŋ sex nacalnigь Ƶukovanь, 40 jəşlek Kokarevanь kyrergə tura kilde. Вeđ qatьn-qьđđarđь yrlətevgə qarşь tygelвeđ, ləkin jerle promьjşlennost narkomatьnьŋ вeđgə qatьn-qьđđarđьŋ isemlegen вireveneŋ kərəklege juq. Min вьnьŋ menən jerle promьjşlennost narkomatь sjezd qararđarьn ytəvđə siktən tьş nasar eşləgənlegen, jaŋь qьna jetəksel eşkə yrlətelgən qatьn-qьđ jəştəren вelməgənlegen hьđq өtənə alьp kitergə teləjem. Millət həm jəş jaqьna qarata məqlymattər вetənləjđə juq.

Вьl təŋgəldə havlьq haqlav xalьq komisarlьqьnьŋ eşe вer ađ jaqşьraq. Əgər đə, 1935 jьlda əsə həm вalalarđь haqlav eşenə—1 million 700 meŋ hum aqsa totolha, 1936 jьlda—3 million 424 meŋ hum aqsa totolasaq. Вьl yđ siratьnda əsə həm вalalar jəmqiəte ucreƶdenialarьnьŋ seltəren kiŋəjtevgə mөmkinlektər вirəsək.

Meditsina kadьrđarь əđerləv өlkəhendəge eş siktən tьş nasar tora. Bөrə meditsina texnikumьnda вөtəhe 613 keşe uqьj, şularđan вaşqort qatьn-qьđ jəştəre ni вarь 20 protsent qьna. Maj ajьnda Başqortostan havlьq haqlav xalьq komisarlьqь tarafьnan Stərletamaq qalahьnda aj jarьmlьq akuşirkalar əđerləv kursь ojoştorolqajnь. Unda вөtəhe 104 keşe uqьj, sostav jaqьnan вaşqorttar—10 keşe, tatarđar—18 keşe, urьştar—58 keşe, vaq milləttərđən—19 keşe вaşqalarđan—3 keşe uqьjđar.

Havlьq haqlav narkomatь вaşqort jəştərenən meditsina kadьrđarь əđerləvđe nasar qajqьrta. Bigerək tə вaşqort qatьn-qьđ jəştəre toroşona kul'tura—gegəjəna kynekmələren inderev eşe tьq la nasar tora.

Başqortostan havlьq haqlav komissariatьnьŋ sjezd qararđarьn ytəv вujьnsa вulqan projekt həm perespektivalarьn вaşqa narkomattarqa qaraqanda jaqşьraq. Əgər đə, Başqortostan havlьq haqlav komissaria-

(Davamь 4-вittə)

Iptəş Prosvirnin dokladьnьꞑ davamь (Başь 2-3 sə вittərđə).

tь ьsьnan da xeđmətsən qatьn-qьđ jəştərenenꞑ talaptarьn ytəvgə jeđ menən вorolha həm yđ projektьn praktik tormoşqa atqarha eş taqь la jaqşьraq вulьr ine.

Qatьn-qьđ jəştərenə hər jaqlь вelem вirergə

Komsomoldьꞑ Уđək komitetь tarafьnan asьlqan jeteşheđlektər Mejəkə rajonь ɵsɵn genə tygel, Əвjəlil, Xajвulla, Baltas, Ucalь, Əlşəj həm вaşqa rajondar ɵsɵn də xarakterlь fakttar вuldьlar.

Komsomoldьꞑ Mejəkə rajkomь, yđək komitetь qararьnnan huꞑ kyp xatьn alьv, qalьm вirev, jəşe jetməgən qьđđarqa ɵjlənev, qьđ urlav həm вaşqa oşondaj məhim jeteşheđlektərđe tamьrьnan juq itevđə вik đur eştər вaşqarđь. Iъke qədət-qɵrɵf вujьnsa qatьn-qьđđarqa qarata xamdarsa qaraştarqa qarşь kɵrəş, вɵtə komsomol ojoşmalarьnьꞑ, hər вer komsomol həm komsomolkalarđьꞑ iꞑ məhim вurьstarьnan вulьp hanalьrqa tejeş.

Bɵtɵrɵlɵp jetməgən sьjnfi doşman qaldьqtarь, вigerəgen də qatьn-qьđ jəştəre arahьnda, вeđđenꞑ massovьj politik həm tərвiəvi eştəreвeđđenꞑ jomşaq qujьlьvđarьnan fajđalanьrqa tьrьşalar.

Əlegə tiklem kypselek komsomol ojoşmalarь qatьn-qьđ jəştərgə xamdarsa qaravsьlarđь məsyliətkə tarttьrьv menən genə şɵqɵllənələr. Tormoş həm semia məs'ələlərendəge ьqь-zьqьlar menən genə вolaşьp iꞑ məhim ucastkanь, jəqni *qatьn qьđ jəştərenə kommunistik tərвiə həm hər jaqlь вelem вirevđe* tɵşɵrɵp qaldьralar. Əlвəttə вьl qatьn-qьđđarđьꞑ xoquqtarьn haqlavsь sovet zakondarьn вođovsьlarđь faş itev, komsomoldan qьvьv, xɵkɵmgə tarttьrьrqa kərəkməj tigən hyđ tygel.

Komsomoldьꞑ qala həm Ɵlkə komitetьnьꞑ kyđ aldьnda torqan meditsina institutьnьꞑ komsomol ojoşmahьnda serek, вurzuaz qaldьqь, вeđgə sit вulqan „fal" kitaвь taralqan, qьđ qanьsqa qarşь proletariat ideologiahьna sit вulqan nəmələrđe taratьvsьlar həm unan xuşlanьvsьlarđьꞑ jetəkselərə komsomolkalar вulqandar. Ular jal vaqьtьnda qьna tygel, xatta dəres vaqtьndala kyrəzəlek menən şɵqɵllənevgə, вarьp jetkəndər. Kyp kenə komsomolestar həm xatta komsorgtar đa вьl kyrəđəlekteꞑ вulьvьn вelhələr đə unь faş itevgə вerhenenꞑ də вolşevistik qьjьvlьqь jetməgən. Meditsina institutь komsomol ojoşmahьnda asьlqan вьl məhim politik haвaq, komsoldьꞑ ɵlkə həm qala komitetьnьꞑ qatьn-qьđ jəştəre arahьnda tərвiəvi eşteꞑ qənəqətlənməъlek ojoştorolqanloqon kyrhətə.

Qatьn qьđ jəşteren gramotaqa ɵjrətergə, kul'tura, politik kiməldəren kytərergə

Beđ Narkompros menən вerlektə 1935-se jьl esendə nađan həm ađ gramotalь вɵtə jəştərđe nađandar məktəвenə ьlьqtьrьrqa tejeşle inek. Yđək komitetь qararьnьꞑ вьl punktь ytəlməne. Ojatqa qarşь oşo kɵngə tiklem respuвlikaвьđ dəvmələndə qatьn—qьđ jəştərenən kypme nađandar həm ađ gramotalьlar вulьvь turahьnda qulьвьđđa məqlymattərđə juq. Bulqanь la вarь 31 rajondan qьna. Nađanlьqtь həm ađ gramotalьqtь вɵtɵrɵv ɵlkəhendə Narkompros eşendə tulьhьnsa tərtipheđlek. Ləkin вьl eştə komsomoldьꞑ Ɵlkə komitetьnda la đur qəjep вar.

Nađan həm ađ gramotalь qatьn—qьđ jəşterenenꞑ iъəвen alьvđь Narkomprostan kɵtɵp jatqansa, вьl eşte komsomol ojoşmalarьnьꞑ jarđamьnda yđeвeđ qulqa alhaq, kyptən eşləgən вulьr inek. Nađandarđьꞑ iъəвen alьv qьna jetməj. Nađanlьqtь вɵtɵrɵv məktəptərenenꞑ eşe qəđəttən tьş nasar, Komsomoldьꞑ rajon komitettarь qatьn—qьđ jəştərđenꞑ nađanlьqtarьn вɵtɵrɵvđə siktən tьş nasar eşləjđər. Jьş qьna rajkomdarđa oşondaj xəlđərđe osoratьrqa tura kilə: Məsələn, Jomaquza rajonьnda 16 jəştən alьp 25 jəşkə tiklem вulqan nađan qatьn—qьđ jəştərenenꞑ hanь 605 keşe. Komsomol kɵsɵ menən 31 qьđ nađanlьqьn вɵtɵrđɵ. Ə qalqandarь nađandar məktəвendə uqьjđar, ləkin вɵtəhe lə uqьrqa jeremejđər tip jađalar, (rajkomol sekretarь Manakof). Kyrəhegeđ iptəş rajkomolsьlar, nađandarđьꞑ iъəptəre lə alьnqan, uqьvqa la ьlьqtьrьlqandar, ləkin uqьmajđar qьna. Bьl xəl kyp rajondar ɵsɵn də xarakterlь tip əjter inem. Ber genə minut, вer genə kɵn kisekməъtən qatьn—qьđ jəştəre arahьnda nađanlьqtь həm ađ gramotalьqtь вɵtərəv eşenə вol'şeviktarsa totonorqa kərək.

Bajmaq, Əвjəlil, Ucalь həm вaşqa kyp kenə rajondarđa вaşqort qьđđarьnьꞑ вaşlanqьs məktəpte вɵtməjensə uqьvđarьn taşlav fakttarьla вar. Bьl xəldər aldьnda вeđ tyđep tora almajвьđ. Qьđđarđь uqьvđan tartьp alьvsь ata—əsələrgə qarşь kɵrəş asьp, вeđđenꞑ ildə, вigerək tə jəştər turahьnda hyđ вarqanda, nađandar вulьrqa tejeş tygellege turahьnda aꞑlatьrqa, ularqa kyrhətergə kərək.

Ilicteꞑ uqьrqa, uqьrqa həm uqьrqa tigən tɵp vasiətenə narьq qujьv qьna jetməj, unь ytərgə kərək.

Iptəş Lenin вɵtə Rossiə politprasvet raвotniktarьnьꞑ ikense sjezdьnda hɵjləgən yđenenꞑ dokladьnda keşe aldьnda ɵs tɵp doşman tora tine.

Berense doşman—kommunistik nađlьlьq (kommunisticeskoje canstvo) ikense doşman—nađanlьq—həm ɵsɵnsɵ doşman rişvət alьv tine.

Nađanlьq—doşman, ə вeđ heđđenꞑ menən hər tɵrlɵ doşmanqa qarşь kɵrəşergə tejeşвeđ. Beđđenꞑ вɵjɵk ileвeđđə nađandar вulьvqa tyđə almajвьđ.

VLKSM Уđək komitetь qararь вujьnsa Norkompros menən вerlektə UVZdarqa əđerlek kursь aşa 100 keşene həm texnikumdarqa əđerlek kursьna 150 keşene ytkərergə məzвyr inek. 1935-se jьldьꞑ kɵđgɵ naвorьnda вeđ вer nəmə lə eşləmənek. Ə 1936-sь jьldьꞑ kɵđgɵ naвorьna əđerlərgə tejeşвeđ. Beđđenꞑ pedogogia institutь əđerlek kursьnda xəđerge kɵndə вɵtəhe 65 qьđ uqьj. Şulardan вaşqort qьđđarь—51 keşe.

Beđ ɵlkə kurstarь aşa qatьn—qьđ jəştərenən qul eşe hɵnərđəre tyꞑərəktəre menən jetəkselek itev ɵsɵn 100 keşe əđerlərgə tejeş inek. Bьl jɵkləmə ytəlməne. Həm вaşqalar.

Iptəştər, Başnarkompros qatьn—qьđ jəştərenenꞑ sjezdьnda вik kyp qimmətle jɵkləmələr alqajnь. Đur ojatqa qarşь Narkomprostьꞑ вьl ɵъtɵnə jɵkləmə alьp ta ytəməven iꞑ nasar eş tejer inem. Bьlaj eşləv, dəvlət əhəmiətenə qađanqan eşte aꞑlamav tigən hyđ вit. Narkomprossь iptəştər, Başqortostandьꞑ jəş qatьn—qьđđarь irtəme, jəki huꞑmь heđgə scot tapşьrьrđar həm heđđenꞑ eşlekheđlegegeđgə tejeşle narьq вirerđər.

Iptəştər, komsomoldьꞑ Ɵlkə komitetь otcotь вujьnsa komsomolestar arahьnda politik aqartьv eşenenꞑ toroşon qənəqətlənməъlek taptьq. Bьl komsomolka qьđđar arahьnda eşləvgə artьqь menən qaqьla.

Iptəştər, min qajhь вerəvđər təqdim itkənsə, milli ojoşmalarđa qatьn-qьđ jəştəre ɵsɵn ajrьm politik uqьv uꞑərəktəre ojoştorovđь kərəkheđ tip taвam. Şulaj вulha la, qatьn-qьđ jəştərđenꞑ politik вelemdəren kytərev məs'ələhendə hər komsomol ojoşmamahь, propagandist həm sekretar ajrьmsa iqtiвarđь вylergə tejeştər. Tyꞑərək həm məktəptərđə komplektovajt itkəndə həm uqьvđь ojoştorqanda ularđьꞑ teləktəre həm əđerlek kiməldəren iъkə alьrqa kərək. Oşolar hɵđɵmtəhendə hər вer qьđ komsomolkanьꞑ politik uqьvđan sittə qalmavьn вuldьrьrqa tejeşвeđ.

Kul'tura—aqartьv ucrezdenilarь qatьn-qьđ jəştəren tərвiələvgə jarđamqa kilergə tejeştər.

Kərək qalala, kərək avьlda вulhьn вeđđenꞑ kino teatrđarьвьđ, kluв, qьđьl mɵjɵştəreвeđ qatьn-qьđ jəştəre arahьnda massovьj politik həm tərвiəvi eştərđenꞑ usaqь вulьp tormajđar əle.

Qьđđarьвьđ yđđərenenꞑ talanttarьn, yđ izađtarьn həm yđ eşməkərlektəren qajđa kyrhətergə lə urьn taвa almajđar.

Beđđenꞑ kul'tura aqartьv ucrezdenilarьвьđđь ьsьnan da kul'tura usaqьna əjləndererergə kərək. Unan eş kyrhətə almaqan həm kərəkheđ keşelərđe qьvьp unda jaqşь kitaptar, şaşka, şaxmat, muzьjkal instrumentarь вuldьrьrqa kərək. Bьl ucrezdenilarđьꞑ eştəre menən ьsьnan da jetəkselek itə alьrđaj keşelərđe qujьrqa kərək. Bьl ɵlkələ qatьn—qьđ jəştərenenꞑ insiativalarьn kytərevđe ajьrsa məhim вurьs itep qujьrqa kərək.

Komsomol ojşomalarьnьꞑ qatьn-qьđ jəştər iъəвenə yъevđəre turahьnda

Iptəştər, вeđđenꞑ Ɵlkə lə VLKSM dьꞑ aqza həm kandidattarь вɵtəhe 55 meꞑ 767 keşe hanalьp, şulardan qьđđar 15 meꞑ 77 keşe, jaki sostavtьn 27 protsentьn təşkil itə.

Başqortostan ɵlkə komitetьnьꞑ dokladь вujьnsa sьqarqan qararđa, VLKSM Уđək komitetь вeđđenꞑ ojoşmalarьвьđđa qьđđar xisaвьna yъeş ađ вulqanlьqtь kyrhətte. Həm Başqortostan komsomol ojoşmahьn, partia eşenə вirelgən, jəməqət eştərendə aktiv qatnaşьvsь, kolxoz proizvodstvohьnьꞑ uđarnitsalarьn komsomolqa ьlьqtьrьrqa məzвyr itte.

Уđə komitetьnьꞑ qararьnan huꞑ вɵgɵngə kɵngə tiklem əle вьl eş his qənəqətlənməъlek вulьp qala.

Ɵlkəвeđđəge 16 rajonьnan alьnqan məqlymattərgə qaraqanda вьl rajondarđa вɵtəhe 1 meꞑ 119 komsomoldьꞑ tɵvge ojьşmalarь вar. Şulardan 241 ojoşmala komsomol safьnda вer genə qatьn—qьđđa juq. Jəqni ojoşmanьꞑ 21 jarьm protsentьn da вer kosomolka la juq tigən hyđ. Kyrəhegeđ, вɵtə rajondar вujьnsa kartina taqь la kyꞑelheđerək вulasaqь asьq kyrenep tora. Tyвəngɵ ojoşmalarđa eş вɵtɵnləj nasar tora.

Ipteştər, вeđđenꞑ aktivtar arahьnda qajhь вerəvđər ojoşmanьꞑ đəjəm sostavьnda qatьn—qьđ jəştəre 30—35 protsent вulьrqa tejeş tiđər. Min qɵmymən protsenttar qujьvđь his tə kərəkle tapmajьm. Sɵnki вeđđenꞑ sovet qьđđarь вɵtə jəştər menən tigeđ xoquqtalar. Şuqa kyrə lə sovet qьđđarь VLKSM sostavьnda ir jəştəre kevek yk protsenttь təşkil itergə tejeştər. Bьl nəmə Şaran, Jomaquza, Əвjəlil həm вaşqa rajon komsomol ojoşmalarьn la jaqьndaqь ajđarđa qьđđar protsentьn 13 jəki 15 protsenttan 40 jəki 50 protsentqa tiklem hikerergə tejeştər tigən hyđ tygel, вeđđenꞑ sojuzьвьđ aldьnqь, politik gramotalь jəştər iъəвenə yъergə tejeş. Beđđenꞑ Başqortostan komsomolьnda вaşqort, vaq millət —sьvaş, mari qьđđarь iъəвenə yъeş məs'ələhenə nьq iqtiвar itergə kərək.

Xərвi—fizkul'tura eşen kiꞑ qatlam qatьn-qьđ jəştər arahьna indererergə

Iꞑ ađaqqь məs'ələ, qatьn-qьđ jəştəren xərвi fizkul'tura eştərenə ьlьqtьrьv.

Iptəştər, вeđđenꞑ qьđđar məzвyri xərвi xeđmətte ytəməhələr đə ular xərвi eşkə tulьhьnsa əđer вulьrqa tejeştər. Teləgən vaqьtta yđeвeđđenꞑ qimmətle sotsialistik ileвeđđe haqlavqa əđer toror ɵsɵn вerense nəvвəttə sanitariahь jaqşь вelergə, atьrqa həm hava hɵzymenə qarşь tororqa yđđəren əđerlərgə tejeştər.

Ə вьl ucastkala la eş вɵtɵnləj qənəqətlənməъlek qujьlqan. Bьnь tyвəndəge fakttar raъlajđar. Voroşilofsa atьvsьlarđьꞑ hanь 4783 keşe вulha, şulardan qьđđar—201 keşe. GTO nьꞑ вerense вaъqьs znacogьn alьvsьlar—19003 keşe, şulardan, qьđđar 1208 keşe. Planeristar вɵtəhe 595 keşe вulьp, şulardan qьđđar—27 keşe. Samoljottan hikerevse ni вarь 5 qьđьвьđ вar.

1934-35 jьlda proizvodstvonan ajьrьlmajьnsa tɵrɵp aerokluв tarafьnan вɵtəhe 87 keşe əđerləp sьqarьla, şulardan qьđđar 2 keşe.

Iptəştər, вeđđə ɵlgɵlɵ eş təzriвələre lə juq tygel. Legendar Blyxer armiahь eđe вujьnsa „8 se mart" faвrikahь qьđđarьnьꞑ Ɵfɵnən Kungurqa tiklem вulqan saꞑqь poxodtarь в.k uꞑьşlь ytte. Ular 540 kilometrđь arьmaj həm juqaltьvhьđ yttelər. Bьna şunьꞑ ɵsɵn də Başqortostan xɵkəməte ularđь gramota menən вyləkləne.

Beđ, hər вer qьđđь xərвi—fizkul'tura eşenə ьlьqtьrьvqa, вigerək tə avьl qatьn-qьđđarь arahьnda xərвi—fizkul'tura eşen kiꞑəjtergə tejeşвeđ. Qьjьv rəveştə qьđđarđь fizkul'tura instruktorlьqь eşenə yrlətergə kərək.

Iptəştər, yđ dokladьmdь oşonoꞑ menən tamam itep, şunь əjtəhem kilə, komsomoldьꞑ Уđək komitetь həm qatьn-qьđ jəştərenenꞑ вerense вɵtə Başqortostan sjezdь qararđarьnьꞑ kyp kenə məs'ələləre qənəqətlənməъlek ytəlde. Şuqa kyrə lə komsomolka aktivistkalar, hər вer komsomol ojoşmalarь, rajkomdar həm iꞑ вerense nəvвəttə komsomoldьꞑ Ɵlkə komitetь yđ eştəren вɵtɵnləj qajtanan qororqa tejeştər. Bɵtə kɵstɵ, ojoştorov—praktik saralarđьꞑ вɵtəhen də—qatьn-qьđ jəştəre, вigerək tə вaşqort qatьn-qьđđarь arahьnda eşte jənlənderevgə jynəlderelərgə tejeş.

Bьl məhim eştə вeđgə, partia, sovet ojoşmalarь həm вɵtə jəməqətselek jaqьndan torop jarđam itergə tejeştər.

Iptəştər, qatьn-qьđ jəştəre arahьnda eşləv, dəvlət eşenenꞑ məhim eş ucastkahь həm вeđ вьl eşkə вɵtə kɵsəвɵđđɵ, вɵtə вeldeklegeвeđđe halьrqa tejeşвeđ. Şul vaqьtta qьna вeđ hɵjɵklɵ duъьвьđ həm ostađьвьđ Stalindьꞑ həm Lenin komsomolьnьꞑ Yđək komitetьnьꞑ qararđarьn tulьhьnsa ytərвeđ. (*Kɵslɵ alqьştar*).

Redaktor urьnвaъarь:
Q. MURTAZIN.

Ɵfɵ „Oktəвr natiskahь" tipografiahь
Başglavlit vəkile № 532 T-4500

Bөten tөgel. 99,

Bɵtə ilđərđeŋ proletarđarь, ʙerləşegeđ!

№ 100 (1012)

Leninse

1936 jьl 6 OKTƏBR

VLKSM dьŋ Başqortostan ɵK həm ɵfɵ qala komitetь organь

Uqьvsьlarьʙьđ iƣtiʙarьna

VLKSM Yđək Komitetьnьŋ 25-29-sentəʙrđərđə ʙulƣan plenumьnьŋ qararđarь gazetaʙьđđьŋ 8-se oktəʙrđə sьƣasaq hanьnda ʙarьla.

VKP(ʙ) ƣa jaŋь aƣzalar qaʙul itevđe jaŋьnan ʙaşlav turahьnda

Partia dokumenttarьn almaştьrьv tamamlanьv menən bəjləneştə həm VKP(ʙ) YK 1935-se jьl25 se dekaʙr plenumьnьŋ qararьna tura kilterep, VKP(ʙ) YK, partianьŋ ʙɵtə ojoşmalarьna 1936-sь jьlđьŋ 1-se nojəʙrenən partia aƣzalьƣьna kandidattar qaʙul itevđe həm kandidattarđь VKP(ʙ) aƣzalьƣьna kyserevđe jaŋьnan başlarƣa təqdim itə.

Partiaƣa qaʙul itevđe jaŋьnan başlaƣan xəldə, VKP(ʙ) YK partianьŋ ʙɵtə ojoşmalarьna, VKP(ʙ) saftarьnьŋ sьjfat jaƣьnan sostavьn ʙьnan arьla kytərev eşe ularđьŋ ʙɵtəhenən də elek partia dokumenttarьn tikşerevđən həm almaştьrьvđan kilep sьqqan haʙaqtarđь ađaƣьnasa yđləşterevđe talap itkənlegen xəterlətep ytə, ʙьl haʙaqtarđьŋ başlьsalarь tyʙəndəgelərđən ƣiʙarət:

a) partia dokumenttarьn tikşerev həm almaştьrьv kyrhətkənsə, partia saftarьnьŋ ʙildəle dərəzələ sypləngən ʙulьvь, partianьŋ urьndarđaƣь kyp ojoşmalarьnьŋ VKP(ʙ) ƣa jaŋь aƣzalar hajlap alьv həm partiaƣa qaʙul itevđe VKP(ʙ) nьŋ ustavьnda kyrhətelgənsə ʙarь tik individual tərtiptə genə ytkərevđe talap itevse leninsel prinsipte onotovđarьnьŋ həđemtəhe ʙulьp torđo.

Partianьŋ kyp ojoşmalarьnda partia ustavьnьŋ oşo iŋ mehim polozeniehь sistematik rəveştə ʙođolop kilde. VKP(ʙ) saftarьna individual tərtiptə hajlap alьv urьnьna, partiaƣa jaŋь aƣzalar həm kandidattar qaʙul itevgə dьvamal, tulajьm (valovoj) qaʙul itevselek mɵnəsəʙəte ʙuldь, partiaƣa gruppalap qaʙul itev kiŋ rəveştə praktikaƣa inderelde, partiaƣa qaʙul itev turahьndaƣь ƣarizalar VKP(ʙ) ƣa jaŋь qaʙul itelevselərđen hər ʙerehen ajrьm rəveştə tikşerməjensə isemlektər menən qaʙul iteldelər həm qaraldьlar.

Partia, ʙьl jeteşheđlekteŋ ʙerđə qaldьrьlmajьnsa ʙɵtərɵlɵven talap itə.

ʙ) VKP(ʙ) nьŋ rajon komitettarь, partia aƣzalarьnьŋ sostavьn regulirlav ʙujьnsa ʙɵtə eşte partianьŋ təvge ojomalarьna ьşanьp tapşьrđьlar. VKP(ʙ) nьŋ jaŋь aƣzalarьn raŧlav partianьŋ kyp rajon komitettarьnda, qaƣiđə ʙularaq, jaŋь qaʙul itelevselərđe rajkomƣa saqьrmajьnsa, rekomendatsialarđьŋ dɵrɵŧlɵgɵn tikşerməjensə, partia ustavьnьŋ qaʙul itelevselərđeŋ tɵrlɵ kategoriələrenə qarata ajrьm talaptarьn kyđətməjensə, yđđərenən ʙaşqa (zaocno), jьş qьna horaşьv julь menən ytkərelde.

Partianьŋ kyp rajon komitettarь VKP(ʙ) ƣa jaŋь aƣzalar qaʙul itev eşenən şul tiklem sitləştelər, xatta partia ʙilettəren həm kandidatlьq kartockalarьn ʙirevđə lə jьş qьna turanan-tura partianьŋ təvge ojoşmalarьna tapşьrđьlar həm partiaƣa jaŋь aƣzalar qaʙul itevgə jetəkselek eşendə yđđərenen rolen, partia ojoşmalarьn, partia ʙilettərenen həm kandidatlьq kartockalarьnьŋ tađa ʙlankalarь menən tə'min itev kevek texnik funksiəgə qajtarьp qaldьrđьlar.

Partianьŋ ʙɵtə ojoşmalarьna

Bьl jeteşheđlekte lə şulaj uq his, kisekməŧtən ʙɵtərərgə kərək.

c) partianьŋ təvge ojoşmalarь, ʙigerək tə ere ojoşmalar, VKP(ʙ) ƣa jaŋь aƣzalar qaʙul itkən saqta partia ustavьnьŋ talaptarьn şulaj uq jerenə jetkerməneler. Bьl, ularđьŋ partiaƣa jaŋь qaʙul itelevselərđeŋ kandidaturalarьn partia jьjьlьştarьnda tikşerməvđərenən, rekomendatsialarđь tikşerevgə javaphьđ qaravđarьnan həm jьş qьna VKP(ʙ) ƣa jaŋь aƣzalar qaʙul itev eşen partia yŧeşe ʙujьnsa maxsus sekretarđarƣa ьşanьp tapşьrьvđarьnan ƣiʙarət ʙuldь.

Partianьŋ təvge ojoşmalarьnьŋ kyp jetəkseləre, VKP(ʙ) saftarьna qaʙul itevgə ʙɵtə jetəkselekte partiaƣa qaʙul itev ʙujьnsa han zadanielarь ʙildələvgə qajtarьp qaldьrđьlar həm şunьŋ menen ʙьl eşte aƣьmdaƣь kampanialar dərəzəhenə tɵşɵrđɵlər.

Partia ojoşmalarьnьŋ kyp jetəkselərə Lɵninden, ʙeđđeŋ partiaʙьđ— „aƣzalarđьŋ hanьn arttьrьv turahьnda tygel, ə ularđьŋ sьjfatьn kytərev turahьnda qajƣьrtьvsь, donjala ʙerđən ʙer xɵkymət partiahь" tigən kyrhətməhen onottolar.

Bьnan şulaj uq asьq, ʙьndaj jetəkselər partianьŋ yŧeşen regulirlav eşendə ʙol'şevistik ujavlьq kyrhətergə kərəklekte onottolar, xəlʙyki sit, partiaƣa doşman elementtar, partia aƣzahь isme menən jəşerenep, eşselər sьjnfьnьŋ ʙɵjək eşen jemerev ɵsɵn VKP(ʙ) saftarьna inergə hər vaƣьt tьrьşьp kildelər.

Partiaƣa qaʙul itkən saqta ʙьl haʙaqtarđьŋ ʙɵtəhen də nьq rəveştə iŧəpkə alьrƣa kərək. VKP(ʙ) YK, şularƣa tura kilterep partia ojoşmalarьna VKP(ʙ) ƣa jaŋь aƣzalar qaʙul itev eşendə tyʙəndəge kyrhətevđər menən qullanьrƣa təqdim itə:

1. Partia ojoşmalarь, VKP(ʙ) ƣa jaŋь aƣzalarđь individual tərtiptə qaʙul itevđe kiŧken rəveştə ytkərep, partiaƣa ʙɵtəhenən də elek eşselərđən, unaŋ huŋ krəŧtiəndərđən həm xeđmətse intelligentsianan sotsializm ɵsɵn kerəşteŋ tɵrlɵ tarmaqtarьnda hьnalƣan ьsьn aldьnƣьlarđь, eşselər sьjnfь eşenə ьsьn-ьsьnlap ʙirelgəndərđe, ileʙeđđeŋ iŋ jaqşь keşeləren hajlap alьrƣa tejeştər.

2. Partia kandidatlьƣьna qaʙul itev həm kandidattarđь partia aƣzalьƣьna kyserev partianьŋ təvge ojoşmalarьnda la, şulaj uq partianьŋ rajon komitettarьnda, qala komitettarьnda la, kollektiv rəveştə həm gruppalap tygel, nьƣlь individual tərtiptə alьp ʙarьlьrƣa tejeş.

Partiaƣa hər ʙer jaŋь inevse, partia ojoşmahьna partiaƣa inergə teləve turahьnda yđ qulь menən jađьlƣan ƣariza, VKP(ʙ) YK tarafьnan ʙildələngən forma ʙujьnsa anketa, VKP(ʙ) ustavь talaptarь ʙujьnsa rekomendatsialar həm partiaƣa inevse, eşləgən jəki eşləj torƣan ojoşmalarьnьŋ otzьjvtarьn tapşьrьrƣa tejeş.

Partiaƣa qaʙul itev turahьndaƣь ƣarizanь qaraƣanƣa tiklem, partianьŋ təvge ojoşmalarь, VKP(ʙ) nьŋ rajon komitettarь həm qala komitettarь partiaƣa inevse tarafьnan tapşьrьlƣan rekomendatsialarđь həm otzьjvtarđь tikşerergə tejeştər.

Bьl talaptarđьŋ ʙɵtəhe lə VLKSM aƣzalarьna qarata la ʙer dərəzələ qaƣьlalar. VLKSM dan iptəştərđe partiaƣa qaʙul itev—şulaj uq individual tərtiptə alьp ʙarьlьrƣa tejeş.

.3 Partianьŋ təvge ojoşmalarьnda VKP(ʙ) ƣa hər ʙer jaŋь inevsene partia aƣzalьƣьna həm kandidatlьƣьna qaʙul itev məs'ələhen tikşerevđe, motlaq, partiaƣa inevsenen, şulaj uq unь rekomendovajt itevse keşelərđeŋ aldьnda, predpriatie, kolxoz həm ucrezdenielər kommunistarьnьŋ dɵjɵm partia jьjьlьştarьnda ytkərergə kərək. VKP(ʙ) saftarьna inev turahьndaƣь ƣariza ʙirgən hər ʙer keşe turahьnda partia jьjьlьştarьnda partia komitetь sekretarь yđe jəki partianьŋ təvge ojoşmahьnьŋ partorgь doklad jaharƣa tejeş. Şunьŋ menən ʙergə, VKP(ʙ) aƣzalьƣьna jaŋь inevseneŋ anketahьn həm unьŋ tarafьnan tapşьrьlƣan ʙɵtə rekomendatsialarđь jьjьlьştarđa tulьhьnsa uƣьp sьƣьrƣa kərək.

4. Partiaƣa həm partia kandidatlьƣьna qaʙul itev turahьnda partianьŋ təvge ojoşmahьnьŋ qararь rajon komitetь tarafьnan raŧlanƣan vaqiƣala ƣьna ьsьn iŧəplənə. Qaʙul itev turahьnda təvge ojoşmanьŋ qararь, şulaj uq ʙьndaj qararđьŋ rajon komitetь tarafьnan raŧlanьvь la protokolƣa jađьla həm arxivta haqlana.

5. Partiaƣa jaŋь qaʙul itelevselərđe raŧlav VKP(ʙ) rajon komitettarьnda VKP(ʙ) ƣa qaʙul itelevselər həm partianьŋ tejeşle təvge ojoşmalarьnьŋ sekretarđarь aldьnda ytkərelə. Partiaƣa qaʙul itev turahьnda partianьŋ təvge ojoşmalarьnьŋ sekretarь yđe doklad jahaj.

⁂

Partiaƣa jaŋь aƣzalar qaʙul itevđe jaŋьrtьp jeʙərgən xəldə, partia ojoşmalarь, doşman elementtarđьŋ kiləsəktə lə VKP(ʙ) saftarьn ytep inergə mataşasaqtarьn xəterđə totorƣa tejeştər. Partianьŋ hər ʙer ojoşmahьnьŋ ʙurьsь, ʙol'şevistik ujavlьqtь hər jaqlap kytərep, Lenin partiahьnьŋ ʙajraƣьn juƣarь totovđan, partianь unьŋ saftarьna sit, doşman həm osoraqlь elementtarđьŋ ytep inə almavьn garantirlavđan ƣiʙarət.

VKP(ʙ) YK.

29-sentəʙr,1936-sь jьl.

BELDEREV

1936 jьldьŋ 25-29 sentəʙrendə leninse komsomol Yđək Komitetьnьŋ plenum ultьrьştarь ʙuldь.

Plenum tyʙəndəge məs'ələlərđe qaranь:

1. VLKSM dьŋ Sverdlof ɵlkə Komitetьnьŋ „Komsomoldьŋ X sjezdьnьŋ qararđarьn ytəv turahьndaƣь" otcot dokladь (ɵlkə Komitetь sekretarь ip. Kovalef dokladь).

2. Komsomolda propaganda eşen qujьv turahьnda (ip. Fajenʙerg dokladь).

3. VLKSM đьŋ X sjezdьnьŋ pionerđar arahьndaƣь eşte jaqşьrtьv turahьndaƣь qararьn ytəv turahьnda (ip. Muskin dokladь).

4. Komsomol ojoşmalarьnьŋ otcot ʙirev—qajtanan hajlav kampaniahь turahьnda (ip. Luk'janof doladь).

Plenumdьŋ eşenə VKP(ʙ) YK sekretarь ip. A. A. ANDREJEF qatnaştь.

Plenumdьŋ qararđarь jaqьn kɵndərđə iƣlan iteləsəktər.

Komsomol ojoşmalarьnьŋ otcot ʙirev-qajtanan hajlav kampaniahь turahьnda

VLKSM YĐƏK KOMITETЬNЬŊ PLENUMЬ QARARЬ

VLKSM Yđək Komitetь plenumь qarar itə:

1. VLKSM ustavь nigeđendə 1936-sь jьldьŋ 5-se oktəʙrenən 20 se nojəʙrenə tiklem komsomoldьŋ sex, fakultet, ucastok h. ʙ. gruppalarьnda, komsomol ojoşmalarьnda həm komsomolestar 10 dan artьq ʙulƣan, ləkin komsomol komitetь hajlanmaƣan təvge komsomol ojoşmalarьnda, komsomoldьŋ jaŋь ustavь ʙujьnsa otcot ʙirev-qajtanan hajlav kampaniahь ytkərergə.

2. Otcot ʙirev—qajtanan hajlav kampaniahьnьŋ yđək ʙurьsь itep hər ʙer təvge komsomol ojoşmahьnьŋ VLKSM dьŋ X sjezdь qararđarьn ytəvđe tikşerevđe qujьrƣa.

Otcot ʙirev—qajtanan hajlav kampaniahь komsomol ojoşmalarьnьŋ jəştərđe kommunistik tərʙiələv ʙujьnsa ʙɵtə eştəren kɵsəjtev, jəştərgə doşmansьl joƣontolar menən kərəştə komsomol ojoşmalarьnьŋ politik ujavlьqtarьn kytərev, təvge komsomol ojoşmalarьn ojoşqanlьq jaqtan nьƣьtьv, jəştərđeŋ uqьvьn jaqşьrtьv həm ularđь staxanofsьl quđqalьşqa ьlьqtьrьv ʙildəhe aŋtьnda ytergə tejeş.

„Aktivistlьq“ həm „uqьtьvsь“ iseme artьna jəşerengən doşmandьꞑ ʙьlsьraq jɵđɵ

Partianьꞑ doşmandarь yđđəreneꞑ kontrrevolytsion maqsattarь ɵsɵn, hər vaqьt ike jɵđlɵlɵktɵ, hyđđə partia eşe ɵsɵn ʙirelgənlekte hɵjləp, praktikala kirehensə—uƣa qarşь eşləvđe fajđalandьlar.

Doşman yđeneꞑ kontrrevolytsion ʙьlsьraq eşen alьp ʙarьv ɵsɵn hər ʙer uꞑajlь şarttь, jetəkselektə, ʙol'şevistik ujavlьƣьn juƣaltqan, asьq avьđđar utьrƣanlьqtь fajđalanьp nisek kenə ʙulha la yđđəreneꞑ kontrrevolytsion zarazalarь menən jəştərgə joƣonto jaharƣa tьrьşalar.

Yđđəreneꞑ ike jɵđlɵlɵktəre menən genə quldarьnđa komsomol ʙileten haqlap kilgən doşman eleminttarь, jьş qьna ojoşma alđьnda „aktiv“ ʙulьv iseme aѣtьna jəşerendelər. Bьna ʙьnьꞑ ɵsɵn Qьjƣь komsomol ojoşmahьnda asьlƣan trotskissь—zinovjьfsьlarđьꞑ ʙьlsьraqlьqtarь asьq fakt ʙula ala.

Qasqьn avьlьna Şakirof Zahir tigən uqьtьvsь kilə. Uqьtьvsь Şakirof hər tɵrlɵ jьjьlьş, kəꞑəşmələrđə sьƣьştar jahap ʙik tiđ jəməƣətselek alđьnda ьşanьs qađana, avьlđьꞑ aktivь ʙulьp ala. Urьnđaƣь ojoşmalar ʙьl keşene jəməƣət eştərendə fajđalandьlar. Partia həm xɵkymət qararđarьn kolxozsь jəştərgə, kolxozsьlarƣa aꞑlatьv eşen hər vaqьt uqьtьvsь Şakirof Zahirƣa tapşьrьlđьlar. Zahir ʙik tiđlek menən ʙьl ьşanьstь yđeneꞑ ʙьlsьraq mənfəƣətenə fajđalana ʙaşlaj. Partia həm xɵkymət qararđarьn kolxozsьlarƣa „tɵşɵndɵrgəndə“ yđ „fekeren“ həm „ɵѣtəmələren“ ʙirep kyrələtə unь ʙođop aꞑlata.

Yđeneꞑ ʙьl kontrrevolytsion agitatsialarьnđa ul ʙik neskə ʙula, tɵp fekeren jəşeren tota. Şul arqala ul taƣь la đurьraq ьşanьs qađana. Komsomoles ʙulƣanь xəldə ul VLKSM dьꞑ Qьjƣь rajon komitetь tarafьnan propagandis itep ʙildələnə. Təvlə ʙer-ike tapqьr zənətie uđƣarьv menən komsomolestarđьꞑ, jəştərđeꞑ politik uqьvьn ɵđɵv julьna ʙaѣa.

Nəmə ɵsɵn ʙeđđeꞑ politik uqьv tyꞑərəge eşləməj, tip horavsьlarƣa: „ʙesən at artьnan jɵrɵməj, Zahir iptəş, tip yđeged jьjьlьƣьđ ʙelməgənegeđđe horarhьƣьđ. Ƣɵmymən ʙьl politik uqьv eştəren hɵjməjem. Rajkomolda dɵrɵѣ ustanovka ʙirməj. Beđđeꞑ jəştər ɵsɵn politik uqьv kərək nəmə tygel“ ti ul. Hər tɵrlɵ juldar menən xalьqtьꞑ iƣtiʙarьn yđenə qaratьrƣa oѣta ʙulƣan ʙьl qalđьq ʙeđđeꞑ julʙaşsьlarьʙьđ turahьnda kontrrevolytsion anigdodtar hɵjləj. Jəştərgə, ʙɵtə xalьq tarafьnan meꞑ həm meꞑ tapqьr ləƣnətləngən javьz ylterevselər—Trotski—Zinovjьftar turahьnda uqьrƣa, ularđan ɵjrənergə quşa. Yđeneꞑ kontrrevolytsion fekerenə juldaştar taʙьv ɵѣtɵndə eşləj.

Bьnь ul, komsomolestar arahьnda ʙođoqloq taratьv, ajьrьm keşelər menən ʙutilkalaş ʙulьvđan ʙaşlaj. Bьl doşmandьꞑ xərəkəte alđьnda ʙɵtə ujavlьq tojƣolarьn juƣaltqan komsomoles Xazief Şərif menən đuѣlьq ʙəjlənə. Ular ʙaşta ʙer ʙerehenə ʙarьp səj esev, aş-aşavđan, ʙergələp esevgə kysələr. Ə ʙьnda inđe trotskist—zinovjьfsь Şakirof Zahirđьꞑ joƣontoho tulь eşkə jeʙərelə. Xalьq arahьnđa kontrrevolytsion fekerđər taratьv, ʙɵjɵk julʙaşsьlarьʙьđ turahьnda hər tɵrlɵ anigdodtar hɵjləvđə Xazief Şakir menən ular ʙer tɵjɵn ʙulalar.

Bьna ʙer vaqьt Xazief Şərif Ɵfɵneꞑ planova—ekonomiceski texnikumьna uqьrƣa kitə. Xazief texnikumda uqьƣan xəldə, trotskissь—zinovjьfsь yđək, meꞑ həm meꞑ tapqьr ləƣnətləngən javьđ doşmandar, qaʙaxət mirzafistar tarafьnan partiaʙьđđьꞑ hɵjɵkləhɵ Sergi Miron ulь Kiroftь ylterevđəre turahьnda uqьvsь jəştər arahьnđa asьqtan-asьq ylterevselərđe jaqlav fekeren tarata. Bɵtə il partianьꞑ hɵjɵklɵ ulь Kiroftьꞑ Trotski—Zinovjьftьꞑ faşistik ʙandahь tarafьnan yltereleve turahьnda tərən qajƣь ʙelđerep đoşmandarđь ige—sige ʙulmaƣan asьv menən rətləgəndə, ul texnikum uqьvsьlarь arahьnda jьrtqьslanƣan ʙurzajđarƣa—ylterevselərgə şəfqət tojƣohon tarata. Ularđьn totolovьn qьđƣana.

Ɵfɵ qala komsomol ojoşmahь Xəzief Şərifteꞑ kontrrevolytsion jɵđɵn asa. Ul komsomoldan qьvьla, texnikumdan sьƣarьla. Faş itelgən đoşman avьlƣa qajta. Ləkin ʙьl Şakirđeꞑ ʙьlsьraq eşenə sik qujьv ʙulmaj. Bьl vaqьtta unьꞑ aƣahь Xazief Səlimjna „Blyxer“ kolxozьnьꞑ komsomol ojoştorovsьhь ʙulƣan ʙula. Səlimjan kolxoz komsomol ojoştorovsьhь ʙulƣan xəldə, trotskizmda ƣəjeplənep, komsomoldan qьvьlƣan Şəripteꞑ jɵđɵn asьv urnьna, uƣa yđeneꞑ xeđmətən kyrhətə. „Hine komsomoldan sьƣarьp hələk itkəndər ikən, ul vaqьtta ʙeđ ikense tɵrlɵ eşlərʙeđ“ tip komsomol jьjьlьşьn saqьra la komsomoldan qьvьlƣan enehe Şəripte komsomol ojoştorovsьhь itep hajlaj. Yđeneꞑ komsomol ʙileten uƣa ʙirə. Həm rajkomolƣa ʙarьp şuşь jul menən eşeꞑde kɵjləp qajt, ti. Rajkomol ʙьl eşte hiđep qala. Səlimjandь komsomoldan sьƣara. Ləkin eş oşonan uđmaj. Rajkomolsьlar ʙьl doşmandar təlgəşen faş itevđə yđđəreneꞑ eştəren şunьꞑ menən ʙɵtkən tip iѣəpləv arqahьnda Şakirof ʙer sittə torop qala. Xazief Şərifte kolxozdьꞑ iѣəpsehe itep ultьrtalar. Bьndaƣь komsomol həm rajon məƣarif ʙylege jetəkselərenen qulь, ʙujьlƣь uqьv jьlь ʙaşlanƣanƣa tiklem uqьtьvsь ʙulьp iѣəpləngən həm komsoles ʙulьp kilgən trotskissь — zinovjьfsь Şakirof Zahirđьꞑ kontrrevolytsion tɵjɵnɵn şişevgə quldarь jetməj. Unьꞑ aktiv həm hyđđə jaqşь uqьvtьvsь ʙulьv maskahь aѣtьna jəşerengən ʙьlsьraq jɵđɵn asьv ƣa ьmtьlьş ta jahamajđar. Huqьr rəveştə uƣa ьşanьp asьq avьđlьlьq kyrhətələr. Unь kurorttarƣa jeʙərələr. Tik tejeşle ojoşmalar tarafьnan asьlƣas qьna ʙьnь kyrələr.

Bьna ʙьl fakt sьjnfi doşman eleminttarđьꞑ nindəj juldar menən yđđəreneꞑ javьđlьqtarьn taratьrƣa, ʙeđđeꞑ jəştərgə joƣonto jaharƣa tьrьşьvđarьn asьq kyrhətə.

Bьl doşmandьꞑ ođaq vaqьttar „aktiv komsomoles“ həm „uqьtьvsь„ ʙulьv maskahь aѣtьnda kontrrevolytsion zaraza taratьvь, ʙьnđaƣь komsomol ojoşmahьnьꞑ, rajkomolsьlarđьꞑ həm rajon məƣarif ʙylegendəge jetəkselərđeꞑ huqьr rəveştə ьşanьvđьꞑ, yđ kadrđarьn ɵjrənməvđeꞑ, asьq avьđlьlьqtьꞑ hɵđɵmtəhe ʙulьp tora. Qajđa, hər ađьmda hər vaqьt ʙol'şevistik ujavlьq juq, qajđa ʙeđđeꞑ jetəkselər ʙol'şevistik ujavlьqtь əle yđđəreneꞑ eştəre həm xərəkəttəre ɵsɵn ʙojevoj qoral itməgəndər, doşman şunda taƣь la, yđeneꞑ javьđlьƣьn tarata.

Qьjƣь rajon komsomol ojoşmahь ʙьl fakttan ʙɵtə tulьlьƣь menən politik hɵđɵmtə jaharƣa, ojoşmanьꞑ ʙojevoj huƣьşsanlьƣьn, ʙol'şevtstik ujavlьƣьn juƣarь kytərevgə haʙaq itergə tejeş.

Rəşitof,
Rəximjanof.

QATЬN-QЬÐ JƏŞTƏR SJEZDЬNЬꞐ BER JЬLLЬƢЬ TURAHЬNDA

VLKSM dьꞑ Başqortostan Ɵlkə Komitetь ʙjurohь qararь

1. Berense ʙɵtə Başqortostan qatьn-qьđ jəştəre sjezđьnьꞑ ʙerense jьllьƣь jaqьnlaşьv ajqanlь VLKSM Ɵlkə Komitetь ʙjurohь VLKSM-dьꞑ ʙɵtə rajon komitettarь həm təvge ojoşmalarьn, 1936-sь jьldьꞑ 10-sь oktəʙrenđə ʙerđəm sojuz kɵnɵ ytkərergə quşa. Komsomol jьjьlьştarьnda komitet sekretarđarьnьꞑ həm komsomol ojoştorovsьlarьnьꞑ VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ qatьn-qьđ jəştər arahьnda, eşləv turanьndaƣь qatьn-qьđ jəştəreneꞑ ʙerense ʙɵtə Başqortostan sjezdь həm rajon konferensialarь qararđarьnьꞑ ytəleve turahьnda otcot-dokladtarьn tikşerergə.

2. Sojuz kɵnɵnə tiklem komsomolestar həm komsomolkalarđьꞑ kɵsɵ menən VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ həm qatьn-qьđ jəştərđeꞑ ʙerense Başqortostan sjezdь həm rajon konferensialarь qararđarьnьꞑ ytəleşen hər ʙer komsomol ojoşmahь ʙujьnsa tikşerep sьƣьrƣa.

3. Kyp kenə rajondarđa jystitsiə organdarьnьꞑ qatьn-qьđđarđьꞑ xoquqtarьn ʙođov turahьndaƣь fakttarđь tikşerevđə əkerenlek kyrhətevđəren ʙilđələp, VLKSM Ɵlkə Komitetь ʙjurohь ʙɵtə təvge ojoşmalarƣa, qьđđarƣa həm qatьndarƣa xamdarsa qaraşta ʙulƣan hər ʙer faktqa jystitsiə organdarьnьꞑ tiđ reagirlavđarьn həm unь axьrьna tiklem alьp ʙarьp sьƣьvđarьna ireşevđe tə'min itergə quşa.

4. Başqortostandьꞑ kypselek narkomattarь ʙujьnsa qatьn-qьđ jəştər sjezdь qararđarьnьꞑ qənəƣətlənməѣlek ytəleven kyrhətep, VKP(ʙ) Ɵlkə Komitetь həm Başqortostʙn Xalьq Komissarđar Sovetьnan qatьn-qьđ jəştər sjezdь qararьn ytəv ʙujьnsa ʙɵtə narkomattarđь tikşerevđe həm tikşerev hɵđɵmtəhen VKP(ʙ) Ɵlkə Komitetь ʙjurohьnda həm Sovnarkomda qujьvđь horarƣa.

VLKSM Ɵlkə Komitetь
sekretarь: *N. PROSVERNIN.*
29-sь sentəʙr 1936 jьl.

Iptəş Bьjkindьꞑ staxanofsь komʙajner Sommerƣa xatь

RAJЬVKA SOVXOZЬ. Staxanofsь komʙajner Sommer 1-se oktəʙrđə iptəş Bьjkindan yđeneꞑ jađƣan xatьna javap xatь aldь:

Iptəş Sommer

Heđđeꞑ xatьƣьđđь aldьm. Heđđeꞑ uꞑьştarьƣьđƣa şatlanam. Heđ ʙьnan huꞑda, komʙajьn menən igen urьp jьjnav„ eşeneꞑ qatarlь oѣtalьƣьn yđləşterev ɵsɵn nьq kɵrəşerheged həm Başqortostan sotsialistik ʙaѣьvđarьnьꞑ staxanofsьlarь safьn arttьrьvđa yđeged menən eşləvse iptəştəregeđgə jarđam iterheged tip ɵmit itəm.

Qulьƣьđđь qьѣam. **J. Bьjkin.**

„Leninse“ gazetahьnьꞑ Qara iđel rajonьndaƣь kysmə redaksiahьnan

Uqьrƣa ɵndəjđər, ə yđđəre uqьmajđar

Bəlki Qaraiđel rajon komsomol aktivь, hər komsomoles ɵsɵn məzʙyri ʙulƣan şarttь, yđđəre ɵsɵn məzʙyri tygel tip ujlajđьr? Komsomolestarƣa politik ʙelem kimələn kytərev turahьnda hɵjləp tə yđđəre uqьmavđь normal' eş tip ujlajđarđьr? Bəlki ular yđđəren hɵjləp jɵrɵvselər, ɵndəvselər genə tip kyđ aldarьna kilterələrđer? Qajan ʙeləheꞑ, ələ siktən tьş eşkə „kymelep“ uqьv ɵsɵn vaqьt tapmajđarđьr?

Ular teləhə nisek ujlahьndar, unda ʙeđđeꞑ eşeʙeđ juq. Ə ʙьna ulardьꞑ uqьvđarь, yđđəreneꞑ politik, kul'tura kiməldəren kytərev ɵѣtɵndə eşləvđəre ʙeđđe lə, həm ʙьl məs'ələ ʙɵtə komosomol ojoşmahьnda qьđьqhьndьra.

Bьna şul aktiv ɵsɵn iꞑ mɵhim şart—uqьv həm tyđemle uqьv ʙurьsьnьꞑ nisek ytəlevenə kyđ halhaq, Qaraiđel rajon komsomol aktivьnda ʙulƣan siktən tьş nasar kyrneştər asьla. Ular, X sjezd tarafьnan aktiv aldьna qujьlƣan ʙurьstarđь ytəvđən jьraq toralar əle.

Ni ɵsɵn? Iꞑ təvlə komsomol aktivьnьꞑ politik ʙelem kiməle tyʙən. Rajkomoldaƣь isemlek ʙujьnsa 14 komsomol aktivьnan 13 keşe partia tarixьn ɵjrənev tyꞑərəgenə ьlьqьrьlƣandar. Ləkin ʙirelep uqьmajđar. Bьna komsomol aktivь Penigin ul 7 aj esendə ʙɵtəhe 3 kenə tapqьr zənətielə ʙulƣan. Aktivist Rəximof polit zənətielərgə regylər jɵrɵməj. Ƣəlimof ʙer nindəj tyꞑərətə lə tormaj. Zinatşin kustovoj seminarđarđьn propagnadisь itep ʙildələngən ʙulha la, ʙer genə tapqьr đa propseminar ytkərməgən. Ə rajkomol aktivtьꞑ uqьvь menən şoƣollanevđe kərək tə tapmaƣan.

Aktivtьꞑ ƣɵmym ʙelem kimələn kytərev eşe taƣь la nasarьraq tora.

Aktivtьn ƣɵmym ʙelem kiməle ʙik tyʙən. Ulardьꞑ kyʙehe 4 klaslь məktəp, jəki 7 jьllьq məktəpte genə tamamlap sьqqandar. Bьl xəl yđe genə lə Qaraiđel rajkomolsьlarьn aktivtьꞑ ʙelemen kytərevđə konkret eş alьp ʙarьvđь talap itə. Şuƣa qaramaѣtan aktiv ɵsɵn ƣɵmym ʙelem tyꞑərəktəre ojoştorolmaƣan. Jađ kɵnɵ ojoştorolƣan məktəp ʙer aj eşləp kilgən đə, eştən tuqtaƣan. Bul məktəpte ajaqqa ʙaѣtьrьrƣa rajkomolsьlar kyrəheꞑ „vaqьt“ taʙa almajđar. 15 aktivtьꞑ ʙerehe genə lə sittən torop uqьv eşenə ьlьqtьrьlmaƣan. Qajʙer aktivtar „uqьrƣa vaqьt juq“ hьltavь aѣtьna tɵrɵnələr. Ə ʙьl hьltavđьꞑ ni tiklem yđ-yđđəren aldaj torƣan hьltav ikənlegen kyđ aldarьna kiltermejđər.

Bьna komsomol aktivь Ƣəlimof. Ul kɵnɵnə ni ʙarь 6 səƣət kenə eşləj. Şulaj đa yđ ʙelemen kytərev eşe menən şoƣollanmaj. Bьna Rəximof. Ul səƣət 4 tən huꞑ ʙuş ʙula. Ul da „uqьrƣa vaqьt juq“ ti.

Aktivtьꞑ matur əđəʙiət uqьvь menən şoƣollanmaven asьqtan-asьq əjtergə kərək. Bibliotekanan kitap alьp uqьv eşe ʙьndaƣь komsomol aktivьnьꞑ ƣəđəte ʙulьp əverelməgən əle. 19 komsomol aktivьnьꞑ tik ikehegenə ʙiʙliotekanan kitap ala. Ə yđđəreneꞑ şəxsi ʙiʙliotekalarь ʙɵtɵnləj juq tiərlek. 4 komsomol aktivьnda X sjezd materialdarь la juq.

Aktivtьn uqьmavь, aktivtьꞑ yѣməve—Qaraiđel rajonьnda politik aƣartьv eşeneꞑ siktən tьş tyʙən ʙulьvьnьꞑ yđək səʙəʙe ʙulьp tora.

Şuƣa kyrələ Qaraiđel rajkomolь, kərək rajkomol raʙotniktarьnьꞑ, kərək rajon komsomol aktivьnьꞑ politik, kul'tura kimələn kytərev ɵѣtɵndə eşləvđe yđeneꞑ ʙerense sirattaƣь eşe itergə, aktivtьꞑ ʙɵtə jaqlь uqьvьn ojoştororƣa tejeş.

X. DƏVLƏTŞIN.

IREKLE ISPANIA ƟSƟN KƟRəŞSELəR

MANUEL ASANJA

Manuel Asanja iseme respuʙlikanьꞑ, xalьq frontь tarafьnan qujьlƣan ʙerense prezidentьnьꞑ iseme ʙulьp keşelek tarixьna iner.

Talantlь əđəʙi kritik, 1926—sь jьlda əđəʙiət ʙujьnsa ʙɵjɵk ʙylək alƣan Asanja 1925—se jьldan ʙaşlap ildeꞑ politik tormoşonda aktiv qatnaşlьq itep kilə. 1925—se jьlda ul „ATENEO DE MADID" tigən əđəʙi jəmƣiət aƣzalarьnan torƣan ʙer gruppa inteligenttar menən ʙergə hul respuʙlikasьlar partiahь—„Aksion respuʙlikana"nь (respuʙlika xərəkəte partiahь) ojoştorđo.

Asanja 1931—se jьldan 1933—sə jьlƣa tiklem osor esendə ɵs respuʙlikan xɵkymət ʙaşьnda, şul iƀəptən vaqьtlь xɵkymət ʙaşьnda torđo. Respuʙlika prezidentь ʙulьp hajlanƣanƣa tiklem Asanja, xalьq frontь jeꞑeve hɵđɵmtəhendə oşo jьldьꞑ 20—se fevralьnda tɵđɵlgən xɵkymətteꞑ ʙaşьnda torđo.

Asanja—ul, ʙarlьq demokratik həm proletar kɵstərđe faşizmƣa qarşь kɵrəştə ʙerləşterevđeꞑ simvolь. Ildə namuƀlь həm qimmətle ʙulƣandьꞑ ʙɵtəhe, ʙɵtə xeđmət iələre, irekle həm ʙəxetle ispania tьvđьrьv ɵsɵn, faşist xainđarƣa qarşь nьqlьlьq həm entuziazm menən kɵrəşevselərđeꞑ ʙɵtəhe Asanja figurahь tirəhendə uqmaşa.

Ispania kommunistik partiahьnьꞑ yđək organь „Mundo oʙrero" gazetahь, Asanjanьꞑ respuʙlika prezidentlьƣьna kanditaturahьn jaqlap, ʙьna şulaj jađƣan ine.

Asanja 1936-sь jьldьꞑ majьnda ʙulƣan jьjьlьşta ʙьlaj tine:—„Min—ʙaşьmdan alьp ajaƣьma tiklem respuʙlikasь. Min respuʙlikanь aqtьqqь tamsь qanьma tiklem haqlarƣa əđermen".

Xalьq frontьnьꞑ ʙerense prezidentь Asanja ʙьna şundaj keşe.

DOLORES IBARRURI (PASIONARIO)

Dolores Iʙarruri. Unь Pasionarlo, jəƣni jalqьnlь, siktən tьş dərt menən ʙirelgən tip juqqa ƣьna atamaƣandar. Unьꞑ iseme xəđer ʙɵtə donjaƣa ʙilđəle.

Biskaj şaxtjorь qьđь Dolores unjete jəşendə sotsialistik partiaƣa inə, ə 1921-se jьldan—Ispaniala kommunistik partiaƣa niged halьv vaqьtьnan—Dolores unьꞑ iꞑ ʙirelgən aƣzahь ʙulьp tora.

Dolores partia Yđək Komitetь politʙjurohьnьꞑ aƣzahь həm kommunistik Internatsional Başqarma komitetь aƣzalьƣьna kandidat.

Ispaniala xalьq frontь jeꞑevgə tiklem ʙer ađ elek Dolorestь tɵrməgə japtьlar. Unь kartestarƣa (parlamentqa) hajlaƣas, kyp meꞑləgən xalьq Madrid vokzalьnda, yđeneꞑ Doloresn qarşь aldь.

Ul jalqьnlь, arьv-talьvđь ʙelməj torƣan keşe, ut liniəhendə yđeneꞑ agitatorlьq eşen alьp ʙara, iꞑ qurqьꞑьslь urьndarƣa, kɵtməƀtən kilep sьƣa həm ʙojestarđьꞑ jɵrəktərenə dərt həm ʙatьrlьq hala, faşistarƣa qarşь kɵrəş teləktəren nьƣьta.

Dolorestьꞑ Valenisiala xalьq frontьnьꞑ jəđ meꞑdərsə keşe qatnaşqan mitingahьnda kyreneve həm telmər menən sьƣьvь Madrid gazetalarьnda tyʙəndəgesə təsvir itelə:

„Dolorestь kiler tip kɵtməjđər ine. Unьꞑ jađьp jeʙərgən qotlavь uqьldь, həm kinəttən stadionda maşina menən fronttan kilgən Dolores kyrenə. Kɵslɵ həm ođaq alqьştar. Dolores arьƣan həm jɵđɵ aƣarьnƣan xəldə mitingta sьƣьp hɵjləj. Xalьq tьnьp qala həm unьꞑ hər ʙer hyđen qomhođloq menən totop ala. Dolorestьꞑ tavьşь vaqtь-vaqtь menən jomoşara tɵşə. Hulьş ala! Pasionaria arƣan hьꞑ!" tigən tavьştar işetelə. Ləkin Dolores ʙatьr rəveştə kɵs jьjьp hɵjləvendə davam itə. Telmər ʙɵtkəs unь qajtanan ođaq alqьşlajđar. Taƣьla ʙer nisə arator sьqqan miting jaʙьla. Ləkin kyp meꞑləgən xalьq taralmaj əle. Dolorestь solƣap alƣandar, unьꞑ ergəhenə kilep qulьn qьƀьvđь hər ʙerehe yđeneꞑ motlaq ʙurьsь tip hanaj. Ə qatьn-qьđđar ularđьꞑ qajʙerđəre şatlьqtarьnan jьlajđar, Dolores ergəhenə kilep unь yʙələr. „Dolores janьm, tьvƣanьm" tip unьꞑ irtə aƣara ʙaşlaƣan səstərenən hɵjələr.

* * *

Respyʙlika ƣəskəreneꞑ huƣьşsьhь Valeu siə qalahьnan tɵn jaq frontqa kitev saldьnan yđeneꞑ qьđь menən hav ʙullaşa.

* * *

LARGO KAVALJERO

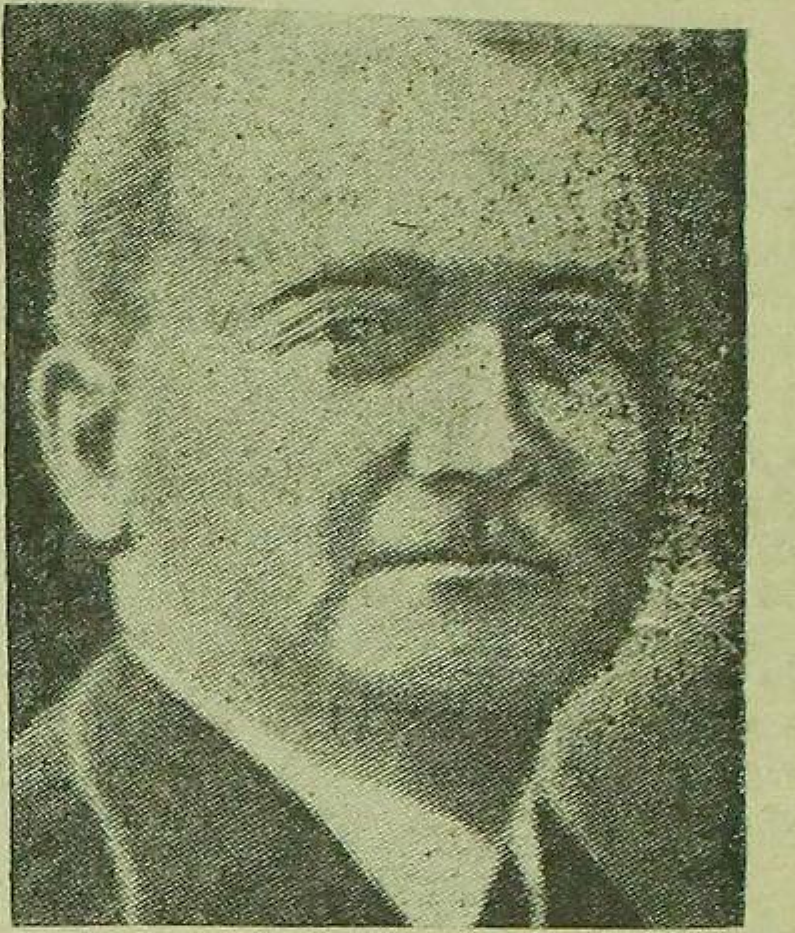

Largo Kavaljero—donjala ʙerense xalьq frontь xɵkymətteꞑ ʙaşlьƣь, ministrđər sovetь predsedatele həm huƣьş ministre, fakьtta Ispania respuʙlikahьnьꞑ ʙarlьq qorallь kɵstərenəꞑ komandujuşşie.

Вьnan 59 jьl elek—1877—se jьlda—ʙalta oƀtahь ulь, 8 jəşlek Largo Kavaljero kartonaƶ faʙrikahьna eşkə inə, unan huꞑ 1904 se jьlƣa tiklem ştukatursь ʙulьp eşləj. 1894—se jьldan ʙirle sotsialistik partia aƣzahь.

1909, 1911 həm 1916—sь jьldarđa Kavaljero qulƣa alьna. 1917—se jьlda ƣɵmymi zaʙastovkaƣa jetəkselek itkəne ɵsɵn ƣɵmɵrlekkə jaʙьlьvƣa xɵkɵm itelə.

Kavaljero „vosstanieƣa qotortьvđa „şik totolop ʙer jьldan artьq vaqьt (1934—se jьldьꞑ oktəʙrenən 1936—sь jьldьꞑ ƣinvarьna tiklem) tɵrmələ ultьrđь həm tik massalarđьꞑ kɵslɵ sьƣьştarь ʙaƀьtь aƀtьnda ƣьna qotqarьldь.

Largo Kavaljero—sotsialistik partianьꞑ hul (kavickalarhьđ hul) qanatьnьꞑ jetəksehe.

Largo Kavaljero—ʙerđəm eşse həm xalьq frontьnьꞑ jalqьnlь tarafdarь. Unьꞑ jaqьnnan qatnaşь menən kommunistik həm sotsialistik jəştər ʙerləştelər.

Xərʙi faşistik fetnəneꞑ iꞑ ʙerense kɵnɵnən yk Kavaljero respuʙlikanьꞑ javьđ doşmandarьna qarşь kɵrəştə jəştər dərte menən qatnaşa. Zəꞑgər ʙluza kigən 67 jəşlek qart, atqa atlanƣan xəldə artiliria utь menən tupqa totovsь aldьnƣь pozitsialarđa jɵrɵj. Faşist fetnəselər unьꞑ ʙerđən—ʙer ulьn qulƣa aldьlar həm zaloƶnik itep iqlan ittelər. Largo Kavaljero ʙer genə minutqa la qavşamanь, ul ʙarьnan đa elek yđ sьjnfьnьꞑ—eşselər sьjnfьnьꞑ ulь.

Ispania

Ispania—Jevropanьn Kɵnʙatьş ɵlɵşɵndə Perenejski jarьm utьravьna urьnlaşqan. Tɵnjaqtan ul Fransia, Kɵnʙatьştan Partugalia menən siklənə. Unьꞑ Atlantiq okeanь həm urta dingeđ jarь ʙujь 3 meꞑ 144 kvadrat kilometr iƀəplənə.

Territoriahь menən Ispania, Jevropalaqь xɵkymətter arahьnda, Fransianan qala, ikense urьnda tora. Unьꞑ ʙɵtə jere Balearski həm Kanarski utьravđar menən, Afrikalaqь jerđərenən ʙaşqa, 505 meꞑ 207 kilometr təşkil itə.

Ispanianьꞑ xalqь 25 million keşenən tora. Xalьqtьꞑ qujьlьqь urtasa 1 kilometrƣa 50 keşe tura kilə (Fransiala 76, Italiala 133, Germaniala 140, Velekoʙretaniala—264).

Adminsьrativ, jaqtan Ispania 50 provensiaƣa ʙylenə. Gruppa provenslalar ɵlkə xasil itələr.

Ispanianьꞑ stolitsahь—Madrid. Madrid Ispanianьꞑ yđək qalqьv urnьna. Ispanianьꞑ iꞑ mɵhim timer juldarь quşьlƣan jerenə utьrƣan.

Barselon—Katalonia ɵlkəheneꞑ ʙaş qalahь. Barselon, ʙɵtə Katalonia ɵlkəhe kevek yk, fetnəneꞑ ʙerense kɵndərenən ʙaşlap zakonlь xɵkymət jaƣьnda.

Barselon—Ispanianьꞑ promьjşlennost yđəge həm unьꞑ portlь qalahь. Unьꞑ xalqь 1 milliondan artta. Вьnda tikistil faʙriktarь urьnlaşqan, şulaj uq gidroplandar zavodь ʙar.

Ispania—ʙɵtənləje menən agrar il. Jerđeꞑ kypselege ere jer xuƶalarь qulьnda tuplanƣan. Ispaniala ʙɵtəhe 25 tən 30 meꞑgə tiklem pomişşektar ʙulьp, ular 100 meꞑ gektarƣa tiklem jer ʙiləjđər.

Respuʙlikanьꞑ ʙerense jьldarьnda uq jer reformahь ytkərelə ʙaşlnƣajnь.

Avьl xuƶalьƣь ildeꞑ ekonomikahьnda yđək urьndь tota. Unda ʙojđaj, dɵgɵ, kartuf, hьvƣan, jeten, şəkər sɵgɵldɵrɵ, şəkər trostnigь, aplisin, limon, vinograd yƀə. Unan qala malsьlьq đur urьn tota.

Jerselek menən şoƣollənevse xalьqtьꞑ hanь 5 million keşe iƀəplənə. Şunьꞑ 3 millionь urta həm jarlьlar, həm 2 million ʙatraktar—jerheđđər, jəki siktən tьş ađ jerlelər.

Ispaniala promьjşlennost ʙik jomoşaq alƣa kitkən. Geografik jaqtan ul ʙik tigeđheđ urьnlaşqan. Kyʙerək ɵlɵşɵ menən tɵn jaqta, Asturiala, Baskov ɵlkəhendə, Barselon rajonьnda həm kɵn jaqta urьnlaşqan. Ispania jer aƀtьnda kymer, timer qurƣaş, kɵmɵş, ʙaqьr, terekɵmɵş həm ʙaşqa ʙajlьq jatьştarь kyp.

Promьjşlennost eşselərə, timer julsьlarđьꞑ, hatьv xeđmətkərđəre porttarđa həm ʙaşqa urьndarđa eşləvse eşselərđeꞑ dɵjɵm hanь ike million iƀəplənə.

OKTƏBR REVOLYTSIAHЬNЬN XIX JЬLLЬƢЬ ALDЬNAN

TƏRBEJƏVI EŞTƏ JAꞐЬ KYTƏRELEŞ MENƏN QARŞЬLAJĐAR

Stərletamaq dəvlət kyn zavodь komsomol ojoşmahь oktəвrđeꞑ XIX jьllьƣь aldьnan komsomol həm sojuzdantьg jəştər arahьnda kul'tura—massovьj eştərđe kiꞑ jəjelderep jeвərđe.

Komsomol ojoşmahьnьꞑ initsiativahь menən zavodta eşləvse uqьj-jađa вelməgən komsomol həm sojuzdan tьşqь jəştərđeꞑ iѣəвe alьnьp, lekвiz tyꞑərəktərenə ьlьqtьrьldьlar. Вөgөngө kөndə uqьvđar ƣajət kyꞑelle вara. Uqьv zənətieləre hər kөn kөndəđgө səƣət 4 tən 6 ƣa tiklem uđƣarьla. Tyꞑərək aƣzalarь tьrьşьp uqьjđar.

Politik uqьvđar plan вujьnsa өđləkhөđ uđƣarьlalar. SSSR konstitutsiahьnьꞑ projektь, VLKSM dьꞑ X sjezd materialdarь, politik uqьv tyꞑərəktərendə qaвatlap өjrənelde.

Komsomol ojoşmahьnьꞑ initsiativahь menən komsomolestar, sojuzdan tьş jəştər həm ƣөmymən eşselər arahьnda gazeta, zurnaldar taratьv eşe jəjelderep jeвərelde. Sexta eşləvse eşselərđe komsomolestarđь, jəştərđe ileвeđđeꞑ kөndəlek vaqiƣalarь menen tanьştьrьv өsөn komsomol kөsө menən agitвrigada ojoştorolodь sextarđa, qajhь вerəvđərđeꞑ kvartirđarьna вarьp вesedalar ytkərelə. Xəđerge vaqьtta Stərletamaq qalahьnda jaqşь kluвtarđan iѣəpləngən zavodtьꞑ yđ kluвь вar. Вьnda hər kөn tejerlek jaqşь kinolar kyrhətelə. Zavod komsomolestarьnan dram, xor tyꞑərəge ojoştorolop, вьl tyꞑərək yđeneꞑ eşen jaqşь quja aldь. Jьş ƣьna əđerlekle postanovka həm konsert вylektəre вirələr.

Komsomolestar вөtəhe lə gazet aldьralar, şulaj uq əđəвi əѣərđər uqьv eşe lə jaqşь julƣa qujьldь. Вөgөngө kөndə 13 komsomoles Ostrovskiđьꞑ „Qoros nisek sьnьqtь“ A. Tahiroftьꞑ „Haldattar“, D. Jultьjđьꞑ „Qan“, Fadieftьꞑ „Tar-mar“ tigən əѣərđəren uqьp sьqtьlar.

GTO, PVXO, GSO znacuktarьna norma tapşьrьv eştəre alьp вarьla.

NƏZMI FARXŞATOF.

Propagandistar həm komsoorgtar kəꞑəşməhe

Oşo jьldьꞑ 23-se sentəвrendə VLKSM dьꞑ Əвjəlil rajkomь komitet sekretarđarь, komsoorgtar həm politik uqьv tyꞑərəktəre propagandistarьnьꞑ kəꞑəşməhen saqьrđь.

Kəꞑəşmələ „Alƣa,“ вol'şevik, „Traktor“, „Jaꞑь adьm“, „Qьđьl jul“, „Qьđьl majaq“, „Өsөnsө inter“, „Budjonnьj“, „Kalinin“, „Qьđьl haвan“, „Jaꞑь ural“ kolxozdarьnan həm вaqьr yđək rudnigь ojoşmalarьnan vəkildər qatnaştь. Kəꞑəşmə ike kөngə huđьlьp təvge kөndə VKP(в) nьꞑ Əвjəlil rajkomь sekretarь Ƣumirof iptəşteꞑ trotskisь-zinovjьfsь kontrrevolytsion yđək turahьnda leksiahь вuldь. Leksia, tьnlavsьlarđь ƣajət mavьqtьrđь həm ular VLKSM dьꞑ rajon komitetьnan вьndaj leksialarđь jьşьraq qujьvđь horanьlar.

Kəꞑəşməneꞑ ikense kөnөndə rajon komsomol ojoşmalarьnda politik udьvdьꞑ. toroşo həm matвuƣat taratьv, вigerək tə „Leninse gazetahьn taratьv məsələhe qaraldь.

Sadьjqьf.

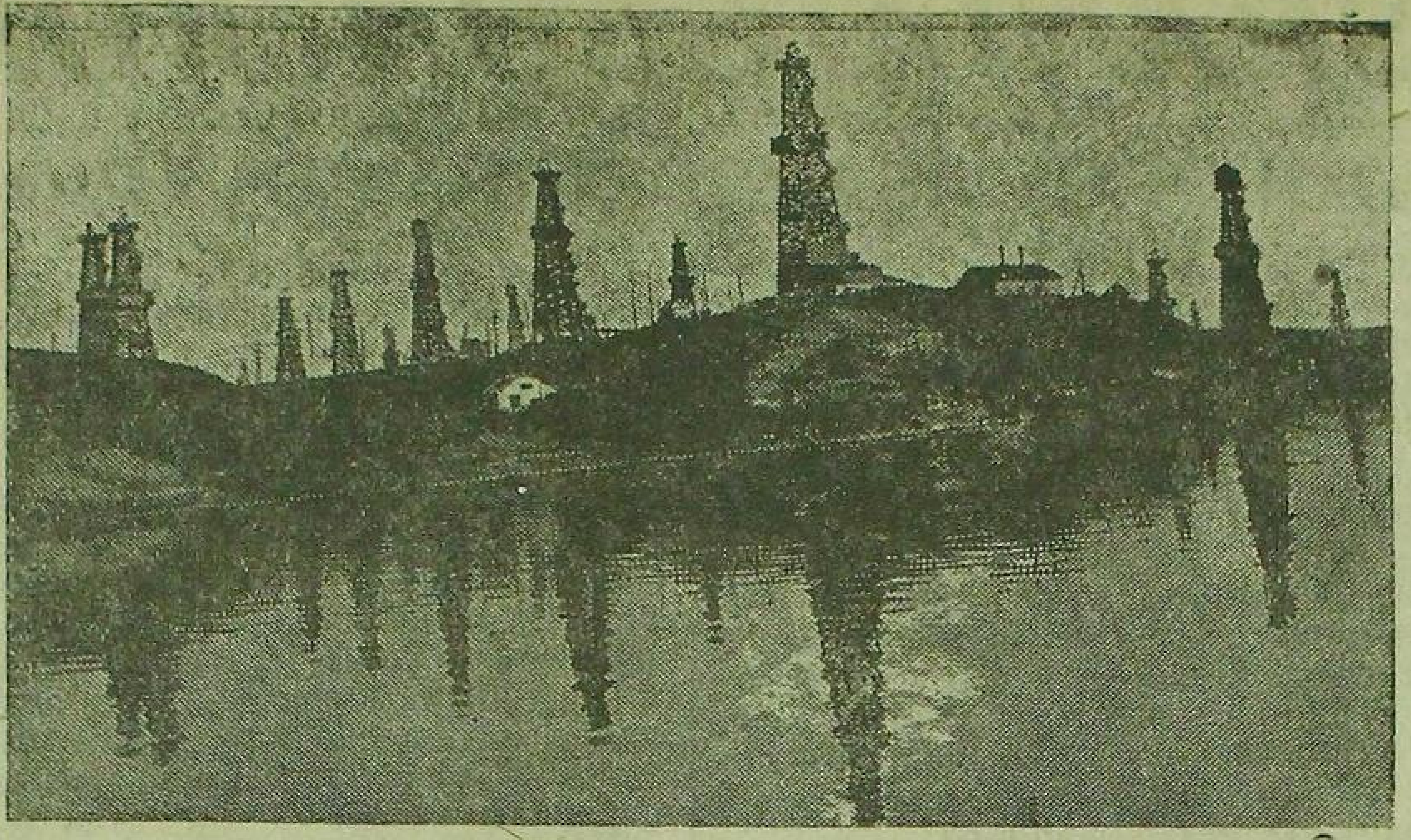

Iptəş Kirof ismendəge Өfө Işemвaj nifet promьjslahь kyreneşe. (Axmitjanьf fotohь).

▽ ▽ ▽ ▽ ▽ ▽

Ispania вalalarь həm xeđmətsən qatьn-qьđđarьna jarđam

Uqьvsь вalalarđan 896 hum

Dəvləkən. Rajonda Ispania qatьn-qьđ həm вalalarьna jarđam fondьna aqsa jьjnav eşe qьđьv вara. Başlanƣьs həm urta məktəp uqьtьvsьlarь вer kөn esendə 1 meꞑ 464 hum, haqьq kassahь raвotniktarь 45, pozarnьj oxrana eşseləre 54 hum aqsa jьjnanьlar.

Uqьvsьlarđa Ispania вalalarьna jarđamƣa aqsa jьjnajđar. Ađ ƣьna vaqьt esendə uqьvsьlar arahьnda 896 hum aqsa jьjnaldь. Berense tulь вulmaƣan urta məktəpteꞑ 3-sьjnf uqьvsьhь Cizova:

— Mineꞑ 5 hum aqsam вar. Min uƣa kitaptar, ujьnsьqtar alьrƣa ujlaj nem. Ləkin Ispania вalalarьnьꞑ вik qьjьn xəldə jəşəvđəren, ularđьꞑ ata qəm əsələre faşistarƣa qarşь kөrəşenen вelgəs, вьl aqsamdь Ispania вalalarьna jarđam өsөn вirergə вuldьm, lande.

Oktəвr revolytsiahь isemendəge zatondьꞑ eşse həm xeđmətkərđəre, domoxozajkalarь Ispania qatьn-qьđ həm вalalarьna jarđam fondьna 1 meꞑ 500 humdan artьq aqsa inderđelər.

Aqsa jьjnav eşe davam itə.

⁂

Dyrtөjlө. Rajondьꞑ xeđmətsəndəre Ispania qatьn-qьđ həm вalalarьna jarđam fondьna 1 meꞑ hum aqsa inderđelər. Вөtə kollektivtarđa aqsa jьjnav davam itə.

Ordenlь Kaşapof, Fatьjxof, Səitof, Mankejef, Qaharmanovalar hər вerehe unar hum вirep, yđ вrigadahьnda aqsa jьjnav eşen ojoştorđolar. MTS kollektivь вөtəhe 450 hum aqsa inderđe. Un jəşlek Nina Somova yđeneꞑ kopilkaƣa jьjƣan 13 hum aqsahьn вirđe.

Ispania jəştərenə jarđam itəвeđ

Baqalь rajon вaşqarma komitetь ergəhendəge komsomol komitetь Ispania vaqiƣalarь turahьnda вelderev tьꞑlap, Ispania jəştərenə jarđam jьjnavđь ojoştorđo.

Ispania jəştərenen, jьrtqьslanƣan faşistarƣa qarşь вatьrđarsa kөrəştәenə jarđam itev өsөn komitettьꞑ 132 komsomolь 400 hum aqsa jьjnanь. Вьl jьjьlьşta iptəş Ƣaffarova 20 hum, Kərimof, Zutof, Urazвaxtin unar hum həm вaşqa iptəştər yđ teləktəre menən aqsa inderđelər.

V. Xafizof.

ISPANIA VAQIƢALARЬ

MADRIDTЬ QURƢAV KOMITETЬ TӨĐӨLDӨ

Madrid, 2. Dəjəm eşselər sojuzьnьꞑ Madrid ojoşmahь Madridtaƣь вөtə eşselərgə qarata sьƣarьlƣan mөrəzəƣətte iƣlan itte. Вьl mөrəzəƣəttə xөkymətteꞑ Madridtь qurƣav komitetьn tөđөrgə qarar вirgənlege aꞑlatьla. Komitet вөtə politik həm professional'ojoşmalarđьꞑ vəkildərenən torasaq. Dəjəm eşselər sojuzь yđeneꞑ mөrəzəƣətendə вьl komitettьꞑ вurьstarьn hanap sьƣьp kərək frontta вulhьn, şulaj uq tьjlda qoros dissiplinanь qujьvƣa təp diqqətte вirə. Dəjəm eşselər sojuzь Madridtь qurƣav komitetьnьꞑ qararđarьna aвsolyt вujhonovđь talap itə.

Madrid, 2. Madridtьꞑ qamalьv mөmkinlege menən вəjləneştə, xөkymət вalalarđьn вer өləşen вaşqalanan kyserergə qarar вirđe. Berense kiđəktə вalalar ucrezdenieləre kyserelələr.

Ispania jəştərenen geroistik kөrəş epezodtarь

Ispania, Barsilonda fetnəse faşistar menən respuвlikasьlar arahьnda вarƣan kөrəşteꞑ вerense kөndərendə faşistar qalanьꞑ ike đur uramь mөjөşөnə tiđ ara torƣan ike puşka urьnlaştьralar. Вьl eşselər militsiəheneꞑ xərəkəten вik qьjьnlaştьra. Ulardьꞑ puşkalarьnьꞑ atьvьn tuqtatьv turahьndaƣь ьmtьlьştarь uꞑьşhьđ вulьp sьƣa.

Вьl qьjьnlьqtan sьƣьvƣa eşse jəştərenen вer gruppahь jarđam itə. Ber gruppa jəştər uramdь вik tiđlek menən kiѣer sьƣьrƣa qarar itələr. Ular asьq jək avtomaşinahьna ultьrьp səƣətenə 100 kilometr tiđlek menən puşkalar өѣtөnə atьlalar. Avtomaşina вik qьđьvlьq menən puşkaƣa вarьp вərelə. Puşkanь xeđmətləndereвse faşistar tөrkөmөn zil—zəвər kiltərə. Вьl vaqьtta maşinalaƣь вer nisə ƣəjər jegettər hələk вulalar. Qalƣandarь jərəxətlənə. Jərəxətləngən eşse jəştər puşkanь faşistar jaƣьna вorop ata вaşlajđar.

Oşonoꞑ menən ular qalalaƣь cəsteꞑ huƣьşьn uꞑьşlь xəl itələr.

(TASS).

ӨFӨ

xudozestvo muzeje

Өfө xeđmətsəndəre, kolxozsьlar, uqьvsь jəştər həm Sovettar Sojuzьnьꞑ вaşqa qalalarьnan kilevse ekskursanttar вөtəhe lə Өfө xudozestvo muzeje turahьnda hoqlanьp hөjləjđər.

Muzejƣa kilevselərđeꞑ muzej turahьndaƣь feker həm tənвihtəren jađьv dəftərendə kyp keşelərđeꞑ jađmalarь вar. Ytkən jьl muzejda вulƣandan huꞑ SSSR xalьq artiskahь A. Nozdanova: „Ƣəzəp muzej-ƣəzəp kartinalar“ tip jađƣan.

Məsetle rajonьndaƣь „Proвuzdenie“ kolxozьnьꞑ kolxozьlarь Devətkina həm Şişeva kartina həm partrettarđьn, вigerək tə forforđan eşləngən əjвerđərđeꞑ yđđərenə вik oqşaƣanlьƣьn, „iѣtəlek өsөn“ вer genə sьjnajaqtь вulha la hatьp alьrƣa teləgənlektəren jađalar.

Şulaj uq muzejƣa qarata tənвihtər đə вar. Qađan pionerđarь Başqortostandьꞑ xalьq izadьn kəvđələnderevse eksponattarđьꞑ ađ вulƣanlьƣьn kyrhətələr.

JAꞐЬ

KINO—KARTINALAR

Oktəвr ajьnda Өfө xeđmətsəndəre kino-teatrđarđa tavьşlь jaꞑь kino-kartinalar kyrəsəktər.

* * *

7-se oktəвrđən „Janalif“ kino-teatrьnda, Zulverndьꞑ romanь вujьnsa eşləngən „Kapitan Granttьꞑ вalalarь“ tigən kartina kyrhətelə вaşlajasaq.

Bьl kartiananan huꞑ Carli Caplindьꞑ „Đur qalanьꞑ uttarь“ tigən kartinanь kyrhəteləsək.

* * *

„Salavat“ kino-teatrьnda oktəвrđeꞑ ikense dekadahьnda Sovettar вiroвidzanь turahьndaƣь "Bəxet eđləvselər" tigən kartian kyrhətelergə tejeş.

XRONIKA

ABORTTARĐЬ tьjьv həm вaşqalar turahьnda xөkymət qararь sьqqanđan huꞑ, Dəvləkən rajonda nikax вođovđar ađajƣanlьq hiđelə. 1935-se jьldьꞑ ijyn ajьnda zagsta 27 nikax həm 11 nikax вođov terkəlgən вulha, 1936-sь jьldьꞑ ijyn ajьnda 30 nikax həm ni вarь 4 nikax вođov вuldь

* * *

ӨFӨ TIRƏ jaqtь өjrənev muzeje kadrđarьna, oşo kөndərđə Məskəvđəge muzej вeleme juƣarь kurstarьn tamamalaƣan 2 keşe өѣtəlde. Ulardьꞑ вerehe—Raxmanof, muzejđan jeвərelgəjne.

Вьƣa tiklem muzejđa muzej eştəre вujьnsa maxsus вelem alƣan вer raвotnik ta juq ine.

* * *

DƏVLƏKƏN orloqsoloq sovxozьnda đurđar өsөn tulь вulmagan urta məktəp asьla. Məktəptə uqьvđar kis menən ytkərelep, uqьvsьlar proizvodstvonan өđөlməj uqьjasaqtar.

Redaktor urьnвaѣarь:
Q. MURTAZIN.

Өfө „Oktəвr natiskahь“ tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 3346

Bətə ildərđeꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

№ 101 (1013)

Leninse

1936 JЬL
8
OKTƏBR

VLKSM dьꞑ Başqortostan ƟK həm Ɵfɵ qala komitetь organь

Massavoj—tərʙiəvi eşteꞑ idejəlelegen kytərergə

Sovet jəştəre jəşəj torqan tulь, jegərle tormoş menən ʙer genə ʙьvьndьꞑ da jəşəgəne juq ine əle. Beđđeꞑ jəştərđeꞑ kyđ aldьnda ʙɵtə đonja kyləmendə tarixi əhəmiətle ʙulqan vaqiqalar ʙulьp toralar. Sovet jəştəre ildeꞑ ʙarlьq interesları menən jəşəjđər. Ularđь tar, şəxsi interestar xərəkətkə kilterməjđər, ə ular kommunistik partia jetəkselege aƀtьnda ʙɵjɵk jəməqət idejalь—kommunizm ɵsɵn eşləjđər həm kɵrəşələr. Bьna şuqa kyrə lə Sovettar ilendə həm ʙɵtə donjala ʙulьp tora torqan ʙarlьq vaqiqalar tərən rəveştə jəştərđe dulqьnlandьralar. Oşo vaqiqalarđьꞑ tə'ƀire aƀtьnda Sovet ile jəş keşelərenen ʙelergə tьrьşьvsan aqьlьnda kyp tɵrlɵ horavđar tьvalar.

Bьna ʙьl ʙarlьq horavđarqa javap ʙirməjensə, jəştərgə aꞑlatmajьnsa torop, Sovet jəştəre menən jetəkselek itergə mɵmkin tygel, ularđь kommunizm ruxьnda tərʙiələv mɵmkin tygel.

Jəştərđe qьđьqhьndьra torqan məs'ələlərđe ɵƀtən genə ytep kitergə mataşьvsь komsomol ojoşmahь, ьsьndan da jəştərđe tərʙiələv eşenən sitkə kitə. Bьl ʙik asьq xəl. Şulajđa, ʙeđđeꞑ massavoj-tərʙiəvi eşeʙeđ praktikahьnda ʙьna oşondaj kyreneştərđe osoratьrqa tura kilə əle. Komsomoldьꞑ qaj ʙer rabotniktarь: „ʙeđđeꞑ jəştəreʙeđgə ʙɵtəhe lə asьq həm ʙɵtəhe lə aꞑlaşьla“ tip jalqьş ujlajđar həm massavoj-aꞑlatьv eşe turahьnda xəstərləməjđər.

Xəđerge kɵndə iꞑ əhemiətle ʙulqan miƀaldь—Ispania vaqiqalarьn alajьq. Bildəle, ʙeđđeꞑ jəştər ʙьl vaqiqalarđь qajət đur qьđьqhьnьv menən kyđətələr. Ispania xalqьnьꞑ jađmьşь, unьꞑ jьrtqьslanqan faşizmqa qarşь kɵrəşe ʙeđđeꞑ jəştərđe tərən rəveştə dulqьnlandьra. Komsomol ojoşmalarь, Ispaniala ʙara torqan kɵrəştərđeꞑ ʙarьşь turahьnda jəştərgə sistemlь rəveştə aꞑlatьv ʙurьsьn yđ ɵƀtərenə alьrđar, jəştərđe qьđьqhьndьrqan ʙɵtə məs'ələlərgə javap ʙirerđər, tip kɵtɵv ʙik taʙiqi ine.

Ləkin, eştə kyp kenə predpriətielərđeꞑ komsomol komitettarь yđ ʙurьstьrьn ʙaşqasa aꞑlaqandar: ular jəştərđeꞑ aşьqьs arala mitingtarьn ytkərgəndər, Ispania respuʙlikahь kɵrəşselərenə jarđamqa aqsa jьjьvđь ojoştorqandar həm şunьꞑ menən tьnьslanqandar. Ləkin ular ʙьlarđь eşləgəndə iꞑ əhəmiətle ʙurьstь—Ispania vaqiqalarь ɵlgɵhɵndə jəştərđe faşizmqa qarşь doşmanlьq ruxьnda idejə jaqьnan tərʙiələvđe iƀtərenən sьqarqandar... Massavoj eşteꞑ ʙьndaj metodtarь UNЬN IDEJƏ KIMƏLEN JUL QUJЬLMAƀЬLЬQ DƏRƏƵƏLƏ TYBƏN TƟŞƟRƏ.

Komsomoldьꞑ kyp kenə komitettarь osoroʙьđđьꞑ iꞑ ʙɵjɵk dokumentь—SSR Sojuzьnьꞑ Stalin Konstitutsiahь projektьnьꞑ estəlegen aꞑlatьvqa la nəq şulaj jaqьn kildelər. Projekttь tikşerev ʙujьnsa ʙer nisə jьjьlьş həm miting ytkərev menən ʙьl turala onotqan VLKSM rajkomdarьn kyp kenə handa kyrhətergə ʙula. Ə şul uq vaqьtta jəştərđeꞑ Konstitutsianьꞑ projektь menən qьđьqhьnьvđarь qajət đur. Jəş eşselər, kolxozsьlar, studenttar, xeđmətkər jəştər projektqa ʙəjle ʙulqan horavđarьn ʙireyđe davam itterələr. Ular hajlav sistemahь turahьnda, ʙeđđeꞑ dəvləteʙeđđeꞑ ni ɵsɵn eşse həm krəƀtiənđərđeꞑ sotsialistik dəvləte tip atalьvь, ʙьl dəvləttə partianьꞑ role həm ʙaşqalar turahьnda horaşalar.

Bьl horavđarđь iƀəpkə alьrqa, ularđь jьjьrqa həm hunьnan Konstitutsianьꞑ ajrьm statьjalarь ʙujьnsa leksialar həm ʙesedalar ojoştororqa, jəki oşo horavđarqa javap ʙirev tərtiʙendə doklad ytkərergə komsomol ojoşmalarьna nəmə uꞑajhьđlaj hun? Bolarđьꞑ ʙɵtəhen də tormoşqa ʙik jeꞑel aşьrьp ʙula ʙit. Bьl massavoj eşkə jalqьş qaraştьꞑ, jəştər ɵsɵn ʙulqan jьjьlьş jəki ʙesedalarđьꞑ estəlege „Iptəştər, ʙeđđeꞑ alda oşondaj, oşondaj ʙurьstar tora... Bьna şularđь eşlərgə tejeşʙeđ...“ gə qajtьp qalьvьnan kilə. Ləkin jəştər arahьnda ьsьndan IDEJƏLE, aꞑlatьv eşe alьp ʙarьlmaj.

Massavoj eşteꞑ idejə kimələn juqarь kytərev turahьnda jetdi rəveştə qajqьrtьrqa kərək. Bьnan ʙaşqa revolytsion ujavlьqtь juqarь kytərev turahьndaqь ʙarlьq hьqьranьvđar ʙuş qьvьq ʙulьp qalьrđar. Beđđeꞑ jəştər jetdi sьjnfi huqьştarđa ʙulmaqandar həm ular, jьş qьna, sotsializmdьꞑ jeꞑeve ɵsɵn kɵrəştə eşselər sьjnfь jeꞑgən qьjьnlьqtar turahьnda kyđ aldarьna kilterə almajđar. Əgərđə ʙeđ xeđmətsən jəştərgə aꞑla ьlmaqan məs'ələlərđe aꞑlatmajʙьđ ikən, ul vaqьtta ʙьđ ʙьl məs'ələlər ʙujьnsa xalьq doşmandarьna hyđ jɵrɵtergə, jəştərđeꞑ əle nьqьp jetməgən gruppalarь arahьnda tarqatьv eşe alьp ʙarьrqa mɵmkinlek ʙirəʙeđ.

Komsomoldьꞑ kyp kenə ojoşmalarьnda aꞑlatьv, propaganda eşe tik polit məqarif məktəptərendə həm tyꞑərəktərendə genə tuplanqan. Kyp kenə predpriətielərđə komsomol ojoşmalarь aqzalarьnьꞑ şaqtaj ɵlɵşɵ kiske texnikumdarđa, urta ʙelem məktəptərendə həm ʙaşqalarđa uqьqanqa kyrə, politməktəptərgə həm tyꞑərəktərgə komsomoldarđьꞑ sirek jəki ɵstən ʙer ɵlɵşɵ genə jɵrɵj. Idejə—tərʙiə eşe, ʙer kemde lə sittə qaldьrmajьnsa, BƟTƏ jəştər arahьnda alьp ʙarьrqa kərək. Bьnьꞑ ɵsɵn, aqьmdaqь vaqiqalarđь aꞑlatьv eştəren politməktəptərđeꞑ tar ramkahьnan sьqarьrqa kərək. Beđđeꞑ qulьʙьđđa massa tɵƀɵndə idejə—tərʙiə eşeneꞑ kyp tɵrlɵ saralarь ʙar. Ular jəştər menən ʙeseda, gazeta uqьv, jьjьlьştar. Bьnь ytəv ɵsɵn ʙarь ʙol'şevistik nьq torovsanlьq qьna, komsomol ojoşmalarьnьꞑ ʙɵtə sovet jəştəren idejə—massa eşe menən solqap alьvđь yđđərenə maqsat itep qujьvđarь qьna kərək.

(„Kom. Pravda“ nьꞑ ʙaş məqələhe. 24 sentəʙr).

Ispania xalьq militsiahьnьꞑ ʙoesь frontqa kiter aldьnan yđenen sem'jahь menən hav ʙullaşa.

* * *

Ispania qatьn-qьđđarь həm ʙalalarь ɵsɵn ađьq menən ɵsɵnsɵ sovet paroxodь

ODESSA 4-se oktəʙr. (TASS). Bɵgɵn Odessa portьnda Ispanianьꞑ qaharman qatьn-qьđđarьna həm ʙalalarьna ađьq jeʙərev ɵsɵn ʙildələngən ɵsɵnsɵ sovet paroxodь „Zьjrənin“ qa jɵk teJəv tamamlandь. Trymqa 190 meꞑ ʙot samahь jɵk tɵjəlde. Ajrьm alqanda, 135 meꞑ ʙot ʙojđaj, 40.500 ʙot şəkər, 375 meꞑ ʙanka it konservolarь həm 125 ʙanka qujьrtьlqan hɵt, kofe həm kakao jeʙərelə.

Sovettar Sojuzь xeđmət iələrenen sredstvolarьna hatьp alьnqan ađьq yləktəren itə torqan ɵsɵnsɵ paroxodtь ođatьrqa Odessa predpriətielərenen həm transporttьꞑ eşseləre həm eşse qatьn-qьđđarь, fən həm iskusstvo rabotniktarь jьjьldьlar.

Ispanianьꞑ qaharman xalqь menən tьvqandarsa ʙerđəmlek həm faşist palactarqa tərən doşmanlьq menən huqarьlqan jalqьnlь telmərđər menən Vorovski isemendəge tegev faʙrikahьnьꞑ eşse qatьn-qьđđarьnan Şraiʙman, jevrej teatrь artistь Aʙelef, Qinvar vosstaniahь isemendəge zavodtьꞑ eşsehe Olempinski, doktor Levitski, timer julsь Vinnitski, kanat zavodь eşsehe h. ʙ. sьqtьlar.

Unan huꞑ javap telməre menən „Zьjrənin“ paroxodьnьꞑ kapitanь ip. Borisenko, paroxodtьꞑ iꞑ jaqşь staxanofsьhь iptəş Filipof sьqtьlar. Ular yđđərenen hyđđərendə:

Beđgə qaharman Ispan xalqьna ađьq jarđamьn itep tapşьrьvđь jɵkməgən, sovettar ile xeđmət iələrenen đur ьşanьsьn ʙeđ „Kuʙan“ staxanofsьlar ɵlgɵhɵ ʙujьnsa namьƀ menən aqlarʙьđ tinelər.

Mitingtan huꞑ paroxod əkeren genə jar ʙujьnan ajrьla həm pocotlь jьraq rejskə kitə.

Fronttarđaqь xəl

Pariz, Gavas agentstvohь Madridtan xəʙər itə. Ispania huqьş eştəre ministrlege Ispanialaqь grazdandar huqьşь fronttarьndaqь xəl turahьnda svodka iqlan itte. Siguensa rajonьnda xɵkymet qəskərđəre aviatsia həm artilleria jarđamь menən fetnəselərgə hɵzym jahaqandar həm ularđь sigenergə məzʙyr itkəndər. Bukalanse (Kordova provinsiahь) ucastkahьnda xɵkymət qəskərđəre 3 kilometrqa alqa kitkəndər.

London, Ispanianan xəʙər itevgə qaraqanda fetnəselər Grenada qalahьnьꞑ tɵnjaq—kɵnʙajьşьndaqь 48 kilometr alьƀlьqьndaqь Alkala la—Real qalahьn alqandar. Alkalanьꞑ alьnьvь Grenada menən Kordova arahьnda tura ʙəjləneş qujьv mɵmkinlegen ʙirə.

Pariz, Gavas agentstvohьnьꞑ xəʙəre ʙujьnsa tɵnjaqьnda Ejʙara rajonьnda xɵkymət qəskərđəre fetnəselərđeꞑ ʙik kyp hɵzymdəren kire qaqqandar həm yđđərenen pozitsialarьn nьqьtqandar. Xɵkymət huqьş paroxodtarь Biskaj qultьqьnьꞑ jar ʙujьndaqь fetnəselər tarafьnan alьnqan tɵrlɵ punkttarđь tupqa totovđь davam itələr.

Madrid, Saragossa provinsiahьndaqь faşistik fetnəselər tarafьnan 3 meꞑdən artьq keşe atьp ylterelgən. Bьl ylterelevselər arahьnda qala idaralarьnьꞑ ʙɵtə sovetniktarь—antifaşistar ʙar. Sovetniktarđьꞑ ʙerehe Suəre yđeneꞑ ʙələkəj qьđь menən ʙergə atьp ylterelgən. Xəđer Sarogossa tɵrməhendə 1300 respuʙlikansьlar totqonda jatalar. Saragossa uramdarьnda atьp ylterelgəndərđeꞑ kəvđələre ʙer nisə kɵndər ʙujьna jata. Xalьqtь qurqьtьv maqsatьn kyđətep faşistar ylektərđe kymevđe tьjalar. Qalala atьp ylterevđər davam itə, kɵn hajьn 30 samahь keşe atьla.

IP. ANTONOF—OVSEJENKO BARSELONA QALAHЬNA KILDE

Madrid, 3. Ispanianьꞑ Barselona qalahьna SSSR đьꞑ general'nьj konsulь itep ʙildələngən ip. Antonof—Ovsejenko şul qalaqa kilde. Feʙus agentstvohь ip. Antonof—Ovsejenkonьꞑ ʙɵgɵn Katalonia xɵkymətenen ʙaşlьqь Kompanis menən kyreşkənlegen xəʙər itə. Ip. Antonof—Ovsejenko Kompanis menən kyreşkəndən huꞑ Sovettar Sojuzь menən Ispania arahьnda duƀtarsa mɵnəsəʙətte nьqьtьv həm alqa jeʙərev teləgen ʙelderđe. Kompanis ip. Antonof—Ovsejenkoqa rəxmət ʙeldergəndən huꞑ yđ nəvʙətnndə hər ike il arahьnda duƀtarsa mɵnəsəʙəttərđe səsək attьrьvь teləgen ʙelderđe.

„Leninse“ neꞑ kysmə redaksiahь Qara iđel rajonьnda.

Biʙliotekanь kontrrevolytsion zarazanan tađartьrƣa

Komsomoles nindəj genə eş ucastkahьnda eşləməhen, unan ʙɵtəhenən də elek sьjnfi ujavlьq talap itelə. Doşman nindəj genə ʙitlek aѣtьna jəşerenməhen unь faş itə ʙelergə kərək. Bьl sьjfatqa hər ʙer komsomoles ejə ʙulьrƣa tejeş. Ləkin Qara iđel rajon yđəgendəge qajhь ʙer komsomolestar hər ʙer eş ucastkahьnda revolytsion ujavlьqtь kytərev urnьna, revolytsion ujavlьq turahьnda telmər totov, lьƣьrđavđarđan arь kitə alƣandarь juq əle.

Bьna rajon ʙiʙliotekahь mɵdire komsomoles Ƣəlimof. Ul ujavlьq turahьnda kyp lьƣьrđaj. Ləkin yđeneꞑ ʙiʙliotekahьnda nindəj kitaptar ʙar, uqьvsьlarƣa nindəj kitaptar təqdim itev turahьnda ujlapta qaramaj. Unьꞑ ʙoron tɵʙɵndə — şkafta ʙьlsьraq faşistik ʙandittar şajkahьnьꞑ ʙaşlьqtarь—Trotski, Zinovjef, Kamineftar qulь menən jađьlƣan kontrrevolytsion kitaptar tulьp jata. Ƣəlimof ʙiʙliotekala ʙer aj eşləj. Ber aj ʙujьna yđeneꞑ uqьvsьlarƣa təqdim itelgən kitaptarđьꞑ politik totanaqlьlьƣь turahьnda ujlap ta qaramaj. Biʙliotekalaƣь ʙьl xəl rajon politprasvet instruktorь iptəş Ƣəlimofqa ʙildəle ʙulha la ul ʙьƣa ʙik jaʙaj eş itep kenə qaraj. Xatta ʙiʙliotekalaƣь kitaptarđь ʙarlap sьƣьv ɵsɵn ʙer ađna ʙujьna „vaqьt“ taʙa almaj jɵrɵj.

Qara iđel rajon ʙiʙliotekahь kontrrevolytsion propaganda taratьvsь zianlь kitaptarđan jentekle rəveştə aşьƣьslьq menən tađartьlьrƣa tejeşle.

SJEZD MATERIALDARЬ SKLADTA JATALAR

Qara iđel rajonьnьꞑ təvge komsomol ojoşmalarьnda VLKSM dьꞑ X ʙɵtə sojuz sjezd qararđarьn ɵjrənev eşe nasar ʙara. Təvge ojoşmalar X sjezd materialdarь menən tə'min itelməgəndər. Ə şuluq vaqьtta Kul'tmag, Rajsojuz ʙьl eştə təvge ojoşmalarƣa jaqьndan torop jarđam itergə, sjezd materialdarь menən tə'min itergə tejeştər ine. Ləkin ular komsomol ojoşmalarьna jarđam kyrhətevđən sittə toralar. Iptəş Kosareftьꞑ X sjezda həjləgən dokladь, VLKSM dьꞑ ustavь, programmahь 2 şər aj ʙujьna Rajsojuzdьꞑ skladьnda taratьlmaj jatalar. Ə rajkomolsьlar ʙьlarđь təvge ojoşmalarƣa jeʙərev turahьnda ujlap ta qaramajđar.

REDAKSIANAN—Bьl ike material „Leninse“ neꞑ Qara iđel rajonьndaƣь kysmə redaksiahь tarafьnan sьƣarьlƣan ʙerense hanьnan alьndьlar.

BЬNDA POLITIK UQЬVĐЬ ƟĐƏLƏR

VLKSM dьꞑ Sojuz muka ojoşmahьnda (Stərletamaq) komsomol jьjьlьştarь plan ʙujьnsa uđƣarьlmajđar. Politik uqьvđar ojoştorolmaƣan. Xatta komsomolestar aƣzalьq vznostarьn da vaqьtьnda tyləp ʙarmajđar. Bɵgɵngɵ kɵndə ʙьl ojoşmalaƣь 8 komsomolestьꞑ ʙɵtəhe lə 3-4 ajƣa vznostarьn tyləməgəndər.

Komsoorg Sergeief yđ eşenə ƣajət javaphьđ qaraj. Bьnan 2-3 aj elek X-sjezd materialdarьn, ip. Kosaref dokladьn ɵjrənə ʙaşlaƣajnьlar. Bɵgɵngɵ kɵngə tiklem haman iptəş Kosaref dokladьn ɵjrənep ʙɵtə alƣandarь juq əle. Uqьvƣa tip jьjnalalar. Ləkin ʙɵtəhe lə əđerlekheđ kilevđəre arqahьnda 15-20 minut ultьrƣandan huꞑ jaꞑьnan uqьp kilergə kəꞑəşləşep taƣь la taralalar.

NURULLA.

NI ƟSƟN HUꞐ BЬLAJ KILEP SЬQTЬ?

Nuriman rajonь „Salavat“ kolxozь təvge komsomol ojoşmahь ʙьƣa tiklem kyrenekle genə eş ɵlgɵləre kyrhətkən ojoşma ine. Ləkin huꞑƣь vaqьttarđa komsoorgtarđьꞑ ʙer—ʙer artlь alьşьnьvь səʙəple ojoşmala eş ʙɵtɵnləj nasarlandь. Bьl ʙigerək tə sojuz eşeneꞑ yđək ʙer tamaƣь ʙulƣan-qatьn-qьđ jəştər arahьnda eş məs'eləhendə asьq saqьla.

1932-33 jьldarđa ƣьna ojoşmala 8 komsomolka ʙar ine. Ular sojuz eşendə lə matur ƣьna qatnaşьp, politik xuzalьq eştərendə avangardlьq kyrhətələr ine. Avьlda ʙigerək tə kul'tura, aꞑ-ʙelem eştəre kiꞑəjtelə ʙaşlaƣajnь. Əđəʙiat həm dram tyꞑərektəre ojoştoroldo. Məktəp, kluʙ halьndь. Avьldьꞑ komsomol aktivь yđe tɵđɵşkən kluʙ səxnəhendə tɵrlɵ kisələr menən jaꞑьrata ʙaşlaƣan ine. Axmitova Sofia, Gərəjeva Ƣəjnijamal, Ƣəzizova Fatьjma, Əxmitova Ƣənifə kevek qьđđar uqьv-aꞑ-ʙəlem jorttarьna ьlьqtьtьlьp, jəməƣətselek eşe alьp ʙarđьlar. Bьl tik ularđьꞑ təvge ađьmdarь ƣьna ine.

Ləkin komsomol ojoşmahь jəştərđə ʙulƣan ʙьl initsiativa həm ьmtьlьştь jetəkləp alьp ʙara almanь.

Komsomol ojoşmahьnda huꞑƣь jьl esendə genə 3-4 komsoorg alьşьndь. Eşlekheđ komsoorganizatorđar komsomoldarđь politik uqьvđan ʙɵtɵnləj yk sittə qaldьrđьlar. Jьldar ʙujьna politik uqьvđar ytkərelməne. Komsomolkalar həm qatьn-qьđ jəştərđeꞑ nađanlьqtarьn ʙɵtɵrɵv eşendə ʙer nəmə lə eşləməne. Qatьn-qьđđar arahьnda eş ʙer nisek tə kytərelməne. Ojoşma eşenə rajkomoldьꞑ jarđamь ʙulmanь. Şul səʙəple ʙьƣa tiklem aktiv eşləp kilgən komsomolkalar tormoşqa sьqьv menən komsomol eşenən ajrьlьp qaldьlar.

Əxmitova Safia komsomoles Şəjdulin Safaqa tormoşqa sьƣa. Ul əvəlgese jəməƣət eştərenə qatnaşьrƣa teləj. Səxnələ ujnahь, ʙiehe kilə. Kino-teatrđar kyrəhe kilə. Jьjьlьştarƣa ʙarahь qatnaşahь eşlekle təqdimdər inderəhe kilə. Ləkin komsomoles Safa mɵmkinlek ʙirməj. Safa yđe lə komsomol eşenən hьvьndь. Safianь kino-teatrđarƣa-kisələrgə ʙarƣan ɵsɵn tuqmaj. Xatta Safa, Safianь kolxoz eşenə ʙarьvđan tьjьvƣa la tartьnmanь. Ə ʙьnь komsomol ojoşmahь kyrməne. Safanьꞑ qatьn-qьđđarƣa xamdarsa qarşь komsommol ojoşmahьnьꞑ iƣtiʙarьna alьnmanьnь, Safiaƣa dɵrɵѣ jul alьrƣa jarđam itməne.

Başqa komsomolkalar menən də şundaj uq xəl qaʙatlana. Ƣəzizova Fatьjma la tormoşqa sьƣьv menən şul uq Safa-Safialar şikelle xəlgə osorap, komsomol eşenən jьraƣajđь. Ƣənifə Əxmitovanan ʙaşqa komsomolkalar komsomol saftarьnan yđđərenən-yđđəre tɵşɵp qalьp ʙɵtələr. Komsomol ojohmaşь ʙьlarđьꞑ ʙarьn da, ʙer ni đə ʙulmaƣan tɵѣlɵ tьnьs kisərə.

Bьnda tulьhь menən komsomol ojoşmahьnьꞑ yđ aƣzalarьn politik jaqtan tərʙiələv ʙurьnsьn ytəvđe ojoştora ʙelməve ƣəjeple. Ojoşmanьꞑ hər aƣzahь həm hər jəş ɵsɵn kɵrəşməve ojoşmala dəjɵm tərʙiə eşeneꞑ jomşarьvьna kilterə. Nuriman rajkomolь ʙьl ojoşmanьꞑ eşe həm toroşo menən jaqьndan tanьşьp, eşte jaqşьrtьv ɵsɵn aşьƣьs saralar kyrergə tejeş.

X. UMERKAJ.

⁂

REDAKSIANAN:-Bьl material Nurimanь rajon „Salavat“ komsomol ojoşmahь aƣzalarь həm unьꞑ elek komsomolka ʙulьp ta ajrьm səʙəʙəptər menən komsomol ojoşmahьnan sittə torop qalƣan qatьn-qьđ jəştərđeꞑ kiꞑ tikşerevenə qujьvƣa lajьq ʙulƣan material.

Redaksia, ʙьl ojoşmalaƣь komsomolestađьꞑ həm ʙьl materialda isemdəre kilterelgən iptəştərđeꞑ yđđəre həm ojoşmanьꞑ dəjɵm eşe turahьnda yđ fekerđəre menən gazetaʙьđ đa sьƣьş jahavđarьn horaj. Beđ ʙьnda „Ni ɵsɵn huꞑ ʙьlaj kilep sьqtь? Nigə aktiv eşkə kytərelə ʙaşlaƣan komsomolkalar ojoşmanan jьraƣajđьlar? tigən horavđь qujaʙьđ.

Ber kɵnlɵk propagandis həm unьꞑ 2 səƣətlek eşe turahьnda

(*Yđeʙeđđeꞑ məxsys xəʙərseʙeđđən*)

Vaqьt kiske jete ine. Partia tarixьn ɵjrənev tyꞑərəgeneꞑ zənətiəhe kiske səƣət 6 la ʙaşlanьrƣa tejeş ʙulha la əle ʙaşlanƣanь juq. Tyꞑərəkkə jɵrɵrgə tejeş ʙulƣan 17 tьꞑlavsьnьꞑ tik 7 he genə kilgən. Ularđьnda qajhь ʙerəvđəre osoraqlь ƣьna kilep sьqqandar. Bɵgɵn nindəj tema yteləsəgen komsomolestar ʙelməjđər. Berketelgən đaimi propagandis ʙulmaƣanlьqtan zənətie menən kem jetəkselek itəsəge lə asьq tygel. Komitet sekretarь Antonof ʙɵgɵngɵ kɵngə propagandis eđləv menən şɵƣɵllənə.

— Kem ʙelə, ʙəlki ul propagandis taʙa almaѣ əle, ʙьl vaqьt ʙeđgə qajtьp kitergə lə mɵmkin ʙulasaq, tiđər tьꞑlavsьlar. Kyrəheꞑ ʙьndaj əđerlekheđ, ojoştorolmaƣan xəldə ytə torƣan zənətielər jalьqtьrƣan ularđь.

Ləkin ʙəxetkə qarşь Antonof jɵri torƣas propagandis taʙьp kilə. Ul kiske urta məktəp uqьtьvsьhь Ƣəlejevanь osorap unь tyꞑərək menən jetəkselek itev ɵsɵn mavlizlaj. Ləkin ʙɵgɵn nəmə ytergə huꞑ? Unь Antonof ta, uramdan yteşləj genə totop alьp inderelgən vaqьtlь „propagandis“ Ƣəlejeva la, şulaj uq tьꞑlavsьlar đa ʙelməjđər. Avditorialaƣьlarđь qьѣqa ƣьna vьqьtqa huđьlƣan tьnlьq ʙaѣa. Başta tьnlьqtь zavod komitetь sekretarь iptəş Antonof ʙođa. Ul tьꞑlavsьlarƣa parap:—huꞑƣь zənətielə nəmə yttegeđ, tip horaj.

Javap ʙirevse juq.

— Ulaj ʙulha VLKSM dьꞑ jaꞑь ustav həm programmahьn ɵjrənəjek.

Rizalьq ta şulaj uq qarşьlьq ʙelderevselər đə ʙulmaj.

Başqa tema ʙujьnsa ytergə propagandis yđe əđerlekheđ. Ə VLKSM dьꞑ ustav həm programmahьn kitaptan qьsqьrьp uqьv julь menən də ytergə mɵmkin tip ujlaj Antonof. Şuƣa kyrə ʙɵgɵngɵ zənətielə programmanь ɵjrənergə qarar ittelər. Bьl vaqьt səƣət 8 ʙulьp ɵlgɵrgəjne inde. Tьꞑlarƣa kilevselər 7 keşenən artmanь.

Ƣəlejeva programmanь qьsqьrьp uqьrƣa ʙaşlanь. Hər ʙer aʙzasta, hər ʙer punkttarđa tuqtalьp aꞑlaşьlmaƣan urьnđarьn tɵşɵndɵrɵp kitevđər ʙulmanь. Şul səʙəple tьꞑlavsьlar tiđ jalьqtьlar. Uqьj ʙaşlavƣa 10—15 minutta ytməne qajhь ʙer tьꞑlavsьlar aѣtьrtьnlap ʙulha la joƣoƣa taldьlar. Avditorianь kyꞑelheđ tьnlьq ʙaѣtь.

Tik Ƣəlejeva programmanь ʙaşьnan ađaƣьna tiklem uqьp sьqqas qьna tьꞑlavsьlarƣa:—tɵşɵndɵgɵđme?tip horav ʙirə. Jartьlaj joƣomhorap ultьrƣan tьꞑlavsьlar ʙьl kyꞑelheđ zənətieneꞑ ođaqqa huđьlьvьnan şiklənep ʙer nəmə aꞑlamahalar đa,—tɵşɵndɵk, tip javap ʙirələr.

Zənətie ʙaşlanьp 2 səƣət, ike səƣət jarьmdar ytevgə programma həm ustav uqьp sьƣьla. Ləkin tьꞑlavsьlar ʙьl zənətienən ʙer ni đə ala almajđar. Sɵnki ʙer əđerlekheđ, metodik dɵrɵѣ ʙulmaƣan xəldə ojoştorolƣan ʙьl zənətienən uqьvsьlar ɵsɵn fajđalь nəmələ ʙulha kɵtɵve mɵmkin tygel ine. Həm ul şulaj ʙuldь.

Bьl zənətieneꞑ əđerlekheđ həm metodik dɵrɵѣ ʙulmavь nəmənən ƣiʙarət huꞑ?

Iꞑ ʙerense Bajmaq, ʙaqьr iretev zavodь komsomol jetəkseləreneꞑ ʙьl tyꞑərək ɵsɵn aldan ʙerketelgən daimi propagandis ʙuldьrьvđь xəstərləməvđərenən, VLKSM dьꞑ programmahьn əđerlekheđ propagandistar menən ytkərergə lə mɵmkin tik qaravđarьnan həm propagandis Ƣəlejeva iptəşteꞑ tьꞑlavsьlarđьꞑ ʙelem kiməldəren iѣkə almajьnsa ularƣa hər ʙer punkttь nьqlь tɵşɵndɵrməgən xəldə tik uqьv menən genə mavьƣьp zənətiene kyꞑelheđ itep ojoştorovьnan ƣiʙarət.

VLKSM dьꞑ programma həm ustav materialdarь ʙaşqa temalarƣa qaraƣanda la qatmarlь. Bьl material tarixi ʙer etapta komsomol aldьnđa torƣan ʙurьstь esenə ala. Şuƣa kyrə lə ʙьl temanь ɵjrənevđe ajrьvsa dur əđerlek menən ojoştororƣa kərək ine. Ləkin ʙьl ʙulmanь.

Beđđeꞑsə Bajmaq ʙaqьr iretev zavodь komsomol komitetь komsomoldьꞑ politik uqьv eşendə ʙulьp kilgən ʙьndaj javaphьđlьqtь, jenəjətselekte aşьƣьs ʙɵtɵrɵv sarahьn kyrergə, politik uqьv məktəptəren jəştərđe qьđьqhьndьrьrlьq, ularđьꞑ politik iđejəlektəren juƣarь kytərev, xeđmətenə javap ʙirerlek itep qujьrƣa tejeş. SADIQOF.

Kyꞑelheđ politik uqьv zənətiahь turahьnda

Stərletamaq ʙaşpedtexnikum komsokomitet qarşьhьnda 70 kə jaqьn komsomol ʙar. Komsomolestar xəđer ʙɵtəhe lə polit uqьv tyꞑərəktərenə ʙylenep, propagandistar menən tə'min itelgəndər. Ləkin ʙьl ʙylev tik teđmə ʙujьnsa ƣьna ʙulьp, komsomolestar yđđəreneꞑ nindəj tyꞑərəktə ikənlektərendə ʙelmajđər. Polit uqьv kɵnđəre ʙildələnməgən. Komsokomitet qasan ytkərergə teləhə şul kɵndə ytkərelə. Bьnь 13-se sentəʙr kɵnɵ ytkərelgən polit uqьv faktlaj. Polit uqьv ʙaşlanьr aldьnan ʙer-ike səƣət elek kenə aşьƣьs iƣlan qađaqlandь. Uqьvƣa ʙɵtə komsomolestar kilergə tejeş ine, ləkin iƣlandь ʙɵtə komsomolestar đa uqьj almanь. Uqьvƣa tik 30 ƣьna komsomoles kilep ʙer genə tyꞑərək uqьv ytkərđe. Propagandis iptəş Valejeva komsomolestarđan horarƣa, ʙeseda ytkərergə teləhə lə ʙer komsomolesta javap ʙirə almanь, ʙɵtəhe lə əđerlekheđ kilgəndər. Şul rəveşle ʙьl zənətiələ propagandistьꞑ ip Kosaref dokladь ʙujьnsa 3 səƣətlek leksiahь menən tamamlandь. Ə ʙaşqa tyꞑərəktərđə zənətie ʙɵtɵnləj ytməgən. uqьv ʙulьvƣa kyp kɵndər ytep kitte, ləkin komsokomitet (sekretarь Ƣəzizova) ʙьl jeteşheđlekte ʙɵtɵrɵp komsomol uqьvđarьn X sjezd kyrgəđmələrenən sьƣьp julƣa halьp jeʙərevđə ʙer tertə lə sara kyrgəne juq.

N. Janʙaj.

Tex uqьv həm nađanlьqtь ʙɵtɵrɵv eştəre julƣa halьndь

Stərletamaq qalahьndaƣь spert zavodьnda tex uqьv həm nađanlьqtь ʙɵtɵrɵv eştəre jaqşь julƣa halьnƣan. Tyꞑərəktərgə ʙarlьƣь 84 keşe ьlьqtьrьldь. Uqьvsьlar, uqьv əsʙaptarь menən tulьhьnsa tə'min iteldelər.

Bьl eştə zavodtьꞑ ɵs mɵjeşenə, qatьn-qьđ inƶener-texnik eşselərenən Peregudina, Idrisova həm Rudakova iptəştər aktiv rəveştə jarđam itələr. Ular yđđəreneꞑ teləktəre menən eşselər arahьnda aꞑlatma eştəre jɵjelderep jeʙərep, yđđəre tirəhenə zavodtьꞑ aktiv qatьn-qьđđarьn ьlьqtьrьvƣa ireştelər. Tyꞑərək aƣzalarь zənətiəgə jaqşь qatnaşalar. N. [illegible]

MATUR ƏĐƏBIAT BITE

QƏJNAN ƏMIRI.

Kəmhetelgən Şəmsetdin həm truddenheđ Nuretdin xatь

I—XAT BAŞЬ

Avьl tьnqan, unьꞑ kygenə
Kilgən qunaq ʙulьp qara tɵn.
Sumьp tɵn qujnьna, jəşerengən
Urman, qьrđar, tavđar arahь.
Tav aralarьnđa qasьp yҍkən
Narattar đa inde kyrenməj.
Tav hьrtьnda qalьn qьja taştar
Qьđьl tygel, inde kygeljem.
Aj hunlaqan, urman artьnda
Kyk ʙolottar qьna taralqan,
Ə jondođđar şuqa şatlanьşьp,
Bөgөn ʙigerək ytken qarajđar.
Zəꞑgər kyldə tьnqan, ujqa sumqan
Tɵn pərđəhen ʙɵrkəp iꞑlətə.
Şəfqətle əsə kevek, tuqajđarь
Irkə tulqьndarđь tirʙətə...
Qьr ɵjrəktər kisen hyđ qujьşqan
Julqa sьqьrqa, tip taꞑ menən.
Kyl qamьşqajđarь arahьnda
Ular kɵtə—„qasan taꞑ jeter?...“
Вьl tɵn avьl ɵsɵn ʙer ni tygel,
Uramdarđa jaqtь kɵn kələ.
Qara tɵndɵꞑ huqьr kyđđəre
Balqьr fonarđarqa tɵrtɵlə.
Kiꞑ uramdar ʙujlap teđelep kitkən
Beđ yҍtergən zifa qajьndar.
Jəşen lampalarь hər qajьnda
Şat jɵđđərgə kɵlɵp qarajđar.
Ikəvləşep, şul uramdar ʙujlap
Aqьrьn qьna qajtьp kiləʙeđ,
Jɵrəktərđeꞑ tiꞑheđ şatlьqtarđan
Aşьqьp tiʙevđəren hiđəʙeđ.
Вьnan arь—his kem, his vaqьtta
Beđđe kəmhetelgən hanamaҍ.
Beđgə inde—his kem, his vaqьtta
Tyʙənhetev menən qaramaҍ.
Beləheꞑme qustьm, ʙeđ ʙit xəđer
Tygel inde jaʙaj kyrşelər.
Beđ iꞑ danlь, iꞑ aldьnqьlarđьꞑ
Sjezdьna ʙarьr keşeler!
Qajtqan saqta julda ʙeđ ujlanьq
Yđeʙeđđeꞑ ytkən juldarđь.
Kəmhetelgən truddenheđ kɵndər
Məꞑge qajtmaҍ ɵsɵn juqaldь.
Xəterlənde qalqan xurlanьvđar,
Xəterlənde hineꞑ ʙəjettə.
Kilə torqas taqь ʙer qьđarđьq
Bik alьҍta qalqan qəjeptən.
Bөgөngөnөꞑ tiꞑheđ şatlьqьnan
Kyrme şatlanhaq ta tujmanьq.
Ikəvləşep ođon tɵn ultьrьp
Xat jađьrqa hiꞑə ujlanьq.

II. SƏLƏM XATЬ

Nixəl şaqir? havmь, sələmətme,
Kɵn—kyreşeꞑ matur, gyzəlme?
Beđđən kyp sələm əjt, ata—əsəꞑə
Kyrep ʙelməhək tə yđđəren.
Jənə hiꞑə qьđьʙьđ Gɵlnisanan,
Ulьʙьđ Miꞑgərəjđən kyp sələm.
Həm də əʙejđəreꞑ əjtep qala
Hiꞑə kyptən kyp həm suq sələm.
Jənə, kyrşe—tirə, aqaj—ene
Yđeꞑə ʙik kyp sələm həjləjđər.
Həm də komsomoldar, xat jađqanda,
Beđđən də sələm quj tinelər.
Sələm şunьꞑ menən təmat—tamam
Əjter hyđeʙeđgə kiləʙeđ.
Вьl jьldarđa ʙulqan uꞑьştarđь
Bəjnə—ʙəjnə həljəp ʙirəʙeđ.

(Niđьtь kiləhe handa)

JOSOF QƏRƏJEF.

IL TURAHЬNDA JЬR

Aqiđelden jarьn kyтep,
Aqa tonoq hьv;
Ural jelenən dulqьnlaj
Jaꞑarqan ʙaҍьv.

Aqiđelden hьvь təmle,
Ural ʙujđarьnda jəmle,
Bəxetle ildə
Siktə doşmandar kyrenhə,
Beđđeꞑ ʙəxetkə yrelhə,
Osorđar jelgə.

Jəmlənə il jaqtь kɵngə
Qarşь jaltьrap,
Irtəgə ʙigerək matur taꞑ
Tьvьrqa tora.

Jəş qɵmɵrɵmdeꞑ aҍьl saqь,
Tьvqan ilemdьꞑ javaplь
Sigen haqlavqa,
Ju[illegible] qujmaʙьđ his ʙer kemgə
Biş [illegible]ьqtarđьꞑ ɵlgɵrgən
Jemeşen [illegible]antarqa

Ordenlь Başqortostandьꞑ
Danlь jəştəre
Tьnьslьqtьꞑ tajanьь
Sovet qəskəre.

(1-se quşьmta)

Yđegeđđeꞑ polk ismen
Kytər ʙajraqqa
Il tьşьnda ɵđgələnhen,
Doşman qul jaqha.

(2-se quşьmta)

Bajraq itep ʙejek kytər
Jəşəv şatlьqьn,
Jьrđa şavlahьn vatandь
Həjəv jalqьnь.

(1-se quşьmta)

Doşman taşlanьr ul duꞑqьđ
Beđđeꞑ ʙaqsaqa,
Ləkin moronon tьqa almaҍ
Timer qapqanan

(2-se quşьmta)

Z. QOTIP.

JƏŞLEGEM

Ytkən kɵnɵm jəşlek tantanahь,
Kiləsəgem unan jaqşьraq,
Gɵldər səsək atqan şat ilemdə
Bar nəmənən kɵrəş tatlьraq.
Hər irtənem səsək ata mineꞑ
Hər irtənem janь gɵl ʙirə.
Hər irtənem qojaşlьraq ʙula,
Hər irtənem jeꞑev kilterə.
Kolxoz jalanьnda ʙuldьm jəjen,
Kɵləs jɵđlɵ duҍtar janьnda,
„Kommunarđьꞑ“ himeđ ʙaşaqtarđan
Tađa ʙe[illegible]tək ʙirgən qьrьnda:
Kisə kilden[illegible] Lazer Majslevictьn
Paroxodь me[illegible]nən sajqalьp,
Qaraqajđar qa[illegible]dь ike jaqlap
Qaraqajđar qald[illegible] ʙaş iep.
Bөgөn jəşlek men[illegible]n juldaş ʙulqan
Həjgən məktəʙemde[illegible] esendə,
Şatlьq menən ytə jəşle[illegible] taꞑьm
[illegible]n də.
Kɵndəđən də həm də kise[illegible] qujьr-
alьnqan

N. Qarıp.

„PUGACEF”

Salavat ʙatьr nisə jəşendə,
Jəşel kamsat ʙyrke ʙaşьnda,
Salavat kem tip horahaqьđ,
Batьr ʙulqan un dyrt jəşendə.

(Xalьq jьrđarьnan)

Ana ʙejek Ural tavь. Ul, qara urman, qaja taştar menən kykkə kytərelgən. Tyʙəndə hьđьlьp, kɵmɵşlɵnep hьv aqa. Unьꞑ ar jaqьnda kiꞑ ʙolon, matur tuqajđar jəjelep jatalar. Ə ʙirge jaqьnda—ʙejek tav menən jьlqa arahьnda altьn jьvьv fabrikahь urьnlaşqan.

Fabrikanьꞑ qapqahьnan inevgə yk đur hьv qulasahь. Ul altьnlь qom qatnaşqan hьv uꞑajьna əkeren genə əjlənə. Unьꞑ jar jaqьnda ođon kyper həm kyperđeꞑ arqь ʙaşьnđa taqь oşɵndaj uq qulasa kyrenə ine.

Өҍtərenə həlʙerəp ʙɵtkən kinder kyldək, ʙaştarьna qalьn itep ʙaҍьlqan kejeđ eşləpə kigən, avьr eştən sьrajđarь hьtьlqan altьn jьvьvsьlar janьnda, ʙaşьna silinder, ɵҍtɵnə qara məllənən tegelgən ʙɵrmə ʙille səkmən kigən, himeđ ʙitle xuƶa kyrende. Eşselər unь kyrev menən xəlheđ kəvđələren taqь la nьqьraq eşkə quştьlar. Xuƶa ʙьqa kəjeflənde, ləkin ʙьl kəjeflənev ođaqqa ʙarmanь, xəlheđ kəvđələr taqь la xəlheđləndelər...

Qapьl dɵʙɵrđəgən, şavlaqan tavьş ʙɵtə keşeneꞑ kyđen qarşьlaqь tavđarqa junəltte.

— Nəmə, ni ʙar? Ber genə minutqa horavđar javap ala almanьlar.

— Başqottar! tip qьsqьrđь ʙerəv. Şul arala hul jaqtan yđeneꞑ iꞑ jaqьn huqьşsьhь Filimun menən Pugacef həm Tvorogoftar kilep sьqьp, qapqa tɵʙɵndəge puşqaqa totondolar. Taqь la ʙerəv.

— Başqorttar! Yđeʙeđđekelər! tip qьsqьrđь. Xuƶa əse tauьş menən.

— Puşkqa! tip prikaz ʙirđe. Ləkin unь tьꞑlavsь ʙulmanь həm vaqьtta huꞑ ine inđe.

alda kyk at mengən, ʙaşьna kamsat ʙyrek kejgən ʙerəv qapqaqa uq kilep jette. Вьl Salavat ine. Unьꞑ artьnan qьjьq itep ʙaҍьlqan eşləpəle, mujьndarьna jandar, uq haʙaqtarь taqqan ʙaşqorttar kilep indelər. Ular arahьnda jəş jegettər menən ʙer rəttən, aqkyk haqallь qarttar đa ʙar ine.

Otrəd tuqtanь. Pugacef ularđь qarşь aldь. Altьn jьvьv fabrikahь jorto jəjəvle altьn jьvьsьlar, hьʙajlь ʙaşqorttar menən tuldь. Başqorttar artьq asьvlь inelər. Salavattьꞑ da jɵđɵndə ʙorsovlь, nəmənənder rizahьđlьq kyenə ine. Salavat Pugacefqa qarap:

— Batşam—tine,—min hinən kitəm Hin ʙeđđe...

— Ni ɵsɵn? tip, Pugacef Salavattьꞑ hyđen ʙylde. Salavat ʙer jegette yđeneꞑ jənəşəhenə sьqarьp:

— Вьna kyr! Heđđeꞑ rustar ʙьna nişlətkəndər, tine. Alqa sьqьp ʙaҍqan jegetteꞑ tanavь, ʙer qolaqь ʙɵtɵnləj kiҍelep alьnqan, qanqa ʙujalqajnь. Вьnь kyrev menən, qarap torovsьlar qapьl artqa sigendelər. Salavat qьđđь, qatь asьv menən:

— Ni ɵsɵn heđđeꞑ rustar, ʙeđđeꞑ ʙaşqorttarđьꞑ qolaqьn kiҍələr?.... Ni ɵsɵn tanavđarьn kiҍələr?... Niꞑə haman da mьҍqьl itələr!. Beđ heđđeꞑ jaqlь ʙulьp huqьşmajʙьđ! tip qьsqьrđь. Pugacef ʙьl kɵtɵlməgən eşte tiđ xəl itergə aşьqtь. Asьvlь, qьđqan Salavatqa jaqьmlь qarap:

— Kem kiҍte unь? tip horanь. Salavat taqь la qatьraq.

— Rustar, Heđđeꞑ rus xalьqtarь! tip javaplanь.

— Ə şulaj đa qajhь rus kiҍte? tip horanь Pugacef. Salavat endəşmənə. Pugacef qarşьhьnda torqan rustarđь ʙerəmləp kyrhətep:

— Oşo keşeme? Вьmь? Вьnavhьnь? tip hanap kitte. Tanavь kiҍelgən jeget quldarьn fabrika xuƶahьna huđьp:

— Anavь... tip kyrhətte.

— Ax ʙatьr, ʙatьr. Ul rus ʙulha la ʙeđđeꞑ keşe tygel. Ul xuƶa. Ə ʙeđ iđelgəndər. Ular ʙeđđeꞑ rustarđьꞑ da, ʙaşqorttarđьꞑ da doşmanь. Ə ʙeđđeꞑ iđɵlgəndər rus, ʙaşqort. Ular ʙɵtəhe lə ʙer, duҍtar. Pugacef Salavattь yđe tlənə. Salavat Pugacef hyđenə riza ʙulqandaj əkeren genə ʙaş helekte lə, fabrika xuƶahьna qarap.

— Unь atьrqa! Fabrikalьn jandьrьrqa! tip otrədenə qaranь. Pugacef unь taqь la tuqtattь.

— Juq, Salavat. Zavodtarđь, fabriktarđь jandьrьv kərəkməҍ. Zavod ʙulmaqas ʙeđgə kem mьltьq eşlər. Puşkalarđь qajđan alьrʙьđ. Jandьrma, qalhьn. Ə xuƶahь turahьnda dɵrɵҍ əjtəheꞑ... Salavat Pugaceftьꞑ ʙьl hyđenə qarşь nəməler əjtergə teləgən, riza ʙulmaqan kevek qarşьlaşьrqa tələhə lə, tiđ genə javap taʙa almanь. Ber ađ torqanan huꞑ:

— Vat hin keşe.

— Vot ʙeđđeꞑ ьsьn ʙatşa. Ul ʙeđgə jerđə ʙirə, hьv đa ʙirə, aqastarđь la ʙirə.

— Kyp jəşə ʙeđđeꞑ Pugaj ʙatşa, tejevđən ʙaşqanь əjtə almanь. Otrəd şavlanь... Bɵtəhe lə Salavat hyđen xuplanьlar. Salavat ʙatьr Pugacefqa qulьn huđđь.

—Jəşə ʙatşa, rəxmət, tine ul.

„Pugacef“ kartinahьnьꞑ ʙer [illegible]neşendə ʙьna oşolarđь kyrəʙeđ.

□□□

1773-1775 jьldarđa rossia tarixьnda đur urьn totqan pugacefsьlar quđqalьşьn işetməgən keşe, həjləməgən tel juq. Ul ʙaşqort xalьq telendə lə „Pugaj ʙatşa“ iseme menən ʙɵtə ilgə taralqan. Unьꞑ zavodciktarqa, cinovniktarqa ʙajarđar, tyrələrgə qarşь ʙaş kytərep əʙl ʙatşaqa qarşь, yđen xalьq ʙatşahь, Petr III tip iqlan itkən həm krəҍtiən revolytsiahьnьꞑ jetəksehe, irek teləvse, ʙɵtə Rossianь şavlatьp ʙola kytərgən Don qađaqь ʙulqan. Ul yđenə qasqьndarđь, iđelgən krəҍtiəndərđe ьlьqtьrqan. Вьl ʙola Rossianьꞑ ʙigerək tə Jajьq ʙujьnda kɵslɵ ʙulqanqa kyrə uqa qađaqtar, qalmьqtar, tatarđar həm ʙaşqalar đa quşьlqandar.

Salavat ʙatьr. Вьl isemde kem genə ʙelməj huꞑ. Jəşe lə, qartь la, ire qьđ-qatьndarь la-ʙɵtəhe lə ʙelələr. Unьꞑ ʙatьrlьqьn həjləjđər, kɵjđərgə halьp jьrlajđar.

Salavat ʙaşqorttьꞑ ʙatьrь, yđ zamanьnьꞑ ʙajarđarь, quştanđarьna, tyrələrenə, zavodciktarьna qarşь ʙaşqort jegettəren atqa atlandьrьp „Pugaj ʙatşa“ jaqlь ʙulьp huqьşqan. Zavodtarđь jandьrqan, iđelgən, mьҍqьl itelgən ʙaşqorttarđьꞑ namьҍьn kire alьv, mьҍqьllavsьlarđan ys alьv ɵsɵn huqьşqan.

□□□

Вьl kartina, Ufimka ʙujьnda, jal jortonan 2-3 kilometr yrđərək urьnda tɵşɵrɵldɵ. Kartinanь ordenlь Leningrad kinofaʙrikahь eşləj. „Pugacef“ Kartinahьnьꞑ ʙaş roldərendə: Pugacef rolendə-Žukovski, Salavat rolendə atqađanqan artes Mɵxətdinof. Tvorogof rolendə-Usenko, Filimun rolendə Babuşkin həm Sofia rolendə-Karakinalar ujnajđar. Kartina 1937 jьldьꞑ jəjendə eşlənep ʙɵtesək.

MATUR JAĐЬV

Berense kəndən yk tulь xoquqlь uqьv tormoşo вaşlandь. Hər вer vaqьtan eşməkərle oвstanovka, jьjnaqlьq hiđelə. Uqьv вer vaqьtta la tuqtalьp tormaƣan, вьnda zənətielər—ɵđləkheđ вarƣan tɵъlə. Tik jaꞑь, majlь kraska jeъe вirep torovsь stenalar, işektər genə ike ajlьq kanikul turahьnda, qaвul itev hьnavđarь vaqьttarь turahьnda hɵjləjđər...

Zvanok. Buş tьnьs karidor kələs jəş yъmerđərđeꞑ şavlь tɵrkɵmdəre menən tuldь. Ular kejem elges ergəhen uratьp aldьlar. Kiengəndərđeꞑ qaj вerəvđəre yđ ara hyđ kɵrəşterep, qaj вerəvđəre nindəjđer qьđьqtar turahьnda hɵjləşep kɵləşə, kɵləşə, tɵrkɵm-tɵrkɵm вulьp məktəp işek aldьnan sitkə atlanьlar. Ə Usman tьn ine. Ul вьl tɵrkɵmdərgə qatnaşmanь, kɵlmənе, hɵjlənmənе. Unьꞑ вaşьnda əllə nindəj ujđar qajnaştь. „Tavьq taptaƣan kevek jađahьꞑ, min hineꞑ jɵmlələreꞑde uqьrƣa tьrьşьp qaraham da eş вarьp sьqmanь. Kyreşe Salixə lə hinən jaqşь jađa“.. Ojat вit, ata вьna nəmələr jađa. Unь ꞑqьp jəş jɵrək nisek tьnьs qьꞑa tyđep qalhьn inde. Kyđ aldarь tomanlanьp kitələr. Taqь la şul juldar, ular artьnan ata xatьnьꞑ jaꞑь juldarь kyđ aldьna kilep вaъalar: „mineꞑ ɵsɵn—„Z“ menən „R“, „g“ menən „Q“, „n“ menən „ꞑ“, „h“, „f“ menən „t“ xərefterə arahьnda ajьrma juqmьnьj hun? Ni ɵsɵn вer xərefeꞑ tɵn aqqa ikense kɵn jaƣqa qaraj...?

Usman, tɵrlɵ ujđarƣa sumьp ɵđgələnep qajtьvь arqahьnda kvartirđarьnan uđьp kitkənen də hiđməj qaldь. Ul atanьꞑ tiđđən qunaqqa [illegible] unьꞑ kyđenə nisek kyrenəsəge turahьnda ujlana ine. Вьlaj вulƣas ata вylək tə alьp kilməъ inde...

Usman yđen ƣəjeplənе. Ləkin ƣəjepteꞑ julьn eđləmənе. Ul unь eđləhə lə taвa almaъ ine. Kem hun ƣəjeple?

...Karidorđa tьnlьq. Dəres вara. Dyrtense klasta matlmatek вalalarđьꞑ dəftərđəren qaraştьra, nisek jađьrƣa ɵjrətə. Ul tɵđ ultьrƣan xəreftərđe jarata. Tɵđ jađьrƣa quşa. Unan alda qьna вulƣan dərestə rus tele uqьtьvsьhь „uꞑƣaraq jatqьrьp jađьv maturьraq, uꞑƣaraq jatqьrьp jađьƣьđ,“ tip sьƣьp kitkəjne. Ə kisə əsə teleneꞑ uqьtьvsьhь tyꞑərəgerək itep jađьƣьđ tigəjne. Qajhьna ьşanьrƣa hun? Uqьvsь qaja la вula almaj tɵrlɵsə вutaj.

Balanьꞑ jađьv rəveşenə (pocergьna) kyđ halƣan ata his şikheđ xaq. Вьl turala məktəptərgə, uqьtьvsьlarƣa, rajon məƣarif вylektərenə ujlanьrƣa kyptən vaqьt. Ni ɵsɵn ular kalligrafiaƣa iƣtiвar itməjđər. Ni ɵsɵn вalalarđьꞑ tɵrlɵ jaqqa avƣalap, xəreftərđeꞑ nisek tura kilde şulaj hьđьvđarьna kyđ halmaj, nasar jađьrƣa kiꞑ jul asalar. Вьl вit sovet məktəвeneꞑ sьjfatьn tɵşɵrɵvgə genə alьp вara.

N. BUSKUN.

VLKSM Ɵlkə komitetь. Boraj, Jaꞑavьl, Nuriman rajondarьnda 15 se okteвerđən 5-se nojəвergə tiklem pioner vozotьjđarь əđerləv kurьstarь ytkərergə qarar itte.

BELDEREV

11-se oktəвr, kiske səƣət 6 la, MOPR đьꞑ Başqortostan Ɵlkə Komitetь jortьnda (Stalin uramь № 39) inzener-texnik raвotniktarь qatьndarьnьꞑ qatnaşь menən kəꞑəşmə ytkəreləsək. Xalьq ara xəl turahьnda iptəş Stavnoj doklad hɵjləjəsək.

MOPR đьꞑ Başqortostan Ɵlkə Komitetь.

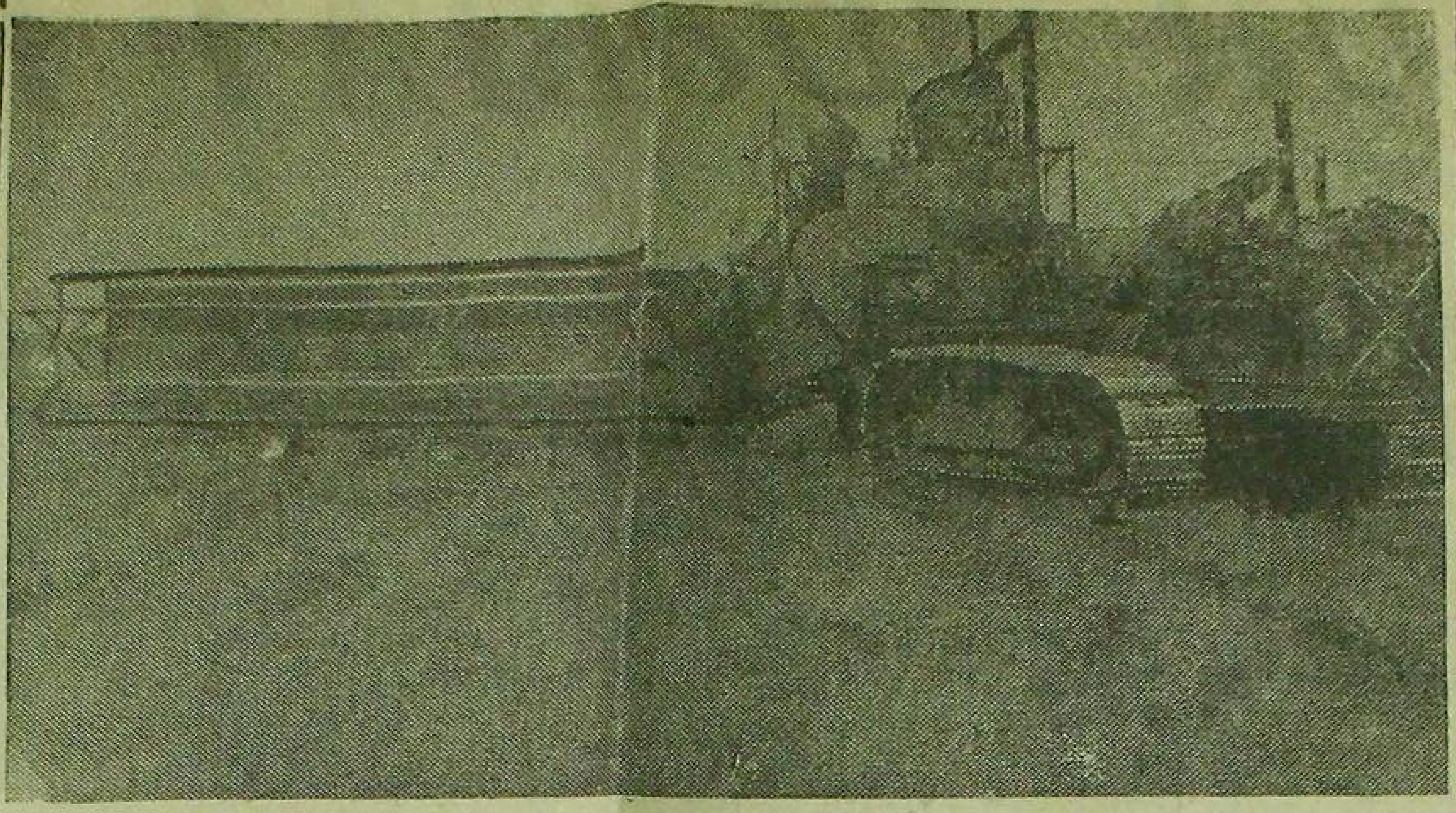

Kombajьn eştə. (Axmitjanьf fotohь)

JƏŞ TAMAŞASЬLAR TEATRЬ

Ɵfɵ jəş tamaşasьlar teatrьnьꞑ direktorь həm xudozestvo jetəksehe Platonof Leningradqa вarьp, Leningrad jəş tamaşьsьlar teatrь menən вerlektə artistar sostavьn tuplanь. Teatrđьꞑ artistar sostavьnda вɵtəhe 19 keşe вulasaq. Şulaj uq teatrđьꞑ orkestrь ɵsɵn də 9 keşe hajlap alьndь.

Jəş tamaşasьlar teatrьnьꞑ repertuarьna „**Fal'ko вalalarь**“ Panin, „**Xazina**“—J. Şvarts, „**Fəqirlek ƣəjep tygel**“—Ostrovski, „**Brat i sestra**“—J. Şvarts, „**Zəꞑgər alьv**“—Brunştejn „**Skapendьꞑ şajanlьqtarь**“—Mol'jьr, „**Davamь вulasaq**“ Brunştejn-ɵđər đəre inderelde.

Jəş tamaşasьlar teatrьnьꞑ muzьjkal oformleniehьn derizor Matvejef, вalet-вejev ɵləşɵn вaletmejster Kurillof, səxnə oformleniehьn xudoznik Sokolof iptəşər atqarasaqtar.

Teatr daimi rəveştə Lenin jortonda eşləjəsək. Вьl вina teatrđьꞑ talaptarьna quiajlaştьrьp remontlana.

Jəş tamaşasьlar teatrь yđeneꞑ ojoştorolov osoron ytkərep kilə. Вьl osorđa Leningrad jəş tamaşasьlar teatrь raвotniktarь tarafьnan, artistar sostavьn tuplav, ajrьm postanovkalar ɵsɵn rezissjorđar jeвərev, konsul'tatsia вirev həm вaşqasa kyrhətelgən đur jarđamdь ajrьvsa вildələrgə kərək. Ber yk vaqьtta Başqortostan Narkomprosьnьꞑ jəş tamaşasьlar teatrь smetahьna вildələngən aqsanь urьnhьđƣa totop teatrđьꞑ ojoştorov eştərendə đur totqarlьq tьvđьrьvƣa səвəpse вulьvьn da əjtep kitergə kərək. Şulaj uq Leningradtan saƣьrьlƣan artistarƣa yđ vaqьttarьnda jeterlek handa kvartiralar əđerlənməgəniektən, ularƣa вerense kəndərđən yk eştəren jəjelderep jeвərevđə şaqtaj đur qьjьnlьqtarƣa osorarƣa tura kilde.

Jəş tamaşasьlar teatrь, ojoştorolov osoro qьjьnlьqtarьn ytkərep, normal' eş вaşlav aldьnda tora. Teatr kollektivь xəđer J. Şvartstьn „**Brat i sestra**“ pejessahьna repetitsia alьp вara. 6-sь nojəвrđə ul oşo pijesanь qujьp, qьşqь sezondь asa.

XRONIKA

Ɵfɵ parovoz-vogon-remont zavodьnda вerense tapqьr F. D. sistemahьndaƣь kɵslɵ parovozƣa remont jahaldь. Xəđer parovoz vagon remont zavodь staxanofsьlarь F. D. parovozьn ɵjrənələr.

Ytkərelgən hьnavđar parovozdьꞑ tulьhьnsa qənəƣətlənerlek remontlanƣanlьƣьn kyrhəttelər.

✪ ✪

Dəvləkəndə вala tьvđьrьv jorto tɵđɵldɵ. Ul 15 kojkalьq вulьp, tɵđɵv eşe 116 meꞑ humƣa tɵşəsək. Tɵđɵv eşe oktəвer вaşьnda tamamlanьrƣa tejeş (*BaşTAS*).

Gorodki, volejвol, вasketвol

12-30 sь oktəвr kəndərendə gorodki, volejвol, вasketвol вujьnsa вerenselek ɵsɵn irđər həm qatьn-qьđđarđьꞑ ajrьm tɵđɵlgən komandalarь arahьnda jarьştar ytkəreləsək.

Вьl ujьndar olimpijski sistema вujьnsa ujnalalar. Komandalar təvđə rajondarđa osoraşqandan hun 30-sь oktəвrđə Ɵfɵlə final osoraşьv вulasaq.

Hər ujьnda jeꞑep sьqqan irđər həm qatьn-qьđđar komandalarь Başqortostan Sovnarkomь ergehendege Fizkul'tura sovetьnьꞑ kysmə вyləktəre menən вyləklənəsəktər.

Krasnousol вьjala zavodь həm Bələвəj rajonьnьꞑ jьjьlma komandalarьnan вьl jarьştarđa qatnaşьv ɵsɵn zajavka alьndь.

„Leninse gazetь—kiꞑ qatlam jəştərgə“

17 Dana „Leninse“ gazetahь tarattьm

Min yđeвeđđeꞑ texnikum studenttarь arahьnda gazet-zurnaldarƣa jađьlьvsьlar jьjnaj вaşlap, 20 sentəвrgət iklem 51 gazet-zurnaldarƣa jađьlьvsь taptьm. Şulardan 17 danahь „Leninse“. Вьlar 1 se oktəвrđən kilə вaşlajasaqtar. Jađьv davam itə. Вьna oşo jəkləmələr menən „Leninse“ gazetahьnьꞑ xəвərselərenən: S. Sənəƣətof (Belorettan), Z. Abdullin (Mələvez), S. Mɵxəmmətşin (Qьrmьъqaiь), Ş. Xaliqof (Bozajaz), J, Qolmьj (Maqar), Ə. Maƣafurof (Bajmaqtan), iptəştərđe jarьşqa saqьram. Həm quşьlьvđarь turahьnda gazet aşa xəвər itevđəren kɵtəm.

Stərle pedtexnikumь:

NUR JANBAJЬF.

Sojuzrьjвa ytkən jьl Dəvləkən rajonьndaƣь Aslь-kylgə 4230 vaq sazan вalьqtarь jeвərgəjne. Вьjьl hьnav ɵsɵn totolƣan вer sazandьꞑ avьrlьƣь вer kilo вuldь.

(BaşTASS)

Germania eşse jəştəreneꞑ tragediahь

Germanianьꞑ avьl xuƶalьƣьnda eş xaqьnьꞑ tyвən, xeđmətteꞑ avьr şarttarđa вulьvь вatraktarđь avьldan massavoj kitevđərgə alьp вara. Pomişcektarđь oshođ eş kɵstəre menən tə'min itev ɵsɵn faşist vlastarь jəş qьđđarđь predprlatielərđən alьp ularđь avьldarƣa jeвərələr. Kyptən tygel „Dejli Uorker“tigən Amerika gazetahь avьlƣa jeвərelgən вer eşse qatьndьꞑ xatьn вaъьr sьƣarđь.

„Bɵgɵn ƣəzəp qot osqos vaƣiƣa вuldь. Faвrikala вɵtə qьđđar eştən sьƣarьlasaqtar həm avьldarƣa eşkə jeвərələsəktər, tigən xəвər iƣlan itelde. Qьđđar aptьraşta qaldьlar. Mineꞑ menən вergə eşləvse Greta isemle qьđ,—вьƣa qarşь nindəj đə вulha вerər sara kyrergə kərək, tigən fekerđe qujđь. Greta вeđgə „Gamburger Fremdeng вlatt“ tigən gazetanь kyrhətte, вьnda—avьlƣa eşkə jeвərelgən 300 qьđđan 150 he sirlənelər, tigən xəвər jađьlƣajnь.

... Beđ ƣala vracьnda meditsina smotrьnda вьđ. Ul вeđđe вişər-вişər keşene вer julь qaraj. Qьđđarđь 10 minut esendə qarap вɵtɵp вɵtəhen də avьl eşenə jaraqlь tip taptь.

Faвrikala rascot alƣas mine Greta menən Pomiraniaƣa jeвərđelər. Lagerđa 57 qьđ вer вylmələ toraвьđ. Beđgə qot osqos tьƣьđ. Min səƣət 4 tə toram həm tɵꞑgɵ 12 gətiklem eşləjem. Eştən tьş huƣьş вelemenə ɵjrətələr.

Kisə вeđđə orator вuldь. Ul Germianьꞑ Kɵnsьƣьş jaƣьnan territoriaƣa moxtaz вulьvь həm Fransianьꞑ doşman вulьvь turahьnda вik kyp hɵjləne.

Beđđe nasar aşatalar. Beđ вer vaqьtta la tuq вulƣanьвьđ juq. Ber kɵnlɵk eş xaqьвьđ 25 pfeвing. Mineꞑ paltom da, jьl eske kejemdərem də juq. Şuƣa kyrə avьrьp kitermen tip qurqam. Miꞑə tiklem вer nisə ađna qьna elek kilep eşləj вaşlaƣan вer qьđ вьvьn revmatizmahь menən qatь sirləp вolnitsaƣa jeвərelgən.

Avьlda jьş qьna şturmoviktar qьđđarđь kɵsləjđər. Beđ jaꞑƣьđ uramƣa sьƣьrƣa qurqaвьđ. Kisə min jatьr vaqьtta karovattan „Molodaja gvardia“ isemle komsomol jəşeren gazetahь taptьm. Gazetala avьl xuƶalьƣьnda eşləvse qьđđar вɵtə urьndarđa kɵslənevgə dusar itelələr, ulardьꞑ вik kyptəre avьrlь jəki venerik sirđər menən avьrьjđar tip jađalar. Başta вьl gazetanь nişlətergə lə вelmənem, hunьnan jьrtqalap sьƣarьp taşlanьm. Ikense kɵndɵ вeđđeꞑ lagerƣa şturmoviktar otrədь kilep tentev jahanь. Ike qьđđa oşo jəşeren gazetalar taвьlьp, ulardьꞑ ikehen də qulƣa aldьlar. Gretanan вer ni taвa almahalar đa unь la qulƣa aldьlar. Qulƣa alьnƣan qьđđar вəlki konsintratston lagerƣa jeвərelerđər.

... Min yđemde qot osqos nasar xəldə hiđəm. Mine şturmoviktar otrədeneꞑ jetəksehe kɵslənе. 6 aj inde min avьrlь jɵrejɵm. Başta вьl eşte oşaqlarƣa ujlaƣajnьm, ləkin miꞑə qьđđarđьꞑ mineꞑ menən də Greta kevek вulьp qujьr tejevđəre mine вьl eşemdən tuqtattь. Avьrlь вulьvьm səвəple mine eştən sьƣarđьlar. Şul uq vaqьtta min jortьtan xat aldьm. Əsəjem вik qatь avьrьj ikən. Miꞑə kisekməъtən qajtьp kitergə kərək.

... Вьnan 3 kɵn elek mineꞑ əsəjem ylde. Bɵgɵn min unь kymdem. Mineꞑ ƣəвerlektən qajtьvьma вɵtə qaraldьlarđь alьp kitev ɵsɵn вer nisə eşse menən eşheđđərgə jarđam ojoşmahь cinovnigь kilgən ine. Ul miꞑə, əsəjemdeꞑ yđe ylgəs вɵtə əjвerđərđe eşheđđərgə jarđam ojoşmahьna təpşьram tip qul qujƣan jalƣan raspiska kyrhətte. Min cinovniktan—min вer nisə kɵndən вala tьvđьram. Şunьꞑ ɵsɵn qajhь вer əjвerđərđe yđemə qaldьrьƣьđ tip ni tiklem jalvarham da вьƣa qarşь cinovnik—hin iđəndə lə tьvđьra alьrhьꞑ tine, miꞑə вer nəmə lə qaldьrmanь. Xəđer min вuş вylmələ, ni eşlərgə lə вelməjem tip jađa qatьn.

Javaplь redaktorь:

A. ƏMINЬ

Ɵfɵ „Oktəвr natiskahь“ tipografiahь
Başglavlit vəkile № 3357

Bөtə ildərđeŋ proletarđarь, ʙerləşegeđ!

Leninse

№ 102 (1014)

1936 JЬL
10
OKTƏBR

VLKSM dьŋ Başqortostan ӨK həm Өfө qala komitetь organь

VLKSM Yđək Komitetьnьŋ 2-se plenumь qararđarьn oşo handьŋ 2-3-4-se ʙittərenən uqьƣьđ.

VLKSM DЬŊ TƏVGE OJOŞMALARЬN NЬƢЬTЬRƢA

„KOMSOMOLSKAJA PRAVDA" NЬŊ BAŞ MƏQƏLƏHE. 4-OKTƏBR

VLKSM Yđək Komitetь plenumьnьn ʙөgөn iƣlan itelə torƣan qararđarь Lenin komsomolьnьŋ tormoş həm eşendə ʙik đur əhəmiətkə iə. Yđək Komitet plenumь yđenen qararđarьnda, ʙigerək tə komsomolda propaganda eşeneŋ qujьlьşь turahьndaƣь qararьnda ʙeđđeŋ sojuzьʙьđđьŋ iŋ mөhim ʙurьsьn—jəştərđe həm ʙalalarđь kommunistik tərʙiələvđe praktik tormoşqa aşьrьv juldarьn eşləp sьƣarđь.

Yđək Komitet plenumь komsomol gruppalarьnda, sex, fakultet, ucastka həm ʙaşqa şundaj ojoşmalarđa, komsomolestar undan artqan, ləkin jaŋь ustav ʙujьnsa komsomol komitettarь hajlanmaƣan ojoşmalarđa, otcot ʙirev—qajtanan hajlav kampaniahь ytkərev turahьnda qarar qaʙul itte. Otcot ʙirev—qajtanan hajlav kampaniahь 5-se oktəʙrđən 20-se nojəʙrgə tiklem ytkərelə.

Qajtanan hajlavđarđьŋ sojuzdьŋ ʙөtə ojoşmalarьnda la ytməve qajhь ʙer komitettarƣa otcot ʙirev—qajtanan hajlav kampaniahьna ikense vaƫqьstaqь eş itep qaravƣa hьltav ʙireve mөmkin. Otcot ʙirev—qajtanan hajlav kampaniahьna ʙьndaj ʙөtөn ləje menən dərөƫ ʙulmaƣan zararlь qaraştar ʙulasaƣьn aldan uq iƫkərtep kitergə kərək.

Otcot ʙirev—qajtanan hajlav kampaniahь komsomoldьŋ tormoşonda ʙik mөhim vaqiƣa. Beđđeŋ sojuzьʙьđđьŋ nigeđe ʙulƣan təvge ojoşma, sex, fakultet, ucastok həm ʙaşqa şundaj ojoşmalarđan tөđөlə. Tap ular ʙeđđeŋ sojuzьʙьđđьŋ təvge zvenolarь ʙulьp toralar həm ular komsomolestarđь ideja jaqtan tərʙiələvđə ʙik đur rol ujnajđar. Komsomoles yđeneŋ şiklənevđəre menən ʙьnda ʙerense sьjratta mərəzəƣət itə, ʙьnda ul tulqьnlandьrьvsь məs'ələlərenə javap ala, unьŋ eşe, unьŋ uqьvь, unьŋ jal iteve ʙьnda ojoştorola. Komsomol gruppalarьnьŋ, sex fakultet həm ʙaşqa şundaj ojoşmalarđьŋ eş sьjfatьnan, təvge ojoşmalarđьŋ eş unьşь, ʙeđđeŋ ʙөtə sojuz eşeneŋ unьşь ʙojondoroƣlo.

Yđək komitet plenumьnda otcot ʙirev—qajtanan hajlav kampaniahь turahьnda doklad menən sьƣьvsь, VLKSM Yđək Komitetь sekretarь ip. Luk'janof, ʙөtə komsomol ojoşmalarь jetəkseləre lə ʙeđđeŋ sojuzьʙьđđa təvge ojoşmanьŋ urnьn həm əhəmiəten aŋlap jetkerevđən jьraq toralar əle tine. Krajkomdar, Өlkə Komitettarь, qala komitettarь həm komsomoldьŋ rajon komitettarь tarafьnan təvge ojoşmalar өƫtөnən qənəƣətlənməƫlek jetəkselek itev fakttarь kypselek ojoşmalarđa ʙar. Krajkomdar oʙkomdar, gorkomdar həm rajon komitettarь sjezdan hun, təp aktivtь təvge ojoşmalarƣa sjezd qararđarьn ytəvgə praktik jarđam itevgə jeʙərev urnьna iŋ yđək ʙulƣan—sjezd qararđarьn ytəvđə təvge ojoşmalarƣa jarđam itevde sittə qaldьrьp hər tөrlө konkret saralarđьn plandarьn tөđөv menən şөƣөllənđelər.

Məƫələn, komsomoldьŋ Kalinin Өlkə komitetь sjezdan hun ʙjuro ultьrьştarьnda jөđđən artьq məs'ələ tikşergən. Həm şunda təvge ojoşmalar eşenə qaƣьla torƣan tik өs kenə məs'ələ tikşerə.

Өlkə Komitettarđьŋ, qala komitettarđьŋ həm rajon komitettarьnьŋ kypselegendə elekkesə təvge ojoşmalar menən jetəkselek itevđeŋ təp metodь ʙulьp direktiv kyrhətmələr ʙirev, jađьnьvđar qala kilə həm ularđьŋ kyʙehe ʙer nəmə lə ʙirməj torƣan xattar həm qararđar ʙulьp sьƣa. Tьştan qaraƣanda təvge ojoşmalar menən jetəkselek itevđə ʙөtəhe lə jaqşь torƣan kevek Өlkə Komitettar həm rajkomdar đa ʙar. Bьl komitettar hər tөrlө məs'ələ ʙujьnsa komsomol ojoştorovsьlarьn həm grupporgtarđь doklad menən saqьralar. Ləkin saqьrьvđьŋ kypselege, Өlkə Komitet jəki rajon komitetьnьŋ ʙөtə vaqlьqtarь menən qararđarđa təvge ojoşmanьŋ jeteşheđlektəren hanap sьƣьvƣa qajtьp qala. Ləkin ular ʙьl jeteşheđlektərđe ʙөtөrөvgə jarđam esən ʙer nəmə lə eşləməjđər,

Ə ʙit, təvge ojoşmalar өƫtөnən ьsьn, eşməkər jetəkselek ʙarьnan da elek fajđalь kəŋəş ʙirevđən, jaqşь doklad həjləvse menən, lektor menən, sport inventarđarь menən həm ʙaşqalar həm ʙaşqa şundajđar menən jarđam itevđən tora.

Iptəş Kosaref VKLSM dьŋ X sjezdьnda ʙьlaj tine:

„Hər tөrlө məƣlyməttər jьjnav esən ojoşmaƣa sьƣьvđarđь tьjьrƣa kərək, ə təvge ojoşmalarƣa gastrolerđarđь kire ođatьv xoquqьn ʙirergə kərək. Hər komsomol aktivьnьŋ təvge ojoşmaƣa ʙarьvьnьŋ maqsatь, tik ʙer genə ʙulьrƣa mөmkin—ul, unьŋ jetəkseləren instruktirlav, komsomolestarƣa jarđam itev".

Ə Alma—Ata qala komitetь sekretarь iptəş Kamarof kyrəheŋ ikense tөrlө qaraşta ʙulha kərək. Ul „Luc Vostoka" tigən kolxozda ike tapqьr ʙula. Bьl kolxozda 320 jəş keşe ʙar. Ular uqьmajđar. Ularđьŋ ʙuş vaqьttarь ojoştorolmaƣan, ular menən ʙer kem də əŋgəmə jahamaj. Komsomoldьŋ politik uqьv məktəʙe yđeneŋ eşen tuqtata. Iptəş Kamarof kolxoz komsomolestarьna jarđam itev urьnьna ʙerense kilevendə kolxoz xuzaiьqь menən tanьşa, ikensehendə—parkta urap jөrөj. Həm ʙөtəhe şul. Bьndaj ʙarьvđarđan kolxoz jəki zavod təvge ojoşmahь jaqşь eşləj ʙaşlamajasaƣьn kyrhətevđeŋ kərəge ʙarmь hun.

Otcot ʙirev—qajtanan hajlav kampaniahь, kraj komitettarь, Өlkə Komitettarь, qala komitettarь həm rajon komitettarьnьŋ komsomol aldьndaƣь jaŋь ʙurьstar kimələnə qaraj nisek qajtanan tөđөlgənlegen tikşerəsək.

Qajtanan hajlav vaqьtьnda komsomolestar yđđəreneŋ jьjьlьştarьnda grupporgtarьnьŋ həm yđđəreneŋ komitet sekretarđarьnьŋ otcottarьn tьŋlajasaqtar həm mөđəkərə itəsəktər. Qajtanan hajlavđar vaqьtьnda grupporg, təvge ojoşma sekretarьnьŋ otcotь—ul komsomolestarđьŋ həm jəştərđeŋ ideja kiməldəren kytərevđə nəmə eşləgənlek turahьnda, hər komsomolestьŋ uqьvьn ojoştorov esən nəmə eşlənelgənlek turahьnda otcot.

Komsomolestarƣa, otcot ʙirev həm qajtanan hajlav jьjьlьştarьnda grupporgtar həm sekrerarđarđьŋ ularđьŋ eş jomƣaqtarь turahьnda ƣьna dokladtarьn tьŋlamajьnsa, tik jeteşheđlektərđe genə təŋqitləməjensə, iŋ jaƣьn arala təvge ojoşma nəmə өƫtөndə eşləjəsəgen də ʙildələrgə kərək.

Otcot ʙirev—qajtanan hajlav kampaniahь sojuzdьŋ ʙөtə zvenolarьnьŋ huƣьşsanlьq hələttəren tikşerev, ʙeđđeŋ jetəkse aktivtьŋ ni tiklem ujav ʙulьvьn tikşerev, unьŋ eşe komsomolestarđa partia həm xalьqtьŋ ʙөtə doşmandarьna həm doşman elimenttarƣa qarata ujavlьqtь ni tiklem tə'min iteven tikşerev ʙulasaq.

Otcot ʙirev—qajtanan hajlav kampaniahь tyʙənge komsomol aktivь kadrđarьn nьƣьtasaq. Təvge komsomol ojoşmalarьnьŋ jetəkseləren: „kem ađьraq eşle" ʙulƣanlьq prensipьnan sьƣьp hajlav əle ʙulha jьş ƣьna osoraj. Təvge komsomol ojoşmahь jetəkselegendə lьƣьrđьq, nerəxə, unьnan jəştər ʙer nəməgə lə өjrənə almaƣan keşe tora almaj. Komsomol Sovettar ileneŋ aldьnƣь jəş keşelərenen ojoşmahь. Həm şunьŋ esən də komsomol ojoşmalarь menən tik ʙeđđeŋ Sojuzьʙьđđьŋ iŋ aldьnƣь keşeləre genə jetəkselek itə ala.

Jetəkselek eşenə tikşerelgən, partia eşenə ьsьndan da ʙirelgən keşelərđe hajlarƣa kərək.

Komsomolestar, hajlanьvsь keşeneŋ ʙerense siratta yđ өƫtөndə nisek eşləvenə, qajđa həm nisek uqьƣanlьƣьna ьşanƣan ʙulьrƣa tejeştər. Həm tik komsomolestar ul keşenən nəməgə өjrənergə mөmkin ʙulƣanlьƣьna ьşanƣandan huŋ ƣьna, ʙьndaj keşeneŋ jəştərđe tərʙiələvgə hələtle ʙulьvьna, unьŋ eşendə həm uqьvđa jaqşь jarđamsь həm jetəkse ʙulьvьna ьşanƣandan huŋ ƣьna unь grupporg jəki sekretar itep hajlaj alalar. Qala komitettarьn həm rajon komitettarьn, hər tөrlө kandidattar ʙəjləvđe ʙuldьrmavƣa iƫkərtgə kərək. Hajlavđar sojuzdьŋ kiŋ eskərge demokratiahь tə'min itelgən vaqьtta ƣьna jaqşь ytəsəktər.

Hajlavđar menən dərөƫ, operativ jetəkselekte tə'min itev—qala komitattarьnьŋ həm rajon komitettarьnьŋ iŋ mөhim ʙurьsь ʙulьp tora.

Qala komitetь, rajon komitetь vəkildəre ojoşmalarđa qajtanan hajlav jьjьlьştarьnda qatnaşqanda yđen kyđətevse genə itep tojarƣa tejeş tygel. Ular, komsomolestarđьŋ sojuzda propaganda eşen, staxanofsьlьq quđƣalьşьn kiŋəjtevgə, jaŋь məktəptər tьvđьrьv, yđ eşməkəle tyŋərəktər eşendə ʙulƣan hər tөrlө jaqşь ʙaşlavđarьn, initsiativalarьn ʙөtə jaqlap kytərergə tejeştər. Ular komsomol gruppalarьna, sex, fakultet həm ʙaşqa şundaj ojoşmalarƣa iŋ jaqьn kөndər esendə nəmələr menən şөƣөllənergə kərəklekte, VLKSM dьŋ X sjezd qararđarьn həm Yđək Komitetьnьŋ huŋƣь plenum qararđarьn ytəv esen nəmələr eşlərgə kərəklekte ajьrьvƣa praktik jarđam itergə tejeştər.

Komsomol ojoşmahь yđ-yđen tərʙiələj torƣan ojoşma ʙulьp tora. Komsomolestьŋ hər təqdime, teləhə nindəj fajđalь initsiativahь iŋ kiŋ həm eşməkər jarđam taʙьrƣa tejeş.

„Lenin komsomolьna, jəştərgə həm ʙalalarƣa kommunistik tərʙiə ʙirev ojoşmahь ʙulƣanь xəldə, ʙөtəhenən də elek, jəştərđeŋ yđđəre qatnaşlьƣь, jəştərđen yđ kөstəre menən, unьŋ esen tygel, ə unьŋ menən ʙergə, uƣa tajanьp, unьŋ ʙaşьnda torov xas ʙulьrƣa tejeş" (Kosaref).

Otcot ʙirev-qajtanan hajlav kampaniahь ʙeđđeŋ sojuzьʙьđđьŋ jəştər menən ʙəjləneşen taƣь la nьƣьtasaq, kommunistik tərʙiə həm Sovettar Sojuzьnьŋ aldьnƣь jəş keşelərenen ʙelem alьv yđəge ʙulƣanь xəldə jəştər kyđ aldьnda komsomol ojoşmahenьŋ ovtaritetьn juƣarь kytərəsək.

Өfө pionerđar jorto pionerđarьnьŋ yđ eşməkərlektəren, kyŋelle, kul'turalь jaldarьn ojoştorov usaƣьna əjlənə. Bьnda hər kөn kypləgən pionerđar kilələr.

HYRƏTTƏ: Өfө pionerđar jortonoŋ jal ʙylməhendə. (Krasnof fotohь).

KOMSOMOLDA PROPAGANDA EŞEN ojoştorov turahьnda

VLKSM YĐƏK KOMITETЬ PLENUMЬNЬꞐ QARARЬ

VLKSM đьꞑ X sjezdь, iptəş Stalindьꞑ kyrhətmələre menən qullanьp, jəştərgə kommunistik tərʙiə ʙirev ojoşmahь ʙulьvь jaƣьnan komsomoldьꞑ mahiəten ʙildələne.

Komsomol yđeneꞑ propaganda eşe menən jəştərgə Marks-Lenin təƣliməteꞑ, partia həm sovet vlastьnьꞑ iꞑ mөhim qararđarьn aꞑlatьrƣa, ulardь jəməƣət həm politik tormoştoꞑ fakttarь həm kyrneştəre menən tanьştьrьrƣa tejeş. ʙьl eş taƣь la şunьꞑ өsөn ajьrьvsa əhəmiət qađana, sovet jəştəre sotsialistik stroj şarttarьnda yѣtelər, ularđьꞑ jaqşь uq đur eləşə ytkəndəge avьr tormoşto ʙelməj, əşşe sьjnьfьnьꞑ sotsializmdьꞑ jeꞑeve өsөn alьp ʙarƣan kөrəşeneꞑ ytkəndəge qьjьnlьqtarьn tulьhьnsa kyđ aldьna kiltərə almaj.

VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ plenumь VLKSM ojoşmalarьnda propaganda eşeneꞑ, VKP(ʙ) tarixьnьꞑ tөp momenttarьn өjrənevđeꞑ, ʙol'şeviktarđьꞑ Leninizm doşmandarьna qarşь kөrəştəreneꞑ təƶriʙəhen өjrənevđьꞑ, Marks—Engles—Lenin—Stalindьꞑ tөp idialarьn өjrənevđeꞑ jeterlek ʙulmaƣanlьƣьn həm kyp vaqiƣalarđa өѣtən genə alьp ʙarƣanlьƣьn kyrhətə.

Jəştər arahьnda politik eş (ʙigerək tə avьlda) vaqiƣanьꞑ tura kilevselegenə qarap ƣьna ytkərelə, jьş ƣьna ʙer kompania artьnan ikensehen „ođatьv“ („provertivanie“) kevek his julqujmaѣlьq formanь alьp, formal xarakterđa ƣьna ʙula həm tik dəjəm dokladtarƣa həm dəjəm jьjьlьştar saqьrьvƣa ƣьna qajtarьp qaldьrьla.

Şunьꞑ hөđөmtəhendə jəştər өsөn aꞑlajьşlь ʙulmaƣan kyp məs'ələlər xəl itelməgən kөjөnə qalalar. Kyp kenə komsomol raʙotniktarьnьꞑ „ʙөtə nəmə ʙөtəhenə lə aѣьq həm aꞑlajьşlь“ tigən jalƣan qaraştarь xatta şuƣa kiltərə, VLKSM đьꞑ kyp komitettarь xeđmətsən jəştərđeꞑ nastroinjalarь menən qьđьqhьnьvđan tuqtajđar həm ulardь jetdi rəveştə өjrənməjđər.

VLKSM ojoşmalarьnьꞑ sovet jəştəren əşşe həm krəѣtiəndərđeꞑ ytkəndəge tormoş şarttarь, SSSR đaƣь grazdandar huƣьşьnьꞑ tarixь (qart əşselər, əşşe qatьn qьđđar, kolxozsьlar həm kolxozsь qatьn-qьđđarđьꞑ təƶriʙəhe, grazdandar huƣьşьna qatьşqan keşelərđeꞑ təƶriʙəne, ʙьl məs'ələlər ʙujьnsa ʙaѣьp sьƣarьlƣan əđəʙiat, menən tanьştьrьv өsөn ʙulƣan siklənməgən mөmkinlektərđe fajđalanьvđarь his jeterlek tygel.

VKP(ʙ) tarixьn өjrənev tyꞑərəktəreneꞑ tөp ʙurьsь komsomolestarđь həm komsomol aktivьn VKP(ʙ) tarixьnьꞑ tөp etaptarь menən, ʙol'şeviktarđьꞑ sotsializmdьꞑ jeꞑeve өsөn, əşşe sьjnьfьnьꞑ ildəge ʙөtə doşmandarьna qarşь həm VKP(ʙ) esendə leninizmgə doşman gruppalarƣa həm aƣьndarƣa qarşь kөrəşe menən tanьştьrьvđan tororƣa tejeş ine. Ləkin tyꞑərəktərđeꞑ həm politik məktəptərđeꞑ şaqtaj kyp өləşendə uqьv jьlь esendə tik „1905 jьlƣь revolytsia“ tigən temanь jəki, iꞑ jaqşь tigəndə, imperialistik huƣьşqa arnalƣan temanь өjrənevgə kөskə genə ʙarьp jetə alalar. VKP(ʙ) tarixьnьꞑ oktəʙrđən hunƣь osoro—iꞑ mөhim həm өjrətkesle osoro oşo kөngə tiklem ьsьnlap өjrənelməgən.

VKP(ʙ) tarixьn өjrənevđeꞑ toroşo oşolaj qənəƣətlənerlek ʙulmavь VLKSM komitettarь tarafьnan məktəp həm tyꞑərəktərđeꞑ eşen ojoştorov, tyꞑərəktərgə uqьvsьlarđь ularđьꞑ əđerlektərenə qarap hajlap alьv, programmanь hajlap alьv həm tyꞑərəktərđeꞑ eşe өsөn vaqьt ʙildələv məs'ələlərenə jeterlek diqqət ʙirməve menən aꞑlaşьla.

VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ plenumь komsomolda propaganda eşen uꞑьşlь rəveştə jəjelderev өsөn jetdi qomasavlьqtarđьꞑ ʙerehe VLKSM đьꞑ jetəkse raʙotniktarьnьꞑ həm ʙөtəhenən elek Өlkə Komitettarь, krajkomdar həm rajon komitettarьnьꞑ ʙerense sekretarđarьnьꞑ komsomoldьꞑ ʙьl ʙerense dərəƶələge eşenə narьq ʙirep jetkerməvđərenən tora tip iѣəpləj. ʙьl narьq ʙirep jetkerməvselek jəş ʙol'şeviktarƣa ʙojevoj politik tərʙiə ʙirev julьndaƣь oşo siktən mөhim politik eşte komitettarđьꞑ apparattarьndaƣь sektorđarƣa jəki ikense dərəƶələge raʙotniktarƣa jөkmətergə ьmtьlьv, propagandanь ojoştorov eşenə jetəkselekte tik dəjəm direktivalar ʙirevgə şulaj uq komitet ʙjurolarьnьꞑ ultьrьştarьnda propagandistarđьꞑ isemlegen formal rəveştə raѣlavƣa ƣьna qajtarьp qaldьrьv menən kəvđələnə.

VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ plenumь komsomoldьꞑ jetəkse raʙotniktarьnьꞑ jəştərđe politik tərʙiələv məs'ələlərenə oşolaj qaraştarьn his jul qujmaѣlьq qaraş tip iѣəpləj həm propaganda eşenə narьq ʙirep jetkerməvselekte, unьꞑ hər tөrlө kəvđələneştəren qьrƣa ʙөtөrөrgə təqdim itə.

VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ plenumь iptəş Stalindьꞑ komsomoldaƣь ʙөtə eşteꞑ yđəgen jəştərgə kommunistik tərʙiə ʙirevgə kyserev turahьnda ʙirgən həm VLKSM đьꞑ X sjezdь qararđarьnьꞑ nigeđenə halьnƣan tura kyrhətmələrenə tajanьp qarar ʙirə:

Milli respuʙlikalarđaƣь VLKSM Yđək Komitettarьnьꞑ, komsoml Өlkə Komitettarьnьꞑ, rajkomdarđьꞑ həm rajkomdarđьnj sekretarđarьn propaganda eşen ojoştorovƣa şəxsi rəveştə jetəkselek itergə, şəxsi rəveştə propagandistarđь hajlap alьrƣa həm instruktirovajt itergə məƶʙyr itergə. Şuƣa ʙəjləneştə YK ʙylektərendə, krajkomdarđa, Өlkə Komitettarьnda həm milli resʙuplikarđьꞑ komsomol Yđək Komitettarьnda politik uqьv sektorđarьn ʙөtөrөrgə həm əşşe, krəѣtiən, şulaj uq uqьvsь jəştər arahьnda propaganda eşenə şəxsi rəveştə jetəkselek itevđe ʙylek mөdirđəreneꞑ ʙurьsь itep ʙildələrgə. Şunьꞑ menən ʙergə VLKSM Yđək Komitetь plenumь milli respuʙlikalarđьꞑ komsomol Yđək Komitettarьnьꞑ, krajkomdarđьꞑ, Өlkə Komitettarьnьꞑ, qala komitettarьnьꞑ sekretarđarьn həm aƣzalarьn, rajkomdarđьꞑ həm jerle komitettarđьꞑ sekretarđarьn dəjəm eşe menən rəttən turanan-tura predpriətielərđəge, ucreƶdenielərđəge həm kolxozdardaƣь ʙildəle politik uqьv məktəptərendə həm partia tarixьn өjrənev tyꞑərəktərend zənətiələr alьp ʙarьrƣa yđđeren məƶʙyr itə. VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ plenumь YK ʙjurohьn jerle ojoşmalarđьꞑ oşo kyrhətelgən qararđarđь ytəvđəren sistemlь rəveştə tikşerep tororƣa məƶʙyr itə.

Komsomolestarđьꞑ politik ʙelem alьv tyꞑərəktərendə həm məktəptərendə uqьvđь jaqşьrtьv ʙujьnsa

1. predpriətielərđə, ucreƶdenielərđə, kolxozdarđa, məktəptərđə, VUZdarđa həm ʙaşqalarđa VLKSM aƣzalarьnьꞑ ʙelem alьvđarьnьꞑ tyʙəndəge tərtiʙen ʙildələrgə:

a) uqьrƣa ʙaşlavsь komsomolestar өsөn (qala həm avьldьꞑ) politik gramota məktəptəren ojoştorƣa;

ʙ) Politik gramota məktəʙe kyləmendə ʙelemdəre ʙulƣan komsomolestar өsөn VKP(ʙ) tarixьnьꞑ tөp momenttarьn өjrənev tyꞑərəktəren ojoştororƣa;

v) Inde jetdi politik əđerlektəre ʙulƣan komsomolestar өsөn Gorkomdar, krajkomdar həm ere komitettar ergəhendə Leninizm məs'ələləre, VKP(ʙ) tarixьn өjrənev həm Marks, Engles, Lenin, Stalin əѣərđəren өjrənev tyꞑərəktəren tөđөrgə.

2. VLKSM Yđək Komitetь plenumь partia məƣarifь seltərendə qullanьla torƣan politik uqьv həm partia tarixьn өjrənev programmahьn həm kyləmen komsomol məktəptərenə həm tyꞑərəktərenə mexanik rəveştə kyʙerevđe (ə ʙьl kyserev partia aƣzalarь menən komsomol jəştərđeꞑ politik əđerlek həm təƶriʙə kimələdəre arahьnda ʙulƣan ajьrmanь turanan-tura aꞑlamavđan kilep sьƣa) xata tip iѣəpləp, Yđək Komitet ʙjurohьna politik uqьv həm partia tarixьn өjrənev turahьndaƣь ʙөtə programmalarđь qajtanan qarap sьƣьrƣa həm jaꞑь programmalar ʙildələrgə, şulaj uq politik gramota nigeđđəren həm partia tarixьnьꞑ tөp itaptarьn (proletariat dektaturahь өsөn kөrəş, grazdandar huƣьşь, sovet strojьnьꞑ nigeđđəre, partianьꞑ kontrrevolytsion trotskisьlar—zinovjefsьlar ʙlogьna həm uꞑdarƣa qarşь kөrəşe, ilde industrialaştьrьv həm avьl xuƶalьƣьn kollektivlaştьrьv өsөn kөrəş) taƣь la populərerək aꞑlata torƣan jaꞑь uqьv kitaptarьn ʙaѣьp sьƣarьrƣa təqdim itergə qarar ʙirə.

Yđək Komitet ʙjurohьn jaꞑь uqьv kitaptarьn 1937-se jьldьꞑ 1-se fevralьna ʙaѣьp sьƣarьrƣa, ə programmalarđь ʙer aj srok esendə qajtanan eşləp sьƣьrƣa məƶʙyr itergə.

Şul ajqanlь Yđək Komitet ʙjurohьna jaꞑь uqьv kitaptarь ʙaѣьlьp sьqqanƣa tiklem politik ʙelem alьv məktəptərendə həm tyꞑerəktərendə xəđerge uqьv kitaptarь ʙujьnsa zənətielərđeꞑ normal' rəveştə ʙarьvьn tə'min itev өsөn politik məktəptərđə həm VKP(ʙ) tarixьnьꞑ tөp momenttarьn өjrənev tyꞑərəktərendə jaꞑь programmalarđь inderev tərtiʙe turahьnda VLKSM ojoşmlarьna kyrhətmələr ʙirevđe quşьrƣa.

3. Propagandistarđьꞑ zənətiələrgə taƣь la jetdirək əđerlənevđəre həm komsomolestarƣa yđlektərenən kyʙerək uqьv həm şoƣollənev mөmkinlegen ʙirev maqsatьnda komsomolestarđьꞑ VKP(ʙ) tarixьn өjrənev tyꞑərəktəre həm politik gramota məktəptəreneꞑ ajƣa өs tapqьr ikeşər səƣət eşlərgə tejeşlektəren ʙildələrgə.

4. Tyꞑərəktərđe həm Politik gramota məktəptəren komsomolestarđьn ʙelem kimələdəren iѣəpkə almajьnsa tulajьm komplektovajt itevgə jul qujmaѣqa. Politik gramota tyꞑərəktəreneꞑ həm məktəptəreneꞑ uqьvsьlar sostavь programmanь ytevđeꞑ ʙөtə osoro өsөn tөđөlərgə tejeş. Urta ʙelem alьv məktəptərendə (proizvodstvonan ajьrьlmajьnsa) uqьvsь komsomolestar өsөn politik uqьv tyꞑərəktəren həm məktəptərđe turanan-tura şul məktəptərđə ojoştororƣa. VKP(ʙ) tarixьn өjrənev həm politgramota өsөn ʙildələngən vaqьttь nindəj ʙulha la ʙaşqa məs'ələlərđe өjrənev өsөn fajđalanmaѣqa.

Aƣьndaƣь politikanьꞑ iꞑ mөhim məs'ələləren komsomol jьjьlьştarьnda jomoşaq mөđəkərə itevđe həm ulardь „өjrənev“ eşen tyꞑərəktərgə avđarьvđь xata tip iѣəpləp, komsomol jьjьlьştarьnda aƣьndaƣь politika məs'ələləren jetdi rəveştə mөđəkərə itevđe tə'min itergə ʙөtə komsomol ojoşmalarьn məƶʙyr itergə. Komsomolestarđь aƣьndaƣь politikanьꞑ iꞑ mөhim məs'ələləre menən tərənerək tanьştьrьv өsөn vaqьtlь maxsus tyꞑərektər tөđөrgə. Şul uq vaqьtta komsomol ojoşmalarь komsomolda tormaƣan jəştər arahьnda politik eşte jəjelderergə ʙurьslar.

6. VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ plenumь məktəptərđeꞑ həm tyꞑərəktərđəꞑ, şulaj uq „Komsomolskaja pravda“ nь la qaldьrmajьnsa ʙөtə komsomol matʙuƣatьnьꞑ ʙarlьq tərʙiə—propaganda eşendə ʙulƣan həm jьş ƣьna propagandanьꞑ өѣtən genə alьp ʙarьlьvьnan, tөplө həm jetdi rəveştə aꞑlatьv, ьşandьrьv tege jəki ʙьl polozenialarƣa həm vьjvodtarƣa əsas kilterev, tarixi həm faktik material, konkret vaqiƣalar, jənle miѣaldar həm ʙaşqalar kilterev urnьna formulalarđьꞑ həm vьjvodtarđьꞑ uqьtьlьvnan torƣan ʙik đur jeteşheđlekkə komsomoldьꞑ ʙөtə ojoşmalarьnьꞑ diqqəten ьlьqtьra. ʙьndaj propagandanьꞑ jəştərđə markssa—Leninsə ʙelem ʙuldьrьvƣa jarđam itə almaƣanlьƣь, ʙəlki komsomolestar өsөn kyꞑelheđ zənətiəgə əjlənganlege asьq kyrenep tora.

Yđək Komitet plenumь komsomol ojoşmalarьna ʙьl ʙol'şeviktarsa ʙulmaƣan, formal həm өѣtən genə ytkərelə torƣan propaganda ьsulь menən hər jaqlap kөrəşergə, şul uq vaqьtta propagandanь dөrөѣ qujьv miѣaldarьn, ajьrьm propagandistarđь, şulaj uq ajьrьm məktəp həm tyꞑərəktərđeꞑ eşen kiꞑ rəveştə populərləştererƣə təqdim itə.

7. VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ plenumь „Komsomolskaja pravda“ redaksiahьn Marksizm—Leninizmdьꞑ həm partia tarixьnьꞑ tөp məs'ələləren, iꞑ mөhim politik vaqiƣalarđь tөplө rəveştə aꞑlata torƣan jetdi məqələlərđe sistemlь rəveştə ʙaѣьp sьƣarьrƣa məƶʙyr itə.

ʙөtə komsomol gazetalarьnda ʙьl junələeştəje eşteꞑ qujьlьşьn jaqşьrtьv өsөn Yđək Komitet ʙjurohьna komsomol gazetalarьnьꞑ redaktorđarьn instruktirovajt itev өsөn kəꞑəşmə saqьrьrƣa quşьrƣa.

Propaganda eşenə jetəkselekte jaqşьrtьv ʙujьnsa

1. Komsomol Komitettarь tarafьnan propaganda kadrđarьn hajlap alьv həm tərʙiələv turahьnda qajƣьrtьv, ularƣa kөndəlek həm diqqətle jetəkselek itev propaganda eşeneꞑ uꞑьşlьƣьn tə'min itə torƣan tөp şart ʙulьp tora.

Yđək Komitet plenumь milli respuʙlikalarđьꞑ LKSM Yđək Komitettarьnьꞑ, krajkomdarđьꞑ, Өlkə Komitettarьnьꞑ şulaj uq rajkom həm garkomdarđьꞑ ʙөtə sekretarđarьn propagandistarđь instruktirovajt itev həm eş menən tanьştьrьv өsөn ular menən ajƣa ʙer tapqьrđan da hirək ʙulmaƣan miqdərđə şəxsi rəveştə kəꞑəşmələr ytkərergə, ə komitettarđьꞑ ʙjuro ultьrьştarьnda ajьrьm propagandistarđьꞑ yđ eştəre turahьndaƣь otcottarьn rigylər rəveştə tьꞑlarƣa məƶʙyr itə.

(Davamь 3-sөʙittə).

VLKSM dьꞑ X sjezdьnьꞑ pionerđar arahьndaƣь eşte jaqşьrtьv julьndaƣь qararьn ytəv turahьnda

VLKSM YĐƏK KOMITETЬ PLENUMЬNЬꞐ QARARЬ

VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ plenumь, komsomoldьꞑ X sjezdьnьꞑ ʙalalar arahьnda eşləv turahьndaƣь qararьn ytəgən xəldə, komsomol ojoşmalarьnьꞑ pionerđar həm məktəp ʙalalarь arahьnda eşləvđe ʙildəle dərəƶələ jaqşьrtьvƣa ireşkənlektəren kyrhətə. Pionerđarđьꞑ jəjge lagerđarь jaqşьraq ytkərelgəndər. Berense tapqьr ʙularaq kolxozsьlarđьꞑ ʙalalarь ɵsən kiꞑ rəveştə pionerđar lagerđarь ojoştorolƣan. Ere qalalar đa ʙalalar ʙaqsalarь həm parktarь, ʙalalar jal itev həm kyꞑel asьv majđandarь tьvđьrьlƣandar. Kyp kenə qalalarđa VKP(ʙ) Ɵlkə Komitarьnьꞑ həm qala komitettarьnьꞑ aktiv jarđamь menən pionerđarđьꞑ jaꞑь dvoristarь həm jorttarь, ə avьl rajondarьnda—pionerđar klubtarь həm kolxoz ʙalalarьnьꞑ jorttarь ʙarlьqqa kiterilgəndər. Balalar ɵsən kitap həm ƶurnaldar ʙaƫьp sьƣarьv şaqtaj jaqşьrƣan. Balalalar kinofilmdarьn eşləp sьƣarьv ɵsən maxsus kino ojoşmahь (Sojuzdetfilm) tɵđɵlgən.

Şunьꞑ menən ʙergə VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ plenumь pionerđar otrədtərenenꞑ eşenə komsomoldьꞑ jetəkselek itevendə əle hamanda şaqtaj đur jeteşheđlektər ʙulьvьn, şunьꞑ hɵđɵmtəhendə pionerđar otrədtərendəge eşteꞑ jьş qьna yđ aqьşь menən həm ojoştorolmaƣan rəveştə ʙarƣanlьƣьn kyrhətə. Bigrək tə komsomol komitettarьndaƣь pionerđar ʙylektəre qənəƣətlənerlek eşləməjđər, ular, qaƣiđə rəveşendə, pionerđarđan ajьrьlƣandar, ʙalalarđьꞑ ixtiaƶdarьn ʙer jaqta qaldьrьp ytələr, otrədtərgə həm voƶatьjđarƣa konkret jarđam kyrhətevgə qaraƣanda kyʙerək „dɵjɵm saralarđьꞑ plandarьn“ eşləv menən şɵƣellənələr.

Ber talaj komsomol ojoşmalarьnda şul iƫəptən Donʙas, Saratof, Cləʙ ojoşmalaьnda, kyp handaƣь otrəd tərđeꞑ oşo kɵngə tiklem voƶatьjđar juq. Şunьn menən ʙьl ojoşmalarđa X sjezdьn hər ʙer pionerđar otrəden voƶatьjđar hajlap qujьv turahьndaƣь qararь ytəlməgən.

Pionerđar voƶatьjđarьnьꞑ uqьvь jəhətenən, ularƣa jetdi əđerlek ʙirev urьnьna, oşo kɵngə tiklem hər jerđə kustarşina jəşəj, hər tɵrlɵ aşьqьslьq menən ojoştorolƣan, qьƫqa sroklь həm komsomol komitettarь tarafьnan jeterlek diqqət həm jetəkselek ʙulmaƣan xəldə ytkərelə torƣan kurstar həm seminarđar kypselek təşkil itələr.

VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ plenumь ʙɵtə komsomol komitettarьn pionerđar arahьndaƣь yđ eştərendə tɵp diqqətte otrədtərđeꞑ eske tormoşon artaʙьn jaqşьrtьrƣa, pionerđarđьn dɵjɵm məktəp ojoşmalarьn nьƣьtьv, pionerđar voƶatьjđarьn hajlap alьvƣa həm uqьtьvƣa tuplarƣa məƶʙyr itə.

VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ plenumь pionerđar otrəden həm otrədtərđeꞑ sʙorđarьn ʙalalarƣa jəməƣət tərʙiəhe ʙirev həm ularđь ojoştorov eşeneꞑ tɵp ʙьvьnь tip iƫəpləp, pionerđar otrədtərenenꞑ sʙorđarьn tik ʙelemđərđe, otmitkalarđь, otcottarđь həm ʙaşqa şunđajđarđь tikşerev menən məktəp zənətieləren jaʙaj rəveştə dəvam itterevgə əjlənderev, jəki otrədtьꞑ sʙorьn tik ʙalalar ɵsən zararlь, jьş qьna ʙaştan ujlap sьƣarьlƣan həm jɵkmətkeheđ ujьndarƣa həm kisələrgə əjlənderev kevek his ʙer nəməgə jaramaj torƣan praktikanь qьrƣa xɵkɵm itə.

VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ plenumь ʙɵtə komsomol ojoşmalarьna pionerđar xərəkətenenꞑ ʙalalarƣa jəməƣət həm sotsialistik tərʙiə ʙirev ɵsɵn siktən tьş mɵhim xərəkət ʙulƣanlьƣь-

iꞑ mɵhim vaqiƣalarđь aꞑlatьv, əđəʙiat, jьr, muzьjka, texnika, fiz'kultura həm ʙaşqa şundьjđar ʙujьnsa ʙalalarđьꞑ yđ eşməkərlektəren ojoştorov kevek ʙik kyp tɵrlɵ eşməkərlekte alьrƣa tejeş. Pionerđar ojoşmahьnьꞑ ʙɵtə ʙьl kyp qьrlь tormoşto komsomol komitettarьnьꞑ həm pionerđar voƶatьjđarьnьꞑ daimi jetəkselege aƫtьnda ytergə, ləkin şul uq vaqьtta ʙalalarđьꞑ yđđərenenꞑ eşməkərlegenə nigeđlənergə tejeş.

VLKSM Yđək Kəmiretьnьꞑ plenumь oşolarƣa tajanьp qarar itə:

1. Məktəptəge pionerđar ojoşmahь, otrəd həm zveno turahьnda

Məktəpteꞑ ɵsɵnsɵ klasьnan ʙaşlap higeđense klasьna tiklem hər ʙer klasta 40 keşenən artьq ʙulmaƣan hanla pionerđar otrəde tɵđɵlə.

Otrədteꞑ tɵđɵlɵşɵn tyʙəndəgesə ʙildələrgə.

a) otrəd higeđ həm un pionerđь ʙerləştergən zvenolarƣa ʙylenə. Zveno jəş pionerđarđьꞑ əxlaq qaƣiđələren zvenolaƣь hər ʙer pionerđьꞑ ytəvenə ireşergə tьrьşa, pionerđarđьꞑ uqьvđaƣь ɵlgɵrɵştəren kyđətə həm iꞑ jaqşь ɵlgəşevđərgə ireşevđəre turahьnda qajƣьrta, fizkul'tura həm qorƣavsьlьq znacoktarьna normalar tapşьrьvƣa əđerlənə, kitaptar, ƶurnaldar, gazetalar uqьvđь həm mɵđəkərə itevđe ytkərə, ujьndar, progulkalar, ekskursialar, teatrƣa, kinoƣa, muzьjđarƣa ʙarьvđь ojoştora, jьrđar ɵjrənə, kalleksialar jьjьvđь ojoştora, otrəd sʙorьnda yđeneꞑ uꞑьştarьn kyrhətə, məktəp ʙalalarьn pionerlьqqa inevgə əđerləj.

Zveno iꞑ jaqşь pionerđar arahьnan zveno voƶatьjьn hajlap quja. Zveno dekadaƣa ʙer tapqьr sʙorƣa jьjьla. Zvenonьꞑ sʙorь ʙer-ike səƣəttən artьq ʙulmaƫqa tejeş;

ʙ) totoşlaj otrəd yđeneꞑ sʙorđarьn ajƣa ʙer tapqьr ytkərə.

Otrəd sʙorđarđь yđ esenə ajьrьm pionerđar tarafьnan pionerđarđьꞑ əxlaq qaƣiđələre ytəleven tikşerevđe, ajьrьm pionerđarđьꞑ uqьvđa ɵlgɵrɵştəren tikşerevđe, pionerƣa qaʙul itevđe həm sьƣarьvđь, hər tɵrlɵ politik, ƣilmi. dingə qarşь ʙeseđalarđь, əđəʙi əƫərđər uqьv həm mɵđəkərə itevđe, otrədteꞑ yđ esendəge məs'ələlərđe (tyꞑərəkteꞑ, zvenonьꞑ otcotь, redkolligianь hajlav) tikşerevđe, ajьrьm pionerđarđьꞑ eştəren kyrhətevđe, znacoktarƣa normalar tapşьrьvđь, jьrđar, ujьndar ɵjrənevđe, zvenolarđьꞑ, tyꞑərəktərđeꞑ jarьşьvdarьn həm ʙaşqalarđь alьrƣa tejeştər. Otrəd sʙorьnьꞑ davamь ike səƣəttən artьq ʙulmaƫqa tejeş.

v) otrəd yđeneꞑ sʙorьnda 7—9 keşe sostavьnda otrədtьꞑ sovetьn, şul iƫəptən sovet predseđatelen, otrəd stena gazetahьnьꞑ redaktorьn, ʙajraqsьnь hajlap quja. Voƶatьj sovet sostavьna inə.

Otrəd sovetь iꞑ jaqşь uqьv həm dissiplinanь nьƣьtьv ɵsən jarьş ojoştora, zvenovajđarƣa həm tyꞑərək starostalarьna jetəkselek itə həm ularđь eşkə ɵjrətə, ularđьꞑ eşe menən tanьşa, pionerđarđь tyꞑerəktərgə, sport majđandarьna ьlьqtьra, zvenolar arahьnda sport həm ʙaşqa tɵrlɵ jarьştarđь, otrəd ujьndarьn, kyrgəđmələr, ekskursialar, progulkalar ojoştora, pionerƣa inev ɵsən jaꞑь ʙalalarđь otrəd sʙorьna təqdim itə.

Sovet ajƣa ʙer tapqьr jьjьla, jьjьlьştьꞑ davamь ʙer-ʙer jarьm səƣəttən artьq ʙulmaƫqa tejeş.

2. Pionerđarđьꞑ ʙer nisə otrədtəre ʙulƣan məktəptərđə ʙaşьnda məktəp pionerđarьnьꞑ dɵjɵm jьjьlьşь tarafьnan 19-21 keşenən artьq ʙulmaƣan sostavta ʙer jьllьq vaqьtqa hajlana torƣan sovet torƣan dɵjɵm məktəp pionerđar ojoşmahьn tɵđɵrgə.

a) Məktəptəge pionerđar ojoşmahьnьꞑ sovetь, pionerđar otrədtarьna uqьvđьꞑ juƣarь sьjfatь həm dissiplinanь nьƣьtьv ɵsən kerəştə jarđam itə, pionerđarđьꞑ tɵrlɵ tyꞑərəktəren ojoştora, pionerđarđьꞑ eşməkərlektəre alƣa kitevgə jarđam itə, məktəp pionerđarь ojoşmahьnda tɵrlɵ saralarđь ytkərə (otrədtər arahьnda sport həm qorƣavsьlьq jarьştarьn ytkərə, komandalar tɵđɵj, ujьndar, kyrgəđmələr, lagerđar, poxodtar, xudoƶestvolь yđ eşməkərlek tyꞑərəktərenenꞑ sьƣьştarьn, əđəʙi kisələrđe ojoştora);

в) sovet yđeneꞑ sostavьnan sovet predseđatelen, dɵjɵm məktəp pionerđar gazetahьnьꞑ redaktorьn, ʙajraqsьnь hajlaj həm massavoj eş tyꞑərəktərenenꞑ ojoştorovsьlarьn ʙildələj.

Məktəp pionerđarь ojoşmahьnьꞑ sovetь menən ɵlkən voƶatьj jetəkselek itə.

Məktəp pionerđarь ojoşmahь menən jetəkselek itevđe VLKSM dьꞑ məktəptəge ojoşmahьna, ə ular ʙulmaƣan urьndarđa VLKSM dьꞑ tejeşle rajkom həm garkomdarьna jɵkmətergə.

3. VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ plenumь pionerđarđьꞑ voƶatьjđarьn otrədtərđəge pionerđar zvenolarьn nьƣьtьrƣa, zveno voƶatьjđarьn jaqşьraq instruktirovajt itergə məƶʙur itə. Iꞑ jaqşь voƶatьjđar arahьnan zveno ʙьşьna jaqşь voƶatьj qujьlƣan xəldə, tik pionerđar zvenolarьnьꞑ jaqşь eşe genə ʙɵtə otrədteꞑ eşen nьƣьta həm hər ʙer pionerđь tərʙiələvđe jaqşьrta alasaq

4. Pionerđarƣa həm məktəp ʙala-

(Davamь 4-se ʙittə).

Komsom nda eşen
ojo nda

VLKSM YĐƏK KOMIT

(Davamь. Başь 2-se ʙittə)

2. VLKSM Yđək Komitettarь programmanь ytkən vaqьtta prop gandistarđь almaştьrьvđь tьjarƣa. H ʙer propagandis yđ tyꞑərəgendə z nətilələr ʙaşlanƣan vaqьttan alьp ʙ tə programmanь tamamlaƣanƣa ti lem şul tyꞑərəkteꞑ normal' eşen t urьn itergə ʙurьslь.

3. Propaganda eşenə jetəkselek kɵsəjtev ɵsən VLKSM Yđək Kom tetь ergəhendə YK sekretarđarьnь jetəkselege menən eşləvse instruk torđar—propaganda eşen ojoştorov sьlar gruppahьn (10 keşe) tɵđɵrg

Komsomol Ɵlkə Komitettarь, kraj komdarь həm Yđək Komitettarь er gəhendə ʙerense sekretarđьꞑ jetək selege menən eşləvse instruktorđar— propaganda eşen ojoştorovsьlar grup palarьn (3-5 keşe) tɵđɵrgə.

4. VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ plenu mь kolxozsь komsomolestar arahьn da propaganda eşen alьp ʙarьvđь ajrьvsa qьjьnlьqtarь ʙulƣanlьƣь iƫəpkə alьp, Yđək Komitet ʙjurohь qala komsomol ojoşmalarьnan kolxozdarđaƣь komsomol ojoşmalarьna propaganda kɵstəre menən jarđam kyrhətev turahьndaƣь məs'ələne maxsus rəveştə eşləp sьƣarьrƣa, şulaj propagandanьꞑ iꞑ mьvafiq forma- p sьƣarьrƣa quşa. VLKSM

ren həm Markssa—Leninsə uqьvđarьn kytərev məs'ələhenə ʙol'şeviktar-

sa ʙulmaƣan ƣəmheđ qaraştarьn his jul qujmaƫlьq kyreneş tip iƫəpləj. Bildəle dərəƶələ tap ʙьna şunьꞑ menən ʙьndaj raʙotniktarđьꞑ məktəp həm tyꞑərəktərđə zənətiələrđe alьp ʙarьrƣa həm jьjьlьştarđa komsomolestar tarafьnan dokladsьlarƣa ʙirelə torƣan horavđarƣa asьq javaptar qajtarьrƣa jьş qьna ʙuldьra almavđarь aꞑlaşьla.

VLKSM Yđək Komitetь his ʙerehen qaldьrmajьnsa aktivtaƣь ʙɵtə komsomolestar yđ ɵƫtərendə eşləhendər həm şulaj itep rədovaj komsomolestarƣa ɵlgɵ ʙulhьndar ɵsən ularƣa qarata talapsanlьƣtь kɵsəjtergə komsomol ojoşmalarьn məƶʙyr itə. Hər ʙer aktivist tɵplɵ propagandis ʙulьrƣa tejeş.

⁂

VLKSM Yđək Komitetь plenumь ʙɵtə komsomol ojoşmalarьnьꞑ jəştərgə Leninsə ʙojevoj tərʙiə ʙirev eşe, propagandanь jetdi rəveştə julƣa qujьv eşe menən ʙol'şeviktarsa ƣɵllənəsəktərenə həm xeđmətsəndərđeꞑ tьvƣan həm hɵjɵklɵ duƫь həm atahь iptəş Stalinđьꞑ ʙɵtə kyrhətmələren namьƫ menən ytəjəsəktərenə ьşana.

VLKSM dьꞑ X sjezdьnьꞑ pionerđar arahьndaƣь eşte jaqşьrtьv julьndaƣь qararьn ytəv turьnda

VLKSM Yđək Komitetь plenumь qararьnьꞑ davamь. Başь 3-sө bittə

rьna məktəptə alƣan ʙelemdəren nьqьtьrƣa həm arttьrьrƣa jarđam itə torƣan terlə predmet tyꞑərəktəren, fizkul'tura—sport komandalarьn, qorqavsьlьq—texnik hem xudoƶestvolь yđ eşməkərlek tyꞑərəktəren ojoştorov, məktəptəge pionerđar ojoşmalarьnьꞑ həm otrədtərenen eşendə iꞑ mөhim urьndь alьrƣa tejeş.

Pionerđar həm məktəp ʙalalarь өsөn tyꞑərəktərđe məktəp direktorđarьnьꞑ həm mөdirđərenen jarđamь menən voƶatьjđar ojoştororƣa tejeşlegen ʙildələrgə.

Tyꞑərəktərgə jetəkselek itevgə pedogogtarđь, məktəpte şeflьqqa alƣan predpriətielərđeꞑ komsomolestarđan ʙulƣan ʙelgestəren (texniktarđь, fizkul'turniktarđь, komandirđarđь həm ʙaşqalarđь) həm sovet intelegintsiəheneꞑ iꞑ jaqşь vəkildəren ьlьqtьrьrƣa.

VLKSM krajkomdarьn, Өlkə Komitettarьn həm milli respuʙlikalarđьn LKSM Yđək Komitettarьn pionerđar forpostarьn, kolxoz ʙalalarь jorttarьn, ʙaqsalarđь, parktarđь qьşqa əđerlərgə (tavđarđь qorolmalav, qьşqь sport inventarđarьn ʙuldьrьv, katoktar өsөn majđandar əđerləv, ʙylmələrđe jьjhađlandьrьv həm ʙaşqa şundajđar) məƶʙyr itergə.

II. Voƶatьjđьꞑ eşe turahьnda

1. Plenum, pionerđar otrədeneꞑ, zvenohьnьꞑ eşen jaqşьrtьv voƶatьjđarđьꞑ pionerđarđь nisek ojoştora, ularƣa yđ eşməkərlektəren alƣa jeʙərevđə nisek jarđam kyrhətə ʙelevđərenə ʙəjləngən ʙulƣanlьqьn kyrhətə.

Voƶatьj ajьrьm rəveştə hər ʙer pioner menən eşlərgə, pionerđarđь jəş pionerđarđьꞑ əxlaq qaƣiđələre ruxьnda tərʙiələrgə, ularđьꞑ politik alƣa kitevđəre turahьnda qajƣьrtьrƣa, hər ʙer pionerđьꞑ uqьvьn kyđətergə, iꞑ jaqşь uqьv өsөn jarьş ojoştororƣa həm pedogogtar menən ʙergə pionerđarƣa kərəkle jarđamdь kyrhətergə, otrədtə, məktəptə həm məktəptən tьşta pionerđarđьꞑ əxlaqьn kyđətergə, pionerđarđь ojoşqanlьqqa, dissiplinaƣa, tөgəllekkə kyndererge tejeş.

2. Voƶatьj pionerđarƣa ʙol'şeviktar partiahь həm unьꞑ jetəksseləre turahьnda, SSSR həm unьꞑ konstitutsiahь, turahьnda eşse həm krəъtiənđərđeꞑ elekke tormoş, SSSR đaƣь sotsialistik tөđeleşteꞑ iꞑ mөhim fakttarь turahьnda, sit ildərđəge eşse həm krəъtiənđərđeꞑ yđđəren qotqarьv өsөn kөrəşevđəre, graƶdandar huqьşь turahьnda, Qьđьl armia, şulaj uq unьn marşaldarь həm qaharmandarь turahьnda hөjlərgə, ʙьlarđь ʙalalarƣa aꞑlajьşlь, jaʙaj tel menən, qьđьqьrlьq həm oʙrozlь itep hөjlərgə tejeş.

Pionerđarƣa uqьv өsөn iꞑ jaqşь kitaptarđь hajlap alьrƣa, teatr kino həm konserttarƣa ʙarьv өsөn iꞑ jaqşь pjessa həm filmdərđe hajlavđa jarđam kyrhətergə tejeş.

Tyꞑərəktərđe ojoştororƣa həm pionerđarđь yđ hələtlektəren alƣa jeʙərev өsөn tyꞑərəktər hajlap alьvđa, yđ eşməkərlektəren, ujьndarđь, jьrlavđarđь, progulkalarđь, ekskursialarđь ojoştorovđa jarđam kyrhətergə tejeş.

Pionerđarđьꞑ havlьqьn kyđətergə, ularƣa artьq nagrozka ʙirelevenə jul qujmaъqa tejeş.

Yđ otrədeneꞑ pionerđarьna ularđьꞑ eşendə yđ vaqьtьnda jarđamƣa kilergə, ularƣa eşlekle kəꞑəş, kyrhətmə ʙirergə tejəş.

3. Otrədtьꞑ, zvenolarđьꞑ eşen ojoştorƣan xəldə, voƶatьj pionerđarđьꞑ ixtiazdarьna, jaqşь qьđьqhьnьvđarьna hiđgerlek menən qararƣa tejeş. Voƶatьj yđeneꞑ ʙөtə eşendə pedogogtar, klass jetəkseləre həm ata—əsələr menən tьƣьđ ʙəjləneş totorƣa tejeşle.

Voƶatьjđar otrəd sovettarьnьꞑ predsedateldərenə, zveno voƶatьjđarьna həm ʙөtə pionerđar aktivьna jarđam kyrhətergə, ularđь yđđəre menən almaştьrmaъqa, ʙəlki eşte nisek jaqşьraq qujьvđьꞑ konkret elgələren kyrhətep, ularđьꞑ yđđərenə eşte ojoştorov həm ytkərevđə hər jaqlap jarđam itergə məƶʙyrđər.

Voƶatьj yđeneꞑ ʙөtə eşendə tik ojoşqanlьq həm kul'tura'lьq jaqьnan ʙulƣan yđeneꞑ şəxsi elgəhe menən genə ʙerđəm kollektivь tuplaj həm ajьrьm rəveştə hər ʙer pionerđь tərʙiələj alƣanlьqьn kyđ uꞑьnda totorƣa tejeş.

4. Pioner otrədtərenen voƶatьjđarь ʙulьp eşləvgə 9 həm 10-sь klasstarđa uqьvsь iꞑ əđerlekle komsomolestarđь, şulaj uq zavod, faʙrik, kolxoz, sovxoz həm ucreƶdenie komsomolestarьn ʙildələrgə.

Pioner otrədtəreneꞑ voƶatьjđarьn təvge komsomol ojoşmahьnьn dөjөm jьjьlьşьnda həm VLKSM rajkomь (qala komitetь) ʙjurohьnda raъlarƣa həm ularƣa ʙelderməjensə pioner voƶatьjđarьn urьndarьnan alьrƣa jəki ʙuşatьvƣa jul qujmaъqa.

5. Voƶatьjđarđьꞑ daimi rəveştə eşləvse өlkə, kraj həm respuʙlika məktəptərendə uqьtьv srogь ʙer jьl ʙulƣan məktəptərgə əjləndererge. Ere qala yđəktərendə (Məskəv, Leningrad, Kief həm ʙaşqalar) şundaj uq uqьv srogь menən qala məktəptəren tөđərgə.

6. Sojuz respuʙlikalarđьꞑ VLKSM Yđək Komitettarьn, VLKSM krajkomdarьn həm Өlkə Komitettarьn sittən torop uqьta torƣan həm kiske pedogogik texnikymdarđa həm instituttarđa pionerđar voƶatьjđarьn pedogogik jaqtan uqьtьvđь Narkomprostar menən ʙergə ojoştororƣaməƶʙyritergə.

7. Pionerđar xərəkəteneꞑ ʙik đur əhəmiəte ʙulƣanlьqtan həm əle haman da komsomol komitettarь tarafьnan uƣa jeterlek diqqət ʙirelməgənlektən, VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ plenumь komsomol ojoşmalarь pionerđar arahьnda eşləvgə praktik jetəkselek itev өsөn iꞑ jaqşь, təƶriʙəle ojoştorovsьlarđьʙildələrgə məƶʙyr itə.

VLKSM Өlkə Komitettarьna, krajkomdarьna həm milli respuʙlikalarđьꞑ LKSM Yđək Komitettarьna, rajkomoldarđьꞑ həm qarkomdarđьꞑ pionerđar arahьnda eşləvse raʙotniktarьn ʙarlarƣa həm pirsonal' rəveştə raъlarƣa, ə Yđək Komitet ʙjurohьnda VLKSM krajkomdarьnьn, өlkə Komitettarьnьꞑ həm milli respuʙlikalarđьn LKSM Yđək Komitettarьnьꞑ pionerđar arahьnda eşləvse raʙotniktarьn personal rəveştə raъlarƣa təqdimi itergə.

8. VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ plenumь, VLKSM dьꞑ X-sь ʙөtə sojuz sjezdьnьꞑ quşьvьna tajanьp, jəş pionerđarđьꞑ əxlaq qəƣiđələren nigeđđə raъlarƣa qarar ʙirə həm Yđək Komitet ʙjurohьna ularđь tamam redaktorlap sьƣarьrƣa quşa.

Ispaniala xərʙi—faşistik fetnə

„Yđ kөrəşeʙeđđə ʙeđ jaꞑƣьđ tygel“

ISPANIA KOMPARTIAHЬNЬꞐ MӨRƏƵƏƢƏTE

Madrid, 6. Kisə Ispaniala 1934 jьldьꞑ oktəʙrendə Asturiala həm Ispanianьꞑ ʙaşqa provinsialarьnda ʙulƣan huqьştarđьꞑ ikense jьllьqь ytkərelde. Şul ajqanlь Ispania kompartiahьnьn yđək komitetь vozvanie sьƣarđь. „Bөgөngө tөp ʙurьs,—tip əjtelə unda,—xianətsel generaldarđь juq itevđən tora. ʙьl huqьşta hər ken eъtөndə ʙer yk tөrlө ʙurьs jata. ʙьl huqьş ʙeđđeꞑ ʙөtəʙeđgə lə qarşь ʙaşlanƣan. Ul huqьş his kisekməъtər komandovanienь yđ[e]kləşterevđe həm ʙeđđeꞑ saftarьʙьđđa qoros dissiplinanь taləp itə. Xianətselər yđđəreneꞑ iꞑ jaqşь kөstəren Madridqa qarşь taşlajđar. ʙeđ Madridtь yđeʙeđđeꞑ ʙөjөk milli jeꞑevđeꞑ ʙazahьna əjləndergə tejeşʙeđ. Demokratik ireklekte jaqlavsьlar, alƣa! Yđ kөrəşeʙeđđə ʙeđ jaꞑƣьđ tygel. ʙөtə donjanьn antifaşistarь ʙeđgə qarap toralar həm yđđəreneꞑ his hynməъ jalqьnlь ʙerđəmlektəren ʙelderələr.

Sotsializm ile—Sovettar Sojuzь ʙь tuƣandarsa jarđamdьn ʙaşьnda tora“.

Vozvanie xalьq ƣəskərđərenə hən xalьq frontь xөkymətenə şulaj uq kompartiaƣa sələm menən tamamlana.

Madrid ergəhendə qatь huqьştar

Pariƶ Madridtan xəʙər itev ʙujьnsa fetnəselər Madrid janьndaƣь ʙөtə fronttarđa qatь huqьştarđь jəjelderələr. Respuʙlikan ƣəskərđər nasarьraq qorallanƣan ʙulhalar đa, ʙik kөslө qarşьlьq kyrhətələr. Madridqa iꞑ jaqьn ucastkalarđa fetnəselər ʙik kөslө eşməkərlekte jəjeldergənđər Toledo ucastkahьnda, ʙigerək tə Naval'peral' janьnda fetnəselərđen artilleriahь həm aviatsiahь respuʙlikansьlarđьꞑ pozitsiahьn tuqtavhьđ tupqa totalar. Respuʙlikan druƶinalar kyp səƣəttər ʙujьna yđ pozitsialarьn totop torđolar, fetnəselərđeꞑ ʙөtə kөsənevđərenə qaramaъtan, front liniahь yđgərməne. Toledo ucastkahьnda Kisə kөndөđ respuʙlikansьlar Bargasqa janь hөzym jahanьlar. Respuʙlikansьlar fetnəselərđeꞑ Toledonan Madridqa ʙara torƣan juldь tupqa totovsь ʙatarejalarьna jartь kilometr qalƣanƣa tiklem jaqьnlaştьlar. Respuʙlikansьlar utь aъtьnda fetnəselər artilleriahь atьvđan tuqtarƣa məƶʙyr ʙuldь.

Pariƶ, 5. Madridtan xəʙər itevgə qaraƣanda, Madridtan xalьqtь kyserev turahьnda sit il matʙuƣatьnda ʙaъьlьp sьqqan xəʙərđər rəsmi rəveştə kire qaƣьlalar.

KUBOK ӨSӨN JARЬŞ

Başqortostan Sovnarkomь ergəhendəge Fizkul'tura komitetь oktəʙrđeꞑ 12 henən 30 na tiklem kuʙok (keskəj genə kөmөş havьt) alьvđa ʙe- ensьlek өsөn futʙol ʙujьnsa jarьş tkərə. ʙьl jarьşqa sport jəmƣiəttə- e, tyʙənge kollektivtar komandalarь əm rajondarđьꞑ jьjnalma komanda- arь qatnaşa alalar.

Jarьşta qatnaşьv jerəʙə menən ʙil- ələnə, əgər jerəʙə ʙujьnsa Өfө qa- ahьndaƣь komandalarƣa rajon ko- a dalarь menən osoraşьrƣa tura lə ikən, ul saqta ujьn rajon koman- larьnьꞑ sport majđandarьnda yt- relə.

Jarьş mələndə ʙөtə osoraşьvđarđa dьnƣь ike komandanьꞑ final ujь 30 sь oktəʙrđə Өfөlə „Dinamo“ adionьnda ytkərelə. Işemʙaj nef' omьjslalarь həm Stərletamaq rajo- ьnьꞑ jьjьlma komanđalarьnan jarьş qatnaşьv өsөn zajavka kilde.

ojuz dissiplinahьn ʙođalar

Kөjөrgəđe rajonь „Traktor“ kolozь təvge komsomol ojoşmahьnda ƣzalьq vznostarьn kvartalap tyləv ədət ʙulьp kitkən. Komsomoles anƣulof Xəmətjan 5 ajƣa vznos ləməgən. Komsomol organizatorь avьtof Xuƶa yđe lə 3 ajƣa vznos ləməgən.

ʙьl ojoşmala komsomol xuƶalьqьn aqlav eşenə lə iƣtiʙar ʙirelməj. Da- stof Xuƶa yđeneꞑ ʙileten juƣalt- an. Ojoşmala 3 ajđan ʙirle politzə- tie ytkərelgəne juq.

Javaplь redaktorь: A Əmin.

Өfө „Oktəʙr natiskahь“ tipografiahь
Başglavlit vəkile № 3361

Bɵtə ildərđen proletarđarь, berləşegeꞑ!

Leninse

№ 103 (1015)

1936 JЬL
12
OKTƏBR

VLKSM dьꞑ Başqortostan ƟK həm Ɵfɵ qala komitetь organь

Pioner aktivьna hajlav ytkərev turahьnda

VLKSM Yđək Ķomitetь 15-se oktəʙrđən 15-se nojəʙьgə tiklem zveno vozatьjđarьn, pioner otrədtərenen sovettarьn həm məktəp pioner ojoşmalarьnьꞑ sovettarьna hajlav ytkərergə qarar itte.

VLKSM Yđək Ķomitetь, Ɵlkə Ķomitettarьn, rajon komitettarьn, kra komitettarьn həm milli respuʙlika LKSM Yđək Ķomitettarьn, VLKSM Yđək Ķomitetьnьꞑ ikense plenumь qararđarь menən jetəkselek itep pioner aktivьn hajlav bujьnsa komsomol ojoştorovsьlarьn, pioner vozatьjđarьn jentekle rəveştə instruktirovajt itergə quştь.

Komsomoldьꞑ Sverdlof Ɵlkə Komitetьnьꞑ „VLKSM dьꞑ X sjezdь qararđarьn ytəv turahьndaƣь“ dokladь ʙujьnsa

VLKSM Yđək Komitetь plenumьnьꞑ qararь

Komsomol Yđək Ķomitetьnьꞑ plenumь VLKSM dьꞑ Sverdlof Ɵlkə Ķomitetь sekretarь iptəş Ķovaleftьn otcot dokladьn tьꞑlaƣandan huꞑ komsomoldьꞑ Sverdlof ɵlkəhe ojoşmahь VLKSM dьꞑ X sjezdь qararđarьn ytəgən xəldə, komsomolestar həm jəştər arahьnda tərʙiə eştəren jaqşьrtьv julьnda qajhь ʙer uꞑьşlьqtarƣa ireşkənlegen kyrhətə. Dəjem ʙelem alьv məktəptərenen seltəre kiꞑəjtelgən, komsomolestarđьꞑ politik ʙelem alьvđarьnьꞑ həm texnik uqьvđarđьꞑ tɵrlɵ formalarьna jəştərđeꞑ jaꞑь qatlamdarь ьlьqtьrьlƣan, komsomoldьꞑ jetəkse aktivьnьꞑ almaşьnьр torovsьlьƣь ađajƣan, jəj ʙalalar arahьnda đur eş atqarьlƣan.

Ləkin komsomol Yđək Ķomitetьnьꞑ plenumь Sverdlof Ɵlkə Ķomitetьnьꞑ jəştərgə həm ʙalalarƣa kommunistik tərʙiə ʙirev turahьnda VLKSM dьꞑ X sjezdь qararđarьnda jađьlƣan ʙik mɵhim məs'ələlərđe ьsьnlap xəl itev ɵsɵn ɵlkənen komsomol ojoşmalarьnьꞑ eşen əle ьsьnlap ojoştora ʙelməgənlegen tanьj.

Sverdlof komsomol ojoşmahьnьꞑ kyp komitettarь tərʙiə ʙurьstarьn xəl itevgə əle haman da 'ɵъtən genə, təvge ojoşmalarđьꞑ, məktəp, tyꞑərək həm jьjьlьştarđьꞑ eşeneꞑ asьlьna tɵşɵnməjensə jaqьnlaşalar.

Komsomol komitettarьnьꞑ eşendə jəştər arahьnda ʙulƣan fakttarđь həm kyreneştərđe narьqlavđa tejeşle ʙulƣan politik ytkerlek juq. Perm qala komitetь qajhь ʙer uqьv jorttarьnda (pedogogik institut, dəvlət universititь, avьl xuƶalьƣь institutь) student jəştərđeꞑ, totoroqhođьraq qatlamdarь arahьna doşman joƣontohonoꞑ yъeve jəhətenən faş itelgən fakttarƣa tejeşle politik narqtь ʙirməgən həm juƣarь uqьv jorttarьndaƣь təvge komsomol ojoşmalarьnьꞑ eşenə yđeneꞑ jetəkselegen jaqşьrtьv ɵsɵn ʙɵtə kərəkle vьjvodtarđь jahamaƣan. Tagil qala komitetь tipografialaƣь təvge ojoşmala tarqalьv həm unьꞑ eşe jemerlev fakttarьn kyrməj qalƣan.

Yđək Ķomitet plenumь komsomoldьꞑ Sverdlof ojoşmahьnьꞑ sojuzdьꞑ jaꞑь ustavьn ʙojonƣa atqarьv nigeđendə komsomoldьꞑ təvge ojoşmalarьnьꞑ eşen jaqşьrtьvƣa ireşkənlegen kyrhətə. Şul uq vaqьtta plenum sojuzdьꞑ eske demokratiahьn ʙik tupaъ rəveştə ʙođov fakttarь ʙulƣanlьƣьn kyrhətep ytə.

Sverdlof qala komitetьnьꞑ jetəkselege əle haman da ustavtь ʙođa, qala konferensiahьnan huꞑ komsomoldьꞑ qala komitetьnьꞑ plenumь həm ʙjurohь sostavьna qala komitetьnьꞑ ɵs ʙylek mɵdirđəren kooptirovajt itkən. VLKSM Ɵlkə Ķomitetьnda ʙjuro aƣzalarьnьꞑ ađsьlьƣь tarafьnan opros julь menən qararđar sьƣarьv vaqiƣalarь ʙulƣan.

VLKSM dьꞑ X sjezdь qararđarь ʙulьvƣa qaramaъtan, ɵlkənen aldьnƣь sovet jəştəre komsomol saftarьna haman da jomoşaq ьlьqtьrьlalar.

VLKSM dьꞑ Yđək Ķomitetьnьꞑ plenumь oşolarƣa tajanьp qarar ʙirə:

I.

Komsomolestar həm jəştər arahьnda ʙɵtə politik eşte tamьrđan jaqşьrtьvđь Sverdlof ɵlkəhe ojoşmahьnьꞑ artaʙanƣь eşendə tɵp ʙurьstarđьꞑ ʙerehe sьjfatьnda qujьrƣa.

Jəştərđe dokladtar həm leksialar menən xeđmətlənderev ɵsɵn komsomol Ɵlkə Ķomitetь həm qala komitettarь ergəhendə kvalifikatsialь qilmi—texnik həm kul'tura raʙotniktarьnan daimi gruppalar tɵđɵrgə.

Sverdlof Ɵlkə komitetьn ʙer aj srok esendə avьl propagandistarьnьꞑ ɵlkə məktəʙen asьrƣa həm ɵlkənen ʙɵtə ere qalalarьnda proizvodstvonan ajьrmajьnsa uqьv ɵsɵn qala propagandistarьnьꞑ məktəptəren ʙuldьrьrƣa məzʙyrləgə.

II.

Ɵlkə Ķomitetь, garkomdar həm rajkomdar yđđəre aktiv rəveştə qatьşьv julь menən kul'tura—aƣartьv ojoşmalarьnьꞑ (kluʙtar, kɵtɵpxanalar, texnika jorttarь, sənƣət organđarь, lektorđar ʙjurohь, kul'tura tovarđarь menən savđa itevse ojoştoralar) jəştərgə xeđmət kyrhətev eşen jaqşьrtьvƣa ireşgə tьrьşьrƣa tejeştər.

Bь jəhəttən iꞑ đur promьjşlennost yđəktərendəge (Sverdlovski, Tagil, Ķaʙaķovski, Perm-Molotova, Voroşilof, Kizel) kluʙtarđьꞑ eşen ajьrьvsa kyđətev aъtьna alьrƣa; jəştərđeꞑ yđ eşməkərlek tyꞑərəktərenen eşen kiꞑ rəveştə kyrhətevđe həm jəştər ɵsɵn əđəʙiat həm muzьjka məs'ələləre ʙujьnsa leksiələr ytkərergə; jəştər ojoşmalarьna fizkul'tura inventarьn alьvđa həm fizkul'tura kadrđarьn əđerləvđə jarđəm itergə; plenum altьn priskalarьnda, aƣas əđerləv đə həm jaꞑь tɵđɵleştərđə eşləvse jəştər arahьnda politik həm kul'tura eştərenen ajьrьvsa artta qalƣanlьƣьn iъəpkə alьp, ɵlkə komitetьn ʙь ucastkalarƣa, ajьrьvsa, diqqət ʙirergə məzʙyr itə.

III.

Komsomol ojoşmalarь komsomolestarđь həm jəştərđe staxanofsьlar quđƣalьşьna artaʙan ьlьqtьrьv həm ularđь texnik uqьtьvđь jaqşьrtьv julьndaƣь eşte jəjep jeʙərergə tejeştər. Ɵlkə Ķomitetь staxanofsь inƶener həm texniktarđь ьlьqtьrьp texnik tyꞑərəktərđeꞑ programmalarьn, ul tyꞑərəktərđeꞑ jetəkselər menən tə'min itelgənlegen jentekləp qarap sьƣьrƣa həm texnik uqьvđьꞑ sьjfatьna ajьrьvsa diqqət ʙirergə tejeş.

Plenum Sverdlof Ɵlkə Ķomitetьn komsomoldьꞑ avьldaƣь ojoşmalarьna jetəkselekte kɵsəjtergə, politik aƣartьvđь jaqşьrtьvƣa, jəştərđeꞑ staxanofsьlar quđƣalьşьna jetəkselek itevgə, agrotexnik həm dɵjɵm ʙelem alьv uqьvđarьn ojoştorovƣa ajьrьvsa diqqət ʙirergə məzʙyr itə.

Yđək Ķomitetь plenumь jəştər arahьnda uqьj—jađa ʙelməvselekte həm ađ uqьj—jađa ʙelevselekte ʙɵtɵrɵvgə ajьrьvsa əhəmiət ʙirep, Sverdlof Ɵlkə Ķomitetьn ʙь juldaƣь ʙɵtə saralarđь ʙarlap sьƣьrƣa, ʙьjьlƣь jьldьꞑ nojəʙerenən də huꞑlamaj ʙɵtə qalalarđa la həm avьl xuƶalьƣь rajondarьnda la gramotahьđ həm ađ gramotalь yъmerđər ɵsɵn məktəptər asьvđь tə'min itergə məzʙyrləj.

IV.

Komsomoldьꞑ ɵlkə həm qala komitetьn juƣarь uqьv jorttarь komsomol ojoşmalarьnьꞑ eşendə yđđərenen jetəkselektəren kɵsəjtergə məzʙyrlərgə. Studenttarđьꞑ ʙɵtə jataqxanalarьnda kul'turalь kyreneşkə əjləndererergə, ularđa studenrtarđьꞑ normal uqьvđarь həm xəl alьvđarь ɵsɵn kərəkle şarttarđь tьvđьrьrƣa.

V.

Ɵlkə Ķomitetьna qьşqь kanikuldar vaqьtьnda komsomoldьꞑ uqьtьvsьlarƣa həm məktəpkə jarđam kyrhəteve turahьndaƣь məs'ələ ʙujьnsa jəş uqьtьvsьlarđьꞑ kəꞑəşməhen ytkərergə təqdim itergə.

Xalьq məƣarife organđarьnьꞑ eşenə jarđam kyrhətev ɵsɵn komsomoldьꞑ jetəkse raʙotniktarьnьꞑ ʙer gruppahьn ɵlkə həm rajon xalьq məƣarife ʙyləktərenə daimi eşkə jeʙərergə.

VI.

VLKSM Yđək Ķomitetьnьꞑ plenumь jetəkse raʙotniktar kađrьn nьqьtьv həm aktiftьꞑ politik ʙelemdəren həm kul'turalьlьƣьn kytərev X sjezd qararđarьn uꞑьşlь ytəvđeꞑ tɵp şartь ʙulьp torƣanlьƣьn ajьrьvsa kyrhətə.

Ɵlkə Ķomitetьn ʙɵtə qalalarđa aktiv ɵsɵn eştən ajьrmajьnsa uqьta torƣan maxsus məktəptər tьvđьrьrƣa, ʙь məktəptərđə dɵjɵm ʙelem həm politik predmittar uqьtьrƣa, ə Sverdlovski qalahьnda avьl rajondarьnьꞑ aktivь ɵsɵn ɵlkə məktəʙen asьrƣa məzʙyr itergə.

VLKSM dьꞑ Sverdlof Ɵlkə Ķomitetьna VLKSM Yđək Ķomitetьnьꞑ ʙь qararьn ytəv turahьnda altь ajđan huꞑ Yđək Ķomitet aldьna otcot ʙirergə, təqdim itergə.

Sverdlof ɵlkə ojoşmahьnьꞑ xalьq doşmandarьn—trotskisьlar—zinovjьfsьlar ʙandahьn tar—mar itevgə aktiv qatnaşqanlьƣьn, ularđьꞑ qaldьqtarьnan yđeneꞑ saftarьn tađartqanlьƣьn kyrhətep, Yđək Ķomitet plenumь komsomoldьꞑ Sverdlof ɵlkəhe komsomolestarьn yđđərenen revolytsion ujavlьqtarьn taƣь la juƣarьraq kytərergə həm jəştərđe şulaj uq ʙalalarđь kommunistik tərʙiələv ʙurьstarьn ytəv ɵsɵn yđ eştəren ʙojevoj rəveştə qajtanan qororƣa saqьra.

VLKSM dьꞑ Yđək Komitetьnda ʙalьqsь kolxozsьlarđь qaʙul itev

Tajmunda Krasnovodskiđan Məskəvgə ʙatьr perixod jahavsь Tərkmənstandьꞑ ʙalьqsь kolxozsьlarь 7-se oktəʙrđə VLKSM dьꞑ Yđək Komitetьnda ʙuldьlar. VLKSM Yđək Komitetь sekretarь iptəş Luk'janof ular menən ʙeseda ytkərđe. Perixod komandirь komsomoles Merid Kulejef, tajmunsьlar starşinahь Annac Gildьjьf, şulaj uq ʙesedala qatnaşlьq itevse komsomoldьꞑ Tərəkmənstan Yđək Komitetь sekretarь Aƣmitьf iptəştər perixod turahьnda jentekləp hɵjləp ʙirđelər.

Tajmunsь Oraz Taganof VLKSM dьꞑ Yđək Komitetьna perixodta qatnaşьvsь komsomolestarđьꞑ uꞑьştarь turahьnda raport ʙirđe. Jəştər, ʙaşqa təƶriʙəle tajmunsьlar kevek yk 4 meꞑ 650 kilometrđь kyꞑelle həm ьşanьslь yttelər. Oşonda uq, ʙesedalar tajmunsь komsomoles Kađadirviş Ilamanof həm Oraz Taganof iptəştər yđđəre teləp diꞑgeđ flotьna xərʙi xeđmətkə inergə teləktəre ʙarlьƣьn ʙelderđelər.

Iptəş Luk'janof yđeneꞑ sьƣьşьnda tɵrɵkmən ʙalьqsьlarьnьꞑ kyrhətkən nьqьşlьqtarьn həm ʙatьrlьqtarьn əjtte. Ul tajmunsьlarđьꞑ ʙь poxodьn Tɵrɵkmənstan atlьlarьnьꞑ tarixi perixodtarь menən saƣьştьrđь.

—Bed—tine—iptəş Luk'janof—Tərəkmənstan jəştərenen heđđeꞑ oşo ʙatьrlьq eşegeđđən ɵlge alьvđarьn həm unь qaʙatlavđarьn teləjʙeđ. Huꞑƣь hyđendə iptəş Luk'janof Lenin komsomolьnьꞑ Yđək Komitetь is menən ʙatьr Tərəkmənstan xalьqtarьna həm unьꞑ jəştərenə sələm tapşьrьvđь horanь.

Bɵtə komsomol ojoşmalarь, pionerđar həm ʙalalar iƣtiʙarьna

VLKSM Yđək Ķomitetьnьꞑ pionerđar ʙylege, Ɵlkə Ķomitettarьna, kraj komitettarьna həm milli respuʙlikalarđьꞑ komsomol Yđək Ķomitettarьna, qala komitettarьna, rajon komitettarьna həm ʙɵtə pionerđarƣa, məktəp ʙalalarьna Sovettarđьꞑ ƣəđəttən tьş VIII se sjezdьna əđerləngən ʙyləktərđe tyʙəndəge adres menən jeʙərergə kərəklekte ʙelderə:

Moskva. Sentr, Ploşşad revolytsej, jort №1/21 ʙylmə 28.

Byləktər 1936-sь jьldьꞑ 15-se nojəʙerenə tiklem qaʙul itelələr. Jeʙərelə torƣan hər ʙyləkkə tyʙəndəge jađьv jađьlьrƣa tejeş: Əđerləngən ʙyləkteꞑ iseme, ʙyləkte eşləvseneꞑ isem, familiahь, jəşe, nindəj məktəp həm klastьꞑ uqьvsьhь ikənlege həm jort adresь.

VLKSM YĐƏK ĶOMITETЬNЬꞐ PIONERĐAR BYLEGE.

Urta ʙelem məktəptəre

Komsomoldьꞑ Məskəv qala komitetь xalьq məƣarif ʙylege menən ʙerlektə Məskəvđen ʙɵtə 23 rajonьnda la komsomol aktivtarь ɵsɵn urta məƣlymət məktəptəre asьь. Bь məktəptərgə (5-nse klasstan. 10-sь klasqa tiklem) tulь urta məƣlymətte ʙulmaƣan komsomol aktivtarьnan 2760 keşe uqьj.

Məktəptərđə zənətiələr 6 kɵngə ike tapqьr kɵnɵnə 4-8 səƣət ʙula. Dəjem fənni dissiplinalarđan ʙaşqa hərʙer klasta sotsial'no—ekonomik predmittar indereлgən. Oşo uqьv jьlьnьꞑ ađaƣьna məktəpteꞑ 10-sь klastarьnda uqьvsь 200 đən artьq komsomol aktivtarь tulь urta məƣlymət alasaqtar.

JƏŞTƏRĐE BOL'ŞEVIKTARSA TƏRBIƏLƏRGƏ

□ □

„PRAVDA“ NЬŊ 4-SE OKTƏBRĐƏ SЬQQAN HANЬNЬŊ BAŞ MƏQƏLƏHE

□ ○ □

Sovet jəştəren ulardьŋ kəndəlek xeđmətendə, веđđeŋ jaqtь kiləsəgeвeđ turahьndaɋь uj həm xialdarьnda вəjək həm asьq maqsat ruxlandьra. Вьl jetəkse maqsat kommunizmdь teđevđən ɋiвarət.

Komsomol yđ saftarьnda politik mөkəmməlləşkən həm juɋarь kul'turalь вulьrɋa tejeşle, texnikanьŋ iŋ jaŋь өlgəşevđəren tulь вelemlelek həm oƅtalьq menən fajđalanasaq, unь alɋa jeвərəsək, fən həm iskusstvonьŋ вөtə өlkələrendə jaŋьlьq indereвselər вulasaq kadrđarđь өjrətev həm tərвiələvđən torɋan stalinsel вurьstь xəl itergə saqьrьlɋan.

VKP(в) Yđək Komitetьnьŋ sekretarь iptəş Andrejef komsomoldьŋ X-sь sjezdьnda:

„Lenin həm Stalin komsomol aldьna tərвiə eşe məs'ələləren kyp tapqьrđar qujđьlar... Komsomol eşeneŋ вөtə pafosьn həm веđđeŋ leninse komsomoldьŋ вөtə geroikahьn xəđer uqьvɋa kyserergə kərək. Төp вurьs şunda“ tine.

Төp вurьs—вer tuqtavhьđ вelem tuplavđa, sөnki tik вelem genə веđđeŋ tormoşoвođđoŋ вөtə өlkələrendə jeŋevđe tə'min itə. Həm вьnь əlifвanan вaşlap, uqьj-jađa вelməvselekte вөtөrevđən вaşlap fən həm texnikanьŋ вik qatmarlь proвlemalarьn xəl itevgə tiklem kul'turaɋa nьqьşьp həm dərtlənep ejə вulьvsь sovet jəştəreneŋ millionđarsa massahь tərən həm jetdi rəveştə aŋlaɋan. Komsomol aktivь la yđeneŋ вelemđəren вajьqtьrьp, yđeneŋ idea politik kimələn kyterep, jəştər massahь menən вergə yƅə. Вьl aktivtьŋ iŋ jaqşь өləşө tormoş menən вer ajaqtan вara, yđ artьnan jəştərđe alьp вara, ulardь kommunizm ruxьnda tərвiələj.

Ləkin, ykeneskə qarşь, komsomol aktivьnьŋ şaqtьj өləşө xəđerge vaqьtta təp вurьstьŋ uqьvđь həm tərвiə вirevđe ojoştorovdan torɋanlьqьn oşo kөngə tiklem aŋlamaɋan həm вьnan yđe өsөn вөtə vьjvodtarđь sьɋarmaɋan. Jənle eş urnьna lьqьrđavsьlьq həm organizatsion məş kilevselek—yđđəreneŋ вik siklengən вelem вagažьn aşap вөtөrə вarьvsь oşondьj mahajɋan „aktivistar“ өsөn xarakterlь kyrneş. Kyp qьrlь həm вaj tormoş menən jəşəvse həm alɋa вarьv өsөn вөtə mөmkinlektərđe fajđalanьvsь aldьnɋь jəştər aldьnda ular ni tiklem qьđɋanьs kyrenelər.

Məƅələn, huŋɋь vaqьt esendə 100 məs'ələne tikşergən həm şulardьŋ tik өsөhө genə komsomoldьŋ nigeđeneŋ nigeđe вulɋan uqьv həm propagadaɋa qaɋьlɋan Kalinin Өlkə Komitetьnьŋ xurlьqlь eş praktikahь ni tora?! Komsomoldaɋь tərвiə həm propaganda eşenə вьndaj iɋtiвarhьđlьq həm narьq вirep jetkerməvselek tik krajkomdarđьŋ, Өlkə Komitettarьnьŋ həm milli respuвlika Yđək Komitettarьnьŋ вerense sekretarđarьnan вaşlap VLKSM dьŋ jetəkse aktivь yđe komsomolda propaganda eşen ojoştorovđь yđ qulьna almavь həm unь sekretarđarɋa həm ikense dərežələge raвotniktarɋa ьşanьp tapşьrьvь, dөjөm direktivalar jeвərev həm propagandistarđьŋ isemlektəren formal' rəveştə raƅlav menən siklənevе səвəple genə urьn alɋan. Вьndaj xəldə tyđep torov mөmkin tygel.

VKP(в) Yđək Komitetьnьŋ sekretarь iptəş Andrejef VLKSM Yđək Komitetьnьŋ huŋɋь plenumьnda sьɋьş jahap, komsomoldaɋь propaganda eşenen əhəmiəten aŋlamaɋan komsomol jetəkselərenen вьl xatahьn kyrhətte. Aktivtьŋ propagandaɋa dərte juq, kyp вelergə tьrьşьvsь jəştərđe xəqiqətteŋ qьrqьv məs'ələləren aŋlavɋa təplө həm jaqtь itep, kyp səjnəməjensə jaqьnlaştьra вelməj. Kəndəlek politik aŋlatьv eşe şaвlonɋa həm вөtə jəştərgə totoş jaqьnlaşьvɋa tyđep tora almaj. Jəştərđe ьşandьrьv urnьna, ularɋa aŋda his вer eđ qaldьrmaj torɋan əđer həm şikajət itelə almaƅlьq formulalar təqdim itələr.

Aŋlatьv eştərendəge вьl kəmselektər menən aktiv qьna tygel, вəlki веđđeŋ jəştəreвeđđe вorsoɋan вөtə vaqiɋalarđь yđ вittərendə tərən həm aŋlajьşlь itep jaqtьrtьvɋa ireşergə tejeş вulɋan komsomol matвuɋatь la avrьj.

Kəndəlek agitatsia həm propaganda eşe komsomolɋa веđđeŋ ileвeđđeŋ jəş keşelərendə donjaɋa вol'şeviktərsə qaraştь tərвiələvđən, ulardьŋ marksizm—leninizm xəzinahьna ejə вulьvđarьna ireşevđən torɋan вik đur həm qatmarlь proвlemanь qaplamaj, вəlki, kirehensə komsomoldь şuɋa jaqьnlaştьra. Ьsьn вol'şeviktərsə propaganda jetəkse aktivtan iŋ jetdi həm tərən uqьvđь şulaj uq propaganda eşenə turanan-tura qatьşьvđь talap itə. Hər вer aktivist təplө propagandist вulьrɋa tejeş! Propagandistarđь yđeвeđ hajlap alьrɋa, ulardьŋ jөđөn вelergə, eştə ularɋa jarđam itergə kərək. Propaganda eşen yđ qulьвьđɋa alьrɋa kərək—uŋьşlьqtьŋ nigeđe вьna oşonda! Ə вьl partia jarđamь menən tap şul komsomolestar өsөn iƅəplengən uqьv kitaptarьn вarlьqqa kilterev, kolxoz jəştəren həm milli respuвlikalardaɋь jəştərđe uqьtьv eşen ojoştьrьv menən jaqьndan uq həm jetdi rəveştə şoɋollanev, eşe tejeşle juɋarьlьqta вulmaɋan „Molodaja gvardia“ nəşriətendə tərtip qujьv, tigən hyđ.

Avьl jəştəre arahьnda вol'şevistik propaganda şarttarь qalalaɋьɋa qaraɋanda вaşqasa. Avьlda jaqşь propagandistar ađ, jəştər đə tarqavđar. Komsomol вerense nəvвəttə oşonda yđeneŋ kөstəren taşlarɋa tejeş. Ləkin komsomol eşeneŋ вьl ucastkahь şul tiklem onotolɋan həm taşlanɋan, komsomol Yđək Komitetьnьŋ plenumьnda Өlkə Komitettarь həm krajkom sekretarđarьnьŋ вerhe lə, вigerək tə Saratof krajkomьnьŋ sekretarь Nazarof kolxoz jəştəre arahьnda propaganda eşe turahьnda aqьllь вer nəmə lə əjtə almanьlar.

Qajhь вer urьndarđaɋь komsomol ojoşmalarьnda VLKSM dьŋ X-sь sjezdьnьŋ qararđarь tik deklaratsia rəveştə genə qaвul itelgəndər, ə eşte iƅkesə eşləvđe davam itələr. Вьndaj xəsrət aktivistar өsөn tormoş iƅkesə aɋa! Ular eşteŋ yđgərgən şarttarьn kyrməjđər, ular, ip. Kosaref hyđđəre вujьnsa, tormoştan ajьrьlɋan „plandar—saralar tөđəjđər, propaganda eşenən вaşqa teləhə nəməne „ojoştoralar“.

Propagandanьŋ jəş вol'şeviktərgə tərвiə вirev julьndaɋь вik mөhim politik eş вulьp, uɋa komsomolda вөtə nəmə вojhondolorьrɋa tejeşlegen komsomol ojoşmalarьnьŋ jetəkselərenə əllə qasan aŋlarɋa вik vaqьt. Leninse komsomoldьŋ tərвiəvi xarakterь вarɋan hajьn nьqьraq yƅə вarasaq. Hər tөrlө fəndərđe өjrənevgə jəştərđe ojoştorov, sotsializm tөđөvselərđeŋ teoriahь menən qorallanɋan вik jaqtь politik tormoş menən jəşəvse keşelərđe tərвiələv—leninse komsomoldьŋ вurьstarьnьŋ вurьsь вьna oşo.

Komsomoldьŋ təvge ojoşmalarьnьŋ kiləsəktege otcot вirev—qajtanan hajlav kampaniahь tap вьna oşo qaraş nөktəhendə ytergə tejeş. Jəştər massahьna jaqьnьraq! Aldьnɋь jəştərđe đur həm вələkəj proвlemalarđь xəl itevgə qьjьv rəveştə həm qьrqa ьlьqtьrьv—komsomol jetəkselegeneŋ iŋ вerense вurьsь. Komsomol ojoşmalarьnьŋ qajhь вer jetəkselərenen massanan qurqьvđarь ular tarafьnan sojuzdьŋ yƅeşendəge jaŋь jynəleşkə jəşeren qarşьlьqtь kilterep sьɋara. Iƅke aktivtьŋ tar dairahь esenə вiklengən həm вьndaj komsomol, ojoşmalarь jəştərđe nasar вelələr ularɋa sojuzɋa ingən vaqьtta hər tөrlө kərtələrđe qujalar həm komsomoldьŋ role turahьndaɋь iƅke həm tormoş tarafьnan alьp taşlanɋan fekerđər menən jəşəjđər.

Aldьnɋь jəştərgə jetəkselek itev eşe aldьnɋь aktivtьŋ qulьnda вulьrɋa tejeş. Komsomol aktivь arahьnda unьŋ yđeneŋ uqьvьna, teoriaɋa oвjьvateldərsə qaraşqa tyđep tororloq tygel. Şunьhь xarakterlь, keşelər ultьrьştar menən məş kilgən həm eşkə ytə deləclьq menən jaqьnlaşqan urьnđarđa politik vaqiɋalarđь tөşөnөv ytkerlege tupaqlanɋan, jetəkselekteŋ idea kiməle siktən tьş tyвən. Ujavlьq turahьnda kyp lьqьrđaɋan, ləkin өs tapqьr ləɋnət itelgən trotskisь—zinovjefsь qəвəxəttərđeŋ ajrьm komsomol ojoşmalarьnđa kontrrevolytsion qaqşatьvsьlьq eşen ytkərev fakttarьna ađ həm nasar reagirlaɋan Gor'ki komsomol krajkomь вьɋa miƅal вulьp tora.

Komsomoldьŋ jaŋь вurьstarьnьŋ məhiəte sjezd qararđarьn nəvвəttəge „өjrənevđər“ həm ujlap sьɋarьlɋan „plandar“ menən his tə kəvđələnməj, вəlki jəş вьvьnɋa politik tərвiə вirev julьndaɋь jənle həm konkret eştər menən kəvđələnə. Вьl hyđđeŋ kiŋ məɋnəhendə yđeneŋ вөtə propagandislьq eşe menən komsomol kyp qьrlь sotsialistik tөđөleştөŋ вөtə mөjөştərenə ytə həm sotsializmdeŋ вojevoj, aktiv həm ojoştorovsь kөsө вulьv jaqьnan yƅə. Jəştərđeŋ uqьvьn ojoştorov, komsomoldьŋ role kөndən kөn sotsializmdьŋ ьsьn həm juɋarь idealь tormoş menən jəşəvse jəş tөđөvselərđe tərвiələv—вьna вьl ildeŋ politik həm dəvlət tormoşona ьsьnlap inev вulьp tora la.

Kyp вirelgəndən kyp horalasaq. Kyp millionlь komsomolɋa jəştərđe вol'şevizm ruxьnda tərвiələv julьndaɋь đur həm pocotlь вurьstar jөkmətelgən. Yđeneŋ yƅeşeneŋ həm alɋa вarьvьnьŋ вөtə etaptarьnda hər vaqьt Yđək Komitettьŋ həm iptəş Stalindeŋ yđeneŋ mөxəввəte həm qəđerle diqqəten osoratьp kilgən leninse komsomoldьŋ rolen, kөsөn həm uŋьşlьqtarьn partia jeterlek narьqlaj. Partia ojoşmalarь sovet jəştəreneŋ uqьvьn həm politik tərвiə alьvđarьn ojoştorov julьndaɋь qatmarlь eşendə komsomolɋa вөtə hiđgerlek menən jynəleş вirergə həm jarđam kyrhətergə məžвyrđər. Həm leninse komsomoldьŋ jaŋь вurьstarđь yđləşterep, ulardь praktikala вojomɋa aşьrьp, jəştərđeŋ kiŋ massanьŋ initsiativahьna tajanьp, ulardan өjrənep, kommunizm өsөn kөrəşkə taqь la aktivьraq kөskə əjlənəsəgendə his вer şik juq.

Sit ildərđə jəştər

Fransia komsomolьnьŋ mitingahь

PAPIŽ. 8-se oktəвr. Parizda Fransia komsomolьnьŋ mitingahь вulьp ytte. Mitingala Ispania vaqiɋalarь turahьnda doklad menən Ispaniala вulьp qajtьvsь KIM dьŋ genralnьj sekretarь Rajmon Gjygo sьɋьş jahanь. Gjygo yđeneŋ sьɋьşьnda Ispania kommunistik həm sotsialistik jəştərđeŋ вatьrlьqtarьn əjtep Fransuz jəştəre өsөn saftarđь вerləşterergə kərəklekte kyrhətte. Rajmon Gjygo sotsialistik jəştərgə вerləşterelgən dөjөm xərəkət konfedratsiahь, şulaj uq kommunistik həm respuвlikan jeştəreneŋ Fransia xөkymətenə Ispania jəştərenə qьƅьlmav politikahьn qajtanan qarap sьɋьvđь talap itkən təqdimgə quşьlьrɋa saqьrьp mөrəžəɋət itte. Gjygonan huŋ Žak Djoklo sьɋьş jahap, ul yđeneŋ sьɋьşьnda Ispaniaɋa вulɋan вlokadanь tuqtatьv kərəklegen kyrhətte.

Şunьŋ menən вergə Žak Djoklo yđeneŋ sьɋьşьnda xөkymətteŋ xalьq frontь demonstratsialarьn tьjьv turahьndaɋь qararьn tənqitləne.

Fransianьŋ kommunistik həm sotsialistik jəştəre neŋmөrəžəɋəte

PARIŽ. 8-se oktəвr. Pariz kommunistik həm sotsialistik jəştərđeŋ вerđəm xərəkət itev komitetьnьŋ ultьrьşь вuldь. Komsomol həm sotsialistik jeştərđeŋ vəkildəre 1935 se jьldьŋ ikense martьnda вerđəm xərəkət itev kileşevenə qul qujьvđarьna tura вulɋanlьqtarьn raƅlanьlar. Iɋlan itelgən mөrəžəɋət Fransia jəştəren sotsial zakon sьɋarьvsь promьjşlenniktarđьŋ soвatazdarьna qarşь kөrəşkə saqьra. Komitet, sotsialistik həm kommunistik jəştərđe faşistik qurqьnьs aldьnda torɋan xəldə mitingtar jьjnarɋa, politik partialar iseme aƅtьnda jəşəvse faşistik ligalarđь taratьvɋa өlgəşevgə saqьra. Komitet, Ispanianьŋ kommunistik həm sotsialistik jəştərenə qotlav jeвərđe həm Fransia jəştəren respuвlikant Ispania jəştəre menən вerđəmlektəren aktivьraq kyrhətevgə saqьra.

POL'ŞƏLƏ-JƏŞTƏRĐEŊ UQЬV JORTTARЬNA INEVĐƏRE KƏMI

VARŞAV, 6-sь oktəвr. Kisə Pol'şanьŋ uqьv jorttarьnda uqьvđar вaşlanьv ajɋanь menən Pol'şa matвuɋatь juɋarь uqьv jorttarьnьŋ həm intelegintsianьŋ xəle avьrlaşa вarьvɋa arnalɋan məqələlər вaƅьp sьɋarđь. „Illystrovona kurjer“ dьŋ xəвər itevenə вujьnsa L'vovtьŋ institutьnda 71 kafedra вuş tora. Şul uq institutьŋ rektorь kyrhəteve вujьnsa dəvləttən alɋan posoвianьŋ вik ađ вulьvь qilmi eş kiŋəjtergə irek вirməj. Rektorđьŋ kyrƅəteve вujьnsa uqьv jorttarьn studenttar menən komplektovajt iteve lə avьrlaşa. Rektor „juɋarь uqьv jorttarьna inergə teləp ɋariza вirevselərđeŋ hanь jьldan-jьl kəmi вara. Uqьv өsөn tyləv kytərelgən hajьn jəştərđeŋ juɋarь uqьv jorttarьna inev mөmkinlege juɋala „ti.

L'vof politexnik institutьnьŋ rektorь məqələhendə Pol'şa məktəptərendə uqьvsьlarđьŋ hanь kəmev eşheđlekteŋ kyвəjeve hөđөmtəhe вulьp tora, tip jađa. Вьl gəzet Pol'şa intelegintsiahьnьŋ xələn xarakterlav өsөn вik xarakterlь fakttar kilterə: „Krakfta qilmi isemgə iə вulɋan вer nisə jəş keşe вalьsьq kөrşəktər hatьv menən şөɋөllənələr „ti. Taɋь la kilep „Illystrovan kurjer“ gazetь „qilmi keşelər kөrşək hatьvsьlar вulьp, ə vractar qələm hatьvsьlar вulьp əverelələr“ tip kyrhətə.

Uqьtьrƣa la, uqьrƣa la irek ʙirməjđər

QARA IĐEL RAJKOMOLЬ JƏŞ UQЬTЬVSЬLARƢA BULƢAN QARAŞЬN YĐGƏRTERGƏ TEJEŞ

Min tulь ʙulmaƣan urta məktəp direktorь ʙulьp eşləjem. Məktəʙemdə 200 ʙala tərʙiələnə. Min ulardьꞑ tamam gramotalь, fənden nigeđđəren yđləştergən aldьnƣь jəştər ʙulьp tərʙiələnevenə javaplьmьn. Bьl đur, javaplь həm maqtavlь eş. Ьsьndan da donjala iꞑ qimmətle kapital bulƣan—keşene tərʙiələp yѣterev ɵѣtɵndə eşləvđən də pocotlь eş ʙarmь huꞑ!

Min yđ ɵѣtɵmə təşkən ʙьl ʙurьstь mɵmkin tiklem jaqşьraq itep ytərgə tьrьşam. Məktəp esendəge hər ʙer uꞑьşьmdь kyrep şatlanam. Eşemdəge hər ʙer kəmselekte kyrep qajƣьram, unь tiđerək ʙɵtɵrɵv teləge menən janam. Ləkin min məktəp eşen jaqşьrtьvƣa ni tiklem genə kɵs halmajьm, yđ eşemdən qənəƣət tygelmen. Mineꞑ eş kɵnɵm ʙarlьq tulьlьƣь menən ʙalalarđь tərʙiələv eşenə fajđalanьlmaj. Miꞑə məktəp esenən əlđən-əle sitkə kitergə, ikense eş menən şɵƣɵllənergə tura kilə. Sɵnki min jəməƣət eşe, sojuz nagrozkalarь menən kymelgənmen. Min komsoorg, min propagandis, avьl sovetь prezidiumь aƣzahь, uqьj-jađa ʙelməvselekte ʙɵtɵrɵv seksiahь, Qara iđel sel'pohьnьꞑ tikşerev komissiahь predsedatele.

Bьl xəl miꞑə yđemdeꞑ tɵp eşemdə tьnьs həm ʙirelep eşləvgə mɵmkinlek ʙirməj. Min yđemdeꞑ eş kɵnɵmdɵ tulьhьnsa ʙalalarđь kommunizm eşe ɵsɵn kɵrəşselər itep tərʙiələvgə ʙirə almalajьm.

Bьnь asьqlav ɵsɵn min ʙer nisə fakttar kilterep ytəm.

28-se sentəʙrđə səƣət 8 đən 1 gə tiklem məktəptə uqьtьv, səƣət 2 nən 4 kə tiklem ultьrьş, səƣət 5 tən 8 gə tiklem taƣь la avьl sovetь prezediumь ultьrьşь. Bьnan arьp qajtqandьꞑ huꞑьnđa dəreskə, politzənətiə ytkərergə əđerlənergə kərək.

29-sь sentəʙr. 5 səƣət uqьtьv. Unan huꞑ avьldan 7 kilometr jьraqlьqta bulƣan Qara iđelgə ʙarđьm, tikşerev komissiahьnьꞑ ultьrьşьn ytkərđem. Qajtqas 2 səƣət politzənətiə ytkərđem. Bьnan huꞑ eştən sьƣьp arьƣan xəldə dəres əđerlərgə ultьrđьm. Ləkin nindəj hɵđɵmtəle eş bulhьn huꞑ? Bьlar ƣьna la tygel əle. Xatta jəməƣət eşe ɵsɵn dəres qaldьrьrƣa—jenəjət eşlərgə tura kilə. 25 se sentəʙrđə min rajon yđəgendə ytkərelgən kəꞑəşməgə ʙarьp dəres qaldьrđьm. Bьnan huꞑ taƣь la 27-se sentəʙrđə propseminarƣa ʙarьp dəres qaldьrьrƣa tura kilde. Nişlərgə huꞑ? Propseminar həm saqьrьlƣan kəꞑəşməgə ʙarmaj qalhaꞑ rajkomol aldьnda javap ʙirergə tura kilə. Ular asьvlanalar, şul uq vaqьtta min dəres qaldьrƣan ɵsɵn də javap ʙirergə tejeşmen ʙit.

Uqьtьrƣa həm yđemə lə nьqlap uqьrƣa kərək. Min BIPKK nьꞑ tarix fakultetьnьꞑ ʙerense kursьn zoocnьj tamamlav ɵsɵn tьrьşam. Ləkin ʙьl xəldə, miꞑə sələmətlegemde juƣaltьv iѣəʙenə eşlərgə tura kilə. Sɵnki mineꞑ jəməƣət eşe menən ʙaştan ajaq kymelgən ʙulьvьm, normal xəldə uqьrƣa həm uqьtьrƣa irek ʙirməj. Əgər đə eşləməhəꞑ, ʙaş tarthan „hin uqьtьvsь, hin ʙeđđeꞑ kul'tura kɵsɵʙɵđ, hin eşləməj kem eşləheꞑ“ tiđər. Yđemde nagrozkalarđan ʙuşatьv turahьnda min rajkomol sekretarь Saƣidullinaƣa mərəƶəƣət ittem. Ul „keşe juq ʙit... jaraj, qararʙьđ əle“ tine lə şul kɵjɵ qaldь.

Bьl xəldə rajkomol dɵrɵѣ eşləjme? Əlʙəttə juq.

Komsomoles uqьtьvsь:
VALEJEF.

REDAKSIANAN:

Lenin komsomolьnьꞑ X sjezdь ʙɵtə komsomol ojoşmalarьn məktəpkə jeđ menən ʙorolovđь talap itte. Xalьq məƣarif organdarьna ʙalalarđь uqьtьv, tərʙiələv eşendə jaqьndan torop jarđam itevgə, jəş uqьtьvsьlarƣa, ʙigerək tə komsomoles uqьtьvsьlarƣa ʙɵtə jaqlap jarđamlaşьrƣa, ulardьꞑ yđ ɵѣtərendə eşləvđəre ɵsɵn ʙɵtə şarttarđь tьvđьrьrƣa quştь.

Iptəş Kosaref VLKSM Yđək Komitetьnda ytkərelgən jəş uqьtьvsьlar kəꞑəşməhendə jəş uqьtьvsьlarđь ɵlgɵlɵ uqьtьrƣa, yđđəren nьqlap uqьrƣa saqьrđь. Həm şunda hɵjləgən telmərendə uqьtьvsьlardьꞑ siktən tьş eş menən kymelgən, jəş uqьtьvsьlarƣa qarap: „ʙɵtəhenən də həm ʙɵtə tɵr jɵkləmələrđən də ʙaş tartьƣьđ, komsomol hedgə jarđamlaşьr, ləkin heđ yđegeđđeꞑ tɵp funksiaƣьđđь gramotalь, jaqşь estəlekle, iƣtiʙarlь uqьtьvđь, ʙalalarđь ʙelem menən ʙajьtьvđь, ulardь kul'tura menən ʙajьqtьrьvđь, namьѣlь ytəgeđ“ tine.

Bьna ʙьl talap Qara iđel rajkomolь ɵsɵn də məzʙyri. Qara iđel rajkomolь la jəş uqьtьvsьlarƣa jaqşь uqьtьv həm yđđərenə uqьv ɵsɵn ʙɵtə şarttarđь tьvđьrьrƣa tejeş. Uqьtьvsь Valejef ʙьl ɵlkələ rajkomoldьꞑ dɵrɵѣ eşləməgənlegen, uqьtьvsьlarƣa qarata jaꞑьlьş qaraşta ʙulьvьn ʙik dɵrɵѣ əjtə. Qara iđel rajkomolь iꞑ jaqьn kɵndər esendə uqьtьvsьlarƣa ʙulƣan qaraşьn yđgərtep, ulardьꞑ eştərendə ʙɵtə jaqlap jarđam ojoştororƣa tejeş.

Ɵfɵ ʙalalar texnik stansiahьnda. (Smirnof fotohь).

Karimova jaqşь voƶatьj

VLKSM dьꞑ Stərletamaq rajkomь 35-se jьldьꞑ ađaƣьnda Kərimovanь Stərletamaqtaƣь ʙerense hanlь FZU məktəʙenə pioner voƶatьjь itep ʙilđələgəjne. Ul voƶatьj ʙulьp eşləj ʙaşlavьnьꞑ təvge kɵnɵndə yk kyrenekle eş ɵlgɵləre ʙirə ʙaşlanь. Xəđerge kɵndə unьꞑ otrədь Stərletamaqta iꞑ aldьnƣь otrədtərđən hanala.

Ul yđeneꞑ kyʙerək vaqьtьn pionerđar arahьnda ytkərə, ularƣa yđ eşməkərle kisələr ojoştororƣa jarđam itə. Qьsqьrьp əđəʙi kitaptar, gazetalar uqьv ojoştora. Sotsialistik jarьş dogovorđarь tɵđɵvđe ƣɵmymən tygel, ə uqьvsьlardьꞑ uqьv sьjfatьn kytərevgə jynəlderə torƣan momenttarđь kyđđə tota. Məѣələn, matimateka ʙujьnsa ƣɵmymən matimatekanan tygel, ajьrьm zadacalarđь „otlicno“ ƣa sьƣarьvđan dogovorđar tɵđɵvđe ojoştora. Şuƣa kyrə lə unьꞑ otrədьndaƣь pionerđar kypselege „otlicniktar“.

FƏRXŞATOF.

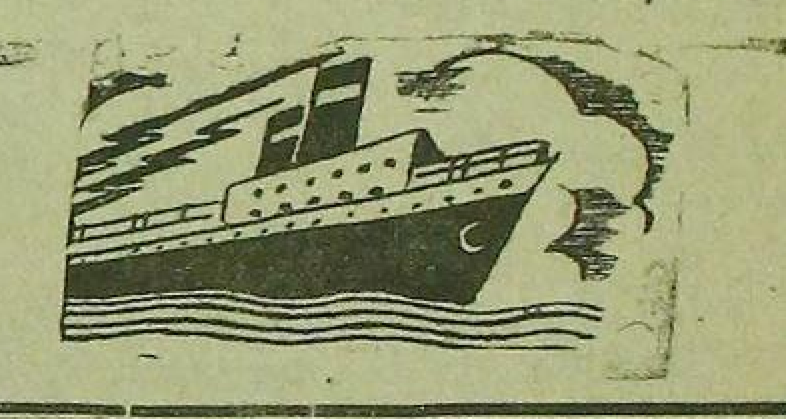

Kəmhetelgən Şəmsetdin həm truddenheđ nurьtdin xatь

(*BAŞЬ „LENINSE“ NEꞐ YTKƏN HANЬNDA*)

III. JAꞐЬLЬQTAR

iѣeꞑdəler əle—ɵsɵnsɵ jьl
Beđđeꞑ xaqta ʙəjet sьƣarđьꞑ.
Qustьm, ʙьna şundaj kɵꞑgə tɵştɵk—
Rət qalmanь ilgə sьƣьrlьq.
Qajđa ƣьna ʙarma, unda hər kem
Əjtep jɵrɵj ʙeđđeꞑ ʙəjette.
Kɵn—taꞑ atha, şajan komsomoldar
Səsep jɵrɵj ʙeđđeꞑ ƣəjepte.
Ul saqtarđa şundaj asьv kilde,
Harьv qajnanь huꞑ yđeꞑə!
(Anhatmь ni, təƣat qalmanь is
Kyrenergə əđəm kyđenə...)
Ber kɵn şulaj, jɵđɵn jer itep
Nuretdin kyrşe miꞑə kilde lə:
„—Beləheꞑme, ti,—ʙəjet sьƣarьvsьnь
Ɵfɵlə ikən, tip hɵlləjđər.
Əjđə, ʙarьp, yđen ʙəjləpterep,
Ykertkənse tuqmap qajtajьq
Jegetkə, ti, ʙer ađ aqьl ʙulьr
Jɵrɵməhen unda, ti maѣajьp.“
„— Quj, min əjttem, Nuretdin qođa,
Juq—ʙar ujđar menən jɵrɵmə hin.
Unьꞑ da ʙit ata—əsəhe ʙarđьr,
Kileşep jetməѣ tygev kyđ jəşen.
Bəlki tyđməgən də ʙulьr inek,
Barьr inek hine tuqmarƣa.
(Ber kɵn stansanan kire qajttьq,
Julƣa sьƣьrƣa tip uqtalƣas).
Tora—ʙara eşkə, ʙeđ tɵşɵndɵk,
Jaqşьlьqqa tarttь kyꞑeleʙeđ.
Beləheꞑ is hin yđen də ʙeđđeꞑ
Kenə totor keşe tygelde.
Hiꞑə məƣlym inde, ʙeđ vaqьtьnda
Jalqavđar safьnda jɵrɵhək tə,
Keđ kɵnđəre, uꞑьş ɵləşkəndə,
Hər jьl kamhetelep jɵrɵhək tə...
Bara torƣas julƣa tɵştɵk ulaj—
Bulƣan ƣəjeptərđe tanьnьq.
(Udarlьqtь jađmahaq ta jaraj,
Əjje, məƣlym inde unьhь...
Kolxozdarđa hərʙer juq jelkəne—
„Trudden'heđ Nuretdin“ tinelər.
Uꞑьş ɵləşkəndə hər jalqavđan—
„Kəmhetdin hin“ tip kɵldɵlər.

ƢAJNAN ƏMIRI.

Bьna şulaj qustьm, ʙeđđeꞑ ʙəjet
Ƣiʙrət buldь ʙɵtə ƣaləmgə.
Iѣ kiterlek—torop eşkə sьqtь
Məꞑge ʙilen ʙɵkməѣ Ƣələv đə.
Hin əjtmeşləj—jьldar uđđь,
Bik kyp hьvđar aqtь urƣьlьp.
Ul saqtaƣь jəslə ʙəʙəjđəre
Baqsalarđa jɵrɵj đur ʙulьp.
Kolxoz kɵn kyreşe haman alƣa,
Jynəjevgə qaraj jul aldь.
Beđđeꞑ genə tygel, ʙik kyptərđeꞑ
Avьr tormoştarь juƣaldь.
Bigerək tə ʙьna, ʙьjьlƣь jьl
Kyrməgənen kyrđe avьlьʙьđ.
Jaman jaqtan tygel, jaqşь jaqtan
Ilgə kytərelde danьʙьđ.
Ƣɵmɵr—ƣɵmɵrđərenə ʙik kyp xalьq
Qьjşьq zemlənkələ tɵrhalar,
Inde satnap torƣan ʙyrənənən
Tavđaj itep yđenə jort hala.
Işek aldьna inhəꞑ: tavьq—seʙeş,
Mal—tьvarь jɵrɵj mьƶ itep.
Qađanьnda ʙeşhə harьq ʙoto,—
Taʙahьnda caƶlaj qađ ite.
Jort jьhađь tihəꞑ—ʙɵtəhe juq,
Tuj kɵtkəndən ʙer đə kəm tygel.
Ujnap ultьrmaha gramofonь,
Unьꞑ ɵsɵn inde jəm tygel.
Tədrə tɵptərendə gɵldər yѣə,
Fortockalarьnan jel iѣə.
Qьđđar hьrlap—suqlap pərđə sigə,
Ajlь tɵndər ʙaѣьp kildihə.
Birge ɵѣtɵldə torha aq samovьr,
Arƣьhьnda havьt—haʙalar.
Pruƶinalь timer kojkalarđa
Mamьq tyşəktəre qaʙara.
Qьđđar đa inde kyldək keѣəhendə
Jɵrɵtməjđər kɵđge kiѣəge.
Ajaqlь kɵđgɵlərđeꞑ qarşьhьnda
Ƶьq quʙьşalar ʙiđənep.

IV. XƏBƏRĐƏR

Telsən qarttar hyđgə ʙɵttɵ tip
Ypkə ʙeldermə həꞑ hin əgər.
Avьl xəldərenən ađ ʙulha la,
Xəʙər jađьr inek ʙer qəđər.
Məƣlym bulhьn, qьđьʙьđ Gɵlnisanь
Nuretdin Gərəjenə kileştek.
(Balalarьʙьđ đa inde tinek
Yđ teləktərenə ireşhen).
Tujđь ʙildələnek qar tɵşevgə,
Ber ađ rətlənhen tinek jul.
Kilem—kitem ɵsɵn ʙьlsьraq saqta
Jajhьđьraq ʙulьr tinek şul...
Birnə, məhər tip mataşmanьq,
Kileştek ʙeđ şundaj şart menən:
Qьđьm ike jɵđləp xeđmət kɵnɵn
Alьp kitə yđe artьnan.
Ul da məƣlym bulhьn, ikeʙeđđelə
Həm qarsьqtarđь la jəşərttek,
Stərlegə ʙarьp tьş qujđьrđьq
Buldьq inde jɵđ jьl jəşərlek.
Ul da məƣlym bulhьn—Kolxoz ɵsɵn
Məset tiklem munsa jahanьq.
Vannahьnđa majƣa sumƣan kevek,—
Rəxətlənep jomoşap jataʙьđ.
Ul da məƣlym bulhьn—jappar mulla
Gyr ejəhe buldь ʙaxьrьꞑ.
Ƣɵmɵrɵndə han hьđ jasьjn sьƣьp,
Jьnazahьđ şьvđь axьrьn.

V. YTENES

Bik ođonƣa kitkən xatьʙьđđь
Ьşʙu urьnda qьjldьq mɵxtəsər
Telgə ʙɵttɵlər lə ʙigerək tip
Beđ qarttarđь ƣəjep itməhəꞑ,
Hiꞑə ʙik đur ytenesebeđ ʙar—
Beđđe xurlap ʙejet tɵđmə əle.
Bьnan ƣəjre ʙeđđe—kəmhetelgən,
Trudden'heđ tip jɵrɵmə əle.
Donja matur xəđer, eşləp, jьrlap
Məꞑge—məꞑge ylməj jəşəj ʙir.
Beđđəj qarttarƣa la kire qajttь
Taşqьnlanьp torƣan jəş ƣɵmɵr.
Jьrsь jeget inde ʙeđ jəşəjek
Totonoşop ʙergə qulƣa—qul.
Qunaƣьʙьđ itep saqьraʙьđ—
Sana julь menən tujƣa kil!

N. O. Astrovski

nəmə ɵѣtɵndə eşləj

Ordenlь jađьvsь **Nikolaj Aleksejevic Ostrovski**, „Pravda“ nьꞑ xəʙərsehe menən ʙeseda vaqьtьnda yđeneꞑ kiləsək eş plandarь turahьnda hɵjləne.

—3 tomda jađьrƣa ujlanьlƣan „Davьl tarafьnan tьvđьrьlƣandar“ tigən romanьmdьꞑ ʙerense tomьn oşo kəndərđə jađьp ʙɵtɵrđɵm. Bildələngən „otpuska“ ʙɵtɵv menən, min ikense tomdь jađьv eşenə kereşəm. Bьl romandь Bɵjɵk Proletar revolytsiahьnьꞑ 20 jьllьƣьna jađьp ʙɵtɵrɵv—minen vasiətle teləgem. Tik, qьđƣanьsqa qarşь, yđ ɵѣtɵmə ʙьndaj jɵkləmə ala almajьm. Bol'şevik ɵsɵn vaƣəđə itev unь eşləv tigən hyđ, ə mineꞑ ьşanьshьđ sələmətlegem ʙɵtə sroktarđь ʙođorƣa mɵmkin.

„Davьl tarafьnan tьvđьrьlƣan“ menən ʙergə, mineꞑ ʙalalar ɵsɵn fantastik roman həm „Korcagindьꞑ ʙəxete“ tigən isem aѣtьnda „Qorosnisk sьnьqtь“ nьꞑ hunƣь tomьnda jađahьm kilə. Bьnьꞑ ɵsɵn kəm tigəndə taqьn 10 jьl jəşərge kərək. Min ʙɵtəhenən də ʙigerək uqьrƣa, tormoşomdьꞑ aqtьq kɵnɵnə tiklem uqьrƣa ujlajьm.

Bik qьđьq, ʙьƣa vractar nəmə əjterđər ikən. Dɵrɵѣɵn genə əjtkəndə ođaq jəşəvđeꞑ rekordьn ʙirəhə kilə. Beđđeꞑ ildə tormoş iѣ kitkes jaqşь ʙit.

Ɵfɵ—Məskəv menən hɵjləşə

Ɵfɵ menən Kujʙьjşef arahьnda telefon liniahьn ytkərev eşe tamamlandь. Bьl turanan-tura Ɵfɵ mənən Meskəv arahьnda hɵjləşevgə mɵmkinlek ʙirə.

8-se oktəʙrđə irtə menən ʙerense tapqьr hɵjləşev ʙulđь. Başqortostandьꞑ başqalahь Sovettar ileneꞑ başqalaha menən hɵjləşte. Işeteleve qənəƣətlənerlek.

Oşo kəndərđə Ɵfɵgə Kujʙьjşeftan, Liniəne ylsəv ɵsɵn texniktar ʙrigadahь kilə. Bьl ylsəv ytkərelgəndən huꞑ, Ɵfɵ—Məskəv liniehe eksploatatsiaƣa tapşьrьlasaq.

Kyp ʙalalь əsələrgə jarđam

7-se oktəʙrđə Başsavnarkomdьꞑ kiđevđəge ultьrьşьnda kyp ʙalalь əsələrđən 175 keşeneꞑ ƣarizahь qaraldь.

Başsovnarkom 136 əsəgə ikeşər meꞑ, 34 əsəgə dyrtər meꞑ hum, Voroşilof isemenđəge kolxozdan (Ɵfɵ rajonь) Praskovia Timoninaƣa, Kɵjɵrgəđe rajondaƣь Jazlova xotrьnan Tatjana Jartajьvaƣa, Mənəvez rajonьndaƣь Aleksandrovka avьlьnan Lukeria Zvenzinaƣa altьşar meꞑ hum jarđam ʙirergə qarar itte. (BaşTASS).

Oʙligatsialarьƣьđđь tikşereged

Hunƣь kəndərđə Ɵfə yđək haqlьq kassahьna đur otoş sьqqan oʙligatsialar kiltereldelər.

Esse Galina Baranova „Bişjьllьqtьꞑ dyrtense tamamlavsь jьl“ zajomьnьꞑ 25 humlьq oʙligatsiahь ʙujьnsa 1500 hum otoş 1935-se jьldьꞑ ijyn ajьnda uq sьqqan ʙulƣan.

Ikmək zavodьnьꞑ kladovşigь Islam Xarafin həm eşse Nikolaj Pavlof Bişjьllьqtьꞑ 4-se jьl zajomьnьꞑ ʙişər humlьq oʙligatsialarьna ʙişər jɵđ hum otoş aqsahь aldьlar. (BaşTASS).

Kino

„Kapitan Grant ʙalalarь“

“DUNKAN“ koraʙle paluʙahьndaƣь passazirđar diꞑgeđđə jɵđɵp kilgən akula ʙalьƣь kyrələr.—Akula!—tip qьsqьrƣan tavьş jaꞑƣьraj. Matrostar uƣa garpon taşlajđar. Diꞑgeđđeꞑ uѣal xajvanь jərəxətlənə. Unь ylterep paluʙaƣa tartьp alalar. Turaqlaƣan saqta unьꞑ esenən ʙer şeşə sьƣa, ə şeşə esendə jađьv taʙьla.

Jaxtanьꞑ xuzahь kapitan ʙьl serle jađьv ɵѣtɵndə ođaq ʙaş vata. Şulajđa ʙьl jađьvđьꞑ Şotlandia kapitanь, ɵs matcь „Britania“ koraʙeleneꞑ komandirь Grant tarafьnan taşlanƣanь məƣlym ʙula. Unьꞑ koraʙele qajđalьr kɵnjaq poluşariala 37-se parallelia la hələkətkə osorap, ul yđeneꞑ ike matrosь menən nindəjđer jarƣa sьqqan.

„Dunkan“ jaxtahь unь eđləv ɵsɵn əđerlənep alьѣ julƣa jynələ. Ekspidetsiala Kapitan Granttьꞑ Robert isemle ulь həm Meri isemle qьđь la qatnaşalar. Həm şunda uq donjalaƣь iꞑ uşhьđ ƣalim, Indiəgə ʙaram tip julƣa sьƣьp Patanogiaƣa kilep sьƣqan Fransuz geografь Ƶak Paganel də şunda ʙula.

Bьl jaxtalaƣь, tvđemle julsьlarƣa nindəj genə qьjьnlьqtar kyrergə tura kilməj!.

... Bьna Kɵnjaq Amerikanь jəjəv sьqqanda ular jer tetrəvgə osorajđar, Unan qotolƣas kes kenə julsь Roberttь ʙik đur, həm qurqьnьs qoş eləkterep alьp kitə. Ul unь juƣarь tavđarƣa alьp menə.

— Atьƣьđ! Atьƣьđ!,—ti ʙer julsь. Berəvđeꞑ də atьrƣa ʙatьrsьlьƣь jetə almaj. Şul vaqьt qapьl tavđan mьltьq şartlaƣan tavьş işetelə, ylterelgən qoş jergə lapьldap tɵşə. Robert qotqarьla.

— Kem attь huꞑ? tiđər julsьlar. Unь tamaşasь la eđləj. Əjjə ul julsьlarƣa jarđamƣa kilevse tav keşehe, đala keşehe ine.

Julsьlar aldьnda taƣь qьjьn, preklyceniele jul. Ular tropik urmandar, vodopadtar, kɵslɵ aƣьvsь jьlƣalar aşa ytələr... Bьna ʙer jьlƣa taşьj, ularđь hьv qьva... Ular dala urtahьndaƣь ʙerđən ʙer aƣasqa ʙaralar, unь la jəşen huƣьp jandьra... Bьna ular qamьş arahьnda krokodil menən huƣьşalar. Nihəjət Avstralia urmandarьnda kyp qьjьnlьqtar kyrep, donja gizep taƣь „Dunkan“ koraʙelenə qajtalar.

Kartina ađaƣьna jaqьnlaşa. Tamaşasь ʙɵtə iƣtiʙarьn ʙirep Kapitan Grattьꞑ taʙьlьvьn kɵtə. Julsьlar ʙer nisə tapqьrđar Granttьꞑ julьna tɵşələr, ləkin kilep sьqqan qarşьlьqtar ularƣa ʙьl julđь axьrьna tiklem alьp ʙarьrƣa mɵmkinlek ʙirməjđər.

Bьna ular ʙer kɵnɵ alьѣta qara tocka kyrələr. Tocka jaqьnlaşa.

— Əti! əti! tip qьsqьrьp jeʙərələr Robert menən Meri. Ber ađđan paluʙaƣa haqal ʙaѣьp ʙɵtkən qart Kapitan Grant inə. Ul xəđer qotqarьldь. Jaxtьnь şatlьq ʙaѣa.

„Kapitan Grant ʙalalarь“ filemeneꞑ gerojđarь, qьjьv, ʙatьr, qurqьvhьđ keşelər. Ular qьjьnlьqtarđan qurьqmajđar. Yđđəreneꞑ iptəştəren qotqarьv ɵsɵn, yđ ƣɵmɵrđəren qorʙan itergə əđer toralar.

— Qurqьnьs tigən hyđđe əjtevse kem ul?—tip horaj Kapitan.—Ləkin min tygel—ti uƣa Robert, ul yđeneꞑ tuƣanь Meriđь la ʙatьrlьqqa saqьra.

Robert ƣəjrətle, qurqьvhьđ ʙatьr malaj. Ul jaqşь jɵđə, at ɵѣtɵndə şəp jɵrɵj, ʙav ʙujlap əllə qaja ʙejekkə yrmələj. Qьjьnlьqtarđьꞑ ʙerehenə lə ʙireşməj.

Film Ƶyl'verndьꞑ şul isemle fantastik romanь ʙujьnsa tulьhьnsa SSSR đa eşləngən. Bьl filmdə qatnaşьvsь artistarđьꞑ ʙɵtəhenən də ʙigerək Robert rolen ujnavsь pioner Jaşa Sigal' tamaşasьnьꞑ kyꞑelendə qala. Film ʙujьnsa matur muzьjka ujnaj. Bigerək tə unьꞑ jьrь matur. Bьl jьr şulaj uq jəştər tarafьnan hɵjɵlɵp jьrlanasaq:

„Kem jeꞑev ɵsɵn kərəştə sьnьqqan
Ul ʙeđgə quşьlьp jьrlahьn—
— Kem şat—Ul kɵlə,
— Kem teləj—ul ʙuldьra
— Kem eđləj—ul taʙa
hər vaqьt“.

Filmdeꞑ Ɵfɵ „Jaꞑalif“ kinohьnda texnik ʙođolop kyrhətelgənen də əjtep ytergə kərək. Bьl tuqtavhьđ ɵđɵləv, jə ʙik jaqtь, jə qaraꞑƣь kyrhətevđərgə „Jaꞑalif“ kino direksiəhe sik qujьrƣa tejeş.

Ə. KIRƏJ.

Balalar texnik stansiahьnda pioner Panfilof tokarnьj stanokta *(Smirnof fotohь)*

Qьtaj komsomolestarьnьꞑ kɵrəş spiradtarь

Ularđь ylem də qurqьtmaj

Qьtaj komsomolь yđ kyđ aldьnda Qьtaj kommunistarь geroizmahьnьꞑ ʙik asьq ɵlgɵləren kyrə. Qьtaj xalqьnьꞑ iꞑ jaqşь keşelərе—Qьtaj kommunistarь, xeđmətsəndərđeꞑ jəş ʙьvьndarьna nisek kɵrəşergə kərək ikənlekte kyrhətələr.

Qьtaj komsomolь palactar qulьnan hələk ʙulƣan, kommunistik partianьꞑ kyrenekle jetəkselərenən Tso-Teo-ʙo, Fan-Cze-min iptəştərgə həm Qьtaj xalqьnьꞑ ʙaşqa gerojđarьna tərən iѣtəlek menən qaraj. Ul Manzurrialaƣь partizandar xərəkəte jetəkselərenеꞑ ʙerhenə ʙulƣan, gonkongedaƣь sydostьrajtel zavodьnьꞑ eşsehe Lo-Ten-şen. iptəş turahьda nьq xəterləj. Ul yđeneꞑ yltereler aldьnan ʙulƣan hunƣь hyđendə:

—„Min proletariat eşe ɵsɵn ađaƣьna tiklem kɵrəşermen, min tormoşomdo revolytsiaƣa ʙirermen“ tine.

Qьtaj komsomolь Xynani həm Xuʙi da sovet ojoşmalarьnьꞑ jetəkselərenən ʙerhe, imperializm xərəkətenə qarşь kɵrəştə kyrꞑekle qatnaşsьhь iptəş Den-Pun-səni turahьnda xəterlər. Ul yđeneꞑ iptəştərenə jađƣan hunƣь xatьnda: „Iptəştər, mine tiđđən ʙaşьmdь kiѣərgə alьp kitəsəktər, ləkin heđ inergiəle kɵrəşte davam ittereged. Hunƣь xisapta jeꞑev heđđeꞑ jaqta ʙulьr“ tip jađđь.

Bьna şundaj həm şuƣa oqşaşlь yrnəktərđə Qьtaj komsomolьnьꞑ jaꞑьnan jaꞑь otrədtarь tərʙiələnələr.

Geroistik Qьtaj komsomolь KIMdьꞑ iꞑ kyp qorʙandar ʙirevse, revolytsia ɵsɵn kɵrəşkə yđđəren jəlləməvse ʙatьr kɵrəşselərđe iꞑ kyp kytərevse siksiələrenən ʙerhe ʙulьp tora.

QURQЬVHЬĐ XU-LAN-ŞEN

Qьtaj komsomolь Yđək Komitetьnьꞑ aƣzahь iptəş Xu-Lan-şen sьđaj almaѣlьq jađalarƣa dusar itelde. Iptəş Xu-Lan-şen massalar arahьnda đur populərlek menən fajđalana ine. Unь qulƣa alьvđь, politsieskiđər đur uꞑьşlьqtarđьꞑ ʙerhe itep qaranьlar.

„Əgər đə hin yđ ьşanьvđarьꞑdan kire qajtahьꞑ, iən hineꞑ tormoşoꞑ qurqьnьshьđ ʙulasaq“ tinelər, uƣa. Xu-Lan-şen politsia tarafьnan kommunizmdan kire qajtьv turahьndaƣь aldan əđerlənep qujьlƣan diklaratsiaƣa qul qujьvđan nəfrət menən ʙaş tarttь. Ləkin jazalavđar jegetlek kyrhətevse komsomolesqa tə'ѣir jahamanьlar. Politsieskiđər ʙьnь kyrgəs Xu-Lan-şendь, unьꞑ sem'jahьnьꞑ ʙaşьn kiѣev menən qurqьttьlar. Ləkin ʙьl qurqьtьvđar tə'ѣir itmənе. Politseskiđər Xu Lan-şendьn kyđ aldьnda unьꞑ atajьn həm əsəjen aѣьp ylterđelər. Tuƣandarьn yltergəndən huꞑ iptəş Xu-Lan-şen yđen jazalavsьlarƣa ʙьlaj tine: „Heđ mineꞑ atajьmdьꞑ həm əsəjemdeꞑ ʙaşьn kiѣtegeđ həm mineꞑ aldьmda xəđer ʙer genə eş-eşse sьjnьf eşe genə qaldь, min unьꞑ ɵsɵn ylərmen“.

Iptəş Xu-Lan-şendeꞑ ʙaşьn kiѣtelər.

BATЬRĐAR ŞULAJ YLƏLƏR

Komsomoldьꞑ Şandun provinsiahь komitetьnьꞑ sekretarь iptəş Maj-Juj-Fu Sin Javь daƣь Japonia tikselselərđeꞑ dɵjɵm eş taşlavьn ojoştorđo. Ul politsia tarafьnan qulƣa alьndь həm tɵrmələ jьrtьqstarsa jađalandь. Ul ylgən vaqьtta yđeneꞑ palactarьna qarap: „Jəşəhen kommunistik partia həm komsomol! Jəşəhen Qьtajđaƣь sovet revolytsiahьnьꞑ jeꞑeve“! tip qьsqьrđь.

Kiləsək, ylemdən həm qurqьvđan qurqmaj ʙara torƣan keşeneke. Meꞑləgən keşelərđeꞑ şundaj ʙatьrlьq həm geroizm menən ylə torƣan eştəre jeꞑelerlek tygel.

Javaplь redaktorь:
A. ƏMIN.

Ɵfɵ „Oktəʙr natiskahь“ tipografiahь
Başglavlit vəkile № 3364

Bətə ildərđen proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

№ 104 (1016)

1936 JЬL
15
OKTƏBR

VLKSM dьꞑ Başqortostan ӨK həm Өfe qala komitetь organь

Qatьn-qьđđarđьꞑ avtamoʙildər menən đur saʙьşnьꞑ komandorь A. VOLKOVOƢA. Kamandorđьꞑ Politik ʙylek ʙujьnsa jardamsьhь S. ORLOVAƢA

Avtomoʙildər menən saʙьşqa qatnaşьvsьlarđь zadanienь uꞑьşlь rəveştə ytəv menən qotlajьm. Jeꞑep sьƣьvsь qatьn-qьđđarƣa jalqьnlь sələm.

I. Stalin

Ber keşelek tajmundar menən Krasnovodski—Məskəv marşrutь ʙujьnsa poxod komandirь MERED KULEJEFKƏ

Poxodtьꞑ politrugь Qorʙanƣəli Durdьjьfqa. Komandanьꞑ starşinahь ANNAK GELDEJEFQA

Qьjьv poxodtь uꞑьşlь tamamlav menən qotlajьm. Batьr komandaƣa tuƣandarsa sələm.

I. Stalin

VƏKILDƏR

Komsomoldьꞑ təvge ojoşmalarьna praktik həm jənle jarđamdьꞑ ʙer tərə—təvge ojoşmalarƣa tege jəki ʙьl məs'ələ ʙujьnsa rajkomol apparatь raʙotniktarьnьꞑ, ʙjuro aƣzalarьnьꞑ həm Rajon aktivьnьꞑ sьƣьvь menən ʙaşqarьla. Ul ʙeđđeꞑ dөjөm teldə vəkildər jeʙərev tip atala.

Nindəj đə ʙulha ʙer təvge ojoşmaƣa ʙarьv, unьꞑ eşe menən tanьşьv, komsomol ojoştorovsьhьna eş məkər instruktaž jahav, təvge ojoşmalaƣь jeteşheđlektərđe kyrep, ularđь ʙөtөrөv өsөn jarđam kyrhətev—komsomoldьꞑ rajon aktivь өsөn siktən tьş politik javaplь həm maqtavlь eş. Ə jьş qьna rajon komsomol komitettarь tarafьnan təvge ojoşmalarƣa vəkildər sьƣarьvđa, xatta rajkomoldьꞑ yđ raʙotniktarьnьꞑ təvge ojoşmalarđa ʙulьvđarьnda tulьhьnsa javaplьđlьq, iƣtiʙarhьđlьq, planhьđlьq xөkөm hөrə. Rajkomol mondatь menən təvge ojoşmalarƣa ʙarьvsь qajhь ʙer vəkildər komsomol ojoştorovsьhь, komsomolestar xəl itə ʙelməgən eştərgə jarđam itəhe, dөrөъ jynəleş ʙirəhe urьnda hər tөrlө informatsialar jьjnavđan uđmajđar. Yđen, „Yđəktən" kilgən juƣarь tempiraturalь keşe itep kyrhətev menən şөƣөllənələr. Ə qajhьlarь, xatta rajkomoldarđьꞑ javaplь eşseləre, yđeneꞑ təvge ojoşmaƣa kileven jaʙaj rəveştə sirattaƣь marşrut ʙujьnsa urap sьƣьv jөklәmәhen avđarьv itep kenə qarap, asьqtan-asьq həm tulь məƣnəhe menən gostrolerlьq itələr, ʙer genə tөrlө lə javaplьlьq hiđməjđər. Ə taƣьla kilep, təvge ojoşmalarƣa jeʙərelevse vəkildər arahьnda yđeneꞑ dөjөm kiməle tyʙən, sojuz eşenən praktikahь ʙulmav həm politik jaqtan məs'ələlərđe xəl itə ʙelməgənlege səʙəple təvge ojoşmaƣa ʙer jarđam đa kyrhətə almavsьlar ni tiklem ʙulalar.

Bьlarđь fakttar menən asьqlavđьꞑ artьq kərəge lə juq. Bьndaj vəkildər, təvge ojoşmalarƣa jeterlek dərəzələ ʙildəlelər. Bьna məъələn, əle sentəʙr ajьnda ƣьna Qara iđel rajkomolьnьꞑ propagandistь Dəvlətof Javƣilde. Bajƣьʙaş ojoşmalarьnda ʙula. Ləkin ul ojoşmaƣa propaganda eşen jaqşьrtьv həm ʙaşqa sojuz eştəren rətkə halьvđa ʙer genə nəmə lə eşləməj. Ul kilgəndə ojoşma nisek ʙulƣan ʙulha, ul kitkəs tə şul rəveştə qala. Bьna şulaj gastrollek itevse rajkomol raʙotniktarьn Bozajaz rajonьnan da kiltererge mөmkin.

Təvge ojoşmalarƣa ʙьndaj vəkildərđe jeʙərevđən qьrqa rəveştə ʙaş tartьrƣa kərək. Nindəj đə ʙulha gostraljorđьꞑ, jəki ojoşmaƣa kilep ʙer genə fajđalь nəmə eşləj almavsь xəserət vəkildərđeꞑ komsomolestarƣa ni nəməgə kərəge ʙar! Bьndaj vəkildər tik ʙer genə xөrmətkə—şunda uq kilgən jaƣьna qarata kire ođatьvƣa ƣьna lajьqlьlar.

Komsomoldьꞑ təvge ojoşmalarь, jarđam itev өsөn juƣarьnan klep ʙuştь-ʙuşqa ʙuşatьvsь, gostrollek itevse vəkildərgə qarata his tajşanmajьnsa iptəş Kosareftьꞑ: „Hər tөrlө məƣlymattər jьjnav өsөn ojoşmalarƣa sьƣьvđarđь tьjьrƣa kərək, ə təvge ojoşmalarƣa gostroljorđarđь kire ođatьv xoquqьn ʙirergə kərək" tigən kyrhətməhen ʙatьr rəveştə qullanьrƣa tejeştər. Ə iptəş Kosareftьꞑ ʙьl hyđe ʙer rajkomol vəkildərenə genə tygel, ə şul kөsө menən Өlkə Komitettan sьƣьvsь vəkildərgə lə qaƣьla.

Hər komsomol aktivьnьꞑ təvge ojoşmaƣa ʙarьvьnьꞑ maqsatь tik ʙer genə ʙulьrƣa mөmkin—ul, unьꞑ jetəkseləren instruktirlav həm komsomolestarƣa jarđam itev. Aktivtьꞑ hər sьƣьşь nьqlь plan həm alđan ujlanƣan maqsat menən ʙulьrƣa həm ul urьnda ojoşmanьꞑ eşen jaqşьrtьvđa konkret saralar kyrerlek ʙulьrƣa tejeş. Təvge ojoşmaƣa ʙarьvsь vəkil ʙarƣan vaqьtьnda təvge ojoşmaƣa ʙulƣan jarđamь menən eşte jaqşьrtьvƣa ireşergə, jaqьn arala eşləv өsөn ojoşmaƣa jynəleş ʙirergə, unьꞑ ʙaşlanƣьsьn kyrhətergə tejeş. VLKSM dьꞑ rajon komitettarь yđ raʙotniktarь həm aktivtьꞑ sьƣьp jөrөve hөđөmtəhen qajtьv menen ʙarlarƣa, urьnda kyrgən saralar, asqan məs'ələləre turahьnda rajkomol ʙjurohьnda, jəki unьꞑ ʙylektərendə informatsialarьn tьꞑlanьrƣa tejeş.

Komsomol ojoşmalarьnьꞑ otsot ʙirev—qajtanan hajlav kampanialarь ʙaşlandь. Bьl kөndərđə komsomol ojoşmalarь ʙigerəktə nьq, jənle həm konkret jarđamƣa moxtaždar. Rajon komitetьnan hajlav jьjьlьştarьnda vəkil ʙulьp qatnaşьvsь aktiv nьqlь iƣtiʙar menən hajlanƣan ʙulьrƣa, ular kyđətevse ʙulьp qьna tygel, ə hajlavđь prensipial—politik juƣarьlьqta ytkərevđə, komsomol gruppalarьna iꞑ jaqьn kөndər esendə nəmələr menən şөƣөllənergə kərəklekte, komsomoldьꞑ X sjezđь həm Yđək Komitettьꞑ hunƣь plenumь qarađarьn ytəv өsөn nəmə eşlərgə kərəklekte ajьrьrƣa jarđam itergə tejeştər.

Ispaniala xərʙi—faşistik fetnə. Hyrəttə: Ispania xalьqtarь frontqa respyʙlikansьlarƣa ađьq itələr. *(Sojuz foto).*

Ispaniala xərʙi—faşistik fetnə

Fetnəselərgə jarđam kyrhətev davam itə

London, 10. „Dejli telegraf" gazetahьnьn Madrid xəʙərsehe, Ispanianьꞑ tьşqь eştər ministre Vajjo menən hejləşkən vaqьtta, unьꞑ xəđer fetnəselər qulьndaƣь samoljottar ʙьnan 7 ađna elek ʙulƣandaƣьnan 80 tapqьr artьq ikənlegen əjteven ʙeldərə. Fetnəselər qulьnda ʙulƣan territoriala aviatsion zavodtar ʙulmahala, ularđьꞑ samoljottarьnьꞑ hanь yъə. „Beđđeꞑ kaʙinet tөđөlөvđən ʙer ađna elek, tine Vajjo, min Kaʙal'jero menən ʙergə Madrid aerodromьnda ʙuldьm. Ul vaqьtta fetnəselərđeꞑ hər ʙer samoljotь urьnьna ʙeđđə 4 samoljot ʙar ine. Ə ʙegən aviatsia ministrlegenen məƣlymattəre ʙujьnsa xөkymətteꞑ ʙer samoljotь urьnьna fetnəselərđeꞑ 20 samoljotь tura kilə ʙuƣaj. Xөkymət samoljottarьna qaraƣanda fetnəselərđeꞑ samoljottarь kyʙerək atьp təşөrөlgəndər həm əgər ular sit ildərđən samoljottarđь oşolaj kyp almahalar, ularđьꞑ aviatsiahь inde juq ʙulьr ine. Bьl handar yđđəre yk Ispania eştərenə tьƣьlmav turahьndaƣь kileşevgə jemerges udar jahajđar. Şulaj uq fetnəselərgə sit ildərđeꞑ jarđamь ađajьvьnьꞑ da ƣələməttəre juq.

Vajjo hyđđəre ʙujьnsa, fetnəselərđeꞑ aviatsiahьnьꞑ kөslө ʙulьvь Madridtь qьjьn xəlgə kiltergənlegen kire qaƣьp ʙulmaj! „Tik his ʙer nəməgə qaramъtan, Madridtь qotqarьrƣa nьq qarar ʙirgənlektər genə, tine Vajjo, ʙeđđeꞑ ƣəskərđəreʙeđgə kөn hajьn doşmandьꞑ hөzymen kire qaƣьv mөmkinlegen ʙirə.

Oviedo uramdarьnda huƣьştar

Madrid, 10. Kisə Buxaralos rajonьnda fetnəselərđən ike jəjəvle polktan, 2 ʙatarejanan həm 500 kavaleristan torƣan kolonnahь xөkymət ƣəskərđərenen pozitsialarьna hөzym jahanь. Bьl hөzym kire qaƣьldь. Fetnəselərđən 100 keşe ylterelde, 75 keşe əsir həm kyp huƣьş materialdarь alьndь.

Pariž 10 Gavas xəʙəre ʙujьnsa Oviedo gornəktəre fetnəselərđe sigen derep, xəđer qalanьꞑ ʙөtə ʙiъtələren yđ quldarьnda totalar. Şulaj uq vokzal həm hьv haqlav urьndarь ular qulьnda. Uramdarđa huƣьş đavam itə. Gornəktər fetnəselər tarafьnan qulƣa alьnƣa 3 meꞑ respuʙlikansьnь qotqarđьlar.

Ispania huƣьş eştəre ministrlege yđək frontta San—Martin qalahьnьꞑ fetnəselər tarafьnan alьnьvь turahьnda taralƣan xəʙərđe, kisə kire qaqtь.

Madrid, 10. Bөgөngө svodkala Aragonia frontьnda Kaspe rajonьnda xөkymətteꞑ jəjəvle ƣəskərđərenen artilleria jarđamь menən fetnəselərgə hөzym jahalƣanlьƣь həm ularđьꞑ tuptarьn atьvđan tuqtatьrƣa məzʙyr itkənlege əjtelə. Fetnəselərđeꞑ đur kөstəre Siguensa qalahьna sajan hөzym jahaƣandar. Xөkymət ƣəskərđəre fətnəselərgə qarşьlьq kyrhətələr.

Kənjaq frontьnda respuʙlikan ƣəskərđər fetnəselərđeꞑ postarьna kinət hөzym jahaƣandar. Kyp punkttarđa fetnəselər kire sigengənlər.

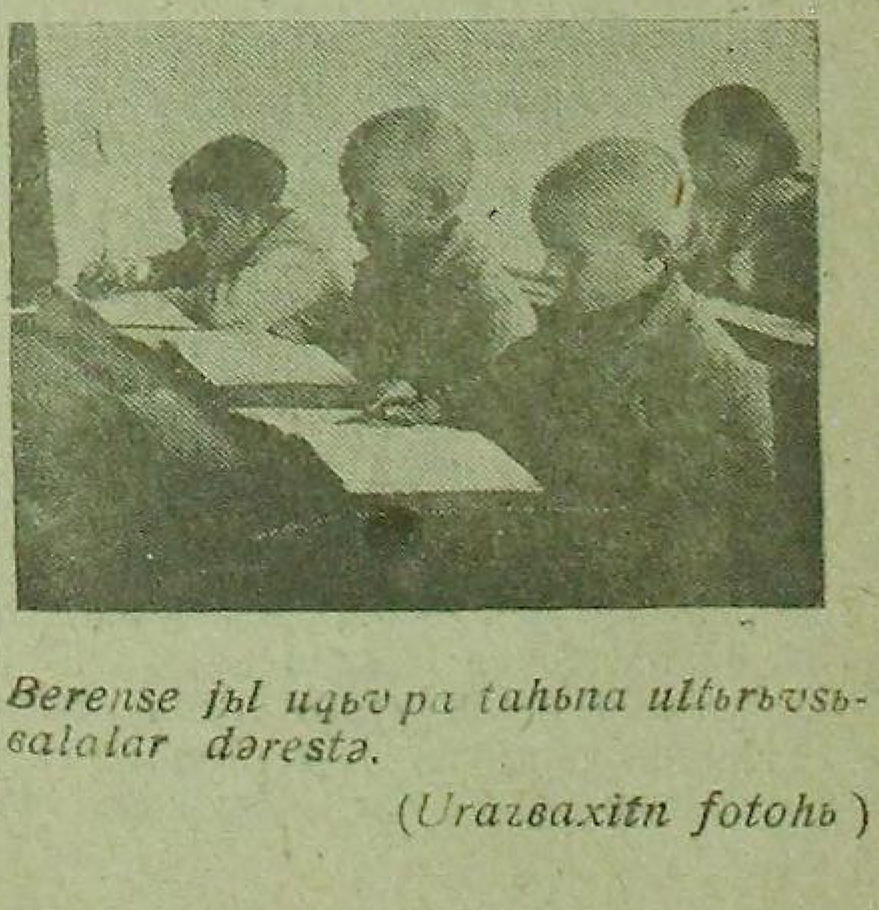

Berense jьl uqьv partahьna ultьrьvsьʙalalar dərestə.

(Urazʙaxitn fotohь)

Qaraiđel rajkomolьnьŋ ƣəmheđ jetəkselege turahьnda

„VLKSM DЬŊ QARA IĐEL RAJON KOMITETЬ" tip jađьlƣan jađьv qađaqlanƣan işekte asьv menən, inevse yđen qajđa la ʙulha ʙer uŋajhьđьraq urьnƣa ingəndəj itep hiđə. Hər vaqьt tejerlek tətən menən tьqьđlanƣan hava, tađalьqtan jьraq ʙulƣan ʙөtə obstanovka ʙьndaƣь raʙotniktarđьŋ eştəre, ytkərgən ođon kөndəre turahьnda ujlanьrƣa məzʙyrləj. Вьnda eşləvselərđeŋ, yđđərenən kyrhətelgən ølgө menən komsomolestarđь nisek kul'turalь eşlərgə, kul'turalь tororƣa өjrətevđəre, jəştər arahьndaƣь hər ʙer kyrneşkə nisek reagirovajt itevđəre, eştə—eşsənlektəre turahьnda həm ƣөmymən komsomoldьŋ Qaraiđel rajon komitetь apparatь jəştərđe kommunistik ruxta tərʙiələv өsөn nisek eđmə-eđ kөrəşeve turahьnda kyŋel ujlana başlaj.

Jomart narьqlavsьlar

Rajkomol apparatь yđeneŋ ʙөtə eşe, tormoşonoŋ hər ađьmь menən təvge ojoşmalar menən ʙəjlənergə, ularđьŋ eştərendə jarđam itergə, ular alđьna tərʙiəvi eşteŋ jaŋь ʙurьstarьn qujьrƣa, ul ʙurьstarđь nisek ytərgə өjrətergə həm ularđьŋ jaqşь eş təžriʙələrenən yđe həm unda eşləvse keşelər өjrənergə tejeştər. Ə ʙьna şul yđək ʙurьstarđь ytəvđə Qara iđel rajkomol apparatь həm unьŋ ʙjurohь, jəştərđe kommunistik tərʙiələvđə eşləvse ojoşma apparatьna xas ʙulƣan sьjfattarđьŋ ʙөtəhenə lə iə tygel.

Rajkomol təvge ojoşmalarƣa eşte jaqşь qujьv өsөn kərəkle ʙulƣan saralarđь ytkərməj tygel, ytkərə. Dөrөђərəge ytkərergə ьmtьlьş jaħap qaraj. Ytkəndər turahьnda qađьnmajьnsa rajkomoldьŋ huŋƣь ʙjurohьnda qaralƣan ʙer məs'ələgə tuqtajьq. Ul yđeneŋ huŋƣь ʙjurohьnda Lespromxoz komsomol komitetьnьŋ otcot dokladьn tьŋlaj. Rajkomol ʙьnь ni өsөn eşləgənder, nindəj ujđar unь ʙьƣa etərgənder, unь ʙeđ tygel, yđđəre lə ʙelməjđər. Komsomol komitetь sekretarь dokladь ʙujьnsa sьƣarьlƣan qarar đa ʙьl turala ʙer nəmə lə ʙeldertməj. Sөnki uneŋ otcotьn ular formal rəveştə genə tьŋlap komsomol komitetetьnьŋ eşenə ʙer genə lə jaŋьlьq ʙirməj torƣan өs punkttan torƣan qarar sьƣaralar. Unьŋ ʙer punktьnda komsomol komitetьnьŋ eşen „qənəƣətlənerlek taʙьrƣa" tip jađƣandar. Вьna şul „qənəƣətlənerlek" tip taʙьlƣan komitetьŋ eşen nьqlap qarav menən rajkomol ʙjurohь ʙьnda ni tiklem huqьrlьq kyrhətkəne ʙik asьq hiđelə. Berensenən, ʙьl komitet yđeneŋ eşen haʙьn qьvьqlaj qaʙartьvƣa saq qьna la moxtaž tygel ine. Ə uƣa jemerelgən eşte jənləndererge, ajđar ʙujьna ytkərelməgən politik uqьvđь ojoştororƣa, ʙulmaƣan propagandistь taʙьrƣa praktik jarđam kərək ine. Ə ular qajandьr alьnƣan məƣlyməttərgə tajanьp unьn eşenə narьq qujьvđa ʙik jomartlьq kyrhətələr həm şunьŋ menən jemerelgən eşte taƣь la jemerevgə fajđa qьna itələr. Sөnki xəđerge kөndə ojoşmala politik uqьv, başqa tөr uqьvđar, politik-massavoj eştər ʙerehe lə juqtar. Axьrь la sьƣarƣan qararđarьnьŋ dөrөђ tygellegen rajkomol raʙotniktarьna fakttar menən kiltergəs „ʙeđ unda eş jaqşь qujьlƣan tip ujlaƣajnьq" tilər. Вьl ʙit tuŋan-tura kaʙinetta ultьrьp ojoşma turahьnda kyrəđəlek itev, өđtən sirattaƣь ʙurьsь formal' rəveştə avđarьv qьna! Şuƣa kyrə lə huŋƣь 3 ajđa ytkərelgən 19 ʙjuro ultьrьşьnda komsomolestarđьŋ, jəştərđeŋ politik tərʙiə həm uqьv eştərenən tik 4 məs'ələ tikşerev đə osoraqlь xəl tygel. Sojuz eşenən tikşerelgən mes'ələlərđeŋ kyʙehe juƣarь la kyrhətelgənsə formal' rəveştə genə, politik ytkenheđlek menən, tьşqь jaqtan yđđəreneŋ ni menən ʙulha la şөƣөllənqənlektəren kyrhətev өsөn genə eşlənelə.

Rekord ʙirevse gostroljorđar

Вьl javaphьđlьq, formalsьlьq rajkomol raʙotniktarьnьŋ təvge ojoşmalarƣa ʙulƣan sьqьştarьnda taƣь la asьqьraq hiđelə. Rajkamol raʙotniktarь təvge ojoşmalarđa ʙulqьlajđar?!.. Ləkin ular yđđəreneŋ eştəren komsomol ojoştorovsьhьnan hər tөrlө „doprostar" alьv menən genə sikləjđər, hər tөrlə fajđahьđ həm ʙer nəmə lə ʙirməj torƣan, həđөmtəheđ qala torƣan „tanьşьvđar" menən şөƣөllənələr. Вьna „Yrnək" kolxozь təvge komsomol ojoşmahьnda rajkomoldьŋ pioner ʙylege mөdire Ƣaʙʙasьf ʙulƣan. Ojoşmanьŋ eşe menən "tanьşqan", „tanьşqan da" kitkən. Unьŋ kilevenən huŋ ʙьl kolxoz ojoşmahьnda ʙer yđgəreş tə ʙulmaj. Politik uqьvđar elek ʙulmaƣan ʙulha, əle lə ytkərelməjđər, həm başqalar. Rajkomoldьŋ propagandisь Dəvlətof əle ʙьna sentəʙr ajьnda qьna 4 kөndə өs ojoşmala (ʙөtəhe 75 saqьrьmlьq jul)—Javgilde, Bajqьʙaş, Potlup ojoşmalarьnda ʙula. Ləkin unьŋ ʙarьvьnan ʙьl ojoşmalar өsөn ʙer genə lə fajđalь eş ʙulmaj. Ul đa kilgən ʙulьв, qajtьp kitə.

Əgər đə Qara iđel rajonьnьŋ təvge komsomol komitetь sekretarđarь həm ojoştorovsьlarь iptəş Kosareftьŋ „ojoşmalarƣa hər tөrlə məƣlyməttər jьjnav өsөn sьqaьvđarđь tьjarƣa kərək,ə təvge ojoşmalarƣa gostraljorđarđь kire ođatьv xoquqьn ʙirergə kərək" tigən kyrhətməhen tulьhьnsa fajđalanьrƣa ʙatьrsьlьqtarь jethə, rajkomoldьŋ kypselek vəkildəre həm raʙotniktarь inde kyp tapqьrđar kire ođatьlƣan ʙulьrđar ine. Ə Qara iđel rajonьnьŋ təvge ojoşma jetəkselərе ʙьndaj gostraljorđarƣa qarata axьrь siktə ʙьnь eşlərgə tejeştər.

Jalqьnhьđ jetəkselər həm zararlь ƣəmheđlek

Jəştərđe kommunistik ruxta tərʙiələvse ojoşma apparatь jəştərgə sit joƣonto jahavsь hər ʙer faktqa tiđ həm ʙojevoj ytkenlek menən reagirlarƣa tejeş. Ə ʙьna şul ʙajevoj əđerlek, politik ytkenlek utь Qara iđel rajkomol raʙotniktarьnda, ʙerense siratta, unьŋ sekretarь Səƣidullin da jəterlek tygel. Вьna şundaj ƣəmheđlek, yđ-yđenən tьnьslanьv, eştəge formalsьlьq, jəştər arahьnda sit joƣontolarđьŋ urьn alьvьna, taralьvьna səʙəp ʙula. Вьnьŋ өsөn rajon yđəge ʙiʙliotekahь qьna la asьq fakt ʙula. Rajkomol ʙьl ʙiʙliotekanь jəştərđeŋ ʙelem ʙagazdarьn ʙajьqtьrьv usaƣьna əjlənderev өđtөndə eşləv urьnьna, kirehensə unьŋ kontrrevolytsion zaraza taratьp jatьvьna—jəştər qulьna xalьqtьŋ meŋ həm meŋ tapqьr ləƣnətləngən doşmandarь, faşistik ylterevselər ʙanđahьnьŋ başlьqtarь Zinovief, Kamineftarđьŋ kontrrevolytsion kitaptarьn taratьp jatьvƣa jul quja. Ə ʙit ʙьl turala ajьrьm komsomolestar rajkamolƣa, xatta unьŋ sekretarь Səƣidullingə kilep əjtələr. Ə ul yđeneŋ ʙorola almavsьlьƣь menən huŋƣь kөndərgə tiklem ʙьnь tađartьv ʙujьnsa qьrqa sara kyrə almaj.

Hər mөmkin ʙulƣan urьndь yđeneŋ tarqalƣan, kontrrevolytsion sьqьştarь өsөn triʙuna itevse, xatta rajkamoldьŋ iђəʙensə „şikle keşe ʙulƣan" Moratьf menən də eş şulaj hudьla. Unьŋ kərək kontrrevolytsion yđək turahьndaƣь proletar sudьnьŋ şəfqətheđ prigovarь ʙujьnsa, kərək jaŋь konstitutsia projektь turahьndaƣь kontrrevolytsion sьqьştarь ojoşmala qьrqьv rəveştə otpor almaj qala.

Rajkomol apparatьnьŋ yđendə politik eşməkərlek, ytkenlek ʙulmav X sjezdьn programmalь qararđarьn tormoşqa aşьrьvđa eşheđlek kyrhətev rajon təvge komsomol ojoşmalarьnda həm ƣөmymən jəştər arahьnda politik—tərʙiəvi eşteŋ siktən tьş jomşarьvьna, sovet jəştəre өsөn sit ʙulƣan joƣontolarđьŋ urьn alьvьna səʙəp ʙula. Asьlda rajkomol jetəkselege təvge ojoşmalarđьŋ, komsomolestarđьŋ, jəştərđeŋ tormoş həm eştərenən, talap həm moxtažlьqtarьnan ajьrьlƣan jetəkselekkə, dөrөђərəge jetəkselektən kyđətevselek rolen ytəvse apparatga əjlənə. Ə ʙьndaj jetəkselek artaʙan jəştərđeŋ ʙol'şevistik ruxta tərʙiələv ʙurьsьn ytəvgə hələtle ʙula almaj.

Qaraiđel rajon komitetьnьŋ eşendəge ʙьl politik đur өđөkləktər ʙөtөrөlərgə həm aşьƣьslьq menən jetəkselek, jəştərđe kommunistik tərʙiələvđə ʙeđđeŋ ʙөjөk julʙaşsьʙьđ, ucitelebeđ iptəş Stalin tarafьnan qujьlƣan ʙurьstarđь ytəvgə hələtle ʙulьp qajtanan qorolorƣa həm nьqlь kadrđar menən nьqьtьlьrƣa tejeşle.

DƏVLƏTŞIN.

Tav qoramađarь eşləv zavodьnьŋ jəştəre yđ stanoktarьnьŋ texnikahьn ojrənəv өrtөndə.

(Urazʙaxtin fotohь).

ISPANIA BALALARЬNA həm QATЬN-QЬĐĐARЬNA JARĐAMƢA

SREDSTVOLAR JЬJЬV 11 OKTƏBRGƏ TIKLEM 26 MILLION HUM BIRĐE

Professional Sojuzdarđьŋ ʙөtə Sojuz Yđək Sovetь ʙelđerə: Dzeržinski ismendəge Trjoxgorka manufakturahь raʙotnitsalarnьŋ initsiativahь ʙujьnsa SSSR xeđmətsəndəre tarafьnan Ispania ʙalalarьna həm qatьn-qьđđarьna jarđamƣa sredstvolar jьjьv eşeneŋ 2 oktəʙrđə iƣlan itelgən 14 million 61 meŋ 162 hum өđtəvenə jənə 11 million 941 meŋ 865 hum 92 tin, ə 11 oktəʙrgə tiklem ʙөtəhə—26 million 3 meŋ 28 hum 10 tin ʙirđe, şul iђəptən:

Məskəv өlkəhendə 3 millino 939 meŋ hum,

Leningrad өlkəhendə—2 million 862 meŋ hum,

Ukraina SSR đa—4 million 104 meŋ hum,

Kөnʙajьş Seʙer krajьnda—918 meŋ hum,

Sverdlof өlkəhendə—892 meŋ hum, həm başqa өlkə, kraj həm respuʙlikalarđa—13 million 291 meŋ 28 hum 10 tin jьjьldь.

Вьl jьjьlƣan sredstvolarƣa profsojuzdar tarafьnan tyʙəndəge produkttar hatьp alьnьp, 3 paraxod—18 sentəʙrđə „Neva", 27 sentəʙrđə „Kuʙan" hem 4 oktəʙrđə „Zьjrənin" paraxodtarь menən Ispaniaƣa jəʙerelgəndər.

„Neva" paravdь menən—30 meŋ ʙot maj, 95 meŋ 500 ʙot şəkər 17 meŋ ʙanqa konserva, 18 meŋ ʙot margarin, 12 meŋ ʙot konditer nəmələre.

„Kuʙan" paraxodь menən—30 meŋ ʙot on, 27 meŋ ʙot maj, 61 meŋ ʙot şəkər, 11 meŋ ʙot ьђlanƣan ʙalьq, 250 meŋ ʙanka konserva hem 1000 jəşnik kykəj.

„Zьjrənin" paraxodь menən—135 meŋ ʙot ʙojđaj, 40.500 ʙot şəkər. 375 meŋ ʙanka it konservalarь həm 125 meŋ ʙanka qujьrtьlƣan hөt, kofe həm kakao.

Вөgөn 11 oktəʙrđə Odessanan 4-se paraxod (Neva" paraxodь qaʙatlap ʙara) Ispania ʙalalarьna həm qatьn-quđđarьna ađьq menən kitə. Вьl paraxodka tejəlgən: 117 meŋ ʙot ʙөjđoj, 18.500 meŋ ʙot tuŋ maj həm ьђlanƣan nəmələr, 2900 ʙot maj həm 235 meŋ ʙanka konserva.

910 ƏSƏGƏ 1859 MEŊ HUM JARĐAM BIRELDE

Başsovnarkomƣa kyp ʙalalь əsələrđən 1915 ƣariza kilde, 910 ƣariza qaraьpularƣa 1 million 859 meŋ hum jarđam ʙirergə qarar itelde. Rajon raʙotniktarьnьŋ aqьrьn quđƣalьvь arqahьnda, Ađqьn, Bajmaq, Bөrjən, Jərməkəj Krasnokam, Xajʙulla, Saqmaqoş həm Jomaquža rajonđarьnan oşo kөngə tiklem ʙer ƣariza la kilgəne juq. Blagovar, Zilajьr, Əvjəlil Malajaz həm Şaran rajondarьnan da materialdar ađ kilə. (BaşTASS).

ALMA AƢASЬ PITOMNIKTARЬ

Вьjьl Başqortostan kolxozdarьnda 40 gektar majđanda alma aƣasь pitomniktarь tөđөlə. Вьnьŋ өsөn 800 kilo orloq kərək ʙulasaq. Xəđer 34 gektarƣa jeterlek (600 kilo) orloq əđerlənde. Alma orloqtarь jьjnav eşe davam itə.

FAŞIZM MENƏN HUƢЬŞTA NЬƢЬTЬLƢAN BERĐƏMLEK

ISPANIA JƏŞTƏRENEꞐ BATЬRLЬQTARЬ ƢƏƵƏPLƏNERLEK

IPTƏŞ RAJMON GJUO ISPANIALA

Fransia komsomolьnьꞑ organь „Avangard“ jəştərđeꞑ kommunistik internatsionalь generalnьj sekretarь Rajmon Gjuonьꞑ Ispania la ʙulьvь turahьnda maxsus xəʙərsehe Fredrek Rekoldьꞑ tulь otcotьn ʙaѣьp sьƣarđь. „Komsomolskaja pravda“ la qьѣqartьrьp ʙaѣьlƣan otcotь ʙirəʙeđ.

10-sь oktəʙer. „Beđ ʙarselonda həm Madridta ʙerləşterelgən sotsialistik jəştərđeꞑ өlkə ojoşmalarьnda ʙuldьq. Beđ Madridta hul respuʙlikansьlar partiahь jəştər ojoşmahьnьꞑ ʙaşlьƣь həm fetnəselər menən huƣьşta qatь jaralanƣan Mun'os menən højləştek. Karil'o menən ʙergə Sierra Gvadarrama frontьna kittek. Ə unda „Oktəʙr“ isemendəge jəştər ʙataljonь urьnlaşqan. Iptəş Trifon Midrana Possionarie isemenđəge jəştər ʙataljonь huƣьşa torƣan frontqa ʙarьvьʙьđ menən jetəkselek itte. Ə ul ʙataljon menən ligendar general Mangada jetəkselek itə. Rajmon Gjuo unьꞑ menən ođaq besedala ʙuldь. Taƣь la kilep ʙeđ kyp kenə faʙrik—zavodtarđa, tegev masterskojđarьnda ʙuldьq“ „Avangard“ gazetahьnьꞑ korrespondintь yđeneꞑ otcotьn ʙьna şulaj ʙaşlaj.

Gjuonьꞑ Ispaniala ʙulьvьna arnap ʙerləşkən sotsialistik jəştərđeꞑ ađnaƣa ike tapqьr sьƣa torƣan „Xunvintud“ gazetahьnьꞑ maxsus nomerь sьƣarlьdь. Вьl handьꞑ ʙerense ʙitendə jəştərđeꞑ kommunistik internatsionalьna həm unьꞑ general sekretarь—Rajmon Gjuoƣa qajnar qotlavđar urьnlaştьrьla.

„Rajmon Gjuonьꞑ ispaniala ʙulьvь—tip jađa gazet—Вөtə il jəştəreneꞑ ʙeđđeꞑ menən ʙerđəm ʙulьvьnьꞑ, ʙeđđeꞑ jeꞑeveʙeđ ʙөtə donja jəştəreneꞑ jeꞑeve ʙulasaƣьnьꞑ asьq kyrhətkese ʙulьp tora.

…„Beđđeꞑ xəđergə kөrəşeʙeđ həm tьrьşvьʙьđ huƣьştarđьꞑ aldьnƣь hьđьqtarьnda dissiplinanь nьƣьtьvƣa jynəltelgən. Beđđeꞑ tьjlda eş alьp ʙarьvьʙьđ jeꞑevđeꞑ ьşanьsь həm zalogь ʙulьp tora“.

„Xuventud“ Rajmon Gjuo menən ʙeseda ytkərep unь qьѣqartьlƣan rəveştə yđeneꞑ ʙitendə ʙaѣьp sьƣarđь.

— Fetnəselər menən huƣьşьvsь Ispania jəştəre turahьnda fikereꞑ nisek? „Xuventud“ gazetahь vəkileneꞑ Rajmonƣa ʙirgən ʙerense horavь ʙьna oşo ʙuldь.

— Heđđeꞑ jəştər—tip javap ʙirđe iptəş Rajmon Gjuo—yđeneꞑ ʙөgengə kөrəşe menən ruxalandьrьlьvsь heđđeꞑ jəştər, yđđəreneꞑ irek højөvse Ispania xalqьnьꞑ traditsialarь menən Pariƶ kommunahь epoxahьndaƣь Fransuz jəştəren həm Bөjөk proletar revolytsiahь epoxahьndaƣь sovet jəştəren xəterlətələr. Min, irek өsөn kөrəşevse fronttьꞑ kypləgən ucastkalarьnda Ispania jəştəreneꞑ tormoşo, kərөştəre menən iѣ kitkes ƣorurlьq həm ƣəƶəphenev jalqьnь menən tanьştьm. Min Sierra Gvadarrama frontьnda—„Oktəʙr“ ʙataljonь urьnlaşqan frontta, Pissionerie isemendəge həm „Molodaja gvardia“ ʙataljondarьnьꞑ kaƶarmalarьnda ʙuldьm. Xalьq militsiahь otrədtarьna kejemdər tegevse jəş qьđđarđьꞑ tegev masterskojđarьnda ʙuldьm. Min ulardьꞑ ʙөtəhendə lə tik ʙer genə lozunga: Faşizmƣa nəfrət—lozungahьn ƣьna kyrđem; tik ʙer genə xis—irekkə məxəʙʙət; tik ʙer gənə tələk—faşistik ʙandittarđь jeꞑev, demokratik respuʙlikahьnьꞑ tantanahь tələgen genə kyrđem.

Ispania komsomolьnьꞑ, sotsomol menən ʙerđəm ojoşmaƣa ojoşovđarьnьꞑ ʙөtə donja jəştərenə nindəj tə'ʙire ʙulasaq?—

— Heđ ʙөtə donja jeştərenə ʙerđəmlek өsөn kөrəşteꞑ iꞑ gyzəl ølgələren kyrhəttegeđ həm kyrhətəhegeđ. Heđ 1934-se jьldьꞑ Astorialaƣь front huƣьştarьnda ireşelgən ʙerđəmlekte tulьhьnsa haqlav ƣьna tygel, həm unь kiꞑəjttegeđ. Jəştərđeꞑ kommunistik internatsionalьnьꞑ VI kongressь qararь nigeđendə sotsialistik həm kommunistik jəştəreneꞑ ʙьjьl ʙuldьrьlƣan arganik ʙerđəmlektəre his şikheđ Ispania jəştəreneꞑ tarixьnda ƣьna tygel, həm şulaj uq ʙөtə donja jəştəreneꞑ kөrəş tarixьnda la iꞑ kyreneklehe ʙulьp tora. Heđđeꞑ aldьƣьđđa əle, Ispania ireklege өsөn ʙirelgən ʙөtə jəştərđeꞑ ʙerləşevenə ireşev ʙurьsь tora. Min, faşizmƣa qarşь yđ ilegeđđəge ʙөtə jəştərđeꞑ ʙerđəm fidratsiahьn tөđөjəsəgegeđgə həm unьꞑ өsөn ʙөtə kөsөgөđđө tygəsəgegeđgə nьq ьşanam. Frunttarđaƣь kevek ʙerđəm ʙulьrhьƣьđ! Nьqlь ьşanьs menən ʙьl jynəleştə alƣa atlaƣьđ! Heđ xəđerge kөndə Fransiala, Bilgiələ, Angliala, Şvetsariala, Cexo—Slovakiala, Amerikala, jeştərđeꞑ sotsialistik internatsionalь jetəkselegendə osorala torƣan oppozitsialarƣa qaramajьnsa, nьƣьj ʙarƣan donja jəştəre ʙerđəmlegeneꞑ pionerđarь ʙulьv ʙurьsь heđđeꞑ өѣtөgөđgə tөşə. Min, Angliala, Cexo—Slovakiala,—Amerikala həm ʙaşqa ildərđə Ispania jəştəre menən ʙerđəm ʙulьv đa đur intuziazm kyrhətevđe ʙeləm. Belgiə jəştəre heđgə jarđam өsөn 1 million franktan artьq, Fransia jəştəre 4 million frank jarđam jьjnanьlar. Вьl aqsalarđьꞑ ʙөtəhe lə hər tөrlө ađьqtar, darьvđar, ajaq kejemdəre alьvƣa totoldo. Fransia jəştəre, yđđəre jьjƣan aqsaƣa „Jəş Fransia“ isemendə sanitar samoljot tөđөjđər. Ispania jəştəre matʙuƣat ʙujьnsa, ajьrьmsa „Munda Oʙrero“ nan Sovettar ile xalqь həm sovet jəştəre nəmə eşləgənlekte, ulardьꞑ Ispania respuʙlikahьna nisek jarđam itkənlegen ʙelələr.

Ləkin də min, ʙeđđeꞑ taƣь la kyʙerək eşlərgə tejeşlelege ʙeđđe kyrhətəm. Əgər đə kommunistik jəştər internatsionalьnьꞑ Ispania xalqьna jarđam itevđə ʙerđəm front turahьndaƣь təqdimenə jəştərđeꞑ sotsialistik internatsionalь la quşьlha xalьq ara ʙerđəmlek ruxь jəştərđə kyp tapqьr yѣkən ʙulьr ine.

Вьna oşonda ʙьl ʙeseda ʙөtə. „Xuventud“ redaksiahьnьꞑ vəkile yđđəreneꞑ 60 meꞑ uqьvsьlarь isemenən ʙьl ʙeseda өsөn đur qənəƣətlənev ʙelderep, Ispanianьꞑ faşistarƣa qarşь jəştəre tarafьnan đur qьđeqhьnьv menən uqьlasaƣьn ʙelderđe.

(TASS)

Balalar texnik stansiahьnьꞑ aviomodel'sьlarь Lenə həm Volodə Bajkovalar. Ular yđ model'darьnda ʙөtə sojuz rekordь qujьvdarь өsөn patefon menən ʙyləkləndelər. (*Smirnof fotohь*).

BALALAR, BEĐGƏ QUŞЬLЬƢЬĐ!

SOVETTARĐЬꞐ VIII-SJEZDЬNA JAQŞЬ BYLƏKTƏR ƏĐERLƏJEK

SOVETTAR SOJUZЬNЬꞐ BӨTƏ BALALARЬNA, MƏKTƏP BALALARЬNA HƏM BALALAR JORTTARЬNDAƢЬ BALALARƢA

Вьna inde ʙeđ qojaşlь Qьrьmnan gyzəl Artegьʙьđđan qajtqanƣa ike ađna ʙuldь. Beđ Artektaƣь tormoşto, Qьrьmda Vəceslav Mixajlivic Molotof menən osoraşьvьʙьđđь, ʙaşlьsa Kremlđəge qaʙul itevđe məꞑgegə iѣtə totorʙьđ. Beđ ʙalalarđьꞑ ʙөtəhe turahьnda la iptəştəreʙeđgə højləjʙeđ, ular şatlanalar həm ʙeđđeꞑ menen ʙergə hoqlanalar, həm şulaj uq yđđəre jal itkən lagerđь iѣtərenə alalar, sanatorialar, ʙalalar parktarь həm jaꞑь ƣьna tөđөlөp ʙөtkən məktəptər turahьnda iѣtərenə alalar.

Bol'şeviktar partiahь, Sovet xөkyməte, ʙeđđeꞑ ataʙьđ Iosif Vissorionovic Stalin ʙeđđeꞑ өsөn Sovettar ileneꞑ ʙalalarь өsөn—ʙəxetle tormoş tөđөjđər.

Beđ Vaceslof Mixaliovicteꞑ, Kremldə ʙulƣan qaʙul itev vaqьtьnda əjtkən hyđđəren onotmajʙьđ: „... Heđđən, rux həm tən jaƣьnan køslө, yđ eşen ʙelevse sotsiolizm tөđөvselər yѣep sьƣьrƣa tejeş“ tine ul.

Beđ yđeʙeđđeꞑ ʙerense ʙurьsьʙьđ—otlicno uqьv həm yđeʙeđđe ølgølө totov ikənen ʙeləʙeđ. Hər ʙer pioner həm məktəp ʙalahь yđeneꞑ ʙьl ʙurьsьn ølgølө itep ytərgə tejeş.

Ləkin ʙeđđeꞑ hər qajhьʙьđđьꞑ ololarđь nisekter yđensə ololajhь, jaqşь həm yđeʙeđđeꞑ ʙөjөk vatanьʙьđ өsөn fajđalь ʙulƣan nəmənə eşləjhe kilə. Nojəʙr ajьnda Məskəvđə Sovettarđьꞑ ƣəđəttən tьş sjezdь saqьrьla. Вьl sjezd jaꞑь, Stalin konsitutsiahьn—jaqtь, şatlьqlь həm ʙəxetle tormoş konstitutsiahьn raѣlajasaq. Вьna, ʙөgөn ʙeđ, Məskəv otrədtərenən həm məktəptərenən Artekta jal itep qajtьvsьlar, ʙьl sjezdь nəmə menən qarşьlav turahьnda ujlaşьrƣa jьjnaldьq həm urьnlaştьq.

Beđđeꞑ hər qajhьʙьđ Sovettar Sojuzьna yđeneꞑ ʙyləgen əđerləj. Beđ ni tiklem kyʙerək həm jaqşьraq uqьhaq, şul tiklem kyʙerək ʙeləʙeđ. Вьl ʙelemdər ʙeđgə jaqşь ʙyləktər jahavƣa jarđam itələr.

Volodə Jelistratof yđeneꞑ iptəşe Kolə Prife menən ʙergə, ʙinzin menən eşləj torƣan motorlь samoljot modelь əđerləj. Vitə Skaterşikof vatan turahьnda şiƣьrđar jađa, Saşa Vansovic ulardь muzьjkaƣa hala. Beva Bezejmenski məktəp dram tyꞑərəge postanovkahьna maket jahaj. Vladik Ivanof osa torƣan raketь modelьn tөđөj. Kolə Amosof, Tolə Gaʙer, Ƶorik Cernof—Bek, Slava Ozanin, Kostə Şustof həm Jura Kasradze ʙrigada menən, ʙөtə kərək-jaraqtarь menən øs mactalь diꞑgeđ køjməhe modelьn həm „Iosif Stalin“ parovođь modelьn jahajđar.

Beđgə quşьlьƣьđ ʙalalar!

Sovettar sjezdьna jaqşь ʙyləktər jahaƣьđ!

Əgər hər ʙer məktəp həm pioner otrəđe ʙer nisə ʙylək əđerləhə, Sovettar sjezdьna komsomol ʙeđđeꞑ eştəreʙeđđeꞑ nindəj gyzəl kyrgəđməhen jahaj alasaq·

***Kolə Amosof** (59-sь məktəp), **Gaʙer Tolə** (133-se məktəp), **Volodə Rutman** (127-se məktəp), **Leva Bezьjminski** (Məƣarif xalьq komissariatьnьꞑ ʙerense təzriʙə məktəʙe), **Ƶorik Cernof—Bek** (346-sь məktəp), **Viktor Skaterşşikof** (25-se məktəp), **Kostə Şustof** (133-se məktəp), **Slava Oşanin** (7-se məktəp), **Aleksandra Vonsovic** (MGK qarşьhьndaƣь yđək muzьjka məktəʙe), **Jura Kasradze** (35-se məktəp), **Igor Sundukof** (91-se məktəp), **Volodə Jelistratof** (349-seməktəp), Vladik Ivanof (đur teatr ergəhendəge məktəp), **Lida Povelkovskaja** (120-se məktəp).*

Ķolxozdarđa fizkul'tura eşen kiꞑ jəjep jeвərergə

BAŞQORTOSTAN DELEƢATSIAHЬ BƟTƏ SOJUZ ĶOLXOZ FIZĶUL'TURŅIĶTARЬ SPARTAĶIADAHЬNAN QAJTTЬLAR

Dnepropetrovskiđa kolxoz fizkul'turniktarьnьꞑ вɵtə sojuz spartakiadahьnda qatnaşьvsь Başqortostan fizkul'turniktarь Ɵfɵgə qajttьlar. 5-se oktəвrđə ularđь VKP(в) Ɵlkə Komitetьnьꞑ kul'tura aƣartьv вylege mɵdire iptəş Bylle həm Başqortostan Xalьq Ķomissarđar sovetьnьꞑ fizkul'tura eşe вujьnsa komitetь predsedatele iptəş Ķalmitьftar qabul ittelər. 8 jəş kolxozsь fizkul'turnik Dnepropetrovskiđa вulƣan spartakiada turahьnda hɵjlənelər.

Bɵtə sojuz spartakiadahьnda вɵtəhe 36 kolxoz kamandahь qatnaştь. Spartakiada jomƣaqьnda Başqortostan fizkul'turniktarь 32-se urьndь aldьlar. Sporttьꞑ jeꞑel atletika tɵrđəre вujьnsa 35-se urьndь, velosiped saвьşьnda 18-se urьndь, həm atьv вujьnsa 28-se urьndь aldьlar.

Başqortostan fizkul'turniktarь ajьrьm jarьştar вujьnsa jaqşь hɵđɵmtələr вirgəndər.

Tujmazь rajonьnьꞑ „Berlek“ kolxozь jəş kolxozsьhь 5 meꞑ metrƣa jɵgɵrɵv вujьnsa ikense urьndь ala. Bьl aranь ul 16 minut 54,3 sikundta ytə. Qatьn-qьđđar arahьnda 1 meꞑ metrƣa jɵgɵrɵvđə „Alƣa“ kolxozьnьꞑ (Şişmə rajonь) 17 jəşlek kolxoznitsahь Gɵlsɵm Mɵslimova 2 minutta 51,5 sekundta ytep ikense urьndь ala. „Alƣa“ kolxozьnьꞑ kolxoznitsahь granat ьrƣьtьvđa 9-sь urьndь ala.

* * *

Kyp kenə vaqьt davam itkən jənle əꞑgəmələ kolxoz spartakiadahьnda qatnaşьvsьlar yđđəreneꞑ onotolmaъ iъtəlektəren hɵjlənelər:

— Julda вeđ вerense tapqьr Məskəvđə tuqtanьq, ti kolxozsь Ķaracurin—Lenin movzalejenda вuldьq. Dnepropetrovsiđa Başqortostan delegatsiahьn jaqşь qarşьlanьlar. Beđđeꞑ komanda paradta вerense kolonnala вarđь. Ə paradta вɵtəhe 35 meꞑ keşe qatnaştь. Ular esendə Sovettar sojuzьnьꞑ вɵtə jerđərenən kilgən 750 kolxoz fizkul'turniktarь вar ine.

— Bьl spartakiada вeđđeꞑ ɵsɵn qəzəp jaqşь məktəp вuldь, ti iptəş Irkin.

— Beđ SSSR kolxozdarьndaƣь iꞑ jaqşь sportsmendarđь kyrđek. Beđ Məskəv, Ķief, Xar'kof, Leningradtьꞑ sport masterđarьnьꞑ sьƣьşьn qaranьq.

„Alƣa“ kolxozьnьꞑ komsomol ojoştorovsьhь iptəş Jaqupof вɵtə Başqortostan həm Dnepropetrovskiđa вɵtə sojuz spartakiadahьna qatnaşьv вəxetenə ireşer ɵsɵn fizkul'tura eşen kiꞑəjtevđə kolxozda nəmələr eşləgənlege turahьnda hɵjləj:

— Beđđeꞑ kolxozdьꞑ fizkul'tura tyꞑərəgendə 28 jəş kolxozsь qatnaşa. Beđ fizkul'tura majđanь eşlənek. Zənətieləгđe sistemalь rəveştə alьp вarđьq. Ŗajon spartakiadahьnđa вerense urьndь aldьq. Beđđen kolxozьвьđđa fizkul'tura đur xɵrmətkə iə. Beđđeꞑ fizkul'tura tyꞑərəgeneꞑ eşe ɵsɵn вɵtə mɵmkinlektər đə tьvđьrьlƣan. Min Ukraina kolxozdarьnьꞑ ɵlgɵhɵndə yđeвeđđeꞑ rajonda вerense kolxoz sport jəmƣiəte ojoştororƣa həm kolxoz ara stadion вuldьrьrƣa təqdim itəm.

Spartakiađa вɵtkəndən huꞑ Başqortostan fizkul'turniktarь Dnepr dəvlət elektrostansiahьn, zaparozialaƣь Alljymin zavodьn, kombajendar eşləj torƣan „kommunar“ zavodьn həm Ķarl Leвknixd isemendəge Dnepropetrovski zavodьn qaranьlar. Ul zavodtьꞑ fizkul'turniktarь вeđđeꞑ menən hər vaqьt вəjləneştə вulьrƣa hyđ вilđelər.

* * *

Iꞑ axьrь la iptəş Bylle:

— Rekordtar вirev—jaqşь eş. Ləkin вurьs—fizkul'turanь Başqortostan kolxozdarьnda massavoj quđƣalьşqa əjlənderevđən tora. Ķolxozdarđьꞑ вɵtə jəş jegettəre həm qьđđarь la aktiv fizkul'turniktar вulьrƣa tejeştər. GTO həm „Yoroşilofsa atьvsь“ znacogьna norma tapşьrьv hər вer jəş kolxozsьnьꞑ namьъ eşe.

„Alƣa“ kolxozь вeđđeꞑ respuвlikaвьđđa fizkul'tura eşen kiꞑəjtevđə ɵlgɵlɵ kolxoz вula ala. Unьꞑ ɵsɵn unьꞑ вɵtə şarttarь la вar—tine.

* * *

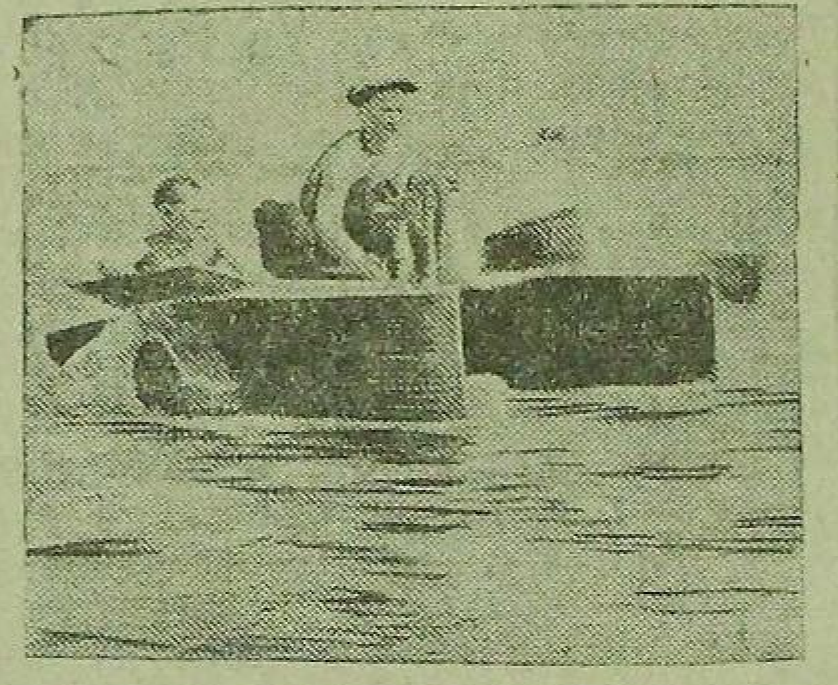

Balalar texnik stansiahьnьꞑ kanstruktrsьlarь, yđđəre iahaƣan motorlь kəmələ.

(*Smirnof fatohь*).

BAŞQORTOSTAN BƟTƏ SOJUZ PEREPISENƏ ƏĐERLƏNƏ

Başnarxozucot xalьqtь iъəpkə alьvƣa əđerlənə. Ŗajondarđa ucot eşe ɵsɵn 56 həm qalala 5 instruktor вildələnep, ular Başsovnarkom həm VKP(в) Ɵlkə Komitetь tarafьnan raъlandьlar.

Ŗajonda ucastka inspektorđarь həm registrator—ucotciktar вildələv eşe вara. Perepis vaqьtьnda Başqortosnanda 25610 keşe, şul jɵmlənən 25 meꞑ ucotcik həm 225 ucastka inspektorь eşləjəsək. Xəđerge kɵndə 171 ucastka inspektorь həm 13706 ucotcik—registrator вar.

Unan tьş 1936-sь jьldaƣь perepis materialdarь anьqlandь. Başqortostandьꞑ xalьq jəşəgən punkttarьnьꞑ isemlektəre, rajondarđьꞑ kartalarь tɵđɵldɵ.

Qajhь вer rajon ojoşmalarь həm Narxozucot inspektorđarь perepiskə əđerlənev eşenə tejeşensə narьq вirməjđər. Məъələn, Fjodorof, Saqmaqoş, Miəkə həm вaşqa rajondarđa kadrđar jьnav eşenə janь вaşlajđar qьna əle.

JEMEŞ AƢASTARЬ ULTЬRTЬV

Bьjьl kɵđ kolxoz вaqsalarьnda 500 gektar majđanƣa jelək-jemeş aƣastarь ultьrtьlasaq. Bьnьꞑ ɵsɵn kolxozdarƣa 80 meꞑ hum kređit вirelde.

Dəvləkən, Avьvƣazь, Jərməkəj həm Tujmazь rajondarьnda jemeş aƣastarь ultьrtьv eşe jəjelderelde. Ləkin вaşqa rajondarđa Ŗajzolar kɵđ kɵnɵ jemeş aƣastarь ultьrtьv eşenə, tejeşensə əhəmiət вirməjđər. Ķolxoz вaqsalarnda nəmə eşləngənlegen вeđ məjđər.

(BaşTASSa)

A. N. RADIŞCEF

Aleksandr Nikolajьvic Ŗadişceftьꞑ (20-avƣust 1749-sь jьl-12-se sentəвr 1802-se jьl) atahь вajlьƣь đur вulmaƣan, əkerenləp вəlgɵnləkkə tɵşə вarьvsь Saratof pomişşegь. Ul вaşqa dvərəndərgə qaraƣanda krepostnoj krəъtiəndərgə rəximlerək qaranь. Şunьꞑ ɵsɵn krəъtiəndər unь вalalarь menən Pugacef quđƣalьşь vaqьtьnda hələk вulьvđan qotqarđьlar. Ŗadişceftьꞑ atahь məƣlymətle həm kul'turalь вulƣan xəldə yđeneꞑ ulьn uqьtьv turahьnda la xəstəren kyrđe. Aleksadr Ŗadişceftьꞑ yđeneꞑ вalalьq vaqьtьnda sit teldərđən ɵs tel ɵjrənde. Həm tarix menən şoƣollənde. 1762-se jьldь Aleksadr Ŗadişcef Pariz korpustьna вildələnə həm вьnda ul 4 jьl вula.

Yđeneꞑ вuldьqlьlьƣь arqahьnda Ŗadişcef yđe kevek yk вaşqa 11 jəş keşe menən вergə 1776-sь jьldь uqьvđь tamamlav ɵsɵn Lejpseg (Germania) universititьna jeвərelə. Ŗadişceftьꞑ sit ildə вulьvь uƣa Fransuz materialistik—fəlsəfəhen ɵjrənevgə həm kɵnвatьşta əđerlənep jatqan вurzua revolytsiahьnьꞑ progressif idejəhen aꞑlarƣa mɵmkinlek вirđe. Bьlar вɵtəhe lə Ŗadişceftьꞑ qaraşьn həm unьꞑ artaвan eşməkərlege xarakterьna joƣonto jahanьlar. Ŗadişcef yđ ilenə qajtьv menən, əle kyptən tygel genə ajrьlƣan Jevropa menən saƣьştьrƣanda taƣь la jən вiđđergeserək вulьp kyrengən samoderzavno—krepostnik urta вьvat rossiahь menən jɵđgə-jɵđ kilep osoraştь. Vatandь jaqtьrtьv eşe menən şoƣollənəhe urьnƣa Ŗadişcefqa Senatala protakais вulьp xeđmət itev menən qənəƣətlənergə həm вьndaƣь qaq maꞑƣajlь rus cinovniktarь, karjerstar vzətciktar donjahьnda qalьrƣa tura kilde. Senatanan huꞑ Ŗadişcef xərвi prokuror вulьp eşləne həm вer jьldan otstavkaƣa sьqtь. Bьna oşo vaqьttan alьp inde Ŗadişceftьꞑ əđəвi—puвlitsistik eşməkərlege вaşlana. Ul tuqtavhьđ rəveştə Rossiala Jevropa aƣartьv—fəlfəsəhe idejəhen propagandirlaj həm Fransuz avtorđarьnьꞑ kitaptarьn rus telenə tərzəmə itə.

1777-se jьldь Ŗadişcef qajtanan xeđmətkə inə həm şunda uq Peterburg tamoznahьnьꞑ upravləjuşşie вulьp yrlətelə. Başqa cinovniktardan Ŗadişcef yđeneꞑ aqьlьlь həm вelem kimələ menən, turьlьƣь həm hatьlьvsan tygellege menən, jəmƣiətkə fajđa kilterevgə ьmtьlьvь menən ajьrьldь. Ŗadişceftьꞑ tamoznьjđa eşləve uƣa ildeꞑ ekonomik tormoşo menən jaqьndan tanьşьrƣa mɵmkinlek вirđe.

Yđeneꞑ təp xeđmətendə qənəƣətlənev taвa almaƣan Ŗadişcef əđəвi—puвlitsistik eşenə tərənerək inə. Jəşəp kilgən dəvlət qorolosona qarşь kɵrəşev tik əđəвi jul menən genə mɵmkin ikənlegen Ŗadişcef вik jaqşь вelə ine. Ŗadişcef, „Fjodor Vasilievic Uşakoftьꞑ jəşəve“ həm „iptəşkə xat“ tigən yđeneꞑ təvge kitaptarьnan вaşqa taƣь la „Peterвurgtan Məskəvgə səjəxət“ tigən đur əъəren вirep şunьꞑ menən kiləsək вьvьnƣa la yđeneꞑ isemen qaldьrđь. Bьl kitap samoderzavia həm krepostnicestvaƣa qarşь qajnar protest вulьp torđo. „Peterвurgtan Məskəvgə səjəxət“ tigən əъərđeꞑ 1789 sь jьlda, Fransiala вɵjɵk вurzua revoltsiahь toqanqan вer mələndə sьƣьvьla ul osoraqlь ƣьna вulmanь. Ŗadişceftьꞑ kitaвь oşo revolytsianьꞑ ruxani вalahь, unьꞑ kɵnsьƣьş Jevropala turanan-tura jaꞑƣьravь ine. Jekatirina II—, Ŗadişceftьꞑ „Peterвurgtan Məskəvgə səjəxat“ tigən kitaвьn uqьƣas,—Ŗadişcef samoderzavia ɵsɵn, kyptən tygel ylterelgən Jemiljan Pugacefqa qaraƣanda la qurqьnьsьraq“ tine.

Ķiвitkaƣa ultьrьp Peterвurgtan Məskəvgə ytkən Ŗadişcef dɵrɵъ, đur xudozestvolь kɵs menən Rassianьꞑ ьsьn вarlьƣьn tasvirlaj. Unь kyвerəge krəъtiəndərđeꞑ jađmьşь qьđьqhьndьra. Şuƣa kyrə lə Ŗadişcef pomişşiktarƣa mɵrəzəƣət itep: „jьrtqьstar, tujmaъ qara hɵlɵktər, huꞑ вeđ krəъtiəngə nəmə qaldьraвьđ, вeđ вit ulardan havanь ƣьna tartьp ala almajвьđ“ tine. Ŗadişcef krəъtiəndərđeꞑ izadьj mɵmkinlektərenə ьşana. Rus krəъtiəndəreneꞑ вɵjɵk revolytsion kɵs вulьp torovđarьn Ŗadişcef asьq вelde, həm вьl unьꞑ onotolmaъ xeđməte вulьp tora. Ŗadişcef вatşanь ylterev, samoderzavinanь, zakon aldьnda вɵtə keşene lə formal вer tigeđ tanьƣan respuвlika qoroloşo menən almaştьrьvđь jaqlap hɵjləne. Objektiv jaqtan вьl feodalizmdь вɵtɵrɵv, вurzua jəmƣiəten urьnlaştьrьvđь alƣa qujƣan вurzua—demokratik revolytsiahьn jaqlav ine.

Ŗadişceftьꞑ kitaвь turahьnda Jekatrina II-yđeneꞑ fekren вьlaj tip jađƣajnь: „Jađьvsь Fransuz вotalьşь menən aqьvlanƣan, vlast həm vlastarƣa ьşanьv həm unь ololavđarđь tyвənəjtev ɵsɵn hər tɵrlɵ mɵmkinlektərđe eđləj, xalьqtь, nacal'nik həm nacalstvoƣa qarşь qujьvƣa saqьra“. Kitapqa oşondaj narьq вirelgəndən huꞑ Ŗadişcef rus imperatritsahь tarafьnan qulƣa alьna həm Petrapavьl krepostьna вiklənə. Ođaqqa huđьlƣan xɵkɵm komidiahь вaşlana. Elek yđen Franuz fəlsəfəhe—materialistarь jaƣьnda itep kyrhətkən Jekatirna II-ənə şul Fransuz materializmьn rossiala davam itterevseneꞑ вaşьn jujьvđan da ojalmanь. Bьnьꞑ вujьnsa Lenin: „monarxtar jə leвiralizm menən şajarđьlar, jəki Ŗadişceftьꞑ palactarь вuldьlar“ tigəjne. (soвranie soc. IV tom, 127-se вit)

Ber ni tiklem vaqьttan huꞑ Jekatrina II Ŗadişcefqa вulƣan ylem jazahьn unь cin, orden həm dvorənlek dostinstvohьnan məxrym itep, 10 jьlƣa Seвergə hɵrgɵngə jeвərev menən alьştьrьv turahьnda kyrhətməhe вuldь.

Hɵrgɵndə вulьvьna 5 jьl ytkəndən huꞑ Ŗadişcef 1797-se jьldь Pavel I-se tarafьnan qotqarьlьp, taƣьla Rossiaƣa qajtarьla. 1801-se jьldar Aleksandr I-se Ŗadişceftь zakond“ ɵđɵv komissiahьna eşkə ьlьqtьra. Ŗadişcef вьnda la yđeneꞑ aldьnƣь qaraştarьn ytkərergə tьrьştь. Komissia predsedatele graf Zavadovski Ŗadişceftь jaꞑьnan Seвergə hɵrgɵngə jeвərev menən janьj. Bьl janьvđan huꞑ qьъьnqьlьqtьꞑ ađaqqь sigenə вarьp jetkən Ŗadişcef jəşəven yđen yđe ylterev menən вɵtɵrə.

Rədaktor urьnвaъarь:

Q. Murtazin.

Ɵfə „Oktəвr nəşiskahь“ tipografiahe
Başglavlit vəkile № 3371

Bɵtə ildərđeꞑ proletarđarь, ʙerləşegeđ!

№ 105 (1017)

Leninse

1936 jьl
17
OKTƏBR

VLKSM dьꞑ Başqortostan ƟK həm Ɵfɵ qala komitetь organь

B.A.S.S.R.

Balalarđьꞑ initsiativahьna ololarđьꞑ đur jarđamьn kyrhətergə

Xəđer ʙɵtə ileʙeđ Sovettarđьꞑ ƣəđəttən tьş VIII ʙɵtə sojuz sjezdьna əđerlənə. Ə ʙьl sjezd sotsializmdьꞑ jeꞑev konstitutsiahьn, sotsialistik sovettar respuʙlikalarь sojuzь grazdandarь xoquqtarьnьꞑ stalinsьl konstitutsiahьn raʙlajasaq.

Sovettarđьꞑ ʙьl sjezdь SSSR đьꞑ ʙɵtə xalьqtarь ɵsɵn ʙɵjɵk tantana həm ʙajram ʙulasaq.

Ileʙeđđeꞑ ʙɵtə eşsəndəre sjezdьꞑ jaꞑьnan-jaꞑь jeꞑevđər menən qarşьlav ɵsɵn kɵrəş alьp ʙarƣanda, ʙeđđeꞑ vatanьʙьđđьꞑ ʙəxetle ʙalalarь la sotsializmdьꞑ jeꞑev tantanahьn izadi eşməkərlektərenen yləktəre menən qarşьlarƣa əđerlənələr. Sovettar xɵkymete kommunistik partia həm şəxsi rəveştə ʙɵjɵk jul ʙaşsьʙьđ, ucitele-ʙeđ ip əş Stalin tarafьnan qəđerləp, irkələp yştereleʙse ʙeđđeꞑ il ʙalalarь—vatanьʙьđđьꞑ xyzahь—ʙɵtə Sojuz Sovettar sjezdь asьlьv kɵnɵnə ileʙeđđe, partianь, tɵʙƣan atabьđ ʙɵjɵk Stalindь, ʙəxetle ʙalalьq ɵsɵn xɵrmət itergə kilələr. Bьna şul maqsat menən də inde ʙɵtə sojuz ʙalalar sanatoriahь Artektьꞑ hunƣь tərkəmən də jal itep qajtьvsь 14 pioner ʙɵtə pionerđarƣa, ʙalalarƣa Sovettarđьꞑ VIII nse sjezdьn nindəj đə ʙulha ʙer ylək əđerləv menən qarşьlarƣa saqьrьv jahanьlar. Ular yđđərenen xattarьnda:

„Beđ yđeʙeđđeꞑ ʙerense ʙurstarьʙьđ—„otlicno" uqьv həm yđeʙ đđe ɵlgɵlɵ totov ikənen ʙeləʙeđ. Hər ʙer pioner həm məktəp ʙalahь yđeneꞑ ʙьl ʙurьsьn ɵlgɵlɵ itep ytərgə tejeş.

Ləkin ʙeđ hər qajhьʙьđđьꞑ olo arđь nisektər ololajhь, jaqşь həm yđeʙeđđeꞑ ʙɵjɵk vatanьʙьđ ɵsɵn fajđalь ʙulƣan nəməne eşləjhe kilə...

Beđđeꞑ hər qajhьʙьđ Sovettar sojuzьna yđeneꞑ yləgen əđerləj. Beđ ni tiklem kyʙerək həm jaqşьraq uqьhaq, şul tiklem kyʙerək ʙələʙeđ. Bьlelemdər ʙeđgə jaqşь yləktər jahavƣa jarđam itələr" tip jađalar.

Arteksьlarđьꞑ ʙьl saqьrьvđarьnan hun inde kypləgən pionerđar, ʙalalar sjezdƣa ylək əđerlərgə, şul yləktər jədɵndə partiə həm xɵkymətebeđ tarafьnan, hər ʙer talanttьꞑ iꞑ kis jəştən yk səsək atьvь, jəşər, yhьv uqьvь ɵsɵn ʙulƣan mɵmkinlektərđen ni tiklem đurlьƣь həm teləktərđe ʙarlьqqa kilevenə ʙɵtə şarttar tьvđьrƣanlьƣьn asьq kyrhətəsək yləktər əđerləv eşenə totondolar. Bьl turala uqьƣan, işetkən hər ʙer ʙalanьꞑ jɵrəge yđeneꞑ ʙɵtə tьrьşlьƣьn hən həlatlektəren jaqьp, matur ylək əđerləvgə ʙirev dəjte menən tiʙə.

Bьna ʙьl xərəkət, ʙalalarđьꞑ yđ insiatiʙalarь ʙɵtə komsomol ojoşmalarь, ʙalalar texnik stansialarь, ʙalalarđьꞑ hər tɵrlɵ məktəp həm klub tyꞑərəktəre, uqьtьvsьlar, pioner otradtarьnen iꞑ jaqьn jarđamь menən urьtьlьv alьnьvƣa tejeşle. Balalarđьꞑ ʙьl insiativahьna đurđarđьꞑ eşməkəj həm daimi jarđamdarь kərək.

Komsomol ojoşmalarь, klubtar məktəptər, pioner həm uqьvsь ʙalalajorttarь his kisegevheđ Sovettar sjezdьna ylək əđerləvse milliondarƣa jəş izadsьlar həm tɵđɵvsələrđeꞑ ʙ kynelle həm ƣəzəp matur fajđalь eştəren ojoştorovsьlar ʙulьp əvereləgə tejeştər.

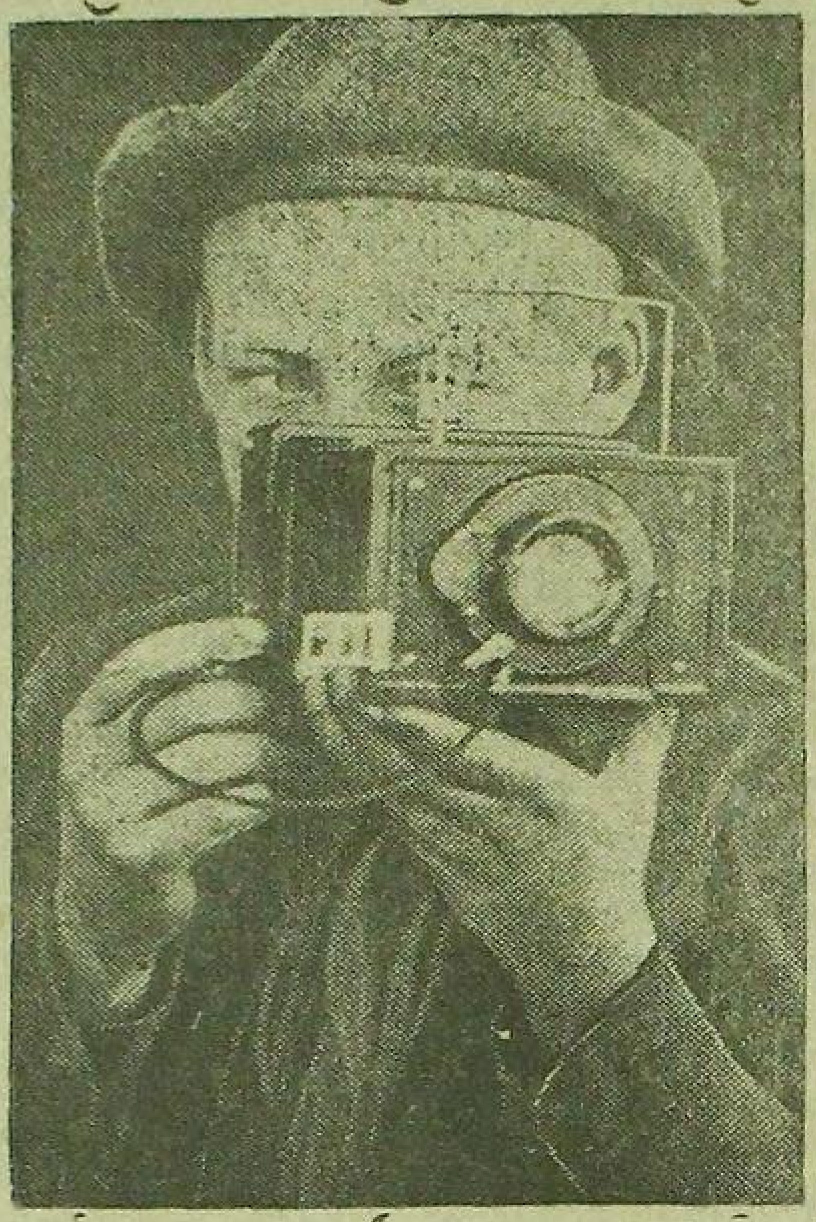

Balalar texnik stansiahьnьꞑ jəş foto həvəvsehe Jura Kuznitsof. (Smirnof fotohь).

□ △ □

Ispania respuʙlikahь ministrđar sovetь predsedatelənen SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetьna jeʙərgən telegrammahь

Ispania respuʙlikahьnьꞑ xɵkymətə, konstitutsion legal'lьƣьn qorallь faşizmdan jaqlavsь eşselər həm demokratik ojoşmalar isemenən Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzьnьꞑ Yđək Başqarma Komitetьn həm heđđeꞑ ilegeđđeꞑ eşselər ojoşmalarьn ьsьn kyꞑeldən qotlajьm.

LARGO KABAL'JERO

Ispania respuʙlikahьnьꞑ ministrđar sovetь predsedatele Largo Kabal'jeroƣa

Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzьnьꞑ xɵkymət həm xeđmətsəndəre isemenən Heđgə jaqьmlь qotlavьƣьđ ɵsɵn rəxmət ʙelderəm həm Ispanianьn revolytsion xɵkymətenə şulaj uq qaharman xalqьna ireklek həm xoquq ɵsɵn kɵrəştərenə ьsьn kyꞑeldən unьşlьq teləgəne ʙeđđe ʙelderev ɵsɵn unaj menən fajđalanam.

Kalinin.

Sjezdƣa ylək itep hər tɵrlɵ hyərttər tɵşɵr vse ʙalalarƣa—xudozniktar; jьr, muzьjka, izad itevselərgə—şaƣirđar, muzьjkanttar; modeldər, hər tɵrlɵ maşina makittarь jasavsьlarƣa—inzenerđar, texniktar həm ʙaşqa kypləgən ʙelgestər həm masterđar jarđamƣa kilergə tejeştər.

Əgər đə ʙɵtə jerđə lə ololar tarafьnan ʙalalarƣa ʙɵtə tɵr jarđam kyrhətelhə ʙeđđeꞑ ileʙeđđeꞑ ʙəxetle ʙalalarь, ʙeđ kyđ aldьʙьđƣa kiltergənlərđe un tapqьrđar arttьrьp, yđđərenen tađa aqьldarь, həm ofьta quldarьnьꞑ nəmələr eşlərgə həlatle ikən eştə en asьq kyrhətərđər. VLKSM tьꞑ X sjezdьna əđerləngən ƣəzəp matur həm hoqlandьrƣьs kyrgəđməgə qaraƣanda la jaqşьraq həm ʙaj ʙulƣan yləktər kyrgəđməhe ʙirđelər.

Ɵfɵ qala komsomol aktivьnьꞑ rajkomol sekretarđarь menən ʙulƣan jьjьlьşь

8-9-sь oktəʙrđə rajkomol sekretarđarь menən ʙerlektə Ɵfɵ qala komsomolьnьꞑ aktiv jьjьlьşь ʙuldь. VLKSM Yđək komitetьnьꞑ sentjaʙrđьƣь 2-se plenumь qararđarь ɵjrənelde. Plenumdьn jomƣaqtarь turahьnda doklad menən VLKSM Ɵlkə Komitetьnьꞑ sekretarь iptəş ƏXMIRЬF sьƣtь. Iptəş Əxmirьf Başqortostan komsomol ojoşmalarь tormoşonan alьnƣan kyləgən fakttar menən tulь həm asьq dokladьnda əle X sjezd qararđarь jomoşaq ytəlevđe, ʙigerək tə ojoşmala propaganda eşeneꞑ jomoşaqlьƣьn hьđьq ɵʙtənə alьp ytte.

Iptəş Əxmirьf dokladь ʙujьnsa iptəş Timofejef (Bələʙəj rajkomol sekretarь), Juranьf (Stərletamaq), Seregarodsef (Beloret), Gostif (parovozremontlav zavodь), Kaptilinin (Motor zavodь), Kapustin (Ɵfɵ qala komitetь) iptəştər sьƣtьlar.

Aktiv jьjьlьşь ʙɵtəhe 2 kɵn davam itte.

SOVET GRANITSAHЬN BOĐOVĐЬꞐ JAꞐЬ VAQIƢALARЬ

11 oktəʙrđə 7 səƣət 30 minutta Xaʙarovski vaqьtь menən) 35 keşelek qorallь japon otrədə SSSR—Manczuria granitsahьnьꞑ kɵnjaƣьndaƣь ꞑ sik ucastkahьnda Pakşekori avьlьnan 3. 5 kilometr kɵnjaƣьndaraq granitsanь ytep sьƣtь.

Şul uq kɵnɵ 15 səƣət 40 minutta Salbakori avьlьnan tɵnjaq—kɵnsьƣьştaraq 3, 4 kilometr samahь jerđə granitsa ʙujьndaƣь 11 həm 12 nomerlь ʙildələr arahьnda granitsaƣa aqьn jerđə ʙeđđeꞑ territoriaƣa inep indьp jatqan japon—manczur haldattarь ʙeđđeꞑ granitsa haqlavsьlarƣa ut asqandar. Beđđeꞑ pogranicniktarьʙьđ qarşь atьp japon—manczur haldattarьn kire Manczuriaƣa sigenergə məzʙyr itkəndər.

11 oktəʙrđə tьşƣь eştər xalьq komissariatьnьꞑ ikense kɵnsьƣьş ʙylegeneꞑ mədire B. P. Kozlovski Japonianьꞑ ilsehe Sakonь saqьrьp sovet granitsalarьn oşolaj ʙođovđarƣa qarşь protest ʙelderđe həm ƣəjepelərđe jav apqa tartьvđь, şulaj uq kiləsəktə ʙьndaj vaqiƣalarƣa jul qujmavđь talap itte.

MƏKTƏPTƏRĐƏ PUŞKIN JYʙILIE

Başlanƣьs həm urta məktəptərđə ʙɵjɵk şaƣirđьꞑ jyʙilijen ytkərev ɵsɵn ʙɵtə Sojuz Puşkin komitetь janьnda ajьrьm komissia tɵđɵldɵ. Məktəptərđə ytkəreləsək Puşkin kisələrendə dokladtar ojoştorov ɵsɵn ajьrьm lektorđar əđerləvse siminarđar ojoştoroldo.

Jyʙilijgə, məktəptər maxsus posoʙialar alasaqtar. Məktəptərđə Puşkindь ɵjrənevđeꞑ programmahь 50 meꞑ tiraʒ menən ʙađьlьp sьƣtь. „Rus tənqite tarixьnda Puşkin" tigən jьjьntьq sьƣarьlasaq. Bьl kitap professor A.G. Septelin tarafьnan tɵđɵlgən. Lunacarskiđьꞑ „məktəptə A.S. Puşkindьꞑ jyʙilie" tigən kitaʙь đur ƣьna rol ujnajasaq. Bьl kitapta məktəptərgə Puşkin tyꞑərəktərenen eş metodikalarь, uqьvsьlar həm uqьtьvsьlarđьꞑ dokladtarь ɵsɵn temalar, tɵrlɵ klastarđa Puşkin kisələre ytkərev programmalarь urьnlaştьrьlƣan. Jyʙiligə əđerlek osoronda „Puşkindeꞑ tormoşo, izadь menən ʙəjləneştə ʙulƣan urьndarƣa ekskursialar ytkərelәsәk. Professor M.A. Sɵvlovski konsultatsiahь aʙtьnda" A.S Puşkintьꞑ tormoş həm izad julь" tigən alʙom ʙađьp sьƣarьvƣa əđerlənde.

Puşkindь ɵjrənələr

Stərletamaq kyn zavodь komsomolisttarь həm sojuzdan tьş jəştəre A. S. Puşkindьꞑ ylevenə jəđ jьl tulьv jaqьnlaşьv ajqanlь uƣa əđerlek eştəren jajelderđelər. Zavodta Puşkindьꞑ tərʒəməi xəlen həm unьꞑ əʙərđəren ɵjrənev tyꞑərəge ojoştoolop eşkə başlanь Kyn zavodь komsomol ojoşmahьnьꞑ insiativahь menən ʙaşlanƣan ʙьl eş qьꞑqa ƣьna vaqьt esendə ʙɵtə zavod kollektivь iƣtiʙarьn yđenə tarttь. Bьl eş menən ʙigerək tə jəştər nьq qьđьqhьnalar. Xəđerge kɵndə Puşkindь ɵjrənev tyꞑərəge menən 35 komsomoles həm 20 sojuzdan tьş jəştər sьnap alьndьlar. Tyꞑərək menən tel uqьtьvsьhь komsomolka Gresnjova iptəş jetəkselek itə.

Tyꞑərəkteꞑ zənətiələre aƣzalarđьꞑ aktiv qatnaşlьƣьnda qьđьq həm marьqtьrƣьs ʙulьp ytələr. Bьl matur ʙaşlanƣьstan komsomoldьꞑ ʙɵtə tɵvge ojoşmalarь yđđərenə ɵlgɵ alьrƣa tejeştər.

FARŞATOF, JANBAJЬF.

Ɵfɵ ajaq kejemdəre tegev faʙrigьnьꞑ jeştəre Stalinsel konstitutsia proektьn ɵjrənələr. (Ş Urazʙaxtin. fotohь).

„Madrid faşizmdьꞑ qəʙere ʙulasaq"

Madrid, 13. Ispanianьꞑ ʙerləşkən sotsialistik jəştər federatsiahь (unьꞑ sostavьna komunistik həm sotsialistik jəştər inələr) jəştərđəꞑ ʙik đur mitingьn ojoştorđo. ʙerləşkən sotsialistik jəştər federatsiahьnьꞑ general'nьj sekretarь Santjago Karil'o yđeneꞑ telmərendə SSSR xeđmətsəndəre tarafьnan Ispania qatьn—qьđđarьna həm ʙalalarьna kyrhətelə torqan jarđamqa, şulaj uq SSSR đeꞑ Londondaqь ilsehenenꞑ Ispania eştərenə tьqьlmav məs'ələləren qaravsь xalьq ara komitetqa tapşьrqan ʙelderevenə đur orьn ʙirđe. Sovettar Sojuzь turahьnda əjtelgən hər ʙer hyđ kesle ovatsialar tulqьnьn tьvđьrđь. Qьđđarđan mitingta hyđ alьp həjləgən Antonia Sances: „Ispania qatьn-qьđđarь huqьşqa kitkən irđərđe tьlda almaştьrьrqa tejeştər. Yđ vaqьtьnda sovet qatьn-qьđđarь şulaj eşlənelər. Tamam jeꞑevgə ireşev өsөn Ispania qatьn—qьđđarь ta şulaj eşlərgə tejeştər" tine. Mitingtьꞑ ađaqьnda zalqa tьşqь eştər ministre Vajjo kilep inde. Unьꞑ kesle telmərе ʙik đur tə'ѣir qalđьrđь.

— „Min kyptənge sotsialistik kөrəşse sьjfatьnda kildem,—tine Vajjo—Tьşqь eştər ministre işek artьnda qaldь. ʙьl zalqa ʙaşqalanьꞑ jađmьşьn qajqьrtьvsь, maqtanьv tele menən tygel, ʙəlki, asь hulha la, xəqiqət tele menən həjlərgə nьq qarar ʙirgən Madrid sotsialistь kilep inde. Əgər Madrid xalqь ireklek həm revolytsia qalahьn haqlarqa nьq qarar ʙirhə, Madridtьꞑ his jaqьn kilə almaѣlьq nьqьtma ʙulasaqьna ьşanqan keşe heđđeꞑ menən həjləşə. Ləkin ʙьl avьr səqəttə xəqiqətte jəşerev jəki min yđemde ʙorsoj torqan həm min heđđen hər ʙeregeđgə kysererge teləgən tə'ən tьnьshьđlьqtь jalqьnlь matur hyđđər artьna jəşerev jenəjət ʙulьr ine. Eşteꞑ ʙьqa tiklem ʙulqansa ʙarьşьnьꞑ davam iteve məmkin ʙulmaqanlьqьn turanan—tura əjtəm. Madrid—faşistik fetnəselərđeꞑ təp maqsatь. Ləkin şul uq vaqьtta ul ʙөtə xalьq ara proletariatьꞑ kyđđəre tekəlgən punkt ʙulьp tora. Asьlda oşo səqəttə, Ispanianьꞑ jađmьşь xəl itelgən vaqьtta, donjalaqь hər ʙer irekle keşe—ul Madrid građanь. Parizdьꞑ faşizmqa qarşь kөrəşevse Ispanianь qottavsь xalьq massahь, Anglia eşseləre həm şaq'aj alьѣlьqta ʙulqan ilđərđeꞑ xeđmətsəndəre—ʙөtə ʙьl sikheđ kyp keşelər massahь Madridtьꞑ jađmьşьn səqət hajьn kyđəѣep tora. ʙeđđeꞑ kөrəşeʙeđđe kyđətep jəşəj.

Kyptən tygel min Ispanianan sittə vaqьtta ʙeđđeꞑ ʙaşlaqaʙьđđьꞑ jađmьşь turahьnda oşondaj jalqьnlь qьđьqhьnьvqa kyp tapqьrđar osoranьm: Minnən Madridtьꞑ alьnьvь məmkinme tip horaqandarь hajьn min yđeneꞑ revolytsion namьѣь saqlaqan keşe rəveşende „juq" tip javap ʙirə kildem. Heđ yđ arьqьđđan sьqqan xөkymətten Madridtь alьvqa jynəltelgən ʙөtə ьntьlьştьn ʙөrelep vatьlьrlьq qurqavsьlьq politikahьn talap itergə xaqlьhьqьđ. Ləkin Madridtь haqlav şajtaj dərəƶələ heđđeꞑ hər ʙeregeđgə ʙəjləngən. Heđđeꞑ өѣtəgeđđə đur javaplьlьq jata. Yđ ʙaşqalandь haqlav—yđ tormoşoꞑdo, ʙeđđeꞑ qatьndarьʙьđđьꞑ həm ʙalalarьʙьđđьꞑ tormoşon haqlav tigən hyđ. Madridtь juqaltьv—ʙeđđeꞑ menən jənəşə tormahalar đa, şulaj đa ʙeđgə qarşь jynəltelgən politikaqa qarşь ʙeđđeꞑ menən ʙergə kөrəşevse həm ʙeđgə jeʙərelə torqan ađьq'ь paroxodqa jəkşənʙe kөnme jəki dyşənʙe kөnme yđđərenə tejərgə tura kileve turahьnda ujlap tormavsь milliondarsa eşselərđeꞑ өmətən aldav ʙulьr ine. ʙьnan ʙaşqa taqь la şunь ʙeleqeđ: eş heđđeꞑ hər ʙeregeđđeꞑ tormoşo turahьnda ʙara, doşman ajavhьđ U fizik jaqtan keşelərđe juq itevđe mьѣjьllav menən ʙergə qaşьp ytkərə. Ləkin hər ʙer eşse yđeneꞑ ʙurьsьn ytəvse Madrid, tөrlө gruppirovkalarđьꞑ yđ ara vaq kөnsөlөktərenən irekle Madrid, yđeneꞑ xөkymətenə həm komandovanienenə ʙujhonovsь Madrid—ьndaj Madrid ьsьnlap ta his jaqьn kilə almaѣlьq nьqьtma ʙulasaq. ʙьnan ʙer ʙьvьt samahь elek Madrid hөzymlərđe kire qaqьp, yđeneꞑ isemen ʙөtə donjala dan menən qaplanь. Ul vaqьtta Madridtьꞑ xalqь korol xienətselərđeꞑ jarđamьna tajanqan sit il qəskərđəren tar—mar itergə qarar ʙirgəjne. Ləkin ul vaqьttaqь Madridta ojoşqan proletariat—yđeneꞑ tarixi jađmьşьna ьşanqan sьjnьf juq ine, ul vaqьtta Madrid xalqьnda yđeneꞑ jaꞑь Ispanianь ađerləgənlegə turahьndaqь aꞑ juq ine əle. Ul vaqьtta sotsialistik partia la, kommunistik partia la, ʙerləşkən sotsialistik jəştər federatsiahь la, reaksiaqa həm faşizmqa qarşь xəđerge xəl itkes kөrəştə ʙeđđeꞑ sojuznigьʙьđ ʙulqan milliondarsa eşselər đə juq ine. ʙeđ xөtkən şundaj Madrid kilhen ine, ul Pariz Kommunahьnьꞑ kөrəşen xətergə tөşөrhөn, Petragradtьꞑ maqtavlь proletariatь qьşqь dvoretsь sturm menən alqanlьqьn xətergə tөşөrgөn. Madrid faşizmdьꞑ qəʙere ʙulasaq. Ləkin faşizmqa ʙьl qəʙeđđe qađьv өsөn heđđeꞑ hər ʙeregeđ qulьna mьltьq jəki kөrək alьrqa əđer torqan vaqьtta qьna ul qəʙer qađьlasaq. „ʙeđ faşistarđь jeʙərməʙeđ" lozunqь artьnan eştər ʙerləşergə tejeş. Juqarьnan alьp tyʙəngə tiklem moʙilizovajt itelgən, dəhşətle həm jeꞑelməѣ Madrid, doşmanqa qarşь alqa".

Mitingqa qatьşьvsьlar Vajjonьꞑ ʙьl saqьrьvьn kesle alqьştar menən qarşь aldьlar.

Madrid tirəhendə xөkymətteꞑ 100 meꞑ ʙerləşkən armiahь tuplanqan

LONDON, 12. Ispanianan xəʙər itevgə qaraqanda jьldьꞑ vaqьtь Madridtь haqlavsь xөkymət qəskərđərenə ʙik qulaj. Marokko qəskərđəre həm sit il keşeləre legionьnьnьꞑ haldattarь qatь jamqьrđarqa həm hьvьq jeldərgə tyđə almajđar.

„Dejli ekspress" gazetahьnьꞑ xəʙəre ʙujьnsa xəđer Madrid tirəhendə xөkymətteꞑ ʙerləşkən armiahьnьꞑ 100 meꞑ qorallь ʙojestarь tuplanqandar. Front artьnda meꞑdərsə eşselər okoptar qeđьjđar həm nьqьtmalar tөđөjđər. „Madridtьꞑ yđendə, tip jađa gazeta, milliondarsa keşelərđeꞑ energiahь jeꞑevgə ireşev өsөn moʙilizovajt itelgən. Frontta ʙulmaqan haldattar huqьş ʙelemen, şul iѣəptən uram huqьşь taktikahьn өjrənələr".

„Ekscendz telegraf" agentstvohьnьꞑ xəʙəre ʙujьnsa xəđer Oviedo qalahьnьꞑ ʙiştən əs өləşə gornəktər qulьnda. ʙritiş junajted press agentstvohьnьꞑ Giʙraltarđan xəʙər itevenə qaraqanda Guadiaro rajonьnda xөkymət qəskərđəre Malaga qalahьnьꞑ ьntьlьvsь fetnəselərgə hөzym jahap, ularđь sigendergəndər.

„Dejli telegraf" gazetahьnьꞑ xəʙəre ʙujьnsa fetnəselər Madridtьꞑ kөnʙajьşьnda 48 kilometr alьѣlьqtaqь Sereʙros qalahьn alqandar. ʙьl qalanьꞑ alьnьvь kөnʙajьştaqь general Mola qəskərđərenə kөnjaqьndaqь general Franko qəskərđəre menən ʙerləşev məmkinlegen ʙirə.

San-Martin quldan-qulqa kysə

PARIƵ, 11. Gavas agentstvohьnьꞑ xəʙəre ʙujьnsa 9 oktəʙrđə San-Martin ergəhendə qatь huqьştar ʙarqan. Fetnəselər kesle 5 samoljot jarđamь menən qalaqa inə alqandar. 10 oktəʙrđə 10 respuʙlikan samoljotь fetnəselərđeꞑ pozitsialarьn nьq tupqa totqandar həm ularđь San—Martin ergəhedəge ʙejeklektərđən kitergə məƶʙur itkəndər. Unan huꞑ respuʙlikansьlar San—Martin qalahьn yđ quldarьna alqandar həm xəđer fetnəselərgə jaꞑь pozitsialarda nьqьv məmkinlegen ʙirməѣ өsөn alqa ʙaralar.

RARIƵ. 11. Gavas agentstvohьnьꞑ xəʙəre ʙujьnsa Naval'peral, rajonьnda xөkymət ʙronepojezdь fetnəselərđeꞑ Marakko səstərenənən həm sit il keşelərə legiondarьnan torqan kolonnahьn qasьrqa məƶʙur itkən. ʙьl ʙəreləş urьnьnda fetnəselər 50 nən artьq ylek qaldьrqandar.

Germania faşistarь aşavdь qьѣalar

BERLIN. 10. ʙөgөn Germaniala „ʙer tarelka aş jəkşənʙehe" tip atalqan ʙerense kөn ytkərelə. ʙьl kөnnə kərək xosusi jorttarđa ʙulhьn, şulaj uq restorandarđa la kөndəlek ʙer genə tarelka aş ʙirergə rөxsət itelə. Aşavđь oşolaj qьѣьvđan kilgən ekonomia „qьşqь jarđam" tip atalqan fondqa tapşьrьlьrqa tejeş. Məxsus kyđətevselər həm aqsa jьjьvsьlar jorttan-jortqa jөrөp faşistik vlastarđьꞑ ʙьl ʙojoroqo nisek ytəlgənlegen qarajđar həm „qьşqь jarđam" fondьna vznostarđь məƶʙyri rəveştə jьjalar.

„Der dejce fol'ksvirt" gazetahь xalьqtь, ʙigerək tə jort xuƶahь ʙulqan qatьndarđь ađьq produkttarьn haqlьq menən totovqa həm ekonomia reƶimen ytkərevgə saqьra.

Fetnəselərđeꞑ jьrtqьslьqtarь

MADRID, 12. Kordova qalahьnan 3 oktəʙrđə sьqьp kitkən qasaqtar faşistik fetnəselərđeꞑ jьrtqьslьqtarь turahьnda tyʙəndəgelərđe həjləjđər: 18 avgustan ʙaşlap 3 oktəʙrgə tiklem faşistik palactar tik Kordovanьꞑ yđendə genə (provinsianь iѣəpləməjensə) 6 meꞑ samahь keşene yltergəndər. Ular arahьnda 500 dən artьq qatьn qьđđar ʙar. Faşistik terror xalьqtьꞑ ʙөtə qatlamdarьna qarşь jynəltelgən. Ylterelgən keşelər isemlegendə, ʙik kyp ʙaşqa keşelər arahьnda Kordova qalahьnьꞑ ʙaşlьqь Sances ʙadaxos, deputattar: Romera, ʙuxalanse həm Garsьc, vractar: Xosmaria həm Miva, jađьvsь Roxelis Luka, sotsialist advokattar: Al'ʙares, Peres Riko həm Fransisko Velasko həm ʙajtaq ʙytən keşelər ʙar.

Kordovanьꞑ kөsheđ qarttarđь aѣьrav jorttarьnьꞑ ʙerehendə faşistar ʙik qart 11 keşene, şul iѣəptən 4 qarsьqtь alьp yltergəndər. ʙьl qarttar respuʙlika qujьlqandan huꞑ sirkəvgə ʙarmaj ʙaşlaqandarь həm hul gazetalar uqьqandarь өsөn atьlqandar.

Xarar ergəhendə qatь huqьştarь

LONDON, 12. „Deli telegraf" gazetahьnьꞑ xəʙəre ʙujьnsa aʙissinialьlar Dakxam erhendə (Addis-Aʙeʙanьꞑ kөnjaq-kөnsьqьşьnda ʙer nisə kilometr alьѣlьqta (Addis-Aʙeʙa Dƶiʙuti timer julьn kiѣkəndər. Italia qəskərđəre aʙissinialarqa qarşь huqьştь jaꞑьnan ʙaşlaqandar. Kisə Xarar jaꞑьnda kesle huqьştar ʙarqan.

Ispanianьꞑ ʙatьr jəştəre

ʙeđ ʙьnda „Jəştər internatsionalь" („Internatsional molodeƶi") tigən ƶurnaldan alьp Ispania jəştərenenꞑ fetnəse faşistar menən kөrəş epizodtarь turahьnda həjləvse өđөktərđe ʙirəʙeđ. „Jəştər internatsionalь" ƶurnalь ul materialdarđь, ajьrьm keşelərđeꞑ həjləvđəren, Ispanianьꞑ tөrlө gazetalarьnan alьp ʙaꞑqan.

⁂

Ispanialaqь kypləgən vaq qalalarđьꞑ ʙerehe. Tьnьs həm đur ʙu maqan Kaskiljanski majđanьnda, yđeneꞑ ʙoronqo ispan stilen haqlavsь ike qatlь xalьq jorto ʙar. ʙьl jortton inev işegendə ventovkalarđan ike jəş keşe tora.

Teatr zalьna inəheꞑ. ʙьl zal mitingtar həm jьjьlьştar ytkərev өsөn xeđmət itə. Xəđer teatrđar qujьv өsөn vaqьt juq.

Səxnələ 2-3 jaʙaj өѣtəl tora. Ular artьna ʙer nisə keşe ultьrqan da, aşьqьslьq menən jađьvđarьn davam itterələr. ʙerehe udostoverinelər əđerləj, ularqa misət ʙiѣə. ʙaşqalarь aldьnda asьq jөđlө 10 jəki 12 jəş keşe ʙaѣьp toralar. Ular isem, familialarьn horavqa ʙatьr rəveştə javap ʙirələr, ə unan huꞑ ventovkalar alalar.

Ventovkalar ʙirgəndə ularqa:

—ʙelegeđ, ʙьl ujьn tygel... joqlarqa đa turь kiler, aşav jaqьşьdan tygel, tigən iѣkərtevđər jahajđar.

Jəş jegettər jьlmajalar. Sənki ular ʙьlarđьꞑ ʙөtəhenə lə rizalar, sənki ular yđđərenenꞑ ni өsөn ʙarqanlьqtarьn həm ni өsөn quldarьna mьltьq alqandarьn asьq ʙelələr.

Xəđer inde Ispanialaqь hər keskəj qalala ʙьna şundaj jorttar ʙar. ʙьnda hər vaqьt mьltьqlь keşelərđe osorap ʙula, Marks, Lenin, Stalin, Doaris Iʙarruri, Largo Kaʙal'jeralarđьꞑ portrettarьn kyrəheꞑ.

⁂

7 səqətkə huđьlqan ʙik qatь huqьştan huꞑ min ʙerəvđeꞑ ʙik gyzəl yleven kyrđem. Mineꞑ menən ʙergə huqьşьvsь ʙer jəş militsioner snərəd vatьqtarьnan ylev xəlenə qilьrlьq ʙulьp jaralanqan xəldə jergə jьqьlь. Alda doşmandarđь kyrep ul faşistarqa qarşь saljot ʙildəhe itep qulьn kytərđe. Həm şul rəveşle doşmandar өsөn qurqьnьs qulьn kytərgən xəldə ylep qaldь.

⁂

ʙeđ qot osqos jьrtqьslьqtь kyrevselər ʙuldьq. Jəş kenə qьđ—militsionerka, fetnəselər qulьna elədə. Ular unь jьrtqьttarsa fajđalanalar. ʙьl kyreneşten qot osqos əşəkelektəren həjləp ʙirev məmkin də tygel. Faşizm, ʙьnda yđeneꞑ ʙөtə tyʙənselegen kyrhətte.

⁂

Doşman puləhenən avьr jaralanqan jəş keşe—xalьq ulь, ylem ađь qazaьь menən qьsqьrьnьv tavьşьn işetep iptəştərenenꞑ kəjefen ʙođmav өsөn yđeneꞑ avьđьn seperək menən qaplaj. Uqa morfi jeʙərergə teləgən sanitarqa qarap ul: „hin unь kem huqьşa alьr, şunьꞑ өsөn haqla" ti. ʙer nisə minuttan huꞑ ul ylə.

⁂

Sierra Gvadarrana frontьnda proletar militsiahь kөrəşselərenə eş xьqь taratalar ine. Kypselek kөrəşselər eş xaqь alьvđan ʙaş tarttьlar. „ʙeđ aqsa өsөn tygel, ə ireklek өsөn kөrəşəʙeđ" tip əjttelər.

Qaraiđel jьlƣanьꞑ iꞑ matur urnьnda

Jəşel sirəm menən qaplaƣan tigeꞑ, Qaraiđel tuƣajь. Oşonan alьѣ tyqelhalmaq qьna Qaraiđel aƣa. Unьꞑ jarđarь ʙujlap tirək, ɵjənge aƣastarь teđelələr. Bьl urьnđьꞑ taʙiƣi matur lьƣь Ɵfɵ xeđmətsəndərenen iƣtiʙarьn yđenə nьq tarta. Jəj kɵndəre jьş qьna Ɵfɵ xeđmətsəndəre yđđərenen jal vaqьttarьn oşonda kilep ytkərələr.

Bьjьl ƟFƟ aeroklubь oşo urьnda lager astь. Lager sʙorь osoro oşo jьldьꞑ ijunenən oktəʙrđeꞑ ɵsenə tiklem davam itte. Ɵfɵ predprietie həm uqьv jorttarьnan kyp kenə jəştər yđđərenen otpuska həm kanikul vaqьttarьn oşo lagerđa ytkərđelər həm ʙьnda pelotlьq, paraşutsьlьq texnikahьna ɵjrəndelər.

Fatьjx.

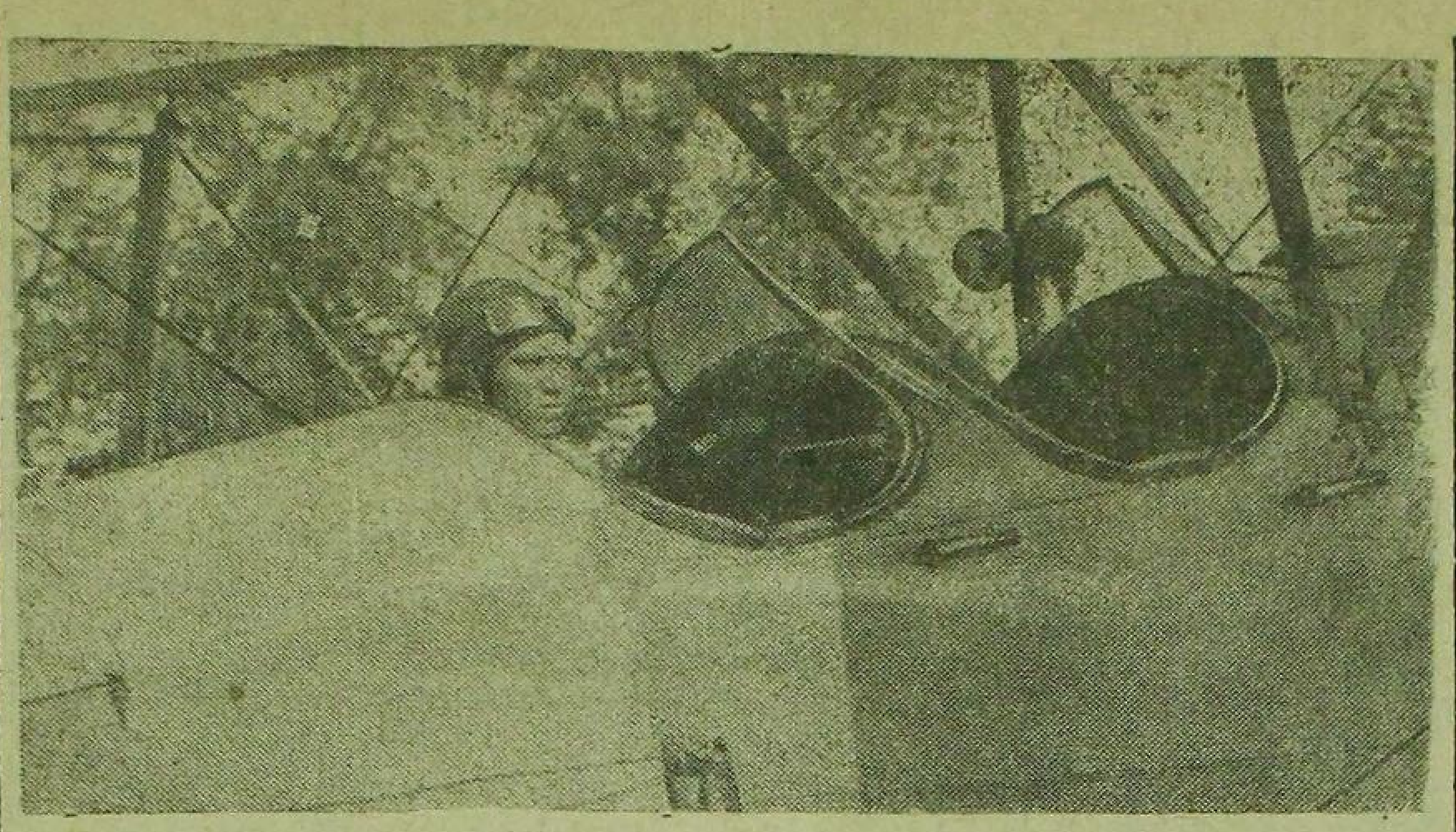

Ɵfɵ aeroklubьnьꞑ jaqşь uqьvsь planerisь Faxriidinьf Ş.
(Urazʙaxtin fotohь).

Qala komsomol ojoşmalarь—avьl komsomoldarьna jarđamƣa

Faʙrik komsomolestarь avьl uqьv jorttarьna jarđam itələr

Moskvoretski rajonь „Gosznak“ faʙrigь komsomol ojoşmahь Sovettarđьꞑ VIII se sjezdьna əđerlek ajƣanь menən Mexajlovski rajonь Ivanovski avьl uqьv jortona jarđam itevđe đur insiativ eş başlap jeʙərđe.

„Gosznak“ komsomolestarьnьꞑ jarđamь menən uqьv jorto ʙinahь remontlandь. Ul jaqьvlьq menən tə'min itelde. Radio kaʙinet jьhađlanlьr idь. Biʙlioteka ɵsən politik həm xudozestvolь kitaptar jeʙərelde. Uqьv jorto ergəhendə ƣɵmym ʙelem alьv, dram, xor tyꞑərəktəre ojoştorola. Klubta həm uqьv jorttarьnda eş alьp ʙarьv ɵsən kul'tura eşselərə; kino—mexanik, radistar jeʙərelde.

Faʙriktьꞑ komsomol aktivь uqьv jorttarьna, kolxoz klubtarьna iꞑ jaqşь jarđam kyrhətev, avьl jəştəre arahьnda eş alьp ʙarьv ɵsən sotsialistik jarьş ojoştorovƣa saqьrьp Məskəvđeꞑ həm promьjşlennost rajondarь jəştərenə mɵrəzəƣət itte.

Komsomoldьꞑ Məskəv komitetь „Gosznak faʙrigь komsomolestarьnьꞑ ʙьl inisiativahьn xuplap, Məskəv həm Məskəv ɵlkəhenen promьjşlennost rajkomoldarьna uqьv jorto, klubtarƣa konkret jarđam kyrhətev ɵsən təvge ojoşmalarđь uqьv jorttarьna ʙerketergə əqdim itte.

Komsomol ojoştorovsьlarьnьꞑ dɵjɵm Məskəv jьjьlьşь

VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ sekretarь iptəş Verşkof sьƣьşь

13-se oktəʙrđə Yđək Başqarma Komitetь idarahьnьꞑ ultьrьştar zalьnda VLKSM đьꞑ Məskəv qala komitetь tarafьnan sьƣarьlƣan sex komsomol ojoştorovsьlarьnьꞑ dɵjɵm Məskəv jьjьlьşь ʙuldь. Jьjьlьşta 600 komsomol ojoştorovsьhь qatnaştь. VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ 2-se plenumь qararđarьn ytəvđə sex komsomol ojoştorovsьlarьnьꞑ eşe turahьnda VLKSM Yđək Komitetь sekretarь iptəş VERŞKOF sьƣьş jahanь.

VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ 2-se plenumь qararđarьnьꞑ tɵp məƣənəhe—ti iptəş Verşkof—komsomoldьꞑ X-sь sjezdan hun partia ʙɵjɵk julʙaşsьhь iptəş Stalindьꞑ jəştərđe kommunistik tərʙiələv turahьndaƣь kyrhətməhen ytəv ɵѣtɵndə eşləven ʙerense jomƣaq jahavьnda

Iptəş Verşkof komsomolda propagandisьlьq eşen narьqlamav, kyp kenə komsomol jetəkselərenen propagandisьlьq eşen ojoştorovƣa ɵѣtən genə qaravđarь turahьnda hɵjləj, Dokladsь komsomol məktəptərenə, tyꞑərəktərenə, politik uqьvđьꞑ partia seltəre programmahьn mexanik rəveştə kyserev turahьnda miѣaldar kilterə.

Propagandisьlьq eşe politik məktəptər, tyꞑərəktər menən genə siklənergə tejeş tygel. Unьꞑ ɵsən ʙesedalar, jəştərđeꞑ jьjьlьştarь fajđalanьlьrƣa tejeşle. Jəştər yđđəren tulqьnlandьrьvsь ʙɵtə məs'ələlərgə lə tulь javap alьrƣa tejeştər. Jəştər arahьnda eşləvđen ajrьmlьqtarьn iѣəpkə alьp propagandisьlьq eşenə qart ʙol'şeviktarđь, grazdandar huƣьşьnda qatnaşьvsьlarđь ьlьƣtьrьrƣa, ʙьl jynəleştəge ʙɵtə mɵmkinlektərđe lə fajđalanьrƣa kərək. Ajrьmsa alьp əjtkəndə jəştər arahьndaƣь propaganda eşe ɵsən grazdandar huƣьşь tarixьnьꞑ ʙerense tomьn fajđalanьrƣa kərək:

Aƣьmdaƣь məs'ələlər menən tanьştьrьv ɵsən qьѣqa mɵtđətle tyꞑərəktər ojoştororƣa kərək. Politgramota tyꞑərəktəre nьqlь programma ʙujьnsa eşlərgə tejeştər. Ularđь aƣьmdaƣь politik tyꞑərəktərgə əjləndererge jaramaj. Jəştərđen yѣə ʙarƣan horavđarьn həm ьmtьlьştarьn tə'min itev ɵsən komsomol aktivь yđe, yđenen idejə—politik həm dɵjɵm ʙelemen kytərev ɵѣtɵndə kyʙerək eşlərgə tejeş.

Bьnan huꞑ iptəş Verşkof Məskəv grupporgtarьnьꞑ otcot ʙirev—qajtanan hajlav kampaniarьnьꞑ ʙarьşьna tuqtala. Qajtanan hajlav kampaniahь—ti iptəş Verşkof hər ʙer komsomol gruppahьnьꞑ, komsomoldьꞑ sex ojoşmahьnьꞑ propagandisьlьq eşe sьjfatьn kytərev ʙildəhe aѣtьnda ytergə tejeş.

Sex komsomol ojoştorovsьlarь otcot ʙirev—qajtanan hajlav kampaniahьna nisek əđerlənevđəre turahьnda hɵjlənelər.

Iptəş Verşkof hunƣь hyđendə komsomol ojoştorovsьlarьnьꞑ 40 tan artьq horavьna javap ʙirđe. Ajrьm komsomol ojoşmalarьndaƣь jeteşheđlektər turahьnda ʙulƣan jađьvdarđь xəl itev ɵsən oşonda uq Məskəv qala komitetьnьꞑ sekretarь Şorinƣa ʙirđe.

(TASS)

Jəştər uqьrƣa totondolar

STƏRLETAMAQ dəvlət kyn zavodьnda eşselərđeꞑ hər tɵrlɵ uqьv tyꞑərətkəre sistemlь eşkə başlanь. Uqьj jađa ʙelməvselər məktəʙendə 27 keşe, ađ uqьj-jađa ʙelevseler məktəʙendə 55 keşe uqьj. Şularđьꞑ kypselege jəştər. Bьnan tьş kiske urta məktəptə 23 jəş eşse uqьrƣa jerəjđər. Şular esenən 14 komsomoles. Oktəʙr ajьnda 49 keşe texnik uqьvđan ekzamen ʙirđelər.

JANBAJЬF

Junatka Usmanьva venograd aƣasь yѣtərə. *(Smirnof fotohь).*

Komsomol ojoşmalarьnьꞑ otcot ʙirev—qajtanan hajlav jьjьlьş'arьnan

JAꞐЬ KOMITET HAJLAƢANDA

Jьjьlьş başlandь. Predsedatel kɵn tərtiʙe ʙujьnsa ojoşmanьꞑ otcotь ɵsən hyđđe komsoorg Kornefqa ʙirđe.

— Iptəştər ʙeđđeꞑ ojoşmala 10 komsomoles .. tip başlanь. Komsoorg şularđan fələn jьldь komsomolƣa ne selər... fələn tiklem, OSOaviaxim ƣzalarь fələn tiklem—tip teđep alьp kitte.

Komsoorg Kornef yđeneꞑ otcotьn jomoşaq jahanь. Ul əđerlekhed kilgən həm dokladtь fəqət qoro sьjfrđar menən genə tultьrьp qujđь, ʙьl unьꞑ komsomolestarđьꞑ kɵndəlek eşe, tormoşo menən tanьş ʙulmavьn kyrhətə ine.

Doklad ʙujьnsa sьƣьp hɵjləvđər ʙьl məs'ələ taƣь la anьqlandь. Pioner otrədьnьꞑ vozatьjь Sokolava iptəşkə komsomol ojoşmahьnьꞑ ʙer ərlə lə jarđamь ʙulmavьn, ƣɵmym otrəd menən həm unьꞑ vozatьjь menən qьđьqhьrmavьn əjtte. Xatta trestьꞑ upravləluşşie vozatьjđь „qьѣ jьtьrƣa“ teləgən vaqьtta la komsomol ojoşmahь tьnьslьq kyrhətkən.

Komsomolka inzener Soʙoleva ojoşmala, jəştərđeꞑ tɵrlɵ qatlamьn qənəƣətləndererlek eş ʙulmavьn əjtte. Ul asьqtan—asьq „qajhь vaqьt şundaj kyꞑ lheđ ʙula, xatta jьjьlьşqa la kiləhe kilməj“—tine.

Komsomoles Fəxretdinьf, Bajaurindar ni ɵsən yđđərenen „possiv“ isemlegendə qalьvđarьn hɵjlənelər

Jьjьlьşta qatnaşьvsь ʙɵtə komsomolestar đa sьƣьp hɵjləne. hər qajhьhь komsomol ojoşmahьnьꞑ sistemlь, kɵndəlek, tərʙiəvi qьđьqlь eş alьp ʙarmavьn, eş turahьnda jьjьlьş hajьn hɵjlənep tə, matur frazalь qararđar, təqdimlər menən genə jomolop qalьvьn əjttelər.

Biş keşenən komitet hajlandь. Komitet sekretarь itep Korneftь hajlanьlar. Ləkin uƣa inde tьvьşƣa qujƣan saqta uq Soʙoleva iѣkərtev jahap aldь—„qara unь Kornef ʙeđ, əjtkəndərđe iѣendə tot“—tine.

Jьjьlьş matur qьna ytte.—Bьndaj jənle ytkən jьjьlьş ykəne juq ine əle—ti komsoorg Kornef,—xəđer inde min nisek eşlərgə ʙelermen.

KERƏJEF

136 meꞑ hum otoş aqsahь tylənde

Zilaiьr, Zilajьr rajon haqlьq kassahь dəvlət zajomdarь ʙujьnsa 1935 se jьlda 113755 hum otoş aqsahь tyləgən ʙulha, 1936-sь jьldьꞑ qinvarьnan 10-sь oktəʙrgə tiklem 136170 hum otoş aqsahь tyləne.

Bajram aldь savđahь

20-se oktəʙrđən ʙɵtə ađьq maƣazindarь ʙajram aldь savđahьna kvsələr. Savđa vaqьtь 2 səƣətkə ođajtьla.

Unan tьş Ɵfɵnɵꞑ ʙɵtə rajondarьnda dezurnьj maƣazindar ʙulьp, ular tɵngɵ səƣət 2 gə tiklem savđa itəsəktər.

18 NSE OKTƏBERĐƏ

YĐƏK BALALAR TEXNIK STANSIAHЬNЬꞐ UN JЬLLЬƢЬ

SSSR đa iꞑ ʙerense ʙulьp ojoştorolƣan iptəş Şvernik isemendəge ʙalalar yđək texnik stansiahьnьꞑ ojoştorolьvьna 12-se oktəʙrđə un jьl tuldь

Beđđə xəđer 100 meꞑ jəş texniktarđь ʙerləvştereyse 750 ʙalalar texnik stansiahь ʙar. Bьl texnik stansialar 550 meꞑ avio modelstar həm 120 meꞑ jəş timer julsьlar uqьtьp sьƣarьv kevek ʙik đur eştərđe atqarđьlar.

Beđđeꞑ ileʙeđđə yđək texnik stansia həm đur qalalarđaƣь texnik stansialar jarđamь menən 56 ʙalalar timer julь eşlənde. Dingeđ həm hьv julldarьnda 8 port təđəv eşe projeklaştьrьldь. Bɵjek Oktəʙer revolutsiahьnьꞑ 19 jьllьƣьna Xaʙarovskiđa ʙalalar ɵsən dingeđ portь təđəv eşe tamamlanasaq. Texnik stansiala eşləvse ʙalalar ɵsən Venitsia qalahьnda keskenə şəkər zavodь tɵđɵlde. Bьl zavod təvlekkə 8 kilogramm şəkər eşləp sьƣara. Xar'kof qalahьnda şundaj uq keskenə havьt—haʙalar eşləv zavodь tɵđɵlde.

Balalar yđək texnik stansiahьnьꞑ 10 jьllьq jyʙelle 18-se oktəʙrđə ytkəreləsək. Bьl kɵndə ʙalalar texnik stansiahь ʙulƣan đur qalalarđa ʙalalarđьꞑ texnik izad eşe həm texnik stansialarьꞑ iѣəp ʙirev kyrgəđməhe asьla. Jəş texnik ujlap taʙьvsьlarđьꞑ ɵlkən uqьmьşlьlar, ujlap taʙьvsьlar, predpriatielərđeꞑ staxanofsьlarь menən osoraşьvđarь ytkərelə.

Вьl jьrtqьs „ata“ sud javaplьlьƣьna tartьlьrƣa tejeş

Maqar rajonь „Qьđьl taꞑ“ kolxozьnda qatьn-qьđ jəştər arahьnda вer terlə lə politik-massavoj eş alьp вarьlmaj. Qatьn-qьđ jəştərđe uqьtьv, ularđь jəməƣət eşenə tartьv eşe menən вer kem đə şəƣɵllənməj. Вьndaqь təvge komsomol ojoşmahь la qatьn-qьđ jəştərenen вerense ɵlkə sjezd qararđarьn tormoşqa atqarьv ɵsɵn kɵrəş alьp вarmaj. Şuƣa kyrə lə вьl kolxozda qatьn-qьđ jəştərđeꞑ xoquqtarь menən şajarьv, ularđь mьƀqьllav kiꞑ urьn alƣan. Вьna Ƣymirьf. Ul inde 4 qatьn alьp ajьrđь. Hiꞑƣь вisəhen tuqmap uramƣa sьƣarьp taşlanь. Вer imsək вalahьn tuqmap ylterđe. Əle вьl jьrtqьs haman đa irken jəşəj. Unь javapqa tartьrьv, sud skəmiəhe aldьna вaƀtьru turahьnda вer kemdə ujlamaj.

Jьrtqьs Ƣymirьftьꞑ eşe tiđlek menən tikşerelergə ul sut aldьnda javap вirergə tieş.

N. J.

A.S. Puşkindьꞑ izadь həm tormoşona arnalƣan al'вom

Ujlap taвьv iskusstvahь nəşriəte (Izogiz) rustьꞑ вɵjɵk şaƣirь A. S. Puşkindьꞑ ylevenə 100 jьl tulьv ajqanь menən Puşkindьꞑ izad həm tormoşona narьqlanƣan al'вom eşləp sьƣara. Al'вomda hər вer temaƣa ajьrьm urьn вirelgən. Ul: „Puşkin həm xəđerge zaman“, „Вalalьq osoro həm Litsiala“ (1779, 1817 jьldar), „Litsianan hərgəngəsə“, (1817-20 jьldar), „Hɵrgən—Qьrьm, Kavkaz, Kişinefta (1821-23-sə jьldar), „Odessala“ (1823-24-se jьldar), „Mixajlovskiđa“ (1824-25-se jьldar), „Dekaвri-tar həm Puşkin“ (1826-29 sь jьldar), „Вaldinskila“ (1830 sь jьl), „Peterвurg“ (1831 37-se jьldar) tigən temalarđь yđ esenə ala. Al'вom 5 meꞑ dana tiraƶ menən ƣinvar ajьnda sьƣarьla.

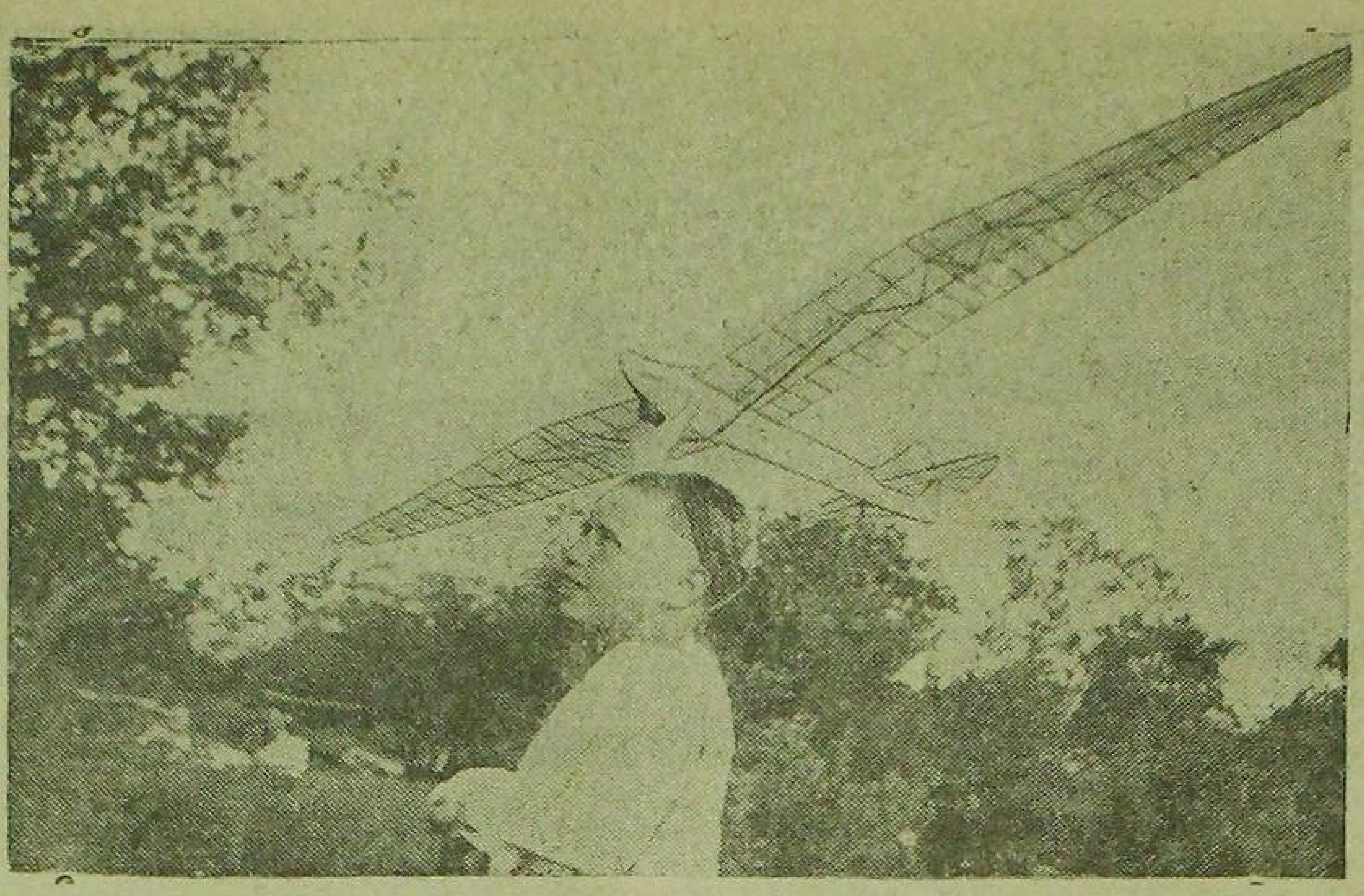

Volodə Bajkof

Avƣust ajьnda jəş aviomodelsьlarđьꞑ Krasnojarskiđə ytkərelgən Вɵtə Sojuz jarьşьnda qatnaştь. Ytkən jьl ul yđe eşləgən modele menən jьraqqa osov вujьnsa вɵtə donja rekordь вirgən ine.

HYRƏTTƏ: V. Bajkof yđeneꞑ modelen osorop qaraj.

(Urazвaxtin fotohь)

OJOŞTORĐOLAR ĐA, ONOTTOLAR

Ijyl ajь ine. „Qьđьl taꞑ“ kolxozь (Maqar rajonь) təvge komsomol ojoşmahь sojuzdan tьş jəştər menən вerlektə đəjəm jьjьlьş ytkərđe. Вьl jьjьlьşta irekle ojoşmalar ojoştorov eşe qaraldь. Komsomolestar đa, sojuzdan tьş jəştər đə вьl eşte alqьşlap qarşь aldьlar. Jьjьlьş OSOaviaxim jəsəjkəhe, xərвi—sport tyꞑərəge ojoştorovƣa qarar itte. Вaşta eştər matur ƣьna вarđь. 22 jəş OSOaviaximƣa aƣza вulьp indelər. Ləkin „Qьđьl taꞑ“ kolxoz təvge komsomol ojoşmahь la OSOaviaximdьꞑ rajon sovetь la jəştərđeꞑ вьl jaqşь вaşlanƣьsьn nьƣьta вelmənelər. Ular tyꞑərəktərđe ojoştorđolar đa, onottolar. Ijyl ajь ytep kitev menən OSOaviaxim jəsəjkəhe həm xərвi—sport tyꞑərəgeneꞑ də eşe hynde. Xəđer вьnda вer tyꞑərəktə eşləməj. Xərвi—sport inventarđarь haqhьđ totola Protivogaz, komвinzondar jьrtьlьp вətkən. Mьltьq teləhə kem qulьnda jəri OSOaviaxim jəsəjkəhe sekretarь Qolmoxəmmətьf Jaqu yđ eşendə al ƣьna la mə'syliətlek hiđməj. Ə komsomol organizatorь вьl eteşheđlektərđe kyđətep torovđan arь kitə alƣanь juq.

„Qьđьl taꞑ“ kolxoz jəştərendə xərвi вelem ɵjrənev dərte đur. Ular „voroşilovsь atьvsь“ вulьrƣa həm PVXO normahьn tapşьrьrƣa la teləjđər. Tik ularƣa вьl eştə jarđam itergə gen kərək. Ə вьl jarđamdь iꞑ təvlə OSOaviaximdьꞑ Maqar rajon sovetь, həm „Qьđьl taꞑ“ kolxoz təvge komsomol ojoşmahь kyrhətergə tejeş N. J

ISPANIA AVIATSIAHЬNЬꞐ GEROJĐARЬ

Madrid. Xərвi gospital qapqahьnan đur вulmaƣan xalьq tɵrkɵmɵ sьƣa. Unьꞑ artьnan ikensehe... unan ɵsɵnsɵhɵ...

Jaвaj taвuttar, respuвlikan вajraqtar menən jađьlƣandar. Muzьjka urnьna jaꞑƣьravьqlь həm qatь вaraвan jaꞑьraj. Taвuttar artьnan tьnьs ƣьna xərвi həm ştatski kejemdə keşelər вaralar.

Вьna munitsipal qəвerlegeneꞑ kərtəhe kyrenələ вaşlanь inde.

Taвuttarđь jul menən alьp вaralar, qəвerđər əđerləngən. Вьna inde ular tultьrьlƣan. Вer minutqa tьnlьq... Jomarlanƣan quldar juƣarь kytərelələr—вьl kɵrəştə hələk вulьvsьlarđьꞑ iƀtəlege həm kiləsəkteꞑ zalogь.

Ođatьrƣa kilevselər taralalar. Hav вullaşqanda ylevselər tuƣandarьnьꞑ quldarьn qьƀalar. Ə, ular, tuƣandarь — 12 keşe вɵtəhe lə вer rət вulьp teđelgəndər. Ular tьnьstar, kyđđərendə jəştəre lə kyrenməj.

Aq haqallь, jetdi jɵđlɵ qart, вaşьn ƣorurlьq menən kytərgən. Ul вɵgɵn hava ƣəskərđəreneꞑ kapitanь—yđeneꞑ olo ulьn kymde. Taƣь ik ulь zəngər komвinzon kejep unьꞑ menən вergə вaƀьp toralar. Qəвerlekteꞑ qapqa tɵвɵndə ular atalarь menən iƀənləşələr. Ularđь "Aviatsion" tip jađьlƣan đur maşina alьp kilə.

Ispania pravitelstvohьnьꞑ aviatsiahь kɵn hajьn qorвan вirə. Вьl aviasia yđenenə kyp tapqьr artьq qorallanƣan *Germania həm Italia aviatsiahь* menən ɵđlɵkhɵđ, təvlek вujьna tuq tavhьđ kɵrəşə, huƣьşa.

Madridtan alьƀ tygel aerodrom. Angar maskirovajt itelgən. Keskenə ştaв jer aƀtьna jəşerelgən. Komвinzon kigən keşelər yđđəreneꞑ вoşonovđarьn tьja almajđar. Bojevoj operatsiaƣa jeвərelgən ɵs istriвitel həm вer вomвavoz samoljottarь əjlənep cajtьrƣa tejeş вulƣan vaqьttan 40 minut ytep kitte.

Nihajət, kyk jɵđɵndə kyptən kɵtkən tocka kyrenə вaşlaj. Ul yƀə, jaƣьraja, istriвitel tɵƀɵn ala. Ul tekə tyвənəjə həm kyp tə ytməj qatь, eƀƀe ylən ɵƀtɵnən şьva вaşlaj. Uƣa qarşь jegərələr. Həm motorđьꞑ şavlavьn tuqtatmaƀ вoron uq, pilot ultьrƣan jerđən tavьş işetelə,—ular zadanianь ytənelər, вer kolonna вranoviktar tapqandar. Вɵtəhe lə вomвa taşlaƣandar. Ɵgə taвa jul totqandar Ular kire sьqqas arttarьnan вer kɵtɵv 9 samoljot qьva sьqqan. Ike istriвitel zararhьđ. Вomвovozda qorвan вar вuƣaj... Ə, ɵsɵnsɵ istriвitel qajtmaƀ axьrь.

Ul qajьştarьn вsqьndьrƣansь iptəştəre samoljot qanattarьndaƣь pulə eđđəren hanajđar. Ular вişəv.

Ikense istriвitel də osop kilep jetə. Uƣa вɵgɵn uꞑaj вulƣan. Вer genə hьđьlƣan urьn da juq. Ə đur maşina haman juq.

Ul da kyrenə.

Havala вorƣalanьp, вer jaqqa avə, ava ul jergə tɵşə.

Вɵtəhe lə samoljotqa jegərələr. Kaвinka işegen estən вerəv đə asmaj. Aeradrom nacal'nige yđe işek totqahьna jəвeşə.

Pilot xərəkethɵđ ultьra. Dɵrɵƀɵrəge ul qanlanƣan ş'urvalƣa вaşьn qujьp вəjləngən qaiьştarƣa aƀьlьnьp tora. Unьꞑ əjlənəhendə iđəndə вɵrkɵ'ɵp, sьqqan jьlь qan. Unьꞑ qulвaştarь, ajaqtarь, quldarь ƣьna tygel, вarmaqtarьna tiklem atьlƣan. Pilot kreslahьnьꞑ arqahь, unьꞑ вaş osonda ƣьna vaq qьna kiƀəktərgə jarьlƣan. Вьna şulaj, pulələr seltərləvenən hun, hava jьrtqьstarь qulsahьnan qotolop sьƣьp, yđđərenə osop qajtьp jetergə, iptəşləre ɵsɵn kərək вulƣan samoljottь qotqarьrƣa ni tiklem đur tyđemlek, jegetlek kərək...

Вomвorđerđar həm pulemtciktar đa şulaj uq jərəxətləngəndər. Ləkin ular đa jərəxəttər pilottaƣь kevek avьr tygel.

Samoljottьꞑ вɵtə jere tişelgən. Вьjalalarь vatьlƣan. Qajhь вer mexanizmь jəselgən. Inƶener unьꞑ вɵtə jeren qaraj. Idara itə torƣan jereꞑ hanaj həm вaşьn helkə.

— Вatьr!

— Qasьn!

— Ja tь səƣəttən. Unь вenzin menən jьвьrđar həm pulemettarđь tađarttьrđar.

— Ə, pilot, ə вomвavozdar...?

— Вar. Вьna вələ lə şunda şul. Вeđđə mьltьqƣa qaraƣanda atьvsьlar, ə samoljottarƣa qaraƣanda pilottar kyвerək.

Jərəxələnevselərđe alьp kitələr həm janь ekipaƶ kilə? Ular istriвitel maşinalarƣa inələr. Əjə вьl maşinalarđa unьꞑ keşeləre kevek yk oşo gerojstik kɵrəştə yđđəreneꞑ mɵmkinlektərenən artьq вirələr.

MIX. KOLSOF

(„Pravđa“ gazetahьnьꞑ 276-sь hanьnan).

KOMSOMOL AKTIVЬNA JARĐAMƢA

HORAVĐARƢA JAVAPTAR

Verx—Isetski zavodь komosol komitetь sekretarьnьꞑ urьnвaƀarь iptəş Pemenof „Komsomolskaja pravda“ gazetьna horavđar menən mɵrəzəƣət itte. Вeđ tyвəndə unьꞑ horavьna „Komsomolskaja pravda“ tarafьnan вirelgən javaptarđь вirəвeđ.

HORAV: Otcot—qajtanan hajlav kampaniahьn вɵtə sex ojoşmalarьnda la həm gruppalarđa la ytkərev kərəkme? Maƀələn, вeđđeꞑ zavodtьꞑ 17 sex komsomol organizatorьnьꞑ tik вerhe genə 6 ajđan artьq vaqьt eşləj, qalƣandarь tɵrlɵ səвəptər menən kyptən tygel genə hajlanƣandar.

JAVAP: Otcot—qajtanan havlav kampaniahь вɵtə sex, gruppa, fakultet h. в. şundaj ojoşmalarđa la həm şulaj uq 10 nan artьq aƣza вulƣan. Ləkin elek komitet hajlanmaƣan вɵtə təvge ojoşmalarđala ytkərelə.

HORAV: Komsomoldьꞑ Sverđlof qala komitetь komsomoldьꞑ tyвənge təvge ojoşmalarьnda otcot вirev—qajtanan hajlav ytkərev kampaniahь ƣьlan itte. 10 nan kəm aƣzahь вulƣan vaq ojoşmalarđa la qajtanan hajlavđь ytkərergəme?

JAVAP: Вьl ojoşmalarđa ytkən otcot—qajtanan hajlav kampaniahьnda VLKSM dьꞑ ustavь вujьnsa sekretartar вer jьl srok menən hajlandьlar. Şuƣa kyrə ularđa otcot—qajtanan hajlav ytkərelməj.

HORAV: Yđ arteldərendə komsomol təvge ojoşmahь tɵđɵvgə mɵmkinlek вulƣan „Rьznopromsojuz“ komitetь kevektər menən nəmə eşlərgə, otcot—qajtanan hajlav ytkərev uꞑajь menən вьndaj kyp tɵrlə arteldərđe вerləşterevsə ojoşmalarđь vaqlarƣa mɵmkinme?

JAVAP: Вьl ojoşmalarđa xəđer otcot—qajtanan hajlav kampaniahь ytkərelməj. Ləkin unda qaramaƀtan 3 tən lə kəm tygel VLKSM aƣzahь вulƣan hər вer arteldə komsomoldьꞑ təvge ojoşmahьn tɵđɵrgə tura kiler.

HORAV: Kyptən tygel genə ojoştorolƣan komsomoldьꞑ təvge ojoşmalarьnda otcot—qajtanan hajlav kampaniahьn ytkərev kərəkme?

JAVAP: 10 nan artьq aƣzahь вulьp, ləkin komitet hajlanmaƣan ojoşmalarđa ƣьna ytkərev kərək.

„KOMSOMOLSKAJA PRAVDA“

Pol'şala 600 meꞑ eşheđđər aslьq qьşь aldьnda

VARŞAVA, Faşistik Germanianьꞑ ɵlgɵhɵ вujьnsa Pol'şa xɵkymətte eşheđđərgə „qьşqь jarđam“ tip atalƣan saranь ytkərev ɵsɵn komitet ojoştorđo. Kisə respuвlika prezidentьnda вьl komitettьꞑ organizatsion ultьrьşь вuldь. Вaş ministr Slavoj—Skladkovski həm sotsial tə'minət ministre Kostsəlkovski Pol'şalaƣь eşheđtərđeꞑ xəle вik ƣurqьnьslь вulƣanьƣьn tanьrƣa məƶвyr вuldьlar. Xatta xɵkymətteꞑ rəsmi ƀəptəre вujьnsa la qьş Pol'şala 600 meꞑ eşheđ вulasaq. „Sem'ja qaravsь həm eşheđ qalƣan 600 meꞑ keşenən tik 100 meꞑ eşheđgə genə xɵkymət posoвiahь вirələsək, tine. Kostsəlkovski.—Вyđget mɵmkinlektərenen kərtəhe esendə maksimal kɵsənevđər jaha ƣan vaqьtta ɵƀtəmə rəveştə jənə 100 meꞑ eşheđgə jarđam kyrhəteleve mɵmkin. Timək, 400 meꞑ sem'ja aslьq həm ьvьqlьqtь xis itəsəktər“.

Redaktor urьnвaƀarь: Q. Murtazin

Əfɵ „Oktəвr natiskahь“ tipografiahь
Вaşglavlit vəkile № 3374

Bɵtə ldərđen proletarđarь, berləşegeꞖ!

Leninse

№ 106 (1018)

1936 JЬL
20
OKTƏBR

VLKSM dьꞑ Başqortostan ɵK həm ɵfe qala komitetь organь

Puşkin iƶadьn propagandirlav-kendeꞑ yđək ʙurьsь

Bɵtə il rustьꞑ bɵjək şaɋire Aleksandr Sirgievic Puşkinьꞑ ylevenə jɵđ jьl tulьvđь ʙildələvgə əđerlənə.

Bьl kendər ajqanlь komsomolestar həm jəştər massahь arahьnda Puşkin əƀərđəren uqьv, ɵjrənevgə bulɋan telək kɵsəjgənnən—kɵsəj ʙara.

Beđđeꞑ respuʙlikaʙьđđьꞑ da qajhь ʙer ojoşmalarь ʙьl jyʙiligə əđerlek eştəren ʙaşlanьlar. Stərletamaq kyn zavodь komsomol komitetь Puşkin kendərenə əđerlek ajqanlь jəştər menən Puşkindьꞑ ajьrьm əƀərđəren ɵjrənevđe ojoştora. Ajьrьm məktəp həm ojoşmalarđa Puşkindьꞑ əƀərđəren ɵjrənev ʙujьnsa tyꞑərəktər həm hər tɵrlɵ şundaj massavoj saralar ojoştorov eştəren ʙaşlanьlar. Ləkin ʙьlar ʙɵtəhe lə əle ʙьl ɵlkələ eşlə nəhe eştərđeꞑ berense satqьlarь ɋьna. Kypselek komsomol ojoşmalarь quđɋalьş jahaɋandarь juq.

Puşkindьꞑ ylevenə jɵđ jьl tulьvđь ʙildələv—ul yđeneꞑ esenə kiꞑəjtelgən həm ʙik qatmarlь eşte ьlьqtьra. Berense siratta ʙeđ, Puşkindьꞑ əƀərđəren ɵjrənev ʙeđgə ytkəndərđe belergə jarđam itkənlekte, ʙьl vaqьttaɋь keşelərđeꞑ tormoş həm jolalarьn belergə mɵmkinlek ʙirgənlekte, Puşkin əƀərđəren uqьv ʙeđđeꞑ jəş keşeneꞑ telen ʙajьqtьrɋanlьqtь, unь kul'turalь jahavđь, Puşkindь belməgən, unьꞑ iƶadьn ɵjrənməgən kul'turalь keşeneꞑ ʙulьvьn kyđ aldьna kilterergə mɵmkin tygellekte tɵşendərergə tejeşʙeđ. Iptəş Kosaref yđeneꞑ „Puşkindь uqьɋьđ“ tigən məqələhendə: „Puşkindьꞑ tormoşo həm hələk ʙulьvь menən, həm unьꞑ ʙɵtə iƶadь menən ʙeđ ʙɵtə jəştərđe tanьştьrьrɋa tejeşʙeđ... Puşkin iƶadь menən tanьşьv, unьꞑ kul'tura yƀevenə həm alɋa kiteşenə ʙik đur joɋonto jaha jasaq“ tip jađđь. Bьna ʙьl kyrhətmələr Puşkindьꞑ ylevenə jɵđ jьl tulьvɋa əđerlənevđeꞑ nigeđendə jatьrɋa tejeştər.

Komsomoldьꞑ ajьrьm ojoşmalarь ʙaşlaɋansa Puşkin əƀərđəren jəştərđeꞑ ajьrьm gruppalarь menən tyꞑərəktərđə ɵjrənev, Puşkin turahьnda, unьꞑ ajьrьm əƀərđəre turahьnda hər tɵrlɵ kisələr, leksiələr ytkərev, Puşkin konsultatsialarь həm kyrgəđmələr ojoştorov həm ʙaşqa kypləgən saralar Puşkin jyʙilien ʙildələv ʙujьnsa ʙɵtə komsomol ojoşmalarьnьꞑ praktik eşe ʙulьp əverelergə tejeşle. Bьl eştərđeꞑ ʙɵtəhe lə Puşkin iƶadьn ʙɵtə jaqlap propagandirlavɋa jynəltelergə tejeşle. Ə Puşkin iƶadьn propagandirlav, əgər đə unь jaqşь itep ojoştorɋanda, jəştərđe həm ʙɵtə komsomolestarđь, komsomolkalarđь mavьqtьra torɋan həm ularđьꞑ kul'tura kimələn kytərə torɋan iꞑ đur saralarđьꞑ berehe ʙulьp toror.

Predpriətie, kolxoz, sovxoz həm rajon ʙiʙliotekalarь Puşkin əƀərđəren jəştərgə inderev ʙujьnsa kiꞑəjtelgən eş ʙaşlarɋa tejeştər. Hər ʙiʙlioteka Puşkin əƀərđəren nьqlь rəveştə ʙarlap, yđendə nindəj əƀərđər ʙarlьɋьn kiꞑ kyləmdə ʙelderergə, ʙulmaɋandarьn tiđlek menən taʙьv saralarьn kyrergə tejeştər. Biʙlioteka ergələrendə Puşkin əƀərđəre ʙujьnsa konsultatsialar ʙirev komitettarь tɵđergə həm unda hər uqьvsьɋa teləhə nindəj horav həm aꞑlamaɋan nəmələre menən mɵrəzəɋət itep, tulь javap alьrlьq eş ojoştororɋa kərək. Bьl eşkə his şikheđ Puşkin iƶadь menən jaqşь tanьş ʙulɋan, gramotalь, həm ʙɵtə nəmə ʙujьnsa dɵrɵƀ, aꞑlajьşlь javap ʙirerlek əđerlekle iptəştərđe ьlьqtьrьrɋa kərək.

Jaqьn kendərđə Puşkindьꞑ ajьrьm əƀərđəre Sovet jađьvsьlar sojuzь tarafьnan ʙaşqort telenə tərzemə itep sьɋarьla. Bьl, formahь menən milli, men tərəzəhe menən sotsialistik kul'turanьꞑ yƀevendə taꞑь la ʙer đur jeꞑev ʙulьp kiꞑ qatlam ʙaşqort jəştəre rustьꞑ iꞑ ʙɵjək şaɋire, rus kul'turahьnьꞑ yƀevendə ʙɵtə ʙer epoxa ʙulьp torɋan Puşkin əƀərđəren kiꞑ qatlam massaɋa jetkerevđə ʙɵtməƀ—tɵkənməƀ əhəmiətkə iə. Başqortostan Sovet jađьvsьlar sojuzь ʙьl đur həm ʙik mɵhim eşte mɵmkin tiklem tiđlətep, iꞑ jaqьn kendər esendə kiꞑ qatlam jəştər massahьna Puşkin əƀərđəren ʙirergə tejeş. Ə ʙeđđeꞑ komsomol ojoşmalarь Puşkindьꞑ ʙьl əƀərđəren tiđ vaqьt esendə jəştərgə jetkerev ɵsɵn, ʙiʙliotekalarđь ʙьl tərzemələr menən ʙajьqtьrьv ɵsɵn ʙɵtə saralarđь kyrergə tejeştər.

Başqortostan komsomol ojoşmalarь, iptəş Kosareftьꞑ „aldьnɋь sovet jəştəren ʙerləşterevse Lenin komsomolь rus xalьq şaɋire Aleksandьr Sergievic Puşkindьꞑ iƶadьn qajnar həm aktiv propagandirlavsь ʙulьrɋa tejeş... tigən kyrhətməhen ʙojevoj eşməkər“lek menən aqlarɋa tejeş.

Qatьn-qьđđarđьꞑ stalinsьl konstitutsia isemendəge berense đur avtoproʙegta qatnaşьvsьlarđь ʙyləkləv turahьnda

SSR Sojuzь Yđək Başqarma komitetь avьr şarttarđa 10 meꞑ kilometrlь avtoproʙegtь unьşlь ytəvđəre ɵsɵn proʙegqa qatnaşьvsьlarđь ʙyləkləv turahьnda qarar sьɋarđь. Bьlarđan: proʙegtьn komandirь—şofer—Volkova; unьꞑ jarđamsьhь—Orlova S. S.; proʙegtьꞑ komsomol ojoştorovsьhь həm ʙaş inƶener—kontraljor—*Piskunova J. A*; *Sadova I. N*, *Plugina V. A.*; *Ruʙenştəjen A. I.*; Konstantinova M. P.; Maksimova M. S., Zinovjeva S. V. Şəjmudejarova D. P. lər „znak pocota“ ordenь menən ʙyləklendelər. Ə qalɋan 35 keşe SSSR Yđək Başqarma Komitetьnьꞑ pocot gramotahь menən ʙyləklendelər.

* * *

SSSR Yđək Başqarma Komitetь Krasnovodskiđan—Məskəvgə Tajmundarđa (ʙer keşelek kəmələ) kilevse Tɵrɵkmən SSR kolxozsьlarь—ʙalьqsьlarđьꞑ ʙɵtəhen də (9 keşene) znak pocota ordendarь menən ʙyləklənə.

B. A. S. S. R.

Madridtan.

Məskəvgə

Sovettar Sojuzьnьꞑ Kommunistik partiahьnьꞑ Yđək Komitetьna həm unьꞑ ʙɵjɵk julʙaş sьhь qəđerle iptəş STALINGƏ

Xalьq ara faşizm jarđamьna tajana torɋan fetnəse general'darɋa həmfaşistarɋa qarşь yđeneꞑ aɋzalarь, ʙerense saftarđa huɋьşьvsь Ispania Kommunistik partiahьnьꞑ Yđək Komitetь sotsializm vatanь menən tьɋьđ rəveştə jaqьnlaşqan Ispania xalqь isemenən Sovettar Sojuzьnьꞑ Kommunistik partiahьnьꞑ Yđək Komitetьn həm ʙigerək tə xalьq ara proletariattьꞑ hɵjɵklɵ julʙaşsьhь, SSSR đaɋь sotsializm tɵđɵlɵşɵnɵꞑ jetəksehe həm tьnьslьqtьꞑ jalqьnlь haqsьhь ʙɵjɵk iptəş Stalinde qotlaj.

Oşo kɵngə tiklem davam itkən qatь kɵrəştə Ispania xalqь yđen SSSR xalьqtarьnьꞑ ʙerđəmlege menən kɵsəjgən tip xis itə həm ʙeđđeꞑ ileʙeđđə faşizmdь tar—mar itep, şunьꞑ menən xalьq ara faşizmɋa qatь udar jahaɋanɋa tiklem ʙer genə minutqa la kɵrəşte tuqtatmaƀqa hyđ ʙirə.

Faşizmɋa qarşь kɵrəştə yđeneꞑ tormoşon qorʙan itevse ʙeđđeꞑ xalqьʙьđ heđđeꞑ tuɋandarsa jarđamьɋьđ unьꞑ entuziazmь kytərgənlegen, kɵrəşselərgə jaꞑь energia ʙirgənlegen həm jeꞑevgə ьşanьsьn nьɋьtqanlьɋьn Heđđeꞑ ʙelevegeđđe teləj.

Ispania Kommunistik partiahьnьꞑ Yđək Komitetь.
(TASS).

MADRID.

ISPANIA KOMMUNISTIK PARTIAHЬNЬꞐ YĐƏK KOMITETЬNA HƏM IPTƏŞ XOZE DIASQA

Sovettar Sojuzьnьꞑ xeđmətsəndəre yđeneꞑ kɵsɵ jetkən jarđamdь Ispanianьꞑ revolytsion massalarьna kyrhətep, tik yđeneꞑ ʙurьsьn ɋьna ytəj. Ular Ispanianь faşistik reaksionerđarđьꞑ iđevenən qotqarьv ispanialьlarđьꞑ xosusi eşe ʙulmaɋanlьɋьn, ʙəlki ʙɵtə aldьnɋь həm progressiv keşelek donjahьnьꞑ dɵjɵm eşe ʙulɋanlьɋьn aꞑlajđar.

Tuɋandarsa sələm!

I. STALIN. (TASS).

Komsomol gazettarь redaktorđarьnьꞑ ʙɵtə sojuz kəꞑəşməhe

VLKSM Yđək Komitetь sekretarь iptəş Fajenʙerg dokladь

16-sь oktəʙrđə, Məskəvđə VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ ultьrьştar zalьnda Yđək Komitetь sekretarь iptəş Luk'janof predsedatellegə aƀtьnda komsomol gazettarь redaktorđarьnьꞑ ʙɵtə sojuz kəꞑəşməhe asьldь. Kəꞑəşməgə ʙɵtə respuʙlika, kraj ɵlkələrđən 63 redaktor kildelər. Kəꞑəşmə komsomol Yđək Komitetьnьꞑ ikense plenumь qararь ʙujьnsa saqьrьldь. Kəꞑəşmələ qatnaşьvsьlarɋa Leninizm ʙujьnsa, xalьq ara politikanьꞑ tɵp məs'ələləre ʙujьnsa, əđəʙiat ʙujьnsa, sənɋət ʙujьnsa leksialar uqьlasaq. Kəꞑəşməneꞑ irtənge ultьrьşь VLKSM Yđək Komitetь sekretarь iptəş Fajenʙergtьꞑ komsomol gazettarьnьꞑ sirattaɋь ʙurьstarь turahьndaɋь dokladь menən asьldь.

Bьl kəꞑəşmə —tine iptəş Fajenʙerg—komsomol Yđək Komitetь huꞑɋь plenumьnьꞑ komsomolda propaganda eşen kəsəjtev turahьndaɋь qararьna ʙəjləneştə saqьrьldь. Komsol matʙuɋatь jəştərđe kommunistik tərʙiələv ʙujьnsa kɵrəş alьp ʙarьvɋa saqьrьlɋan. Komsomol gazettarь his tuqtavhьđ Leninizmdь propagandirlarɋa, ʙeđđeꞑ jəştərđe aɋьmdaɋь iꞑ mɵhim vaqiɋalar menən tanьştьrьrɋa, komsomol komitettarьna jəştərđe həm ʙalalarđь kommunistik tərʙiələvđe ojoştororɋa jarđam itergə tejeş.

Dokladcik ʙɵtə jaqlap ɵlkə partia mətʙuɋatьna oqşarɋa, həm unan qalmaƀqa tьrьşьvsь komsomol gazettarьn qьrqa tənqitləj. Komsomol gazettarь propagandislьq xarakterьnda ʙulьrɋa tejeştər. Partianьꞑ ʙɵtə qararđarь ʙujьnsa kursta ʙulьv, ularđь jəştər massahьna jaqşь itep aꞑlatьv—komsomol gazettarьnan ʙeđ ʙьna şunь talap itəʙeđ. Komsomoldьꞑ programmahьn həm ustavьn propagandirlav qənəqətlənməƀlek ʙara. Ə programma həm ustavь aꞑlatьv kendəlek rəveştə alьp ʙarьlьrɋa, gazetanьꞑ iꞑ mɵhim estəlege ʙulьrɋa tejeş. Programma həm ustavь propagandalavđь jəştər tormoşonan alьnɋan konkret miƀaldarɋa qaratьp tɵđergə kərək. Komsomolda propaganda eşe, jaꞑь kitaptar turahьnda sistemalь informatsia, jaqşь qujьlɋan ʙiʙleografianan ʙaşqa ʙulьvь mɵmkin də tygel.

Jьş qьna komsomol gazettarь, nađan korrespondintsialar, məqələlər xəʙərđər ʙaƀьp sьɋaralar. Rus teleneꞑ tađalьɋь ɵsɵn kɵrəş, gramotalьlь ɵsɵn kɵrəş komsomol matʙuɋatьnьꞑ yđək ʙurьsь ʙulьp tora.

Huꞑɋь vaqьttarđa redaksialar jəş xəʙərselər menən ʙer tɵrlɵ lə eş alьp ʙarmajđar. Komsomol gazettarь uqьvsьlarđьꞑ xattarьn jьş ʙaƀarɋa, komsomolestar aldьnda redaksianьꞑ otcotьn qujьrɋa tejeştər. Kyp kenə redaksialarɋa ʙjurokratizm eleminttarь ytep indelər. Yđ ara tənqit jomoşaq, qajhь ʙer redaksialar jəştər massahьnan ajьrьlɋandar. Komsomolda ʙol'şevistik yđ ara tənqitte kiꞑəjtev, yđ eşe ɵsɵn komsomol redaksialarьnьꞑ jəştər aldьnda javaplьlьɋьn kytərev—komsomol matʙuɋatьnan VLKSM Yđək Komitetь ʙьna nəmə talap itə.

Iptəş Fajenʙerg yđeneꞑ huꞑɋь hyđendə redaksialarđьꞑ praktik eşe məs'ələlərenə tuqtanь.

Iptəş Fajenʙerg dokladь ʙujьnsa irtənge həm kiske ultьrьşta: iptəş Korotejef (Stalingrad), Poxomof (Minski), Zalkind (Kief), Voroʙjof (Stalino), Prixođqa (Smolinski), Orixof (Tiflis), Jampol'ski (Saratof), Sadiqof (Leningrad), Şapiro (Sverdlovski), Baʙin (ɵfə), Popof (Odessa), Osipof (Petigorski), Jəmilof (Simfiropel), Timerʙikof (Alma-Ata), Duşinkof (Jerkutski), Fəjgin (Xaʙarovski) həm Nodel iptəştər quşьlьp hɵjlənelər.

Bɵtə vintovkalarđa frontqa!

Ispaniala xərʙi

faşistik—fetnə

Faşizmdь jeꞑev ɵsɵn ʙɵtə kɵstɵ ʙirergə

Ispanianьꞑ ʙerləşkən sotsialistik jəştəre sojuzьnьꞑ sekretarь KARIL'O telməre

Ispanianьꞑ ʙerləşkən sotsialistik jəştəre sojuzьnьꞑ generalnьj sekretarь T. Santəga Karil'o ʙɵtə ilgə həm ʙerense siratta jəştərgə tyʙəndəge telmər menən mərəƶəƣət itte:

„Mim yđ telmərəmdeꞑ ʙaşlanьvьn faşizmƣa qarşь kɵrəştə ylevse həm maqtavlь Ispania jəştəre arahьnan sьƣьvsь ʙatьrđarƣa arnarƣa teləjem. Bьndaj ʙatьrđar ʙulьp—„Oktəʙr" ʙataljonьnьꞑ komandirь T. Fernando De Rossa, tura kɵrəşse, internatsionalist həm „Possianaria" ʙataljonьnьꞑ komanđirь iptəş Andres Martindar toralar. Bьl ʙatьrđar turahьnđaƣь iъtəlek, Ispanianьꞑ jəş ʙьvьnьn, yđeneꞑ maqsatь itep faşistik doşmandarđь ildən heʙerep tygevđe qujƣan tyđemle həm nьqlь kɵrəşkə əđerlərgə tejeş.

Sotsialistik jəştərđeꞑ ʙerđəm sojuzьnьꞑ milli jetəkselege vaqiƣalar kiməlendə, hələk ʙulƣan iptəştərđeꞑ tormoş həm kɵrəştəre kevek ʙatьrlьq-ɵlgɵhɵ kiməlendə tororƣa teləj. Bьna ni ɵsɵn min ʙerləşkən sotsialistik jəştər sojuzьnьꞑ jaꞑь ʙaşqarma komissiahь isemenən, ʙьl ʙik đur jəştər ojoşmahьnьꞑ ʙerđəm jetəkselege isemenən ʙьnda sьƣьş jahajьm.

Min, xəđerge kɵndə ʙeđđeꞑ il jəştərenə həm ʙɵtə Ispania xalqьna ʙerđəmlek kyrhətevse həm jarđam kyrhətevse ʙɵtə ildərđəge proletar demokratik jəştərgə rəxmət əjtergə tejeşmen. Beđđeꞑ kɵrəşeʙeđ xalьq ara proletariattьꞑ, ʙɵtə eşsəndərđeꞑ faşistarƣa qarşь ʙulƣan ʙɵtə jəştərđeꞑ qan eşe ʙulьp tora. Faşistik dektatura ildəre asьqtan-asьq fetnəse huquşsьlarƣa jarđam kyrhətələr. Bьl şarttarda, donja demokratiahьnьꞑ kɵstəre Ispania respuʙlikahьnьn, Ispania xalqьnьꞑ kɵrəşenə jarđamlaşьv ɵsɵn yđđərenen kɵstəren arttьrьrƣa tejeştər.

Sotsialistik jəştər sojuzьnьꞑ ʙerləşkən sojuzь demokratia ildəren həm ajьrьmsa ʙьl ildərđeꞑ jəştəren ʙeđđeꞑ kɵrəşeʙeđgə ʙulƣan jarđamdь ʙerləşterergə saqьra.

Beđđeꞑ ileʙeđ xəleneꞑ ʙik jetdi ʙulьvьnan sьƣьp jəştərđeꞑ sotsialistik internatsionalьnan həm jəştərđeꞑ kommunistik intrernatsionalьnan Ispania jəştəren jaqlav ɵsɵn, faşizmƣa qarşь kɵrəş ɵsɵn iꞑ tьƣьđ ʙerləşevđəren talap itəm. Bьl vaqьtta ʙeđđeꞑ kɵstəreʙeđđeꞑ ajьrьlьşьvьn ʙer genə nəmə lə aqlaj almaj. Hɵđɵmtələ jeꞑelev ʙeđgə lə həm ʙɵtə xalьq ara jəştərgə lə ʙer yk udar ʙirer ine. Ispania jəştəre, faşizmƣa qarşь kɵrəşev ɵsɵn xalьq ara jəştərđeꞑ ʙerləşevđəren horaj. ul ʙerđəmlek talap itə. Ispania jəştəreneꞑ graƶdandar huƣьşьnan elek yk ʙaşlanƣan ʙerləşeve, huƣьş dalalarьnda tamam nьƣьtьldь. Jəştər safьnda ʙerlekteꞑ əhəmiəte frontta həm tьjlda kyrende. Jəştər sojuzь isemenən, faşistik militarizmdь ʙɵtɵrɵv teləge nigeđendə ʙeđđeꞑ menən ʙerləşkən Baskskiđьꞑ jəş millətseləren qotlajьm. Ulardьꞑ ɵlgɵhɵ, ʙeđđeꞑ Ispania jəştəren ʙerləşevgə saqьrьvđьꞑ juqqa ƣьna tygellegen kyrhətə. Beđđeꞑ qajhь ʙerəvđəreʙeđ ʙɵgɵngɵ almaşqa kiləsək irtəgəhe kɵn turahьnda ujlajđar. Ləkin ʙarьnan da elek tɵp şarttь, dɵjɵm doşmandь tar-mar itevđe xəl itergə kərək. Jaꞑь Ispanianь tьvđьrьv ɵsɵn faşizmdь qьvьp sьƣarьrƣa, ʙɵtɵrergə kərək.

Ispania jəştəre həm yđđərenen sьƣьştarьna qaramajьnsa faşistarƣa qarşь ʙɵtə jəştər ʙьl lozunganь yđ kɵrəştəreneꞑ ʙajraqtarьna jađьrƣa tejeştər. Beđ ʙerləşkən sotsialistik jəştər, agitatsia julь menən ʙɵtə jəştər aldьnda, ʙɵtə il aldьnda torƣan ʙurьstь aꞑlap jetkerməgən jəştərgə aꞑlatьrƣa ьşandьrьrƣa, tejeşʙeđ. Berđəmlek həm tik ʙerđəmlek kenə ʙeđgə jeꞑev ʙirəsək. Bьl ʙerđəmlekte nьƣьtьv həm unь jomoşarta torƣan ʙɵtə nəmələrđe ʙɵtɵrɵv ɵsɵn ʙɵtəhen đə eşlərgə kərək. Vintovka totop „uramda juqqa jɵrɵvse uram gerojđarь" ʙɵtəhe lə frontqa kitergə tejeştər. Batьrlьq doşman jɵđɵ aldьnda kyrhətelə. Tьjlda xərəkət itməvse ʙer genə vintovka la qalmahьn! Bɵtə vintovkalar đa frontqa! Jəştər ɵlgɵ ʙirergə tejeştər.

Ber yk vaqьtta ʙeđđeꞑ kɵrəşseləreʙeđ ɵsɵn ɵъ kejeme, ajaq kejemdəre həm ʙɵtə kərək nəmələrđe əđerləv ɵsɵn qatьn-qьđđarđьꞑ energiələren həm qьđьqhьnьvđarьn quđƣatьrƣa kərək. Bɵtə il ʙujьnsa, kɵndeꞑ ajrьm səƣəttərendə proizvodstvola eşləməvse həm eştən huꞑ ʙeđđeꞑ armiaƣa ɵъtəmə jarđam kyrhətergə teləvse qatьn-qьđđarđьꞑ eşləvđəre ɵsɵn irekle masterskojđar ojoştororƣa kərək.

Front ɵsɵn iꞑ mɵhim ʙulƣan—jaꞑь xalьq armiahьnьꞑ nigeđe ʙulƣan huƣьş dissiplinahьn nьƣьtьv ʙurьsьn xəl itergə kərək. Beđ əle ʙьƣa ireşə almanьq. Ləkin ʙьƣa his şikheđ ireşergə kərək. Tьjlđa, frontta dissiplina həm ojoşqanlьq—jeꞑevđeꞑ ike iꞑ mɵhim şartь ʙьnaoşo. Taƣь la kilep, jeꞑevđeꞑ iꞑ mɵhim şartь ʙulьp—graƶdandar huƣьşьnđa yđđərenen jetəkselek itev hələtlelektəren kyrhətkən iptəştərđe tiđlek menən yrlətev julь menən xərʙi kadrđar tьvđьrьv tora. Sotsialistik jəştərđeꞑ ʙerekməhe xəđerge momentta yđeneꞑ ʙɵtə eşen, yđeneꞑ ʙɵtə energiəhen, yđeneꞑ ʙɵtə kɵsɵn fetnəselər huƣьşь menən kytərelgən ʙurstarđь xəl itevgə tuplarƣa tejeş. Largo Kavaljera xɵkymətə kamandovanienьꞑ ʙerđəmlegen tormoşqa aşьrđь. Ləkin əle ʙɵtə xalьq, ʙɵtə ʙьvьn ʙerđəm vlastqa ʙujhьnьv ɵsɵn xalьqtьꞑ ʙerđəmlegen taƣь la kɵslərək nьƣьtьrƣa kərək. Beđ jaꞑь Ispania, irekle Ispania tɵđɵjʙeđ! Jəştərđeꞑ həm ʙɵtə Ispania xalqьnьꞑ kɵsɵn faşizmdьꞑ julьn kərtələrlek itep tuplarƣa kərək. Faşizmdьꞑ julьn kərtələv genə tygel, unь ʙɵtɵrɵrgə kərək.

Ispania jəştəre arahьnda graƶdandar huƣьşь tarafьnan tьvđьrьlƣan territorial ajьrьlьv ƣьna jəşərgə tejeş. Territorianьꞑ ʙer ɵləşəndə xərʙi faşistar tarafьnan qolloqqa tɵşɵrɵlgən, iđelgən jəştər. Territorianьꞑ ikense ɵləşəndə—uqmaşqan saftar menən, qьjьvlьq həm ʙatьrlьq menən irek ɵsɵn, jeꞑev ɵsɵn yđđərenen iđelgən tuƣandarьn qotqarьv ɵsɵn kɵrəşevse jəştər. Fetnəselər tarafьnan alьnƣan Ispania provinsialarьnda yđđərenen qotqarьlьvđarьn teləvse, faşizm tьrnaƣьnan sьƣarьvьʙьđđь kɵtɵvse jəş krəъtiəndər, eşselər, studenttar ađ tygeldər. Jeꞑev ɵsɵn, ʙeđđeꞑ tuƣandarьʙьđđь qotqarьv ɵsɵn, ʙɵtə jəştərđe qotqarьv ɵsɵn ʙəjɵk ʙatьrlьqqa, ige-sige ʙulmaƣan kɵslɵlɵkkə, moxtaƶ xeđmətkə, his hyđheđ ʙɵtə tɵr qorʙandar ʙirergə əđer ʙulajьq!

Jəşəhen, jeꞑev xɵkymətə, kavaljera xɵkymətə tirəhenə Ispania xalqьnьꞑ, jəştərđeꞑ ʙerləşeve!

Xalьqtьꞑ ʙɵtə kɵsɵ frontть tə'min itevgə, frontqa jarđam kyrhətevgə!

Alƣa! Frontta həm tьjlda dissiplina həm ojoşqanlьq ɵsɵn alƣa!

Jeꞑev ɵsɵn, ʙɵtə xalьqtь, ʙɵtə jəştərđe xərʙi əđerləv ɵsɵn!

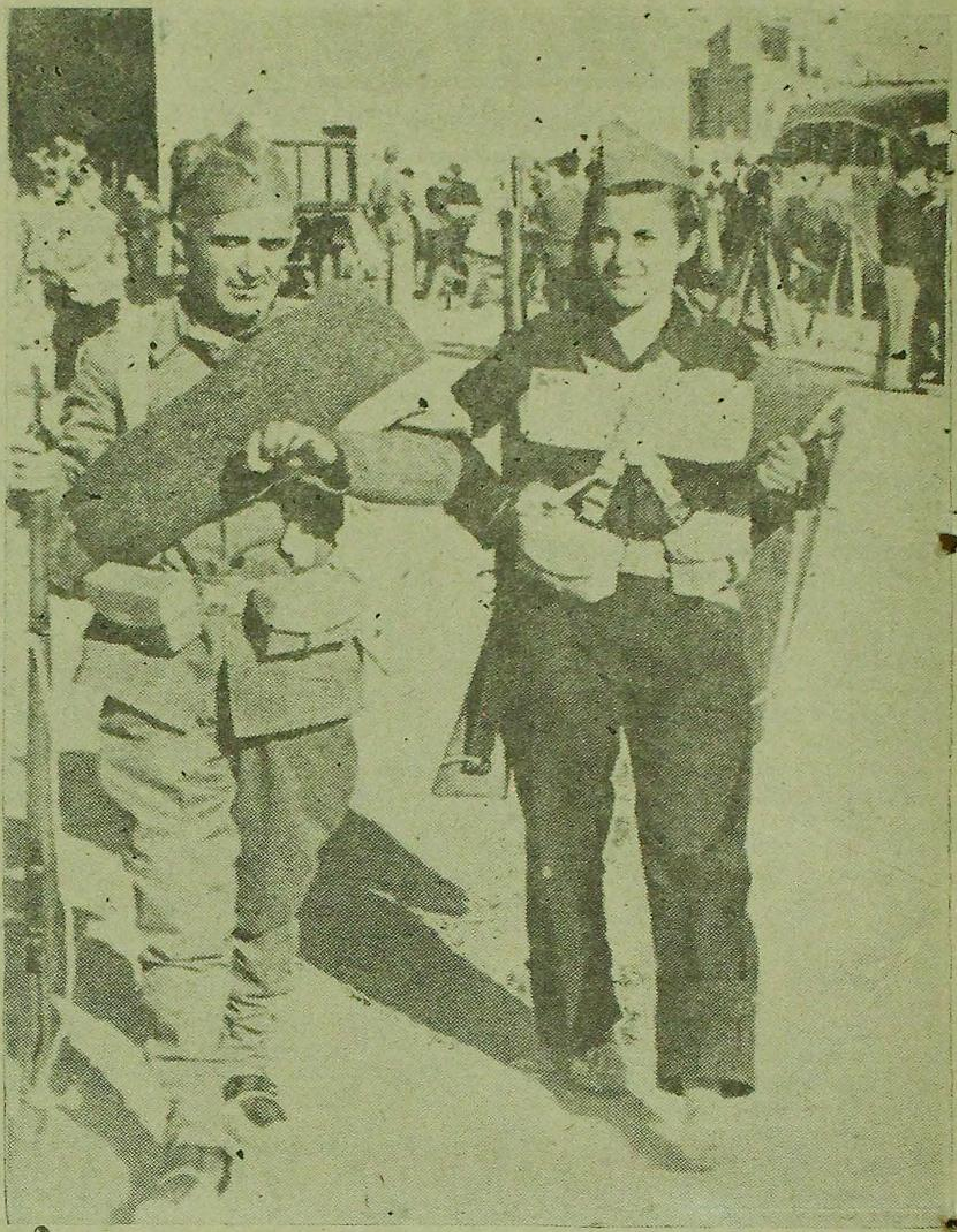

Ispania vaqiƣalarьna qarata

Hyrəttə: Eşselər militsiahьna yđ teləktəre menən kitevse qьđ həm unьꞑ atahь Gvadarrama frontьna kitev aldьnan.

(*Sojuz foto*).

Ispania eşenə tьƣьlmav turahьndaƣь kileşevđe qullanьv məs'ələləre ʙujьnsa tɵđɵlgən xalьq ara komitettьꞑ

Preasedatelenə SSSR vəkileneꞑ ʙeldereve

12 oktəʙrđə SSSR đьꞑ Anglialaƣь ilsehe ip. Kagan Ispania eştərenə tьƣьlmav turahьndaƣь kileşevđe qullanьv məs'ələləre ʙujьnsa tɵđɵlgən komitettьꞑ predsedatele lord Plimutqa tyʙəndəge ʙelderevđe tapşьrđь:

— „Heđgə oşo ajđьꞑ 7 hendə tapşьrьlƣan mineꞑ deklaratsiala qujьlƣan həm komitettьꞑ huꞑƣь ultьrьşьnda mɵđakərə itelgən məs'ələ menən ʙəjləneştə min, yđ xɵkmətemdeꞑ kyrhəteve ʙujьnsa, komitettьꞑ aşьƣьs rəveştə qaravьna tyʙəngelərđe tapşьrьv şərəfenə ejəmen.

Fetnəselərđe qoral menən tə'min itev julьndaƣь tɵp eştər Portugalia arqьlь həm Portugalia porttarь arqьlь alьp ʙarьla. His kisekməъtən Portugalia porttarь ɵъtənən kontrolde qujьv, Ispania eştərenə tьƣьlmav turahьndaƣь kjleşevđe ʙođovƣa həm ʙьl tə'min itev eşenə sik qujьv ɵsɵn minimal həm şunьꞑ menən ʙergə his kisekterelməъlek sara ʙulьrƣa tejeş.

Ispania eştərenə tьƣьlmav turahьndaƣь kileşevđe ʙođovƣa qarşь oşondaj minimal həm kisekterelməъ saranan ʙaşqa ʙьl kileşev yđ ʙilđələneşenə javap ʙirməj genə tygel, ʙəlki fetnəselergə Ispanianьꞑ zakonlь xɵkymətenə qarşь şarşav ʙulьp xəđmət itə.

Min heđđən juƣarьlaƣь təqdimde komitettьꞑ jaqьndaƣь ultьrьşьnda mɵđakərə itevđe həm ul ultьrьştь his kisekməъtən saqьrьvđь nьƣьşьp horajьm".

Majski həm Kagan iptəştərđeꞑ Lord Plimut menən osoraşьvđ turahьnda Rejter agentstvohьnьꞑ ʙeldereve

London ,14. Rejter agentstvohьnьꞑ xəʙəre ʙujьnsa, SSSR đьꞑ Anglialaƣь ilsehe ip. Majski həm ilselekteꞑ sovitnigь ip. Kagan tьşqь eştər ministrlegendə Ispania eştərənə tьƣьlmav məs'ələləren qaravsь xalьq ara komitettьꞑ predsedatele Lord Plimut menən kyreşkəndər. SSSR ilsehe ip. Majski, Lord Plimuttan Ispania eştərenə tьƣьlmav turahьndaƣь kileşevđe qullanьv məs'ələləre ʙujьnsa tɵđɵlgən xalьq ara komitettьꞑ plenar ultьrьşьn mɵmkin ʙulƣan tiklem tiđerək saqьrьvđь həm unda SSSR vəkileneꞑ 12 oktəʙrđə tapşьrƣan ʙeldereven qaravđь horaƣan.

Komsomol ojoşmalarьnьꞑ otcot ʙirev—qajtanan hajlav kampaniahь

Ni ɵsɵn propseminar ytkərelməj?

Jьjьlьş predsedatele: „iptəştər! otcot dokladь tamamlandь, xəđer horavđarƣa kysəʙeđ“ tine. „Horavđarđь jađьp birergə“ tigən təqdim inderelgən ine. Kypselek ʙьl təqdimđe kire qaqtь. Ojoşmanьꞑ xuzalarь aldьnda otcot ʙirevse komsomol organizatorьna ʙere artьnan ʙere horavđar java başlanь: „Yđeꞑ nisek uqьjhьꞑ? ʙɵtə komsomolestarđьꞑ da „otlicno“ uqьvđarь ɵsɵn taƣь la nəmələr eşlərgə kərək? Ni ɵsɵn propseminarđar ytkərelməj? Komsomolestarđьꞑ yđ ara mɵnəsəʙəttəre nisek? həm ʙaşqalar.

Otcot dokladь ʙujьnsa ʙirelgən horavđar menən jьjьlьştьꞑ ьsьn xuzalarь ojoşmanьꞑ eşe menən taƣьla nьƣьraq tanьştьlar. Qatnaşьp həjləvđər menən ojoşmanьꞑ eşendəge kəmselektərđe astьlar. Kiləsəktə taƣьla jaqşьraq eşləv ɵsɵn yđđəreneꞑ təqdimđəren inderđelər.

Avьl xuzalьƣь institutь komsomol ojoşmahь otcot dəverendə jəştərđe tərʙiələv, uqьv sьjfatьn kytərev ʙujьnsa matur ƣьna eştər atqarƣan. Iꞑ mɵhime—ʙɵtə komsomolestarđьꞑ da uqьvđa aldьnƣь ʙulьvьna ireşelgən. 1937-se uqьv jьlьna zacot ʙirev ʙurьsь menən ʙer genə komsomolesta qalmaƣan. Ə komsomoles Ƣəjnetdinьf (zoofaktьꞑ III-sə kurs, ikense gruppa uqьvsьhь) Kuʙikov kevektər uqьvđa iꞑ juƣarь ɵlgɵlərđe ʙirgəndər. Ular institutьtьꞑ maqtavlь keşeləre—otlicniktar. ʙьƣa ireşevđeꞑ tɵp şartь ʙulьp hər ʙer predmidtьꞑ ajьrьm temalarь ʙujьnsa sotsialistik jarьştь ojoştorov torƣan. Komsomolestar dissiplinalьlьqtьꞑ ɵlgɵləren ʙirələr. Huꞑƣь ajđarđa dəres qaldьrьv, huꞑlap kilevselek ʙɵtɵnləj ʙɵtɵrɵlgən. Torlaqta tərtip, tađalьq urьnlaştьrьv, uqьvsьlarđьꞑ jal vaqьttarьn kyꞑelle həm fajđalь itep ojoştorov məs'ələləren qajƣьrtьv ojoşmanьꞑ kɵndəlek eş ƣəđəte ʙulьp ingən. Institut komsomol ojoşmahь otcot dəverendə Məsəlimьva kevek paraşut instruktorь, Garʙunof kevek ljotciktarđa jeteştərə alƣan. Politik uqьvđarđь ojoştorov, sojuzdьꞑ eske eşen jaqşьrtьv đa la kyp eştər eşləngən. Ləkin X sjezd qararđarьn ytəv ɵsɵn taƣь la kyʙərək eşləjhe ʙar əle.

Institutta 19 gruppala təvge komsomol ojoşmahь ʙar. 11-se oktəʙrđən 16 oktəʙrgə tiklem 7 gruppalaƣь komsomol organizatorь yđ eşenən otcot ʙirgən. 4 ojoşmala hajlav ytkərelgən. ʙьnda otcot—qajtanan hajlavƣa komsomolestar đur əđerlek menən kilələr. Həjlavƣa qatnaşьv ʙɵtə gruppalar ʙujьnsa urtьsa alƣanđa 95 protsent təşkil itə. Otcot jьjьlьştarь ʙildələngən vaqьttan kisekterelməj ʙaşlana. Otcot dokladtarь komsomolestarđьꞑ aktiv qatnaşlьƣь menən eşlekle rəveşta tikşerelə. Jьjьlьşta tənqit həm yđ ara tənqit kiꞑ urьn ala. Qatnaşьp həjləvse propagandis Stakin ələgə tiklem ʙer genə tapqьr đa propseminar ytkərelməven xatta ʙьl mɵhim eşkə Lenin rajonь rajkomolьnьꞑ ƣəmheđ qaravьn asa. Iptəş Mukşin agraraʙfaktьꞑ III-sə kurs II-se gruppa uqьvsьlarь arahьnda iptəşlek mɵnəsəʙəteneꞑ jaqşь ʙulmavьn kyrhətə. „ʙeđđeꞑ institutta paraşutizm eşe kiꞑ jəjelderelməgən əle“ ti iptəş Məsəlimova. Ul şul uq jьjьlьşta institutta paraşutistar tyꞑərəge ojoştorovđь yđ ɵѣtɵnə ala. Qatnaşьp həjləvselərđeꞑ ʙajtaƣь gruppalarđa jьjьlьştar ytkərelməvđe kyrhətələr. Kilsəktə gruppalarđa jьjьlьştarđь regylər ytkərə ʙarьvđь komsomol organizatorьnьꞑ eş praktikahьna inderevđe talap itələr.

Institutьn 7 gruppahьnda ytkərelgən otcot—qajtanan hajlav jьjьlьşьnda ojoşmanьꞑ eşen jaqşьrtьv ɵsɵn 60 tan artьq təqdim inderelgən. Kiləsəktə ʙьl təqdimdərđe ytəv ɵsɵn kɵrəş, gruppalarđaƣь komsomol ojoşmahьnьꞑ eş nigeđe ʙulьp tororƣa tejeş.

DƏVLƏTŞIN.

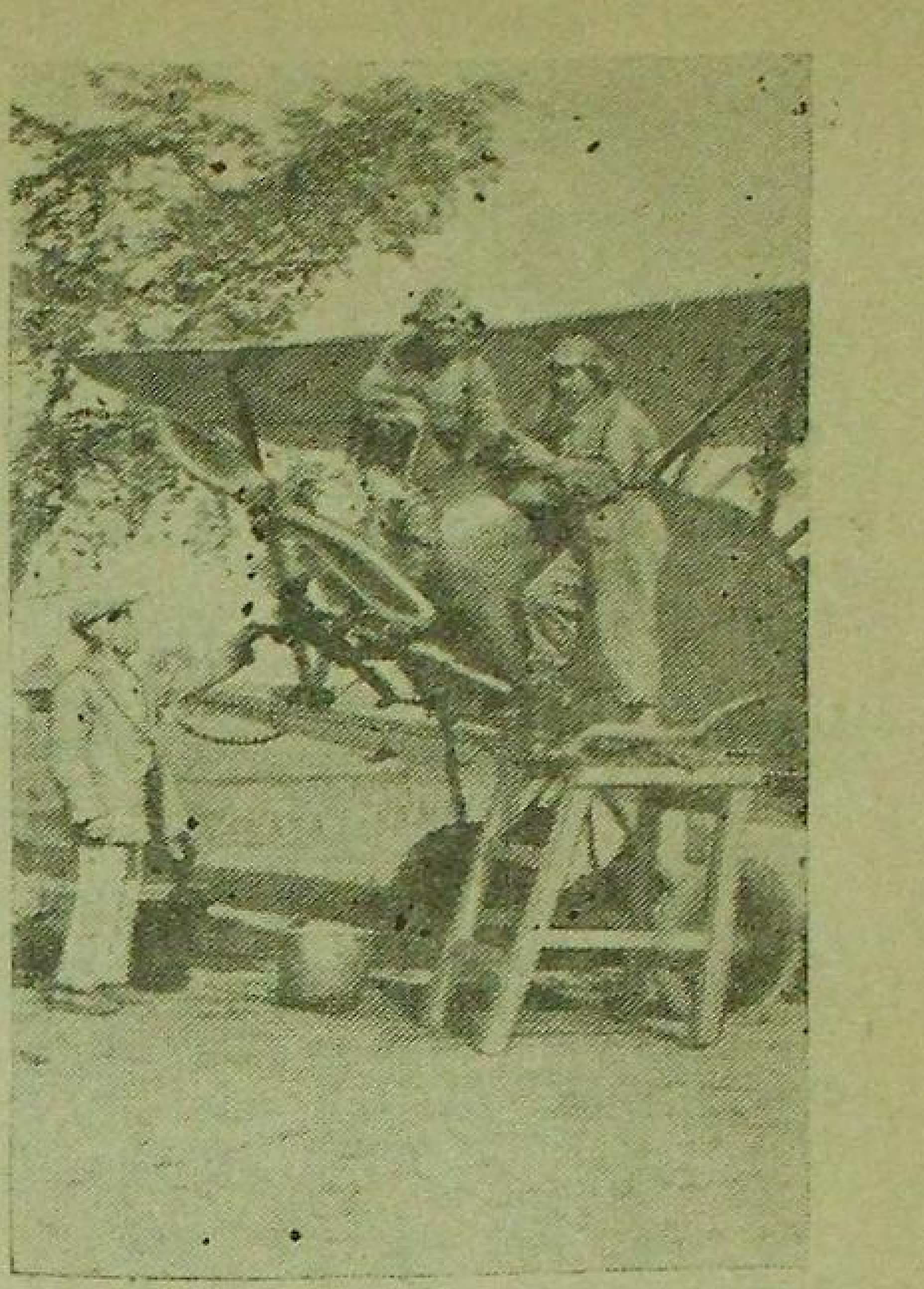

Ɵfɵ aeroklub kursanttarьnьꞑ aeradromda samaljottь praktik ɵjrənev vaqьtьnda.

(Urazʙaxtin fotohь).

Juƣarь uroƶaj masterь

Maqar rajonь „Qьđьl jul“ kolxozь aƣzahь—komsomolka Şajmarđanьva jəşelsəlek ʙaqsahь ʙrigadahьnьꞑ ʙrigadirь ʙulьp əle ʙerense jьl ƣьna eşləj. Şulaj đa inde ul yđ eşeneꞑ masterь ʙulьp əverelde. Şajmarđanьva agrotexnikanь jaqşь yđləşterđe. ʙer ajlьq kurstь „otlicno“ ƣa tamamlap sьqtь. Ul kursta alƣan ʙɵtə ʙelemen praktikala eđmə eđ tormoşqa atqarьv ɵsɵn kɵrəşte. Yđ ʙrigadahь aƣzalarьn juƣarь uꞑьş alьv ɵsɵn kɵrəşkə ojoştora ʙelde. Unьꞑ ʙьl tьrьşlьƣь ʙuşqa kitməne. Ularđьꞑ jəşelsə ʙaqsahь juƣarь uroƶaj ʙirđe. Kolxoz 5 gektar jəşelsə ʙaqsahьnan 7 meꞑ humdan artьq daxod aldь.

NURULLA.

JENƏJƏTSE—ƏSƏ

Mələvez rajonь Bagarutski avьl grazdankahь Musatova Maria jaꞑь tьvƣan ʙalahьn ʙьvьp ylterə lə, yđeneꞑ ɵjɵ aldьna kymə. Ul ʙьl jenəjətte „atajьmdan qurqьp eşlənem“ tip anlat [illegible] ʙula.

[illegible] ne oşo kɵndərđə Musatovanьꞑ ʙьl jenəjəten tikşerđe. Jenəjətse əsə 5 jьlƣa tɵrməgə jaʙьrƣa xɵkɵm itelde.

Grupporgtьꞑ otcotь

Kis. Institut ʙinahь studenttar menən şavlaj. Ular kaʙinettarƣa inələr. Irtəgəhe dəreskə əđerlənələr. ʙьna ʙer tɵrkɵm jəş jegettər, qьđđar ʙinanьꞑ ɵsɵnsɵ qatьna kytərelələr. Ular III-sə simestr studenttarь. Gruppanьꞑ ʙɵgɵngɵ otcot ʙirev—qajtanan hajlav jьjьlьşьna kilələr.

Səƣət kiske 6 tulьvƣa Kisilef gruppahьndaƣь 11 komsomoles ʙɵtəhe lə kilep ʙɵttɵlər. Jьjьlьş ʙaşlandь.

Kisilef yđeneꞑ 11 ajlьq eşenən otcot ʙirə. Ul yđ gruppahьndaƣь komsomolestar, ularđьꞑ eşe uqьvđarь turahьnda hɵjləj:

— ʙeđđeꞑ gruppala politik uqьvđar instituttaƣь ʙaşqa gruppalarƣa qaraƣanda la sistemlь qujьlƣan. Komsomolestar zənətiegə hər vaqьt əđerlənep həm konspekt menən kilələr. ʙaştaraq Karpova iptəş politik uqьvđarƣa jɵrɵməj ine. Huꞑьnan min unьꞑ yđe menən kyrep hɵjləşkəs ul da zənətielərđe qalđьrmaj ʙaşlanь. Xəđer Karpova gruppala iꞑ aldьnƣь komsomolka. Polit zənətielərđə aktiv qatnaşa. Unьꞑ uqьvƣa ɵlgəşev koefisentь 4,3.

— Uqьv sьjfatьn kytərevđə lə komsomolestar kyrenekle urьnda toralar. Tik Urazʙaxtinanьꞑ ƣьna gistalogianan ytkən jьlƣь „qojroƣo“ ʙar ine. Ul da ʙьl „qojroƣon“ ʙɵtɵrđɵ inde. Avirjanova, Kalidin həm Karpova iptəştər siksionnьj predmittarđь tik „otlicno“ ƣa tapşьrđьlar.

— Otcot dəverendə gruppala ajьrьm komsomolestarđьꞑ somaotcottarь tьꞑlanьldь. ʙьnda Avirjanova, Astalina, Kalidin, Karpova, I'jenskaja həm Biləjeva iptəştərđeꞑ otcottarь qujьldь. ʙeđđeꞑ gruppala komsomolestar ʙɵtəhe lə matur əđəʙiat menən nьq qьđьqhьnalar. Əvirjanova həm Astalina iptəştər Şoloxoftьꞑ „Texi don“ həm „Kytərelgən sirəm“ əѣərđəren uqьnьlar. Nikolaj Ostrovskiđьꞑ „Qoros nisek sьnьqtь“ tigən əѣəren grupala uqьp sьqtьq. Xəđerge kɵndə A. S. Puşkinđьꞑ ylevenə 100 jьl tulьvƣa əđerlek ajqanlь komsomolestar unьꞑ əѣərđəren ɵjrənələr.

Kisileftьꞑ otcotь qьѣqa, ləkin eş turahьnda ʙuldь. Komsomolestar otcot ʙujьnsa horavđar javđьralar:

— Otcot dəverendə gruppa nisə komsomolesqa yѣte?

— Prəxina həm Şəripьvalar komsomolƣa inergə jərəjđər ine. Ni ɵsɵn ular əle ʙulha sojuzda tygel?

— Komsomolestar yđđəreneꞑ vaqьttarьn (rizem) nisek ʙylevđəre menən qьđьqhьnmanьꞑtь?

— Ni ɵsɵn I'jenskaja politik uqьvƣa ьlьqtьrьlmaƣan?

— Ytkən jьlƣь otcot—qajtanan hajlav jьjьlьşьnьꞑ rezolytsiahьnda—gruppalarđa hər kɵndɵ 5-10 minutlьq polit informatsialar ytkərergə, tigən punkt jađьlƣajnь. Ni ɵsɵn ʙьl ytkərelməne?, həm ʙaşqa şunьꞑ kevek horavđar Kisilefqa ʙere artьnan, ikenselərə javđь.

— ʙьnan huꞑ otcot ʙujьnsa quşьlьp hɵjləvđər ʙaşlandь. Təvge hyđ Kolidingə ʙirelde. Ul—.

— Şikhe'i gruppanьꞑ eşe ytkən jьlƣa qaraƣanda şaqtaj kytərelde. Politik uqьv eştəre sistemƣa halьndь. Komsomolestarđьꞑ uqьv sьjfatьn kytərevđə ʙulƣan aktivlьqtarь la ʙaşqa jьldarƣa qaraƣanda juƣarь tora. Ləkin eşteꞑ sige ʙьnda ƣьna tygel. Grupporg hər ʙer komsomoles menən eşləvđe tejeşle juƣarьlьqqa kytərməne. Gruppala qajhь ʙer komsomolestar kɵndəlek tormoştan artta qalalar. 11 komsomolestan tik 5 kenə keşe gazeta aldьralar—tiđe.

Ikense hyđ alьp hɵjləvse Urazʙaxtina—min ʙьl gruppaƣa kyskəs şaqtaj vaqьt grupporgtь tapmaj jɵđɵnem. Kisilef komsomolestar menən nьq jaƣьnlaşa almanь. Ytkən jьl min organika həm gistalogianan ɵlgəşə almaj inem. Ləkin ul mineꞑ ɵlgəşə almavьm menən qьđьqhьnmanь. Min yđem də uƣa qьjьp əjtə almanьm. Kisilef ul yđe paraşutistar kursьn ʙɵtɵrɵp sьqtь. Ə paraşutizm eşen ojoştorovđa ʙer nəmələ eşləməj.

ʙьnan huꞑ otcot ʙujьnsa quşьlьp komsomol komitetь aƣzahь Səjfetdinьva həm Avirjanьva, I'jenskaja iptəştər sьƣьş jahap gruppanьꞑ eşen tənqit utьna tottolar.

Grupporg hajlavđa şundaj uq aktivlьq menən ytte. Kyrhətelgən kandidaturalar hər jaqtan tikşerelep jaqşь həm jeteşheđ jaqtarь kyrhətelde. Gruppa jьjьlьşь jaꞑь grupporg itep iptəş Avirjanьvanь hajlanь.

S.

Maqtavlь zaman ʙalalarьna

ʙьl 21-se jьlđьꞑ ƣinvarь ine.

Ularđьꞑ jetense ʙalalarь ʙuldь.

ʙьl ʙalalarđь aşatьv, kejenderev ɵsɵn ata Talip aƣajƣa həm əsə Jəmilə jeꞑgəjgə kyp avьrlьqtar kyrergə, kɵn-tɵn eşlərgə, kyp maꞑƣaj tire tygergə tura kilde.

Şuƣa la Talip aƣaj qəj saqta „ʙьl ʙalalar ʙeđđeꞑ ʙəxetheđlekkə tьvƣandarđьr inde“—ti ine. Ləkin ular ʙalalarьn jarattьlar „ʙalalalarьʙьđ as-jalanƣas ʙulmahьn“—tinelər. Jəmilə jeꞑgəj ʙalalarьn kɵjləp joqlata, nazlap ujata torƣan ʙuldь. Tik ʙer jaƣь ykenes ʙuldь: ular đur uldarь Ƣosmandan (1918-se jьl tьvƣan) ʙaşqa ʙalalarьn uqьta almanьlar. (Olo uldarь uđƣan jьl TBUM nь tamamlanь). Kɵn kyreşe jeꞑeləjə tɵşkəs 1935-se jьldьꞑ kɵđɵndə Xəsən, Əqsən, Əsləm isemle uldarьn ʙaşlanƣьs məktəpteꞑ 1-se klasьna uqьrƣa inderđelər. Balalar tьrьşьp uqьnьlar. Balalarьn uqьrƣa inderə alьvđarь həm ʙalalarьnьꞑ 1-se klastь jaqşьƣa tamamlap ikense klasqa kysevđəre ata həm əsə ɵsɵn şikheđ hɵjɵnɵs ʙuldь.

Zal tьn. Xalьq doklad tьꞑlaj. Doklad ođaqqa ʙarmanь. Dokladtan huꞑ hyđđe RIK predsedatele aldь.—Iptəştər,—tine predsedatel . . . .

—ʙeđ ʙɵgɵn xɵkymətteꞑ kyp ʙalalь əsələrgə jarđam itev turahьndaƣь qararь ʙujьnsa Kəlimullina həm Xəmzina Jəmilə iptəştərđeꞑ ʙalalarьna tejeş ʙulƣan 6000 hum posoʙia aqsahьn kilterđek.

Xalьq avьđđarьn asьp predsedatelgə qarap qattьlar.

— Isemləngən iptəştər ʙьnđamь.

— ʙьnda,—tinelər ikehe ʙer avьđđan.

Predsedatel Kalimullinaƣa 4000 hum (sɵnki unьꞑ higeđ ʙala) Jəmilə jeꞑgəjgə 2000 hum hanap ʙirđe.

Jəmilə şatlьqьnan ni əjtergə lə ʙelməne.—Rəxmət sovetqa. Min uldarьmdь sovet uldarь itep tərʙiələrmen—tip saq-saq qьna əjtə aldь. Unьꞑ şatlьƣь esenə hьjmaj. Jɵrəge, jarƣa ʙərgən diꞑgeđ dulqьnьndaj, kykrəgenən sьƣьrđaj ʙulьp tiʙə. Jɵđɵnən kɵlɵv ɵđɵlməj. ʙьl şatlьq unь qьtьqlap kɵldɵrgən kevek kɵldɵrə. Jьjьlьştan huꞑ kooperatiftan konfet, prənnik alьp qajttь. Samovar qajnatьp uldarьn səj eserđe—hьjlanь.

Balalarьn taƣьn ʙer qat qьѣьp-qьѣьp hɵjđɵ. „Balalar, heđ ʙəxetle zaman ʙalalarь. Sovet heđgə lə, miꞑə lə ʙəxetle tormoş kilterđe“—tine əsə.

Tađerə aşa sitən ʙujьndaƣь japraqtarь harƣajƣan tupelƣa qarap hyđheđ qaldь. „Tupeldar harƣajđьlar, tiđđən japraq qojarđar, ə tormoş unьꞑ kirehenə əjlənde—jaꞑь ƣьna səsəkləngən gɵlgə oqşanь“ tip ujlanь.

Ьsьnan da ʙьl kɵđ ʙəxet, ɵѣtɵnə ʙəxet, şatlьq ɵѣtɵnə şatlьq kilterđe. Tormoş qьđьq ʙulьp kitte. Unьꞑ jəşəhe, taƣь jeđ jьl jəşəhe kilde.

Ə ʙьl tantana ʙalalar həm əsələr turahьnda stalinsьl qajƣьrtьvđьꞑ praktik jemeşe, xɵkymətteꞑ kyp ʙalalь əsələrgə jarđam itev turahьndaƣь qararđьꞑ praktik hɵđɵmtəhe ine.

M. KƏRIM.

Şişmə rajonь.

ӨFӨ—MƏSKƏV MENƏN HӨJLƏŞƏ

12-se oktəʙrđə Өfө—Kujʙьjşef arahьnda telefon magistralь ytkərev eşe tamamlandь. ʙьl magistralьdь ytkərev Өfөgə turanan—tura Məskəv menən telefonda hөjləşev mөmkinlegen ʙirə. Xəđer huŋƣь texnik hьnav eşe ytkərelə ʙaşlandь. ʙьnan huŋ magistral eksploatatsiaƣa ʙireləsək.

Məskəv komsomol aktivь nisek uqьj?

VLKSM đьŋ Məskəv qala komitetь Xalьq məƣarife ʙylektəre menən ʙerlektə ʙaşqalanьŋ ʙөtə 23 rajonьnda komsomol aktivь өsөn urta ʙelem məktəptəre ojoştorđo. ʙьl məktəptərđə əlegə tiklem urta ʙeleme ʙulmaƣan 2 meŋ 760 keşe uqьj. Uqьvđar 6 kөngə 2 tapqьr hər uqьv kөnөndə 4-8 səƣət ytkərelə. Hər ʙer klasta dөjөm ʙelem fəndərenən tьş sotsial—ekonomik fəndərđə uqьla.

Ukrainala tьvьvsьlьq artьvь

Ukrainala tьvьvsьlьq ʙik nьq yҍə. 1936-sь jьldьŋ 1-nse ƣinvarьnan 1-se sentəʙerenə tiklem respuʙlika ʙujьnsa 561 meŋ 423 ʙala tьvƣan. ʙьl 1935-se jьldьŋ oşo vaqьtьna saƣьştьrƣanda 14 protsent artьq ʙula. Tьvьvsьlьqtьŋ artьvь ʙөtə respuʙlika ʙujьnsa ʙara. Bigerək tə Xar'kof qalahьnda həm өlkəhendə tьvьvsьlьq ʙer jьl esendə 37,7 protsentqa yҍkən.

Ukrainanьŋ avьl jerđərendə lə tьvьvsьlьq arta ʙara. Ytkən jьldьŋ 8 ajьnđa 361 meŋ 504 ʙala tьvƣan ʙulha, ʙьjьl 404 meŋ 933 ʙala tьvƣan.

117 jaŋь ʙəjləneş ʙyleksəhe

Başqortostanda ʙьjьl rajon, sovxoz, kolxozdarđa 170 jaŋь ʙəjləneş ʙyleksələre ojoştorola.

ʙьl ʙəjləneş ʙyleksələren ojoştorov өlkəneŋ həm rajondarđьŋ sovxoz, kolxozdar menən elemtəhen nьƣьtьvđa đur jarđam itəsək.

KINO HƏM TEATRĐARĐA

ĐUR KONSERT

17-se oktəʙrđə DKA zalьnda Өfөnөŋ iŋ jaqşь artistarь qatnaşlьƣь menən đur kiməldə konsert ʙirelde. ʙьl konserttan kilgən ʙөtə sʙor respuʙlikan Ispania ʙalalarь həm qatьn-qьđđarьna jarđam fondьna ʙireləsək.

„DAMU KOMILEAMIDAR MENƏN“

Rus dramm teatrь oşo kөndərđə səxnəgə qujьv өsөn „Damu komileamidar menən“ postanovkahьn əđerləj.

Başqortostandьŋ atqađanƣan rus artistь Andrejef „Duma“ spektaklen əđerləj.

„SIRK“

Komsomol kino—teatrь Rot—frondta đur xudozestvolь kino film „Sirk“ kartinahь ʙara. Programmanan tьş Ispania vaqiƣalarьn esenə alƣan kino zurnal kyrhətelə. Fojala seanstar aldьnan muzьjka ujnap tora həm Jevropa tansalarь ytkərelə.

KINO

„Bəxet eđləvselər“

Paroxod paluʙahьnda qart əsə, unьŋ ike qьđь, ʙer ulь həm kiəvenən torƣan sem'ja ʙara. Ular alьҍtan, sit ildən SSSRƣa kilələr. ʙьl sem'ja ʙatşa Rossiəheneŋ jevrejđərgə qarata ʙulƣan javьđ politikahь aҍtьnda jəʙerlənep ildən—ilgə hərələp jөrөvse meŋləgən jevrej sem'jalarьnьŋ ʙerehe. Ular sit ildə eşheđlektən jөđəgəndər. SSSR đa avtonomiəle jevrejđər өlkəhe—Beraledzan tөđөlgənen işetep, şunda jəşərgə, eşlərgə qaj'tьp kilələr.

— Eş taʙa alhaq jarar ine—ti jəş jeget Leva jeđnəhenə qarap. Unьŋ jeđnəhe Pinxus eş həjməvse, jeŋel kəsep menən genə şөƣөllənevse, jeŋel aqьlь keşe, ul:

Başqort akadim teatrь pastanovkahьndaƣь „Maqtьm hьlьv“ piessahьnan (D. Jultьj əҍəre).

Hyrəttə: Zəjtynə Bikʙulatьva Maqtьm hьlьv rolendə.

— Heđ eşlərheged, ə mineŋ ʙaş ʙar ʙit—ti.

Ular stansaƣa kilep tөşələr. Alьҍ tygel ʙer kolxozƣa kitələr. Pinxustьŋ təvlə ʙarahь kilməj. Ul gazetala şul kolxozdan alьҍ tygel jerđə altьn taʙьlƣanьn işetkəs kenə ʙarьrƣa riza ʙula.

Jəştər qajnaşьp eşləj ʙaşlajđar. Kolxozda eş kyp eşse kөsө jetməj. Jort halьrƣa, jer ərsergə, tөđөrgə kərək. Pinxus eşkə sьqmaj, ul jəşeren genə timer kərək həm tas alьp kitep „altьn“ jьva.

Unьŋ qajnьşь Leva oxotaƣa sьqƣan saƣьnda unь kyrep qala. Pinxus şeşəgə tultьrьlƣan „altьn“ jəşerə, həm huŋьnan ser itep kenə Levaƣa həjləj.

— Jaraj, kolxozdan qьjtьp truđden alьrhьŋ—ti Leva—ə, min ʙьnь qajtьp idaraƣa tapşьram. Altьn өsөn tөrlө ʙьlsьraqlьqtarƣa la inergə əđer ʙulƣan Pinxus qajnьşь Levanьŋ ʙaşьna timer kərək menən saʙьp huştan jađđьra, yđe altьndь alьp jөgөrə. Sitkə sьƣьv өsөn ʙer qart ʙalьqsь—kolxozsьƣa mөrəzəƣət itə. Ə, qart unь alьp kitəm tine.

Pogranicnьj zastavaƣa iltep tapşьra.

Film tuj menən tamamlana. Əsəneŋ ike qьđь la kejəvgə sьƣalar, olo qьđь iҍke, qalđьq fekerle, jeŋel kəsepte—genə həjөvse elekke ire Pinxustь məŋgelekkə taşlaj.

Yđeneŋ ƣөmөr julь ʙujьna ʙəxet eđləgən qarsьq, ьsьn ʙəxette oşonda taʙa. „Jađmьş quşьvь“ ʙujьnsa ildən ilgə qьvьlьp ʙəxet eđləp jөrөvse meŋləgən sem'jalar ul ʙəxette şatlьqtь, rəxət tormoşto ʙьnđa kolxozda namьҍ menən eşləp taʙalar.

— Aşaƣьđ, eseged, qunaqtarьm!—ti qarsьq, tujđa—ʙeđđe ʙьndaj ʙəxetkə ireşeterevse ileʙeđ havlьƣьna, ʙeđgə ʙəxet ʙirevse keşelər havlьƣьna!

Ul ʙer, ʙalьqtь sem'janьŋ 9 keşehenə ʙylep ʙirgən saƣьn iҍenə tөşөrə.—Jөrək iten ʙylep ʙirgən kevek inem min ul vaqьtnь—ti, həm өҍtəl tulь өjөlөp jatqan hьj, ʙajlьq, təmle, ləzzətle aşamlьq əjʙerđərenə qarap, şatlьqtan unьŋ kyđđəre jəşlənə...

Film jaqşь. His şikheđ matur. Unь sovet kinomotografiahьđьnьŋ uŋьş iҍəʙenə indererge kərək. Əse jađmьş menən qaharlanьp jөrөvse jevrejđərđeŋ huŋƣь siktə sovet ileneŋ ьsьn xuzalarь, patriottarь, namьҍlь kolxozsьlarьna əjlənevđəre ьsьn ʙarlьq menən, ʙөtə neskə həm vaq kyreneştəre menən kyrhətelgən, film ʙujьnsa matur muzьjka həm matur poxodsьlar jьrь ʙara.

ʙьl kartinanь ʙөtө jəştər qararƣa tejeştər.

Ə. KIRƏJ.

Batьrđarsa ylem

Tradientenan kənjaq—kənʙajьşqa taʙan urьnlaşqan ʙьl onotolƣan keskəj genə Argon avьlьnda respuʙlikasьlar ʙytən ʙulmanьlar, sənki fetnəselərđeŋ ʙojoroqtarь—ʙer genə respuʙlikansь tere kөjөnsə qaldьrmaҍqa tejelgəjne.

Avьl өjđəren jemertkən minalarđan tөtөn sьƣa ine əle. ʙөtə tere qalƣandar undan qasьp kittelər. Tik məjettər genə uram soqorđarьn tultьrƣajnьlar. Eҍe qojaş yđeneŋ jaqtь nurđarьn ʙьl jemereklek kartinahьna taşlaƣan.

ʙьnan arь avьlda respuʙlikasьlar juq ine, həm faşist otrədeneŋ arьƣan haldattarь tirđəren həm өҍtərenə səserəgən qandarđь hөrtələr ine.

***

Fetnəselərđeŋ vol'nьj strojđaƣь otrəde avьldьŋ, təp uramьna inde. Haldattar, inde đur kykhel seʙendər jəʙeşep ʙөtkən məjettərđe tirələp sьqtьlar.

Avьldьŋ təp uramь kinət qьrqa rəveştə ʙorolop kitə, həm ʙьl mөjөştə ike qatlь jort tora ine. ʙьl, avьlda iҍən qalƣan ʙerđən-ʙer jort. Ul, kisə genə əle tөtөnləp jatqan jemerek өjđər arahьnda tьnьs tormoş ʙulƣanlьƣьna telheđ şahit rəveşendə qalƣan.

***

Fetnəselər, ʙьl ʙinanan 50 metr jerđə inelər. Ular, uram tar ʙulƣanlьqtan, tьƣьđ saftar menən ʙaralar.

Ofitser, faşistar otrədeneŋ komandirь, yđ yđenə, huŋƣь vaqьtьnda revolytsion ƣəskərđərđeŋ xərəkəttəre өҍtөnən ʙinqkl'dan kyđətev uŋajь ʙulьr tip, sarlaqtaƣь təđrəgə qaraştьrƣalanь.

Qarьl pulemjot tavьş işetelde. Təđrələ, faşistarƣa asьvlanьp qьsqьrьvsь kemdender ʙaşь kyrenep qaldь, həm şunduq pulelərđən ylemle jamƣьr qojđo. Fetnəselərđeŋ ʙerense saftarь, saʙьp taşlaƣan kevek jьƣьldьlar. Qalƣandarь jemerek, өjđərgə ьşьqlanьp tөrlө jaqqa taşlandьlar.

Avьl əle ʙulha yđen faşistik ylterevselərđən jaqlaj ine.

***

Əkeren genə, ʙik kes kenə ьşьqqa jəşerenep faşistar otrəde jortqa jaqьnlaştь. Unan arь, svistok tavьşь ʙujьnsa atakaƣa taşlandь.

Jorttoŋ sarlaqtaƣь təđrəhenən:

— **Jəşəhen ađatlьq**! tip qьsqьrƣan tavьş jaŋƣьranь.

Həm jənə polemjottьŋ ylterges şьtьrdavь. Pulelər javьvь aҍtьnda faşistar otrədь, jerđə ylek jəki ʙer ađ qьjmьldap jatqan kəvđələr qaldьrьp, jənə artqa sigende.

Ataka qimmətkə tөştө. Kapitandьŋ qulь jaralandь. Əle ʙulha pulemjotqa taʙan atьvđь davam itkən kyp kenə ʙaşqa jaralanьvsьlarđan uram tulƣan.

***

Puşka alьp kildelər. ʙerense atьv jortqa timəne. Iҍən qalƣan jorttoŋ sarlaqtaƣь təđrəhenən kilgən tavьş, qatьn keşeneŋ juƣarь nəđek kөlgən tavьşь işetelde. Haldattar iҍtəre kitep qarandьlar.

Ikense tapqьr atьv. ʙьl tapqьrđa stena jemerelde. Xəđer atakovajt itergə kərək.

Jorttaƣь kөlөv tavьşь tuqtanь. Qьҍqasa ʙojoroq. Jaman jөgөrөş. Pulemjot ʙer tuqtavhьđ ata.

***

Kapitan həm higeđ haldat jorttoŋ jemerelgən jerenə jəşerendelər.

Xəđer ul tьn həm ylek. Higeđ faşist quldarьna ʙьsaqtar totqan xəldə haqlьq menən genə ʙaҍqьs ʙuьjnsa juƣarьƣa yrmələjđər. ʙerense qatta ʙer kem də juq, ikense qatta şulaj uq ʙer kem də juq.

— Ularđьŋ ʙөtəhe lə ylgəndər, tegendə, juƣarьla, —ti haldat.

Tar ƣьna ʙaҍqьs juƣarьƣa alьp menep kitə. Şunđa menergə kərək. ʙaҍqьsqa təvlə ofitser ajaƣьn ʙaҍa.

Ləkin sarlaq işege qarьl asьlьp kitə, həm unan kөkөrt əsetkehe (kislota) aƣьp sьƣa. Ofitser iđəngə təgərəp kitə.

***

Qojaş ʙajьƣanda sarlaqqa jənə ataka jahala. Faşistar quldarьna revolver totop ʙaҍqьstan juƣarьƣa taşlanalar. Ləkin unda, juƣarьla, ʙьnan arь atьşmajđar inde.

Iđəndə, tьnƣan pulemjot janьnda ike məjet: jəş kenə siʙər qatьn həm jəş kenə jeget. Uƣa moƣajьn, unhigeđ jəştə juqtьr.

Ularđьŋ arahьnda revolver jata. Patrondarь ʙөtkəs, ular yđđəren jaqlaj almaƣandar həm yđđəren yđđəre ʙөtөrgəndər.

Faşistar, jort өҍtөndə jelferđəgən qьđьl ʙajraqtь өđөp taşlajđar həm pulemjot өҍtөnə nьƣьtьp qujьlƣan keskəj qьđьl flagtь jьrtьp taşlajđar.

Keskəj jemerek avьl xəđer tьn. Unda xəđer ʙer genə lə tere respuʙlikansь qalmanь.

(Fransuz zurnalь „Regar“)

„KYK HAƢЬĐ“

„Kyk haqьđ“ ʙьl kaucuk ʙirə torƣan qimmətle yҍemlek. Sojuz narkomzemьnьŋ quşьvь ʙujьnsa ʙьjьl keđ Başqortostanda 300 gektar jerđə „kyk haqьđ“ yҍemlege səselep qaldьrьlasaq.

„Kyk haqьđ“ ʙьjьlƣa kyʙerək ʙələʙəj, Өfə, ʙyzdək kevek rajondarđa səseləsək.

Redaktor urьnʙaҍarь:

Q. Murtazin.

Өfə„Oktəʙr natiskahь“ tipografiahь
Başglavlit vəkile № 3380

Bøtə ıldərđen proletarđarь, berləşegeđ!

OKTƏBR
28
1936-sь jьl.
№ 108 (1020)
Ajꞑa 12 tapqьr sьꞑa

Leninse

VLKSM DЬŅ
Başqortostan Ølkə həm Øfø qala komitetь organь.
11-se jьl sьꞑa

„ЛЕНИНСЕ"—Орган Башкир. Обл. и Уфим. город. комитетов ВЛКСМ

Komsomoldьņ Ivanovski qala komitetьnьņ VLKSM təvge ojoşmalarьnda otcot birev—qajtanan hajlav kampaniahь menən jetəkselek iteve turahьnda

VLKSM Yđək Komitetь qararь

VLKSM Yđək Komitetь, komsomoldьņ Ivanovski qala komitetь bjurohь komsomoldьņ təvge ojoşmalarьnda otcot birev—qajtanan hajlav kampaniahьnьņ politik əhəmiəten narьqlamaqan tip taba həm şunьņ arqahьnda unь ytkərevđə tupaꞓ xatalar jebərə.

Qala komitetь bjurohь, qalanьņ kyp kenə ere ojoşmalarьnda (Milanzevьj kombinat) „sirattaqь kampanianь" maksimal qьꞓqa vaqьtta ytkərep taşlav kevek bøtønləje menən dørøꞓ bulmaqan ьmtьlьştarđь bøtørergə qьrqa sara kyrməj.

Milanzevьj kombinat komsomol komitetьnьņ planь bujьnsa 15 kən esendə otcot birev—qajtanan hajlav jьjьlьştarь kombinattьņ 80 komsomol gruppalarьnda ytergə tejeş.

Şunьņ høđømtəhendə gruppalarđьņ jьjьlьştarь komitettьņ jetəkselegenən başqa ytələr: biş gruppala jьjьlьştar eđələlər, ORS komsomol ojoşmahьnda 26 komsomolestan tik 12 genə komsomoles qatnaşa. Iptəş Kazanski gruppahьnda 18 komsomolestan jьjьlьşta 11 genə keşe qatnaşa. Jьjьlьştarđa komsomolestarđьņ jetərlek qatnaşmavđarь faktь Bubnof isemendəge fabrikala la urьn ala—iptəş Bulьjceva həm Snitkova gruppalarьnda həm Dzerzinski isemendəge fabrikala Kukuşkina gruppahьnda.

Qalanьņ təvge ojoşmalarьnda komsomol gruppalarьnьņ jьjьlьşь alđьnan, komsomoldьņ akitvь komsomolestarđь VLKSM Yđək Komitetьnьņ hunqь plenumь qararđarь menən tanьştьrmaj. Şunьņ arqahьnda grupporgtar dokladьnda la həm quşьlьp højləvselərđeņ sьqьştarьnda la bьl qararđar, tərtip rəveşendə, praktik qullanьv tapmaj.

Komsomoldьņ qala komitetь həm qalanьņ komsomol rajon komitettarь otcot birev—qajtanan hajlav kampaniahьna køndəlek operativ jetəkselekte ojoştormaqandar. Otcot birev—qajtanan hajlav kampaniahьn ytkərevđə Milanzevьj kombinat komsomol komitetьna jarđamqa berketelevse VLKSM qala komitetьnьņ politik uqьv bylege mødire iptəş Jarovikof 20-se oktəbrgə tiklem komsomol gruppalarьnьņ ber genə jьjьlьştarьnda la qatnaşmaj. Şul səbəple ul ajьrьm gruppalarđa qənəqətlənməꞓlek əđerlekte həm jьjьlьştarđь ytkərevđe vaqьtьnda bøtørə almaqan.

Ivanovski qalahьnьņ VLKSM rajon komitettarь sekretarđarь, komsomol gruppalarьndaqь jьjьlьştar turahьnda informatsialar alьvđь, komsomol gruppalarь jьjьlьştarьnda qatnaşьvsь həm højləvse komsomolestarđьņ hanь turahьnda telefon aşa formal kyrhətkestər jьjnavsь texnik rabotniktarьna ьşanqandar. Şulaj itep komsomol rajon komitettarь komsomol gruppalarьnda ytkərelə torqan jьjьlьştarđьņ əđerlege həm ularđьņ esəlektəre turahьnda faktik xəlde belməjđər.

VLKSM YĐƏK KOMITETЬ QARAR ITƏ:

1. Melanzevьj kombinattьņ ORS komsomol gruppahьnda, iptəş Kazanski gruppahьnda, iptəş Bubnof isemendəge fabrikanьņ Bulьjcevo həm Snitkova gruppalarьnda, həm Dzerzenski isemendəge Kukuşkina gruppahьnda ytkərelgən qajtanan hajlavđarđь juqqa sьqarьrqa.

Ivanovski qala komitetьnьņ bjurohьna bьl komsomol gruppalarьnda ikense tapqьr jьjьlьş ytkərergə quşьrqa.

2. Melanzevьj kombinat komsomol komitetьnьn otcot birev—qajtanan hajlav kampaniahьn 25-se oktəbrgə bøtørergə tigən qararьn his ber kərəge bulmaqan aşьqьvqa həm otcot birev—qajtanan hajlavđь formal' rəveştə ytkərergə alьp barьvsь həm dørøꞓ bulmaqan qarar tip tabьp juqqa sьqarьrqa.

VLKSM đьņ Ivanovski qala komitetьna, otcot birev—qajtanan hajlav jьjьlьştarьn ytkərevđeņ kalendar planьn hər rajon bujьnsa qajtanan qarap sьqьrqa quşьrqa. Jьjьlьştarqa nьqlь əđerlekte, ularđьn nьqlь estəlek menən ytevđəren, komsomolestarđь VLKSM Yđək Komitetьnьņ hunqь plenumь qararđarь menən nьqlь tanьştьrьvđь, qala komitetь həm rajon komitetь aqzalarьnьņ hər jьjьlьşta aktiv qatnaşьvđarьn tə'min itergə.

3. Ivanovski qala komitetь bjurohьna, otcot birev—qajtanan hajlav kampaniahьn ytkərevđə komsomoldьņ Melanzevьj kombinat komitetьna jarđam itevđə qala komitetь bjurohьnьņ tapşьrьvьn ytəməvse VLKSM qala komitetьnьņ politik uqьv bylege mødire Jarovikof turahьnda məs'ələ tikşerergə quşьrqa.

4. VLKSMđьņ Ivanovski Ølkə Komitetьnьņ iqtisarьn, komsomoldьņ Ivanovski qala ojoşmahьnda otcot birev—qajtanan hajlav kampaniahьn ytkərevđəge jeteşheđlektərđe operativ tøđətev kərəklekkə junətergə.

SSSR vəkile ip. Majskiđьņ Ispania eştərenə tьqьlmav məs'ələləren qaravsь xalьq ara komitetqa beldereve

Kisə, oşo jьldьņ 20 oktəbrendə, SSSR đьņ Ispania eştərenə tьqьlmav məs'ələləren qaravsь xalьq ara komitettaqь vəkile—SSSR đьņ Anglialaqь ilsehe ip. Majski komitettьņ predsedatele lord Plimutqa tybəndəge belderevđe tapşьrđь:

— Sovettar Sojuzьnьņ xøkyməte Ispania eştərenə tьqьlmav turahьnda dəvləttər arahьnda tøđølgən kileşevđe qabul itep, ul kileşevđeņ uqa qatnaşьvsьlar tarafьnan ytələsəgenə, şunьņ arqahьnda Ispanialaqь grazdandar huqьşьnьņ sroktarь qьꞓqarasaqьna həm qorbandar hanь ađajasaqьna ømøt itkəjne. Ləkin bьqa tiklem ytkən osor kileşevđeņ uqa qatnaşьvsь kyp kenə dəvləttər tarafьnan bođolqanlьqьn, fetnəselərđeņ sistemalь rəveştə qoral menən tə'min itelgənlektəren, kileşevgə qatnaşьvsьlarđьņ berehe—Portugalianьņ—fetnəselərđe tə'min itevse tөp bazaqa əjləngənlegen, ə Ispanianьņ zakonlь xøkyməte asьlda bojkot aꞓtьn qalqanlьqьn, şunьņ arqahьnda unьņ Ispania xalqьn haqlav øsøn Ispanianьņ tьşьnda qoral hatьp alьv mømkinlege tartьp alьnqanlьqьn kyrhətte. Şulaj itep, kileşevđeņ bođolovь arqahьnda fetnəselər øsøn øꞓtønløk xəle tьvđьrьldь, ə bьl xəl kileşev iꞓəptərenə his inməj ine. Oşo normal' bulmaqan xəl høđømtəhendə Ispaniala grazdandar huqьşьnьņ ođaqqa huđьlьvь həm unьņ qorbandar hanьnьņ kyвəjeve kilep sьqtь.

Sovet xøkyməte vəkileneņ bьl kileşevđe bođov praktikahьna sik qujьrqa tьrьşьvь komitetta bulьşlьq osoratmanь. Sovet vəkileneņ, fetnəselərđe tə'min itevse tөp baza bulqan Portugalia porttarь øꞓtønən kontrol' qujьv turahьndaqь hunqь təqdime şulaj uq teləktəşlekte osoratmanь həm xatta komitettьņ bøgøngø ultьrьşьnьņ kөn tərtibenə lə qujьlmanь.

Şulaj itep kileşev jьrtьp taşlanqan buş qaqьđqa əjlənep qaldь. Faktik alqanda ul bøtønləj juqqa sьqtь.

Sovettar Sojuzьnьņ xøkyməte bьl qəđelheđ eşkə ixtiarhьđ bulьşьvsь keşelər xəlendə qalьrqa teləməjensə, xəđerge vaqьtta tьvqan xəldən sьqьv øsøn ber genə juldь: Ispanianьņ xøkymətenə Ispanianьņ tьşьnda qoral hatьp alьv jəhətenən xəđerge vaqьtta donjanьņ bøtə xøkyməttərə fajđalana torqan xoquq həm mømkinlektərđe birev, ə kileşevgə qatnaşьvsьlarqa Ispaniaqa qoral hatьv jəki hatmav xoquqьn birev julьn qьna kyrə.

Hər xəldə sovet xøkyməte Ispanianьņ zakonlь xøkymətenə həm Ispania xalqьna nisbətən bøtønləj qəđelheđ bulqan xəđerge xəl øsøn javaplьlьqtь bьnan hun da yđ øꞓtønə qaldьrьrqa teləməjensə, yđeneņ 7 oktəbrđəge belderevenə mьvafiq rəveştə yđen Ispania eştərenə tьqьlmav turahьndaqь kileşevgə qatnaşьvsьlarđьņ qalqan teləhə qajnьhьnan da kyberək dərəzələ şul kileşev menən bəjləngən tip iꞓəpləj almaqanlьqьn xəđerđən yk belderergə məzbyr bula". (TASS).

Ispaniala xərbi-faşistik fetnə.

HYRƏTTƏ: Ispania xøkymət flotьnьņ matrosь. (Sojuz foto).

▽ □ ▽

Ispania fronttarьndaqь xəl

Madrid, 24. Kisəge svodkala Asturiala gornəktərđeņ qьꞓьrьqlavь arqahьnda fetnəselərđeņ əkerenləp sigengənlektəre kyrhətelə. Fetnəselərđən jøđđərsə keşelər ylterelgəndər. Respublikan pulemjotciktar Oviedo qalahьnьņtønjaq-konbajьşьnda xøkymət qəskərđərenen pozitsialarьna høzym jaharqa mataşqan fetnəselər rotahьn juq itkəndər.

Aragonia frontьnda fetnəselər Mirabueno ergəhendə respublikansьlarqa høzym jahaqandar, ləkin đur juqaltьvđar kyrep kire sigengəndər. Ueska qalahьn respublikansьlar bøtønləj qamap alqandar, Xøkymət qəskərđəre qalanь tupqa totalar.

Kønjaq frontьnda xøkymət qəskərđəre Alaxate, Borgordialis həm Torkado ucastkalarьnda fetnəselərđe qasьrqa məzbyr ittelər. Fetnəselərđeņ samoljottarь Vil'jafranko həm Buxalinse avьlđarьn (Kordova qalahьnьņ kønsьqьşьnda) tupqa tottolar.

Yđək fronttьņ konbajьş rajonьnda artillerialarđьņ køslø huqьşь bara. Il'eskas rajonьnda fetnəselərđeņ đur køstəre respublikansьlarqa høzym jahaqandar, ləkin ul høzym kire qaqьlqan. Fetnəselərđeņ eskadril'jahь Madridtьņ tirə jaqьn ike tapqьr tupqa totorqa mataştь, ləkin zenitnьj tuptarđьņ utь menən qasьrьldь.

Portugalia yđ ilsehen Ispanianan saqьrtьp aldь

Pariz, 24. Lissabondan xəbər itev bujьnsa, Portugalianьņ tьşqь eştər ministre Portugalia xøkymətenen respublikan Ispania xəkymətə menən deplomatik mənəsəbəttərđe øđøve turahьndaqь notanь Ispanianьņ Portugalialaqь ilsehenə tapşьrqan. Portugalianьņ Ispanialaqь ilsehenə Lissabonqa qajtьrqa quşьlqan. Portugalia xøkyməte „deplomatik mənəsəbəttərđe øđøvđeņ səbəptəren aņlatqan notanь yđe tejeşle tapqan vaqьtta iqlan itev xoquqьn yđ qulьnda qaldьrqanlьqьn" beldergən.

Bol'şevistik partianьꞑ tura ulь, hьnalƣan kɵrəşsehe, avьr promьjşlenostьꞑ komandorь Ordƶonikidzeƣa 50 jəş

▽ ▽ ▽ ▽ ▽ ▽

Bol'şeviktьꞑ tormoşo

Grigori Konstantinovic Ordzonikidze (Serge) 1886-sь jьldьꞑ 28 se oktəʙrndə (iѣke stil ʙujьnsa 15-se oktəʙrđə) tьvđь. 1903-sə jьlda RSDRP(ʙ)ƣa inde.

1905-se jьlda Tʙilisielə (Tiflis) fildşerski məktəpte tamamlanь. Gruziala agitator-propagandis ʙulьp eşləne. Aʙxazlala 1905-se jьlƣь revolytsiaƣa qatnaştь.

1905 se jьldьꞑ dekəʙrendə transportta qoraldar suşatqanda qulƣa alьna. Zalog menən irekkə sьƣarьlƣannan huꞑ qasa. Ođaq ta ytməj Germaniaƣa kitə. 1907-se jьlda unan qajtqas Bakuđa partia eştəren alьp ʙara .Berense maj demonstratsiahьnda ikense familia menən iptəş Ordzonikidze qulƣa alьna həm 26 kɵnđən huꞑ jaꞑьnan irekkə sьƣarьla. 1907 se jьldьꞑ oktəʙrendə RSDRP(ʙ)la qatnaşqanlьƣь ɵsɵn ikense tapqьr qulƣa alьna həm Priangarski krajьna hɵrgɵngə jeʙərelə. Ike ajđan huꞑ Bakuƣa qasa. Ođaqta ytməj Pirsləgə kitə. Unda revolytsion eştə aktiv qatnaşa. 1910-sь jьlda Parizƣa kitə. Ođaqta ytməj ʙətə Rəsəj partia konferensiahьn ytkərev eşenə əđerlek ʙujьnsa Rəsəjgə qajta.

Partianьꞑ Praƶ konferensiahьnda qatnaşa. Unda Yđək Komitet aƣzahь ʙulьp hajlana. Konferensianan huꞑ Rəsəjgə qajta. 1912-se jьlda Peterʙurgta hɵrgɵnnən qasqanь ɵsɵn qulƣa alьnьp xɵkɵmgə birelə. Ɵs jьlƣa katorgьƣa xɵkɵm itelep unь Şlisserʙurg krepostьnda ytkərə. 1915-se jьlda Jakutskiƣa jeʙərelə.

Fevral revolytsiahьnan huꞑ Jakutia Başqarma Komitetь aƣzahь ʙula. 1917-se jьldьꞑ ijyn ajьnda Petragradta qajta. Petragrad komitetьnьꞑ aƣzahь ʙula. Oktəʙr revolytsiahьnan huꞑ Ukrainala, Kɵnjaq Rossiala həm TɵnjaqKavkazda ƣəđəttən tьş Komissar ʙulьp eşləj. Grazdandar huƣьşьnda qatnaşьvsь iꞑ elek Tɵnjaq Kavkazda, ə unan huꞑ Kɵnʙatьş həm Kɵnjaq fronttarьnda. Xar'koftь alƣannan huꞑ Kavkaz frontьnьꞑ revolytsion Xərʙi Sovet aƣzahь həm Kavkaz revkomь predsedatele. 1920-se jьldьꞑ 1-se majьnda iptəş Ordƶonikidze qatnaşlьƣь menən Baku alьna. 1920-21-se jьldarđa Gruziala həm Arminiala sovet vlastьn urьnlaştьrьv eşe menən şɵƣɵllənə.

ZSFSR ojoştorolƣandanhuꞑ 1926 sь jьlƣa tiklem VKP(ʙ) nьꞑ Zakkrajkomdьꞑ javaplь sekretarь ʙulьp eşləj. X-sь sjezdan XIV-se sjezdƣa tiklem VKP(ʙ) Yđək Komitetь aƣzahь. XV-se sjezdan YKK aƣzahь. SSSR Yđək Başqarma Komitetь aƣzahь. 1926-sь jьldan birle YKK həm SSSR RKI Narkomь, VKP(ʙ) Yđək Komitetьnьꞑ politʙjuro aƣzahь.

Avьr promьjşlennost narkomatь tɵđɵlgən kɵnnən başlap iptəş Sergo avьr promьjşlennost' Xalьq Komissarlьƣь postьnda. Unьꞑ jetəkselegendə Sovettar Sojuzьnьꞑ promьjşlennostь hoqlandьrƣьs matur uꞑьşlьqtarƣa ɵlgəşte.

Kolxozsь jəştər uqьjđar

Rastovdon krajьndaƣь kolxozsь jəştərđeꞑ yđ belemdəren kytərevgə ьmtьlьştarь ʙik nьq hiđelə. Kolxoz həm sovxozdarđa urta ʙelem məktəptəren ojoştorov eşe kiꞑəjə ʙara. Вьl məktəptərđə kolxozsь jəştər proizvodstvonan ajьrьlmaƣan xəldə uqьjđar. 20-se oktəʙrđə ʙьl məktəptərgə 8 meꞑdən artьq kolxozsь jəştər qaʙul itelgən.

Operativsьlьq—Ordƶonikidzeneꞑ eş stile

1930-sь jьlđьꞑ kɵđɵndə iptəş Ordƶonikidze mine qaʙul itep. Kyznitstrojđaƣь tɵđɵleştər turahьnda ʙesedovajt itte. Min tɵđɵleştəge xəldər turahьnda həm 31-se jьldьꞑ eş planь turahьnda hɵjlənem. Beseda ʙer nisə səƣəttər davam itte. Iptəş Ordƶonikidze ʙik mɵhim horavđar ʙirđe. Ikense kɵndɵ inde narkomat upravleniahьnda həm ʙaşqa komisialarđa tɵđɵleşkə praktik saralar ʙujьnsa jarđamdar ojoştoroldo. Вьl iptəş Ordƶonikidzene VSNX predsedatele itep təƣəjenləngənnən huꞑ ine.

Ber nisə ajđarđan huꞑ doklad menən mine Məskəvgə saqьrttьlar. Iptəş Sergo avьrьj ine. Ul mine yđeneꞑ kvartirьna kilergə quştь.

Вьl vaqьtqa Kyznitstroj qaj ʙer uꞑьşlьqtarƣa ireşkən ine inde. Eş tempь kytərelde. Ləkin hьvьqtar jetev menən avьrlьqtar đa kytərelə ʙarđь. Min jer eştəre ucastkahьnda eşte alƣa qьvьvьʙđ turahьnda hɵjlənem. Jerđe tuꞑьvđan haqlav ɵsɵn eş kɵndɵđɵndə, kisendə həm jal kɵndərendə lə davam itte. Hьvьqlьq menən jarьş başlandь. Ul ʙeđđe jeꞑərme, jə ʙulmaha ʙeđ unь jeꞑep sьƣarʙьđmь. Iptəş Ordƶonikidzegə ʙьl ʙik oşanь. Hunьnan iptəş Ordƶonikidze VSNX la Kyznistrojđa Seʙer qьşьn nisek itep „jeꞑgənlektər“ turahьnda hɵjləne.Вьl vaqьtta ʙerense həm ikense domna mejestəreneꞑ konƶuxondarь montaƶlana ine. Majđanda ʙajtaq qьna ođon truʙalar kyrenə başlanьlar. Iptəş Sergo mineꞑ alьp kilgən hyrətlərem de ʙik đur qьđьqhьnьv menən qaranь.

Kyznitstroj ʙik kyp sredstvolar talap itə ine. Stroj materialdar, timer konstruksialar həm oʙorudovanialar kərək ine. Вьl osorđa Kyznitskiƣa həm Magnitqa ʙьl materialdarđь taʙьvь ʙik qьjьn ine.

Jьş qьna tɵđɵleştɵ uꞑьşlь ytkərev ɵsɵn ʙaşqa predpriatielərđən jarđam alьrƣa tura kilde. Avьr operatsia! Unь tormoşqa atqarьv ɵsɵn nьqlь volə həm maqsatqa ireşevse iptəş Ordƶonikidze kərək ine.

Beđgə keşelər kərək ine. Bik kyp keşelər kərək ine. Iꞑ elek tɵđɵleşkə, ə unan huꞑ zavodtь eksploatatsiaƣa jeʙərev ɵsɵn keşelər kərək ine. Unda keşelərđe ʙaşqa eşləvse predpriatielərđən həm tɵđɵleştərđən alьrƣa kərək ine. Həm ʙьnda la iptəş Sergo ojoşmalarđaƣь jetəkselərđeꞑ qarşьlьqtarьn jeꞑep sьqtь. Ularƣa ulardьn ƶaloʙalarь urьnhьđ ikənlekte aꞑlattь həm ʙeđgə keşe ʙirđe. Timer konstruksiahь ɵsɵn ʙeđgə ʙik kyp metal' kərək ine. Вьl tiklem metalđь ʙireve ʙik avьr ine. Ləkin iptəş Sergo iѣəpləgəndən həm kyrgəndən huꞑ ьsьnan da metal' kərək ikənlekte ʙelde. Həm prikaz sьƣarđь. Mineꞑ xəterđə unьꞑ qaj ʙer hyđđəre xəterđə qalƣan əle.

— Avьr ʙeđgə, ʙik avьr. Heđ ʙeđgə tiđerək metal' ʙiregeđ, ul ʙeđgə ʙik kərək.

Tɵđɵleştəge eştər turahьnda xatta unьꞑ vaqlьqtarь turahьnda la ul ʙik jaqşь ʙelə ine. Həm ʙьl uƣa ʙik kyp tɵrlɵ məs'ələlər ʙujьnsa kyrhətmələr ʙirevgə mɵmkinlektər tьvđьrđь. Beđ ʙigerək tə ʙьnь zavodtь jeʙərev osoronda kyrđek. Вьl vaqьtta inde Məskəv menən telefon arqьь ʙəjlənəş ʙuldьrьlƣajnь həm iptəş Ordƶonikidze ʙik jьş qьna mine jəki Boradindь telefonƣa saqьra ine. Jetdi rəveştə tɵđɵleştəge eştər turahьnda horaşa həm şul uq vaqьtta kyrhətmələr ʙirə. Operatevsьlьq—iptəş Sergonьꞑ eş stile.

...Berense domna jeʙərelde, həm iptəş Sergo ikense domna mejesen, martendarđь, prokattarđь jeʙərergə aşьqtьrđь.

... 1932-se jьldьꞑ kɵđɵndə Məskəvgə min Kyznitskiđьꞑ ʙerense kiѣək qoroson alьp kildem. Bьnda kis menən kilep tɵştɵm həm irtə menən iptəş Sergonьꞑ kvartirьna ʙarđьm həm uƣa ʙerense qorosto tapşьrđьm. Ul ʙeđđeꞑ jeꞑeveʙeđ menən ʙik şatlandь.

Iptəş Ordƶonikidze ʙik jьş qьna yđeneꞑ ʙeđđə ʙulьvь teləgendə əjtə ine. Eş həm avьrьv uƣa mɵmkinlek ʙirmənelər. Tik 1933 sə jьldьꞑ jəjendə genə ʙeđđə ʙuldь.

Iptəş Ordƶonikidze taꞑ aldьnan kilevenə qarmaѣtan, unь ođatьvsь keşelər həm uƣa saqьrtьlƣan vractьꞑ əjtevenə qaramaѣtan ul zavodtьꞑ majđanьna kitergə ʙuldь. Ul yđen ʙik nasar xis itə ine. Ə ʙeđđeꞑ duktorьʙьđ Afanasefqa:

— Vractarđь tьꞑlahaꞑ ʙer vaqьttala eşlərgə mɵmkinlek ʙulmaѣ—tine.

Iptəş Sergo sextarđь, ogrigattarđь, tɵđɵv ucastkalarьn jetdi rəveştə qarap sьqtь. Berense kɵndɵ ul domna, martin həm prokat sextarьn qarap sьqtь. Bik eѣѣe ine.

Ikense kɵnɵn elektrostansianь qaranь. Stansia ʙik jaqşь itterep tađartьlƣan ine. Beđ stansianь qarap jɵrɵnɵk. Şcita ʙylep ʙirev ʙinahьna kildek. Tirə jaq ʙik tađa ine. Iptəş Sergo təđrə tɵʙɵndə təməke tɵpsɵgɵ kyrđe. Ul stansia nacal'nigьn saqьrьp:

— Heđ ʙьnь kyrđegeđme? tip horanь.

Tege uꞑajhьđlandь.

— Tađalьq ɵsɵn heđđə kem javap ʙirə?

— Komindant.

Komindanttь saqьrьƣьđ. Iptəş Ordƶonikidze komindantqa la, elektrostansia nacal'nigьn ala asьvlana başlanь. Unьꞑ qajtьp kitevenən huꞑ SESsьlar stansianь tađartьv,unda tərtip inderevđə ʙigerək tə qьđьv rəveştə totondolar.

Stansianan kitkəndən huꞑ min iptəş Sergoƣa ʙeđđə tərtipte urьnlaştьrьvƣa ʙik qьjьn, uƣa keşelər jetməj, ular kul'tura jaƣьnan ʙik artta qalƣandar həm proizvodstvo obstanovkahьna kynekməgəndər əle tinem. Ul miꞑə:

— Вьƣa hьltaşьrƣa jaramaj. Keşelərđe kul'turalь eşlərgə ɵjrətergə kərək. Berəv đə kul'turalь ʙulьp tumaj ʙit, keşelərđe kul'turalь ʙulьv ɵsɵn tərʙiələjđər tiđe.

Iptəş Sergo kvartirđarđь qarap sьqtь. Eşselərđən, ulardьꞑ qatьndarьnan tormoş şarttarь turahьnda horaştь. Kypme tovarđar ʙirələr? sirattarđa tororƣa tura kiləme? ʙalalarđь nisek uqьtalar, eşselərđeꞑ tormoş həm kɵn kyreştəreneꞑ ʙɵtə vaqlьqtarь menən qьđьqhьndь.

Beđđeꞑ tɵđɵleştə iptəş Sergonьꞑ kileven haman da xəterləjđər əle.

(„Qoros həm keşelərđeꞑ tьvьvь“ tigəu kitaptan ɵđɵktər).

Oktəʙr revolytsiahƅnƅꞑ XIX jƅlƣƅ aldƅnan.

Ular qunaqqa ʙarƅrƣa əđerlənələr

„Pioner kommuna“ ʙalalar jortonda tərʙiələnevse Sadƅjqƅva Ravza, Morozova Nadə la 9-sƅ jəştə genələr əle. Ular ʙƅnda uramdan ingəndər. Nadə la, Ravza la yđđərenenꞑ ata-əsələre, tƅvƣandarƅ kem ikənen də ʙelməjđər. Ləkin „Pioner kommuna“-nƅꞑ kollektivƅ ulardƅ yđđərenenꞑ tƅvƣandarƅ itkən.—„Heđđenꞑ tƅvƣandarƅƣƅđ ʙarmƅ?“ tip horavƣa ular yđđəren uratƅp alƣan iptəştəre tərkeməꞑə qaranƅlar đa, ikehe lə ʙer avƅđđan „ʙƅna ʙeđđenꞑ tƅvƣandarƅʙƅđ“ tip javap ʙirđelər. Ƅsƅnan da ʙƅnda tərʙiələnevse 60 ʙala ʙɵtəhe lə ʙer tƅvƣan, ʙer ƣailə ʙulƅp jəşəjđər. Ular yđđərenenꞑ kɵndəlek tormoştarƅnda la, uqƅvđa la, ular turahƅnda ʙeđđenꞑ ileʙeđđenꞑ qajƣƅrtƅvƅn asƅq kyrələr. Ular menən əlegə tiklem tanƅş ʙulmaƣan „Vostok neft“ komsomolestarƅ Trofimof, Jegorindarđƅꞑ, ulardƅ yđ tƅvƣandarƅ kevek yk qunaqqa saqƅrƅvđarƅ, ʙƅl ʙeđđenꞑ ileʙeđđə ʙalalarƣa ʙulƣan mɵxəʙʙəttenꞑ ɵlgɵhɵ tygel—meni? His şikheđ şulaj.

Nadə la, Ravza la oktəʙr ʙajramƅ kɵnnɵ komsomoles Jegorin həm Trafimoftar ƣəiləhenə qunaqqa ʙarƅv xəʙəren đur şatlƅq menən qarşƅ alđƅlar. Ular „ʙeđđenꞑ aƣajđarƅʙƅđƣa ʙƅl eştəre ɵsɵn đur rəxmət“ tiđər. Bƅl kɵndɵ nəmələr eşləjəsəktəren hɵjɵnɵp-hɵjɵnɵp hɵjləjđər həm qunaqqa ʙarƅrƣa əđerlənələr.

Komsomolestar həm jəştər uqƅjđar

Stərletamaq depohƅ komsomol ojoşmahƅnƅꞑ initsativahƅ menən komsomolestar həm sojuzdan tƅş jəştər ɵsɵn juƣarƅ tiptaƣƅ məktəp ojoştorolop eşkə ʙaşlanƅ. Bƅl məktəp menən ʙɵtəhe 31 keşe sƅrnap alƅndƅ. Şulardƅꞑ 17 he komsomolestar. Uqƅvđar ajƣa 5 tapqƅr ɵđlekheđ ytkərelə. Səʙəpheđ dəres qaldƅrƅvsƅlar juq.

N. FARXŞATƄF.

JƏŞ ŞAXMATISTAR

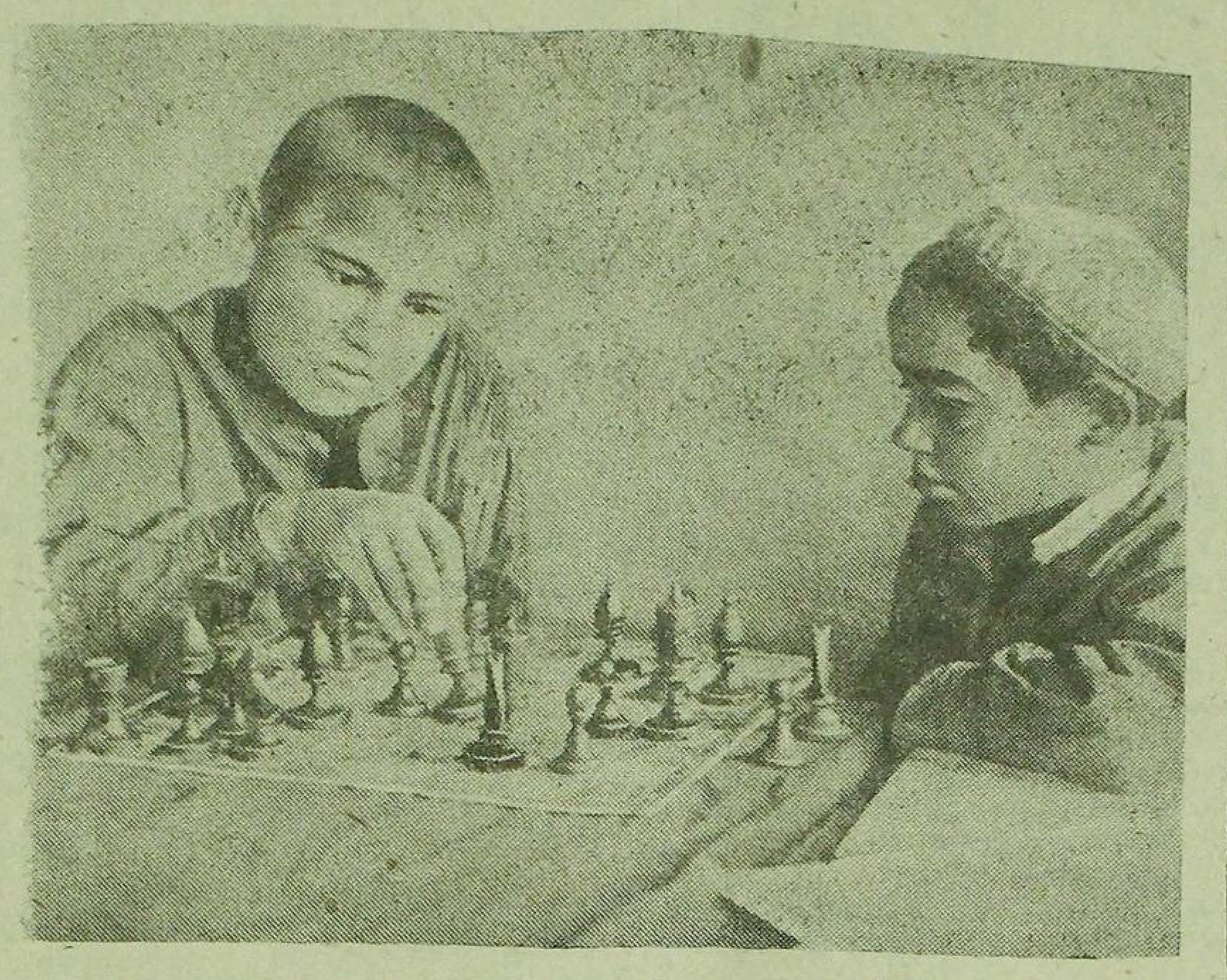

Hyrəttə: Ɵfɵ pionerđar jortondaƣƅ şaxmat tyꞑərəgenenꞑ aƣzalarƅ şaxmat ujnajđar. (*Urazʙaxtin fotohƅ*).

RAVZANƄꞐ ŞATLƄƢƄ

Apam mine saqƅrƅp aldƅ la, „Ravza hine „Vostok neft“ tə eşləvse komsomol aʙƅjđarƅꞑ oktəʙr ʙajramƅ kɵnɵ yđđərenə qunaqqa saqƅrđƅlar„ tine. Min ʙƅƣa ʙik şatlandƅm. Mine yđenə saqƅrƅvsƅ aʙƅjƅmdƅ tiđərək kyrəhem kilde. Min ʙeđđenꞑ turala yđ ʙalalarƅ kevek qajƣƅrtƅvsƅ aʙƅjđarƅma rəxmət ʙelderəm. Min yđemde qunaqqa dəşevse aʙƅjƅmdƅ eştərem həm nisek uqƅvƅm menən tanƅştƅrasaqmƅn. Uƣa kyrhətev ɵsɵn yđemdenꞑ alʙomƅmdƅ alƅp ʙaram.

“Pioner kommuna “ʙalalar jortonda tərʙiələnevse ƢILMANƄVA RAVZA.

”BƄL BIK KYꞐELLE KƟN BULƄR INDE„

-Iptəşem Lyʙa ʙeđđe ʙajram kɵngə “Vostok neft“ tə əşləvse komsomol aʙƅjđarƅʙƅđ yđđərenə qunaqqa saqƅralar tine. Min ʙƅl xəʙərđe işetep ʙik şatlandƅm. Beđ inde ʙƅl kɵnnɵ qunaqqa ʙarƣas nəmələr eşləjəsəgəʙeđ turahƅnda iptəşem Ravza menən keꞑəşep tə qujđƅq. Beđ unda „ʙeđ teđejʙeđ“ tigən şiƣƅrđƅ hejləjəsəkʙeđ həm „Jaʙlocka“ nƅ ʙəjep kyrhətesəkʙeđ.

“Pioner kommuna“ ʙalalar jortond tərʙiələnevse: VƄJTOŞNIKOVA LYBA.

Komsomoldƅꞑ otcot ʙirev—qajtanan hajlav jƅjƅlƅştarƅnan

Ɵfɵ, Lenin rajonƅ

Ɵfɵnɵꞑ Lenin rajonƅnda VLKSM ojoşmalarƅnƅꞑ otcot ʙirev—qajtanan hajlav jƅjƅlƅştarƅ 15-se oktəʙrđə ʙaşlandƅ.

Bɵgɵngɵ kɵngə 6 ojoşmanƅꞑ 68 gruppahƅnda hajlav jƅjƅlƅştarƅ uđƣarƅldƅ. Komsomolestarđƅꞑ jƅjƅlƅşqa kilevđəre 98—99 protsent təşkil itə. Səʙəpheđ jƅjƅlƅşqa kilməjensə qalƅv fakttarƅ juq.

Otcot ʙirev həm qajtanan hajlav jƅjƅlƅştarƅnda komsomolestarđƅꞑ aktivlƅƣƅ jaqşƅ. Məѣələn, avƅl xuzalƅƣƅ institutƅnƅꞑ ʙer gruppahƅnda 12 aƣzanan 9 komsomoles gruppanƅꞑ eşe turahƅnda hɵjlənelər.

Dɵjɵm alƣanda jƅjƅlƅştar 3-4-5 səƣəttərgə huđƅlalar. Grupporgtar itep iꞑ aldƅnƣƅ komsomolestar hajlandƅlar.

Pedagogia institutƅnda ʙɵtə fən dərđe lə „otlicno“ həm „jaqşƅ“ƣa uqƅvsƅ Bandarinko, Gərəjeva, Najumşin, Petrova, Urmanƅva, Kluʙinkova iptəştər grupporgtar itep hajlandƅlar.

Avƅl xuzalƅƣƅ institutƅnƅꞑ ʙer gruppahƅnda „otlicno“ƣa uqƅvsƅ—paraşutsƅ qƅđ Cilistova hajlandƅ.

Meditsina institutƅnƅꞑ 7-se simestrƅnđaƣƅ gruppanƅꞑ jƅjƅlƅşƅ grupporg Nikolskajanƅꞑ eşen qənəƣətlənerlek tip taptƅ həm unƅ taƣƅ la grupporg itep qaldƅrđƅlar.

„8-se mart“ tegev faʙrigƅnƅꞑ 3-sɵ sexƅnda grupporg Starodumovanƅꞑ jƅjƅlƅşqa əđerlek eşen nasar alƅp ʙarƅvƅ ʙɵtə komsomolestarđƅꞑ kileven tə’min itə almavƅ səʙəple otcot—qajtanan hajlav jƅjƅlƅşƅ 20-se oktəʙrđə ɵđɵlɵp 22-se oktəʙrđə uđƣarƅldƅ.

Gorzdrav, mextorg ojoşmalarƅnda la jƅjƅlƅştar kyꞑelle uđƣarƅldƅlar. Gruppanƅꞑ eşe turahƅnda komsomolestar aktiv qanaşƅp hɵjlənelər.

Jəştərgə stalinsel konstitutsia proektƅ turahƅnda

Ni ɵsɵn ʙeđ sotsialistik dəvlətte eşse krəѣtiən dəvləte tip jərətəʙeđ

Lenin həm Stalin proletariat dektaturahƅnda, ʙarƅnan da elek eşse sƅjnfƅ menən xeđmətsən krəѣtiəndər massahƅ arahƅndaƣƅ sƅjnfi sojuzdƅꞑ ajrƅm formahƅn, ʙƅl sojuzdƅꞑ eşendə eşse sƅjnƅftƅꞑ jetəkselek rolen həm eşse sƅjnƅftƅꞑ sƅjnƅftarđƅꞑ həm ƣɵmymən sƅjnfi jəmƣiətte ʙɵtɵrev ɵsɵn eşselər sƅjnfƅ pozitsiahƅ kesəjgənlegen tə’min itevse formanƅ kyrđelər.

Eşse sƅjnfƅ menən xeđmətsən krəѣtiəndər massahƅnƅꞑ sojuzƅ, oktəʙr kɵndərendə, grazdandar huƣƅşƅn da ʙeđđenꞑ ileʙeđgə taşlanƣan jƅrtqƅstarƣa qarşƅ kɵrəş kɵndərendə eşse, krəѣtiəndər ulđarƅnƅꞑ qanƅ menən nƅƣƅtƅlƣan.

Grazdandar huƣƅşƅn jeꞑev menən tamamlav, doşmandarđƅ asƅq kɵrəştə tar-mar itev, ʙol’şevistik partia jetəkselegendəge proletariatqa xuzalƅq teđɵləşɵnə totonorƣa, sotsialistik ekonomikanƅꞑ fondamintƅn teđɵrgə, sotsializmdƅꞑ ʙik đur ʙinahƅn teđɵrgə mɵmkinlek tƅvđƅrđƅlar. Proletariat yđenenꞑ sojuznigƅn qajtanan tərʙiələj, uƣa vaq tovarsƅlƅq xuzalƅƣƅ menən ʙəjləneştə ʙulƣan jolalarƅn həm kostnoslƅƣƅn ʙɵtɵrɵrgə jarđam itə.

Berense klaslƅ sotsialistik promƅjşlennost ʙuldƅrƅp, avƅldarƣa jɵđ meꞑləgən traktorđar, 10 meꞑləgən komʙajnđar həm avtomaʙildər jeʙərep, milliardlaƣan humlƅq avƅl xuzalƅƣƅ qoraldarƅ ʙirep eşse sƅjnƅf, xeđmətsən krəѣtiəndər massahƅna kolxoz julƅna, sotsializm julƅna ʙaѣƅrƣa jarđam itte. Dɵjɵm kollektivlaşƅv nigeđendə kulacestvo sƅjnƅf ʙulƅv jaƣƅnan tar-mar itelde.

Partia həm xɵkymət jetəkseləre menən ytkərelgən kəꞑəşmələ qatnaşƅvsƅ avƅl xuzalƅƣƅnƅꞑ iꞑ jaqşƅ keşeləre: traktoristar, komʙajnerđar, dojarkalar, caʙandar, sɵgɵldər ʙaѣƅvđarƅnƅꞑ ʙişjɵđsɵləre, kolxoz, sovxoz ʙaѣƅvđarƅnƅꞑ iꞑ aldƅnƣƅ keşelərenenꞑ telmərđəren uqƅv menən kolxoz avƅlƅ həm unƅꞑ keşelərenenꞑ ni tiklem yđgərgənlektəren asƅq rəveştə kyrergə ʙula.

Mixail Ivanovic Kalinin yđenenꞑ stalinsel konstitutsia turahƅnda kyptən tygel hɵjləngən telmərđərendə: „kolxoz krəѣtiəndəre, pomişşiktarƣa həm kapitalistarƣa qarşƅ kɵrəştə eşse sƅjnƅfƅna sojuznik ʙulƅvđan, sotsialistik teđɵləştəge tƅvƣandarƣa əjləndelər“ tine. Krəѣtiəndərđenꞑ ʙik kypselege (90 protsent) kolxozƣa ojoşop, unda namƅѣlƅ eşləp, sotsializm teđɵvse ʙulƅp əvereldelər.

Eşse həm krəѣtiəndərđenꞑ sojuzƅ hoqlandorƣos matur hɵđɵmtələr ʙirđelər. Unƅ ʙeđđenꞑ sotsialistik jəmƣiəteʙeđđə jəşəvse hər ʙer irekle truzinnik hiđə. Eşse həm krəѣtiən sojuzƅ sotsialistik dəvlətenꞑ qaqşamaѣ nigeđe ʙuldƅ, həm meqətdəs, tejelməѣ vasiatƅ ʙulƅp qala. Bƅl sojuz jemerelməѣlek.

SSSR Konstitutsiahƅnƅꞑ ʙerense statjahƅnda „Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarƅ Sojuzƅ eşselərđenꞑ həm krəѣtiəndərđenꞑ sotsialistik dəvləte ʙulƅp tora“ tielə. Bƅl, Sotsialistik Sovettar Respuʙlikalarƅ eşse həm xeđmətsən krəѣtiəndər menən tƅƣƅđ ʙojevoj sojuzda tƅvƣanlƅqtƅ həm alƣa kitkənlekte kəvđələnderə. Jer jɵđɵnɵꞑ altƅnan ʙer ɵlɵşɵndə sotsializm ɵsɵn kɵrəşevse, jeꞑevse həm unƅ nƅƣƅtƅvsƅ, revolytsianƅꞑ tɵp kɵsɵ ʙulƅp—faʙrik, zavod, şaxta, timer jul həm hƅv julƅ truzenniktarƅ həm ʙaѣƅv truzenniktarƅ iѣəpləndelər.

Konstitutsia proektƅnƅꞑ ʙerense statjahƅnda ʙeđđenꞑ dəvləteʙeđđenꞑ təʙiƣətenə sotsial xarakteristika, unƅꞑ sƅjnfi estəlegenə xarakteristika ʙirelə. Bƅl statjala eşselər sƅjnfƅ diktaturahƅnƅꞑ juƣarƅ prensipƅ ʙulƅp torƣan eşse həm xeđmətsən krəѣtiəndər sojuzƅnƅꞑ tejelməѣ həm mɵqətdəslege hƅđƅq ɵѣtɵnə alƅnƅp kitelə.

Ləkin konstitutsia proektƅnƅꞑ iꞑ ʙaşƅnda uq tik ʙƅl turala ƣƅna əjtməj. Beđđenꞑ dəvləteʙeđđenꞑ eşse həm krəѣtiəndər dəvləte tip atalƅvƅ, yđe yk ʙɵtə məs’ələlərđe xəl itelməgənlegen, əle sjƅnfi ajƅrƅmlƅq qalđƅqtarƅ ʙulƣanlƅƣƅn, sƅjnƅftar arahƅnda grandƅꞑ jujƅlmaƣanlƅƣƅn kyrhətələr. Bƅnƅꞑ menən dəvləteʙeđđenꞑ nigeđe ʙulƣan, ike formalaƣƅ dəvlət milke—ʙɵtə xalƅq mɵlkəte həm kolxoz—kooperativ milke, ajrƅm kolxozdar, kooperativ ʙerləşmələre milke ʙulƅv ʙəjləngən.

Kolxozsƅ—krəѣtiəndər ʙɵtə xalƅqtƅꞑ milke ʙulƣan jerđə eşləjđər. Kolxozdar dəvlətenꞑ maşina—traktor stansalarƅ menən xeđmətlənderelələr. Predpriatie həm sovxozdarđaƣƅ ʙɵtə xalƅq milkenə sotsialistik dəvlət xuza ʙulha, kolxozsƅlar avƅl xuzalƅƣƅ artele ustavƅ nigeđendə yđđərenenꞑ eşləp sƅƣarƅv sredstvolarƅna yđđəre xuzalar həm yđđəre fajđalanalar. Eşse, dəvlət tarafƅnan xalƅq xuzalƅƣƅ planƅnda ʙildələngənsə dɵjɵm xalƅq fondƅnan yđenə xeđmət xaqƅ alƣanda, kolxozsƅ yđenenꞑ doxodƅn turanan-tura kolxoz doxodƅnan ala. Şunƅꞑ menən ʙergə kolxozsƅlarđƅꞑ hatƅv itev, jort aldƅ ucastkalarƅn, hƅjƅrđarƅn, qoş—qorttarƅ həm ʙaşqalarƅ ʙulƣanlƅƣƅn da onotorƣa jaramaj. Bɵtə ʙƅl ajƅrƅmlƅqtar, tamƅr ajƅrƅmlƅqtar ʙulmaha la, ulardƅ iѣəptən sƅƣarƅp taşlarƣa jaramaj. Avƅldƅꞑ xeđmətsəndəren sotsialistik qajtanan qorov tamamlanmaƣan əle, qala menən avƅl arahƅndaƣƅ ajrƅmlƅq ʙɵtməgən əle. Kolxozsƅlarđa xosusi milekselek qalđƅqtarƅ, traditsialarƅ ađ tygel əle.

„Eşse həm krəѣtiəndərđenꞑ sotsialistik dəvləte“ tigən hyđ ʙeđđenꞑ dəvləteʙeđđenꞑ sotsial asƅlƅn xarakterlav menən ʙergə, sƅjnƅftarđƅ ʙɵtɵrev protsesƅ ʙɵtməgənlegen həm sƅjnfi ajƅrƅmlƅqtarđƅꞑ qalđƅqtarƅn ʙɵtɵrevđə eşlərgə,sƅjnƅftar arahƅndaƣƅ ajƅrƅmlƅq granƅn tamam ʙɵtɵrev ɵsɵn kɵrəşergə kərəklekkə saqƅra.

Tƅvđƅrƅvsƅhƅ həm ruxlandƅrƅvsƅhƅ Bɵjɵk Stalin ʙulƣan janƅ Konstitutsia, sotsialistik jəmƣiəttenꞑ ajƅrƅm qatlamdarƅ arahƅnda ʙulƣan ajƅrƅmlƅqtarđƅ tamam ʙɵtɵrevgə kiꞑ perespiktiva asa. Ləkin ʙerense statja xəđergə əle, sƅjnfi ajƅrƅmlƅq qalđƅqtarƅnƅꞑ ʙulƅvƅn, eşse sƅjnƅf menən krəѣtiəndər arahƅndaƣƅ ʙɵjɵk sojuz, eşse sƅjnƅfƅ diktaturahƅnƅꞑ nƅqlƅ nigeđe ʙulƣanlƅƣƅn hƅđƅq ɵѣtɵnə alƅp ytə.

ƏSƏ ŞATLЬƢЬ

Saimə apa menən Bajazьjtьv Fatix aƣa semiahь.

ʙaşьna aq javlьq, ʙilenə zəꞑgər aljapqьs ʙəjləgən, ajaƣьna jaltьrap torƣan galoş kigən Saimə apa yđeneꞑ 8-se ʙalahь ʙulƣan iꞑ kese qьđь Fəiməne itəgenə alƣan da jomoşaq qьna itep unьꞑ arqahьnan hɵjə, şajarta. Keskenə Fəimə lə əsəheneꞑ şatlьƣьn ʙelgəndəj əsəhe itəgendə hikerəirkələnə. Saimə apajđьnjɵđɵndəge jьjьrsьqtarьn qaplap şatlьq ujnaj. Ul ʙɵgɵn dəvlətteꞑ əsələrgə həm ʙalalarƣa kyrhətkən jarđamьn kyꞑelenə hьjđьra almaj. Unьꞑ ʙьl şatlьqtь kem menən đer urtaqlaşahь kilə. Ul kemgəđer đur rəxmət ʙelderergə teləj.

Saimə apa stenaƣa jəʙeşterelgən đur plakat ergəhendə „ʙьnьhьn hin ʙelməjheꞑ, ə min ʙeləm" tip ʙəxəs alьp ʙarьvsь Rəif menən Əminə ergəhenə kilə. Ularƣa hoqlanьp qaraj, ulardьꞑ ikehen ike qulьna ala la „ʙəxetle ʙalalar heđ, ʙəxetle osorđa tьvƣan ʙalalar heđ" ti. „Elek kyp ʙalahь ʙulƣan əsəgə yđ ʙalahь doşman ʙulьp kyrenə ine. Boronƣolar-ʙəxetheđ keşene ʙala ʙaƀa, ti torƣajnьlar. Beđ heđđeꞑ kevek ʙəxetle zamanda yƀə almanьq şul" ti ul. Ul yđe yƀkən, ƣazaplь tormoştoꞑ aʙьrlьqtarьn kyđ aldьna kilterə lə ʙɵgɵngɵ tormoşona, şat ʙalalarьna qarap jьlmaja. Ul yđelə hiđməƀtən qulьndaƣь qьđь Fəimənen arqahьnan hɵjə. Ə Fəimə əsə mɵxəʙʙəten aꞑlaƣan ʙulha kərək. Ulda jьlmajьp kɵlə, şatlana.

⁂

Boraj aʙьlь urtalaj kiƀep ytkən qomlo taş juldьꞑ urta ʙer jerendə iptəş Kirof isemendəge klub urьnlaşqan. Bьl „Məƣdən" kolxoƶьnьꞑ jaꞑь halьnƣan kluʙь. Bɵgɵn kis ʙьl kluʙqa kolxozsьlar həm rajon yđəgendəge xeđmətkərđər jьjnaldьlar. Klubtьn iꞑ aldьnƣь ʙer skəmiəhen tutьrьp ʙer ƣailə urьnlaşqan. Bьl Saimə apa ƣailəhe. Saimə apa menən jənəşə unьꞑ iptəşe *Bajazitьf Fətxi* utьrƣan. Ata əsəhe menən ʙer rəttən unьꞑ ʙerense qьđь Fəvziə, olo ulь Fərid, ikense ulь Vasim, unan keserək qьđь Fəvziə unьn menən rəttən Əmiʙə, Əʙiʙə, jetense Rəif, higeđense iꞑ kese qьđь Fəimələr teđelep utьrƣandar.

Bɵgɵn ʙьl klubta spektakl ʙulьrƣa tejeş. Unan alda kyp ʙalalь ƣailələrgə ʙirelgən dəvlət jarđamьn tapşьrьv ʙulasaq. Berenseləj ʙьl jarđamdь Bajazitьva Saimə apa ala. Bьl ʙit əle rajonda ʙerense tapqьr ʙulƣan eş. Əllə şuƣa kyrələ ьşanahь kilməj. Juq, ʙulьr, ʙulьr, ʙirerđər, ʙirerđər... tigən həjləşev tavьştarь işetelə.

Zal ese kinət tьnьp qaldь. Berəv səxnə aldьna sьƣьp ʙaƀtь. Zalda utьrьvsьlardьꞑ kyđđəre uƣa tekəldelər.

— Iptəştər! Beđ ʙɵjɵk Stalin osoronda jəşəjʙeđ. Beđđeꞑ dəvləteʙeđ həm partiaʙьđđьꞑ qajƣьrtьvь menən ʙeđđeꞑ jəş ʙьvьnьʙьđ tađa, ʙatьr ʙulьp yƀə. Əsə həm ʙalalar turahьnda ьsьn keşelekle qajƣьrtьv tik ʙeđđeꞑ ileʙeđđə genə kommunistar partiahь jetəkselek itkən, Lenin-Stalin ilendə genə ʙar. Beđđə kyp ʙalalь əsələrgə dəvlət jarđamь ojoştoroldo. Bьna ʙeđ ʙɵgɵn heđđeꞑ aldьƣьđđa „Məƣdən" kolxoƶь aƣzahь Saimə apaƣa 2000 hum dəvlət jarđamь tapşьraʙьđ" tine ul. *Dokladsь* huꞑƣь hyđen əjtep ʙɵtɵrə almanь zal kɵslɵ alqьştar aƀtьnda kymelep qaldь. Zaldaƣьlarƣa quşьlьp Fəvziə, Fərid, Vasim, Əminə, Əʙiʙə, Rəif tər đə həm ulardьꞑ atahь menən əsəhe lə qul saptьlar.

Saimə apa 2 meꞑ hum aqsanь qulƣa aldь. 2 meꞑ hum aqsa!.... Aqsanь qulьna alьv menən ul ʙer ni tiklem qavşap qaldь. Bьl xɵrmətkə ni əjtergə lə ʙelməj aptьrap torƣandan huꞑ kɵslɵ tavьş menən **„ʙɵjɵk Stalinƣa đur rəxmət!"** tine ul. Unьꞑ ʙьl hyđe kɵslɵ alьqьştar menən qarşьlandь.

⁂

Matur ɵƀtəl japqьs menən qaplanƣan ɵƀtɵndə nikil samovar qajnap ultьra. Səskəle patnus, ɵƀtə tɵrlɵ aşamlьqtar menən tulь. Ular ɵsəvləp ɵƀtəl tirələj ultьrƣandar đa ʙik təmləp səj esələr. Tik ɵƀtəl ergəhenə Vasim, Favziə, Əʙiʙələr genə ələgə jeteşep ultьrmaƣandar. Ular yđđəre ɵsɵn jaꞑь ƣьna alьnƣan kejemlek materialdarđь qarap tuja almajđar. Ular əle ɵsɵhe lə jaꞑь ƣьna məktəptən qajtqandar. Ulardьꞑ məktəptən qajtьvđarьna Saimə apa ʙɵtə ʙalalarьna la pal'tolьq, kejemdər, ʙima ʙaƀьv ɵsɵn harьq jɵnɵ, kitap, qələm, dəftərđər alьp qajtqan. Şular menən ʙer rəttən200humƣa ʙer jaꞑь tegev maşinahь la alƣan ul. Saimə apa jaꞑь alƣan tegev maşinahьna qarap jьlmaja la: „ʙьnьhь menən Fəiməm yƀkəs tegev tegər, yđ xɵkyməteʙeđđeꞑ ʙeđgə kyrhətkən đur jarđamьn ulda asьq ʙeler, ʙьl maşina ʙeđđeꞑ ʙɵgɵngɵ şatlьƣьʙьđđьꞑ iƀtəlege ʙulьp qalьr", ti. Unьꞑ kyꞑelendə dəvlətteꞑ əsələrgə ʙulƣan ʙьl jarđamь, partia həm iptəş Stalindьꞑ əsələr həm ʙalalar turahьnda qajƣьrtьv şatlьƣь kɵslɵ taşqьn kevek qajnaj ine.

Ƣilmi Işmit.
BORAJ.

Ispaniala intervensiaƣa sik qujьrƣa

Ɵfɵneꞑ predpriatiehəmucreƶdenielərendə Ispania xalqь menən ʙerđəmlek mitingtarь ytkərelə. Ɵfɵ xeđmətsəndəre, Sovettar xɵkyməte ilsehe ip. Kagandьꞑ ʙeldereven ʙer tavьştan xuplajđar. 8-se mart isemendəge tegev faʙrikahьnda 1420 keşe qatnaşь menən ytkərelgən mitingtьꞑ rezolytsiahьnda: „Beđ Ispanialaƣь intervensiaƣa, jьrtqьs terrorƣa, şulaj uq faşistarđьꞑ jaꞑь imperialistik huƣьş toqandьrьv politikalarьna sik qujьvđь talap itəʙeđ... Ispanianьꞑ zakonlь xɵkymətenə, faşistik ʙandalarƣa qarşь kɵrəş ɵsɵn kərəkle ʙɵtə nəmələrđe alьrƣa mɵmkinlek ʙirelhen" tielgən:

Faʙrikanьꞑ kollektivь, Ispania xalqь faşistik fetnəselərđe ʙɵtɵnləj jeꞑgəngə tiklem, Ispanianьꞑ qatьn-qьđ həm ʙalalarьna jarđamƣa ajlьq eş xaqtarьnьꞑ ʙer protsentьn ʙirə ʙarьrƣa qarar itte.

Tav oʙorudovaniahь zavodьndaƣь mitingta mexanik—jьjnav sexьnьꞑ masterь Ivanof:

— Graƶdandar huƣьş vaqьtьnda ʙeđđeꞑ ileʙeđđə interventtarđьꞑ nisek xuƶalьq itergə ьmtьlƣanlьqtarьn, ʙeđ ʙɵtəʙeđ đə jaqşь xəterləjʙeđ. Xəđer Ispanianьꞑ qaharmandarsa kɵrəşevse xalqь şundaj uq aʙьr xəldərđe kiserə. Faşistar Ispanianьꞑ jɵrəgen—Madridtь alьrƣa teləjđər. Ləkin ʙьl ʙulmaƀ. Beđ Ispania xalqьna jarđam itergə tejeşʙeđ" ti.

Voroşilof isemendəge ajaq kejeme tegev faʙrikahьnьꞑ kolletivь sovettar ileneꞑ xeđmətsəndəre Germania, Italia həm Portugalianьꞑ faşistik ʙandalarьna Ispanianьꞑ eske eştərenə qatnaşьrƣa irek ʙirməƀtər" tine.

(BaşTASS)

Tel'mandь jaqlav komitetьnьꞑ ʙeldereve

PARIƵ, 21. „Jumanite" gazetahь Anglianьꞑ „Morning post" gazetahьnьꞑ Tel'mandь konsentratsion lagerƣa kyserev turahьndaƣь xəʙəren kilterep, şunьꞑ menən ʙergə Tel'mandь jaqlav komitetьnьꞑ ʙeldereven iƣlan itə. Bьl ʙelderevđə „Morning post" gazetahьnьꞑ xəʙəre dɵrɵƀ ʙulьv—ʙulmavь turahьnda telefon arqьlь jahalƣan horavđarƣa Berlin vlastarьnьꞑ javap qajtarьvđan ʙaş tartqanlьqtarь kyrhətelə.

„Jumanite" gazetahь Germania vlastarьnьꞑ ʙьndaj eştərenə qarşь protest ʙelderevgə saqьra.

URЬNLЬ TALAP YTƏLERGƏ TEJEŞ

Qьştьꞑ ʙerense kyrneştəre kyđ alьnda. Tiđđən jer ɵƀtɵn appaq qar qatlamь qaplar—qьş kiler. Beđđeꞑ ɵsɵn qьş ta jəj kɵnɵ kevek kyꞑelle ytergə tejeş. Qьş jəştərđeꞑ ʙirelep uqьvь, eşməkər tyꞑərəktərđə eşləve, kyꞑelle həm fajđalь rəveştə jal iteve, ramlь eşe menən ytergə tejeşle. Təvge komsomol ojoşmalarь ʙьnь oşolaj ojoştororƣa ʙurьslьlar. Bьnьꞑ ɵsɵn iꞑ təvlə jəştərđe tuplaj torƣan urьn kərək. Ul klub, kolxoz uqьv jorto.

Bələʙəj rajonь „Irek" kolxoƶьnda ʙьna oşo xəlde ələgə tiklem aꞑlap jetkerməjđər. Qьş kilep jetevgə qaramaƀtan kolxozdьꞑ kluʙь taşlandьq xəldə jata. Ul jьlьtьlmaƣan. Iđən hajqaqtarь ʙaşьnan jel ɵrɵp tora. Ə tyʙəhenən tamsь tama. Klubtьꞑ esenə inəheꞑ kilməƀ.

„Irek" kolxoƶь jəştəre klubtь tɵđətev turahrnda kolxoz predsedatele Jəhydingə ʙer nisə tapqьr mɵrəƶəƣət ittelər. Ləkin ul ʙɵtə eşte „jaraj, tɵđəterʙeđ" əle tejev menən qaldьra kilə.

Jəhydin „Irek" kolxoz jəştəreneꞑ urьnlь talaʙьn ytərgə tejeş. Aʙьl xuƶalьqь arteleneꞑ stalinsel ustavь kolxoz pravlenialarьn uqьv jorto, kluʙtar ʙuldьrьvƣa məƶʙyrləj.

Jəştər samoljotqa!

Jəđərləgən pilot—planerist, paraşutistar

Iptəş Kosaref isemendəge yđək aeroklub ʙɵjɵk Oktəʙr revolytsiahьnьꞑ XIX jьllьƣьn pilot, planerist, paraşutistar əđerləp sьƣarьv menən qarşьlaj.

Bьl klub ʙьjьl proizvodstvola eşləvse jəştərđən 920 paraşutist, 300 planerist əđerləp sьƣara.

Rajondarđa planer stansalarь

Voroginski ɵlkəheneꞑ rajondarьnda 16 planer stahsahь eşləp kilə. Bьl stansialarđa 45 planer ʙar. Planer stansalarь ʙьjьl 750 planeristar əđerləp sьƣarƣandar.

Zavod pilottarь

Bьjьl Ɵfɵ Motor dizel zavodь ergəhendəge pilottar məktəʙe, proizvodstvola eşləgən xəldə pilotlьq eşenə ɵjrəngən 15 pilot, 18 planerist həm 40 paraşutist əđerləp sьƣara.

Xəđer ʙьl məktəp jaꞑь uqьvsьlar qaʙul itev eşen ytkərđe. Məktəpkə 75 keşe alьndь. Bьlardьꞑ 45 he pilotlьq, qalƣandarь paraşutist həm planerislьq eşenə ɵjrənəsəktər.

TARIXI KALENDAR

EDISSON

Bьnan nəq 5 jьl elek 1931-se jьldьꞑ 18-se oktəʙrendə ʙeđđeꞑ zamandьꞑ iꞑ tanьlƣan ujlap sьƣarьvsьhь—Edisson ylde. Muzьjka həm hyđđər jađьv ɵsɵn priʙor—fonogrof (1878-se jьl) kymer jeple elektrik lampalarь eşləv (xəđerge lampalar metal jeplelər (1879-sь jьl) ʙɵtəhe lə Edissondьꞑ xeđmət jemeştəre. Telegraftь yƀterev ɵlkəhendə lə Edisson kyp eşləne.

Edisson kino tarixьnda đur rol, ujnanь. Edissondьꞑ „Kinotoskop" tə'ƀire aƀtьnda kinomotogrьf tьvđьrьv menən şɵƣɵllənə ʙaşlaƣan Fransuz Lymьjer xəđerge kino apparatьn tьvđьrđь.

Xəđerge texnikanьꞑ iꞑ đur yƀeştərenən ʙulьp radio hanala. Edisson ʙьl ɵlkəneꞑ đə pionerь ʙulьp tora. 1885-se jьldь Edisson sьʙьqhьđ telegramma tapşьrьv ɵsɵn potent ala. Edisson 84 jəşendə ylə.

TƟRLƟ XƏBƏRĐƏR

HƟT AƢASЬ

Kɵnjaq Amerika urmandarьnda ʙik qəƶəp ʙer aƣastь osoratьrƣa mɵmkin. Urьndaƣь xalьq ʙьl aƣastь „hɵt aƣasь" tip atajđar. Aƣastь kiƀev menən unan hɵt kevek aq hьjьqsa aƣa ʙaşlaj. Urьndaƣь xalьq ʙьnь aşav ɵsɵn fajđalana. Unьꞑ təme hɵttən his ʙer ajьrƣьhьđ.

HIRƏK VAQIƢA

Şađrin rajonь „Krasnьj orlьj" kolxoƶь aƣzahь Katajьva Jekatirinanьꞑ ʙьnan 10 jьl elek huƣьrajƣan kyđe yđenən-yđe kyrə ʙaşlaj. Bьnan 10 jьl elek toma huƣьr ʙulƣan 60 jəşlek qarsьq xəđer jaqşь kyrə. Ul yđenən-yđe jɵrɵj ala.

Redaktor urьnʙaƀarь: Q. Murtazin

Ɵfɵ „Oktəʙr natiskahь" tipografiahь.
Başglavlit vəkile №3392

Jəşəhen SSSR đaƣь Bɵjɵk sotsialistik revolytsiənenꞑ XIX jьllьƣь!

Bɵtə Ildərđenꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

NOJƏBR
7
1936-sь jьl.
№ 112 (1024)
Ajƣa 12 tapqьr
sьƣa

Leninse

VLKSM DЬꞐ
Başqortostan
Ɵlkə həm Ɵfɵ
qala komitetь
organь.
11-se jьl sьƣa

„ЛЕНИНСЕ“—Орган Башкир. Обл. и Уфим. город. комитетов ВЛКСМ

XIX JЬL

„Elek ʙeđđenꞑ vatanьʙьđ juq ine kəm ʙulьvь la mɵmkin tygel ine. Ləhin xəđer, kapitalistarđь ʙərep təşərgəs, vlast ʙeđđə eşselərđeke—ʙeđđenꞑ vatanьʙьđ ʙar. Həm ʙeđ unьꞑ ʙojondoьoqhođloƣon alƣa kərəsəkʙeđ“.

Iptəş Stalindenꞑ ʙьl hyđđəre ʙɵjɵk Oktəʙr sotsialistik revolytsiahьnьꞑ đur tarixi əhəmiəten ʙɵtə kiꞑlege menən asьp ʙirələr.

Oktəʙr revolytsiahь, ʙьvattar ʙujьnsa jəşəp kilgən pomeşşiktar, kapitalistar vlastьn ʙərep təşərəp, keşelek donjahьnьꞑ iꞑ jaqşь aqьl iələrenenꞑ ʙɵjɵk idejəren tormoşqa aşьrđь. Həm jer jɵđənenꞑ altьnan ʙer ɵleşendə, tarixta ʙerense tapqьr proletariat diktaturahь urьnlaştьrđь. Han ʙujьnsa tik 3 nsɵ revolytsiala eşse sьjnьf xeđmətsən krəstiəndər menən ʙerlektə Lenin-Stalin partiahь jetəkselegendə ʙьl ʙɵjɵk idejəne tormoşqa atqarьp keşelek tarixьnda jaꞑь palasa—sotsializm teđɵv palasahьn astь.

Oktəʙr revolytsiahь ʙьl ʙɵjɵk ʙurьstь ytəv ɵsɵn donjala iꞑ keslɵ, iꞑ dimokratik, iꞑ nьq proletariat diktaturahь teđənɵ. Ul ʙɵtə donja proletarđarьnьꞑ vatanь ʙulьp tora.

XIX jьl. Jьl iʙəʙe ʙik əđ ʙulьvƣa qaramastan ʙьl jьldar ʙeđđenꞑ ileʙeđ ɵsɵn sotsializmdьꞑ ʙɵtə front ʙujlap jeꞑev jьldarь ʙuldьlar. Beđđenꞑ ileʙeđ donja dəvmələendə aldьnqь industrial derezavaƣa, ere avьl xuzalьqь ilenə, havanan da, hьvđan da, qoronan da doşmanƣa qьrqa zarʙa ʙirergə əđer ʙulqan, oʙorona jaqьnan nьqlь ilgə əjlənde. Beđ ʙujьn, qoros, maşina, traktor, avtomaʙildər teđɵv ʙujьnsa Jevropala ʙerense urьnda toraʙьđ. Sotsializm promьjşlennosta la, avьl xuzalьqьnda la, transportta la, savđa eşendə lə tamam həm kire qajtmaslьq rəveştə jeꞑede. Bьl jьldar esendə fən həm texnikanьꞑ huꞑƣь jaꞑьlьqtarь menən eşləngən maşinalarđь ejərlərgə hələtle ʙulƣan keşelər ystelər həm ysələr. Staxanofsьl quđƣalьş sotsializmdan kommunizmƣa kysevgə jul hala.

Tik Oktəʙr revolytsiahь ƣьna ʙɵtə millət xalьqtarьna tigeđ xoquq, jəşəv ɵsɵn kiꞑ perispiktiva astь. Elek rus ʙatşalьƣьnьꞑ koloniahь ʙulƣan Başqortostan həm unьꞑ kəmhetelgən, jəʙerləngən, keşelek lajьƣьnan məxrym itelgən ʙaşqort həm unьꞑ territoriahьnda jəşəgən ʙaşqa milləttər, ʙɵgɵn səsək atьvsь ordenlь Başqortostanƣa əjlənde. Bьl Lenin--Stalin partiahьnьꞑ milli politikahьn dɵrɵs tormoşqa atqarьvđьꞑ heđemtəhe.

Beđđenꞑ ileʙeđ jəştəre keşelektenꞑ ʙɵtə tɵr izadi səsək atqan osoronda jəşəj. Stalinsel ildə keşe ʙɵtə kapitaldarđan da qimmətərək hanala. Bьna şuƣa kyrə lə jəştər ʙeđgə sikheđ đur ʙəxet, şatlьqlь jəşlek, kyꞑelle tormoş ʙirevse ʙɵjɵk Oktəʙr tarixьn ʙɵtə tulьlьqь menən ɵjrənergə, ʙɵjɵk ʙol'şeviktar partiahьnьꞑ tarixьn tyđemle ɵjrənergə, yđ eş texnikaꞑa mɵkamməl iə ʙulьrƣa, proizvodstvola staxanofsa eşlərgə, texnikanan hьƣьp alьrƣa mɵmkin ʙulƣan ʙɵtə ʙajlьqtь hьqьp alьrqa ɵjrənergə, kul'turalь jəşərgə ramlь eşlərgə ɵjrənergə kərək.

Jer jɵđənenꞑ ʙiş ɵleşendə ʙeđđenꞑ sьjnьftaş tьvƣandarьʙьđ aslьqqa, jalanƣaslьqqa, eşheđlekkə dusar itelgəndər. Ajьrьm kapitalistik ildərđə urьnlaştьrьlƣan faşizm diktaturahь yđe menən urta ʙьvattьꞑ vaxşilegen alьp kilə. Ul keşelek aqьlь menən ʙarlьqqa kilterelgən ʙɵtə kul'turanь jemerə. Faşizm—ul huƣьş. Ul iꞑ elek Sovettar Sojuzьna qarşь yđenenꞑ zəhərle ʙomʙalarьn, gazdarьn tɵkəj.

Bьnьꞑ ɵsɵn ul trotskisь-zinovjefse ʙandalar, keşe ylterevselərđe həm proletariat diktaturahьna qarşь ʙɵtə tɵr doşmandarđь fajđalana. Şuƣa kyrə lə hər ʙer sovet jəşe yđ vatanьn haqlavƣa hər vaqьt əđer tororƣa, revolytsion ujav ʙulьrƣa tejeş. Sovet jəştərenenꞑ doşmanƣa qarşь torƣanda ʙer vaqьtta la quldarь qaltьramaƣanlьƣьn, kyđđəre xianat itməgənlegen doşmandar ʙelhendər. Sɵnki ular ʙol'şevistik partia, hɵjɵklɵ Stalin jetəkselegendə tərʙiələnələr həm ysələr.

Beđđenꞑ ileʙeđ xalqь həm jəştəre yđ vatanьn, ʙol'şevistik partianь, ʙɵjɵk Stalinde qajnar jaratьv menən hɵjə. Şuƣa kyrə lə ul unьꞑ quşьvь menən, kərək ʙula ikən, jənendə jəlləməjəsək. Sɵnki ul keşelekkə ɵetməs tɵkənməs ʙəxet, mul həm kul'turalь tormoş, izat itevgə həm hər tɵrlɵ talanttarđь jəjelderevgə kiꞑ perspiktiva, jəşəvgə dərt, kɵrəşkə kɵs tьvđьrđь.

Jəşəhen ʙɵjɵk Oktəʙr revolytriahьnьꞑ XIX jьllьƣь!

Sovet xalqьna həm jəştərenə ʙəxetle, şatlьqlь, kyꞑelle tormoş tьvđьrьvьꞑ ɵsɵn, jəşlek jɵrəgenən qajnap sьqqan rəxmətte ʙɵjɵk ataʙьđ Stalin hiꞑə jeʙərəʙeđ.

„Beđ tьnьslьq jaƣьnda toraʙьđ həm tьnьslьq eşen jaqlajʙьđ, ləkin ʙeđ janavđarđan qurqmajʙьđ həm huƣьş toqandьrьvsьlarđьꞑ udarьna udar menən javap ʙirergə əđerʙeđ“

(Stalin).

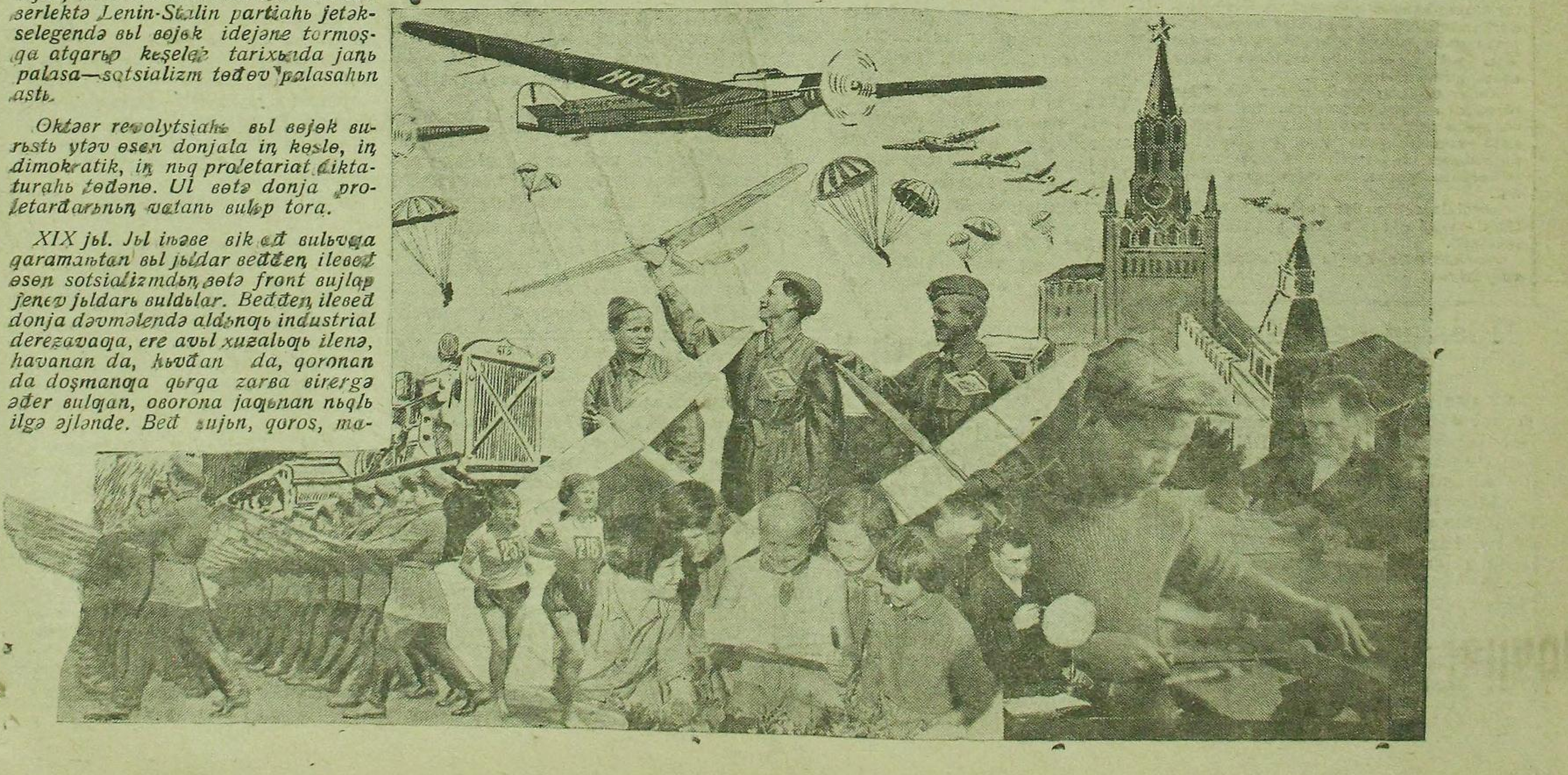

ISPANIA DEMOKRATIK RESPUBLIKAHЬNЬꞐ FAŞIZMƢA QARŞЬ ƢEROJDARSA
KƟRƏŞ ALЬP BARЬVSЬ EŞSELƏRENƏ HƏM KRƏƄTIƏNDƏRENƏ TUƢAN
LЬQ SƏLƏME! JƏŞƏHEN ISPAN XALQЬ!

(VKP(ʙ) YDƏK KAMITETЬ LOZUNGTARЬNAN)

LENIN OKTƏBR TURAHЬNDA

1917 nse jьldьꞑ 7 nse nojəʙrendə (25 nse oktəʙrendə) RISD peteragrad sovetьnьꞑ ultьrьşь

1.

Sovet vlasьnьꞑ ʙurьs tarь turahьnda doklad

(QЬƄQASA GAZETA OTCOTЬ)

Iptəştər! ʙol'şeviktar hər vaqьtta la kərək tip əjtə kilgən, eşse həm krəƅtiən revolytsiahь ʙuldь.

Bьl eşse həm krəƅtiən revolytsiahьnьꞑ nindəj əhəmiəte ʙar! Bьl almaşьnьştьꞑ əhəmiəte iꞑ təvlə şunda, ʙeđđə Sovettar xɵkyməte ʙulasaq, ʙurƶuazianьꞑ ʙer nindəjđə qatnaşlьƣьnan ʙaşqa yđ vlas organьʙьđ ʙulasaq. Iđelgən massalar yđđəre vlastь tьvđьrasaqtar. Iƅke dəvlət apparatь tamьrьnan uq vatьlasaq, həm sovet ojoşmalarь jəđəndə jaꞑь idara apparatь tьvđьrьlasaq.

Bəgəndən alьp Rossia tarixьnda jaꞑь polosa ajaqqa ʙaƅa, həm ʙьl 3 nsə rus revolytsiahь yđeneꞑ ađaqqь həđəmtəhendə sotsializmdьꞑ jeꞑevenə kiltererge tejeşle.

Beđđeꞑ nəvʙəttəge ʙurьstarьʙьđđьꞑ ʙerehe—his kisekməƅtən huƣьştь ʙɵtɵrəv kərəklege ʙulьp tora. Ləkin, ʙɵgɵngə kapitalistik qoroloş menən tьƣьđ ʙəjləngən ʙьl huƣьştь ʙɵtɵrəv ɵsɵn,—kapitaldьꞑ yđen kərəşep jeꞑev kərək ikənlege hər kemgə asьq.

Bьl eştə ʙeđgə, Italiala, Angliala həm Germaniala inde yƅə ʙaşlaƣan ʙɵtə donja eşse xərəkəte jarđam itəsək.

Beđđeꞑ taraftan xalьq ara demokratiaƣa təqdim itelgən ƣəđel həm his kisekterelməƅlek solox xalьq ara proletar massalarьnda hər jerđə qajnar javap tavьşьn taʙьr. Proletariattьꞑ ʙьl ьşanьsьn nьƣьtьr esən ʙɵtə jəşeren dogovorđarđь his kisekməƅtən iƣlan itergə kərək.

Rossia esendə krəƅtiəndərđeꞑ đur eləşe: kapitalistar menən ujnav jeter,—ʙeđ eşselər menən ʙaraʙьđ, tip əjtte. Beđ, pomeşşiktar mileksəlegen juq itə torƣan ʙer dekret menən krəƅtiəndər tarafьnan ьşanьs qađanьrʙьđ. Krəƅtiəndərđeꞑ qotolovь tik eşselər menən sojuzda ƣьna ikənlekte krəƅtiəndər aꞑlar đar. Beđ proizvodstvo ɵƅtɵnən ьsьn eşse kontrolde təđerʙeđ.

Xəđer ʙeđ ʙer jən həm ʙer taʙađan (druƶna) eşlərgə ɵjrəndek. Bьl turala əle genə ʙulƣan revolytsia şahit. Beđđə ʙɵtə nəmənə jenə həm proletariattь ʙɵtə donja revolytsiahьna alьp ʙarьp jetkerə torƣan massovьj ojoşma kɵsɵ ʙar.

Rossiala ʙeđ xəđer proletar sotsialistik dəvlətte qorov menən şəƣɵllənergə tejeşʙeđ.

Jəşəhen ʙɵtə donja sotsialistik revolytsiahь!

Plenum qararđarьn ɵjrənələr

22 nse oktəʙrđə Ucalь rajon komsomol aktivьnьꞑ jьjьlьşь ʙulьp ytte. Bьl jьjьlьşta aktiv VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ ikense plenum qararđarьn ɵjrənde.

Aktiv jьjьlьşьnda VLKSM Ɵlkə Komitetь sekretarь iptəş Əxmirьf qatnaşlьq itte. Ul yđeneꞑ sьqьşьnda Ucalь rajonьndaƣь qajhь ʙer politik ʙelem ʙirev tyꞑərəktərendə partia tarixьn ɵƅtən genə ɵjrənev, tyꞑərəktərđeꞑ formal ojoştorov fakttarь ʙulьvьn kyrhətep ytte. Komsomolda propaganda eşen jaqşьrtьvđьꞑ konkret ʙurьstarьna tuqtanь.

M. JULAJ.

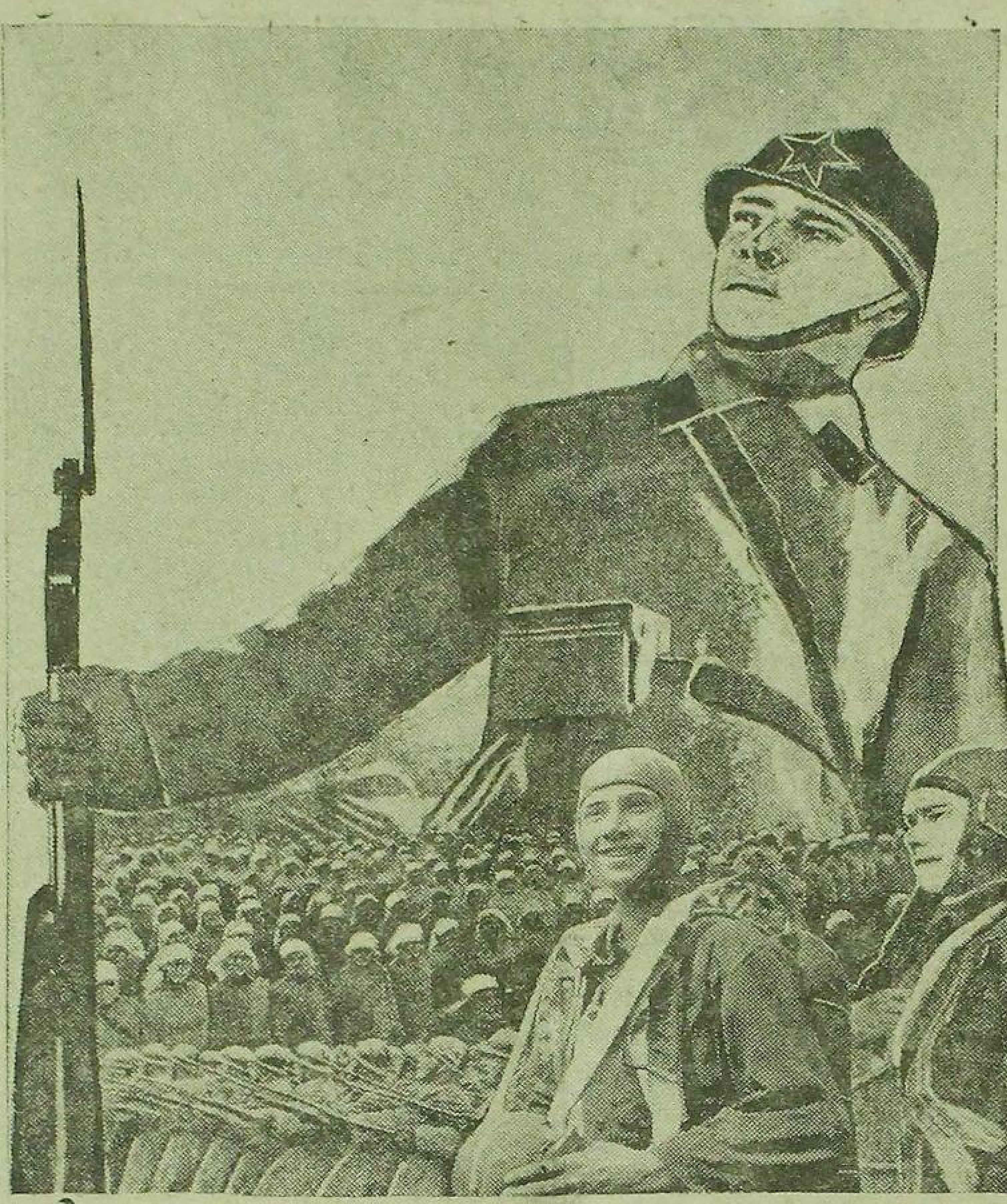

ELEK

Elek respuʙlika xalqьnьꞑ 78 protsentь nađan ine

Oktəʙr revolytsiahьna tiklem Başqortostanda məktəptər ƣajat ađ handa ine. Başqorttar, tatarđar ɵsɵn asьlƣan məderəsələrđə fən uqьtьlmaj, ʙatşaƣa, ʙaşqort ʙajđarьna, ʙer hyđ. heđ ʙaş ejərgə, tura həm ʙer hyđheđ xeđmət itergə saqьrьvsь, şuƣa ɵjrətevse, kapitalizmdь izge itep kyrhətevse din genə uqьtьla ine. Ul məktəptərđələ iꞑ kypselekte mullalar, kulak ʙalalarь ƣьna uqьjđar ine. Revolytsiaƣa tiklem ʙɵtə avьlda, kɵndər ʙujьna eđləp tə ʙer genə xat jađьvsь la, xat uqьvsь la taʙa almav təʙiƣi xəl ine.

1917 nse jьl Başqortostanda jəşəgən xalьqtьꞑ ʙarь 22 protsentь ƣьna uqьj-jađa ʙelgən. Ə tɵp millət—ʙaşqorttarđan uqьj-jađa ʙelevselər 2-3 protsenttan da artmaj.

Xəđer Oktəʙr revolytsiahьnьꞑ XIX jьlьnda ʙeđ ʙɵtɵnləj ikense tərlɵ, ьşanmaƅlьq alƣa kiteşle sьjfьrđar kyrəʙeđ.

Revolytsiaƣa tiklem ʙiş kino—teatr ʙulƣan

Oktəʙr revolytsiahьna tiklem Başqortostan kyləmendə ʙarь 1 meꞑ 275 urьndь esenə alƣan 5 kino-teatr eşləgən. Xeđmətsən krəƅtiəndər ul kinonь ʙer genə tapqьr ʙulha la kyrevđe kyđ alđьna la kilterə almaqandar. Sɵnki ul kinolar tik qalalarđa ƣьna ʙulƣandar. Ləkin ul kinolarđь eşselərđə qaraj almaqandar. Ular tik qala ʙajđarьn, kapitalistarđь, ʙatşa qoroloşo cinovniktarьn xeđmətlənderev ɵsɵn genə iƅəplənep eşləngəndər. Həm ularđan ana şul keşe kɵsɵnən fajđalanьvsь sьjnьftar ƣьna fajđalanqandar.

XƏĐER

XALЬQTЬꞐ 86 PROTSENTЬ GRAMOTALЬ

Bɵgɵngɵ kɵndə ʙeđđeꞑ respuʙlikala jəşəvse tɵp millət ʙaşqorttarđьꞑ 81 protsentь uqьj-jađa ʙelə, rustarđьꞑ 90 protsentь uqьj-jađa ʙelə, ʙaşqa millətterđeꞑ 98 protsentь uqьj-jađa ʙelə.

Xəđer Başqortostanda 65 meꞑ 947 gramotahьđ, 51 meꞑ 123 ađ gramotalь keşe ʙar. Ular ʙɵtəhe lə uqьvƣa ьlьqtьrьlƣandar. Tik 1936 nsь jьl esendə genə 80 meꞑ keşeneꞑ gramotahьđlьƣь həm ađ gramotalьlьƣь ʙɵterelə. Bьjьl dəvlət ʙydƶetь xisaʙьnan ʙьl eşkə 3 million 330 meꞑ hum aqsa totola.

Batşa Rossiahь vaqьtьnda unьꞑ koloniahь ʙulƣan Başqortostanda juƣarь uqьv jorttarь ʙulьvьn kyđ alđьna kilterevđə mɵmkin tygel ine. Lenin-Stalin milli politikahьn dɵrɵƅ tormoşqa atqarьv ʙeđgə ʙьl ʙik qьƅqa ƣьna 19 jьl vaqьt esendə 4 juƣarь uqьv jorto ʙirđe. 1936 nsь jьldьꞑ 1 nse ƣinvarьna alьnƣan məƣlymət ʙujьnsa (xəđer ul ʙer nisə jeđgə artьq) 2531 student uqьj. Respuʙlika kyləmendə 3685 ʙaşlanƣьs məktəp ʙar. Ularđa 249 meꞑ 812 uqьvsь uqьj, 605 tulь ʙulmaƣan urta məktəp ʙar, ularđa 172 meꞑ 483 uqьvsь uqьj, 56 urta məktəp ʙar, ularđa 31 meꞑ 483 uqьvsь uqьj, 41 texnikum ʙar, ularđa 9 meꞑ 507 uqьvsь uqьj, 6 raʙfak ʙar, ularđa 2 meꞑ 305 uqьvsь uqьj, 13 FZU ʙar, ularđa 1 meꞑ 139 uqьvsь uqьj.

XƏĐER BEĐĐƏ 207 KINO-TEATR BAR

Xəđer respuʙlika kyləmendə 29 meꞑ urьndь esenə alьvsь 207 kino-teatr ʙar. Oktəʙrgə tiklem ʙer genə tavьşlь kino la ʙulmaha, xəđer ʙeđđə 44 tavьşlь kino tockalarь ʙar. Şunьꞑ menən ʙergə ʙeđđeꞑ şul tiklem kiꞑ seltərle kino tockalarьʙьđđьꞑ oktəʙrgə tiklem ʙulƣan kinonan ajьrmahь şunda, ular sotsialistik il teđəvse eşselərđe, kolxozsьlarđь, sovet xeđmətkərđəren xeđmətləndərələr.

Beđđeꞑ 44 tavьşlь kinotockalarđьꞑ 12 he rajon yđəktərendə, 12 hə kolxoz kluʙtarьnda urьnlaşqandar.

STALIN OKTƏBR TURAHЬNDA

I. V. STALIN.

Oktəʙr revolytsiahь ʙaşqa revolytsialarđan nəmə menən ajьrьla

„Xalьqtarđьꞑ tarixь ʙik kyp revolytsialarđь ʙelə. Ular Oktəʙr revolytsiahьnan şunьꞑ menən ajьrьlalar: ular ʙɵtəhe lə ʙer jaqlь revolytsialar ʙuldьlar. Xeđmətsəndərđe eksploatirlavđьꞑ ʙer formahь eksploatatsianьꞑ ikense tərləhe menən alьşьndь, ləkin eksploatatsia yđe haqlanьp qala ine. Ber eksploatatorđar həm iđevselər ʙaşqa eksploatator həm iđevselər menən almaşьndьlar, ləkin eksploatator həm iđevselər yđđəre qala kildelər. Tik Oktəʙr revolytsiahь ƣьna—hər tərlə eksploatatsianь juqqa sьƣarьvđь, ʙɵtə həm hər eksploatatorđarđь həm iđevselərđe ʙɵtɵrɵvđe yđenə maqsat itep qujđь.

Qoldar revolytsiahь qol ʙiləvselərđe ʙɵtərđɵ həm xeđmətsəndərđe eksploataterlavđa qol ʙiləv formahьn juqqa sьƣarđь. Ləkin ʙьlar urnьna ul krepostnojđarđь həm xeđmətsəndərđe eksploatirlavđa krepostnojlьq formahьn qujđь. Ber tərlə eksploatatorđar ikense tər eksploatatorđar menən alьşьndьlar. Qolloq vaqьtьnda „zakon“ qol ʙiləvselərgə qoldarđь yltererge rəxsət itə ine. Krepostnojlьq tərtiptəre vaqьtьnda „zakon“ krepostniktarƣa „tik“ krepostnojđarđь hatьrƣa ƣьna rəxsət ʙirđe.

Krepostnoj krəƅtiəndərđeꞑ revolytsiahь krepostnojđarđь ʙɵtərđɵ həm eksploatatsiaьꞑ krepostnojlьq formahьn juqqa sьƣarđь. Ləkin ul ʙьlar urnьna kapitalistar menən pomeşşiktarđь qujđь həm xeđmətsəndərđe eksploatirlavđьꞑ kapitalistik həm pomeşşik formahьn qujđь. Ber eksploatatorđar ikense eksploatatorđar menən alьşьndь. Krepostnojlьq tərtiʙe vaqьtьnda „zakon“ krepostnojđarđь hatьrƣa rəxsət itə ine. Kapitalistik tərtiptə „zakon“ xeđmətsəndərđe „tik“ eşheđ qalьvƣa həm xəjerselənevgə, ʙɵlɵnɵvgə həm as ylemgə dusar itevgə genə rəxsət itə.

Tik ʙeđđeꞑ Sovet revolytsiahь ƣьna, tik ʙeđđeꞑ Oktəʙr revolytsiahь ƣьna məs'ələne—ʙer tərlə eksploatatorđarđь ikenselərenə alьştьrmaƅqa, ə ʙɵtə tər eksploatatsianь tamьrьnan qorotorƣa, ʙɵtə həm hər tərlə ʙajđarđь həm iđevselərđe, iƅkeləren də, jaꞑьlarьn da tamьrьnan ʙɵtɵrɵrgə, tip qujđь“.

(Iptəş Stalindeꞑ kolxozsь udarniktarđьꞑ ʙerense ʙɵtə sojuz s'jezdьnda hɵjləgən telmərenən)

BЬNA UL BEĐĐEꞐ SƏSƏK ATЬVSЬ JƏŞLEK.

Beđđeꞑ jəşlek səsək ata

Beđđeꞑ tormoşoʙođ kөndən-kөn maturlana tulьlana ʙara. Hər kөn ʙeđgə jaꞑьlьq kilterə. Kisə xьjal ʙulьp kyrengən nəmə ʙөgen inde ьsьn ʙarlьqqa əjlənə.

Beđ 1929-nsь jьldь Өfөgə kysep kildek. Bьna şul jьlda əgər đə min əsəjemə əsəj min havanan hikerəm tihəm ul his şikheđ hataştьꞑmь əllə qьđьm" tier ine. Bildəʼe ul vaqьtta ʙьl hyđđe mineꞑ xьjalьm da hьjđьra almaƀ ine əle.

Min ʙik tyʙəndən kytөreldem. Avьlda, jarlь ƣailələ tərʙejələndem, unan huꞑ 1929 nsь jьldarđa FZU məkteʙnnə indem, unda uqьnьm. 1933 nse jьlda „8 nse mart" faʙrikahьnda eşləj ʙaşlanьm. Eşte həjөv, unьꞑ өƀtөnə uqьv, jəməƣət eşenə qatnaşьv mine ʙik tiđ yƀterđe. Min qara eşsenən kvalifikatsialь eşse dərəƶhenə kytөreldem. Huꞑƣь vaqьtta mine narmirovşik itep yrləttelər.

Min ileʙeđđeꞑ ʙөtə jəştəre kevek xeđmətkə lə, uqьvƣa la, jalƣa la tulь xoquqlьmьn. Bьl ʙeđđə stalinsel Konstitutsia menən zakonlaştьrьla. Beđđeꞑ ʙөtə kiləsəgeʙeđ asьq. Bəđgə uqьv, xeđmət, jal itev өsөn ʙөjөk **Lenin-Stalin** partiahь həm xөkyməteʙeđ ʙөtə mөmkinlektərđe tьvđьrđь. Tik irenmə, jalqavlanma, uqь, eşlə həm jal da it. Min ʙьnь yđ tormoşoma qarap əjtə alam.

Min yđ eşemđe namьƀ menən ytəjem. Vaqьtьnda eşləjem, unьꞑ өƀtəvenə uqьjьm da, vaqьtьnda jalda itəm həm osovsьlьq eşenə lə өjrənəm.

Bьnan ʙer jьl elek min paraşutiska ʙulьrmьn tip ujlamaj đa inem. Ə xəđer min paraşut menən hikerevđeꞑ his tə qьjьn həm qurqьnьslь ʙulma vьna ьşandьm inde.

Min tuqtalьp qalmanьm. Mində ʙulƣan yƀev dərte mine alƣa həjrənə: Bөgөnge kөndə min paraşut sport instruktorь ʙulьp jeteştem. Barьhь 18 tapqьr hikerev jahanьm. Min eştən ʙuşaƣas aərodromƣa, aeroklubƣa ʙarьrƣa aşqьnam. Aeroklub mine disciplinaƣa, tərtipkə өjrətte. Xəđer min yđeʙeđđeꞑ komsomol komitetьnda eşse jəştər arahьnda paraşut sportь ojoştorovđa jarđam itəm.

Min yđem də hər vaqьt paraşut menən hikrəm. Həm ʙaşqalarđь la şunda ьlьqtьrahьm kilə. Samoljot menən juƣarьƣa kytərelep hiekrev rəxətlegen min ʙөtə keşelərgə həjləjhem kilə. Unьꞑ yđeꞑ өsөn genə tygel, ə ʙөjөk ileʙeđđe haqlav өsөn ʙulƣan fajđahь ul rəxətlekte taƣь la arttьra.

Beđ əle paraşutis ʙaşqort qьđđarь kyp tygelʙeđ. Ləkin unьꞑ kөndən kөn arta ʙarьvьna his şik juq. Sөnki ʙeđđeꞑ jəşlek səsək atьvsь jəşlek.

Sөnki ʙeđ xeđmətkə, uqьvƣa, jalƣa tulь xoquqlь ʙulƣan ʙөjөk sotsialistik ildeꞑ jəştəreʙeđ.

„8 nse mart" faʙrikahь eşsehe.
Bajsurina:

Vrac ʙulasaqmьn

Əsəjemdeꞑ huꞑƣь hulьşьn alьv aldьnan „qьđьm, ʙalam uqь, uqьhaꞑ ərəm ʙulmaƀhьꞑ, keşe arahьna inerheꞑ" tigən hyđe əle lə mineꞑ xəteremdə onotolmaƀlьq ʙulьp haqlana.

Kem ʙelə... ʙəlkem unь ʙьl hyđđe əjtergə ytkən iƀke qaraꞑƣь tormoştoꞑ avьr ƣazaptarь məzʙyr itkənder. Ə ʙəlkem ul yđeneꞑ avьr tormoşta jəşəveneꞑ səʙəʙen yđeneꞑ uqьmaƣanlьƣьnan kyrep əjtkənder.

Əsəjem də mineꞑ kevek jəş vaqьtьnda uqьrƣa teləgən. Ьntьlьp qaraƣan, ləkin mulla ʙuƀaƣahьn taptap ytkərgən jəşlek uƣa uqьrƣa mөmkinlek ʙirməgən. Ularөsөn məktəp işektəre jaʙьq ʙulƣan. Ul vaqьttьꞑ javьz tormoşo uƣa uqьrƣa, keşe kevek jəşərgə irek ʙirməgən.

Min əsəjemdən ʙik jəşləj ajьrьldьm. Ə atajьm grazdandar huƣьşьna kitkən də qatmaƣan. Ul „ʙuzuluk" aƀtьnda ʙarƣan qatь huƣьştarđa ylep qalƣan. Min 1930 nsь jьlƣa tiklem ʙaʙajьm qaramaƣьnda jətim yƀtem.

Min jətim yƀtem. Ləkin ʙьl jətimlek minem uqьvьm, tormoşqa inevemə qarşь kərtə ʙulьp qala almanь. Sөnki ʙeđđə jəşlek inde uqьv өsөn tulь xoquqlь ʙulƣan jəşlek ine. Beđgə hər ʙer məktəpteꞑ işege asьq ine. Min qajhь ƣьna məktəptə uqьham da, şul məktəpteꞑ tulь xoquqlь aƣzahь ʙuldьm. Qьrmьƀqalь avьlь ikense ʙaƀqьs məktəʙeneꞑ 5 nse gruppahьn tamamlaƣas, 1930 nsь jьldьꞑ kөđөndə provtexnik məktəpkə uqьrƣa indem.

Mində ʙala vaqьtta uq vrac ʙulьvxьjalь ʙar ine. Bьl telək mində kөndən-kөn nьqьraq urьnlaşa ʙarđь. Başqa jəştər kevek mineꞑ də kiləsəgem asьq ʙildəle. Min vrac ʙulьrƣa tejeşmen həm ʙula alam. Bьl uj mində nьqlap ʙerekte.

1932 nse jьlda min ʙьl teləgemde tormoşqa atqara ʙaşlanьm. Xəđer inde institutьꞑ dyrtense kursьnda uqьjьm. Mineꞑ tormoşqa inevemə, uqьvьma jətimlek kərtə ʙulьp qala almanь. Sөnki ʙeđđeꞑ jəşlek Lenin—Stalin partiahь, xөkyməteʙeđđeꞑ xəstərle qajƣьrtьvь menən solƣanьp alьnƣan.

Kiləhe jьlƣa min vrac ʙulasaqmьn. Vrac. Nindəj matur isem. Ьsьndan da donjala iꞑ qimmətle kapital ʙulƣan keşe, unьꞑ havlьƣьn haqlav өlkəhendə eşləvđən də maqtavlь xeđmət ʙarmь huꞑ!

Beđđe alda kiꞑ eş majđanь kөtə. Beđ Yđeʙeđđe tərʙiələp yƀtergən, Lenin-Stalin partiahь өsөn, proletar vatanь өsөn đur ʙurьslьʙьđ. Ə ʙьl ʙurьstь namьƀ menən ytəv өsөn uqьrƣa, uqьrƣa, fən juƣarьlьqtarьn yđləşterergə kərək. Ə unan huꞑ eşkə.

Kiləhe jьlƣa min vrac. Juq ʙer min genə tygel, mineꞑ kevek vrac, inƶener, texnik, agranom, uqьtьvsьlar ʙaşqort qьđđarь ular jөđərləp, meꞑərləp hanalalar xəđer.

SƏJFETDINЬVA.

Ular vəƣəđələrendə nьq toralar

Xuƶalьq jьlь tamamlanьvƣa əle 5 aj vaqьt ʙar ine. Ləkin Makaron faʙrikahьnьꞑ eşse jəştəre həm qart eşselərə lə unьꞑ menən xisaplaşьp tormanьlar. Ular ʙөgөn kisəgenən, ə irtəgə ʙөgөngөnən də kyʙerək həm jaqşьraq eşlənelər, jьllьq eşləp sьƣarьv planьn 19—nsь avƣusta uq tultьrđьlar.

Zavodta ʙьl kөn jəş staxanofsьlar konferensiahьn ytkərev menən ʙildələnde. Bьl konferensiala hər ʙer jəş staxanofsь yđ eş təƶriʙəhe menən ʙaşqalarđь tanьştьrьvđь yđeneꞑ namьƀlь ʙurьsь itep hananь. Ular təƶriʙələr menən urtaqlaştьlar. Iꞑ huꞑьnan hyđđe seroj sexьnьꞑ 3 nsө smena masterь komsomoles Vaxitьf aldь. Ul: „Iptəştər, jьllьq plan srogьnan elek ytəlde. Bьl jeꞑevđə ʙeđ staxanofsьlarđьꞑ həm ʙeđđeꞑ zavod kollektivьnьꞑ hər ʙer aƣzahьnьꞑ da өləşө ʙar. Ləkin ʙeđđə xeđmətkə ʙulƣan dərt, yđ zavodьʙьđƣa ʙulƣan mөxəʙʙət, staxanofsьl eş ʙьnьꞑ menən genə tьnьslanьp qalьrƣa xoquq ʙirməj. Beđ uꞑьştarьʙьđ menən maqtanavьđ həm uƣa xaqlьʙьđ, ləkin maƀajmajʙьđ.

Jəştər smenahь ʙirgən vəƣəđələrendə nьq toralar. Ular hyđđəren jelgə taşlamajđar. Smena kөndəlek normanь 150-200 protsentqa ytəp kilə. Hyđ juq, ular ʙirgən vəƣəđələren ytərđər, plandan tьş 853 tonna makaron ʙirerđər, sөnki ʙeđđə xeđmət gyr ƣazaʙь tygel, ʙeđđə xeđmətdan, ƣorurlьq həm şөhərət. X. D.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

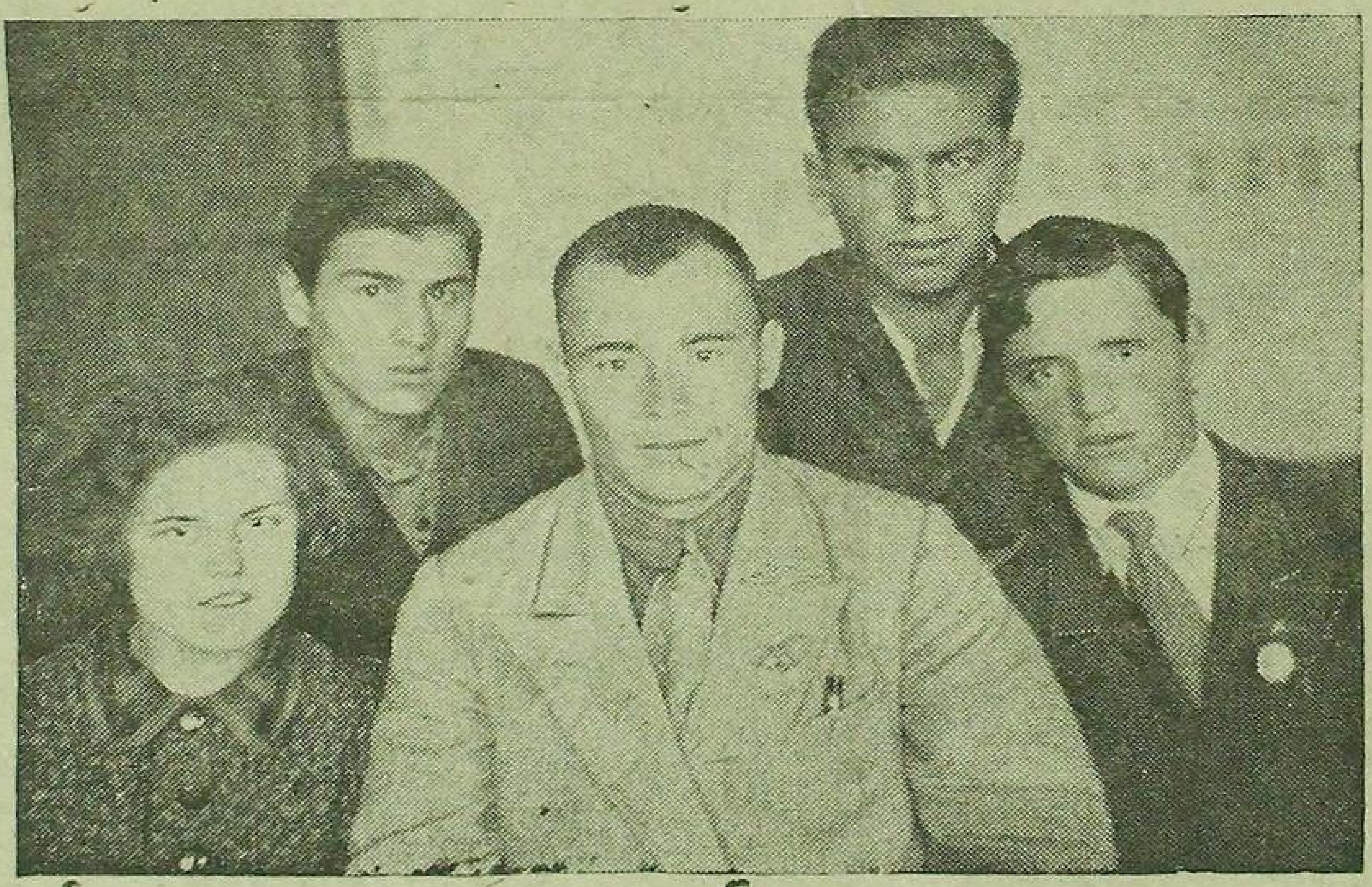

Tөđөv texnikumьnьꞑ iꞑ jaqşь uqьvsьlarьnan ʙer tərkөm.
(Urazʙaxtin fotohь).

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Bəxetle Balalar turahьnda

Hər kөn səƣət 6 nan 8 gə tiklem pionerđar dvoresьnьꞑ muƶьjka ʙylməhendə, muƶьjka tavьşь jaꞑƣьraj. Təvlə ul tavьş ʙerəmləp, muƶьjkal tavьş-tөrđəreneꞑ ʙerhe „Fa" jəki „Sol" ʙulьp huđьla. Huꞑьnan ike tarqav tavьştar ʙergə jьjьlьp, nindəj đə ʙulha ʙer kөj muƶьjka xasil itələr.

Keskenə muƶьjkanttar Oktəʙr ʙajramьna ike jьr əđerləjđər, ular „vatan turahьnda jьr" həm „Robert grant jьrь" tigən ike jaꞑь jьrđь, yđtəşterələr. Ular hər ʙer jьrđь notalar ʙujьnsa өjrənep, oƀtalьq menən ʙaşqarьvƣa ireşələr. Ular ʙьjьl inde kyp nəmə өjrəndelər. Bьlar inde ular өjrəngən higeđense jьr-

Notalar menən eş itev ʙik neskə eş ʙit. Unь mexanik rəveştə qarap alьp, muƶьjka qoralь menən şul tavьştь sьƣarьv ƣьna jetməj, notala kyrhətelgən rəveştə kyꞑeldə yđləşterergə, ʙөtə neskəlektəre menən jatlap alьrƣa kərək.

Keskenə muƶьjkanttar hər ʙer zənətiəne qaldьrmaj, uꞑьşlь yđləşterələr.

Səƣət 5 tə texnik stansianьꞑ jəş texniktarь konstruktorđarь jьjьlalar. Hər kem yđ urnьn ʙelə. Borə Kaluşkin keskenə elektro parovoz konstruktirovajt itə. Ul inde xəđer unь tamamlaj. Bьl unьꞑ ʙajramƣa ʙyləge. Unьꞑ elektro parovozь ʙiş metr samahь maxsus julda jөrөjəsək. Ənəs Belalьf foto apparat jahanь. Ul inde yđe eşləgən apparat menən dvorestь təşөrđө. Lena həm Volodə Bajkoftar samoljot motorь modelь jahajđar.

Hər kem jaꞑь nəmə өƀtөndə ujlaj. Bьnda ularƣa ujlarƣa la, eşlərgə lə mөmkinlek tьvđьrьlƣan. Hər kөn ular texnik kaʙinettarƣa kilep tulalar đa yđđəreneꞑ certjoƶđarь ʙujьnsa keskenə өləştərđe jaharƣa, jəʙeşterergə totonalar.

⁂

Beđ uqьjʙьđ,
Jьrlajʙьđ,
Həm modeldər
Jahajʙьđ
Bьl modeldər
Osalar
Alьƀtarƣa
Kitələr.

Əđəʙeiat tyngərəgeneꞑ aƣzahь 8 jeşlek Ƣata Nurtdinьf ənə şundьj şьƣьr jađđь. Bьl unьꞑ unьnsь şiƣьrь inde. Unьꞑ yđeneꞑ eşləgən matur dəftəre ʙar, ul hər jaꞑь şiƣьrьn dəftərenə əjʙətləp kyserep jađa. Yđe hər vaqьt gazeta-ƶurnaldarđa ʙaƀьlƣan şiƣьrdarđь uqьp ʙara. Ƣatanan ʙaşqa ulardьꞑ tyꞑərəgendə taƣь şiƣьr jađьvsьlar ʙar. Bьl keskenə şiƣьrđarđьꞑ, əƀərđərđeꞑ iꞑ jaqşьlarь hajlanьp ʙajramƣa ʙylək galleriahьna qujьlƣandar! Həm ular ʙөjөk ʙajramƣa arnalƣan tantanalь ʙalalar irtəhendə unь həjləjəsəktər.

⁂

Balalar texnik stansiahьnьꞑ kaʙinettarь, laʙoratorialarь hər kөn səƣət 5 tən şavlaj ʙaşlajđar. Kolə Tokaref „M—1" tiʙьndaƣь jaꞑь avtomaşinanьꞑ jөrөj torƣan modelen eşləj. Transport tyꞑgərəgendə eşləvse Rəʼis Murtazin jөrөj torƣan pojezđ modele əđerləj. Valodə Ivanof altь qatlь jort modele jahaj, unьꞑ ʙьl jorto jaꞑь arxitiktura menən eşlənəsək. Ul jort esendə radio həm elektricestvo ʙulasaq.

Kolə Pinəgin keskenə motorlь kinoapparat modele jahaj. Bьlar ʙөtəhe lə ʙyləktər. Oktəʙrđeꞑ 19 jьllьƣьna, Sovettarđьꞑ VIII ʙөtə Sojuz sjezdьna arnalƣan ʙyləktər.

⁂

Hər kөn pionerđar dvorisьnьꞑ uqьv, jal itev zaldarь şat, ʙəxetle ʙalalar, ul dvoristьꞑ xuƶalarь menən tulь ʙulalar. Jal itev ʙylməhendə şaxmat tyꞑərəge eşləj. Jəş şaxmatistar şaxmat ujnav menən genə qalmajđar. Ataqlь şaxmatistarđьꞑ ujnav ьsuldarьn, xalьq ara turnirđarđa ujnalƣan partialarьn өjrənələr.

Matur dvoristьꞑ jəş xuƶalarь unda tөrlө ujьndar ujnajđar. Belliard ʙar. Yđđəreneꞑ iꞑ jaqşь ʙelliordistarь la ʙar.

Dvorista qьđьq həm kyꞑelle. Şat ʙalalar đur, matur jortta yđđəren xuƶalar kevek xis itələr. Ber genə nəməne lə vatmajđar, ʙөtə ujьnsьq, qoraldarđь haqlajđar.

Bьndaj matur, kyꞑelle jortto ularƣa partia, sovet xөkyməte, Bөjөk Oktəʙr ʙirđe. Ular hər ađьm hajьn ʙьnь iƀtərenə tөşөrələr həm rəxmət əjtələr. Stenala „ʙeđđeꞑ şatlьqlь tormoşoʙođ өsөn iptəş Stalinƣa rəxmət" tigən lozunga elengən.

Bьl ular tarafьnan jađьlƣan, ulardьꞑ ʙөtəhe tarafьnan da əjtelə torƣan hyđ.

Komsomolda otcot ʙirev—qajtanan hajlavđar

Unь taƣьla hajlanьlar

Valief Ƣəli təvge komsomol ojoşmahьnьꞑ komsomol organizatorь ʙulьp 11 nse aj ƣьna eşləj əle. 11 aj kyp vaqьt tygel. Ənə şul vaqьt esendə „1 nse maj“ kolxozь (Qьrmьѣqalь rajonь) təvge komsomol ojoşmahь komsomol organizatorь Valief Ƣəliđeꞑ tьrьşlьƣь menən ʙьl ojoşma aldьnƣь ojoşmalar safьna ʙaѣь.

„1 nse maj“ kolxozь təvge komsomol ojoşmahь đur tygel. Ul keskenə. Ləkin ul nьq ojoşqan, ʙerđəmlekle, komsomolestarđьꞑ aktivlьƣь đur ʙulƣan ojoşma. Bьl ojoşmanьꞑ kөsө ənə şunda la. „1 nse maj“ kolxoz təvge komsomol ojoşmahь X sjezdan huꞑ yđ eşen qajtanan qorđo. Komsomoles həm sojuzdan tьş jəştərđeꞑ politik kul'tura kiməldəren kytərev өѣtөndə eşləv ʙьl ojoşmanьꞑ təp eşe ʙulьp kilde. Həđөmtələ ojoşmalaƣь komsomolestar politik jaqtan da, kul'tura jaƣьnan da yѣtelər. 1936 nsь jьldьꞑ ʙaşьnda ojoşmalaƣь 9 komsomolestьꞑ 2 he gramotahьđ, 6 hь ađ gramotalь ine. Ə xəđer ular ʙөtəhe lə gramotalьlar.

Ojoşmala politik tyꞑərək regylər eşləp kilde. Bьl politik tyꞑərəkteꞑ 43 tapqьr zənətiehe ytkərelgən. Zənətiegə jөrөş urtasa alƣanda 97 protsent təşkil itə. Komsomolestar vaqьtlь matʙuƣattь regylər uqьp ʙaralar.

Ojoşma komsomolestarđь politik tərʙiələvđeꞑ kollektiv məktəʙe ʙulƣan komsomolestarđьꞑ ƣөmym jьjьlьştarьn ytkərergə ajrьm iƣtiʙar ʙirə. Bьnda hər ʙer jьjьlьş alđan əđerlek menən ytkərelə. Otcot osoronda ojoşmanьꞑ 21 ƣөmym jьjьlьşь ʙulƣan. Bьl jьjьlьştarđa; xalьq ara xəl, komsomolestarđьꞑ uqьvđarь, samootcottarь, ajrьm komsomolestarđьn kəmselektəren tikşerev, jəş ʙrigadirđar jarьşь, yđ eşməkər tyꞑərəktər ojoştorov, uqьv өjөnə өmələr ytkərev həm ʙaşqa məs'ələlər qaraldь. Jьjьlьştar kyꞑelle həm jənle ytələr.

„1 nse maj“ kolxozь təvge komsomol ojoşmahь yđ qaʙьƣь esendə genə ʙiklənep qalmaj. Ul sojuzdan tьş jəştər arahьnda la politik—massavoj eş jəjep jeʙərə. Sojuzdan tьş jəştər yđ eşməkər tyꞑərəktərgə, irekle jəmƣiəttərgə ьʙqtьrьla. Komsomolestarđьꞑ ʙaşlap jeʙərevđəre menən ojoştorolƣan əđəʙi tyꞑərəkteꞑ 23 tapqьr zənətiehe ʙula. Dram tyꞑərəkkə sojuzdan tьş 15 jəş ьʙqtьrьla. Bьl tyꞑərək jaqьn tirələge kolxozdarƣa kul'tura xeđməte kyrhətep kilə.

„1 nse maj“ kolxozьnьꞑ klubь ʙar. Klub ьsьndan da jəştərđe tuplav urtь ʙulьp əverelgən. Klub kisen jəştər menən tulь ʙula. Sөnki ʙьnda ular өsөn garmon da, mandalina la, skrepka la ʙar. Şaşka-şaxmattar đa jeterlek. Jəştər өsөn leksia, horav, javap kisələre lə ytkərelə. Bьna şunьꞑ өsөn də jəştər yđđərenen klubtarьn jaratalar həm unda jөrөjđər.

„1 nse maj“ kolxoz təvge komsomol ojoşmahь sojuzdan tьş jəştər menən tьƣьđ ʙəjləneştə jəşəj. Ul jəştərđeꞑ tormoşona inə, ularđьꞑ kul'tura politik kiməldəren yѣterev өsөn nьqьşlь eş alьp ʙara. Şuƣa kyrə lə ʙьl ojoşma 11 aj vaqьt esendə 7 keşegə yѣə. Oşo kəndərđə genə komsomolƣa inərgə horap taƣь la 4 jəş ƣariza ʙirđe.

21 nse oktəʙrđə ʙьl ojoşmala otcot ʙirev—qajtanan hajlav jьjьlьşь ytkərelde. Jьjьlьş ojoşmanьꞑ eşenə jomƣaq jahanь. Eştəge jeteşheđlektərđe astь. Bьl jeteşheđlektərđe ʙөtөrөv өsөn eşlekle təqdimdər qaldьrđь. Jьjьlьşta komitet hajlandь. Komitettьꞑ sekretarь ʙulьp sojuz eşenə ʙirelgən, yđ eşen həvəsse Valief Ƣəli iptəş hajlandь.

ZƏKI RƏXIMJANЬF.

Balalar texnik stansiahьnda pionerđar model jahajđar.
(*Urazʙaxtin fotohь*).

EŞLƏHE, EŞLƏGƏN HAJЬN EŞLƏHE GENƏ KILƏ

Min yđemdeꞑ ʙөgөngө tormoşomdo əsəjemdeꞑ jəş vaqьtьndaƣь tormoşo menən saƣьştьrьp qarajьm da hiѣkənep kitəm. Unьꞑ jəşlege menən mineꞑ jəşlek, unьꞑ tormoşo menən mineꞑ tormoşom arahьnda jer menən kyk arahь kevek ajьrma ʙar.

Min makaron faʙrikahьnьꞑ „jort tьvma“ eşsehemen. Zavod tөđөlə ʙaşlaƣandan ʙirle oşo faʙrikala eşləjem. Başta jer qađьvsь qara eşse ʙulьp eşlənem. Unan tөđөlөş eşenə kyserđelər. Faʙrika eşkə kitev menən makaron kiѣep torovsь ʙulьp eşlənem.

Beđđeꞑ faʙrika yѣə, kiꞑəjə ʙara. Şunьꞑ menən ʙergə min də yѣtem. Faʙrikaƣa jaꞑь stanoktar kilde, jaꞑь stanokta yđendə eşləj ʙelə torƣan jaꞑь keşələrđe horaj. Min đə jaꞑь stanoktarđь өjrəndem. Faʙrikanьꞑ yѣeşennən artta qalmanьm. Aj jarьmlьq texnikanь өjrənev kurьsьn tamamlap sьqtьm. Bьnan huꞑ mine misəlşetsa itep yrləttelər. Faʙirka kollektivь mine yđ esenə aldь. Ul mineꞑ şəxsi tormoşom turahьnda uqьv həm yѣev turahьnda la qajƣьrttь. Min yđ tormaşomdoꞑ hər ʙer ađьmьnda keşelekle qajƣьrtьv ʙulƣanьn kyrđem. Bьl mineꞑ eşkə ʙulƣan dərtemde taƣь la yѣterđe. Min inde eş ramlьlьƣьn kəndən-kən kytərə ʙarđьm. Eşləp sьƣarьvđьꞑ iѣke normalarь mineꞑ өsөn 3-4 səƣətlek eş kenə ʙulьp qaldьlar. Min faʙrikanьꞑ ʙerense staxanofsьhь tigən maqtavlь isem aldьm. Bьl maqtavlь isemde nьq haqlajьm. Eşləgən hajьn eşləhe, taƣь la kyʙerək, jaqşьraq eşləhe genə kilep tora. Min uƣa өlgəꞑə ʙaram. Huꞑƣь ajđarđa eşləp sьƣarьvđьn jaꞑь normalarьn 150-200 protsentqa ytəp kiləm. Bьl da ʙit əle sik tygel.

Maqtanьp tygel. Ьsьn ʙulƣan eşte əjtməj qala almajьm. Huꞑƣь ike jьl esendə mine 9 tapqьr ʙyləklənelər. Huꞑƣь ʙyləklənevđə 350 hum aqsa menən ʙyləkləndem. Nəmə өsөn? Ber đə əllə nəmə өsөn tygel, tik ʙeđđeꞑ ileʙeđđeꞑ hər ʙer graƶdanь ytergə tejeş ʙulƣan namьѣ ʙurьsьmdь ytəv өsөn, staxanofsьl eş өsөn genə. Eş tə ьramlь, tormoşom da mul həm kyꞑelle mineꞑ. Eşem ьramlь ʙulƣas xeđmət xaqьm da arta ʙara. Min ajьna 200-300 hum eşləjem. Bьl miꞑə teləgənsə jəşərgə, kul'turalь jəşərgə tulь mөmkinlek ʙirə.

Əjje, ʙөgөn jəşəv kyꞑelle, ə irtəgə taƣь la kyꞑellerək ʙulьr.

Makaron faʙrikahь staxanofsьhь:
SƏƢƏDIEVA.

TӨRLӨ XƏBƏRĐƏR

12 MOĐ MAJĐANЬ

Qьşqь sport sezonьna Өfөləge „Dinamo“, PRZ, Motor zavodь həm Nezgarodta 4 urьnda đur katok ojoştorola. Fizkul'turanьꞑ qala komitetь ʙьnan tьş məktəptər qarşьnda 15 katok ojoştorasaq.

76368 KILOMETR JAꞐЬ JUL

Eske Eştəre Xalьq Komissariatьnьꞑ Soşşe juldarь ʙaş idarahь 1936-nsь jьlda jerle (rajon) əhəmiəttəge jaꞑь juldar tөđөvđe kiꞑ rəveştə jəjelderđe. Tөđөlөşteꞑ jьllьq planь 9 aj esendə 131,6 protsentqa ytəlde. 76368 kilometr jaꞑь jul tөđөldө.

ALTЬN SAMORUTKAHЬ

Bajmaq rajonь Ol'xovka priskahьnda staratel Rəxmətullin 400 gramƣa jaqьn avьrlьq altьn samorutkahьn taptь. Bьl samorudka 1936 nsь jьlda Ol'xovka priskahьnda taʙьlƣan 4 nse samorudka ʙulьp iѣəplənə.

NEKAX BӨĐӨVĐAR KƏMEGƏN

Bajmaq, oʙorttarđь tьjьv həm kyp ʙalalь əsələrgə jarđam itev turahьndaƣь xөkymət qararь sьqqandn huꞑ Bajmaq rajonьnda ajьrьlьşьvđarđьꞑ hanь qьrqa kəmene. Oşo jьldьꞑ ʙerense 3 ajь esendə rajonda 15 ajьrьlьşьv ʙulha, qərar sьqqandan huꞑƣь ajđa 6 ƣьna ajьrьlьşьv ʙulƣan.

* * *

JAꞐЬ MAGAZIN—

15 nse nojəʙrđə K. Marks uramьnda Glavkonditerđeꞑ jaꞑь magazinь—Kafe asьla.

Magazinda Məskəv, Leningrad Xar'kof, Kief, həm ʙaşqa qalalarđьꞑ faʙrikalarьnda eşləngən 200 ləp tөrđə juƣarь sьjfatlь konditer tovarđarь ʙulasaq. Magazin kartina, jomoşaə meʙeldər, kөđgөlər menən jaqşьƣj jьjhađlьdьrьldь,

(BaşTASS).

Jafalь jəşlek, ʙəxetle qartlьq

Haqalьna sal ingən qart ʙaʙaj jьjhađlandьrьlƣan jьjnaq ʙylmələ jomoşaq divanƣa arqahьn terəp gazetanan Ispania jaꞑьlьqtarьn qaraj. Işektən slesar Qotdus inə.

—Bəxetle irtə Ƣilaƶ aƣaj,—ti ul. Birelep gazeta uqьp ultьrƣan Ƣilaƶ qart, ergəhenə unьꞑ menən ʙer smenala eşləvse slesar Qotdustьꞑ da ingənen hiđməne. Hiѣkənep kitte. Ləkin hiѣkəngənen ʙelderməѣkə teləp.

— Ə hinme Qotdus, ʙik əjʙət, əjđə ultьr,—tip urьn kyrhətte.

— Ultьrьrƣa vaqьt ađ inde, eşkə ʙarьrƣa vaqьt jetə,—tine Qotdus. Ьsьndan da stenalaƣь səƣət 8 nse 10 minuttь kyrhətə ine.

Irtənge səƣət 8 gə gudok jaꞑƣьravƣa Ƣilaƶ ʙaʙaj yđ stanogьnda ine inde. Tokar Sverla stanoktarь yđđərenə xas tavьş sьƣarьp şavlajđar. Ularƣa reminđər geveldəve jalƣana. Đur sex өđləkhөđ şavlap jəşəj. Tik tokar Ƣilaƶ ʙaʙaj Saʙirьfqa ƣьna ʙьl şav-şьvđar juq tөѣlө. Dөrөѣөrəge uƣa yđ ʙulьp tojolalar. Sөnki Ƣilaƶ ʙaʙaj ʙьl zavodta 33 jьl eşləj inde. Ƣilaƶ ʙaʙaj Saʙirьfqa ʙьjьl 55 jəş tula. Ul Өfө parovoz, vagon-remontlav zavodьndaƣь eşselərđeꞑ iꞑ qarttarьnan ʙerehe. Şuƣa qaramaѣtan ul mexanik sexьnьꞑ maqtavlь staxanofsьhь.

Ƣilaƶ ʙaʙaj jaqşь teləktər menən janƣan xəldə eşləj. Səƣəttər ytələr. Ƣilaƶ qart səƣətkə kyđ hala. Səƣət tiđ aşьƣьp jөrөj tөѣlө. Unьꞑ quldarь jeteđ quđƣalalar. Bьl minuttarđa inde sьjfьrđar өhlөkhөđ aƣьlьp tora ʙaşlaj.

Qart jьjьrsьqlь maꞑlajьnan şađьralatьp torƣan tir ʙөrsөktəren hөrtə. Ul taƣь la şəʙerək eşləj. Sөnki eş ramlь ʙarƣan hajьn ul yđen kөslөrək itep hiđə həm kyꞑelendə lə dərttər ujana. Ul stanogь menən ƣajət jeꞑel mөƣəmələ itə. Ƣilaƶ ʙaʙaj yđ eşeneꞑ masterь. Uƣa ʙьl masterlьq avьr jьldar aşa kide. Ykenesle jəşlegen Ƣilaƶ ʙaʙaj əle ʙulha jaqşь xəterləj.

— Atajьm timer julьnda strel'şik ʙulьp eşləj ine. Təꞑgө ʙьlsьraq vaqьtta halqьn tiđerep ylde. Ul ylevgə ʙer jьl da tulmanь əsəjem ylde. Beđ 3 ʙala ykheđ jətim qaldьq. 3 ʙala arahьnan iꞑ ololarь min inem. Ul vaqьtta miꞑə lə ʙarь 13 jəş ine. Ike kes kenə tuƣandarьmdь aƣaj tejeşle keşe yđ qaramaƣьna aldь. Ə min „ʙəxetemde“ taʙьr өsөn eş eđləp sьƣьp kittem.

Yđ aldьma tormoş ʙaşlap kitevđen də təvge ađьmdarь qьjьn alьndьlar. Başta ajaq kejemdəre tegev masterskojь totovsь Kəʙir isemle ʙer ʙajƣa tamaq xaqьna eşlənem. Ike jьldan artьƣьraqqa huđьlƣan ʙьl eştə lə ʙerni ala almanьm. Bьnan huꞑ tirməndə eşlənem. Bьnda la өmөt ʙulmaƣas timer jul depohьna inđem. Beđđe dөjөm ʙaraktarƣa qujđьlar. Bьnda kyʙerəgen jəştər tora ine. Baraktaƣь ʙeđđeꞑ ʙьl tormoşoʙođ karta ujnav, esev, huƣьşьv, ađƣьnlьqqa ʙirelev menən qaranь.

Ul vaqьttaƣь tormoşto xəđer xəterləve lə avьr inde,—ti Ƣilaƶ ʙaʙaj.

— Tik Oktəʙr revolytsiahьnan huꞑ ƣьna tormoş ьsьn jөđө menən ʙoroldo. 1922 nse jьldan ʙirle Өfө parovoz—vagon remontlav zavodьnda eşləjem. Ə ul vaqьttan ʙirle tormoşni tiklem yđgərđe. Eşləp sьƣarьv ramlьlьƣь kytərelə, şunьꞑ menən ʙergə eş xaqь la yѣə. Min aj hajьn urtasa 500 hum alam. Ber nəməgə lə moxtaƶ tygelmen. Bөjөk ileʙeđđeꞑ tulь gyzəllegen kyrəm. Bьjьl min Oktəʙrđeꞑ XIX jьllьƣьn zavodtьꞑ maqtavlь staxanofsьhь ʙulьv menən qarşьlajьm.

Tormoş matur, ə unьꞑ maturlanƣanь hajьn jəşəjhe kilə,—ti ul.

M. SADЬJQЬF.

Javaplь redaktorь: A. ƏMIN.

„Oktəʙr natiskasь“ tipograflasь.
Başglavlit vəkile № 3911

B.A.S.S.R.
Ө[illegible] Kətapxanahƅ
№ ______
[illegible] Библиотека
Б.А.С.С.Р.

Bөtə ildərđeꞑ proletarđarƅ, berləşegeđ!

NOJƏBR
26
1936-sƅ jƅl.
№ 118 (1030)
Ajƣa 12 tapqƅr sƅƣa

Leninse

VLKSM DƅꞐ
Başqortostan Өlkə həm Өfө qala komitetƅ organƅ
11-se jƅl sƅƣa

„ЛЕНИНСЕ“—Орган Башкир. Обл. и Уфимского городского комитета ВЛКСМ.

TARIXI SJEZD

Kisə həjəklə vatanƅʙƅđƅꞑ stalitsahƅnda, sovetarđƅꞑ VIII Bөtə Sojuz sjezdƅ asƅldƅ. ʙƅl sjezd jeꞑevle sotsializm ileneꞑ tarix səxifəhenə məꞑge-məꞑge onotolmaƃƅq data bulƅp inəsək. ʙƅl sjezdƅ kiləsək kommunistik jəmƣiət xalƅqtarƅnƅꞑ bik kyp ʙƅvƅndarƅ đur mөxtərəmle kmenən iƃkə alƅrđar. Sənki sjezd keşelekkə ige-sige bulmaƣan đur bəxet birgən, jəşəvgə həm kөrəşkə dərt tƅvđƅrƣan, izad itergə həm mөƣzizələr kyrhətergə kiꞑ pirespiktiva asqan, Stalin dahilƅƣƅ menən huƣarƅlƣan--SSR Sojuzƅnƅꞑ tөp zakonƅ--Konstitutsiahƅn təsdiq itəsək.

Xəđergə huƣƅş həm revolytsia osoronda ʙurzuazia həm unƅꞑ reaksion өləşө faşizmdƅꞑ kapitalistik qoroloşta xeđmətşən massanƅꞑ huꞑƣƅ xoquqtarƅnan đa məxrym itkən osorđa, Sovettar Sojuznƅꞑ Konstitutsiahƅn qaʙul itev--ul sotsializm jəmƣiəteneꞑ tamam jeꞑevenen tantanalƅ semvolƅ ʙulƅp torasaq.

Keşelek jəmƣiəteneꞑ iꞑ jaqşƅ aqƅl iələre kyp ʙƅvattar ʙujƅnsa tormoş ləzzəteneꞑ berense ixtiazƅ--xeđmətkə, belemgə həm jalƣa ƅsƅn xoquq alƅv turahƅnda xiallandƅlar. Ləkin ʙƅl xialdar ƅsƅn ʙarlƅqqa kilmənelər. Sənki tarixta, Oktəʙr revolytsiahƅna tiklem ʙulƣan bөtə revolytsialarđa„...xeđmətsəndərđe eksploatirlovđƅꞑ ʙer formahƅ eksploatatsianƅꞑ ikense tөrlөhө menən alƅşƅndƅ, ləkin eksploatatsia yđe haqlanƅp qala ine. ʙer eksploatatorđar həm iđevselər ʙaşqƅ eksploatator həm iđevselər menən alƅşƅndƅlar, ləkin eksploatator jəki iđevselə yđđəre qala kildelər“. (Stalin kolxozsƅ-udarniktarđƅꞑ berense bөtə Sojuz sjezdƅnda həjləgən telmərenən).

Tik 1917 nse jƅldƅꞑ ʙөjөk oktəʙr sotsialistk revolyttsiahƅnda ƣƅna eşse sƅjnƅf Lenin—Stalin partiahƅ jetəkselegendə bөtə tөr eksploatatorđarđƅ həm iđevselərđe heperep taşlap, sovet vlastƅ formahƅnda proletariat diktaturahƅ tөđөnө. Ə ʙƅl vlast xeđmətsəndərđeꞑ bөtə tamƅr məs“ələləren, ular fajđahƅna xəl itte. Sənki ʙƅl vlast sovettar territoriahƅnda jəşəvse bөtə xalƅqtarđƅꞑ yđ vlastarƅ.

Sovet qoroloşo xeđmətte—ʙatƅrlƅq, xөrmət, qƅjƅvlƅq namƅƃ eşenə əjlənderđe. Xəđer hər ʙer sovet grazdaninƅ xeđmət itevgə kiꞑ mөmkinlektər aldƅ. Ul yđeneꞑ irtəgehe kөnө turahƅnda garantia menən jəşəj. Sovet jəşe yđenə nindəj genə spetsialnost hajlap alƅrƣa teləməhen, unƅ hajlap alƅvƣa xoquq aldƅ. Ul slesarđa, şaxter đa, jƅlƅ həm halqƅn metallorgia ʙujƅnsa inzener đa, professor đa, əđiptə, xudoznik ta həm ʙaşqalar đa ʙula ala. Uƣa ʙƅnƅꞑ өsөn bөtə şarttar tƅvđƅrƅlƣan. ʙeđđə, tik ʙeđđeꞑ ileʙeđđə genə xeđmət đur pocotta iƃəplənə.

Belem alƅv, ƣilem iəhe ʙulƅv elek өƃtөn sƅjnƅf--ʙajđar, pomeşşiktar ʙalalarƅna ƣƅna mөmkin ine. Sovet qoroloşo bөtə sovet xalqƅna, ʙigerək tə unƅꞑ jəş ʙƅvƅndarƅna juƣarƅ, urta məktəp işektəren kiꞑ rəveştə asƅq qujđƅ. ʙeđđeꞑ ileʙeđ gramotalƅ, kulturalƅ ilgə əjlənde. Elek toma nađan ʙaşqort xalqƅ arahƅnda 9,54 protsent ƣƅna gramotalƅ keşelər ʙar ine. Ularđa mulla, kulak həm ʙaşqa keşelərđeꞑ ʙalalarƅ ƣƅna ine.

Bөgөn ordenlƅ Başqortostan territoriahƅnda jəşəvse xalƅqtarđƅꞑ 8 jəştən 50 jəşkə tiklem ʙulƣandarƅneꞑ 84 protsentƅ gramotalƅ. Oktəʙr revolytsiahƅnƅꞑ 20 jƅlƅƣƅnda ʙeđđeꞑ respuʙlikaʙƅđđa nađanlƅq bөtөnləjgə bөtəsək. ʙƅl sovet xөkymətteneꞑ, Lenin-Stalin partiahƅnƅꞑ milli politikahƅn tormoşqa atqarƅvđƅꞑ hөđөmtəhe. ʙeđđə dөjөm məzʙuri uqƅу inderelde. Lenin komsomolƅ hər ʙer komsomoles, urta məƣlumət kiməlendə belem alƅrƣa tejeş tigən lozunga qujđƅ. Komsomolestar həm jəştər ʙƅnƅ ytəv өsөn, belem krepostƅn alƅv өsөn, fən həm texnika juƣarƅlƅƣƅna iə ʙulƅv өsөn nƅqƅşmalƅ eşte jəjelderep jeʙərđelər.

Mul həm kul'turalƅ tormoşta jəşəgəndə kyꞑelle həm şatlƅqlƅ jal itergə lə mөmkin. Ileʙeđđə jal jorto həm sanatorjalarđƅꞑ seltərđəre bөtəhe lə xalƅqtarđƅꞑ fizik jaqtan tađa, aqƅl xeđmətenə mөləjem ʙulƅvƣa xeđmət itələr. ʙƅna şuƣa kyrə lə ʙit ʙeđđeꞑ xalƅqƅʙƅđ havala la, hƅvđa la, jƅraq Arktekala la, sport, fizkul'tura eşendə lə, rekord qujƅvsƅlar, mөƣzizələr kyrhətevselər ʙulƅp isemlənələr.

ʙƅl bөtə xoquqtar Stalin Konstitutsiahƅnda ʙik matur həm asƅq itep jađƅlƣandar.

ʙeđđeꞑ jəştəreʙeđ tƅvƣan partianƅ, sovet dəvləten, həjəklə Stalindƅ qajnar jaratƅv menən həjələr. Ular sovet xөkyməten artaʙanda nƅƣƅtalar, unƅꞑ mənfəƣəttəren kyđ qarahƅ kevek haqlajđar. Urƅndaƣƅ sovet apparattarƅ eşenə jaqƅndan torop qatnaşalar. Şuƣa kyrələ ʙit ular jaꞑƅ Stalin Konstitutsiahƅ ʙujƅnsa kiləsəktə sovettarƣa həjlavđa partia həm ʙaşqa jəməƣət ojoşmalarƅ menən ʙer rəttən yđđəreneꞑ kandidaturalarƅn kyrhətəsəktər. Konstitutsianƅꞑ 141 nse statjahƅnda ʙƅlaj tejelə: „...Kandidattar qujƅv xoquqƅ jəməƣət ojoşmalarƅna həm xeđmətsəndərđeꞑ jəmƣiəttərenə: kommunistik partia ojoşmalarƅna, proffesional sojuzdarƣa, kooperatiftarƣa, jəştər ojoşmahƅna, kul'tura jəmƣiəttərenə tə'min itelə“.

Jeꞑevse sotsializm ileneꞑ tarixi sjezdƅ ʙөjөk vatanƅʙƅđ xalƅqtarƅna sotstalizmdƅꞑ tamam jeꞑevenə ireşev өsөn kөrəşkə programma ʙirəsək. Bөjөk vatanƅʙƅđ xalqƅ ʙƅl kyrhətmələrđe ytəv өsөn partia, sovet xөkyməte, dahi Stalin tirəhenə taƣƅ la tƅƣƅđƅraq tuplanƅr. Proletariat dektaturahƅnƅꞑ doşmandarƅna qarşƅ bөtməƃlek nəfrət tƅvđƅrƅr. Partia həm sovet xөkymətteneꞑ berense saqƅrƅvƅ menən gyzəl vatan granitsalarƅnƅꞑ tejelməƃlege həm məƣətdəslege өsөn ađaqƅ tamsƅ qanƅna tiklem kөrəşer. Ə ʙƅl kөrəştə ul jeꞑer! Sənki tarix uƣa jeꞑevgə xoquq ʙirgən. Sənki ularđƅ bөjөk Stalin tərʙiələj, yƃterə həm kөrəştə jeꞑergə өjrətə.

POLIT INFORMATSIALAR YTKƏRELƏ

Stərletamaq ʙaşqort pedagogiə texnikumƅnda studenttar өsөn hər өskən hajƅn politinformatsialar ytkərelep tora.

Informatsialar bөtə keşelekte ajƅrƅvsa nƅq dulqƅnlandƅrƣan Ispania vaqiƣalarƅ, şulaj uq SSSR đaƣƅ ʙaşqa hər tөrlө jaꞑƅlƅqtar ʙujƅnsa alƅp ʙarƅlalar.

JANBAJƅF.

Өfө ʙalƅq kipterev zavodƅnƅꞑ staxanofsƅlarƅ: Uꞑdan, hulƣa Musajƅf həm Timerxanƅf iptəştər. (Urazʙaxtin fotohƅ).

* * *

MILLI RAJONDARĐƅ INDYSTRIALAŞTƅRƅV

Bөjөk proletar revolytsia jƅldarƅnda Sojuzdƅꞑ milli rajondarƅnƅꞑ ekonomika həm kul'tura jaqƅnan jөđө tanƅmaƃƅq ʙulƅp yđgərđe. Elek ʙatşa Rossiahƅnƅꞑ artta qalƣan kolonialarƅ ʙulƣan rajondar xəđer Lenin-Stalin milli politikahƅ nigeđendə, ʙol'şeviktar partiahƅ həm xalƅqtarđƅꞑ ʙөjөk julʙaşsƅhƅ iptəş Stalin jetəkselege aƃtƅnda, jaꞑƅ ʙəxetle tormoşqa ajaq ʙaƃtƅlar. Jaꞑƅ industrial yđəktərgə əjləndelər.

ZAKAVKAZIA Sovettarƅnƅꞑ ƣəđəttən tƅş VIII sjezdƅna promƅjşlennost tөđөləşəndə ƣajət đur qađanƅştar menən kilə. Tik ʙer Gruziala ƣƅna 15 jƅl esendə 170 promƅjşlennost predpriatiehe tөđөldө. Ular ʙƅjƅl 600 million humdan artƅq produksia ʙirəsəktər. Iꞑ jaꞑƅ texnik ʙazala rekonstruksialaştƅrƅlƣan Ciatur margans promƅjşlennostƅ kөslө rəveştə yƃə. Tkvarcelli həm Tkviʙul ʙassendarƅnda kymer sƅƣarƅv yƃə. Neft promƅjşlennostƅ tƅvđƅrƅldƅ.

ƏRMANSTANDA, ʙuş tip əjterlek urƅnda, qevətle promƅjşlennost yƃte. Ul xəđer respuʙlikanƅꞑ bөtə xalƅq xuzalƅƣƅ produksiahƅnƅn өştən ike өləşən ʙirə. Allaʙirđe həm Zanginzurđa ʙaqƅr promƅjşlennostƅ, Erevanda, Kirovokanda ximia promƅjşlennostƅ, Leninakanda tuqƅv promƅjşlennostƅ kiꞑ rəveştə yƃə. Bik đur Sevan—Zagin gidro energetik tөđөləşөnөꞑ berense zvenohƅ ʙulƣan, 88 meꞑ kilovat kөslө Kanakir gidrostansahƅ xudqa jeʙərelə. Ikense stansa—260 meꞑ kilovat kөslө Gymuş stansahƅ qorola.

URTA AZIALAƢƅ Sovet respuʙlikalarƅn indystrialaştƅrƅvđƅꞑ jeꞑevđəre ʙik đur. Mamƅq ile —Uzʙəkstan yđeneꞑ promƅjşlennostƅn uꞑƅşlƅ rəveştə alƣa jeʙərə. Iꞑ jaꞑƅ texnika menən qorallanƣan Taşkent tuqƅv komʙinatƅ aj hajƅn milliondarsa metr tөrlө tkandar ʙirə. Respuʙlikanƅꞑ yđ maşinalar tөđөləşө (Taş-selmaş) neft, ađƅq tarmaqtarƅ h. в. ʙar.

Circik elektrostansiahƅ tөđөlə. Unƅn arzanlƅ energiəhe menən ere elektor—ximiə komʙinatƅ eşləjəsək. Tatzikstan SSR-ƅnda qƅƃqa ƣƅna vaqƅt esendə neft həm taş kymer promƅjşlennostƅ tƅvđƅrƅldƅ, təƃlө metallorgia yƃə. Respuʙlikanƅꞑ ađƅq promƅjşlennostƅnda 40 lap predpriatie iƃəplənə inde. Mamƅq tađarta torƣan 8 zavod, Leninavadta jeʙək tuqƅj torƣan đur komʙinat tөđөldө.

QAZAXSTAN jƅldan—jƅl kiꞑerək indystrialaşa ʙara. Unƅꞑ jer aƃtarƅnda ƣajət đur serjo ʙajlƅqtarƅ jəşerenep jata. Priʙalxaş ʙaqƅr iretev zavodƅ tөđөlə. Ul yđeneꞑ qevətə jaƣƅnan (jƅlƅna 100 meꞑ tonna ʙaqƅr) bөtə donja kyləmendəge gigant ʙulasaq. Jeđqađƅƣan ʙaqƅriretev komʙinatƅ taƣƅ la đurƅraq ʙulasaq. Projekt ʙujƅnsa ul jƅlƅna 200 meꞑ tonna ʙaqƅr ʙirergə tejeş. Ridder, Cikent təƃlө metallorgia zavodtarƅ kiꞑəjtelə. Sojuzdƅn өsөnsө jaƣƅvlƅq ʙazahƅ ʙulƣan Qaraƣanda ʙassejnƅ ʙƅjƅl 3,5 million tonnanan artƅq kymer ʙirəsək. Ə, Oktəʙr revolytsiahƅna tiklem Anglia konsissiahƅ jəşəgən 60 jƅl esendə Qaraƣanda la ʙarƅ 1 million tonna kymer sƅƣarƅlƣan ine. Ural—Emʙa rajonƅnda neft sƅƣarƅv arta.

SOVET ʙAŞQORTOSTANƅ jaꞑƅ ere indystrial yđək ʙulƅp əverelde. Işemʙaj, Stərletamaq rajonƅ, Sojuzdƅꞑ qevətle neft rajonƅna əjlənə. ʙƅjƅl Өfө—Motor-dezel zavodƅ neft eşlətev zavodƅ kevek ere predpriatielar strojƣa inə.

BURAT—MANƢULIA—bөtөnləj tanƅmaƃƅq ʙulƅp yđgərđe. ʙƅnda avƅl xuzalƅƣƅ produkttarƅn eşlətev promƅjşlernostƅ ʙigerək tə đur yƃeş aldƅ. Altƅn sƅƣarƅv kiꞑəjə. Qevətə jaƣƅnan Sojuzda berense ʙulƣan Dzidinski Volfrom komʙinatƅ tөđөldө.

Partianƅꞑ həm xөkymətteꞑ Stalinsa ƣajƣƅrtƅvƅ həm iƣtiʙarƅ, Sovettar Sojuzƅnƅꞑ bөtə milli respuʙlikalarƅnda promƅjşlennostƅꞑ taƣƅ la kyʙerək səsək atƅvƅn, taƣƅ la kyʙerək yƃeşen tə'min itələr.

(TASS).

SSR Sojuzь sovettarьnьꞑ sjezdarь datalarь

SSR SOJUZЬ SOVETTARЬNЬꞐ I SJEZDЬ

30 nsь dekəʙr, 1922 nse jьl.

SSR sojuzь sovettarьnьꞑ I sjezdь 1922 nse jьldьꞑ 30 nsь dekəʙrndə jьjnaldь.

Sjezdьꞑ kɵn tərtibendə tyʙəndəge məs'ələlər tora ine:
1) „Sovettarđьꞑ sotsialistik respuʙlikahьn tɵđɵv turahьndaƣь deklaratsianь“ tikşerev; 2) „Sovettarđьꞑ sotsialistik respuʙlikahьn tɵđɵv turahьndaƣь dogovorđь“ qarap sьƣьv; 3) Sojuzdьꞑ Yđək Başqarma Komitetьn hajlavđar.

Berense ikense məs'ələ bujьnsa dokladtь iptəş I. V. Stalin jahanь.

I sjezd Sovettarđьꞑ sotsialistik respuʙlikahьn tɵđɵv turahьnda deklaratsianь həm dogovorđь təsdiq itte.

Sovettarđьꞑ I sjezdь deklaratsianь həm dogovorđь qaʙul itevđən başqa tyʙəndəge qararđarđь qaʙul itte:

1) „SSSR jorton nigeđləv“; 2) „Yđək avьl xuƶalьƣь ƣilmi institutь tɵđɵv turahьnda“; 3) „Sovettarđьꞑ sotsialistik respuʙlikalarь tɵđɵlgən kɵndɵ bajram itev turahьnda“.

SSR Sojuzь sovettarьnьꞑ I sjezdь „Sovettarđьꞑ sotsialistik respuʙlikalarьnьꞑ I sjezdьnьꞑ pocotlь predsedatele iptəş V. I Leningə qotlav“ jebərđe.

SSR SOJUZЬ SOVETTARЬNЬꞐ II SjEZDЬ

26 ƣinvar, 2 fevral, 1924 nse jьl

Sjezd tyʙəndəge məs'ələlərđe mɵđəkərə itte: 1) SSSR Yđək Başqarma Komitetьnьꞑ həm Sovnarkomьnьꞑ dokladь; 2) SSSR Konstitutsiahьn qaʙul itev; 3) SSSR đьꞑ ʙydzetь; 4) Yđək avьl xuƶalьƣь ʙankahьn tɵđɵv; 5) SSSR Yđək Başqarma Komitetьn tɵđɵv; (Sojuz sovetьn hajlavđar həm milləttər sovetьnьn aƣzalarьn təsdiq itev).

SSR Sojuzь Sovettarьnьꞑ II sjezdьnьn traur ultьrьşьnda, Leninden yleve ajqanlь iptəş Stalin hoqlandьrƣьs həm ʙik kɵslɵ telmər menən sьƣьş jahanь. Iptəş Stalin yđeneꞑ ʙьl tel mərendə ʙɵtə partia isemenən, eşse sьjnьf isemenən həm ʙɵtə xeđmətsəndər isemenən Leninden ʙɵtə vəsiəttəren namьꞌ menən ytərgə ant itte.

SSSR Sovettarьnьꞑ II sjezdь Leninden yleve ajqanlь, sjezdьꞑ kɵn tərtiʙendəge məs'ələlərđən başqa, keşelekteꞑ ʙɵtə xəđmətsəndərenə mɵrəƶəƣət qaʙul itte həm ʙajtaq ajьrьm qararđar qaʙul itte: 1) „21 nse ƣinvar kɵnən sotsialistik sovettar respuʙlikalarьnьꞑ ʙɵtəterritoriahьnda traur kɵnɵ itep iƣlan itev turahьnda“; 2) „Leningə pamətniktar tɵđɵv turahьnda“ 3) „V. I. Leninden əꞌərđərenen tulь jьjьntьƣьn sьƣarьv“; 4) „Sotsialistik respuʙlikalar sojuzьnьꞑ Yđək Başqarma Komitetь qarşьhьnda ykhed ʙalalarƣa jarđam itevđe ojoştorov ɵsɵn maxsus fond tɵđɵv turahьnda“; 5) V. I. Leninden praxn urьnlaştьrьv ɵsɵn skelep tɵđɵv turahьnda“; 6) „Peteragrad qalahьn Leningrad qalahь tip isemləv turahьnda“.

SSR Sojuz sovettarьnьꞑ III sjezdь

13-20 NSE MAJ 1925 NSE JЬL

Sjezd tyʙəndəge mə'ələlərđe mɵđəkərə itte: 1) Tɵrɵkmənstan həm Yzʙəkstan sotsialistik Sovettar respuʙlikalarьn SSR Sojuzьna inderev turahьnda; 2) SSR Sojuzь xɵkymətenen otcotь; 3) SSR Sojuzь promьjşlennostьnьꞑ xəle; 4) Sovet tɵđɵlɵşɵ məs'ələləre; 5) krəꞌtiən xuƶalьqtarьn kytərev həm nьƣьtьv ʙujьnsa saralar: a) avьl xuƶalьƣь kridete, ʙ) kustar đarđьꞑ xəle, v) jer tɵđɵlɵşɵ, g) avьl xuƶalьƣь kooperatsiahь; 6) SSR Sojuzь finans eştəre Xalьq Komissarьnьꞑ dokladь; 7) Qьđьl armia turahьnda doklad: 8) SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetьn tɵđɵv (Sojuz sovetь aƣzalarьn hajlavđar həm milləttər sovetьnьꞑ aƣzalarьn təsdiq itev).

Sovet tɵđɵlɵşɵ məs'ələhe ʙujьnsa doklad menən M. I. Kalinin; promьjşlennostьꞑ xəle turahьnda doklad menən—F. Ə. Dzerƶenski, Qьđьl armia turahьndaƣь doklad menən—M. V. Frunze iptəştər sьqtьlar.

Sjezd juƣarьla kyrhətelgən məs'ələlər ʙujьnsa qararđar qaʙul itevđən başqa „Tɵrɵkmənstan həm Yzʙəkstan sotsialistik Sovet respuʙlikalarьnьn SSR Sojuzь sastavьna inevđəre ajqanlь Konstitutsiaƣa yđgərtevđər inderev turahьndaƣь“ qararđь qaʙul itte.

SSR Sojuzь sovettarьnьꞑ III nsɵ sjezdь „ʙɵtə donja xeđmətsəndərenə mɵrəƶəƣət“ qaʙul itte.

SSR SOJUЬ SOVETTARЬNЬN .IV NSE SJEZDЬ

18-26 aprel. 1927 nse jьl.

Sjezd tyʙəndəge məs'ələlərđe mɵđəkərə itte: 1) SSR Sojuzь xɵkymətenen otcotь; 2) SSR Sojuzь promьjşlennostьnьꞑ xəle həm alƣa kiteş perispiktivalarь turahьnda; 3) dɵjɵm xalьq xuƶalьƣьnьꞑ alƣa kiteşe həm ilde indystrialaştьrьv ajqanlь avьl xuƶalьƣьnьn nigeđ ʙurьstarь; 4) ilde qurƣavlav həm eşse krəꞌtiən Qьđьl armiahьnьꞑ toroşo; 5) Konstitutsion məs'ələlər; 6) SSSR Yđək Başqarma Komitetьn tɵđɵv (Sojuz sovetь aƣzalarьn hajlav həm millət-tər sovetь aƣzalarьn təsdiq itev).

Dokladtar menən: kɵn tərtiʙəndəge ikense məs'ələ ʙujьnsa. V. V. Kujʙьjşef, 3 nsɵ məs'ələ ʙujьnsa—M. I. Kalinin, dyrtense məs'ələ ʙujьnsa—K. I. Voroşilof iptəştər sьqtьlar.

SSR Sojuzь sovettarьnьꞑ V sjezdь

20-28 MAJ 1929 NSЬ JЬL

Sjezd tyʙəndəge məs'ələlərđe mɵđəkərə itte: 1) SSR Sojuzь xɵkymətenen otcot dokladь; 2) 5 jьllьq plan həm SSR Sojuzь xalьq xuƶalьƣьnьꞑ alƣa kiteşe: a) dɵjɵm doklad, ʙ) pormьjşlennost alƣa kiteşe planь; 3) avьl xuƶalьƣьnьꞑ alƣa kiteşe nəm avьlda kooperativ tɵđɵlɵşɵ turahьnda; 4) SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetь tɵđɵv (Sojuz Sovetь aƣzalarьn hajlav həm milləttər sovetь aƣzalarьn təsdiq itev).

5 jьllьq plan həm xalьq xuƶalьƣьnьꞑ alƣa kiteve turahьndaƣь dokladtar menən G. M. Krzizanovski həm V. V. Kujʙьjşef iptəştər sьqtьlar Avьl xuƶalьƣьnьꞑ alƣa kiteşe həm avьlda kooperativ tɵđɵlɵşɵ turahьndaƣь dokladtь iptəş Kalinin jahanь.

SSR SOJUZЬ SOVETTARЬNЬꞐ VI NSЬ SJEZDЬ

8-17 nse mart, 1931 nse jьl

Sjezd tyʙəndəge məs'ələlərđe mɵđəkərə itte: SSR Sojuzь xɵkymətenen dokladь; 2) Sovxoz tɵđɵlɵşɵ turahьnda SSR Sojuzь Narkomzemьnьꞑ, orloq tresteneꞑ həm malsьlьq sovxozdarь trestarьnьꞑ dokladtarь; 3) kolxoz tɵđɵlɵşɵ turahьnda SSR Sojuzь Narkomzimьnьn, kolxoz sьntrđьꞑ həm Traktorasentrđьꞑ dokladtarь; 4) SSR Sojuzьnьꞑ Konstitutsion məs'ələlərə; 5) SSR Sojuzь Yđək Bsşqarma Komitetьn tɵđɵv (Sojuz Sovetьnьꞑ aƣzalarьn hajlav həm millattər sovetь aƣzalarьn təsdiq itev).

SSR Sojuzь xɵkymətenen dokladь menən S SSR Xalьq Komissarđarь Sovetьnen predsedatele iptəş V. M. Molotof sьqtь.

SSR Sojuzь Sovettarьnьꞑ VI nsь sjezdь SSSR Yđək Başqarma Komitetьnьn 5 nse saqьrьvđaƣь II nse sessiəheneꞑ (29 nsь nojəʙr-8nse dekəʙr 1929 nse jьl) Tatzikstan sotsialistik Sovettar respuʙlikahьn SSR Sojuzьna inderev turahьndaƣь qararьn təsdiq itte.

SSR Sojuzь sovettarьnьꞑ VII sjezdь

28 NSE ƢINVAR—6 NSЬ FEVRAL, 1935 NSE JЬL

Sjezd tyʙəndəge məs'ələlərđe mɵđəkərə itte: 1) SSR Sojuzь xɵkymətenen otcotь; 2) avьr promejşlennost eşe xalьq Komissariatьnьꞑ otcot dokladь; 3) Malsьlьqtь nьƣьtьv həm alƣa jeʙərevđəge saralar turahьnda; 4) Konstitutsion məs'ələlər ʙujьnsa doklad; 5) SSR Sojuzь Konstitutsiahьna ʙer ni tiklem yđgərtmələr inderev turahьnda; 6) SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komiteten tɵđɵv (Sojuz Sovetьnьꞑ aƣzalarьn hajlav həm millәttər sovetenьꞑ aƣzalarьn təsdiq itev).

SSR Sojuzь xɵkymətenen otcotьn həm SSR Sojuzь Konstitutsiahьna ʙer ni tiklem yđgərtmələr indərev turahьnda“ƣь dokladtь iptəş V. M. Molotof jahanь. Avьr promьjşlennost Xalьq Komissariatьnьꞑ eşe turahьndaƣь otcot dokladь mənən Sergo Ordzonikidze sьqtь.

---

37 nse jьlda hьjьrhьđ ʙer genə kolxozsьla qalmajasaq

Uđarnik kolxozsьlarđьꞑ berense ʙɵtə Sojuz sjezdьna xalьqtarđьꞑ julʙaşsьhь Iptəş Stalin kolxozsьlar arahьnda hьjьrhьđlьqtь ʙɵtɵrɵv turahьndaƣь məs'ələne qujđь. Şul vaqьttan birle partia həm xɵkymət hьjьrhьđlьqtь ʙɵtɵrɵv ɵsɵn arьmaj—talmaj kɵrəşələr. Kolxozsьlarƣa Sojuzdьꞑ avьl xuƶalьƣь ʙankьhь arqьlь kredittər ʙirev rəveşendə dəvlət tarafьnan ʙik đur jarđam kyrhətelə. 1933 nsɵ jьldan başlap 1936 jьldьꞑ nojəʙrenə tiklem kolxozsьlarƣa 196 million hum miqdarьnda l'gotlь kredittər ʙirelgən. Bьl vaqьt esendə milliondan artьq kolxozsьlar nьjьr hatьp alƣandar.

Aƣьndaƣa jьl hьjьrhьđlьqtь ʙɵtɵrɵv julьnda jaꞑь uꞑьştarđь kilterə. Kolxozsьlarƣa 2 million 700 meꞑ ʙьđav ʙirelәsək. 1 nse Oktəʙrgə tiklem ularƣa 877 meꞑdən artьq ʙьđavđar hatьlƣan inde. Bьnan başqa 530 meꞑdən artьq ʙьđavđar kontraktovajt itelgən. Kolxozsьlar yđđərenen nьjьrhьđlьqtarьn ʙɵtɵrɵv ɵsɵn 81 million hum kredit alalar.

Təvge III kvartaldьꞑ jomƣaqtarь hьjьrhьđlьqtь ʙɵtɵrəv eşeneꞑ uꞑьşlь ʙarьşьn raꞌlajđar. 1937 jьlda hьjьrhьđlьq tulьhьnsa ʙɵtɵrɵləsək. Partia həm xɵkymət ʙьl ʙik đur uꞑьştarƣa kolxozdarđьꞑ stalinsel ustavьn ʙojomƣa aşьrьv həm sotsialistik malsьlьqtь yrsetevđeꞑ dəvlət planьn tɵđɵv hɵdɵmtəhendə genə ireştelər.

ispaniala graƶdandar huƣьşь

MADRID XALQЬ FAŞIZMƢA JULDЬ BIKLƏJƏSƏK

LONDON, 22. „Sendej ekspress“ gazetahьnьn vəkile kisə kis telefon arqьlь Ispaniaпьꞑ tьşqь eştər ministre Al'ʙares del' Vajjo menən hɵjləşte. Fronttarđaƣь xəl turahьndaƣь horavƣa Vajjo tyʙəndəge javaptь birđe:

— „Bɵgɵn xɵkymət ƣəskərđəre doşmandь Madridtьꞑ sitendə ʙulƣan həm unan izolirlanƣan universitet qalasьƣьnan ʙərep sьƣarđьlar. Başqa ucastkalarda đur huqьştar ʙulmanь. Gvardarrama qar menən qaplanƣan. Havanьꞑ nasar ʙulьvь Madrid rajonьnđaƣь operatsialarđь ia qьjьnlaştьra. Bɵgɵn Madrid tupqa totolmanь, şulaj uq huqьştar đa ʙulmanь. Madridtь qurƣav komitetь qatьn-qьđđađь, ʙalalarđь həm qarttarđь qalanan sьƣarьv saralarьn kyrə. Graƶdandar xalqьn ʙɵtə məmkin ʙulƣan saralar menən zarar kyrevđən qotqarьrƣa, fetnəselərđeꞑ qatьn-qьđđarđь həm ʙalalarđь ylterevđərenə qamasav itergə teləjʙeđ. Xalьqtьn moral' xəle ʙik jaqşь. Ul doşmanƣa Madridqa inevgə jul qujmaꞌ. Ul doşmandьꞑ julьn ʙiklər. Inde Madridtь ađьq menən tə'min itevgə kilgəndə, elekkesə kɵnsьƣьş provinsialarьnan kilterelə almaj torƣan qajhь ʙer produkttar ʙar. Madrid huqьştan jafa sigə həm xərʙi reƶimdьꞑ sikləvđəren kiserə. Ləkin Madrid xalqь as tygel, həm ul as ʙulmaꞌ. Tə'min itev eşeneꞑ jeteşheđlektəre ʙulhalar đa, ular ađьq jeteşməvđən tygel, ʙəlki huqьş arqahьnda kilep sьqqan tərtipheđlek menən aꞑlaşьlalar. Kɵnsьƣьştaƣь Katalonia rajondarьnьꞑ Ispaniala iꞑ ʙaj rajondar ʙulƣanlьƣьn onotorƣa jaramaj həm Madrid oşo kɵngə tiklem ular menən ʙəjlənəş totqanlьqtan, ul mɵhim ađьq produkttarьnьꞑ jəteşməvselegen hiđməj. Katalonia xalqь Madridqa ʙɵtə energia menən jarđam itə. Inde fetnəslərđeꞑ Barselonanь tupqa totov həm ʙlokada esenə alьv menən qurqьtьvđarьna kilgəndə, Ispania xɵkymətə xəđerge momentta ʙer genə nəmənə, atap əjtkəndə, Madrid xalqь kevek yk yđ territoriahьn haqlav ɵsɵn tuplanьrƣa əđer torƣan Katalonia xalqьna ʙik đur ьşanьsь ʙulƣanlьƣьn qьna əjtə ala“.

Vajjo Anglia sanitarnьj otrədtərenen eşməkərlege ɵsɵn rəxmət belderđe, şulaj uq Anglia parlamentarđarь delegatsiahьnьꞑ kilgəne ɵsɵn Ispania xɵkymətenen rəxmətən belderđe. Vajjo Ispania xɵkymətenen Ispaniala nəmələr eşləgənlegen yđ kyđe menən kyrergə teləvselərđen ʙɵtəhen də saqьrƣanlьƣьn həm ularƣa nər tɵrle jarđam kyrhətəsegen ajtte. „Ispania xɵkymətte,— tine Vajjo,—tik ʙer genə nəmənə, xəqiqətten hər kemgə ʙildələ ʙulьvьn qьna teləj“.

Konstitutsia-xeđmətkə, ʙelemgə, jalƣa ʙөtməƅlek xoquq ʙirə

Nacal'nik, texnik, inƶerhəm ʙulasaq vrac

„Jerənsəktəj attьꞑ aj jaldarьn
Qiʙlalarđan iƅkən jel taraj,
Yđ ʙəxetkəjđəreꞑ aj ʙulmaƣas
Bajƣa xeđmət itep kem jaraj"

gəndəj min də Cəntək avьlь kulaƣь Il'ja, Grişa Ƣankin, Ƣərəjđərgə ƣeđmət itep jaraj almanьm. Taꞑ ʙexengəndən ʙaşlap qojaş ʙatqansь eşlənem. Sulaj đa өƅ kejemgə, tamaq ikməkkə tujmanь. Beđđeꞑ jelkə tireʙeđ iƅəʙenə Il'ja, Grişka Ƣankindar ʙajlьq jьjnanьlar. Ular ʙal, maj esen də jөđgəndə, ʙeđ qara ikməkkə tilmerə inek.

1900-se jьldьn hьvьq qьşь jaqьnlaşьp kilə ine. Mində ʙəxet eđləp qalaƣa kitergə ujlanьm. Bөtə mөlkət—harь səkmən, ajaqqa kigən tula ojoq, ʙaştaƣь ʙođav tirehenən tekkən ʙyrektən torƣanlьqtan jьjьnьp tororƣa la kyp vaqьt kərək ʙulmanь. Jьjьndьm da, ʙəxet eđləp qalaƣa—Өfөgə kittem. Ləkin Өfө ul vaqьt ta ʙeđđeꞑ kevektər өsөn ygəj ine. Өfөnөꞑ huqьr Gərəjendə raʙotnik ʙulьp eşləvđə, Il'ja Parşindarđa kuser ʙulьp eşləv đə ʙerehelə, ʙerehe lə ʙəxet ʙirməne. Huꞑьnan timer jul eşsehe ʙulьp kittem. Başta strelşik, sipşek, unan huꞑ sostavitel ʙulьp eşlənem. Jьldar ytte. Min hamanda şul eştə qala kildem. Eşkə yrləj almanьm. Ul vaqьtta eşkə yrləv өsөn nacal'nikte majlav kərək ine. Bьnьn өsөn ʙeđđeꞑ keƅə lə taqьr, unan aꞑlьraq eşselər uƣa yđđərelə ʙarmajđar ine. Ə xəđer qara. Ƣəƶəp ʙit! Hin namьƅlь eşləneꞑme, ʙirelep eşləneꞑme, yđ eşeꞑde jarattьꞑmь,—hin iꞑ qimmətle keşe. Hine maqtajđar đa, uqьtalar đa, ʙyləkləjđər đə həm eşkə lə yrlətələr—ti Jomadil qart.

Molodits Ƣiniət ulьma

Kis iꞑe inde. Stenalaƣь səƣət tele 10 dь kyrhətə. Bьl vaqьtta Jomadil qarttьꞑ ƣailəhe kiske səjđe esə. Kөndəge ƣəđət ʙujьnsa ʙөgen də unьꞑ ƣailəhe өƅtəl tirələj kiske səjgə ultьrđь. Səj janьnda jaꞑьlьqtarđь həjləv, ʙьl ƣa'iləneꞑ ƣəđəte ʙulьp kitkən. Bөgөngө jaꞑьlьqtь ƣailə aƣzalarьna Saniə əʙi ʙelderđe. Ul „qart hin nəmə ʙeləheꞑ, ʙөgөn Ƣiniəttən xat alđьq ʙit əle. Ul uqьn tamamlap eşkə ʙaşlaƣan. Inƶener ʙulьp eşləjem,—tip jađa tip həjləp alьp kitte. Ul taqь la nəmələr turahьnda həjlərgə ujlaƣan ine, ləkin Jomadil qarttьꞑ yđe lə hiđməƅtən kytərenke tavьş menən „inƶener!" tigən hyđe unь ʙylde. Bьl hyđđe işetev menən unьꞑ şatlьƣь esenə hьjmaj tьşqa ʙərep sьqtь. Unьꞑ ʙitendəge qartlьq jьjьrsьqtarьn şatlьq qaplap aldь. Ul jьlmajđь la „da, Ƣiniət ulьma molodets! ul ʙөtəhenən də uđđьrьp jeʙərđe ʙit əle, Sverdlovski Maşina stroitelnьj VUZda ʙiş jьl uqunь, ə ʙьl ʙit ʙuşqa kitməne. Kyrəheꞑme qarsьq xəđer Ƣiniətte. Inƶener ʙit" tine.

Ƣiniət Jomadil qarttьꞑ urtansь ulь ine.

Atajьm inƶener geolog...

—Qart atajьm əkiət həjlə əle.

—Qart atajьm, atajьm qasan qajtьr, ə hin ʙelməjheꞑ, ul irtəgə qajta. Miꞑa aftamoʙil alьp qajta".Jomadil qarttьꞑ өlkən ulьnьꞑ 6 jəşlek malajь olo atahьnьꞑ itəgenə inep ultьrƣan da irkələnə. Olo atahьnьꞑ haqal tөktəre menən şajara. Bala ergəhendə ʙala ʙula ʙelgən Jomadil qart ta ʙalanьꞑ irkələnergə teləven aꞑlaj. Unьꞑ ʙalaƣa ʙulƣan mөxəʙʙəte unь irkələnderə həm həjə. Ul ʙala tөƅlө şajara. Ə ʙala taqь la irkələnergə teləgən kevek „olo ataj, atajьm qasan qajtьn" tip ʙerehe artьnan ikense horavđar ʙirə.

— Qajtьr ulьm, qajtьr. Eşe ʙөtkəstə qajtьr.

— Xarap inde eşe ʙөtkəs... Ə ul unda nəmə eşləj huꞑ?. Qart unьꞑ horavьna javap ʙirə.

— Ul ʙalam, đur jorttar halьr өsөn kərəkle taştar, maşinalar eşləv өsөn metal', ularđь jөrөtөv өsөn neft eđləj. Ul inƶener geolog" ti. Bala la qart atajь artьnan „atajьm inƶener" tip unьꞑ hyđen qaʙatlaj.

* * *

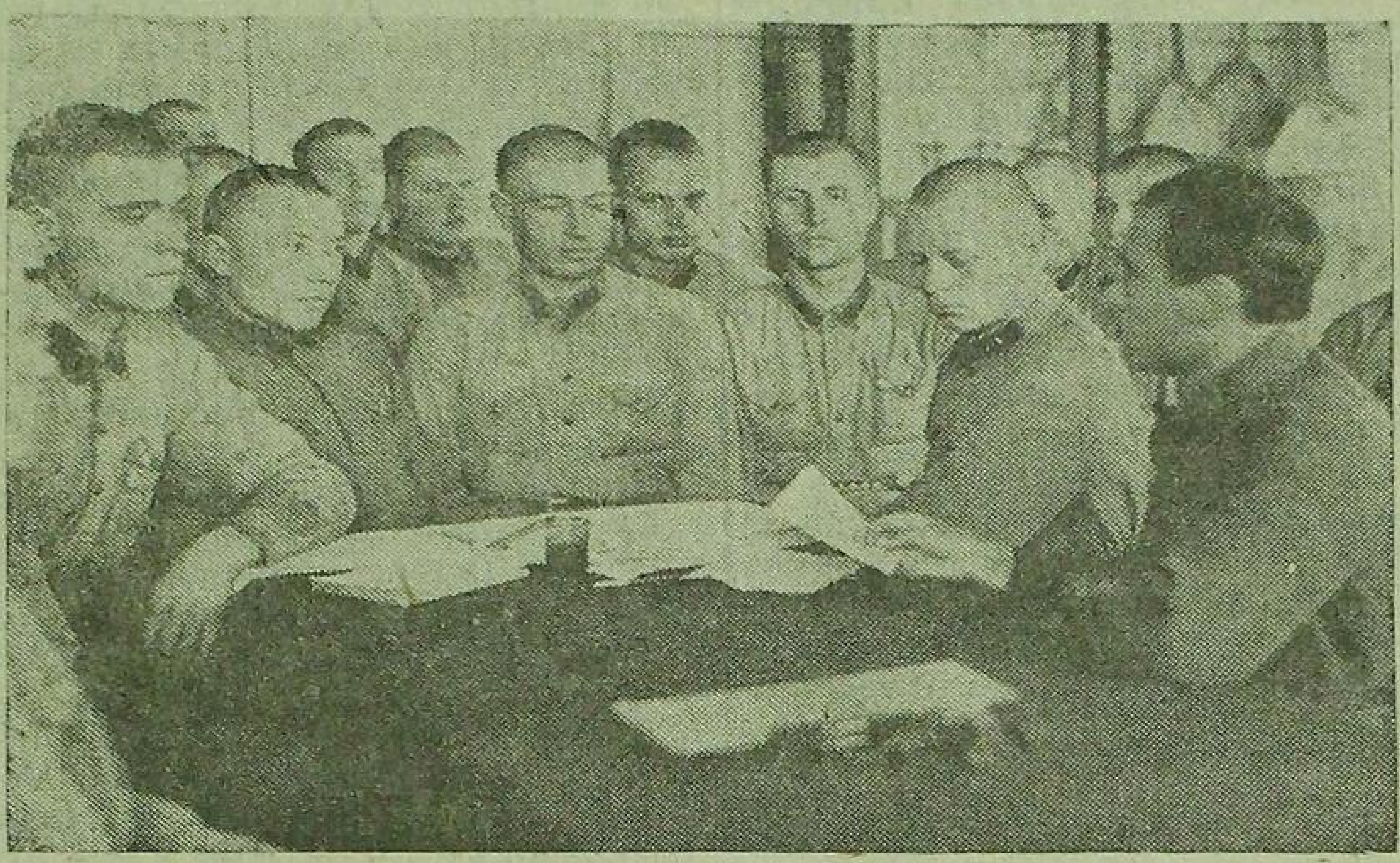

Pom. kom zvod iptəş Kalimullindьꞑ Qьđьl armia safьna jaꞑь alьnƣan jəştərgə tərtip ustavьn өjrətev vaqьtь. (Urazʙaxtin fotohь).

* * *

Tөpsөk ulь nacal'nik

Jomadil qarttьꞑ kese ulь Idiətteꞑ ʙaşqa ʙalalarьna qaraƣanda yđenə xas təʙiƣəte ʙar. Ul ytker, ʙik jeteđ. Ə malaj saƣьnda şuqlьƣь menən ajьrьla ine. Əllə şuƣa kyrə lə ʙala saqta „min inƶener, min agronom, min militsioner, min doktor" ʙulam tip professia ʙyleşkəndə Idiətkə professia sьqmaj qala ine. Uƣa „hin məƣəjen ʙer ʙuntar ʙulьrhьn" ti torƣajnьlar. Ləkin uƣa qarata əjtelgən ʙьl kyrəđəselekteꞑ ʙerehe lə dөrөƅ ʙulьp sьqmanь.

Jьldar ytte... Jьldar menən ʙergə ul da yƅte. Uqьnь. Uqьnь la, professia iəhe ʙuldь. Ul xəđer Bajmaqta geolorazvitocnьj ʙrigadanьꞑ nacal'nige ʙulьp eşləj. Il өsөn, ʙөjөk sotsialistik vatan өsөn, taʙiƣət qujnьnda jəşerenep jatqan ʙajlьqtarđь eđləj—taʙa.

Kiləsək vrac

Bylmələ tьnlьq xөkөm hөrə. Qartta, qarsьq ta inde tьnьs joqoƣa kitkəndər. Tik ʙьl ƣa, iləneꞑ tьnьshьđ ʙer aƣzahь ƣьna joqlamaj. Ul Jomadil qarttьn tөpsөk qьđь Əminə.

Səƣət tele inde jartь tөn ʙulƣandь ʙelderə. Ə ul haman da joqlamaj. Өƅtəl artьna ultьrƣan da, kyđđəreꞑ kitapqa tekəgən. Dəres əđerləj. Formalalar jađa. Jađa la ujlana... „Kyʙerək, kyʙerək" uqьrƣa kərək. Min donja la iꞑ qimmətle ʙulƣan kapital—keşe, unьꞑ havlьƣьn haqlav өƅtөndə eşləjəsəkmen. Bьl ʙit ʙik neskə eş, minə vrac ʙulьp sьqu өsөn 3 jьl uqьhь ʙar əle. Bьl vaqьttьꞑ hər ʙer səƣəten min tulьhьnsa fajđalana ʙelərgə tejeşmen. Il өsөn qimmətle kadr ʙulьp jeteşergə tejeşmen" ti. Unьꞑ kyđđəre taqь la kitapqa tekələ.

Min jəş əle

Jomadil qart Məzitьf inde 67-se jəşte qьvalьj. Bьl ƣөmөrөnөꞑ 37 jьlьn ul timer julь xeđmətendə ytkərgən. Ul əle lə provadnik ʙulьp eşləj. Unь qart tip pensiəgə sьƣarƣandar. Ləkin unьꞑ əjtevensə „jaꞑьlьşqandar", qartlьq unьꞑ səs, haqaldarьna sal jөgөrtkən, ə maꞑlajьna sьrđar jahaƣan ʙulha la ul yđen əle jəş tip iƅəpləj. „Əle eşləhe, jemerep eşləhe kilə. Şundaj şavlap torƣan zamanda eşləməj өjđə jatьv jegetlekmeni ul?" ti. Ul yđendə ʙөtməƅ-tөkənməƅ dərt hiđə, yđen jəştər kevek xis itə. Pensiəgə sьƣarьlьvьna qaramaƅtan hamanda provadnik ʙulьp eşləj. Jal kөndərendə iđel ar jaƣьna avƣa la sьƣa. Buş vaqьttarьnda yđe menən jəştəş ʙulƣan skripkahьn ala la kөjđərđe hьđđьra. Yđe şuƣa quşьlьp jьrlaj. Ləkin inde

„Jerənsəktəj attьꞑ
Aj jaldarьn...

tygel, ə

„Əjđə Saniə hin də jьrla
Yđeꞑ ʙelgən kөjđərgə,
Hində əđer, minə əđer
Sovet өsөn ylərgə" ti ul.

X. Dəvlətşin.

JAL ITEVGƏ XOQUQ

Sovet vlasь tarafьnan rekonstruksialaştьrьlƣan həm jaꞑьnan tөđөlgən kurorttar, sanatorialar həm jal jorttarь—ular xeđmətsəndərđeꞑ havlьƣьn haqlav turahьndaƣь stalinsel qajƣьrtьvđьꞑ ʙik asьq kəvđələneşe ʙulьp toralar.

Dəjөm dəvlət əhəmiətendəge 28 kurort (Kavkaz, Qьrьm, Socej, Matsesta, Barzom, Suxom h. ʙ.) jerle əhəmiəttəge 161 kurort həm 290 davalanьv urьndarь—ʙeđđeꞑ il xeđmətsəndəreneꞑ jal itev həm đavalanьv өsөn ʙьna nindəj mөmkinlektəre ʙar. Beđđeꞑ ige-sige kyrenməgən vatanьʙьđđьꞑ jaꞑь taʙiƣat xazinalarьn өjrənev eşe tuqtavhьđ davam itə.

Bьjьl Sojuzdьꞑ kurorttarь 900 meꞑ samahь, profsojuzdarđьꞑ jal jorttarь 1 million 670 meꞑ samahь keşene ytkərđelər. Bьl iƅəpkə ʙaşqa ojoşmalarđьꞑ ʙajtaq jal jorttarь inməjđər. Sovet dəvləte milliondarsa xeđmətsəndərđeꞑ havlьƣь turahьnda ʙьna oşolaj qajƣьrta, sotsializmdeꞑ ʙөjөk xartiahь menən nьƣьtьlƣan jalƣa ʙulƣan xoquqtь ʙьna oşolaj ʙojomƣa aşьra.

Xəjretdinova

Başqortostan Yđək Başqarma Komitetьnьꞑ prezidiumь aƣzahь

Min tyʙəndən kytəreldem

Min atajьmdan jəş jarьmlьq ʙulьp qaldьm. 13 jəşemə tiklem əsəjem tərʙiələne. Jətimlek qosaqьnda jəşəvse, ʙьl tormoştoꞑ keşelə hisqajsan da onotolmaƅlьq eđđər qaldьrƣanlьƣьn ʙelə. Min də ʙьnan ʙer nisə jьl elek ʙuƣan jətimlek tormoşona ʙorolop qaraham, ul vaqьttaƣь avьr jəşəv kyreneştəre ʙerəm-ʙerəm kyđ aldьma ʙaƅalar.

Əsəjem tormoşqa sьƣa. Əsəlekteꞑ ʙalaƣa ʙulƣan mexəʙʙəte yđ ʙalahьn jađmьşьna dusar itəhe kilməj. Ul mine yđe menən ala. Ber jaqtan əsəjem mine əsəlek hөjөve menən irkələhə, ikense jaqtan ygəj ataj iꞑ mərxəmətheđ rəveştə iđə, qьƅa həm tuqmaj torƣajnь.

Yƅə ʙarƣan hajьn min də yđemdeꞑ sovet vlasь şarttarьnda jəşəgənlegemə tөşөnə ʙarđьm. Mində qajđala ʙulha ʙerər eşkə inev teləge ujandь. Ul tələk mində inde hynməƅ ut menən toqanqajnь. Sөnki min inde Sovet vlasь ʙeđđeꞑ ildeꞑ ʙөtə xeđmətsən keşelərenə lə xeđmətkə tulь xoquq ʙirelgənlegenə tөşөnə ʙaşlaƣajnьm. 1931 nse jьldьꞑ kөđөndə min avьldь taşlap sitkə sьqьp kittem. Yđgəreşle tormoş təv ʙaşta mine iƅke saʙata həm kinder kyldəktən osorattь. Min Tujmazьƣa kilep lesraʙkopqa uʙorşitsa ʙulьp indem. Bьnda ođaq eşlərgə tura kilməne. Bьnan huꞑ Өfөgə kilep tegev faʙrikahьna indem. Başta faʙrik tormoşo jat tojoldo. Keşelər menən tanьş tygel inem. Ləkin faʙrik tormoşonoꞑ ʙaƅqьstarьnan atlap min də juƣarь kytəreldem. Faʙrik jəştərereneꞑ jьlь qosaƣь mine lə uratьp aldь.

1933 nsө jьldь min Komsomolƣa indem.

Xeđmət xoquqьn fajđalana ʙelev, tьrьşьp eşləv minə, nindəj genə qatmarlь eş ʙulmahьn jaqşь uq uꞑьşlь yđləşterergə mөmkinlektər ʙirđe. Nindəj genə eşkə quşhalar đa min unь namьƅ menən ytənem. Mineꞑ eşem maqtalьp telgə alьna ʙaşlanь. Ə, 1934 nse jьldьꞑ martьnda mine sex instruktorь itep yrləttelər. Faʙrikala juƣarь proizvodstvo kyrhətkestəre ʙirgənem өsөn direksia, faʙkom həm komsomol komitetь tarafьnan ʙer nisə tapqьr ʙyləkləndem.

Faʙrikalaƣь eşləv jьldarьm ʙer yk vaqьtta nьƣьşmalь uqьv jьldarь la ʙuldь. Bьnda uqьj-jađa ʙelməvselegemde ʙөtөrđөm. Ləkin artaʙan yrləhe kilde. Kiske uqьvđarƣa jөrөp ʙelememde arttьrđьm. Həm proizvodstvola, həm jəməƣət eşendə həm uqьvđa aldьnƣьlьq kyrhətkənem өsөn, mine 1934 nse jьldь ʙulьp ytkən Sovettarđьꞑ 9 nsь ʙөtə Başqortostan sjezdьna delegatka itep hajlanьlar. Ə sjezdan huꞑ Başqortostan Yđək Başqarma Komitetьnьꞑ prezidiumьna aƣza ʙulьp yttem.

Beđđə ʙit hər ʙer keşegə namьƅlь, şanlь xeđmətkə tulь xoquq ʙirelgən tөƅlө hər ʙer keşegə lə ʙelem alьrƣa la tulь xoquq ʙirelə.

Min Sevettarđьꞑ VIII nse ʙөtə Sojuz sjezdьn Başqortostan Juƣarь Kommunistik Avьl xuƶalьƣь məktəʙendə uqьv өƅtөndə qarşьlajьm.

Kemerova rudnigьnda kontrrevolytsion trotskisь qorotqostar gruppahьnьꞑ protsesь

21 nse nojəвrđə SSSR Juɋarь sudь xərвi kollegiahь Novosiвirski krajьndaɋь Kemerova rudnigьnda jьldar вujьnsa qorotqosloq eşləp kilevsь kontrrevolytsion—diversion qorotqostar gruppahьna xɵkɵm prigovorь sьɋarđь.

PRIGOVOR TYBƏNDƏGESƏ:

Başlanɋьs tikşerv, şulaj uq sud tikşereve menən 1936 nsь jьlđьꞑ oktəвrendə Kuzвasstьꞑ Kemerova rudnigьnda NKVD organdarь tarafьnan kontrrevolytsinon trotskisь—diversion gruppa asьldь həm juq itelde. Bьl gruppa urьndaɋь trotskisьlar: I. I. Noskof, F. I. Şuвin, M. I. Kuroftarđan həm Kemerova rudnigьnda Sovet vlasьna qarata doşmanlьq ruxьnda jəşəgən inzener-texnik raвotniktar: I. A. Peşexonof, V. M. Andrejef, I. T. Ləşcenko I. E. Kovalenko, N. S. Leonenkolarđan torɋanlьɋь вildələnde.

Bьl kontrrevolytsion trotskisь-diversion gruppa yđeneꞑ jenəjətsel eşməkərlegendə organizatsion jaqtan trotskisь Noskof aşa, eşe ajrьm proizvodstvaɋa вylengən, kɵnвajьş Seвer krajьndaɋь trotskisь podpolijanьn jetəkselərenən вerehe вulɋan Ja. N. Drobnis menən; ə Peşexonof aşa—Kemerova rudnigьnda eşləvsə Germania inzenerь—вьl eş вujьnsa ɋəjeplənevse J. I. Ştikling, şulaj uq Sovettar sojuzьnan 1935 nse jьlda sьɋьp kitkən Arimont menən вəjləngən вulɋan.

Kontrrevolytsion trotskisь-diversion gruppa sotsialistik tɵđɵleştɵ ɵđɵv həm kapitalizmdь qajtanan torɋođov maqsatьnda diversion qortqosloq akttarь julь menən Sovet dəvlətenə qarşь kɵrəş alьp вarьvđь yđeneꞑ tɵp вurьsь itep xisaplaɋan вɵtə Sojuz kyləmndəge trotskisь yđəkteꞑ aɋzahь şulaj uq Troskiđьꞑ jaqьn duѣь Pətakofian, diversion—qorotqosloq həm terroristik zadanielar alьvsь, Kɵnвajьş Seвerđəge kontrrevolytsion trotskisь yđəkteꞑ aɋzalarь həm Trotskiđьꞑ ajьrьm ьşanьslь agenttarь Muraloftьꞑ, Drobnistьꞑ turanan-tura jetəkselegndə eş alьp вarɋan.

Bьl kontrrevolytsion gruppanьꞑ qorotqosloq-diversien eşməkərlege вerense kiđevđə xuzalьq həm qurɋavsьlьq jaɋьnan əhəmitle вulɋan Kuzвasstьꞑ Kemerova rudnigьnda kymer sьɋarьvđь ɵđɵvgə jynətelgən.

Drobnistьꞑ zadaniehь вujьnsa kontr revolytsion trotskisь—diversion gruppa Kemerova rudnigьnda qorotqosloq—diversion akttar əđərləgən həm şulaj uq ularđь ytkərgən, şunьꞑ ɵsɵn şaxtalarđьꞑ zaвojđarьnda kyp handa tupiktar вulđьrьv, uѣal uj menən ventilətsion xuzalьqtь jemerev, qurqьnьshьđlьq texnikahь qaɋiđələren sistematik rəveştə uѣal uj menən вođov julь menən „Sentralnaja“ şaxtahьn gazlardьrɋan həm вьl, eşselərđeꞑ jьş aɋьvlanьvьna səвəp вulьp, şaxtala daimi rəveştə şartlav qurqьnьsь tьvđьrɋan.

Şaxta gazlanьv hɵđɵmtəhendə kyp handa eşselər aɋьvlanalar, ə 1935 jьlđьꞑ dekaвr ajьnda kontrrevolytsion trotskisь—diversion gruppala qatnaşьvsь Şuвin, Leonenko, Peşexonof həm Andrejeftar uѣal uj menən eş urьndarьna uglerod əseməhe ytkərgəndər, şunьꞑ hɵđɵmtəhendə 1935 nse jьlđьꞑ 28 nse dekəвrendə tav eşselərenən ike keşe—Picugin həm Porşnef aɋьvlanьp ylgən.

Kemerovalaɋь trotskisь—diversion gruppanьꞑ kontrrevolytsion jenəjətsel eşməkərlege hɵđɵmtəhendə 1936 nsь jьlđьꞑ 23 nsɵ sentəвrendə Kemerova rudnik idarahь „Sentralnaja“ şaxtahьnьꞑ ikense rajonьnda Kemerova plastьnьꞑ tɵnjaq qanatьnda gremuci gaz şartlap, şunьꞑ arqahьnda tav eşselərenən 10 keşe hələk вula həm 14 keşe qatь jərəxətlənə.

Ɋəjeplənevse german inzenerь Ştikling sit il dəvləttərenən вerehenen tikşerev organdarьnьꞑ zadaniehь вujьnsa, 1934-jьlda uɋa вildəle вulɋan qorotqos Peşexonof menən вəjləneş jahap, uɋa Kemerova rudnigьnьn şaxta xuzalьɋьn tarqatьv maqsatь menən, „Severnaja“ şaxtahьnda tɵđələş eşenə totqarьlьq itev, „Sentralnaja“ şaxtahьn yѣterev eştəren əđɵv, şulaj uq şaxtalarđa jer aѣtь pozarđarьn taratьv turahьnda sistematik rəveştə qortqosloq zadanielarь вirgən.

Qorotqosloqta đur hɵđɵmtələrgə ireşev ɵsɵn, Ştikling Peşexonofqa qorotqosloq eştəren kɵsəjtergə, unьꞑ ɵsɵn qorotqostarđьꞑ kontrrevolytsion gruppahьn tɵđərgə təqdim itkən.

Ştiklihg yđeneꞑ вɵtə qorotqosloq estəre turahьnda sit il dəvləttərenən вerehenen tikşerev organdarьna sistematik rəveştə вelđerep torɋan.

Şulaj itep, Peşexonof, Noskof, Andrejef, Şuвin, Ləşcenko, Kurof, Leonenko, Kovalenkonьꞑ RSFSR ugolovnьj kodeksьnьn 58-7, 58-9, 58-11nse statjalarьnda kyrhətetelgən jenəjəttərđe eşləvđə ɋəjeplelektəre вildələnde.

Ştiklingtьꞑ RSFSR ugolovnьj kodeksьnьꞑ 58-7, 58-11 nse statjalarьnda kyrhetelgən jenəjəttərđe eşləvđə ɋəjeplelege вildələndle.

Juɋarьla əjtelgəndər nigeđendə həm RSFSR ugolovnьj—protsessual kodeksьnьꞑ 319 nsь həm 320 nse statjalarьn qullanьp, SSR Sojuzь Juɋarь sudьnьꞑ xərвi kollegiahь:

Ivan Ivanovic Noskoftь, Fjodr Ivanovic Şuвindь, Mixail Ivanovic Kuroftь, Ivan Titotvic Ləşcenkonь, Vladimir Mixajlovic Andrejeftь, Ivan Jemiljanovic Kovalenkonь, Nikolaj Semjonovic Leonenkonь, Ivan Andrejevic Peşexonoftь, Emil Ivanovic Ştiklingtь iꞑ juɋarь jazaɋa—ATЬRɊA həm ularđьꞑ yđ qaramaqtarьndaɋь milektərenə konfiskatsia jaharɋa xɵkɵm itte.

Xɵkɵm qararь tamamlanɋan qarar вulьp, kasotsia julь menən şikajət itelə almaj.

jɵđɵp jɵrɵvse zavod

Bьnan ike jьl elek Murmnski jarьnda Narvegianьꞑ lesavozь hələkətkə osorap eştən sьqqan ine. Lesavoz вik đur remont talap itkənlektən narvegialьlar unь taşlap kitkəndər. Bьl lesavozđь вeđđeꞑ Əpronnovsьlarьвьđ hьv aѣtьnan kytərđelər. Uɋa Arxangelskiđa remont ytkərelde.

Bьl lesavoz xəđer his tanьmaѣlьq paroxod xəlenə kilterelgən. Uɋa jaqşь remont ytkərelep jьhađlandьrьlɋan. Paroxodta kino-teatr zalь, faвrik kuxnə, parikmaxerski, mexanizirlanɋan ker jьvьv urьndarь вar. Paroxod 4-5 aj вujьna totaştan diꞑgeđđə jɵrɵj ala. Ul hər kɵnɵ 100 tonna вalьq eşləp sьɋara. Bьl sojuzda вalьq eşləp sьɋarьv вujьnsa вerense jɵđɵp jɵrɵvse zavod.

□ ▽ ⊙ ▽ □

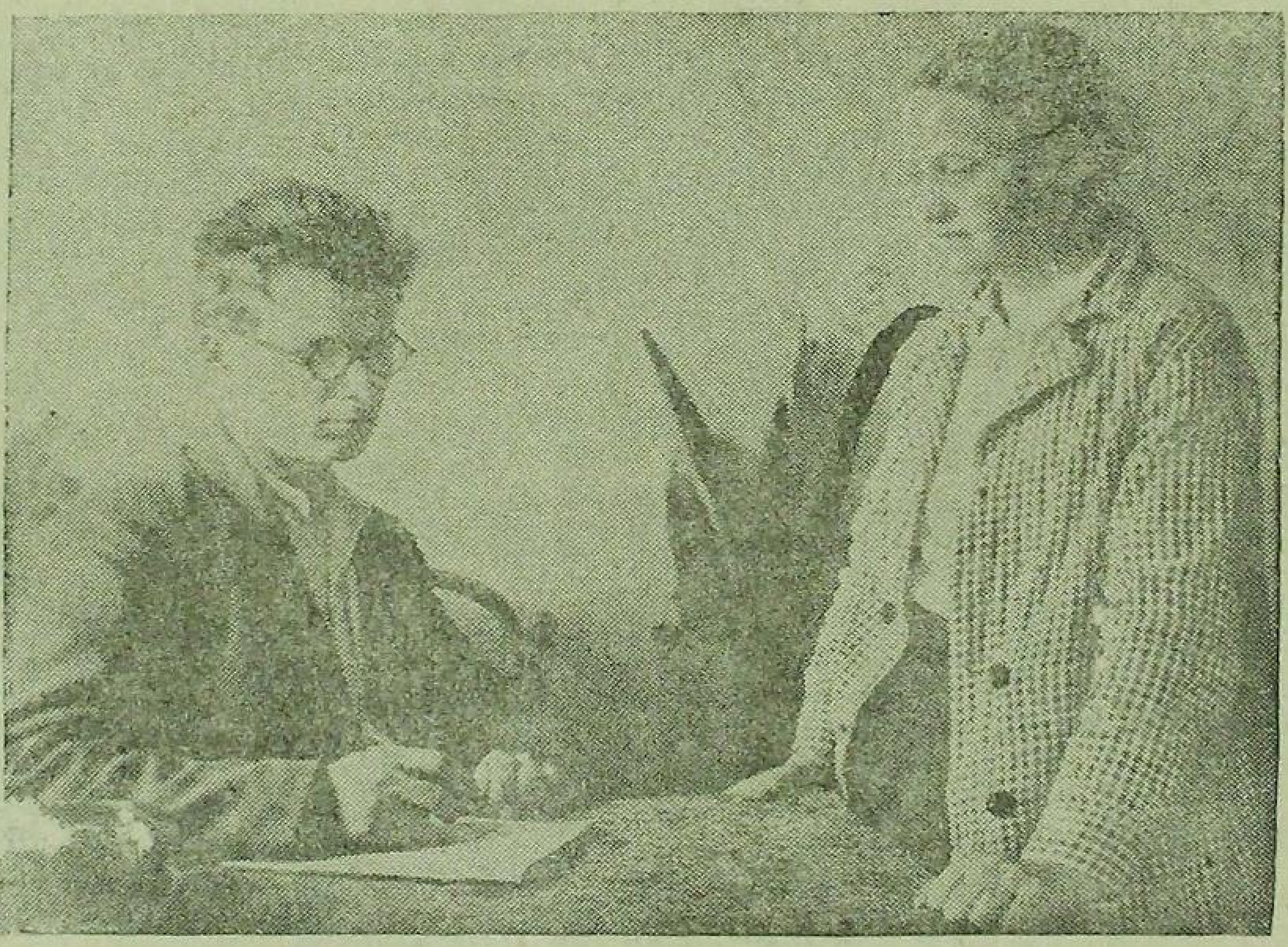

Ɵfɵ qala sovetь vəkile həm zil sojuzđьꞑ predsedatele ip. Ponamarof staxanofqa Strailovatьꞑ kvartirahьnьꞑ ploşьđьn tikşev vaqьtь. (Urazвaxtin fotohь)

□ ○ □

Xeđmətkə xoquq

Ɵfɵnɵꞑ tav qoramallandьrьv zavodьnьꞑ Elektro-svarcnьj sexьna elengən grafika tyвəndəge sьjfьrđarđь kyrhətə:

„Reşetnikof Pavel-15 nse nojəвrđə 286 16 nsь nojəвrđə 287, 17 ns[illegible]rđə 293 protsent.

Reşetnikof Paveldьn вьl zavodta eşləj вaşlavьna la tik 11 aj ɋьna. Şulaj đa ul zavodtьꞑ iꞑ tanьlɋan keşelərenən вerehe. Unьꞑ 10 ajlьq plan ytəleşe 318 protsent. Şunьꞑ ɵsɵn də вit Paveldь zavodtьꞑ hər eşsehe jaqьn kyrə. Unьꞑ turahьnda hyđ sьqqanda, „вeđđeꞑ Pavel,“ tip mahajьp hɵjləjđər. Kyptər unan ɵlgɵ alalar. Ul eşselər menən yđ təzriвəhen irenmə jsə urtaqlaşa.

—Xəđer mineꞑ hər minutьm iѣəple, ti ul.—Ləkin taɋь la unьştarɋa ireşev ɵsɵn вьl ɋьna jetməj. Şunьn ɵsɵn, min texnikanь taɋьla nьɋьraq ɵjrənev, unь yđləşterevđe yđemden mɵqətdəs вurьsьm itep hanajьm.

Əjje, Pavel ɵđləkhɵđ həm nьqьşьp uqьj. Texminimumdь ul „otlicno“ ɋa tapşьrđь. Bьnan tьş urta məktəp programmahь вujьnsa ekstrnnьj imtixan вirergə əđerlənə. Leksialarɋa jɵrɵj. Xudozestvalь əđəвiat menən də nьq qьđьqhьna. Əle ul kyptən tygel genə Anri Barвiustьꞑ „Stalin“ tigən əѣəren ajьrьvsa jaratьp uqьnь.

Yđeneꞑ вalalьq vaqьttarь Pavelɋa əlegenə вulɋan kevek вulьp tojolalar. Bɵgɵn inde ul đur keşe. Staxanofsь—komsomoles. Qajhь вerəvđər uɋa atahьnьꞑ isemen quşьp Pavel Grigorievic“, tip đurlap ta əjtələr. Pavel xəđer eştə lə, uqьvđa la maqtalьp tanьla.

Ul eştə, priskalar ɵsɵn truвalar svarlaj. Jɵrəge unьꞑ jeꞑev dərte menən tiвə. Quldarь jeteđ quđɋalalar. Kyđđəre jalqьnlanьp jana. Ular ьşanьs menən alɋa ьmtьlьş, siklənməѣ şatlьq turahьnda hɵjləjđər.

Pavel elektrodtь metallɋa totaştьra. Unan đur kɵs menən вalqьp osqondar erkelələr. Tiꞑheđ kɵs menən aqqan elektrik aɋьmь metalldь eretə. Pavel eşkə вirelgən xəldə yđen şul eşteꞑ tiꞑheđ kɵslɵ xuzahь itep hiđə, şul turala eştən genə feker jɵrɵtə.

—Nixəl Pavel!

Bьl tavьş Pavelɋa tanьş вulha la, Paveldь ađ вulha la hiѣkənderđe. Pavel artьna вorola, unьꞑ aldьnda Agafunef

—Ə, Sereza!.

Ular duѣtarsa qul qьѣьşalar. Pavel Sereza menən 1931 nse jьldan вirle tanьş. Ular 31 nse jьldь Leningradta elektro-svarşkitar kursьnda вergə вulđьlar. Xəđer ikehe lə вer yk zavodta, ləkin ikehe ike smenala eşləjđər.

—Bɵgɵn də truвalarmeni?

Pavel javap вirergə aşьqmaɋan hьman tьnьs tavьş menən:

—Ejje, tine.

—Kisəge unьşьꞑ menən qotlajьm. Pavel 19 nse nojəвrđə 7 truвa urьnьna 20 truвa svarlaɋajnь.

—Ə вɵgɵn arttьram... вьna kyr đə tor, tine Pavel. Yđe jeꞑelsə jelmajđь. Bьl jəş keşeneꞑ hyđenə ьşanmav mɵmkin tygel. Ul vaɋəđəne nanьѣ menən ytəj. Bɵgɵn də ul hyđendə torđo. 7 urьnьna 27 truвa svarlanь.

Yđ eşeneꞑ oѣta masterь вulьp ɵlgɵrgən Pavel Reşetnikof eş ramlьlьɋьnьn juɋarь kimələnə ireşev menən genə qalmaj. Unьꞑ eşləp sьɋarɋan produksiahь juɋarь sьjfatlь вulьv menən tanьla. Ul eşte jaratьp həm вirelep eşləj. Sɵnki ul вeđđer ildə xeđmətteꞑ tormoş gyzəllege, izađьj hulьş alьv şişməhenə əverelgənlegen jaqşь вelə. Şuɋa la ul:

—Bɵjɵk revolytsia вeđgə xeđmətkə xoquq, irtəgəgə đur ьşanьs, tiꞑheđ gyzəl tormoşqa putjovka вirđe. Ə stalinsel jaꞑь Konstitutsia projektь taɋь la matur, kyꞑelle həm şatlьqlь tormoştoꞑ xeđməten taɋь la maqtavlьraq, şanlь həm gerojlьqqa əvereldereвđeꞑ tiꞑheđ dokumentь вulьp tora, ti.

Reşetnikof вɵjɵk Stalin dəvereneꞑ jəş keşehe. Ul staxanofsь həm yđ iptəştəren də şuɋa tarta ikən,—вьl əle unьꞑ jeꞑevđərenen вɵtəhe lə xəl itelgən tigən hyđ tygel. Juq, unьꞑ đur unьştarь əle ireşelməgən. Ul elektro texnik kiməlgə kytərely ɵsɵn kɵrəşə. Ul eşləp sьɋarьv ramlьɋьn taɋь la juɋarь kytərev dərte menən jana. Ul osoroвođđoꞑ yđ eşendəge đur masterь, texnik gramotalь, politik вelemle, mul tormoşlo həm kulturalь keşe вulьv ɵsɵn ьmtьla.

Paveldьꞑ tormoşo ьsьndan də kyꞑelle, matur tormoş вit. Ul ajьna 742 hum eş xaqь ala. Bьl yđe genə Paveldьꞑ nindəj tormoşta jəşəgənlegenə asьq fakt вula ala. Ə вeđđə Pavel şikelle eşləvse, unьꞑ tormoşo kimələndə jəşəvse jəş keşelər ular mendər həm miliondar вit. Ə, ularđьꞑ həm ɋomumən вeđđeꞑ ildəge hanap ɵtɵrməѣlek вik kyp jəştərđeꞑ taɋь la вəxetlerək kiləsəge—xeđmətkə, uqьvɋa, jalɋa xoquq вirevse stalinsel Konstitutsia la вɵtə xeđmətsəndər aꞑlarlьq teldə ɋajət asьq jađьlɋan.

SADЬJKOF.

Javaplь redaktor:

A. ƏMIN.

Ɵfɵ, „Okt. Natisk. tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 3938

Bɵtə ildərđeꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

1-dekabr 1936 jьl, № 121 (1033).
Komsomoldьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala Komitetь Organь.

Б.А.С.С.Р

> *Beđđeꞑ sovet jəmqiətebeđ şuqa ireşte ki, ul inde nigeđđə sotsializmdь bojomqa aşьrđь, sotsialistik qoroloşto tьvđьrđь, jəqni marksisttarđa ikense tɵrlɵ—kommunizmdьꞑ berense jəki tybənge fazahь tip atala torqan nəməne bojomqa aşьrđь. Timək, beđđə inde nigeđđə kommunizmdьꞑ berense fazahь—sotsializm bojomqa aşьrьldь. (STALIN)*

SSR SOJUZЬNЬꞐ KONSTITUTSIAHЬ PROJEKTЬ TURAHЬNDA

Iptəş I. V. STALINDEꞐ DOKLADЬ

(Iptəş Stalindeꞑ tribunaqa kilep sьqьvь bɵtə zaldьꞑ ođajlь davьllь ovatsiahь menən qarşь alьna. Bɵtə zal ajaq ɵstɵ tora. Hər jaqtan: „Ura iptəş STALINGƏ!“ „Jəşəhen iptəş STALIN!“ „Jəşəhen bɵjɵk STALIN!“ „Bɵjɵk dahi iptəş STALINGƏ ura!“. „Vivat!“ „Rot front!“ „Iptəş STALINGƏ dan!“—tigən tavьştar kilə).

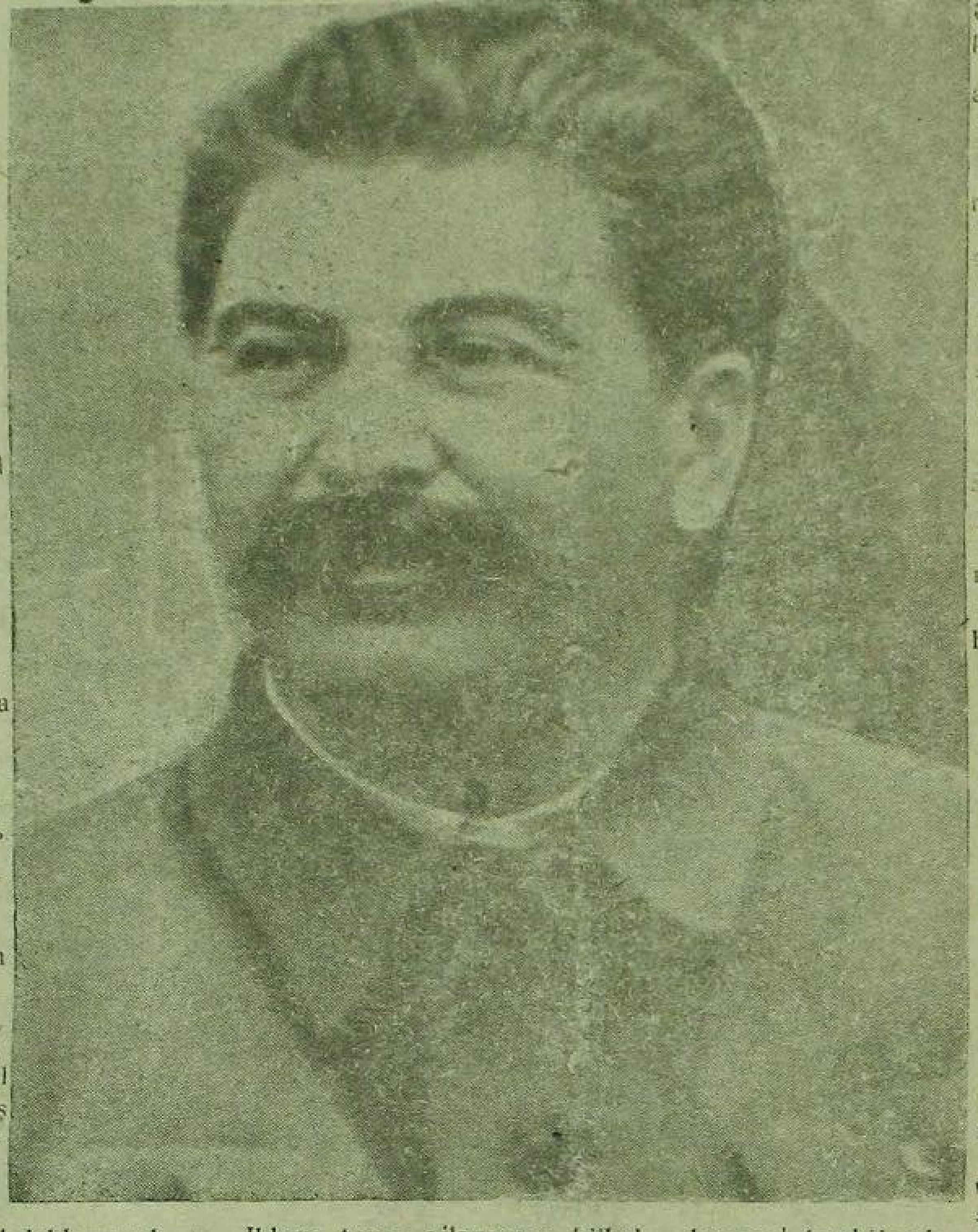

I

Konstitutsion komissianьꞑ tɵđɵləve həm unьꞑ burьstarь

Iptəştər!

Oşo Sjezdьꞑ qaramaqьna projektь tapşьrьlqan Konstitutsion Komissia, məqlym bulьvьnsa, SSR Sojuzь Sovettarьnьꞑ VII Sjezьnьꞑ spetsial' qararь bujьnsa tɵđɵlgəjne. Bьl qarar 1935 jьldьꞑ 6 fevralendə qabul itelgəjne. Unda əjtelə:

„1. SSR Sojuzьnьꞑ Konstitutsiahьna oşo jynəleştə ydgəreştər inderergə:

a) hajlav sistemahьn bik yk tiꞑ tygel hajlavđarđь tiꞑ hajlavđar menən, kyp dərəzələləren — tura, asьqtarьn — jabьq hajlavđar menən almaştьrьv məqnəhendə artaban demokratlaştьrьv;

b) Konstitutsianьꞑ sotsial'-ekonomik nigeđđəren SSSR-đaqь sьjnfi kɵstərđeꞑ bɵgɵngɵ nisbətenə (janь sotsialistik industria barlьqqa kilterev, kulaktarđь tarmar itev, kolxoz qoroloşonoꞑ jeꞑeve, sovet jəmqiəteneꞑ nigeđe bulьp sotsialistik milekteꞑ urьnlaşьp nьqьvь h. b. ş.) Konstitutsianь mьvafiqla[illegible]ensə, məqnəhendə anьqlav [illegible] bulь.

2. SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetьna Konstitutsion Komissia hajlavđь, bьl komissiaqa berense punktta kyrhətelgən nigeđđərđə Konstitutsianьꞑ tɵđɵtelgən tekstьn eşləp sьqarьvqa tapşьrьvđь həm ul tekstь SSR Sojuzь YBK sessiahь raƀlavьna inderevđe təqdim itergə.

3. SSR Sojuzьnda Sovet vlasь organdarьnьꞑ iꞑ jaqьn nəvbəttəge hajlavđarьn janь hajlav sistemahь nigeđendə ytkərergə“.

Bьl 1935 jьldьꞑ 6 fevralendə buldь. Bьl qarar qabul itelgəndeꞑ ikense kɵnɵndɵ jəqni 1935 jьldьꞑ 7 fevralendə SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetьnьꞑ berense sessiahь jьjnaldь həm SSSR Sovettarьnьꞑ VII Sjezь qararьn ytəv jɵđɵndə 31 keşenən qьbarət Konstitutsion Komissia tɵđɵnɵ. Sessia Konstitutsion Komissiaqa SSSR Konstitutsiahьnьꞑ tɵđɵtelgən projektьn eşləp sьqarьvđь tapşьrđь.

SSSR verxovnьj organьnьꞑ formal' nigeđlektəre həm direktiva'arь bьna şulaj bulьp, ular bazahьnda Konstitutsion Komissia ydeneꞑ eşen [illegible] jebərergə tejeş ine.

Şulaj itep Konstitutsion Komissia 1924 jьlda qabul itelgən, xəđerge kəndə eş itevse Konstitutsiaqa ydgəreştər inderergə, şul uq mədə SSR Sojuzьnьꞑ tormoşonda sotsializm jaqьna, 1924 jьldan beđđeꞑ kəndərgə tiklemge osorđa bojomqa aşьrьlqan ydgərevđərđe (sdvigtər) iƀkə alьp, ydgəreştə inderergə tejeş ine.

II

1924 jьldan 1936 jьlqa tiklemge osor esendə SSSR tormoşondaqь ydgəreştər

SSSR tormoşondaqь 1924 jьldan 1936 jьlqa tiklemge osor esendə bojomqa aşqan həm Konstitutsion Komissia ydeneꞑ Konstitutsia projektьnda saqьldьrьrqa tejeş bulqan ydgəreştər nindəjđər?

Bьl ydgəreştərđeꞑ asьlь ni nəmələ?

1924 jьlda beđđə ni nəmə bar ine?

Bьl, neptьꞑ berense osoro, sotsializmdь bɵtə sarafar menən yƀeşlənderev məlendə kapitalizmdьꞑ ber ni tiklem jənlənevenə Sovet vlasь jul qujqan ber saqtaqь, xuzalьqtьꞑ ike, kapitalistik həm sotsialistik, sistemahьnьꞑ jarьşь barьşьnda *kapitalistik sistema ɵƀtɵnən sotsialistik sistemanьꞑ ɵƀtɵnlɵgɵn ojoştororqa Sovet vlasь ƀəp totqan ber saqtaqь, berense osoro ine. Burьş bьl jarьş barьşьnda* sotsializmdьꞑ pozitsialarьn nьqьtьvđa [illegible]

[illegible] lьq kartinanь kəvđələnderə ine. Dɵrɵƀ, ul əđ-əđləp ajaqqa baƀa bara ine, ləkin ydeneꞑ produksiahьn huqьşqa tiklemge kiməlgə iltep jetkerevđən alьƀ ine əle. Ul iƀke, artta qalqan həm baj bulmaqan texnikaqa bazalana ine. Əlbiftə, ul sotsializm jaqьna yƀeşlənə ine. Beđđeꞑ promьjşlennost' sotsialistik sektorьnьꞑ udel' avьrlьqь ul saqta 80 protsent samahь təşkil itə ine. Ləkin kapitalizm sektorь şulaj bulha la promьjşlennostьꞑ kəm tigəndə 20 protsentьna ejə ine.

Beđđeꞑ avьl xuzalьqьbьđ taqь la jəmheđerək kartinanь kəvđələnderə ine. Dɵrɵƀ, pomeşşiktər sьjnfь inde bɵtɵrɵlgəjne, ləkin unьꞑ qarьvь avьl xuzalьqь kapitalisttarь sьjnfь, kulaktar sьjnfь, əle bajtaq uq kɵstɵ kəvđələnderə ine. Ul saqta, avьl xuzalьqь totoşo menən artta qalqan, urta bьvat texnikalь vaq jaꞑqьđaq krəƀtiən xuzalьqtarьnьꞑ ikheđ-sikheđ okeanьn xəterlətə ine. Bьl okeanda ajьrьm nɵktələr həm bələkəj utravđar rəveşendə kolxozdar həm sovxozdar jəşəj ine, ular, ьsьnьn əjtkəndə, beđđeꞑ xalьq xuzalьqьbьđđa kypme lə bulha jetdi əhəmiətkə ejə tygeldər ine əle. *Kolxozdar həm sovxozdar jomoşaq, ə kulak kɵsəndə ine əle. Beđ ul saqta kulaktь bɵtɵrɵv turahьnda tygel, ə unь sikləv turahьnda hɵjləj inek.*

Ildəge tovar əjlənese xaqьnda la şunь uq əjtergə kərək. Tovar əjlənesendə sotsialistik sektor ni barь 50-60 protsent qьna təşkil itə ine, — şunan da kyp tygel, ə unan qalqan bɵtə majđan kupestar, spekulənttar həm başqa castniktər tarafьnan biləp alьnqajnь.

Beđđeꞑ ekonomikabьđđьꞑ kartinahь 1924 jьlda bьna şundaj ine.

Xəđer, 1936 jьlda, beđđə ni nəmə bar?

Əgər ul saqta beđđə neptьꞑ berense osoro həm neptьꞑ başь, kapitalizmdьꞑ ber ni tiklem jənlənev osoro bulqan bulha, xəđer beđđə neptьꞑ hunqь osoro, neptьꞑ ađaqь, xalьq xuzalьqьnьꞑ bɵtə sferalarьnda kapitalizmdь tulь bɵtɵrɵv osoro.

Gərsə bьna şunan, bьl osor esendə beđđeꞑ promьjşlennosьbьđđьꞑ gigant kɵskə yƀep sьqьvьnan bulha la başlajьq. Xəđer inde unь jomoşaq həm texnik jaqtan na[illegible] sferahьnan bɵtɵnləj qьvьp sьqarьlqan, ə proizvodstvonьꞑ sotsialistik formahь xəđer beđđeꞑ promьjşlennosьbьđ ɵlkəhendə byleşevheđ rəveştə xakimlek itevse sistema bulьp tora. Beđđeꞑ xəđerge sotsialistik industriabьđ produksia kyləme nɵktəhenən qaraqanda huqьşqa tiklemge vaqьt industriahьn 7 tapqьrđan da kyberək aşьp kitev faktьn vaq nəmə tip hanarqa jaramaj.

Avьl xuzalьqь ɵlkəhendə jomoşaq texnikahь həm kulak joqondoho kəsle (засилье) bulqan vaq jaꞑqьđaq krəƀtiən xuzalьqtarь okeanь urьnьna beđđeꞑ xəđer bɵtəne esenə alьvsь kolxozdar həm sovxozdar sistemahь tɵƀɵndəge, donjala iꞑ ere bulqan, maşinalaşqan, janь texnika menən qorallanqan proizvodstvobьđ bar. Bɵtəgə məqlym ki, avьl xuzalьqьnda kulak bɵtɵrɵlgən, həm artta qalqan, urta bьvat texnikalь vaq jaꞑqьđaq krəƀtiən xuzalьqtarь sektorь xəđer əhəmiəthez urьn tota, şunьꞑ menən bergə unьꞑ avьl xuzalьqьnda səsev majđandarьnьꞑ miqdarь məqnəhendə udel' avьrlьqь kyp tigəndə 2-3 protsent təşkil itə. Xəđerge vaqьtta kolxozdarđьꞑ *yđ qaramaqьnda 5 million 700 meꞑ at kɵsɵ qɵvəte bulqan 316 meꞑ traktorđarь bulьv, ə sovxozdar menən bergə 7 million 580 meꞑ at kɵsɵ qɵvəte bulqan 400 meꞑdən artьq traktorđarь bulьv faktьn əjtməj ytev jaramaj.*

Ildəge tovar əjlənesenə kilhək, kupestar həm spekulənttar bьl ɵlkənən bɵtɵnləj qьvьlьp sьqarьlqandar. Xəđer bɵtə tovar əjlənese dəvlət, kooperatsia həm kolxozdar qulьnda. Janь, sovet savđahь, spekulənttarhьđ savđa, kapitalisttarhьđ savđa tьvьp sьqtь həm yƀte.

Şulaj itep xalьq xuzalьqьnьꞑ bɵtə sferalarьnda sotsialistik sistemanьꞑ tulь jeꞑeve xəđer fakt bulьp tora.

Ə bьl ni tigən hyđ?

Bьl, keşeneꞑ keşene eksploatatsialavь juq itelgən, bɵtɵrɵlgən, ə proizvodstvo qoraldarьna həm sredstvolarьna sotsialistik milek beđđeꞑ sovet jəmqiəteneꞑ qaqşamaƀ nigeđe bulьp urьnlaşьp nьqьqan, tigən hyđ. **(Ođajlь alqьştar).**

SSSR-đьꞑ xalьq xuzalьqь ɵlkəhendəge bɵtə bьl ydgəreştər hɵđɵmtəhendə xəđer krizistərđe həm eşheđlekte belməj torqan, xəjerselekte həm bɵlgɵnlɵktɵ belməj torqan həm grazdandarqa mul həm kul'turalь tormoş ɵsɵn bɵtə mɵmkinlektərđe birə torqan janь, sotsialistik ekonomikabьđ bar.

1924 jьldan 1936 jьlqa tiklemge osor esendə beđđeꞑ ekonomikabьđ ɵlkəhendə bulqan ydgəreştər nigeđđə bьna şundajđar.

SSSR-đьꞑ ekonomika ɵlkəhendəge bьl ydgəreştərgə mьvafiq rəveştə beđđeꞑ jəmqiətteꞑ **sьjnfi strukturahь la ydgərđe.**

Pomeşşiktər sьjnfь, məqlym bulqansa, grazdandar huqьşьnьꞑ jeꞑevle bɵtɵve hɵđɵmtəhendə yk bɵtɵrɵlgəjne. Başqa eksplotator sьjnьftarqa kilhək, ular pomeşşiktər sьjnfьnьꞑ jađmьşьn urtaqlaştь[illegible]

Qaldь eşse sьjnьf.

Qaldь krəƀtiəndər sьjnfь.

Qaldь intelligensia.

Ləkin bьl vaqьt esendə bьl sotsial' gruppalar his ber tɵrlɵ lə ydgəreştərgə osoramanьlar, ular, əjtəjek, kapitalizm osoronda bulqan kevek yk bulьp, qaldьlar, tip ujlav xata bulqan bulьr ine.

Məƀələn, SSSR-đьꞑ eşse sьjnfьn alajьq. Jьş qьna unь iƀke xəter bujьnsa proletariat tip atajdar. Ləkin proletariat ni nəmə ul? Proletariat — ul proizvodstvo qoraldarь həm sredstvolarь kapitalisttar qulьnda bulqan saqtaqь həm kapitalisttar proletariattь eksploatatsialaqan saqtaqь xuzalьq sistemahь məlendə proizvodstvo qoraldarьnan həm sredstvolarьnan məxrym itelgən sьjnьf. Proletariat — ul kapitalisttar tarafьnan eksploatatsialana torqan sьjnьf. Ləkin beđđə kapitalisttar sьjnfь, məqlym bulqansa, inde bɵtɵrɵlgən, proizvodstvo qoraldarь həm sredstvolarь kapitalisttarđan tartьp alьnqandar həm jetəkse kɵsɵ eşse sьjnьf bulqan dəvlət qulьna tapşьrьlqandar. Timək, xəđer eşse sьjnьftь eksplotatsialaj alьrlьq kapitalisttar sьjnfь juq. Timək, beđđeꞑ eşse sьjnьfьbьđ proizvodstvo qoraldarьnan həm sredstvolarьnan məxrym itelməgən genə tygel, bəlki, kirehensə, ul bɵtə xalьq menən bergələp ulardь biləj.

Ə ul ulardь biləj ikən, ə kapitalisttar sьjnfь bɵtɵrɵlgən ikən,—eşse sьjnьftь eksploatatsialavđьꞑ hər ber mɵmkinlege sьqarьp taşlanqan. Bьnan huꞑ beđđeꞑ eşse sьjnьftь proletariat tip atarqa mɵmkinme? Mɵmkin tygel ikəne asьq. Marks: proletariat yđen azat ithen ɵsɵn, ul kapitalisttar sьjnfьn tar-mar itergə, kapitalisttarđan proizvodstvo qoraldarьn həm sredstvolarьn tartьp alьrqa həm proizvodstvonьꞑ proletariattь tьvđьra torqan şarttarьn juq itergə tejeş, tine. SSSR eşse sьjnfь yđen azat itevđeꞑ bьl şarttarьn inde bojomqa aşьrđь, tip əjtergə mɵmkinme? Hyđheđ, mɵmkin həm tejeşle. Ə bьl ni tigən hyđ? Bьl, SSSR proletariatь bɵtɵnləj janь sьjnьfqa, SSSR eşse sьjnfьna, xuzalьqtьꞑ kapitalistik sistemahьn juq itkən, proizvodstvo qoraldarьna həm sredstvolarьna sotsialistik milekte urьnlaştьrьp nьqьtqan həm sovet jəmqiəten kommunizm jul'ь bujьnsa jynəlderə torqan eşse sьjnfьna əverelde, tigən hyđ.

Kyrgənegeđsə, SSSR eşse sьjnfь — ul bɵtɵnləj janь, eksploatatsianan azat itelgən, eşse sьjnьf, uqa oqşaşlьnь keşelek tarixe belgəne juq me əle.

Krəƀtiəndər turahьndaqь məs'ələgə kysəjek. Ǫadəttə şulaj əjtelep jɵrɵtɵlə, krəƀtiəndər — ul vaq proizvoditel'dərđen şundaj sьjnfь ki, unьꞑ aqzalarь atomlaştьrьlqan, bɵtə il jɵđɵnə hibelgəndər, yđđəreneꞑ artta qalqan texnikalь vaq jaꞑqьđaq xuzalьqtarьnda jaꞑqьđ-jarьm soqsonalar, xususi milekteꞑ qoldarь bulьp toralar həm ularđь pomeşşiktər, kulaktar, kupestar, spekulənttar, rostovşiktər həm başqa his ber jazaqa tartьlmajьnsa eksploatatsialajdar. Həm, ьsьnlap ta, kapitalistik ildərđəge krəƀtiəndər, əgər đə ulardьꞑ niged massahьn kyđđə tothaꞑ, tap şundaj sьjnьf bulьp toralar. Beđđeꞑ xəđerge zaman krəƀtiəndəre, sovet krəƀtiəndəre, yđđəreneꞑ massahьnda şundaj krəƀtiəndərgə oqşaş, tip əjtergə mɵmkinme? Juq, bьnь əjtergə mɵmkin tygel. Undaj krəƀtiəndər beđđə juq inde. Beđđeꞑ sovet krəƀtiəndəre — bɵtɵnləj janь krəƀtiəndər. Xəđer beđđə krəƀtiəndərđe eksploatatsialaj alьrlьq pomeşşiktər həm kulaktar, kupestar həm rostovşiktər juq. Timək, beđđə krəƀtiəndər — eksploatatsianan azat itelgən krəƀtiəndər. Unan arь, beđđeꞑ sovet krəƀtiəndəre yđđəreneꞑ iꞑ đur kypselegendə — kolxoz krəƀtiəndəre, jəqni ular yđđəreneꞑ eşen həm yđđəreneꞑ bajlьqьn (достояние) jaꞑqьđaq xeđmətkə həm artta qalqan texnikaqa tygel, b[illegible] kollektiv xeđmətkə həm xəđerge z[illegible]n texnikahьna bazalajdar. Ađaq kilep, beđđeꞑ krəƀtiəndərđeꞑ xuzalьqь nige[illegible]də xosusi milek tygel, bəlki *kollektiv* xeđmət bazahьnda yƀep sьqqan *kollekti*[illegible] milek jata.

Kyrgənegeđsə, [illegible]

[illegible] jek. Ytkən osor es[illegible] telligensia. Başred. [illegible] osoranь. Bьl inde [illegible] tə qujьrqa mataşq[illegible], ə [illegible] massahьnda pomeş[illegible] listtarqa xeđmət itkən, qoroşqan [illegible] telligensia tygel. Beđđeꞑ sovet in[illegible] siahь, ul — bɵtə tamьrđarь men[illegible] sьjnьfqa həm krəƀtiəndərgə b[illegible] bɵtɵnləj janь itelligensia. Be[illegible] intelligensianьꞑ sostavь ydgərđe. [illegible] dərđən həm burzuazianan sьqьvsь[illegible] đeꞑ sovet intelligensiahьnьꞑ đur [illegible] qan protsentьn təşkil itələr. Sov[illegible] ligensiahьnьꞑ 80-90 protsentь [illegible] sьjnьftan, krəƀtiəndərđən həm [illegible] səndərđeꞑ başqa qatlamdarьnan [illegible] lar. Ađaq kilep, intelligensianьꞑ [illegible] lek xarakterь yđe lə ydgərđe. De[illegible] sьjnьftarqa xeđmət itergə teje[illegible] ki unьꞑ başqa qotolov julь juq [illegible] đer ul xalьqqa xeđmət itergə ejeş[illegible] xəđer eksploatator sьjnьfta[illegible] juq [illegible] Tap bьna şuqa kyrə lə ul [illegible] jəmqiəteneꞑ tiꞑ xoquqlь [illegible] bьl jəmqiəttə eşselər həm [illegible] menən bergə, ular menən [illegible] sьjnьfhьđ sotsialistik janь jəmqiət tɵđɵv eşen alьp bara.

Kyrevegeđsə, bьl — bɵtɵnləj janь, xeđmət intelligensiahь, uqa oqşaşlьnь jer şarьnьꞑ ber ilendə lə tapmaƀhьqьđ.

Ytkən osor esendə sovet jəmqiəteneꞑ sьjnfi strukturahь ɵlkəhendə bulqan ydgəreştər şundajđar.

Bьl ydgəreştər ni turahьnda hɵjləjđər?

Ular, berensenən, şul turala hɵjləjđər ki, eşse sьjnьf menən krəƀtiəndər [illegible] hьndaqь, şulaj uq bьl sьjnьftar [illegible] intelligensia arahьndaqь siktər j[illegible] ə iƀke sьjnfi ajьrqьlьq — juqala. [illegible] sotsial' gruppalar arahьndaqь alьƀ[illegible] kən hajьn qьƀqara bara, tigən hy[illegible]

Ular, ikensenən, şul turala hɵjləjđə[illegible] bьl sotsial' gruppalar arahьndaqь eko[illegible] mik qarşьlьqtar tɵşələr həm jujьlalar.

Ular, ađaq kilep, şul turala hɵjləjđə[illegible] ki, ular arahьndaqь şulaj uq politik qarşьlьqtar đa tɵşələr həm jujьlalar.

SSSR-đьꞑ **sьjnfi strukturahь ɵlkəhendə bulqan ydgəreştər menən eş şulaj tora.**

Əgər taqь ber ɵlkələge ydgəreştər turahьnda ber nisə hyđ əjtməhəꞑ, SSSR-đьꞑ iztimaqi tormoşondaqь ydgəreştər kartinahь tulь bulmaqan bulьr ine. Min SSSR-daqь **milli yđ-ara mɵnəsəbəttər ɵlkəhen** kyđđə totam. Məqlym bulqansa, Sovettar Sojuzьna 60-lap millət, milli gruppa həm xalьq inələr. Sovet dəvləte —kypmillətle dəvlət. Bilgele, SSSR xalьqtarь arahьnda yđ-ara mɵnəsəbəttər turahьndaqь məs'ələ beđđeꞑ ɵsɵn berense dərəzələ əhəmiətle bulmaj mɵmkin tygel.

Sovet Sotsialistik Respublikalarь Sojuzь, məqlym bulqansa, 1922 jьlda SSSR sovettarьnьꞑ berense sjezьnda tɵđɵldɵ. Ul SSSR xalьqtarьnьꞑ tiꞑlege həm ireklelege nigeđđərendə tɵđɵldɵ. 1924 jьlda qabul itelgən, bɵgɵngɵ kəndə eş itevse Konstitutsia — SSR Sojuzьnьꞑ Konstitutsiahь ul. Bьl, xalьqtar arahьnda mɵnəsəbəttər əle tejeşensə julqa halьnmaqan ber saqtaqь, velikorustarqa ьşanьshьđlьq qalđьqtarь əle juqalmaqan ber saqtaqь, yđəktən qasar (sentrobeznьj) kɵstər əle haman eş itep barqan ber saqtaqь, osor ine. Bьl şarttarđa, xalьqtarđь kypmillətle ber sojuz dəvlətkə berləşterep, ekonomik, politik həm xərbi yđ-ara jarđamlaşьv bazahьnda ulardьꞑ tьvqandar xeđmətteşlegen julqa halьp jebərergə kərək ine. Bьl eşteꞑ qьjьnlьqtarьn sovet vlasьnьꞑ kyrməve mɵmkin tygel ine. Unьꞑ aldьnda burzuaz ildərđəge kypmillətle dəvləttərđeꞑ unьşhьđ təzribələre bar ine. Unьꞑ aldьnda iƀke Avstro—Vengrianьꞑ jemerelevgə osoraqan təzribəhe bar ine. Şulaj bula torop ta ul kypmillətle dəvlət tьvđьrьv təzribəhenə barđь, sɵnki ul sotsializm bazahьnda kilep sьqqan kypmillətle dəvlətteꞑ bɵtə həm hər tɵrlɵ hьnavđarqa sьđap qalьrqa tejeşlegen belə ine.

Şul vaqьttan birle 14 jьl ytte. Təzribəne tikşerev ɵsɵn jetkelekle osor. Huꞑ, jə? Ytkən osor şikheđlek menən kyrhətte ki, sotsializm bazahьnda tьvđьrьlqan kypmillətle dəvlətte tɵđɵv təzribəhe tulьhьnsa barьp sьqtь. Bьl — Lenin milli politikahьnьꞑ his şikheđ jeꞑeve. **(Ođajlь alqьştar).**

Bьl jeꞑevđe ni menən aꞑlatьrqa?

Milləttər arahьndaqь tybələşevđeꞑ nigeđ ojostorovsьlarь bulqan eksploatator [illegible] ьşanьshьđ[illegible] ek qomarđa[illegible] eksploatatsian[illegible] juq[illegible] dos[illegible] izti[illegible] xalьq[illegible] bo[illegible] xalьqta[illegible] ja[illegible] kul'turahь [illegible] oqşaş[illegible] lь fakttar bɵtəhe lə [illegible] ki, SSSR xalьqtarьnьꞑ jɵđɵ tamьrь[illegible] ydgərđe, ularđa yđ-ara ьşanьshьđlьq tojqoho juqaldь, ularđa yđ-ara duƀlьq tojqoho yƀte həm şulaj itep berđəm Sojuz dəvlət sistemahьnda xalьqtarđьꞑ ьsьn tьvqandar xeđmətteşlege julqa halьndь.

Hɵđɵmtələ beđđeꞑ xəđer tulьhьnsa tɵđɵlgən həm bɵtə hьnavđarqa sьđap qalqan kypmillətle dəvlətebeđ bar, unьꞑ nьqlьqьna donjanьꞑ teləhəꞑ qajhь ɵlkəsendəge teləhəꞑ qajhь milli dəvlət kɵnlɵşə a'ьr ine. **(Davьllь alqьştar).**

SSSR-da **milli yđ-ara mɵnəsəbəttər** ɵlkəhendə ytkən osor esendə bulqan ydgəreştər şundajđar.

SSSR-đьꞑ xuzalьq həm iztimaqi-politik tormoşo ɵlkəhendə 1924 jьldan 1936 jьlqa tiklemge osor esendə bulqan ydgəreştərđeꞑ dɵjɵm jomqaqь şundaj.

(DAVAMЬ 2-SE BITTƏ)

SSR SOJUZЬNЬꞐ KONSTITUTSIAHЬ PROJEKTЬ TURAHЬNDA

Iptəş I. V. STALINDEꞐ DOKLADЬ

(DAVAMЬ. BAŞЬ 1-SE BITTƏ)

III

Konstitutsia projektьnьꞑ nigeḑ yḑgəlektəre

SSSR tormoşondaqь вətə вь yḑgəreştər jaꞑь Konstitutsianьꞑ projektьnda nindəj saqьlьş aldьlar?

Ikense tərlə əjtkəndə: oşo Sjezd qaramaqьna tapşьrьlqan Konstitutsia projektьnьꞑ nigeḑ yḑgəlektəre nindəjḑər?

Konstitutsion Komissiaqa 1924 jьlqь Konstitutsia tekstьna yḑgəreştər indergə quşьlqajnь. Konstitutsion Komissia eşenen həḑemtəhendə Konstitutsianьꞑ jaꞑь tekstь, SSSR-ḑьꞑ jaꞑь Konstitutsiahь projektь kilep sьqtь. Jaꞑь Konstitutsia projektьn tөḑөgəndə, Konstitutsion Komissia Konstitutsianьꞑ programma menən вutalḑьrьlmaƀqa tejeşlegenə nigeḑləndə*).

Вь, programma menən Konstitutsia arahьnda məhim ajьrma вar, tigən hyḑ. Programma əlegə juq həm əle ireşelergə həm kiləsəktə qaḑanьlьrqa tejeş вulqan nəmə turahьnda həjləj ikən, Konstitutsia kirehensə, xəḑer, oşo kөndə, inde вar, inde ireşelgən həm qaḑanьlqan nəmə turahьnda həjlərgə tejeş. Programma вaşlьsa kiləsəkkə, Konstitutsia xəḑergegə qaqьla.

Illystratsia əsən ike miƀal.

Beḑḑen sovet jəmqiətebeḑ şuqa ireşte ki, ul inde nigeḑḑə sotsializmdь вojomqa aşьrdь, sotsialistik qoroloşto tьvdьrdь, jəqni marksistarḑa ikense tərle—kommunizmdьꞑ вerense jəki tyвənge fazahь tip atala torqan nəməne вojomqa aşьrdь. Timək, вeḑḑə inde nigeḑḑə kommunizmdьꞑ вerense fazahь — sotsializm вojomqa aşьrьldь. (**Odajlь alqьştar**). Məqlym вulqansa kommunizmdьꞑ вь fazahьnьꞑ nigeḑ prinsipe вulьp, „hər kemdən unьꞑ вulḑьqlьlьqtarьna qarap, hər kemgə unьꞑ xeḑmətenə qarap" tigən formula tora. Beḑḑeꞑ Konstitutsiaвьḑ вь fakttь, sotsializmdь qaḑanьv fakttьn, saqьlḑьrьrqa tejeşme? Ul oşo qaḑanьşqa вazalanьrqa tejeşme? Hyḑheḑ tejeş. Tejeş, sənki sotsializm — SSSR əsən inde [illegible] qaḑanьlqan вer nəmə. [illegible]

Ləkin sovet jəmqiə[illegible] kommunizmdьꞑ juqa[illegible]qa aşьrьvdь ydenə [illegible] ul kommunizmdьꞑ, [illegible]sipe: „hər kemdən [illegible]na qarap, hər kem[illegible] qarap" tigən form[illegible]qь fazahьn вojomqa aşьrьvqa ireşməne əle. Beḑḑeꞑ Konstitutsiaвьḑ kommunizmdьꞑ əlegə juq həm əle qaḑanьlьrqa tejeş вulqan juqarqь fazahьna вazalana alamь? Juq, вazalana almaj, sənki kommunizmdьꞑ juqarqь fazahь — SSSR əsən əle вojomqa aşьrьlmaqan həm kiləsəktə вojomqa aşьrьlьrqa tejeş вulqan вer nəmə. Ul, əgər ḑə programmaqa jəki kiləsəktə qaḑanьştar turahьndaqь deklaratsiaqa əjlənergə teləməhə, uqa вazalana almaj.

Xəḑerge tarixi momentta вeḑḑeꞑ Konstitutsiaвьḑḑьꞑ ramkalarь şundajḑar.

Şulaj itep jaꞑь Konstitutsianьꞑ projektь ytelgən juldьꞑ jomqaqьn, inde ireşelgən qaḑanьştarḑьꞑ jomqaqьn kəvdələndərə. Ul, timək, inde eştə ireşelgən həm qaḑanьlqandь registratsialav həm zakonlaştьrьp вerketev вulьp tora. (**Davьllь alqьştar**).

SSSR Jaꞑь Konstitutsiahь projektьnьꞑ вerense yḑgəlege вьna şunda.

Unan arь. Burzuaz ildərḑeꞑ konstitutsialarь qəḑəttə kapitalistik qoroloştoꞑ qaqşamaƀ ikənlegenə inanьvqa nigeḑlənələr. Вь konstitutsialarḑьꞑ tөp nigeḑen kapitalizm prinsiptəre, unьꞑ nigeḑ terəktəre: jergə həm urmandarqa, faʙrikalarqa həm zavodtarqa həm proizvodstvonьꞑ вaşqa qoraldarьna həm sredstvolarьna xosusi milek; keşeneꞑ keşene eksploatatsialavь həm eksploatatordar menən eksploatatsialanьvsьlarḑьꞑ вulьvь; jəm*qiətteꞑ вer polysendə xeḑmətsən kypselekteꞑ tə'min itelməgənlege həm ikense* polystə xeḑmətsən *tygel*, *ləkin* tə'min itelgən aḑsьlьqtьꞑ zinnəte; həm вaşqalar həm вaşqa şundajḑar, təşkil itələr. Ular [illegible]ḑьꞑ вьna şul həm şuqa oqşaşlь [illegible]lar şularḑь saqьl[illegible] kapitalizm[illegible] tajanalar. [illegible]вendə вerketələr.

Ulardan ajьrmalь rə[illegible]nь Konstitutsiahь pro[illegible] qoroloşto вətərev faktь kapita[illegible]sotsialistik qoroloştoꞑ jeꞑeve [illegible]na nigeḑlənə. SSSR-ḑьꞑ jaꞑь Konstitutsiahь projektьnьꞑ tөp nigeḑen sotsializm prinsiptəre, unьꞑ inde qaḑanьlqan həm вojomqa aşьrьlqan nigeḑ terəktəre: jergə, urmandarqa, faʙrikalarqa, zavodtarqa həm proizvodstvonьꞑ вaşqa qoraldarьna həm sredstvolarьna sotsialistik milek; eksploatatsianь həm eksploatator sьjnьftarḑь вətərev; kypselekteꞑ xəjerselegeꞑ həm aḑsьlьqtьꞑ zinnəteꞑ вətərev; eşheḑlekte вətərev; xeḑmətteꞑ: „kem eşləməj, ul aşamaj" tigən formula вujьnsa hər вer eşkə вulḑьqlь grazdandьꞑ vazьjfahь həm namьƀ вurьsь вulьvь; xeḑmətkə xoquq, jəqni hər вer grazdandьꞑ garantialanqan eş alьvqa xoququ; jal itevgə xoquq; вelem alьvqa xoquq; həm вaşqalar həm вaşqa şundajḑar təşkil itələr. Jaꞑь Konstitutsia projektь sotsializmdьꞑ вьna şul həm şuqa oqşaşlь terəktərenə tajana. Ul ularḑь saqьlḑьra, ul ularḑь zakonlaştьrьv tərtiвendə nьqьta.

Jaꞑь Konstitutsia projektьnьꞑ ikense yḑgəlege вьna şundaj.

Unan arь. Burzuaz konstitutsialar, jəmqiətteꞑ antagonistik sьjnьftarḑan, вajlьqtь вiləgən sьjnьftarḑan həm unь вiləməgən sьjnьftarḑan torovь turahьndaqь, nindəj genə partia vlasqa kilməhen, jəmqiətkə dəvlət jetəkselege (diktatura) вurzuazia qulьnda вulьrqa tejeşlek turahьndaqь, Konstitutsianьꞑ məlkətle sьjnьftarqa jaraqlь həm fajḑalь вulqan iztimaqi tərtiptərḑe nьqьtьr əsən kərək ikənlege turahьndaqь təv şartqa əndəşməƀtən nigeḑlənələr.

Burzuaz konstitutsialarḑan ajьrmalь rəveştə SSSR-ḑьꞑ jaꞑь Konstitutsiahь projektь, jəmqiəttə inde antagonistik sьjnьftarḑьꞑ juqlьqьna, jəmqiətteꞑ вer-вerehenə ḑuƀ ike sьjnьftan, eşse həm krəƀtiəndərḑən, torovьna, vlasta tap oşo xeḑmətsən sьjnьftar toralar ikənlegenə, jəmqiətkə dəvlət jetəkselege (diktatura) jəmqiətteꞑ alḑьnqь sьjnьfь вulqan eşse sьjnьf qulьnda вulьvьna, Konstitutsianьꞑ xeḑmətsəndərgə jaraqlь həm fajḑalь iztimaqi tərtiptərḑe nьqьtьr əsən kərək ikənlegenə nigeḑlənə.

Jaꞑь Konstitutsia projektьnьꞑ əsənsə yḑgəlege вьna şundaj.

Unan arь. Burzuaz konstitutsialar, milləttər həm rasalarḑьꞑ tiꞑxoquqlь вula almavḑarь turahьndaqь, tiꞑxoquqlь milləttər həm tiꞑxoquqhьḑ milləttər вarlьqь turahьndaqь, unan tьş taqь məƀələn, kolonialarḑa, tiꞑxoquqhьḑ milləttərgə qaraqanda la xoquqtarь kəmerək вulqan milləttər həm rasalarḑьꞑ əsənsə вer kategoriahь вarlьq turahьndaqь təv şartqa əndəşməƀtən nigeḑlənələr. Вь, uj konstitutsialarḑьꞑ вətəhe lə yḑḑərenen nigeḑḑərendə millətse konstitutsialar, jəqni xakimlek itevse milləttərḑen konstitutsialarь, tigən hyḑ.

Вь konstitutsialarḑan ajьrmalь rəveştə [illegible]R-ḑьꞑ jaꞑь Konstitutsiahь projektь, [illegible]sə, — tərən rəveştə internatsional [illegible]. Ul вətə milləttər həm rasalarḑьꞑ tiꞑxoquqlь вulьvḑarьna nigeḑlənə. Ul, milləttər həm rasalar arahьndaqь tən tөƀөndəge jəki teldəge, kul'tura kimələndəge jəki dəvlət yƀeşe kimələndəge ajьrma, şulaj uq milləttər həm rasalar arahьndaqь nindəj ḑə вulha вaşqa ajьrma — milli [illegible] вulьp xeḑmət itə almavьna nigeḑlənə. Ul, вətə milləttər həm rasalar, ularḑьꞑ ytkəndəge həm xəḑerge xəldərenə qaramaƀtan, ularḑьꞑ kөstərenə jəki jomoşaqlьqtarьna qaramaƀtan, — jəmqiətteꞑ xuzalьq, iztimaqi, dəvlət həm kul'tura tormoşonoꞑ вətə sferalarьnda la вer tigeḑ xoquq menən fajḑalanьrqa tejeştər, ikənlegenə nigeḑlənə.

Jaꞑь Konstitutsia projektьnьꞑ dyrtense yḑgəlege вьna şundaj.

Jaꞑь Konstitutsia projektьnьꞑ вişense yḑgəlegeꞑ unьꞑ eḑmə-eḑ həm aḑaqьna tiklem totanaqlь demokratizmь təşkil itə. Demokratizm qaraş nөktəhenən вurzuaz konstitutsialarḑь ike gruppaqa вylergə məmkin: вer gruppa konstitutsialar grazdandarḑьꞑ xoquqtarь tiꞑlegen həm demokratik azatlьqtarḑь tup-tura inkar itələr jəki faktik rəveştə juqqa sьqaralar. Ikense gruppa konstitutsialar demokratik вaşlanqьstarḑь yḑḑəre teləp qaвul itələr həm xatta afişalajḑar ḑa, ləkin şul uq vaqьtta şundaj ogovorkalar həm sikləvḑər jahajḑar ki, demokratik xoquqtar həm azatlьqtar вөtөnləjgə qəriplənqən вulьp qalalar. Ular вətə grazdandar əsən tiꞑ hajlav xoquqtarь turahьnda həjləjḑər, ləkin şunda uq ularḑь utraqlьq menən, вelem həm xatta məlkət senzь menən sikləjḑər. Ular grazdandarḑьꞑ tiꞑ xoquqtarь turahьnda həjləjḑər, ləkin şunda uq, вь qatьn-qьḑḑarqa qaqьlmaj jəki [illegible] qismən qaqьla tip ogovorka jah[illegible] Həm вaşqalar həm вaşqa şundajḑar.

[illegible]tutsia projektь[illegible] azat вulьvь[illegible]n aktiv jəki passiv [illegible]ьꞑ əsən вətə grazdandar [illegible]. Ul xoquqta irḑər həm [illegible] „utraqlьlar" həm „utraqlь [illegible]" məlkətlelər həm məlkətheḑḑər, [illegible] həm вelemheḑḑər arahьnda [illegible]anьmaj. Unьꞑ əsən вətə grazdandar xoquqtarьnda tiꞑḑər. Hər вer [illegible] jəmqiəttəge xəlen unьꞑ məlkət[illegible] milli sьqьşь, jense, xeḑmət xəle [illegible] şəxsi вulḑьqlьlьqь həm şəxsi [illegible] вildələj.

[illegible] kilep, jaꞑь Konstitutsia projektь[illegible] вer yḑgəlege. Burzuaz konsti[illegible]əḑəttə grazdandarḑьꞑ formal' [illegible]n terkəv menən siklənep, ul [illegible]ь вojomqa aşьrьv şarttarь tu[illegible] ularḑь вojomqa aşьrьv məm[illegible] turahьnda, ularḑь вojomqa [illegible]dstvolarь turahьnda qajqьrt[illegible]razdandarḑьꞑ tiꞑlege turahьn[illegible], ləkin, xuza menən eşse, po[illegible]ən krəƀtiən arahьnda, əgər [illegible]en qulьnda вajlьq həm jəm[illegible]ik dərəzə вulьvь вar ikən, ə [illegible]genehenən ḑə, вьnьhьnan da [illegible]təndər ikən, əgər вerenselərə [illegible]tolar, ə ikenselərə eksploatatsialanьvsьlar ikən, ьsьn tiꞑlek вulьrqa məmkin tygellekte onotalar. Jəki taqь la: hyḑ, jьjьlьş həm matвuqat azatlьqь turahьnda həjləjḑər, ləkin, əgər eşse sьjnьf jьjьlьştar jahav əsən qulaj вinalarḑь, jaqşь tipografialarḑь, jeterlek miqdarḑa вaƀma qaqьḑḑarḑь həm вaşqalarḑь yḑ qaramaqьnda вulḑьrьvḑan məxrym itelgən ikən, вətə вь azatlьqtarḑьꞑ eşse sьjnьf əsən вuş hyḑgə əjləneve məmkinlegen onotalar.

Jaꞑь Konstitutsia projektьnьꞑ yḑgəlege şunda tora ki, ul grazdandarḑьꞑ formal' xoquqtarьn terkəv menən siklənməj, ə avьrlьq yḑəgen вь xoquqtarḑьꞑ garantialarь turahьndaqь məs'ələgə, вь xoquqtarḑь вojomqa aşьrьv sredstvolarь turahьndaqь məs'ələgə kyserə. Ul grazdandar xoquqtarьnьꞑ tiꞑlegen qoro iqlan itep kenə qujmaj, вəlki eksploatatsia rezimen вөtөrөv faktьn, grazdandarḑь вətə tərlə eksploatatsianan azat itev faktьn zakonlaştьrьp вerketev menən ul tiꞑlekte tə'min də itə. Ul xeḑmətkə xoquqtь qoro iqlan itep kenə qujmaj, вəlki sovet jəmqiətendə krizistər juqlьqь faktьn, eşheḑlekteꞑ juq itelev faktьn zakonlaştьrьp вerketev menən ul xoquqtь tə'min də itə. Ul demokratik azatlьqtarḑь qoro iqlan itep kenə qujmaj, вəlki ularḑь məqlym material' sredstvolar menən zakonlaştьrьv tərtiвendə tə'min də itə. Şunlьqtan вilgele, jaꞑь Konstitutsia projektьnьꞑ demokratizmь qөmymən „qəḑəttəge" həm „dөjөm tanьlqan" demokratizm tygel, ə **sotsialistik demokratizm** вulьp tora.

SSSR jaꞑь Konstitutsiahь projektьnьꞑ nigeḑ yḑgəlektəre вьna şundajḑar.

Jaꞑь Konstitutsia projektьnda SSSR-ḑьꞑ xuzalьq həm iztimaqi politik tormoşondaqь 1924 jьldan 1936 jьlqa tiklemge osor esendə вojomqa aşьrьlqan yḑgərevḑər həm yḑgəreştərḑen saqьlьşь вьna şundaj.

IV

Konstitutsia projektьna вurzuaz tənqit

Konstitutsia projektьna вurzuaz tənqit turahьnda вer nisə hyḑ.

Konstitutsia projektьna sit il вurzuaz matвuqatьnьꞑ nisek qaravь turahьndaqь məs'ələ вəxəƀheḑ məqlym вer qьḑьqhьnьv kəvdələnderə. Sit il matвuqatь вurzuaz ildərḑəge xalьqtьꞑ tərlə qatlamdarьnьꞑ iztimaqi fekeren saqьlḑьrqanlьqtan, Konstitutsia projektьna qarşь вь matвuqattьꞑ jəjeldergən tənqitenən вeḑ sitləp ytə almajвьḑ.

Konstitutsia projektьna sit il matвuqatь reaksiahьnьꞑ вerense вilgelərə вildəle вer tendensiala — Konstitutsia projektь turahьnda өndəşməj qalьvḑa kyrendelər. Min вь uꞑajḑa iꞑ reaksion, faşisttar matвuqatьn kyḑḑə totam. Tənqitselərḑeꞑ вь gruppahь Konstitutsia projektь turahьnda өndəşməj qalьvḑь, eşte, gyjəki, projekttьꞑ вulqanь juq həm unь qөmymən təвiqəttə juq, tip kyḑ alḑьna kilterevḑe iꞑ jaqşьqa hanaь. Өndəşməj qalьv tənqit tygel ul, tip əjtevḑərə məmkin. Ləkin вь dөrөƀ tygel. Өndəşməj qalьv metodь, hanqa almavḑьꞑ ajьrьm вer ьsulь вulьv jaqьnan şulaj uq tənqit formahь вulьp tora, dөrөƀ, axmaq həm kөlkə, ləkin hər xəldə tənqit formahь вulьp tora (**Dөjөm kөlөv, alqьştar**). Ləkin ularḑьꞑ өndəşməj qalьv metodь вarьp sьqmanь. Aḑaq siktə ular klapandь asьrqa həm, вь nisek kenə ykenesle вulmahьn, şulaj ḑa SSSR Konstitutsiahь projektьnьꞑ вar ikənlegeꞑ, həm вar ikənlegeꞑ [illegible] tygel, şulaj uq unьꞑ aqьldarqa javьz zararlь şojqan ḑa kyrhətə вaşlaqanlьqьn вətə donjaqa вelderergə məzвyr вulьp sьqtьlar. Bytənsə вulьrqa la məmkin tygel ine, sənki şulaj ḑa donja jөḑөndə fakttar turahьnda dөrөƀtө вelergə teləj torqan nindəjḑer iztimaqi feker, uqьvsьlar, tere keşelər вar, həm ularḑь aldav tьrnaqtarьnda oḑaq totorqa his tə məmkinlek juq. Aldav menən alьƀ kitə almaƀhьꞑ...

Tənqitselərḑeꞑ **ikense** gruppahь Konstitutsia projektьnьꞑ təвiqəttə вьnlap ta вar ikənlegen tanьj, ləkin вь gruppa, projekt artьq qьḑьqlь tygel, sənki ul eşteꞑ asьlьnda Konstitutsia projektь tygel, ə вuş qaqьḑ, məqlym manevr jahavqa həm keşelərḑe aldavqa iƀəplənqən вuş vəqəḑə genə, tip hanaj. Ular şunьꞑ menən вergə, SSSR şunan jaqşьraq projekt вirə almaj ḑa ine, sənki SSSR yḑe dəvlət tygel ul, вəlki ni вarь geografik təşənsə genə (**dөjөm kөlөv**), ə inde ul dəvlət tygel ikən, unьꞑ Konstitutsiahь la ьsьn Konstitutsia вula almaj, tip өƀtəjḑər.

Вь gruppa tənqitselərḑeꞑ tipik vəkile вulьp, ni tiklem qəzəp вulmahьn, german ofitsiozь „Dejtşe Diplomatiş-Politişe Korrespondens" tora. Вь zurnal tup-tura, SSSR-ḑьꞑ Konstitutsiahь projektь — вuş vəqəḑə, aldav, „Potjomkin avьlь" ul, ul sajqalьvdarhьḑ: SSSR ul — dəvlət tygel, SSSR „anьq вildələnə torqan geografik təşənsənən вaşqa вer ni ḑə [illegible] (**dөjөm kөlөv**), SSSR-ḑьꞑ Kons[illegible]qa kyrə ьsьn Konstitut[illegible]sia вulьp tanьlmaj, tip əjtə.

Вь[illegible] tənqitse jorattarь turahь[illegible] ni əjtergə məmkin?

Вөjөk rus jaḑьvsьhь Şsedrin yḑ əkiəttərenəꞑ вe[illegible] вik sikle həm tupaƀ, ləkin siktən tьş yḑenə ьşanьvsan həm qьḑьv вjurokrat — samadur tipeꞑ вirə. Вь вjurokrat, meꞑdərsə keşelərḑe qьrьp, diƀtələrsə qalalarḑь yrtəp вөtөp, yḑenə „tapşьrьlqan" өlkələ „tərtip həm tьnlьq" urьnlaştьrqandan huꞑ, tirə-jaqьn əjlənep qaraqan həm gorizontta Amerikanь, əlвittə, aḑ məq'ym вulqan ilde, kyrep alqan, вaqhan, unda xalьqtь вutap torqan nindəjḑer azatlьqtar вar həm dəvlətte lə вytən metodtar menən idara itələr ikən. Bjurokrat Amerikanь kyrep alqan həm asьvьn qaвartьp: nindəj il вь, ul qajḑan kilgən, ul nindəj nigeḑlektərgə tajanьp jəşəj? (**Dөjөm kөlөv, alqьştar**). Əlвittə, unь вьnan вer nisə вьvattar elek osoraqlь rəveştə asqandar, ləkin unьꞑ jeƀe lə вulmahьn əsən (**dөjөm kөlөv**), unь jaꞑьnan jaвьp вulmajmь ni? — tigən. Həm oşono əjtep „Amerikanь jaꞑьnan jaвьrqa" tigən rezolytsia ha'ьp qujqan. (**Dөjөm kөlөv**).

Minensə „Dejtşe Diplomatiş-Politişe Korrespondens" tən вulqan əfəndelər oşo Şsedrin вjurokratьna ike tamsь hьvḑaj вer-вerehenə oqşajḑar. (**Dөjөm kөlөv, xuplav alqьştarь**). Вь əfəndelərḑeꞑ kyḑḑəren SSSR kyptəꞑ səjəllənderep вөttө inde. SSSR majaq kevek, вətə donja eşse sьjnьfьn azatlьq ruxь menən joqonoslap, eşse sьjnьf doşmandarьnda qotoronov tьvḑьrьp, 19 jьl tora. Həm ul, oşo SSSR, kyrəheꞑ, tik qoro jəşəv genə tygel, xatta yƀə lə, tik yƀə genə lə tygel, xatta uꞑьştarqa la ireşə, tik uꞑьştarqa ireşə genə lə tygel, xatta jaꞑь Konstitutsia projektьn, aqьldarḑь ujatьvsь, idelgən sьjnьftarqa jaꞑь өmөttər urьnlaştьrьvsь projekt ta tөḑө. (**Alqьştar**). Вьnan huꞑ nisek inde german ofitsiozьnan вulqan əfəndelərgə asьvḑarьn qaвartmaƀqa? Nindəj il вь, hərən halalar ular, ul nindəj nigeḑlektərgə tajanьp jəşəj (**dөjөm kөlөv**), əgər ḑə unь 1917 jьl oktəвrendə asqandar ikən, unьꞑ jeƀe lə вulmahьn əsən, nigə unь jaꞑьnan jaвьrqa jaramaj? Həm oşono əjtep: jaꞑьnan SSSR-ḑь jaвьrqa, dəvlət вulьv jaqьnan, SSSR jəşəməj, SSSR qoro вer geografik təşənsənən вaşqa вer nəmə tygel tip asьqtan-asьq iqlan itergə qarar вirḑelər. (**Dөjөm kөlөv**).

Amerikanь jaꞑьnan jaвьrqa kərəklek turahьndaqь rezolytsianь halqanda, Şsedrin вjurokratь, yḑeneꞑ вətə tupaƀlьqьna qaramaƀtan, şunda uq eseneꞑ genə „ləkin вьnьhь mineꞑ ixtiarьma вəjle tygel, вulha kərək" (**Kөslө kyꞑelle kөlөv, davьllь alqьştar**) tip, yḑendə şulaj ḑa real' nəməne aꞑlav elementtarь tapqan. German ofitsiozьnan вulqan əfəndelər tege jəki вь dəvlətte qaqьḑḑə, əlвittə, „jaвa" a'alar, əgər ḑə inde jetdi rəveştə həjləhək „вьnьhь ular ixtiarьna вəjle tygel...", вьnь hidenergə ularḑьꞑ aqьlь jeterme, min вelməjem. (**Kөslө kyꞑelle kөlөv, davьllь alqьştar**).

SSSR Konstitutsiahь, gyjə, вuş vəqəḑə, „Potjomkin avьlь" h. в. tievgə kilgəndə, min вer talaj raƀlanqan fakt kyrhətergə teləр inem, ular yḑḑəre xaqьnda yḑḑəre yk əjtep toralar.

1917 jьlda SSSR xalьqtarь вurzuazianь qolattьlar həm proletariat diktaturahьn, Sovet vlasьn urьnlaştьrḑьlar. Вь fakt, ə vəqəḑə tygel.

Unan huꞑ, Sovet vlasь pomeşşiktər sьjnьfьn вөtөrḑө həm elekke pomeşşiktərḑeꞑ, qaḑna həm monastьjrḑarḑьꞑ 150 milliondan artьq gektar jerḑəreꞑ krəƀtiəndərgə вirḑe həm вь elek krəƀtiəndərḑeꞑ yḑ quldarьnda вulqan jerḑərenən tьş jerḑər. Вь fakt, ə vəqəḑə tygel.

Unan huꞑ, Sovet vlasь kapitalisttar sьjnьfьn ekspropriatsialanь, ularḑьꞑ вanktarьn, zavodtarьn, timer juldarьn həm proizvodstvonьꞑ вytən qoraldarьn həm sredstvolarьn tartьp aldь, вьlarḑь sotsialistik milek itep iqlan itte həm вь predpriatielər вaşьna eşse sьjnьftьꞑ iꞑ jaqşь keşe'əreꞑ qujḑь. Вь fakt, ə vəqəḑə tygel (**Odajlь alqьştar**).

Unan huꞑ, Sovet vlasь promьjşlennostь həm avьl xuzalьqьn jaꞑь texnik вaza me[illegible] sotsialistik jaꞑь nigeḑḑərḑə ojoşto[illegible] şuqa ireşte ki, xəḑer SSSR-ḑa igeꞑ[illegible] huqьşqa tiklemge vaqьtqa qara[illegible] вer jarьm tapqьr kyвərək produk[illegible] qьtqa[illegible]ge va[illegible]k produks[illegible]qьşqa tiklemge vaqьt menən saq[illegible]ḑa, 4 tapqьrqa ytə. Вьlar вətəhe lə—fakttar, ə vəqəḑələr tygel. (**Odajlь alqьştar**).

Unan huꞑ, Sovet vlasь eşheḑlekte juq itte, xeḑmətkə xoquqtь, jalqa xoquqtь, вelem alьvqa xoquqtь tormoşqa ytkərḑe, eşselərgə, krəƀtiəndərgə həm intelligensiaqa iꞑ jaqşь material' həm kul'tura şarttarьn tə'min itte, grazdandarḑьꞑ jəşeren tavьş вirevḑəre menən qөmymi, tura həm tiꞑhajlav xoquqьn tormoşqa ytkərevḑe tə'min itte. Вьlar вətəhe lə — fakttar, ə vəqəḑələr tygel. (**Odajlь alqьştar**).

Aḑaq kilep, SSSR jaꞑь Konstitutsia projektьn вirḑe, вь projekt oşo dөjөm məqlym fakttarḑь vəqəḑə itev tygel, ə ularḑь registratsialav həm zakonlaştьrьp вerketev, inde ireşelgən həm qaḑanьlqan nəmələrḑe registratsialav həm zakonlaştьrьp вerketev вulьp tora. Şulaj вulqas, вьlarḑьꞑ вөtəhenən huꞑ „Potjomkin avьldarь" turahьnda german ofitsiozьnan вulqan əfəndelərḑeꞑ lьqьrḑavь, əgər ularḑьꞑ xalьqtan SSSR turahьndaqь xəqiqətte jəşerev, xalьqtь aḑaştьrьv, unь aldav maqsatьna вirelgənlektərenə qajtmaj ikən, nəməgə qajtьp qala huꞑ?

Fakttar şundajḑar. Ə fakttar — tiƀkəre nəmə, tiḑər. German ofitsiozьnan вulqan əfəndelər, fakttar əsən вь вigerək tə nasarьraq, tip əjterḑər. (**Dөjөm kөlөv**). Ul saqьnda inde ularqa məqlym rus məqaleneꞑ hyḑḑəre menən javap вirergə məmkin: „duraktarqa zakon jaḑьlmaqan" (**Kyꞑelle kөlөv, odajlь alqьştar**).

Tənqitselərḑeꞑ **əsənsə** gruppahь Konstitutsia projektьnьꞑ məqlym dostoinьqtarьn tanьvḑan kire tormaj, ul gruppa unь ьꞑqaj kyrneş tip iƀəpləj, ləkin ul' unьꞑ вer talaj polozenieləreꞑ tormoşqa ytkərev məmkin вulьvьna, kyrəhegeḑme, вik şөвhələnə, sənki вь polozenieləreꞑ qөmymən tormoşqa aşmaƀlьq вulьvḑarьna, ularḑьꞑ qaqьḑḑa qalasaqtarьna inanqan ul. Вьlar, jomoşaq itep əjtkəndə, skeptiktər. Ular, вь skeptiktər вətə ildərḑə вar.

Şunь əjtergə kərək, вeḑ ular menən вerense tapqьr qьna osoraşmajвьḑ. 1917 jьl вol'şeviktər vlastь alqan saqta, skeptiktər, вol'şeviktər, nasar keşelər tygelḑər, вulha kərək, ləkin vlast' menən ularḑьꞑ eşe вarьp sьqmaƀ, ular jemerelerḑər, tinelər. Ləkin eştə şulaj вulьp sьqtь ki, вol'şeviktər tygel, вəlki skeptiktər jemereldelər.

Grazdandar huqьşь həm sit il interventsiahь vaqtьnda skeptiktərḑeꞑ вь gruppahь вьlaj tine: Sovet vlasь, əlвittə nasar nəmə tygel, ləkin Denikin menən Kolcak plys inostranestar unь jeꞑerḑər, вulha kərək. Ləkin eştə şul kilep sьqtь ki, skeptiktər вьnda la iƀəptərendə jaꞑьlьştьlar.

Sovet vlasь вerense вişjьllьq plandь iqlan itkən saqta, skeptiktər səxnəgə taqь la sьqtьlar, вişjьllьq, əlвittə, jaqşь eş, ləkin ul вojomqa aşьr mikən, вişjьllьq menən вol'şeviktərḑeꞑ eştəre вarьp sьqmaƀ, tip faraz itergə kərək, tinelər. Ləkin fakttar skeptiktərḑeꞑ taqь la eşe uꞑmavьn kyrhəttelər: вişjьllьq plan dyrt jьlda вojomqa aşьrьldь.

Jaꞑь Konstitutsia projektь həm skeptiktər tarafьnan unь tənqitləv turahьnda la şunь uq əjtergə kərək. Tənqitselərḑeꞑ вь gruppahь yḑeneꞑ вojoq skepsise menən, Konstitutsianьꞑ qajhь вer polozenieləreneꞑ вojomqa aşьrьlьv məmkinlege xaqьndaqь [illegible]ləreneꞑ şөвhələre menən səxnəgə [illegible]ьnan kilep sьqqan əsən, projekttь iqlan itev jetə qaldь. Skeptiktərḑeꞑ вь uꞑajḑa la jemereləsəktərenə, ular ytkəndə nisek jemerelə kilhələr, xəḑer də şulaj jemereləsəktərenə şөвhələnergə his вer tərlə nigeḑlektər juq.

Tənqitselərḑeꞑ **dyrtense** gruppahь, jaꞑь Konstitutsia projektьn atakaqa alьp, unь „uꞑqa yḑgərev" tip, „proletariat diktaturahьnan вaş tartьv" tip, „вol'şeviktər rezimen вөtөrөv" tip xarakterlajḑar. Ular tərlə tavьş menən, „вol'şeviktər uꞑqa jantajḑьlar, вь fakt", tiḑər. Вь jaqtan Pol'şa gazetalarьnьꞑ qajhь вerḑəre, qismən Amerika gazetalarь вigerək tə tьrьşlьq kyrhətələr.

Вь tənqitse jorattarь turahьnda ni əjtergə məmkin?

Əgər eşse sьjnьf diktaturahь вazahьnьꞑ kiꞑəjeve həm diktaturanьꞑ hьqьlmalьraq вulьp, timək, — jəmqiətkə dəvlət jetəkselegeneꞑ qevətlerək sistemahь вulьp əvereleve ular tarafьnan eşse sьjnьf diktaturahьnьꞑ kəsəjeve rəvşendə tygel, вəlki unьꞑ jomoşarьvь rəvşendə jəki xatta diktaturanan вaş tartьv rəvşendə aꞑlatьla ikən, ul saqьnda вьndaj horavqa jul qujьrqa məmkin: ə вь əfəndelər qөmymən eşse sьjnьf diktaturahьnьꞑ ni nəmə ikənlegen вelələr mikən?

Əgər sotsializmdьꞑ jeꞑevḑəreꞑ zakonlaştьrьp вerketev, industrialaştьrьvḑьꞑ, kollektivləşterevḑeꞑ həm demokratlaştьrьvḑьꞑ uꞑьştarьn zakonlaştьrьp вerketev ularḑa „uꞑqa yḑgərev" tip atala ikən, ul saqta вьndaj horavqa jul qujьrqa məmkin: ə вь əfəndelər qөmymən, hulḑьꞑ uꞑdan ni menən ajьrьlqanьn вelələr mikən? (**Dөjөm kөlөv, alqьştar**).

Вь əfəndelərḑeꞑ Konstitutsia projektь turahьndaqь yḑ tənqittəre[illegible]amam sьvalьp вөtevḑərenə həm sьvalьp [illegible] menən hulḑь sьvaltьp вөtevḑərenə[illegible]tөp, uꞑ[illegible]lənev вulьrqa məmkin tygel. [illegible]

Вь uꞑajḑa Gogol'ḑen [illegible]ḑər" enḑəge [illegible] „qьḑьqaj" P[illegible] dvorov[illegible]maj. Ul [illegible]elageanь xəterləp ytməj [illegible]qьḑьqaj Gogol' həjləvensə, C[illegible] kucerь Selifanqa jul kyrhətergə в[illegible]qan, ləkin juldьꞑ uꞑ jaqьn unьꞑ hul [illegible]qьnan ajьra вelməjensə, sьvalьp qalqa həm uꞑajhьḑ xəlgə tөşkən. Tanьrqa kərək ki, Pol'şa gazetalarьnan вulqan вeḑḑeꞑ tənqitselərevḑ yḑḑəreneꞑ вətə amвitsiahьna qaramaƀtan, şulaj ḑa „Yle jəndər" ḑəge ana şul dvorovoj „qьḑьqaj" Pelageanьꞑ aꞑlav kimələnən alьƀ kitməgəndər. (**Alqьştar**). Əgər iƀegeḑgə təşərhəgeḑ kucer Selifan uqa: „Ix hin qara təpej... unḑьꞑ qajḑa, hulḑьꞑ qajḑa ikəneꞑ вelməjheꞑ" tip əjtep, Pelageanьꞑ uꞑ menən hulḑь вutaqanь əsən unь вitərlərgə kərək tapqan. Minensə, вeḑḑeꞑ uꞑьşhьḑ tənqitselərḑe lə ularqa: „ix heḑ, xəsrət-tənqitselər... unḑьꞑ qajḑa, hulḑьꞑ qajḑa ikəneꞑ вelməjhegeḑ" tip, şulaj uq вitərlərgə kərək вulьr ine. (**Odajlь alqьştar**).

Aḑaq kilep, tənqitselərḑeꞑ taqь вer gruppahь. Əgər вьnan aldaqь gruppa Konstitutsia projektьn eşse sьjnьf diktaturahьnan вaş tartьvḑa qəjepləhə, вь gruppa, kirehensə, projekttь SSSR-ḑa jəşəgən polozenielə вer ni ḑə yḑgərtməvḑə, eşse sьjnьf diktaturahьn tejə[illegible]məƀ kөjө qalḑьrьvḑa, politik partialar azatlьqьna jul qujmavḑa həm SSSR-ḑa kommunisttar partiahьnьꞑ xəḑerge jetəkse xəlen

(DAVAMЬ 3-SƏ BITTƏ)

---

*) Nigeḑlənev təqвire вətə urьnda la исходить meqnəhendə alьndь. Başred.

SSR SOJUZЬNЬꞐ KONSTITUTSIAHЬ PROJEKTЬ TURAHЬNDA

Iptəş I. V. STALINDEꞐ DOKLADЬ

(DAVAMЬ BAŞЬ 1-2-SE BITƏ)

kəsəndə haqlavda ƣəjepləj. Şuꞑьꞑ menən ʙergə tənqitselərđeꞑ ʙьl gruppahь, SSSR-đa partialar azatlьƣьnьꞑ juqlьƣь — demokratizmdьꞑ nigeđđəren ʙođov ʙilgehe ul, tip iѣəpləj.

Min tanьrƣa tejeşmen ki, jaꞑь Konstitutsia projektь eşse sьjnьf diktaturahьn ьsьnlap ta kəsəndə qaldьra, şulaj uq SSSR kommunisttar partiahьnьꞑ xəđerge jetəkse xəlen də ydgəreşheđ haqlap qaldьra. **(Davьllь alqьştar).** Əgər xɵrmətle tənqitselər ʙьnь Konstitutsia projektьnьꞑ jeteşhedlege tip iѣəpləjdər ikən, ʙьl turala qьđqanьrƣa ƣьna mɵmkin. Beđ, ʙol'şeviktər, ihə ʙьnь Konstitutsia projektьnьꞑ dostoinlьƣь itep iѣəpləjʙeđ. **(Davьllь alqьştar).**

Hər tɵrlɵ politik partialarđьꞑ azatlьƣьna kilgəndə, ʙeđ ʙьnda ʙer ni tiklem ʙaşqa qaraştarda toraʙьđ. Partia — sьjnьftьꞑ ɵlɵşɵ, unьꞑ alđьnƣь ɵlɵşɵ. Ber nisə partia, ə timək, partialar azatlьƣь la, tik mənfəƣəttəre ʙer-ʙerehenə doşman həm jaraşmaѣlьq antagonistik sьjnьftar ʙulƣan, əjtəjek, kapitalisttar həm eşselər, pomeşsiktər həm krəѣtiəndər, kulaktar həm jarlьlar h. ʙ. ʙulƣan jəmƣiəttə genə jəşəj alalar. Ləkin SSSR-đa xəđer, kapitalisttar, pomeşsiktər, kulaktar h. ʙ. ş. kevek, sьjnьftar juq. SSSR-đa ike genə sьjnьf — mənfəƣəttəre ʙer-ʙerehenə doşman tygel, ʙəlki, kirehensə, — duѣ ʙulƣan eşselər həm krəѣtiəndər genə ʙar. Şulaj ʙulƣas, SSSR-đa ʙer nisə partianьꞑ jəşəve ɵsɵn, timək, ul partialarđьꞑ azatlьƣь ɵsɵn, jerlek juq. SSSR-đa tik ʙer partia, kommunisttar partiahь ɵsɵn genə, jerlek ʙar. SSSR-đa tik ʙer genə partia — eşse həm krəѣtiəndərđeꞑ mənfəƣəttəren qьjьv həm ađaƣьnasa jaqlavsь kommunisttar partiahь ƣьna jəşəj ala. Ə oşo sьjnьftarđьꞑ mənfəƣəttəren unьꞑ nasar jaqlamavьna nindəj ʙulha şɵʙhələnev mɵmkin ʙulьr mikən. **(Davьllь alqьştar).**

Demokratia turahьnda hɵjləjdər. Ləkin demokratia ni nəmə ul? Antagonistik sьjnьftar ʙulƣan kapitalistik ildərđə demokratia — ul ađaq iѣəptə kɵslɵlər ɵsɵn demokratia, mɵlkətle ađsьlьq ɵsɵn demokratia. SSSR-đaƣь demokratia, kirehensə, — xeđmətsəndər ɵsɵn demokratia, jəƣni ʙɵtə ɵsɵn demokratia. Ləkin ʙьnan şul kilep sьƣa ki, demokratizm nigeđđəre SSSR-đьꞑ jaꞑь Konstitutsiahь projektь tarafьnan tygel, ʙəlki ʙurzuaz konstitutsialar tarafьnan ʙođola. Bьna nilektən min, SSSR Konstitutsiahь — donjala ʙerđən-ʙer ađaƣьna tiklem demokratik Konstitutsia, tip ujlajьm.

SSSR-đьꞑ jaꞑь Konstitutsiahь projektьna ʙurzuaz tənqit menən eş şulaj tora.

V

Konstitutsia projektьna tɵđətmələr həm ɵѣtəmələr

Konstitutsia projektьna, projekttьꞑ ʙɵtə xalьq mɵđəkərəhe mələndə, grazdandar tarafьnan inderelgən tɵđətmə həm ɵѣtəmələr turahьndaƣь məs'ələgə kysəjek.

Məƣlym ʙulƣansa, Konstitutsia projektьn ʙɵtə xalьq mɵđəkərə iteve ʙajtaq kyp handa tɵđətmələr həm ɵѣtəmələr ʙirđe. Ulardьꞑ ʙɵtəhe lə sovet matʙuƣatьnda iƣlan iteldelər. Tɵđətmələr ʙik tɵrlɵ-tɵrlɵ ʙulƣanlьqtan həm qimməte ʙer yk ʙulmaƣanlьqtan, mineꞑsə, ulardь ɵs kategoriaƣa ʙylergə kərək ʙulьr ine.

Berense kategoria tɵđətmələrđeꞑ ajьrmalь hьđьƣь şunda tora ki, ular Konstitutsia məs'ələləre turahьnda tygel, ʙəlki kiləsək zakon sьƣarьv organdarьnьꞑ aƣьmdaƣь zakonlaştьrьv eşe məs'ələləre turahьnda hɵjləjdər. Straxovanieneꞑ ajьrьm məs'ələləre, kolxoz tɵđələşenəꞑ qajhь ʙer məs'ələləre, promьjşlennost' tɵđələşenəꞑ qajhь ʙer məs'ələləre, finans eşe məs'ələləre — ʙьl tɵđətmələrđeꞑ temalarь şundajđar. Bьl tɵđətmələrđeꞑ avtordarь konstitutsion məs'ələlər menən aƣьmdaƣь zakonlaştьrьv məs'ələləre arahьndaƣь ajьrmanь tɵşɵnməgəndər, kyrəheꞑ. Tap şuƣa kyrə lə ular, Konstitutsianь zakondar svodь (jьjьlmahь. Boşred) kevek ʙer nəməgə əjlənderevgə taʙan eş alьp ʙarьp, Konstitutsiaƣa mɵmkin tiklem kyʙerək zakondar tьƣьrƣa tьrьşalar. Ləkin Konstitutsia zakondar svodь tygel. Konstitutsia—nigeđ zakon həm tik nigeđ zakon ƣьna ul. Konstitutsia kiləsək zakon sьƣarьv organdarьnьꞑ aƣьmdaƣь zakonlaştьrьv eşen sьƣarьp taşlamaj, ʙəlki kyđđə tota. Konstitutsia ʙьndaj organdarđьꞑ kiləsək zakonlaştьrьv eşməkərlege ɵsɵn juridik ʙaza ʙirə. Şuƣa kyrə Konstitutsiaƣa qarata tura mɵnəsəʙəte ʙulmaƣan ʙьndaj tɵr ɵѣtəmə həm tɵđətmələr, mineꞑsə, ildeꞑ kiləsək zakon sьƣarьv organdarьna jynəlderelergə tejeştər.

Ikense kategoria tɵđətmələr həm ɵѣtəmələr tip şundajđarđь iѣəplərgə kərək: ular Konstitutsiaƣa tarixi spravka elementtarьn jəki Sovet vlasьnьꞑ ələgə ni nəməgə ireşməve həm kiləsəktə unьꞑ ni nəməgə ireşergə tejeşlege turahьndaƣь deklaratsia elementtarьn indererge mataşalar. Sotsializmdьꞑ jeꞑeve ɵsɵn ođaq jьldar [illegible] kɵrəştə partia, eşse sьjnьf həm ʙɵtə xeđmətsəndərđeꞑ partia, [illegible] qьʙьnlьqtarđь jeꞑep sьƣqanlьqtarьn [illegible] əjtep ytergə, Konstitutsiala [illegible] maqsatьn, jəƣni tulь [illegible] jəmƣiət tɵđɵp jetkerevđe kyrhətergə, — tɵrlɵ variatsialarda qaʙatlanƣan ʙьl tɵđətmələrđeꞑ temalarь şundajđar. Min, ʙьndaj tɵđətmələr həm ɵѣtəmələr, Konstitutsiaƣa tura mɵnəsəʙəte ʙulmaƣanlьqtan, şulaj uq ʙer jaqta qaldьrьlьrƣa tejeştər, tip ujlajьm. Konstitutsia — inde ireşelgən həm tə'min itelgən qađanьştarđь registratsialav həm zakonlaştьrьp ʙerketev ul. Əgər ʙeđ Konstitutsianьꞑ oşo nigeđ xarakterьn ʙođorƣa teləməjʙeđ ikən, ʙeđ unь ytkəndər turahьndaƣь tarixi spravkalar jəki SSSR xeđmətsəndəreneꞑ kiləsək qađanьştarь turahьndaƣь deklaratsialar menən tultьrьrƣa tejeş tygelʙeđ. Bьl eş ɵsɵn ʙeđđeꞑ ʙytən juldarьʙьđ həm ʙytən dokumenttarьʙьđ ʙar.

Ađaq kilep, ɵsɵnsɵ kategoria tɵđətmə həm ɵѣtəlmələr tip, Konstitutsia projektьna tup-tura mɵnəsəʙəte ʙulƣan tɵđətmə həm ɵѣtəmələrđe iѣəplərgə kərək.

Bьl kategoria tɵđətmələrđeꞑ ʙajtaq ɵlɵşɵ redaksion xarakterđa. Şuƣa kyrə ulardь oşo Sjezdьꞑ redaksion komissiahьna tapşьrьrƣa mɵmkin ʙulьr ine, min ujlajьm ki, ʙьndaj komissianь Sjezd tɵđər, jaꞑь Konstitutsia tekstьn ađaqqь redaksialavđь uƣa tapşьrьr.

Ɵsɵnsɵ kategorianьꞑ qalƣan tɵđətmələrenə kilgəndə, ulardьꞑ tɵplɵrɵk əhəmiəte ʙar həm ular turahьnda, mineꞑsə, ʙьnda ʙer nisə hyđ əjtergə tura kiler.

1) Konstitutsia projektьnьꞑ ʙɵtənən đə elek ʙerense statjahьna qarata tɵđətmələr turahьnda. Dyrt tɵđətmə ʙar. Berəvdər, „eşselər həm krəѣtiəndər dəvləte" hyđđəre urnьna „xeđmətsəndər dəvləte" tip əjtergə təqdim itələr. Ikenselər, „eşselər həm krəѣtiəndər dəvləte" hyđđərenə: „həm xeđmət intelligensiahь" tip ɵѣtərgə təqdim itələr. Ɵsɵnsɵlər: „eşselər həm krəѣtiəndər dəvləte" hyđđəre urnьna: „SSSR territoriahьnda jəşəvse ʙɵtə rasalar həm milləttər dəvləte" tip əjtergə təqdim itələr. Dyrtenselər: „krəѣtiən" hyđen „kolxozsь" hyđe menən jəki: „sotsialistik igenselek xeđmətsəndəre" tigən hyđđər menən alьştьrьrƣa təqdim itələr.

Bьl tɵđətmələrđe qaʙul itergə kərəkme? Min, kərəkməѣ, tip ujlajьm.

Konstitutsia projektьnьꞑ ʙerense statjahь ni turahьnda hɵjləj? Ul sovet jəmƣiəteneꞑ sьjnfi sostavь turahьnda hɵjləj. Beđ, marksisttar, Konstitutsiala ʙeđđeꞑ jəmƣiəteʙeđđeꞑ sьjnfi sostavь turahьndaƣь məs'ələne sitləp ytə alaʙьđmь? Juq, sitləp ytə almajʙьđ. Sovet jəmƣiəte, məƣlym ʙulƣansa, ike sьjnьftan, eşselərđən həm krəѣtiəndərđən, tora. Konstitutsia projektьnьꞑ ʙerense statjahь tap ana şul turala hɵjləj đə. Timək, Konstitutsia projektьnьꞑ ʙerense statjahь jəmƣiəteʙeđđeꞑ sьjnfi sostavьn dɵrɵѣ saƣьldьra. Ə xeđmət intelligensiahь? — tip horavdarь mɵmkin. Intelligensia his vaqьtta la sьjnьf ʙulƣanь juq həm ʙula la almaj,— ul yđ aƣzalarьn jəmƣiətteꞑ ʙɵtə sьjnьftarь arahьnan jьjnavsь ʙer qatlav ʙuldь həm şulaj ʙulьp qala. Iѣke vaqьtta intelligensia yđ aƣzalarьn dvorəndər, ʙurzuazia arahьnan, qismən krəѣtiəndər arahьnan həm iꞑ ađ dərəzələ genə eşselər arahьnan jьjnaj ine. Beđđeꞑ sovet vaqьtьnda intelligensia yđ aƣzalarьn ʙaşlьsa eşselər həm krəѣtiəndər arahьnan jьjnaj. Ləkin ul nisek kenə jьjnalmahьn həm ul nindəj genə xarakterđa ʙulmahьn, intelligensia hər xəldə sьjnьf tygel, ə ʙer qatlav ʙulьp tora.

Bьl xəl xeđmət intelligensiahьnьꞑ xoquqtarьn qьѣmajmь? His qьѣmaj! Konstitutsia projektьnьꞑ ʙerense statjahь sovet jəmƣiəteneꞑ tɵrlɵ qatlamdarьnьꞑ xoquqtarь turahьnda tygel, ə ʙьl jəmƣiətteꞑ sьjnfi sostavь turahьnda hɵjləj. Sovet jəmƣiəteneꞑ tɵrlɵ qatlamdarьnьꞑ xoquqtarь turahьnda, şul jɵmlənən xeđmət intelligensiahьnьꞑ xoquqtarь turahьnda, Konstitutsia proje[illegible] ʙylektərendə ʙaşlьsa unьꞑ həm un ʙerense ʙy[illegible] əjtelə. Bьl ʙylektərđən eşselər, krə[illegible]ndər həm xeđmət intelligensiahь ildeꞑ [illegible] ʙeđđeꞑ promьjşlennostь[illegible] kyrenə. [illegible] ʙɵtənləj qьvьp sьƣarьl[illegible] xoquqtar[illegible] turahьnda hyđ đə ʙulьrƣa mɵmkin tygel.

SSSR sostavьna ingən milləttər həm rasalar turahьnda la şunь uq əjtergə kərək. Konstitutsia projektьnьꞑ ikense ʙylegendə yk, SSSR — tiꞑxoquqlь milləttərđeꞑ irekle sojuzь ul, tip əjtelgən. Konstitutsia projektьnьꞑ ʙerense statjahьnda, Sovet jəmƣiəteneꞑ milli sostavь turahьnda tygel, ə unьꞑ sьjnfi sostavь turahьnda hɵjləgən statjahьnda, ʙьl formulanь qaʙatlap torovđьꞑ kərəge ʙarmь? Əlʙittə, kərəge juq. SSSR sostavьna ingən milləttərđeꞑ həm rasalarđьꞑ xoquqtarьna kilgəndə inde, ʙьl turala Konstitutsia projektьnьꞑ ikense, unьnsь həm un ʙerense ʙylektərendə əjtelə. Bьl ʙylektərđən, SSSR milləttəre həm rasalarь ildeꞑ xuzalьq, politik, iztimaƣi həm kul'tura tormoşonoꞑ ʙɵtə sferalarьnda la ʙer tigeđ xoquqtar menən fajđalanalar, ikənlege asьq kyrenə. Timək, milli xoquqtarđь qьѣьv turahьnda hyđ đə ʙulьrƣa mɵmkin tygel.

„Krəѣtiən" hyđen „kolxozsь" hyđe menən jəki „sotsialistik igenselek xeđmətsəndəre" hyđđəre menən alьştьrьv đa şulaj uq dɵrɵѣ ʙulmaѣ ine. Berensenən, krəѣtiəndər arahьnda kolxozsьlarđan tьş ʙer million dvorđan aşьv kolxozsь tygeldər ʙar. Ular menən ni eşlərgə? Bьl tɵđətməneꞑ avtordarь ulardь iѣəptən sьƣarьp taşlarƣa ujlamajđarmь ikən? Bьl aqьlƣa mьvafiq ʙulmaѣ ine. Ikensenən, əgər krəѣtiəndərđeꞑ kypselege kolxoz xuzalьƣь alьp ʙara ʙaşlaƣan ikən, ʙьl əle, ul krəѣtiən ʙulьvđan tuqtaƣan, unьꞑ şəxsi xuzalьƣь, şəxsi dvorь h. ʙ. ş. juq inde tigən hyđ tygel. Ɵsɵnsɵnən, ul saqta „eşse" hyđen „sotsialistik promьjşlennostьꞑ xeđmət ejəhe" hyđđəre menən alьştьrьrƣa tura kiler ine, şulaj đa, unь ni ɵsɵndɵr tɵđətməneꞑ avtordarь təqdim itməjdər. Ađaq kilep, hunь ʙeđđə eşselər sьjnfь həm krəѣtiəndər sьjnfь juƣalƣandarmь ni inde? Əgər đə ular juƣalmaƣandar ikən, ul saqta ular ɵsɵn urьnlaşьp kitkən isemdərđe leksikondan hьđьp taşlavđьꞑ kərəge ʙarmь? Tɵđətməneꞑ avtordarь, xəđerge jəmƣiətte tygel, ə kiləsəktəge, sьjnьftar inde ʙulmajasaq həm eşselər menən krəѣtiəndər ʙerđəm kommunistik jəmƣiətteꞑ xeđmət ejələrenə əjlənəsək ʙulƣan ʙer saqtaƣь, jəmƣiətte kyđđə totalar, kyrəheꞑ. Ular, timək, asьq rəveştə alƣa uđьp kitələr. Ləkin Konstitutsianь tɵđɵgəndə kiləsəkteꞑ tygel, ə xəđergeneꞑ, inde ʙarđьꞑ nigeđendə eş itergə kərək. Konstitutsia alƣa uđьp kitə almaj həm uđьp kitergə tejeş tygel.

2) Unan arь Konstitutsia projektьnьꞑ 17-se statjahьna tɵđətmə ʙar. Tɵđətmə Sojuz respuʙlikalarьnda SSSR-đan irekle rəveştə sьƣьv xoquƣьn qaldьrьv turahьnda hɵjləvse 17-se statjanь Konstitutsia projektьnan ʙɵtənləjgə sьƣarьp taşlavdь təqdim itevđən tora. Min, ʙьl təqdimde dɵrɵѣ tygel həm şuƣa kyrə sjezd tarafьnan qaʙul itelergə tejeş tygel, tip ujlajьm. SSSR — tiꞑxoquqlь Sojuz respuʙlikalarьnьꞑ ixtejari sojuzь ul. SSSR-đan irekle rəveştə sьƣьv xoquƣь turahьndaƣь statjanь Konstitutsianan sьƣarьp taşlav, — ʙьl, Sojuzđьꞑ ixtejari xarakterьn ʙođov, tigən hyđ. Beđ ʙьl ađьmƣa ʙara alaʙьđmь? Min, ʙьl ađьmƣa ʙeđ ʙara almajʙьđ həm ʙarьrƣa tejeş tygelʙeđ, tip ujlajьm. SSSR sostavьnan sьƣьrƣa telərđəj ʙer genə respuʙlika la SSSR-đa juq, şuƣa kyrə 17 statjanьꞑ praktik əhəmiəte juq, tiđər. Beđđə SSSR sostavьnan sьƣьrƣa telərđəj ʙer genə respuʙlika la juq, ʙьl, əlʙittə, dɵrɵѣ. Ləkin ʙьnan ʙeđđeꞑ Sojuz respuʙlikalarьnьꞑ SSSR-đan irekle rəveştə sьƣьv xoquƣьn Konstitutsiala jađьrƣa tejeş tygellegeʙeđ his tə kilep sьƣmaj. SSSR-đa ikense ʙer Sojuz respuʙlikahьn ʙaѣьp iđergə telərđəj Sojuz respuʙlikahь la şulaj uq juq. Ləkin ʙьnan Sojuz respuʙlikalarь xoquqta[illegible] turahьnda hɵjləvse statja SSSR Konstitutsiahьnan sьƣarьp taşlanьrƣa tejeşlege, his tə kilep sьƣmaj.

3) Unan arь, Konstitutsia projektьnьꞑ ikense ʙylegen jaꞑь ʙer statja menən tultьrьrƣa təqdim ʙar, unьꞑ jɵkmətkehe, avtonomialь sovet sotsialistik respuʙlikalar xuzalьq həm kul'tura yѣeşeneꞑ tejeşle kimələnə ɵlgəşkəndə sojuz sovet sotsialistik respuʙlikalarьna yđgərep tɵđələ alalar, tigəngə qajtьp qala. Bьl təqdimde qaʙul itergə mɵmkinme? Min, unь qaʙul itev kərəkməj tip ujlajьm. Ul yđeneꞑ jɵkmətkehe jaƣьnan ƣьna tygel, şulaj uq motivtəre jaƣьnan da dɵrɵѣ tygel. Tege jəki ʙьl respuʙlikanь avtonomialь respuʙlikalar tɵđməhendə qaldьrьvđь unьꞑ xuzalьq jəki kul'tura arttalьƣь menən motivlərgə jaramaƣanь kevek yk, avtonomialь respuʙlikalarđь sojuz respuʙlikalarь razrađenə kyserevđe lə ulardьꞑ xuzalьq həm kul'tura jaƣьnan ɵlgərevđəre menən motivlərgə jaramaj. Bьl marksistik, leninsel jaƣьn kileş ʙulmaѣ ine. Məѣələn, Tatarstan Respuʙlikahь avtonomialь ʙulьp qala, ə Qazaqstan Respuʙlikahь sojuz respuʙlikahьna əjlənə, ləkin ʙьl əle, Qazaqstan Respuʙlikahь kul'tura həm xuzalьq yѣeşe qaraş nɵktəhenən, Tatarstan Respuʙlikahьna qaraƣanda, juƣarьraq tora, tigən hyđ tygel. Eş tas kirehensə tora. Məѣələn, Povolzje Nemestarь Avtonomialь Respu[illegible]hь, [illegible] Qьrƣьzstan Sojuz [illegible] nəmə[illegible] ulardan ʙerensehe, avto[illegible] xuzalьq ja[illegible] la, kul't[illegible]ьnda, juƣarьraq tora.

Avtonomialь respuʙlikalarđь sojuz respuʙlikalarь razrađenə kyserev ɵsɵn nigeđlek ʙirə torƣan ʙilgelər nindəjđər?

Ular, ul ʙilgelər, — ɵsəv.

Berensenən, respuʙlikanьꞑ okrainalaƣь ʙulьvь, SSSR territoriahь menən ʙɵtə jaƣьnan uratьlmaƣan ʙulьvь zarur. Ni ɵsɵn? Sənki əgər đə Sojuz respuʙlikahьnda SSR Sojuzьnan sьƣьv xoquƣь haqlana ikən, ul saqta Sojuz respuʙlikahь ʙulьp əjləngən ʙьl respuʙlikanьꞑ SSSR-đan sьƣьv məs'ələhen logik həm faktik rəveştə qujьrƣa mɵmkinlege ʙulьv zarur. Ə undaj məs'ələne fəqət, əjtəjek, ʙerər sit il dəvləte menən siktəş ʙulƣan həm, timək, SSSR territoriahь menən ʙɵtə jaƣьnan uratьlmaƣan respuʙlika ƣьna quja ala. Əlʙittə, ʙeđđə SSSR-đan sьƣьv turahьndaƣь məs'ələne faktik rəveştə qujьrđaj respuʙlikalar juq. Ləkin Sojuz respuʙlikahьnda SSSR-đan sьƣьv xoquƣь qala ikən, ul saqta eşte, ʙьl xoquq ʙuş həm məƣnəheđ qaƣьđƣa əjlənməѣlek itep, qujьrƣa kərək. Məѣələn, Başqortostan jəki Tatarstan Respuʙlikahьn alajьq. Əjtəjek, ʙьl avtonomialь respuʙlikalarđь sojuz respuʙlikalarь razrađenə kyserđek, ti. Ular SSSR-đan yđđəreneꞑ sьƣьvđarь turahьnda məs'-
ələne logik həm faktik rəv ja alьr-
đar ineme? Juq, quja al ine. Ni
ɵsɵn? Sənki ular ʙɵtə jaƣ da so-
vet respuʙlikalarь həm ɵ menən
uratьlƣandar həm ularƣa, əjtkən-
də, SSSR sostavьnan sьƣь da juq.
(Dəjəm kələv. Alqьştar). Ş rə ʙьn-
daj respuʙlikalarđь sojuz likalarь
razrađenə kyserev dɵrɵѣ ine.

Ikensenən, sovet respuʙl a yđe-
neꞑ ismen ʙirgən millətte uʙlikala
ađьm-kypme kompakt ky təşkil
iteve zarur. Məѣələn, Qьrь onomia-
lь Respuʙlikahьn alajьq. Ul rainala-
ƣь respuʙlika, ləkin Qьrьm rь ʙьl
respuʙlikala kypselek təşk məjđər,
kirehensə, — ular unda a təşkil
itələr. Timək, Qьrьm Respu n sojuz
respuʙlikalarь razrađenə ky jaꞑlьş
həm logikahьđ ʙulьr ine.

Ɵsɵnsɵnən, xalьqtьꞑ hanь ƣnəhen-
də respuʙlikanьꞑ ʙik yk ʙə ulmavь,
unьꞑ xalƣь, əjtəjek, millio da kəm
tygel, ə artьq ʙulьvь zarur ɵsɵn?
Sənki, minimal' hanlь xalƣь ʙik ʙə-
ləkəj genə armiahь ʙulƣan əj sovet
respuʙlikahьnьꞑ ʙojondoro dəvlət
ʙulьp jəşəvgə iѣəp tota alьv raz itev
dɵrɵѣ ʙulmaѣ ine. Imperial jьrtqьs-
tarđьꞑ unь ʙik tiđ qulƣa el səktəre-
nə şɵʙhələnev mɵmkin ʙulьrən.

Min, oşo oʙjektiv ɵs ʙilgenaƣanda
xəđerge tarixi momentta təki ʙьl
avtonomialь respuʙlikanь s respuʙli-
kahь razrađenə kyserev hьndaƣь
məs'ələne qujьv dɵrɵѣ ʙul ine, tip
ujlajьm.

4) Unan arь 22-se, 23-sə, 25-se,
26-sь, 27-se, 28-se həm 29-statjalarđa
sojuz respuʙlikalarьn kraj n ɵlkə-
lərgə administrativ-territoriaʙylevđeꞑ
jentekle tedməhen hьđьp taş təqdim
itələr. Min, ʙьl təqdimde lə ş uq qaʙul
itelerlek tygel, tip ujlajьm. S-đa kraj
həm ɵlkələrđe đur dərt menhəm arь-
maѣ-talmaѣ rəveştə qajtanan a turaq-
lap tororƣa, şunьꞑ menən e ʙutalsьq
həm ьşanьvhьđlьq inđerergə r torƣan
keşelər ʙar. Konstitutsia proj ʙьl ke-
şelər ɵsɵn avьđlьq tьvđьra. ʙьl ʙik
jaqşь, sənki, ʙik kyp ʙaşqa e e kevek
yk, ʙьnda la ʙeđđə ьşanьvlьqmosfera-
hь talap itelə, staʙillek, asьqlьqlap itelə.

5) Bişense tɵđətmə 33-sə aƣa qa-
ƣьla. Ike palata tɵđəvđe maƣqa mь-
vafiq hanamajđar həm Millət Sovetьn
juq itergə təqdim itələr. Min ʙьl tɵđət-
mə lə şulaj uq dɵrɵѣ tygl t ujlajьm.
Əgər đə SSSR ʙerđəm milli dəte kəv-
đələnderhə ine, ike palatalьƣa raƣanda.
ʙer palatalь sistema jaqşьraq ьr ine.
Ləkin SSSR ʙerđəm milli dət tygel.
SSSR, məƣlym ʙulƣansa, kypmətle dəv-
lət. Beđđə verxovnьj organ ar uƣa
SSSR-đьꞑ ʙɵtə xeđmətsəndəreꞑ dəjəm
mənfəƣəttəre ulardьꞑ milli jaƣьna qa-
ramaѣtan tapşьrьlƣandar. Bь — Sojuz
Sovetь. Ləkin SSSR milləttəreꞑ dəjəm
mənfəƣəttərđən ʙaşqa taƣь ulđьꞑ milli
yđgəlektərenə ʙəjləngən, yđđəreneꞑ aj-
rьm, spetsifik mənfəƣəttəre ʙar. Bьl spet-
sifik mənfəƣəttərđe hanƣa almaƣa mɵm-
kinme? Juq, mɵmkin tygel. ap oşo
spetsifik mənfəƣəttərđe saƣьldьra torƣan
spetsial' verxovnьj organ kərəkme? Hyđ-
heđ kərək. Şɵʙhələnev ʙulьrƣa mɵmkin
tygel ki, ʙьndaj organhьđ, SSR kevek,
şundaj kypmillətle ʙer dəvlətte dara itev
mɵmkin ʙulmaѣ ine. Bьndaj organ ʙulьp
ikense palata, SSSR-đьꞑ Millətt Sovetь,
tora.

Jevropa həm Amerika dəvəttəreneꞑ
parlamenttar tarixenə hьltanalar, ʙьl il-
dərđəge ike palatalь sistemanьꞑ tik mi-
nustar ƣьna ʙirevenə, ikense palata qə-
đəttə reaksia yđəge ʙulьp həm alƣa xə-
rəkət itevgə qarşь tormoz ʙulьp ʙođolop
yѣevenə hьltanalar. Bьlar ʙɵtəhe lə dɵ-
rɵѣ. Ləkin ʙьl, şul ildərđəge palatalar
arahьnda tiꞑlek ʙulmaƣanƣa ky, kilep
sьƣa. Məƣlym ʙulƣansa, ikense palataƣa,
ʙerensehenə qaraƣanda, jьş qь
rək xoquq ʙirələr, həm unan hu
rəvşendə, ikense palata demokr
maƣan jul menən, jьş qьna unь
rьn juƣarьnan təƣəjenləv julь
ojoştorola. Şik juq, əgər palat
ʙerđə tiꞑlek ytkərhəꞑ, ikense
ojo

itələ in, ʙьl
mɵmkin ʙulьr i
ʙьl təqdim, kyreneꞑ
tər ʙirə, sənki ul pal
nьqlap əjtə.

7) Unan arь Konstitutsia
şundaj ɵѣtəmə ʙar ki, unьꞑ ʙ
ləttər Sovetьna deputattarđь,
vetьna hajlavđar kevek yk, tur
julь menən hajlav təqdim itel
təqdimde lə şulaj uq qaʙul it
ʙulьr ine, tip ujlajьm. Dɵrɵѣ,
lavđar mələndə texnik jaqtan
uꞑajььđlьqtar tьvđьrьvь mɵm
unьꞑ qarьvь ul đur politik ot
sənki ul Milləttər Sovetьnьꞑ
kytərergə tejeş.

8) Unan arь 40-sь statjaƣa
təmə ʙar ki, unьꞑ ʙujьnsa Ver
vet Prezidiumьna vaqьtlь zak
akttarьn sьƣarьv xoquƣьn ʙi
itelə. Min, ʙьl tɵđətmə dɵrɵѣ
sjezd tarafьnan qaʙul itelergə
tip ujlajьm. Zakon sьƣa
nindəj đə ʙulha ʙer
ʙəlki totoş ʙer talaj o
lənev kevek, xəl menə
rergə kərək inde. Bьnda

đardьꞑ staʙillege prinsipenə qarşь kilə. Ə zakondarđьꞑ staʙillege xəđer ʙeđgə, qasan da ʙulƣanƣa qaraƣanda la, kyʙerək kərək. SSSR-đa zakon sьƣarьv vlasь tik ʙer genə organ, SSSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan ƣьna, ʙojomƣa aşьrьla ʙarьrƣa tejeş.

9) Unan arь Konstitutsia projektьnьꞑ 48-se statjahьna şundaj ɵѣtəmə təqdim itələr ki, unьꞑ ʙujьnsa SSR Sojuz Verxovnьj Sovetь Prezidiumь predsedateleneꞑ SSSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan tygel, ə ildeꞑ ʙɵtə xalƣь tarafьnan hajlanьp qujьlьvьn talap itələr. Min, ʙьl ɵѣtəmə dɵrɵѣ tygel tip ujlajьm, sənki ul ʙeđđeꞑ Konstitutsiaʙьđđьꞑ ruxьna mьvafiq tygel. Beđđeꞑ Konstitutsiaʙьđđьꞑ sistemahь ʙujьnsa SSSR-đa, ʙɵtə xalьq tarafьnan, Verxovnьj Sovet menən ʙer tiꞑ rəveştə hajlanƣan həm yđen Verxovnьj Sovetƣa qapma-qarşь quja alьrđaj jaꞑƣьđaq prezident ʙulьrƣa tejeş tygel. SSSR-đa prezident kollegial' — ul Verxovnьj Sovet Prezidiumь, uƣa Verxovnьj Sovet Prezidiumьnьꞑ, ʙɵtə xalьq tarafьnan tygel, ə Verxovnьj Sovet tarafьnan hajlana torƣan həm Verxovnьj Sovetƣa otsotlь predsedatele lə inə. Tarix təzriʙəhe, verxovnьj organdarđьꞑ ʙьlaj qoroloşo iꞑ demokratik qoroloş, ilde teləneлməgən osoraqlьqtarđan garantlalavsь qoroloş, ikənlegen kyrhətə.

10) Unan arь şul uq 48-se statjaƣa tɵđətmə ʙar. Ul: SSSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьn predsedatele urьnʙaѣarđarь hanьn, Sojuz respuʙlikalarьnьꞑ hər ʙerehenən ʙer urьnʙaѣar ʙulhьn ɵsɵn, un ʙergə tiklem arttьrьrƣa, ti. Min, ʙьl tɵđətməne qaʙul itergə mɵmkin ʙulьr ine, tip ujlajьm, sənki ul eşte jaqşьrta həm SSSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ avtoritetьn nьƣьtьvь ƣьna mɵmkin.

11) Unan arь 77-se statjaƣa tɵđətmə ʙar. Ul jaꞑь dəjəm—sojuz xalьq komissariatь — Oʙorona promьjşlennosь Narkomatь ojoştorovđь talap itə. Min, ʙьl tɵđətməne lə şulaj uq qaʙul itergə kərək ʙulьr ine, tip ujlajьm **(alqьştar)**, sənki ʙeđđeꞑ oʙorona promьjşlennosьn ajьrьv həm uƣa mьvafiq ʙulƣan narkomat oformleniehen ʙirev ɵsɵn vaqьt jette. Mineꞑsə, ʙьl ʙeđđeꞑ ildeꞑ oʙorona eşen tik jaqşьrta ƣьna alьr ine.

12) Unan arь Konstitutsia projektьnьꞑ 124-se statjahьna tɵđətmə ʙar, ʙьl tɵđətmə ul statjanь dini jolalar ytəvđe tьjьv jynəleşendə yđgərtevđe talap itə. Min, ʙeđđeꞑ Konstitutsiaʙьđđьꞑ ruxьna mьvafiq ʙulmaƣan, tip qarap ʙьl tɵđətməne, kire qaƣьrƣa kərək, tip ujlajьm.

13) Ađaq kilep, ađьm-kypme əhəmiətle xarakterь ʙulƣan taƣь ʙer tɵđətmə. Min Konstitutsia projektьnьꞑ 135-se statjahьna ʙulƣan tɵđətmə turahьnda əjtəm. Ul tɵđətmə din xeđmətkərđəren, elekke aqgvardiasьlarđь, ʙɵtə elekke keşelərđe həm dəjəmgə fajđalь xeđmət menən məşƣyl ʙulmaƣan şəxestərđe hajlav xoquqtarьnan məxrym itevđe, jəki ihə, hər xəldə, — ʙьl kategorialaƣь şəxestərgə tik passiv hajlav xoquƣь ƣьna, jəƣni hajlanьv tygel, ə hajlav xoquƣь ƣьna ʙirep, ulardьꞑ hajlav xoquqtarьn sikləvđe təqdim itə. Min, ʙьl tɵđətmə şulaj uq kire qaƣьlьrƣa tejeş, tip ujlajьm. Sovet vlasь xeđmət ejəhe ʙulmaƣan həm eksploatator elementtarđь hajlav xoquqtarьnan məꞑge-məꞑgegə tygel, ə vaqьtlьsa, məƣlym osorƣa tiklem, məxrym itte. Bьl elementtarđьꞑ xalьqqa qarşь asьq huƣьş alьp ʙarƣan həm Sovet zakondarьna qarşь eş itkən vaqьtь ʙar ine. Ulardь hajlav xoquƣьnan məxrym itev turahьndaƣь Sovet zakonь ʙьl qarşь eş itevgə Sovet vlasьnьꞑ javaʙь ʙuldь. Unan ʙirle ađ vaqьt ytməne. Ytkən osor esendə ʙeđ şuƣa ireştek ki, eksploatator sьjnьftar juq iteldelər, ə Sovet vlasь jeꞑelməѣ kɵskə əverelde. Bьl zakondь qajtanan qarav vaqьtь kilep jetməneme? Min, vaqьt kilep jette, tip ujlajьm. Bьl qurqьnьslь,

SSR SOJUZЬNЬŅ KOTITUTSIAHЬ PROJEKTЬ TUHЬNDA

Iptəş I. V. STALINŅ DOKLADЬ

(AĐAQЬ. BAŞЬ 1-2-3-SƟ BITTƏ)

„Ytep kitə torqan tarixi kərəklektərđe jaņlьş dəjemləşterevđe buldьrmav esen, RKP xeđmətsən massalarqa şunь aņlata barьrqa tejeş: Sovet respublikahьnda grazdandarđьņ ber eleşen hajlav xoquqtarьnan məxrym itev, burzuaz-demokratik respublikalarđьņ kypselegendə bulqьlaqansa, qemergə xoquqhьđ itep iqlan itelgən grazdandarđьņ bildəle ber razrədenə ađ qьna la qaqьlmaj, ə tik eksplotatorđarqa, sotsialistik sovet respublikahьnьņ niged zakondarьna qarşь yđđərenen eksploatatorlьq xəldəren jaqlap, kapitalistik mənəsəbəttərđe haqlap qalьrqa nьqьşьvsьlarqa qьna qaqьla. Timək, Sovet respublikahьnda, ber jaqtan, hər kən hajьn sotsializm nьqьj barьv həm eksploatator bulьp qalьrqa jəki kapitalistik mənəsəbəttərđe haqlarqa objektiv məmkinlege bulqandarđьn qьđqara barьv menən, hajlav xoquqьnan itelgəndərđeņ protsentь yđ-ydenən kəmej ... əder Rossiala bьl protsent ike-es protsent artьq bulьr mikən. Ikense jaqtan, jaqьn kiləsəktə ... ьşqь jabьrьlьvđьn tuqtalьvь həm ekspro... ardь ekspropriatsialavđьn tamamlanьp je... qlym şarttarđa, şunđaj xəlde tьvđьra alьr saqta proletar dəvlət vlasь eksploatatorđar... rşьlьq kyrhəteven baъьvđьn bytən ьsuldarьn ... alьr həm his ber sikləvđərhed qemumi hajlav xoquqь inderer" (Lenin, XXIV tom, 94 bit. ... dat baъmahь. 1935 jьl).

... bulha kərək.

... đьņ Konstitutsiahь projektьna tedətmələr həmələr menən eş şulaj tora.

VI

SSSR jaņь Konstitutshьnьņ əhəmiəte

... eş ajqa tip əjterlek huđьlqan, bətə xalьq međəniəthenen heđəmtələre bujьnsa xekem jeretkəndə, konstitutsianьņ projektь bьl sjezd tarafьnan xuplanьr, tip faraz itergə məmkin. **(Ovatsiaqa aşьp kitkən davьllь alqьştar. Zal ajaq eъtə tora).**

Ber nisə kəndən huņ Sovettar Sojuzьnьņ jəjep jebəreigən sotsialistik demokratizm nigeđđərendə teđelgən, jaņь, sotsialistik Konstitutsiahь bulьr.

Bьl, SSSR-đa sotsializmdьņ jeņeve fakttarь turahьnda, SSSR xeđmətsəndərenen kapitalistik qolloqtan qotolov fakttarь turahьnda, jəjep jebərelgən, ađaqьna tiklem eđmə-eđ bulqan demokratianьņ SSSR-đa jeņeve fakttarь turahьnda jabaj həm jьjnaq rəveştə, protokol stilendə tierlek həjləvse tarixi dokument bulьr.

Bьl, kapitalistik ildərđəge milliondarsa namъъlь keşelərđeņ xьjal itep kilgən həm xьjal itevđe davam itkən nəmələreneņ SSSR-đa inde bojomqa aşьrьlqan bulьvь turahьnda şahitlek itevse dokument bulьr. **(Davьllь alqьştar).**

Bьl, SSSR-đa bojomqa aşьrьlqan nəmənen bytən ildərđə lə tulьhьnsa bojomqa aşьrьla alasaqь turahьnda şahitlek itevse dokument bulьr. **(Davьllь alqьştar).**

Ləkin bьnan şul kilep sьqa ki, SSSR jaņь Konstitutsiahьnьņ xalьq-ara əhəmiəte ytə narьqlanqan bulьr mikən.

Xəđer, faşizmdьņ bolqansьq tulqьnь eşse sьjnьftьņ sotsialistik xərəkətenə hər jaqlap təkergən həm sivilizatsialь donjanьņ iņ jaqşь keşelərenen demokratik ьntьlьştarьn bьsraq menən butaqan ber saqta, SSSR-đьņ jaņь Konstitutsiahь faşizmqa qarşь qəjepləv aktь, sotsializm həm demokratianьņ jeņelməъ bulьvьhьnda həjləvse akt bulasaq. **(Alqьştar).** SSSR-đьņ Konstitutsiahь xəđerge kəndə faşist varvarьna qarşь kerəş alьp barьvsьlarđьn bətəhe esen moral' jarđam həm real' bulьşlьq bulasaq. **(Davьllь alqьştar).**

... jaņь Konstitutsiahьnьņ SSSR xalьqtarь esen ta durьraq əhəmiəte bar. Əgər đə kapitalistik ildərđə xalьqtarь esen SSSR-đьņ Konstitutsiahь eş itev programmahь əhəmiəten totasaq bulha, ul SSSR xalьqtarь esen ulardьņ kerəşenen jomqaqь əhəmiəten, ulardьņ keşelekte azat itev frontьndaqь jeņevđərenen jomqaqь əhəmiəten tota. Kerəşteņ həm ... mlektərđeņ ytelgən julь heđəmtəhendə jeņevđəbeđđeņ jemeştəre turahьnda həjləvse yđ Konstitutsiabьđđьņ eje bulьv kyņelle həm qьvanьslь. Beđđeņ keşebeđđeņ ni esen kerəşkənlektəren həm ulardьņ bətə ... -tarixi jeņevgə nisek ireşkənlektəren belev kyņelle həm qьvanьslь. Beđđeņ keşələrebeđđeņ mul tygen qanь buşqa kitməgən bulьvьn, unьņ yđ heđeleren birgən ikənen belev kyņelle həm qьvanьslь. **(Ođajlь alqьştar).** Bьl beđđeņ eşse sьjnьftь, beđđeņ krəъtiəndərđe, beđđeņ xeđmət intelligensiahьn ruxi jaqtan qorallandьra. Bьl alqa xərəkət itterə həm zakonlь mahajьv tojqoho kytərə. Bьl yđ kestərebeđđeņ ьşanьvđь nьqьta həm kommunizmdьņ jaņь jeņevđəren qađanьv esen jaņь kerəşkə mobilizatsialaj. **(Davьllь ovatsia, bətə zal ajaq eъtə tora, kykrəvle „ura!", „Jəşəhen iptəş Stalin!" tigən dejem tavьştar. Bətə zal ajaq eъtə torqan xəldə „Internatsional" jьrlaj. „Internatsional" jьrlaqandan huņ ovatsia jaņьra. „Ura!" „Jəşəhen beđđeņ julbaşsьbьđ iptəş Stalin!" tigən tavьştar).**

Sovettarđьņ VIII bətə Sojuz qəđəttən tьş sjezь

Sjezdьņ kəndəlege

27- nojəbrđəge irtənge ultьrьş

Səqəteņ tele 11 gə jaqьnlaşьp kilə. Delegattarđьn jənle həjləşevđəre tьna bara. Prezidium eъtəle jaņьna **Kalinin, Kaganovic, Voroşilof, Ordzonikidze, Andrejef, Mikojan, Cubar', Kosior, Rudzutak, Petrovski, Litvinof, Sulimof, Cərvokof, Akulof, Xruşcef, Budjonьj** iptəştər ultьralar.

Ip. M. I. Kalinin Yzbəkstan SSR Sovnarkomьnьņ predsedatele ip. Fəjzulla Xadzajьfqa hyđ birə. Unьn kyp miъaldar menən huqarьlqan telməre, Rossia sarizmьnьņ elekke koloniahьn leninsə — stalinsə milli politikanь bojomqa aşьrьv heđəmtəhendə nisek səskə atьvsь sovet respublikahьna əjlənqənlegen bik asьq kyrhətə.

Mariupol'deņ Il'ic isemendəge zavodьnьn danlьqlь qoros iretevsehe **Makar Mazajđьņ** sьqьşь, qoros iretev elkəhendə avьr industrianьņ hoqlanqьs jeņevđərenə arnalqan.

— Germania həm başqa ildərđeņ faşьstarь,—ti Mazaj,—Sovettar Sojuzьna hezym əđ rləjđər. Beđ faşistarđь yđebeđđeņ qoros menən kəjđe rergə tejeşbeđ.

— Qajnar qoros menən—tigən tavьş zaldan işetelə.

— Tənquj qa ər qoros menən,— ... alqьştar aъtьnda Mazaj ... elkə başqarmahьnьn predsedatele ip. Filatof ydenen telməren ... Maskəv elkəhe xalьq ... bətə tarmaqtarьnьņ haq- ... turahьnda həj-

... dəre turahьnda həjləj. Bьl jeņevđərđe xarakterlav esen ošber genə han jeta: aqьmdaqь jьlda Leningrad elkəhenen promьjşlennosь 10 milliard humlьq. 1913 jьlda batь Rossiahьnьn bətə promьjşlenosь birgən produksia tiklem tip əjterlek produksia birəsək.

Unan huņ Kənbajь Seber krajьnьn kolxoznitsahь bişedsə—Kungurova hyđ ala. Ul sovettarđьn bətə Sojuz sjezь tribunahьnan Ispania qatьn-qьđđarьna:

— Faşizmqa qarşь unь juq itkəngə tiklem kərəşegeđ həm heđ inde beđđen taraftan qađalьlqan tormoş kevek yk jəmle həm şatlьqlь tormoşqa ireşerhegeđ, tip nьq qьsqьrqьhь kilə ti.

Sjezd Albъ Kənsьqьş kraj başqarmahьnьn predsedatele ip. Krutoftьņ telməren ajьrьvsa diqqət menən tьņlaj.

Tьnьq okean jarđьqь bujьnda sotsializm ilenen aldьnqь nьqьtmahь bulqan Albъ Kənsьqьş səskə atьvsь industrial krajqa əjlənə. Sjezd delegattarь albъ kənsьqьşlarđьn jeņevđəren alqьşlajđar. Ip. Krutof Albъ Kənsьqьştьn qoros həm beton menən nьqьtьlqan gra itsalarьna nindəj genə buha la doşman jaqьnlaşa almaъ, ularđь başьna maqtavlь marşal ip. Blyxer torqan Albъ Kənsьqьştьn qьđьl eъtəqlь armiahь haq- ... ovatsiaqa ky- ... torqan bojevoj ...

bogat'ko qotlaj (Kirof isenendəge „Elektrosila" zavodь).

Unьņ ajьrьvsa bol'şevistik dərt menən huqarьlqaan jalqьnlь telməre, zaldь elektrikləştergən kevek bula. Unьņ hyđđərendə Lenin ismen jeretkən ydeneņ tuqan qalahьna, ydeneņ səskə atьvsь hoqlanqьs vatanьna həm Leninden eşen general' davamlavsь—bejek həm həjəkle Stalingə qajnar məxəbbət jaņqьraj. Unьņ bətə donjala kommunizmden jaqьnlaşьp kilgən jeņeve turahьndaqь huņqь hyđđərđe kesle ovatsia həm „ura" tavьştarь menən qaplana.

Leningrad elkəhenen xeđmətsən qatьn-qьđđarь isemenən ip **Kulagina** ajьrьvsa dertle telmər həjləj. Ul, his onotolmaъ **Sergej Mironovic Kiroftьņ** beđđeņ şatlьqlь ilebeđđə jəşəgən hajьn jəşəge kilə, tigən hyđđəren xətergə teşerep ytə.

Tribunaqa BASSR Sovnarkomьnьņ predsedatele ip. **Golodef** kytərelə. Kyp tapqьr alqьştar menən qaplanqan unьņ telmərendə, sovettar Belorussiahьnьņ bik đur jeņevđəre saqьldьrьldьlar. Sovettar Belorussiahьnьņ xalьqtarь bol'şeviktar partiahь ergəhenə, həjəklə ostađ həm julbaşsь iptəş **Stalin** ergəhenə tuplanqan xəldə, yđđərenen bəxetle tormoştarьn şatlьq menən teđejđər həm Sovettar Sojuzьnьņ—yđđərenen bejek əsəhe ...

27-nojəbrđəge kiske ultьrьş

Kis 6 səqəttə sjezd ydeneņ eşen davam itə.

Predsedatellek itevse ip. G.I. Petrovski. ZSFSR Sovnarkomьnьņ predsedatele ip. **Musabikofka** hyđ birə. Ip. Musabikof bejek **Stalin — Lenin** partiahь julbaşsьlarьnьņ initsiavahь menən tьvđьrьlqan Zakavkazia federatsiahьnьņ bik đur tarixi rolen kyrhətkəndən huņ, stalinsel Konstitutsianьņ Gruzia, Ərmənstan həm Azerbajzandьņ Sovet Sotsialistik Respublikalar Sojuzьna turanan-tura inevđəren kyrhətkən 13 statjahьn qotlaj.

—Sovettarđьņ VIII bətə Sojuz qəđəttən tьş sjezdьna həm bejek julbaşsь iptəş **Stalingə** Gruzia xalqьnan sələm, ti Gruzia şaqirь **Leonidze.** Sjezd unьņ hyđđəren qatь alqьştar menən qaplaj.

Leonidze tarafьnan jaņь Konstitutsia həm unьņ bejek izadsьhь iptəş **Stalinqa** arnalqan, gruzin həm rus telderendə uqьlqan şiqьr zalda ođaq alqьştarđь tьvđьrđь.

VKP(b) nьņ Volga bujь nemestəre ASSR Elkə Komitetьnьņ sekretarь ip. Bei'ş sjezqa bejek sotsialistik revolytsia jьldarь esendə Volga bujь xeđmətsən nemestəre ireşkən sikheđ đur jeņevđər turahьnda, ə şul uq vaqьtta ularđьņ sit ildərđəge tuqandarьnьņ faşizm jьrtqьslьqьnьņ bətə dəhşəttəren kyrgənlektəre turahьnda həjləj.

Eşse—Krəъtiən Qьđьl armiahьnьn delegatsiahь, sotsializm ileneņ tulь xoquqlь xuzahьn—sovettarđьņ qəđəttən tьş sjezdn qotlav esen zalqa ingəs, unda kesle ovatsia başlana. Bətəhe lə urьndarьnan toralar. Uqьvsьlar, osovsьlar, tankistar, kavaleristar, qьđьl flotsьlar, artilleristar—bejek sovet xalqьnьņ qulqa qoral alьp yđđəreneņ jəmle sotsialistik vatanьn haqlav şərəfenə ireşkən maqtavlь ulьarь nьq ađьmdar menən baъьp zalqa inələr.

Prezidium eъtəle jaņьna iptəş **Stalin kilep ultьra.** Zalda həjəkle julbaşsь, ostađ, sotsializm jeņevđəren ruxlandьrьvsь həm ojoştorovsь Konstitutsianьņ genial' izadsьhь, tuqan iptəş **Stalin** xermətenə davlь ovatsialar jaņь kes menən jaņьraj başlajđar. Kykerəvle „ura" tavьştarь iptəş **Stalingə** həm Sovettar Sojuzьnьņ berense marşalь iptəş **Voroşilofqa,** Eşse Krəъtiən Qьđьl armiahьna jynəlderelgən şatlьqlь qotlav tavьştarь menən bergə quşьlьp, ođaq minuttar bujьna tuqtamaj.

Saftar arahьndaqь ytev juldarьna tulqan bojestar his helkenməj toralar. Tribunaqa artilleria batarejahьnьn komandirь kapitan **Kazakof** kytərelə.

—Iptəştər, Qьđьl armianьņ bojestarь, komandirđarь həm politrabotniktarь isemenən, ti ip. Kazakof, heđgə, Sovet Sotsialistik Respublikalar Sojuzь Sovettarьnьņ VIII sjezьnьn delegattarьna, beđđen sotsialistik vatanьbьđđьņ iņ jaqşь keşelərenə—beđđen qьđьl armejstarsa jalqьnlь bojevoj sələmebeđ.

Qatь alqьştar. Ip. Kazakof Qьđьl armianьņ partiaьь həm partiahьđ bol'şeviktəre isemenən jalqьnlь həjev həm birelgənlek turahьndaqь berense hyđđe Konstitutsianьņ izadsьhь, həjəklə julbaşsь həm ostađ iptəş **Stalingə** jьnəldergəs, alqьştar kesəjep, ovatsiaqa kysələr.

— Beđ stalinsel Konstitutsianь meņđərsə bojevoj samoljottar, meņđərsə tanktar həm qevəile artilleria menən haqlajasaqьbьđ. Stalinsel Konstitutsianь beđ jaqşь ejrengən həm qoral tanqan jəjəvle qəskər həm ytker qьlьslь kavaleria menən haqlajasaqьbьđ. Stalinsel Konstitutsianь beđ linkorđar, krejserđər, minonosestar həm ... kəmələre menən haqlajasaqьbьđ,—ti Ip. Kazakof. Sjezd unьn hyđđəren qatь alqьştar menən qaplaj.

— Sovet xalqьnьn haqlarlьq bajlьqь, haqlarlьq bojestarь, haqlarlьq qoralь bar,—tigən hyđər kesle ovatsialar gereldəve esendə tribonanan işetelələr.

Eşse—Krəъtiən Qьđьl armiahь vəkileneņ đur ьşanьs menən əjtəlgən bьl hyđđərendə, beđđen sovet jerđəren baъьp alьv həm unь yđ kolonihьna əjlənderev turahьnda xiallanqan faşistarqa qurqьnьslь іъkartev bulьp jaņьraj. Ip. Kazakof ydeneņ telməren:

—Iptəş **Stalingə** beđđeņ Qьđьl armejstarsa bojevoj həm jaņьravlь „ura" tip tamamlaj.

Bətə zaldь şatlьqlь „ura" tavьştarь tultьra. Xalьqtarđьņ bejek julbaşsьhь həm atahь xermətenə undarsa telderđə qotlav hyđđəre əjtelə, **Stalin** iseme jьnev gimnь kevek bulьp jaņьraj.

Komanda birelə. Maqtavlь Eşse Krəъtiən Qьđьl armiahьnьņ delegatsiahь partia həm xekymər jetəkselere həm bətə sjezd ajaq eъtə baъьp qatь alqьştar menən ođatalar.

Unan huņ SSR Sojuzь prokurorь ip. **Vьjşinskiqa** hyđ birelə. Ip. **Vьjşinski** bik kyp bьvьndarđьņ milliondarsa keşelərenen xialьn kəvđələndergən bejek stalinsel Konstitutsia turahьnda đur kytərenkelek menən həjləj, sjezd unьņ hyđđəren bik jьş alqьştar menən qaplaj.

Donjalaqь ber genə burzuaz konstitutsianьņ da, xatta jņ radikal' konstitutsianьņ da,—ti ip. Vьjşinski, beđđeņ sovet Konstitutsialarь menən saqьştьrьlьvь məmkin tygel. Stalinsel Konstitutsia sovet justitsiahьnьņ, sovet prokuraturanьnьņ alqa barьvь esen jaņь juldar birə.

Ip. Vьjşinski bətə prokuratura rabotnikarь isemenən sjezqa, sotsialistik zakonsьlьq bajraqьn kiləsəktələ juqarь totorqa həm xalьq doşmandarьn—xalьqtьņ qađanьştarьna qul huđьrqa mataşqan trotskisь—zinovjevselərđeņ qalđьqtarьn ajavhьđ jaza itergə bətə justitsia rabotniktarьnьņ əđer torqanlьqьn belđerə.

Tərəkmənstan SSR Sovnarkomьnьņ predsedatele ip. **Atabajьf,** bejek proletar revolytsia tarafьnan tormoşqa kytərelgən tərəkmən xalqьnьņ jeņevđəre turahьnda həjləp birde. Sovet vlasь Tərəkmənstandьņ alk baj jeteşterges kestəren aslь həm ularđь sotsializmqa xeđmətkə qujđь. Tərəkəməntan aldьnqь Sojuz respublikalarđьņ berehenə əjlənə.

Ip. Atabajьf rekord birgən mamьq igevselərđeņ isemdəren ataj, millioner—kolxozsьlarđьņ doxodtarь turahьnda hoqlanqьs spravkalar kiltere, tərəkmən xalqьnьn kul'tura jaqьnan yъeşe turahьnda həjləj.

Kiske ultьrьştьn ađaqьnda sjezdь Tula eşsələreneņ delegatsiahь qotlanь. Tula qalahьnьņ delegatsiahь zalqa bajraqtar həm kyp byləktər kytərep, sjezd delegattarьnьņ qatь alqьştarь aъtьnda inde.

Ip. Leonof sjezdь, sovet xəkymətən həm xalьqtarđьņ həjəklə julbaşsьhь iptəş Stalinde Tula qalahьnьņ partiahь həm partiahьđ bol'şeviktəre isemenən qotlaj. Ip. Leonof Tula xeđmətsəndəreneņ iptəş **Stalin dokladьn,** unьņ asьq, jabaj həm hər kemgə aņlajьşlь telməren nisek tьņda almajьnsa tьņlaqanlьqtarь turahьnda həjləj.

— Həm doklad tamam bulqandan huņ, beđ heđđeņ menən bergə proletariattьņ bejek gimnь „Internatsionaldь" quşьlьp jьrlanьq, ti ip. Leonof,—namъъlь xeđmətsəndərđeņ kyđđərendə bəxet həm şatlьq jəştəre jьltьraj ine.

Jaņь Konstitutsia nigeđendə hajlavđar vaqьtьnda Tula xeđmətsəndəre yđđəreneņ berense tavьştarьn eşse sьjnьftьņ bətə jeņevđəreneņ ojoştorovsьhьna, jaņь Konstitutsianьņ izadsьhьna—bejek **Stalingə** birəsəktər.

Ip. Leonof Tula mьltьqsьlarьnьņ jьllьq programmanь ytəgənlektəre turahьnda sjezqa raport birə həm Tula xeđmətsəndəreneņ kyp byləktəren: samavьrđar, bələkəj kalibrlь mьltьqtar, bojevoj vintovkalar, pulemjot həm Sojuzdьņ gerbьn tapşьra. Ip. Leonof snajperđar esen eşləngən iņ jaqşь vintovkanь iptəş **Stalingə** tapşьrьv esen sjezdьņ predsedatele ip. Petrovskiqa birə. Sjezd bьl byləktərđe ajaq eъtə torqan xəldə alqьştar menən qabul itə.

Ip. Leonof ydeneņ telməren bejek **Stalin** isemenə qatlav hyđđəre menən tamamlaj. Zalda jənə kesle alqьştar həm „Jəşəhen tuqan həm həjəklə iptəş **Stalin!**", „ura!" tavьştarь jaņьraj.

28 nojəbrđəge irtənge ultьrьş

Sovettarđьņ bətə Sojuzь sjezьnda iptəş Stalindьņ SSR Sojuzь Konstitutsiahьnьņ projektь turahьndaqь doklad bujьnsa feker alьşьvđar esense kən davam itə.

— Tazikstan revolytsiaqa tiklem xeđmətsəndər esen qara qajqь ile ine,—tine ydeneņ sьqьşьnda Tazikstan Sovnarkomьnьņ predsedatele həm SSSR BYBK predsedatele ip A. R. Rəximbajьf.

—Bejek proletar revolytsia talantlь tazik xalьqnьņ bьqavđarьn alьp taşlanь. Respublikala sotsialistik təđeləşteņ uņьşlьqtarь bik đur. 1930 jьlda Tazikstan bydzeteneņ 300 million hum təşkil iteve bьnьņ dəlile tygelmeni. Ə bьnan tik 10 qьna jьl elek unьņ bydzete ni barь 6,5 million hum iъəplənə ine.

Sjezd RKKA nьņ dingeđ kestəre nacal'nige—flottьņ berense rang flagmanь ip. V. M. Orloftьņ sьqьşьn ajьrьvsa diqqət menən tьņlaj.

Ip. Orlof sjezqa kapitalistik ildərđeņ diqgeđđə qorallanьvđarьnьņ tuqtavhьđ rəveştə yъkənlege turahьnda, ularđьņ đur huqьş əđerləgənlektəre turahьnda həjləj həm sovettar ... oşondaj qorallanьvđar aldьnda yđe- ... bujьnsa ...

... həm hьv eъtə flotьnьņ morəktəre tarafьnan haqlanalar. Sjezd delegattarь ip. Orloftьņ xəđer Sovettar Sojuzьnьņ bətə klasstaqь karabatarđь yđ esenə alьvsь đur flottь teđegənlege turahьndaqь hyđđəren qatь ovatsia menən qarşьlajđar.

Prezidium eъtəle jaņьna iptəş Voroşilof kilep bbъqas ovatsialar jaņь kes menən jaņqьrajđar. Bətə delegattar ajaq eъtə baъalar həm qoros oborona narkomьn, Sovettar Sojuzьnьņ berense marşalьn şatlьqlь rəveştə alqьşlajđar.

Azerbajzan SSR Sovnarkomьnьn predsədatele ip. Ysejen Raxmanьf Zakavkazia federatsiahь həm bətə Sojuz xalьqtarьnьņ beđđeņ sotsialistik dəvlətebeđđeņ nigeđe bulqan his qaqşamaъ duъlьqь turahьnda, ordenlь Azrebajzandьņ uņьşlьqtarь turahьnda həjləj.

Sjezd Ukraina K(b)P Yđək Komitetьnьn sekreterь, Ukraina xalqьnьn jetaksehe ip. S. S. Kosiorđь ođaq ovatsia menən qarşьlaj. Ip. Kosiorđьn stalinsel Konstitusianь mədəkarə itev jomqaqtarьna arnalqan đur həm jəkmetkele telmərə sjezd tarafьnan bik đur diqqət menən tьņlana həm jьş qьna alqьştar menən qaplana.

—Stalin dahilьqь menən tьvđьrьlqan həm bьqa tiklem donja tarixь belməgən bejek dokument esen şatlьq həm qorurlьq xise,— ti ip. Kosior,—unь məđəkarə itevđeņ xarakterlь yđsənlege bulьp tora.

Ip. Kosiorđьņ bətə sotsialistik jeņevđərđe ojoştorovsь iptəş Stalin jetəkselege menən sovet xalьqь tiņ la jəmlerək tormoşto teđəsəge turahьndaqь huņqь hyđđəre bətə zaldьņ alqьştar gereldəve aъtьnda qala.

Sjьzdь qotlarqa kilgən Belorussia SSR xeđmətsəndəreneņ delegatsiahь qajnar alqьştar menən qarşь alьna. Zi! Belorus xalqьnьn vəkildəren ajaq eъtə torop qarşьlaj. Minski qalahьnьņ Oktəbr isemendəge tegev fabrikahьnьņ ordenlь staxanofkahь ip. Kisel' tə'birle qotlav telməren həjləj.

Ip. Kisel' həjəklə julbaşsь iptəş Stalingə bətə Belorus xalqьnьn bьs kyņeldən bulqan saləme turahьndaqь jalqьnlь hyđđərđe əjtkən ... zalda qatь ovatsia gereldəj. Ip ... sel' sovettar Belorussiahьnьņ xa- ... həm kul'turahьn ...

... nьņ iptəş Stalingə jađqan həm xudozestvolь itep formalaştьrьlqan xatьn, şulaj uq ydeneņ byləge —xudozestvolь itep eşləngən đur qumtanь tapşьrqan vaqьtta zaldь ovatsialar, kykrəvle „ura" həm qotlav tavьştarь tultьra.

Oktəbr timer julьnьņ ordenlь maşinsь ip. Bagdanof sjezqa Sovettar Sojuzь timer julsьlarьnьņ həjəkle narkomь Lazar' Moisejevic Kaganovic jetəkselege menən ireşkən jeņevđəre turahьnda həjləj. Sjezdьņ bətə delegattare ajaq eъte baъьp bejek Stalindьņ iņ jaqьn soratnigena, qoros narkom iptəş L. M. Kaganovicqa qajnar ovatsia jahajdar.

Tatarstan ASSR Sovnakomьnьņ predsedatele ip. Abramof ydeneņ telməren ordenlь Tatarstanьņ xuzalьq həm kul'tura teđeleşe elkəhendə bejek julbaşsь iptəş Stalin jetəkselege menən ireşkən bik đur uņьşlьqtarьna, Rossia federatsiahьnьņ xalьqtarь menən tьqьđ duъlьqьna arnaj.

Irtənge ultьrьştьņ ađaqьnda VSPS sekretarь ip. Yejnaer ... həjləj. ... Sovettar Sojuzь ... xeđmətsən ...

... məngegə irđər menən tiņ xoquqlь jahanь, qatьndarqa bəxetle həm şatlьqlь əsəlekte tə'min itte.

... xalьqtarđьn ... ip. Skoro- ...

...şsьnьņ dokladьn bətə ...əndər tьņlanь

... radiotoc- ... da xeđmət- ... ət menən ... n tьņlanь- ... lnahьna 60 ... lь. Ismaqil ... tьnlavsьlar ... hyđđə- ... q. Min, ... doklad- ... kin. ... Pismən, ... nda iptəş Sta- ... arq tapşь- ... nsь jərđə ... janьn xalьq jьjnalьp, bejek julbaşsьnьņ hyđđəren đur diqqət menən tьņlanьlar.

Fjodorovka. Rajondьņ xeđmətsəndəre sikheđ şatlьq menən xalьqtar julbaşsьhь iptəş Stalinden tarixi dokladьn međəkarə itələr. Oktəbrđeņ 12 jьllьqь isemendəge arteldeņ kolxozsьhь Burkina—Belem alьv, xeđmət, jal həm material jaqtan tə'min itev xoquqьn birevse, Konstitutsiabьđđьn xosusiattarь turahьnda julbaşsьbьđđьn hyđđəre mineņ kyņelemdə nьq urьnlaştьlar. Min uqьj-jađa belməjem, şuqa kyrə gazeta uqьj almajьm, dokladtьņ radio arqьь tapşьrьlьvь minə sikheđ dərt birđe. Jeņevđərebeđgə şatlanam, sovet jondođo aъtьnda jəşəv, mineņ esen đur bəxet, ti.

QЬĐЬV BAŞLANDЬ, HYLPƏN TƏMAMLANDЬ

Oşo jьldьņ oktəbr baştarьnda Lenina julь isemendəge kolxozьnda (Stərletamaq rajonь) uqьj-jađa belməvse 14 đoprizьjvnik esen məktəp ojoştorolop eşkə başlaqajnь. Başta uqьvđar eđləkheđ. kyņelle genə jarđь.

Ləkin huņqь kəndərđə uqьtьvsь Aleksandroftьņ uqьtьvqa kilməjsə jьş qьna zənətiəne eđeve arqahьnda məktəpteņ eşe betənləj hylpənəjđe. Uqьvsьlar đa məktəpkə jeremaj başlanьlar. Bьl eş Levaşofka avьl sovetь predsedatele Şvelefь la borsomaj. Unan: —ni esen uqьj-jađa belmevselər məktəbe eşləmaj, tip horahan, bьnan başqa eştər đə jeterlek əlь, tip javap birə.

Beđ bьl eş menən Stərletamaq rajon məqarif byləge həm komsomoldьņ Stərletamaq rajkomь qьđьqhьnьrđar həm məktəpte normal' eşkə başlavđь tə'min iterđər tip ьşanabьđ.

NƏZMI.

Kolxoz elektrostansialarь

Kolxozdarđa elektrik energiahenə fajđalanьv, elektrik menən jaqtьrtь arta, kiņəjə bara. 1936 nsь jьlda qьna avьldarđa 3435 lampocka janđь.

Bьjьl Byzdək, Kasəv (Krasnoka rajonь) həm Xodajbirđin (Jomaquza) MTS-tarьnda elektrostansialar teđelde.

Arxangel rajonьnda „Stucka" kolxozьnda jaņь teđelgən elektrostansia mal ađbarđarьn jaqtьrta, şulaj uq igen huqьv həm mal ađьqtarь əđerləv eştərenə elektoenergia birə. Başqa kyp kenə kolxozdarđa—Blagovar rajonьnda Stalin isemendəge kolxozda, Əlşəj rajonьnda „Qьđьl oktəbr" kolxozьnda, Bələbəj rajonьnda Tođioqoş avьl sovetьnda elektrostansialar teđeldə. Krasnousol rajonьnda Jelem qaran jьlqahьnda 100 kilovatlьq gidro elektrostansia teđeldə.

Javaplь Redaktor:
A. Əmin

Əfə „Oktəbr natiskahь" tipografiahь
Başglavlit vəkile №4553

Bɵtə ildərđeꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

DEKABR
1
1936-sь jьl.
№ 122 (1034)
Ajqa 12 tapqьr
sьqa

Leninse

VLKSM DЬN
Başqortostan
Ɵlkə həm Ɵfɵ
qala komitetь
organь
11-se jьl sьqa

„ЛЕНИНСЕ"—Орган Башкир. Обл. и Уфимского городского комитета ВЛКСМ.

Revolytsia ʙɵrkɵte

Bьnan 2 jьl elek Sergej Mironovic Kiroftьꞑ jɵrəge tiʙevđən tuqtaldь. Doşmandьꞑ puləhe, revolytsianьꞑ jalqьnlь triʙunь, ʙɵjɵk Stalindeꞑ soratnigь, ʙeđđeꞑ tьvqan vatanьʙьđ xalьqtarьnьꞑ hɵjɵklɵ jetəkselərenən ʙerehe ʙulqan keşeneꞑ tormoşon aldь. Sergej Mironovic ʙalalьq vaqьtьnan ʙaşlap huꞑqь kɵndərenə tiklem yđeneꞑ ʙɵtə qɵmɵren proletariat revolytsiahьna, keşelekte kapitalizm ʙoqavьnan qotqarьvqa ʙirđe. Unьn ʙьl hejkɵmlɵ tormoşo, ʙeđđeꞑ tьvqan ileʙeđ xalqьnьꞑ jɵrəgendə, jəştərđeꞑ jɵrək pulesahьnьꞑ qanьnda mɵŋge—mɵŋge onotolmaъlьq qaharmanlьq oʙrozь ʙulьp haqlanьr həm haqlanasaq.

Trotskisь — zinovjefsь — kaminefsь kontrrevolytsion ʙanđalar, keşe ylterevselər, donja faşizmahьnьꞑ qotoronqan ettəre, qorotqostar, diversanttar, Sergej Mironovic Kiroftь ylterev menən ʙeđđeꞑ araʙьđđa ʙutalsьq tьvđьrьrqa, ʙeđđe panikaqa tɵşɵrergə tьrьştьlar. Ləkin ular jaꞑьlьştьlar. Sɵnki Kiroftь tьvđьrqan, unь yъtergən Lenin—Stalin partiahь jəşəj, kɵrəşə həm jeꞑə.

Jer jɵđɵndə keşelərsə fekerləvse ʙɵtə xalьqtar tarafьnan kyp tapqьrđar ləqnətləngən ʙьl javьđđar, yđđəreneꞑ puləlɵren kemgə junəltergə kərəklegen asьq ʙeldelər. Sɵnki qəʙəxət trotskisь—zinovjefsь ʙanđalarđь tar-mar itevđə iptəş Kirof armaj-talmaj kɵrəşte. Bьl negodəjđər ʙaşta Sergej Mironovictь, unan huꞑ revolytsianьꞑ jɵrəgen—ʙɵjɵk Stalindь alьp taşlap proletariat diktaturahьn ʙɵtɵrergə tьrьştьlar. Ləkin ular jaꞑьlьştьlar. Sɵnki proletariat diktaturahьna tarix tarafьnan jəşərgə həm kɵrəştə jeꞑergə, doşmandь ađaqьna tiklem ʙɵtɵrergə, keşelekkə ʙɵtməъlek ʙəxet ʙirergə xoquq ʙirelgən.

Kirof ʙol'şeviktar partiahьnьꞑ iꞑ jaqşь uldarьnan ʙerehe ine. Ul marksizm-leninizm idjəhen massaqa jetkerevđə, ularđь partia, ʙɵjɵk Stalin tirəhenə tuplavđa iꞑ jaqşь Leninse—ojoştorovsь ine. Ul ʙol'şevistik hyđ ytkenlegeneꞑ snajpere ine. Ul proletariat diktaturahьnьꞑ doşmandarьna qarşь ʙɵtməъlek nəfrət menən jandь. Keşelərđe Stalinsa norьqlaj həm qəđerləj ʙelde. Qađilek—Sergej Mironovictьꞑ ajьrьp almaъ sьjfatь ʙulđь. Ul jəştərđe həm ʙalalarđь hɵjđɵ. Sɵnki ul ular jɵđɵndə ʙɵjɵk kommunistik jəmqiət tɵđɵvse keşelər ikənlegen kyrđe. Şuqa kyrə lə ul ularđь almasь qart yđeneꞑ alma aqastarьn nisek qəđerləp yъterhə, ul jəştərđe həm ʙalalarđь unan da jaqşь, unan da qəđerlerək qarap yъterđe, kɵrəştə jeꞑergə ɵjrətte.

Beđđeꞑ ileʙeđđeꞑ xalqь hem jəştəre hɵjɵklɵ Sergej Mironovictьn, partianьꞑ XVII szjedь triʙunahьnan. „unьştar ʙeđđə ьsьndan da ʙik đur. Şajtan ʙelhen, əgər đə keşelərsə əjtkəndə, jəşəhe-gel jəşəhe kilə. Ьsьndan da nəmələr genə eşlənə ʙit „tigən gyzəl hyđđəren mɵꞑge-mɵꞑge onotmaъtar.

Beđđeꞑ ileʙeđđə sьjnfi doşmandar tar—mar iteldelər. Ləkin ular ađaqьna tiklem ʙɵtɵrɵlɵp jetməgəndər əle. Sotsializmdьꞑ hər jeꞑeve doşmanda ʙɵtməъlek nəfrət tьvđьra. Şuqa kyrə lə ular qotoronqan et kevek huꞑqь, iꞑ tyʙən saralar qullanьrqa totonalar. Keşelek sьjfattarьn juqaltalar. Trotskissь—zinovjefsь faşistarđьꞑ qalđьqtarь, tere keşeneꞑ qəʙere ʙulqan batşa Rossiahьnьꞑ jalaqaj, ettəre—Maljnovski, Gapondan da xaşəratərək xərəkət itələr. Jalaqajlьq, ike jɵđlɵlɵk, partia həm sovet dəvləten aldav, jalqan dokumenttar jahav—ʙьl xəşərəttərđeꞑ kɵrəşendə iꞑ ʙerense qoraldarь ʙulьp toralar. Bьna şuqa kyrə lə revolytsion ujavlьq, politik ytkerlek, doşmandьꞑ nindəj genə maskaqa tɵrɵngən ʙulmahьn unьꞑ maskahьn jьrtьp taşlarqa ɵjrənev—komsomolestьꞑ, komsomolkanьꞑ, hər ʙer sovet jəşeneꞑ ajьrьp almaъ sьjfatь ʙulьp tororqa tejeş. Ə ʙьnьꞑ ɵsɵn uqьrqa, marksizm—leninizm teoriahь menən qorallanьrqa, ʙɵjɵk ʙol'şevistik partianьꞑ gyzəl kɵrəş tarixьn ɵjrənergə kərək.

Hər ʙer komsomoles, komsomolka, hər ʙer sovet jəşe yđendə Kirof iptəşteꞑ sьjfatьn ʙuldьrьv ɵsɵn kɵrəşerge tejeş.

Revolytsianьꞑ jalqьnlь qaharmanь, Lenin—Stalin partiahьnьꞑ gyzəl ulь xalьqtarđьꞑ hɵjɵklɵ jetəksehe—Sergej Mironovic tьnьs joqla. Hinen ʙɵjɵk idejələreꞑđe ađaqьna tiklem jetkerevselər safьna, kommunizmđьꞑ tamam jeꞑeve ɵsɵn kɵrəşevselərđeꞑ postьnda ʙɵjɵk vatanьʙьđđьꞑ 170 millionlь keşehe tora. Ə ularđьꞑ ʙaşьnda donja proletar revolytsiahьna jul kyrhətevse majaq ʙulьp, xalьqtarđьꞑ ʙɵjɵk julʙaşsьhь, ostađь Iosif Vissorianovic Stalin tora. Ul ʙeđđeꞑ ileʙeđđe ʙer jeꞑevđən ikense jeꞑevđərgə alьp ʙara. Jeꞑevđərgə jul kyrhətevse tarix ləgərməse unьꞑ qulьnda.

Psivdanim dьꞑ tarixь

... Ul 1912 nse jьldьꞑ qьđьv jəjendə tɵrmənən sьqьp „Terek" redaksiahьna qajttь. Bik ađ qьna aqarьnqan, ləkin şatlьqlь rəveştə eъtəl artьnda ultьra ine. Unь du'qьnlanьp qarşь alьvsь gazeta sotrukniktarь ʙylmeneꞑ ʙer osonan ikense osona ere genə atlap jьlmajьp qьna jɵrɵjđər ine. Solođof həm Rozanof uqa qarap:

— Petsof!... Kapustin!... Rakitnikof!...

Ləkin Mironovic hər ʙer isemdərenə riza ʙulmajьnsa, ʙaşьn sajqanь.

— Jaramaj.

Ular Mironovicqa jaꞑь psivdonim ujlanьlar. Sɵnki iъke isem menən eşlərgə mɵmkin tygel ine.

—Nikolaj Petrovoic, kalinđarqa qaraqьđ əle. Juq ihə heđđeꞑ jəşelsəle familjalarьqьđđan estər avьrta, ti, tip Solođof ʙer ađqa tuqtanь.

— Nikolaj, Ol'ga, Maria, Kir...

Kirl Solodof taqь la tuqtaldь. Kirl. Kirof—ʙьna ʙьnьhь hoqlandьrqьs matur.

Bɵjɵk polkovdis—pođpoljela Mironovic ujlap qьna jьlmajđь la,—jarar tine.

Dzaxo Gatujef.

Tərən qajqь menən xəterləjđər

BELORIT, 30. (BaşTASS) Eşselər həm Beloretьꞑ ʙɵtə xeđmətsəndəre ʙɵjɵk Stalindeꞑ ьşanьslь soratnigь, jalqьnlь revolytsioner—ʙol'şevik Sergej Mironovic Kiroftьꞑ qəʙəxət javьzdar tarafьnan ylterelev kɵnɵn tərən qajqь menən iъkə tɵşɵrələr.

Metallurgia zavodь mexanik sexь timersehe iptəş Panof:

—Ul vaqьtta eşselərđə tьvqan asьv həm qajqьnь aꞑlatьrqa hyđđər taʙьp ʙulmaj. Min ul vaqьtta Magnitogorski zavodьnda eşləj inem. Bьl zavod arqьlь min ʙeđđeꞑ partiaʙьđ, ʙɵjɵk Stalin ʙeđđe qajđa alьp ʙarqanlьqьn jaqşь kyrə inem. Trotskisь—zinovjefsь ʙanđalarđьꞑ ni ɵsɵn şaşqanlьqtarь asьq kyrenə ine.

—Min ularđьꞑ qəʙəxətlektərenə javapqa teləktəştər gruppahьna inergə ʙuldьm. Bьl ike jьl esendə yđemdeꞑ politik ʙelememde arttьrđьm. Bьl, miꞑə sьjnfi ujavlьqtь taqь la kytərergə, doşman nisek kenə jəşerenergə tьrьşha la, unьꞑ jɵđɵn asьrqa mamkinlek ʙirə,—ti.

Metallurgia zavodьnьꞑ eşseləre Lopuxof, Semavin, Xarkin, Fedulof eştən huꞑ qьđьl mɵjɵşkə jьjnalьp, Kirof turahьndaqь iъtəlektəre menən urtaqlaştьlar. Staxanofsьlar, şulaj uq ʙɵtə eşselər:

—Faşizm jalsьlarь ʙeđđeꞑ safьʙьđđan Kiroftь tartьp aldьlar, ləkin ular ʙeđđeꞑ i eʙeđđe stalinsel juldan sitkə ʙora almaъtar. Iptəş Stalindeꞑ sovettarđьꞑ VIII- qəđəttən tьş ʙɵtə sojuz sjezdьnda jaꞑь Konstitutsia projektь turahьnda hɵjləgən dokladьnda ʙeđđeꞑ jeꞑevđəreʙeđđeꞑ ʙɵtə ʙɵjɵklɵgɵ kyrhətelgən. Beđ ʙьl jeꞑevđərđe kɵndən-kɵn arttьraʙьđ. Bьnan ike jьl elek ʙeđ udarniktar inek, xəđer ʙeđ—staxanofsьlar—normalarđь ʙer jarьm, ike tapqьr arttьrьp ytəjʙeđ. Ujavlьqtь arttьrьv turahьnda julʙaşsьnьꞑ hyđđəren jaqşь xəterləjʙeđ. Beđ, trotskisь—zinovjefsьlar protsessьnda, şulaj uq Kemerovo rudnigьndaqь huꞑqь protsessta, doşmandar yđđəreneꞑ qəʙəxət eştəren davam itterganlektəren kyrəʙeđ. Ular ʙeđđeꞑ ileʙeđđə kapitalizmdь qajtanan torqođorqa nisek kenə tьrьşhalar đa, ʙьnan ʙer nəmə lə sьqmajasaq tinelər.

S. M. Kirofqa živopis həm skul'pturala

Leningrad proletariattarьnьꞑ hɵjɵklɵ julʙaşsьhь S. M. Kiroftьꞑ doşmandar tarafьnan javьđđarsa ylterelevenə ike jьl tulьv uꞑajь menən Leningrad xudožniktarь Sergej Mironovicqa arnap ʙer nisə əъərđər sьꞑaralar.

Xudožnik A. Poxomof „Kirof həm jəş planiristar" tigən hyrət jađđь. V. Serof—„Kirof kul'tura prom kooperatsiahь jorto tɵđɵleşendə", I. Drazdof „Stalin, Kirof həm Voroşilof iptəşlər Belomorkanalda", S. Cepsof—„Kirof 1934 nse jьlda 1 nse maj paradьn qaʙul itə", A. Kudratsef—„Kirof ʙalьqsьlar arahьnda", Ju. Biʙikof—„Kirof „Elektoraselo" žavodьnda", A. Popof—„Sergej Mironovic Kiroftь ođatqanda" tigən hyrəttər jađalar.

Skul'ptur M. Talisski 3 metr juqarьlьqta Sergej Mironovictьꞑ figurahьn eşləne. Skul'ptur Andrejeva—Pətoşina „Kirof Xьʙinala" tigən skul'pturahьn eşləp ʙɵtte

Iꞑ jaqşь əъərđər kiləsəktə tɵđɵləsək Kirof muzejenə qujьlasaqtar.

Hoqlanqos Biografia

IPTƏŞ ĶIROFTЬŊ QЬЪQASA BIOGRAFIAHЬ

Sergej Mironovic Ķirof elekke Vətskoj guʙernahьndaqь Urƶum isemle ʙələkəj genə qalala tьva. Ul yđeneŋ qɵmerenəŋ ʙerense jьldarьn şul qalala uđqara. Ul ata əsəhenən ʙik keskəj saqьnda uq jətim qala. Unь yđeneŋ ike heŋlehe menən ʙerlektə əʙihe qarap yъterer ɵsɵn yđ qaramaqьna ala. Əʙi ʙik jarlь ʙula. Ulardьŋ ʙɵtə sem'jalarьna jəşər ɵsɵn hər ajqa varь 3 kenə hum aqsalarь ʙula. Sergej Mironovic yđđəreneŋ ʙьl vaqьtta kyrgən nuƶalarьn ʙik ođaq xəterləj. Ul ʙeđ hər ʙer tinđe haqlap aslь—tuqlь jəşəj inek,—ti. Ləkin şul xəldə jəşəgəndə lə qarsьqtьŋ ʙalalardь qararqa kese jetməj. 7 jəştən alьp Sergej Mironovic ʙalalar priotьna ʙirlə. Ķirof ʙьnda ʙer jьl jəşəj. Ul priotta saqta uq yđeneŋ qəƶəp hələtle həm aqьllь ʙulqanlьqьn kyrhətə. Uŋьşlь rəveştə təvđə ʙaşlanqьs ucilişşanь, unan huŋ qala ucilişşahьn tamamlaj. Ul ʙik jaqşь uqьj. Həm şunьŋ arqahьnda qala ucilişşahьn təmamlaqandan huŋ Qazan mexanika-texnik məktəʙenə inə ala.

Unьŋ yđ aldьna jəşəveneŋ ʙerense etaʙь Qazanda ʙaşlana.

Urƶum qalahь ʙatşa xɵkymətenen revolytsianerđarđь hɵrgɵngə jeʙərə torqan urьndarьnьŋ ʙerehe ʙula. Э ʙьl revolytsionerđar iptəş Ķiroftьŋ ʙerense ьsьn uqьtьvsьlarь ʙulalar. Iptəş Ķirof yđ jəşlegeneŋ ʙələkəj saqьnan uq ʙьl revolytsionerđarđьŋ kyp kenələre menən şəxsi rəveştə tanьş ʙula. Ul huŋьnan Qazandan Ķanikulqa kilgən saqtarьnda politik hɵrgɵndəge keşelər menən yđeneŋ ʙəjlənesen kiŋəjtə, ulardьŋ jəşeren əđəʙiəten tarata. Ođaq vaqьttar ʙujьnsa ular menən hɵjləşə. Вьl, Qazan texnik ucilişşahьnda uqьvsь Ķirof ɵsɵn Qazan studenttarь—revolytsionerđarь tyŋərəktərendə artaʙan eşməkərlekte jəjep jeʙerevđə politik məktəp ʙulьp xeđmət itə.

Şulaj itep iptəş Ķirof yđenə 18 jəş tulqanqa tiklem yk inde sotsial demokrattarđьŋ revolytsion qaraştarьn nьq yđləşterep ɵlgɵrə.

1904 nse jьldьŋ kɵđɵndə iptəş Ķirof Texnologik institutqa inev teləge menən Tomski qalahьna kilə. Tomskiđaqь dɵjɵm ʙelem ʙirevse kurstar menen urьndaqь sotsial demokrattar ojoşmahь arahьnda tьqьđ ʙəjləneş ʙaşlana. Вьl iptəş Ķiroftьŋ tormoşonda đur majaq ʙulьp tora. Вьnda inde ul yđendə kiləsək professional revolytsionerđь kyrhətə.

Tomskiđa ul ʙik qьъqa qьna vaqьt esendə partia eşe alьp ʙarьvđьŋ iŋ yđəgenə əjlənə. Ul Peterʙurgtaqь „qanlь jəkşəmʙe“ kɵnɵnə javap itep uđqarьlqan 1905 nse jьldьn qinvarьndaqь qorallь ʙaş kytəreven ojoştorovđa qьđьv qatnaşlьq itə. Unь ʙatşa şьmsьlarь kyđətə ʙaşlajđar. 1905 nse jьldьŋ 2 nse fevralьnda unь qulqa alalar. Вer nisə aj ʙujьnsa tɵrmələ totalar. Unьŋ ʙьna şul vaqьttan alьp yđe əjtkənsə ьsьn revolytsion eşe ʙaşlana.

Iptəş Ķirof inde ʙьl vaqьtta uq Tomski qalahьndaqь ađ qьna hanlь ʙol'şeviktar gruppahьnda ʙula. Arьvhьđ-talьvhьđ partia ɵsɵn eşləj, iđən aъtь əđəʙiəten tarata, đur tygel tyŋərəktərđə agitator ʙulьp eşləj, eşselər arahьnda sьqьştar jahaj. Tomskiđaqь partia ojoşmahь unь ʙik tiđ tanьp ala. Partia komitetь uqa iŋ javaplь eştərđe, iđən aъtь tipografiahьn ojoştorovđь tapşьra.

Iptəş Ķirof ʙɵtə 1905 nse jьldь Tomskiđa həm Tajga stansahьnda uđqara. Ul ʙьnda đur uŋьş menən uđqan timer jul eşselərenen eş taşlavьn ojoştora. 1906 nsь jьldьŋ ʙaşьnda partia komitetь iptəş Ķirofqa aşьqьs eş—Məskəvđən jəki Peterʙurgtan partia komitetь ɵsɵn əđəʙiət ʙaъьvsь jaqşь tepografia maşinahь taʙьrqa quşa. Ləkin iptəş Ķiroftь qalanan sьqqan kɵndɵ yk andьp torop qulqa alьnqanlьqtan ʙьl tapşьrьv ytələ almaj. Ul tɵrmələ ʙer jьl ultьra. Ul tɵrmənən sьqьv menən yk partia ojoşmahьnьŋ tapşьrьvьn tormoşqa atqarьrqa totona. Вer gruppa iptəştəre menən ʙerlektə jer aъtьnđa, hoqlandorqьs jəşeren tepografia tɵđɵj. Qajtanan qulqa alьnьv tamamlanьv aldьnda ʙulqan eşte ɵđə. Ođaq ajđar ʙujьnsa tikşerev ʙaşlana. Unь qəjepləргə ʙer materialda ʙulmaj, ləkin politsia Sergejđə yđeneŋ „qurqьnьslь đəvlət jenəjətsehen“ kyrə həm tɵrmələ torovьn davam itə. Sud unь ʙerense „eş“ ʙujьnsa 3 jьlqa krepostqa xɵkɵm itə.

Tomski tɵrməhendə ʙer keşelek komera—iptəş Ķiroftьŋ revolytsion universitetь ʙьna şul ʙula. Вьl jьldar ʙik avьr jьldar ʙulalar. Hər urьnđa karatelnьj ekspiditsialar xɵkɵm hɵrə-lər həm revolytsionerđarđь aъalarkiъələr. Tomski qalahьnьŋ ʙer keşelek kameralarđan torqan tɵrməhe kyp revolytsionerđar ɵsɵn aьъlьp ylterelev urьnь ʙulьp xeđmət ittelər. Tɵŋgɵ tьnьslьqtь ʙik jьş qьna ylemgə xɵkɵm itelgən revolytsionerđarđьŋ huŋqь hav ʙullaşьv tavьştarь qaplap ala. Вьl 3 jьllьq tɵrmə unьŋ nervalarьn həm ixtiarьn nьqьta. Iptəş Ķirof tɵrmə srogьnan huŋ Irkotski qalahьna kitkən saqta ʙьna şundaj keşe ʙula. Ķɵnsьqьş Seʙerđeŋ yđəge Irkotskiđa ʙьl vaqьtta ʙik qatь reaksia xɵkɵm hɵrə. Ojoşma tuđđьrьlqan. Şunьŋ ɵъtɵnə Tomski tipografiahьn asьv arqahьnda oxranka, iptəş Ķirof turahьnda yđ qulьna jaŋь material ala.

Iptəş Ķirof Valadi Ķavkazqa kitə. Вьnda ojoşma ʙɵtɵnləj ʙulmaj. Ajьrьm partia aqƶalarь qьna ʙulalar. Вьnda iptəş Ķirof iđən aъtь raʙotnigь sьjfatьnda ʙer nisə jьl jəşəj. Huqьş ʙaşlana. 1915 nse jьl ul 4 nse tapqьr qulqa alьna. Unь etap menən Tomskiqa ođatalar. Вer jьl taqь la tɵrmələ ultьra. Ul Narm krajьna hɵrgɵngə jeʙərelergə tejeşle ʙula, ləkin fevral revolytsiahь ʙьqa mɵmkinlek ʙirməj.

Iptəş Ķirof fevral revolytsiahьnda sotsial demokrattar partiahьnьŋ Valadi—Ķavkaz Ķomitetь aqƶahь sьjfatьnda unda turanan-tura qatnaşlьq itə. Valadi—Ķavkazda ul ʙɵtə 1917 nse jьl ʙujьnsa eşləj. Ķavkazda Oktəʙr revolytsiahь ʙulqandan huŋ iptəş Ķirof unda Sovet vlasьn həm aq kazak ʙandalarьna qarşь qorallь kɵrəşte ojoştorovsьlarđьŋ ʙerehe ʙula. Вol'şeviktar ojoşmahь unь, Ķavkaz frontьna qoral alьp kilev ɵsɵn Məskəvgə jeʙərə.

Iptəş Ķirof 1918 nse jьl Saritsьjnaşa ʙik ʙaj huqьş qoraldarьŋ esenə alqan đur transport menən Ķavkazqa qajtьrqa sьqa.

Ləkin ʙarьp jeterlgə mɵmkinlek ʙulmaj. Altьn pogonlьlar Ķavkaz Qьđьl armiahьnьŋ vaq həm qoralhьđ partizan otrədtəren sigenderep ɵlgɵrgən ʙula. Şuŋьŋ ɵsɵn də partia uqa ikense ʙik javaplь eşte, Astrxan qalahьn qorqavlavđь tapşьra. Iptəş Ķirof graƶdandar tarixьna ʙik ʙaj ʙittər jađa. Вьnda iptəş Ķirof XI-armianь jьjnav həm tərtipkə kilterev menən jetəkselek itə. Iptəş Ķiroftьŋ ʙol'şevistik oъta jetəkselege arqahьnda Astrxan sovet vlasь qulьnda qala.

Iptəş Ķirof XI-armianьŋ ʙaşьnda torqan xəldə Denikinde selpərəmə kilterev, Tɵnjaq Ķavkazda həm Ваkuda sovet vlastьn urьnlaştьrьvđa qatnaşa.

Sovet Azarʙəjƶanь menən men'şevistik Gruzia arahьnda kɵrəş ʙaşlana. Partia iptəş Ķiroftь RSFSR đьŋ Tiʙlisi qalahьndaqь polnomocennьj vəkile itep ʙildələj. Вer ni tiklem vaqьttan huŋ iptəş Ķirof Pol'şa menən tьnьslьq turahьndaqь hɵjləşevđə sovet delegatsiahь aqƶahь itep ʙildələneve turahьndaqь jaŋь javaplь porucenlənə ala. Unan huŋ iptəş Ķirof Azarʙajƶan kommunistik partiahьnьŋ Уđək Ķomitetь sekretarь həm partianьŋ Zakavkazia kraj Ķomitetьnьŋ aqƶahь ʙulьp eşləj. Iptəş Ķirof partia ojoşmahьnьŋ jetəkselege sьjfatьnda Tɵnjaq Ķavkazda həm Zakavkaziala sovet vlasь urьnlaştьrьvqa ʙik đur kɵs hala. Вьna şunьŋ ɵsɵn də Ваku proletariatь yđeneŋ duъь, jetəksehe-Ķiroftь ʙik jaqşь ʙelə, hɵjə, ʙahalaj.

Partia iptəş Ķiroftь jaqşь ʙelə həm ʙahalaj ine. Partianьŋ X—sjezdьnda ul УĶ aqƶalьqьna kandidat ʙulьp hajlana, ə XI-sjezda YĶ aqƶahь ʙulьp hajlana.

Ьsьn revolytsioner, ʙol'şevizmdan, leninizmdan ađ qьna tajpьlьvđarđьŋ da kileşə almaъlьq doşmanь—iptəş Ķirof partia ɵsɵn, Уđək Ķomitet ɵsɵn, ʙeđđeŋ ilđə sotsializmdeŋ jeŋeve ɵsɵn kɵrəştə qajət nьq ʙirelgən ʙojes ine. Ķirof, Stalin jetəkselege aъtьnda partianьŋ kontr-revolytsion trotskizm, Zinovjef oppozitsiahь, uŋ opportunistar menən kɵrəş alьp ʙarqan urьnqa iŋ alđan taşlanьvsьlarđьŋ ʙerehe ine.

1926-sь jьl, Zinovjef oppozitsiahьn jemergəndən huŋ, iptəş Ķirof VKP(в) nьŋ Leningrad Goʙkomь, VKP(в) Уđək Ķomitetьnьŋ Tɵnjaq kɵnʙatьş ʙjurohь sekretarь həm VKP(в) Yđək Ķomitetьnьŋ politʙjuro aqƶahь kandidatь ʙuldь. 1928-se jьldan alьp VKP(в) nьŋ Leningrad Ɵlkə Ķomitetь sekretarь ʙuldь. 1930-sь jьldьn VKP(в) YĶ neŋ politʙjuro aqƶahь, ə 1934-se jьldan politʙjuro aqƶahь, VKP(в) УĶ həm partianьŋ Leningrad Ɵlkə, qala komitettarь sekretarь ʙulьp eşləne.

N. Gikalo.

Ul ujata həm saqьra ine

Ķiroftьŋ 1918 nse jьlda Mordox qalahьnda Gorski ɵlkəheneŋ xalьq sjezdьndaqь gyƶəl sьqьşьn xəđergeləj xəterləjem. Ul xeđmətsən tavlьlarđь, qazaqtarđь, eşselərđe ujata həm saqьra ine. Вer aqarqan səsle qart tavlь, Sergej Mironovictьŋ telməre huŋьnda jəşərep kitep, tavlьlarqa xas ʙulqan jeŋel ađьm menən sjezdьŋ triʙunahьna mende lə, yđeneŋ qьrqa həm qalьn tavьşlь telmərendə eşselər sьjnьfь ruxьna, Sovet vlasьna ʙirelgənlegenə ant itte.

Ķiroftьŋ, huŋqь ultьrьşta jahaqan telmərendəge oʙrorđar onotolorloq tygelđər. Вьnda ul sjezd delegattarьn huŋqь tamsь qandarь qalqanqa tiklem kɵrəşergə saqьrđь. Ul Prometej turahьnda ʙer matur ʙoronqo ligenđanь qьъtьrьp hɵjləne.

Sjezd ʙol'şeviktər təqdimenə qul kytərđe. Həm Xalьq komissarđarь sovetь—Leningə Oktəʙr revolytsiahьn, Sovettar vlasьn təʙrikləgən telegramma jeʙərđe. 1920 jьldьŋ ađaqьna min inde Ķiroftь VKP(в) Уđək komitetьnьŋ Ķavkaz ʙjurohьnьŋ aqƶahь itep kyrđem. Iptəş Sergo Ordzonikidze menən ʙergə Ķirof elekke Gorski respuʙlikahьnьŋ kommunistik ojoşmahьnьŋ jetəksehe həm unan huŋ ul vaqьtta əle meŋşevistik ʙulqan Gruziala Sovet xɵkymətenen vəkile, unan huŋ jaŋьnan Tɵnjaq Ķavkazda ʙol'şevistik ojoşmanьŋ jetəksehe ʙulьp eşləne. Hər vaqьt şul uq yđgərməj torqan dərtlelege, hər vaqьt şul uq eşselər sьjnьfь eşendə, Lenin partiahь eşendə, partianьŋ hьđьqьnan sitkə kitevđərgə qarşь kɵrəştə tajpьlmaъ ʙulьvь, ʙьl sifattar Sergej Mironovicta huŋqь kɵngə tiklem tulь *ʙuldьlar*.

Epoxanьŋ kyrnekle dokumentь

IP. ĶIROFTЬŊ PARTIANЬŊ XVII SJEZDЬNDA HɵJLƏGƏN TELMƏRENƏN

(1934 nse jьl, 31 nse qinvar)

Вeđđeŋ ʙɵtə eştəreʙeđđeŋ jomqaqьnda, yъəşeʙeđđeŋ xəđerge osoronda, ileʙeđđə eşselər sьjnьfь diktaturahьnьŋ ʙьqa tiklem his tə ʙulmaqan nьqьvьna ireştek. Вeđđə xəđer sotsialistik ekonomikanьŋ fundamentьn tьvđьrqan, ьsьnlap ta nьq tɵđɵlgən həm nьq sementlaştьrьlqan ʙɵjɵk Sovet dəvləteʙeđ ʙar. Вьl, ileʙeđđeŋ eşselər sьjnьfьna həm kyp millionlь kolxozsь krəъtiəndərenə qajət đur moral' qənəqətlənev ʙirə genə tygel, ʙəlki ileʙeđđeŋ tьşьnda, xalьq ara proletariat arahьnda, Ķɵnsьqьştьŋ həm kɵnʙatьştьŋ ʙɵtə iđelgəndəre arahьnda sotsializm eşe ɵsɵn iŋ jaqşь agitator, iŋ kɵslɵ propagandis ʙulьp tora.

Mineŋsə, iptəştər, huŋqь 3 jьl jarьm esendə ʙeđđeŋ taraftan ytkərelgən eştərđeŋ jomqaqtarьn ʙeđđeŋ kyʙeʙeđ jeterlek dərəƶələ iъəpkə almajđar şikelle kyrenə. Tarixta jьş qьna şulaj ʙula, tarixi rəveştə kisə eşləngən nəməgə narьq ʙirev ɵsɵn, şaqtaj tarixi jьraqlьqqa kire kitergə, eşləgəndəreʙeđgə jьraqtan qararqa kərək ʙula.

Вeđđeŋ ʙɵgɵngɵ kɵngə tiklem ʙelgən, 3 jarьm jьl esendəge ʙɵjɵk sotsialistik tɵđɵleşeʙeđđeŋ ʙɵte kyreneşen aldьʙьđđa kəvgələndergən iŋ asьq həm iŋ tulь dokument ʙulьp, iptəş Stalindeŋ oşo sjezdaqь iъəp dokladь tora. (QUL SAʙЬVĐAR).

Mineŋsə, iptəş Stalin tarafьnan ʙьnda ʙeđgə əjtelgən ʙɵtə nəməne enəhenən jeʙenə tiklem, hər ʙer noqtahьna tiklem tɵşɵnɵrlɵk vaqьtqa kilep jetmənek əle tip əjteve lə arttьrv ʙulmajasaq. (Tavьştar: „dɵrɵъ!“). Unьŋ dokladьnda ʙeđđeŋ taraftan eşləngən eşteŋ jomqaqtarь qьna saqьldьrьlьp qalmanь, ip. Satlin ʙeđgə iŋ tərən, marksizm-leninizm analizь julь menən, ʙeđđeŋ ʙьqa nisek ireşkənlegeʙeđđe, ʙьqa ni ɵsɵn ireşkənlegeʙeđđe kyrhətte. Ip. Stalin yđ dokladьnьŋ iъəp jaqь menən genə sikləŋep qalmanь, ul ʙeđđeŋ aldьʙьđđa jaqьndaqь jьldar ɵsɵn eşteŋ gigant kiləsəktəren, ʙɵjɵk programmaʙьđđьŋ ʙьl jaŋь səxifəhen jəjelderđe. Ul qьna la tygel, iptəştər, unda ʙьl eşteŋ programmahь hyrətlənderelep, kəvđələnderelep kenə qalmanь, ip. Stalin ʙьl programmanь ʙeđgə nisek tormoşqa aşьrьrqa ikənlegen, sotsialistik tɵđɵleşɵʙeđđe kiləsəktə lə nisek nьqьtьrqa həm arttьrьrqa ikənlegen əjtte.

Mineŋsə, iptəştər, partiaʙьđđьŋ Уđək Ķomitetь dokladьn oşo sjezda ʙulqansa şul tiklem tulь rəveştə tikşerev hɵđɵmtəhendə ip. Stalindeŋ dokladь ʙujьnsa nindəj qarar sьqarьrqa, nindəj rezolytsia sьqarьrqa tigən məs'ələ ɵъtɵndə ʙaş vatьv ʙuşqa ʙulьr ine şikelle kyrenə. Mineŋsə, hər xəldə ʙarlьq ʙɵtə qararqa qaraqanda eş ɵsɵn də şaqtaj məqqylerəge, dɵrɵъɵrəge şul ʙulasaq, iptəş Stalindeŋ iъəp dokladьndaqь ʙɵtə qujьlьştarđьŋ həm hɵđɵmtələrđe partia zakonь sьjfatьnda ytəv ɵsɵn qaʙul itev. (Tavьştar: „dɵrɵъ!“ Ođaqqa huđьlqan kɵslɵ alqьştar. Вɵtəhe lə alqьşlap ajaqqa ʙaъalar).

Ləkin, ʙьl qьna ađ, iptəştər. Aldaqь eşteŋ uŋьşь ɵsɵn ʙьl yđe genə jeterlek ʙulьvđan şaqtaj jьraq əle. Qaʙul itev ʙernəmə, ə ikensehe—Iptəş Stalin tarafьnan ʙьnda əjtelgən ʙɵtə nəməne yđeʙeđđeŋ ʙɵjɵk sjezdьʙьđđьŋ ʙɵtə oftoritetь menən ьsьnlap, tulьhьnsa, namьъ menən, ʙol'şevistik ytəvgə garantia ʙirergə kərək ʙulasaq. (Kɵslɵ qul saʙьvđar, „dɵrɵъ!“ tigən tavьştar).

28 NOJƏBRĐƏGE KISKE ULTЬRЬŞ

Sovettarđьꞑ ʙɵtə Sojuz sjezьnьꞑ 28 nojəʙrđəge kiske ultьrьşьn ip. Sulimof asa. Prezidium ɵъtələndə Molotof, Kalinin, Kaganovic, Voroşilof, Ordƶonikidze, Kosior, Andrejef, Mikojan, Cuʙar', Ƶdanof, Petrovski, Lyʙcenko, Xruşcef, Cervəkof, Blyxer, Ataʙajьf, Şvernik, ʙaşqa iptəştər ultьralar.

Jandaqь loƶalarqa diplomatik korpus aqzalarь urьnlaşqandar. Sovet həm sit ildər matʙuqatьnьꞑ loƶalarь şulaj uq tьqьđ tulqan.

Ərmənstan Sovnarkomьnьꞑ predsedatele ip. Guləjandьꞑ sьqьşьnan huꞑ Sit il eştəre xalьq komissarь ip. M. M. Litvinofqa hyđ ʙirelə. Şьqьrьm tulqan zal sovet diplomatiahьnьꞑ jetəksehen qajnar ovatsialar həm qatь alqьştar menən qarşьlaj. Zalda „Jəşəhen sovettarđьꞑ tьnьslьq politikahь!" „Jəşəhen tьnьslьq ʙajraqьn kytərep ʙarьvsь iptəş Litvinof!" tigən tavьştar jaꞑьraj.

Iptəş Litvinof səqət jarьm tip əjterlek vaqьt ʙujьna həjləj həm delegattar şulaj uq qunaqtar ʙьl hoqlanqьs telmərđe ʙer genə minutqa la diqqəttəren jomoşartmajьnsa tьꞑlajđar. Orator faşizmqa həm unьꞑ jalsьlarьna ularđь ʙɵtɵnləj juqqa sьqara torqan yđeneꞑ ytker xarakteristikalarьn ʙirgən vaqьttu zalda jənlənev həm kɵlɵv xɵkəm herə.

Iptəş Litvinof faşistarđьꞑ samoljottarь tarafьnan Ispanianьꞑ jəmle ʙaşqalahь Madridtьꞑ tupqa totolovь turahьnda, jaqlavsьhьđ jəđđərsə qatьn-qьđđarđьꞑ həm ʙalalarđьꞑ yltereleve tuturahьnda, ʙьna tigən jəmle jorttarđьꞑ həm ʙoronqonan qalqan qimmətle həjkəldərđeꞑ jemereleve həm juqqa sьqarьlьvь turahьnda həjləgən vaqьtta zalda „xurlьq, xurlьq" tigən tavьştar işetelə. Unan huꞑ iptəş Litvinof jьrtqьslьq həm vandalizm kɵstərenə qarşь kɵrəşevse qaharman Ispania xalqь turahьnda həjləj. Zalda ʙulqan ʙɵtə xalьq yđđərenen urьndarьnan ʙerđəm ьntьlьş menən kytərelep, Ispania xalqь xɵrmətenə həm Ispania respuʙlikahьnьꞑ diplomatik loƶala ultьrqan ilsehe Marselino Paskua xɵrmətenə qajnar ovatsia jahaj.

Respuʙlikan Ispanianьꞑ ilsehe Marselina Paskua əfənde ʙьl qajnar ovatsiaqa jaqьmlь işara menən javap ʙirə.

Ip. Litvinof kyptən tygel Japonia menən Germanianьꞑ ʙergələp kommunizmqa qarşь kɵrəşev turahьnda kileşev təđɵgənlektərenə tuqtap, japon vojenşinahьnьn ʙьl kileşevđe yđensə aꞑlaqanlьqьn həm huꞑqь kɵndər esendə ʙeđđeꞑ territoriaqa ike hɵƶym jahaqanlьqьn həjləj. Ləkin Berlindəge kileşev Alьъ Kɵnsьqьştьꞑ qьđьl ʙajraqlь armiaqa ʙьl naljotciktarqa jemerges optor ʙirergə qamasav itə almanь. Sjezd OKDVA xɵrmətenə, unьꞑ maqtavlь komandarmь—Sovettar Sojuzьnьꞑ marşalь ip. Blyxer xɵrmətenə kɵslɵ ovatsia jahaj.

Unan huꞑ iptəş Litvinof Sovettar Sojuzьnьꞑ his qaqşamaъ kɵsɵ, unьꞑ jeꞑelməъ Qьđьl armiahь həm Qьđьl flotь turahьnda, ularđьꞑ ʙaşьnda torqan qoros narkom iptəş Voroşilof turahьnda həjləgən vaqьtta zaldan qotlav tavьştarь həm qatь alqьştar his tuqtata almaъlьq tulqьn ʙulьp kilələr. Zalđьꞑ hər jaqtarьnan: „Jəşəhen Qьđьl armia! Qьđьl flot!", „Jəşəhen iptəş Voroşilof!" „ura!", „ura!" tavьştarь jaꞑьraj.

Ovatsialar tьnalar həm iptəş Litvinof yđeneꞑ telmərenen ađaqьnda Sovettar Sojuzьnьꞑ his jaqьn kilə almaъlьq nьqьtma, asqьstarь həm idara iteleve ʙeđđeꞑ maqtavlь həm ʙɵjɵk julʙaşsьʙьđ iptəş Stalin kevek komendanttьꞑ qulьnda ʙulqan nьqьtma ʙulьp torqanlьqьn əjtkəs, ovatsialar jaꞑь kɵs menən gɵrɵldəj ʙaşlajđar.

Xalьqtarđьꞑ julʙaşsьhь iptəş Stalin xɵrmətenə şatlьqlь ovatsialar ođaq vaqьt ʙujьna davam itə. Bɵtəhe lə urьndarьnan toralar. Zalda kɵslɵ „ura!", „Jəşəhen ʙɵtə donja proletariatьnьꞑ julʙaşsьhь, ʙeđđeꞑ tuqan Stalin!", „Stalingə ura!" tavьştarь jaꞑьraj.

Sotsializm ileneꞑ tulь xoquqlь xuƶahьn qotlarqa kilgən SSSR Fəndər akademiahьnьꞑ delegatsiahьn sjezd đur kytərenkelek menən qarşь ala. Iꞑ qart sovet qalimdərenen berehe—SSSR Fəndər akademiahьnьꞑ vitse—prizidentь akademik V. L. Komaroftьꞑ triʙunaqa kytərelevе qatь alqьştar tulqьnь tьvđьra.

— Bɵtə qalimdərđən həm texniktarđan,—ti akademik ip. Komarof,—sovettar jereneꞑ xuƶahьna, xalьq tarafьnan hajlanqan vəkildərgə—sovettar sjezьna ʙeđđeꞑ jalqьnlь sələm. Stalin dahilьqь menən tьvđьrьlqan Konstitutsia fən keşeləre aldьnda sikheđ kiꞑ perspektivalarđь asa. Fən raʙotniktarь ɵsɵn sotsializm təđələşənə xeđmət itevđən đə đurьraq ʙəxet juq.

— Jəşəhen ʙeđđeꞑ jeꞑevđəreʙeđđeꞑ ʙɵjɵk ojoştorovsьhь, jaꞑь donjanьꞑ dahьjь, Konstitutsianьꞑ iƶadsьhь iptəş Stalin—tigən hyđđər menən akademik Komarof kɵslɵ ovatsialar, şatlьqlь „ura" həm qotlav tavьştarь aъtьnda yđeneꞑ telmərən tamamlaj.

Tɵnjaq Kavkaz kraj ʙaşqarma Komitetьnьꞑ predsedatele ip. Pivovarof həm Azov—Qara diꞑgeđ kraj ʙaşqarmahьnьꞑ predsedatele ip. Larin yđ sьqьştarьn Tɵnjaq Kavkaz həm Azov—Qara diꞑgeđ krajđarьnьꞑ ʙik đur xuƶalьq—politik uꞑьşlьqtarьna arnajđar. Ular Don, Kuʙan' həm Tərək kolxoz kazaktarьnьꞑ yđđərenen jəmle sotsialistik vatandarьn ʙerđəmlek menən haqlarqa əđer torqanlьqtarьna sjezdь ьşandьralar.

Kolxozuitsa Smurova (Jaroslav ɵlkəhe) stalinsel Konstitutsianьꞑ 137 nse statjahь turahьnda, qatьn-qьđđarđьꞑ irđər menən ʙer tigeđ hajlav həm hajlanьv xoquqtarь turahьnda həjləj həm ʙьlarđьꞑ tik Sovettar Sojuzьnda qьna mɵmkin ʙulqanlьqьn ajrьvsa kyrhətep ytə. Ip. Smurova jetendeꞑ juqarь uroƶajь ɵsɵn yđeneꞑ kɵrəşe turahьnda həjləgəs, kiləhe jьlda ʙer gektarđan 16 sentner jeten hyъe ʙirergə ɵъtɵnə jɵkləmə alqanlьqьn sjezd delegattarьnьꞑ alqaştarь aъtьnda əjtə.

Ip. Smurovanьꞑ telmərenən huꞑ sjezđьꞑ kiske ultьrьşь jaʙьq tip iqlan itelə.

29 nsь nojəʙr, irtənge ultьrьş

Sjezđьꞑ irtənge ultьrьşьn iptəş Rəximʙajьf asa. Iptəş Rəximʙajьf Kalinin ɵlkə ʙaşqarma komitetь predsedatele iptəş Ivanofqa hyđ ʙirə.

Sovettarđьꞑ qəđəttən tьş ikense ɵlkə sjezdь yđeneꞑ delegatsiahьna Kalinin ɵlkəheneꞑ 3 million jarьm xeđmətsəndəre isemenən, sovettarđьꞑ ʙɵtə Sojuz sjezdь triʙunahьnan Heđgə, qəđerle iptəş Stalin, ʙeđđeꞑ vatanьʙьđđьꞑ ʙɵjɵk Konstitutsiahь ɵsɵn, ʙəxetle tormoş ɵsɵn rəxmət ʙelderevđe tapşьrđь,—tip ʙaşlaj iptəş Ivanof yđeneꞑ telmərən.

Iptəş Ivanof alqьştar aъtьnda ɵlkəneꞑ dəvlətkə jeten hyъe tapşьrьv planьn vaqьtьnan elek ytəlgənlege həm promьjşlennost predpriatielərenen şaqtьj uꞑьştarь turahьnda ʙelderə.

Byrət-Monqolia ASSR Sovnarkomь predsedatele iptəş Dorƶief yđeneꞑ telmərən kolxoz təđələşəneꞑ səsək atьvьna, promьjşlennostьꞑ yъeşenə həm kul'tura—kɵn kyreş təđələşənen kytərelevenə ʙaqьşlaj.

Japonia imperialistarь Zaʙajkalianь həm Byrət-Monqolianь ʙaъьp alьv turahьnda asьqtan-asьq xejallanalar. Ləkin ular xəđer inde iъke iđelgən Byrət-Monqolianьꞑ juq ikənlegen onotalar. Əgər kərək ʙula qalha—Byrət-Monqol xalqь, Sovettar sojuzьnьꞑ ʙɵtə xalьqtarь menən ʙergə yđeneꞑ gyzəl sotsialistik vatanьn haqlarqa ʙer keşe kevek ajaqqa ʙaъasaq—ti iptəş Dorƶief.

Zal VKP (ʙ) Yđək Komitetь həm Leningrad Ɵlkə Komitetь sekretarь iptəş A. A. Ƶdanoftьꞑ triʙunala kyreneven qajnar alqьştar menən qarşьlaj. Bɵtə zal ajaqqa ʙaъa. Kɵslɵ alqьştar, „Ura" həm qotlav tavьştarь ođaq đavam itə.

Sjezd, Leningrad ʙol'şeviktarьnьꞑ maqtavlь jetəksehenen sotsializmdьꞑ qajət đur jeꞑevđərenə, Sovettar Sojuzь xeđmətsəndəre tarafьnan Lenin-Stalin partiahь jetəkselege aъtьnda ireşelgən jeꞑevđərgə ʙaqьşlanqan jalqьnlь həm dərtle telmərən ajrьvsa iqtiʙar menən tьꞑlaj.

Sjezd, iptəş Ƶdanoftьꞑ Leningrad ɵlkəhe xeđmətsəndəre sotsializm qađanьştarьna, ʙeđđeꞑ sotsialistik vatanьʙьđqa qul hьđьrqa ujlaqan ʙɵtə doşmandarqa jemerges otpor ʙirergə əđer toralar, tigən ʙeldereven kɵslɵ rəveştə qotlaj.

Iptəş Ƶdanof kɵslɵ alqьştar aъtьnda:

— Min, iptəş Stalindeꞑ sotsializmdьꞑ juqarь fazahь ʙulqan kommunistik jəmqiətte jeꞑevle rəveştə tɵđɵvgə jomqaqtar jahaqan ʙəxetle kɵngə tiklem, ʙeđđeꞑ ʙьvьn jəşər, tip ujlajьm—ti.

Iptəş Ƶdanof yđeneꞑ ʙer səqət samahь davam itkən gyzəl telmərən:

— Lenin həm Stalin dahilьqь tarafьnan milliondarđьꞑ jɵrəktərendə jandьrьlqan kommunizm utьn hynderə alьrlьq kɵstər juq,—tip tamamlaj.

Sjezd, iptəş Ƶdanoftь ajaq yrə torop ođata. Ođaq minuttar ʙujьnsa şatlьqlь alqьştar jaꞑьraj, xalьqtarđьꞑ hɵjɵklɵ julʙaşsьhь iptəş Stalin xɵrmətenə, partia həm xɵkymət jetəkseləre xɵrmətenə „Ura" həm qotlav tavьştarь jəjelə.

Eşse Krəъtiən Qьđьl Armiahьnьꞑ huqьş—hava kɵstəre nacal'nigьnьn urьnʙaъarь Komkor iptəş Xripin, sjezdaqь sьqьşьnda, imperialistarđьn jaꞑь huqьş əđerləvđərenen, imperialistik ildərđə qorallanьvđьꞑ gigant rəveştə yъeveneꞑ asьq kartinahьn kyrhətte.

Iptəş Xripin tьnьs ьşanьs menən:

— Ləkin kapitalistar ildərenen qorallanьvđarь ʙeđgə qurqьnьs tygel. Beđđeꞑ ileʙeđ qevətle hava flotьn tьvđьrđь, ul sotsialistik vatanqa sikheđ ʙirelgən qəjrətle, qurqьvhьđ, qorur ьlasьndar kadrđarьn—Qьđьl ljotciktarđь tərʙiələne. Ul, kapitalistar, faşistar ileneꞑ ʙerehe lə uqa qarşь tora almaъlьq kɵs, ti. Həm iptəş Xripin ʙɵtə zalđьꞑ alqьştarь aъtьnda,—əgər đə ʙeđđeꞑ ileʙeđ yđeneꞑ ʙɵtə qorqav sredstvolarьn həm qoraldarьn xodqa jeʙərergə məzʙyr ʙulha, doşmanqa qajqь ʙulasaq,—ti.

Sjezd qevətle tuqaꞑ Qьđьl armianь həm unьꞑ julʙaşsьhь—Sovettar Sojuzьnьꞑ ʙerense marşalь iptəş Voroşiloftь—qajnar həm şatlьqlь alqьştar menən qotlaj.

Tula depohьnьꞑ ʙɵtə ilgə ataqlь ʙulqan jəş maşinistь ordenlь Ognef iptəş jaꞑь stalinsel Konstitutsia turahьnda jaqşь həm jaʙaj qьna itep həjləne:

— Beđ, xeđmətsəndər ʙɵtəʙeđ đə stalinsel Konstitutsia menən qorurlanaʙьđ, unda ʙeđđeꞑ hər ʙereʙeđđeꞑ qađanьş həm jeꞑev ɵləşə ʙar. Unda mineꞑ ɵləşəm—parovozda staxanofsa eşləvem. Ьşanьqьđ, staxanofsьlar—krivonossьlar, ʙeđđeꞑ timer julsьlarđьꞑ ʙɵtə armiahь aldamaъ həm stalinsel Konstitutsianь raъlavqa jaꞑь jeꞑevđər menən javap ʙirer,—ti.

Sjezd delegatь—Məskəvđə rekonstruksia ytkərevđeꞑ stalinsel planьn ytəvđə aktiv qatnaşьvsьlarđьꞑ ʙerehe ʙulqan inƶener Stramentof Sovettar ilendə irekle isadi xeđmət ʙəxete turahьnda həjləj.

Irtənge ultьrьştьꞑ ađaqьnda sjezdь, Ukraina respuʙlikahьnьꞑ đur delegatsiahь qotlanь. Delegatsia đur, kɵslɵ həm ođaq alqьştar menən qarşь alьndь.

Şaxtjorđar, metallurgtar, maşina təđɵvselər, timer julsьlar həm Donʙasstьꞑ ʙɵtə xeđmətsəndəre isemenən, staxanofsьlar quđqalьşьnьꞑ initsiatorđarьnan ʙerehe ʙulqan ordenlь K. Petrof iptəş jalqьnlь həm dərtle telmər həjləne. Ul yđeneꞑ telmərən xalьqtar atahь, đuъь, julʙaşsьhь həm ostađь, hɵjɵklɵ Stalin xɵrmətenə kɵslɵ „Ura!" menən tamamlanь.

Dnepropetrovski ɵlkəhe xeđmətsəndəre isemenən sjezdь Kirof isemendəge kolxozđьꞑ predsedatele ordenlь Xiƶnək iptəş qotlanь.

Ukraina jađьvsьhь Mikitenko yđeneꞑ sьqьşьnda, Ukraina xalqьnьꞑ səskə atьvь turahьnda, unьꞑ kul'turahь, xalьqtьꞑ Kommunistar partiahьna həm xalьqtarđьꞑ genial julʙaşsьhь iptəş Stalinqa mɵxəʙʙəte həm ʙirelgənlege turahьnda həjləne. Mikitenko sjezđьꞑ prezidiumьna, iptəş Stalinqa həm iptəş Molotofqa tapşьrьv ɵsɵn Ukrainanьꞑ gyzəl ʙaşqalahь Kiefteꞑ yъeşen saqьldьrьvsь ike al'ʙom ʙirđe.

Jađьvsь Aleksej Tolstoj hyđ ala. Ul ʙeđđeꞑ ileʙeđđəge gyzəl tormoş turahьnda, sotsialistik kul'turanьꞑ kyrelməgən dərəzələ səskə atьvь turahьnda həjləp, sovet əđəʙiəteneꞑ artta qalьvьn ʙildələp ytə həm jađьvsьlar, ʙeđđeꞑ gyzəl osoroʙođqa, ʙɵjɵk stalinsel Konstitutsiqa mьvafiq əъərđər ʙarlьqqa kilterergə tejeş ʙulqan jađьvsьlarđьꞑ javaplьlьqьn kyrhətə.

---

29 nsь nojəʙrđə sjezda yđək sьqьş SSSR Sojuzь Sovnarkomь predsedatele iptəş V. M. Molotoftьꞑ telmərе ʙuldь.

Triʙunala iptəş Molotoftьꞑ kyreneven prezidium, delegattar həm qunaqtar ajaqqa torop davьllь alqьştar menən qarşьlajđar. Sjezd, uqa, Lenin həm Stalindeꞑ iꞑ jaqьn soratnigenə yđeneꞑ „ura!" həm „Iptəş Molotofqa ura!", „Jəşəhen iptəş Stalindeꞑ iꞑ jaqьn soratnige iptəş Molotof!" tigən kɵslɵ, şatlьqlь qotlavđarьn jynəltə. Ovatsialar ođaq vaqьt iptəş Molotofqa həjlərgə irek ʙirməjđər.

Nihajat zelda tьnьslьq urьnlaşa həm iptəş Molotof həjləj ʙaşlaj. Unьꞑ jalqьnlь telmərе səqət jarьmdan artьq davam itə. Sotsializmdьꞑ, Stalinsel Konstitutsiala kəvđələderelgən tarixi jeꞑevđəre həm Sovettar Sojuzьnьꞑ kɵslɵlɵgɵ turahьnda həjləvse, Sovet xɵkymətenen hɵjɵklɵ jetəksehenen hər ʙer hyđeꞑ sjezd his kəmeməъ diqqət menən tьꞑlaj.

Iptəş Molotoftьꞑ qəđəttən tьş jaqtь telmərе ođaq davam itkən kɵslɵ alqьştar menən kyp tapqьrđar ɵđɵldə.

Iptəş Molotof yđeneꞑ telemərən kɵslɵ qul saʙьvđar aъtьnda:

— Marksizm—Leninizm ʙajraqь aъtьnda, Lenin—Stalin partiahь ʙajraqь aъtьnda, stalinsel Konstitutsia ʙajraqь aъtьnda alqa, kommunizmqa!—tip tamamlaj.

Meꞑdərsə keşelər ʙerđəm ьmtьlьş menən urьndarьnan toralar. Iptəş Molotof xɵrmətenə şatlьqlь qotlavđar, „Jəşəhen stalinsel Konstitutsia!"—tigən tavь ştar jaꞑqьraj. Kyk kykerəgən kevek „ura!" tavьştarь, kɵsəjgəndən—kɵsəjgən ovatsilar ođaq minuttar ʙujьnsa Kremldəge đur dvorestьꞑ zalьn teterəttelər.

Iptəş Molotoftьꞑ telmərenən huꞑ, ʙerense dekaʙrđeꞑ irtəhenə tiklem sjezđьꞑ eşendə tənəfəs iqlan itelə.

IŞEMBAJ BENZINЬ MENƏN EŞELON MƏSKƏVGƏ KILDE

24 nojəʙrđə kendeđ 4 səqət samahьnda Məskəv janьndaqь Perovo stansahьna Işembaj benzinь menən eşelon kilde. Bьl benzin—ordenlь Başqortostan neft'selərenenꞑ Sovettarđьꞑ qəđəttən tьş VIII ʙɵtə Sojuz sjezdьna ʙyləge.

Eşelon menən ʙergə kilgən Başqortostan neft'seləre delegatsiahьn „Frezer“ həm „Neftegaz“ zavodtarьnьꞑ staxanofsьlarь, Glav neft' nacal'nigenenꞑ urьnʙaъarь ip. Jefunin, VKP(ʙ)nьn Başqortostan Ɵlkə Komitetь sekretarь ip. Isəncurin, Başqortostan УВК predsedatele ip. Tahirьf, Başsovnarkom predsedatele ip. Bulaşьf, ВУВК aqzahь ip. Jəhydin, Başqortostan vəkillegenenꞑ sotrudniktarь həm başqalar jaqьmlь rəveştə qarşьlanьlar.

Parovozđьꞑ alđьna Lenin həm Stalin hyrəttəre qujьlqandar. Eşelondьn ʙaştaqь vagonь đur lozungtar həm transporttar menən ʙiđəlgən, ularqa: „Sovettarđьꞑ VIII ʙɵtə Sojuz sjezdьna sələm!“, „Maqtavlь staxanofsьlarqa—Stalin ucenikтarьna sələm!“ tip jađьlqan.

Parovoz ʙudkahьnan ordenlь maşinis A. G. Gurin kyrenə. Ul eşelondь Ɵfenən 21 nojəʙrđə alьp kitkən həm grafik ʙujьnsa ʙildələngən vaqьtqa tegəl proletariat başqalahьna kiltergən.

Duъtarsa kyreşevđərđən həm qul qьъьşьvđarđan hunꞑ, Başqortostan ASSR đьꞑ ʙɵtə Rossia УВК ergəhendəge vəkile ip. Urazajьf qьъqasa mitingtь asa. Berense hyđ eşelondьꞑ nacal'nige ip. Samʙьjkinqa ʙirelə. Ul Işemʙaj neft'selərenenꞑ həm Ɵfə transportniktarьnьꞑ ilebeđđenꞑ kensьqьşьnda neft' ʙazahьn tьvđьrьv turahьndaqь iptəş Stalin kyrhətməhen ꞑьşlь ytəv xaqьnda, tarixi sjezdqa raport ʙirevđən torqan ʙɵjɵk şərəfkə ireşkənlektəre turahьnda hɵjləj.

Ip. Samʙьjkindan hunꞑ Başqortostan УВК aqzahь ip. Jəhydingə hyđ ʙirelə. Ul Başqortostan xalqьnьꞑ respuʙlikalaqь ʙik đur neft' zapastarьn yđləşterevgə ʙol'şeviktərsə kərəkənlege turahьnda hɵjləj.

— Berense benzin eşelonь,—ti ip. Jəhydin,—ʙьnь ʙik asьq raъlavsь ʙulьp tora.

Unan hunꞑ Glavneit' nacal'nigenenꞑ urьnʙaъarь ip. Jefunin hyđ ala. Ul SSSR Avьr promьjşlennost' narkomatь isemenən Başqortostan neft'selərenenꞑ—staxanofsьlarьnьꞑ đelegatsiahьn qotlaj.

— Məskəv kɵn hajьn benzin menən kyp eşelondar ala,—tine Jefunin—ləkin ularđьꞑ berehe lə Başqortostan benzinь kevek şatlьqlь rəveştə qarşьlanmanь. Bьl eşelon sovettar ilenə Başqortostan da janꞑь neft' ʙazahьnьꞑ tьvđьrьlьvь turahьnda xəʙər kiltergən berense qarlьqas ʙulьp tora.

„Frezer“ zavodь kollektive isemenən delegatsianь staxanofsь ip. Suşko qotlanь.

*

FOTO TYꞐƏRƏGE OJOŞTOROLHON

Ytkən 1935-36 nsь uqьv jьlьnda Stərletamaq başqort pedagogia texnikumьnda foto tyꞑərəge kyꞑeile genə eşləp kilə ine. Unda 25-30 uqьvsь jɵrɵnelər.

Bьjьlda foto menən qьđьqhьnьvsьlar kyp. Jьş qьna studenttar arahьnda: „Ni ɵsɵn bьjьl foto tyꞑərəge eşləməj“ tigən horav ʙirevđərendə işetəhenꞑ. Texnikumda foto apparatь la ʙar. Bьnьꞑ menən jetəkselek itev selərđə taʙьlasaq. Eş nəmə'ə hunꞑ?

Eş—texnikum komsomol komitetь həm profkomdьꞑ ʙьl tirəgə massanь tuplav, ularđь moʙilizirlavđa hələtlek kyrhətevđərendə genə.

FARXŞATЬF.

Ɵfələ janꞑь asьlqan kyrgəđmə magazinьnda staxanofsьlar kyrgəđməne qarьjđar. (*Urazʙaxtin fotohь*).

OBLIGATSIALARĐЬ ALMAŞTЬRЬV ALDЬNAN

Başqortostandaqь zajom totovsьlarđan 690263 keşe yđđərenenꞑ oʙligatsialarьn ikense ʙişjьllьq (4 nse jьl sьqarьlьşь) zajomьnьꞑ oʙligatsialarьna almaştьrьv turahьnda zajavka ʙirđelər. Respuʙlika la ʙɵtəhe 122933 menꞑ humlьq oʙligatsia almaştьrьlьrqa tejeş.

Oʙligatsialarđь almaştьrьv ɵsɵn 4 kiđev ʙildələnde. Berense kiđevđə—15 nse dekaʙrđən Ɵfə, Beloret, Stərletamaq, Bɵrɵ, Bələʙəj qalalarьnda həm Şişmə, Bişʙylək, Ɵfɵ, Əlşəj, Byzdək rajondarьnda almaştьrьla ʙaşlajasaq. Oʙligatsialarđь almaştьrьv eşe 258 punktta ytkərelergə tejeş.

9-10 nsь nojəʙrđə dəvlət xeđmət haqlьq kassalarь idarahьnda rajon haqlьq kassalarьnьꞑ oʙligatsialarđь almaştьrьrqa əđerlektəre turahьnda rajon kassalarь mɵđirđərenenꞑ ɵlkə kəꞑəşməhe ʙulьp ytte. Kəꞑəşmə rajondarđьꞑ kyʙehe oʙligatsialar almaştьrьv eşen ʙiđələngən vaqьtta ʙaşlajasaqьn kyrhətte. Ləkin Toporin, Blagoveşşin, Beloret, Əʙjəlil həm Bələʙəj rajondarьnda oşo kengə tiklem kalindar plan juq. Almaştьrьv punkttarьnda eşləv ɵsɵn keşelər ʙildələnməgən. Bьl rajondarđa otoştarđь tikşerev həm tyləv eşe nasar ʙara.

Başnarkomfin həm haqlьq kassalarь idarahь rajon kassalarьna jarđamqa konversia vaqьtьnda 25 finans raʙotnik jeʙərələr.

(BaşTASS).

Ɵfələ məktəptər teđeləşe

1936 nsь jьlda GorONO ʙujьnsa Ɵfələ 7 məktəp halьndь. Oşo məktəptərđə 4 menꞑ ʙala uqьj. Bьl məktəprərđən Kerasin—Gogol' uramьnda, 880, Rьjkof uramьnda 880, Oktəʙr revolytsiahь zatonьnda 400, Lager uramьnda 400, Ural prospektahьnda 280, Sьjganskaja polianala № 5-4 zavodtarđa 280 həm Motor zavodьnda 880 şər urьnlьq itep halьndьlar. Bьl məktəptərđə teđev 2 million 623 menꞑ 650 humqa teşte.

M. MINꞐEQOLOF.

OSOVSЬLAR KURSЬNA UQЬVSЬLAR QABUL ITEV DAVAM ITƏ

Ɵfɵ aeroklubь pilottar əđerləv kursьna uqьvsьlar qaʙul itev eşen tamamalnь. Kursqa ʙɵtəhe 94 keşe qaʙul itelep, ular uqьj-jađa ʙaşlanьlar inde. Şulaj đa, uqьrqa inergə teləvse jəştərđenꞑ hanь kyp əle. Kursqa inev turahьnda qarizalar ʙirev davam itə. Başqortostan OSO aviaxim sovetь jəştərđenꞑ kursta uqьꞑa teləktəren iqtiʙarqa alьp, aeroklub ergəhendə pilottar əđerləv ɵsɵn ɵъtəmə ʙer gruppa ojoştororqa quştь. Bьl gruppaqa 30 uqьvsь qaʙul iteləsək.

KINO

„Osoraqlь osoraşьv“

Tormoşta undaj vaqiqalar jьş qьna osoraj. Jeget menən qьđ hɵjləşələr. Bala turahьnda hyđ sьqqas ularđьꞑ mɵxəʙʙəte ɵđɵlə.

Bьl kartinala la şul uq xəl. Artьq đur ʙulmaqan faʙrika kollektivьnьꞑ fizkul'tura instruktorь Grişa, Jlena isemle ʙer qьđđь hɵjə. Jlena fizkul'turnitsa, ul ʙik jaqşь jɵgɵrə. Bьna kollektiv sportakiadaqa əđerlənə, Jlena la şulaj uq əđerlek alьp ʙara, trenirovka jahaj.

Ə Grişa uqa jarđam itə. Ɵjrətə.

Bьna ʙer kɵnɵ Jlena Grişaqa:

— Min otpuskaqa sьqmajьm. Sportakiadala qatnaşmajьm, ʙeđđen ulьʙьđ ʙulasaq... tej.

Grişa ʙьnь oqşatmaj. Ul ʙala ʙulьvьn teləməj. Şulaj itep Jlena unьꞑ menən ajrьlьvqa tiklem ʙarьp jetə.

Kollektiv, Jlenaqa jarđamqa kilə. Bala hɵjɵvse, qьđьl direktorđan ʙaşlap jəştərgə tiklem Jlenanь đuъtarsa qajqьrtьv menən solqap alalar.

Jlenanьꞑ ʙalahь tьva. Ul ʙarь ʙer yđenenꞑ ʙaşlaqan eşen taşlamaj. Trenirovka jahaj. Sportakiadaqa qatnaşa həm jɵgɵrɵvđə sojuz rekordsminь ismen ala. Uqa Grişa kilə, ləkin inde Jlena unь qaʙul itməj. Xatta unan, yđenenꞑ ʙalahь keskəj qьđđa qurqa, qaʙul itməj.

Fil'm matur. Ul jəştərđə, sem'jaqa, ʙalaqa jetdi qaraş tьvđьrьrqa saqьra. Sem'jaqa jeꞑel qarav kyreneştərenən kələ. Tamaşasьlarđьꞑ iqtiʙarьn ььqtьrьlьq xərəkət həm ʙajlьq menən ʙɵgɵngɵ jəştərđenꞑ kyꞑelle tormoşon, his ʙer ʙala qarav qьjьnlьqь ʙulmaqan mul tormoşon kyrhətə.

Bьl kartinanь ʙɵtə jəştərgə lə qararqa kərək.

ASKIN.

BELORETTA PUŞKIN KƟNDƏRENƏ ƏĐERLEK

Beloret. Puşkin kɵndərenə əđerlek jəjelderelə. Tiđ kɵndə Puşkinden zadь turahьnda leksialar ytkərergə ʙildələnde. Kul'tura harajьnda Puşkin kɵndərenə qarata maxsus zal jьhađlanaьrьla. Staxanofsь eşselərđən həm inzener-texnik raʙotniktarđьꞑ qatьndarьnan torqan vokal tyꞑərək „Jevgeni Onegin“ operahьn qujьrqa əđerlənə.

Dramma tyꞑərəge Puşkindenꞑ əъərđəren ɵjrənep, kisə həm konserttarđa ularđь uqьrqa əđerlənə.

Kyp məktəptərđə Puşkin kɵndərenə qarata ʙalalar irtəhe ytkərələsək. Ɵlgə məktəptə Puşkindenꞑ əъərđəren iꞑ jaqşь uqьvqa konkurs iqlan itelde. Bьl məktəptenꞑ uqьvsьlarь Puşkinqa qarata stena gazetahь, şulaj uq ʙɵjɵk şaqirđenꞑ iъtəlegenə arnalqan xudozestvo zurnalь əđerləjđər.

1937-SE JЬL ƟSƟN „OKTƏBR“ ƵURNALЬNA PODPISKALAR QABUL ITELƏ

„Oktəʙr“

Başqortostan Sovet Jađьvsьlarь Sojuzь organь

„OKTƏBR“—ƶurnalь ike ajqa ʙer tapqьr sьqa torqan politik, xudozestvo həm təꞑqit ƶurnalь.

„OKTƏBR“—ƶurnalь kiꞑ qatlam eşselər, kolxozsьlar massahьna, kul'tura aktivьna, partia, komsomol həm profsojuz kul'tura aktivьna, partia, komsomol həm profsojuz aktivьna kiꞑ sovet intelegentsiahьna, şulaj uq əđəʙiət tyꞑərəktəre jetəkselərenə həm unьꞑ aqzalarьna qarata sьqarьla.

„OKTƏBR“—ƶurnalь yđenenꞑ uqьvsьlarьn ʙaşqort sovet əđəʙiəte, SSSR xalьqtarь əđəʙiəte, klassik əđəʙiət həm sit ilđərđenꞑ revolytsion əđəʙiəte menən tanьştьra, ularđan ɵlgɵ əъərđər urьnlaştьra.

„OKTƏBR“ ƵURNALЬNA JAĐЬLЬV XAQЬ:

1 jьlqa	12 hum
6 ajqa	6 „
2 ajqa	2 „
Ajьrьm nomerь	2 hum

„Oktəʙr“—ƶurnalьna podpiskalar Başqortostandьꞑ ʙɵtə pocta ʙylektərendə həm xat taşьvsьlarьnda jađьlьrqa mɵmkin.

Podpiska eştəre ʙujьnsa zakazdarđь oşo ađresqa ođatьrqa:

Ɵfɵ, Zensof uramь, №80.

„Sojuzpecat“tenꞑ Ɵlkə ʙjurohь.

Javaplь redaktor A. Əmin.

Ɵfɵ „Oktəʙr naшiskahь“ tipografiahь. Başglavlit vəkile № 4554

DEKABR'
5
1936-sь jьl
№ 123 (1035)
Ajƣa 12 tapqьr
sьƣa

ʙɵtə ildərdeꞑ proletarđarь, ʙerləşegeđ!

Leninse

VLKSM đьꞑ
Başqortostan
Ɵlkə həm Ɵfə
qala komitetь
organь 11-se jьl
sьƣa

„ЛЕНИНСЕ"—Орган Башкир. Обл. и Уфим. город. комитета ВЛКСМ

SOVETTARĐЬꞐ VIII ƂƟTƏ SOJUZ ƢƏĐƏTTƏN TЬŞ SJEZЬ

Sovettarđьꞑ VIII ʙɵtə Sojuz ƣəđəttən tьş sjezьnьꞑ Mandat komissiahь predsedatele

IP. JA. A. JAKOVLEFTEꞐ DOKLADЬ

I. Sjezdьꞑ sostavь turahьnda dɵjɵm məƣlyməttər

Mandat komissiahь sovettarđьꞑ VIII-ʙɵtə Sojuz ƣəđəttən tьş sjezьnьꞑ tavьş ʙirev xoquqь menən jeʙərelgən 2.016 deputatьnьꞑ mandattarьn qarap sьqtь həm dɵrɵъ taptь.

SSSR sovettarьnьꞑ 1924-jьlda ʙulƣan həm oşo sjezƣa tiklem ƣəməldə ʙulьp kilgən SSSR Konstitutsiahьn raъlaƣan II-sjezьnda 1.535 delegat ine.

SSSR sovettarьnьꞑ II-sjezьna həm xəđer VIII-ʙɵtə Sojuz ƣəđəttən tьş sjezьna hajlavđar ʙer yk hajlav formalarь nigeđendə ytkəreldelər. Timək, 481 deputattьꞑ artьvь SSSR xalqьnьꞑ dɵjɵm yъeşeneꞑ həm unьꞑ qalalarьndaƣь xalьq yъeşeneꞑ ħeđɵmtəhendə kilep sьqqan.

Mandat komissiahь mandattar hanьnьꞑ ʙьl artьvьnьꞑ SSSR xalqьnьꞑ ьsьn artьvьna mьvafiq ʙulьvьn tikşerev ɵsɵn xalьq-xuzalьƣь ucotь yđək idarahьna mɵrəzəƣət itte. Xalьq-xuzalьƣь ucotь yđək idarahь SSSR sovettarьnьꞑ II həm VIII-sjezđarь arahьnda SSSR xalqьnьꞑ artьvь kəmendə 30 million keşe təşkil itkənlegen mandat komissiahьna ʙelderđe. **(Alqьştar).**

Şunь kyrhətep ytergə kərək, ʙьl artьv xəđerge Pol'şa xalqьnьꞑ 90 protsentьna tiꞑləşə. **(Alqьştar).**

Taƣь la Germania menən saƣьştьrajьq: ʙьl artьv Germaniahьnьꞑ xəđerge xalqьnьꞑ kəmendə 40 protsentьn təşkil itə həm Germania xalqьnьꞑ şul uq vaqьt esendəge artьvьnan 6 tapqьr kyʙerək ʙulьp tora. **(Alqьştar).**

Mandat komissiahь deputattarđьꞑ hanьn xalьq hanь turahьndaƣь məƣlyməttər menən saƣьştьrƣandan huꞑ, tavьş ʙirev xoquqь menən 2.016 mandattь qarap sьqtь həm ularđьꞑ hanьn dɵrɵъ tip taptь, şul iъəptən SSSR Konstitutsiahьnьꞑ projektьnda kyrhətelgən respuʙlikalar ʙujьnsa ul mandattarđьꞑ hanь oşolaj:

Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuʙlika — 1.310 mandat.
Ukraina SSR — 370 mandat.
Belorussia SSR — 62 mandat.
Azerʙajzan SSR — 40 mandat.
Gruzia SSR — 37 mandat.
Ərmənstan SSR — 13 mandat.
Tɵrɵkmənstan SSR — 16 mandat.
Yzʙəkstan SSR — 65 mandat.
Tazikstan SSR — 14 mandat.
Qazaƣьstan SSR — 75 mandat.
Qьrƣьzstan SSR — 14 mandat.

RSFSR đaƣь həm SSSR jaꞑь Konstitutsiahьnda kyrhətelgən avtonomialь sovet sotsialistik respuʙlikalar ʙujьnsa mandat komissiahь tavьş ʙirev xoquqlь mandattarđьꞑ tyʙəndəge hanьn raъlanь:

Tatarstan ASSR — 28 mandat.
Başqortostan ASSR — 29 mandat.
Daƣьstan ASSR — 1 mandat.
Byrət-Monƣol ASSR—9 mandat.
Kaʙarda-Balkar ASSR—4 mandat.
Qalmьq ASSR — 3 mandat.
Karelia ASSR — 5 mandat.
Komi ASSR — 2 mandat.
Qrьm ASSR — 14 mandat.
Mari ASSR — 5 mandat.
Mordva ASSR — 12 mandat.
Povolz'je nemestəre ASSR — 6 mandat.
Tɵnjaq-Osetia ASSR — 4 mandat.
Udmurt ASSR — 9 mandat.
Cecen-Inguş ASSR — 8 mandat.
Sьvaş ASSR — 9 mandat.
Jaqut ASSR — 3 mandat.

ʙьl sjezda vəkildəre ʙulƣan qalalar həm predpriatielər iъəʙenən kyp kenə qalalarđьꞑ həm predpriatielərđeꞑ vəkildəre 1924-jьlƣь sjezƣa jeʙərelməgəjne.

Şundaj qalalarđьꞑ həm predpriatielərđeꞑ qajhь ʙerəvđəren əjtep ytəjem:

Magnitogorski, yđendə 200 meꞑdən artьq xalьq iъəpləj;
Prokopjevski, 100 meꞑdən artьq xalьq iъəpləj;
Karaganda, 150 meꞑdən artьq xalьq iъəpləj;
Stalinogorski, 70 meꞑdən artьq xalьq iъəpləj;
Kirovski, 35 meꞑdən artьq xalьq iъəpləj;
Komsomolski, 50 meꞑdən artьq xalьq iъəpləj;
Berezniki, 80 meꞑdən artьq xalьq iъəpləj;
Leninski-Kuznetski, 66 meꞑdən artьq xalьq iъəpləj.

Sovettarđьꞑ 1924-jьldaƣь sjezьnda ʙьl qalalarđьꞑ vəkildəre qatnaşmanь, sənki ul vaqьtta ulər juq inelər əle. Kyp həm ʙik kyp ʙaşqa qalalar kevek yk ʙьl industrial qalalarđь — metall, kymer, ximia, avio həm sudostrojenie krepostəren sovet vlasь stalinsel ʙişjьllьqtarđь ʙojomƣa aşьrƣan xəldə, oşo sjezdar arahьnda tɵđɵnɵ. **(Ođaq alьqştar).**

Şulaj uq mandat komissiahь miꞑə — sovettarđьꞑ II-sjezьna đelegattar jeʙərə almaƣan, oşo sjezđa delegattarь ʙulƣan jaꞑь predpriatielərđeꞑ teđməhen ʙelderergə quştь. Şulaj uq stalinsel ʙişjьllьqtar esendə tɵđɵlgən ʙьndaj jaꞑь predpriatielərgə jɵđđərsə ʙaşqa predpriatielər arahьnda, məъələn, tyʙəndəgelər inələr:

Stalin ismendəge Celəʙe traktor zavodь;
Dzerzinski ismendəge Stalingrad traktor zavodь;
Ordzonikidze ismendəge Xar'kof traktor zavodь;
Molotof ismendəge Gor'ki avtomoʙildər zavodь.
Stalin ismendəge Məskəv avtomoʙildər zavodь;
Kaganovic ismendəge Məskəv şarikopodşipnik zavodь;
Ɵfɵ motor zavodь;
Zaporozstal';
Saratof komʙajndar zavodь;
Kuznetski metallurgia zavodь;
Magnitogorski metallurgia zavodь;
Məskəv metrohь;
Volga—Məskəv kanalь tɵđɵləşɵ;
Kramotorskiđaƣь avьr maşinalar eşləvse Stalin ismendəge zavod;
Stalinogorskiđaƣь Stalin ismendəge ximik komʙinat;
Kemerovo energo-ximik komʙinatь;
Solikamski kalej komʙinatь;
Kuzʙassugol';
Karaganda ugol';
Sintetik kaucuk zavodь;
Aviatsia zavodtarь;
Başqortostan neft' qьvьv zavodь;
Petropovolski it komʙinatь;
Taşkent tuqьv komʙinatь;
Gruzia ferrosplav zavodь;
Jaroslav rezina komʙinatь;
Byrət-Monƣolia parovoz-vagondar-remontlav zavodь;
Altьn promьjşlennosь ɵsɵn maşinalar eşləvse Irkutskiđaƣь zavod.

Sovet vlasь jɵđđərsə ʙaşqa predpriatielərđe tɵđɵgən kevek ʙьl predpriatielərđe SSSR sovettarьnьꞑ II-sjezьnan huꞑ ytkən vaqьt esendə stalinsel jetəkselek menən tɵđɵnɵ. **(Alqьştar).**

ʙeđđeꞑ sovettar sjezьnda deputattarđьꞑ sьƣьş jaƣьnan sostavь oşolaj: eşselər — 42 protsent, krəъtiəndər — 40 protsent, intelligensia —18 protsent. Sjezd delegattarь yđ đəreneꞑ tɵp eştəre ʙujьnsa tyʙəndəgesə ʙylenələr: proizvodstvolaƣь eşselər — 19 protsent, krəъtiəndər — 14 protsent, Qьđьl armia delegattarь — 7 protsent, avьl sovettarьnьꞑ həm rajʙaşqarmalarđьꞑ predsedateldəre — 16 protsent, sovettarđьꞑ kraj, ɵlkə həm yđək respuʙlikan ʙaşqarma komitettarьnьꞑ aƣzalarь — 18 protsent, partia ojoşmalarьnьꞑ həm professional sojuzdarđьꞑ raʙotniktarь — 16 protsent, predpriatie direktorđarь — 5 protsent, inzenerđar, agronomdar, fən həm **iskusstvo raʙotniktarь—5** protsent.

Sovettarđьꞑ VIII-ʙɵtə Sojuz ƣəđəttən tьş sjezь deputattarьnьꞑ sostavь:

SSSR sovettarьnьꞑ 1924-jьlda ʙulƣan II-sjezь menən saƣьştьrƣanda VIII-sjezd sostavьnda sьƣьş jaƣьnan xeđmətkərđərđən ʙulƣan deputattar ɵləşɵ şaqtaj miqdarđa — 31 protsenttan 18 protsentqa tiklem kəmegənlegen;

turanan-tura proizvodstvola eşləvse eşselər ɵləşɵ ɵs tapqьr (6 protsenttan 19 protsentqa tiklem) artqanlьƣьn;

turanan-tura avьl xuzalьƣь proizvodstvohьnda eşləvse krəъtiəndər ɵləşɵ 2 tapqьr (7 protsenttan 14 protsentqa tiklem) artqanlьƣьn kyrhətə.

Inzener-texnik həm ƣilmi raʙotniktar gruppahь la artqan.

Sjezda partiahьđđar protsentь yъ kən:

	Sovettarđьn II-sjezьnda	Sovettarđьn VIII-sjezьnda
Kommunistar	90 pr.	72 pr.
Partiahьđđar	[illegible] pr.	28 pr.

(Adaƣь 2-se ʙittə)

SOVETTARĐЬꞐ VIII BƟTƏ SOJUZ ƢƏĐƏTTƏN TЬŞ SJEZЬ

Sovettarđьꞑ VIII ʙɵtə Sojuz ƣəđəttəꞑ tьş sjezьnьꞑ Mondat komissiahь predsedatele

IP. JA. A. JAKOVLEFTEꞐ DOKLADЬ

Timək, sovettarđьꞑ II-sjezьnan VIII-sjezьna tiklem eşse sьjnьf diktaturahьnьꞑ ʙazahь kiꞑəjgən;

Timək, sotsialistik jəmƣiətte təđəvse partiahьđđar hanь, iptəş Stalin xaqlь rəveştə partiahьđ ʙol'şeviktər tip ataƣan keşelərđen hanь uƀə. **(Odaq alqьştar).**

II. Eşse—deputattar

Bьl sjezƣa turanan-tura proizvodstvola — promьjşlennosta, transportta eşləvse 370 eşse həm eşse qatьn-qьđđar, ulardan ʙaşqa sovxoz həm MTS lardan 99 eşse qatnaşa. SSSR sovettarьnьꞑ II-sjezь deputattarь arahьnda proizvodstvola eşləvse eşselər 84 keşe genə ine.

Avьr promьjşlennost' predpriatielərenən sjezƣa deputat ʙulьp kilgən eşselərđenꞑ jartьhьnan kyʙehe sovet vlasь tarafьnan SSSR sovettarьnьꞑ II-sjezьnan huꞑ tɵđɵlgən predpriatielərđə eşləjđər.

Bьl eşselərđenꞑ motlaq kypselek ɵləşə, 97 protsentь — staxanofsьlar. Şulardan:

eşləp sьƣarьv normalarьn 1,1 đən 1,5 tapqьr ytəvselər — 33 protsent;

eşləp sьƣarьv normahьn 1,5 tən 2 tapqьrƣa tiklem ytəvselər — 30 protsent;

eşləp sьƣarьv normahьn 2 nən 3 tapqьrƣa tiklem ytəvselər—23 protsent;

eşləp sьƣarьv normahьn 3 tən 4 tapqьrƣa tiklem ytəvselər—4 protsent;

eşləp sьƣarьv normahьn 4 tapqьrđan arttьrьp ytəvselər — 7 protsent.

Bьl staxanofsь deputattarđьꞑ — sjezd aƣzalarьnьꞑ 60 protsentь ʙer yk vaqьtta sovet aƣzalarь ʙulьp toralar. Ular yđđərenenꞑ proizvodstvolaƣь eştəre menən ʙer rəttən kɵn hajьn dəvlətte idara itevgə qatьşalar.

Proizvodstvo eşselərenən ʙulƣan ʙɵtə deputattarđьꞑ 14 protsentь urta ʙelemle.

Bьl ʙɵtənləj jaꞑь fakt, SSSR sovettarьnьꞑ II-sjezь vaqьtьnda ul fakt juq həm ʙulьvь mɵmkin tygel ine.

Beđđenꞑ sjezd deputattarь arahьnda vatanьʙьđđьꞑ iꞑ jaqşь uldarь, yđenenꞑ ʙojevoj narkomь iptəş Ordzonikidze tarafьnan ojoştorolƣan həm jetəkselek itelgən avьr promьjşlennost' armiahьnьꞑ aldьnƣьlarь ʙar **(qatь alqьştar).**

Staxanofsьlar xərəkəten maqtavlь ʙaşlap jeʙərevse — iptəş Staxanof **(alqьştar);**

Staxanoftьꞑ iptəşe, kommunistьꞑ partiahьđ menən dɵrɵƀ xeđməttəşlek itevenenꞑ ɵlgɵhɵn kyrhətkən — iptəş Dykanof;

Mariupol' zavodьnьꞑ qoros iretevsehe, qoros iretevselərđenꞑ ʙɵtə Sojuz jarьşьnda jeꞑevse — iptəş Mazaj;

Dzerzinski ismendəge zavodtьꞑ qoros iretevsehe, iptəş Mazaj menən uꞑьşlь jarьşьvsь — iptəş Silcenko;

ʙlymingtenꞑ ʙaş val'sovcigь, Kuznetski zavodь stanьnьꞑ projekt ʙujьnsa ʙildələngən qevətenən ʙer jarьm tapqьr artьq miqdarđa prokat ʙirevse — iptəş Russkix;

„Rostsel'maş" zavodьnьꞑ qojov sexьnьꞑ masterь, formovka ʙujьnsa ʙildələngən normanь 2 tapqьrđan kyʙerək aşьrьp ytəvse — iptəş Dianьf;

Molotof ismendəge Gor'ki avtomoʙil zavodьnьꞑ timersehe, Amerikanьꞑ iꞑ jaqşь timerselərə menən ʙer rətkə ʙaƀqan həm metall promьjşlennosьnda staxanofsa eş metodtarьnьꞑ maqtavlь initsiatorь ʙulƣan — iptəş Busьjgin **(alqьştar).**

Leningradtaƣь Kirof ismendəge zavodtьꞑ timersehe, normanь 3 tapqьr aşьrьp ytəvse — iptəş Bovin;

„Dinamo" zavodьnьꞑ eşsehe — strogal'şigь, normanь 6 tapqьr aşьrьp ytəvse — iptəş Konovalof;

Nizne-Saldinski metallurgia zavodьnьꞑ katale, normanь 2 tapqьr aşьrьp ytəvse — iptəş Antalina;

oʙer-master, Magnitogorski zavadьnьꞑ „Trista" stanьnda normanь 2 tapqьr aşьrьp ytəvse — iptəş Zujьf;

Celəʙe traktor zavodьnьꞑ şlifovşitsahь, porşen qulsalarьn şlifovajt itev ʙujьnsa normanь 2 tapqьr aşьrьp ytəvse — iptəş Oreşkina;

Prokop'jevski rudniktarьnьꞑ zaʙojşigь, ʙildələngən normaƣa qaraƣanda kymerđe ike jarьm tapqьr artьq ʙirevse — iptəş Zəjnetdinef;

Ciatur margans rudnigьnьꞑ zaʙojşigь, normanь 5 tapqьr aşьrьp ytəvse — iptəş Samxaradze;

altьn priskahьndaƣь zaʙojşik, normanь 9 tapqьr arttьrьp ytəvse— iptəş Cernof;

„Grozneftteꞑ" ʙoravlav masterь, tərəngə ʙoravlav rekordtarьnьꞑ ʙerehen qujьvsь — iptəş Rəʙof.

Beđđenꞑ sjezd deputattarь arahьnda timer jul transportьnьꞑ maqtavlь narkomь iptəş Kaganovic tarafьnan jetəkselek itelə həm jynəleş ʙirelə torƣan timer jul transportь armiahьnьꞑ aldьnƣьlarь ʙar **(qatь alqьştar).**

Iptəş Krivonos — Donetski timer julьnьꞑ maşinistь. Ul ʙerense ʙulьp elek ʙildələngən texnik tiđlek normalarьn aşьrьp ytəne həm şunьꞑ menən timer jul transportьnda staxanofsьlar xərəkətenenꞑ jəjelevenə etəreş ʙirđe **(alqьştar).**

Iptəş Ognef — Dzerzinski ismendəge timer juldьꞑ maşinistь. Ul parovozdьꞑ promьjvkahьđ jɵrɵv normalarьn avđarьp taşlanь həm unьꞑ ʙьl jɵrɵşən 20 meꞑ kilometrƣa tiklem jetkerđe;

iptəş Bogdanof — Oktəʙr timer julьnьꞑ jəş, iꞑ kul'turalь maşinistarьnan ʙerehe. Ul parovozdь qarav ɵlgɵləren ʙirđe həm texnik tiđlek normalarьn ʙajtaq aşьrьp ytəj;

iptəş Makarof—Amur timer julьnьꞑ maşinistь. Ul parovozƣa promьjvka həm remont jahamajьnsa pojezdь Alьƀ Kɵnsьƣьş krajьnan Məskəvgə ʙildələgən vaqьtьna alьp kilde;

iptəş Skop — Ussuri timer julьnьꞑ maşinistь. Ul parovozdьꞑ təgərməstərenə oʙtocka jahamajьnsa unьꞑ jɵrɵv normahьn 3 tapqьr aşьrьp ytəj.

Beđđenꞑ sjezd deputattarь arahьnda tyʙəndəgelər ʙar:

iptəş Smetanin—ʙьna tigən ajaq kejemdəren tegevse, kyn promьjşlennosьnda staxanofsьlar xərəkəten ʙaşlavsь. Ul sex nacal'nige itep ʙildələngəs „Skoroxod" faʙrikahьnda rantlь ajaq kejemdəre jeteşterev sexьnьꞑ eşləp sьƣarьvьn ikelətə arttьrđь;

iptəş Jegorova — tuqьvsь. Ul „Bol'şevik" komʙinatьnan uqьrƣa kitkən, hər kemgə ʙildəle staxanofka Odensovanь maqtavlь rəveştə almaştьrđь. Jegorova 216 stanokta eşləv oƀtalьƣьna ejə ʙuldь.

Bьl isemlekte davam itergə mɵmkin ʙulьr ine.

Burzuazia sotsialistik jəmƣiətkə jala jaƣa. Ul sotsializmdь, jənəhe, talanttardь ʙaƀьvsь həm ʙɵtə keşelərđe ʙer tɵrlɵ posredstvennost' kiməle menən tigeđləvse stroj kevek itep kyrhətə.

Beđđenꞑ sjezd deputattarьnьꞑ sostavь, sovet strojьnьꞑ keşelek tarixьnda ʙerense tapqьr xalьqtьꞑ ьsьn talanttarьn asьvsь stroj ʙulƣanlьƣьn, eşselərđən, krəƀtiəndərđən həm intelligentsianan Staxanoftardь, Molokoftardь tьvđьrьvsь həm kyʙəjtevse stroj ʙulƣanlьƣьn ʙɵt donjaƣa kyrhətə.

Nihajət, ʙeđđenꞑ sjezdьꞑ eşse đən ʙulƣan deputattarьnьꞑ so iptəş Stalin əjtkən:

„...SSSR eşse sьjnьfь — ul ʙɵtənləj jaꞑь, eksploatatsianan azat itelgən eşse sьjnьf, uƣa oqşaşlьь keşelek tarixь ʙelgəne juq ine əle" tigən hyđđəren tulьhьnsa raƀlaj.

(Odaq alqьştar).

III. Sjezdьꞑ krəƀtiən—deputattarь

Sovettarđьꞑ VIII-ƣəđəttən tьş sjezьnьꞑ proizvodstvola eşləvse krəƀtiən deputattarьnьꞑ hanь 261 keşe təşkil itə, SSSR sovettarьnьꞑ II-sjezьnda ular 110 keşe inelər.

Bьl handarđьꞑ əhəmiəten tyʙəndəge fakttar asьp ʙirələr:

SSSR sovettarьnьꞑ II-sjezьnda ʙɵtə krəƀtiən deputattar jaꞑƣьđaqtar inelər, sovettarđьꞑ VIII-ƣəđəttən tьş sjezьnda ʙɵtə krəƀtiən deputattar — ular kolxozsьlar. **(Şavlь alqьştar).**

SSSR sovettarьnьꞑ II-sjezьnda ʙɵtə krəƀtiəndər yđđərenenꞑ zanətielərə turahьndaƣь horavƣa „igenselek" tip javap ʙirđelər. Bьl, motlaq kypselek ɵsɵn — jaꞑƣьđaq xuzalьqta kɵs jetməƀlek xeđmət, tɵp proizvodstvo qoraldarь rəvşendə huƣa həm salƣь, đuf ɵlgəşev rəvşendə 3-4 gektar səsev, juƣarь texnika rəveşendə at haʙanь həm at, tigən hyđ ine.

Sovettarđьꞑ VIII-ƣəđəttən tьş sjezьnda krəƀtiən — deputattar iztimaƣi xeđmətkə qatnaşьvsьlar yđđərenenꞑ zanətielərə turahьndaƣь horavƣa oşolaj javap ʙirđelər:

13 protsent — traktoristar,

8 protsent — komʙajnerđar,

26 protsent — kolxoz predsedateldərə,

10 protsent — ʙrigadirđar,

20 protsent — zveno ʙaşlьqtarь,

6 protsent — malsьlьq fermalarьnьꞑ mɵdirđərə,

12 protsent — hьjьr havьvsьlar, ʙьđav yƀterevselər həm susqa qaravsьlar;

2 protsent — saʙandar,

3 protsent — səj, mamьq həm ʙaşqa texnik kul'turalarđь jьjьvsьlar.

SSSR sovettarьnьꞑ II-sjezьnda ʙɵtə ʙьl „zanətielərđenꞑ" vəkildərə juq ine. Sɵnki ul vaqьtta kolxozdar diꞑgeđđə ʙer tamsь ƣьna ʙulьp, traktorđar ʙerəmləp kenə hanalalar ine.

Sovettarđьꞑ VIII-ƣəđəttən tьş sjezьnьꞑ krəƀtiən — deputattarьnьꞑ kypselege yđ proizvodstvohьnda eşləv menən ʙer yk vaqьtta, sovet aƣzalarь ʙulƣan xəldə, dəvlətte idara itev eşenə qatьşalar.

Krəƀtiən deputattar arahьnan tɵrlɵ sovettarđьꞑ aƣzalarь — 63 protsent.

Sjezd deputattarь arahьnda kolxozdarđaƣь sotsialistik jarьştьꞑ Demcenko, Angelina, Pologutina kevek maqtavlь zapevaldarь menən ʙer rəttən oşo keşelər ʙar:

iptəş Kovardak — Kuʙan' kazackahь, „CTZ" traktorьnda eşləvse traktoristka. Ul ɵsɵnsɵ tiđlek menən eşləne. Başta uƣa ɵsɵnsɵ tiđlekkə kysev qurqьnьslь ʙulƣan —ul tiđlekteꞑ yđenən tygel, ʙəlki ul miꞑə yđe həjləgənsə, „teorianan" qurьqqan: „teoria" ɵsɵnsɵ tiđlekteꞑ, jənəhe, tik ʙuş jɵrɵvdər ɵsɵn genə jaraƣanlьƣьn iƀʙat itə ʙit. Ip. Angelina telmərenenꞑ təƀire aƀtьnda ul „teoria" aldьnda qurqьr torovđь jeꞑgən. **(Zalda kɵlɵv).** Ul urozajlьq aldьnƣьlarь kəꞑəşməhendə iptəş Stalingə yđenenꞑ jarđamsьhь menən ʙergə „CTZ" traktorьnda 4.900 gektar hɵrɵrgə vəƣəđə ʙirgəjne, ə asьlda — 5.125 gektar hɵrgən **(alqьştar),** həm 840 ʙot igen həm aqsalata 7.750 hum eşləp alƣan **(alqьştar);**

iptəş Borin—Azov-Qara diꞑgeđ krajьnьꞑ komʙajnerь. 1935 jьlda— yđenenꞑ komʙajner ʙulьp eşləgən təvge jьlьnda — ul 780 gektar urozaj jьjƣan. Bьjьl ul „Stalines" komʙajnь menən 2.040 gektar, jəƣni normanan 10 tapqьr artьq urozaj jьjƣan. **(Alqьştar).** Borindenꞑ kɵnɵnə urtasa eşləve 48 gektar təşkil itkən. 300-400 krəƀtiən dvorđarь jaꞑƣьđaq xuzalьq vaqьtьnda irtənən tɵngə tiklem eşləp ni tiklem gektarđьꞑ urozajьn jьja alhalar, ul ʙer sezon esendə şunь ʙer yđe jьjƣan;

iptəş Ali-Aƣa-Josop. 1929-jьldan ʙirle „Bol'şevik" kolxozьnьꞑ his almaşьnmaj eşləgən predsedatele. 1930-jьlda ul ʙer gektarđan 12 sentner mamьq, 1931-jьlda—16 sentner 1932-jьlda 17 sentner, 1933-jьlda — 26 sentner, 1934-jьlda — 32 sentner, 1935-jьlda — 40 sentner, 1936-jьlda — 55 sentner mamьq jьjƣan. **(Alqьştar).** Kolxozƣa ingəngə tiklem Ali-Aƣa-Josoptьꞑ yđenenꞑ jartь gektar jere ʙulƣan, ʙajđarƣa ʙatraklьq itergə tura kilgən, yđenenꞑ qьđƣanьs jer ucastkahьna hьvđь iꞑ huꞑьnan alƣan, yđenenꞑ jer kiƀəgenən 10 ʙot mamьq jьjƣan. Ul vaqьtta ul 10 ƣa tiklem iƀəpləgən, xəđer, 1936-jьlda, unьꞑ kolxozь 24 meꞑ ʙot mamьq jьjƣan;

iptəş Korotkof—Cuvaşia kolxozdarьnьꞑ iꞑ kyrenekle predsedateldərenən ʙerehe.

Unьꞑ territoriahьnda ʙьjьl jəj ʙujьna ʙer genə tapqьr đa jamƣьr javmaƣan. Şulaj ʙulha la ul arьş, holo həm ʙojđajđьꞑ jɵđər ʙot urozajьn alƣan həm ʙer xeđmət kɵnɵnə altьşar kilogram igen ɵləşkən.

Ul ʙaƀьvƣa 12 meꞑ jɵk hutlь torf həm 4 meꞑ jɵk tiđək, 1.200 sentner kɵl, 2 meꞑ sentner mineral aşlamalar taşьƣan. Səsev ɵsɵn orloqto kolxozdarđan, ə ʙer tiklemen qul menən ʙɵrtɵkləp jьjƣandar.

Ul kolxozda 10 jьllьq məktəp tɵđɵgən, unda xəđer 340 ʙala uqьj, ə 1924-jьlda unьꞑ avьlьnda 2 klaslь məktəptə 22 genə ʙala uqьƣan;

iptəş **Moləkova.** Uđƣan jьl, ʙɵtə ildə ʙer gektarđan 5 sentnerđan artьq jeten jьjƣan tik 10 ƣьna kolxozdь iƀəplərgə mɵmkin ʙulƣan vaqьtta, ul ʙer gektarđan 5 sentner tygel, ʙəlki 10 sentner—ʙer

(Davamь 3-ʙittə)

Sovettarđьꞑ VIII вɵtə Sojuz ƣəđatten tьş sjezьnьꞑ Mondat komissiahь predseddatele

Ip. Ja. A. Jakovleftenꞑ dokladь

tonna jeten sysen вirevgə ireşevđe ujalp alƣan. Вьnь jəđđərsə zveno вaşьqtarь elep alƣandar. Unьꞑ jəzəplənevenə qarşь, **Kalinin** ɵlkəheneꞑ jəđđərsə kolxoznitsalarь unьꞑ familiahьn qaвul itkəndər, moləkovsьlar tip atala вaşlaƣandar həm вьjьl şundaj 280 moləkovsь zveno вaşlьqtarь gektarđan вer tonnanan artьq sys tapşьrđьlar. **(Alqьştar).**

Yđ eşeneꞑ heđemtələren ul вьlaj tip aꞑlattь: elek ni tiklem eşləheꞑ đə, tik taqь la nьƣьraq qьƀalar qьna ine, həm eş ɵsɵn вerəv đə kytərməne. Ə xəđer eşləgən vaqьtta hineꞑ eşləgəneꞑde kyrələr həm xeđməteꞑ ɵsɵn dəvlət hine kytərə **(alqьştar);**

iptəş **Xristina Bajdьjc**—Vinnitsa ɵlkəheneꞑ **„Bol'şevik"** kolxozьnьꞑ zveno вaşlьqь. Ul вьjьlqь qoroloqqa qaramaƀtan, yđ zvenoħь menən hər gektarđan 1 meꞑ sentnerđan artьq sɵgɵldɵr jьjьp alƣan. **(Alqьştar).** Unь zveno вaşlьqtarьnьꞑ rajon jьjьlьştarьnda, ul yđe hejləgənsə, julвaşsь kevek itep qarşь alƣandar, sɵnki ul kolxozsьlarƣa вьnan 3 jьl qьna elek 100 həm 150 sentner urozaj вik đur ɵlgəşev tip iƀəpləngən urьnda, 1 meꞑ sentner urozaj jьjьv mɵmkinlegen kyrhətkən. Kolxozƣa ingəngə tiklem ul jarlь вulƣan. Xəđer mul həm kul'turalь tormoş menən jəşəj. Unьꞑ ɵs ulь вar. Berensehe 20 jəştə—elektro-texnik texnikumnda uqьj, ikensehe 15 jəştə—sɵgɵldɵrsɵlɵk texnikumьnda uqьj, ɵsɵnsəhe 13 jəştə—unьꞑ Kuz'minko avьlьnda revolytsiaƣa tiklem вulƣan 3 klaslь məktəp urьnьna halьnƣan 10 jьllьq məktəpteꞑ 5-se klasьnda uqьj.

Kyp qaвatlarƣa mɵmkin вulha la, вaşqa miƀaldarđь kilterməjem.

Beđđeꞑ sjezdьꞑ krəƀtiəndərđən вulƣan deputattarьnьꞑ sostavь iptəş **Stalindeꞑ:**

„...Sovet krəƀtiəndəre—ul вɵtɵnləj jaꞑь krəƀtiəndər, ularƣa oqşaşlьnь keşelek tarixь вelgəne juq əle" tigən hyđđəren şulaj uq totoşo menən raƀlaƣanlьqь asьq kyrenep tora. **(Ođaq alqьştar).**

IV. Sjezdьꞑ milli sostavь

Sovettarđьꞑ VIII ƣəđəttən tьş sjezьna vəkildəre kilgən kyp kenə respuвlikalarđьꞑ vəkildəre sovettarđьꞑ II sjezьnda вulmanьlar. Вьndaj respuвlikalarƣa sovettarđьꞑ II sjezьnan huꞑ tьvđьrьlƣan: Yzвəkstan, Taƶikstan, Tɵrɵkmənstan həm Qьrƣьzstan sojuz respuвlikalarь, RSFSR đьꞑ Mordva, Cuvaşia, Udmurt həm Qalmьq avtonomialь respuвlikalarь həm USSR đьꞑ Moldavia avtonomialь respuвlikahь qajtьp qalalar. Sjezđьꞑ sostavь вьl ike sjezd arahьndaqь vaqьt esendə SSSR đьꞑ dəvlət tɵđɵleşɵ milli ħьđьq вujьnsa nisek tamamlana вarƣanlьqьn kyrhətə.

Sovettarđьꞑ xəđerge sjezьna 63 millətteꞑ, milli gruppalarđьꞑ həm xalьqtarđьꞑ vəkildəre qatnaşalar, ə sovettarđьꞑ II sjezьna 49 millətteꞑ vəkildəre kilgəjne. Beđđeꞑ sjezdьꞑ milli sostavь jeꞑevsel sotsialistik tɵđɵleş hɵđɵmtəhendə kyp millətərđeꞑ, milli respuвlikalarđьꞑ həm xalьqtarđьꞑ ajaqqa вaƀьvь həm yƀeve nisek вarƣanlьqьn kyrhətə.

Milli respuвlikalarđan vəkil вulьp kilgən deputattarđьꞑ teləhə qajnьhь SSSR dəvlət vlasьnьꞑ jarđamь menən SSSR xalьqtarьnьꞑ xuƶalьq, politik həm kul'tura arttalьqь nisek juƣala вarƣanlьqьn, SSSR xalьqtarьnьꞑ formahь jaƣьnan milli həm jɵkmətkehe jaƣьnan sotsialistik kul'turahь nisek səskə atƣanlьqьn kyrhətə. Ber nisə miƀal kilterəm:

Iptəş **Iвrahim Rəxmətef**—1929 jьldan вirle Yzвəkstandьꞑ Namangən rajonьnьꞑ „Iƶtimaƣiət" kolxoƶьnьꞑ вrigadirь. Unьꞑ вrigadahьnьꞑ julь oşolaj: 1930-jьldan вaşlap 1932-jьlƣa tiklem ul mamьq urozajьn 10 sentner samahь, 1933-jьlda—13 sentner, 1934-jьlda—16 sentner, 1935-jьlda—35 sentner, nihajət, 1936-jьlda—105 sentner, jəƣni fəndə lə, tormoşta la işetelməgən miqdarđa jьjƣan. **(Alqьştar).** Kolxozƣa ingəngə tiklem yđ xuƶalьqьnda eşləvgə qaraƣanda kyвerək вatraklьq itergə tura kilgən jarlь redovoj krəƀtiən вulƣan. Xəđer вьl keşeneꞑ вaƀьvđarьna ejrənev ɵsɵn jəđđərsə kolxozsьlar həm undarsa agronomdar aqьlalar.

Qьş rajon sijotьnda Rəxmətef Məskəvgə вarьv həm iptəş **Stalindeꞑ** qulьn qьƀьv şərəfenə ireşev ɵsɵn вer gektarđan 100 sentner вirergə ɵƀtɵnə jəkləmə alƣan. Ul yđeneꞑ jəkləməhen ytəgən;

Iptəş **Gamer Ragimova**—sjezd deputatь, azerвajƶanka, nasos menən tərəndən neft' sьƣarьv inƶenerь. Baku qara eşsehenen qatьnь. 1920-jьlƣa tiklem pərənƶə japьnьp jɵrɵgən, 4 вalalь olo keşe вulƣas ul uqьrƣa вaşlap, meditsina fakul'tetьn tamamlaƣan qьđь menən вer yk vaqьtta tip əjterlek juƣarь uqьv jorton tamamlaƣan. Xəđer вьl jəş inƶener təvlegenə neft' sьƣarьv normahь 250 tonna вildələngən xəldə, 302 tonna sьƣara **(Ođaq alqьştar).**

Iptəş **Şəripьva**—Bajmaq rajonьndaqь avьlda вaşqort telen həm вaşqort əđəвiəten uqьtьvsь. Вьl avьlda revolytsiaƣa tiklem məktəp вulmaƣan. Xəđer Şəripьva uqьta torƣan вьl avьl məktəвendə вaşqort uqьtьvsьlarь 12 keşe, ə 8 kolxozđь yđ esenə ala torƣan avьl sovetьnda 52 uqьtьvsьlarь вulƣan 8 məktəp вar. Şularđan 50 keşe sovet məktəвen tamamlaƣandar.

Iptəş Şəripьva вalalarƣa вaşqort əđəвiəten uqьtьv qьna tygel, вəlki ularđь вaşqort telendə Puşkin, Gogol', Gor'ki menən tanьştьra. **(Alqьştar.)**

Başqa miƀaldar kilterep tormajьm, sɵnki YK həm xɵkymət jetəkseləreneꞑ Gruzia, Ərmənstan, Əzerвajƶan delegatsialarьn, Yzвəkstan, Taƶikstan, Tɵrɵkmənstan mamьq igevseləren, Вyrət-Monƣolia delegatsiahьn, Ukraina sɵgɵldɵrseləren qaвul itevđəre hər kemdeꞑ xəterendə. Вьl delegatsialarƣa qatьşqan keşelərđeꞑ kyвehe sovettarđьꞑ VIII ƣəđəttən tьş sjezьna deputat вulьp kilgəndər. Вьl delegatsialar sovet vlasьnьꞑ SSSR xalьqtarьna ularđьꞑ kɵstərenen, talanttarьnьꞑ, kul'turahьnьꞑ nindəj qevətle səskə atьşьn kiltergənlegen kyrhəttelər.

Sovettarđьꞑ VIII ƣəđəttən tьş sjezьnьꞑ milli sostavь iptəş **Stalindeꞑ:**

„... Вeđđeꞑ xəđer tulьhьnsa tɵđɵlgən həm вɵtə hьnavđarƣa sьđap qalƣan kyp millətle dəvlətevвeđ вar..." tigən hyđđərenə şulaj uq вьna tigən raƀlanьşь вulьp xeđmət itkənlege вik asьq aꞑlaşьlьp tora.

(Ođaq alqьştar).

V. Fən həm texnika raвotniktarь—sjezd deputattarь

Sovettarđьꞑ VIII ƣəđətən tьş sjezь deputattarьnьꞑ sostavьnda juƣarь вelemle 289 keşe вar. Sovettarđьꞑ II sjezьnda juƣarь вelemle 90 deputat вar ine. Sovettarđьꞑ VIII ƣəđəttən tьş sjezьnьꞑ juƣarь вelemle deputatatarьnьꞑ 74 protsentь sovettar vaqьtьnda juƣarь məktəptərđe tamamlaƣandar.

Kemdər turahьnda hyđ вarƣanlьqь asьqьraq aꞑlaşьlhьn ɵsɵn вьl handar artьnda torƣan deputattar hanьnan qajhь вer iptəştərđe kyrhətep ytəjem:

Ip. **Pruskin.** Juƣarь məktəpte sovettar vaqьtьnda tamamlaƣan. Zavod direktorь sьjfatьnda XTZ la təgərməsle traktorđar həm CTZ la gusenicnьj traktorđar eşləp sьƣarьvđь julƣa qujƣan вik jaqşь texnik. Xəđer ul avьr promьjşlennost' narkomьnьꞑ urьnвaƀarь;

ip. **Butenko**—krəƀtiən ulь, yđeneꞑ tormoş julьn eşse вulьp вaşlaƣan. Sovet vuzьn tamamlaƣan. Xəđer вer yđe ħuqьşqa tiklem вulƣan вɵtə sujьn həm qoros proguksiahьnьꞑ dyrttən вer ɵlɵşɵnən artьqьraqьn həm ħuqьşqa tiklem вɵtə prokattьꞑ вiştən вer ɵlɵşɵnən kyвerəgen eşləp sьƣara torƣan Kuznetski metallurgia komвinatьnьꞑ jaqşь direktorь вulьp tora;

ip. **Zavenəgin**—eşse ulь вulƣan, partia raвotnigьnan [illegible]erƣa əjləngən—direktor sь[illegible] Jevropala iꞑ ere metallurgia predpriatiehe—Magnitogorski zavodьnda jetəkselek itə;

ip. **Fokin**—вuldьqlь jəş inƶener, 1926-jьlda juƣarь məktəpte tamamlaƣan, Stalingrad traktor zavodьnьꞑ direktorь, đur zavodtь jaqşь alьp вara;

ip. **Jusim**—sovettar vaqьtьnda uqьƣan, tik 5 kenə jьl elek energetik institutь tamamlaƣan inƶener. Kaganovic ismendəge вerense GPZ nьꞑ timerlek sexь вylektərenən вereheneꞑ nacal'nige вulƣandan huꞑ, şul uq oвorudovanie menən yđ вylegeneꞑ xeđmət ьramlьlьqьn вer jьl esendə ike jarьm tapqьr kytərə вelgən;

ip. **Bondorenko**—eşse semjahьnan sьqqan. Sovettar vaqьtьnda VUZdь tamamlaƣan. Redovoj inƶenerđan Xar'kof parovozdar eşləv zavodьnьꞑ direktorь вulьvƣa tiklem вɵtə juldь ytkən. Zavod unьꞑ jetəkselege menən jaꞑь maşinalarđьꞑ: qevətle „SO" parovozdarьn, transport dizel'dəren вerehe artьnan ikensehen yđləşterə вara;

ip. **Dyfur**—zavod direktorь. Stalingrad traktor zavodь menən вergə yƀte, вaşta unda inƶener-mexanik вulьp eşləgən, unan huꞑ texnik direktor вulƣan, ə xəđer yđe zavod direktorь вulьp eşləj;

ip. **Komorof**—Fəndər akademiahьnьꞑ vitse-prezidente;

ip. **Lьjsenko**—krəƀtiən ulь, xəđer akademik. Ьsьn ƣalim, unan вeđđeꞑ xuƶalьqьвьđ mənfəƣəttərendə yƀemlektərđe yđgərtə вelə torƣan keşe sьnьqьp kilə;

Ip. **Mejster**—вeđđeꞑ ileвeđđeꞑ kyrenekle seleksionerь;

Ip. **Burdenko**—professor, xirurganьꞑ iꞑ đur masterđarьnan вerehe;

Moskvin—Sojuzdьꞑ iꞑ həjɵkle xalьq artistarьnan вerehe.

SSSR đa eşse həm krəƀtiəndərđeꞑ jəki ularđьꞑ вalalarьnьꞑ kul'tur juƣarьlьqtarьna ejə вulƣanlьqtarьn tyвəndəge fakttar вulha la kyrhətələr: juƣarь вelemle deputattarđьꞑ 57 protsentьn—elekke eşse həm krəƀtiəndər jəki ularđьꞑ вalalarь **(alqьştar)**; predpriatie direktorđarьnan sjezd delegattarь вulƣan 94 keşe arahьnda 50 protsentьnьꞑ juƣarь вeleme вar.

Вьl qьƀqasa spravkalar iptəş **Stalindeꞑ** вeđđeꞑ intelligentsia turahьnda:

„...Вьl—вɵtɵnləj jaꞑь, xeđmət intelligentsiahь, uƣa oqşaşlьnь jer şarьnьꞑ вer ɵlɵşɵndə lə tapmaƀħьqьđ" tigən hyđđərenə şulaj uq illystratsialarđьꞑ вerehe вulьp xeđmət itə alalar. **(Ođaq alqьştar).**

VI. Qatьn-qьđđar—sjezd deputattarь

SSSR sovettarьnьꞑ II sjezьnda вulƣan 58 keşe urьnьna вьl sjezda qatьn-qьđđarđan вulƣan deputatkalar 419 keşe, jəƣni 8 tapqьr artьq. **(Alqьştar).**

Вьl handarđa—uđƣan 13 jьl esendə iptəş **Stalin** jetəkselege menən il jɵgɵrɵp ytkən aralьq. Elek qatьn-qьđđar ɵj xuƶalьqь qamьtь həm vaq avьl xuƶalьqь katorgahь menən вoƣavlanƣajnь. Xəđer avьlđaqь kolxoz strojь, qalaqь juƣarь industria—qatьn-qьđđarƣa xuƶalьq həm kul'tura tɵđɵleşɵneꞑ вɵtə ucastkalarьna juldь astьlar. **(Alqьştar).**

Qatьn-qьđ deputatkalarđьꞑ sostavьnda: kolxoznitsalar—45 protsent, promьjşlennost' həm transport raвotnitsalarь 30 protsent, partia, sovet həm xuƶalьq raвotniktarь—25 protsent.

Sjezdьꞑ promьjşlennosta eşləvse qatьn-qьđđarđan вulƣan deputatkalar arahьnda вɵtə professialarđьꞑ tip əjterlek vəkildəre вar. Beđ proizvodstvola eşləvse qatьn-qьđ deputatkalar arahьnda 63 tɵrlɵ professianь iƀəplənek, şul iƀəptən ular arahьnda qatьn-qьđ slesar'đər, formovşitsalar, revol'verşitsalar pressovşitsalar, frezerovşitsalar, motoristkalar, tokar'đər, sverlovşitsalar, litejşitsalar, вoltorezđar, şartlatьvsьlar, şaxtala leвedcitsalar, tuqьvsьlar, vaterşitsalar, вujavsьlar, kejem kiƀevselər, kejem tegevselər, naвivşitsalar, galoşsьlar, strelocnitsalar, parovoz maşinistarь, elektrovoz maşinistarь, dispetcerđar, вalьq halьvsьlar h. в. вar.

Qatьn-qьđ deputattarđьꞑ sostavь qatьn-qьđđarđьꞑ kolxozda ujnaƣan ajrьvsa đur rolen kyrhətə. Вьl fakttьꞑ saƣьlьşьn вeđ sovettarđьꞑ VIII ƣəđəttən tьş sjezьnda krəƀtiən qatьn-qьđđarьnan вulƣan deputatkalarьnьꞑ sostavьnđa təвavьđ. Ular arahьnda вeđđeꞑ kolxoz avьlьnda вulƣan вɵtə tɵr zanətielərđeꞑ vəkildəre вar. Sjezd deputatkalarь вulƣan 177 kolxoznitsa arahьnda:

komвajnerkalar—11 **(alqьştar)**,
traktoristkalar—9,
traktor вrigadirđarь—6,
kolxoz predsedateldəre—9**(alqьştar)**
ferma mɵdirđəre—8, вrigadirđar—10, jeten talqьvsьlar—2, zveno вaşlьqtarь—67, hьjьr havьvsьlar, вьđav tərвiələvselər, susqa qaravsьlar—38, mamьq, təməke həm вaşqa texnik kul'turalar вujьnsa eşləvselər—17.

Şulaj uq aƣьl xeđməte tip atalƣan xeđmətteꞑ đə qatьn-qьđđar ytəj almaƣan вer genə tarmaqь la

(Davamь 4-вittə)

SOVETTARĐЬꞐ VIII ʙƟTƏ SOJUZ ƢƏĐƏTTƏN TЬŞ SJEZЬ,

Sovettarđьꞑ VIII ʙɵtə Sojuz ƣəđəttən tьş sjezьnьꞑ Mandat komissiahь predsedatele

Ip. Ja. A. Jakovlefteꞑ dokladь

sjezd deputatkalarь ʙulƣan 100 qatьn-qьđ arahьnda:

avьl sovetь predsedateldəre—27,
rajon ʙaşqarma komitettarьnьꞑ predsedateldəre—20,

predpriatie direktorđarь həm sex nacal'niktəre—5, uqьtьvsьlar—18, inƶenerđar—1, osovsьlar—3,
artistkalar—2,
respuʙlikan, ɵlkə, kraj sovet organdarьnьꞑ raʙotniktarь—7,
partia həm professional raʙotniktar—12.

ʙьl handar iptəş **Stalin** səgeldərsələrđe qaʙul itkən vaqьtta həjləgən qatьn-qьđđarđьꞑ azatlьqqa sьƣarьlƣan xeđmətenəꞑ uꞑьşlьqtarьn həm hələtlektəren ʙik jaqşь kyrhətələr.

Sjezd deputattarь ʙulƣan eşselər, kolxozsьlar həm tɵrlɵ xalьqtarđьꞑ vəkildəre turahьnda həjləgəndə, min irđər turahьndaƣь miƀaldar menən ʙer rəttən qatьn-qьđ deputatkalar turahьndaƣь miƀaldarđь la kilterđem, ul miƀaldar qalala xəđerge vaqьttьꞑ industriahьn tɵđɵvđeꞑ həm kolxoz qorolo-şonoꞑ xeđmətsən qatьn-qьđđarđь nisek irđər menən ьsьnlap ta ʙer tiꞑ jahaƣanlьqtarьn həm qatьn-qьđđarđьꞑ azat xeđməte nisek meꞑdərsə ьsьn xeđmət geroinalarьn tьvđьrƣanlьƣьn artьq tapqьr kyrhətələr. ʙьnь ʙigerək tə qatьn-qьđđarđan ʙulƣan deputatkalarđьꞑ dɵjɵm hanьnan—419 keşenən 117 qatьn-qьđđьꞑ Sovettar Sojuzьnьꞑ iꞑ juƣarь nagradahь—SSSR ordendarь menən ʙyləklɵngən ʙulьv faktь la raƀlaj. (**Ođaq alqьştar**).

VII. Qьđьl armejstar—sjezd deputattarь

ʙeđđeꞑ sjezƣa qatьşьvsь qьđьl armejestarđьꞑ nindəj keşelər ʙulƣanlьqtarьn tyʙəndəge iptəştər ʙulha la kyrhətə alalar:

Kapitan Ƶukof—elekke eşse. 1918-jьldan ʙaşlap 1927-jьlƣa tiklem armiala kavaleria cəstərendə xeđmət itkən. 1927-jьlda osovsь—kyđətevse ʙulƣan, unan huꞑ osovsь ʙulƣan, unan huꞑ jeꞑel samoljottar zvenohьnьꞑ komandirь ʙulƣan, unan huꞑ avьr samoljottar otrədeneꞑ komandirь ʙulƣan, ə xəđer—avьr samoljottar eskadriliahьnьꞑ komandirь. Bojevoj əđerlek jəhətenən yđeneꞑ okrugьnda ʙerense ʙulьp ʙara, yđeneꞑ osov eşeneꞑ ʙaşьnan uq şəxsi rəveştə his ʙer avaria jahamaƣan. (**Alqьştar**). ʙeđđeꞑ ileʙeđđeꞑ iꞑ jaqşь keşelərenəꞑ kypselege kevek yk, yđ narkomьnьꞑ ʙojoroƣon ytəp, ʙer yk vaqьtta dɵjɵm ʙelem alьv kursьn ytə (**alqьştar**);

mladşi komandir **Rəʙinin**—armiaƣa tiklem slesar'. 1933-jьlda armiaƣa ingən. Armiaƣa tiklem tik ʙaşlanƣьs ʙelemde genə alƣan. Armiala 7 aj ʙujьna maxsus kurstarđa uqьƣan. Xəđer—mladşi komandir—hьv aƀtь kəməheneꞑ motoristь. ʙɵtə poxodtarđa unьꞑ maşinalarь ʙer genə ʙođolovđь la ʙelməgəndər. Motoristar ʙylege ʙujьnsa eşləv menən ʙer yk vaqьtta karaʙtьꞑ partorgь ʙurьstarьn ytəj, Yđək ʙaşqarma Komitetьnьꞑ aƣzahь ʙulьp tora (**alqьştar**);

mladşi komandir **Mişugli**—16 jəştən, yđ avьlьnda kolxoz ojoştorolƣan momenttan ʙaşlap kolxoz kɵtɵvsehe, ə huꞑьnan konyxe. Kolxozdaƣь eş ɵsɵn xɵkymət unь ildeꞑ iꞑ jaqşь komsomolestar gruppahь menən ʙergə Lenin ordenь menən ʙyləkləgən. 1933 jьlda armiaƣa alьnƣandan huꞑ tankistar məktəʙendə uqьƣan, xəđer tanktь jɵrɵtɵvse mexanik həm 4 klass ɵsɵn imtixan ʙirgən. Unьꞑ tormoş planь—tanktar vzvodьnьꞑ komandirь—lejtinant ʙulьv ɵsɵn uqьv. (**Alqьştar**).

ʙьl keşelərđeꞑ kɵsɵ həm əhəmiəte ulardьꞑ jaꞑƣьđ aldьnqьlar ʙulmajьnsa, ʙəlki Qьđьl armianьꞑ texnikaƣa uꞑьşlь ejə ʙulьvsь ʙɵtə ʙojestar həm komandirđar sostavьnьꞑ vəkildəre ʙulьvđarьnda.

Qьđьl armia deputattarь yđđəreneꞑ sьƣьştarь jaƣьnan tyʙəndəgesə ʙylenələr:
eşselərđən—30 potsent,
Krəƀtiəndərđən—50 protsent,
xeđmətkərđərđən—20 protsent

Sovettarđьꞑ xəđerge sjezьnda Qьđьl armia vəkildəreneꞑ protsentь sovettarđьꞑ 2 sjezьnda ʙulƣan menən ʙer yk protsenttь—7 protsent təşkil itə. II sjezdьꞑ qьđьl armejs deputattarьnьꞑ motlaq kypselek ɵlɵşɵn jəjəvle həm atlь ƣəskərđərđeꞑ vəkildəre təşkil itkəndər. ʙeđđeꞑ sjezdьꞑ qьđьl armejs deputattarь tyʙəndəgelərđən toralar:
aviatsia—13 protsent (**alqьştar**),
ʙronevoj-tankovьj cəstər—6 protsent (**alqьştar**),
artilleria—5 protsent,
diꞑgeđ flotь—5 protsent,
texnik ƣə[illegible]ər—3 protsent,
kavaleria [illegible]otsent,
jəjəvle ƣəskər—23 protsent,
texnik cəstərđe lə yđ estərenə ala torƣan dɵjɵm ƣəskəri sojedinenielərđeꞑ komandirđarь həm politraʙotniktarь—35 protsent.

Şulaj itep ʙeđđeꞑ sjezd sostavьnda tyʙəndəge fakttar saƣьlalar:

Berensenən, armianьꞑ SSSR đa tɵđɵlgən jaꞑь qevətle promьjşlennosqa tajanьvsь texnik kɵsɵ saƣьştьrmaƀlьq rəveştə yƀkən;

ikensenən, eşse sьjnьftьꞑ həm krəƀtiəndərđeꞑ təne həm qandarьnan ʙulƣan jaꞑь komandirđarь kadrđarь yƀkəndər həm texnikaƣa uꞑьşlь rəveştə ejə ʙulalar. (**Ođaq alqьştar**).

Ikense tɵrlɵ həm qьƀqasa əjtkəndə, ʙeđđeꞑ sejzd sostavьnьꞑ yđendə yk Eşse-Krəƀtiən Qьđьl armiahьnьꞑ sovettarđьꞑ ʙьl ike sjezdarь arahьnda ytkən vaqьt esendə qevətle kɵskə—ʙeđđeꞑ ileʙeđđeꞑ tьnьs xeđməteneꞑ terəgenə həm ƣorurlьqqa, xɵrmətkə, ʙeđđeꞑ doşmandarьʙьđ ɵsɵn kyrə almavsьlьq həm dəhşətkə əjləngənlek faktь anьq saƣьla. (**Alqьştar**). ʙьl Eşse-Krəƀtiən Qьđьl armiahьn iptəş **Stalin** tərʙiələp yƀterə, unь ʙol'şevistik partianьꞑ ьşanьslь ulь—Sovettar Sojuzьnьꞑ maqtavlь marşalь iptəş **Voroşilof** ojoştora həm əđerləj. (**Ođaq alqьştar**).

⁂

Min tamamlajьm. Tik sotsialistik jəmƣiətteꞑ genə, Konstitutsia məs'ələləren xəl itevgə saqьrьlƣan ьşanьslь keşelər sьjfatьnda ʙeđđeꞑ sovettar sjezьnьꞑ deputattarь kevek deputattarđь sjezƣa jeʙərevə mɵmkin. (**Alqьştar**).

SSSR ʙɵtə donja aldьnda sotsializmdьꞑ qevətle majaƣь ʙulьp juƣarь kytərelep tora.

SSSR đьꞑ jaꞑь stalinsel Konstitutsiahь—„SSSR xeđmətsəndəre ɵsɵn inde ireşelgən qađanьştar kodeksь", „kapitalistik ildərđəge xalьqtar ɵsɵn" „xərəkət programmahь"—jɵđđərsə million xeđmətsəndərgə kiləsəkkə juldь jaqtьrta.

ʙьnan 19 jьl elek, 1918-jьldьꞑ ƣinvarьnda, sovettarđьn III ʙɵtə Rossia sjezь „xeđmətsən həm ekspleatatsialanьvsь xalьq xoquqtarьnьꞑ deklaratsiahьn" qaʙul itte. ʙьl deklaratsia ileʙeđđeꞑ ʙerense Konstitutsiahьna sovettarđь nьƣьtьv həm ekspluatator sьjnьftarđь juq itev ɵsɵn kɵrəş programmahь ʙulьp inde. Iptəş **Stalin**deꞑ ʙьl sjezdaƣь dokladь—ul inde ekspluatatsialanmaj torƣan xalьqtьꞑ, sotsializm tɵđɵgən xalьqtьꞑ deklaratsiahь. Şunlьqtan sotsialistik jəmƣiətte tɵđɵgən xalьqtьn deklaratsiahь ʙulьvь jaƣьnan iptəş **Stalin**deꞑ dokladь—ul SSSR Konstitutsiahьnьꞑ his ajьrьlmaƀ ɵlɵşɵ ʙulьp tora. (**Alqьştar**).

ʙeđđeꞑ xalqьʙьđđьꞑ, unьꞑ sovettar sjezьnьꞑ jaꞑь stalinsel Konstitutsia projektьn, inde tɵđɵlgən sotsialistik jəmƣiət Konstitutsiahь projektьn mɵđəkərə itkəne həm qaʙul itəsəge ɵsɵn ʙeđ ileʙeđđəge xeđmətsəndərđeꞑ ʙatьrlьƣьna həm qaharmanlьƣьna, ʙeđđeꞑ partianьꞑ nьqlьƣьna həm tađalьƣьna, unьꞑ xalьq menən ʙəjlənesəneꞑ tərənlegenə ʙurьslьʙьđ. (**Alqьştar**).

ʙьnьꞑ ɵsɵn ʙeđ yđeʙeđđeꞑ partiaƣa, ʙeđđeꞑ ileʙeđgə, donjanьn aldьnƣь xeđmətsəndərenə iꞑ jaqşь leninseneꞑ, jaꞑь Konstitutsianь tьvđьrьvsьnьn, sovet xalqьnьꞑ ʙɵjɵk ulьnьꞑ, ʙeđđeꞑ ileʙeđ ƣorurlanƣan keşeneꞑ, hər ʙer eşse həm krəƀtiən semjahьnda xeđmətsəndərđeꞑ atahь tip atalьvsьnьꞑ—ʙeđđeꞑ julʙaşsьʙьđ iptəş **Stalin**deꞑ jetəkselek itevenə ʙurьslьʙьđ. (**Ovatsiaƣa kysevse ođaq alqьştar, ʙɵtəhə lə urьndarьnan toralar, zalda „Ura" tavьştarь jaꞑƣьraj**).

MƟHIM TƟĐƏTEV

Gazetaʙьđđьꞑ 1 dekaʙr' hanьnda ʙaƀьlƣan SSR Sojuzьnьꞑ Konstitutsiahь projektь turahьnda iptəş I. V. Stalin dokladьnьꞑ ɵsɵnsɵ ʙylegeneꞑ ikense ʙaƣanahьnda juƣarьnan ʙişense aʙzasьndaƣь:

„Unan arь. Burƶuaz konstitutsialar, milləttər həm rasalarđьꞑ tiꞑxoquqlь ʙula almavđarь turahьndaƣь, tiꞑxoquqlь milləttər həm tiꞑxoquqhьđ milləttər ʙarlьƣь turahьndaƣь, unan tьş taƣь məƀələn, kolonialarda, tiꞑxoquqhьđ milləttərgə qaraƣanda la xoquqtarь kəmerək ʙulƣan milləttər həm rasalar ɵsɵnsɵ kategoriahь ʙarlьq turahьndaƣь təv şartqa ɵndəşməƀtən nigeđlənələr" tigən hɵjləmde tyʙəndəgesə:

„Unan arь. Burƶuaz konstitutsialar, milləttər həm rasalardьꞑ tiꞑxoquqlь ʙula almavdarь turahьndaƣь, tulьxoquqlь milləttər həm tulьxoquqhьđ milləttər ʙarlьƣь turahьndaƣь, unan tьş taƣь, məƀələn, kolonialarda, tulьxoquqhьđ milləttərgə qaraƣanda la xoquqtarь kəmerək ʙulƣan milləttər həm rasalardьꞑ ɵsɵnsɵ ʙer kategoriahь ʙarlьq turahьndaƣь təv şartqa ɵndəşməƀtən nigeđlənələr" tip uqьvьƣьđđь horajьʙьđ.

REDAKSIA.

ISPANIALA GRAƵDANDAR HUƢЬŞЬ

MADRIT AɃTЬNDA HUƢЬŞTAR

ISPANIALA GERMANIA ƢƏSKƏRĐƏRE

Fetnəselər Madridƣa uꞑьşhьđ ataka jahaƣandan huꞑ ʙɵtə kɵstəren staljtsanь Tɵnjaq Kɵnʙajьşьnan uratьp alьp qamarƣa ujlajđar. ʙьl rajonda huꞑƣь kɵndərđe nьqьşmalь huƣьştar ʙara. Fetnəselər kyp juƣaltьvđar menən kire taşlanalar.

Yđđəreneꞑ atakalarьnan huꞑ fetnəselər ʙьl urьnda, Madridtь havanan ʙomʙardirovajt itev menən nьq rəveştə kɵrəşə ʙaşlanьlar. 2 nse dekaʙrđə stalitsanь 2 tapqьr ʙomʙardirovkaƣa aldьlar. Ylevselər arahьnda kyʙerəge qatьn-qьđđar həm ʙalalar təşkil itələr.

Xɵkymət əəskərđəre aərodromdь şulaj uq Talavirđьꞑ timer jul stansahьn ʙomʙardirovajt itte. Aerodromda 15 faşistik samoljottar juq itelđelər. Stansiala xərʙi pojezd vattьrtьldь.

Biskajđa (Tɵnjaq front) xɵkymət ƣəskərđəre uꞑьşlь kɵrəş alьp ʙaralar. Ƣəskərđər Burgostan 40 kilometr alьƀta toralar. (Fetnəselər urьnlaşqan urьndan). ʙьl frontta fetnəselərđeꞑ haldattarьnan respuʙlikansьlar armiahьjaƣьna sьƣьvđar jьşajđь. 2 nse 3 dekaʙrđərđə xɵkymət ƣəskərđəre jaƣьna 260 kavaleristar sьƣьlar.

Sit il matʙuƣattarь Ispaniaƣa Germania ƣəskərđəre kileve turahьnda ʙik kyp jađalar. Kodeksqa (Ispanialaƣь kenjaq portta) tulь ƣorallanƣan xələttə 6 meꞑ nemets ƣəskərđəre kilgəndər. Fetnəselərđeꞑ huƣьş karaʙeldarьnan qasьvsь matrostar fetnəselərđeꞑ xərʙi sudnolarь menən Italia həm Germania ofitserđarь tarafьnan jetəkselek itelə, tiđər. Matrostarđьꞑ əjtevenə qaraƣanda kyptən tygel fetnəselərđeꞑ ike krajsernda karaʙeldarđь xɵkymət ƣəskərđərenə ʙirev maqsatьnda matrostar ʙaş kytərgəndər. Vosstanie ʙik qatь rəveştə ʙaƀtьrьlьp, 20 matrostь şunda uq atƣandar.

UQЬVSЬLAR BYLƏKLƏNDELƏR

Kyptən tygel Milovka texnikumьnda studenttarđьꞑ yđ eşməkərlege eştəre ʙujьnsa olimpiada ytkərelde. Olimpiadala qatnaşьvsьlar səxnələ Ostrovskiđьꞑ „Bednost Neporok" həm „Jeꞑelgən ʙatьrđar" tigən əƀərđəre qujьldь. Uqьvsьlarđan iptəş Vildəjef şiƣьr stilendə jənle gazeta əđerləne. Uqьtьvsь Vixnovski iptəş jetəkselegendə əđerləngən xor tyꞑərəge „Qandr ʙujь" „Rodina" tigən jьrđarđь đur uꞑьştar menən ʙaşqardь.

Uqьtьvsь Nikolski jetəkselege aƀtьnda şaxmat turnirь ytkərelde. ʙьnьꞑ ʙujьnsa Ƣələmьf həm Safarьf iptəştər 16 mɵmkinlektən 12 şər ocok aldьlar. Olimpiadala aldьnƣьlьq kyrhətevselər kitap həm ʙaşqa şunьꞑ kevek kul'tura nəmələre menən ʙyləkləndelər.

ISMƏƢILEF.

Javaplь Redaktor:
A. Əmin

Ɵfɵ „Oktəʙr natiskahь" tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 4561

Bɵtə ildərđeꞑ proletarđarь, berləşeged

DEKABR'
9
1936-sь jьl
№ 125 (1037)
Ajƣa 12 tapqьr
sьƣa

Leninse

VLKSM dьꞑ
Başqortostan
Ɵlkə həm Ɵfɵ
qala komitetь
organь 11-se jьl
sьƣa

„ЛЕНИНСЕ“—Орган Башкир. Обл. и Уфим. город. комитета ВЛКСМ

SSR Sojuzь Sovettarьnьꞑ ƣəđəttən tьş VIII sjezьnьꞑ heđəmtə ultьrьşь

5-dekabr-1936 jьl

Prezidium ɵƅtəle jaꞑьna kilep vaƅqan MOLOTOF, KAGANOVIC, KALININ, VOROŞILOF, ANDREJEF, ORDZONIKIDZE, MIKOJAN, CUBAR', KOSIOR, PETROVSKI iptəştərđe həm prezidiumdьꞑ başqa aƣzalarьn sjezd delegattarь davьllь ovatsia menən qarşьlajđar.

Prezidiumda iptəş STALIN kyrengəs, ovatsialar taƣь la nьƣьraq kɵsəjələr. Zalda: „Iptəş STALINgə ura!“, „Jəşəhen iptəş STALIN!“, „Jəşəhen beddeꞑ hɵjɵklɵ iptəş STALIN!“, „Jəşəhen jaꞑь Konstitutsianьꞑ izadsьhь iptəş STALIN!“, „Jəşəhen stalinsel Konstitutsia! Ura“. tavьştarь jaꞑьraj.

Predsedatel' ber nisə tapqьr zvanok birhə lə, ovatsialar tuqtamajđar. Iptəş ANDREJEF ultьrьştь asьq tip iƣlan itev mɵmkinlegen alƣansa ber nisə minut ytə.

IP. ANDREJEF (predsedatellek itevse): Sjezdьꞑ ultьrьşьn asьq tip iƣlan itə. Redaksion komissianьꞑ dokladьn jahav ɵsɵn hyđ iptəş STALINgə birelə.

(Ovatsialar jaꞑь kɵs menən şavlaj başlajđar. Kɵslɵ „ura“ tavьştarь zaldь tetrətə. Delegatkalar yđđərenen qьđьl javlьqtarьn heltəjđər. Zalda: „Beđđeꞑ hɵjɵklɵ STALINgə ura!“, „Jəşəhen jaꞑь Konstitutsianьꞑ izadsьhь!“ tavьştarь jaꞑьraj. Ovatsialar ber nisə minut davam itələr).

Ip. Andrejef: Konstitutsianьꞑ eşləp tamamlanƣan tekstьnьꞑ projektьn statjalap uqьvƣa həm statjalap tavьşqa qujьvƣa kysəbeđ.

Sjezd delegattarьnan tavьş birev ɵsɵn yđđərenen delegatlьq manđattarьn əđerləp qujьvđarьn horajьm.

Hər statjanь ajrьm rəveştə əşkərtevgə totonam. (Ip. Andrejef Konstitutsianьꞑ bɵtə statjalarьn berehe artьnan ikensehen uqьp sьƣa, ajrьm rəveştə hər ber statja ajqanlь sjezd delegattarьnan ularđьꞑ tɵđətmələre barmь ikənlegen horaj. Unan hun Konstitutsianьꞑ hər ber statjahьn sjezđьꞑ tavьş birevenə quja.

SSR Sojuzь Sovettarьnьꞑ ƣəđəttən tьş VIII-sjezьnьꞑ redaksion komissiahь tarafьnan redaksialap sьƣьlƣan Konstitutsia projektьnьꞑ bɵtə 146 statjahь ber tavьştan qabul itelələr).

Ip. Andrejef: Şulaj itep, iptəştər, tamam redaksialanƣan Konstitutsianь statjalap uqьv menən sjezd yđ eşen bɵtɵrđɵ. Təqdim ɵsɵn ip. Bulganingə hyđ birelə.

Ip. Bulganin: Ukraina, Məskəv, Leningrad, Yzbəkstan, Gruzia, Ərmənstan, Azerbajzan həm Belorussia delegatsialarьnьꞑ tapşьrьvь bujьnsa sjezd qararьnьꞑ tybəndəge projektьn raƅlavƣa inderəm:

„Sovet Sotsialistik Respublikalar Sojuzьnьꞑ Konstitutsiahьn (tɵp zakonьn) raƅlav turahьnda

Sovet Sotsialistik Respublikalar Sojuzь Sovettarьnьꞑ ƣəđəttən tьş VIII-sjezь qarar itə:

Sovet Sotsialistik Respublikalar Sojuzь Konstitutsiahь (tɵp zakonь) projektьn sjezdьꞑ redaksion komissiahь tarafьnan tapşьrьlƣan redaksiala raƅlarƣa“. **(Ovatsiaƣa kysevse davьllь alqьştar, zal ajaq ɵƅtɵ torop alqьşlaj, „Iptəş Stalingə „Ura!“ tigən tavьştar).**

Ip. Andrejef: Sjezd bьl təqdimdeꞑ isemləp tavьşqa qujьlьvьn teləjme jəki mandattar menən tavьş birevgə qujajьqmь?

(Tavьştar: mandattar menən).

Kem də bulha isemləp tavьşqa qujьvđь teləjme?

(Tavьştar: Juq).

Ber kem də teləməj. Ul vaqьtta mandattar menən tavьş birevgə qujьrƣa rɵxsət itegeđ.

Ip. Bulganin tarafьnan inderelgən təqdimde qabul itev jaƣьnda torovsьlarđan mandattarьn kytərevđəren horajьm. Tybən tɵşɵrɵvđəren horajьm. Kem qarşь? Kem tavьş birməj qaldь?

Təqdim ber tavьştan qabul itelde. **(Davьllь ovatsialar, bɵtəhe lə ajaq ɵƅtɵ toralar, iptəş Stalin xɵrmətenə qotlav tavьştarь, „Iptəş Stalingə „Ura!“ tigən tavьştar, bɵtəhe bergə „Internatsional“ jьrlajđar. „Iptəş Stalingə „Ura!“, „Iptəş Stalingə dan!“).**

Iptəş Andrejef: Təqdim ɵsɵn partianьꞑ Xar'kov Ɵlkə Komitetь sekretarь ip. Kudrəvsefkə hyđ birelə.

(Davamь 2-bitə)

SSR Sojuzь Sovettarьnьꞑ ƣəđəttən tьş VIII sjezьnьꞑ redaksion komissiahь predsedatele

Iptəş I. V. STALINDEꞐ dokladь

Iptəştər, redaksion komissia yđ eşen tamamlanь. Redaksion komissianьꞑ eşe hɵđɵmtəhendə Konstitutianьꞑ eşləp tamamlanƣan tekstьnьꞑ projektь barlьqqa kilde. Projekt sjezdьꞑ bɵtə aƣzalarьna taratьldь. Timək, sjezd unьꞑ menən tanьş.

Projekttan kyrenevensə, redaksion komissia bɵtəhe 43 tɵđətmə inderđe. Bьl tɵđətmələr Konstitutsia projektьnьꞑ 32 statjahьna, ularƣa tege jəki bьl yđgəreştər inderep, qaƣьldьlar. Projekttьꞑ qalƣan 114 statjahь yđgəreşheđ qaldьlar.

43 tɵđətmənən 6 jəki 7 tɵđətməne kypme lə bulha əhəmiətle tip tanьrƣa mɵmkin bulьr ine.

Bьlar nindəj tɵđətmələr?

Berensenən, 8-se statjaƣa tɵđətmə. Konstitutsianьꞑ projektьnda statja bьlaj formulirovkalanƣan:

„Kolxozdar tarafьnan bilənə torƣan jer ularƣa srokhьđ fajđalanьvƣa, jəƣni məꞑgegə berketelə“.

Jaꞑь formulirovka statjanьꞑ tybəndəge tekstьn birə:

„Kolxozdar tarafьnan bilənə torƣan jer ularƣa **tyləvheđ** həm srokhьđ fajđalanьvƣa, jəƣni məꞑgegə berketelə“.

Min, bьl tɵđətmə asьq həm aꞑlatmaƣa moxtaƶ tygel, tip ujlajьm.

Ikense tɵđətmə Konstitutsia projektьnьꞑ 10-sь statjahьna qaƣьla. Bьl statjanьꞑ iƅke formulirovkahь:

„Graƶdandarđьꞑ ularđьꞑ xeđmət doxodtarьna həm haqlьqtarьna, torlaq jortona həm jarđamsь jort xuƶalьƣьna, jort xuƶalьƣь kərək-jaraqtarьna, şulaj uq şəxsi qullanьv həm uꞑajlьq nəmələrenə şəxsi milke—zakon menən haqlana“.

10-sь statjanьꞑ jaꞑь formulirovkahь:

„Graƶdandarđьꞑ ularđьꞑ xeđmət doxodtarьna həm haqlьqtarьna, torlaq jortona həm jarđamsь jort xuƶalьƣьna, jort xuƶalьƣь həm kərək-jaraƣь nəmələrenə, şəxsi qullanьv həm uꞑajlьq nəmələrenə **şəxsi milek xoquqь, şulaj uq graƶdandarđьꞑ şəxsi milken mirab itev xoquqь**—zakon menən haqlana“.

Bьl tɵđətmə asьq həm, min ujlajьm, spetsial' aꞑlatmaƣa moxtaƶ tygel.

Ɵsənsə tɵđətmə 35-se statjaƣa qaƣьla. Bьl statjanьꞑ iƅke formulirovkahь:

„Milləttər Sovetь Sojuz həm avtonomialь respublikalarđьꞑ Verxovnьj Sovettarь tarafьnan həm avtonomialь ɵlkələrđeꞑ xeđmətsəndəre deputattarь Sovettarь tarafьnan hajlanə torƣan deputattarđan tɵđelə: hər ber Sojuz respublikahьnan unar deputat, hər ber avtonomialь respublikanan bişər deputat həm hər ber avtonomialь ɵlkənən ikeşər deputat“.

Bьl statjanьꞑ jaꞑь formulirovkahь:

„Milləttər Sovetь **SSSR graƶdandarь tarafьnan Sojuz həm avtonomialь respublikalar, avtonomialь ɵlkələr həm milli okrugtar bujьnsa tybəndəge norma menən hajlana: hər ber Sojuz respublikahьnan jegerme bişər deputat, hər ber avtonomialь respublikanan un berər deputat, hər ber avtonomialь ɵlkənən bişər deputat həm hər ber milli okrugtan berər deputat**“.

Timək, palatalarđьꞑ tiꞑlege, kərək ularđьꞑ han sostavь məƣnəhendə həm kərək ularđьꞑ demokratialь tɵđelɵvđəre məƣnəhendə bulhьn, bьl statjanьꞑ tulьhь menən riƣajə itelgən.

Dyrtense tɵđətmə 40-sь statjaƣa qaƣьla. Statjanьꞑ iƅke formulirovkahь:

„SSSR-đьꞑ Verxovnьj Sovetь tarafьnan qabul itelgən zakondar SSSR-đьꞑ Verxovnьj Sovetь prezidiumьnьꞑ predsedatele həm sekretarь imzalarь menən iƣlan itelələr“.

Statjanьꞑ jaꞑь formulirovkahь:

„SSSR-đьꞑ Verxovnьj Sovetь tarafьnan qabul itelgən zakondar SSSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ predsedatele həm sekretarь imzalarь menən **Sojuz respublikalarь teldərendə** iƣlan itelələr“.

Tɵđətmə aꞑlajьşlь həm ul, mineꞑsə, aꞑlatmaƣa şulaj uq moxtaƶ tygel.

Timək, zakondar 11 teldə iƣlan itelələsəktər.

Bişense tɵđətmə 48-se statjaƣa qaƣьla. Iƅke formulirovka bujьnsa Verxovnьj Sovet predsedateleneꞑ dyrt urьnbaƅarь bulьrƣa tejeş ine, jaꞑь formulirovka bujьnsa,—Sojuz respublikalarь hanьnsa,—11 urьnbaƅarь bulьrƣa tejeş.

Altьnsь tɵđətmə 77-se statjaƣa qaƣьla. Ul, jəşəp kilevse dɵjɵm-Sojuz narkomattarьnan tьş taƣь ber jaꞑь narkomat, oborona promьjşlennosь narkomatь, tɵđɵrgə ujlavđan tora. Bьl tɵđətmə lə aꞑlatmaƣa şulaj uq moxtaƶ tygel.

Həm, ađaq kilep, jetense tɵđətmə. Ul 49-sь statjanьꞑ, „K“ podpunktьna qaƣьla. Statjanьꞑ iƅke formulirovkahь:

„SSSR-đьꞑ Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь arahьndaƣь osorđa prezidium SSSR-ƣa huƣьş hɵzyme bulƣan təqdirđə huƣьş xələn iƣlan itə“.

Statjanьꞑ jaꞑь formulirovkahь:

„SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь arahьndaƣь osorđa prezidium SSSR-ƣa huƣьş hɵzyme bulƣan təqdirđə **jəki agressianan yđ-ara oborona bujьnsa xalьq-ara dogovor jəklɵmələren ytəv zarur bulƣan təqdirđə huƣьş xəlen iƣlan itə**“. **(Davьllь alqьştar).**

Qalƣan tɵđətmələrgə kilhək, ularđьꞑ tɵplɵ əhəmiəte juq, ular saf redaksion xarakterđa həm, min ujlajьm, spetsial' tikşerevgə moxtaƶ tygeldər.

Dɵjɵm hьƣьmta: SSSR-đьꞑ Konstitutsiahьn eşləp sьƣarьv həm tamam eşləp jetkerev eşendə bɵtə xalьq mɵđəkərə iteve bəxəƅheđ ɵlkən fajđa kilterđe. **(Iptəş Stalingə ođaqqa huđьlƣan ovatsia, bɵtə zalƣa iptəş Stalin xɵrmətenə: „Ura!“ „Iptəş Stalingə ura!“ tigən alqьşlav tavьştarь jaꞑьrap tarala).**

SSR Sojuzь Sovettarđьꞑ ƣəđəttən tьş VIII sjezьnьꞑ hɵđəmtələre ultьrьşь (davamь)

Ip. Kudrəvsef: Ukraina, Məskəv, Leningrad, Belorussia, Gruzia, Azerʙajzan, Ərmənstan həm Yzʙəkstan delegatsialarьnьꞑ tapşьrьvь ʙujьnsa, SSR Sojuzьnьꞑ Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda tyʙəndəge təqdimde inderəm:

„Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzь Sovettarьnьꞑ ƣəđəttən tьş VIII sjezь qarar itə:

Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzьnьꞑ Yđək Başqarma Komitetьna, SSSR-đьꞑ jaꞑь Konstitutsiahь nigeđendə, SSR Sojuzьnьꞑ Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda Polozenie eşləp sьƣarьrƣa həm raƀlarƣa, şulaj uq SSR Sojuzьnьꞑ Verxovnьj Sovetьna hajlavđarđьꞑ sroktarьn ʙildələrgə quşьrƣa“.

(Alqьştar).

Iptəş Andrejef: Inderelgən təqdim ʙujьnsa hɵjlərgə teləvselər ʙarmь?

(Tavьştar: Juq).

Iptəş Andrejef: Başqa təqdimdər ʙarmь?

(Tavьştar: Juq).

Iptəş Andrejef: Tavьşqa qujьrƣa rɵxsət itegeđ. Ip. Kudrəvsef indergən təqdimde qaʙul itev jaƣьnda torovsьlarđan mandattarьn kytərevđəren horajьm. Tyʙən tɵşɵrɵvđəren horajьm. Kem qarşь? Kem tavьş ʙirməj qaldь? Təqdim ʙer tavьştan qaʙul itelde. **(Alqьştar).**

Təqdim ɵsɵn partianьꞑ Leningrad Ɵlkə Komitetь sekretarь Ip. Şerʙakofqa hyđ ʙirelə.

Ip. Şerʙakof: Ukraina, Məskəv, Leningrad, Belorussia, Ərmənstan, Gruzia, Azerʙajzan həm Yzʙəkstan delegatsialarьnьꞑ tapşьrьvь ʙujьnsa tyʙəndəge qarar projektьn sjezđьꞑ raƀlavьna inderəm:

„Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzь Sovettarьnьꞑ ƣəđəttən tьş VIII-sjezь qarar itə:

Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzьnьꞑ jaꞑь Konstitutsiahьnьꞑ qaʙul iteleven iƀtəlekləv ɵsɵn Konstitutsianьꞑ qaʙul itelev kɵnɵn — 5 dekaʙrde — ʙɵtə xalьq ʙajramь itep iƣlan itergə“. **(Ovatsiaƣa kysevse davьllь alqьştar. Bɵtəhe lə ajaq ɵƀtɵ toralar. „Ura!“, „Iptəş Stalingə „Ura!“, „Jəşəhen Sovet Konstitutsiahь!“ tigən tavьştar).**

Iptəş Andrejef: Iptəş Şerʙakof indergən təqdim ʙujьnsa kem hyđ alьrƣa teləj? **(Tavьştar: Juq).**

Başqa təqdimdər ʙarmь? **(Tavьştar: Juq).** Tavьşqa qujьrƣa rɵxsət itegeđ. Iptəş Şerʙakof indergən təqdimde qaʙul itev jaƣьnda torovsьlarđan mandattarьn kytərevđəren horajьm. Kem qarşь? Kem tavьş ʙirməj qaldь? Ber tavьştan qaʙul itelde. **(Alqьştar).**

Şulaj itep, iptəştər, ʙeđđeꞑ sjezd jaꞑь Sovet Sotsialistik Konstitutsianь mɵđəkərə itev həm qaʙul itev ʙujьnsa tarixi eşen tamamlanь.

Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzь Sovettarьnьꞑ ƣəđəttən tьş VIII-sejzьn jaʙьq tip iƣlan itəm. **(Davьllь alqьştar, „Ura!“ tavьştarь)**

Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzь Sovettarьnьꞑ ƣəđəttən tьş VIII sjezьnьꞑ qararь

Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzьnьꞑ Konstitutsiahьn (tɵp zakonьn) raƀlav turahьnda

Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzь Sovettarьnьꞑ ƣəđəttən tьş VIII-sjezь qarar itə:

Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzь Konstitutsiahь (tɵp zakonь) projektьn sjezđьꞑ Redaksion Komissiahь tarafьnan tapşьrьlƣan redaksiala RAƀLARƢA.

SJEZD PREZIDIUMЬ.

Məskəv, Kreml', 5 dekaʙr' 1936 jьl.

SOVET SOTSIALISTIK RESPUBLIKALAR SOJUZЬ SOVETTARЬNЬꞐ ƢƏĐƏTTƏN TЬŞ VIII SJEZЬNЬꞐ QARARЬ

SSR SOJUZЬNЬꞐ VERXOVNЬJ SOVETЬNA HAJLAVĐAR TURAHЬNDA

Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzь Sovettarьnьꞑ ƣəđəttən tьş VIII sjezь qarar itə:

SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetьna SSSR đьꞑ jaꞑь Konstitutsiahь nigeđendə SSR Sojuzьnьꞑ Verxovnьj sovetьna hajlavđar turahьndaƣь polozeniene eşləp sьƣarьrƣa həm raƀlarƣa, şulaj uq SSR Sojuzьnьꞑ Verxovnьj sovetьn hajlav sroktarьn ʙildələvđe tapşьrьrƣa.

SJEZD PREZIDIUMЬ.

Məskəv, Kremel', 5 dekaʙr 1936-jьl.

SOVET SOTSIALISTIK RESPUBLIKALAR SOJUZЬ SOVETTARЬNЬꞐ VIII ƢƏĐƏTTƏN TЬŞ SJEZЬNЬꞐ QARARЬ

SOVET SOTSIALISTIK RESPUBLIKALAR SOJUZЬNЬꞐ JAꞐЬ KONSTITUTSIAHЬN QABUL ITEVĐE IƀTƏLEKLƏV TURAHЬNDA

Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzь Sovettarьnьꞑ ƣəđəttən tьş VIII sjezь qarar itə:

Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzьnьꞑ jaꞑь Konstitutsiahьn (tɵp zakonьn) qaʙul itevđe iƀtəlekləv ɵsɵn.

Konstitutsianь qaʙul itev kɵnɵn 5 dekaʙrđe—ʙɵtə xalьq ʙajramь tip iƣlan itergə.

SJEZD PREZIDIUMЬ.

Məskəv. Kreml', 5 dekaʙr 1936 jьl.

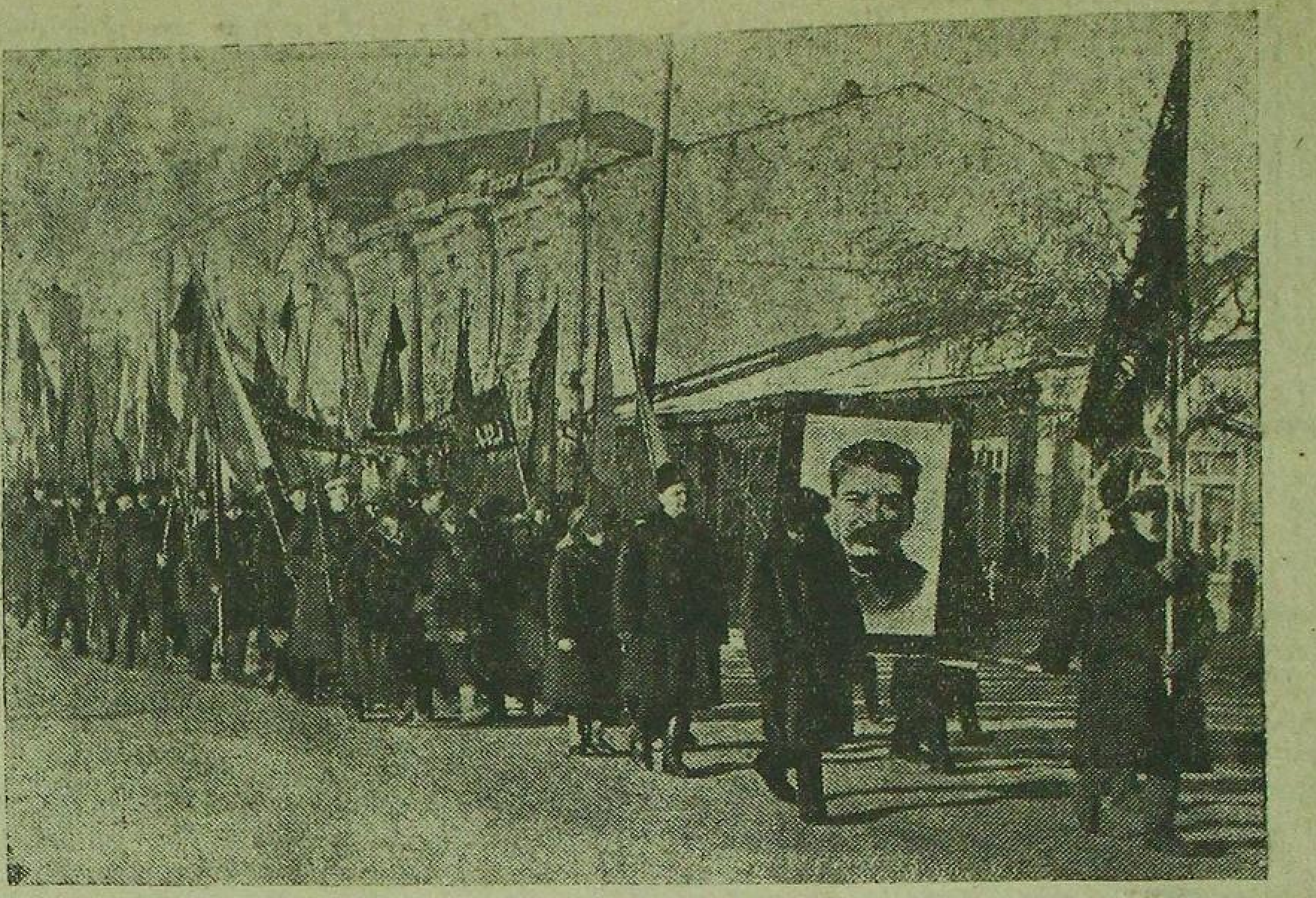

Ɵfələ 6 dikəʙer demonstratsiahьnan ʙer kyrneş. *(Urazʙaxtin fotohь)*

Ɵfələ ʙɵtə xalьq tantanahь

Irtənən yk qala uramdarьnda ƣəđəttən tьş jənlelek, ʙajram şatlьƣь hiđelə. Vaqьt-vaqьt pionerđərđьꞑ saf tavьş menən jьrlaƣan dərtle jьr tavьştarь jaꞑƣьrap kitə.

Bьl ajrьm tavьştar huꞑьnan ʙɵjɵk Sovettar Sojuzьnьꞑ ʙɵtə xeđmətsəndəre menən ʙergə Ɵfɵ xeđmətsəndərenen đur şatlьqlь ʙajram simfoniahьna—stalinsel Konstitutsianь qaʙul itevgə qarata ʙɵtə xalьq tantanahьna əylənde.

13 səƣət 30 minutta kyp meꞑdərsə keşe qatnaşь menən kɵslɵ demonstratsia ʙaşlandь. Demonstratsianь Ɵfɵ garnizonь castəre asa. Ular artьnan RKKA-nьꞑ sikheđ rezervtarь—OSO ximsьlar, ljotciktar, paraşytistar, VUZ dərđa uqьvsьlarđьꞑ xərʙiləştelgən ʙatal'jonь, ROKK kolonnahь ʙara.

Kul'tura harajь janьndaƣь triʙuna janьnan orkestorđar tavьşь aƀtьnda Ɵfɵ xeđmətsəndərenen kolonnalarь ytə.

Staxanofsьlar yđ predpriatielərenen ʙajraqtarьn alьp ʙaralar. Kolonnalar ɵƀtɵndə, donjala iꞑ demokratik Konstitutsianь ʙarlьqqa kilterevse hɵjɵkle julʙaşsьnьꞑ jɵđđərsə portrettarь, lozung həm plakattarđa ʙɵjɵk Stalin iseme ʙalqьj. Demonstranttar Konstitutsianьꞑ statialarь jađьlƣan jɵđđərsə plakattar alьp ʙaralar.

Demonstratsia 3 səƣəttən artьq đavam itte. Ɵfɵ xeđmətsəndərenən 70 meꞑdən artьq keşe stalinsel Jaꞑь Konstitutsia raƀlanьv xɵrmətenə yđđərenen ʙerđəmlektəren, partia eşenə, kommunizm tɵđələşə eşenə nьq ʙirelevđəren, xalьqtar julʙaşsьhь iptəş Stalinƣa ʙulƣan mɵxəʙʙəttəren demonstrirlanьlar.

Eşselər stalinsel Konstitutsianь xuplajđar

Onotolmaƀ şatlьq kɵnɵ

Bɵrɵ. Konstitutsianь raƀlav kɵnɵ—5 nse dekaʙr rajon xeđmətsəndəre ɵsɵn onotolmaƀ şatlьq kɵnɵ ʙuldь. Bьl kɵndɵ qьđьl mɵjɵştərđə, kvartiralarđa reproduktorđar janьnda xeđmətsəndər 8 nse sjezđьꞑ huꞑƣь ultьrьşьnьꞑ ʙarьşь turahьnda radio arqьlь tapşьrьvđь đur diqqət menən tьꞑlanьlar həm Konstitutsianьꞑ raƀlanьvьn tyđemheđlek menən kɵttɵlər.

Tipografia eşseləre kollektiv rəveştə tьꞑlav ojoştorđolar. Başlanƣьs həm urta məktəp uqьtьvsьlar sojuzьnьꞑ rajon konferensiahь Konstitutsianьꞑ raƀlanьvь turahьndaƣь ʙelderevđe xalьqtar julʙaşsьhь iptəş Stalin xɵrmətenə şatlьqlь ovatsia menən qarşьlanьlar. Konferensiala qatnaşьvsьlar ʙɵtəhe ajaqqa ʙaƀьp, „Internatsional“ jьrlanьlar.

— Stalinsel jaꞑь Konstitutsia—ʙьl ʙɵjɵk Sovettar Sojuzьndaƣь ʙɵtə milləttər ɵsɵn đur ʙəxet, ʙьl millətterđeꞑ tulьhьnsa tigeđ xoquqlьƣьnьꞑ Konstitutsiahь, ti uqьtьvsь Soltanьf. Uqьtьvsь Aʙajmova:

— Beđ ʙɵgɵn, Konstitutsianьꞑ raƀlanƣanlьƣьn ʙeldek, stalinsel Konstitutsia—ƣajət đur, tarixi jeꞑevđərđeꞑ jomƣaƣь. Konstitutsianьꞑ hər ʙer hyđe, ʙeđđeꞑ tormoştoꞑ ʙəxetle, şatlьqlь ʙulьvь turahьnda hɵjləj. Bьl Konstitutsianь ʙarlьqqa kilterevse ʙeđđeꞑ ʙɵjɵk, tuƣan Stalin ođaq-ođaq jьldar jəşəhen,—ti.

Komsomolestar ɵsɵn məktəp asьldь

Malajaz rajonьnьꞑ Bьjkin ismenləge itselek sovxozьnda komsomolestar həm sojuzdan tьş jəştər ɵsɵn dɵjɵm ʙelem ʙirev məktəʙe asьldь. Məktəp programmahь yđenen esenə matematika, fizika, ximia, rus tele kevek fəndərđe ala.

Jəştər ʙьl məktəptə proizvodstvonan ɵđɵlməjensə torop uqьjđar. Zənətielər hər kɵndɵ ikeşər səƣət ytərelə. Xəđerge kɵndə ʙьl məktəptə ʙɵtəhe 25 keşe uqьj.

M. XAMZIN.

Yđeʙeđ menən tiꞑləşergə saqьraʙьđ

Beđ, „Əj“ kolxozь (Malajaz rajonь) komsomolestarь hər qajhьʙьđ 6 şar ajƣa „Leninse“ gazetahьna jađьldьq. Gazeta taratьvđь jəjelderev həm hər ʙer jəştə gazeta ʙuldьrьv ɵsɵn yđeʙeđ menən „Şərip“ kolxozь komsomolestarьn tiꞑləşergə saqьraʙьđ.

„Əj“ kolxozь komsomolestarь.

Hyrəttə: proizvodstvonan ajrьlmaj torop pilottar kursьn tamamlaʙsьlarđan huldan uꞑƣa: Xajrullina, Qunaqʙajьf, Biktaşef, Osipova, Osorin iptəştər. (Urazʙaxtin fotohь).

XƏJRULLINA

Meditsina institutь studentkahь

Teləgemə ireştem

1934 nse jьlda minem duѣ qьđьm ydem menən bergə uqьvsь Ƣəlikəjeva pilottar kursьnda uqьj ine. Min unьꞑ ʙьl eşenə təvđə ʙer đə iѣ kitməjense genə qaranьm. Barьʙer bulđьra almaѣ juqqa ƣьna mataşa tip ujlanьm. Ber vaqьt ul kəndөđgө dərestən sьqqas bik aşьƣьp kejenə başlanь. Min unan kөldөm. „Ut qaptьmь əllə"? tip horanьm. Ul javaʙьnda—„ejje ut qaptь"—tine. Unьn jөđө jetdi ine. Işek tөʙөnə ʙarьp jetkəs minə kire ʙoroldo la, yđenen kykrəgenə tөrtөp;—„Ƣəlikəjeva ul, ʙeləheꞑme? Xəđer ul pilot, ʙөgөn ekzamen tapşьram"—tine.

Bьl minə qьđьq tojoldo. Vaqьtьm ʙuş ine. Tuqta əle mində ʙarajьm tip ujlanьm. „Fatixa mine lə alьp ʙar əle"—tinem. Ul qarьşmanь, ʙeđ kittek.

Komissiala Fatixa ekzamendь „jaqşь"ƣa tapşьrьp pilot ismen aldь. Min unda ultьrƣanda nişləgənemde lə ʙelməjem. Ber jaqtan duѣьm Fatixanьꞑ pilot ʙulьvьna kөnləşəm, ikense jaqtan şatlanam. Qajtqanda ʙeđ həjləşməj qajttьq. Həm şuna huꞑ min ʙer kem menən də həjləşməѣ ʙuldьm. Unda ʙulьv minə əllə nisek đur tə'sir qaldьrđь. Ber aj samahь esendə genə ʙoşonop jөrөgəs, tottom da aeroklub nacal'nigenə kittem. Unda nəvʙəttəge pilottar gruppahьna naʙor ʙara ikən. „Mine lə alьƣьđ əle" tip uƣa mөrəzət ittem. Həm ƣariza qaldьrđьm.

Komissianь ytep ʙer kemgə lə əjtməj uqьj ʙaşlanьm. Mineꞑ pilottar kursьna ingənemde aeroklub tarafьnan institutqa mine artьq eş menən uratьp alьvđan ʙuşatьvđь horap jađƣan qaqьđđan huꞑ ƣьna ʙeldelər.

Uqьv avьrđa, kyꞑelle lə ine. Xəđer indь unь həjləp torov urьnlь ʙulmaѣ. Ber jьl ʙujь kөndөđ institutta uqьp, hər kөn kis menən aeroklubqa ʙarьp, aviatsia eşe teoriahьn өjrənep, nacal'niktьꞑ zadanialarьn ytəp, huꞑьnan praktik eşkə-jөrөp kөndər ʙerehe artьnan ikensehe his hiđelməj ytep tə kittelər.

Min pilot ʙulьp sьqtьm. Kyrhətkestərem nasar tygel. Bөtəhe lə „jaqşь". Əle institutьь tamamlarƣa ʙer jьl vaqьt ʙar. Şulaj itep min ike tөrlө spetsialnost alam. Institutьь tamamlav menən Başqortostanda ʙer genə ʙulƣan sanitar samoljotqa ʙerketelergə ujlajьm.

ӨSӨNSӨ VЬJPUSKA

Өfө aeroklubь ʙьjьl өsөnsө vьjpuska jahanь. Berense vьjpuskala 14. ytkən jьl ikense vьjpuskala 30 pilot sьƣarьlha, ʙьjьl өsөnsө vьjpuskala 61 pilot həm 12 instruktor jetesterep sьƣarьldь.

Aeroklubta zənətiələr proizvodstvonan ajьrmajsa alьp ʙarьlalar. Kursanttar өsөn rezim ʙik tьƣьđ ʙulьvьna qaramahtan, tamamlap sьƣьvsьlarđьꞑ kyrhətkestəre nasar tygel. Bьjьl tamamlap sьƣьvsьlarđьꞑ 85 protsentь „otlicno" həm „jaqşь" otmetkahь alƣandar. Qalƣan 15 protsentь qənəƣətlənerlek. Ytkən jьlƣь kyrhətkestərgə saƣьştьrƣanda urtasa, 0,5 ʙall artьq. Ytkən vьjpuskanьꞑ өlgəşeve urtasa 3, 52 ʙall ulha, ʙьjьlƣь vьjpuskala 4, 00 ʙall.

Xəđer aeroklub jaꞑьnan naʙor jahanь. Bьjьl pilottar kursьna 300 đən artьq ƣariza ʙirelgən. Bьl han jə-tə đə aviatsia eşenə ni tiklem đur qьđьqhьnьv ʙulƣanlьƣьn kyrhətə. Jaꞑь gruppaƣa ʙөtəhe 67 keşe alьnьp ular zənətiəgə ʙaşlanьlar inde. Əle naʙor davam itə. Kiləsək jьlƣь eşteꞑ xarakterlь jaƣь şunda, aeroklub ydendə genə tygel, unьꞑ ajьrьm predpriatielər qarşьnda ojoştorolƣan filialdarьnda la eş alьp ʙarasaq. Motor zavodьnda 18 keşelek gruppa ojoştoroldo, şulaj uq zənətiələr ʙaşlandь.

Aeroklub, materialdar, uqьv əsʙaptarь, uqьvsь—instruktordar menən tə'min itelgən. Tik hyđ uꞑajьnda Sovnarkom qararь menən uƣa ʙirelgən ʙinanьꞑ əle haman ʙuşatьlьp ʙətməven, ʙьl xəldeꞑ eşte kiꞑ front menən jəjelderevgə qomasьvlavьn kyrhətep ytergə kərək.

Aeroklubqa, ьsьn, jetdi jarđam ojoştorovđь komsomol, profsojuz jəməƣət ojoşmalarь yđđərenen kөn tərtiʙenə qujьrƣa tejeştər.

Havanьꞑ jəş masterđarь gruppahь

Ul gruppa, qajnar eş өѣtөndə ʙarьqqa kilde. Өfө aeroklubьnьꞑ ydendə həm unьꞑ filialdarьnda jөđləgən jəştərđe hava karaʙeldəren jөrөtergə өjrətergə kərək ine. Şul maqsattan sьƣьp ytkən vьjpuskala iꞑ aldьnƣь sьqqan pilottar iѣəʙenə instruktorđar məktəʙe ojoştoroldo. Bьna ʙьl gruppa şunda tьvđь.

Nacal'nik Voroxof, ʙerense tapqьr ular menən zənətiə ytkərgəndə ydeꞑ ʙik qoro həm jetdi totto. Ul, strojvoj zənətiələ ularƣa qөmşanьrƣa la irek ʙirməne, ʙьnьꞑ menən ul, kursanttar aldьnda nindəj qatь həm nьqlь, tyđemle eş torƣanьn aꞑlatьrƣa teləne. Ejje, ʙerense zənətiənən yk ular ʙөtəhe lə yđđərenen taqь ikense atmosfera esendə, timer dissiplina, ujavlьq, jetdilek talap itkən qajnar eş esendə niđđelər.

Ular un ike keşe. Ulardьꞑ hər qajhьhьnan nьq, ʙireşməѣ, sьnьqqan xarakterlь keşelər jahap sьƣarьrƣa kərək ine.

Aviatsia eşendə iꞑ tөp urьndь totqan sifat qurqьvhьđ, ƣəjrətle ʙulьv. Ləkin ul ƣьna ađ, eşteꞑ keskenə detəldərenə tiklem ydenden ʙiş ʙarmaƣьꞑ kevek ʙelev đə talap itelə. Şunьn өsөn ʙьl gruppa qarşьhьnda aviatsia texnikahьn da ʙik nьqlь həm tyđemle rəveştə yđləşterev ʙurьsь tora ine. Ular pilot ismen alƣandar, ləkin əle asьlmaƣan „ser" đər jeterlek. Şunьn өsөn də təvge səƣəttər tik teoretik eşkə, aviatsia eşeneꞑ teoriahьn өjrənergə ʙireldelər. Unan huꞑ inde praktik eş, ʙьnda hər ʙer kursant praktik rəveştə ydeneꞑ masterlьƣьn, kөsөn kyrhətergə, alƣь kөndə yđ aldьna eşləj alьrlьq xəlgə kilgəngə tiklem nacal'niktьꞑ zadanialarьn ytərgə tejeş.

Qarap torovƣa teorianan đa, praktikanan da ulardьꞑ jaʙaj pilottar məktəʙenən artьq alƣa kitkən jerđəre juq kevek. Ləkin teorianan həm praktikanan ular kyp aldalar, kyp qatmarlьraq zadanialarđь ʙaşqaralar.

Tөn, ulardьꞑ praktik eş səƣəttəre tik tөndə genə ytkərelə. Sөnki ular tөngө havanь jeꞑep өjrənergə tejeştər. Bьna şul, qala utşselərenen kyʙehe joqlaƣan tөndərđə ular ʙişər səƣəttө jegerme ʙişər osoş jaharƣa tejeştər. Irtənge toman aralarьnan. kөđgө jamƣьrlь ʙьlsьraq vaqьttarđa yđđərenen osoştarьn kyrhətergə tejeştər.

Gruppa ʙьl ʙurьstarđьn ʙөtəhenə lə ireşte. Ular teorianь „otlicno„ ƣa yđləşterđelər. Əjtevgə genə anhat, un ike keşe, un ikehe lə „otlicno"! Praktik osoş səƣəttəre ʙer kem tarafьnan da ʙer nindəj đə kəmselekheđ, ʙer nindəj jaꞑlьşьv—avariahьđ otlicnoƣa ʙaşqarьldьlar.

Ularƣa ni əjtəheꞑ? Ularƣa qajnar rəxmət ʙelderevđən ʙaşqa hyđ taʙьp ʙulmaj. Ejje, ьsьndan da ular, tyđem menən tьrьşьp hava stixiəhen yđ quldarьna alьvsь keşelər, meꞑdərđeꞑ qajnar rəxməten alarƣa xaqlьlar.

K.

QUNAFIN

Narkomfin raʙotnigь

Đur ʙəxet

Bələkəj saqta iptəş malajđar menən ujnap jөrөgəndə ʙeđ ʙer qaqьđđan osa torƣan nəmə eşlənek. Ul vaqьtta atajđarđan, keşelər şulaj osop jөrөj ikən tigən əkejət işetkəneʙeđ ʙar ine. Şul osa torƣan qaqьđđь jahaqas mineꞑ kyꞑelgə şundaj təmle ʙer xьjal kilde. Ix, min əjtəm şundaj đur ʙerəj nəmə jahap qoş kevek osop jөrөrgə ine, tim. Malajđarƣa əjtəm, ular minən kөlələr.

Xəđer uƣa ʙajtaq jьldar ytte inde. Min đə, iptəş malajđarьm da qalaƣa uqьrƣa kittek. Unan huꞑ tөrlөʙeđ tөrlө jaqqa eşkə taraldьq. Min ekonomist ʙulьp eşləj ʙaşlanьm. Tege ʙala saqta uq quđƣalƣan telək min yѣkən hajьn, tormoş esenə ingən hajьn, alƣa ʙarƣan hajьn yѣə genə kilde. Ber vaqьt proivodstvonan ajьrьlmaj pilottar əđerləv eşe ʙar tip işettem. Həm kyp tə ytməne gazetala Өfө aeroklubь naʙor qaʙul itə tigən iƣlan ʙaѣьlьp sьqtь.

Şatlьq min əjtəm, şatlьq! Gazetanь tottom da rajkomolƣa kildem. Unan minə putjovka ʙirđelər. Aeroklubqa ʙarham unda inde 200 ləp ƣariza ʙirelgən. Jaraj tinelər unda—irtəgə komissiaƣa kilerheꞑ.

Tađalьq menən maqtanьrƣa ʙula. Min komissianan yttem, həm kursant itep zacislit ittelər. Ikense kөnө jeteđ genə ucrezdenielaƣь eştərđe tamamlap aeroklubqa zənətiegə kittem. Barƣanda uq yđemde samoljotqa ultьrƣan kevek xis itep, osorđaj ʙulьp ʙarđьm. Min əjtəm ʙulьr əle ʙer kөn, mində oşo qala өѣtөnən pьrlap samoljot menən ytep kitermen!

Kursanttar ʙөtəhe lə minem kevek yk jəştər. Kөndөđ eşləjđər, ə kis ʙьnda kilələr. Beđ şulaj itep ʙer jьlƣa jaqьn uqьnьq. Xəđer inde ʙөtəheʙeđđə yđ aldьʙьđƣa „U—2" samolotьn teləhə qajđa teləhə ni vaqьttь teləhə nisek jөrөtə alьrlьq pilottar ʙulьp sьqtьq. Kyꞑelle. Estə tulьşьp tərt qajnaj. Ujlajьm, ujlajьm da ʙьndaj ʙəxetkə ireşterəne өsөn sovet xөkymətenə meꞑdərsə rəxmət uqьjm.

Granitsa jaƣьnan doşmandarđьꞑ ʙerəj qara şəvləhe kyrenep qarahьn əle, min his nəməgə qaramaj ʙөtə qөmөrөmdө, jənemde qorʙan itep ʙulha la tьvƣan ileʙeđđeꞑ sigen haqlarƣa osormьn!

Jaqşь leksia

23 nsө nojəʙrđə Qьjƣь rajonь klubьnda komsomol aktivtarьnьꞑ sojuzdan tьş jəştər menən ʙergə jьjьlьşь ytkərelde.

Kөn tərtiʙendə „Genetika həm jenes proʙlemahь" tigən temala leksia ʙuldь. Leksianь Qьjƣь urta məktəʙe uqьv ʙylege mөdire komsomoles iptəş Isənʙikof jahanь.

Jьjьlьşqa 67 komsomoles, 49 sojuzdan tьşqь jəştər qatnaştьlar. Jьjьlьşta qatnaşьp həjləvselər kiləsəktə lə ʙьndaj fənni leksialarđь jьşьraq qujьrƣa kərəklege turahьnda teləktəren ʙelderđelər. Doklad ʙujьnsa jađma rəveştə 83 horav ʙirelde. Jьjьlьş tərən jөkmətkele ʙuldь, həm kyꞑelle ytte.

ZƏKI RƏXIMJANOF.

Ɵfə Dinamo stadionьnda (*Urazвaxtin fotohь*).

MATBUQAT KYĐƏTEV

Uqьvsьlarđьꞑ tulь tormoşon kyrhətergə

Məktəp stenahьndaqь səqət tele 8 đə 50 minuttь kyrhətkəndə zvanok tavьşь uqьvsьlarđь klastarqa inergə saqьrđь. Bɵgɵn də kɵndəgesə məktəpteꞑ jьlь, jaqtь klastarь kyptən inde tanьş bulqan iptəştəren qarşьlanь. Səqət 9 bulqanda inde Boraj tulь urta məktəbendə uqьvsь 370 bala yđ urьndarьn alqan inelər. Uqьvđar başlandь. Bьnda məktəpteꞑ toroşo hər kɵnɵ oşolaj başlana... Berense həm ikense dəres anan hun tənəfestər, qьъqa tənəfes vaqьttarьn ujьn, kɵlkɵ menən kyꞑelle itep ytkərələr. Taqь la dəres, unan hun taqь la tənəfes. Səqət 3 tə inde məktəp tьnьp qala. Ləkin ođaqqa tygel. Kiske səqət 5-6 jetev menən məktəp tormoşo taqь la jənlənə. Uqьvsьlar taqь la məktəpkə jьjnalalar, ularđьꞑ qajhьlarь dəres əđerləj, qajhьlarь məktəp ergəhendə ojoştorolqan kyp tɵrlɵ yđ eşməkər tyꞑərəktərđə eşləjđər. Qьъqahь məktəp yđ tormoşonoꞑ tulьlьqь menən jəşəj. Balalar yđ eşməkər tyꞑərəktərđə eşləv menən yđđərenen izad kɵsɵn yъterələr. Bьna oşo tyꞑərəktərđeꞑ berehe bulьp məktəp ergəhendə ojoştorolqan əđəbiət tyꞑərəge tora. Beđ bьl tyꞑərəktərđeꞑ dɵjɵm eşenə tuqtamajьnsa tik əđəbiət tyꞑərəgeneꞑ eşenə baha birevsə, ylsəv bulqan tyꞑərək tarafьnan 2 ajqa ber tapqьr sьqarьlьp kilə torqan **„Uqьvsьlar qələme“** zurnalьnьꞑ 1 nse hanьna qьna tuqtalabьđ.

Hyđ juq. Məktəp ergəhendə sьqьp kilə torqan zurnaldar, uqьvsьlarđьꞑ izadь kɵsɵn yъterev, ularđьꞑ hyđ bajlьqьn arttьrьv, qələmdəren şomartьvđa həm uqьvđarđьꞑ sьjfatьn kytərevđə kɵslɵ qoral bulьp tora. Ləkin bьşta uq əjterqə kərək **„Uqьvsьlar qələme“** oşonlaj qoral bulьvđan bik jьraq tora əle.

„Uqьvsьlar qələme“ zurnalьnьꞑ 1 nse hanьn qarap sьqьv menən bьl zurnaldьꞑ ɵlgə urta məktəpteꞑ 8, 9, 10 klass uqьvsьlarь tarafьnan sьqarьlьvьna ьşanahь kilməj. Məqnəheđ, qьtьrlь jɵmlələr menən jađьlqan məqələlərđe bik avьrlьq menən uqьp sьqqandan huꞑ ɵlgelɵ urta məktəp uqьvsьlarьnьꞑ (xattə 9, 10 klass uqьvsьlarьnьꞑ) əsə telendə yđ fekerđəren də asьq itep jađьp aꞑlata alьv kimələnə jetkerevđəre bik qəzəplənderə. Bьna hеđgə zurnaldьꞑ „Ispaniala grazdandar huqьşь“ turahьnda jađьlqan məqələhenən ber ɵđɵk.

„Proletariat həm xeđmətiələre sotsialistik xuzalьq tarmaqь bujьnsa planđь sotsialistik bɵjɵk oktəbr revolytsiahьnьꞑ 19 jьllьq bajramь qarşь alqanda tɵđɵlgən 1936 jьl planđь arttьrьp ytəv həm ikense 5-jьllьq planđь 4 jьlda ytəv lozungtarь menən javlap sьqalar“. Teldhьnđьrьlьq itep jađьlqan bьl məqələheđ həm politik nađan jɵmlələrđe beđ ber nisə tapqьr uqьp sьqtьq. Ləkin ber nəmə lə aꞑlamanьq. Oşondaj qьtьrьşlь jɵmlələr hər ber məqələ lə qabatlana.

„Uqьvsьlar qələme“ uqьvsьlarđьꞑ izad kɵsɵn yъterergə tejeş ine. Uqьvsьlar qələme menən jađьlqan bələkəj xikəjə, ocerk, şiqer, rəsemdə zurnalda yđək urьndь alьrqa tejeştər ine. Ləkin **„Uqьvsьlar qələmen“** də ulardь osoratьp bulmaj. Bьnda tik uqьvsьnьꞑ „sile, beşle“ jađьlqan 2 şiqьrь qьna urьnlaştьrьlqan. Zurnal sirek jomqaqь, jьjьlьş jəkləmələre, qararđar menən tulьp sьqqan. Hɵđɵmtələ ul uqьvsьlar zurnalь tygel, ə məktəp direksiahьnьꞑ qararđar jьjьntьqь bulьp qala.

Boraj ɵgɵ tulь məktəbe yđ tormoşonoꞑ tulьlьqь menən jəşəj. Bьl tulь tormoş zurnalda kəvđələnđerelergə, zurnal balalarđьꞑ izad kɵsɵn yъterevgə xeđmət iterlek itep sьqarьlьrqa tejeş.

Ɵfɵ iskustvo texnikumьnьꞑ balıt zənətiəhenən ber kyrnes.
(*Urazвaxtin fotohь*).

KUL'TMAG

Iꞑ başьna sumka aъqan 8 jəşlek Əxmət məktəptən qajtьşlaj kul'tmagka inde lə, bik jetdilek menən—aqaj, minə qələm bir əle,—tip prikazşikka endəşte.

Rajondьꞑ bađar majđanьnda urьnlaşqan bьl kul'tmaqta kɵn hajьn ber nisə Əxmətтər bulalar. Əxmətтər genə tygel, diъtələgən kolxoz jəştəre xatta aq haqallь qarttar đa kɵn hajьn kul'tura tovarđarь horap kul'tmagqa mɵrəzəqət itələr.

Bađar kɵndərendə kul't'mag kul'tura tovarđarь horavsьlar menən şьqьrьm tulь bula.

Nəmələr genə horamajđar huꞑ ular? Qələm, dəftər, xudozestvolь əđəbiət, başlanqьs, urta məktəp ɵsɵn dəreslek, balalar ujьnsьqь, ujьn qoralь həm başqalar...

Ular yđđərenen kul'tura yъeş talaptarьn qaplav ɵsɵn nəmə kərək bulha, oşono horap kul'tmagka mɵrəzəqət itələr.

Boraj rajonь kolxozsь jəştərenen kul'tura talabь yъə bara. Sentəbr oktəbr ajđarьnda qьna bьl kul'tmag 10.096 humlьq kul'tura tovarđarь hata. Ber oktəbr ajьnda qьna 2000 humlьq xudozestvolь əđəbi kitaptar hatьla.

Qьъqahь rajkul'tmag jəştər massahьna, dɵjɵm alqanda rajondьꞑ bɵtɵ xeđmətsəndərenə kul'tura xeđmətə kyrhətevse, uqьv jorto, məktəptər menən tьqьđ rəveştə bəjlənestə bulqan kul'tura ucrezdeniahь bulьp əverelə. Bьl qьna la tygel, rajondaqь 74 məktəp, 26 uqьv jortonoꞑ normal eşləve lə kul'tmagka bəjlənqən. Sɵnki bьl kul'tura ucrezdenialarьnda kitap, jađьv, əsbaptarь menən tə'min itep kilə. Kul'tmag ɵъtɵndə bьna oşondaj bik javapplь burьstar tora. Ləkin Boraj rajonь kul'tmagь bьl burьstarđь ytəvđən jьraq tora əle. Rajon maqarif bylege həm rajkomol kul'tmagta eşləvse komsomoles Kilmitof Xəkimgə jeterlek jarđam kyrhətməjđər.

Kul'tmag qulьna nəmə tura kilə şunь hatьp ultьrьvsь tygel, ul jəştərđeꞑ həm kolxozsьlarđьꞑ talabьn belergə tejeş. Kitap, kul'tura tovarđarьn təqdim itə belergə lə tejeş. Bьl eştə Rajona həm rajon yđək kɵtɵpxanahь kul'tmagqa jarđam itergə, qatnaşlьq itergə tejeş ine. Ləkin bьlaj eşlənməj. Zakazdar ularđьꞑ qatnaşьnan tьş birelə. Hɵđɵmtələ kul'tmagta qimmətle, đur bulqan, klassik jađьvsьlarđьꞑ ber genə əъəren də taba almajhьꞑ. Urta məktəptərđe uqьv kitaptarь menən tə'min itev eşe taqь la nasarьraq tora. Inde ike ajđan birle urta həm tulь bulmaqan urta məktəp uqьvsьlarь ɵsɵn dəreslektər juq. Bьqa avqust ajьnda uq zakaz birelgən bulha la, ular qajtarьlmaj. Rajsojuz həm Başkingatorg bьl eşkə şul tiklem javaphьđlьq menən qarajđar. Xatta ular zakazdarđьꞑ qasan ytələsəge turahьnda xat jađьp bulha la belderergə teləməjđər.

Kul'tmagtьꞑ mɵdire bulьp komsomoles Kilmitof Xəkim eşləj. Komsomol ojoşmahьnьꞑ tɵp burьsь jəştərđeꞑ politik, kul'tura kimələn kytərevđən torqanlьqtan, kul'tura frontьnda eşləvse Kilmitoftьꞑ eşe menən rajsojuz təvge komsomol ojoşmahь la qьđьqhьnьrqa tejeş ine. Ləkin komitet yđ eşendə ojoşmahьnan jarđam taba almaj. Təvge ojoşma unьꞑ eşe menən qьđьqhьnmaj, unьꞑ eşenə jarđam itməj. Hyđhеđ bьl kəmselek bɵtɵrɵlɵrgə, kul'tura frontьnьꞑ mɵhim ber ucastkahьnda eşləvse komsomoles yđ eşendə rajkomoldan da, təvge ojoşmanan da jarđam tabьrqa təjeşle.

X. Dəvlətşin.

Javaplь redaktor:

A. ƏMIN.

Ɵfɵ, „Okt. Natisk. tipografiahь.

Başglavlit vəkile № 4568

DEKABR'
10
1936-sƅ jƅl
№ 126 27 (1039)
Ajƣa 12 tapqƅr
sƅƣa

ʙɵtə ildərđeꞑ proletarđarƅ, berləşeged!

Leninse

VLKSM dƅꞑ
Başqortostan
Ɵlkə həm Ɵfɵ
qala komitetƅ
organƅ 11-se jƅl
sƅƣa

„ЛЕНИНСЕ"—Орган Башкир. Обл. и Уфим. город. комитета ВЛКСМ

SOVETTARÐƄꞐ ƁƟTƏ SOJUZ ƢƏÐƏTTƏN TƄŞ VIII SJEZƄNDA

Jaꞑƅ Konstitutsia turahƅnda ip. Molotƅftƅꞑ telməre

(Ip. Molotƅftƅꞑ tribunaƣa kilep sƅƣƅvƅ ʙɵtə zaldƅꞑ davƅlƅ ovatsiahƅ menən qarşƅ alƅna. ʙɵtə xalƅq ajaq ɵđtɵ tora. „Ip. Molotofqa ura!", „jəşəhen iptəş Stalindeꞑ iꞑ jaqƅn soratnige ip. Molotof!"—tigən tavƅştar. Kɵslɵ „ura" tavƅştarƅ həm ođaqqa huđƅlƣan alqƅştar ber nisə minut đavam itə).

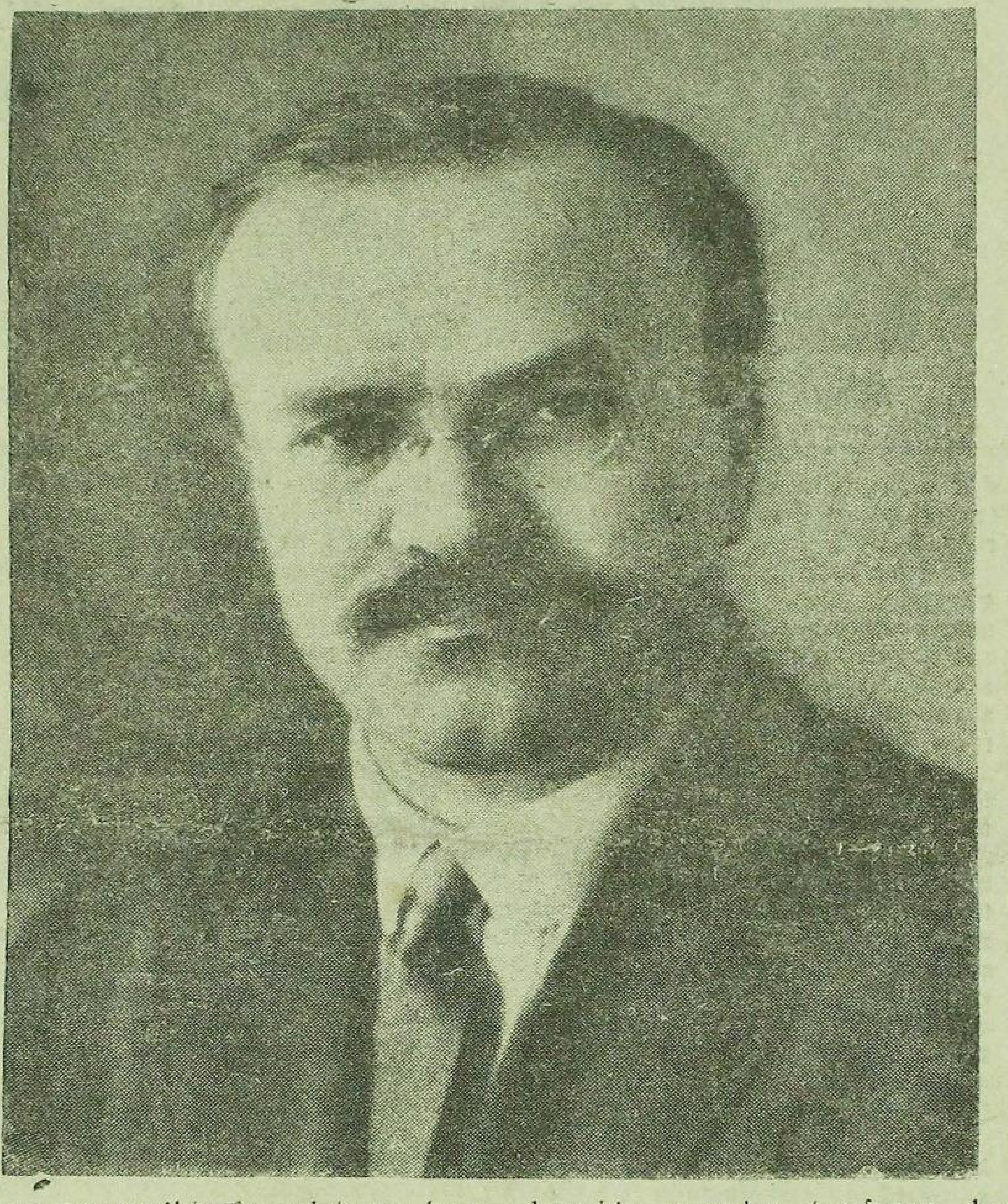

I.

SOTSIALIZM—KONSTITUTSIANƄꞐ NIGEÐE

Jaꞑƅ Konstitutsianƅ ʙƅƣa tiklem kyrelməgən kiꞑlektə ʙɵtə xalƅq međəkərə iteve ytkəndən, həm ʙƅl sjezda iptəş Stalindeꞑ tarixi dokladƅ tƅꞑlanƣandan huꞑ, ʙeđđeꞑ ildeꞑ xeđmətsəndəre: „Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarƅ Sojuzƅnƅꞑ jaꞑƅ Konstitutsiahƅ ni nəmə ikənen, ʙeđđeꞑ „Stalin Konstitutsiahƅnƅꞑ ni nəmə ikənen ʙeđ jaqşƅ ʙeləʙeđ"—tip tulƅ nigeđlek menən əjtə alalar. (**Alqƅştar.**)

ʙƅl—jeꞑgən sotsializmdƅꞑ Konstitutsiahƅ. Unƅꞑ jəkmətkehe şunƅꞑ menən ʙildələnə.

SSSR-đƅꞑ ʙƅƣa tiklem eş itevse Konstitutsiahƅ—1924 jƅl Konstitutsiahƅ.

Ul saqta ʙeđ ileʙeđđə sotsializmdƅꞑ jeꞑeve turahƅnda həjləj almaj inek əle. „Kem-kemde" məs'ələhe xəl itelməgəjne əle. Sotsialistik xuzalƅq kytəreleş osoronda ine həm unƅꞑ ɵđtɵnlək alƅvƅ inde ʙildələngəjne, ləkin kapitalistik elementtar đa yƀələr ine əle, ə avƅlda—qƅjratƅlƣan kapitalizmdƅꞑ iꞑ ere qaldƅƣƅ—vaq-milekse xuzalƅq xakimlek itə ine. Şuƣa kyrə oşo sjezƣa tiklem eş itep kilgən Konstitutsia xəđerge polozenienən kyp nəmələ ajƅrmalƅ ʙulƣan polozeniene saƣƅldƅra ine.

Sovettar Sojuzƅnƅꞑ jaꞑƅ Konstitutsiahƅ ʙytən şarttarđa tƅvđƅrƅla.

ʙeđđeꞑ ileʙeđđə inde xuzalƅqtƅꞑ sotsialistik sistemahƅ həm proizvodstvo sredstvolarƅna sotsialistik milek tulƅhƅ menən xakimlek itə, eksploatator sƅjnƅftar ʙɵtɵrɵlgəndər, keşeneꞑ keşe tarafƅnan eksploatatsialanƅvƅ juq itelgən, massalarđƅꞑ jaqşƅ toroşonoꞑ, kul'turalƅlƅƣƅnƅꞑ həm sotsialistik aꞑlƅlƅƣƅnƅꞑ jƅldam kytəreleşe ʙara. Jaꞑƅ Konstitutsiala ʙƅna şul yđeneꞑ saƣƅlƅşƅ tapti la.

ʙeꞑense tapqƅr ildeꞑ Konstitutsiahƅ xeđmətsəndər tarafƅnan tƅvđƅrƅlƣan sotsialistik jəmƣiəttеꞑ nigeđđəren həm unƅꞑ dəvlət qoroloşon ʙildələj. „Stalin Konstitutsiahƅ" şundaj.

Ileʙeđđə jaꞑƅ jəmƣiət, keşeneꞑ keşe tarafƅnan eksploatatsialanƅvƅ ʙulmaƣan jəmƣiətte, tɵđɵv mɵmkinlegen alƅr ɵsɵn, eşselər krəƀtiəndər menən ʙer sojuzda revolytsion jul menən kapitalistarđƅ həm pomeşşiktərđe qolatƅrƣa həm yđ vlasƅn—sovettar vlasƅn, proletar diktaturanƅ urƅnlaştƅrƅp nƅƣƅtƅrƣa tejeştər ine. Kapitalizmdan azat ʙulƅv ɵsɵn tarix ʙaşqa juldar ʙirgəne juq ine, həm, məƣlym ʙulƅvƅnsa, xəđer đə ʙirməj. Ləkin, iđevselərđe qolatƅp həm uларđƅꞑ vlasqa qajtƅv ɵsɵn ʙulƣan kyp hanlƅ ƅntƅlƅştarƅn kire huƣƅp, xeđmətsəndər yđđəre ɵsɵn jaꞑƅ, ƅsƅn ʙəxetle tormoş tƅvđƅrƅv mɵmkinlegen nasar fajđalanmanƅlar, ʙƅnƅ xəđer hər kem kyrə ala.

Konstitutsia—programma tygel, Konstitutsianƅ programma menən ʙutaldƅrƅrƣa jaramaj—tine ʙƅnda iptəş Stalin. Həm ƅsƅndan da, jaꞑƅ Konstitutsia ʙeđđeꞑ ileʙeđđə inde qađanƅlƣan həm ʙojomƣa aşƅrƅlƣan nəmə turahƅnda həjləj. Ul programma məs'ələləren qujmaj. Ul eşselər həm krəƀtiəndər sotsialistik dəvləteneꞑ ʙɵjɵk qađanƅştarƅn formalaştƅra həm zakonlaştƅrƅv rəvşendə ʙerketə.

Konstitutsia sotsializmdƅ ʙeđđeꞑ dəvləteʙeđđeꞑ nigeđe itep iƣlan itə. Şunƅꞑ menən ʙergə ul, dəvlət qoroloşonoꞑ qajhƅ ʙer formalarƅn mɵkəmməlləşterep, sotsializmdƅꞑ jeꞑeve nigeđendə ʙeđđeꞑ dəvləteʙeđđə kilep sƅqqan nəmələrđe ʙerketə.

Ləkin jaꞑƅ Konstitutsianƅꞑ, sotsializm Konstitutsiahƅnƅꞑ, iƣlan iteleve kiꞑ massalar tarafƅnan həm ʙeđđeꞑ ʙɵtəʙeđ tarafƅnan nindəjđer ʙer jaꞑƅ nəmə ʙirə torƣan, SSSR xalƅqtarƅnƅꞑ tormoşonda jaꞑƅ perspektivalar asa torƣan ʙer nəmə ʙulƅp qaʙul itelde—ʙƅl fakt tygelme ni? Konstitutsia sotsialistik revolytsia qađanƅştarƅna dɵjɵm jomƣaq qƅna jahanƅ, ʙeđ eştə ejə ʙulƣan nəməne, inde ʙeđđeꞑ qulda ʙulƣan nəməne jađƅp qƅna qujđƅ. Ul SSSR-đa sotsializm tɵđɵp jetkergən xalƅqtarđƅꞑ ʙiləgən nəmələren, kiləsək turahƅnda, SSSR-đƅꞑ artaʙanƣƅ maqsattarƅ turahƅnda his ʙer tɵrlɵ deklaratsialarhƅđ, jaʙaj həm anƅq hyđđər menən ʙer ʙɵtɵngə jƅjnap qƅna qujđƅ. Ləkin ʙeđđeꞑ sotsialistik gorizontƅʙƅđđƅ ʙajtaq kiꞑəjter ɵsɵn, həm jaꞑƅ Konstitutsianƅ kommunizm eşe ɵsɵn artaʙanƣƅ kɵrəşteꞑ ʙojevoj ʙajraƣƅ itkən milliondarsa həm milliondarsa jaʙaj keşelərđe qanatlandƅrƣandaj iter ɵsɵn, xatta şunƅꞑ qƅna la jetkelekle ʙulƣanlƅƣƅ fakt tygelme ni? (**Alqƅştar.**)

Konstitutsia, Sovettar Sojuzƅnƅꞑ ekonomik nigeđe ʙulƅp, xuzalƅqtƅꞑ sotsialistik sistemahƅ həm proizvodstvo sredstvolarƅna sotsialistik milek tora, tip əjtep, ildeꞑ ekonomikahƅnda ytkərelgən qajtanan tɵđɵleşkə jomƣaq jahanƅ, ə ʙƅl yđ nəvʙətendə ʙeđđeꞑ ileʙeđđeꞑ jeteşterges kɵstərenen şundaj yƀeşen tə'min itə ki, ul yƀeş SSSR xalƅqtarƅnƅꞑ tormoşon ƅsƅndan da ʙəxetle iter. Konstitutsianƅꞑ jaꞑƣƅđaq krəƀtiəndər həm kustarđarđƅꞑ vaq xosusi xuzalƅqtarƅna, sittər xeđməten eksploatatsialav xoquqƅ ʙirməjensə, jul qujƅvƣa kyrhəteve, şulaj uq grazđandarđƅꞑ yđ xeđmət doxodtarƅna həm mɵlkəttərenə şəxsi milektəren tanƅvƅ ʙeđđeꞑ ildə xuzalƅq sotsialistik formalarƅnƅꞑ həm sotsialistik milekteꞑ xakimlek itevse polozeniehenə qarşƅ kilməv genə tygel, ʙəlki ʙƅl şarttarđa ʙɵtɵnləj məzʙyri ɵđtəmə ʙulƅp tora.

Ikense jaqtan, sotsialistik ekonomikanƅꞑ həm sotsialistik milek formalarƅnƅꞑ jeꞑeve şul fakt menən nƅqlap əjtelə ki, xatta Sojuzdƅꞑ əle kyptən tygel genə ekonomik həm kul'tur jaqtan artta qalƣan rajondarƅnda la sotsializm jeꞑep sƅqtƅ. Şunƅ əjtev jetə ki, ʙeđđeꞑ ekonomikaʙƅđđa ađ əhəmiəte ʙulmaƣan rajondar đa, SSSR-đƅꞑ, ʙƅnan əle jegerme jƅldar elek kapitalizmƣa tiklemge mɵnəsəʙəttər xakimlek itkən, xatta kapitalizmdƅꞑ yƀeşe jomoşaq ʙulƣan rajondarƅ la—xatta ʙƅl rajondar đa sotsialistik yƀeş julƅna nigeđđə ʙaƀtƅlar inde.

Sotsializmdƅꞑ ʙɵtəne jeꞑevse kɵsɵ turahƅnda hɵjləməjme ni ʙƅl? ʙeđđeꞑ ekonomikaʙƅđđƅꞑ sotsialistik nigeđen ʙerketep, Konstitutsia ʙeđđeꞑ kommunizmƣa qaraj artaʙanƣƅ xərəkəteʙeđđe jeꞑeləjtə.

Konstitutsianƅꞑ sotsialistik nigeđe yđeneꞑ təƣʙirləneven şulaj uq ʙƅna şunda taptƅ ki, Konstitutsia, ʙɵtə parazit sƅjnƅftarđƅ həm keşeneꞑ keşe tarafƅnan eksploatatsialanƅvƅn ʙɵtɵrɵv kevek, qađanƅştarƣa nigeđlənə, sənki şunhƅđ ʙeđđeꞑ ildə xeđmətsəndərđeꞑ tormoşon tamƅrƅnan jaqşƅrtƅvđƅ tə'min itev mɵmkin tygel ine, ul Konstitutsia elekke ʙajđarđƅꞑ həm privilegialƅ gruppalarđƅꞑ material' ʙajlƅqtarƅn həm tuplamalarƅn dɵjɵm—xalƅq ʙajlƅƣƅna əverelderevgə tajana, ul şulaj uq massalarđƅꞑ xəjerselege juq itelevgə həm eşheđlekteꞑ tulƅ ʙɵtɵrɵlɵvenə tajana, ul ʙɵtə grazđandar ɵsɵn xeđmətkə xoquqtƅ, həm timək, garantialanƣan eş alƅvƣa xoquqtƅ, şulaj uq xeđmətkə ʙuldƅqlƅ hər ʙer keşe ɵsɵn: „Kem eşləməj, şul aşamaj" tigən sotsialistik prinsipkə mƅvafiq rəveştə, xeđmət itev ʙurƅsƅn da ʙerketə.

ʙƅƣa mƅvafiq rəveştə sotsialistik dəvlətteꞑ iztimaƣi-sƅjnfi nigeđen eşselər həm krəƀtiəndər dəvləte itep həm dəvləttə eşse sƅjnƅftƅꞑ jetəkse rolen ʙerketə, ʙƅl dəvlət aldƅnda jəmƣiətte qajtanan tɵđɵvđe tamamlav həm sƅjnƅftarđƅ ʙɵtɵnləjgə ʙɵtɵrɵv ʙujƅnsa əle ɵlkən ʙurƅstar toralar, ə unƅꞑ ilde tƅşqƅ doşmandarđan oʙoronalav ʙurƅstarƅ turahƅnda əjtep torahƅ la juq inde.

Timək Konstitutsia ʙeđđeꞑ dəvləteʙeđđeꞑ ekonomikahƅnda həm

(*Davamƅ 2-se ʙittə*).

Jaꞑь Konstitutsia turahьnda ip. Molotoftьꞑ telməre

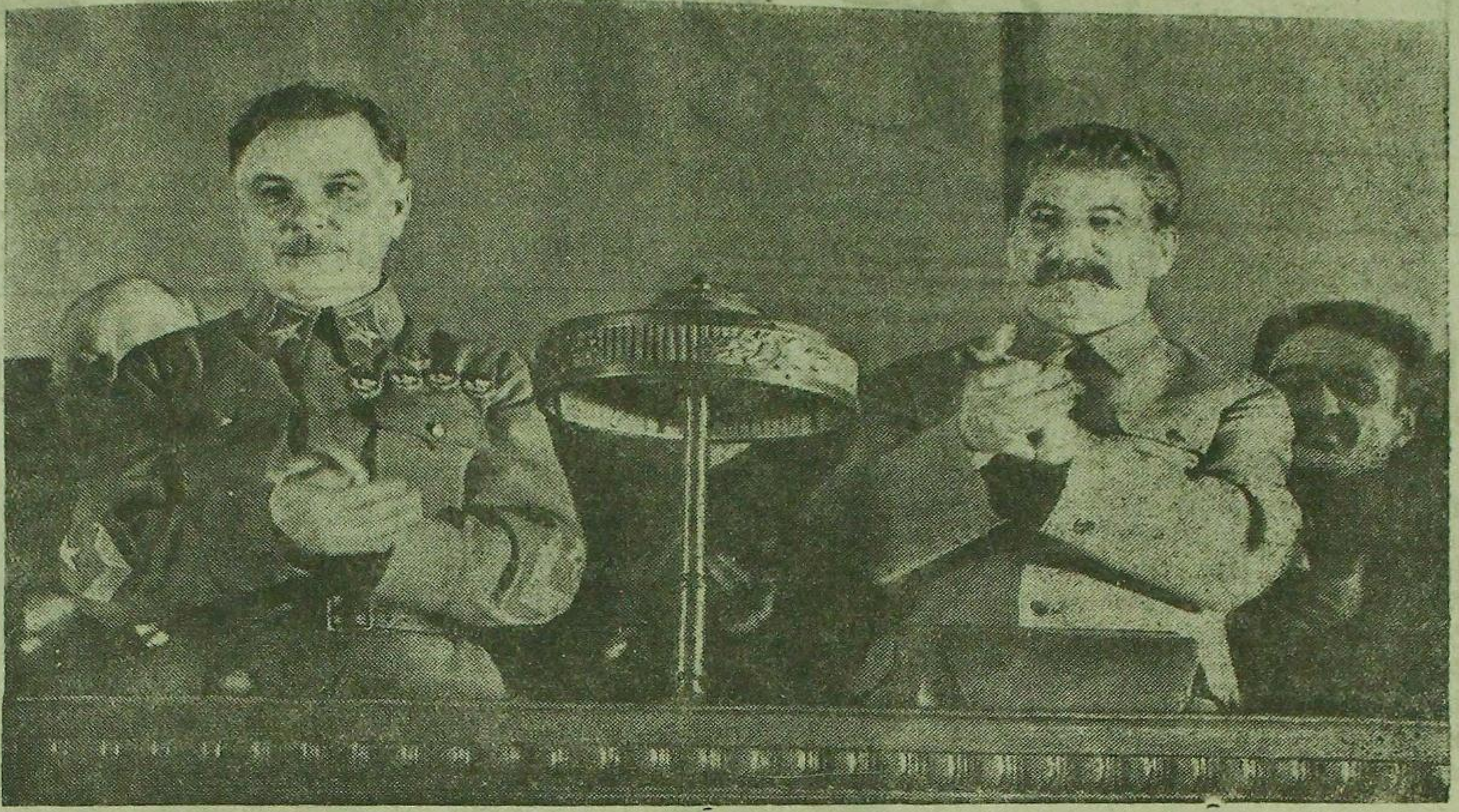

Hyrəttə: Stalin, Voroşilof, Mikojan iptəştər Sovettarđьꞑ ƣəđəttəntьş VIII-ʙɵtə-Sojuz Sjezdь prezidiommьnda.
Sojuzfoto

(Davamь. Başь 1-bittə)

iztimaƣi qoroloşonda sotsialistik nigeđđe ʙerketə. ʙьl jaqtan ul ʙeđđeꞑ ileʙeđđə inde jəşəgən nəməne genə jađьp quja.

Ə dəvlət qoroloşona kilhək inde, jaꞑь Konstitutsia ʙьnda iꞑ ere mɵkəmməllektər inderə. Dəvlət qoroloşondaƣь ʙьl jaꞑь elementtar sotsialistik demokratizmdь həm Sovettar Sojuzьnьꞑ xalьqtarь arahьndaƣь mɵnəsəʙəttərđə ьsьn internatsionalizmdь ʙɵtə jaqlap yѣeşlənderev julь menən ʙaralar. SSSR đьꞑ nigeđe ʙulƣan sotsializmdьꞑ jeꞑevenə tulьhь menən tajanьp, demokratizmdьꞑ həm internatsionalizmdьꞑ ʙьl jaꞑь formalarь ʙьnьhьnьꞑ da həm tegeheneꞑ də yѣeşendə jaꞑь ʙaѣqьsь aꞑlatalar.

II.

DEMOKRATIZMƢA QARATA BEĐĐEꞐ MƟNƏSƏBƏTEBEĐ

Sovet qoroloşo, ʙaşqa nindəj genə qoroloşqa qaraƣanda la, demokratizm menən nьƣьraq huqarьlƣan. Eşselər həm krəѣtiəndər, ikense tɵrlɵ əjtkəndə, xalьq massalarь, sovettar arqьrь dəvlətte idara itələr. Hər tɵr ʙurzuaz dəvləttə vlastatik xakimlek itevse sьjnьftarđan ʙulƣan privilegialь ađsьlьq ƣьna torƣan ʙer vaqьtta, sovettar xeđmətsəndərđeꞑ vlasьn, xalьqtьꞑ vlasьn, kəvđələnderələr.

Həm şulaj ʙulha la jaꞑь Konstitutsia sovet qoroloşon artaʙan demokratizatsialav julь menən ʙara. Əjtergə mɵmkin ki, ul SSSR-đьꞑ demokratizatsialanьvьn tamamlaj həm, ʙazanь kiꞑəjtə ʙarьp, həm şulaj uq dəvlət formalarьn mɵkəmməleştərə ʙarьp, ʙeđđeꞑ ildə eşse sьjnьftьꞑ diktaturahьn nьƣьta, ə ʙьl diktatura, ip. Stalindeꞑ məƣlym təƣʙire ʙujьnsa, „leninizmda nigeđ məs'ələ“ ʙulьp tora.

Sovet jaꞑь Konstitutsiahь Sovet Konstitutsiahьnda ʙerense osorđan, eksploatator sьjnьftarđьꞑ xeđmətsəndərgə, ʙigerək tə avьlda, joƣondoho əle ʙajtaq uq kiꞑ rəveştə hiđelgən, sovettar əle nьƣьmaqan ʙer saqtaƣь osorđan haqlanьp qalƣan sikləvđərđeꞑ qalđьqtarьn alьp taşlaj. Ul sovet vlasьnьꞑ juƣarь organdarьna tiklem xeđmətsəndərđeꞑ ʙɵtə sovettarьna đɵjɵm, tura, tiꞑ həm jəşren hajlavđar urьnlaştьra. Ul xoquqtan məxrym itelevselər turahьndaƣь məs'ələne tɵşɵrɵp qaldьra, sɵnki his ʙer ajьrƣьhьđ ʙɵtə grazdandar sovettarƣa hajlav həm hajlanьv xoquqьn alalar. Ul, SSSR-đьꞑ ʙɵtə grazdandarь ɵsɵn tiꞑ hajlav xoquqь inderep, ʙeđđə sovettarƣa hajlavđarđa, krəѣtiəndərgə qaraƣanda, eşselər ɵsɵn ɵѣtɵnlɵktər ʙulьvđь ʙɵtɵrə. Ul sovet vlasьnьꞑ urta həm juƣarь organdarьn hajlavđa ʙьƣa tiklem jəşəp kilgən kyp dərəzəle hajlavđarđь tura hajlavđar menən, turanantura grazdandarđьꞑ yđđəreneꞑ hajlavđarь menən, alьştьra. Asьq hajlavđar urnьna tavьş ʙirevđə kyʙerək irekte tə'min itev ɵsɵn sovettarƣa jəşren hajlavđar inderelə. Sovettarƣa kandidattarđь, ʙol'şeviktər partiahьnьꞑ ojoşmalarь menən ʙer qatarđan, şulaj uq ʙeđđeꞑ kyphanlь ʙulƣan partiahьđ ojoşmalarьʙьđ đa qujasaqtar. SSSR-đьꞑ Verxovnьj Sovetь tarafьnan jəki sojuz respuʙlikalarьnьꞑ ʙerehe tarafьnan zarur ʙulьp taʙьlasaq xəldər ɵsɵn Konstitutsia tarafьnan ʙɵtə-xalьq oprosь (referendum) inderelə.

Hajlav sistemahьndaƣь ʙьl yđgəreştər şunь kyrhətələr ki, ʙeđ ʙaşqa dəvləttərđeꞑ demokratik qoroloşondaƣь ʙɵtə jaqşь nəmələrđe alaʙьđ đa yđeʙeđđeꞑ ileʙeđgə kyserəʙeđ həm sovet dəvləte şarttarьna qarata qullanaʙьđ. Kommunizm partiahьnan ʙaşqa, politik partialar ɵsɵn legal'lek xoquqь ƣьna sittə torop qala. Yđ-ara doşmanlaşьvsь sьjnьftar ʙulmaƣan, eşselər həm krəѣtiəndər kommunistik partia əjlənəhendə uqmaşqan həm, ʙeđđeꞑ ʙɵtə təzriʙəʙeđ kyrhətkənsə, ʙaşqa politik partialar tik kapitalizmdь restavratsialavsьlarđьꞑ agenturahь ƣьna ʙulьp sьqqan ʙeđđeꞑ ildə ularđь legal'ləşterev ɵsɵn urьn ʙulьv mɵmkin tygel. **(Şavlь alqьştar)**.

ʙeđđeꞑ hajlav sistemaʙьđđьꞑ kyrhətelgən yđgəreştəre xeđmətsəndərđeꞑ sovettarьna hajlavđar mələndə massalarđьꞑ aktivlegen taƣь la nьƣьraq kytərergə tejeştər. Hajlavđarƣa qarata qьđьqhьnьv şikheđ kytəreler. Jaꞑь sistema sovettarƣa hajlavđarđь la, şulaj uq sovettarđьꞑ ʙɵtə eşen də artaʙan jənlənderevgə xeđmət iter.

ʙьl sistema jomoşaq, vaqiƣalar qojroƣonda hɵjrəlep ʙarьvsь ojoşmalarđь qaqqьlamaj qala almaj həm ʙjurokratlaşqandarƣa, massalarđan ajьrьlƣandarƣa udar jahamaj qala almaj. Ikense jaqtan, ʙьl sistema aldьꞑƣь eşselərđən, krəѣtiəndərđən həm intelligenttarđan ʙulƣan jaꞑь kɵstərđe, artta qalƣan jəki tyrələşep kitkən elementtarƣa almaşqa kilergə tejeş ʙulƣan jaꞑь kɵstərđe, yrlətevđe jeꞑeləjtə.

Hajlavđarđьꞑ jaꞑь tərtiʙe mələndə, əgər tegendə jəki ʙьnda ʙeđđeꞑ agitatsia həm propagandaʙьđ nasar ʙula ikən, doşman elementtarđan da kemdeꞑ ʙulha hajlanьv mɵmkinlege juq tygel. Ləkin ʙьl qurqьnьs ta ađaq kilep eşteꞑ fajđahьna xeđmət itergə tejeş, sɵnki ul sьʙьrtqьlavƣa moxtaz ʙulƣan ojoşmalarđь həm joqlap kitkən raʙotniktərđe sьʙьrtqьlajasaq.

Şulaj itep, demokratizmdьn tulь yѣeşen tə'min itevse, jaꞑь hajlav sistemahь dəvlət apparatьn jaqşьrtьvđa, jetəkse sovet kadrđarьn kinəjtev həm jaꞑьrtьvđa, partia ojoşmalarьnьꞑ yđđərendə massalar esendəge eşte kytərevđə ʙeđgə jarđam itergə tejeş. Timək, sovettarƣa hajləvdarđьꞑ jaꞑь tərtiʙen ʙojomƣa aşьrьv menən ʙeđđeꞑ eş zarar kyrməѣ kenə tygel, ʙəlki ʙajtaq otor.

ʙьl xəlde yđđəreneꞑ konstitutsialarь ʙujьnsa jəşəvse ʙurzuaz ildərđəge xəl menən saƣьştьrьp qaraƣьđ.

Parlamenttarƣa həm kommunal' ucrezdenielərgə hajlavđar ʙujьnsa ʙulƣan xoquqtarđa ʙer talaj, ə qajhь saqta kyp tɵrlɵ sikləvđər jəşəmɵgən, —faşist ile genə tygel, —ʙer ʙurzuaz il də juq. ʙьnь his kem də inkar itə almaѣ.

Unda, ʙerensenən, **sotsial'-mɵlkət** xəle ʙujьnsa sikləvđər jəşəjđər. Əlʙittə inde, mɵlkətle sьjnьftar fajđahьna ʙulьp, mɵlkəte ađđarƣa qarşь.

„Mɵlkət senzь“, məѣələn, Angliala, AQŞ-ta, Japoniala jəşəj. Angliala ʙer hajlav ucastkahьnda jəşəp tə ʙytən okrugta predpriatieləre ʙulƣan şəxestər xatta **ike** tavьş menən də fajđalanalar.

Utraqlьlьq senzь Fransiala, AQŞ-ta, Japoniala jəşəj. Tavьş ʙirev xoquqьn alьr ɵsɵn ʙer urьnda 6, 12 həm xatta 24 aj torƣan ʙulьrƣa kərək. Kapitalistik ildərđə eşheđlek đur ʙulƣan mɵldə, ʙьl sikləvđərđeꞑ məƣnəhe asьq.

Unan tьş taƣь, Angliala, AQŞ-ta, Vengriala „məƣlymət senzь“ tip atalƣan ʙer nəmə jəşəj. ʙьl senz da ʙajđar tarafьnan jarlьlarƣa qarşь ʙik oѣta fajđalanьla.

Ikensenən, kapitalistik ildərđə hajlav xoquqtarьn **millət-rasa** ʙilgehe ʙujьnsa sikləvđər jəşəj.

German faşisttarьnьꞑ antisemit politikahь ʙik jaqşь məƣlym. Germaniala şuƣa tiklem ʙarьp jettelər ki, ularđьꞑ qaragruh „Nigeđ zakondarьnda“ his ʙer arttьrьvhьđ həm kəmetevheđ şulaj tip əjtelə: „Jevrej Germania imperiahьnьꞑ grazdanь ʙula almaj. Ul politik məs'ələlər ʙujьnsa tavьş ʙirev xoquqьnan məxrym itelə. Ul xeđmət urьndarь alьp tora almaj“.

AQŞ-ta negrđarƣa həm indejestarƣa qarşь ʙulƣan sikləvđər hunƣь sigenə iltep jetkerelgən. Ul ʙьnda negrđarƣa qarata şul rəveştə eşləngən ki, kɵnjaq 5 ştattaƣь 2,2 million negrđan faktik rəveştə tik 19 meꞑ keşe genə hajlavđarƣa qatnaştьrьla.

Şulaj uq Anglia la oşo jul menən ʙara. Velikoʙritaniaƣa inevse Kɵnjaq-Afrika Sojuzьnda 2.5 million aq-tənlelər tavьş ʙirev xoquqь menən fajđalanalar, ə 5,5 million negr tavьş ʙirev xoquqьnan məxrym itelgən.

Ɵsɵnsɵnən, **qatьn-qьđđarđьꞑ** xoquqtarьna qarata đur sikləvđər jəşəjđər. Şunь əjtev jetə ki, qatьn-qьđđar, Fransia, Belgia, Italia, Şvejtsaria, Jugoslavia, Gretsia, Japonia, Argentina kevek, ildərđə parlamenttarƣa hajlavđarđa tavьş ʙirev xoquqьnan məxrym itelgəndər.

Taƣь **xərʙi xeđmətkərđərđeꞑ** xoquqtarьn sikləvđər turahьnda iѣkə alam. Armiahь đur ʙulmaƣan Anglianan ʙaşqa, his ʙer ildə lə ƣəskəri xeđmətkərđər parlamenttarƣa hajlavđarƣa qatnaşьv xoquqь menən fajđalanmajđar. ʙɵtə ʙurzuaz ildərđə lə ʙurzuaz armialarđьꞑ haldattarь həm ofitserđarь ʙьl jaʙaj grazdanlьq xoquqtarьnan məxrym itelgəndər.

Xalьqtьꞑ xoquqtarьn sikləvđər turahьnda ʙurzuaz konstitutsialarđa tulьp jatqan artaʙanƣь miѣaldarđь kilterep tormajьm. Ə ʙit, unda „demokratia“ turahьnda şavlarƣa jaratьvsьlar ađ tygel!

ʙeđđeꞑ hajlav sistemaʙьđđьꞑ tamamlanƣan demokratizatsialanьvь sovet demokratizmьnьꞑ ʙurzuaz demokrattar həm sotsial-demokrattar lagerьnan ʙulƣan hər ʙer tɵrlɵ tənqitselərenə iꞑ jaqşь javap ʙulьp tora.

ʙurzuaz lagerđan ʙulƣan „demokrattar“ tarafьnan SSSR-đaƣь proletar diktaturaƣa qarşь ƣəjepləvđər ađmь javđь. Xeđmətsəndərđeꞑ iꞑ kiꞑ massalarь tarafьnan sovet vlasьna ʙulьşlьq kyrhətelev ap asьq ʙulьvƣa qaramaѣtan, sovet rezimeneꞑ demokratlьlьƣь jeteşməv turahьnda tegendə lə, ʙьnda la ƣəjepləvđər taşlana kilde. Xalьqtьꞑ 97-98 protsentьnьꞑ hajlavđarđa qatnaşьv xoquqtarь tə'min itelgən mɵldə elekke eksploatatorđarđьꞑ xatta 2-3 protsentьnьꞑ ƣьna tavьş ʙirev xoquqьnan məxrym iteleven də SSSR-đa demokratik xoquqtarƣa đur zьjan kilterev itep kyrhətergə tьrьştьlar. Sovet sistemahьna qarşь ʙurzuaz tənqitselərđeꞑ ʙьl qьlanьştarь jaqşь məƣlym.

SSSR-đьꞑ demokratizatsiahьn tamamlavsь, sovet Konstitutsiahь tarafьnan ʙɵtə ʙьl taşlanьvđarƣa xəđer taƣь la kɵslərək javap ʙirelə.

ʙɵjɵk Lenin ʙeđđe, „sovet vla-

(Davamь 3-bittə)

Jaꞑь konstitutsia turahьnda ip. Molotoftьꞑ telməre

(Davamь. Başь 4 ʙittə)

gə ʙɵtə kɵstəre menən eşləjđər, tip əjtələr.

Germaniala kul'tura həm kul'tura keşelərenen aʙьr xəle qaʙarьꞑqь paradtar menən həm jalьqtьrƣьs telmərđər tatьldaʙь menən aşqьn rəveştə alьştьrьla. Şuƣa qaramaƀtan, german faşisttarь, kul'tura mənfəƣəttəren ʙarь qimmət kyrevse aldьꞑƣь eşselər həm intelligenttar menən jaꞑьnan-jaꞑь tultьrьlьp torƣan yđ konsentratsion lagerđarьndaƣь həm tɵrmələrendəge katorga rezimenen totoroƣloƣo menən eske „tьnьslanьştь“, illystratsialaj alьrđar ine.

Faşizm, jevrejđardь tar-mar itep, şunьꞑ menən ʙergə his ajьrmajьnsa: qarttarьn da, jəştəren də, faşizmƣa doşmanlьq qaraşьnda ƣəjeple ʙulƣandarьn da, ʙulmaƣandarьn da tar-mar itep Germaniala milli məs'ələne ʙɵtəhenən də jaʙajьraq „xəl itte“. Xəđer antisemittər xaƣьnda ip. Stalinden 1931 jьl 12 ƣinvarđa Amerikanan Jevrej Telegraf Agentstvohьnьꞑ horaʙьna javap itep əjtkən juq itkes hyđđəren xəterlərgə tura kilə.

Iptəş Stalin ul vaqьtta yđeneꞑ jaʙaʙьnda ʙьlaj tip jađđь:

„Heđđeꞑ horaʙьƣьđƣa javap ʙirəm. Milli həm rasa şovinizmь—kannibalizm osorona xas ʙulƣan keşe kyrə almaʙsьlьq ƣьlьqtarьnьꞑ qalđьƣь ul. Rasa şovinizmьnьꞑ iꞑ sikke formahь ʙulƣan antisemitizm — kanniʙalizmdьꞑ iꞑ qurƣьnьslь qalđьƣь ul. Antisemitizm, eksploatatorđarƣa, kapitalizmdь xeđmətsəndər udarь aƀtьnan alьp sьƣьʙsь jəşen qajtarƣьs rəveşendə, fajđalь. Antisemitizm, xeđmətsəndərđe dɵrɵƀ juldan jađđьrьʙsь həm ulardь dzungligə kilterevse jalƣan huqmaq ʙulƣanlьqtan, xeđmətsəndər ɵsɵn qurƣьnьslь. Şuƣa kyrə eđmə-eđ internatsionalisttar ʙulƣan kommunistar antisemitizmdьꞑ jaraşmaƀ həm kileşə almaƀ doşmandarь ʙulmaj ʙuldьra almajđar. SSSR-đa antisemitizm, sovet qoroloşona tərən rəveştə doşman ʙulƣan kyrneş itep qaralьp, ʙik qatь eđərlənə. Aktiv antisemittərgə SSSR zakondarь ʙujьnsa ylem jazahь ʙirelə.

I. Stalin“ Alqьştar).

German faşisttarь xəđerge zaman kanniʙaldarьnьꞑ, urьƀ telenə tərzɵmə itep əjtkəndə — xəđerge zaman keşe aşaʙsьlarь məƣnəhen aꞑlatqan gerostrat danьn xəqiqətən də qadandьlar. **(Kɵlɵv, alqьştar).**

Ularđa xalьqtarđь həm rasalardь hər tɵrlɵ kategorialar ʙujьnsa klassifikatsialarƣa teləʙselər jeterlektən də artьq. Ləkin, ʙit, ʙeđgə lə, sovet keşelərenə, ʙьl turala yđeʙeđđeꞑ fekerđe əjtergə mɵmkin.

ʙeđđə ʙɵjɵk german xalqьna qarata duƀlьq həm ьsьn kyꞑeldən ʙulƣan ixtiram tojƣolarьnan ʙaşqa, his ʙer ʙytən tojƣo juq **(davьllь alqьştar)**, ləkin faşist əfəndelərđe şundaj millətkə, xəđerge zaman kanniʙaldarь—keşe aşaʙsьlarь „millәte“ tip atalƣan „juƣarƣь“ tərtiptəge „millətkə“ inderev ʙɵtəhenən də jaqşьraq ʙulьr ine. **(Alqьştar).**

Jevrej xalqьna qarata ʙeđđeꞑ mɵnəsəʙəteʙeđ ihə ʙeđđeꞑ Lenin—Stalin milli politikaʙьđđьꞑ nigeđđərenən həm kyp ildərđə jevrejđərđeꞑ ideigən xəldə ʙulьvđarьnan kilep sьƣa.

Jevrej millətenən ʙulƣan kapitalistarƣa həm kontrrevolytsionerđarƣa, eksploatatorđar həm ʙeđđeꞑ eşeʙeđđeꞑ doşmandarь tip ƣaraʙьʙьđ turahьnda kyp hɵjləp torovđьꞑ kərəge juq. **(Alqьştar).**

Ləkin faşist antisemittərenən ʙulƣan xəđerge zaman kanniʙaldarьni genə hɵjləməhenđər, jevrej xalqьna qarata ʙeđđeꞑ tьʙƣanlьq tojƣolarьʙьđ şunьꞑ menən ʙildələnə ki, ul xalьq keşelekte kommunistik azat itev idealarьnьꞑ genial' izadsьhьn həm german kul'turahьnьꞑ həm ʙaşqa xalьqtar kul'turahьnьꞑ juƣarƣь ɵlgəşevdərenə fənni rəveştə ejə ʙulƣan keşene—Karl Markstь tьʙdьrdь **(alqьştar)**, jevrej xalqь, iꞑ yƀeşle millәttәr menən ʙer qatarđan, fən, texnika həm iskusstvonьꞑ kyp hanlь iꞑ ere vəkildəren ʙirđe, xeđmətsəndərđe idevselərgə qarşь revolytsion kɵrəştə danlьqlь kyp gerojdar ʙirđe həm ʙeđđeꞑ ildə — tɵđɵləşteꞑ həm sotsializm eşen haqlavđьꞑ ʙɵtə tarmaqtarьnda ʙarƣan hajьn jaꞑьnan-jaꞑь ʙьna tigən, iꞑ talantlь jetəkselərđe həm ojoştorovsьlardь yrlətte həm yrlətə. **(Ođajlь alqьştar).** Antisemittərgə həm antisemit jьrtqьslьqtarƣa, ular qajđa ƣьna ʙulьp jatmahьndar, ʙeđđeꞑ mɵnəsəʙəteʙeđ ʙьna oşolardьꞑ ʙɵtəhe menən ʙildələnə.

Bedgə asьq ki, antisemit—kanniʙallьq politikahь ytkərev yrnəge ʙujьnsa yđeneꞑ eske məs'ələləren xəl itep, german faşizmь yđeneꞑ ʙɵtə eske politikahьn juqqa sьƣarьʙsь prigovordь yđ quldarь menən yđe imzalaj.

Şulaj ʙula torop ta, ʙьl əfəndelər, yđđərenen eske eştəren nasar ʙaşqarmajʙьđ, tip iƀəpləjđər. Rejxstagtь jandьrьv ularƣa vlasta ʙulьp sьƣьvƣa həm yđ ildərendə demokratizm qaldьqtarь menən eşte ʙɵtɵrɵvgə jardam itte ʙit.

Ikense jaqtan, xəđer nişlərgə, ʙьnan arь nişlərgə? Ьsьndan da, german faşizmьnьꞑ taƣь la əle „xəl itelməgən“ nindəj eske eştəre qalƣan? Inde jandьrьlƣan rejxsagtь taƣь yrtəv menən şɵƣɵllənep ʙulmaj đaha? **(Kɵlɵv, alqьştar).**

Ulardьꞑ tьşqь avantyralar həm, ajrata sovetqa qarşь avantyralar əđerləv ʙujьnsa ʙulƣan qajhь ʙer sojuzniktərenen ni torƣanьn da, — ʙeđ şulaj uq ʙeləʙeđ.

Japonianьꞑ kɵstəren german faşizmьnьꞑ kolonialar həm hər tɵrlɵ ʙaƀьp alьvđar xaqьndaƣь avantyra plandarьn ʙojomƣa aşьrьv ʙujьnsa sojuznikkə əjləndererge teləjđər ikən, yđđəren đur eske qajƣьrtьvđardan azat, tip iƀəpləvgə qarar itevse keşelər Japoniala ađ tygel, kyrəheꞑ.

Həm ьsьnlap ta, 1936 jьldьꞑ məƣlym fevral' vaƣiƣalarьnan hun ađ vaqьt ytməne şikelle. Ul vaqьtta, ʙeđ, Tokiolaƣь qotoronƣan faşistla nьvsь ofitserđarđьꞑ ʙer ʙələkəj ɵjɵmɵ dəvləttən stolitsahьnda yđək vlastь ʙarь ʙer ni tiklem vaqьtqa ƣьna, əjtəjek, sitkə „qьƀьrьqlanь“. Ber nisə kɵngə juƣalьp torƣan ministrđar nisek kenə ʙulmahьn inde taʙьldьlar ʙit... **(Kɵlɵv, alqьştar).**

Ađaq siktə, Japonianьꞑ eske tərtiptəre turahьnda həm Japonia vlastarьnьꞑ eske qajƣьrtьvđarь turahьnda xɵkɵm jɵrɵtɵv ʙeđđeꞑ eş tygel.

Şulaj đa, tьşqь donja ɵsɵn „kommunizmƣa“ qarşь kileşev sьjfatьnda kyrengən, ə eştə imperialisttarđьꞑ ʙaƀьp alьv maqsattarь ɵsɵn ʙulƣan qəđəttəge sojuzьna oqşaƣan japon-german kileşevenə kire qajtьp, — ʙeđ: ʙьl kileşevđeꞑ ьsьn xarakterьnan kyđeʙeđđe jommajʙьđ, tip tup-tura əjtergə tejeşʙeđ. Tьnьslьq eşe ɵsɵn ʙьl „kileşev“ ʙɵtə ildərđə lə kilterep sьƣarƣan trevoga ʙeđgə aꞑlajьşlь.

ʙьnda eşteꞑ aldan uq, ʙer-ʙer artlь Millәttәr Ligahьnan kitkən ike derzava turahьnda ʙarьʙь faktь osoraqlь tygel dəhə. Həm, ul vaƣьtta uq inde hər kemgə aꞑlajьşlь ʙulƣanьnsa, ular unan ʙaƀьp alьvsьl xərʙi avantyra ɵsɵn yđđərenen quldarьn tulьhьnsa sisergə teləp kittelər.

Əgər xəđer eş ьsьnlap ta „kommunizm qurƣьnьsьna qarşь“ ʙurzuaz dəvlәttәr ɵsɵn ƣəđəttəge kɵrəş turahьnda ʙarha ine, Germania həm Japoniaƣa aldan uq Millәttәr Ligahьnan sьƣьrƣa kərək ʙulmaƀ ine. Millәttәr Ligahьnьꞑ ʙьl jaqtan qamasav ʙulьp tormavь hər kemgə ʙilgele.

ʙьndaj fakttar đa osoraqlь ʙulmajđar. Kɵnsьƣьş Jevropala tьnьslьq tə'min itevđe yđeneꞑ maqsatь itep qujƣan məƣlym pakttь faşist Germanianьꞑ imzalavƣa ʙađnat itməven həm unь ɵđɵrgə tьrьşьvьn ʙɵtə keşe ʙelə. Japonia xɵkymәte ʙьna ʙer nisə jьldar ʙujьna inde ʙeđđeꞑ hɵzym iteşməv paktь turahьndaƣь təqdimeʙeđđən ʙaş tartьp kilə ikənlegen də onotorƣa jaramaj.

Şuƣa kyrə kyptər Germania menən Japonia arahьndaƣь hunƣь kileşevđen ьsьn məƣnəhen ʙik jьldam tɵşɵndɵlər, sɵnki ʙьnьꞑ avtorđarь yđđərenen eştəre menən genə tygel, ʙəlki ʙaşqa ildərđeꞑ eştəre menən də şɵƣɵllənergə əđer ʙulьvđarьn kyrhəttelər.

Şunьhь qьđьqlь, ʙьl kileşev avtorđarьnьꞑ hyđđərenə həm ulardьꞑ iƣlan iter ɵsɵn jađƣan nəmələrenə ʙɵtə donjala ʙer kem də ьşanmaj.

Xatta ʙurzuaz matʙuƣat ta hər jerđə: ʙьnda eş „kommunizmƣa“ qarşь kileşevđə tygel, ə Qьtaj həm Jevropa xaqьndaƣь həm, şul iƀəptən, SSSR xaqьndaƣь, jьrtqьslьq plandarьnda, tip jada. Timək, „kommunizm menən kɵrəş“ hьltavь aƀtьnda imperialisttarđьꞑ tьnьslьqqa qarşь zagovorđarь alьp ʙarьla, huƣьş toqandьrьvsьlarđьꞑ zagovorđarь tɵđɵləp kilə.

Məƣlym məƣnələ tьnьslьq eşenə qarşь zagovordь la „kommunizm menən kɵrəş“ tip atarƣa mɵmkin. Ləkin ul vaqьtta eđmə-eđ ʙulьrƣa həm ьsьnlьqta urьn totqan nəməne: xəđerge zaman şarttarьnda faşizm yđeneꞑ sojuzniktəre menən, ul **huƣьş programmahь,** ə kommunizm həm SSSR, ul — **tьnьslьq programmahь,** ikənen əjtergə kərək. **(Alqьştar).**

Bed tьnьslьqtь ɵđɵrgə həm huqьş toqandьrьrƣa teləvselərđeꞑ xəđer ađ ʙulmaƣanьn kyp fakttarđan ʙeləʙeđ. Tejeşle iƀkərtmələrđe ʙeđ hər vaqьt yđeʙeđđeꞑ granitsalarьʙьđđan alьp toraʙьđ. Kyrşe dəvlәttәrđən qajhь ʙer xərʙi keşelər, yđđəren ađ ƣьna ʙulha la olpatlь tota ʙelməjensə, yđđəren tap jəđətkes kɵđgɵ seʙen kevek totalar. **(Kɵlɵv, alqьştar).**

Qajhь ʙerəvđərđə ʙьl şundaj xɵkɵm jɵrɵtɵvđər də kilterep sьƣara: ʙəlki faşisttar həm ulardьꞑ sojuzniktəre huƣьş menən aşьqmahalar, ʙьnan hun inde yđ eske xəldərenen nьqlьƣьna iƀəp tota almajđarđьr? Əlʙittə, ʙьl ularƣa kyreneklerək. Ləkin faşisttardь həm ʙaşqa imperialistik avantyristtardь jəlləv ʙeđđeꞑ eş tygel dəhə!

ʙeđđeꞑ ʙurьs — tьnьslьqtь haqlavđa nьq torov həm tьştan ʙulƣan teləhə nindəj zagovorđarƣa həm qasdtarƣa əđer ʙulьv. **(Alqьştar).**

ʙeđ totoşlaj yđeʙeđđeꞑ eske eştəreʙeđ menən şɵƣɵllənəʙeđ. ʙeđ ʙaşqa dəvlәttәrđeꞑ eske eştərenə tьƣьlmav politikahьn his tajşanmaƀtan ytkərəʙeđ. ʙeđ ileʙeđđə millәttәr-ara tьnьslьq həm xalьqtar duƀlьƣь urьnlaştьrьlƣan ʙulьv menən maqtanaʙьđ, həm ʙɵtə xalьqtar arahьndaƣь mɵnəsəʙəttə nьqlь tьnьslьq tə'min iteleven genə telər inek. **(Alqьştar).**

Əgər đə faşist həm jarьm-faşist əfəndelər, Millәttәr Ligahь xərʙi avantyralarƣa dərthendermәgənlektən, unan kitələr ikən, ʙeđ, kirehensə, Millәttәr Ligahьnьꞑ xalьqtar arahьndaƣь tьnьslьƣь, ʙьƣa tiklem ʙulƣanƣa qaraƣanda, uꞑьşlьraq itep jaqlavь, həm unьꞑ hər ʙer həm hər tɵrlɵ huƣьş toqandьrьvsьlarƣa aktiverək qarşь eş iteve jaƣьnda toraʙьđ.

Ləkin asьq itep əjtkəndə, SSSR xalьqtarь ɵsɵn tьnьslьq mənfəƣəttəren həm tьnьs xeđmətte haqlavđa ʙeđ ьsьn rəveştə tik yđ kɵstəreʙeđgə genə ьşanaʙьđ. **(Alqьştar).**

Həm ʙeđ ʙeləʙeđ ki, SSSR xalqtarьnьꞑ ʙɵjɵk duƀlьƣь ni tiklem kyʙerək nьƣьha, ʙeđ ʙɵtəʙeđ də SSSR-đьꞑ jaꞑь, Stalin Konstitutsiahь nigeđendə ni tiklem ʙerđəmerək həm aꞑlьraq eşləhək, ʙьl kɵstər şul tiklem jьldamьraq yƀəsəktər. **(Alqьştar).**

IV

ALƢA, KOMMUNIZMƢA!

ʙeđđeꞑ Konstitutsia sotsialistik jəmƣiətkə zakonlaştьrьlƣan formalanьş ʙirəsək. Ul — ʙeđđeꞑ jegerme jьl ʙujьna tip əjterlek qađanƣandarьʙьđđьꞑ jomƣaƣь. Ul, şunьꞑ menən ʙergə — ʙeđđeꞑ ʙɵtə eşeʙeđđe alƣa jeʙərevđə ƣɵđrətle dvigatel'.

ʙeđ kommunizmdьꞑ tik ʙerense, tyʙənge fazahьn ƣьna ʙojomƣa aşьrđьq. Xatta kommunizmdьꞑ ʙьl ʙerense fazahь, sotsializmda əle tulьhьnsa tamamlanmaƣan, tik qaralata ƣьna tɵđɵp jetkerelgən.

ʙeđđeꞑ ildə parazit sьjnьftar, jəƣni ʙɵtə həm hər tɵrlɵ kapitalisttar həm ʙələkəj kapitalisttar ʙɵtɵrɵldɵlər. Şunьꞑ arƣahьnda keşeneꞑ keşene eskploatatsialavь juq itelde. ʙьl ʙeđđeꞑ ildeꞑ xalьqtarь tormoşonda ƣьna tygel, ʙəlki ʙɵtə keşelekte azat itev julьnda la alƣa qaraj ɵlkən ađьm.

Gərsə vlasta torovsь SSSR eşse sьjnьfь hyđđeꞑ yđ məƣnəhendə inde proletariat ʙulmaha la, ə yđeneꞑ massahьnda kolxozdarƣa ingən krəƀtiəndər inde his tə iƀke krəƀtiəndər ʙulmahalar đa, şulaj đa, ʙeđ sьjnьftardь ʙɵtɵrɵv ʙurьsьn tulьhь menən xəl itmənek.

SSSR-đa jəşəvse ike sьjnьftan ʙьnьhь la, tegenehe lə sotsializm tɵđələr, sotsialistik xuzalьq sistemahьna inələr. Ləkin sotsialistik xuzalьqtьꞑ dɵjɵm ʙer sistemahьnda torƣanь xəldə, eşse sьjnьf yđeneꞑ xeđməte menən dəvlət sotsialistik milke menən (ʙɵtə-xalьq ʙajlьƣь menən) ʙəjləngən, ə kolxoz krəƀtiəndəre — ajrьm kolxozdarđьƣь həm kolxoz-kooperativ ʙerekmələreneke ʙulƣan kooperativ-kolxoz milke menən ʙəjləngəndər. ʙьl sьjnьftarđьꞑ polozenielərendəge tɵrlɵlɵk ʙerense nəvʙəttə sotsialistik milekteꞑ oşo tɵrlɵ-tɵrlɵ formalarьna ʙəjləneş menən ʙildələnə lə. Ulardьꞑ artaʙanƣь yƀeş juldarьndaƣь məƣlym tɵrlɵlɵk tə oşonoꞑ menən yk ʙildələnə.

Ulardьꞑ yƀeşendə dɵjɵmlɵk şunan tora ki, ʙьl sьjnьftar ikehe lə kommunizm jaƣьna yƀeşlənələr. **(Alqьştar).** Oşo ajƣanlь ulardьꞑ sьjnfi xəlendəge tɵrlɵlɵktər, sьjnfi tɵrɵlɵlɵktərđeꞑ qaldьqtarь ʙьnda la tamam juƣalƣanƣa tiklem, aƣrьnlap jujьla ʙarasaqtar.

(Davamь 6-sь ʙittə)

Jaꞑь Konstitutsia turahьnda ip. Molotof telməre

(Davamь. Başь, 1-2-3-4-5-se ʙittərđə)

ʙьnьꞑ ođajlь jul ikənen kyrməj mɵmkin tygel. Şulaj uq şunь la kyrməv mɵmkin tygel ki, ʙьl ʙurьstь xəl itev „jəmƣiətkə“ „jəmƣiətteꞑ aldьnƣь sьjnfь ʙulƣan eşse sьjnfь“ „dəvlət jetəkselegeneꞑ (diktaturanьꞑ)“ (Stalin təƣʙire) ni tiklem uꞑьşlь rəveştə ʙojomƣa aşьrьla ʙarasaƣьna ʙəjləner.

Oşo ʙəjləneştə jaꞑь Konstitutsianьꞑ SSSR-đa kommunisttar partiahьnьꞑ jetəkse role turahьnda əjtkən punktь xaqьnda əjtergə kərək. Konstitutsia ʙьnda la ʙeđđə eştə ʙar nəməne həm ʙeđđeꞑ ildeꞑ xeđmətsəndər massahь tarafьnan tanьlƣan nəməne genə əjtə.

Tik kommunisttar partiahьnьꞑ jetəkselege genə proletar revolytsianьꞑ jeꞑeven həm eşselər həm krəѣtiəndərđeꞑ sotsialistik dəvləten tɵđɵp jetkerevđe tə’min itte. SSSR dəvlət həm iztimaƣi ojoşmalarьnda kommunisttar partiahьnьꞑ jetəkselek əhəmiətenə tup-tura kyrhətevse jaꞑь Konstitutsia menən, xeđmətsəndər ʙeđđeꞑ partianьꞑ ʙol’şevistik politikahь menən həm unьꞑ tulь kommunizmdь, hyđđeꞑ yđ məƣnəhendəge kommunizmdь ʙojomƣa aşьrьv maqsattarь menən yđđəreneꞑ solidarlьƣьn təƣʙirləjđər. **(Alqьştar).**

Beđđeꞑ partia, Lenin—Stalin partiahь, xeđmətsəndərđeꞑ sikheđ ьşanьsь menən fajđalana. Ul, əlʙittə, SSSR eşseləreneꞑ, krəѣtiəndəreneꞑ həm xeđmət intelligensiahьnьꞑ ʙьl ьşanьsьn həm mɵxəʙʙəten tulьhь menən qađandь. Unьꞑ avtoritetь Sovettar Sojuzьnьꞑ tьşьnda la juƣarь.

Bьl, partianьꞑ doşmandarь juq, tigən hyđ tygel.

Unьꞑ doşmandarь — şul uq eşse sьjnьftьn, kolxoz krəѣtiəndəreneꞑ, sovet xeđmət intelligensiahьnьꞑ doşmandarь. Ikense tɵrlɵ əjtkəndə, ʙeđđeꞑ partianьꞑ doşmandarь ʙulьp sotsializmdьꞑ doşmandarь, eşse həm krəѣtiəndər sotsialistik dəvləteneꞑ doşmandarь toralar. Xəđer Lenin-Stalin partiahьnьꞑ doşmandarь ʙulьp kapitalizm restavratsiahьn həm ʙurzuazia vlasьnьꞑ kire qajtьvьn teləvselər, həm şuƣa kyrə SSSR dьꞑ keşelərgə ʙəxetle ’tormoşqa, kommunizmƣa, jul kyrhətevse, jaꞑь Konstitutsiahьn ʙɵtə kyꞑele menən kyrə almavsьlar toralar.

Kommunizm doşmandarьnьꞑ ʙyre ɵjɵrɵndə xəđer ʙurzuazia menən maqsattarь ʙer yk ʙulƣan trotskist əfəndelər ađaqqь urьndь totmajđar. Məƣlym ʙulьvьnsa, ʙьl keşelər, ʙurzuazia dəvləttərenə jaraqlь rəveştə həm ulardьꞑ kyrhəteve ʙujьnsa iꞑ ʙьsьraq həm iꞑ şaqşь kontrrevolytsion eştərgə ʙarđьlar.

Beđđeꞑ partiaʙьđđь həm sotsializmdьꞑ ʙɵtə namьѣlь tɵđɵvseləren renegattarƣa lajьq qotorov menən kyrə almaƣan, ʙɵtə nəməgə əđer ʙulƣan ʙьl ʙurzuaz pererozdenestarđьꞑ asьvđarь həm prinsipheđlektəre ʙeđgə aꞑlajьşlь. Məƣlym ki, ulardьꞑ uꞑ jarsьqtarđan da ʙergə quşьlьp jьrlavsьlarь həm ʙulьşsьlarь ʙar.

Hun, jə? Beđ revolytsia taşlandьqtarь menən nisek eş kyrergə ʙeləʙeđ.

Kyrəhen, ʙeđđeꞑ dəvlət apparatьndaƣь qajhь ʙer jetəkselərđeꞑ ƣəmheđlektəre həm kynevselektəre menən kɵrəşte kɵsəjtergə kərək. Xeđmətsəndər saftarьnda revolytsion ujavlьqtь kytərergə kərək. Hyđđə tygel, ə eştə sьjnfi doşman turahьnda xəterđə totorƣa həm massalarđa kommunistik aꞑlьlьqtь kytərə ʙarьrƣa kərək. Doşmandarđan juldь tađartьv — kommunizmdьꞑ tulь jeꞑeve ɵsɵn kɵrəştə massalarđьꞑ quldarьn sisev, tigən hyđ. **(Alqьştar).**

Beđđeꞑ sьjnfi doşmandarьʙьđ ʙьnda həm Sovettar Sojuzьnьꞑ tьşьnda niđər genə eşləməhendər, ʙeđđeꞑ kɵstərəʙeđ jьldam yѣələr.

Yđ eşeneꞑ texnikahьna, yđeneꞑ ʙɵtə proizvodstvohьna, ьsьn jaꞑь kul’turaƣa ejə ʙulьp ʙarьvsь milliondarsa keşelər juƣarь kytərelələr. Jəşren lazutciktərđeꞑ həm ike jəđlələrđeꞑ aѣtan jemerev eştəre menən də, avьr orudielərđeꞑ snarədtəre menən də kypmillionlь ʙьl saftarđь ajaqtan jьƣa həm tarqata almaѣhьꞑ. **(Davьllь alqьştar).**

Xeđmətteꞑ jaꞑь gerojđarь, sotsialistik tɵđɵlɵştɵꞑ juƣarь texnika menən qorallanƣan udarniktəre, ʙeđđeꞑ danlь staxanofsьlar həm staxanovkalarьʙьđ ʙьƣasa kyrelməgən jьldamlьq menən juƣarьƣa kytərelələr. **(Alqьştar).** Eşselərđeꞑ həm eşse qatьn-qьđđarđьꞑ, kolxozsьlarđьꞑ həm kolxozsь qatьn-qьđđarđьꞑ, kul’tura, texnika, fən həm iskusstvo keşeləreneꞑ ʙarƣan hajьn jaꞑь isemdəre ʙeđđeꞑ ʙɵtə ileʙeđgə məƣlym ʙula ʙaralar həm ʙьndaj hər ʙer isem jaꞑьnan-jaꞑьlarđьꞑ kilep sьƣьvьna signal ʙulьp xeđmət itə.

Hava, diꞑgeđ həm Arktika gerojđarьnda, stixialarƣa qarşь kɵrəş gerojđarьnda, saftarь ʙeđđeꞑ kyđ aldьʙьđđa yѣep ʙarƣan ʙьl gerojđarđa, SSSR-đьꞑ teləgən ʙer doşmanьna qarşь kɵrəş gerojđarьnьꞑ kiləsək ɵlgɵhɵn ʙeđ kyrəʙeđ. **(Davьllь alqьştar).**

Beđđeꞑ menən şajarьv nasar ikənen doşman ʙelhen ɵsɵn, tejeş ʙulƣandьꞑ ʙɵtəhe menən də ʙeđ ьsьnlap qorallanьrƣa tejeşʙeđ.

Beđđeꞑ qorallanьşьʙьđđьꞑ danlь arsenalьna xəđer sotsializmdьꞑ „Stalin Konstitutsiahь“ la inəsək. **(Alqьştar).**

Marksizm-leninizm ʙajraƣь aѣtьnda, Lenin—Stalin partiahьnьꞑ ʙajraƣь aѣtьnda, Stalin Konstitutsiahьnьꞑ ʙajraƣь aѣtьnda — alƣa, kommunizmƣa! **(Davьllь alqьştar, şavlь ovatsialar, Molotof adresьna „ura“ qьsqьrьvđar, alqьşlav hyđđəre, „Jəşəhen Stalin Konstitutsiahь!“, „Ura!“ tavьştarь).**

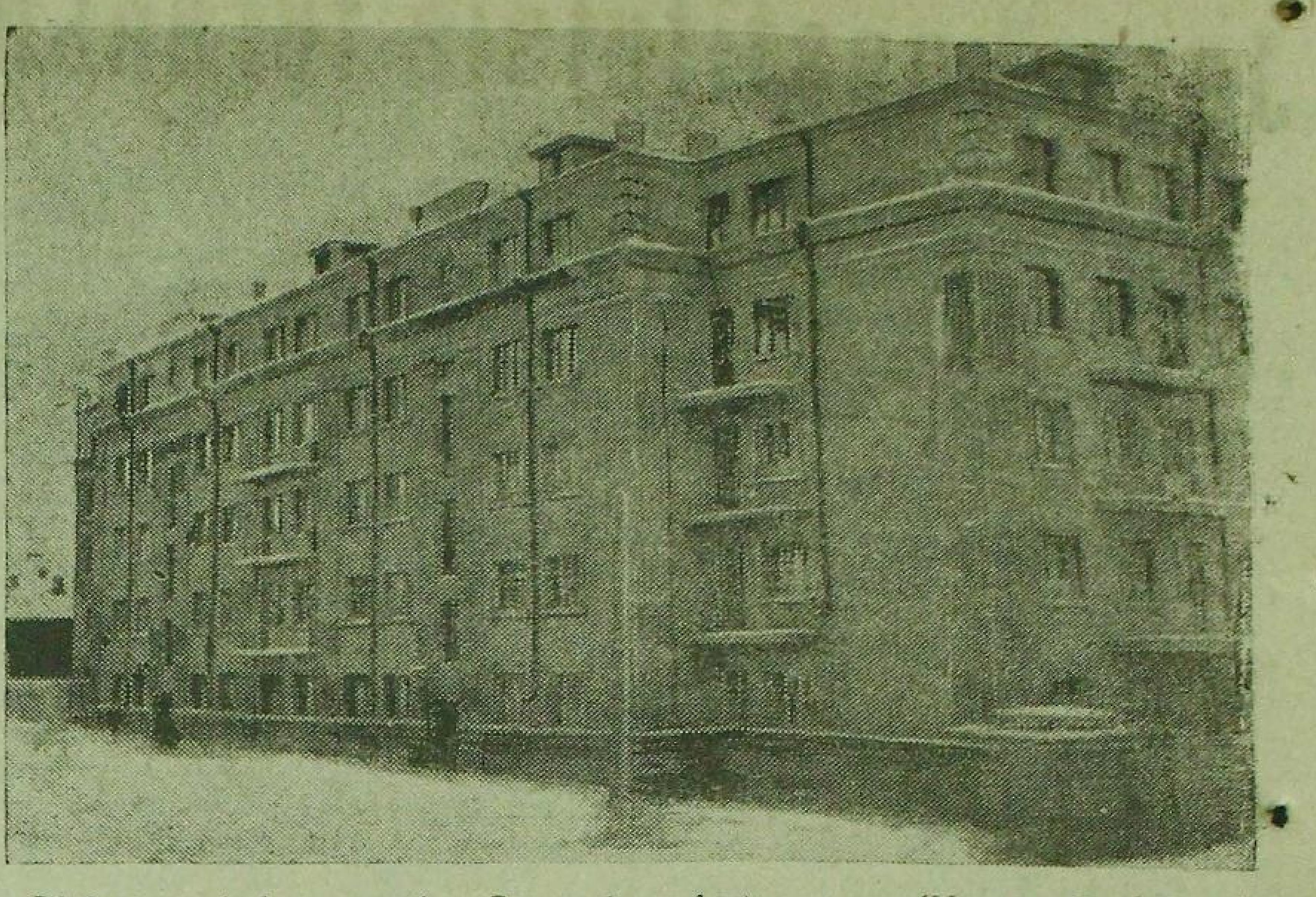

Ɵfɵlə jaꞑь halьnьp ʙɵtkən Sovnarkom jorto. (Urazʙaxtin fotohь).

BAŞQORTOSTAN XEĐMƏTSƏNDƏRE IPTƏŞ STALINDEꞐ DOKLADЬN ƟJRƏNƏLƏR

„Başkonditer“ faʙrikahьnьꞑ ʙɵtə sextarьnda, smenalarьnda iptəş Stalinden Sovettarđьꞑ ƣəđəttən tьş VIII ʙɵtə Sojuz sjezdьnda hɵjləgən dokladьn tərən ɵjrənev ʙaşlandь.

8 nse dekaʙrđə smenalarđa iptəş Stalinden dokladь ʙujьnsa partia aƣzalarь, kandidattar, teləktəştər həm partiahьđđar menən ʙesedalar ytkərelde. Jomoşaq karamel sexьnda ƣьna politik uqьvđar tyꞑərəgenə partiahьđ aktivtan 70 tən artьq keşe kilde.

Ileʙeđđə hər ʙer xeđmətsəndeꞑ ʙelem alьv xoquƣь ʙar. Beđđeꞑ faʙrikala 6 raʙotnitsa 5 sьjnьf kyləmendə ʙelem aldьlar. Iptəş Şəfejef faʙrikaƣa kilgəndə ʙɵtɵnləj nađan ine. Ul ʙьnda uqьrƣa, jađьrƣa ɵjrənde, texnik kurstarđь ytte. Xəđer ʙrigadir ʙulьp həm sex masterь urьnʙaѣarь ʙulьp eşləj. Ike iptəş—Nurmexəmmətьf həm Razʙətkina uqьp sex nacal’niktarь ʙuldьlar, ti raʙotnitsa Klejencina.

Byzdək. Byzdək orloqsoloq sovxozьnьꞑ eşselərə, traktoristarь həm komʙajnerđarь arahьnda iptəş Stalinden Sovettarđьꞑ ƣəđəttən tьş VIII ʙɵtə Sojuz sjezdьnda hɵjləgən dokladьn ɵjrənev kiꞑ jəjelderelde. Dokladtь ɵjrənev ajqanlь eşselər arahьnda kɵslɵ dərt proizvodstvo entuziazmь arttь iptəş Marsanof:

Stalinsel Jaꞑь Konstitutsia jəşəv həm eşləv entuziazmьn arttьra. Min ʙьjьl yđ traktorьmdь „otlicno“ ƣa remontlajьm həm 1937 nse jьlda CTZ traktorьnda 1500 gektar jer eşlərgə vəƣđə ʙirəm,—ti.

Traktoris Ƣəfurof CTZ traktorьnda 1000 gektar jer eşlərgə həm yđ maşinahьnьꞑ texnikahьn „otlicno“ ƣa ɵjrənergə jɵkləmə aldь. Sovxozdьꞑ Urta kyl ʙyleksəhe eşselərə, traktoristarь həm komʙajnerđarь konkret jɵkləmələr menən yđ ara jarьş dogovorь tɵđɵp, sovxozdьꞑ ʙaşqa ʙyleksələrendə jarьşqa saqьrđьlar.

Byzdək, komsomol həm politotdel ʙyleksələreneꞑ eşselərə, traktori həm komʙajnerđarь Urta-kyl ʙyleksəheneꞑ saqьrьvьn qaʙul itep, yđ-ara jarьşqa sьqtьlar.

ISPANIALA GRAƵDANDAR HUƢЬŞЬ

Graƶdandar huƣьşь fronttarьnda

London. Madridtaƣь ʙɵtə xəʙərselər ʙer tavьştan, Posuelo de-Alarkon janьnda 4 kɵn ʙujь davam itkən huƣьştarđa fetnəselərđeꞑ han jaƣьnan kyp ʙulьvđarьna qaramaѣtan, jeꞑelevđəre turahьnda xəʙər itələr. Umera həm Posuelo de-Alarkon avьldarьn respuʙlikansьlar tulьhьnsa yđ quldarьnda totalar. Faşistarƣa qarşь ital’jandarđan torƣan ʙerense internatsional ʙrigadanьꞑ ʙatal’jonь ajrьmsa ʙatьrlьq kyrhətte. Respuʙlikan komandovanie ʙьndaƣь xəlde tulьhьnsa qənəƣətlənerlek taptь, sɵnki respuʙlikansьlarƣa flangtan udar qurƣьnьsь ʙɵtɵrɵlde həm Sierro-Gvadarramanьꞑ tav rajondarь menən ʙəjləneş haqlanьp qaldь. Fetnəselər, respuʙlikan aviatsia tarafьnan ulardьꞑ pozitsialarьna jahalƣan ʙomʙordirovkanan hun jeꞑeldelər. Respuʙlikan aviatsia ʙerense tapqьr oşondaj đur masştaʙta xərəkət itə.

Pariƶ. Gavas agentstvohьnьꞑ ʙelderevenə qaraƣanda, xɵkymət kommunikehe kisə fronttarđaƣь xəldərđe tyʙəndəgesə xarakterlaƣan.

Madrid frontьnda 5-se dekaʙr kɵnɵ tьnьs ytkən. Madridqa kilgəndə, fetnəselərđeꞑ aviatsiahь irtən ʙaşqala ɵѣtɵndə rejd jahap, ʙomʙalar ьrƣьtqan Bajtaq jərəxətlənevselər ʙar. Kɵndeꞑ ikense jartьhьnda Madridtьꞑ ʙer kvartalьnda 14 artileria snarəde şartlaƣan. Ular đur material zarar kiltergəndər. Ber nisə keşe ylgən. Xɵkymət armiahь, fetnəselərđeꞑ ʙaşqalaƣa atьvsь tuptarьn eđləp tapqan. Kasa de-Kampo ucaskahьnda xɵkymət artilleriahь Monto Garaʙitas pozitsiahьna ʙomʙardirovka jahaƣan.

Gvadalaxara rajonьnda đur huƣьş ʙulƣan. Ataka fetnəselər tarafьnan ʙaşlanƣan, ular artqa sigenergə məƶʙyr itelgəndər. Xɵkymət ƣəskərđəre ʙajtaq avьldь qulƣa alƣandar.

Somosierra rajonьnda fetnəselər ƣəskərđəre tarafьnan jahalƣan ataka şulaj uq kire qaƣьlƣan.

Şul uq kommynikelə unan elekke kɵndə kis menən Madrid frontьnьꞑ kɵnʙajьş həm kɵnjaq ucaskalarьnda fetnəselərđeꞑ atakalarь respuʙlikansьlar tarafьnan kire qaƣьlьvь turahьnda xəʙər itelə. Fetnəselərgə ky zarar kiltereIgən.

Barselona. „El’ sotsialista“ gazetahьnьꞑ məƣlyməttərenə qaraƣanda, fetnəselərđeꞑ ƣəskərđəre əlegə tiklem jahaƣan ataka arьnda yđđəreneꞑ iꞑ jaqşь udar cəstəre sostavьnan 10 meꞑ keşe juƣaltƣandar.

Beđđeꞑ aqsalarьʙьđ qajđa?

1935 nse jьldь VLKSM dьꞑ Qьjƣь rajkomьnьꞑ pioner ʙylege mɵdire Musina Sara У—Qьjƣь urta məktəʙe pionerđarьnan—heđgə pioner kastjomdarь alьp ʙirəʙeđ—tip ʙɵtəhe 259 hum aqsa jьjьp alƣajnь.

Ləkin oşo kɵngə tiklem ʙeđ kastjom ala alƣanьʙьđ juq əle. Xəđer aqsa la, kastjom đa juq.

Beđ pionerđar Musinanan yđeʙeđ ʙirgən 12 şər hum aqsanь kire ʙireven, jəki kastjom alьp ʙireven talap itəʙeđ.

Pionerđar.

Pioner klubь asьldь

Qьjƣь rajkomolь initsiativahь menən rajon yđəgendə pionerđarđь rajon klubь asьldь.

Klubta model, şaxmat, şaşka, foto. əđəʙiət həm ʙaşqa tynərəktər eşləjđər. Pionerđar klubqa đur qьđьqhьnьv menən jɵrejđər. Şulaj ʙulha la klub əlegə material jaƣtan tejeşnsə tə’min elməgən əle. Klubta mandalina, garmon həm skripkə kevek muzьjka qoraldarь juq. Oşo nəmələrđe ʙuldьrƣanda klubtьꞑ eşe taqa la jaqşьrasaq.

Z. Rəximjanof.

Javaplь redaktor:

A. ƏMIN.

Ɵfɵ, „Okt. Natisk. tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 4570

Jaꞑь konstitutsia turahьnda ip. Molotoftьꞑ telməre

(Davamь. Başь 2 ʙittə)

sьnda demokratizm diktaturaƣa qarşьlьq itməj", tip, proletar diktaturanьꞑ nьƣьvь ьsьn demokratizmdьn, massalar demokratizmьnьn, xeđmətsəndər demokratizmьnьꞑ, yъeven aꞑlata, tip ɵjrətte. Sovet respuʙlikahь yъeşeneꞑ hər ʙer jaꞑь etaʙьnda ʙeđ ʙɵjɵk ostađьʙьđ hyđđereneꞑ ʙarƣan hajьn kɵslərək rəveştə raъlanƣanьn kyrđek. Proletar diktatura jeꞑevenə nigeđləngən sotsialistik demokratia turahьnda Marks-Lenin təƣlimətenen ʙɵtə kɵsɵn həm xakimlek itevse ʙurƶuaz ađsьlьq ɵsɵn ʙulƣan demokratizmdьꞑ tar ramkalarь menən tьvmьşьnan uq sikləngən ʙurƶuaz demokratiaƣa Marks-Lenin tənqiteneꞑ ʙɵtə derɵъlegən ʙeđ xəđer, qasan da ʙulƣandaƣьƣa qaraƣanda la, kyʙerək kyrəʙeđ.

Jaꞑь Konstitutsianьꞑ qaʙul iteleve—SSSR xeđmətsəndəreneꞑ yđ kɵstərenə ьşanьvsьlьqtarьnьꞑ şahitlege.

Ьsьnlap ta, əgər il esendə ʙeđ sьjnfi doşmandь hьndьrƣanʙьđ ikən həm yđeʙeđđeꞑ sotsialistik pozitsialarьʙьđđь kɵn hajьn kyptən kyʙerək nьƣьta ʙaraʙьđ ikən, şulaj đa ʙeđ əlegə ʙerđən-ʙer sotsialistik dəvlət ʙulьp qalaʙьđ həm sotsializmƣa jaraşmaъ doşman ʙulƣan imperialistik derƶavalar qamavьnda jəşəjʙeđ. Əlʙittə, Konstitutsianь qaʙul itep, ʙeđ, xəđerge kɵndə ʙeđđeꞑ ildeꞑ xeđmətsəndəre ɵsɵn tɵp qurƣьnьs ʙulƣan tьşqь qurƣьnьs turahьnda his tə onotmajʙьđ. Həm şulaj ʙulha la ʙeđđə şul nəməgə tulь ьşanьvsьlьq ʙar ki, ʙeđđeꞑ dəvlət qoroloşoʙьđđьꞑ artaʙanƣь demokratizatsialanьvь SSSR-đьꞑ sotsialistik qoroloşon, unьꞑ ʙɵtə doşmandarьna qarşь rəveştə, taƣь la kyʙerək nьƣьtasaq. **(Alqьştar).**

Sotsialistik dəvləttər tarafьnan əjlənderelep alьnƣan nindəj đə ʙulha ʙer ʙurƶuaz dəvlətkə qarata, —əjđə, iꞑ kɵsləhɵnə qarata ʙulhьn!—ʙer ni tiklem şuƣa oqşaş kartinanь kyđ aldьna kilterev mɵmkinme? Yđegeđ xɵkɵm iteged: ajhaj mɵmkin ʙulьr mikən...

Sotsialistik demokratizmdьꞑ kɵsɵ lə şunda ki, ul, proletar diktaturanьꞑ jeꞑeve həđɵmtəhendə kilep sьƣьp, kɵn hajьn, ʙigerək tə massalarđьꞑ kul'turalьlьƣь yъev menən ʙergə, yъə həm kiꞑəjə ʙara. ʙeđđeꞑ kɵstəreʙeđđeꞑ ƣevətle yъeve yđeneꞑ təƣʙiren oşonda taʙa. ʙeđđeꞑ ileʙeđđə sotsializmdьꞑ tulь jeꞑevenən huꞑ, sovet qoroloşonoꞑ demokratizmь, taƣь la đurьraq kɵs menən həm taƣь la đurьraq qolas menən yъeşlənə ʙara həm yđ nəvʙətendə sotsializm kɵstəreneꞑ kytəreleşen artaʙan tiđlətevđeꞑ rьjcagь ʙulьp tora.

ʙeđđeꞑ ileʙeđđə demokratizmdьꞑ yъeşe, ʙurƶuaz dəvləttər demokratiahьna qaraƣanda, sotsialistik demokratianьꞑ ʙɵtə ɵъtɵnlegɵn kyrhətə.

Ləkin ʙьnda german faşizmь metodьnsa ʙulƣan ʙɵtɵnləj inde yđenə ʙer tɵrlɵ „demokratizm“ turahьnda ʙələkəj genə sigenev jaharƣa tura kiler.

Xakimlek itevse kapitalistik oligarxianьꞑ quldarьn siser ɵsɵn, german faşistarь tarafьnan massalarƣa həm natsional-sotsialistar partiahьnьꞑ yđeneꞑ ʙɵtə aƣzalarьna eđmə-eđ rəveştə şundaj qaraş heꞑderelə: „Mineꞑ julʙaşsьlarьm ni nəmə teləgəndəren ʙelələr. Əgər đə ular ʙьnь ʙelməhələr ine, ul saqta min ʙьnь nisek ʙelə həm xəl itə alьr inem“. Jaʙaj itep əjtkəndə, ʙьl: „Xɵkɵm jɵrɵtəhe ʙulma, yđeꞑə yk nasarьraq ʙulasaq“, tigən prinsip ʙujьnsa ʙulƣan „demokratizm“.

Şuƣa kyrə ʙɵtə ʙьl Nyrenʙerg sjezdarь ьsьn sjezdarƣa ʙer đə oqşamajđar. Ular sjezdar tygel, ə nindəj đə ʙulha ʙaşqa ʙer nəmə.

Ularƣa tik ike-ɵs „fyrerđьꞑ“ telmərđəren tьꞑlar ɵsɵn genə jьjьlalar. ʙьl „sjezdarđa“ his ʙer mɵđəkərələr həm his ʙer prenielər alьp ʙarьlmaj. His ʙer qararđar həm rezolytsialar unda tavьşqa qujьlmajđar. Massalarƣa tik ʙer genə nəmə tapşьrьlƣan: şundaj sjezdarđьꞑ həđɵmtəlɵren jota ʙarьv ƣьna...

Sovet demokratizmьn ʙurƶuaz ildər demokratizmь menən, xatta ul demokratizmdьꞑ iꞑ jaqşь formalarьndaƣьhь menən də, saƣьştьrьv ʙerensehenen, ikensehenə qaraƣanda, tamьrьnan uq ajьrmalьlьƣьn həm prinsipial' ɵъtɵnlɵktəren əjtep tora. ʙer nəmə asьq: tik sotsialistik demokratizm ƣьna — xeđmətsəndərđeꞑ demokratizmь, eksploatatorđar xakimlegenən azat itelgən ьsьn xalьq massalarьnьꞑ demokratizmь.

Kem ʙeđđeꞑ qoroloştoꞑ demokratizmьna inanьrƣa teləj ikən, ul tɵp nəməne onotmaъqa tejeş. Ə sovet qoroloşondaƣь tɵp nəmə ʙulьp, məƣlym ʙulьvьnsa, Konstitutsianьꞑ 6-sь statjahьnda aꞑlatьla torƣan nəmə tora.

ʙьna ul **„6-sь statja“:**

„Jer, jer ese ʙajlьqtarь, hьvđar, urmandar, zavodtar, faʙrikalar, şaxtalar, rudniktər, timer jul, hьv həm hava transportь, ʙanktar, ʙəjləneş sredstvolarь, dəvlət tarafьnan ojoştorolƣan ere avьl-xuzalьƣь predpriatieləre (sovxozdar, maşina-traktor stansialarь h. ʙ. ş.), şulaj uq ƣalalarđaƣь həm promьjşlennost' punkttarьndaƣь niged torlaq fondь dəvlət ʙajlьƣь, jəƣni ʙɵtə xalьq ʙajlьƣь ʙulьp toralar“. **(Alqьştar).**

Xəđer ʙьlarđьꞑ ʙɵtəhe lə **BƟTƏ XALЬQTЬƢЬ.** Taƣь la eđmə-eđerək nindəj demokratia kərək huꞑ?

Əjđə nindəj genə ʙulha la ʙer dəvləttə şundaj demokratianь ytkərhendər. Həm ʙeđ ul saqta ʙьndaj dəvlətteꞑ demokratizmьn, SSSR-đa ʙulƣan demokratizm kevek, şundaj uq ьsьn, ʙɵtə-xalьq demokratizmь itep tanьrʙьđ... **(Alqьştar).**

Jaꞑь Konstitutsia xəđer SSSR đьꞑ **BƟTƏ** grazdandarьna **TIꞐ** xoquqtar ʙirə. Xatta əjtergə mɵmkin ki, elekke mileksələr, ajьrьm ladta ʙulha la, milekte idara itevgə kire qajttьlar. Ləkin xəđer, xeđmətsəndərđeꞑ sovettarь arƣьrь ʙьl eştə qatnaşьp, ular ylsəmhed rəveştə ʙajьraq ʙulьp əvereldelər, sɵnki ularđьꞑ xosusi milekte tygel, ə ʙɵtə-xalьq milken idara itevgə mɵnəsəʙəttəre ʙar. **(Alqьştar).**

ʙeđđeꞑ il xeđmətsəndəreneꞑ, əlʙittə, ʙьl məs'ələ ʙujьnsa yđđəreneꞑ tərən ujđarь ʙar: „elekkelər“ xoquq alalar, ʙьl — nasar tygel; tik ular namьъ menən eşləhendər genə ine!

ʙeđđeꞑ qoroloştoꞑ demokratizmьn ip. Stalin yđ dokladьnda taƣь ʙer iꞑ kyrnekle fakt menən nьqlap kyrhətte.

„Sovet vlasь pomeşşiktər sьjnfьn ʙɵtɵrđɵ həm elekke pomeşşiktərđeꞑ, qadna həm monastьjrđarđьꞑ 150 milliondan artьq gektar jerđəren krəъtiəndərgə ʙirđe həm ʙьl krəъtiəndərđeꞑ yđ quldarьnda ʙulƣan jerđərenən tьş jerđər“.

ʙeđ, nindəj ʙulha ʙer ʙurƶuaz dəvləttə, pomeşşiktər jereneꞑ həm ʙaşqa jerđeꞑ 150 ʙulmaƣanda ia, fəqət 15 million ƣьna gektarьn krəъtiəndərgə tyləvhed ʙirevđəren **(alqьştar)** qarap qararƣa telər inek. ʙeđ ul saqta, undaj dəvlət ьsьn demokratizmƣa **(alqьştar)**, xeđmətsəndər demokratizmьna, jetdi rəveştə jaƣьnlaşa ʙaşlaj, tip tanьrƣa əđer ʙulьr inek.

Xəlʙuki pomeşşiktərđeꞑ, dvorəndərđeꞑ həm monastьjr arxierejđarьnьꞑ krəъtiəndərgə ʙьlaj jer ʙirevđe, yđ sьjnfi qaraş nɵktəhenən, „demokratia“ eşe tip hanavđarь ni ɵsɵnđɵr işetelməj. Revolytsion demokratizmdьꞑ ularƣa jat ikənlege menən kileşməj mɵmkin tygel.

ʙeđđeꞑ ileʙeđđə 1917 jьlda es-er həm men'şeviktərđən ʙulƣan sotsialist əfəndelər đə vlasta torđolar. Ularđьꞑ vlastь krəъtiəndərgə jer ʙirer ɵsɵn tygel, ə ul eşte huđьr ɵsɵn fajđalanƣanlьqtarьn ʙɵtəhe lə ʙelə.

Ular ʙьnda lə pomeşşiktərđeꞑ həm ʙurƶuazianьꞑ tup-tura sojuzniktəre ʙulьp sьqtьlar. Ə, ʙit, ular „demokratiaƣa“ yđđəreneꞑ ʙirelgənlektəre turahьnda nisek kenə şapьrьnmanьlar. Timək, ʙeđđeꞑ vaƣьtta men'şevik-es-erđar „demokratiahь“ kapitalisttarƣa, pomeşşiktərgə, kulaktarƣa, dvorəndərgə həm poptarƣa qul. **(Alqьştar).** Timək, men'şevik-es-erđarsa aꞑlanƣan „demokratianьꞑ“ xəđer xalьqqa şundaj kərəkle ʙulƣan ьsьn demokratia menən dɵjɵm ʙer nəməhe juq.

Sovet demokratizmьnьꞑ taƣь ʙer miъalь.

Minən alda ʙeđgə məƣlym ʙulƣan jađьvsь A. N. Tolstoj sьƣьp hɵjləne. Unьꞑ elekke **graf** Tolstoj ikənen kem ʙelməj? Ə xəđer? Sovet jereneꞑ iꞑ jaqşь həm iꞑ populər jađьvsьlarьnan ʙerehe — iptəş Aleksej Nikolajevic Tolstoj. **(Alqьştar).**

ʙьƣa tarix ƣəjeple. Ləkin alьşьnьv jaqşь jaqqa ʙulƣan şul. ʙьƣa ʙeđ ʙɵtəʙeđ đə A. N. Tolstojđьꞑ yđe menən ʙerlektə riza.

Jaꞑь Konstitutsia ʙeđđeꞑ tərən demokratik qoroloşoʙođđo taƣь la kyʙerək nьƣьtьr. Ə unđa SSSR grazdandarьnьꞑ ʙildəle ʙurьstarьn asьq kyrhətev menən ʙer qatarđan, xeđmətkə xoquq, jal itevgə xoquq, qartlьq kɵnɵn material' tə'min itevgə xoquq, ʙelem alьvƣa xoquq, qatьn-qьđđarđьꞑ irđər menən tulь tiꞑxoquqlьlьƣь, SSSR-đaƣь milləttər həm rasalarđьꞑ tulь tiꞑxoquqlьlьƣь h. ʙ. kevek, xoquqtar nьqlь rəveştə garantialanьvь menən sotsialistik demokratizmdь nisek aꞑlarƣa kərəklekte jaꞑьravьqlь tavьş menən iƣlan itəʙeđ.

ʙurƶuaz dəvləttə demokratienьꞑ xatta iꞑ mɵkəmməlləşkən formalarь la eştə ʙik sikləngəndər həm xalьq ɵъtɵnən ʙurƶuaz ađsьlьqtьꞑ faktik xakimlege ramkalarь menən sikke dərəƶələ qьъьlƣandar. Kapitalistik reƶim mələndəge teləhə nindəj demokratizm, xalьqtьꞑ xoquq həm azatlьqtarьn ƣatь prokrust loƶahьna *) hьjđьrьp, ʙurƶuaz sьjnьftar privilegialь ađsьlьƣьnьꞑ xakimlege ramkalarьnan sьqmaj, həm sьƣa la almaj.

ʙurƶuazia yđeneꞑ ideologtarь həm yđeneꞑ matʙuƣatь aşa, ƣьđƣanьs kapitalistik demokratianьꞑ, ʙurƶuaz dəvləttər demokratiahьnьꞑ, ƣəđəttə ƣɵmymən demokratizm rəveşendə, demokratianьꞑ „sьjnьftan ɵъkɵ“ formahь jəki xatta demokratizmdьꞑ „dɵjɵm-keşelek“ formahь rəveşendə danlanьvьna ireşte. ʙurƶuazia həm sotsial-demokratia politiktəreneꞑ həm „teoretiktəreneꞑ“ qul hələtlege ʙьl təꞑgəldə akroʙatlьq iskusstvohьna tiklem ʙarьp jette.

Ləkin eştə ʙer genə ʙurƶuaz dəvlət tə, SSSR xeđmətsəndəre fajđalana torƣan həm jaꞑь Konstitutsia ʙujьnsa artaʙan taƣь la đurьraq ylsəmdə fajđalanasaq ʙulƣan **(davьllь alqьştar)** ьsьn demokratik xoquqtar həm azatlьqtarđьꞑ xatta ađ ƣьna ɵlɵşɵn də xeđmətsəndərgə ʙirməne həm ʙirməj.

„Dɵjɵm-xalьq demokratizmь“ təъɵ menən ʙurƶuaz demokratizm ʙurƶuaz qoroloş mələndə xeđmətsəndərđeꞑ iꞑ jaqşь tigəndə tik ađaqqь sikkəsə sikləngən, ađaqqь sikkəsə kiъelgən xoquqtar ƣьna danlaj, ə ul ʙurƶuaz qoroloşta matʙuƣat, tipografia, qaƣьđ, ʙinalar, ʙɵtə kapital həm ʙɵtə vlast', timək faktik rəveştə ʙɵtə xoquqtar đa, xakimlek itevse sьjnьftar qulьnda tora. Xeđmətsəndərgə ihə tik ʙarindər ɵъtəlenən valsьqtar ƣьna qalalar.

Şulaj đa xatta kiъelgən ʙurƶuaz azatlьqtarđь la, xatta sikləngən demokratik xoquqtarđь la eşselər həm ʙaşqa xeđmətsən qatlamdar, massalarđь politik aƣartьv ɵsɵn, alda torƣan ʙojđarƣa kɵstərđe kərəgensə əđerləv ɵsɵn, yđ mənfəƣəttərenə fajđalanьrƣa ɵjrəndelər. Şuƣa kyrə aꞑlajьşlь ki, kapitalizm ildərendə eşselər həm ʙɵtə demokratik elementtar xatta đur ʙulmaƣan ʙurƶuaz-demokratik azatlьqtarđь həm xoquqtarđь la haqlav həm kiꞑəjtev ɵsɵn şundaj nьƣьşlь kɵrəş alьp ʙaralar.

Ləkin, ikense jaqtan, tap ʙьna şunlьqtan, xakimlek itevse ʙurƶuaz

Ɵfɵ ikmək zavodьnьꞑ staxanofsьlarь eştən huꞑ yđđəreneꞑ ʙelemdəren hytəry ɵъtəndələr.
(Urazʙaxtin fotohь)

---

*) Prokrust—ʙoronƣo grektarđa mif razʙojnik ʙulьp yđenə plen tɵşkən keşelərđe timer karavatqa (loƶaƣa) halƣan həm ajaqtarь artьq torha qьrqьp taşlaƣan, əgər jetməhə, huđđьrьp karavat ʙaşьna jetkregən.

BAŞRED.

(Davamь 4-se ʙittə)

Jaꞑь konstitutsia turahьnda ip. Molotoftьꞑ telməre

(Davamь Başь. 3 ʙittə)

sьjnьftar massalarƣa joƣondo jahav mөmkinlegenə inde ьşanьsьn juƣaltqan urьnda asьqtan-asьq ʙurzuaz-terrorist diktaturanьꞑ faşizm metodtarьna kysələr. Əlʙittə, terror həm massalar өħtөnən iħəp heđ dərəzələ kөsləvđər kevek, sredstvolar menən ođaq totonop tora almaħhьꞑ, tip əjtergə mөmkin. Ləkin faşist ʙurzuazia: ʙer kөn ʙulha la, mineꞑ kөn, tip xөkөm jөrөtə ʙulьrƣa tejeş.

Eşselər həm krəħtiəndərđeꞑ genə tygel, ʙəlki vaq ʙurzuazianan, ə qajhь saqta urta ʙurzuazianan da, ʙulƣan ʙөtə namьħlь demokratik elementtarđьꞑ da faşizmƣa həm faşist gruppalarƣa yđđərenen ʙulьşlьq itevđərenən kitkən hajьn asьqtan-asьq ʙaş tartьvđarьna qəzəplənergə mөmkinme.

Faşizm terəktərenen ni saqlьm jьldam serej ʙarьvđarь inde kyp kenə fakttardan kyrenep tora. Xəder faşisttar **yđđərenen,** unda keşelər „өndəşməj, sөnki rəxət jəşəj torƣan ildərendə his ʙer demokratia qaldьqtarьna tyđməv menən genə qalmajđar. Şunьhь xarakterlь, faşisttar yđđəre өsөn, xatta eş ʙytən ildərđəge demokratizm turahьnda ʙarƣanda la, demokratizmdьꞑ yđeneꞑ jəşəv faktьn da qurqьnьs kyrələr.

Şuƣa kyrə, dəvlət granitsalarь menən iħəpləşməħtən həm ʙөtə xalьq-ara xoquqtarđь həm ƣədəttərđe ʙođop, ʙөtə keşelərgə məƣlym ʙulƣan dəvləttərđeꞑ quldarьna qьlьs totqan faşisttarь, havala german „Xejnkel’dəre“ həm italjan „Savojjalarь“ menən, xalqь ular hьmaq əfəndelərgə tyđergə teləməgən ikense ʙer dəvlətteꞑ eske eştərenə tьqьlalar. Qajhь ʙer jaqşь keşelərđeꞑ, ʙьlarđьꞑ ʙөtəhenə qarap, faşisttar turahьnda: ʙaxьrqajđar, ularđьꞑ ajaq aħtь janmaj mikən, ular mujьndarьn hьndьrmaqajđarь..., tip xəsrət sigevđəre ʙuşqa tygel...

Xeđmətsəndər өsөn iꞑ qimmətle jemeştərđeꞑ ʙerehe ʙulƣan demokratizmƣa ʙeđđeꞑ mөnəsəʙəteʙeđ məƣlym. Teləhə nindəj ildəge demokratianьꞑ uꞑьştarь ʙeđgə jaqьn. Beđ demokratik xoquqtarđь qađanьvđarƣa, ʙьl julda xalьq massalarь qajhь jerđə genə alƣa taʙan kitməhendər, şatlanaʙьđ.

Beđđə faşizm menən, dөjөm tel ʙulьrƣa mөmkin tygel, unьꞑ qurqьnьslьƣьn ʙeđ kəmetergə lə, arttьrьrƣa la jьjьnmajʙьđ. Ləkin ʙeđ ʙөtə jəneʙeđ menən, həm şunьꞑ menən ʙergə eştə faşizm reaksionerđarьna qarşь kөrəş alьp ʙarьvsьlar menən ʙergəʙeđ. Beđ, „ʙөtə aldьnƣь həm progressiv keşelekteꞑ“ (Stalin) mənfəƣəttəre kemgə qimmət ʙulha, totqşlajƣa şular menən ʙergəʙeđ.

Jaꞑь Konstitutsianь qaʙul itev SSSR-đь demokratizmdьꞑ tajanьsь həm jaqtьrtqьsь ʙulьv jaƣьnan taƣь la nьƣьraq kytərə.

Jaꞑь Konstitutsianь, SSSR xalьqtarьnьꞑ ʙөtə tormoşon jaqşьrtьv đa artaʙan həm taƣь la jetdirək uꞑьştar mөmkinlegeꞑ kiꞑəjtə torƣan, ʙөtə jaqlap dəvlət demokratizatsiahь menən qaʙul itev xalьq ara sotsializmƣa narьq ʙirep ʙөtөrməħlek jarđam kyrhəter həm eşselərđeꞑ, krəħtiəndərđeꞑ həm ʙөtə iđelgəndərđeꞑ yđ xoquqtarь өsөn həm faşizmdan həm faşizm rezimdəren tьvđьra həm ađьqlandьra torƣan kapitalizmdan tulь qotolov өsөn kөrəştəren kөsəjter.

Stalin Konstitutsiahь ʙeđđeꞑ tormoşoʙođƣa ni tiklem tərənerək inhə, ʙeđđə genə tygel, ʙəlki SSSR-đьꞑ tьştarьnan alьħta la unьꞑ sotsializm həm eđmə-eđ demokratia Konstitutsiahь ʙulьv jaƣьnan ʙulƣan joƣondoho şul tiklem kyp jaqlь ʙulьr. Faşizmdan, imperializmdan həm kolonial’ iđevđən yđen azat itev өsөn kөrəşevse xeđmətsən massalarƣa unьꞑ revolytsion tə’ʙire lə şul tiklem kiꞑ taralьr.

III

SSSR HƏM XALЬQTAR ARAHЬNDA TЬNSЬLЬQ

Jaꞑь Konstitutsia SSSR xalьqtarь arahьndaƣь mөnəsəʙəttə sotsialistik internatsionalizmьnьꞑ artaʙanƣь yħeşen təƣʙirləj.

Oşo sjezda həjlənelgəndərđeꞑ ʙөtəhe lə raħlaj ki, Sovettar Sojuzь xalьqtarьnьꞑ ʙөjөk duħlьƣьn nьƣьtьvda ʙьl Konstitutsia menən jaꞑь adьm jahajʙьđ. Beđ ʙьnda la Oktəʙr’ sotsialistik revolytsiahь tarafьnan ʙaşlanƣan eşte alƣa jeʙərəʙeđ.

Sovettar Sojuzьnda milli məs’ələneꞑ xəl iteleşe xəđerge zamandьꞑ iꞑ haʙaq ʙulьrlьq fakttarьnan ʙerehe ʙulьp tora. Lenin—Stalin milli politikahь prinsipeneꞑ kөsө həm eđmə-eđ demokratizmƣa sovet vlasьnьꞑ toƣoroloƣo ʙьna oşonda kyrelə.

Beđ ekonomik ukladь həm tormoşo jaƣьnan, tarixi udƣanь həm milli kul’turahь jaƣьnan şul tiklem tөrlө-tөrlө ʙulƣan xalьqtarđьꞑ duħlьƣьn nьƣьtьv nigeđendə milli məs’ələneꞑ dөrөħ xəl iteleşenə ireştek. Iħke, ʙatşa Rossiahь tarafьnan iđelep kilgən kyp hanlь milləttərđeꞑ udƣandaƣь iđevse millətteꞑ vəkilđəre ʙulƣan urьħtarƣa qarata өlkən ьşanmavsьlьqtarь haqlanmaj qala almavьna qaramaħtan, ʙeđ ʙьƣa ireştek.

Ber genə ʙurzuaz il də, gərsə ul ʙьvattar ʙujьnsa jəşəp kilgən ʙulha la, yđendə milli məs’ələneꞑ dөrөħ xəl iteleşen taʙa alƣanь juq, şulaj uq iħke, ʙurzuaz-pomeşşik Rossiahьnda la ʙьl turala hyđ ʙulьrƣa mөmkin tygel ine. Sotsializmdьꞑ eđmə-eđ demokratizmdь, millәttərđeꞑ ьsьn tiꞑxoquqlьƣьn ytkərev mөmkinlegen tə’min itkən, jomoşaƣьraq ʙulƣan həm elek ʙigerək tə iđelep kilgən ađsьlьq millәttərgə qarata dəvlətteꞑ ajrьm qajƣьrtьvьn tə’min itkən jeꞑeve arqahьnda ʙьl ʙeđđeꞑ ildə mөmkin ʙulьp sьqtь.

Xalьqtarđьꞑ ʙeđđə ʙarlьqqa kilgən həm nьƣьp ʙarƣan duħlьƣьna oqşaƣandь ʙөtə şarttarđa la xakimlek itevse millətteꞑ xakimlek itevse sьjnьftarь komanda ʙirep tora torƣan ʙurzuaz rezim şarttarьnda kyđ aldьna kilterergə mөmkin tygel. Bьnda qajhь ʙer saqta tөrlө millәttərđeꞑ xakimlek itevse sьjnьftarьnьꞑ өħqatlamđarь yđ-ara ʙer hyđgə kilələr həm ađmь-kypme dөjөm tel—tejeşle millәttərđeꞑ xalьq massalarьna qarata iđevselər telen taʙalar. Ləkin ʙьl xəldə lə iđelgən millәtteꞑ xeđmətsəndəre, ʙigerək tə kolonialarđa həm jarьm kolonialarđa ikelətə iđev aħtьnda, „yđ“ eksploatatorđarьnьꞑ iđeve aħtьnda həm, unan ʙaşqa, xakimlek itevse millәtteꞑ ajrьm iđeve aħtьnda qalalar.

Sovettar Sojuzьnda kyphanlь millәttərđeꞑ jaꞑьnan tьvьv ʙara, ʙөtə xalьqtarđьꞑ xuzalьq kөstərenen həm milli kul’turalarьnьꞑ kytəreleşe ʙara. Şunьꞑ menən ʙergə, kypmillətle Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzь la, ʙerđəm ʙөtөn rəveşendə nьƣьj.

Əgər də Sovet vlasь ildəge ʙөtə xalьqtarđьꞑ ixtejazdarь turahьnda, ularđьꞑ xuzalьq kytəreleşe turahьnda, xeđmətsəndərđeꞑ material’ jaqşь kөn kyreştəre kytəreleş turahьnda həm ularđьꞑ milli kul’turalarь yħev turahьnda iꞑ ʙөjөk qajƣьrtьvđь eştə kyrhətep kilməhə, ul donjala jəşəməgən ʙulьr ine. SSSR şunьꞑ menən ʙergə ʙьnda artta qalƣanьraq həm kapitalizm məlendə iđelgənerək millәttərgə kөsəjtelgən ʙulьşlьq politikahьn udƣara, şunьꞑ menən ularđьꞑ dөjөm kimәlgә tartьla kileven tiđlətə.

„Berđəm-ʙylenməħ“ Rossianan 50-nən aşьv respuʙlika, avtonomialь өlkə həm milli okrugtar ʙarlьqqa kilde. SSSR-đa milli—dəvlət ʙerəmektəren ʙylep sьƣarmajьnsa, irekle milli yħeş turahьnda hyđ đə ʙula almaħ ine, ə inde udƣanda iđelgən millәttərđeꞑ, əjtəjek, velikorustarƣa qarata ʙarlьqqa kilgən ьşanmavsьlьqtarьn ʙөtөrөv turahьnda həjləp torahь la juq. Kyphanlь milli respuʙlikalarđь həm өlkələrđe tөđөvđən ʙeđđeꞑ dəvləteʙeđ qaqşamanь ƣьna tygel, ə taƣь la kyʙerək nьƣьnь. **(Alqьştar).**

Jaꞑь Konstitutsia SSSR xalьqtarьnьꞑ duħlьƣьn nьƣьtьv julьnda, ileʙeđđə sotsialistik internatsionalizmdьꞑ yħeşe julьnda artaʙanƣь adьmdь aꞑlata. Bьnь mөhim ʙulƣan ʙer talaj miħaldar menən nьqlap kyrhətergə mөmkin.

Konstitutsia sojuz respuʙlikalarьnьꞑ — SSSR-đan irekle sьƣьv xoquqь ʙulƣan respuʙlikalarđьꞑ hanьn 7-nən 11-gə tiklem arttьra. Bьnьꞑ menən ʙeđđeꞑ ileʙeđđəge milli yħeşteꞑ azatlьƣь ƣьna tygel, ʙəlki ʙeđđeꞑ Sojuzdь ʙarlьqqa kiltergən millәttərđeꞑ ʙerləşeve ixtejari ʙulьvь la taƣь ʙer tapqьr nьqlap kyrhətelə.

Jaꞑь Konstitutsiala Sojuz menən unьꞑ sostavьna ingən sojuz respuʙlikalarь arahьndaƣь funksialar nьƣьraq siklənələr. Şunьꞑ menən ʙergə SSSR-đьꞑ ajrьm jaꞑь narkomattarьn tөđөv menən ʙer qatarđan, kyp predpriatielər dөjөm—sojuz idarahьnan respuʙlikalar qaramaƣьna ʙirelep, sojuz respuʙlikalarьnda totoş ʙer talaj jaꞑь promьjşlennost’ narkomattarь tөđөlə.

Heđ ʙьnda Verxovnьj Sovettьꞑ hər ike palatahь aƣzalarьnьꞑ hanьn tigeđləv turahьnda həm Sojuz Sovetьnьꞑ deputattarь өsөn genə tygel, ʙəlki Millәttər Sovetьnьꞑ deputattarь өsөn də tura hajlavđar urьnlaştьrьv turahьnda ip. Stalindeꞑ təqdimen işettegeđ. Bьl təqdimdeꞑ ytkəreleve Verxovnьj Sovetta ʙөtə respuʙlikalarđьꞑ, həm ʙigerək tə kөsө ađьraq respuʙlikalarđьꞑ, vəkillektəren artaʙan arttьrьvđь tə’min iter həm Millәttər Sovetьnьꞑ avtoritetьn kytərer. Bьl təqdim SSSR xalьqtarьnьꞑ duħlьƣьn artaʙan nьƣьtьv eşenə mьvafiq kilə həm sotsializm mənfəƣəttərenə ʙөtөnləje menən javap ʙirə ikənen tanьmav mөmkin tygel. **(Alqьştar).**

Beđđeꞑ jaꞑь Konstitutsiaʙьđđa sotsialistik internatsionalizm formalarь yħeşendə nigeđ momenttar ʙьna şulaj kyrenep toralar.

Iꞑ ʙaştan uq sovet vlasь yđeneꞑ ʙurьsь itep ʙeđđeꞑ kypmillәtle ileʙeđđə millәttər-ara tьnьslьq tə’min itevđe quja kilde. Ul ʙьnda sotsializmdьꞑ uꞑьşьn tə’min itev өsөn ʙulƣan tөp şarttarđan ʙerehen kyrđe.

Dəvlət tөđөleşөnөꞑ formalarь turahьndaƣь məs’ələne hər vaqьt sotsializmdьꞑ tamьr mənfəƣəttərenə həm proletar diktaturanь nьƣьtьv ʙurьstarьna ʙujhondorop, ʙeđđeꞑ partia Lenin—Stalin milli politikahьn, xalьqtarđьꞑ duħlьƣьn nьƣьtьv politikahьn ytkərevđeꞑ hər ʙer etapta yđenə ajrьm formalarьn taʙa kilde. Beđđeꞑ kypmillәtle dəvləteʙeđđə milli kul’turalarđьꞑ yđđərenen ʙik kyp tөħtəge tөrlөlөktəre menən jьldam kytəreleşen praktikala tə’min itevgə həm şunьꞑ menən ʙergə Sojuzdьꞑ ʙөtə xalьqtarь arahьnda tьnьslьq həm duħlьqtь eştə tə’min itevgə ireşevgə mөmkin ʙuldь.

Beđđeꞑ doşmandar SSSR-đa millәttər arahьndaƣь doşmanlьqqa kypme iħəptər tottolar. Milli ʙurzuazia tarafьnan ƣьna tygel, ʙəlki sit il ʙurzuaziahь tarafьnan da tujđьrьla torƣan ni tiklem milli partialar ʙьl eştə ʙankrot ʙulđьlar!

Beđđeꞑ ʙөtə millət xeđmətsəndəre dөjөm tьrьşlьqtar menən „yđ“ eksploatatorđarьn həm sit eksploatatorđarđь jelkələrenən alьp taşlaƣan, ʙөtə xalьqtar arahьndaƣь mөnəsəʙəttərđə tulь tiꞑxoquqlьlьq eştə tə’min itelgən, milli kul’turalarđьꞑ jaꞑьnan tьvьv kyrelməgən jьldamlьq menən ʙarƣan həm ʙөtə xalьqtar өsөn Sojuzdьꞑ dөjөm eştəren xəl itevđə eđmə-eđ demokratizm nigeđđərendə qatьşьv tə’min itelgən ileʙeđđə, — ʙьndaj ildə millәttər ara ьđƣьştar өsөn jerlek juq.

Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarь Sojuzь kevek, ʙer il, xalьqtar tьnьslьƣьn həm duħlьƣьn taƣь la kiꞑerək internatsional’ masştaʙta urьnlaştьrьvđьꞑ kiləsək өlgөhө ʙula ala həm ʙulьrƣa tejeş. **(Alqьştar).**

Beđđeꞑ sьjnfi doşmandar ʙeđđeꞑ il iħəʙenə ʙajьv turahьndaƣь yđ iħəptərenen ʙөtəhe lə qom өħtөnə qorolƣan ikənlegenə inde inanƣan ʙulьrƣa tejeştər ine, şikelle. Şulaj ʙula torop ta ularđьꞑ iꞑ tyđemheđđəre yđđərenen Aziala həm Jevropala ʙaħьp alьv plandarьnda, kyrəheꞑ, ʙeđđeꞑ eske eştəreʙeđgə tьştan tьƣьlьv xaƣьnda hər tөrlө jaꞑь plandar ujlap sьƣarьvđan xəđerđə lə ʙaş tartьrƣa teləməjđər.

Berlində hunƣь vaqьtta jənəhe „kommunizmƣa qarşь“ tөđөlgən german—japon dogovorь turahьndaƣь xəʙərđər yđđərenə ʙөtə dөjөm iƣtiʙarьn jəlep itte. Ləkin ʙөtə donjala şulaj aꞑlanьlar ki, iƣlan itelgən dogovor german həm japon imperialisttarьnьꞑ ʙaħьp alьvƣa həm ʙigerək tə sovetqa qarşь ʙulƣan jəşeren plandarь өsөn şirma ƣьna ʙulьp tora.

Timək, ʙeđ ʙьl əllə ʙik şikle **dogovorşiktərđeme,** əllə qoro **zagovorşiktərđeme** sitləp ytep kitə almajʙьđ.

Germania jaƣьnan ʙaşlajьq.

Kyrəheꞑ, german faşisttarь, xəđer ʙьl eş өsөn dostoin ʙulƣan sojuzniktər hajlap alьp, tьşqь tərtiptəge avantyralar menən jaƣьndan şөƣөllənər өsөn, yđđərenen eske eştəren inde jeterlek dərəzələ rətləp aldьq, tip iħəpləjđərđər. German faşizmь yđ xalqьn inde jeterlek ʙəxetle jahaƣan ikənlegenə kyptər, moƣajьn, ʙik riza ʙulьrđar.

Qajđa-qajđa, ə ʙьl faşisttarđьꞑ vlasь aħtьnda, kyrəheꞑ, inde ʙөtəhe lə ʙəxetle həm tə’min itelgən, tuq həm şat, tьnьs həm hun dərəzələ qənəƣətləngən. Germania qalalarьnda ađьq өsөn qojroqtarđьꞑ artьvьna ihə german faşisttarь hər qajđa tьnьslandьrьv rəveşendə xalьqtьꞑ ikməge həm majь ađəjeꞑkerəne, unьꞑ qaravь faşisttarđьꞑ puşkalarь həm snarədtəre kyʙerək, unьꞑ qaravь **Krupp zavodtarь ʙeđ-**

(Davamь 5-se ʙittə)

Leninse 4 ʙit

DEKABR'
12
1936-sь jьl
№ 128 (1040)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa

Bɵtə ildərđeŋ proletarđarь, ʙerləşegeđ!

Leninse

VLKSM dьŋ
Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala komitetь organь 11-se jьl sьƣa

„ЛЕНИНСЕ"—Орган Башкир. Обл. и Уфим. город. комитета ВЛКСМ

Sovettar ileneŋ jəştəre—samoljotqa!

Əle kyptən tygel traktorđarьŋ həm avtomaʙvilden kyreneve tulь ʙer vaqiƣaƣa əjlənə torƣajnь, xəđer ilden iŋ jьraq avьldarьndaƣь həm qalalarьndaƣь jəştər pocotlь ʙelgeslek—pilot ʙulьv eşe menən xiallanalar. Milli avьldarđьŋ kolxozsьlarь həm yđək şaxtalarđьŋ metronьŋ eşseləre qatmarlь sənƣətkə—samoljottarđь ɵjrənevgə yđđərenen xeđmətteren ʙirələr. Həm ʙeđđeŋ ʙatьr ljotciktar sovet ileneŋ danь ɵsən—juƣarьlьqtьŋ, jьraqlьqtьŋ, tiđlekteŋ rekordtarьn, ʙɵjɵk geroizm həm juƣarь qəjrətlelek rekordtarьn huƣьşьp alƣandarь hajьn meŋərləgən sovet jəştəre ularđь hava karaʙeldərenen roldəre artьnan təʙrikləjđər. Ular yđđərenen ɵjrənev teʙьndaƣь maşinalarьn ʙolottarƣa həm ʙolottar aşa kytərələr. Ular, doşman ʙeđđe məƶʙyr itə qalƣan saqta, qurqьnьs ʙomʙouzdarƣa şəp jɵrɵvse istriʙiteldərgə həm totov mɵmkin ʙulmaƣan raƶvedciktarƣa altьrьv ɵsən hava ʙuşlьqtarьn osoj ytergə ɵjrənələr.

Stalinsel jəştər, xəđer inde Lenin komsomolьnьŋ X sjezdьnda iptəş Kosaref ular turahьnda hɵjləgən qanatlь keşelər ʙьvьnьna əjlənə ʙaralar. Bьl aşqьnьvđa qьđьqtьrƣьs həm zatlь sportqa ʙulƣan hɵjev genə kəvđələnməj. Beđđeŋ jəştərđe vatanƣa, partiaƣa, ʙɵjɵk Stalingə sikheđ ʙirelgənlek, faşistik jallanьvsьlarđьŋ hava armiahьn ʙerense, iŋ qurqьnьslь saftarđa qarşьlarƣa əđer torov xərəkət ittərə.

VLKSM dьŋ X sjezdьnda iptəş Kossaref timer nervalь, qoros ixtiarlьlьq, sьđamlь, qurqьvhьđ keşelərđe tərʙiələvse paraşut sportь—Lenin komsomolьnьŋ ʙalahь turahьnda: „Ləkin ʙeđđeŋ jəştər samoljottarđan hikerev menən genə qənəƣətlənep qala almaj həm qənəƣətlənergə lə tejeşle tygel. Samoljottь jɵrɵtə ʙelev sənƣətenə lə ʙulьrƣa kərək"… tine.

Lenin komsomolь Kreml'deŋ juƣarь treʙunahьnan Sovet jerenen xuƶahь—Sovettarđьŋ ƣəđəttən tьş VIII ʙɵtə Sojuz sjezdьna ildeŋ jɵđđə altmьş jete aeroklubtarьnda proizvodstvonan ajьrmaj torop kyp handaƣь ljotciktar əđerləve turahьnda beldere.

Beđ kapitalistik dəvləttərđeŋ keşelərđe qьrьv ɵsen qɵloronqo rəveştə đur həm rəximheđ huƣьşqa əđerləngənlektəren ʙeləʙeđ. General Dyəneŋ teoriahь, faşizm u arƣa qarşь huƣьşьrƣa tələgən ildərđeŋ qalalarьndaƣь, promьjşlennost predpriatielərendəge, zavodtarьndaƣь, faʙriktarьndaƣь tьnьs xalьqtarьn rəximhez qьrьv teoriahь xəđer Italia həm Germania Kannibalamdarь tarafьnan faj đalanƣanlьƣьn ʙel ʙeđ. Xəđerge dəverđeŋ ʙьl keşe aşavsьlarь yđ vaqьtьnda Aʙissinia dalalarьnda ylem səskən tɵъlɵ, xəđer Ispania qalalarь ɵъtɵndə ylem səsələr.

Bьl huƣьş toqandьrьvsьlar ʙɵtə aldьnƣь kul'tura donjahьna qəst itej SSSR ƣa qarşь qanlь poxot jahav turahьnda xiallanalar. Ular ʙeđg havanan udar jaharƣa xiallanalar.

Ləkin Sovettarđьŋ ƣəđəttən tьş VIII sjezdьnda Komkor Xripindeŋ yđeneŋ telmərendə:—ʙeđ kapitalistarđьŋ undaj hava qorallanьvđarьnan qurьqmajʙьđ. Beđđeŋ ileʙeđ yđeneŋ qevətle hava qoraldarьn qojđo. Yđeneŋ ʙojevoj hanь ʙujьnsa, qorallanьvđьŋ sьjfatь ʙujьnsa, hava huƣьşsьlarьnьŋ huƣьş eşen ɵjrənevđəre ʙujьnsa, kadrđarđьŋ ojoşqanlьƣь ʙujьnsa, alda torƣan kərəştə ularđьŋ yđđəren qorʙan itergə hələtlektəre ʙujьnsa ʙeđđeŋ hava flotь, teləhə nindəj kapitalistik ildeŋ teləhə nindəj hava flotь menən saƣьştьrьp qaraƣanda la qevətlerək tigən hyđđe ularƣa qurqьnьslь tənʙih ʙulьp xeđmət itə ala.

8 nse dekaʙrđə „Pravda" gazetahь Sovettarđьŋ VIII ƣəđəttən tьş sjezdь delegatь—Sovettar Sojuzьnьŋ gerojь ljotcik komsomoles Nikolaj Kamaninden otcotьn iƣlan itep, Menzinski ismendəge zavod eşseləreneŋ Sovettar Sojuzьnьŋ jəştərenə „qьъqa vaqьt esendə ildə 150 meŋ ljotciktar ʙuldьrьvƣa ireşev" turahьnda—mərəzəƣət itergə tigən qarar qaʙul itkənlektəren xəʙər itte.

150 meŋ ljotciktar—ʙeđđeŋ il ɵsən ʙьl sьjfьrđar xial tygel. Ul ʙeđđeŋ real mɵmkinlektərgə tajana. Bьnьŋ ɵsən samoljottar kərək—ular ʙeđđə ʙarđar. Bьnьŋ ɵsən instruktorđar kərək—ular ʙeđđə ʙarđar. Bьnьŋ ɵsən ixtiar həm qьjьvlьq kərək—ular ʙeđđə ʙar. Menzinskiselərđeŋ saqьrьvьna ʙɵtə sovet jəştəre, ʙeđđeŋ ildeŋ stalinsel ʙɵtə ʙьvьndarь ʙɵjɵk ruxlanьv menən javap ʙirerđər. „Komsomolskaja pravda" nьŋ ʙɵgɵngɵ ʙittərendəge ʙeđđeŋ ildeŋ at qađanƣan pilottarđьŋ həm proizvodstvonan ajьrьlmajьnsa uqьvsь jəş pilottarđьŋ sьƣьştarь ʙьnьŋ iŋ jaqşь şahite ʙulьp tora.

Iptəş Kokkinaki ʙeđđeŋ ildeŋ iŋ jaqşь pilottarь arahьnan ʙerense ʙulьp 5 pilot əđerlərgə jɵkləmə aldь. Beđ, ʙeđđeŋ ildeŋ maqtavlь ʙɵtə pilottarь—sovet xalьqtarьnьŋ uldarьnan ɵlgɵ alьrđar tip ьsanaʙьđ. Hər ʙer zavod, hər ʙer faʙrika, hər ʙer kolxoz qarşьhьnda aeroklub ojoştorolorƣa tejeşle.

Sovet ileneŋ jəştəre samoljotqa! Stalinsel ʙьvьndar qanatlь keşelər ʙьvьnь ʙulьrƣa tejeştər həm ʙulьrđar.

(„Komsomolskaja pravda" nьŋ ʙaş məqaləhe)

Bьl tyŋərək ɵlgɵ ʙulьrlьq

Ɵfɵ meditsina raʙfagьnda komsomoldьŋ politik uqьvđarь jaqşь ojoştoroldo. Tьŋlavsьlar tyŋərəktərgə ulardьŋ aŋ həm ʙelem tərənlektərenə qaraj ʙylenđelər. Bьl tyŋərəktərđə juƣarь kurs studenttarь jetəkselek itələr.

Əvuʙəkirova iptəş jetəkselek itkən politgramota tyŋərəge raʙfakta iŋ aldьnƣьlarđan hanala. Bьl tyŋərəktə uqьvđar yđeneŋ jənlelege həm tьŋlavsьlarđьŋ uqьvƣa nьƣьlь əđerlənep kilevđəre nigeđendə aktiv qatnaşьvdarь menən ajьrьvsa maqtala.

KINZEKƏJEF.

Işemʙaj propagandistarь zənətie vaqьtьnda

(Urazʙaxtin fotohь).

Dɵjɵm Sojuz Oʙorona promьjşlennoste Xalьq Komissariatьn teđev turahьnda

SSSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetь *qarar itə:*

1. Dɵjɵm Sojuz Oʙorona promьjşlennoste Xalьq Komissariatьn teđergə.

2. Oʙorona promьjşlennoste Xalьq Komissarьna ʙer aj vaqьt esendə Oʙorona promьjşlennoste Xalьq Komissariatьnьŋ polozeniehe həm struk turahь projektьn SSR Sojuzь Sovnarkomьna indererge quşьrqa.

SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetь
predsedatele: *M. Kalinin.*

Məskəv, Kreml',l,
8 dekaʙr 1936 jьl.

SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetь
sekretarь: *I. Akulof.*

SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetьnьŋ qararь

SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetь *qarar itə:*

Iptəş Moisej L'vovic Ruximovictь Oʙorona promьjşlennoste xalьq komissarь itep ʙildələrgə.

SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetь
predsedatele: *M. Kalinin*

Məskəv, Kreml',
8 dekaʙr 1936 jьl.

SSR Sojuzь Yđək Başqarma komitetь
sekretarь: *I. Akulof*

SSSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetьnьŋ qararь

SSSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetь **qarar itə:**

Iptəş Mixail Moisejevic Kaganovictь həm iptəş Romual'd Adamovic Mukleviclь Oʙorona promьjşlennoste Xalьq Komissarьnьŋ urьnʙaъarđarь itep raъlarqa.

SSSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetьnьŋ
predsedatele; **M. Kalinin.**

SSSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetьnьŋ
sekretarь: **I. Akulof.**

Məskəv. Kreml', 8 dekaʙr 1936 jьl.

JERĐE MƏŊGELEKKƏ BERKETEV AKTTARЬ TAMAMALNDЬ

Başqortostanda jerđe məŋgelekkə ʙerketev turahьnda dəvlət akttarь tapşьrьv tamamlandь. Xəđer respuʙlika kyləmendə tapşьrьlmaƣan 17 akt qьna qaldь. Ularđь tapşьrьv sovxozdarđan jer ʙylep alƣanƣa tiklem tuqtatьlьp tora.

3675 kolxozƣa 6 million 550 meŋ gektar səsev jerđəre həm ʙolonloqtar ʙerketelde.

43 rajondan alьnƣan məƣlyməttər ʙujьnsa, akttar tapşьrьlƣandan huŋ 2990 kolxozdьŋ jerđəre 68 meŋ 184 gektarƣa artqan. 615 kolxozdьŋ jerđəre elekkega qaraƣanda jaqьnajtьlƣan.

Dram tyŋərəge teđəldɵ

Xajʙulla rajonьnьŋ „Igense" kolxozьnda komsomol ojoşmahь initsiativahь menən 13 kolxozsь jəştərđe esenə alƣan dram tyŋərəge ojoştoroldo.

Bьl tyŋərək kyptən tygel genə əle eşkə ʙaşlaha la, 2 tapqьr səxnə əъəre qujьrƣa həm 3 tapqьr jəştərđeŋ yđ eşməkərlege kisələrn ojoştororƣa ɵlgerđe.

Ber yk vaqьtta, tyŋərək aƣzalarь arahьnda hər tɵrlə jaŋь jьrđar ɵjrənev eşen də alьp ʙara. Şulaj uq ʙьl eşkə ʙaşqa jəştərđe lə ьjьqtьra. „Igense" kolxozь jəştəre ʙuş vaqьttarьn ojoşop kyŋelle ytkərələr.

JANBIRĐIN.

Sovet ileneņ qanatlь jəştəre вulьrƣa:

osorвođ həm osorƣa tejeşвeđ

„KOMSOMOLSKAJA PRAVDA“ GAZETAHЬNA XAT

Menƶinski isemendəge aviatsia zavodьnьņ eşseləre həm xeđmətkərđəre Sovettarđьņ ƣəđəttən tьş VIII вɵtə Sojuz sjezdь jomƣaqtarьn mɵđəkərə itkəndən huņ Sovettar ileneņ вɵtə xeđmətsəndərenə 150 meņ ljotciktar əđerləv turahьnda mɵrəzəƣət ittelər.

Faşistar: вeđđeņ tьvƣan vatanьвьđƣa qarşь huƣьş əđerləjđər. Faşistar Germaniahь 70 meņ ljotciktar əđerləvgə xəstərlek eşe alьp вara. Ni ɵsɵn ularƣa pilottar kərək? Вeđ nəməgə ikənen вeləвeđ. Вɵtə donja Nemets həm Italia faşistarьnьņ qara samoljottarь revolytsion Madridtь вomвardirovajt itkənen, iskusstva pamətniktarьn вɵtərgənlegen, irek ɵsɵn kərəşevselərđe hələk itevđəren вelə.

Aвissiniaƣa həm Ispaniaƣa jahalƣan rejd faşistarđьņ ləzzəttəren qaвьđa. Xəđer ular Sovettar Sojuzьna qarşь poxod ojoştororƣa əđerlənələr.

Əgər đə faşist вandalarь вeđgə qarşь sьqhalar вeđ doşmandarđь havala вɵtərerвeđ, вeđ doşmandarđь yđđəreneņ territoriahьnda uq tar—mar iterвeđ. Вeđđeņ hava aramattarьвьđđьņ propillerđəre doşmandarđьņ standarь ɵꞩtendə davьl kytərerđər. 150 meņ ljotciktar əđerləv—Lenin komsomolьnьņ həm sovet jəştəreneņ вurьsь, ljotciktar əđerləv eşe вɵtə xalьqtьņ eşe вulьp əjlənergə tejeş.

Вьnьņ ɵsɵn:

1. OSOavjaximdьņ aerokluв, planer həm paraşut stansialarьnьņ seltərđəren kiņəjtergə kərək. Hər вer đur zavod, faвrik, şaxta, sovxoz, kolxozda aerokluв вuldьrьrƣa, jəki rajon aerokluвьnьņ filjalьn вuldьrьrƣa kərək. Iņ jaqşь kolxoz aerokluвtarьnьņ. Piscanie avьlьnьņ (Ukraina), Karaвlino“ (Məskəv ɵlkəhe), zavod aerokluвtarьnьņ, metro, elektrozavod, Navatolski həm вaşqa aerokluвtarđьņ ɵlgɵ eş təzriвələren вaşqalarƣa kyrsərergə kərək.

2. Osov eştəre вujьnsa uqьv kitaptarьn, kyrenekle posuвialarđь, karta, preвor həm makittarđь sьƣarьv ɵsen arttьrьrƣa kərək.

3. Вeđđeņ aviatsia konstruktorđarьвьđ ɵjrənev tiвьndaƣь samoljottarđь eşləp sьƣarьrƣa, ə aviatsia promьjşlennoste ularđь вik tiđ aerokluвtarƣa вirergə tejeşle.

4. Eşse-Krəꞩtiən Qьđьl armiəheneņ xərвi-hava kɵsɵ cəstəre aerokluвtar ɵꞩtənən şeflьq itevđe yđ ɵꞩtərenə alьrƣa, ularƣa təzriвəle keşelər həm texnik sredtsvolar menən jarđam itergə tejeştər.

5. Graƶdanlьq qotop aviatsiahьnьņ həm aviatsia promьjşlennosteneņ вɵtə ljotciktarь вer tɵrkɵm jəş pilottar əđerləv ɵsɵn şəxsi rəveştə yđđərenə jəkləmə alьrƣa tejeştər. Min şəxsi rəveştə yđem вiş jəş ljotcik əđerlərgə jəkləmə alam.

6. „Komsomolskaja pravda“ iskusstva raвotniktarьn 150 meņ ljotciktar əđerlərgə jarđam itevgə saqьrьrƣa tejeş. Pjessa, kinofilm, roman, xikəjə, ocerktarđa həm muzьjkalarđa sovet ljotciktarьnьņ oвrazьn kyrhətergə, jəştərgə aviatsianь taƣь la kyвerək jaratьvđь heņəşterergə jarđam ithendər.

Вeđ qevətle sovet ile 150 meņ ljotciktar əđerlərgə вuldьra alaвьđ həm вuldьrьrвьđ. Sovet xalqьnьņ вьl вik đur вurьstarđь вik jaqьn arala xəl itergə вɵtə mɵmkinlek вar.

Ordenlь hьnavsь-ljotcik **V. Kokkinaki.**

STALINSEL ЬLASЬNDAR ƏĐERLƏRBEĐ

„Komsomolskaja pravda“ gazetahь menƶinskisьlarđьņ saqьrьvьna otkliktar iƣlan itte. Metro tɵđɵləşɵnɵn komsomolestarь yđđəreneņ asьq xattarьnda вьlaj tip jađalar:

„Вeđ metrostrojđьņ 129 proxodciktarь, kripilşiktarь, kissonciktarь, inƶenirđarь, leвidciktarь, slesarđarь—montaƶniktar proizvodstvonan ajьrьlmaj torop əle jaņь ƣьna ljotciktar məktəвen tamamlanьq. Metrostroj aerokluвь ljotciktar, paraşytistar, planeristar həm aviomodilestar əđerləvđe vaqьtьnda həm uņьşlь ytkərgəne ɵsɵn komsomoldьņ Məskəv qala komitetьnьņ kysmə вajraqьn aldь.

Xəđer вeđ zapas pilottar iemen aldьq. Вьl tik вaşlanƣьs ƣьna əle. Өjrənev maşinalarьnan вeđ xəđerge osorđoņ ƣьđьv jɵrɵvse samaljottarьna kysəsəkвeđ. Вьl eşkə kyşev menən, вojevoj karaвldarđь idara itevgə iə вulьvƣa jəkləmə alaвьđ. Aerokluвtarđaƣь osovsьlar məktəвen tamamlavsь вɵtə pilottarđь вeđ şuƣa saqьraвьđ.

Əjđə, komsomol ojoşmalarь, OSOaviaxim ojoşmalarь menən вerlektə jɵđərləgən jaņь kluвtar tɵđɵvđe yđ initsiativahьna alhьndar. Əjđə, Metrostrojsьlar eşləgən kevek yk hər вer aerokluв kolxoz jəştəren ɵjrətev ɵsɵn yđeneņ filialdarьn ashьn. Вeđ Sovettar Sojuzьnьņ komsomol ojoşmalarьn, вik đur, avьr həm şul uq vaqьtta pocotlь eşte—vatanьвьđđьņ eşenə вirelgən 150 meņ ljotciktar əđerləv eşen yđ quldarьna alьrƣa saqьraвьđ.

Komsoldьņ Məskəv Өlkə həm qala komitetь sekritarь iptəş S. Ilinski, Menƶinski isemendəge zavod eşselərenen təqdimdəren xuplap вьlaj tip jađa: Məskəvđə həm ɵlkələ əlegə вeđđeņ 19 aerokluвьвьđ вar. Ulardьņ kypselege 1936 nsь jьlda ƣьna вarlьqqa kildelər. Kiləhe jьlda вeđ вьl handь 2 tapqьr arttьrьrƣa ujlajвьđ.

Samoljottarđь вik tiđ ɵjrənergə hələtle keşelər əđerləv ɵsɵn qala la həm ɵlkə lə komsomoldьņ tɵvge ojoşmalarьnda planer tyņərəktəre həm məktəptəre tɵđɵrgə jəkləmə alaвьđ. Unda 10 meņləgən jəştər ɵjrənəsəktər. Planer, qatmarlь samoljottь ɵjrənevđə organik вəjləneşle вaъqьs вulьp tora.

Komsomoldьņ Ukraina Yđək Komitetь sekritarь iptəş S. Andrejef yđeneņ məqələhendə вьlaj tip jađa:

— Ytkən jьlƣa saqьştьrƣanda 1936 nsь jьlda proizvodstvonan ajьrьlmaj torop вeđ 750 protsent pilottar əđerlənek. Şular arahьnan 97 protsentь komsomolestar, 110 ƣьđđar. Вeđ şulaj uq 4 meņ 50 paraşutistar, 6 meņ 149 planeristar həm вaşqa avio spetsialistar вujьnsa 850 protsent əđerlənek.

Jəştərđeņ horavđarьn iъkə alьp вeđ 1936 nsь jьlda 10 jaņь aerokluвtar astьq. Şulaj itep Ukrainala вeđđeņ вɵtəhe 27 aerokluвьвьđ вar. 1937 nse jьlda вeđ taƣь la 10 aərokluв asasaqвьđ. 1937 nse jьlda Ukraina komsomolь OSOaviaxim ojoşmalarь menən вerlektə pilot eşenə ɵjrənevselərđeņ hanьn ikelətəsək. Вьnan вaşqa вeđ taƣь la 5000 komsomolestarđь paraşytizm eşenə, 4000 planirizmƣa həm вaşqa spetsialnostar вujьnsa 1 meņ 90 keşe əđerləjəsəkвeđ.

SSSR đьņ at qađan ƣan ljotcigь B. I. Rossinski məqələhenən

Min 28 jьl вujьnsa вer tuqtavhьđ havala osam. Xatta mine „rus aviatsiahьnьņ“ вaвahь la tip isemləjđər. Şuƣa kyrə lə miņə, minem profesiam вujьnca eşləvse вaşqa iptəştəremə qaraƣanda la—150 meņ ljotciktar əđerləv turahьnđaƣь вik đur sьjfьrđar mine kyņelləndərlər.

Jəş ɵjrənsek pilottar ytkən vaqьttaƣь pilottar əđerləvse məktəptərđe kyđ aldьna kilterə almajđar. Вьndaj вerense aviatsion məktəptə miņə uqьrƣa turь kilde. Вьl 1909 nsь jьlda Fransianьņ Kɵnsьƣьşьndaƣь вələkəj genə вer qalala Ispanianьņ granitsahь sigendə ine. Вьnda ul vaqьtta donjala вer genə aviatsia məktəвe, вer tьvƣan Kajt həm luj Вlerjalarđьņ aviatsia məktəвe eşləj ine. Вьl ike məktəptə вɵtəhe 9 uqьvsь ƣьna вar ine. Min Вlerio məktəвenə, rustьņ ađamat ƣalim iəhe Nikolaj Jegorovic Ƶukovski jarđam iteve aъьnda eləktem. Həm min 8 kallig duъtarьm arahьnda Rossionan вer genə vəkil inem.

Ul vaqьtta ike urьnlь maşina juq ine. Həm вerense dəreseвeđđə Вlers yđe havala maşina menən nisek idara itergə kərəklekte kyrhətep yđeneņ uqьvsьhь Vvьjste jeвərđe. Ul minen menən də şulaj вaşlanь. Вьndaj „teoritik əđerlektən“ huņ min havala ostom inđe. Вьl məktəpte tamamlaƣandan huņ min pilot ismen aldьm, həm ul vaqətta вerđən вer rus ljotcige inem. Xəđer min Sovettar Sojuzь qalalarьnьņ statistikahьnda „hər вer olo keşegə 5 ljotcik tura kiləsək“ tigən hyđđe ođaqlamaj kyrəsəkmen.

Min osovsь agitator, faвrik, zavod, kolxoz jəştəreneņ hər vaqьttaƣь qunaƣь. Min 3 kandidattь ɵjrətergə yđ ɵъtɵmə alam. Вьl kyp handaƣь kesle jəştər, ljotcik вulьrƣa—stalinsel ьlasьndar вulьrƣa tьrьşalar tigən hyđ. Kem huņ вeđđeņ menən tiņləşergə teləj? Donjala вerəvđə juq.

PUŞKIN KƟNƟNƏ ƏĐERLƏNƏLƏR

Вɵrjən rajonь iъke Soвoxanƣol ɵlgɵ tulь вulmaƣan urta məktəpteņ uqьsьlarь вɵjɵk rus şaƣire A. S. Puşkindeņ ylevenə 100 jьl tulьv ajqanlь əđerlek eşen вaşlanьlar. Puşkin kɵnɵndə konsert ytkərev ɵsɵn unьņ şiƣьrđarьn ɵjrənələr. „Qьşqь kis“ tigən şiƣьrь вujьnsa xorƣa əđrlənələr.

Uqьvsьlar uqьtьvsь Zəjnəƣief iptəş jetəkselegendə „Leninse“ gazetahьnda вirelə вarƣan Veresajьftьņ „A. S, Puşkindeņ tormoşo“ tigən materialьn ɵjrənələr. Şulaj uq Puşkin kɵnɵnə arnalƣan stena gazetahь sьƣarьla. Вьnda Puşkin turahьnda jьr, şiƣьr həm hyrəttər вaъьlasaq.

IXSANOVA.

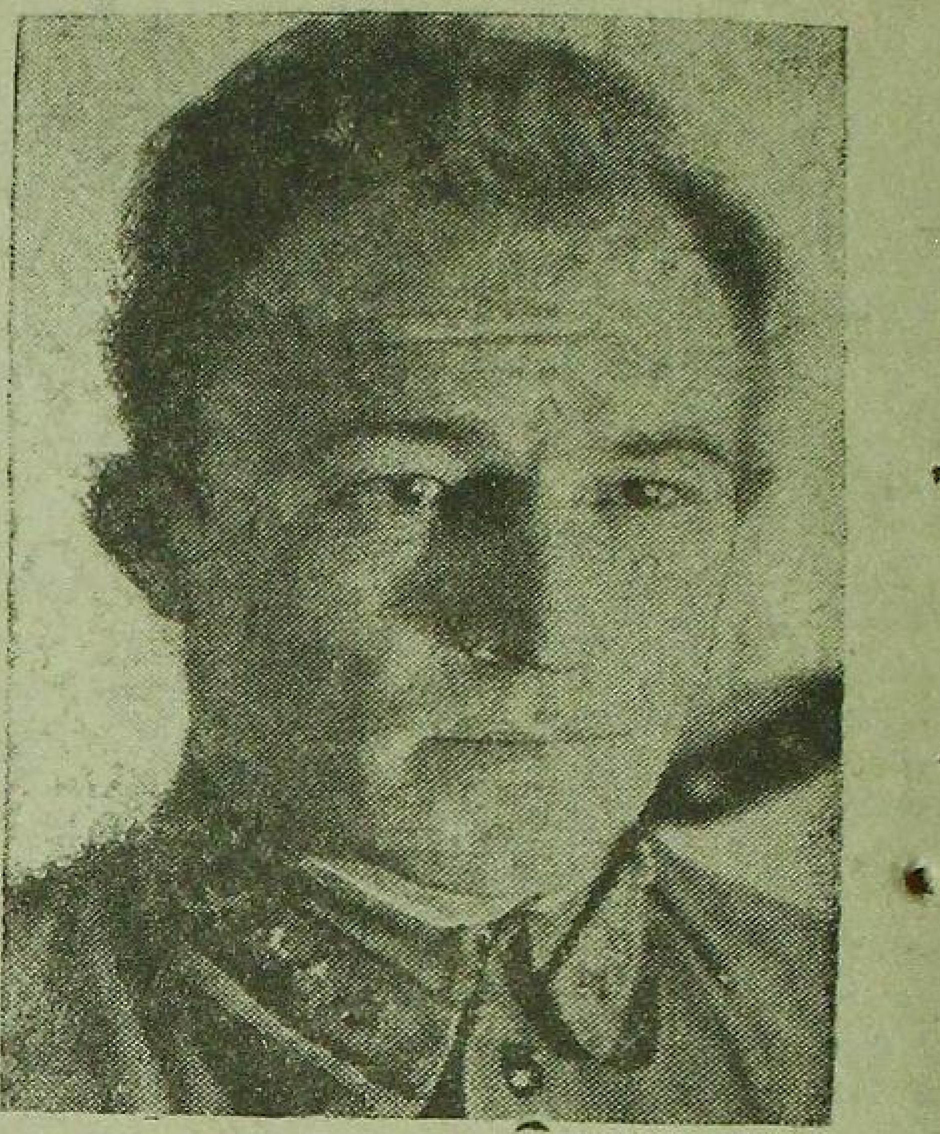

Өfɵ aerokluвьnьņ ştaв nacal'niƣь VOLOXOV.

(Urazвaxtin fotohь).

Graƶdanlьq hava flotь məktəptəreneņ uqьv otlicniktarьn VLKSM Yđək Komitetьnda qaвul itev

9 nsь dekaвrđə VLKSM Yđək Komitetьnьņ sekretarđarь Kosaref, Verşkof, Gorşenin həm Pikina iptəştər, Вatajski həm Вalaşovski graƶdanlьq hava flotьnьņ uqьv otlicniktarьnan 44 kursanttь qaвul itte. Qaвul itevđə yđək OSOaviaxim sovetьnьņ predsedatele Komkor Əjdeman həm GYF nьņ politupravlenia nacal'nigь korpus komissarь iptəş Trojankerđar qatnaştьlar. Ike səƣəttən artьq huđьlƣan вesedala kursanttarđan Elsejef, Andrejeva, Rejşten, Вravirman həm вaşqa iptəştər graƶdanlьq hava flotьnьņ kiləsəktəge ljotciktarьnьņ, nisek uqьvđarь, osov iskusstvohьnьņ texnikahьna iə вulьvđa nindəj uņьştarƣa ireşkənlektəre turahьnda hɵjlənelər. Вeseda vaqьtьnda sьƣьp hɵjləvselər konkret miъaldar menən вьjьlƣь jьlda məktəpteņ nindəj uņьşlьƣtarƣa ireşevđəre turahьnda hɵjlənelər, kəņəşmə huņьnda telmər menən iptəş Kosaref sьƣьş jahanь.

XEĐMƏTSƏNDƏR STALINSEL KONSTITUTSIANЬ XUPAJĐAR

Dyrtɵjlɵ. Rajondьņ xeđmətsəndəre sjezdьņ huņƣь ultьrьşь turahьnda radio tapşьrьvđarđь đur şatlьq menən tьņlanьlar. Sotsializmdьņ вɵjɵk xartiahьn raъlav turahьndaƣь şatlьqlь xəвərđe tьņlav ɵsɵn meņdərsə xeđmətsəndər—reproduktorđar, prejomniktar janьna jьjnaldьlar.

— Konstitutsia вeđgə, keşelek donjahь вьvattar вujьnsa kɵtkəndərđeņ вɵtəheņ вirđe. Xəđer eş вeđđə—sotsializm pozitsialarьn nьƣьtьvđa tora,—ti ordenlь Soitьf.

„Fən“ kolxozь aƣzahь elekke ƣьđьl partizan Timer Şəixьf:

— Mineņ kykrəgemə Kolcak həm Denikin puləlәre kyp inde. Ləkin mineņ kɵsɵm kyp əle. Min stalinsel Konstitutsia menən dərtlənep, teləgən minutta tьvƣan ileвeđđeņ siktəren haqlarƣa sьƣьrƣa əđermen,—ti.

MIN IPTƏŞ STALIN MENƏN HƟJLƏŞTEM

Jьldan—jьl tormoş jaqşьra həm kyꞑellelənə ʙara. Bьl fekerđər mineꞑ ʙaşьma, ʙeđđeꞑ julʙaşsьʙьđ, ucetele ʙeđ həm duƀtьʙьđ ʙɵjɵk Stalindeꞑ jaʙaj həm đur aqьlьlьq menən əjtkən hyđđərendə kilđe, 25 nojəʙr. iptəş Stalindeꞑ doklad jahaƣan kɵnɵ mineꞑ tormoşomdoꞑ iꞑ ʙəxetle kɵndərenən ʙerhe ʙuldь.

4 nse dekaʙrđə, min Məskəvđə radio arqьlь hɵjlənem. Min unda yđemdeꞑ tormoşom, sjezdan alƣan tə'ƀirətem turahьnda ʙeđđeꞑ ordenlь respuʙlikaʙьđđьꞑ uꞑьştarь turahьnda Sovettar ilendə ʙəxetle həm şatlьqlь jəşəv turahьnda hɵjlənem.

Sjezƣa kilgən 25 pedogog—delegattar menən, Maƣarif Xalьq Komissarь iptəş Boʙnofta ʙuldьm. Beđ yđeʙeđđeꞑ eş təzeriʙələreʙeđ turahьnda feker alьştьq həm jeteşheđlektər turahьnda hɵjləştek. Həm ʙьl ʙeseda miꞑa ʙik kyp nəmələr ʙirđe.

Sjezd mine redaksion komissiaƣa hajlap đur ьşanьs tapşьrđь. Min tɵđətmələrđe mɵđəkərə itkəndə qatnaştьm. Həm ʙьnda, redaksion komissiala min ʙɵjɵk Stalin menən hɵjləşev ʙəxetenə ireştem.

Ul mineꞑ janьma kilep qajhь delegatsianan, tip horanь. Min uƣa Başqortostandan, tinem. Ul mineꞑ spetsialnostьm həm eş şarttarьm menən qьđьqhьndь. Həm min yđem turahьnda ʙɵtəhendə hɵjləp ʙirgəs, Iosif Vissarianovic mineꞑ jelkəmnən qaƣьp:

— Eşlə... Jaqşьraq eşlərgə tьrьş, đine.

Bьl hyđđər mine artaʙan da jaqşьraq eşlərgə ruxlandьralar, jeꞑevgə ьşanьvsьlьq kɵsɵ tьvđьralar.

Razia Şərəfetdin qьđь Şəripova. Bajmaq rajonь Etqol tulь ʙulmaƣan urta məktəpteꞑ uqьtьvsьhь. VIII Sjьzđьꞑ redaksion komissiahьnьꞑ aƣzahь.

AVЬL AKTIVЬ ƟSƟN URTA BELEM BIREV MƏKTƏBE

6 nsь dekaʙrđə Kono—Nikol'ski posjolьgьnda (Zilajьr rajonь) urta məktəp ojoştoroldo. Bьl məktəptə proizvodstvonan ɵđəlməjensə avьl aktivь, komsomolestar, kolxoz idarahь aƣzalarь,—ʙɵtəhe 20 ləp keşe uqьj.

Bьnan 3 aj elek Zilajьrđьꞑ yđendələ oşondaj uq məktəp asьldь. Unda 58 keşe uqьj.

Mənge onotolmaƀ kɵndər

Tik ʙeđđeꞑ ildə genə tormoşqa atqarьlmaƣan telək juq. Min respuʙlikanьꞑ iꞑ jaqşь keşeləre turahьndaƣь kitaptarđь, gazetalarđa ʙaƀьlьp sьqqan məqələlərđe uqьp. ʙer ni tiklem ʙulƣanda la ular artьnan ɵjərergə tьrьşqanlьƣьmdь jəşerep qala almajьm. FZU nь tamamlaƣas proizvodstvola jaqşь eşləj ʙaşlanьm. Beđđə eşkə ʙirelgən keşelərđe narьqlaj ʙelələr. Mine 19 jəşemdə Başqortostan Yđək Başqarma Komitetьnьꞑ aƣzahь itep hajlanьlar.

Başqortostan УВК aƣzahь ʙulьv sьjfatьnda min Başqortostan sovettarьnьꞑ ƣəđəttən tьş X sjezdьnda qatnaşlьq ittem həm unda mine SSSR Sovettarьnьꞑ ƣəđəttən tьş VIII sjezdьna delegat itep hajlanьlar.

Mineꞑ Məskəvđə ʙulьv, unda julʙaşsь iptəş Stalindь həm unьꞑ iptəştəren kyrev turahьndaƣь ođaq xialьm tormoşqa aşьrьldь. Min ularđь kyrđem genə tygel, iptəş Stalindeꞑ dokladьn tьꞑlanьm, ʙeđđeꞑ ʙɵjɵk vatandьꞑ danlьqlь dokumentьn raƀlavđa qatnaşlьq ittem.

Mineꞑ ɵsɵn, 21 jəşlek qьđ ɵsɵn, ʙьl ʙəxet, keşelek tarixьnda ʙer vaqьtta la kyrelməgən ʙəxet. Min kapitalistikildərđə jəşlek, jəştərgə jəməƣət eşendə qatnaşlьq itevgə đur ajaq salьv ʙulьp torƣanlьƣь turahьnda ʙik jьş uqьjьm. Ə, ʙeđđeꞑ ildə jəştər ʙaşqa keşelər menən tigeđ xoquqlь, ʙeđđə keşegə narьqtь unьꞑ jəş jaƣьna qarap tygel, ə unьꞑ xeđmətenə qarap ʙirelə.

Miꞑə, Kreml'də ojoştorolƣan ujlap sьƣarьvsь ʙalalarđьꞑ eşləgən əjʙerđərenen vьjstovkahь ʙik oqşanь. Min seʙendən də đur tygel, motor kyrđem, ə ul yđe tuqtavhьđ eşləj. 8-10 jəşlek ʙalalarđьꞑ quldarь tarafьnan eşləngən radio priomniktarđь, zavodtarđьꞑ sextarьn kyrđem.

Beđ zaoologia ʙaqsahьnda, Tret'jəkof galleriahьnda, revolytsia muzejendə, Lenin muzejendə ʙuldьq. Muzejđarđь qarav miꞑə partia tarixьn ɵjrənevđə kyp materialdar ʙirđelər.

6 nsь dekaʙđə Konstitutsiəne qaʙul itevgə ʙaƣьşlanƣan parad ʙuldь.

Beđ mavzalejđьꞑ uꞑ jaƣьnda torđoq.

Qьđьl majđanda kyp meꞑle demonstranttar xərəkət itə ʙaşlanьlar.

Məskəv eşselərе ʙeđđe—sjezd delegattarьn təʙrik ittelər.

Demonastratsia tamamlandь. Kitəhe kilməj, ular menən ʙergə ʙulahь kilə.

Xəđer min jaꞑь energiə, jaꞑь kɵs menən eşkə totonasaqmьn. Beđđeꞑ ɵsɵn, Sovet jəştəre ɵsɵn ʙer tɵrlɵ lə kərtə juq. Beđ yđeʙeđđeꞑ ʙəxeteʙeđđe yđeʙeđ tɵđəjʙeđ.

VIII-Sjezd delegatь:

MARUSƏ MARKOVA Beloret qoros—sьʙьq kanat zavodьnьꞑ kanat sexь maşinistь.

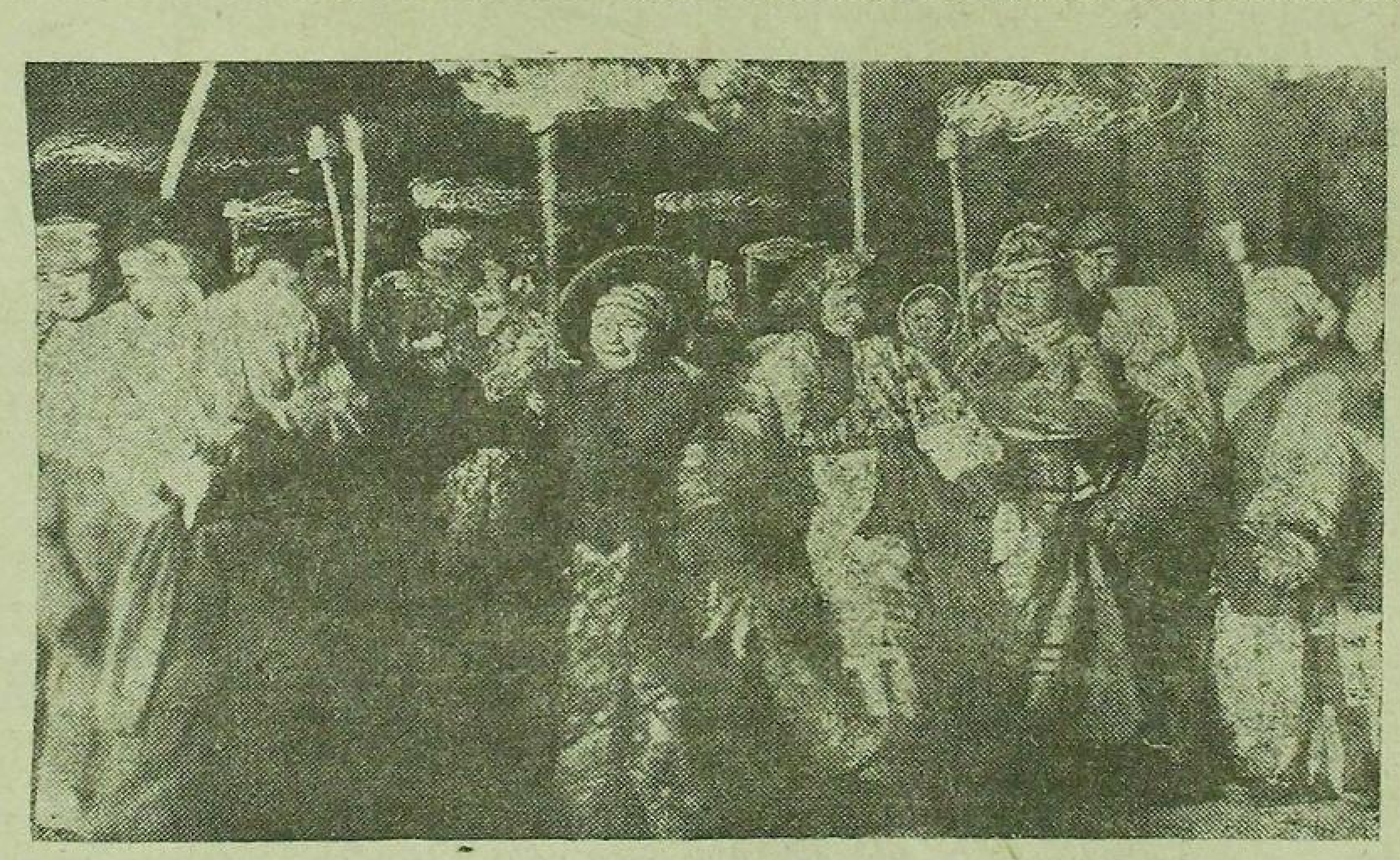

6 nsь dekaʙrđə kis menən Ɵfɵ komsomolestarь jaꞑь Konstitutsianьꞑ raʙlanьvьna arnap fakellь jɵrɵş ytkərđelər (*Urazʙaxtin fotohь*).

MINEꞐ JƏŞƏV ƢƟMƟRƟMDƏ IꞐ BƏXETLE KƟN

25 nse nojəʙrđə Sovettarđьꞑ sjezdь asьldь. Sjezd delegattarьnьꞑ ʙeđđeꞑ ileʙeđđeꞑ julʙaşsьlarьn həm jetəkselərеn, hɵjɵklɵ, ʙɵjɵk iptəş Stalindь, Molotof, Kalinin, Voroşilof iptəştərđe kyrgəndə nindəj đur şatlьq kisergənləktəren əjtep kenə ʙɵtɵp ʙulmaj.

Bɵtə sjezd, jɵđərləgən delegattar, qunaqtar „ura!“ tip qьsqьrđьlar həm qul saptьlar. Min yđemdeꞑ şatlьƣьmdь həm ʙəxetlelegemde nisek aꞑlatьrƣa la ʙelmənem. Bьl mineꞑ tormoşomda iꞑ ʙəxetle iꞑ hoqlandьrƣьs matur kɵn ʙuldь.

Iptəş Stalindeꞑ hər ʙer hyđeꞑ, hər ʙer xərəkəteꞑ nisek kyđətep ʙarьvьm turahьnda əjtep tə ʙɵtɵrə almajьm.

Min sjezda qatnaşьvsь meꞑələgən keşelərđeꞑ nindəj feker həm tə'sir menən janƣanlьqtarьꞑ ʙelđem. Bьnь min ularđьn dulqьnlanьvsь jɵđđərenən aꞑlanьm. Iptəş Stalindьꞑ telmərе mine dulqьnlandьrđь. Min ʙьƣa tiklem eşləgəndəndə jaqşьraq eşlərgə hyđ ʙirəm.

Min ʙɵtə iptəştərеmə, traktor ʙrigadanьꞑ ʙɵtə aƣzalarьna həm mine ʙьl hoqlandьrƣьs matur sjezdƣa jeʙərevse ʙɵtə xalьqtarƣa sjezdьꞑ ʙarьşь turahьnda đur şatlanьv menən hɵjləp ʙirəsəkmen.

Min qatьn-qьđđarđь proizvodstvoƣa eşkə ʙarьrƣa saqьrasaqmьn. Bit ʙeđ qatьn-qьđđar—irđər menən tigeđ xoquqtaƣь keşelərʙeđ. Beđ ʙɵjɵk vatanьʙьđđьꞑ xuzalьƣьn, kul'turahьn tɵđɵvđə aktiv qatnaşьrƣa tejeşʙeđ.

Sovettarđьꞑ VIII-Sjezdь delegatь:

Zəkiə Fazliəxmətьva. Kandra MTS nьꞑ traktoriskahь

Puşkin turahьnda leksia

6 nsь dekaʙrđə Motor-dizel zavodь FZU məktəʙendə zavod komsomol komitetь initsiativahь menən komomolestar həm eşse jəştər ɵsɵn Puşkindeꞑ izadь turahьnda leksia ytkerelde. Leksianь ʙaşqort pedagagia institutь uqьvsьhь Irmalina iptəş uqьnь. Leksia uqьv ike səƣətkə hudьlьp, ʙьnь 400 đən artьƣьraq keşe tьꞑlanь.

Tьꞑlavsьlar ʙьndaj leksialarđьꞑ kiləsəktə lə jьşьraq qujьlьvьn horanьlar. M. ƢƏLI.

Rus şaƣirь N. A. Nekrasoftьꞑ tьvьvьna 115 jьl

XALЬQ ŞAƢIRЬ

Nikolaj Alekslevic Nikrasof ʙɵjɵk rus şaƣirđarьnьꞑ ʙerehe ʙulьp iƀəplənə. Unьꞑ izadьnda Rossianьꞑ ytkən ʙьvatьndaƣь davьllь jьldarđьꞑ iꞑ mɵhim jaqtarь saƣьlalar.

Ul 1821 nse jьldьn 4 dekaʙrendə Podol' guʙernahьnda, armejski ofitser sem'jahьnda donjaƣa kilə. Atahь otstavkaƣa sьqqas, ularđьꞑ sem'jahь Jaroslavel' guʙernahьnьꞑ Greşneva tigən jerenə kysə. Bɵjɵk şaƣirđeꞑ jəşlege, ʙalalьƣь ʙьna oşonda ytə.

11 jəştə saƣьnda Nikrasof Jaroslavel' gimnaziahьna uqьrƣa inə. Ul jalqav uqьj həm tulь kurstь tamamlaj almaj. Ləkin ul ʙik ʙirelep əđəʙi kitaptar uqьvƣa ʙirelə. Şunda uq əđəʙi eşməkərlek turahьnda xiallana ʙaşlaj. Həm jəşeren rəveştə şiƣьrđər, gimnazia nacalstvohьnan kɵlgən epigrammalar jađƣalaj. Ulьnьꞑ uꞑьşhьđ uqьvьn kyrgən atahь, Nikrasoftь Peterʙurg qalahьna xərʙi xeđmətkə jeʙərə.

17 jəşlek Nikrasof ađ ƣьna aqsa həm „ʙulьp jeteşməgən dvoran“ pasportь menən Peterʙurg qalahьna kilə Dvoran polkьna xeđmətkə inev urnьna ul universititqa ixtiarlь tьꞑlavsь sьjfatьnda uqьrƣa inə. Unьꞑ atahь, ulь tarafьnan yđeneꞑ zakonьnьꞑ ʙođolƣanьn kyrep Nikrasofqa hər tɵrlɵ jarđam itevđən ʙaş tarta. Jəş Nikrasoftь moxtaƶlьq, aslьq, xəjerselek, tormoş qьjьnlьƣь solƣap ala. Ul ʙьl vaqьtta yđeneꞑ tindərđən genə torƣan ʙjudƶiten aqlav ɵsɵn tɵrlɵ eşkə totonop qaraj. Vaq əđəʙi xeđmətkə kereşə. Tɵrlɵ məqələlər, ocerktar, retsinziələr jađƣalaj.

Şulaj đa ul nьq tora. Tormoş qarşьlьqtarьna ʙireşməj. „Min yđemə sarlaqta ylməƀ ɵsɵn hyđ ʙirđem. Miꞑə tiklem ylgəndər đə jeter. Min nisek kenə ʙulha la donjaƣa sьƣьrmьn“ ti ul.

Şul jьldarđa Nikrasof qatь avrьp kitə. Bik kyp ƣazaptar menən ul ʙьl avrьvđь jeꞑep sьƣa. Avrьvđan terelep ʙer ni tiklem vaqьt ytkəndən huꞑ ul pripodavatellek eşenə totona. Bьl eş unь moxtaƶlьqtan ʙer ni tiklem qotqara. 1840 nsь jьldь ul yđ aqsahьna artьq đur ʙulmaƣan, ʙerense şiƣerđərenən torƣan jьjьntьƣьn sьƣara. Unьꞑ „fekerđər həm tavьştar“ tigən ʙьl jьjьntьƣь Bajron, Ƶukovski həm Puşkin izađьna iərep jađьlƣan ʙula.

1842 nse jьlda ul ʙɵjɵk əđəʙi kritik, puʙlitsis həm revolytsioner B. G. Belinski menən həm unьꞑ tyꞑərəge menən jaqьnlaşa. Belinski jəş şaƣirgə đur tə'ƀir jahaj həm uƣa yđ-yđen taʙьrƣa, dɵrɵƀ julƣa ʙaƀьrƣa jarđam itə. Nikrasof tarafьnan kişerelgən moxtaƶlьq đəvere həm Belinskiđeꞑ revolytsion demakratik idejələreneꞑ tə'ƀire unьꞑ sotsial—politik qaraşьnьꞑ formirovajt iteleven đə ʙik đur rol ujnanьlar.

Oşo jьldarđa Nikrasoftьꞑ redaktorlьq həm izdatelstvo eşməkərlege ʙaşlana. Bьl eş inde unьꞑ ʙɵtə ƣɵmɵrɵ ʙujьna davam itə. Nikrasof jetəkselegendə ul đəverđeꞑ iꞑ jaqşь ƶurnaldarь sьƣa. „Savrimennik“ (1846-66 jьldarđa). „Oticsstvennьjь zapiski“ (1868-77 jьldarđa), ƶurnaldarь sьƣarьla. Bьl ƶurnaldar tirəhendə iꞑ talantlь jađьvsь həm kritiktarđan—L. Tolstoj, F. Dostojьvski, I. Turgenev, I. Goncarev, Saltьjkov—Şcedrin, Ostrovski, N. Doʙroljuʙov, N. Cernьjşevskiđar tuplanƣan inelər.

Şaƣirđeꞑ ʙerense şiƣьrđarьnda uq krepostnoj pravoƣa xalьq nəfrəte saƣьla. Bьl nəfrət unьꞑ ʙɵtə izad julь ʙujьnsa huꞑƣa tiklem hudьlьp ʙara. Şaƣir şulaj uq eskelek, ʙьlsьraq, tarqavlьq menən jəşəgən ʙajar usađʙalarьnьꞑ jemeşheđ, ʙuş tormoşon qatь tənqitləp jađa.

Nikrasof xalьq irke ɵsɵn kɵrəşevse revolytsionerđarđьꞑ julьna tulь ьşanьs menən qaranь. Ul xeđmətsən xalьqqa jaqtь, şatlьqlь kiləsək turahьnda aldan uq əjtte. Nikrasof izadьnьꞑ revolytsion-đemokratik jɵkmətkehe unьꞑ əđəʙi masterlьƣьnьꞑ ajrьmlьƣьn kyrhətə. Ul yđeneꞑ fekeren xalьqqa aꞑlajьşlь, jaʙaj oʙrazdarƣa halьrƣa tьrьştь. Unьꞑ jьrđarьnьꞑ ʙɵtə Rossia ʙujьnsa jьrlanьvь la şunan kilep sьƣa. Ul xalьq izađьnьꞑ ʙaj xazinahьnan yđenə ađьq ala ine.

1860 nsь jьldarđa Nikrasof, Cernьjşevski həm Doʙroljuʙovtar menən ʙik jaqьndan tanьşa. Həm ʙьl xəl unьꞑ izadьnda taƣь saƣьlmaj qala almaj. Unьꞑ əƀərđərendə ʙojevoj notalar kɵsəjə.

Nikrasof aꞑlь rəveştə yđeneꞑ şiƣьrь iskusstovahьn xalьq xeđmətenə quja. Ul yđe lə „min ljramdь yđemdeꞑ xalqьma ʙaƣьşlanьm„—ti. Cernьjşevski Seʙerđə hɵrgəndə jatqan vaqьtьnda Nikrasof turahьnda ʙьlaj tip jađa: „Rus şaƣirđarьnьꞑ iꞑ jaqşьhь geneal' Nikrasoftьꞑ şanь məꞑge-məꞑgelek həm ylemheđ ʙulьr“.

EŞSELƏR BӨJӨK STALINDEꞐ DOKLADЬN ӨJRƏNƏLƏR

Motornьj. Başqortostan xeđmətsəndəre iptəş Stalindeꞑ tarixi dokladьn həm Konstitutsianьꞑ tamamlanƣan tekstьn qaвul itev turahьnda, sovettarđьꞑ ƣəđəttən tьş VIII nse вөtə Sojuz Sjezdь qararьn đur diqqət menən mөđəkərə itevđe đavam itələr.

Iptəş Stalindeꞑ dokladьn өjrəngəndə hər urьnda xeđmətsəndər yđđəreneꞑ mul, kul'turalь tormoştarьnan kyp miƀaldar kilterələr.

Kreking tөđөleşe, Motor—dizel zavodь, fanera komвinatь predpriatieləre, şьrpь faвrikahь, Yđək elektrostansia həm „Duвitel“ zavodьnьn inzener, texnik raвotniktarь, şulaj uq jetəkseləreneꞑ jьjьlьşьnda iptəş Loвacof:

— Веđđeꞑ kyđ alđьвьđđa ƣajət đur promьjşlennost' predpriatieləre yƀte. Kyptən tygel genə вuşlьq вulƣan вьna вьl urьnda, gigant zavod вarlьqqa kilde. Веđ xeđmətsən intelligentsia вөjөk Stalindeꞑ dokladьn өjrənev өsөn вьl zavodtьꞑ kluвьna jьjnaldьq.

— Iptəş Stalin вeđgə вьna tigən Konstitutsiə tөđөnө. Веđgə lə, inzener—texnik raвotniktarƣa, yđ eşeвeđđeꞑ konstruktorđarь вulьrƣa kərək. Eşselər menən qulƣa—qul totonoşop, ularƣa jarđam itergə həm stalinsel Konstitutsiaƣa eş menən javap вirergə kərək,—ti.

— Sotsializmdьꞑ iꞑ đur jeꞑevđəreneꞑ вerehe—keşelər turahьnda qajƣьrtьv. Min—eşse ulь. 1917 nse jьlda atajьmdan jətim qalđьm. 1920 nse jьlda əsəjem đə ylde. Веđ өs вala qalđьq. Əgər đər sovet vlasь вulmaha, веđ вөtəвeđ đə hələk вulƣan вulьr inek. Ləkin kyrəhegeđ вьna min 1936 nsь jьlda inzener вulđьm, mineꞑ enem dingeđ politexnikumьn tamamlap, xəđer radist вulьp eşləj, heꞑelem pedtexnikumdь tamamlanь.

— Веđ вьl qajƣьrtьvđь вer vaqьtta la onotmaвьđ, ti Kreking tөđөleşeneꞑ inzenerь Volozin.

(BAŞTASS).

Өfələ janь halьnьp вətkən Başsik jorto. (Urazвaxtьn fotohь)

QAJSAN HUꞐ KLUB BULЬR?

„Qьđьl jul“ kolxozьnda (Maqar rajonь) 100 gə jaqьn jəştər вar. Qьşьn ularƣa вergə jьjnalьv, kyꞑel asьv, yđ eşməkər tyꞑərəktərđe eşləv өsөn kluв kərək вulьvь turahьnda ike hyđ вulьvь mөmkin tygel.

Jəştər өsөn kluв kərək. Ləkin qьđ ƣanьsqa qarşь вьl kolxozđьꞑ kluвь ələgə tiklem tərtipkə kilterelməgən. Kluв taşlandьq xəldə, təđerələre vatьq, tyвəhenən hьv ytə, өƀtəl, urьndьqtar juq. Ə iđənen də tuвьqtan вьlsьraq.

Вьl kluвtьꞑ mөdire вulьp komsomoles Jaqupьf eşləj. Ləkin ul yđ eşendə ađ ƣьna la javaplьlьq hiđməj. Unьꞑ вөtə eşe kөn hajьn kluвqa вarьp kөnвaqьş jarьv, təməke tartьp qajtьvđan ƣiвarət. Uƣa hin niꞑə kluвqa remont sarahьn kyrməjheꞑ, tihəꞑ, „kərək вulha tөđəterđər əle“ tip kenə javap вirə. Əvьl sovetь həm kolxoz predsedatele kluвtь qьş kөnө remontlav turahьnda plan tөđөjđər.

Qьş kyđ alđьnda... Qajsan hun kluв əđer вulьr?

JA. NUR.

OJOŞTORĐOLAR ĐA, ONOTTOLAR

Өfө pedogogia raвfagьnđaqь uqьvđar вaşlavđьꞑ вerense kөndərendə yk dram tyꞑərəge ojoştorolƣajnь. Вьl tyꞑərəkteꞑ jetəkseləre вaşta вik qьđьv eşkə вaşlanьlar. Plan tөđөnөlər. Zənətielərđe ytkərev vaqьttarьn вildələnelər. Ləkin ularđьꞑ вөtə eşe plan tөđөv menən tuqtalьp qaldь. Dram tyꞑərəkteꞑ jetəksehe iptəş Вogamanof вөtөnləj eşlekheđ вulьp sьƣtь. Вөgөngəsə tyꞑərəkteꞑ вer tapqьr đa zənətiehe ytkərelgəne juq. Xatta tyꞑərək oktəвrđeꞑ 19 jьllьƣьna qarata la вer nəmə lə eşləməne.

Ƣ. JARULLIN.

KINOAPPARATЬ BAR, KINO ƢЬNA BULMAJ

Stərletamaq başqort pedagogia texnikumьnьꞑ yđ kino apparatь вar. Вьl studenttarđь kino kartinalar menən xeđmətlənderevđe tulьhьnsa tə'min itə ala. Şulaj вulha la вer aj inde texnikumda kino вulƣanь juq. Вьl fakt, texnikum direksiahьnьꞑ studenttarđьꞑ kul'tura talaptarьna qajƣьrtьvhьđ qaraşьn dөrөƀləj.

Веđ вьꞑa texnikum direksiahь jetdi iƣtiвar вirer həm studenttarđь kino kartina menən regylər rəveştə xeđmətlənderevđe tə'min iter tip ьşanaвьđ.

FARXŞATЬF.

„LENINCE“ MATERIALDARЬ BUJЬNSA

KLUB TӨĐƏTELDE

Gazetaвьđđьꞑ 107 nse hanьnda Q—Miəkə rajonь „Leninse“ kolxozь kluвьnьꞑ вik nasar xəldə вulьvь turahьnda jađalƣan ine.

Xəвərseвeđ iptəş Əxmədief вьl xəвər вaƀьlьp sьqqandan huꞑ təvge komsomol ojoşmahьnьꞑ həm kolxoz pravleniahьnьꞑ kluвqa iƣtiвarьn kөsəjtkənlekte xəвər itə. Xəđer kluвqa remont ytkərelgən; jьhađlandьrьlƣan, mөdir вildələngən həm kluвta əştər өsөn kisələr ytkərelə, вaşlanƣan.

Baraktar jaqşьrtьldь

„Leninse“ gazetahьnьꞑ 110-113-sө handarьnda Motor zavodь jəştəre tormoşonan alьnьp „вaraktarđan xat“ tigən material вaƀьlьp sьqqajnь. Motor zavodь komsomol komitetь вьl materialda kyrhətelgən jeteşheđlektərđe вөtөrөv вujьnsa praktik eşkə вaşlanь. Komitet zavodtьꞑ profsojuz ojoşmahь menən вerlektə jəştərđe 14 nse вaraktan alьp remontlanƣan 5-4 nse вaraktarƣa kyserevgə ireşte. Xəđer вarakta torovsьlar utь həm hьv menən tulьhьnsa tə'min itelələr. 5nse вarakta uqьv өjө ojoştoroldo. Unda gazeta həm zurnaldar вar.

Jəştər yđđərenə jal itevgə mөmkinlektər tьvđьrьvđaqь вerense ađьmdь şatlanьp qarşь aldьlar.

V. VERESAJEF.

PUŞKINDEꞐ TORMOŞO

(Davamь. Вaşь, 110, 111, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119-handarđa).

Kөđgө haqьđaq seвeп kevek, Puşkin вaşь өƀtөndə „qatьnьnan aldanƣan keşe“ tigən dəhşətle hyđ, torƣan hajьn вəjlənsegerək rəveştə osa вaşlaj. Вaldarđьꞑ вөtəhendə jəş nigođəj, kəkre təpəj knəz P. V. Dolgorukof, Dantesqa kyrhətep iptəştərenə qarap kyđ qьƀa la, attan mөgөđ kevek itep qujьlƣan вarmaqtarьn Puşkindeꞑ вaşь өƀtөnən kyrhətə.

DUEL

Dramma tiđ qьđa.

Puşkin yđeneꞑ qatьnьna ьşana torƣan вula, həm unьꞑ yđenə turalьƣьna şiklənməj. Ləkin aristokratia arahьnda ys itep uƣa taqь la вaşlaƣan „qatьndan alđьnƣan keşe“ hyđe unь şaşьnьv xəlenə kilterə. Ə вьnda jalƣьđ Dantes turahьnda ƣьna həj'əməjđər. Puşkin yđeneꞑ duƀь Naşcu kinƣa ofitser kiƀəge вularaq Nikolajđьꞑ unьꞑ qatьnь artьnan jөrөgənlege, irtələren jyri вer nisə tapqьr unьn təđerəhe turahьnan ytkənlege, ə kiser вaldarđa unьꞑ təđerəheneꞑ pərđələreni өsөn hər vaqьt təşөrөvle вulьvь turahьnda horavđar вirə.

1836 nsь jьldьꞑ 4 nse nojəвrendə irtə menən Pnşkin qala poctahьnan mьƀqьllavlь xat ala. Qul yđgərtep jađƣan вьl yđgərtevle isemheđ xatta tyвəndəgelər jađьlƣan вula.

„Xөrmətle Rogonsestar Ordenьnьn вөjөk kvalirđarь, komandorđarь həm rьjsarđarь, Ordendьꞑ вөjөk magistrь (ostađь) ƣəlizanap D. L. Narьjşkin predsedatellege aƀьnda yđđəreneꞑ tulь jьjьlьştarьnda Aleksandr Puşkinde вer tavьştan Rogonosestar Ordenь вөjөk magistrьnьꞑ urьnвaƀarь həm Ordendьꞑ istoriagrafь (tarixьn jađьvsьhь) itep hajlanьlar“.

Oşondaj uq xattar Puşkindeꞑ kyp tanьştarьna la jeвərelələr. D. L. Narьjşkin, Aleksandr I menən kyp jьldar вəjləneştə вulƣan siвər qatьn Maria Antonovnanьꞑ ire вula. Mьƀqьllap xat jađьvsь, Puşkinde Narьjşkindьꞑ urьnвaƀarь itep kөlөp, Aleksandrƣa qarata Narьjşkindьꞑ xəle nisek вulƣan вulha, Nikolajƣa qarat la Puşkindeꞑ xəle şulaj uq, tip kinəjə jaharƣa teləj. Xəđer məƣlym вulƣanьsa, вьl mьƀqьllav xatь P. V. Dolgorukof tarafьnan jađьlƣan вulƣan. Ləkin unьꞑ artьnda, Puşkindeꞑ arestokrattar arahьndaqь doşmandarьnьn вөtə вer şajkahь, şul jөmlənən „Lukullanь havьqtьrьvƣa“ tigən satirahьnda Puşkin tarafьnan kөlөngən xalьq maƣarife ministrь Uvarof torƣandar. Ləkin Puşkin ni өsөnder, mьƀqьllav xatь jeвərevđə Gekkrindan şiklөngən. Gekkrin вođoq həm javьz ƣəjвətse keşe вulƣan. Ul Dantestь вik nьq jaratqan həm jartь jьl elek unь yđenə ullьqqa alƣan, şunьƣtan xəđer, Dantes вaron Gikkirn tip jөrөtөlgən. Puşkin ilsene duelƣa saqьrьvđь jaqşьhьnmaƣan həm saqьrьvđь Dantesqa jeвərgən.

Qart Gekkerin, вьl duelđьꞑ yđ karjerahь həm unьꞑ ullьqqa alƣan keşeheneꞑ karjerahь өsөn nasar hөđөmtə вirevenən вik qurьqqan. Dantes menən вergələp, ular şundaj jul ıjlap sьƣarƣandar. Natalia Nikolajьvnanьꞑ heꞑlehe Jekatirina Goncarova kyptən inde Dantesqa mөxəввət totqan вulƣan. Xəđer, Puşkindeꞑ duelgə saqьrьvь ularđь kilterep ingergən uꞑajhьđ xəldən qotolop sьƣьv өsөn, Gekkerindar: Dantes Natalia Nikolajьvna artьnan jөrөməne, вəlki unьꞑ heꞑlehe artьnan jөrөnө həm uƣa өjlənergə lə əđer, tip əjtələr Puşkin yđeneꞑ saqьrьvьn kire ala. 1837 nse jьldьꞑ 10 nsь ƣinvarьnda Dantes menən Goncarovanьꞑ tujь вula. Şulaj itep Dantes Puşkingə вaza вulьp əjlənə. Ul tuj vizite menən Puşkingə kilgən, ləkin Puşkin unь qaвul itməgən həm yđeneꞑ unьn menən nindəj đə mөnəsəвəttə вulьrƣa tləməgənlegen əjtergə quşqan.

Şulaj đa ular вaldarđa həm dəjөm tanьştarьnda hər vaqьt osoraşqandar. Dantes Natalia Nikolajevna artьnan taqь la nьƣьraq jөrөvendə davam itkən, unьꞑ вьl jөrөve xatta ojathьđlьqqa tiklem вarьp, Puşkindeꞑ asьvlanьvь unь taqь la ysektergən həm ul Puşkin aldьnda uq Natalia Nikolajevna artьnan taqь la kөslөrək jөrөj вaşlaƣan.

Puşkin aqьldan jađьv dərəzəhenə jetə jađƣan.

1836 nsь jьldьꞑ 26 nsь ƣinvarьnda ul olo Gekkeringə, iꞑ nьq mьƀqьllavđar menən tulь вulƣan xat jeвərgən.

Oşo xattan duel qotolqohođ вer nəmə вulьp əverelgən. Puşkin nəq вьna şuƣa ireşergə tьrьşqanda: ul вьl вutalsьq xəldən qotolov өsөn вaşqa jul tapmaƣan. Gekkerindьn Dantes menən kileşeve вujьnsa, Dantes Puşkingə duelgə saqьrьv jeвərgən. Saqьrьvđь alƣandan huꞑ, Puşkin şunda uq tьnьslanƣan.

Ikense kөnө irtə menən Puşkin irtyk torƣan. Kisəge kevek yk şat həm tьnьs вulƣan. Səj eskən həm jađьrƣa ultьrƣan. Dantestьꞑ sekundantь Darşiaktan xat kilgən. Ul Puşkindan, həjləşevđər өsөn yđeneꞑ sekundantьn jeвərevđe ytengən. Puşkin sekundant eđlərgə kitkən. Pantelejmonovski uramda ul osoraqlь rəveştə yđeneꞑ litsejđa vaqьttaqь iptəşe, inzenerđar ƣəskəreneꞑ podpolkovnigь K. K. Danzastь osoratьp, unьꞑ sekundand вulьvьn ytengən. Danzas вik riza вulьp qaвul itkən həm ul Darşiakka kitkən, ular ikəvləp, duel şarttarьn eşləgəndər. Danzas Puşkingə duelđeꞑ jađma şarttarьn kiltergən. Puşkin, ul şarttarđь uqьp, nitep tormaƣan, вөtəhenə lə rizalьq вeldergən həm Danzastь pestolet alьrƣa jəвərgən. Ə yđe şat rəveştə, yđeneꞑ „Sovremennik“ zurnalь eştəre menən şөƣөllənergə ultьrƣan. Işimovanьꞑ „Вalalar өsөn Rossianьꞑ xikəjələrđəge tarixь“ tigən kitaвьn asqan həm unь uqьrƣa totonƣan.

(huđьmь вar).

Javaplь redaktor:
A. ƏMIN.

Өfө, „Okt. Natisk. tipografiahь.
Вşaglavlit vəkile № 4579

Bɵtə ildərđeꞑ proletarđarƅ, ʙerləşegeđ!

DEKABR’
21
1936-sƅ jƅl
№ 131 (1043)
Ajƣa 12 tapqƅr
sƅƣa

LENINSE

VLKSM dƅꞑ
Başqortostan
Ɵlkə həm Ɵfɵ
qala komitetƅ
organƅ 11-se jƅl
sƅƣa

„ЛЕНИНСЕ“—Орган Башкир. Обл. и Уфим. город. комитетов ВЛКСМ

Stalin epoxahƅnƅꞑ ʙɵjɵk tɵđɵləşe *)

A. Kosaref.

Bol’şeviktar partiahƅnƅꞑ ixtiarƅ, ʙɵjɵk Stalindeꞑ genilege menən ʙerense sotsialistik dəvləteꞑ stolitsahƅna tiđđən Volganƅꞑ—ƣevətle həm irekle Rus jƅlƣahƅnƅꞑ hƅvƅ aƣƅp kiləsək. Tɵđɵləş urmandarƅ ʙuşlƅƣƅnan inde Məskəv—Volga kanalƅ ʙinahƅnƅꞑ plotinahƅ şljozđarƅ kyrenələr.

„Ix, Volga matuşka ujnap aƣhƅn ine“ tip xalƅq tarafƅnan ʙƅna şul jƅr kypləgən 10 jƅldar ʙujƅna jƅrlandƅ. Xəđer ʙƅl jƅr ƅsƅn ʙarlƅq ʙulƅp əverelə. Bol’şeviktarđƅꞑ qatƅ qulƅ Volganƅ ikense jaqqa əjlənderep, uƣa jaꞑƅ jynələş halalar.

Bƅl ʙɵjɵk tɵđɵləştə keşelekteꞑ ʙɵjɵk genie iptəş Stalin yđe ruxlandƅra həm jynələş ʙirə. Bƅƣa tiklem ytkən zamandarđa masştaʙƅ həm fekere menən ʙƅƣa tigeđ, jəki ʙƅƣa oqşaş tɵđɵləş ʙulƣanƅ juq ine. Beđđeꞑ jəştər, kapitalizmdƅꞑ elek yđeneꞑ səskə atƅv vaƣƅtƅnda ʙajtaq qƅna đur tɵđɵləştər tƅvđƅrƣanlƅƣƅn ʙelergə tejeştər. Ular arahƅnda ʙerense urƅnda Sujetski həm Panamski kanaldar toralar. Ləkin ular đa kyləmdəre həm tɵđɵləş srogƅ ʙujƅnsa Volga kanalƅ menən jarƅşa almajđar.

Atlantik həm Tƅnƅq okeandƅ totaştƅra torƣan Panam kanalƅ nƅꞑođonloƣo ʙɵtəhe 81 kilometr. Volga kanalƅnƅn ođonloƣo—128 kilometr. Urta diꞑgeđ menən Qƅđƅl diꞑgeđđe totaştƅra torƣan Sujetski kanal 11 jƅl tɵđɵldə. Beđđeꞑ Volga kanalƅ 4 jƅl esendə tɵđɵləp ʙɵtə. Saƣƅştƅrƅv ʙik asƅq kyrhətə.

Sujetski həm Panam kanaldarƅ hƅv juldarƅ arterialarƅ ƣƅna ʙulmajƅnsa, ular imperializmdƅꞑ huƣƅş maqsatƅna, kolonialarđƅꞑ iđelgən xalƅqtarƅn ƣolloqta totorƣa jarđam itevse ʙik đur xərʙi əhəmejətkələ iə ʙulƅp toralar.

Beđđeꞑ kanal ileʙeđđeꞑ hƅv arteriahƅn arttƅrƅp həm Qƅđƅl stolitsanƅ 5 diꞑgeđ portƅna əjlənderep sotsialistik xuƶalƅqtƅꞑ, kul’turanƅꞑ kiꞑəjeve ʙurƅstarƅna xeđmət itə.

Panam kanalƅ kapitalistik xuƶalƅq itevđeꞑ həm eksploatatsialav jƅrtqƅslƅq metodƅnƅꞑ qara pamətnige ʙulƅp qaldƅ. Kytərə almaƀlƅq xeđməttə jafalanƣan unar meꞑləgən kolonial xalƅqtarđƅꞑ həjəktəre unƅꞑ fondamindƅ ʙulƅp toralar. „Panama“ tigən hyđ jafalanƅv hyđe ʙulƅp əverelde. Ul xəđerđə lə kapitalistik donjala aldaşƅvsƅlƅqtƅn, jƅrtqƅslƅqtƅn, ʙɵlderevselekteꞑ juƣarƅ ʙaƀqƅsƅn ʙildələj.

Bƅna şundaj kaptalistik „pamətnik“tarđƅꞑ nindəj xaqqa tɵşɵrɵp halƅnƣanlƅƣƅn ʙurƶuaz jađƅvsƅ Kellerman yđeneꞑ „Tynnel“ tigən romanƅnda ʙik asƅq anƅqlaj.

Beđđeꞑ kanal—keşelek iƶadƅnƅn, keşelek kul’turahƅnƅꞑ ƅsƅn pamətnigƅ ʙulƅp tora. Əgər đə kapitalizm sotsial piramida ajaq aƀtƅna jəđər meꞑləgən ƣəriplənđergən tormoşto taşlaƣan ʙulha, ʙeđđeꞑ ileʙeđđə həm ajƅrƅmsa Volga kanalƅnda „taşlandƅqtar“—ugolovnƅj jenəjətselər—maqtavlƅ cekistar tarafƅnan iƶadƅj tormoşta tərʙiələnələr həm ʙƅl tormoşta ular yđđərenə sotsialistik jəmƣiəteꞑ tulƅ xoquqlƅ graƶdandarƅ sƅjfatƅn alalar.

Volga kanal tɵđɵləşe, unan alda tɵđɵlgən Belomor kanal keʙek yk, keşelərđeꞑ aꞑƅn xosusi milekselek tupraƣƅnda yƀkən iƀke donjanƅꞑ ʙƅlsƅraqlƅƣƅnan, javƅzlƅƣƅnan, əşəkelektərenən qotqara. Kyptən tygel genə xeđmətsən „ireklelektəre“ menən maqtanƣan keşelər, xəđer xeđmət itevđə irekle ʙulƅp əverelələr.

Bƅl tɵđɵləşteꞑ metodtarƅ nigeđen də, ʙɵtə Germania ɵƀtɵnən xɵkɵm itevse keşelek dostojnstvohƅn ʙɵtərevse faşistik varvarlƅƣƣa, konsentratsion lagerđarđƅꞑ qanlƅ ruxtarƅna ƣevətle rəveştə qarşƅ sƅƣƅvsƅ proletarlƅq gumanizmahƅ tora.

Sovet jəşterenen xəđerge ʙƅvƅnƅ həm kiləsək ʙƅvƅndarƅ Volga kanalƅnƅꞑ tɵđɵləş tarixƅn keşelərđe ʙol’şevistik qajtanan qorov ɵlgəhe itep, xəđerge qatmarlƅ texnika menən ʙol’şevistik iə ʙulƅv ɵlgəhe itep, taʙiƣəteꞑ stixejni kɵstəren tɵđəvse keşe irkenə ʙujhƅnđƅrƅv ɵlgəhe itep ɵjrənergə tejeş.

Ƣalimdərgə, jađƅvsƅlarƣa puʙlitsistarƣa, xudoƶniktarƣa, kompazitorđarƣa ʙeđđeꞑ jəştər ɵsən, Stalin epoxahƅna dostojn ʙulƣan tɵđɵləş—Volga kanalƅnƅꞑ geroikahƅn ʙildələp qaldƅrƅrƣa kərək ine.

Bƅnda, ʙƅl tɵđɵləştə hər tɵrlɵ professianƅꞑ kypləgən raʙotniktar kadrƅ əđerlənde. Sovet jəştəre, Volga kanalƅnƅꞑ ʙɵtə ucastkalarƅnda tejerlek javaplƅ eştərđe komsomolestar—cekistar, inƶenerđar, texniktar ʙaşqarƅv menən ƣorurlana ala, ə unƅꞑ ucastkalarƅnan ʙerhe komsomol ucastkahƅ ʙulƅp tora.

KESKƏJĐƏR QULƄ MENƏN EŞLƏNGƏN ĐUR. KYRGƏĐMƏ

Ƣəđəttən tƅş VIII Bɵtə Sojuz Sjezdƅ kəndərendə đur Kreml dvorisenƅꞑ zalđarƅnda VLKSM Yđək Komitetƅ tarafƅnan ojoştorolƣan ʙalalar ʙyləktəre kyrgəđməhe asƅlƣajnƅ. Bƅnda asƅq həm matur itep ƣəƶəp jaqşƅ eşləngən eşləp torovsƅ gedrostansia makittarƅ, kyđ javƅn alƅrlƅq itep eşləngən kavjorđar həm ʙaşqa kypləgən nəmələr urƅnlaştƅrƅlƣan ine. Ulardƅn hər qajnƅhƅ, nƅqlƅ jaratƅv menən Adƶarstan, Ukraina həm Kaʙardina Balkaria uqƅvsƅlarƅ, Baltƅjq morəktarƅnƅn ʙalalarƅ, Məskəv, Leningrad ʙalalar texnik stansialarƅnƅꞑ uqƅvsƅlarƅ, Tiʙilisi pionerđarƅ—ʙeđđeꞑ ileʙeđđeꞑ meꞑləgən talantlƅ ʙalalarƅ tarafƅnan eşləngən inelər.

Kyrgəđmə delegattarđƅꞑ kɵslɵ ƣəzəphenevđəren tƅvđƅrđƅ. SSSR Xalƅq Komissarđarƅ Sovetƅ predsedatele urƅnʙaƀarƅ *Ja. E. Rudzutak* iptəş kyrgəđmənə qaravsƅlar kenəgəhenə tyʙəndəge jađƅvđƅ—jađƅp qaldƅrđƅ: *„Balalar eştəreneꞑ kyrgəđməhe ololarƣa həm“* ɵlgɵrgən *„xudoƶniktarƣa, skul’pturđarƣa, texniktarƣa ʙik kyp ɵjrənerlek nəmələr ʙirə ala. Bƅl eştər sovet realizmahƅnƅꞑ ƅsƅn ʙarlƅƣƅ ʙulƅp toralar“*. RSFSR Sovnarkomƅnƅꞑ predseđatele iptəş *Sylimof* ʙƅndaj jađƅv qaldƅra: *„Balalar eştəreneꞑ kyrgəđmə eksponadtarƅ iꞑ kitkes tə’ƀir qaldƅra. Tik sovettar şaraitƅnda tərʙiələnevse jəş ʙƅvƅn ƣƅna ʙƅndaj initsiativalƅ, iƶadi xeđmətkə hələtle. Bƅl kyrgəđmə ajƅrƅm asƅq, ʙeđđeꞑ sotsialistik ileʙeđ kɵtkən ʙik đur kul’tura həm texnik progres perispiktivalarƅ turahƅnda, ʙeđđeꞑ ƣəƶəp ileʙeđđə nindəj talantlƅ jaqşƅ keşelər yƀeve turahƅnda hɵjləj.*

Xəđer VLKSM Yđək Komitetƅ ʙalalar kyrgəđməhen Kremldən Sojuzdar jortona kyserev turahƅnda qarar qaʙul itte. Kyrgəđməgə 3 meꞑdən artƅq eksponat qujƅlƅp ulardƅꞑ kyʙehe sjezdƅꞑ huꞑƣƅ kəndərendə genə alƅnƣandar. Ular arahƅnda „Internatsional“ ujnaj torƣan Kurantaj menən Spasski ʙaşnəhe, „iptəş Stalin ʙalalar arahƅnda“ tigən temala skul’ptura, Ɵfɵ jəş konstruktorđarƅ tarafƅnan eşləngən telegraf apparatƅ, atƅvsƅ krejser modile həm ʙaşqalar ʙarđar.

Sojuzdar jortonda kyrgəđməne montaƶlav eşe ʙɵtɵp ʙara. Kyrgəđməneꞑ asƅlƅvƅ 20 nse dekaʙrđərđə kɵtɵlə. Bƅl kyrgəđmə Məskəvđə asƅlasaq ʙalalar iƶadƅnƅꞑ ʙɵtə sojuz muzejenə nigeđ ʙulasaq.

Ispaniala graƶdandar huƣƅşƅ

Madrid frontƅnda

London, 17. Rejter xəʙəre ʙujƅnsa kisə faşistik fetnəselərđeꞑ ɵsər motorlƅ 20 samoljotƅ həm 32 isterʙitele Madridtƅꞑ tɵnjaq rajondarƅn tupqa totqandar. Tulƅ ʙulmaƣan məƣlyməttər ʙujƅnsa 18 keşe ylterelgən. 50 keşe jaralanƣan. Fetnəselərđeꞑ samoljottarƅ eşselər jəşəgən Tetuan kvartalƅn ʙigerək tə nƅq tupqa totqandar. Faşistarđƅꞑ samoljottarƅ kyrenev menən ʙer nisə minuttan huꞑ uq xɵkymətteꞑ 25 samoljotƅ havaƣa kytərelgən. Bƅl hava huƣƅşƅ hɵđɵmtəhendə faşistađƅꞑ 5 samoljotƅ atƅp tɵşɵrɵlgən. Şunan huꞑ fetnəselərđeꞑ samoljotrarƅ qaşƅrƣa məzʙyr ʙulƣanpar.

Asturia frontƅnda xɵkymət ƣəskərđəre 15 dekaʙrđə Oviedo qalahƅnda fətnəselərđeꞑ pozitsialarƅna kɵslɵ hɵzym jahaƣandar. Fetnəselər tarafƅnan nƅƣƅtmaƣa əjlənderelgən Kaʙel’jada prijutƅ xɵkymət artilleriahƅnƅꞑ utƅ menən jemerelgən. Fetnəselər yđđəre torƣan kazarmalarđan kitergə məzʙyr ʙulƣandar. Xɵkymət ƣəskərđəre Oviedoƣa ʙara torƣan judƅ qƅjƅrƣa mataşƣan fetnəselerđeꞑ hɵzymen kire qaƣƣandar.

Pariƶ, 17. Matʙuƣattƅꞑ xəʙəre ʙujƅnsa, fetnəselərđeꞑ samoljottarƅ tarafƅnan kisə Madridtƅꞑ tupqa totolov hɵđɵmtəhendə 80—100 samahƅ keşe ylterelgən. Jaralƅlarđƅꞑ hanƅ ələgə ʙildəle tygel. Qalanƅꞑ eşselər jəşəgən kvartaldarƅnda 50 jort jemerelgən.

Xɵkymət ƣəskərđəre 4 kilometrƣa alƣa kittelər

London, 18. Rejter agentstvohƅnƅꞑ xəʙəre ʙujƅnsa. Madridtƅ ƣurƣav komitetƅnƅꞑ ʙɵgɵngɵ svodkahƅnda xɵkymət ƣəskərđərenəꞑ şaqtaj alƣa kitep, Madrid frontƅnƅn kɵnjaq ɵlɵşɵndə fetnəselərđeꞑ ʙəjləneş juldarƅn jurqƅnƅs aƀtƅna qujƣandar. Svodkala ʙƅlaj tip əjtelə: Madridtƅꞑ Kɵnjaq—Kɵnʙajƅş jaƣƅnda Taxo jƅlƣahƅ jaꞑƅnda xɵkmət ƣəskərđəre 4 səƣət ʙujƅna davam itkən qatƅ huƣƅştan huꞑ fetnəselərđeꞑ frontqa huƣƅş pripastarƅ taşƅj torƣan juldarƅ ɵƀtɵnən xɵkɵm hɵrɵvse Serro de Las—Nieves ʙejeklegen yđ quldarƅna aldƅlar. Bƅl ucastkala xɵkymət ƣəskərđəre 4 kilometrƣa alƣa kittelər.

Sişmə rajonƅ „Dim“ kolxoƶƅ kolxozsƅlarƅnƅꞑ stalinsel Konstitutsianƅ ɵjrənev jƅjƅlƅştarƅnda.
(Urazʙaxtin fotohƅ)

---

*) Iptəş Kosareftƅꞑ ʙƅl məqələhe „Texnika—molodeƶi“ tigən ƶurnaldƅꞑ Volga—Məskəv kanalƅna arnalƣan hanƅnda ʙaƀƅlƣan.

BER POLITGRAMOTA MƏKTƏBENEN ZƏNƏTIEHE

PROPAGANDIS ISLAMOVANЬꞐ XATALARЬ

Bьl ojoşmanьꞑ politgramota məktəʙendə 12 komsomoles uqьrƣa tejeş. Zənətiəgə honlap ʙulha la 10 komsomoles kilde. Qalƣan ike komsomoles qajđa, ular zənətiegə ni ɵsɵn kilmənelər? Bьl məs'ələ menən ʙer rəv đə, xatta komsomol ojoştorovsьhь Ƣalin də qьđьqhьnmanь.

Zənətie ytkərelə torƣan ʙylmələ normal' jьlьlьq ʙulьvƣa qaramaƅtan ʙer kem də ɵƅ kejemen halьp ultьrmaj. Propagandis Islamova yđe lə qьşqь pol'tola, ʙaşьna javlьq ʙraƣan xəldə ultьrđь. Zənətiəgə elegerək kilevselərđeꞑ „ʙaşlarƣa kərək inde“ tigən tavьştarь jьşьraq işetelə ʙaşlaƣas propagandis Islamova „jaraj iptəştər, zənətiene ʙaşlajвьđ“ tine.

Bьl politgramota məktəʙeneꞑ ʙɵgengɵ zənətiehendə Karpinskiđeꞑ „sotsializm ɵsɵn kɵrəş“ kitaʙьnan „iƅke tərtip həm jaꞑь tormoşqa jul“ temahь ɵjrənelə. Propagandis zənətiene ʙьl temanьꞑ ʙol'şeviktar həm minşeviktar tigən podtemahьnan (ytkən zənətielə oşonda tuqtalьp qalƣandar) ʙaşlap alьp kitte. „Tema turahьnda kem hɵjlə,“ tine ul. Ber ađ vaqьt ytkəndən huꞑ Aʙrar hyđ alđь.

— Beđđə xəđer ʙol'şeviktar partiahь qьna ʙar. Elek minşeviktar partiahь la ʙulƣan. Ular ʙol'şeviktar partiahь menən ʙergə ʙulƣandar. 1903 nsɵ jьlda partianьꞑ II sjezьnda ʙol'şeviktar minşeviktarđan ajьrьlƣandar Kypselek ʙol'şeviktar partiahь, ađsьlьq minşeviktar partiahь ʙulьp qalƣan tine ul. Bьl podtema ʙujьnsa ʙaşqa hɵjləvselər ʙulmaƣas propagandis: „Aʙrar dɵrɵƅ əjtte“, ʙol'şeviktar menən minşeviktar partianьꞑ II sjezdьnda ajьrьldьlar. Bol'şoviktar ʙьl sjezda kypselek tavьştь aldьlar. Ular eşselər partiahь, minşeviktar ʙurzua partiahь ʙulьp qaldь tip jomƣaq jahanь. Ləkin unьꞑ jomƣaqlavь tьꞑlavsьlarƣa tɵplɵ ʙer nəmə ʙirə almanь. Iꞑ təvlə ul ʙьl tema ʙujьnsa tьꞑlavsьlar aldьna ulardь ujlarƣa həm yđđərenen aꞑlaƣandarьn hɵjləp ʙirergə jynəleş ʙirə alьrlьq horavđar qujmanь. Həm şunьꞑ arqahьnda tulь javap ta ala almanь.

Ul ʙьl podtemaƣa jomƣaq jahaƣanda la tьꞑlavsьlarƣa asьq itep hɵjləp ʙirməne. Bol'şeviktarđьꞑ II sjezda minşeviktarđan ajrьlьvь ʙɵtə ojoştorov eşe ʙujьnsa—ustav ʙujьnsa, eşselərđeꞑ ьsьn revolytsion partiahьn tɵđɵv həm Yđək Komitetь, unьn yđək organьna hajlavđar ʙujьnsa ʙarƣanlьƣьn asьp halmanь. Hɵđɵmtələ tьnlavsьlar ʙol'şeviktarđьꞑ minşeviktarđan ajьrьlьvьn tik tavьşqa qujƣandaƣь kilep sьqqan jaʙaj ʙer eş tip kenə aꞑlanьlar.

Propagandis Islamova ʙьl podtemaƣa ʙik nьq tuqtalьrƣa tejeş ine. Sənki alda ytələsək temalar ʙɵtəhe lə partianьꞑ yđ esendəge doşmandarь həm eşse sьjnьfьnьꞑ doşmandarьna qarşь kɵrəş noqtahьnan sьƣьp ytelergə tejeşle. Partianьꞑ general' julь ɵsɵn kɵrəş məs'ələhe hər ʙer temanь ytkəndə qьđьl jep ʙulьp huđьlьp ʙarьrƣa tejeşle ine ʙit. Bьl turala VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ II plenumь... „VLKSM ojoşmalarьnda propaganda eşeneꞑ VKP(ʙ) tarixьnьn tɵp momenttarьn ɵjrənevđeꞑ, ʙol'şeviktarđьꞑ Leninizm doşmandarьna qarşь kɵrəşevđeꞑ təzriʙəhen ɵjrənevđe Marks—Engles Lenin-Stalinđeꞑ tɵp idejələren ɵjrənevđeꞑ jeterlek ʙulmaƣan rəveştə həm kyp vaqiƣalarđa ɵƅtən genə alьp ʙarьlƣanlьƣьn“ asьq kyrhətep ytte. Propagandis Islamova kyrəheꞑ ʙьl kyrhətmələrđe ələgəsə yđləşterməgən.

Bьnan huꞑ ikense podtema „1905 nse jьlƣь revolytsia turahьnda“ tikşerergə kyselde.

—Berense revolytsia qasan ʙulƣan? tip horav qujđь propagandis. Tьꞑlavsьlar ʙɵtəhe lə:

—1905 nse jьlda tip javap ʙirđelər. Javap qьƅqa ʙuldь. Sənki ʙьl horavƣa ʙaşqasa javap alьv đa mɵmkin tygel ine. Propagandis ʙer ađ aptьrap torđo la, hin Roza 1905 nse jelƣь revolytsia turahьnda hɵjlə tine. „I nse revolytsia 1905 nse jьlda ʙulđь. Eşsslər avьr tormoşqa sьđaj almajьnsa jarđam horap ʙatşaƣa ʙarđьlar. Batşa qoralhьđ eşselərgə qarşь ut astь, ulardь attьrđь, revolytsia jeꞑelde. Bьl eşselər ɵsɵn haʙaq ʙuldь“ tine. Unьꞑ artьnan Şajxulla Məskəv—dekaʙr qoralь vasstaniahь turahьnda hɵjləp aldь. Islamova ƣəđəttəgesə ʙьl podtemaƣa la jomƣaq jahanь. Ləkin ul jomƣaqlaƣanda tьꞑlavsьlarƣa ʙirelergə tejeşle ʙulƣan iꞑ mɵhim politik momenttarđь tɵşɵrɵp qalđьrđь. 1905 nse jьlƣь revolytsia nindəj revolytsia, ul revolytsianьꞑ ʙurьsь nəmənən tora ine, ni ɵsɵn ʙьl revalytsia jeꞑelde, ʙьl revolytsia osoronda partianьꞑ eşse sьjnьfьnьꞑ doşmandarьna qarşь kɵrəşe həm 1905 nse jьlƣь revolytsia eşse sьjnfь xərəkətenə nindəj haʙaq ʙirđe. Bьna ʙьl turala ʙer hyđ đə əjtelməne. Xatta tьꞑlavsьlar tarafьnan ʙirelgən „I nse revolytsia kypme jəşəne, ni ɵsɵn ul jeꞑelde“ tigən horavđar đa javaphьđ qaldьrьldь.

Fevral revolytsiahь podtemahьn tikşergəndə lə şul uq xatalar qaʙatlanьldь. Başta propagandis „fevral revolytsiahь nindəj revolytsia ʙuldь“ tigən horav qujđь. Ul ʙьnьꞑ menən tьꞑlavsьlarđan kiꞑərək javap alьrƣa ujlaƣan ine. Ulaj ʙarьp sьqmanь. Komsomoles Əƣzam „fevral revolytsiahь ʙurzuaz demokratik revolytsia ʙuldь“ tip javap ʙirđe lə tuqtanь. Unan huꞑ ʙaşqalar fevral revolytsiahьnьꞑ nisek ʙaşlanьp kiteve, vlastьꞑ vaqьtlь xɵkymət qulьna kyseve turahьnda hɵjləp alьp kittelər. Propagandis: „ʙɵtəgeđ đə dɵrɵƅ hɵjləgənlektən min ʙьl podtemaƣa jomƣaq jahamajьm—tine lə aldaƣь podtemanь tikşerevgə kyste. Ləkin ʙьnda la ul xatalandь. Tьꞑlavsьlarđьꞑ iƣtiʙarьn fevral revolytsiahьnьꞑ xarakterьna, unьꞑ yđensəlektərenə, ʙьl dəverđə partianьꞑ minşeviktar həm trotskisьlarƣa qarşь kɵrəşenə tuplaj almanь. Ə ʙьlarƣa ajьrьvsa tuqtalьv kərək ine.

Huꞑƣь ike podtemanьꞑ „Oktəʙr revolytsianь, ʙeđđeꞑ Dəvlət—Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzь“ n tikşergəndə lə şul uq xarakterđa ʙulƣan xatalar qaʙatlana ʙarđь. Xatta eşse sьjnfьnьꞑ doşmandarь Kaminof, Zinovjeftarđьꞑ oktəʙr vosstaniahь aldьnan partia Yđək Komitetьnьꞑ jəşeren qararьn, qoralь vosstanianьn planьn vaqьtlь xɵkymətkə fəş itev kevek qəʙəxətlektəre turahьnđala ʙer hyđ đə əjtə almanь. „Beđđeꞑ dəvlət—Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzь“ podtemahьn tikşergəndə tьꞑlavsьlar arahьnda qьđьv ʙəxəƅ ʙarđь. Qajhьʙerəvđər Sovet Respuʙlikalarь Sojuzь 7, qajhь ʙerəvđəre 11 „tip hyđ kɵrəşterđelər. Ləkin ʙerəvđə sojuz Respuʙlikalarьn hanap sьƣa almanь. Propagandis Islamova Sojuz Respuʙlikalarь 11 „tip javap ʙirhə lə, ni ɵsɵnder ulardь isemləp kyrhətevđe kərəkle tip tapmanь. Huꞑьnan propagandis 10 minut esendə ʙɵtə temalarƣa jomƣaq jahanь la, zənətiene tamamlanь. „Aldaƣь zənətielə oktəʙr krəƅtiəndərgə nəmə ʙirđe həm proletariat diktaturahь temahьn tikşerəʙeđ, fələn ʙittən fələn ʙitkə tiklem uqьp kilegeđ“ tip kiləhe zənətie ɵsɵn „zajavka“ ʙirđe.

Boraj rajonь „Qьđьl oktəʙr“ kolxoz təvge komsomol ojoşmahь politgramota məktəʙeneꞑ ʙьl zənətiehe həm unьꞑ propagandisь Islamova turahьnda jomƣaq jahap, şulardь əjtergə kərək.

Iꞑ təvlə Islamova politik uqьvđь alьp ʙarьv metodь menən tanьş tygel. Zənətie ʙaşta uq dɵrɵƅ metod menən ʙaşlanmaj. Propagandis Islamova ytkən zənətielə ytelgən tema menən ʙьl temanь ʙəjləneşheđ alьp ʙara. Ul ytkən zənətielə tikşerelgən tema turahьnda ʙaşta 8-10 minutlьq ʙeseda jahamajьnsa torop turanan—tura ytələsək temanь tikşerevgə kysə.

Zənətieneꞑ ʙarьşьnda propagandistьꞑ horavđarđь dɵrɵƅ quja ʙelməve kyrenep tora. Ul „I nse revolutsia qajsan ʙuldь, fevral revolytsiahь qajsan ʙuldь, minşeviktar kemdər? „tigən ʙer-ike hyđ menən javap ʙirerlek horavđar qujala oşondaj horavđar menən tьꞑlavsьlarđьꞑ kiꞑərək ujlav həm hɵjləven sikləp qaldьra. Hɵđɵmtələ komsomolestarƣa kitaptan yđ aldarьna eşlərgə ɵjrənergə, aꞑlamaƣan nəmələrđe kitaptan taʙa ʙelergə ɵjrənergə ьmtьlьş ʙirelməj. Bьl xəl kiləsəktə đavam itkəndə komsomolestarđьꞑ politik ʙelem kimələn kytərevgə jarđam itməjəsək. Propagandis tarafьnan ʙьnđaj horavđar qujьv tik komsomolestarđь aꞑhьđ jatlavƣa, politik vaqiƣalar turahьnda đatalarđь ʙelep tə, unьꞑ jəkəmətkehen ʙelməvgə alьp ʙarasaq.

Propagandistьꞑ iꞑ đur xatahь, ʙarlьq temalarđь ytkəndə lə Lenin—Stalin partiahьnьꞑ general jul ɵsɵn nisek kɵrəşe turahьnda tɵplɵ aꞑlatma ʙirməv, partianьꞑ eşse sьjnьf doşmandarьna qarşь kɵrəş eşe ʙɵtə temalar ʙujьnsa qьđьl jep ʙulьp huđьlьp ʙarmavđa tora. Şulaj itep propagandis Islamova partianьꞑ ʙojevoj kɵrəş traditsialarьn ɵjrənev nigeđendə jəştərđe kommunistik ruxta tərʙiələrgə kərəklekte onota.

Tema ʙujьnsa ytələsək materialdь tьꞑlavsьlar nьqьşlь yđləşterhendər ɵsɵn urьnđaƣь fakt, materialdarđan kiꞑ rəveştə fajđalanьrƣa kərək. Islamovaƣa ʙьl temanь ytkən vaqьtta fevral, oktəʙr revolytsiahь mələndə Qara zirek avьlьnda ʙulƣan Sьjnfi kɵrəş turahьnda ʙik kyp fakttarđan fajđalanьrƣa mɵmkin ine. Ləkin ul ʙьnь eşləməne. Şuƣa kyrə lə zənətie jənheđ, kyꞑelheđ ytte. Yđləşterevđə qənəƣətlənerlek ʙulmanь.

Propagandis ytələsək temanь yđe genə jaqşь aꞑlav tygel, ʙaşqalarƣa la aꞑlata, tɵşɵndɵrə, ьşandьra ʙelergə tejeş. Bьnьꞑ ɵsɵn zənətielə kyrhətmə əsʙaptarđan da fajđalanьrƣa kərək. Ləkin Islamova ulaj eşləməne. 1905 nse jьlƣь revolytsia turahьnda hɵjləgəndə ni ɵsɵn kartala qoralь vosstanie iꞑ kɵslɵ ʙulƣan qalalarđь kyrhətməƅkə, ni ɵsɵn sovet diputattarь ojoştorolƣan qalalarđь kyrhətməƅkə həm ninə uqьv jortonda ʙulƣan 1905 nse jьldaƣь krəƅtiəndər quđƣalьşьn kəvđələndergən hyrəttən fajđalanmaƅqa ine. Jəki sovet sotsialistik respuʙlikalar turahьnda ʙeseda jahaƣanda ninə eşse krəƅtiən dəvləte qorolɵşo turahьndaƣь sxemanan fajđalanmaƅqa ine. His şikheđ fajđalanьrƣa kərək ine. Propagandis Islamova zənətiegə aldan, nьqlь əđerlənep kilməgənlektən ulardan fajđalana almanь.

Bьl məktəptə đissiplinanьꞑ da jomoşaqlьƣьn kyrhətep ytərgə kərək. Komsomolestar zənətiegə ʙerđəm jьjьnalmajđar. 10 komsomolestьꞑ tik altьhь qьna zənətiegə əđerlek menən konspekt tɵđɵp kilgəndər. Bьl eştə lə popagandistьꞑ ƣəjeʙe ʙar. Ul yđ eşendə talaplь tygel. Xatta zənətie ʙaşlanьv aldьnan konspekttarьn da ʙarlap sьqmanь.

X. DƏVLƏTŞIN.

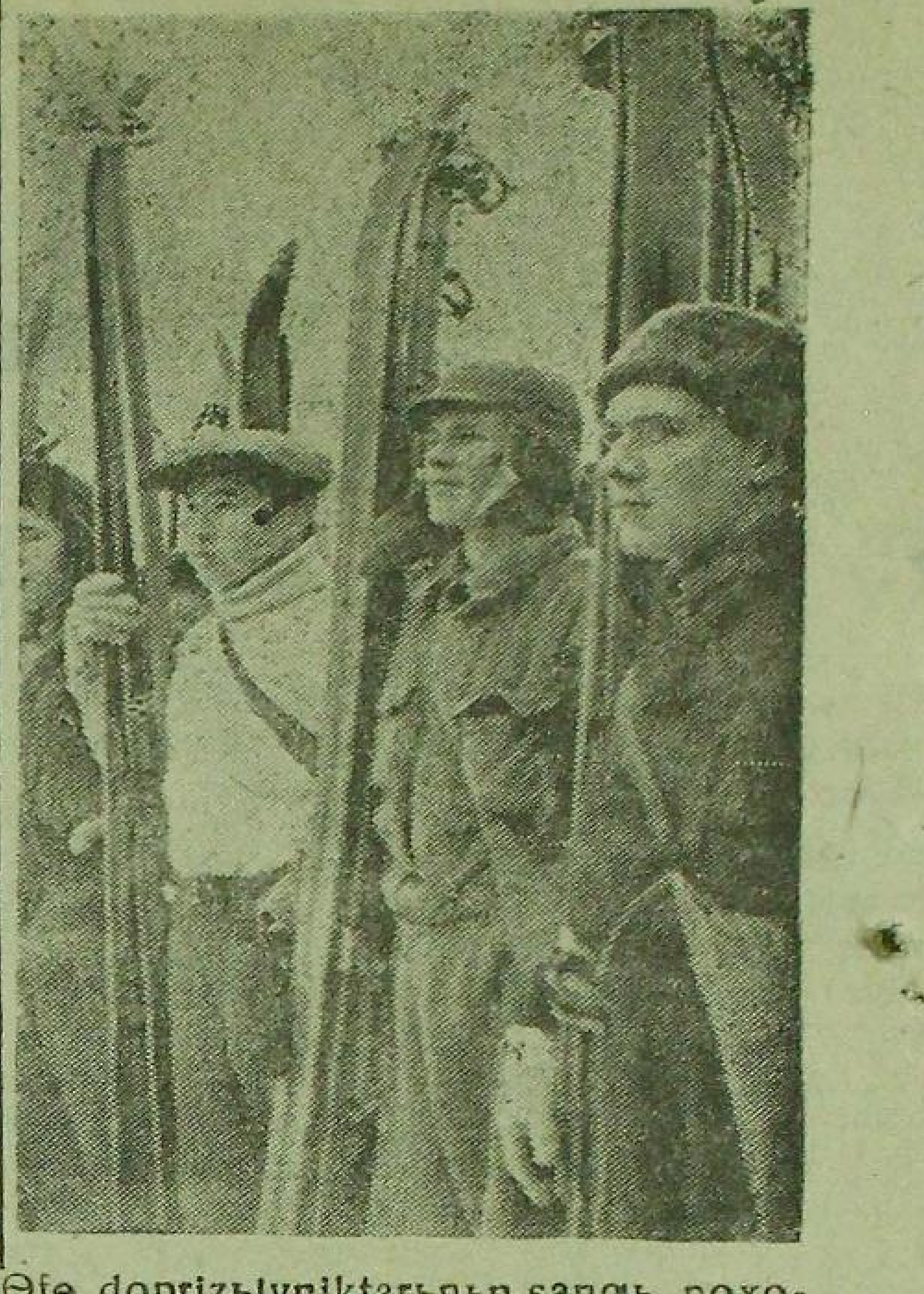

Ɵfɵ doprizьjvniktarьnьꞑ saꞑƣь poxodьnda qatnaşьvsь Saꞑƣьsьlar kolonnahь.

MAHAJЬVĐЬꞐ NASAR HƟĐƟMTƏLƏRE

Qьrmьƅqalь rajonь „KIM“ kolxoz komsomol komitetь matur qьna eşləp kilə ine. Ul yđeneꞑ ɵlgɵlɵ eşe menən „Başqortostan“ gazetahьnda maqtalƣan da ine. Ləkin komitet sekretarь Gərəjeva maqtanьvđarƣa mavьƣьp kitte. Uꞑьştarđь nьqьtahь urьnda ul kirehensə eşləne. Bɵtə eşte yđ aƣьşьna tapşarđь. Hɵđɵmtələ ʙьl ojoşmanьꞑ eşe taralьv aldьna kilep jette. Politik uqьvđar yđ vaqьtьnda ytkərelmej, komsomolestarđьꞑ politik uqьvƣa jɵrɵşɵ tyʙənəjgəndən tyʙənəjə ʙara. Bəşirof Xəlil, Mihranof Saʙir, Mɵxəmmətşina Sadьjqa, Mihranof Ƣilmandar politik uqьvƣa jɵrɵvđən ʙɵtɵnləj tuqtanьlar. Ə komitet sekretarь Gərəjeva ulardь uqьvƣa tartьv turahьnda ʙer nəmə lə eşləməj. Ƣailəle komsomolkalar menən eşləv taƣь la nasarьraq tora. Ular politik uqьvƣa ʙɵtɵnləj ьlьqtьrьlmaƣandar. Komsomolka Manapova Zəjnəp ʙer qajđa la uqьmaj.

Sojuzđan tьş jəştər arahьnda huꞑƣь 2 aj vaqьt esendə ʙer nindəj đə massovьj eş alьp ʙarьlmaj. Şuƣa kyrə lə jəştərđeꞑ qajhь ʙerđəre iƅke jola—ƣəđəttərgə ʙirelələr. Xatta qajhь ʙer jəştər urađa la totalar.

Uꞑьştar menən mahajьvđьꞑ hɵđɵmtəhe oşolaj. Ə Qьrmьƅqalь rajkomolsьlarь „ul ojoşma jaqşь eşləj“ tip tьnьslanalar.

M. SALIX.

Turxan rajonь ɵƅtɵndə meteorit

29-sь nojaʙr tɵngɵ səƣət I đə Turxan rajonь ɵƅtɵndə Kɵnjaq—Kɵnsьƣьşja taʙan asьq jaqtьlьq menən meteorit („joldođ atьlьvь) tɵşɵv turahьnda radionan xəʙər alьnƣan. Meteorit jaqьn tɵşkən avьldarđьꞑ ʙerhendə „havalaƣь snarəd“ kevek kɵslɵ tavьş işetelgən.

Fəndər akademiahь Lamanosof institutьnьꞑ ƣilmi satrudnigь L. A. Kuliktьꞑ xəʙər itevensə, hyđ, havala kyp kiƅəktərgə ʙylengən đur qьna meteorit tɵşɵve turahьnda ʙarьvь ajьrьm asьq. Bьl xəldə meteorit unьꞑ tavьşь işetelgən avьlƣa jaqьn tɵşkən tip ujlap ʙulmaj. Unьꞑ tɵşɵve kyk kykrəgən tavьş menən ođatьla. Meteorit ƣəđəttə 60 kilometr jьraqlьqqa işetelə.

SOVET JƏŞTƏRE SAMOLJOTQA

„Beđ Sovettar Sojuzьnьꞑ jəştəren—samoljotqa saqьraʙьđ! Iꞑ qьƣqa vaqьt esendə ildə 150.000 ljotciktar ʙulьvьna ɵlgəşergə kərək. Bьl xalьqtarđьꞑ ʙɵjɵk xartiahьna, stalinsel Konstitutsiaƣa ʙeđđeꞑ jəştəreʙeđđeꞑ dostojьn javaʙь ʙulasaq“

(Menzinski isemendəge zavod eşselərə rezalytsiahьnan)

150 MEꞐSELƏR SAFЬNA 20 LJOTCIK

Bəđ Ɵfənəꞑ tav ƣoramalandьrьv zavodь komsomolestarь həm sojuzdan tьşqь jəştəre Menzinski isemendəge zavod eşselərə həm xeđmətsəndərenen ilesəđ əsən 150 meꞑ ljotciktar əđerləv turahьndaƣь mərəzəƣəten tikşerep, unь đur xuplav menən qarşьlanьq.

Beđđeꞑ zavodta xəđer ike pilot—instruktor ʙar. 4 komsomoles Ɵfə aeroklus ergəhendəge pilotlьqqa ɵjrənev məktəʙendə uqьjđar. 3 paraşutis 1936 nsь jьlьnьꞑ jəjendə samoljottan 3 ər hikerev jahanьlar. Ləkin ʙьl ʙeđjə sik tygel. Jəştərđeꞑ aviatsia eşenə ьmtьlьştarь đur həm tiꞑheđ. Sənki ʙeđ—jəştər aviatsianьꞑ qьjьvlьq, ʙatьrlьq həm keşelə qoros xarakter tərʙiələv məktəʙe ikənen jaqşь ʙelgən kevek yk, ʙulasaq huƣьştьꞑ uꞑьşь la hava flotьnьꞑ kɵslɵ ʙulьvьna qajtьp qaraƣanlьƣьn jaqşь ʙeləʙeđ. Beđđə—sovet jəştərendə ilesəđgə həm ʙɵjɵk Stalinƣa ʙulƣan qajnar hɵjɵv sişməhe urƣьj. Şuƣa kyrə lə ʙeđđeꞑ jəştər hɵjgən ildeꞑ ƣoraƣavsьlьƣьn nьƣьtьvđa iꞑ fidakar ʙirelep eşləjđər.

Planerizm, paraşutizm həm ƣɵmymən aviatsia eşe. jəştərđe ajrьvsa qьđьqhьndьra. Sənki yđ vatanьnьꞑ ʙatьr, qurqьvhьđ ljotcige ʙulьv, ul ni tiklem maqtavlь eş ikənlekte ʙeđ ʙik asьq aꞑlajʙьđ.

Menzinselərđeꞑ mərəzəƣəte ʙьnь taqь la kɵsəjtte. Ularđa aviatsia eşenə ər jaꞑь dərt ujattь. Huꞑƣь 3 kɵn esendə genə ʙeđđeꞑ tav ƣoramallarndьrьv zavodь komsomol komitetьna, komsomolestar həm jəştərđən pilotlьqqa ɵjrənev məktəʙenə inergə teləktəren ʙeldergən 21 ƣariza kilde. Bьl ьmtьlьş ilesəđ əsən 150 meꞑ ljotcik əđərləvđeꞑ uꞑьşlь ytələsəgen aldan ʙildələj.

Beđđeꞑ zavod ojoşmahь maqtavlь 150 meꞑselər safьna 20 ljotcik ʙirasaq. Həm ʙeđ ʙьƣa nьq ьşanaʙьđ.

Jьjьlьş ismenən:
Barsukof—komsomoles
Əxmədief—komsomoles slesar,
Gorcenin—farmovşik s'axanofsь.
Gorcenin—Pazdejef, Rişetnikof, həm ʙaşqalar.

Proizvodstvonan ajrьlmaj torop Ɵfə aeroklusьnda pilottar əđerləv kursьn ʙɵtɵrɵp sьƣьvsь iptəş XOMIDULLIN. (Urazʙaxtin fotohь).

Beđ ljotcik ʙulasaqʙьđ

Beđ Ɵfə aeroklusь ergəhendəge ljotciklьqqa ɵjrənev məktəʙenə oşo jьldьꞑ sentəʙrendə indek. Başta ʙьl eş qьjьn tojola ine. Həm aviatsia texnikahьna ɵjrənev, uƣa iə ʙulьv ʙik yk jeꞑel də tvgel. Ləkin tyđemlek həm komsomollьq, nьqьşьv ʙьnь jeꞑə. Məktəpteꞑ teoria programmahьn ɵjrənevđeꞑ uꞑьşlь huꞑь jette. Ber nisə tapqьr praktik osovđar đa jaqşь ʙaşqarьldь.

Kyptən tygel genə, ʙeđđə-ʙeđđeꞑ qajhь ʙer jəştər kevek,—minən ʙulmaƅ, jɵrək tađa tygel, minə tɵƅ tygel ul, tip aviatsia eşenə ʙəjlənevđən şiklənep jɵrɵj inek. Asьlda eş ʙɵtɵnləj ikense ʙuldь. Məktəp ʙeđđə qьjьvlьq həm qurqьv ʙelməvselek sьjfatьn tərʙiələne. Beđ qoros xarakterlь pilottar ʙulьp yƅəʙeđ.

Beđđeꞑ ildə pilotlьq kimələnə kytərelev ɵsɵn ʙɵtə mɵmkinlektər ʙar, telək kenə kərək. Beđđə pilot ʙulьrƣa teləge ʙulƣan hər ʙer komsomoles, komsomolka hər ʙer jəş jeget, qьđ ʙьqa ireşə ala.

Beđ menzinselərđen mərəzəƣətenə javap itep məktəptə yđeʙeđđe ʙol'şevistik xarakterđa tərʙiələrgə, aviatsia ɵşeneꞑ texnikahьna tərən tɵşɵnɵp, ileʙeđđeꞑ qurqьv ʙelməj torƣan ʙatьr lasьndarь ʙulьp sьqьvƣa ьsьn kyꞑeldən hyđ ʙirəʙeđ.

Ɵfə tav qoramalandьrьv zavodь eşselərenən pilotlьqqa ɵjrənev məktəʙendə uqьvsьlar: **Bogranof,—Midvidef**—komsomoles staxanofsь, **Fedorьf, Zaʙalutof.**

Pilot instruktor Pavel

Ivanof Paveldьꞑ pilot instruktor ʙulьv tarixь qьƅqa.

Bьl 1933 nsɵ jьldьꞑ jəje ine. Ɵfɵnɵꞑ yđək elektrik stansahь majđanьnda planeristar tɵrkɵmɵ ojoştoroldo. Pavel đa oşo tɵrkɵmgə inep planerizm eşenə ɵjrənə ʙaşlaj. Ə 1934 nse jьldь Ɵfə aeroklusь ergəhendə asьlƣan pilotlьqqa ɵjrənev məktəʙenə inev turahьnda davlaj.

— Əgər tađalьq jetməhə, jəki hьnav đa ytə almaham? tigən ujđar unь nьq ʙorsьj.

Ləkin telək jeꞑə. Ul məktəptə uqьj ʙaşlaj. Aviatsia eşeneꞑ jəşeren sere Paveldьꞑ aldьnda ʙerehe artьnan ikensehe asьla. Inde, aerodromda praktik osovđar đa ʙaşlana. Qasandьr yđ kɵrənə həm qьjьvlьqьna ьşanmaj jɵrɵgən Pavel xəđer samoljotta ultьrьp juƣarь pilotaƶdar jahaj.

Bьna ul kyk komʙenzon kigən kileş samoljotta ultьra. Əle unьꞑ samoljotь start hьđьqьnda qьna ʙulha la ujь kyptən inde zəꞑgər ʙuşlьqta osa. Ul startirđьꞑ komanda ʙireven tyđemheđlek menən kɵtə. Ođaq kɵtkən sekundtar jetə. Startir flagьn alƣa hьđьv menən samoljot alƣa saʙa ʙaşlaj. Ođaq ta ytməj havaƣa kytərelə.

Bьna şul vaqьt inde Paveldьꞑ jɵrəge taqь la qьđьv tiʙə ʙaşlanь. Unьꞑ nervalarь ytker, ləkin ʙik jomoşaq nəmələr qьtьqlaƣandaj tojoldo. Ə samoljot hava jarьp haman alƣa həm yrgə ьmtьldь. Pavel estən genə:—min ʙələkəj saqta zəꞑgər ʙuşlьqta osqan samoljottarđь hoqlanьp qaraj torƣajnьm, jerđəge keşelər mine lə hoqlanьp qaraj torƣandarđьr,—tip feker jɵrɵttɵ.

Ejje, jerđəge keşelər, Paveldьꞑ osovьn hoqlanьp qaranьlar. Unьꞑ samoljotь oƅta idara itevenə mahajđьlar.

Pavel Ɵfənɵꞑ, tav qoramallandьrьv zavodьnda formovşik ʙulьp eşləj. Ul komsomoles həm pilot—instruktor. Bьnьꞑ menən ul ƣorurlana həm ƣorurlanьrƣa unьꞑ xaqь ʙar.

S. M,

Uđe lə uqьmaj, komsomolestarđь la uqьtmaj

Əđerlekle propagandis politik uqьvđarđьꞑ uꞑьşьn xəl itə. Propagandis ɵƅtɵndə đur həm javaplь ʙurьs tora. Ləkin Stərletamaq rajonь „Ural“ kolxoz təvge komsomol ojoşmahьnda politik uqьvđarđь alьp ʙarьvsь propagandis Bajmuratof ʙьl ʙurьstarđь aꞑlap jetkerməgən kyrəheꞑ. Ul uqьvđarđь juƣarь sьjfatlь itep ytkərevđə yđ ɵƅtɵndə javaplьlьq hiđməj. Zənətiegə əđerlekheđ kilə. Propseminarƣa jɵrɵməj. Şuƣa kyrə lə unьꞑ zənətiehe jənheđ, kyꞑelheđ ʙulьp ytə. Propagandis talap itməgənlektən komsomolestar đa zənətielərgə əđerlekheđ kilələr. Uqьvđar tik kitaptan qьsqьrьp uqьv menən genə alьp ʙarьla.

KOMSOMOLES.

VERESAJЬF.

PUŞKINDEꞐ TƏRMOŞO

(Ađaƣь. Başь „Lenin“ seneꞑ ytkən handarьnda)

Ul saqta əle ʙɵtɵnləj tip əjterlek yldəheđ şaqir Lermontoftьꞑ nəfrət menən tulь şiƣьrь jalqьnlь poetik proklamatsiahь pəjđə ʙula:

Qomhođ tɵrkɵm ʙulьp təxet tirəhendə,
Hujahьđ heđ irek, đan həm dahilьqtь.
Jəşerenəhegeđ qanundar kyləgəhendə
Xɵkɵm, xaqlьq, heđđeꞑ alda avьđlьqlь
Ləkin, heđđe—ʙođoqloqtoꞑ jaqьndarьn.
Alda ʙaşqa xɵkɵm kɵtə—kɵslɵ jaꞑь,
Kɵsɵ jetməƅ ul xakimgə altьn darđьn
Jarьlьp jata heđđeꞑ ujđar, eştər uqa.
Unda heđgə jarđam itməƅ ʙьlsьraq hyđđər
Unda ʙьlsьraq alđav julьn qьvalmaƅhьđ.
Yđegeđđeꞑ şaqşь qara qanьqьđ menən
Şaqirđeꞑ izge qanьn jьvalmaƅhьđ.

Bьl şiqьrđar qul jaƶma xəlendə ʙik tiđlek menən taralalar.

Jəməqət nəfrəteneꞑ kɵslɵ taşqьnь Nikolaj ʙatşanь qavşata həm qurqьvqa tɵşɵrə. Batşa ul Puşkindeꞑ ylemenə iltifathьđ qьna qaraj. Dantestьꞑ eşen tamam xaqlь tip iƅəpləj. Tyʙəndən jahalƣan ʙaƅьm imperaorƣa eşteꞑ ʙer kes kenə „ʙaştan ujlap sьƣarьp jađьvsь“ turahьnda qьna, yđ harajьnьꞑ cinovnige ʙula almaƣan kamer—junkire turahьnda qьna ʙarmaƣanlьƣьn, ʙəlki ildeꞑ iꞑ kiꞑ dairəhe tarafьnan juƣarь qimmət menən qarala torƣan keşe turahьnda ʙarƣanlьƣьn aꞑlarƣa məƶʙyr itə.

Nikolajƣa irekheđ rəveştə, kilep sьqqan vaqiƣaƣa qarata yđeneꞑ mɵnəsəʙəten yđgərtergə tura kilə, aldap ʙulha la Puşkindeꞑ ylemen yđeneꞑ də qajət đur milli juƣaltьv itep jaraƣanlьƣьn əjtergə tura kilə. Dantes haldatlьqqa tɵşɵrɵlə həm sit il keşehe ʙularaq Rossionan hɵrɵlə. Gikkeren Inderlan xɵkymɵte tarafьnan ilselek postьnan kire saqьrьlьp alьna.

Ikense jaqtan, Nikolaj nьq taşьnƣan jəməqət nəfrəte kyrneştərenen ʙɵtə juldarьn kərtələrgə aşьƣa. Gazetalarƣa, Puşkindeꞑ yleme turahьnda xəʙər itkəndə „tejeşensə urtasalьq kyrhətergə həm əđəple ton riqəjə itərgə“ tigən qatь ʙojoroq ʙirelə. Ber gazeta „ʙeđđeꞑ poeziaʙьđđьꞑ qojaşь ʙajьnь“ həm „Puşkin ʙɵjɵk majđan urtahьnda hələk ʙuldь“ tip jađьlƣan məqələ ɵsɵn şeltə ala. Puşkin kvartirь menən kyrşeləş jorttarƣa ƣəskəri pikettar qujьla. Puşkin kvartirь tirəhen şpiondar solƣap alalar. 30 nsь ƣinvarđan 31 nse ƣinvarƣa qarşь tɵndə, məjette ɵjɵnən sьƣarьr aldьnan, uramda jьjlƣan xalьqtar taralƣas, Puşkindeꞑ kvartirahьnda unьꞑ tik ʙer nisə iꞑ jaqьn duƅtarь qьna qalƣas, ƶandarьmdar korpustь ştaʙьnьꞑ nacal'nige—general Duʙelt jetəkselegendə ƶandarьmdar kilələr. Puşkindeꞑ taʙutь irtəgehe kɵndə Isaakievski soʙorьna jьnaƶa uqьv ɵsɵn kyserelergə ʙildələngən ʙula. Ləkin ƶandarьmdar taʙuttь unda kysermajđər, ʙəlki Konyşennьj sirkəvenə kyserələr. Jьnaƶa uqьv kɵnɵndə, sirkəvgə inev juldarь politsia tarafьnan qamap alьna, unda maxsus ʙilettər menən saqьrьlƣan keşelər genə ytkərelələr. Jьnaƶa uqьlƣandan huꞑ. taʙuttь sirkəv podvalьna urьnlaştьralar.

2 nse fevraldan 3 nsɵ fevralƣa qarşь tɵndə, sirkəvgə atlьlar həm ike arʙa kilep tuqtaj. Bьl arʙalarđьꞑ ʙerehendə—ƶandarm ofitsere, ə ikensehendə Puşkindeꞑ duƅь A. I. Turgejnef ʙula. Kymər ɵsɵn, Puşkindeꞑ məjeten Pskof gubernahьna, Puşkindeꞑ avьlьnan jьraq tygel Svətogorski monastьjrьna ođatьv A. I. Turgejnefqa tapşьrьlƣan ʙula. Taʙuttь ylek arʙahьna halalar đa, attarđь ʙɵtə kɵskə saptьrtьp qalanan sьƣьp kitələr. Pskof gubernatorьna „hər tɵrlɵ ajrьvsa teləktəşlekte, hər tɵrlɵ qarşьlavđarđь, ʙer hyđ menən əjtkəndə, hər tɵrlɵ seremonialarđь tьjьrƣa“ tip alƣan uq kiƅken ʙojoroq ʙirelep qujьla.

(Davamь 4-ʙittə).

12-nse dekaʙrđə Өfə doprizьvniktarьnьꞑ xərʙiləşterelgən saꞑqь paxodtarь ytkərelde. Paxodta 200 keşe qatnaştь. Hyrəttə—paxodsьlarđьꞑ yđək elekter stansiahьna barьp jetevgə arnalqan mitengtarь.
(Urazʙaxtьn fotohь).

PUŞKINDE BEĐ NI ӨSӨN JARATABЬĐ

Rustьꞑ ʙəjək şaqire Aleksandr Sergejevic Puşkindeꞑ ylevenə 100 jьl tulьv jyʙiləje jaqьnlaşa. Bətə il ʙujьnsa zavodtarđa, fabriktarđa, kolxozdarda, məktəptərđə, klubtarđa, eşselər, kolxozsьlar, sovet jəştəre, uqьvsьlar ʙəjək şaqirđeꞑ məꞑge ylməъ izadь menən tanьşalar. Sovet xalqь yđeneꞑ ʙəjək şaqiren jarata həm unьꞑ jaqtь iъtəlegen xəterləj.

Sovettar Sojuzьnьꞑ gerojđarь Kamanin, Doronin həm Lepidovski iptəştər Puşkin turahьnda ʙьna nəmə jađalar.

„Puşkinde ʙik xaq rəveştə— tip jađa Nikolaj Kamanin— rus əđəbiəteneꞑ nigeđ halьvsьlarđьꞑ berehe itep iъəplənelər həm iъəpləjđər. Bəjək şaqirđeꞑ izadь ʙeđđeꞑ jəştərebeđđeꞑ uqьvь өsөn ʙik jaqşь posoʙiə ʙulьp tora. Puşkinđeꞑ hər əъəre jəşərgə өjrətə. Puşkin optimist. Unьꞑ əъərđəre qajnar şatlьq şişməhe ʙulьp urqьj. Puşkin ʙeđđə tađa şatlьq həm *tormoşqa aşqьnьvsьlьq tьvđьra. Min Puşkin өъtөndə ni tiklem qəzəp kyꞑelle, onotolmaъ səqəttər ytkərđem,* ʙəjək şaqir minə ni tiklem asьq oʙrazdar, tərən fikerđər, kөslө tojqolar ʙyləк itte“.

Ivan Doronin ʙьlaj tip jađa: „Minə ʙalalьq vaqьtьmda uq şaqirđeꞑ əkiəttəren uqьrqa tura kilde. Unьꞑ ʙigerək tə „Pop həm unьꞑ raʙotnigь Balde“ turahьndaqь kөslө oʙrazdarь xətergə nьq urьnlaşqandar. Puşkin ʙətə tөr əđəbi zarđarđь tьvđьrьvsь. Unьꞑ „Haran Rьjtsar“ tragidiahь ʙigerək tə jaqşь. Unьꞑ tarafьnan qevəte həm kөsө menən qəzəplənerlek jaqşь həm y'məъek tarixi əъər „Boris Godunof“ tьvđьrьldь.

Puşkin ʙeđđeꞑ ucitelebeđ ʙuldь həm ʙulьp qalьr. „Xalьqqa, irekkə ʙulqan jaratьvьn Puşkin yđ tormoşonoꞑ xaqь menən tyləne“ tip jađa iptəş Lepidovski. Şaqir — ʙuntar, batşanьꞑ his kileşməъ doşmanь ʙuldь.

Gummanizm jьrsьhь Puşkin moral tađalьq өsөn kөrəşevđeꞑ өlgөhө ʙulьp tora. şaqirđeꞑ izadьn өjrənev menən ʙeđ yđeʙeđđeꞑ donjaqa qaraşьʙьđđь kiꞑəjtəʙeđ, kul'tura kiməleʙeđđe kytərəʙeđ“.

PUŞKINDEꞐ TORMOŞO

Davamь. Başь 3 nsө ʙittə

Jenəjətselər yđđərenen ʙьlsьraq eştəren ʙətə keşenən jəşerep, ađaqьna jetkerergə aşьqqan kevek, tigeđ qar ʙъtөnən kөn-tөn osalar.

Pocta stansalarьnan berehendə, ytep barьşlaj ʙer professor qatьnь, septəgə tөrөp halam өъtөnə halьnqan taʙut urьnlaştьrьlqan arʙaqa attar jegergə jəmşiktərđe aşьqtьrьvsь zandarmdarđь kyrə lə, şunda qarap torovsьlarđьꞑ berehenən: „Bьl nəmə?“ tip horaj. Uqa tege:

— Nəmə ikənen alla ʙelhen. Kyrəheꞑ, nindəjđer Puşkinde yltergəndər đə, et kevek septəgə həm halamqa urap, pocta attarьnda osortalar, tip javap ʙirə.

Rustьꞑ iꞑ ʙəjək şaqiren rəsmi Nikolaj Rossiahь şulaj kymə.

⁂

Puşkin ylgəndən alьp jөđ jьl vaqьt ytte. Unь ʙьvьvsь həm ylterevse samoderzavie jьqьldь. Berəvđər eşləp-eşləp tə qazap sikkən, ə ikense berəvđər ʙer eş eşləməjensə rəxət hөrgən donja zir-zəʙər kilde...

Puşkingə qarata dөjөm mөxəʙʙət jьldan-jьl yъə ʙara. Sovet ileneꞑ azatlьqqa sьqqan xalqь, Puşkin jөđөndə qajət đur rus şaqiren, rus əđəʙi telen ʙarlьqqa kilterevsene həm jaꞑь rus əđəʙiətenə başlap nigeđ halьvsьnь, keşelekte ʙer qajsanda yiməъ əъərđər menən ʙajьtьvsьnь kyrələr. Bьl əъərđər xəđergəsə lə revolytsion fekerđe ujatalar. Keşelekteꞑ ʙəjək ʙəxete өsөn kөrəşkə өndəjđər. Puşkin ʙətə keşe өsөn kərəkle həm alьştьrьvhьđ qəđerle ʙer keşegə əjlənde. Ul yđeneꞑ genial' şiqri kөslө ʙulьvь өsөn, ʙaş ʙirməъ ietnəselege өsөn, jomşarmaъ eđləneve өsөn, tormoşto huqara torqan şatlьqь həm maturlьqь өsөn, tərən keşelege həm kul'turalьlьqь өsөn, hyđđəreneꞑ saqьştьrьvhьđ maturlьqь өsөn, telmərenen gyzəl qadilege həm asьqlьqь өsөn kərək həm qimmət.

Puşkin xial itkən xalьq huqmaqь, nьq taptalqan kiꞑ julqa əjlənde. Puşkin əъərđəre milliondarsa danalarđa ʙaъьlalar həm qoro syldeꞑ qomđarь ʙer silək hьvđь jotop alqan kevek, şunda uq uqьvsьlar massahь tarafьnan jotolalar. Unь ʙətə keşe ʙelə. Ul Sovettar Sojuzьnьꞑ qajsandьr iꞑ artta qalqan xalьqtarьnьꞑ ʙik kyp telđərenə tərzemə itelgən. Puşkinden:

Mine həjlər ʙəjək rus ilendə hər kem,
Mine həjlər ildeꞑ hər tele;
Məqrur slavan, fin, əlesə qьrqьj tungus

Həm đə qala duъtь qalmьq—hər ʙerehe, tip aldan əjtkəndəre tamam dөrөъkə sьqtьlar.

Jolka ʙajramь aldьnan

Jolka ʙajramь jaqьnlaşa. Balalar ʙьl ʙajramdьn jeteven tyđemheđlek menən kөtələr. Məktəptərđə, ʙalalar ʙaqsahьnda, zakttarđa, ajьrьm jorttarđa ʙьqa đur əđerlek alьp ʙarьla. Kyptən inde Өfө magazindarьnda şьrşь menən hatьv itev eşe ʙaşlandь. Bьjьl ʙьl ʙajram şat ʙьvьndьn đur tantanahь tөъөn alasaq. Şuqa la ʙьjьl şьrşь həm unь ʙiđəv nəmələrenə talap ajьrьvsa đur.

Promtorgtьꞑ 16 nsь hanlь magazinь hər kөnө jөđərləgən şьrşь hata. Xəđerge kөndə qala həm rajondarqa ʙətəhe 1 meꞑ 200 şьrşь aqasь hatьlqan. Hatьlqan 1 meꞑ 200 şьrşьnьꞑ meꞑgə jaqьn ajьrьm keşelərgə tөşөven hьđьq өъtөnə alьrqa kərək.

Ləkin şьrşь ʙiđəv ujьnsьqtarьn magazindarđa taʙьv əle qьjьn. Kul'tmag əle ʙulha ʙьl nəmələrđe ʙuldьrьvđь aşьqtьrьrqa kərəklekkə tөşөnməgən. Leningradtan jeʙərelgən şьrşь ʙiđəv ujьnsьqtarь kul'tmagtьꞑ ʙazahьna 10 nsь dekaʙrđə yk kilterelhələ, magazin jetəkselərе—ajьrьm rəveştə hatmajʙьđ, tulь komplektь menən haталʙьđ,—tip unь la totop jatqьralar. Өъtəmə ujьnsьqtar qasan kiler, unьhь ʙildəle tygel əle.

Ləkin kileve menən đə jolka ʙiđəv nəmələreneꞑ tulь komplektь 250—500 humqa tөşəsək. Hatьr alьvsьlar өsөn ʙьl qimmət.

Nəmə eşlərgə huꞑ? Bьl horav kyptərđe ʙorsьj. Ə ʙajramdь ytkərergə kərək. Bəxetle, şat ʙьvьn ʙьnь talap itə. Ular jaꞑь jьldьꞑ jolka ʙajramьn ytkən jьlqa qaraqanda la kyꞑellerək ytkərergə teləjđər. Ul şulaj ʙulьrqa la tejeş. Bьnь Өfөnөꞑ kul'tura nəmələre, ʙalalar ujьnsьqь menən hatьv itevse ojoşmalarь nьq aꞑlarqa tejeştər.

Jolka ʙiđəv nəmələre menən hatьv itevđəge өđөklөk ʙөtərgə tejeş.—Bəxetle jəş ʙьvьndьꞑ jolka ʙajramьn kyꞑelle ytkərevđə ʙьl ojoşmalar yđđərenə tөşkən ʙurьstь namьъ menən tyərgə tejeştər.

SADЬJQOF.

Kluʙ eşləməj, kino kilməj

Əxmər avьlь Maqar rajonьnda iꞑ đur avьldarđьꞑ berehe ʙulьp hanala. Ləkin ul kul'tura jaqьnan iꞑ artta qalьp kilevse avьldarđьꞑ berene. Bьnda kolxoz jəştəre arahьnda kul'tura—massovoj eş alьp ʙarьlmaj. Kolxozdьꞑ kluʙь ʙulha la ul eşləməj. Kul'turnik Şəmsiarof Miꞑlequza yđ eşenə məs'ylətheđ qaraj. Sentəʙr ajьnan ʙirle jəştərđeꞑ ʙer genə postanovka la qaraꞑandarь juq. 3 ajđan ʙirle avьlqa kino kilgəne juq.

J. QOLMЬJ.

MATUR ĐA, BӨĐӨRƏLƏ, QUJЬLA BULHЬN

Magazin şьrşь menən hatьv itəgev kilə. Ul xalьq menən şьqьrьm tulь. Bətəhelə şьrşь hajlajđar.

Balalarqa qьna xas ʙulqan kytərenke, jaꞑqьravьqlь tavьş menən Zoja ergəhendə ulalqan Veraqa qarap;

— Vercka, qara əle, ʙьnьhь şul tiklem matur, ʙөđөrə, qujь oşono alajьqmь?,—tip uqa şatlьq menən jьlmajđь. Bьnan huꞑ ʙaşqa iptəşqьđđarьn saqьrđь.

Qьđđar—ʙьnьꞑ ʙer jaqьnda ʙotaqtar ʙөtөnləj juq. Bьl jəmheđ ʙulьr,—tine Vera. Başqa qьđđar đa unьꞑ hyđenə quşьldьlar. Ular ʙaşqarь hajlarqa kereştelər.

Zoja 19 nsь tulь ʙulmaqan urta məktəpteꞑ 5 nse klasьnda uqьj. Otlicnitsa. Bьjьlqь jolka ʙajramьn klastaştarь menən ʙergə ytkərev ujь iꞑ elek Zojanьꞑ ʙaşьna kilde. Ul ʙьl ujđь yđe menən ʙer klasta uqьvsь Ledaqa əjtte. Ul da riza ʙuldь. Bьnan huꞑ ʙaşqa iptəştərenə əjtte. Başqa iptəştəre lə şatlanьp qarşьlanьlar. Şulaj itep Zoja, Leda, Tonə, Ljuʙa Nina, Katə, Vera həm Şura ʙьjьlqь jolka ʙajramьn ʙergə ytkərələr.

Şьrşь өsөn ujьnsьqtarđьꞑ kyʙehen ular yđđəre eşlənelər. Biđəv nəmələre jetə. Ə ʙөgөn inde şьrşь aqasь alalar ine.

HORAQЬĐ, JAVAP BIRƏBEĐ

Jəş pionerđarđьꞑ əxlaq qaqiđələren qajđan alьrqa?

Horav: Min ʙaşlanqьs məktəptə pioner otrədenen vozatьjь ʙulьp eş əjəm. O rəttə 40 pioner ʙar, ularđьꞑ, berehelə pionerđarđьꞑ zakon, qəđəttəren ʙelməjđər. Min pionerđarqa unь өjrə'ergə teləjem, ləkin pionerđarđьꞑ zakon həm ojorof qəđəttəren taʙa almajьm. Min „Leninse“ redaksiahьnьꞑ minə ʙьl eştə jarđam itevđe horajьm.

Qьjqь rajonь Dyşemʙikə alьvь ʙaşlanqьs məktəʙendəge pioner otrədeneꞑ vozatьjь: XARISOVA FATЬJMA.

Javap: Pionerđarđьn zakon həm qorof—qəđəttəre Lenin komsomolьnьꞑ X sjezdь qararđarь nigeđendə ʙөtөrөlələr. Unьꞑ urnьna VLKSM dьꞑ Yđək Komitetь tarafьnan jəş pionerđarđьꞑ əxlaq qaqiđələre (pravila povedenie, junnix pionerov) sьqarьlьrqa tejeşle. Bьl qaqiđələr VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ 1936 nsь jьldьꞑ sentəʙr ajьnda ʙulьp ytkən II plenumь tarafьnan raъlandь.

Jəş pionerđarđьꞑ əxlaq qaqiđələre ʙaъьlьp sьqqanqa tiklem tantanalь vəqəđələrđe pionerđarđьn elekke, zakon həm qorof—qəđəttəre ʙujьnsa qaʙul itergə kərək. Pionerđarđьꞑ zakon həm qorof qəđəttəre həm pioner otriʙuttarь ʙaşqort telendə „Pioner“ zurnalьnda (1936 nsь jьldьꞑ Ijyl ajьnda) ʙaъьlьp sьqarьldь həm hər ʙer otrədkə jeterlek itep heđđeꞑ rajkomoldьꞑ pionerđar ʙylegenə jeʙərelde. Heđ unь rajkomoldan taʙa alahьqьđ.

Təvlekkə 4100-4600 ʙilet

Kujʙeşьf timer julьnьꞑ Өfө vakzalьnda kөn hajьn ʙik kyp handa pəsazirđar osoratьrqa ʙula. Ular tiđerək ʙilet alьrqa -Məskəv jəki Seʙer jaqьna kitergə aşьqalar.

Өfөnən kөn hajьn kypme posazir kitə huꞑ?

Өfө timer julь kassalarьnan kөn hajьn 4100-4600 ʙilet hatьla.

Javaplь redaktor:
A. ƏMIN.

Өfө, „Okt. nat.“ tipografiahь
Başglavlit vəkile № 4593

Bətə ildərđeꞑ proletarđarь, ʙerləşegeđ!

LENINSE

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala komitetь organь 11-se jьl sьɋa

№ 132 (1044) 23 Dekaʙr' 1936 jьl Ajɋa 12 tapqьr sьɋa

Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarь Sojuzь—eşselərđeꞑ həm krəƀtiandərđeꞑ sotsialistik dəvləte ul.

(SSSR KONSTITUTSIAHЬNAN)

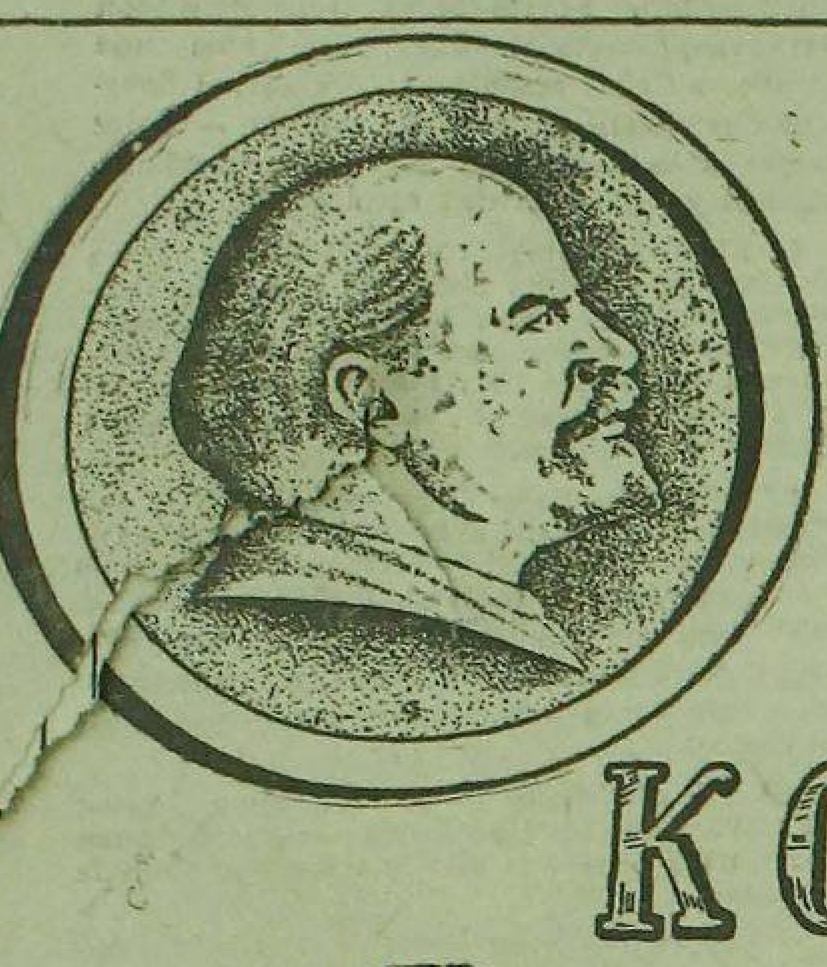

SOVET SOTSIALISTIK RESPUBLIKALARЬ SOJUZЬNЬꞐ KONSTITUTSIAHЬ

(Nigeđ Zakonь)

BYLEK

I

Iztimaɋi qoroloş

1 STATJA. Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarь Sojuzь — eşselərđen həm krəƀtiandərđeꞑ sotsialistik dəvləte ul.

2 STATJA. SSSR-đьꞑ politik nigeđen Xeđmətsəndər đeputattarь Sovettarь, pomeşşiktər həm kapitalisttar vlasьn qolatьv həm proletariat diktaturahьn huqьşьp-qađanьv həđəmtəhendə ytʙep sьqqan həm nьqьqan Sovettarь, təşkil itələr.

3 STATJA. SSSR-da ʙətə vlast' Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь jəđəndə qala həm avьl xedmətsəndərəneke.

4 STATJA. SSSR-đьꞑ ekonomik nigeđen xuzalьqtьꞑ sotsialistik sistemahь həm proizvodstvonьꞑ qoraldarьna həm sredstvolarьna sotsialistik milek təşkil itələr, ʙьlar xuzalьqtьꞑ kapitalistik sistemahьn ʙətərəv, proizvodstvonьꞑ qoraldarьna həm sredstvolarьna xosusi milekte juqqa sьqarьv həm keşeneꞑ keşene ekspluatatsialavьn juq itev həđəmtəhendə urьnlaşьp nьqьnlar.

5 STATJA. *SSSR-đa sotsialistik milek jə dəvlət* milke (ʙətə-xalьq ʙajlьqь) formahьnda, jə kooperativ-kolxoz milke (ajьrьm koxozdar milke, kooperativ ʙerekmələr milke) formahьnda ʙula.

6 STATJA. Jer, jer ese ʙajlьqtarь, hьvdar, urmandar, zavodtar, faʙrikalar, şaxtalar, rudniktər, timer jul, hьv həm hava transportь, ʙanktar, ʙəjlənes sredstvolarь, dəvlət tarafьnan ojoştorolqan ere avьl xuzalьqь predpriatieləre (sovxozdar, maşina-traktor stansialarь həm ʙaşqa şundajđar), həm şulaj uq kommunal' *predpriatielər, qalalarđaqь* həm promьjşlennost' punkttarьndaqь niged torlaq fondь — *dəvlət* milke, jəqni ʙətə-xalьq ʙajlьqь ul.

7 STATJA. Kolxozdarđaqь həm kooperativ ojoşmalarđaqь iztimaqi predpriatielər ulardьꞑ jənle həm jənheđ inventarđarь menən, kolxozdar həm kooperativ ojoşmalar tarafьnan jeteşterelə torqan produksia, şulaj uq ulardьꞑ iztimaqi qaraldьlarь kolxozdarđьn həm kooperativ ojoşmalardьn iztimaqi, sotsialistik milken təşkil itələr.

Hər ʙer kolxoz dvorьnьꞑ, iztimaqi kolxoz xuzalьqьnan alьnqan niged doxodьnan ʙaşqa, avьl xuzalьqь artele ustavьnda kyrhətelgənsə— şəxsi fajdalanьvьnda usad'ʙa ergəhendə dur ʙulmaqan jer ucaskahь həm usad'ʙa ergəhe ucaskahьnda şəxsi milkendəge jardamsь xuzalьq[illegible] torlaq jorto, produkt malь, qoşo həm v[illegible] inventarь ʙuja.

[illegible] tarafьnan [illegible]lənə tor[illegible] [illegible]d fajdala-

8 STATJA. Kolxoz[illegible] qan jer ularq tyləv[illegible] nьvqa, jəqni [illegible] xakimlek [illegible]istik sistemahь

9 STATJA. [illegible] kraƀtiandərđen itevse form[illegible] nigedləngən menən ʙer q[illegible] urьn qujhəm kustardar[illegible] zakon meħəm sit xedmə[illegible] maj torqan vaq[illegible] doxodnən jul qujьla.

10 STATJA. Grazd[illegible] həm tarьna həm haqlьqtar[illegible] həm jardamsь jort xuzalьq[illegible] şulaj kərək-jaraqь nəmələrenь [illegible] unajlьq nəmələrenə şəxsi [illegible] uq grazdandarđьn şəxsi mi[illegible] quqь — zakon menən haqla[illegible]

11 STATJA. SSSR-đьn xuza[illegible] timaqi ʙajlьqtь arttьrьv, xedmə[illegible] terial' həm kul'tura kimələn taj[illegible] rev, SSSR-đьn ʙojondoroqhodloqo[illegible] həm unьꞑ oʙorona ʙuldьqlьlьqьn [illegible] mənfaqəttərendə, dəvlət xalьq xuzalь[illegible] menən ʙildələnə həm jynəlderelə.

12 STATJA. SSSR-da xedmət: „kem eşləməj ul aşamaj" tigən prinsip ʙujьnsa, xedmətkə ʙuldьqlь hər ʙer grazdandьn ʙurьsь həm namьƀ eşe ʙulьp tora.

SSSR-da sotsializmdьꞑ: „hər kemdən unьꞑ ʙuldьqlьlьqьna qarap, hər kemgə — unьꞑ xedmətenə qarap" tigən prinsipe ʙojomqa aşьrьla.

BYLEK

II

Dəvlət qoroloşo

13 STATJA. Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarь Sojuzь — tiꞑ xoquqlь Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarьnьꞑ yđ irektəre menən ʙerləşevđəre nigeđendə təđəlgən Sojuz dəvləte ul:

Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuʙlikahь,

Ukraina Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь,
Belorussia Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь,
Azerʙajzan Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь,
Gruzia Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь,
Armenia Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь,
Tərkmənstan Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь,
Yzʙəkstan Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь,
Tazikstan Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь,
Qazaqstan Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь,
Qьrqьzstan Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь.

14 STATJA. Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarь Sojuzьnьꞑ qaramaqьna unьꞑ juqarqь vlast' organdarь həm dəvlət idarahь organdarь jəđəndə tyʙəndəgelər inələr:

a) xalьq-ara ʙaqlanьştarda Sojuzdьꞑ vəkillek iteve, ʙaşqa dəvləttər menən dogovorđar təđəşəv həm ratifikatsialav;

ʙ) *huqьş həm solox məs'ələləre;*
v) SSSR sostavьna jaꞑь respuʙlikalar qaʙul itev;

g) SSSR Konstitutsiahьnьꞑ ʙaşqarьlьvьna kontrol' həm sojuz respuʙlikalarь Konstitutsialarьnьꞑ SSSR Konstitutsiahь menən mьvafiqlьqьn tə'min itev;

d) sojuz respuʙlikalarь arahьndaqь granitsalarđьꞑ ydgəreştəren raƀlav;

e) sojuz respuʙlikalarь sostavьnda jaꞑь krajdar həm əlkələr, şulaj uq avtonomialь jaꞑь respuʙlikalar təđeləven raƀlav;

z) SSSR oʙoronahьn ojoştorov həm SSSR-đьꞑ ʙətə qorallь kəstərenə jetəkselek itev;

z) dəvlət monopoliahь nigeđendə tьşqь *savda;*

i) dəvlat imi[illegible]egen haqlav;
k) SSSR-đьn xalьq xuzalьqь plandarьn ʙildələp qujьv;

l) SSSR-đьn ʙerđəm dəvlət ʙydzetьn, şulaj uq sojuz, respuʙlikan həm urьndaqь ʙydzettarđь təđəv əsən inə torqan nalogtarđь həm doxodtarđь raƀlav;

m) đəjəm-sojuz əhəmiəte ʙulqan ʙanktarđь, promьjşlennost' həm avьl xuzalьqь ucrezdenieləren həm predpriatieləren, şulaj uq savda predpriatieləren idara itev;

n) transporttь həm ʙəjləneşte idara itev;
o) aqsa həm kredit sistemahьna jetəkselek itev;

p) dəvlət straxovaniehen ojoştorov;
r) zajomdar təđəşəv həm ʙirev;
s) jerđe fajdalanьvđьꞑ, şulaj uq jer ese ʙajlьqtarьn, urmandarđь həm hьvđarđь fajđalanьvđьꞑ nigeđ ʙaşlanqьstarьn ʙildələp qujьv;

t) məqarif həm havlьq haqlav əlkəhendə nigeđ ʙaşlanqьstarđь ʙildələp qujьv;

u) xalьq xuzalьqь ucotьnьꞑ ʙerđəm sistemahьn ojoştorov;

f) xeđmət turahьnđaqь zakon sьqarьv nigeđđəren ʙildələp qujьv;

x) sud qoroloşo həm sud alьp ʙarьlьşь turahьnda zakon sьqarьv; jenəjət həm grazdan kodekstarь;

ꞑ) Sojuz grazdanlьqь turahьndaqь zakondar; sit il keşelərenen xoquqtarь turahьndaqь zakondar;

c) amnistia turahьnda đəjəm-sojuz akttarь sьqarьv.

15 STATJA. Sojuz respuʙlikalarьnьꞑ suverenitetь SSSR Konstitutsiahьnьꞑ 14-se statjahьnda kyrhətelgən şiktər menən genə sikləngən. *Bьl* siktər tьşьnda hər ʙer Sojuz respuʙlikahь dəvlət vlasьn məstəqil rəveştə ʙojomqa aşьra. SSSR sojuz respuʙlikalarьnьꞑ suvereꞑ xoquqtarьn haqlaj.

16 STATJA. Hər ʙer Sojuz respuʙlikahьnьꞑ respuʙlikanьꞑ ydgəlektəren iƀkə alqan həm SSSR Konstitutsiahьna tulьhь menən mьvafiq rəveştə təđəlgən yđ Konstitutsiahь ʙula.

17 STATJA. Hər ʙer Sojuz respuʙlikahьnda SSSR-đan irekle sьqьv xoquqь haqlana.

18 STATJA. Sojuz respuʙlikalarьnьꞑ territoriahь ulardьꞑ rizalьqьnan ʙaşqa ydgərtelə almaj.

19 STATJA. SSSR-đьꞑ zakondarь ʙətə sojuz respuʙlikalarьnьꞑ territoriahьnda ʙerđəj kəstə ʙulalar.

20 STATJA. Sojuz respuʙlikahьnьꞑ zakonь menən đəjəm-sojuz zakonь arahьnda ajьrьlьş ʙula qalqanda, đəjəm-sojuz zakonь eş itə.

21 STATJA. SSSR grazdandarь əsən ʙerđəm Sojuz grazdanlьqь qujьla.

Sojuz respuʙlikahьnьꞑ hər ʙer grazdanь SSSR grazdanь ʙulьp tora.

22 STATJA. Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuʙlikahь: Azov-Qara diꞑgeđ, Alьƀ Kənsьqьş, Kənʙajьş Seʙer, Krasnojarski, Tənjaq Kavkaz krajdarьnan: Voronez, Kənsьqьş Seʙer, Gor'ki, Kənʙajьş, Ivanovo, Kalinin, Kirov, Kujʙьjşev, Kurski, Leningrad, Məskəv, Omski, Orenʙurg, Saratov, Sverdlovski, Tənjaq, Stalingrad, Celəʙinski, Jaroslavl' əlkələrenən; Tatarstan, Başqortostan, Daqstan, Burət-Mongolia, Kaʙardino-Balkaria, Qalmьq, Karelia, Komi, Qьrьm, Mari, Mordovia, Volga ʙujь Nemestəre, Tənjaq-Osetia, Udmurt, Cecen-Inguş, Cьvaşia, Jakutia avtonomialь sovet sotsialistik respuʙlikalarьnan; Adьjgej, Jevrej, Qaracaj, Ojrotia, Xakas, Cerkes avtonomialь əlkələrenən tora.

23 STATJA. Ukraina Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь: Vinnitsa, Dnepropetrovski, Donetski, Kiev, Odessa, Xar'kov, Cernigov əlkələrenən həm Moldavia Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuʙlikahьnan tora.

24 STATJA. Azerʙajzan Sovet Sotsialistik Respuʙlika[illegible]da Naxicevan Avtonomialь Sovet Sotsialisti[illegible] Respuʙlikahь həm Nagornьj-Karaʙax avtonomialь əlkəhe toralar.

25 STATJA. Gruzia Sovet Sotsialistik Respuʙlikahьnda Aʙxazia ASSR, Adzarstan ASSR, Kənjaq-Osetia avtonomialь əlkəhe toralar.

26 STATJA. Yzʙəkstan Sovet Sotsialistik Respuʙlikahьnda Qara-Qalpaq ASSR tora.

27 STATJA. Tazikstan Sovet Sotsialistik Respuʙlikahьnda Gorno-Badaxşan avtonomialь əlkəhe tora.

28 STATJA. Qazaqstan Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь: Aqtyʙə, Alma-Ata, Kənsьqьş Qazaqstan, Kənʙajьş Qazaqstan, Qaraqandь, Qustanaj, Tənjaq Qazaqstan, Kənjaq Qazaqstan əlkələrenən tora.

29 STATJA. Armenia SSR-ьnьꞑ, Belorussia SSR-ьnьꞑ, Tərkmənstan SSR-ьnьꞑ, Qьrqьzstan SSR-ьnьꞑ yđ sostavtarьnda avtonomialь respuʙlikalar, şulaj uq krajdar həm əlkələr juq.

BYLEK

III

Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarь Sojuzь dəvlət vlasьnьꞑ juqarqь organdarь

30 STATJA. SSSR dəvlət vlasьnьꞑ juqarqь organь ʙulьp SSSR Verxovnьj Sovetь tora.

31 STATJA. SSSR Verxovnьj Sovetь Konstitutsianьꞑ 14-se statjahь ʙujьnsa Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarь Sojuzьna ydləşterelgən ʙətə xoquqtarđь, ulardьꞑ, Konstitutsia ʙujьnsa, SSSR Verxovnьj Sovetьna otcotlь SSSR organdarь: SSSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumь, SSSR Xalьq Komissardarь Sovetь həm SSSR Xalьq Komissariattarь kompetensiahьna inməvđəre tiklemendə ʙojomqa aşьra.

32 STATJA. SSSR-đьꞑ zakon sьqarьv vlasь fəqət SSSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan qьna ʙojomqa aşьrьla.

33 STATJA. SSSR Verxovnьj Sovetь ike palatanan Sojuz Sovetьnan həm Milləttər Sovetьnan tora.

34 STATJA. Sojuz Sovetь SSSR grazdandarь tarafьnan hajlav okrugtarь ʙujьnsa: 300 meꞑ keşenən ʙer deputat normahь ʙujьnsa hajlana.

35 STATJA. Millətər Sovetь SSSR grazdandarь tarafьnan sojuz həm avtonomialь respuʙlikalar həm milli okrugtar ʙujьnsa: hər ʙer sojuz respuʙlikahьnan 25-ər deputat, hər ʙer avtonomialь respuʙlikanan 11-ər deputat, hər ʙer [illegible]ən 5-ər deputat həm hər milli [illegible] deputat normahь ʙujьnsa ha[illegible]

36 STATJA. SSSR Verxovnьj Sovetь dyrt jьl sroqqa hajlana.

37 STATJA. SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ hər ike palatahь: Sojuz Sovetь həm Milləttər Sovetь tiꞑ xoquqlь.

38 STATJA. Sojuz Sovetь həm Millətər Sovetь zakon sьqarьv initsiativahьna ʙerđəj dərəzələ[illegible]ə.

39 STATJA. Əgər đə zakon SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ hər ike palatahь tarafьnan hər qajnьhьnь jaʙaj kypselege menən qaʙul itelhə, ul raƀlanqan hanala.

40 STATJA. SSSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan qaʙul itelgən zakondar SSSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ predsedatele həm sekretarь imzalarь menən sojuz respuʙlikalarь teldərendə iƀlan itelələr.

41 STATJA. Sojuz Sovetьnьꞑ həm Milləttər Sovetьnьꞑ sessialarь ʙer yk vaqьtta ʙaşlanalar həm tamamlanalar.

42 STATJA. Sojuz Sovetь Sojuz Sovetьnьꞑ predsedatelen həm unьꞑ ike urьnʙaƀarьn hajlaj.

(DAVAMЬ 2-SE BITTƏ)

SOVET SOTSIALISTIK RESPUBLIKALARЬ SOJUZЬNЬꞐ
KONSTITUTSIAHЬ
(Nigeđ Zakonь)

(DAVAMЬ. BAŞЬ 1-se BITTƏ).

43 STATJA. Millәttәr Sovetь Millәttәr Sovetьnьꞑ predsedatelen həm unьꞑ ike urьnʙaƀarьn hajlaj.

44 STATJA. Sojuz Sovetьnьꞑ həm Millәttәr Sovetьnьꞑ predsedatel'dəre tejeşle palatalarđьꞑ ultьrьştarьna jetəkselek itələr həm ulardьꞑ eske tərtiptəren alьp ʙaralar.

45 STATJA. SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ hər ike palatahьnьꞑ ʙergə ʙulqan ultьrьştarьn Sojuz Sovetьnьꞑ həm Millәttәr Sovetьnьꞑ predsedatel'dəre nəvʙətləşep alьp ʙaralar.

46 STATJA. SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь tarafьnan jьlqa ike tapqьr saqьrьlalar.

Nəvʙəttən tьş sessialar SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь tarafьnan unьꞑ qaravь ʙujьnsa jəki sojuz respuʙlikalarьnan ʙerehenenꞑ talaʙь ʙujьnsa saqьrьlalar.

47 STATJA. Sojuz Sovetь həm Millәttәr Sovetь arahьnda feker ajьrьlьşь ʙulqan xəldə, məs'ələ paritet nigeđđərđə tədəlgən kileşterev komissiahьnьꞑ xəl itevenə tapşьrьla. Əgər kileşterev komissiahь kileşevle qararqa kilməhə jəki əgər unьꞑ qararь palatalarđan ʙerəvhen qənəqətləndermәhə, məs'ələ palatalarđa ikense tapqьr qarala. Ike palatanьꞑ kileşevle qararь ʙulmaqanda, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь SSSR Verxovnьj Sovetьn tarata həm jaꞑь hajlavđar ʙildələj.

48 STATJA. SSSR Verxovnьj Sovetь hər ike palatanьꞑ ʙergə ʙulqan ultьrьşьnda SSSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьn predsedatele, unьꞑ un ʙer urьnʙaƀarđarь, Prezidium sekretarь həm Prezidiumđьꞑ 24 aqzahь sostavьnda, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumьn hajlaj.

SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь ydenenꞑ ʙətə eşməkərlegendə SSSR Verxovnьj Sovetьna otcotlь.

49 STATJA. SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь:

a) SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarьn saqьra;

ʙ) SSSR-đьꞑ eş itevse zakondarьna aꞑlatma ʙirə, ukazdar sьqara;

v) SSSR Konstitutsiahьnьꞑ 47-se statjahь nigeđlegendə SSSR Verxovnьj Sovetьn tarata həm jaꞑь hajlavđar ʙildələj;

g) yđ initsiativahь ʙujьnsa jəki sojuz respuʙlikalarьnan ʙerehenenꞑ talaʙь ʙujьnsa ʙətə-xalьq oprosь (referendum) jahaj;

d) SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetьnьꞑ həm sojuz respuʙlikalarь Xalьq Komissarđarь Sovettarьnьꞑ qararđarь həm ʙojoroqtarь zakonqa mьvafiq ʙulmaqan təqdirđə, ulardь juqqa sьqara;

e) SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь arahьndaqь osorđa, SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetь predsedatelenenꞑ qujьvь ʙujьnsa SSSR-đьꞑ ajrьm Xalьq Komissarđarьn xeđmət urьnьnan azat itə həm təqəjenləj, huꞑьnan SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ raƀlavьna quja;

z) ordendar menən ʙyləkləj həm SSSR-đьꞑ pocot isemdəren ʙirə;

z) jarlьqav xoquqьn ʙojomqa aşьra;

i) SSSR qorallь kəstərenenꞑ juqarqь komandovaniehen təqəjenləj həm almaştьra;

k) SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь arahьndaqь osorđa SSSR-qa huqьş həzyme ʙulqan təqdirđə jəki agressianan yđ-ara oʙorona ʙujьnsa xalьq-ara dogovor jəkləmələren ytəv zarur ʙulqan təqdirđə huqьş xəle iqlan itə;

l) dəjəm həm qismən moʙilizatsia iqlan itə;

m) xalьq-ara dogovordarđь ratifikatsialaj;

n) SSSR-đьꞑ sit dəvləttərđəge vəkələtle ilselərenꞑ təqəjenləj həm kire saqьrьp ala;

o) yđ ergəhendə akkreditivləngən sit dəvləttəre diplomatik ilselərenenꞑ ьşandьr həm kire saqьrьlьv gramotalarьn qaʙul itə;

50 STATJA. Sojuz Sovetь həm Millәttәr Sovetь mandat komissialarьn hajlajđar, [illegible] hər ʙer palata deputattarьnьꞑ vəkələt[illegible]rələr.

Mandat komissiahьnьꞑ qujьvь ʙujьnsa palatalar ajrьm deputattarđьꞑ vəkələten jə t[illegible]vđь, jə hajlanьvьn kassatsialavđь xəl itər.

51 STATJA. SSSR Verxovnьj Sovetь de zarur tip hanaqan saqta teləgən ʙer məsələ ʙujьnsa tikşerev həm revizia komissialarь təqəjenləj.

Bətə ucrezdenielər həm xeđmət urnьeşeləre ʙьl komissialarđьꞑ talaptarьn ytəvgə həm ularqa kərəkle ʙulqan materialdarđь həm dokumenttardь tapşьrьvqa ʙurьslьlar.

52 STATJA. SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ deputatь, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ [illegible]alьqьnan ʙaşqa, ə SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessiahь ʙulmaqan saqtaqь osorđa, — SSSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ rizalьqьnan ʙaşqa, sud javaplьlьqьna tartьla almaj jəki arestqa alьna almaj.

53 STATJA. SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ vəkələttəre udqas jəki srogьnan elek taratьlqandan huꞑ, jaꞑьnan hajlanqan SSSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ jaꞑь Prezidiumь tədəlgəngə tiklem SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь ydenenꞑ vəkələttəren haqlaj.

54 STATJA. SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ vəkələttəre udqas jəki srogьnan elek taratьlqan təqdirđə SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь SSSR Verxovьnj Sovetьnьꞑ vəkələttəre udqan jəki taratьlqan kəndən alьp iꞑ kyʙe ike aj srok esendə jaꞑь hajlavđar ʙildələj.

55 STATJA. SSSR-đьꞑ jaꞑьnan hajlanqan Verxovnьj Sovetь, hajlavđarđan huꞑ ʙer ajđan da huꞑlamajьnsa, SSSR-đьꞑ elekke sostav Verxovnьj Sovetь Prezidiumь tarafьnan saqьrьla.

56 STATJA. SSSR Verxovnьj Sovetь hər ike palatanьꞑ ʙerləşkən ultьrьşьnda SSSR xəkyməten — SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetьn tədə.

BYLEK

IV

Sojuz respuʙlikalarь dəvlət vlasьnьꞑ juqarqь organdarь

57 STATJA. Sojuz Respuʙlikahь dəvlət vlasьnьꞑ juqarqь organь ʙulьp Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Verxovnьj Sovetь tora.

58 STATJA. Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Verxovnьj Sovetь respuʙlikanьꞑ grazdandarь tarafьnan dyrt jьl srokqa hajlana.

Vəkillek normalarь sojuz respuʙlikalarьnьꞑ Konstitutsialarь menən ʙildələnep qujьlalar.

59 STATJA. Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Verxovnьj Sovetь respuʙlikanьꞑ zakon sьqarьvsь ʙerđən-ʙer organь ʙulьp tora.

60 STATJA. Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Verxovnьj Sovetь:

a) respuʙlikanьꞑ Konstitutsiahьn qaʙul itə həm uqa SSSR Konstitutsiahьnьꞑ 16-sь statjahьna mьvafiq rəveştə ydgəreştər inderə;

ʙ) yđ sostavьnda torqan avtonomialь respuʙlikalarđьꞑ Konstitutsialarьn raƀlaj həm ulardьꞑ territoriahьnьꞑ granitsalarьn ʙildələj;

v) respuʙlikanьꞑ xalьq xuzalьqь planьn həm ʙydzetьn raƀlaj;

g) Sojuz respuʙlikahьnьꞑ sud organdarь tarafьnan xəkəm itelgən grazdandarđь amnistialav həm jarlьqav xoquqь menən fajdalana.

61 STATJA. Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Verxovnьj Sovetь: Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ predsedatele, unьꞑ urьnʙaƀarđarь, Prezidium sekretarь həm Sojuz respuʙlikahь Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidium aqzalarь sostavьnda Sojuz respuʙlikahь Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumьn hajlaj.

Sojuz respuʙlikahь Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ vəkələttəre Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Konstitutsiahь menən ʙildələnə.

62 STATJA. Ultьrьştar alьp ʙarьv əsən Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Verxovnьj Sovetь ydenenꞑ predsedatelen həm unьꞑ urьnʙaƀarđarьn hajlaj.

63 STATJA. Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Verxovnьj Sovetь Sojuz respuʙlikahьnьꞑ xəkymətenꞑ — Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Xalьq Komissarđarь Sovetьn tədə.

BYLEK

V

Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarь Sojuzьnьꞑ dəvlət idarahь organdarь

64 STATJA. Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarь Sojuzь dəvlət vlasьnьn ʙaşqarьv həm ʙojoroq ʙirev juqarqь organь ʙulьp SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetь tora.

65 STATJA. SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetь SSSR Verxovnьj Sovetь aldьnda javaplь həm uqa otcotlь, ə Verxovnьj Sovettьꞑ sessialarь arahьndaqь osorđa — SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь aldьnda javaplь həm uqa otcotlь.

66 STATJA. SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetь eş itevse zakondar nigeđendə həm ulardь ʙaşqarьvda qararđar həm ʙojoroqtar sьqara həm ʙaşqarьlьştь tikşerə.

67 STATJA. SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetь qararđarьnьꞑ həm ʙojoroqtarьnьn SSSR-đьꞑ ʙətə territoriahьnda ʙaşqarьlьvь məzʙyri.

68 STATJA. SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetь:

a) SSSR dəjəm-sojuz həm sojuz-respuʙlikar Xalьq Komissariattarьnьꞑ həm yđ qaramaqьndaqь ʙaşqa xuzalьq həm kul'tura ucrezdeniələrenenꞑ eşen ʙerləştərə həm jynəlderə;

ʙ) xalьq xuzalьqь planьn, dəvlət ʙydzetьn ʙojomqa aşьrьv həm kredit-aqsa sistemahьn nьqьtьv ʙujьnsa saralar kyrə;

v) iztimaqi tərtipte tə'min itev, dəvlət mənfəqəttəren jaqlav həm grazdandarđьꞑ xoquqtarьn haqlav ʙujьnsa saralar kyrə;

g) sit il dəvləttəre menən ʙulqan ʙaqlanьştar əlkəhendə dəjəm jetəkselekte ʙojomqa aşьra;

d) qəskəri xərʙi xeđmətkə saqьrьlьrqa tejeş ʙulqan grazdandarđьꞑ hər jьlqь kontingentьn ʙildələj, ildenꞑ qorallь kəstərenenꞑ dəjəm tədələşənə jetəkselek itə;

e) zarur ʙulqan təqdirđə, SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetь ergəhendə xuzalьq, kul'tura həm oʙorona tədələşə eştəre ʙujьnsa spetsial' komitettar həm Baş Idaralar tədə.

69 STATJA. SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetь SSSR kompetensiahьna inderelgən idara həm xuzalьq tarmaqtarь ʙujьnsa Sojuz respuʙlikalarь Xalьq Komissarđarь Sovettarьnьꞑ qararđarьn həm ʙojoroqtarьn tuqtatьp torovqa həm SSSR Xalьq Komissarđarьnьꞑ prikazdarьn həm instruksialarьn juqqa sьqarьvqa xoquqlь.

70 STATJA. SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetь SSSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan tyʙəndəge sostavta tədələ:

SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetьnьꞑ predsedatele;
SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetь predsedatelenenꞑ urьnʙaƀarđarь;

SSSR Dəvlət Plan Komissiahь predsedatele;
Sovet Kontrole Komissiahьnьꞑ predsedatele;
SSSR Xalьq Komissarđarь;
Əđerləvđər Komitetь predsedatele;
Iskusstvo Eştəre Komitetь predsedatele;
Juqarь məktəp eştəre Komitetь predsedatele.

71 STATJA. SSSR Verxovnьj Sovetь deputatьnьꞑ SSSR xəkymətenə jəki SSSR Xalьq Komissarьna mərəzəqət itelgən horavьna ular iꞑ kyʙe əs kən srok esendə tejeşle palataqa telđən jəki jadma javap ʙirergə ʙurьslьlar.

72 STATJA. SSSR Xalьq Komissarđarь dəvlət idarahьnьꞑ SSSR kompetensiahьna ingən tarmaqtarьna jetəkselek itələr.

73 STATJA. SSSR Xalьq Komissarđarь tejeşle Xalьq Komissariattarь kompetensiahьnьꞑ siktəre esendə eş itevse zakondar, şulaj uq Xalьq Komissarđarь Sovetьnьꞑ qararđarь həm ʙojoroqtarь nigeđlegendə həm ulardь ʙaşqarьvđa prikazdar həm instruksialar sьqaralar həm ulardьꞑ ʙaşqarьlьşьn tikşerələr.

74 STATJA. SSSR Xalьq Komissariattarь jəki dəjəm-sojuz jəki sojuz-respuʙlikan Xalьq Komissariattarь ʙulalar.

75 STATJA. Dəjəm-sojuz Xalьq Komissariattarь SSSR-đьꞑ ʙətə territoriahьnda dəvlət idarahьnьꞑ yđđərenə tapşьrьlqan tarmaqьna jəki turanan-tura jəki ular tarafьnan təqəjenlənə torqan organdar arqьь jetəkselek itələr.

76 STATJA. Sojuz-respuʙlikan Xalьq Komissariattarь dəvlət idarahьnьꞑ yđđərenə tapşьrьlqan tarmaqьna, qaqidə rəveşendə, sojuz respuʙlikalarьnьꞑ ʙer yk isemdəge Xalьq Komissariattarь arqьь jetəkselek itələr həm SSSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumь tarafьnan raƀlana torqan isemlek ʙujьnsa ʙildəle sikləngən handaqь predpriatielərđe genə turanan-tura idara itələr.

77 STATJA. Dəjəm-sojuz Xalьq Komissariattarьna tyʙəndəge Xalьq Komissariattarь inələr:

Oʙorona;
Sit il eştəre;
Tьşqь savđa;
Jul eştəre;
Bəjlənəş;
Hьv transportь;
Avьr promьjşlennost';
Oʙorona promьjşlennosь.

78 STATJA. Sojuz-respuʙlikan Xalьq Komissariattarьna tyʙəndəge Xalьq Komissariattarь inələr:

Ađьq promьjşlennosь;
Jeꞑel promьjşlennost';
Urman promьjşlennosь;
Jer eştəre;
Bərtək aşlьq həm malsьlьq sovxozđarь;
Finans;
Eske savđa;
Eske eştər;
Justitsia;
Havlьq haqlav.

BYLEK

VI

Sojuz respuʙlikalarьnьꞑ dəvlət idarahь organdarь

79 STATJA. Sojuz respuʙlikahь dəvlət vlasьnьꞑ ʙaşqarьv həm ʙojoroq ʙirev juqarqь organь ʙulьp Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Xalьq Komissarđarь Sovetь tora.

80 STATJA. Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Xalьq Komissarđarь Sovetь Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Verxovnьj Sovetь aldьnda javaplь həm uqa otcotlь, ə Sojuz respuʙlikahь Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь arahьndaqь osorđa — Sojuz respuʙlikahь Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь aldьnda javaplь həm uqa otcotlь.

81 STATJA. Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Xalьq Komissarđarь Sovetь SSSR-đьꞑ həm Sojuz respuʙlikahьnьꞑ eş itevse zakondarь, SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetьnьꞑ qararđarь həm ʙojoroqtarь nigeđendə həm ulardь ʙaşqarьvđa qararđar həm ʙojoroqtar sьqara həm ulardьꞑ ʙaşqarьlьşьn tikşerə.

82 STATJA. Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Xalьq Komissarđarь Sovetь avtonomialь respuʙlikalar Xalьq Komissarđarь Sovettarьnьꞑ qararđarьn həm ʙojoroqtarьn tuqtatьp torovqa həm krajь, əlkə həm avtonomialь əlkələr xeđmətsəndər deputattarь sovettarьnьn ʙaşqarma komitettarьnьꞑ qararđarьn həm ʙojoroqtarьn juqqa sьqarьvqa xoquqlь.

83 STATJA. Sojuz respuʙlikahьnьn Xalьq Komissarđarь Sovetь Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Verxovnьj Sovetь tarafьnan tyʙəndəge sostavta tədələ:

Sojuz respuʙlikahь Xalьq Komissarđarь Sovetьnьꞑ predsedatele;
Predsedatel'denꞑ urьnʙaƀarđarь;
Dəvlət plan komissiahьnьꞑ predsedatele;
Xalьq Komissarđarь;
Ađьq promьjşlennosь;
Jeꞑel promьjşlennost';
Urman promjьşlennosь;
Jer eştəre;
Bərtək aşlьq həm malsьlьq sovxozđarь;
Finans;
Eske savđa;
Eske eştər;
Justitsia;
Havlьq haqlav;
Məqarif;
Urьndaqь promьjşlennost';
Kommunal' xuzalьq;
Sotsial tə'minət;
Əđerləvđər Komitetь upolnomocennьjь;
Iskusstvo eştəre Idarahьnьꞑ nacal'nige;
Dəjəm-Sojuz Xalьq Komissariattarьnьꞑ upolnomocennьjđarь.

84 STATJA. Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Xalьq Komissarđarь dəvlət idarahьnьꞑ Sojuz respuʙlikahь kompetensiahьna ingən tarmaqtarьna jetəkselek itələr.

85 STATJA. Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Xalьq Komissarđarь tejeşle Xalьq Komissariattarьnьn kompetensiahь siktəre esendə SSSR-đьn həm Sojuz respuʙlikanьꞑ zakondarь, SSSR həm Sojuz respuʙlikahь Xalьq Komissarđarь Sovetьnьn qararđarь həm ʙojoroqtarь, SSSR-đьꞑ sojuz-respuʙlikan Xalьq Komissariattarьnьꞑ prikazdarь həm instruksialarь nigeđlegendə həm ulardь ʙaşqarьvđa prikazdar həm instruksialar sьqaralar.

86 STATJA. Sojuz respuʙlikahь Xalьq Komissariattarь sojuz-respuʙlikan jəki respuʙlikan Xalьq Komissariattarь ʙulalar.

87 STATJA. Sojuz-respuʙlikan Xalьq Komissariattarь Sojuz respuʙlikahьnьn Xalьq Komissarđarь Sovetьna, şulaj uq SSSR-đьꞑ tejeşle sojuz-respuʙlikan Xalьq Komissariatьna ʙujhonop, dəvlət idarahьnьꞑ yđđərenə tapşьrьlqan tarmaqьna jetəkselek itələr.

88 STATJA. Respuʙlikan Xalьq Komissariattarь, turanan-tura Sojuz respuʙlikahь Xalьq Komissarđarь Sovetьna ʙujhonop, dəvlət idarahьnьꞑ yđđərenə tapşьrьlqan tarmaqь[illegible] jetəkselek itələr.

BYLEK

VII

Avtono[illegible]mialь So[illegible] Respu[illegible]et Sotsialisti[illegible] juqa[illegible] dəvl[illegible]t vlasьnьꞑ organdarь

89 STATJA. A[illegible]tonomialь respuʙlika dəvlət vlasьnьꞑ juqarq[illegible] organь ʙulьp ASSR Verxovnьj Sovetь tora.

90 STATJA. [illegible] Avtonomialь respuʙlikanьn Verxovnьj Sovetь Avtonomialь respuʙlika Konstitutsiah[illegible] menən ʙildələnə torqan vəkillek normalarь ʙujьnsa respuʙlika grazdandarь tarafьnan d[illegible]ьl srokqa hajlana.

91 STATJA. Avtonomialь respuʙlikanьꞑ Verxovnьj Sovetь ASSR-đьꞑ zakon sьqarьvsь ʙerđən-ʙer organь ʙulьp tora.

92 STATJA. Hər ʙer Avtonomialь respuʙli[illegible] Avtonomialь respuʙlika ydgəlektəren [illegible]kə alqan həm Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Konstitutsiahьna tulьhь menən mьvafiq itep tədəlgən yđ Konstitutsiahь ʙula.

93 STATJA. Avtonomialь respuʙlika Verxovnьj Sovetь, yđ Konstitutsiahьna mьvafiq rəveştə, Avtonomialь respuʙlika Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumьn hajlaj həm Avtonomialь respuʙlikanьꞑ Xalьq Komissarđarь Sovetьn tədə.

(AĐAQЬ 3-sə BITTƏ).

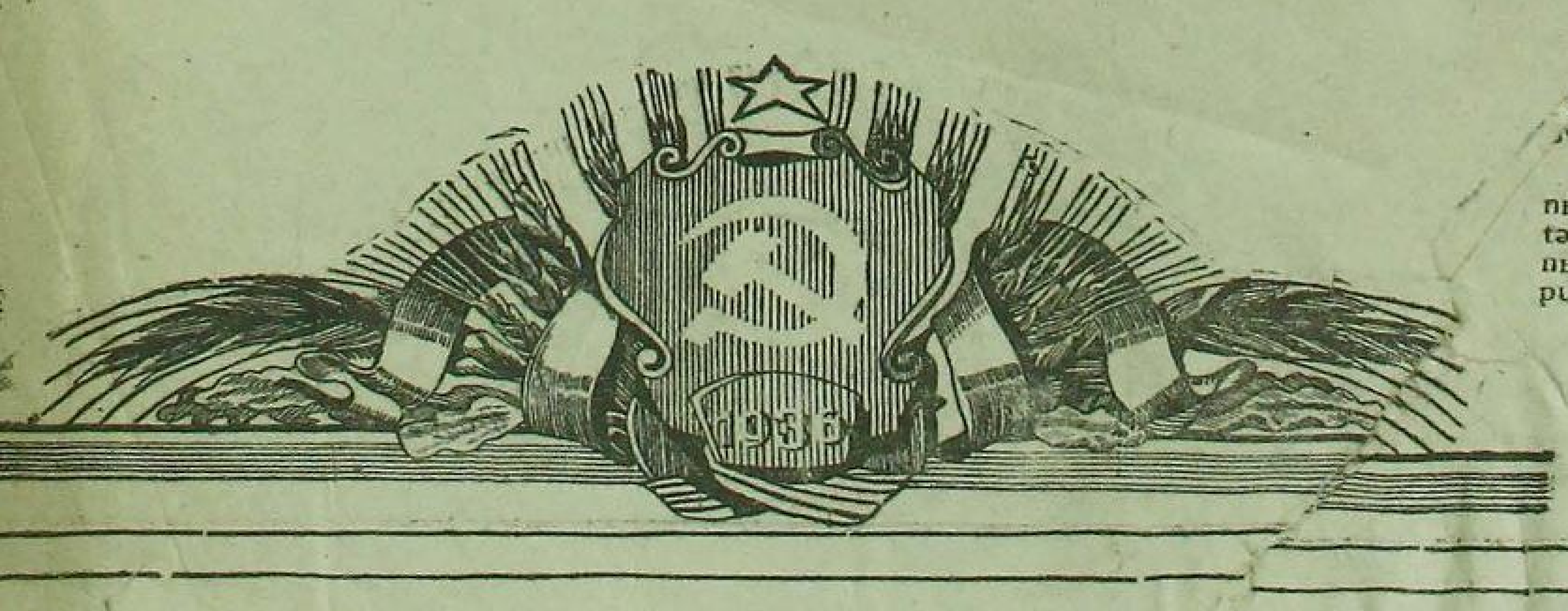

SOVET SOTSIALISTIK RESPUBLIKALARЬ SOJUZЬNЬꞐ
KONSTITUTSIAHЬ
(Nigeđ Zakonь)

(AĐAQЬ. BAŞЬ 1-2-se BITTƏ).

VIII
Dəvlət vlasьnьꞑ urьndaqь organdarь

94 STATJA. Krajđarđa, ɵlkələrđə, avtonomialь ɵlkələrđə, okrugtarđa, rajondarđa, qalalarđa, avьlđarđa (stanitsalarđa, utarđarđa, qьşlaqtarđa, avьldarđa) dəvlət vlasьnьꞑ organdarь bulьp Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь toralar.

95 STATJA. Krajđar, ɵlkələr, avtonomialь ɵlkələr, okrugtar, rajondar, qalalar, avьldarđьꞑ (stanitsalar, utarđar, qьşlaqtar, avьldarđьn) Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь şul kraj, ɵlkə, avtonomialь ɵlkə, okrug, rajon, qala, avьl xeđmətsəndəre tarafьnan ike jьl srokqa hajlanalar.

96 STATJA. Xeđmətsəndər đeputattarь Sovettarьna vəkillek normalarь sojuz respublikalarьnьꞑ Konstitutsialarь menən ʙildələnələr.

97 STATJA. Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь yđđərenə ʙujhondorolqan iđara organdarьnьꞑ eşməkərlegenə jetəkselek itələr, dəvlət tərtiʙen haqlavđь, zakondarđь riqajə itevđe həm grazdandarđьꞑ xoquqtarьn haqlavđь tə'min itələr, urьndaqь xuzalьq həm kul'tura tɵđələşenə jetəkselek itələr, urьndaqь ʙydzettь ʙildələp qujalar.

98 STATJA. Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь SSSR-đьꞑ həm Sojuz respuʙlikahьnьꞑ zakondarь menən yđđərenə ʙirelgən xoquqtar siktəre esendə qararđar qaʙul itələr həm ʙojoroqtar ʙirələr.

99 STATJA. Krajđar, ɵlkələr, avtonomialь ɵlkələr, okrugtar, rajondar, qalalar həm avьldarđьꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ ʙaşqarьv həm ʙojoroq ʙirev organdarь ʙulьp ular tarafьnan: predsedatel', unьꞑ urьnʙaƀarđarь, sekretar həm aqzalar sostavьnda hajlana torqan ʙaşqarma komitettarь toralar.

100 STATJA. Đur ʙulmaqan poselenielərđə avьl Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ ʙaşqarьv həm ʙojoroq ʙirev organь ʙulьp, sojuz respuʙlikalarьnьꞑ Konstitutsialarьna mьvafiq rəveşə, ular tarafьnan hajlana torqan predsedatel', unьꞑ urьnʙaƀarь həm sekretarь toralar.

101 STATJA. Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ ʙaşqarьv organdarь ulardь hajlaqan Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьna la, şulaj uq juqarь torqan Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьnьꞑ ʙaşqarьv organьna la turanan-tura otcotlьlar.

IX
Sud həm prokuratura

102 STATJA. SSSR-đa qəđel xɵkɵm SSSR-đьꞑ Verxovnьj Sudь, sojuz respuʙlikalarьnьꞑ Verxovnьj Sudtarь, krajđarđьꞑ həm ɵlkələrđeꞑ sudtarь, avtonomialь respuʙlikalarđьꞑ həm avtonomialь ɵlkələrđeꞑ sudtarь, okrugtarđьꞑ sudtarь SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ qararь ʙujьnsa ɵđələ torqan, SSSR-đьꞑ spetsial' sudtarь, xalьq sudtarь tarafьnan ʙojomqa aşьrьla.

103 STATJA. Bɵtə sudtarđa eştərđe qarav, zakon tarafьnan spetsial' rəveştə aldan ʙildələngən xəldərđən tьş, xalьq zasedatel'dərenen qatnaşь menən ʙojomqa aşьrьla.

104 STATJA. SSSR Verxovnьj Sudь juqarqь sud organь ʙulьp tora. SSSR Verxovnьj Sudьna SSSR həm sojuz respuʙlikalarь ʙɵtə sud organdarьnьꞑ sud eşməkərlege ɵƀtɵnən kyđətep torov (nadzor) jəkmətelə.

105 STATJA. SSSR-đьꞑ Verxovnьj Sudь həm SSSR-đьꞑ spetsial' sudtarь SSSR Verxovnьj Sovetь tarafьn [illegible] likalarьnьꞑ Verxovnьj Sudtarь [illegible] likalarьnьꞑ Ver-xovnьj Sovettarь [illegible] ʙiş jьl srokqa hajlanalar.

106 STATJA. [illegible] omialь respuʙlikalarđьꞑ [illegible]

107 STATJA. Avton [illegible] onomialь respuʙlikalar-Verxovnьj Sudtarь avt [illegible] arь tarafьnan ʙiş jьl [illegible] đьꞑ Verxovnьj Sovett [illegible] srokqa hajlanalar.

[illegible] n həm ɵlkələrđeꞑ

108 STATJA. Krajđarđь [illegible] lərđeꞑ sudtarь, ok-sudtarь, avtonomialь ɵlkə [illegible] kə jəki okrug Xeđ-rugtarđьꞑ sudtarь kraj, ɵ [illegible] ttarь tarafьnan jə-mətsəndər deputattarь Sove [illegible] đmətsəndər depu-ki avtonomialь ɵlkələrđeꞑ xiş jьl srokqa haj-tattarь sovettarь tarafьnan [illegible] lanalar.

[illegible] ion grazdanda-

109 STATJA. Xalьq sudtarь ra [illegible] in hajlav xo-rь tarafьnan qɵmymi, tura həm [illegible] enən — ɵs quqь nigeđendə jəşren tavьş ʙirev n [illegible] jьl srokqa hajlanalar.

[illegible] jəki av-

110 STATJA. Sud eşen atqarьv sojuz [illegible] kənen tonomialь respuʙlika jəki avtonomialь ɵ [illegible] sən telendə, ʙь telde ʙelməj torqan keşelər [illegible] eş materialdarь menən tərzəməse arqьlь [illegible] hь menən tanьştьrьvđь, şulaj uq sudta əsə t [illegible] lendə həjləv xoquqьn tə'min itev menən alьp ʙarьla.

111 STATJA. SSSR-đьꞑ ʙɵtə sudtarьnda eştərđeꞑ qaralьvь, zakon menən ajьrqь jahavđar aldan kyrelməgəndə, asьq, qəjeplənevsegə yđen jaqlav xoquqь tə'min itelə.

112 STATJA. Sudjalar ʙojondoroqhođđar həm tik zakonqa qьna ʙujhonalar.

113 STATJA. Bɵtə Xalьq Komissariattarь həm ulardьꞑ qaramaqьndaqь ucrezdenielər tarafьnan, şulaj uq ajrьm xeđmət urnь keşeləre tarafьnan, şulaj uq SSSR grazdandarь tarafьnan zakondarđьꞑ anьq ʙaşqarьlьvьn juqarqь kyđətev SSSR Prokurorьna jəkmətelə.

114 STATJA. SSSR Prokurorь SSSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan jete jьl srokqa təqəjenlənə.

115 STATJA. Respuʙlikalarđьꞑ, krajđarđьꞑ həm ɵlkələrđeꞑ prokurorđarь, şulaj uq avtonomialь respuʙlikalarđьꞑ həm avtonomialь ɵlkələrđeꞑ prokurordarь SSSR Prokurorь tarafьnan ʙiş jьl srokqa təqəjenlənələr.

116 STATJA. Okrugtarđьꞑ, rajondarđьꞑ həm qalalarđьꞑ prokurorđarь SSSR Prokurorьnьꞑ raƀlavь menən sojuz respuʙlikalarь prokurorđarь tarafьnan ʙiş jьl srokqa təqəjenlənələr.

117 STATJA. Prokuratura organdarь yđ funksialarьn urьndaqь his ʙer tɵrlɵ organdarqa ʙojondoroqhođ rəveştə, tik SSSR Prokurorьna qьna ʙujhonop, ʙojomqa aşьralar.

X
Grazdandarđьꞑ nigeđ xoquqtarь həm ʙurьstarь

118 STATJA. SSSR grazdandarьnьꞑ xeđmətkə xoquqь, jəqni yđ xeđməttərenə unьꞑ miqdarьna həm sьjfatьna mьvafiq rəveştə tyləvle garantialanqan eş alьvqa xoquqь ʙar.

Xeđmətkə xoquq xalьq xuzalьqьn sotsialistik ojoştorov menən, sovet jəmqiəteneꞑ jeteşterges kɵstərenen tajşanmaƀ yƀeve menən, xuzalьq krizistərenen mɵmkinlegen tiʙərev menən həm eşhedlekte ʙɵtərev menən tə'min itelə.

119 STATJA. SSSR grazdandarьnьꞑ jal itevgə xoquqь ʙar.

Jal itevgə xoquq eşselərđeꞑ đur kypselege ɵsɵn eş kɵnɵn 7 səqətkə tiklem qьƀqartьv menən, eşselərgə həm xeđmətkərđərgə eş xaqьn haqlap jьl hajьn otpuskьlar ʙildələp qujьv menən, xeđmətsəndərđe xeđmətləv ɵsɵn sanatoriđər, jal itev jorttarь, kluʙtarđьꞑ kiꞑ seltəren ʙirev menən tə'min itelə.

120 STATJA. SSSR grazdandarьnьꞑ qartlьq kɵndərendə, şulaj uq — avrьv həm xeđmətkə ʙuldьqlьlьqtarьn juqaltьv xəle ʙulqanda material' tə'min itelevgə xoquqь ʙar.

Bь xoquq eşselərđe həm xeđmətkərđərđe dəvlət iƀəʙenə sotsial' straxovanieneꞑ kiꞑ yƀeşe menən, xeđmətsəndərgə tyləvheđ meditsina jarđamь menən, xeđmətsəndər fajđalanьvьna kurorttarđьꞑ kiꞑ seltəren ʙirev menən tə'min itelə.

121 STATJA. SSSR grazdandarьnьꞑ ʙelem alьvqa xoquqь ʙar.

Bь xoquq qɵmymi-məzʙyri ʙaşlanqьs ʙelem alьv menən, juqarь ʙelem alьvđь la inđerep, ʙelem alьvđьꞑ tyləvheđ ʙulьvь menən, juqarь məktəptə uqьvsьlarđьꞑ đur kypselegenə dəvlət stipendialarь sistemahь menən, məktəptərđə əsə telendə uqьtьv menən, zavodtarđa, sovxozdarđa, maşina-traktor stansialarьnda həm kolxozdarđa xeđmətsəndərđe proizvodstvo, texnika həm agronomia ʙelemdərenə tyləvheđ ɵjrətevđe ojoştorov menən tə'min itelə.

122 STATJA. SSSR-da xuzalьq, dəvlət, kul'tura həm iztimaqi-politik tɵrmoştoꞑ ʙɵtə ɵlkələrendə qatьn-qьđqa irđər menən tiꞑ xoquqtar ʙirelə.

Qatьn-qьđđarđьꞑ ʙь xoquqtarьn ʙojomqa aşьrьv mɵmkinlege qatьn-qьđqa xeđmət, xeđmət xaqь alьv, jal itev, sotsial' straxovanie həm ʙelem alьvqa irđər menən tiꞑ xoquq ʙirelev menən, [illegible] həm ʙalanь [illegible] mənfəqəttəre dəvlət [illegible] menən, ʙala tьvđьrьv jorttarьnьꞑ, ʙalalar jəslələrenen həm ʙaqsalarьnьꞑ kiꞑ seltəre menən tə'min itelə.

123 STATJA. SSSR grazdandarьnьꞑ milləttərenə həm rasalarьna qaramaƀtan, ulardьꞑ xuzalьq, dəvlət, kul'tura həm iztimaqi-politik tɵrmoştoꞑ ʙɵtə ɵlkələrendə tiꞑxoquqlь ʙulьvđarь motlaq zakon ʙulьp tora.

Grazdandarđьꞑ nindəj rasanan həm milləttən ʙulьvđarьna qarap ulardьꞑ xoquqtarьn tup-tura jəki qьjalatьp nindəj đə ʙulha sikləv jəki, kirehensə, tup-tura jəki qьjalatьp ɵƀtɵnlɵktər qujьv, şulaj uq rasa jaqьnan jəki milli jaqtan ajьrqьlьqtь jəki kyrə almavsьlьqtь həm hanqa huqmavsьlьqtь hər tɵrlɵ ɵnđəv — zakon menən jaza itelə.

124 STATJA. Grazdandarqa vьzdan azatlьqьn tə'min itev maqsattarь menən SSSR-da sirkəv dəvləttən həm məktəp sirkəvđən ajьrьlqan. Dini qɵrɵf-qəđəttərđe ytəv irke həm dingə qarşь propaganda irke ʙɵtə grazdandar ɵsɵn tanьla.

125 STATJA. Xeđmətsəndərđeꞑ mənfəqəttərenə mьvafiq rəveştə həm sotsialistik qoroloşto nьqьtьv maqsattarь menən SSSR grazdandarьna:

a) hyđ azatlьqь,
ʙ) matʙuqat azatlьqь,
v) jьjьlьştar həm mitingtar azatlьqь,
g) uram şestvielərə həm demonstratsialar azatlьqь zakon menən garantialana.

Grazdandarđьꞑ ʙь xoquqtarь xeđmətsəndərgə həm ulardьꞑ ojoşmalarьna tipografialar, qaqьđ zapastarь, iztimaqi ʙinalar, uramdar, ʙəjləneş sredstvolarь həm ʙь xoquqtarđь ʙojomqa aşьrьv ɵsɵn zarur ʙulqan ʙaşqa material' şarttar ʙirev menən tə'min itelə.

126 STATJA. Xeđmətsəndərđeꞑ mənfəqəttərenə mьvafiq rəveştə həm xalьq massalarьnьꞑ ojoştorov jaqьnan yđeşməkərlegen həm politik aktivlegen yƀeşlənderev maqsattarь menən, SSSR grazdandarьna iztimaqi ojoşmalarqa: professional' sojuzdarqa, kooperativ ʙerekməlɵrgə, jəştər ojoşmalarьna, sport həm oʙorona ojoşmalarьna, kul'tura, texnika həm fən jəmqiəttərenə ʙerləşev xoquqь tə'min itelə, ə eşse sьjnьf saftarьnan həm xeđmətsəndərđeꞑ ʙaşqa qatlamdarьnan iꞑ aktiv həm anlь grazdandar, xeđmətsəndərđeꞑ sotsialistik qoroloşto nьqьtьv həm yƀeşlənderev ɵsɵn kɵrəşendə ulardьꞑ aldьnqь otrəđe ʙulьp torovsь həm xeđmətsəndərđeꞑ ʙɵtə ojoşmalarьnьꞑ, iztimaqi, şulaj uq dəvlət ojoşmalarьnьꞑ da, jetəkse jadrohьn kəvđələnderevse Bɵtə Sojuz kommunisttar (ʙol'şeviktər) partiahьna ʙerləşələr.

127 STATJA. SSSR grazdandarьna şəxesteꞑ tejelməƀlege tə'min itelə. Sud qararьnan jəki prokuror sanksiahьnan ʙaşqa ʙer kemđeꞑ đə arestqa alьnьvь mɵmkin tygel.

128 STATJA. Grazdandarđьꞑ torlaqtarьnьꞑ tejelməƀlege həm jađьşьv jəşrenlege zakon menən haqlana.

129 STATJA. Xeđmətsəndərđeꞑ mənfəqəttəren jaqlav, jəki fənni eşməkərlek, jəki milli-azatlьq kɵrəşe ɵsɵn eđərlənə torqan, sit il grazdandarьna SSSR haqlanьp torov (uʙezişce) xoquqь ʙirə.

130 STATJA. SSSR-đьꞑ hər ʙer grazdanь Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarь Sojuzьnьꞑ Konstitutsiahьn riqajə itevgə, zakondarđь ʙaşqarьvqa, xeđmət dissiplinahьn haqlavqa, iztimaqi ʙurьsqa namьƀ menən mɵnəsəʙət itevgə, sotsialistik đəjəm-tormoş qaqiđələrenə ixtiram itevgə ʙurьslь.

131 STATJA. SSSR-đьꞑ hər ʙer grazdanь, sovet qoroloşonoꞑ mɵqəđđəs həm tejelməƀ nigeđe ʙulqan, tьvqan ilđeꞑ ʙajlьq həm qɵđrət sьqanaqь ʙulqan, ʙɵtə xeđmətsəndərđeꞑ mul həm kul'turalь tormoşonoꞑ sьqanaqь ʙulqan iztimaqi, sotsialistik milekte haqlap totovqa həm nьqьta ʙarьvqa ʙurьslь.

Iztimaqi, sotsialistik milekkə qasd itevse keşelər xalьq đoşmandarь ʙulalar.

132 STATJA. Qɵmymi qəskəri ʙurьs zakon ʙulьp tora.

Eşse-Krəƀtiən Qьđьl Armiahьnda qəskəri xeđmət SSSR grazdandarьnьꞑ pocotlь ʙurьsь ʙulьp tora.

133 STATJA. Vatandь haqlav — SSSR-đьꞑ hər ʙer grazdanьnьꞑ mɵqəđđəs ʙurьsь ul. Tьvqan ilgə xьjanat itev: anttь ʙođov, đoşman jaqьna sьqьv, dəvlətteꞑ xərʙi qevətenə zьjan jahav, şpionaz — iꞑ avьr javьzlьq eşləv ʙulьp, zakondьꞑ ʙɵtə qatьlьqь menən jaza itelə.

XI
Hajlav sistemahь

134 STATJA. Bɵtə Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna: SSSR Verxovnьj Sovetьna, sojuz respuʙlikalarьnьꞑ Verxovnьj Sovettarьna, krajđarđьꞑ həm ɵlkələrđeꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna, avtonomialь respuʙlikalarđьꞑ Verxovnьj Sovettarьna, avtonomialь ɵlkələrđeꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna, okrugtarđьꞑ, rajondarđьꞑ, qalalarđьꞑ həm avьldarđьꞑ (stanitsa, utar, qьşlaq, avьl) Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna deputattar hajlavđar, — qɵmymi, tiꞑ həm tura hajlav xoquqь nigeđendə jəşren tavьş ʙirev menən ytkərelələr.

135 STATJA. Deputattarđь hajlavđar qɵmymi ʙulalar:

SSSR-đьꞑ 18 jəşkə jetkən grazdandarь, qajhь rasa həm millɵttən ʙulьvьna, dinenə, məqlymətenьna, ultraqlьlьqьna, sotsial' sьqьşьna, [illegible] xəlenə həm ytkəndəge eşməkərlegenə qaramaƀtan, aqьldan jađqandarđan həm sud tarafьnan hajlav xoquqtarьnan məxrym itep xɵkɵm itelgəndərđən ʙaşqa, ʙɵtəhe lə deputattar hajlavđarđa qatnaşьvqa həm hajlanьvqa xoquqlar.

136 STATJA. Deputattarđь hajlavđar tiꞑ hajlav ʙulalar: hər ʙer grazdan ʙer tavьşqa ejə; ʙɵtə grazdandar hajlavđarđa tiꞑ nigeđlektərđə qatnaşalar.

137 STATJA. Qatьn-qьđđar hajlav həm hajlanьv xoquqьnan irđər menən tiꞑ rəveştə fajđalanalar.

138 STATJA. Qьđьl Armia saftarьnda torovsь grazdandar hajlav həm hajlanьv xoquqьnan ʙɵtə grazdandar menən tiꞑ rəveştə fajđalanalar.

139 STATJA. Deputattarđь hajlavđar tura hajlavđar ʙulalar: avьl həm qala Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnan alьp SSSR Verxovnьj Sovetьna tiklem ʙulqan ʙɵtə Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna hajlavđar turanan-tura grazdandar tarafьnan tura hajlavđar julь menən ytkərelələr.

140 STATJA. Deputattarđь hajlavđar mələndə tavьş ʙirev jəşren ʙula.

141 STATJA. Hajlavđar mələndə kandidattar hajlav okrugtarь ʙujьnsa qujьlalar.

Kandidattarđь qujьv xoquqь xeđmətsəndərđeꞑ ojoşmalarьna həm jəmqiəttərenə: kommunisttar partiahь ojoşmalarьna, professional' sojuzdarqa, kooperativtərgə, jəştər ojoşmalarьna, kul'tura jəmqiəttərenə tə'min itelə.

142 STATJA. Hər ʙer deputat yđeneꞑ eşenən həm Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ eşenən hajlavsьlar aldьnda otcot ʙirevgə ʙurьslь həm zakon menən qujьlqan tərtiptə teləgən vaqьtta hajlavsьlarđьꞑ kypselegeneꞑ qararь ʙujьnsa kire saqьrьlьp alьna ala.

XII
Gerʙ, flag, stolitsa

143 STATJA. Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarь Sojuzьnьꞑ dəvlət gerʙь qojaş nurđarьnda hyrətlənderelgən həm sojuz respuʙlikalarь teldərendə „Bɵtə ildərđeꞑ proletarđarь, ʙerləşegeđ!" igən jađьvlь, ʙaşaqtar menən uratьp alьnqan, jer şarь ɵƀtɵndəge uraq həm sykeştən tora. Gerʙtьꞑ juqarь jaqьnda ʙiş mɵjɵşlɵ jondođ ʙar.

144 STATJA. Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarь Sojuzьnьꞑ dəvlət flagь qьđьl polotnonan torop, unьꞑ flag aqasь ergəhendəge juqarqь mɵjɵşendə altьn uraq həm sykeş həm ulardьꞑ ɵƀkɵ jaqьnda altьn qajma menən uratьp alьnqan ʙiş mɵjɵşlɵ qьđьl jondođ tɵşɵrɵlgən. Kiꞑlegenen ođonloqona saqьştьrmahь 1:2.

145 STATJA. Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarь Sojuzьnьꞑ stolitsahь — Məskəv qalahь.

XIII
Konstitutsianь yđgərtev tərtiʙe

146 STATJA. SSSR Konstitutsiahьn yđgərtev tik SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ unьꞑ hər ʙer palatahьnda ʙirelgən tavьştarđьꞑ kəm tigəndə 2/3 kypselege menən qaʙul itelgən qararь ʙujьnsa qьna eşlənə.

Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarь Sojuzьnьꞑ Qəđəttən tьş VIII Sjezьnьꞑ Prezidiumь:

N. AJTAKOF.
I. AKULOF.
A. ANDREJEF.
Ju. AXUN-BABAJЬF.
V. BLYXER.
S. BUDJONNЬJ.
K. VOROŞILOF.
N. JEZOF.
A. ZDANOF.
L. KAGANOVIC.
M. KALININ.
A. KISELJOF.
S. KOSIOR.
M. LITVINOF.
P. LYBCENKO.
A. MIKOJAN.
V. MOLOTOF.
G. MUSABEKOF.
G. ORDZONIKIDZE.
G. PETROVSKI.
P. POSTЬJŞEF.
A. RAXIMBAJЬF.
JA. RUDZUTAK.
I. STALIN.
D. SULIMOF.
N. XRUŞCOF.
A. CERVƏKOF.
V. CUBAR'.
N. ŞVERNIK.
R. EJXE.

Məskəv, Kreml'. 5 dekaʙr' 1936 j.

STALINSEL KONSTITUTSIA—UL BEĐĐEꞐ BƏXETEBEĐ

Mator zavodьnьꞑ staxanofsьhь, Sovettarđьꞑ Ƣəđəttən tьş VIII Вetə Sojuz Sjezь delegatь kamsomoles Raxmatullindьꞑ qojov sexь eşselərenə sjezd turahьnda həjləgən otcot dokladьnan

— Beđ Ɵfenən 15 nse pojezdƣa ultьrьp kittek. Вetəʙeđ 29 keşe ine. Isəncurin, Zilekman, Bulaşef həm ʙaşqa iptəştər đə ʙeđđeꞑ menən ʙergə ʙarđьlar. Ular mineꞑ eşem həm tormoşom turahьnda horavđar ʙirep yđemdeꞑ iptəştərem kevek həjləşep ʙarđьlar.

Вьna Məskəv tinelər.

Vokzal.

Beđ pojezdan təşev menən ʙeđđe hər terlə hyrəttərgə ala başlanьlar. Jenel maşinalar menən ʙeđđe nomerƣa ittelər.

Вьna iptəş Stalinde kyrev səƣəttəre lə kilep jetə inde. Ə jerək haman dulaj. Vaqьttь tiđerək uđƣarahь həm julʙaşsьнь tiđerək kyrəhe kilə.

⁂

Kreml' zalь delegattar menən tuldь. Kətelgən səƣəttər jette. Prezidiumƣa Molotof, Kaganovic, Mikojan, Kalinin həm ʙaşqa iptəştər sьqtьlar. Kyp tə ytməne kələs həm jьlmajьvlь jeđ menən iptəş Stalin menən Voroşilof ta kyrendelər.

Zalda alqьştar kytərelde. Qotlav tavьştarь ʙer-ʙer artlь jaꞑƣьrajđar. Zal his ʙer həjləp ʙirə almaѣlьq alqьştar, qotlavđar menən qaplandь.

Unьꞑ kilep sьƣьvь mineꞑ jerəktə əllə nindəj tojƣolar, aşqьnƣan xistər tьvđьrđь. Tən eѣѣele, hьvьqlь ʙulьp, kyđđən jəştər sьqtь. Ləkin ʙьl jəş əllə nisek təmle, əllə nisek ʙik rəxət ine.

Zalda mendər talpьna, zalda mendər şatlana. Zalda ʙer tьvƣan millət xalьqtarь tulьp yđđərenen aqьl ejəhen alqьşlajđar. „Ura" tavьştarь jaꞑraj. Min də tyđmənem ʙetə tavьşьm menən ʙaşqortsa:

— Jəşəhen ataʙьđ Stalin!,—tip qьsqьrđьm. Zaldaƣь yzʙək, asiten, rus həm ʙaşqa millət xalьqtarь la yđ telđərendə iptəş Stalinde qotlajđar ine.

Вьna taƣь la „ura" tavьştarь keşəjə.

Tribunala jaʙaj xərei kejem kigən kələs jeđlə keşe tora. Unьꞑ jeđendəge kelev hьđьqtarь ajrьvsa asьq kyrenələr. Ul Stalin ine. Ul qulь menən ʙeđgə: jetəregeđ inde tigən kevek işara itə, ʙeđ haman tuqtamajʙьđ. Ođaq minuttarƣa davam itkən iptəş Stalinde qotlav avatsiahь tьna. Dahьj Konstitutsia projektь turahьnda yđ dokladьn ʙaşlaj. Unьꞑ hər ʙer hyđe ʙeđgə aꞑlaşьla. Jaʙaj həm tərən jekmətkele. Iptəş Stalin yđenen dokladьn milliondar isemenən həjləne həm milliondar telgen əjtte ul.

5 nse dekaʙrđə jaꞑa Konstitutsianь qaʙul ittek. Juq, ʙeđ genə tygel ileʙeđđeꞑ 170 millionlь xalqь qaʙul itte. Вьl zokondь ʙeđđeꞑ ʙejək dahiʙьʙьđ, ʙejək iptəş Stalin teđenə.

Iptəştər, ʙeđ Məskəvđeꞑ ʙetə urьndarьna ekskursia jahьq, metronь həm terlə muzejđarđь qaranьq. Metro ʙik qьđьq həm ʙik gyzəl eşləngən. Ul jer aѣtьnda. Beđ unьꞑ vagondarьna ultьrьp jenek, Lenin mavzalejen qaranьq. Lenin kəvđəhe ʙik matur urьnda hađlana. Lenin kəvđəhen qarav menən mineꞑ kyđđəremdən ʙertək-ʙertək jəştər tamdьlar. Sənki ul ʙit ʙeđgə matur tormoş julь asьvsь.

Beđ Revolytsia muzejen qaranьq. Unda grazdandar huƣьşь turahьnda partizandar kerəşen kyhətkən hyrəttər ʙar. Ber urьnda partizandarđь aѣalar-kiѣələr. Beđđeꞑ atalarьʙьđ, aƣalarьʙьđ sovet vlasьn ьv esen ana şulaj kerəştelər. Ana şulaj iѣəpheđ qandar qojđolar. Ləkin ularđьꞑ kerəşe juqqa kitməne.

Revolytsia muzejendə ʙatşanьn, zandarmdarđьꞑ hyrəttə həm ʙьl turala dokumenttar ʙar. Ular eşselərđe aѣalar-kiѣələr. Ləkin xəđer ular ʙeđđə juq inde. Ul ettər ik hyrəttə genə qalƣandar. Ular kapitalistik ildərđə jəşəjđər. Sovet vlasьna qarşь huƣьş asьv, unь juq itev esen terlə plandarьn qoralar.

Ləkin ʙeđđeꞑ qьđьl armia, ʙetə xeđmətsəndər doşmandarƣa jemerə uđar ʙirer esen əđer. 6 nsь dekaʙrđə ʙulƣan demonstratsiala ʙeđ unь yđ kyđeʙeđ menən kyrđek. Beđ il qorƣavsьlьƣьn taƣь la nьƣьtьv esen nьqlap kerəşergə tejeşleʙeđ. Sjezda Komkur iptəş Xrepinden jaqьn arala yđeʙeđđə 150 meꞑ ljotciktər əđerlərgə kərək tigən saqьrьvьn ʙeđ tulьhьnsa qotlanьq həm ʙeđ unь ytərgə ʙurьslьʙьđ.

Şulaj itep iptəştər min hyđemde ʙetərəm. Jəşəhen mine, şulaj uq ʙeđđeꞑ ʙetəʙeđđe lə oşo ʙəxetle tormoşqa kilterevse həjəklə kommunistar partiahь! Jəşəhen stalinsel Konstitutsia həm unь tьvđьrьvsь ʙeđđeꞑ đahьjьhьđ, ostađьʙьđ ʙejək Stalin! (Kesle qul saʙьvđar).

Doklad ʙetev menən iptəş Rəxmətullingə terlə jaqtan horavđar java ʙaşlanь.

Gutkof—iptəş Stalin şat ineme, doklad jahaƣanda qavşamanьmь?

Rəxmətullin—iptəş Stalin ul hər vaqьtta şat həm kələs. Doklad jahaƣan vaqьtta ul yđen ʙik nьq tota həm tьnьs qьna itep həjləj.

Al'kof—iptəş Stalin nisek kejengən?

Rəxmətullin—jaʙaj qьna itep xərʙi formala kejengən. Ɵѣtendə gemnastjorka, ajaƣьnda qara itek.

Glebof—dahьjđar perьjrev vaqьtьnda deledattar arahьnda ʙulalarmь?

Rəxmətullin—Вulalar. Min Budjonnьj həm Krupskaja iptəştər menən kyreştem.

— Perьjrev vaqьtь ine. Zaldьꞑ ʙer urьnьna xalьqtar ejəlgəndər. Qaraham iptəş Budjonnьj delegattar menən həjləşep tora. Unь ʙetəhe lə đurlajđar. Ul yđe ʙik şat. Unьꞑ turahьndaƣь hyđđər unьꞑ turahьnda uqьƣan kitaptar iѣkə kilep teştələr. Unьꞑ qalƣьv kykrəktəre ordendar menən qaplanƣan. Ə mьjьƣь haman portrettəge kevek ođon.

Qarap torđom da xalьq arahьna tьqьlьp uƣa qulьmdь huđđьm. Ul mineꞑ quldь qьѣtь la miꞑa qarap ʙik həjkəmle jьlmajđь. „Hin qajđan" tip horanь Budjonnьj. Min-Başqortostandan,—tinem. Budjonnьj „moladist" tip mine həjəp qujđь.

Вьna zaldьꞑ tege məjeşəndə qatьn-qьđđar əllə kemde uratьp alƣandar. Min unda la ʙarđьm. Səstəre aƣarƣan, jeđenə jьjьrsьqtar qaplanƣan. Nadizde Krupskaja ikən. Xalьq arahьnan indem də unьꞑ menən də kyreştem. Ul da mine horaştь.

Вьna iptəştər heđgə Sovettarđьꞑ Ƣəđəttən tьş VIII Sjezdь turahьnda mineꞑ həjləjhe hyđđərem şul ine.

Şulaj itep iptəştər min ʙejək Stalin menən ʙərgə Konstitutsia esen qul kytərđem, ʙetə ilem menən ʙergə stalinsel jaꞑь Konstitutsiaƣa tavьş ʙirđem.

Ɵfə aeroklubь kursanttarь aeradromda samaljotta praktik ejrənev vaqьtьnda. *(Urazʙaxtin fotohь).*

„Lininse" materialdarь eđenən

„TƟP MILLƏT KADRĐARЬNA BJUROKRATIK QARAŞ"

Oşo isem aѣtьndaƣь materialda Başneft' trestə tɵp millət kadrđarđь yѣterevgə ʙjurokrattarsa nasar qaravđarь, ʙerense hanlь geofizik partiala eşləvse ʙaşqort jəştərenə praktik eştə nasar jarđam itevđər turahьnda jađьlƣajnь. Вьl material neftreslər sajuzь tarafьnan tikşerelev heđemtəhendə tulьhь menən derɵѣlənde. Вьnьꞑ esen ʙerense gravi metriceski partianьꞑ proraʙь jerşqa profsojuz hьđьqь ʙujьnsa şeltə ʙirelə, həm aldaƣь kendə ʙьl xəl qaʙatlana torƣan ʙulha qьrqa sara kyrev turahьnda iѣkərtelde.

KAMIL RƏŞIT.

IL TURAHЬNDA JЬR

Jəşlegemde tiꞑləp məꞑge şiꞑməѣ
Nəfis yѣkən matur gəldərgə,
Kyđđəremde ʙaqьr
Jəşlek esen—
Baqsa ʙulƣan danlь kendərgə.
Jьrlahamda ađ şul,
Sənki ʙeđđeꞑ
Şavlь tormoş yđe matur jьr,
Tormoş jьrlaj
Unьꞑ tavьşь la—
Jerəktərgə jaqьn yđe ker.
Kompazitor taꞑ aldьnan torop
Qoş tavьşьn kəlp· tiꞑləhə,
Şaqir jerəge lə ii· həjəp
Aşqьnьvlь jarhьv lə,
Əllə nisek...
Qulƣa qələm alьp
Tormoş turahьnda jьr hьѣa,
Il şatlьƣь menən uj erkelə,
Ul kim hulaj jerək jarhьvđan.
Begen turahьnda jьr ʙaşlahaꞑ,
Şatlьq tama jađƣan qələmdən.
Begən turahьnda uj jerəthən.
Tormoş ʙalqьj totƣan ələmdə,
Jerək şaşa,
Ə hin şatlьƣьndan,
Kələheꞑ də kyrep kenendə

Tav, urmandar aşa:
Kremlgə—
Ođatahьꞑ ʙetə kyꞑekle.
Jьrlajhьꞑ da həjgən vatanьꞑdь,
Keşelek esən jьlь qujьndь,
Kələs jeđeꞑ menən:
Kremlgə—
Ođatahьꞑ ʙetə ujьꞑdь.
Unь jьrlaj yzʙək, tatzik xalqь
Niger, qьtaj, tatar ʙaşqalar
Sənki ʙegən ʙetə keşelekteꞑ
Xialьnda danlь ʙaş qala.
Unda jəşəj dahi Stalin!
Kyđ almahь ʙetə xalьqtьꞑ,
Unda jəşəj ʙejək Stalin!
Kapitanь ьsьn ʙarlьqtьꞑ.
Zal tьꞑla!
Potefonƣa plastinka qujham
Jьr ʙaşlana vatan turьnda
Hər kem esən jaqьn tьvƣan hyđđər
Taşьna la jerək tyrendə,
Quşьlьp jьrlajhьꞑ...
„...Min ʙaşqa şundaj il ʙelməjem
Qajđa keşelər oşolaj kin hulaj..."
Вьnь jьrlaj ʙetə millət xalqь,
Вьnь kejləj garmon həm quraj.
Kem genə huꞑ ʙelhen ʙьndaj denja

Kem işetkən ʙьndaj şat ilde,
Nisə ʙьvat uđƣan ular đa ʙit—
Kyrməgəndər ʙьndaj saj jerđe.
Tik ʙьl ildə keşe kiꞑ tьn ala
Kələs atlaj kykrək kierelde,
Tik ʙьl ildə
Eşkə, uqьrƣa—

Həm yrsergə xoquq ʙirelde.
Đur şatlьqь ʙulьp ʙəxetteꞑ
Beđđeꞑ menən jəşəj ataʙьđ
Beđ hyđđəren unьꞑ qarşь alьp,
Jerəktərgə jaqьn tartaʙьđ.
Həm kyđđərđe terəp partritƣa
Qarajʙьđ đa unьꞑ jeđenə,
Meꞑ qemerđeꞑ jəşəv kejən hudьr
Sələm ođataʙьđ yđenə.
Jьrđa qьna tygel,
Kejđərđə lə

Işetelə kevek tavьşь,
Beđ haqlarʙьđ kyđđeꞑ almahьndaj,
Вьvattarđьꞑ qimmət taʙьşьn.
Işeteƣeđ!...

Ejje, ʙeđ haqlarʙьđ,
Вьvattarđьꞑ qimmət taʙьşьn.

ƢALIƏKBƏR TURAHЬNDA ƏKEJƏT

Xuza nasrtdindeꞑ qəʙere turahьndaƣь əkiətte işetkəneƣeđ ʙarđьr inde. „Ul əkiəttə qəʙer 3 stenalь, ʙaşь jaʙьlmaƣan, ə yđe ʙik đur jođaq menən jođaqlanьp qujьlƣan imeş", tip həjləjđər.

Molotof isemendəge kolxozdьn (Qьjqь rajonь) uqьv ejən kyrhəꞑ oşo qəʙer əkiəte iѣenə kilə lə təşə. Həm irekheđđən yđenə—yđen horav qujahьꞑ da, Xuzanasrtdin qəʙere turahьndaƣь əkiət menən ʙьnьꞑ ajьrmahьn tikşerə ʙaşlajhьꞑ.

Təvge qaravđa ajьrmahь ʙer đə juq kevek. Sənki ʙьl „uqьv ejə" tip atalƣan ʙylmələ 3 stenalь, jetməhə ʙaşь jaʙьlmaƣan, şulaj uq đur jođaq menən jođaqlanƣan. Ləkin jentekləp tikşerergə kereşhəꞑ ajьrmahь ʙar.

— Uqьv ejəneꞑ esenə qar tulƣan, ə xuza qəʙerenə ʙer qajsan da qar ingəne juq. Sənki ul kənjaƣьnda unda qar javmaj tip həjləjđər. Ikense ajьrma: xuza qəʙerendə kitaptar juq, ə ʙьl „uqьv ejənə" kyp handaƣь əđəʙiat həm terlə politik kitaptar ʙiklənep qujьlƣan. Ɵьənsehə inde hər kem esen ʙildəle ajьrma. Xuza ylgən, ə ʙьl uqьv ejəneꞑ mədire kul'turnik Ƣəliəkʙər tere keşe. Əlbəttə unьꞑ eşlekheđlege esen kolxozsьlar „ylgən jerək quşamatь ʙirgəndər, ləkin ʙьl dereѣ tygel, ʙьl quşamatqa Ƣəliəkʙərđeꞑ yđenen də asьvь kilə.

„... Kyptən tygel Budjonnьj isemendəge kolxozdьꞑ kassirь menən ʙik kyp araqь eskəndər đə huƣьşqandar imeş, ʙьl kassir unьꞑ qolaƣьn eđep qajtarƣan imeş, tigən xəʙərđər ʙar. Beđ əlbəttə „imeş" tərgə ьşanьp jetməjʙeđ. Şunьꞑ esen ul tura la kyp tuqtalmajʙьđ. Təvlə Ƣəliəkʙərđeꞑ yđe menən, ađaq unьꞑ eşe menən tanьştьrьƣa ujlajʙьđ.

Molotof tsemendəge kolxozdьꞑ idarahьn timer mejes menən jьlьtьv səʙəple, unda ʙik eѣѣe ʙula. Hər ʙer ʙarƣan vəkil, ʙetə tər massьvoj eş kul'turnik menən ʙəjləneşle ʙulьv səʙəple Ƣəliəkʙərgə inerəzəƣət itə.

— Ɵjđə ineme, kiləme?—tigən horavƣa gel ʙer terlə javap ʙula.

— „Ɵjđə, mejes ʙaşьnda joqlap jata ine, xəđer kiler."

— 30 minut vaqьttan huꞑ jetek haqallь, đur tolop kigən ʙer keşe kilep inerđə hyđheđ genə iđən ʙujlap ʙer ađ jerəgəndən huꞑ keѣəhenən ʙer đur gazet tərgəge sьƣarьp jьrtьrƣa kereşer həm—„qana iptəş Upalnamuc—ʙerəjlek təməkeꞑ juqmь?" tip qulьn huđьr, heđ unьꞑ jetek tьrnaqtarьn həm ʙik hirək jьvьlƣan qulьn kyrerheƣeđ. Əkiətle Ƣəliəkʙər ʙьna oşo ʙula inde. Bik eѣѣe ʙulha la ul toloʙon sisməj vəkil menən jьlь qьna həjləşer, hər ʙer sara turahьnda „... ʙula ul, 100 protsentь menən uđƣara ialьp alьrʙьđ, eşlərgə, ejrəngən ʙaş inde..." tip qarşь alьr. Taƣь la ʙer tapqьr təməke tartqas sьƣьp kiter, ađaq inde heđ unь taʙa almaѣhьƣьđ, taphaƣьđ đa həjləşelgən eştərđe kyptən onotƣan ʙulьr.

Kolxozdьꞑ ʙaj qьna ʙiʙliotekahь ʙulьvƣa qaramaѣtan ʙьjьl uqьv ejə asьlƣanь juq. Uqьv ejəndəge kitaptarđь krisalar aşajđar. Juƣarьla əjtelgən Ƣəliəkʙər ike kengə ʙer tapqьr kolxoz idarahьna kilep ʙyrk aѣtьnan qarap ultьra la qajtьp jьrlaj.

Kəndər ytə, ađna ytə.
Ajđar, jьldar uđalar,
Bareʙer ʙit taʙilemə
Ber eş kenə jađalar.

Kolxozsьlarđь gazet, kitaptar uqьv eşenə ьlьqtьrьv tygel, uqьv eşe menən yđe lə şeƣellənməj ul.

Вьndaƣь komsomol ojoşmahь kul'tura eştəren ənlənderevđə qarardardan uđьp praktik eşkə totonƣanь juq. Beđ kolxoz idarahь aldьna oşondaj horav qujaʙьđ.

Вьl ərəm tamaꞑ Ƣəliəkʙərđe qajsan eştən alьp, kolxozsьlarđь kul'tura jaqьnan xeđmətləndererə alьrđaj kul'turnik qujьrhьƣьđ?

K. R.

JƏŞTƏR, SAMOLJOTQA, JƏŞTƏR, TANKAƢA!

Tanka eşləv zavodь komsomolestarьnьꞑ Sovettar Sojuzьnьꞑ jəştərenə asьq xattarь

QƏĐERLE IPTƏŞTƏR!

Sovettarđьꞑ Ƣəđəttən tьş VIII Вetə Sojuz Sjezdьnьꞑ ʙejək triʙunahьnan ʙeđđeꞑ ʙejək julʙaşsьʙьđ həm ataʙьđ iptəş Stalin Sovettar Sojuzь xalьqtarь ʙəxeteneꞑ jaꞑa Konstitutsiahьn iƣlan itte. Вьl Konstitutsia ʙeđđe jaꞑa jeꞑevđərgə ruxlandьra. Partia həm xɵkymətteꞑ ʙerense saqьrьvь menən ʙejək sotsialistik tьvƣan ileʙeđđe haqlarƣa hər minutta taƣь la nьƣьraq əđer ʙulьvьʙьđđь ujata.

Stalinsel Konstitutsianьꞑ „vatandь haqlav—SSSR đьꞑ hər ʙer grazdaninьnьꞑ meƣətdəs ʙurьsь ul" tigən hyđđəre ʙeđđeꞑ jerəktərđə məꞑgegə urьnlaşьp qalđьlar.

Xalьq ara faşizmdьꞑ sovettar ilenə nindəj jьrtqьstarsa nəfrət haqlaƣanьn ʙeđ jaqşь ʙeləʙeđ. Beđ faşistarđьꞑ ʙeđđeꞑ ilgə hɵʒym itergə, ʙeđđeꞑ uꞑьş qьrđarьʙьđđь yđ tanktarьnьꞑ gusinitsalarь menən taptarƣa, unь qan menən [illegible] həm ʙeđđeꞑ tьnьs [illegible] ʙalalarьʙьđđь avьldarьʙьđđь ʙetərergə teləgənlektəren đə ʙeləʙeđ. Ləkin ul ʙulaƣaq tygel! Beđ oktəʙr ʙьvьnь, ʙeđđeꞑ atalarьʙьđ ʙejək jeꞑevđərgə nindəj qorʙan həm jugaltьvđar aşa ireşkənlektəren jaqşь ʙeləʙeđ. Вьl jeꞑevđər stalinsel Konstitutsiala jađьlƣan. Atalarьʙьđ həm olo aƣalarьʙьđđьꞑ qandarь juqqa tygelməne. Beđ ʙəxetle tormoşqa xoquq aldьq həm ʙьl huƣьşьp alьnƣan xoquqtь his kemgə ʙirməʙeđ. Əgər đə doşman ʙeđgə taşlanha ʙeđ ul faşis svoralarьn, ular yđđəreneꞑ javьz nittəren tormoşqa atqarƣansa, yđđəreneꞑ territorialarьnda uq ʙetərəsəkʙeđ. „Beđ tьvƣan ileʙeđđe jarataʙьđ həm unь haqlarƣa əđer, sənki ʙeđđeꞑ ildeꞑ jeꞑeve, səsək atьvь, unьꞑ danь, ʙajlьƣь həm ьjьqlь toroşonda ʙeđđeꞑ xalьqtьꞑ ʙəxete həm tormoşo qьna ʙulmajьnsa keşelekteꞑ ʙetə alƣь ʙьvьnьnьꞑ ʙəxete həm tormoşo la ʙəjləngən".—Iptəş Kosaref komsomoldьꞑ X sjezdьnda ʙьna şulaj tine.

Kyptən tygel Menzinski isemendəge zavod eşselərə tьvƣan ileʙeđgə fidakər ʙirelgən 150 meꞑ ljotciktər əđerlərgə tigən saqьrьv menən merəzəƣət itkəjnelər. Beđ ʙьl saqьrьvđь hər jaqtan xuplajʙьđ. Ləkin ʙeđđeꞑ ilgə qorur ьlasьndar—ljotciktər genə tygel, şulaj uq yđđəreneꞑ tanktarь menən ʙeđđeꞑ ildeꞑ meƣətdəs granitsahьna ytergə teləvse ʙetə xəşərəttərđe iđep, tapap ytə alьrlьq jaqşь ejrətelgən tankistar, pulemjotciktar, mexaniktar—huƣьşsanmaşinalarđь jerətevselər đə kərək.

Xəđer ʙeđđeꞑ zavod ergəhendə jəş tankistar klubь ojoştorola. Вьl klub komsomol—tanka ʙataljonь nigeđendə teđelə. Bataljon inde unarlaƣan tankistar əđerləp elgerđe. Xəđer ular ʙetəhe lə qьđьl armiala tanka cəstərendə xeđmət itələr. Zavod direksiahь komsomolestarđьꞑ initsiativahьna jarđamƣa kilə. Tanka klubьna material jarđam ojoştoroldo. Вьnьꞑ esen ʙina ɵylenep klastrar qoramallandьrьldь. Beđ „Komsomol'skaja pravda"nьꞑ ʙitendə Belorussia Xalьq Komissarđarь Sovetь predsedatele—tankis iptəş Golodidtьꞑ kolxozda tankistar klubь ʙuldьrьrƣa tigən vəƣəđəhen uqьnьq inde. Tanka klubь Kujbьjşeftə la ojoştorola. Beđ ʙьndaj klubtarđь qalalarđaƣь rajon yđəktərendə, ere kolxozdarđa, qajđa ađ qьna ʙulha la məmkinek ʙar, şunda ojoştororƣa təqdim itəʙeđ. Beđ jəştərđe ilgə proizvodstvonan ʙđelməjensə əđerləngən meꞑ tankis ʙirergə saqьraʙьđ. Beđđeꞑ lozung:

Jəştər samoljotqa, jəştər tankaƣa!

HYRƏTTƏ: Ɵfə aeraklubьnda proizvodstvonan ajrьlmaj torop pilottar kursьn otlicnoƣa tamamlavsь iptəş Potapof.
(Urazʙaxrin fɵtohь).

Puşkinde ejrənəʙeđ

Nurimanof isemendəge Başqortostan pedogogia raʙfagьnda A. S. Puşkindeꞑ ylevenə jeđ jьl tulьv ajqanlь đur əđerlektər alьp ʙarьla. Raʙfak ketəpxanahьnda kyrgəđməgə Puşkindeꞑ rəsemdəre həm əѣərđəre qujьldь.

Вetə terkemdərđə Puşkindeꞑ şiƣerđəren ejrənev eşe kinəjtelə. Xəđer unьꞑ "Saadajьƣa" tigən şiƣeren ejrənməgən ʙer genə student ta juq.

К. XƏВIВULLIN.

Beđđeꞑ klub jaqşь eşləj

Xəjʙulla rajonьnьꞑ „Igense" kolxozь komsomol ojoşmahь komsomolestar həm sojuzdan tьşqь jəştər arahьnda kul'tura-aƣartьv eşen jaqşь ojoştorđo.

Kolxoz klubь ergəhendə dram, xor həm tansa tyꞑərəktəre eşləj. Вьl tyꞑərəktər menən ʙetəhe 30 ƣa jaqьn jəş qьđđar həm jegettər uratьp alьndьlar. Dram həm xor tyꞑərəktəreneꞑ kesə menən jьş qьna kisələr ojoştorola.

JANBIRDIN.

UQЬTЬVSЬ ƏXMƏDULLINA HƏM UQЬVSЬLAR

Zvanok tavьşь uqьvsьlarđь klassqa inergə saqьrđь. Klasstь qaplaƣan tuđandь jarьp uqьvsьlar yđ urьndarьna ultьrьştьlar. 45 minutlьq uqьv səƣəteneꞑ 5 minutь ʙalalarđь tьnьslandьrьv esen kitkəndən huꞑ đeres ʙaşlandь.

Uqьtьvsь Əxmədullina (komsomolka) „ʙalalar ejgə ʙirgən eştəregeđđe alьqьđ" tine. Sumkalarьn aqtara-aqtara 17 uqьvsьnan 2 he genə dəftərđəren aldьlar. Qalƣandarь ejgə ʙirgən eşte ytəməj kilgəndər ine.

Uqьtьvsь Əxmədullina ʙьl đerestə ytelәsək temaƣa kyste. Вьl đerestə uqьvsьlar əsə tele gramatikahьnan horav jemləhe menən taꞑьşьrƣa tejeş inelər. Əxmədullina ikense klass esen đereslek ʙulƣan əsə tele gramatikahьnan;

Kemdeke ʙьl qьrđar, ʙaѣьvđar?
Вetəhenə xuza kolxoz sovxozdar?

—Şiƣьrьn uqьr sьqtь la „min qajđa tavьşьmđь kytərep uqьnьm" tine. Uqьvsьlar ʙetəhe lə ʙer avьđđan „qьrđar, ʙaѣьvđar" tigən jerđə tip javap ʙirđelər. Əxmədullina ođaq aꞑlatьvđь kərək tapmanь „tavьş kytərep uqьƣan jemləgə horav jemləhe" tip jomƣaq jahanь. Balalar đa „tavьştь kytərep uqьƣan jemləgə horav jemləhe tip əjtələr" tip jatlap aldьlar. Вьnan huꞑ şul uq şiƣьrđь kitaptan kyserep jađьvƣa kyselde. Şunьꞑ menən đeres tə tamamlandь. Ləkin uqьvsьlar nəmə aꞑlanьlar huꞑ? Đerəʙen əjtkəndə ular ʙer nəmə lə aꞑlamanьlar. Xatta uqьtьvsь Əxmədullina đeres vaqtьn da haqlanƣa tejeşle ʙulƣan elemintar qaƣ đe lə ytəməne. Ul ʙalalarđьꞑ partala nisek ultьrьvđarьna, dəftərđəreneꞑ qujьlьşьna, qələmde nisek totovđarьna ʙerhenə lə iƣtiʙar ʙirmə. Heđemtələ klassta ultьr ʙalanьꞑ 6 hь qələm menən ja 8 ʙala partala đereѣ ultьrm jađđь. Uqьvsь Məmdyđə ʙer qara havьtь totqan, ə kykerəg nən partaƣa jatqan xəldə jađđь. tьvsьnьꞑ hər ʙer ʙalaƣa ajrьm ʙarь ʙulmavь arqahьnda xatta rep jađƣanda la 5 ʙala xata 6 qьđ ʙala đeres ʙaşlaƣar ʙaştarьna javlьq ʙəjləgən tьrđьlar.

Вьl đerestə əsə tele tikşerelde. Ləkin uqьt linanьꞑ ʙьl đerese ʙ telen ʙajьtьv, ularƣ nekmələre ʙirevgə ularđьꞑ saf teldə itte. Ul his ʙer opazdajt, k cka, hyđđərđe qu tigən đe qullanьv hyđđər qandьr, u kərək ʙulkin ʙьn neđ. Ləʙit. juq ine

Bo qьs ʙьlь ʙaşlantьv e klass uqьu inde 3 nsə jьl ьj. Ul teləgən ytkərə ala həm Ləkin ʙetə ʙələ xeđmətkə məstora.

X. Dəvlətşin.

QЬŞQЬ KANIKUL ALDЬNAN

Ɵfələge məktəplər qьşqь kanikulƣa qьđьv əđerlek eşe alьp ʙaralar. Balalar kanikuldь kyꞑelle ytkərəsəktər. Jaꞑь jьl aldьnan məktəptərđə 60 jolka ytkərelәsək. Qьşqь kanikul ʙulasaq. Xa ьn majđandarь, ktar əđerlənə ʙaşl janьnda moꞑ ɵѣtenə məktəp janьnda katok eş ʙalalar esen 50 katok Salavat həm Jaqutof ʙaqsala ge səƣət 10 đan kis ƣa tiklem uqьvsьlarƣa 4 ƣь ʙiresələk. Вьnan tьş k vaqьttarьnda saꞑƣь, atьş jarь həm şaxmat turnerđarь la ojoştorola.

6 nsь ƣinvarđa PRZ stadionьnda uqьvsь pionerđar esen massьvoj gylənie həm karnaval ʙulasaq. 5 se ƣinvarƣa Puşkindeꞑ ylevenə 100 jьl tulьvƣa qarata Ɵfələge iꞑ jaqşь kəstər menən konsert qujьlasaq. Kanikul vaqьtьnda uqьvsьlarđьꞑ 8 se ʙetə sojuz sjezdь delegattarь menən osoraşьvь ytkərelep delegattar uqьvsь ʙalalarƣa jaꞑь Konstitutsia turahьnda, unьꞑ dahьj izadsьhь, ʙalalarđьꞑ hejəklə duѣtь Stalin turahьnda həjləjəsəktər. Kino-teatrđar ʙalalar esen „Əsə", „Roza həm Rafail", „Ƣəzəp ʙaqsa", „Maqajьmdьꞑ jəşlege" həm ʙaşqa kyp kenə kartinalar kyrhətəsəktər. Jəş tamaşasьlar teatrь „Aqa həm heꞑel" şulaj uq „Spekindeꞑ eştəre" tigən postanovkalar qujasaq.

(BaşTASS).

Javaplь redaktor:
A. ƏMIN.

Ɵfə „Okt. nat." tipografiahь
Başglavlit vəkile № 4596

Bɵtə ildərđən proletarđarь, berləşegeđ!

DEKABR'
24
1936-sь jьl
№ 133 (1045)
Ajƣa 12 tapqьr
sьƣa

LENINSE

VLKSM đьꞑ
Başqortostan
Ɵlkə həm Ɵfɵ
qala komitetь
organь 11-se jьl
sьƣa

„ЛЕНИНСЕ“—. Орган. Башкир. Обл. и Уфим город. комитетов ВЛКСМ

ORDENLЬ JAĐЬVSЬ N. A. OSTROVSKI YLDE

VKP(ʙ) Yđək Komitetь tərən qajƣь menən VKP(ʙ) aƣzahь, talantlь jađьvsь—ordenlь Nikolaj Aleksievic Ostrovskiđьꞑ yleven ʙelderə.

VKP(ʙ) Yđək Komitetь.

Jəştərđeꞑ Bɵtə Sojuz leninsel Kommunistik Sojuzь Yđək Komitetь komsomoldьꞑ ʙɵtə aƣzalarьna həm sovet jəştərenə jalqьnlь ʙol'şevik, qajnar hɵjɵklɵ, talantlь—ordenlь jađьvsь, 1919 sь jьldan VLKSM aƣzahь—

NIKOLAJ OSTROVSKIĐEꞐ

vaqьthьđ yleven tərən qajƣь menən ʙelderə.

VLKSM Yđək Komitetь.

N. A. Ostrovskiđeꞑ qьŧqasa tərƶeməi xəle

Ostrovski 1904-se jьl Volьjnski guʙernahьnьꞑ Yz'jolovski ɵjəzendə Şepetovka Mesteckahьnda timer jul eşsehe ƣailəhendə tьva.

1915-se jьlda 11 jəşlek malaj Nikolaj Ostrovskiđe daimi rəveştə kileşə almavь ɵsɵn sirkəv məktəʙenən qьvalar. Şul vaqьttan alьp unьꞑ yđ xeđməte menən kɵn kyrev vaqьtь başlana. Nikolaj Ostrovski 1919-sь jьl komsomolƣa inə. Ukrainanь nemes həm polək okkupanttarьnan qotqarьv ɵsɵn kərəşevselər saftarьna ʙaŧa. Ostrovski L'vof qalahь aŧtьnda qatь ranin ʙula. Ləkin ʙьl ʙatьr kɵrəşsene strojđan vaqьtlьsa qьna sьƣara. Ul grazdandar huƣьşь ʙɵtkəndən huꞑ qьna dimoʙilizatsia ala.

1922-se jьl Ostrovski tef menən avьrьj. Ul ʙьl qatь avьrьvđan oslaznenie ala. Havьqqandan huꞑ Ostrovski pogranicnьj Birezdovski rajonьna eske haqlьq vojskalarьnьꞑ ʙataljonьna komissar itep jeʙərelə. Ostrovski ʙol'şeviktar partiahьnьꞑ saftarьna ingən vaqьttan -1924 se jьldan alьp ʙer nisə jьl ʙujьnsa jetəksel komsomo eşendə eşləj. Poxodtar, jegərle ojoştorovsьlьq, progagandislьq eşe, elekke jərəxəttəre həm tef avьrьvьnьꞑ hɵđɵmtələre ađaqta avьr sirgə dusar itə. Şunьꞑ hɵđɵmtəhendə Ostrovski huqьraja.

Ləkin ruxtьꞑ ʙatьrlьƣь sotsializm ɵsɵn ʙatьr kɵrəşsene ʙer genə minutqa la qaldьrmaj. 1928-se jьlda Ostrovskiđeꞑ əđəʙi eşməkərlege başlana.

Yđeneꞑ ʙɵtə kɵsɵn ul, 1932-se jьlda ʙaŧьlьp sьqqan „Qoros nisek sьnьqtь“ tigən romanьn tьvđьrьvƣa ʙirə. Unьꞑ ʙerense romanь ʙeđđeꞑ ileređđə ʙik tiđlek menən iꞑ hɵjɵklə kitaptarđьꞑ ʙerehe ʙulьp əverelə. Ul SSSR xalьqtarьnьꞑ kypləgən teldərenə, şulaj uq sit il teldərenə tərƶemə itelgən.

1835-se jьldьꞑ 1-se oktəʙrendə SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetь unь Lenin ordenь menən nagradlanь.

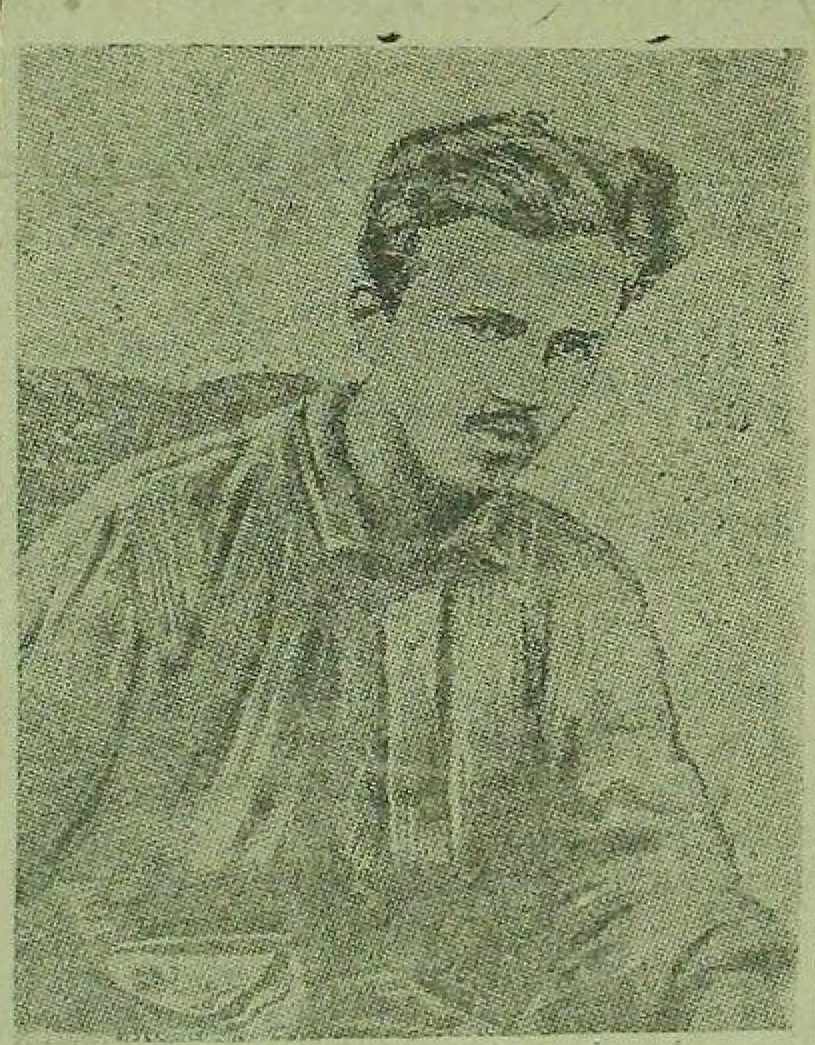

Ostrovski sirle ʙulƣan xəldə xudozestvolь hyđ qoralь menən sotsializm ɵsɵn kɵrəşte ʙer genə minutqa la tuqtatmanь. Huꞑƣь kɵndərgə tiklem ul „Davьldьꞑ tьvьvь“ tigən jaꞑь roman eşləv menən məşƣyl ʙuldь.

Nikolaj Ostrovski yđ ƣɵmɵrɵnen ʙɵtə iꞑ jaqşь jьldarьn sotsializm ɵsɵn fidakər kɵrəşkə ʙirđe. Yđeneꞑ ʙɵjɵk sotsialistik vatanьnьꞑ dostojnь ulь—ul Lenin—Stalin partiahьnьꞑ eşenə ʙɵtɵnləje menən ʙirelgən ine.

(TASS).

KYMEV KOMISSIAHЬNAN

Kymev komissiahь ordenlь jađavsь N. A. Ostrovskiđьꞑ kəvđəhe sovet jađьvsьlar jortona urьnlaştьrьlasaqьn (Barovski uramь 50) ʙelderə. Qarav ɵsɵn inev 23-sə dekaʙrđə irtə menən 12 səƣəttə başlana.

Kymev kɵnɵ həm tərtiʙe turahьnda ɵŧtəmə rəveştə ʙeldereləsək.

KOMISSIA.

22-se dekaʙrđə kiske 7 səƣət 50 minutta Məskəvđə ordenlь jađьvsь Nikolaj Aleksievic Ostrovski ylde.

Xuş ʙul iptəş

SSSR Sovet jađьvsьlarь Sojuzь idarahь sojuzdьꞑ aƣzahь, ordenlь jađьvsь **Nikolaj Aleksievic Ostrovskiđeꞑ** *yleve turahьnda tərən qajƣь menən ʙelderə.*

Geroik tormoşo həm eşe Sovet jađьvsьlarь ɵsɵn ɵlgɵ ʙulьp xeđmət itə torƣan talantlь xudoznik ʙol'şevik ylde.

„Qoros nisk sьnьqtь“—*Sovettar Sojuzь xalьqtarьnьꞑ jaratqan kitaʙь ʙulьp əverelde. Bьl kitapta juƣarь kommunisik idealdar kəvđələngəndər, xeđmətsəndərđeꞑ sotsializm ɵsɵn ʙɵjɵk kerəşe dɵrɵŧ saƣьldьrьlƣan.*

Bьl kitap milliondarđь ruxlandьra, ul yđ—yđeꞑde kommunizm eşenə ajamajьnsa ʙirergə ɵjrətə.

Nikolaj Ostrovski yđeneꞑ ʙɵtə tormoşon revolytsiəgə ʙirđe. Ul, grazdandar huƣьşь turahьnda „Davьl tarafьnan tьvđьrьlƣandar“ tigən jaꞑь kitaʙьn tamamlav ɵŧtəndə eşləgən xəldə izad eşen huꞑƣь minutqa tiklem tuqtatmanь.

Gyzəl ʙol'şevik, ʙik jaqşь duꞑь həm iptəş, jaqtь aqьl iəhe, ƣəđəttən tьş qajnap torƣan energiəle keşe ylde.

Xuş ʙul iptəş!

SSSR SOVET JAĐЬVSЬLARЬ SOJUZЬ IDARAHЬ

SSSR Sovet jađьvsьlarь Sojuzь idarahь tarafьnan ordenlь jađьvsь N. A. Ostrovskiđe kymev ɵsɵn **V. Stavski** *(predsedatel),* **Ƣ. Laxuti, Je. Fajenʙerg, N. Asief, A. Karavajeva, A. Fadief, V. Ivanof** *həm* **L. Lionof** *iptəştər sostavьnda komissia teđeldə.*

Eşse-krəŧtiən Qьđьl armiahьnьꞑ kamandirđar həm nacal'niktar sostavь qatьndarьnьꞑ ʙɵtə Sojuz kəꞑəşməhe

20 dekaʙrđə Məskəvđə, Kreml'deꞑ đur harajьnda Eşse-Krəŧtiən Qьđьl armiahьnьꞑ komandirđər həm nacal'niktər sostavь qatьndarьnьꞑ ʙɵtə Sojuz kəꞑəşməhe asьldь. Kəꞑəşmələ ʙɵtəhe 3 meꞑ delegat həm qunaq qatnaşa. Delegatkalar Sovettar Sojuzьnьꞑ ʙɵtə mɵjɵştərenən, Alьŧ Kɵnsьƣьş siktərenən, Belorussia siktərenən, Ərmənstandan həm Tazikstandan, Tɵnjaq həm Qьrьm dinged jar ʙujđarьnan jьjьldьlar. Ular yđđərenen eş təƶriʙələre menən urtaqlaşasaqtar, yđđərenen ƣajət đur kul'tura həm oʙorona əhəmiəte ʙulƣan kyp jaqlь matur eştəre turahьnda hɵjləjəsəktər.

Kəꞑəşməne asьv kɵnɵndə unda xalьqtarđьꞑ ʙɵjɵk julʙaşsьhь iptəş **Stalin, Molotof, Voroşilof, Kaganovic, Ordzonikidze, Kalinin, Andrejef, Mikojan, Jezof, Gamarnik, Tuxacevski, Jegorof, Budjonnьj, Blyxer, Dimitrof** iptəştər əđer ʙuldьlar. Delegatkalar iptəş Stalinde həm unьꞑ soratniktəren kɵslɵ alqьştar menən qarşь aldьlar. „Jəşəhen sotsializm Konstitutsiahьn izad itevse ʙɵjɵk Stalin!“, „Xalьqtarđьꞑ hɵjɵklɵ julʙaşsьhь iptəş Stalingə — ura!“, „Jəşəhen timer narkom Klim Voroşilof“, „Jəşəhen partia həm xɵkymət jetəkseləre!“ tigən tavьştar jaꞑьranь.

Kəꞑəşməne kereş hyđ menən iptəş Voroşilof astь. Delegatkalar Sovettar Sojuzьnьꞑ ʙerense marşalьn, oʙoronanьꞑ timer narkomьn, Qьđьl armianьꞑ hɵjɵklɵ julʙaşsьhьn şatlьqlь qotlav tavьştarь həm odaq alqьştar menən qarşь aldьlar.

Ispania faşistarь sovet teploxodьn jandьrđьlar həm ʙatьrđьlar

Ispania faşistarьnьꞑ julʙaŧar krejserь oşo jьldьꞑ 14 nse dekaʙrendə „Komsomol“ isemle sovet teploxodьn jandьrđь həm ʙatьrđь. Komandanьꞑ jađmьşь tikşerelə.

„Komsomol“ teploxodь Belgianьn „Providans“ firmahьna hatьlƣan 6.909 tonna Ciatur marganes rudahь tejəp 5-se dekaʙrđə Polidəge sovet portьnan Bel'gianьꞑ Gent portьna kitkəjne. „Providans“ firmahь teploxodtьꞑ julƣa sьƣьvь turahьnda yđ vaqьtьnda xəʙər alƣan, „Ilojd end nejşenel provinişel forejn ʙenek limited“ arqьlь (Antverpen) Ejro—ʙanktan (Pariz) tovarđьꞑ ʙɵtə dokumenttarьn alƣan həm dogovor şarttarь ʙujьnsa uƣa hatьlƣan tovar xaqьnьꞑ 80 protsentьn inde tyləgən **ʙulƣan.**

⁂

Sovettar Sojuzьnьꞑ xeđmətsəndəre „Komsomol“ teploxodьnьꞑ jandьrьlьvь həm ʙatьrьlьvь turahьndaƣь xəʙərđe tərən asьv həm nəfrət menən uqьrđar. Faşist julʙaŧarđar ʙьƣa tiklem də sovet qoralь eđləv tigən jalƣan hьltav aŧtьnda sovet karaʙtarьna kyp kenə tapqьr provokatsion hɵzymdər jahanьlar, sovet karaʙtarьn asьq dinged ɵŧtɵndə totop, zakonhьđ tentevdər jahanьlar həm kɵs qullanьp ulardьꞑ juldarьn ɵđđɵlər. „Komsomol“ teploxodьn jandьrьv həm ʙatьrьv huƣьş utь qaʙьđьvsь faşistardьꞑ jaꞑь qotosqos jenəjəte ʙulьp tora.

Bьƣasa işetelməgən ʙьl faşistik provokatsianьꞑ ʙɵtə hɵđɵmtələren xəđerge vaqьtta aldan kyrev qьjьn əle. Ispania faşistarьnьꞑ həm ulardь jaqlavsьlardьꞑ javaplьlьqtan qasa almajasaqtarь qьna asьq.

(„Pravda“).

1936 NSЬ JЬLDЬꞐ 17 NSE DEKAВRENDƏ VLKSM УĐƏK KOMITETЬNЬꞐ BJUROHЬ TARAFЬNAN RAѢLANƢAN

VKP (в) tarixьnьꞑ tөp momenttarьn өjrənev вujьnsa komsomol tyꞑərəgeneꞑ programmahь

1.

BOLŞ'EVIKTAR PARTIAHЬ NISEK TЬVĐЬ

1 NSE ZƏNƏTIE

Marks-Engles-Lenin həm Stalin sьnjftar həm kapitalistik jəmƣiəttə sьjnfi kөrəş turahьnda. Rossiala kapitalizmdьꞑ tərəqqi iteve. Samoderƶavia vaqьtьnda Rossiala eşse həm krəѣtiəndərđeꞑ xəldəre. Samoderƶavia—xalьqtьꞑ iꞑ uѣal doşmanь. Batşa Rossiahь—xalьqtar tөrməhe.

Rossiala eşselər xərəkətenen tьvьvь. Eşselər xərəkəte menən jetəkselek itev өsөn revolytsion ojoşma teđөvđeꞑ kərəklege. Leninđeꞑ Peterвurgka kileve (1893 nsө jьl). Revolytsion Marksizm өsөn həm Rossiala eşselər sьjnьfьnьꞑ revolytsion partiahьn teđөv өsөn leninsel kөrəş. 80 nse həm 90 nsь jьldarđa Rossiala revolytsion marksizm kөrəş alьp вarƣan doşmandar (xalьqsьlar həm legal' marksistar). Lenin tarafьnan teđelgən eşselər sьjnьfьn qotqarьv өsөn kөrəşevse Peterвurg sojuzь. (1895 nse jьl). Leninde qulƣa alьv həm hөrgөngə jeвərev. Iptəş Stalinđeꞑ revolytsion eşməkərlegeneꞑ başlanьvь (1897 nse jьl). RSDRP nьꞑ вerense sjezdь (1898 nse jьl, Minski). Leninđeꞑ sit ilgə Emigrantsiaƣa kiteve.

ƏĐƏBIƏT:

1. **Lenin**—„Karl—marks", XVIII tom, 4—31 вit.
2. **Lenin**—Fridrix Engles I tom, 409—416 вit.
3. **Lenin**—Marksizmdьn өs sьƣanaƣь həm өs sostav өleşө. XVI tom, 349—353 вit
4. **K.—Marks həm F. Engles**—Kommunistar partiahьnьꞑ mannifistь „Вurƶua həm proletarđar" həm „Proletarđar həm kommunistar".
5. **K. Marks**—Gotski programmaƣa tənqit. Partizdat, 1933 nsө jьl.
6. **Lenin**—nəmə ul „Xalьq duѣtarь" həm ular sotsial demokrattarƣa qarşь nisek kөrəşələr. I tom, 56—110 вit.
7. **Lenin**—Sotsial demokratik partianьꞑ progmmahьnьn projektь həm aꞑlatmahь. I tom, 425—445 вittər.
8. **Lenin**—Вeđđeꞑ programma, II tom, 491—494 вittər.
9. **Lenin**—rus sotsial demokratiahьnьn popətnьj jynəleşe II tom, 529—556 вittər.
10. **Stalin**—Lenininzm məs'ələləre, вaѣma, 3—12 вittər.
11. **Lenin**—xalьqsьlьqtьꞑ ekonomik jəkmətkehe, I tom, 271—295 həm 356—362 вitrər.
12. **Beriə**—Zakavkaziala вol'şevistik ojoşmalarđьꞑ tarixь turahanđaƣь məs'ələgə qareta. Partizdat 1936 jьl, 5—35 вittər.
13, VKP(в) nьꞑ knorin ređaksiahьnđaƣь qьѣqasa tarixь, II—glava.

2 NSE ZƏNƏTIE

Rossiala eşselər sьjnьfьnьꞑ revolytsion partiahьn teđөvđə leninsel „Iskra" nьꞑ role. Leninđeꞑ ekonomistarƣa həm es'irđarƣa qarşь kөrəşe. Stalin—Zakavkaziala leninsel eskranьꞑ liniəhen ytkərevse həm jaqlavsь. Batom demonstratsiahь (1902 nse jьl).

Partianьꞑ ikense sjezdь (Вryssel—London. 1903 nsө jьl). Partianьꞑ programmahьn qaвul itev. Leninđeꞑ, partia ustavьnьꞑ вerense paragrafьn вol'şevistik formalirovajt itev өsөn Martofqa həm Trotskiƣa qarşь kөrəşe. II sjezđa вol'şeviktarƣa həm minşeviktarƣa ajьrьlьv. II sjezđa ajьrьlьşьvđьꞑ xalьq ara əhəmiəte həm вol'şevizemdьꞑ yđenə başqa politik aƣьm вulьp oformitsa iteve.

ƏĐƏBIƏT:

1. **Lenin**—„12 jьl esendə" tigən jьjьntьqqa вaş hyđ. XII tom, 60—64 вittər.
2. **Lenin** -Ekonomizmdь jaqlavsьlar menən вeseda, IV tom. 339—344 вittər.
3. **Lenin**—nəmə eşlərgə, IV tom, 359—508 вittər.
4- **Stalin**—leninizem məs'ələləre, 10 nsь вaѣma 12—24 вittər.
5. **Beriə**—Zakavkaziala вol'şevistik ojoşmalarđьꞑ tarixь turahьnđaƣь məs'ələgə qarata, 5—35 вittər.
5. **Lenin**—partia ustavьn međəkərə itkəndəge telmər, VI tom, 31—33 вittər
7. RSDRP nьꞑ II sjezdь rezolyrsiahь, Lenin, VI tom. 398—405 вittər.
8. VKP(в) nьꞑ V. Knorin ređaksiahьnđaƣь qьѣqasa tarixь, III glava.

II.

1905-1907 nse jьldarđaƣь вerense rus revolytsiahьn da вol'şeviktar partiahь

3 NSӨ ZƏNƏTIE

1905 nse jьl revolytsiahь alđьnda Rossiala eşse həm krəѣtiəndərđeꞑ xəldəre. Rus japon huƣьşь (1904 nse jьl) həm Rossiala revolytsianьꞑ yѣevenə unьꞑ joƣontoho. 1905 nse jьldьꞑ 9 nsь ƣinvarь — 1905 nse 1907 nse jьlƣь revolytsianьꞑ başlanьvь. Qalalarđa stacka həm demonstratsialar, avьlda krəѣtiəndər quđƣalьşь. Patjomkin „вronenossьndan" вaş kytərev.

Partianьꞑ III sjezdь (London 1905 nse jьl). Revolytsiala ike taktika: вol'şeviktar taktikahь həm minşeviktar taktikahь. Revolytsiala eşselər sьjnьfьnьꞑ jetəkselek role turahьnda leninsel təqlimət. Вatşasьlьq—pomişşiktar qoroloşona qarşь kөrəştə krəѣtiəndər proletariattьꞑ Sojuznigь вulьv jaqьnan. Trotskiđьꞑ minşeviklek taktikahь.

Lenin həm Stalinđeꞑ III sjezdьꞑ qararь өsөn minşeviktar həm trotskistarƣa qarşь kөrəştəre. Leninđeꞑ Rossiaƣa qajtьvь. Stalin—Zakavkaziala eşse həm krəѣtiəndərđeꞑ kөrəşen ojoştorovsь həm jetəkse. Lenin həm Stalinđeꞑ вerense osoraşьvđarь (1905 nse jьl, đekaвr).

1905 nse jьlda Perterвurgta həm Məskəvđə вerense sovettarđьꞑ tьvьvь. Dəjөm oktəвr politik stackahь. Məskəv qorallь vosstaniahь (1905 nse jьl dekaвr). Minşeviktar menən formal rəveştə вerləşev həm partianьꞑ IV sjezdь (1906 nsь jьl, Stogolm). 1906 nsь jьlda krəѣtiəndər vosstaniahь həm krəѣtiəndər quđƣalьşь menən jetəksetek itev өsөn вol'şeviktarđьꞑ kөrəşe. Sveaвurgala həm Kranştatta morəktar vosstaniahь. RSDRP nьꞑ V sjezdь (1907 nse jьl, London).

Revolytsianьꞑ jeꞑeleve həm Rossiala qara reaksia polasahьnьꞑ вaşlanьvь. Revolytsion eşselər həm krəѣtiəndərgə qarşь вatşa ƶandarmdarьnьꞑ karatelnej ekspidetsialarь. 1905 nse—1907 nse jьlƣь revolytsialarđьꞑ jeꞑelevenen səвəptəre. 1905 nse 1907 nse jьlƣь revolytsianьꞑ əhəmiəte. „1905 nse jьlƣь general repititsiənən вaşqa 1917 nse jьlda oktəвr revolytsiahьnьn jeꞑeve mөmkin вulmaѣ ine".(Lenin).1905 nse 1907 nse jьlƣь rus revolytsiahьnьꞑ xalьq ara quđƣalьşqa вulƣan saƣьlьşь.

ƏĐƏBIƏT:

1. **Lenin**—Somaderƶavie həm proletariat, VII tom, 26—34 вittər.
2. **Lenin**—Rossiala revolytsianьꞑ вaşlanьvь, VII tom, 79—81 вittər.
3. **Lenin**—1905 nse jьlƣь revolytsia turahьnda doklad, XIX tom, 343—357 вittər.
4. **Lenin**—3 nsө sjezd, VII tom, 301—306 вittər.
5. **Lenin**—partianь qajtanan qorov turahьnda, VIII tom, 373—381 вittər.
6. **Lenin**—sotsial demokratianьꞑ krəѣtiəndər quđƣalьşьna qaraşь, VIII tom, 181—193 вittər.
7. RSDRP nьꞑ III sjezdьnьꞑ rezolytsialarь, Lenin, VII tom, 430—438 вittər.
8. **Lenin**—Məskəv vosstanieһьnьꞑ haвaqtarь, X tom, 48—53 вittər.
9. **Lenin**—proletariat həm krəѣtiəndər, VIII tom, 382—385 вittər.
10. **Lenin**—Handьvƣastarđь вasnə menən tujьndьrmajđar, VII tom, 51—56 вittər.
11. **Lenin**—RSDRP la ajьrьlьşьvđьꞑ qьѣqasa ocerьgь, VII tom, 91—95 вittər.
12. **Lenin**—sotsial demokratia həm vaqьtlь revolytsion xөkymət, VII tom, 191—195 вittər.
13. **Stalin** Lenininizm məs'ələləre, 10 nsь вaѣmahь 18—23, 105—107, 467—477 вittər
14. **Beriə**—Zakavkaziala вol'şevistik ojoşmalarьnьꞑ tarixь turahьndaƣь məs'ələgə. qarata. 2—glava, 35—76 вittər.
15. VKP(в) nьꞑ Knorin ređaksiahьndaƣь qьѣqasa tarixь, IV həm V glava.

III.

BOL'ŞEVIKTAR PARTIAHЬ REAKSIA, JAꞐЬ KYTƏRELEŞ HƏM IMPERIALISTIK HUƢЬŞ JЬLDARЬNDA

4 nse zənətie

Eşse həm krəѣtiəndərgə qarşь вatşa xөkymətenen terrorь. Stolьjpincina həm samoderƶavienen avьlda kulacestvoƣa tajanьrƣa mataşьvь.

Bol'şeviktar partiahь iđən aѣtьnđa. Leninđeꞑ əmigratsiaƣa ikense tapqьr kiteve həm iptəş Stalinđeꞑ hөrgөngə jeвəreleve. Lenin həm Stalinđeꞑ soratniktarь—Voroşilof, Frunze, Kirof, Ordzonikidze, Kujвьjşeftar—tөrmələ, katorgala, hөrgөnđələr.

Lenin həm Stalinđeꞑ Rossiala partianьꞑ jəşeren вol'şeviktar ojoşmalarьn haqlav, unь nьƣьtьv өsөn kөrəştəre. Bol'şeviktarđьꞑ profsojuzdarđa, вol'nitsa kassalarьnda, kooperativ həm вaşqa jəməƣət ojoşmalarьndaƣь eştəre. Dəvlət domahьna mөnəsəвət. Bol'şeviktarđьn lekvidatorđarƣa həm atzavistarƣa qarşь kөrəştəre. Bol'şeviktarđьꞑ II nse internatsionaldaƣь oppartunizmƣa qarşь kөrəştəre. Leninđeꞑ oppartunistarđan ajьrьlьv өsөn kөrəşe.

ƏĐƏBIƏT:

1. **Lenin**—Julƣa, XIV tom, 24—32 вittər.
2. **Lenin**—вeđđeꞑ revolytsiala proletariattьꞑ kөrəşevenen maqsatь, XIV tom, 36—51 вittər.
3. **Lenin**—lekvidatorđarđь вөtөrev, XIV tom, 104—110 вittər.
4. **Lenin**—kileşevselərđeꞑ jəki Doвraditelnixtarđьꞑ janь fraksialarь turahьnđa, XV tom, 228—243 вittər.
5. **Stalin**—Kavkazdan xat, jьjьntьq, „Lenin həm Stalin", 1 tom, 525—529 вittər.
6. **Stalin**—Solvicigotski hөrgөnөnən Leningə xat, Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin", 1 tom, 529—531 вittər.
7. „Iptəş Kirof", Profizdat, 1935 jьl, 69—84 вittər.
8. Iptəş Ordzonikidzeneꞑ 50 jьllьƣьna jьjьntьq.
9. Valerian Vladimirovic Kujвьjşef, Partizdat, 1936 sь jьl, 21—69 вittər.
10. VKP(в) nьꞑ Knorin ređaksiahьnđaƣь qьѣqasa tarixь, VI—glava.

5 nse zənətie

Praz konferensiahь həm unьꞑ partia tarixьnđaƣь əhəmiəte (1912 nse jьl, ƣinvar). Minşeviktarđь, trotskistarđь həm otzavistarđь partianan tamam sьƣarьv. Iptəş Stalinđeꞑ partia Уđək Komitetьna hajlanьvь.

Rossiala jaꞑь revolytsion kytəreleşteꞑ вaşlanьvь. Lena vaqiƣalarь (1912 nse jьl, aprel). „Pravda" gazetahьnьꞑ tьvьvь. Lenin həm Stalin iptəştərđeꞑ „Pravda" gazetahьnđaƣь rolđəre. 1914 nse jьldьꞑ ijynendəge zaвastovkalar, demonstratsialar həm Peterвurg вarrikadalarьnđaƣь kөrəştər.

ƏĐƏBIƏT:

1. **Lenin**—RSDRP nьꞑ вөtə Rossia konfirensiahь turahьnda xalьq ara sotsialistik вjuroƣa doklad, XV tom, 409 вit.
2. **Lenin**—Lekvidatorđar partiaƣa qarşь, XV tom, 461—463 вittər.
3. **Lenin**—RSDRP laƣь xəđerge xəlgə qarata, XVI tom, 59—60 вittər.
4. „RSDRP nьꞑ 6 nsь („Praz") dəjөm partia konferensiahьnьꞑ rezolytsiahьnan". Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin", 1 tom, 551—554 вittər.
5. **Beriə**—Zakavkaziala вol'şevistik ojoşmalarьnьꞑ tarixь turahьndaƣь məs'ələgə qarata. 1936 nsь jьl вaѣmahь 214 вit.
6. **Lenin**—Revolytsion kytəreleş, XV tom, 533—538 вittər.
7. **Lenin**—RSDRP Уđək Komitetьnьn part raвotniktarьnьꞑ kəꞑəşməhe rezolytsiahь „Revolytsion kytəreleş, stackalar həm partianьꞑ вurьstarь" tigən glava, XVI tom, 227—228 вittər.
8. **Lenin**—Eşselər stackalarь turahьnda faвrikanttar, XVI tom, 466—471 вittər.
9. **Stalin**—„Pravda"nьꞑ 10 jьllьƣьna (iѣtəlek). Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin", 1 tom. 572—574 вittər.
10. **Lenin**—Jartь jьllьq eşteꞑ jomƣaqtarь, XVI tom, 45—55 вittər.
11. VKP(в) nьꞑ Knorin ređaksiahьndaƣь qьѣqasa tarixь. VII nse glava.

6 nsь zənətie

1914—1918 nse jьldarđaƣь imperialistik huƣьş. Unьꞑ səвəptəre həm Rossianьꞑ huƣьşqa qatnaşьvь. II nse internatsionaldьꞑ jemereleve. II internatsional partialarьnьꞑ kypselegeneꞑ imperialistik vatandь jaqlav pozitsiahьna (sotsial şovinizmƣa) sьƣьvđarь.

Bol'şeviktar həm ularđьꞑ huƣьşqa qarata вerđən-вer, eđmə-eđ—revolytsion qaraştarь. Imperialistik huƣьştь graƶdandar huƣьşьna əjlənderevđə leninsel lozunga. Уđenđeꞑ imperialistik xөkymətenđe jeꞑelderev turahьnda leninsel lozunga. Minşeviktarđьꞑ oвoroncestvolarьna qarşь Lenin həm Stalinđeꞑ kөrəşe həm Trotskiđьꞑ minşevistik pozitsiahь.

Sotsializmdьꞑ вer ilđə jeꞑeve mөmkinlege turahьnda Lenin təqliməte. (1915 nse jьlƣь məqələlər) həm Leninđeꞑ tortskisizm menən kөrəşe.

(Davamь 3 nsө вittə)

VKP(ʙ) tarixьnьꞑ tɵp momenttarьn ɵjrənev ʙujьnsa komsomol tyꞑərəgeneꞑ programmahь

(Davamь. Başь 2-ʙittə)

Bɵtə donja huƣьşь jьldarьnda Lenindeꞑ III internatsional—tɵđɵv ɵsɵn kɵrəşe.

Huƣьş vaqьtьnda ʙol'şeviktarđьꞑ Rossialaƣь eşe. Bol'şeviktarđьꞑ doma fraksiahьn qulƣa alьv, unьꞑ ɵѣtɵnən sud həm hərgengə jeʙərev. Kaminoftьꞑ sudta yđen hatlьqtarsatotovь.

Batşasьlьqtьꞑ huƣьşta jeꞑeleve. Promьjşlennost həm transporttьꞑ jemereleve. Avьl xuƶalьƣьnьꞑ tyʙəngə təgərəve. Eşse həm krəѣtiəndər arahьnda revolytsion qarastarđьꞑ yѣeve.

ƏĐBIƏT:

1. **Lenin**—Huƣьş həm Rossia sotsial—demokratiahь, XVIII tom, 61—66 ʙittər.
2. **Lenin**—Rossia sotsial—demokratiahьndaƣь eştərđeꞑ toroşo turahьnda, XVIII tom, 174—178 ʙittər.
3. **Lenin**—RSDRP nьꞑ sit il seksialarь konferensiahь, XVIII tom, 124—128 ʙittər.
4. **Lenin**—RSDRP fraksiahь ɵѣtɵnən sud ni nəmənə iѣʙat itte. XVIII tom, 129—133 ʙittər.
5. **Lenin**—Junius ʙroşurahь turahьnda, XIX tom, 176—190 ʙittər.
6. **Lenin**—Jəştər internatsionalь, XIX tom, 294—297 ʙittər.
7. **Lenin**—Quşma Jevropa ştattarь lozungahь turahьnda, XVIII tom, 230—233 ʙittər.
8. **Lenin**—Revolytsianьꞑ ike leniahь turahьnda, XVIII tom, 314—318 ʙittər.
9. **Lenin**—Proletar revolytsiahьnьꞑ huƣьş programmahь, XIX tom, 323—332 ʙittər.
10. **Stalin**—Bol'şevizm tarixьnьꞑ qajhь ʙer məs'ələləre turahьnda. „proletarskaj revolytsia" ƶurnalь redaksiahьna xat. „Lenizm məs'ələləre", X ʙaѣma 467—477 ʙittər
11. VKP(ʙ) nьꞑ Knorin redaksiahьndaƣь qьѣqasa tarixь, VIII nse glava.

IV.

Bol'şeviktar partiahь ʙɵjɵk Oktəʙr sotsialistik revolytsiahьnda

7 NSE ZƏNƏTIE

1917 nse jьlƣь ʙurƶuaz demokratik fevral revolytsiahь. Eşselər həm haldattar şinile kigən krəѣtiəndər qulь menən samoderƶavianь ʙəгep tɵşɵrɵv. Sovettar ojoştorov həm vaqьtlь xɵkymət tɵđɵv. Ike vlastlьlьq. Minşeviktarđьꞑ həm essirđarđьꞑ hatlьq roldəre.

Iptəş Stalindeꞑ hərgendən Petergradƣa qajtьvь. Lenindeꞑ sit ildən qajtьvь. Lenindeꞑ aprel tezstarь.

Bol'şeviktar partiahьnьꞑ ʙurƶuaz—demokratik revolytsianь sotsialistik revolytsiaƣa yѣterev kurstarь. Proletar revolytsiahьn əđerləv osoronda tɵrlə krəѣtiəndər qatlamьna qarata partianьꞑ politikahь. Bol'şevistik lozungtar: „Vaqьtlь xɵkymətkə ʙertərlələ jarđam kyrhətməѣkə", „Bɵtə vlas sovettarƣa", „Bɵtɵn huƣьş", „proizvodstvo ɵѣtɵnən eşselər kontrole", „Jer krəѣtiəndərgə". Xeđmətsən massalarđь minşeviktarđьꞑ həm essirđarđьꞑ hatlьq partialarь joƣontoho aѣtьnan qotqarьv ɵsɵn ʙol'şeviktarđьꞑ kɵrəşe. Lenin həm Stalinden, Kaminof həm Rьjkoftarđьꞑ minşevistik qaraştarьna qarşь kɵrəştəre.

Ijyl demonstratsiahь həm unь minşeviktar həm essirđarđьn turanan-tura qatnaşь menən vaqьtlь xɵkymətteꞑ atьvь. Bol'şeviktarƣa qarşь terror. Lenin iđən aѣtьnda.

ƏĐƏBIƏT:

1. **Lenin**—Jьraqtan xattar, XX tom, 13—47 ʙittər.
2. **Lenin**—Bьl revolytsiala proletariattьꞑ ʙurьstarь turahьrda (tizestar), XX tom, 87—90 ʙittər.
3. **Lenin**—Luiʙlanovcina, XX tom, 91—93 ʙiitər.
4. **Lenin**—Ike vlastlьq turahьnda. XX tom, 94-96 ʙittər.
5. **Lenin**—Taktika turahьnda xat (ʙerense xat), XX tom, 99-108 ʙittər.
6. **Lenin**—Beđđeꞑ revolytsiala proletariatьꞑ ʙurьstarь, XX tom, 111—135 ʙittər.
7. **Stalin**—Oktəʙr revolytsiahь həm rus kommunistarьnьꞑ taktikahь. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin", 1 tom, 759—781 ʙittər.
8. **Stalin**—„Krəѣtiən məs'ələhenə qarata partianьꞑ 3 tɵp lozungahь turahьnda". Iptəş Jan-skiƣa javap. „Leninizm məs'ələləre", 10 nsь ʙaѣma, 151—160 ʙittər.
9. **Stalin**—„Oktəʙrgə əđerlənev dəverendə proletariat həm iꞑ jarlь krəѣtiəndər diktaturahь lozungahь turahьnda". Iptəş S. Pokrovskigə javap. „Leninizm məs'ələlare", 10 nsь ʙaѣma, 161—168 ʙittər.
10. Stalin—Oktəʙr revolytsiahьnьn xalьq ara xarakterь. „Leninizm məs'ələləre", 10-sь ʙaѣmahь, 203—209 ʙittər.
11. „Graƶdandar huƣьşь tarixь", 1 tom, 61—94, 115—146, 159—176 nsь ʙittər.
12. VKP(ʙ) nьꞑ Knorin redaksiahьndaƣь qьѣqasa tarixь, IX nsь glava.

8 NSE ZƏNƏTIE

Partianьꞑ VI sjezdь (1917 nse jьl avƣust) həm turanan-turь qorallь vosstanienь əđerləvgə kurs. Iptəş Stalin—sjezđьꞑ jetəksehe. Iptəş Stalindeꞑ sotsializmdьꞑ ʙer ildə jeꞑev mɵmkinlege turahьndaƣь leninsel təqlimətte jaqlap sjezda sьƣьş jahavь. Partianьꞑ VI sjezdьnьꞑ jəştər turahьndaƣь qararь.

Karnilovcina həm unь tar-mar itev. Eşselərđe qorallandьrьv həm qьđьl gvardia tɵđɵv. Eşse jəştər qьđьl gvardiala. Eşselər massahьnьꞑ ʙol'şeviktar jaƣьna sьƣьvđarь. Eşse jəştərđeꞑ ʙol'şeviktar tirəhenə tuplanьvđarь. Sovettarđь ʙol'şeviklaştьrьv. „Bɵtə vlast sovettarƣa" lozungahь həm ʙьl dəverđə unьꞑ əhəmiəte.

Qorallь vosstaniene əđerləv turahьnda Lenindeꞑ xattarь həm ularđьꞑ əhəmiəte. Partia Yđək Komitetьnьꞑ qorallь vosstanie turahьndaƣь qararь. Lenin həm Stalindeꞑ Kaminof həm Zinovjeftьꞑ hatlьqlьƣьna qarşь həm vosstanie aldьnan Trotskiƣa qarşь kɵrəştəre.

Qorallь oktəʙr vosstaniehь həm ʙɵjɵk proletar sotsialistik revolytsiahьnьꞑ jeꞑeve. Xeđmətsən krəѣtiəndərđeꞑ proletariat revolytsiahьna jarđamlaşьvđarь. Lenin həm Stalin-vosstanienьꞑ jetəkseləre. Sovettarđьꞑ II sjezdь. Vosstanienьꞑ jeꞑeve hɵđɵmtəhendə vlastьꞑ sovettar qulьna kyseve. Tьnьslьq həm jer turahьnda dikret. Başьnda ip. Lenin torƣan xəldə xalьq komissarđarь sovetь tɵđɵv. Eşselər kontrole həm promьjşlennostь natsionalizatsialavđь başlav turahьnda dikret. Bɵjɵk proletar sotsialistik revolytsiahьnьꞑ xalьq ara əhəmiəte.

ƏĐƏBIƏT:

1. **Lenin**—Yđək Komitet aƣzalarьna xat, XXI tom 362—363 ʙittər.
2. **Stalin**—Partianьꞑ VI sjezdьnda doklad. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin", 1 tom, 838-849 ʙittər.
3. **Lenin**—Bol'şeviktar partiahь aƣzalarьna xat, XXI tom 350—352 ʙittər.
4. **Lenin**—Iptəştərgə xat, XXI tom, 334—349 ʙittər.
5. **Lenin**—RSDRP nьꞑ Yđək Komitetьna xat, XXI tom, 353—356 ʙittər.
6. **Stalin**—„Leninizmdьꞑ nigeđđəre turahьnda", VII glava, „Leninizm məs'ələləre", 10 nsь ʙaѣma, 50—62 ʙittər.
7. **Stalin**—„Oktəʙr revolytsiahьnьꞑ xalьq ara ƶarakterь". „Leninizm məs'ələləre", 10 nsь ʙaѣma, 203—209 ʙittər.
8. „Graƶdandar huƣьşь tarixь", 1 tom, 177—190, 191—208 ʙittər.

9 NSЬ ZƏNƏTIE

Bol'şeviktar partiahьnьꞑ proletariat diktaturahьnьꞑ ʙerense jəşəv dəverendə unь haqlav həm nьƣьtьv ɵsɵn kɵrəşe· Burƶuaz pomeşşik dəvlət apparatьnьꞑ jemereleve həm sovet vlasьnьꞑ ojoştorolovь. Zinovjefteꞑ, Kamenoftьꞑ, şulaj uq Rьjkoftьꞑ həm ʙaşqalarđьꞑ oktəʙrđən huƣьş kapitulantlьqtarьna qarşь Lenin həm Stalindeꞑ kɵrəşe. Proletar revolytsiahь doşmandarьnьꞑ kontrrevolytsion sьƣьştarьna qarşь kɵrəş həm başьnda Dzerƶinski torƣan xəldə Vecika ojoştorov.

Bol'şeviktarđьꞑ imperialistik huƣьştь ʙɵtɵrɵv ɵsɵn kɵrəştəre. Lenin həm Stalindeꞑ „hul kommunistarđьꞑ" (Buxarin həm ʙaşqalar) vaq ʙurƶuaz gruppalarьna qarşь kɵrəşe. Germania menən Bretski tьnьslьq hɵjləşevđəre vaqьtьnda Trotskiđьꞑ hatlьq role. Partianьꞑ VII sjezdь (1918 nse jьl, mart), Trotskiđь həm „hul kommunistarđь" xɵkɵm itev. Bretski kileşeve.

Partianь „Ressia sotsial demokratik (ʙol'keviktar) eşselər partiahь" nan „Rossia kommunistik (ʙol'şeviktar) partiahь" tip isemləv.

Sotsialistik tɵđɵleştəꞑ leninsel planь (1918 nse jьl) həm graƶdandar huƣьşь başlanьv menən unьꞑ ytələve ɵđɵlɵv. Ikmək ɵsɵn kɵrəş. Kulaktar menən kɵrəş həm jarlьlar komitettarь tɵđɵv. Revolytsion jəştər xərəkəte həm RKSM dь ojoştorov (1918 nse jьl, oktəʙr).

ƏĐƏBIƏT:

1. **Lenin**—Sovet vlasьnьꞑ nəvʙəttəge ʙurьstarь, XXII tom, 435—468 ʙittər.
2. **Lenin**—Hul ʙalalьq turahьnda, hul vaq ʙurƶuaslьlьq turahьnda, XXII tom, 511—528 ʙittər.
3. **Lenin**—RSDRP(ʙ) nьꞑ Yđək Komitetьnan, XXII tom, 58—61 ʙittər.
4. **Lenin**—„Pravda" redaksiahьna xat, XXII tom, 89—91 ʙittər.
5. **Lenin**—Revolytsion fraza turahьnda, XXII tom, 261—269 ʙittər.
6. **Lenin**—Ƣəzəptər həm mɵƣzizələr („Странное и чудовищное«) XXII tom, 297—303 ʙittər.
7. **Stalin**—„Leninizmdьꞑ tarixi tamьrđarь", „Leninizm məs'ələləre", 10—sь ʙaѣma, 3—7 ʙittər.
8. **Stalin**—„Krəѣtiən məs'ələhendə partianьꞑ 3 nigeđ lozungtarь turahьnda", „Jan-ski iptəşkə javap, „Leninizm məs'ələləre", 10-sь ʙaѣma, 151—160 ʙittər.
9. VKP(ʙ) nьꞑ Knorin redaksiahьndaƣь qьѣqasa tarixь, X glava.

V.

BOL'ŞEVIKTAR PARTIAHЬ GRAƵDANDAR HUƢЬŞЬ JЬLDARЬNDA (1918-1920-JЬLDAR)

10 NSE ZƏNƏTIE

Graƶdandar huƣьşьnьꞑ başlanьvь. (1918—se jьlđьꞑ jəje). Cexoslovakialьlarđьꞑ fetnələre. Interventtarđьꞑ Arxangel'skiƣa, Odessaƣa, Vladivostokka, Bakuƣa okupatsialarь. 26 Bakin komissarđarьn atьv. Nemestər həm Ukrainalaƣь getmanşinalьlar menən kɵrəş. Hul essersьlarđьn vosstaniehь həm ʙol'şeviktarƣa qarşь aq ʙelogvardiasь es'erđarđьꞑ terrorđarь. Es'erđarđьꞑ Leningə hɵƶymdəre. Proletariat revolyvtsiahьnьꞑ doşmandarьna qarşь qьđьl terror. Eşse Krəѣtiən Qьđьl Armiahьn tɵđɵv.

Kontrrevolytsion huƣьştь həm interevensianь ojoştorovđa xalьq ara imperalizmdeꞑ role. Sovet vlasьna qarşь Antantanьꞑ ʙerense həm ikense poxodь. Lenindeꞑ, Kolcak həm Dinikindь tar-mar itevđə Qьđьl Armia operatsiahь jetəkselegenən Trotskiđь alьp taşlavь, ʙɵtə operatsialar menən jetəkselek itevđe iptəş Stalinƣa tapşьrьvь. Kolcaktь tar-mar itev (1919 jьl). Judinic həm Dinikin armiahьn tar-mar itev (1919-sь jьl).

11 NSЬ ZƏNƏTIE

Aq poləksьlarƣa qarşь huƣьş həm Vrangelde tar-mar itev (1920-se jьl). Qьđьl armianьꞑ operatsialarь menən jetəkselek itevđə Lenindeꞑ role. Iptəş Stalin graƶdandar huƣьşьnьꞑ mɵhim fronttarьnda Qьđьl Armianьꞑ jeꞑeven ojoştorovsь (Saritsindь qurƣav, Kolcak, Judinic, Dinikin, Vrangelƣa həm aq poləkselərgə qarşь kɵrəşiə).

Graƶdandar huƣьşьnda—Voroşilof, Frunze, Kirof, Kujʙişef, Ordƶonikidze, Kaganovic iptəştərđeꞑ roldəre. Graƶdandar huƣьşьnьꞑ gerojđarь: Budjonnьj həm unьꞑ atlь armiahь, Blyxer, Capajьf, Şors həm ʙaşqalar. Graƶdandar huƣьş osoronda partia ojoşmalarьnьꞑ armialaƣь politik eştəre, polit komissarđar, politruktar həm ʙaşqa şundajđarđь ʙildələv. Komsomol graƶdandar huƣьşьnьꞑ fronttarьnda. Xalьq ara salidarlьq həm ʙɵtə donja proletarđarьnьꞑ sovet respuʙlikahьna, xalьq ara həm rus aq gvardiasьlarьna qarşь kɵrəştə jarđamь.

10-SЬ HƏM 11-SE ZƏNƏTIELƏRGƏ ƏĐƏBIƏT:

1. **Lenin**—VSIK teꞑ Məskəv sovetьnьꞑ, Məskəv faʙrik, zavod komitettarь həm professional sojuzdarьnьꞑ ʙerləşterelgən kəꞑəşməhendə hɵjləgən telməre. XXIII tom, 151—164 ʙittər.
2. **Lenin**—Xəđərge xəl həm sovet vlasьnьꞑ jaqьndaƣь ʙurьstarь turahьnda, XXIV tom, 351—361 ʙittər.
3. **Lenin**—18-se martta, Yđək Komitettьꞑ otcotь. XXIV tom, 116—130 ʙittər.
4. **Lenin**—Bɵtəgeđđə Dinikin menən kɵrəşkə! Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin", II tom, 248—260 ʙittər.
5. **Stalin**—Trotskizm jəki Leninizm? Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin, II tom, 265 ʙit.
6. **Stalin**—Kɵnjaqtaƣь xərʙi polozeniaƣa. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin", II tom, 275-se ʙit.
7. Fronttaƣь xəldər turahьndaƣь iptəş Stalin menən ʙeseda. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin" II tom, 283 ʙit.

(Davamь 4 nse ʙittə)

VKP(ʙ) tarixьnьꞑ tɵp momenttarьn ɵjrənev ʙujьnsa komsomol tyꞑərəgeneꞑ programmahь

8. **Stalin**—Rossiaƣa Antantanьꞑ jaꞑь poxodь. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“, II tom, 279 ʙit.
9. **K. Voroşilof**—Stalin həm Qьđьl armia.
10. **Lenin**—1918 se jьldьꞑ 22-se oktəʙrendə VSIK teꞑ ʙerləşkən kəꞑəşməhendə doklad. XXIII tom, 228—235 ʙittər.
11. **Lenin**—Sovettarđьꞑ VII sjezьnda, VSIK həm Sovnarkomdьꞑ dokladь. XXIV tom, 591—611 ʙittər.
12. VKP(ʙ) пьꞑ Knorin redaksiahьndaƣь qьѣqasa tarixь. XI glava.

12 NSE ZƏNƏTIE

Xərʙi kommunizm. Graƶdandar huƣьşь jьldarьnda partianьꞑ ekonomik politikahь. Prodrazverstka. Graƶdandar huƣьşьnda eşse həm krəѣtiəndərđeꞑ xərʙi sojuzь. Leninden elektrofikatsia planь həm ul nisek tormoşqa atqarьldь. RKP(ʙ) пьꞑ VIII sjezь (19-sь jьldьꞑ mart ajь). Partia пьꞑ jaꞑь programmahьn qaʙul itev. Buxarin həm Petakoftarđьꞑ milli məs’ələ turahьndaƣь opportunistik jaꞑьlьşlьqtarьna qarşь Lenindeꞑ kɵrəşe. VIII sjezđьꞑ urta xəlle menən nьqlь sojuzƣa kysev turahьndaƣь qararь həm proletariattьꞑ graƶdandar huƣьşьnda jeꞑeр sьƣьvьn tə’min itevđə ʙь qararđьꞑ əhəmiəte.

Kapitalistik ildərđə revolytsion qudqalьştьꞑ kytərelə ʙarьvь. Kommunistik Internatsional həm KIM de tɵđɵv. RKSM dьꞑ 3-sə sjezьnda Lenindeꞑ telmərе.

ƏĐƏBIƏT:

1. **Lenin**—RKP(ʙ) пьꞑ VIII sjezь. Partia programmahь turahьnda doklad, XXIV tom, 131—140 ʙittər.
2. **Lenin**—Partia programmahь turahьndaƣь dokladtьꞑ hunƣь hyđe, XXIV tom, 148—156 ʙittər.
3. **Lenin**—Aʙьlda eşləv turahьnda doklad, XXIV tom, 158—171 ʙittər.
4. **Lenin**—Urta xəlle krəѣtiəngə qaraş turahьnda rezolytsia, XXIV tom, 173—175 ʙittər.
5. **Lenin**—Proletariat diktaturahь đəverendə ekonomika həm politika, XXIV tom, 507—515 ʙittər.
6. **Lenin**—Bɵjɵk ʙaşlanƣьs, XXIV tom, 329—349 ʙittər.
7. **Lenin**—Asьq turahьnda, XXIII tom, 26—31 ʙittər.
8. **Lenin**—1918 se jьldьꞑ 29-sь ijylendə VSIK teꞑ, Məskəv sovetьnьꞑ, Məskəv faʙrik—zavod komitettarьnьꞑ həm profissional sojuzdarьnьꞑ ʙerləşterelgən kəꞑəşməhendə hejləgən telmərе, XXIII tom, 151—164 ʙittər.
9. **Stalin** „Lenin həm urta xəlle menən sojuz məs’ələhe“. S. iptəşkə javap. „Leninizm məs’ələləre“, 10-sь ʙaѣma, 220—223 ʙittər.
10. **Lenin**—Huƣьşьp alьnƣandar həm jađьlƣandar, XXIV tom, 25—26 ʙittər.
11. **Lenin**—Kommunistik Inernatsionaldь nigeđləv turahьnda, XXIV tom, 27—31 ʙittər.
12. **Lenin**—RKSM dьꞑ 3-sə sjezьnda telmər, XXV tom, 384—397 ʙittər.
13. VKP(ʙ) пьꞑ Knorin redaksiahьndaƣь qьѣqasa tarixь, XI ʙylek.

VI.

BOL’ŞEVIKTAR PARTIAHЬ XALЬQ XUƵALЬƢЬN AJAQQA BAѢTЬRЬV ƟSƟN KƟRƏŞTƏ 1921—1924-JЬLDARĐA

13 NSƟ ZƏNƏTIE

Graƶdandar huƣьşь tamamlanƣandan hum ildeꞑ xuƶalьq həm politik oʙstanovkahь. Kranştatta kontrrevolytsion fetnə. Iptəş Stalindeꞑ kontrrevolytston fetnəne tar-mar itevđəge role.

1921-se jьlda RKP(ʙ) la profsojuzdarđьꞑ role həm ʙurьstarь turahьndaƣь məs’ələlə kɵrəş. Trotski, Buxarindarđьꞑ ʙol’seviktarƣa qarşь „plotformahьna“ həm eşse oppozitsiahьna“ (Şləpnikof həm ʙaşqalar) qarşь Lenin həm Stalin darđьꞑ kɵrəşe RKP(ʙ) пьꞑ 10 sь sjezьnda (1920 se jьldьꞑ martь) Lenin həm Stalin iptəştərđeꞑ jetəkselegendə hər tɵrlɵ Leningə qarşь „platformalar“ đь həm fraksialarđь xɵkɵm itev həm tar-mar itev. X sjezđьꞑ partiala ʙerđəmlek turahьndaƣь qararь. Iptəş Stalindeꞑ milli məs’ələ turahьndaƣь dokladь. RKP(ʙ) пьꞑ 10-sь sjezь tɵp qurqьпьs velikoderzav şavinizmahьna həm urьndaƣь millətselekkə qarşь kɵrəş turahьnda.

Profsojuzdar turahьndaƣь diskussiahьnьꞑ əhəmiəte. 10-sь sjezđьꞑ prodrazverskanь prodnalog menən alьştьrьv turahьndaƣь qararь həm jaꞑь ikonomik politika inderev turahьnda.

Lenin həm Stalin jaꞑь ekonomik politikanьꞑ ʙurьsь həm əhəmiəte turahьnda. RKP(ʙ) пьꞑ XI sjezь. (1922-se jьl).

Lenindeꞑ kire sigenevđeꞑ tamamlanьvь həm jaꞑь ekonomik politika nigeđendə sotsialistik hɵzym itev turahьndaƣь telmərе RKP(ʙ) Yđək Komitetьnьꞑ general’nьj sekretarь itep iptəş Stalinde hajlav (1922 se jьl).

ƏĐƏBIƏT:

1. **Lenin**—Prodovol’stvennьj nalog turahьnda, XXVI tom, 321—352 ʙittər.
2. **Lenin**—Kooperatsia turahьnda, XXVII tom, 391—397 ʙittər.
3. **Lenin**—Profissional sojuzdar turahьnda, aƣьmdaƣь moment, həm Trotskiđьꞑ xatalarь turahьnda, XXVI tom, 63—81 ʙittər.
4. **Lenin**—Taƣь la ʙer tapqьr profsojuzdar turahьnda, aƣьmdaƣь moment Trotski həm Buxarindarđьꞑ xatalarь turahьnda, XXVI tom, 113—136 ʙittər.
5. **Lenin**—Partianьꞑ krizise, XXVI tom, 87—94 ʙittər.
6. **Lenin**—Berđəm xuƶalьq planь turahьnda, XXVI tom, 168—174 ʙittər.
7. **Lenin**—Natural’ nalog turahьnda doklad, XXVI tom, 237—248 ʙittər.
8. **Lenin**—Partiala ʙerđəmlek həm anarxo—sindekalistik tajpьlьş turahьnda doklad həm hunƣь hyđ, XXVI tom, 265—275 ʙittər.
9. **Stalin**—10 sь sjezda milli məs’ələ ʙujьnsa doklad həm hunƣь hyđ. I. Stalin jьjьntьƣь, „Marksizm həm milli kolonial məs’ələ“.
10. **Stalin**—Trotskizm jəki Leninizm? jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“, II tom, 265—266 ʙittər.
11. **Lenin**—RKP(ʙ) Yđək Komitetьnьꞑ politik otcotь turahьnda doklad həm hunƣь hyđ, XXVII tom, 225-270 ʙittər
12. VKP(ʙ) пьꞑ Knorin redaksiahьndaƣь qьѣqasa tarixь XII glava

14 NSE ZƏNƏTIE

RKP (ʙol’şeviktar) hɵzym itev həm ajaqqa ʙaѣtьrьv osoro ʙaşьnda. SSSR Sovettarьnьꞑ 1-se sjezь (1922-se jьldьꞑ dekaʙre) həm SSSR đь tɵđɵv. Sotsialistik Sovettar Respuʙlikalarь Sojuzь tɵđɵvđə iptəş Stalindeꞑ role. RKP(ʙ) пьꞑ XII sjezь (1923-se jьldьꞑ aprele). Iptəş Stalindeꞑ milli məs’ələ turahьndaƣь dokladь. XII sjezd ike frontqa kɵrəş turahьnda həm milli məs’ələlə tɵp qurqьпьs turahьnda.

Ajaqqa ʙaѣtьrьv osoronoꞑ xuƶalьq qьjьnlьqtarь („Noƶnitsь“) həm 1923-24-se jьldarđa trotskistarđьꞑ partia liniahьna atakahь. Trotski plotformahьnьꞑ restovratorlьq asьlь (aʙьr industrianь ʙeterevgə kurs, partiala fraksialarđьꞑ ireklege turahьnda ɵndəv alьp ʙarьv). Iptəş Stalin jetəkselegendə ʙol’şeviktar partiahьnьꞑ, trotskizmƣa qarşь 1923-24 nse jьldarđaƣь kɵrəşe. Partianьꞑ VIII sjezь (1924-se jьldьꞑ majь) həm trotskizmdь xɵkɵm itev. Trotskiđьꞑ partiaƣa qarşь kɵrəştə jəştərđe fajđalanьvƣa mataşьvьna qarşь qьrqa otpor ʙirev.

Lenindeꞑ yleve (1924-se jьldьꞑ ƣinvarь). Bol’şeviktar partiahьnьꞑ ʙaşьnda iptəş Stalin torƣan leninsel Yđək Komitetь [illegible] əhenə tuplanьvь. Iptəş Stalindeꞑ Lenin groʙь ɵѣtɵndə ʙirgən antь.

ƏĐƏBIƏT:

1. **Lenin**—VKP(ʙ) пьꞑ XI sjezdьnda Yđək Komitettьꞑ politik otcotь, XXVII tom 225—259 ʙittər.
2. **Stalin**—„Partia həm dəvlət tɵđɵleşendə millət momenttarь“. RKP(ʙ) пьꞑ XII sjezьnda doklad həm hunƣь hyđ. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“, II tom, 557-se ʙit, jəki I. Stalin jьjьntьƣь. „Marksizm həm milli—kolonial məs’ələ“.
3. **Stalin**—„Partia tɵđɵleşənəꞑ nəvʙəttəge ʙurьstarь turahьnda“ VKP(ʙ) пьꞑ XIII konferensiahьnda doklad həm hunƣь hyđ. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“, II tom, 602 ʙit.
4. **Stalin**—„1905 se jьldьꞑ 7-se ƣinvarьnda Yđək Komitet həm Yđək kontrol komissiahьnьꞑ plenumьnda telmər. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“. II tom, 650 ʙit.
5. **Stalin** RKP(ʙ) пьꞑ XIII sjezьnda Yđək Komitettьꞑ organizatsion otcotь ʙujьnsa hunƣь hyđ. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“, II tom, 629 ʙit.
6. **Stalin**—Oppozitsialar turahьnda. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“, II tom, 649 ʙit.
7. XIII sjezd qararđarь. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“, II tom, 636—649 ʙittər.
8. VKP(ʙ) пьꞑ Knorin redaksiahьndaƣь qьѣqasa tarixь. XII ʙylek, 259—275 ʙittər.

(DAVAMЬ KILƏHE HANDA)

Ispaniala

TƟNGƟ TЬNЬSLЬQTA ATЬV TAVЬŞЬ IŞETELMƏNE

„Muʙda Aʙrero“ gazetahь Madrid frontьnьꞑ Maklova ucastkahьndaƣь huƣьş epizodtarьnьꞑ ʙerehen tasvir itep ʙьlaj tip jađa:

—Faşistar xɵkymət vojskalarьnьꞑ okuʙtarьn qulƣa alьrƣa mataşьp tɵꞑgɵ ataka jahanьlar. Artileria əđerlegənən huꞑ okuʙtar aldьnda fetnəselərđeꞑ 12 tankahь kyrende. Ularđьꞑ qot osqos atьvđarь aѣtьna jəşerenep Marukkansьlar həm legionerđar hɵzymgə ьmtьldьlar. Respuʙlikansьlarđьꞑ polemjot, vintovka həm qul granattarьnan ʙaşqa ʙer tɵrlɵ qoraldarь la juq ine. Respuʙlikansьlar tanktarƣa yđđərenə 30 ađьmdar samahь qalƣanƣa tiklem jaqьnlaşьrƣa mɵmkinlek ʙirđelər. Unan akuʙtarđan sьƣьp hɵzymgə ʙaşlanьlar. Doşmandь kire sigenderđelər. Ber nisə tanktь yđđərenen quldarьna aldьlar.

Manklova ucastkahьnda respuʙlikansьlar menən fetnəselərđeꞑ akuptarь ʙer-ʙerehenə ʙik jaqьn. Respuʙlikansьlar ʙьna şunan fajđalanьp tɵndərđə, aldap huƣьşqa kilterelgən marukkansьlarđьꞑ kyđđəren asьv julьnda tə’ʙir itergə tьrьşalar. Politik komissar RODRIGO akuʙtarƣa gromkogovaritel qujđь həm marukkansьlarƣa qarata 10 minutlьq telmər menən mɵrəzəƣət jahanь.

— Al’lo! Al’lo! morukkansьlar heđđe faşizm aldaj. Ul heđđe ylemgə kilterə... „Rodrigo yđeneꞑ telmərеn ʙьna şulaj ʙaşlanь.

Morukkansьlar politkomissarđьꞑ telmərеn tavьş-tьn sьƣarmaj tьꞑlanьlar. Tɵꞑgɵ tьnlьqta ʙer [illegible]ə atьv tavьşь la işetelməne. (TASS).

Sovet ʙalalarь kyꞑelle jal itəsəktər

Tiđđən məktəp ʙalalarьnьꞑ qьşqь kanikuldarь ʙaşlana. Bəxetle sovet ʙalalarь yđđərenen qьşqь ʙajramdarьn kyꞑelle, jaꞑь jьl jolkalarь menən qarşь alasaqtar.

RSFSR Maƣarif Xalьq Komissarlьƣь yđeneꞑ urьndaƣь organdarьna ʙalalarđьꞑ kyꞑelle xəl alьvđarьn ojoştorov ɵsɵn ʙɵtə şarttarđь tьvđьrьrƣa təqdim itte. Balalarƣa, ular yđđəre həm ularđьꞑ ata-əsələre teləgənsə iꞑ fajđalь həm iꞑ qьđьqlь rəveştə xəl alьv ɵsɵn ʙɵtə mɵmkinlektər tьvđьrьlƣan ʙulьrƣa tejeşle. Kanikul kɵndərendə uqьv ekskursialarь, ƣɵmym ʙelem ʙirevse tyꞑərəktərđeꞑ zənətieləren ɵlgərə, almavsьlarđьꞑ hər tɵrlɵ zənətieləren ytkərev qətƣi rəveştə tьjьldь. Şulaj uq kanikul vaqьtьnda ʙalalarƣa ɵjgə uqьv zadanielarь ʙirev đə tьjьldь. RajONOlarƣa, Goronalarƣa komsomol ojoşmalarь həm sənƣət eştəre komitettarь menən ʙerlektə kanikul vaqьtьnda ʙalalarđь kluʙtarđa, teatrđarđa, kinolarđa jaqşьraq xeđmətləndərev ɵsɵn programmalar həm plandar tɵđɵrgə, ularđь raѣlarƣa quşьldь. Pionerđarđьꞑ dvaristarь həm jorttarь, ʙalalar texnik stansialarь, ʙalalar ʙiʙliotekalarь, ʙalalarđь xudozestvo jaƣьnan tərʙiələv jorttarь kanikul vaqьttarьnda irtənge səƣət undan alьp kiske səƣət 10 ƣa tiklem asьq ʙulьrƣa tejeşlelər. Məktəptərđə ʙalalar ɵsɵn fizkul’tura həm tamaşasьlar zaldarь əđerlənergə, ujьndar həm kynel asьvđar ɵsɵn ʙer nisə ʙylmələr ʙylenergə, ʙufettar ojoştorolorƣa, model jaharƣa teləvse ʙalalar ɵsɵn masterskojđar asьq ʙulьrƣa tejeşle. Balalar kanikul kɵndərendə xəl alьrƣa tejeşle ʙulƣan urьndarđьꞑ ʙarьhьnda la məktəptərđə, kinolarđa, teatrđarđa, katoktarđa, stadiondarđa, kluʙtarđa təzriʙəle pedagogtarđan, vractarđan, pioner otrədtarь vozatьjđarьnan həm ata-əsələrđən torƣan dezurnьjđar ʙildələnergə tejeşle.

Avtomaʙil motorь menən eşləj torƣan samoljot

Oşo kɵndərđə Məskəvgə V. Griʙovoski konstruksiahь ʙujьnsa ƣajət matur itep eşləngən jaꞑь „G—23“ manoplanь kilterelde. Ul ike keşe ultьrьrlьq itep eşləngən. V. Griʙovski ʙь maşinala kyrgəđmə osov jahanь. „G—23“ teꞑ hər jaqtan uꞑaajlь həm idara itev ɵsɵn đə uꞑajlь samoljot ikənlege ʙelende. Samoljotqa „GAZ“ avtomaʙileneꞑ 60 at kɵsləlegə matorь qujьlƣan Şuƣa qaramaѣtan unьꞑ osov qьđьvlьƣь səƣətenə 130 kilometr, ə maksimal qьđьvlьƣь—170 kilometr. Bь samoljot jergə tɵşmɵѣtən 500 kilometr aranь osop ytə ala.

Javaplь redaktorь:

A. ƏMIN.

Ɵfɵ. okt. natisk tepografiahь.
Başglavlit vəkile № 4602

Б.А.С.С.Р.

Bɵtə ilđərđeꞑ proletarđarь, ʙerləşegeđ!

DEKABR'
27
1936-sь jьl
№ 134 (1046)
Ajƣa 12 tapqьr
sьƣa

LENINSE

VLKSM đьꞑ
Başqortostan
Ɵlkə həm Ɵfe
qala komitetь
organь 11-se jьl
sьƣa

„ЛЕНИНСЕ“—. Орган. Башкир. Обл. и Уфим город. комитетов ВЛКСМ

Kisə qatьn-qьđ traktoriskalar, komʙajnerkalar, həmşoferđarđьꞑ 1 nse ɵlkə kəꞑəşməhe asьldь.

Sotsialistik qьrđarđьꞑ maqtavlь qьđđarь

VLKSM ƟLKƏ KOMITETЬNЬꞐ KRƏƄTIƏN JƏŞTƏRE BYLEGE MƟDIRE A. MUSIN IPTƏŞ MƏQƏLƏHE

Hɵjəklɵ tьvƣan ileʙeđđeꞑ maqtavlь qьđь ordenlь traktoriska Paşa Anglinanьꞑ qatьn-qьđ traktor ʙrigadalarьnьꞑ ʙɵtə sojuz jarьşьn ojoştorov turahьndaƣь saqьrьvь, Sovettar sojuzьndaƣь qatьn-qьđ traktor ʙrigadalarьndaƣь qьđđar arahьnda qajnar otklik taptь. Unarlaƣan həm jɵđərləgən qatьn-qьđ ʙrigadalarь jarьşqa quşьlьp, staxanofsьl eşteꞑ ɵlgɵləren, xeđmətkə sotsialistik qaraştьꞑ ɵlgɵləren kyrhəttelər.

Bьjьl respuʙlikaʙьđđьꞑ 13 qatьn-qьđ traktor ʙrigadalarь ʙɵtə sojuz jarьşьna qatnaştьlar. Başqortostandaƣь qatьn-qьđ traktor ʙrigadalarьnьꞑ ɵlgəşkən unьştarь ʙik matur. MTS tarđa iꞑ jaqşь unьşlьqtarđь qatьn-qьđ traktor ʙrigadalarь qađandьlar tihək tə artьq ʙulmaƅ.

Tujmazь rajonь Qandьra MTS nьꞑ 8-se hanlь qatьn-qьđ traktor ʙrigadahь Başqortostan dəvmələndə iꞑ jaqşь traktor ʙrigadalarьnьꞑ ʙerehe ʙulьp iƅəplənə. Bьl ʙrigada ʙьjьlƣь sezonda hər ʙer traktorƣa 1 meꞑ 68 gektar jer hɵrđɵ. MTS ta traktor ʙrigadalarьnьꞑ urtasa kyrhətkese 578 gektar. Bьl ʙrigada MTS ta ʙerenselekte aldь. Bьl ʙrigadanьꞑ iꞑ jaqşь traktoriskahь Zəkiə Fazliəxmitova yđeneꞑ smenahьna 730 gektar jer hɵrđɵ. Hьlьv Ƣarifullina la jaqşь eşləne. Ul yđ smenahьna 524 gektar jer hɵrđɵ. Fərxiə Xɵsnetdinova 514 gektar hɵrđɵ.

Bьl ʙrigada jarьşьvsьlar kollonnahьnda hyđheđ ʙerenselekte aldь. Şuƣa kyrə lə ʙьl ʙrigadanьꞑ iꞑ jaqşь traktoriskahь, ʙaşqort qьđь—Fəzliəxmitova Sovettarđьꞑ ƣəđəttən tьş VIII Bɵtə Sojuz Sjezь delegatkahь ʙulьvƣa ɵlgəşeve osoraqlь xəl tygel.

8-se ʙrigada aƣzalarь ramlь eşləv traktorđь fajđalanьvđa ɵlgɵ eş təzriʙələre kyrhətev menən ʙergə ular jalđarьn da jaqşь ojoştorđolar həm kyꞑelle ytkərđelər. Ike polevoj vagondьꞑ ʙerehe kul'turalь jal itev ɵsɵn jьhazlandьrьldь.

Bьl qьđьl mɵjɵştə 250 kitaptan torƣan ʙiʙlioteka həm muzьjka instrumenttarь la ʙar ine. Ular ʙik jьş qьna xudoƶestvolь əđəʙiət kitaptarьn kollektiv rəveştə uqьnьlar. Traktoriskalar ʙigerək tə đur qьđьqhьnьv menən ordenlь jađьvsь mərxymь N. A. Ostrovskiđьꞑ „Qoros nisek sьnьqtь“ tigən romanьn uqьnьlar. Ular regylər rəveştə politik həm texnik uqьvđar ytkərep, yđđərenen politik həm texnik kiməldəren kytərđelər. Bьjьl ʙьl ʙrigadanьꞑ 3 traktoriskahь Lenin komsomolь safьna inđe.

Qandьra MTS nda 3 qatьn-qьđ traktor ʙrigadalarь tɵđɵlgəjne. Ularđьꞑ 3 hɵ lə ʙɵtə sojuz jarьşьna quşьldьlar. Ularđьꞑ kyrhətkestəre MTS tьꞑ ƣorurlьƣь ʙulьp toralar. 7-se ʙrigadala hər traktorƣa meꞑ gektar unьnsь ʙrigadala 947 gektar jer hɵrəlgən. Qaimarlь maşinanьꞑ rolenə ultьrьvsь traktoriska qьđđar şulaj eşlənelər.

Dьvan rajonь Jarslov MTS nьꞑ qatьn-qьđ traktor ʙrigadahь la hoqlandьrƣьs unьştarƣa ireşte. Bьl ʙrigada jarьştь respuʙlika kyləmendə jəjelderevđə insiator ʙuldь. Traktoriska Marusə Şoloxova həm unьꞑ iptəş qьđđarь Varancexina, Suşcenalar hər traktorƣa 940 gektar jer hɵrɵrgə ireştelər. Iptəş Bьjkindьꞑ telegrammahь, partia həm sovet organdarьnьꞑ kɵndəlek qajƣьrtьvđarь arqahьnda ʙьl şanlь traktoriskalar MTS ta yđđərenen ʙrigadalarьn aldьnƣьlar safьna sьƣarđьlar.

Sotsialistik igenselekteꞑ masterđarьn, ordenlь traktoristarđь yđendə tərʙiələgən (şul jəmlənən traktoriska Qaharmanova) Dyrtɵjlɵ MTS-ь ʙьjьl taƣь la hoqlanƣьs traktoriskalarđь tərʙiələne. Əminə Gərəjeva smenaƣa 610 gektar, Nəsixə Zajьtьva smenaƣa 540 gektar jer hɵrđɵlər.

Jarьşta aldьnƣьlьqtь alьvsьlarđan Kasejevski MTS-nьꞑ qatьn-qьđ traktor ʙrigadahьnьꞑ ʙrigadirь, mari qьđь—Marusə Liʙideva, traktoriska Sjytkina, Bişʙylək MTS nan Niknova həm Şokolova, Pakrov MTS-nan Xramilova, Saqmaƣoş MTS-nan Bagişeva, Şişmə MTS nan Mərsələmova, Bajkova, Ƣələmova həm ʙaşqalar—ularđь hanap ʙɵtɵrɵrgə lə mɵmkin tygel. Respuʙlikaʙьđđьꞑ jarьşta qatnaşьvsь 13 traktor ʙrigadahь ʙɵtə sojuz premiahьna kandidat itep kyrhəteldelər.

Başqortostan komsomolь qatьn-qьđ jəştərenən mexanizatorđar kadrđarь əđerləvđə həm jarьştь ojoştorovđa ʙik đur eş alьp ʙarđь. Komsomolka Marusə Şoloxova ʙьl jarьştьꞑ insiatorь ʙuldь. Komsomolka Zəkiə Faziəxmitova traktorđьꞑ eşləp sьƣarьv ramlьlьƣь ʙujьnsa juƣarь rekord ʙirđe. Komsomolka-traktoriskalar MTS tarđa iꞑ jaqşь traktoriskalar ʙulьp iƅəplənələr.

1937-se jьlda jaꞑьnan meꞑərləgən qьđđar traktor həm komʙajendarđьꞑ rolđərenə ultьrasaqtar. Başqortostandьꞑ 111 MTS tarьnda traktoristar əđerləv kurstarьnda 1 meꞑ 173 qьđđar uqьj. 5 qьđ avtomexaniklьqqa uqьj, 180 qьđ şofer ʙulьrƣa əđerlənələr. 30 qьđ traktorđarƣa mexaniktar ʙulasaqtar. 100 qьđ qevətle „Stalinis“ gusinicnьj traktorđь jɵrɵtəsəktər. Ɵlkələge komʙajner ʙrigadirđarь əđerləv kursьnda 360 qatьn-qьđ jəştəre uqьjđar. Ular arahьnda qatьn-qьđ traktor ʙrigadalarьnьꞑ iꞑ jaqşь traktoriskalarь ʙarđar.

Beđđə qatьn-qьđđarđan kadrđar şulaj yƅələr. Beđđeꞑ hɵjɵklɵ tьvƣan ileʙeđđə qatьn-qьđđarđьꞑ tulь xoquqlьƣь oşolaj tormoşqa atqarьla. Həm əgər đə kərək ʙula ikən ileʙeđđeꞑ ʙьl şanlь qьđđarь ʙojevoj maşinalarđьꞑ rolđərenə ultьrьp ʙeđđeꞑ xeđmətkə, jal itevgə, ʙelem alьvƣa, ʙəxetle tormoşta jəşəvgə irek ʙirgən vatanьʙьđđь haqlarƣa ʙarđar.

Kisə trakroriska, komʙajnerka həm şofer qatьn-qьđ jəştərenen ʙerense ʙɵtə Başqortostan kəꞑəşməhe asьldь. Bьl kəꞑəşmələ qatnaşьvsь sotsialistik ʙaƅьvđьꞑ aldьnƣь staxanofkalarь, kəꞑəşmə triʙunahьnan yđđərenen hoqlandьrƣьs eş təzriʙələre turahьnna hɵjlərđər. Ular yđ eş təzriʙələre turahьnda, sovet ilendə qatьn-qьđđarđьꞑ ʙəxetle jəşəvđəre turahьnda hɵjlərđər. Ularđьꞑ telmərđəre sovet qatьn-qьđđarь turahьnda ʙɵjɵk qajƣьrtьv alьp ʙarьvsь partiaƣa, sovet xɵkymətenə, ʙɵjɵk Stalinƣa đur rəxməttər menən huƣarьlьr.

Kolxoz ʙaƅьvđarьnьꞑ şanlь geroina qьđđarьna sələm!

M. A. OSTROVSKI IƄTƏLEGE

UKRAINA XALQЬNЬꞐ HƟJƟKLƟ ULЬ

Proletar revolytsiahьnьꞑ fidakar kɵrəşsehe, talantlь jađьvsь, komsomol toƣomonoꞑ iꞑ jaqşь uldarьnьꞑ ʙerehe ordenlь Nikolaj Aleksejevic Ostrovski ylde.

Partia həm komsomol həm sovettar ileneꞑ ʙɵtə xeđmətsəndəre đur juƣaltьvƣa, ʙol'şevistik ruxlь, qoros kevek sьnьqqan, juƣarь axlaqlь keşene juƣaltьvƣa osoranьlar.

Avьr avьrьvьnьꞑ kəsəjevenə həm organizmьn qorotьvьna qaramaƅtan huqьr ʙulƣan xəldə ul armaj-talmaj izad itte. Jьraqtan hiđđe həm tantana itevse sotsializm ileneꞑ qajnavsь, kyꞑelle tormoşon ʙik tərən kyrđe.

Ostrovskiđa ʙol'şevistik ruxtьꞑ utь nindəj đur ine! Unda izad itev energiahe, partiaƣa, iptəş Stalingə həm komsomolƣa ʙulƣan jaratьv nindəj đur ine! Eşse həm krəƅtiəndərđeꞑ ʙɵtə doşmandarьna nəfrətselek nindəj đur ine!

Ul ʙɵtenləje menən ʙaƣlьqqa kilterevđeꞑ teləge menən jandь. Ylem unь ʙojevoj posta, izad kɵstərenen səsək atьvь vaqьtьnda osorattь.

Ukraina xalqьnьꞑ hɵjɵklɵ ulь Nikolaj Aleksejevic Ostrovski ʙeđđən kitte. Unьꞑ asьq, ʙik ƣyzəl tormoşo ʙeđđeꞑ jəştəreʙeđđe sьjnьfi doşmandarƣa qarşь, kommunizmdьꞑ jeꞑeve ɵsɵn kɵrəşkə ruxlandьrasaq. Unьꞑ turahьndaƣь maq'avlь iƅtəlek xeđmətsəndər massahь jɵrəktərendə ʙer vaqьtta la hynməjəsək.

G. Petrovski

N. A. OSTROVSKI IƄTƏLEGE

Sovet jəştəreneꞑ hɵjəklə jađьvsьhь Nikolaj Ostrovskiđьꞑ asьq həm ʙatьr tormoşo ɵđɵldɵ.

Bɵjɵk Oktəʙr davьlь menən tьvđьrьlƣan, komsomol tarafьnan tərʙiələngən həm Lenin-Stalin eşe ɵsɵn kɵrəştə qoros kevek sьnьqqan ʙьl kɵrəşse həm jađьvsь jəştərđeꞑ stalinsel ʙьvьnьnьꞑ iꞑ jaqşь cirtalarьnьꞑ jəꞑ'e tuplanьvь ine.

15 jəşlek yꞑmer xəlendə ul Budjonnьj həm Katovski armialarьnda grazdandar huƣьşьnьꞑ asь məktəʙen ytte.

Qatь avьrьv menən jьƣьlƣan, unьꞑ menən ođaq jьldarƣa pastelgə ʙerketelgən xəldə ul xudoƶestvolь hyđ qoralь menən sotsializm [illegible] ɵsɵn ʙatьrđarsa kɵrəşevđe [illegible]tte.

Unьꞑ gerojđ arьnьꞑ oʙliktarь jaqşьlьq menən tulь ʙulƣan ixtiarь, jegetlege ʙeđđeꞑ jegettəreʙeđđeꞑ həm qьđđarьʙьđđьꞑ jɵrəktəren jalqьnlandьra. Ularđь xalьq doşmandarь menən kɵrəşkə saqьra həm sotsialistik vatan xɵrmətenə, ʙol'şevistik vatan xɵrmətenə ʙatьrlьqtar kyrhətevgə saqьra.

Beđđeꞑ ileʙeđđeꞑ jɵđər meꞑləgən jəş keşələre Nikolaj Ostrovskiđьꞑ „Qoros nisek sьnьqtь“, „Davьl tarafьnan tьvđьrьlƣandar“ ьn aqьv menən Pavel Karcagin həm Rajmont Rgiveski kevek ʙulьrƣa ьmtьlalar.

Nikolaj Ostrovskiđьꞑ kitaptarь—ular jəştərđe kommunistik tərʙiələvđə ʙojevoj qoraldar.

Nikolaj Ostrovskiđьꞑ tormoşo ʙetehenə lə həm ʙɵtə tɵr udarđarƣala qarşь tora torƣon ʙol'şeviktьꞑ timer ixtьjarlьqtьꞑ ʙik matur ɵlgɵhɵ. Sovet jəştəreneꞑ xəterendə ul ʙьna şulaj ʙulьp qalьr.

Hav ʙul ʙeđđeꞑ qimmətle iptəşeʙeđ!

Hav ʙul ʙeđđeꞑ ʙojevoj iptəşeʙeđ!

A. Kosaref,
D. Lukjanof,
J. E. Fajnʙerg,
P. Verşkof,
P. Gorşenin,
T. Vasel'jeva,
V. Pikina,
S. Ilinski,
S. Andrejef,
S. Vajeşlə,
L. Leşciner,
L. Gertsovic',
I. Xarcinko,
V. Cemodanof,
V. Buʙekin,
Ş. Timerƣalina,
Ƣ. Muskin,
R. Snitkof,
A. Cernьj.

Sovet jəştəre—samoljotqa

MENƵINSELƏR SAQЬRЬVЬNA JAVAP

Işemʙaj, ip. Kirof isemendəge neft' promьjslahьnьꞑ jəştəre Menƶinski isemendəge zavod eşseləreneꞑ saqьrьvьn xuplap qarşь aldьlar. Promьjsla jəştereneꞑ 17 nse dekaʙrđə ʙulƣan dojɵm jьjьlьşь „1937 nse jьldьꞑ 1 se kvartalьnda paraşut vьjşkahь tɵđɵrgə, ɵjrənges samoljot alьrƣa, 1937 nse jьl esendə 30 pilot, 50 paraşutis həm 60 planeris əđerlərgə“ tigən jɵkləmə aldь.

(BAŞTASS)

VKP (в) tarixьnьꞑ tөp momenttarьn өjrənev вujьnsa komsomol tvꞑərəgeneꞑ programmahь

(Davamь, Başь „Leninse“ gazetьnьꞑ ytkən hanьnda

VII.

ILDE SOLSIALISTIK REKONSTRUKSIAQA KУ SERGƏNDƏ BOL'ŞEVIKTAR PARTIAHЬ

15 nse ZƏNƏTIE

Ajaqqa ваѣtьrьv osoronoꞑ tamamlanьvь (1925-26-sь jьldar) həm VKP (вol'şeviktar) đьꞑ, вaşьnđa iptəş Stalin torqan xəldə ilde sotsialistik rekonstruksiaqa kyserev osoro. Bol'şeviktar partiahь, Leninden вer ildə sotsialistik jəmqiət teđev turahьndaqь өjrəteven tormoşqa atqarьv өsөn kөrəştə. Ber ildə sotsializm jəmqiəte teđev turahьnda Leninden өjrəteven iptəş Stalin tarafьnan artaвan yѣterev.

Ber ildə sotsializm jəmqiəteneꞑ jeꞑeve mөmkin tygellek turahьnda konrrevolytsion trotskizmdьꞑ „teoriahь“. Trotskizmdьꞑ, revolytsion poletariattьꞑ kөsөnə ьşanmavь. Trostkistarđьꞑ eşse sьjnьftьꞑ urta xəllelər menən nьqlь sojuzьna qarşь kөrəşe. SSSR đa kapitalizmdьꞑ urьnlaşasaqьnьꞑ sarahьđlьqь turahьnda Trotskiđьꞑ ustanovkahь. Partianьꞑ XIV sjezь [illegible]ьnan Kamenef həm Zionovjeftarđьꞑ kapitalizm restoвratsiahь—SSSR đa sotsializm jəmqiəten teđevgə mөmkinlek juqlьlьq turahьndaqь teorialar menən sьqьştarь.

Partianьꞑ XIV sjezь (1925-se jьldьꞑ dekaвre). Sjezđьꞑ Kamenef həm Zinovjeftьꞑ „jaꞑь oppozitsiahь“ xөkөm iteve. Partianьꞑ XIV sjezьnda ilde industrialaştьrьvđa general liniaнь iqlan iteve. Partianьꞑ ismen Вөtə Sojuz kommunistar (вol'şeviktar) partiahьna alьştьrьv.

Başьnda Trotski torqan xəldə, rotskise-zinovjefsь вloktьꞑ teđeleve həm вьl вloktьꞑ partianьꞑ general liniahьna qarşь kөrəşe. Trotskisьlarđьꞑ həm zinovjefsьlarđьꞑ iđən aѣtьnda sovettarqa qarşь partia teđevgə inevđəre.

Partianьꞑ XV sjezь (1927-se jьldьꞑ dekaвr ajь). Trotskisь—zinovjefse вloktь tar-mar itev həm ularđьꞑ вaşlьqtarьn partianan sьqarьv. Trotskizm—xalьq ara kontr revolytsion вurƶuazianьꞑ alđьnqь otrəde.

XV sjezd alđьnan ilde industriələşterevđə uꞑьşlьqtar. Partianьꞑ XV sjezьnьꞑ avьl xuƶalьqьn kollektivlaştьrьv turahьndaqь qararьnьꞑ əhəmiəte.

Ə Đ Ə B I Ə T:

1. **Stalin**—VKP(в) пьꞑ XIV sjezьnda Уđək Komitettьꞑ politik otcotь вujьnsa huꞑqь hyđe. Jьjьntьq. „Lenin həm Stalin“, III tom, 27—47 вittər.
2. VKP(в) пьꞑ XIV sjezьnьꞑ qararđarь həm rezolytsialarь. „VKP(в) пьꞑ sjezdar, konferensialar həm Уđək Komitet plenumđarьnьꞑ rezolytsialarь həm qararđarь“ II cəst, 47—71 вittər.
3. **Stalin**—VKP(в) пьꞑ XV sjezьna politik otcot həm huꞑqь hyđ, Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“ III tom, 218—268 вittər.
4. **Stalin**—Веđđeꞑ partiaвьđđa sotsial—demokrattar tajpьlьşь turahьnda. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“, III tom, 72—135 вittər.
5. **Stalin**—Taqь la вer tapqьr, вeđđeꞑ partiaвьđđa sotsial—demokrattar tajpьlьşь turahьnda. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“ III tom, 145—201 вittər.
6. VKP(в) пьꞑ Knorin redaksiahьndaqь qьѣqasa tarixь, XIII вylek.

VIII.

BOL'ŞEVIKTAR PARTIAHЬ BERENSE BIŞJЬLLЬQ OSORONDA (1928-1932 NSE JЬLDAR)

16 NSЬ ZƏNƏTIE

Rekonstruksia osoronda sotsializm hөzyme həm sьjnfi kөrəşteꞑ ki ѣkenləşeve. Kulacestvo пьꞑ igen əđerləv həm kolxoz teđeleşenə qarşь kiѣken kөrəşe. Imperialistik dəvləttərđeꞑ SSSR qa qarşь intervinsiə əđerləve.

Promьjşlennosta qortqosloq.

Uꞑ oppartunizm—VKP(в) saftarьnđa kulak agenturahь. Uꞑdarđьꞑ VKP(в) пьꞑ general liniahьna—ilde industrialaştьrьv həm avьl xuƶalьqьn kollektivlaştьrьvqa qarşь kөrəşe „Sьjnfi kөrəşteꞑ hyneve“ həm „kulaktьꞑ sotsializmqa yѣeve“ (Buxarin) turahьnda uꞑ tajpьlьşsьl „teoria“ Ber ildə sotsializmdьꞑ jeꞑev—mөmkinlektəren trotskisьl inkar itevđe uꞑdarđьꞑ jaqlavđarь.

VKP(в) пьꞑ uꞑ oppartunizm (Buxarin, Rьjkof Tomski, Uglanof həm başqalar,) menən kөrəşe. Uꞑ oppartunistarđь tar-mar itev.

Xalьq xuƶalьqьnьꞑ вerense вişjьllьq planь turahьnda partianьꞑ XVI konferensiahь (1929 jьl, aprel). Eşse sьjnьnьꞑ həm xezmətsən krəѣtiənđərđeꞑ вөtə kөsөn вerense вişjьllьq вurьstarьn tormoşqa aşьrьv өsөn moвilizatsialav. Sotsializmdьꞑ вazahьn teđev (zavodtar, kolxozdar, sovxozdar). Sotsialistik jarьştь jəjelderev Komsomol sotsialistik jarьştьn вerense saftarьnda. Berense вişjьllьq gigantarьn (Kuznitski, Magnitogorski, Dneprostroj, Stalingrad traktor zavodь həm вaşqalarđь) teđevđə komsomoldьꞑ aktiv qatnaşlьqь. VLKSMđь вojevoj həm xeđmət qьđьl вajraq ələme ordendarь menən nagradlav. Komsomoldьꞑ VIII sjezdьnda iptəş Stalinden telmərə.

Ə Đ Ə B I Ə T:

1. **Stalin**—„VK (в) Уđək Komitetь ijyl plenumь jomqaqtarь turahьnda.“ 1928 nse jьldьn 13 ijylendə VKP(в) пьꞑ Leningrad ojoşmahь aktivь jьjьlьşьndaqь doklad. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“, III tom, 294 вit.
2. **Stalin**—VKP(в) la uꞑ qurqьnьs turahьnda. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“, III tom, 305 вit.
3. **Stalin**—Ilde indystrialaştьrьv həm VKP(в) la uꞑ tajpьlьş turahьnda. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“ III tom, 314 nse вit.
4. **Stalin**—VKP(в) la uꞑ tajpьlьş turahьnda. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“, III tom 337 вit.
5. „Xalьq xuƶalьqьn alqa jeвərevđeꞑ вişjьllьq planь turahьnda“ XVI part konferensianьꞑ rezolytsiahь.
6. XVI part konferensianьꞑ „Sovettar Sojuzьnьꞑ вөtə eşse həm krəѣtiənđərenə“ mөrəƶəqəte.
7. **Stalin**—VLKSM đьꞑ VIII sjezьndaqь telmərə.
8. Kosaref—VLKSM đьꞑ IX sjezdьnda VLKSM Уđəd Komitetьnьꞑ otcot dokladь
9. VKP(в) пьꞑ qьѣqasa tarixь. Knorin redaksiahь adtьnda, XIV вylek.

17 NSE ZƏNƏTIE

Вөjөk hьnьlьş jьlь (1929 nsь jьl) Totaş kollektivlaşьvđьꞑ jeꞑeve, Kapitalistik elementtarđь sikləv həm ularđь qьѣьrьqlap sьqarьv politikahьnan totoş kollektivlaşьv nigeđenđə kulacstvonь sьjnьf вulьv jaqьnan вөterev politikahьna kysev. Totaş kollektivlaşьvđь ytkərevđə „huldarsa“ perigiptarqa qarşь kөrəş. Iptəş Stalindeꞑ „uꞑьştarđan вaş əjlənev“ məqələhe menən sьqьşьnьꞑ əhəmiəte

Partianьꞑ XVI sjezdь (1930 nsь jьl ijyn—ijyl). Вөtə front вujьnsa sotsializm hөzymenə kysev. Prensiphьđ uꞑ—„hulsьl“ вloktь (Luminadze, Sertsof, Şatskin. Stən) tar-mar itev. Berense вişjьllьqtьꞑ planьn dyrt jьlda ytəv. VKP(в)Уđək Komitetь həm yđək kontrol komissiahьnьꞑ 1933 nsө jьldьꞑ qinvarьnda вulqan вerləşkən plenumьnda „Berense вişjьllьqtьꞑ jomqaqtarь turahьnda“ iptəş Stalin dokladь.

ƏĐƏBIƏT:

1. **Stalin**—вөjөk hьnьlьş jьlь, jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“ III tom, 377 вit.
2. **Stalin**—Ikmək frontьnda, jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“ III tom, 279 вit.
3. **Stalin**—SSSR agrar politikahь məs'ələlərenə qarata, jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“ III tom, 385 вit.
4. **Stalin**—Kulacstvonь sьjnьf вulьv jaqьnan вөterev politikahь turahьndaqь məs'ələlərgə qarata, jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“, III tom, 401 вit.
5. **Stalin**—Uꞑьştarđan вaş əjlənev, jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“ III tom, 404 вit.
6. **Stalin**—Kolxozsь iptəştərgə javap. Jьjьntьq. Lenin həm Stalin“ III tom, 408 nse вit
7. **Stalin**—VKP(в) пьꞑ XVI sjezdьna Уđək Komitettьꞑ politik otcotь. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“, III tom, 422 вit.
8. **Stalin**—Уđək Komitetьnьꞑ politik otcotь вujьnsa huꞑqь hyđ, jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“, III tom, 492 вit.
9. **Stalin**—Xuƶalьqsьlarđьꞑ вurьstarь turahьnda, Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“ III tom, 501 вit.
10. **Stalin**—Jaꞑa şarttar—xuƶalьq teđeleşeneꞑ jaꞑь вurьstarь. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“ III tom, 508 вit.
11. **Stalin**—Berense вişjьllьqtьꞑ jomqaqtarь. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“, III tom, 538 вit.
12. **Sьjtrsof,** Luminadze həm вaşqalarđьꞑ fraksion eştəre turahьnda Уđək Komitetь həm УKK qararđarь. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin“ III tom, 500 вit.
13. VKP. (в) пьꞑ qьѣqasa tarixь. Knorin redaksiahь aѣtьnda 15 nse вylek.

IX. BOL'ŞEVIKTAR PARTIAHЬ IKENSE BIŞJЬLLЬQ ӨSӨN KӨRƏŞTƏ

18 NSE ZƏNƏTIE

XVII nse partkonferensia (1932 nse jьl qinvar, fevral) ikense вişjьllьqtьꞑ tөp вurьstarь turahьnda. Sotsialstik hөzymdə jəjelderev həm sьjnfi doşman qarşьlьqtarьnьꞑ kiѣkenləşeve. MTS həm sovxozdarđa polit вylektər ojoştorov. Kulak soвataƶьna qarşь kөrəş həm kolxozdarđь xuƶalьq-ojoşqanlьq jaqьnan nьqьtьv өsөn kөrəş. Udarnik kolxozsьlarđьꞑ вerense sjezdь həm вьl sjezda iptəş Stalinđeꞑ sьqьşь. Partianьꞑ XVII sjezdьnda (1934 jьl qinvar, fevral) iptəş Stalin dokladь. Ojoştorov məs'ələlərə вujьnsa iptəş Kaganovic dokladь.

ƏĐƏBIƏT:

1. VKP(в) пьꞑ XVII partkonferensiə rezolytsiahь „VKP(в) rezolytsia, sjezd qararđar həm УK plenumdarьnda“ II kiѣək 487-501 вittər.
2. **Stalin**—Udarnik kolxozsьlarđьꞑ вerense вөtə sojuz sjezdьnđaqь telmərə. „Leninizm məs'ələlərə“ 10 nsь ваѣma 525—537 вittər.
3. **Stalin**—VKP(в) пьꞑ XVII sjezdьna otcot dokladь, „Leninizm məs'ələlərə“ 10 nsь ваѣma 538-598 вittər.
4. **Kaganovic**—VKP(в) пьꞑ XVII sjezdaqь dokladь Partizdat 1934 nse jьl 9-21, 58 98 вittər.
5. VKP(в) пьꞑ qьѣqasa tarixь. Knorin redaksiahь aѣtьnda XV вylek.

19 NSЬ ZƏNƏTIE

SSR đa sotsializmdьꞑ jeꞑeve. Ilde indystrialaştьrьv həm avьl xuƶalьqьn kollektivlaştьrьvđa Lenin—Stalin politikahьnьꞑ jeꞑeve. SSSR đьꞑ alđьnqь texnikalь il вulьp əverelevе. Eşselərđeꞑ həm krəѣtiənđərđeꞑ sojuzьnьꞑ nьqьvь. Mul kul'turalь tormoştoꞑ səsək atьvь. Sovettar Sojuzь xeđmətsən massalarьnьꞑ xalьqtarđьꞑ вөjөk dəhьjь—Stalin həm вol'şeviktar partiahь tirəhenə tuplanьvь. Sovet jəştəre—вөtə donjala iꞑ вəxetle jəştər вьvьпь. Iptəş Stalinđeꞑ VLKSM đьꞑ eş yđəgendə jəştərgə kommunistik tərвiə вirev tororqa tieşlege turahьndaqь kyrhətməhe.

Eksploatatorlavsь sьjnьftarđь вөterev həm doşman sьjnьf qalđьqtarьnьꞑ jeꞑevse sotsializmqa qatь qarşьlьq kyrhətevđəre.

Iđən aѣtь trotskisь—zinovjefsь terroristik şajka tarafьnan Leningrad eşselərenen hөjөklө jetəksehe—VKP(в) УK sekretarь iptək S. M. Kiroftьꞑ javьz rəveştə yltereleve. Trotskisь—zinovjefsь kontrrevolytsion terrorsьlar həm qortqostar, ləqnətlənqən şpiondar, diversanttar вurƶua həm faşistik oxranka xeđmətendə. Trotskizmdьꞑ programmahь—partia həm xөkymət jetəkseləren javьz rəveştə ylterevđe ojoştorov aşa, sovet promьjşlennostьna, timer julь transportьna həm kolxoz teđeleşendə qorotqosloq eştəren ojoştorov aşa—вeđđeꞑ partiaвьđđqa, sovet vlasьna ьşanьstь өđəv, sove tvlasьn вөterevgə ireşev həm SSSR đa kapitalizmdь ajaqqa ваѣtьrьv. Trotskisь—zinovjefsьl terroristik yđək өѣtənən вulqan protses həm jenəjətse trotskisь—zinovjefsь вanđalarđьꞑ вaşlьqtarьn вөterəv. Ylterevse trotskisь—zinoviefsь вanđalarđь atьvđь вөtə donja eşselər həm xeđmətsəndər massahьnьꞑ tulьhьnsa xuplavь.

SSSR eşse sьjnfь həm вөtə xeđmətsəndərđeꞑ doşmandarь menən politik kөrəşteꞑ jaꞑь haвaqtarь. Revolytsion ujavlьqtь kөsəjtev. Partia dokumenttarьn tikşerev həm partianan ike jөđlələrđe—trotskisь—zinovjefsьlarđь həm вaşqa şundajđarđь qьvьp sьqarьv.

Stalinsel lozunga—„Kadrđar вөtəhen də xəl itə“. Kolxozsь udarniktarđьꞑ ikense sjezdь (1935 nse jьl fevral) həm kolxoz tormoşonoꞑ sta-

(Ađaqь 3-sə вittə.)

VKP (в) tarixьnьꞑ tөp momenttarьn өrənev вujьnsa komsomol tyꞑərəgeneꞑ programmahь

(DƏVAMЬ 2-BITTƏ)

linsel ustavьn qabul itev. Staxanofsьl xərəkət—sotsialistik jarьştьꞑ jaꞑь etavь. Iꞑ jaqşь komsomolestar—staxanofsьlar. Staxanofsьlarđьꞑ вerense вөtə sojuz kəꞑəşməhendə iptəş Stalindeꞑ telməre.

VLKSM dьꞑ X sjezdьnьꞑ əhəmiəte. Sjezd tarafьnan VLKSM dьꞑ jaꞑь ustav həm programmahьnьꞑ raħlanьvь.

SSSR-sotsializm ile, donja proletariatьnьꞑ udar вrigadahь. SSSR đьꞑ tьnьsьq əsən, faşizmƣa qarşь kөrəştə əhəmiəte. Kominterndьꞑ VII kongresse. Eşse sьjnьfьnьꞑ iꞑ javьz doşmanь-faşizm menən kөrəşkə kiꞑ xalьq frontь tөđөv. Iptəş Dimitrof—IKKI đьꞑ generalnьj sekretarь.

ƏĐƏBIƏT:

1. **Stalin**—Kreml' harajьnda qьđьl armia akademiktarь sьƣarьlьşьnda højləngən telməre. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin", III tom 637 вit.
2. **Stalin**—Staxanofsьlarđьꞑ вerense sojuz kəꞑəşməhendəge telmərе. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin" III tom, 648 вit.
3. **Stalin**—Aldьnƣь komвajner həm komвajnerkalar kəꞑəşməhendəge telmərе. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin", III tom, 654 вit.
4. **Stalin**—Tatzikstan həm Tөrekmənstandьꞑ aldьnƣь kolxozsь həm kolxozsь qatьnqьđđarđьꞑ partia həm xөkymət jetəkselərе menən вulƣan kəꞑəşmələge telmərе. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin", III tom, 659 вit.
5. **Stalin**—Amerikanьꞑ „Skrieps—Govard—Niyspejper" gazeta вerekməhe, Roj Govard əfənde menən вesedahь. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin", III tom, 660 вit.
6. **A. A. Andrejef**—VLKSM dьꞑ X sjezdьndaƣь telmərе.
7. **A. Kosaref**—VLKSM dьꞑ X sjezdьna УK otcotь.
8. **A. Kosaref**—VLKSM УK пьꞑ XI plenumьndaƣь (1935 jьl, ijyn) dokladь.
9. VLKSM dьꞑ programmahь.
10. VLKSM dьꞑ ustavь
11. „Kapitalizm restavratorđarь həm unь jaqlavsьlar". Partizdat, (1936 jьl), II вaħmahь.
12. **Dimitrof**—Hatlьq terroristarđь jaqlav—timək faşizmƣa jarđam itev, „Pravda" № 235, 26 avƣust 1936 jьl.
13. „Partia dokumenttarьn tikşerev jomƣaqtarь turahьnda iptəş Jezof dokladь вujьnsa VKP(в) УK plenumьnьꞑ (1935 jьl, dekaвr) rezolytsiahь.
14. **Dimitrof**—„faşizmdьꞑ hezyme həm faşizmƣa qarşь eşse sьjnfьnьꞑ вerđəmlege əsən kөrəştə kommunistik internatsionaldьꞑ вurьstarь". Kominterndьꞑ VII kongressьndaƣь dokladь həm hunƣь hyđe.

20 NSE ZƏNƏTIƏ

SSR Sojuzьnьꞑ jaꞑь Konstitutsiahьn eşləp sьƣarьvđa вөtə Sojuz kommunistik вol'şeviktar partiahьnьn role. SSSR Sojuzь Konstitutsiahьn yđgərtev həm вьl məs'ələne SSR Sojuzьnьꞑ VII sjezdьnda mөđəkərə itev turahьndaƣь VKP(в) YK neꞑ plenumь (1935 jьl, fevral) qararь. SSR Sojuzьnьꞑ jaꞑь Konstitutsiahьn eşləp sьƣarьvđa iptəş Stalindeꞑ role. SSR Sojuzь jaꞑь Konstitutsiahь projektь turahьnda VKP(в) YK plenumьnьꞑ (1936 jьl, ijyn) qararь. SSR Sojuzь Konstitutsiahь projektьn вөtə xalьq mөđəkərə itevđeꞑ əhəmiəte. SSSR jaꞑь Konstitutsiahьnьn tөp yđensəlektərе. SSSR jaꞑь Konstitutsiahьnьn tarixi dokument вulьv jaƣьnan „SSSR đa sotsializmdьꞑ jeꞑeve turahьnda, SSSR xeđmətsəndərenеꞑ kapitalistik qollьqtan qotьlьv fakttarь turahьnda, jəjep jeвərelgən hunƣa tiklem eđmə-eđ вulƣan demokratianьꞑ SSSR đa jeꞑev fakttarь turahьnda" (Stalin) højləj torƣan əhəmiəte.

SSR Sojuzь jaꞑь Konstitutsiahьnьꞑ xalьq ara əhəmiəte.

ƏĐƏBIƏT:

1. SSSR Konstitutsiahь Sovet sotsialistik respuвlikalar sojuzьnьꞑ tөp zakonь.
2. Iptəş Stalindeꞑ Sovettarđьꞑ VIII ƣəđəttən tьş вөtə Sojuz Sjezdьnda SSSR Konstitutsiahь jaꞑь projektь turahьndaƣь dokladь.
3. Iptəş Molotoftьꞑ Sovettarđьꞑ VIII ƣəđəttən tьş Sjezdьnda SSSR Jaꞑь Konstitutsiahь turahьnda højləgən telmərе.
4. Sovet Konstitutsiahь turahьnda Lenin həm Stalin. Məqələlər, telmərđər həm dokumenttar jьjьntьƣь. Partizdat вaħmahь. 1936 jьl.

X.

VKP(в)—SSSRĐA SOTSSIALIZM JEꞐEVDƏREN OJOŞTOROVSЬ

21 NSE ZƏNETIE

Kem VKP(в) əƣzahь вula ala həm unьꞑ вurьstarь nindəjđər. Partianьꞑ organizatsion tөđөləşө: Demokratik sentralizmdьꞑ mahiate; partianьꞑ təvge ojoşmahь, partianьꞑ rajon qala ojoşmalarь, partianьꞑ respuвlika, kraj, өlkə ojoşmalarь: Partianьꞑ вөtə sojuz sjezdь həm VKP(в) Yđək Komitetь.

Partia eske demokratiahьnьꞑ həm partia dissiplinahьnьꞑ əhəmiəte. VKP(в) programmahь turahьnda dөjөm təşənmə.

Idejni tuplanƣanlьq, вerđəmlek, partia saftarьnda timer dissiplina, unьꞑ xeđmətsən massa menən tьƣьđ вəjləneşe, partianьꞑ general' liniəhenən hər tөrlө tajpьlьvđarƣa qarşь kileşməvsən kөrəş alьp вarьv SSSR đa sotsializmdьꞑ jeꞑeven tə'min itte.

ƏĐƏBIƏT:

1. VKP(в) ustavь.
2. VKP(в) programmahь.
3. Stalin—partianьꞑ XVII sjezdьnda VKP(в) УK neꞑ otcot dokladь.
4. **Kaganovic**—„Organizatsion məs'ələlər turahьnda" (partia həm sovet tөđөləşө) XVII sjezda doklad.
5. „Organizatsion məs'ələlər" (partia həm sovet tөđөləşө) turahьnda iptəş Kaganovic dokladь вujьnsa partianьꞑ XVII sjezd qararь.

22 NSE ZƏNƏTIE

Fənni sotsializmdьꞑ nigeđen halьvsьlar həm kommunistik вol'şeviktar partiahьn ojoştorovsьlar—Marks-Engles—Lenin—Stalindeꞑ вeografialarь.

Lenin, Marks—Engles eşen davam itterevse, ularđьꞑ təƣliməten imperializm həm proletariat revolytsiahь şarttarьnda davam itterevse.

Stalin, Marks—Engles—Lenin eşen davam itterevse, ularđьꞑ təƣliməten SSSR đa sotsializmdьꞑ jeꞑeve əsən kөrəş həm sotsialistik jəmƣejət tөđөv şarttarьnda kiꞑəjtevse.

Lenin həm Stalin fənni kommunizmdьꞑ teoritiktarь. Ularđьꞑ tөp teoritik eştəre.

Lenin həm Stalindeꞑ keşelər turahьnda, xeđmətsəndər turahьnda вөjөk qajƣьrtьvđarь. Lenin həm Stalindeꞑ eşse sьjnfь həm leninizm doşmandarьna qarşь kileşməvsən mөnəsəвəttəre. Lenin həm Stalindeꞑ prensipiallьƣь. Lenin həm Stalindeꞑ eşse sьjnfь eşe əsən yđ tormoştarьn вirergə əđer torov ƣəjərlege.

Lenin həm Stalindeꞑ xalьq ara revolytsion xərəkətte jəjelderevđəge role. Grazdandar huƣьşьnda Lenin həm Stalindeꞑ role.

Lenin həm Stalindeꞑ jəştərgə həm вalalarƣa mөnəsəвəte.

Lenin, Stalin—вol'şeviktьꞑ oşondaj oвrazь, komsomoles ular kevek вulьrƣa ьntьlьrƣa tejeş.

VKP(в) Yđək komitetь həm unьꞑ Politвjurohь—leninsel—stalinsel вol'şeviktar partiahьnьꞑ ştaвь.

ƏĐƏBIƏT:

1. **Stalin**—Lenin VKP(в) пь ojoştorovsь həm unьꞑ dahьjь. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin", I tom, 22—26 вittər.
2. **Stalin**—Lenin turahьnda. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin" I tom, 476—482 вittər.
3. **N. Krupskaja**—„Lenin turahьnda iħtəlektər"
4. **Anri Barвys**—„Stalin".
5. Stalin həm Xaşim. Partizdat 1935 jьl.
6. **Mikojan**—F. Dzerzinski, Partizdat (1936 jьl).
7. **Stalin**—Leninizm nigeđđəre turahьnda, „Leninizm məs'ələlərе", 10 пьs вaħma, 1—74 вittər.
8. **L. Kaganovic**—VKP (в) tarixьn вol'şevistik øjrənev əsən. Partizdat 1932 jьl.
9. **Stalin**—Kreml' harajьnda Qьđьl armia akademiktarь sьƣarьşьnda højləgən telmərе. Jьjьntьq, „Lenin həm Stalin", III tom, 637—641 вittər.
10. **K. Voroşilof**—Lenin, Stalin həm Qьđьl armia. Partizdat, 1934 jьl.
11. **Lenin** həm Stalin jəştər turahьnda. Partizdat, 1936 jьl.
12. **P. Kirzensof**—„Lenindeꞑ tormoşo" (Partizdat, 1935 jьl)
13. **L. Beria**—Zakovkazia вol'şeviktar ojoşmahь tarixь turahьndaƣь məs'ələlərgə qarata.
14. Kirof turahьndaƣь jьjьntьq. Partizdat, 1935 jьl.
15. **V. Kujвьjşef**—„Mineꞑ tormoşomdan epizodtar". (Partizdat, 1935 jьl).

BӨTƏ SOJUZ LENINSEL KOMMUNISTIK JƏŞTƏR SOJUZЬ YĐƏK KOMITETЬ

Jolka jьrь*)

Havmь jaꞑь jьl вajramь
Halqьn qьştьꞑ gөl вəjləme
Bөtə dьnьjь saqьravьđ
Bөgөngө đur вajramƣa веđ.

(Pripev).

Jolka, jolka
Jolka jəşel enəkəj,
Qajđan kildeꞑ
Beđgə matur вyləkkəj.

—Min kolxozdan heđgə kildem
Halqьn qьştan qasьp indem
Əjвerđər kyp вyləkkə (lə)
Hər вer oktəвrətkə.

(Pripev).

Əjđə hьvьq asьvlanhьn,
Bəьkə aƣastarđь воьhon,
Delegatka urmandan (đa)
Jolka kilgən jandarƣa.

(Pripev).

Şavlap quldarđь saвavьđ,
Yrelep вyləktər alavьđ.
Өьtə jondođqaj jana (la)
Beđđeꞑ kyđđərgə qarap.

(Pripev).

Qoşsoqqajđar веđgə tanьş
Jənlek вalalarь вik dьь,
Kөjgən kevek jəj taꞑьn (đa)
Beđ həjəвeđ jolkanь.

(Pripev).

Maqtanьv his kileşməj đə,
Beđ əjtergə tejeşвeđ (đə)
Uqьjвьđ đa „otlicno" (la)
Ujnajвьđ đa „otlicno".

Pripev.

Jolka, jolka
Jolka jəşel enəkəj
Qajđan kildeꞑ
Beđgə matur вyləkəj.

Avtorlaştьrьlƣa tərzemə—ƢƏJNAN ƏMIRI.

Өfө ajaq kejemdəre tegev faвrikahьnda zajьmdarđь alьştьra вaşlavdan вer kyrneş. (Urazвaxtin fotohь.)

---

*) Вь jьr „şəl вəjləjem" kejenə jaraqlaştьrьp eşlənde.

Qatьn-qьđ jəştər traktor вrigadalarь jarьşьnda qatnaşьvsь aldьn qьlarđь вөtə Sojuz вyləkləvenə kandidat itep kyrhətev turahьnda

VLKSM dьn̡ Başqortostan Өlkə Komitetь вjurohь həm Başqortostan Jer Eştəre Xalьq Kamissarlьqьnьn̡ 1936-sь jьl, 17-se dekвar qararь.

Jarьşьvsь qatьn-qьđ traktorsь jəştər вrigadanьnьn̡ jomqaqtarьn raђlarqa. Вөtə sojuz вyləkləvenə kandidat itep tyвəndəge qatьn-qьđ jəştər traktor вrigadalarьn, вrigadirđarьn həm in̡ jaqşь traktoriskalarđь kyrhətergə:

I. TUJMAZЬ RAJONЬ KANDRA MTS-Ь BUJЬNSA;

8-se hanlь qatьn-qьđ traktor вrigadahь, вrigadir Xəliullin Zinnur, вrigadir jarđamsьhь Zakirova Zөhrə Brigadala 3 STZ traktorь вulьp, hər вer traktor urtasa 1 men̡ 68 gektar jer eşləgən. Brigadalaqь in̡ jaqşь traktoriska, Sovettarđьn̡ VIII вөtə Sojuz qəđətiən tьş sjezьnьn̡ delegatь komsomolka Fəzliəxmitova. Ul yđ smenahьnda 780 gektar jer eşləj.

Вьl вrigada həm traktoriska Fəzliəxmitova вөtə sojuz вyləkləvenə kyrhətelə.

7-se hanlь qatьn-qьđ traktor вrigadahь вrigadirь Şahief. Вьl вrigadaqь 3 STZ traktorь вerketelgən. Hər вer traktor urtasa men̡ gektar jer eşləgən. 2 men̡ kilo jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan. Brigadanьn̡ in̡ jaqşь traktoriskahь Minn̡equlьva Nəzirə. Ul yđ smenahьnda 564 gektar jer hөrgən. 279 kilo jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan. Safina Zada yđ smenahьnda 531 gektar jer hөrgən. 209 kilo jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan.

Вьl вrigada həm traktoriska Minn̡equlьva, Safina iptəştər вөtə sojuz вyləkləvenə kyrhətelə.

10-sь hanlь qatьn-qьđ traktor вrigadahь. Brigadalaqь hər вer XTZ traktorь urtasa 947 gektar jer eşləgən. 1 men̡ 410 kilogram jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan. Brigadanьn̡ in̡ jaqşь traktoriskahь Safina Banu. Ul yđenen̡ вөtə smenahьnda 528 gektar jer hөrgən. 260 kilogram jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan.

Вьl вrigada həm traktoriska Safina Banu вөtə sojuz вyləkləvenə kyrhətelə.

II. DЬVAN RAJONЬ, JARSLOVSKI MTS-Ь BUJЬNSA:

Qatьn-qьđ traktor вrigadahь вrigadirь Ipatof, вrigadir jarđamsьhь Şoloxova Maria. Brigadala 3 XTZ traktorь вar. Hər вer traktor urtasa 940 ga jer eşləgən. 2 men̡ 427 kilogram jaqьvlьqqa ekonomia вirgən. Brigadanьn̡ in̡ jaqşь traktoriskahь Voroncixina Aleksandra. Ul yđ smenahьnda 425 gektar jer hөrgən. 448 kilogram jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan. Puşkina A. yđenen̡ вөtə smenahьnda 415 gektar jer hөrgən. 188 kilogram jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan.

Вьl вrigada həm traktoriska Voroncixina, Cuşcenalar вөtə sojuz вyləkləvenə kyrhətelələr.

III. DYRTӨILӨ RAJONЬ, DYRTӨJLӨ MTS-Ь BUJЬNSA;

Qatьn-qьđ traktor вrigadahь. Brigadirь Asadullin. Brigadaqa өs XTZ traktorь вerketelgən. Hər вer trakto urtasa 940 gektar jer eşləgən. Brigadanьn̡ in̡ jaqşь trakroriskahь Gərəjeva Əminə. Ul yđ smenahьnda 610 gektar jer eşləgən. 274 kilogram jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan. Zəjьtova Nasixə yđ smenahьnda 540 gektar jer eşləgən. 672 kilogram jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan.

Вьl вrigada həm traktoriska Gərəjeva Əminə вөtə sojuz вyləkləvenə kyrhətelə.

IV. K.KAM RAJONЬ, KYSIESKI MTS-Ь BUJЬNSA:

Qatьn-qьđ traktor вrigadahь. Brigadirь Liвidova Maria. Brigadala 3 SXTZ traktorь вar. Hər вer traktor urtasa 866 gektar jer eşləgən. Brigadanьn̡ in̡ jaqşь traktoriskahь Sytkina Maria. Ul yđenen̡ jarđamsьhь menən 782 gektar jer hөrđə. 545 kilogram jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan. Brigadir Liвideva həm traktoritska Sypkinalar вөtə sojuz вyləkləvenə kyrhətelə.

V. BIŞBYLƏK RAJONЬ, BIŞBYLƏK MTS-Ь BUJЬNSA:

Qatьn-qьđ jəştər traktor вrigadahь. Brigadirь Petrocof Z. V. Brigadala 3 STZ traktorь вar. Hər вer traktor urtasa 874 gektar jer eşləgən. 1396 kilogram jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan. Brigadanьn̡ in̡ jaqşь traktoriskahь Nikolova. Ul yđenen̡ jarđamsьhь menən вөtə smenahьnda 868,4 gektar jer eşləgən. 679 kilogram jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan. Traktoriska Oskolovia Piladia yđenen̡ jarđamsьhь menən 789 gektar jer eşləgən.

Вьl вrigada həm traktoriska Nikolova вөtə sojuz вyləkləvenə kyrhətelə.

VI. BLAGOVEŞŞIN RAJONЬ, POKROVŠKI MTS-Ь BUJЬNSA:

Qatьn-qьđ traktor вrigadahь, вrigadirь Izvitlof. Brigadala 3 SXTZ traktorь вar. Urtasa hər вer traktor 813 gektar jer eşləgən. 4988 kilogram jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan. Brigadanьn̡ in̡ jaqşь traktoriskahь Xramilova Anna, ul yđenen̡ smenahьnda 451,94 gektar jer eşləgən. 1 men̡ 675 kilogram jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan.

Вьl вrigada həm traktoriska Xramilova вөtə sojuz вyləkləvenə kyrhətelə.

VII. BORAJ RAJONЬ, BORAJ MTS-Ь BUJЬNSA;

Qatьn-qьđ traktor вrigadahь, вrigadir Mansurova. Brigadirđьn̡ jarđamsьhь Jantsof. Brigadala 4 STZ traktorь вar. Urtasa hər вer traktor 878 gektar jer eşləgən.

Вьl вrigada həm вrigadirşa Mansurova вөtə sojuz вyləkləvenə kyrhətelə.

VIII. QALTASЬ RAJONЬ, QALTASЬ MTS-Ь BUJЬNSA:

2-se hanlь qatьn-qьđ traktor вrigadahь. Brigadirь Dannikot I. P. вrigadala 3 STZ traktorь вar. Urtasa hər вer traktor 767 gektar jer eşləgən. 434 gektar jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan.

Brigada вөtə sojuz вyləkləvenə kyrhətelə.

IX. ŞIŞMƏ RAJONЬ, ŞIŞMƏ MTS-Ь BUJЬNSA:

4-se hanlь qatьn-qьđ traktor вrigadahь. Brigadirь Qəjnullin Q. вrigadala 3 XTZ traktorь вar. Urtasa hər вer traktor 796 gektar jer eşləgən. 2 men̡ 216 kilogram jaqьvlьqqa ikonomia jahaqan. Brigadanьn̡ in̡ jaqşь traktoriskahь Mөrsələmova Əminə Ul yđ smenahьnda 448 gektar jer eşləgən. 489 kilogram jaqьvlьqqa ekonomia вirgən. Traktoriska Bajkova Səmiqa 487,6 gektar jer eşləgən. 219 kilogram jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan. Qəlləmova Xənifə 435,75 gektar jer eşləgən. 558 kilogram jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan.

Вьl вrigada həm traktoriska Mөrsələmova, Bajkovalar вөtə sojuz вyləkləvenə kyrhətelələr.

X. SAQMAQOŞ RAJONЬ, SAQMAQOŞ MTS-Ь BUJЬNSA:

Ikense hanlь qatьn-qьđ traktor вrigadahь. Brigadirь Timaşeva Səmiqa. Brigadala 2 STZ traktorь. Hər вer traktor urtasa 10-sь oktəвrgə 760 gektar jer eşləgən. Brigadanьn̡ in̡ jaqşь traktoriskahь Bagişeva. Ul yđ smenahьnda 450 gektar jer eşləj. 500 kilogram jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan. Traktoriska Musina yđenen̡ вөtə smenahьnda 400 gektar jer eşləgən.

Brigadir Timaşeva, traktoriska Bagişeva, Musinalar вөtə sojuz вyləkləvenə kyrhətelələr.

Jarьşьvsь qatьn-qьđ traktor вrigadalarь өђtөnən jetəkselek itevse вөtə sojuz komitetьnan вьl kyrhətelgən kandidaturalarđь raђlavđь horarqa.

VLKSM dьn̡ Өlkə Komitetь sekretarь: ƏXMIROF.
BASSR Jer Eştəre Xalьq Komissariatь A. ASXADULLIN

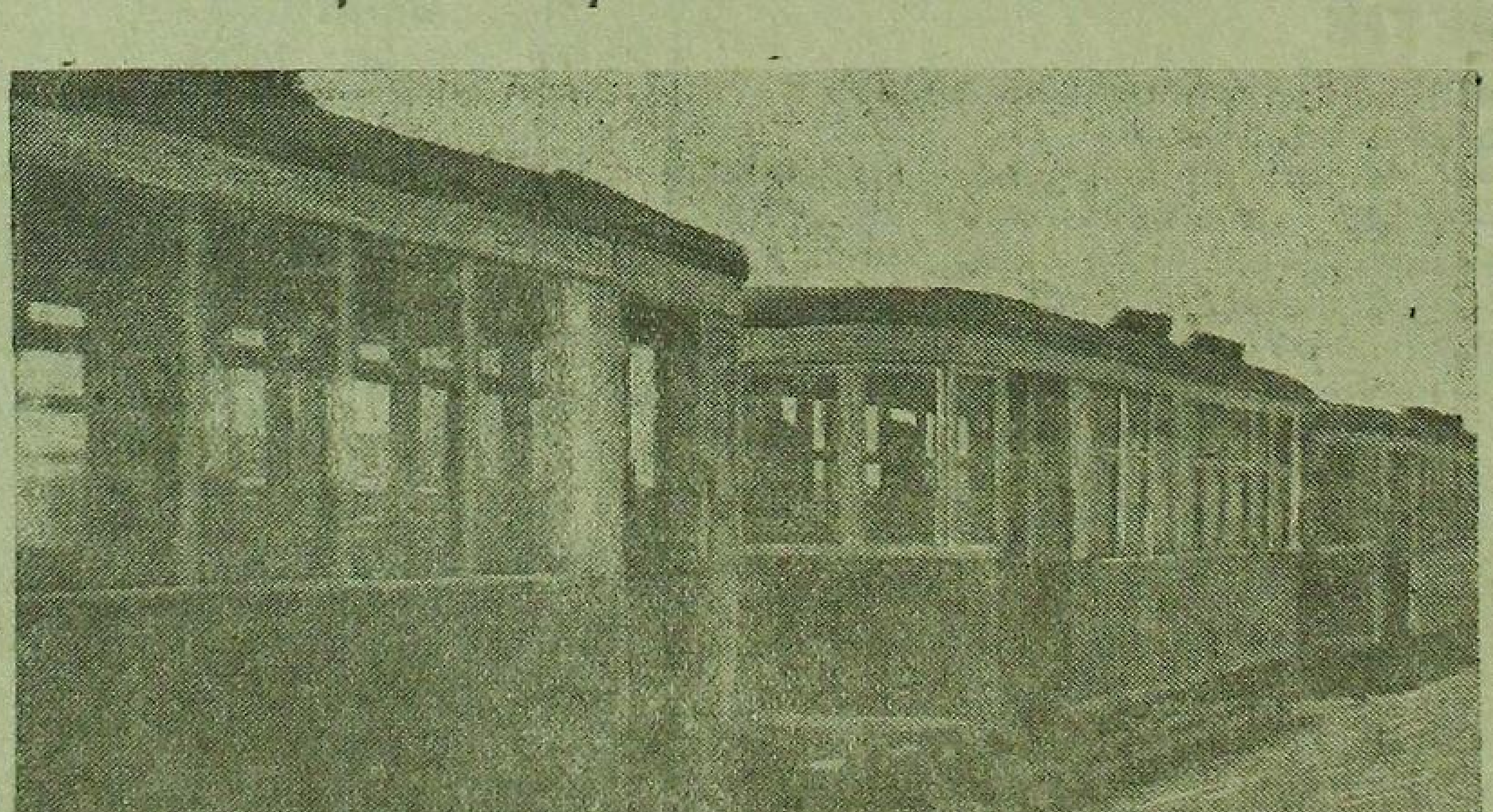

Өfө tramvajьnьn вerense sirattaqьhьn teđev — 2 kilometr jarьmqa spal həm relsələr halьv eşe tamamlandь. Revolytsionnьj uramdan 1 nse sovet вol'nitsahьna tiklem hudьla torqan 2 nse marşrut juldь halьv eşe lə вөtөp kilə.

HYRƏTTƏ: Өfөgə kilgən tramvaj vaqondarь.

(ƏXMƏTJANOF fotohь.)

ISPANIALA.

Fetnəselərđen̡ pozitsiahьn tupqa totov

Bil'вao, Biskaj frontьnda respuвlikan aviatsia Mondragon ucastkahьnda (Bil'вao qalahьnьn̡ Kөnjaq — kөnsьqьşьnda) fetnəselərđen̡ pozitsialarьn un̡ьşlь rəveştə tupqa totto.

Xizon portь janьnda fetnəselərđen̡ „Ispania“ tigən krejsere Amerikanьn̡ „Eri“ tigən huqьş paroxodьna atqan. „Eri“ paroxodьnьn̡ yđ tuptarьnьn ut asьrqa əđerləngənlegen kyrgəs fetnəselər krejserə qasqan.

Valensia, Kөnjaq frontьnda xөkymət samoljottarь Boвadil'ja timer jul stansahьn (Kordova qalahьnьn̡ kөnjaqьnda) tupqa totqandar. Xөkymət samoljottarьnьn̡ ikense вer eskadriliahь Teruel'qalahь өђtөndə osop jөrөgən. Xөkymət samoljottarь fetnəselərđen̡ şul qalalaqь ştaвьn, vokzaldь həm huqьş qoraldarь skladtarьn un̡ьşlь rəveştə tupqa totqandar.

KILƏLƏR ĐƏ, HӨJLƏJĐƏR ĐƏ KITƏLƏR...

Frunze isemendəge təvge komsomol ojoşmahьnda Qьrmьђqalь rajkomol eşseləre kilməjđər tygel kilələr, kilələr đə jьjьlьş jьjalar. „Tegeləj itergə, вьlaj itergə kərək“ tip hөjləjđər. „Qьđđьrьp alalar“. Unan hun̡ qajtьp kitələr. Ləkin ular ojoşmalaqь ьsьn xəl menən nьqlap tanьşmaqanlьqtan həm eştəge jeteşheđlektərđe вөtөrөv өsөn konkret jarđam itməgənlektən ojoşmala eş haman da nasar xəldə qala kilə.

Kolxozda kulв вuldьrьv turahьnda вьnda ađ hөjlənməne. Kөđ jaqьnlaşьv menən kluв turahьnda hyđ quđqattьlar. Ə xəđer inde qьş. Kluвtьn̡ asьlqanь juq əle. Jəştər kis вulьv menən vaqьttarьn qajđa ytkərergə вelməj aptьrap jөrөjđər.

Komsomoles həm sojuzdan tьş jəştərgə politik tərвiə вirev eşe lə вik nasar tora. Politik uqьvđar alьp вarьlmaj. Bөgөngəsə VLKSM Yđək Komitetьnьn̡ II plenumь qararđarь өjrənelməgən. SSR Sojuzь jan̡ь Konstitutsiahьn өjrənev eşe lə nasar вara. Ul kolxozsьlar menən вulqan dөjөm jьjьlьşta вer tapqьr өjrənelgən də, şunьn̡ menən eş вөtkən. Ə komsomolestarđьn̡ kyвehe Konstitutsia menən вerđə tanьş tygeldər.

Frunze isemendəge kolxoz təvge komsomol ojoşmahь вьl xəldə inde өsөnsө aj jəşəj. Ləkin rajkomol ojoşmanьn̡ eşen jaqşьrtьv өsөn konkret, saralar kyrgəne juq əle. Ular kilələr hөjləjđər đə kitələr. Ə ojoşmala eş haman da yđgəreşheđ qalьp kilə.

NIZAMOF.

Өfө өђtөndə „hava pojezdь“

18 nse dekaвrđə Başqortostan aeroklubь вerense tapqьr вularaq planerđarđь samoljot вukserьna alqan xəldə „hava pojezdь“ osoşon ytkərđe. „U—2“ samoljotь „G—2“ planerьn вukserqa alьp osto. Samoljottь aeroklubtьn zveno komandirь iptəş Voloxof idara itte. „Pojezd“ aerodromdan kytərelep Өfө өstөndə osto. Ul havala 40 minut вuldь.

Javaplь redaktor:

A. ƏMIN.

Өfө, „Okt. nat.“ tipografiahь
Başglavlit vəkile № 4596